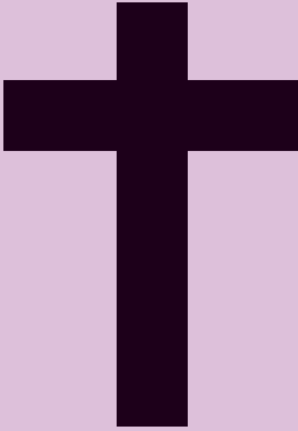

Anötö ndê Yom Lêñsêm
Wakuc

Bugawac: Anötö ndê Yom Lêñsêm Wakuc New Testament

Anötö ndê Yom Lênsêm Wakuc

Bugawac: Anötö ndê Yom Lênsêm Wakuc New Testament

copyright © 2013 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bugawac

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
1dcc5a6c-3c1e-54e8-aa77-af18a3782048

Contents

MATYU	1
MAK	58
LUK	93
JON	150
APOSEL	193
ROM	247
1 KORIN	274
2 KORIN	302
GALESIA	321
EPESAS	331
PILIPAI	340
KOLOSI	347
1 TESALONIKA	353
2 TESALONIKA	359
1 TIMOTI	363
2 TIMOTI	371
TAITUS	377
PILEMON	381
HIBRU	383
JEMS	404
1 PITA	411
2 PITA	419
1 JON	424
2 JON	431
3 JON	433
JUD	435
REVELESEN	438

Matyu ndê ñawaê ñayham Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-nga

Matyu inŋ Yisu ndê ñgacsêñjomi 12 si danŋ, ma inŋ ndê ñaê danŋ bu Liwai (Mak 2:14). Têñ ñamata-nga inŋ kôm gwelenŋ whinŋ gavman Rom-nga ma kôc mone takis-nga yêc lau Israel-nga. Ma tinŋambu Yisu kêgalêm inŋ sa ti ndê ñgacsêñjom danŋ.

Matyu inŋ ñgac Israel-nga, ma inŋ to ñawaê ñayham dindéc gic inŋ dau ndê lau Israel-nga ñawaê. Inŋ to tu bu whê sa bu Mesaya nanŋ Anötö gic bata bu êñkinŋ têtñ lau Israel-nga, nanŋ Yisu dau. Matyu kôc yom daêsam yêc lau Israel si buku dabunŋ (nanŋ dasam bu Yom Lêñsêm Akwa) bu puc yom nanŋ inŋ to pi Yisu, nanŋ dôñ, ma bu tôc asê bu yom honŋ nanŋ propet akwa-kwa sêto pi Mesaya dau, nanŋ ñandô sa pi Yisu. Ma Matyu to yom daêsam pi yom nanŋ Yisu sôm ma kêdôhônŋ têtñ lau, ma pi gêtñ nanŋ inŋ kôm.

Ñawaê ñayham dindéc gic waê lau Israel-nga tawasê dom, magoc gic waê lau nom-nga honŋ. Ñahu bu Matyu to yom daêsam pi †Anötö ndê gôlinŋ (kingdom), ma whê sa bu Anötö tac whinŋ bu lau honŋ sêsôc inŋ ndê gôlinŋ ñapu, ma sêti inŋ ndê balékoc. Tôm yom nanŋ Yisu sôm têtñ lau Israel-nga, ma Matyu to yêc 4:17, nanŋ yêc bocdec bu:

Anötö ndê gôlinŋ merŋ kêpinŋ su. Bocdinanŋ anem daôm kwi ma ahu mêtê sac sinŋ.

Yisu ndê apai ñadênanŋ (Luk 3:22-38)

¹ Yisu †Kilisi ndê apai si ñadênanŋ dindéc. Inŋ sa akêñ Dawid ndê, ma Dawid sa akêñ Abraham ndê.

² Abraham ndê atu inŋ Aisak. Ma Aisak ndê atu inŋ Jakob. Jakob ndê atu inŋ †Juda ti inŋ ndê asidôwai. ³ Juda gêm Tama ma inŋlu sêkwê balê lu asê, nanŋ Peres lu Sera. Peres ndê atu inŋ Hesron, ma Hesron ndê atu inŋ Ram. ⁴ Ram ndê atu inŋ Aminadab. Aminadab ndê atu inŋ Nason, ma Nason ndê atu inŋ Salmon. ⁵ Salmon gêm Rahab, ma inŋlu sêkwê Boas asê. Boas gêm Rut, ma inŋlu sêkwê Obed asê. Ma Obed inŋ Jessi damba. ⁶ Ma Jessi ndê atu inŋ Kin Dawid.

Dawid gêm Betsiba, nanŋ munŋnga ti Uria ndê awhê, ma Dawid lu Betsiba sêkwê Solomon asê. ⁷ Solomon ndê atu inŋ Rehoboam. Ma Rehoboam ndê atu inŋ Abaisa. Abaisa ndê atu inŋ Asa. ⁸ Asa ndê atu inŋ Yehosapat, ma Yehosapat ndê atu inŋ Yehoram. Yehoram ndê atu inŋ Usiah. ⁹ Usiah ndê atu inŋ Yotam, ma Yotam ndê atu inŋ Ahas. Ahas ndê atu inŋ Hesekeya. ¹⁰ Hesekeya ndê atu inŋ Manase, ma Manase ndê atu inŋ Amon. Amon ndê atu inŋ Josaya. ¹¹ Ma Josaya ndê atu inŋ, nanŋ Yekonaya ti ndê asii. Têñ Josaya ndê tèm lau Babilon-nga sêñgaho lau †Israel-nga su, ma sêkôc ñac sa si sêndôc gameñ apa Babilon-nga gitôm lau gapocwalô-nga.

¹² Têñ ndoc lau Israel-nga sêmbo gameñ Babilon-nga, nanŋ Yekonaya kwê Sealtial asê. Tinŋambu lau Israel-nga sêmbo akêñ gameñ Babilon-nga sêmênŋ, ma Sealtial kwê Serubabel asê. ¹³ Serubabel ndê atu inŋ Abiud, ma Abiud ndê atu inŋ Eliakim. Eliakim ndê atu inŋ Aso. ¹⁴ Ma Aso ndê atu

Sadok. Sadok ndê atu in Akim, ma Akim ndê atu in Eliud. ¹⁵ Eliud ndê atu in Eleasa, ma Eleasa ndê atu Matan. Matan ndê atu in Jakob, ¹⁶ ma Jakob ndê atu in Josep. Josep gêm Maria nan kôc Yisu, ngac nan sêsam bu Kilisi.

¹⁷ Bocdinañ, têt Abraham ndê têt ma meñ têt Kiñ Dawid ndê têt, Yisu ndê apançaci 14 sêmbo. Ma têt Dawid ndê têt ma meñ têt ndoc lau Israel-nga sêndôc Babilon, nan in ndê apai 14 tiyham sêmbo. Ma têt ndoc lau Israel-nga sêndôc Babilon, e meñ têt ndoc Maria kôc Kilisi, nan apai 14 tiyham sêmbo.

Yisu ndê dinda kôc in

¹⁸ Yisu Kilisi dinda kôc in ñamin dau dec. Nac sêhê in dinda Maria têt Josep su, magoc inlu sêmbo sêwhin dau dom, ma sêlic bu Maria daê. In daê akêt Nalau Dabuñ ndê. ¹⁹ Josep, nan sêmasañ yom bu nem Maria, nan ngac gitêt, ma bu kôm in maya sa dom, dec gauc gêm bu hu in sin gelec.

²⁰ In kôc gauc dinañ su, goc Pômdau ndê añela dañ hoc dau asê têt in ña mbê, ma sôm, "Josep, Dawid ndê apançac, töt daôm dom bu kôc Maria sa ti am nem awhê, bu Nalau Dabuñ dau kêt balêkoc nan mbo in ñatac ñalôm. ²¹ Maria oc kôc balê dañ, ma am oc sam in ndê ñaê bu †Yisu, ñahu bu in oc nem in ndê lau si yêc ñac si sac ñagêyô."

²² Gêt hoñ dinañ hóc asê ma bocdinañ Pômdau ndê yom nan propet Aisaya hoc asê muñ su, nan ñandô sa. In hoc yom dau asê bocdec bu:

²³ Alic su nan. Awhê akind dañ oc daê e kôc balêkoc ngac dañ, ma ñac oc sêsam in ndê ñaê bu Imanuel. *[Ais 7:14]*

(Ñaê 'Immanuel' dau ñahu bu 'Anötö mbo whin yac.')

²⁴ Têt ndoc Josep tapo sa, nan in kôm gitôm Pômdau ndê añela gic atu in, ma kôc Maria sa meñ mbo in ndê andu ti in ndê awhê. ²⁵ Inlu sêmbo sêwhin dandi, magoc Josep gic ahê Maria mbo e gitôm in kôc balêkoc dau su. Ma in sam in ndê ñaê bu Yisu.

2

Lau tigauc sêñsalê Yisu

¹ Yisu dinda kôc in yêc malac Betlehem yêc gameñ Judia-nga, têt têt Kiñ †Herod gêm göliñ mbo. Tinambu lau apa ñatô sêhóc asê Jerusalem. Nac lau tigauc tu sêñyalê tata-nga, ma sêmeñ akêt gameñ ac pi-nga.

² Sêhóc asê ma sêndac, "Balêkoc nan bu ti lau Israel si kin, nan dinda kôc in yêc nde? Yac alic tata wakuc dañ pò yac mba gameñ dec kêt puc yac bu in hóc asê su. Ma yac amey bu atoc in sa ti apôn handuc têt in."

³ Nac si yom dinañ kôm Kiñ Herod sô ma gauc gêm yom daêsam. Ma lau Jerusalem-nga hoñ boc-dinañ. ⁴ Goc Herod kêgalêm lau Israel si †dabuñsiga atu-tu ti lau nan sêndôhôn yomsu, nan sa sêpitigen, ma ndac ñac, "Mac nem †Mesaya dinda oc kôc in yêc malac bocke?" ⁵ Ma sêo in ndê yom ma sêsôm, "In dinda oc kôc in yêc malac Betlehem yêc gameñ Judia-nga. Propet akwa dañ to yom pi in muñ su bocdec bu:

⁶ O malac Betlehem yêc gameñ nan †Juda ndê toñ sêwêkain. Malac atu-tu hoñ nan sêyêc Juda ndê gameñ, nan ñadañ hóc gêlic am su dom, ñahu bu göliñwaga nan oc sa yêc am, nan oc ti ngac atu tu yob aney lau Israel-nga." *[Mai 5:2]*

⁷ Herod ngô yom honj dinanj su, ma kêñ ñac sêsa si. Goc inj gic lau tiguauc dinanj sa tiyham gelec, ma kip yom sa yêc ñac, bu bêc bocke tata dau menj hóc asê ma ñac sêlic. Ñac sic minj yom honj têtj in su, ⁸ ma inj kêkinj ñac bu sêtêtj malac Betlehem sêndi, ma sôm têtj ñac, “Andi anjalé balêkoc dau, ma têtj ndoc mac atap inj sa, nanj goc ambu amenj akêtj ñawaê têtj aô bu aô dauj waloc, ma watoc inj sa.”

⁹ Lau dinanj sêtjgô Herod ndê yom su, ma sêsa si. Ma tata nanj sêlic su yêc ñac si gamej ac pi-nga, nanj wê ñac gi e kalhac andu nanj balêkoc yêc, nanj ñahô solop. ¹⁰ Ñac sêlic tata dau dec kôm ñac atac ñayham atu. ¹¹ Sêsôc andu dau si, ma sêlic balêkoc lu dinda Maria. Ma sêpôtj haduc têtj balêkoc dau ma sêtoc inj sa. Goc ñac sêkac si talhi sa, ma sêkêtj si awalauj nanj ñaôli atu-tu têtj inj kainj gitôm gol, ma a ñakwi ñamalu ti gêtj ñamalu ñayham. ¹² Têtj ndoc dinanj Anötö kêtj puc ñac ña mbê bu sêmbu sêtêtj Herod sêndi dom. Bocdinañ sêlhô sêsa senj danj dau-nga danj, ma sêmbu sêtêtj ñac si gamej si.

Josep lu Maria ma Yisu sêsip Isip si

¹³ Têtj têm lau tiguauc dinanj sêhu ñac sinj su, Pômdau ndê anjela danj sunj mbê têtj Josep ma sôm, “Herod kêsâlê balê dau bu ndic inj ndu. Bocdinañ tisa, ma kôc balê lu dinda sa ma asip Isip andi. Ambo dinanj e tôm aô wakêtj puc mac.” ¹⁴ Josep ngô anjela ndê yom su, goc tisa têtj ôbwêc dinanj ma kôc balê lu dinda sa, ma sêsip Isip si. ¹⁵ Ma ñac sêmbu gamej dinanj, e Herod mbac ndu su. Ma ñalêtj dau dinanj dec Pômdau ndê yom nanj propet danj hoc asê munj su, nanj ñandô sa. Yom dau bocdec bu:

Aô kagalêm anej atunjac sa akêtj gamej Isip-nga menj. *[Hos 11:1]*

Herod gic balêkoc dedec ndu

¹⁶ Têtj ndoc Josep kôc Maria lu Yisu sa sêsip Isip si, nanj Herod hôtj lau tiguauc bu sêkêtj ñawaê têtj inj pi balê dau. Magoc ñac sêmenj dom, dec inj kêyalê bu ñac sêtjsau inj, ma inj tac ñandê atu. Goc kêkinj inj ndê lau sinj-nga sêtêtj Betlehem si, ma sic balêkoc ñgac dedec honj ndu yêc malac Betlehem, ma yêc gamej ñamakê-nga whinj. Inj tap ñawaê sa su yêc lau tiguauc, pi bêc nanj tata hóc asê ñac-nga, ma bocdinañ ñac sic balêkoc ñgac dedec e gi tap ñac nanj si yala tilu, nanj honj ndu. ¹⁷ Ma tu dinanj-nga yom nanj propet Jeremaya to, nanj ñandô sa. Inj to yom bocdec bu:

¹⁸ Lau sêtanj danjgibo atu yêc malac Rama.* Rakel ndê lau wakuc sêtanj ñac si balêkoc nanj singa su. Ma lau danj sêtôm bu sênem malô ñac dom. *[Jer 31:15]*

Josep kôc Yisu lu dinda sêmbu sêmenj

¹⁹ Tinjambu Herod mbac ndu, ma yêc Isip, Pômdau ndê anjela hoc dau asê têtj Josep ña mbê, ²⁰ ma sôm têtj inj, “Tisa ma kôc balê lu dinda sa, ma ambu atêtj gamej Israel-nga andi. Lau nanj sêkôm bu sêndic balê dau ndu, nanj honj sêmbac ndu su.” ²¹ Goc Josep tisa, kôc balê lu dinda sa, ma ñac sêmbu sêtêtj Israel si. ²² Tigetj Josep ngô bu Akelaus gêm gôlinj gamej Judia-nga ô damba Herod su, dec tötj dau bu mbu têtj gamej Judia-nga ndi. Ma Pômdau kêtj puc inj ña mbê bu têtj gamej Galili-nga ndi. ²³ Goc ñac sêtêtj Galili si, ma sêndôc malac danj ñaê Nasaret. Ma bocdinañ yom

* **2:18** Rama - malac saunj danj yêc kêpin Jerusalem.

nanj propet akwa-kwa sêto munj su, nanj nandô sa pi Yisu. Nac sêto yom yêc bocdec bu, “Lau oc sêsam inj bu ngac Nasaret-nga.”

3

Jon, Ngac Kêku Lau-nga kêmasanj Yisu ndê senj (Mak 1:2-8; Luk 3:2-17)

¹ Tinjambu Jon, Ngac Kêku Lau-nga hôc asê gamej Judia-nga, ma gêm mêtê mbo gamej sawa. ² Inj sôm têtj lau, “Anötö ndê gôlij menj kêpij su. Bocdinaj anem daôm kwi ma ahu mêtê sac sij.” ³ Gêj dau kékuc yom nanj propet Aisaya hoc asê munj su bocdec bu:

Namalac danj ta yom mbo gamej sawa, bocdec bu, ‘Amasanj Pômdau ndê senj tisoloc. Amasanj nem njalôm bu akôc inj sa.’ [Ais 40:3]

⁴ Jon sôc njakwê nanj sêmasanj nj kamel njamliclhu, ma kic pinjkap yêc inj njampêbalê. Ma inj gêj gêj bambalinj gitôm wakô ma lèp.

⁵ Lau daêsam sêsa sêtêtj Jon si. Nac lau akêtj malac atu Jerusalem ma malac hoj yêc gamej Judia-nga, ma lau nanj sêndöc Bu Jordan njamakê.

⁶ Nac sêhoc si sac asê têtj Jon, ma inj kêku njac yêc Bu Jordan. ⁷ Ma lau †Palêsai ti lau †Sadiusi daêsam sêsa sêtêtj gamej nanj Jon kêku lau mbo, nanj si. Têtj ndoc Jon gêlic njac inj sôm njac bocdec bu, “Mac mboc njatui mac! Tu sake-nga mac alhõ amenj? Mac akôc gauc pi Anötö ndê tac njandê nanj lau propet sêkêtj puc yac bu oc menj sa, dec gauc gêm bu amenj ma alinj sanju njambwa, a? ⁸ Anjô! Akôm mêtê njayham nanj tôc asê bu mac am daôm kwi yomandô. ⁹ Ma asôm têtj daôm dom bu, ‘Abraham apai yac, ma tu dinaj-nga Anötö oc kôc yac sa.’ Aô wasôm têtj mac bu Anötö gitôm bu nem hoc hoj dindéc kwi sêti Abraham ndê atui sêo mac. ¹⁰ A hoj nanj sem njandô njayham dom, nanj kwahic dec Anötö kêtj ki njamata têtj njawakac, ma inj oc lêtj su ma tuc pi ya ndi.

¹¹ “Aô wasôm têtj mac hoj bu njac danj oc menj ênjuc aô, nanj ndê njac lai hôc gêlêc anej su. Aô njac njambwa, gitôm dom bu wati inj ndê njac akinj tu wakenj inj ndê atapa-nga. Aô dec kaku mac nj bu njambwa, nanj tôc asê bu mac am daôm kwi su. Tigenj inj njac dau oc ênjku mac nj Nalau Dabuj ti ya. ¹² Inj menj bu ênjahê lau, gitôm njac nanj whê wit njandô ti njapa kôc, goc gic njandô sa sôc andu gêj njandô-nga gi, ma tuc njapa sip ya nanj sa njapanj, nanj gi.”

Jon kêku Yisu (Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

¹³ Têtj dinaj Yisu menj akêtj gamej Galili-nga ma hôc asê Jon yêc Bu Jordan. Inj tac whinj bu Jon ênjku inj. ¹⁴ Magoc Jon gic yao dau têtj inj ma sôm, “Am bu êmku aô, oc njayham. Bocke dec am sôm bu aô wanjku am?”

¹⁵ Tigenj Yisu ô Jon ndê yom ma sôm, “Am tec dom. Kwahic dec am êmku aô, bu tanjuk lêtj solop nanj Anötö kêmasanj gwananj su.” Yisu sôm su ma Jon gôlôc bu ênjku inj. ¹⁶ Yisu gêlij sanju su ma pi akêtj bu menj. Ma undambê kac sa, ma inj gêlic Anötö ndê Nalau sip menj gitôm balusi ma sac inj njahô. ¹⁷ Ma awha danj sa akêtj undambê, nanj sôm bu, “Aô Atunjac atac whinj-nga dau dindéc. Aô gatisambuc inj njandô.”

4

*Sadaŋ kêtôm Yisu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)*

1 Tiŋambu Nalau Dabuŋ wê Yisu sa gameŋ sawa gi, bu †Sadaŋ êntôm iŋ. 2 Yisu gêŋ gêŋ daŋ dom tôm acsalô 40 ma ôbwêc 40, ma tiŋambu gêŋ yô iŋ ŋandô. 3 Ma têtŋ dinaŋ Sadaŋ hóc asê iŋ ma sôm têtŋ iŋ, “Am Anötô ndê Atu, a? Bocdinaŋ sôm têtŋ hoc dindêc bu sênem dau kwi ti gêŋ danaŋ-ŋga.” 4 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Mba! Sêto Anötô ndê yom yêc bocdec bu, ‘Gêŋ danaŋ-ŋga ŋambwa kêŋ lau sêndöc tali dom. Nac daŋga wambu yom hoŋ naŋ Anötô sôm, dec ŋac oc sêndöc tali.’ ”

5 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa pi malac dabuŋ Jerusalem gi, ma kêŋ iŋ kalhac †lôm dabuŋ ŋapoc lólôc. 6 Ma sôm têtŋ iŋ, “Am Anötô ndê Atu, a? Bocdinaŋ pwê sip ndi. Am oc tisac dom, bu sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pômdu oc êŋkiŋ ndê aŋela bu séyob am, ma sêpê am sa lólôc bu am tiŋ gahiŋ pi hoc daŋ dom.’ ” 7 Magoc Yisu sôm têtŋ iŋ, “Mba! Sêto yom daŋ tiyham yêc bocdec bu, ‘Êmsahê Pômdu am nem Anötô dom.’ ”

8 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa, ma lu sêpi lôc baliŋ daŋ si. Ma gameŋ hoŋ naŋ kiŋ nom-ŋga sem göliŋ, ma kiŋ dau si awa ti gêŋ ŋayham-ŋayham hoŋ, naŋ Sadaŋ tóc têtŋ Yisu. 9 Ma sôm, “Am bu pôtŋ hamduc têtŋ aô ma nem akiŋ aô, goc wakêŋ gêŋ hoŋ dec sip am amam.” 10 Magoc Yisu sôm têtŋ iŋ, “Mba, Sadaŋ! Am kôc daôm sa ndi! Sêto yom yêc bocdec bu, ‘Pôtŋ hamduc têtŋ Pômdu am nem Anötô, ma nem akiŋ iŋ tawasê.’ ” 11 Têtŋ dinaŋ Sadaŋ hu iŋ siŋ, ma aŋela sêmeŋ ma sem akiŋ iŋ.

Yisu gic hu ndê gwelenŋ

12 Tiŋambu †Herod kêkiŋ ndê lau siŋ-ŋga si ma sêkôc Jon dôŋ, ma sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô. Ma têtŋ ndoc Yisu ŋgô ŋawaê, goc iŋ mbu têtŋ gameŋ Galili-ŋga gi. 13 Iŋ gi ndöc malac Nasaret dom, magoc iŋ gi ndöc Kapenaom, malac naŋ yêc kêpiŋ Bugictoŋ Galili-ŋga. Muŋ-ŋga andô †Jakob ndê atu lu, Sebulun lu Naptali sêwêkaiŋ nom yêc gameŋ dinaŋ. 14 Nalêŋ dinaŋ yom naŋ propet Aisaya to muŋ su, naŋ ŋandô sa. Yom dau bocdec bu:

15-16 Nawê atu daŋ meŋ pô lau naŋ sêndöc Sebulun lu Naptali si gameŋ naŋ yêc kêpiŋ bugictoŋ, ma yêc Bu Jordan ŋamakê. Gameŋ Galili-ŋga dinaŋ sêsam bu lau apa si gameŋ, ma lau naŋ sêndöc dinaŋ, naŋ sêmbô tôm lau naŋ ŋasec atu kôm ŋac ahuc, ma tôm lau naŋ sêmpinŋ bu sêmbac ndu. Magoc kwahic dec sêlic ŋawê atu su. [Ais 9:1-2]

17 Têtŋ ndoc dinaŋ Yisu gic hu ndê gwelenŋ nem mêtê lau-ŋga, ma iŋ hoc yom asê têtŋ lau bocdec bu, “Anötô ndê göliŋ meŋ kêpiŋ su. Bocdinaŋ anem daôm kwi, ma ahu mêtê sac siŋ.”

*Yisu mbwêc lau hale tu sêŋkuc iŋ-ŋga
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)*

18 Têtŋ bêc daŋ Yisu kêsêlêŋ mbo Bugictoŋ Galili-ŋga ŋamakê. Ma iŋ gêlic Saimon naŋ ndê ŋaê daŋ Pita, lu asi Andru. Inlu sêkêŋ wasaŋ sêmbô, bu inlu ŋgac sêkôc i-ŋga lu. 19 Goc Yisu sôm têtŋ inlu, “Amlu amêŋ aŋkuc aô, ma aô wakêŋ amlu ahê ŋamalac sêmeŋ sêŋkuc aô, tôm naŋ kwahic dec amlu ahê i.” 20 Ma ŋagahô inlu sêtec si wasaŋ yêc, ma sêŋkuc iŋ.

21 Sêŋsêlêŋ si, ma Yisu gêlic Sebedi ndê atu lu, naŋ Jems lu Jon. Sêndöc waŋ sêwhiŋ damba Sebedi, ma sêpô si wasaŋ kic sêmbô. Yisu mbwêc inlu

bu sêmenj sêṅkuc in, ²² ma ṅagahô inlu sêhu damba ti warj sin, ma sêṅkuc Yisu.

Yisu gêm lau gêmbac sa

²³ Dinaṅ su, goc Yisu kêsêlêṅ golom-golom malac yêc gameṅ Galili-ṅga. In kêdôhôn lau mbo ṯlôm wê-ṅga, ma gêm mêtê ṅawaê ṅayham pi Anötô ndê gôlinj. Ma in kôm lau ti gêmbac tidau-tidau hoṅ ṅayham sa. ²⁴ ṅawaê pi gêṅ dau gêm gameṅ Siria-ṅga hoṅ ahuc, ma tu dinaṅ-ṅga lau sêkôc ṅac si lau gêmbac hoṅ sêtêṅ Yisu si, ma in kôm ṅac ṅayham sa. Lau naṅ sêhóc ṅandê atu, lau ti ṅalau sac, lau bôlinj, ma lau deṅdeṅ ti mboloctê, lau ti ṅawapac hoṅ dinaṅ in gêm ṅac sa. ²⁵ Ma lau daêsam sêsa si ma sêṅkuc in. ṅatô sêmenj akêṅ gameṅ Galili-ṅga, ma ṅatô akêṅ gameṅ Dekapolis-ṅga.* Ma ṅatô sêmenj akêṅ malac Jerusalem ma malac hoṅ yêc gameṅ Judia-ṅga, ma ṅatô sêmenj akêṅ Bu Jordan ṅadaṅga.

5

Yisu gêm mêtê mbo lôc

(Luk 6:20-23)

¹ Têṅ bêc daṅ Yisu gêlic bu lau daêsam sêṅkuc in, goc pi lôc daṅ gi. In ndôc sic, ma in ndê ṯsêṅomi sêtigasuc in. ² Ma in gic hu kêdôhôn ṅac ma sôm,

³ “Anötô ndê mwasinj gic waê lau naṅ sêṅgwiniṅ dau yêc in aṅgô-ṅga. In gêlic ṅayham bu kôc ṅac sa sêmbo in ndê gôlinj ṅapu.

⁴ Anötô ndê mwasinj gic waê lau naṅ sêndôc ti ṅalôm ṅawapac. In oc kôm ṅac si ṅalôm timalô.

⁵ Anötô ndê mwasinj gic waê lau ti lêṅ malô ma yom malô. Bu ṅac oc sêwêkainj gameṅ nom-ṅga sambob.

⁶ Anötô ndê mwasinj gic waê lau naṅ atac whiṅ ndu andô bu sêsa lêṅ gitêṅ eṅ. In oc nem ṅac sa sêti lau gitêṅ ṅandô.

⁷ Anötô ndê mwasinj gic waê lau naṅ tawalô lau. In oc tawalô ṅac.

⁸ Anötô ndê mwasinj gic waê lau ti ṅalôm ṅawasi. ṅac oc sêlic Anötô.

⁹ Anötô ndê mwasinj gic waê lau naṅ sêṅsalê lêṅ tu sêmbo ti yom malô-ṅga. In oc sam ṅac bu in dau atui awhê ma ṅgac.

¹⁰ Anötô ndê mwasinj gic waê lau naṅ sêtap kisa sa tu sêsa Anötô ndê lêṅ gitêṅ-ṅga. In gêlic ṅayham bu kôc ṅac sa sêmbo in ndê gôlinj ṅapu.

¹¹ “Têṅ ndoc lau sêkêṅ kisa mac ma sêpu mac ti sêṅgôlinj yom sac daêsam pi mac tu mac aṅkuc aô-ṅga, naṅ ahêgo daôm dom. Bu Anötô oc êmwasinj mac. ¹² Atac ṅayham ma atisambuc, bu Anötô oc kêṅ ṅaôli ṅayham têṅ mac yêc undambê. Ma gauc nem bu ṅalêṅ tigeṅ, lau sêkêṅ kisa Anötô ndê lau propet naṅ sêmbo muṅ su.”

Anötô ndê lau sêtôm gwêc so ma sêtôm ṅawê

¹³ Ma Yisu sôm, “Dakêṅ gwêc so sip gêṅ danaṅ-ṅga bu dakôm gêṅ dau ṅayham. Ma mac ambo lau nom-ṅga ṅalôm atôm gwêc so. Tigeṅ gwêc so bu ṅamakic niṅga, oc dakôm ṅamakic sa tiyham ṅalêṅ nde? In tisac su, ma tambalinj sin niṅga, ma lau sêkwê dôṅ.

¹⁴ “Ma mac ambo nom atôm ṅawê bu pô gameṅ. Malac daṅ bu yêc lôc, oc tôm dom bu sinj dau kwi. ¹⁵ Ma têṅ ndoc datuṅ lam asê, oc taṅgatôc ṅa

* **4:25** Dekapolis - ṅaê dinaṅ danem kwi bu ‘malac amanlu.’ Malac amanlu dinaṅ sêyêc Bugicton Galili-ṅga ṅagameṅ têṅ ac pi-ṅga.

suc ahuc dom. Tarñkin sa bu ñawê pô gameñ hoñ. ¹⁶ Bocdinañ, akôm mêtê ñayham yêc lau hoñ aᅅgô-ᅅga, nañ gitôm mac nem ñawê bu pô gameñ. Ma lau oc sêlic mac nem mêtê ñayham, ma sêmpiñ Damam undambê-ᅅga.”

Yisu sôm yom pi yomsu ma propet si yom

¹⁷ “Gauc nem dom bu aõ gameñ tu wasen Anötö ndê yom nañ Moses ti lau propet sêto yêc, nañ su-ᅅga. Aõ gameñ tu wasen su-ᅅga dom, tigen tu wakôm yom dau ñandô sa-ᅅga. ¹⁸ Yomandô, aõ wasôm têt mac bu undambê ti nom bu niᅅga, magoc yom ñalhô sauñ dañ oc niᅅga yêc yomsu dom e aõ dauñ wandic dabiñ gêt hoñ. ¹⁹ Asa nañ kêtgili yomsu nañ hêganôñ gêt sauñ andô dañ, me kêdôhôn lau ñatô bu sêkôm bocdinañ, nañ ti ñamalac waêmbe yêc Anötö ndê gôliñ ᅅapu. Magoc asa nañ daᅅga wambu Anötö ndê yomsu, ma kêdôhôn lau ñatô bu sêkôm bocdinañ, nañ ti ñamalac tiwaê yêc Anötö ndê gôliñ ᅅapu. ²⁰ Aᅅgô! Lau Palêsai ti ñkêdôhôn-waga yomsu-ᅅga sêᅅsahê ᅅaᅅga bu sêti lau gitêt, tigen aõ wasôm têt mac, bu mac bu ati lau gitêt ahôc gêlêc ᅅac dom, dec oc tôm dom bu mac ambo Anötö ndê gôliñ ᅅapu.”

Yomsu dandic ñamalac ndu-ᅅga ᅅahu

²¹ Ma Yisu sôm têt ᅅac, “Mac anyalê yom nañ Anötö kêt têt abañj bocdec bu, ‘*Ndic ñamalac ndu dom.*’ Ma ‘Asa nañ bu ndic ñamalac ndu, nañ oc tap ᅅagêtô sa.’ ²² Tigen kwahic dec aõ wasôm têt mac, bu asa nañ tac ñandê têt ñamalac dañ, nañ oc tap ᅅagêtô sa gitôm iñ nañ gic ñamalac ndu. Ma mac nem ᅅagôliñ dañ sôm bu lau atu-tu sêmatôc ñamalac nañ sam ndê asidôwa bu ñamalac gauc mbasi-ᅅga. Magoc aõ wasôm têt mac, bu asa nañ sôm yom kaiñ dinañ, nañ gitôm bu tap ᅅagêtô lambwam-ᅅga sa.

²³ “Bocdinañ têt ndoc am bu lic om ma bu kêt nem da têt Anötö, ma bu gauc nem yom dañ yêc amlu ñamalac dañ ᅅasawa, ²⁴ nañ goc hu nem da siñ yêc alta ñamakê ma sa ndi tap ñamalac dau sa. Gêt ñamata-ᅅga amlu amasañ yom nañ yêc amlu ᅅasawa, goc mbu ndi ma kêt nem da têt Anötö.

²⁵ “Ma am nem têt bu yêc ñamalac dañ, ma iñ bu wê am têt ᅅgac êmatôc yom-ᅅga ndi, nañ êmasañ yom têt iñ ᅅagahô, têt ndoc amlu aᅅsêlêt ambo señ. Ma bocdinañ ᅅgac dau oc kêt am têt ᅅgac êmatôc yom-ᅅga dom. Bu mba, mboe ᅅgac êmatôc yom-ᅅga oc kêt am têt ᅅgac yob gapocwalô-ᅅga, ma iñ êmbaliñ am sôc gapoc-walô ndi. ²⁶ Aõ wasôm yom ñandô têt am, am oc ndôc gapocwalô ᅅapan e am ndic nem têt hoñ pacndê.”

Yomsu mockaiñ-ᅅga ᅅahu

²⁷ “Ma mac anyalê yom nañ Moses to bocdec bu, ‘*Kôm gêt mockaiñ-ᅅga dom.*’ ²⁸ Tigen kwahic dec aõ wasôm têt mac, ᅅgac dañ bu tahê awhê dañ e ñalôm ᅅagalac, nañ gitôm iñ kôm mêtê mockaiñ-ᅅga têt iñ su, yêc iñ ndê ñalôm.

²⁹ “Am tanôm daᅅga bu hê am têt sac, goc kip tanôm dinañ sa ma êmbaliñ niᅅga. Am tanôm dañ bu niᅅga, nañ hôt gêlêc am tanôm lu yêc ma hê am bu kôm sac, ma tiᅅambu Anötö kêt am sip ya lambwam-ᅅga ti ñamlic sambuc ndi. ³⁰ Ma amam daᅅga bu tim am, goc tim kic ma êmbaliñ

niŋga. Amam dan bu niŋga, naŋ hóc gêléc am mbo ti amam lu-lu ma kôm sac su, ma tiŋambu sip ya lambwam-ŋga ti ŋamlic sambuc ndi.”

Awhê lu ŋgac sêhu dau siŋ dom

³¹ “Ma Moses to yom dan bocdec bu, ‘*Ŋgac dan naŋ gauc gêm bu hu nawhê siŋ, naŋ kêŋ bapia sêhu dau siŋ-ŋga têtŋ nawhê, goc hu iŋ siŋ.*’

³² Tigeŋ aô wasôm têtŋ mac, bu yom tigeŋ yêc bu ŋgac hu iŋ nawhê siŋ, naŋ awhê dau kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ ŋgac dan. Ŋgac dan bu hu nawhê siŋ ŋambwa, naŋ kôm iŋ ti awhê mockaiŋ-ŋga. Ma ŋgac wakuc dan bu nem awhê dau, naŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga* whiŋ.”

Dasôm yom tidôŋ goc dakôm ŋandô sa

³³ “Mac aŋyalê yom dan tiyham naŋ Anôtô kêŋ têtŋ abanŋ bocdec bu, ‘*Yom bocke naŋ mac amatiŋ tidôŋ, naŋ akôm popoc dom,*’ ma ‘*Yom naŋ mac bu apuc dôŋ bu yomandô yêc Pômdau aŋgô-ŋga, naŋ akôm ŋandô sa.*’ ³⁴⁻³⁵ Magoc aô wasôm têtŋ mac, bu asôm yom dan tu apuc nem yom dôŋ-ŋga dom. Asôm yom pi undambê me pi nom tu bu apuc nem yom dôŋ-ŋga dom, ŋahu bu Anôtô iŋ undambê ti nom ŋadau. Ma asôm yom pi Jerusalem dom, bu Anôtô kêyaliŋ malac dau sa ti iŋ ndê kiŋ atu ndê malac. ³⁶ Ma asôm yom pi nem ŋagólôŋ dom, bu mac atôm dom bu akôm nem kêclauŋ dan tisêp me tiyec. ³⁷ Asa bu lôc bu kôm gêtŋ dan, naŋ sôm ‘Aêc, aô wakôm,’ ma bu kôm dom goc sôm, ‘Mba, aô wakôm dom.’ Yom ŋatô bocke naŋ mac asôm tu apuc yom dau dôŋ-ŋga, naŋ meŋ akêtŋ Sadan ndê.”

Daô sac naŋ sêkôm têtŋ yac, naŋ dom

³⁸ “Ma mac aŋyalê yom naŋ Moses to bocdec bu, ‘*Ŋamalac dan bu ndic am tanôm tisac, naŋ ndic iŋ ndê ô. Ma asa naŋ tuc nem ŋalhôm dan dulu, naŋ tuc iŋ ndê dulu ô.*’ ³⁹ Tigeŋ aô wasôm têtŋ mac bu akôm mêtê sac ô mêtê sac naŋ lau sêkôm têtŋ mac, naŋ dom. Dan bu tap am sip alim andô danŋa, naŋ kêŋ danŋa bu iŋ ndic whiŋ. ⁴⁰ Ma ŋgac dan bu wê am têtŋ lau sêmatôc yom-ŋga, ma iŋ tac whiŋ bu am nemlhi iŋ ŋa am nem gêtŋ sauŋ dan, goc kêŋ nem gêtŋ atu têtŋ iŋ whiŋ. ⁴¹ Ma lau †Rom-ŋga si ŋgac siŋ-ŋga dan bu kac yom am bu hoŋ iŋ ndê wapa seŋ ŋasawa apê, goc hoŋ wapa dau êmsêlêtŋ seŋ ŋasawa baliŋ whiŋ iŋ ndi. ⁴² Êmgamiŋ nem gêtŋ têtŋ lau naŋ sêteŋ gêtŋ têtŋ am, naŋ dom, ma dan bu ndac am bu nem iŋ sa ŋa gêtŋ dan, naŋ puc dômwêm iŋ dom.”

Atac whiŋ nem ŋacyo (Luk 6:27-36)

⁴³ “Ma mac aŋyalê yom naŋ Moses to bocdec bu, ‘*Atac whiŋ nem lau meŋpaŋ am-ŋga,*’ ma yom naŋ lau sêsôm bocdec bu, ‘*Atac tec nem ŋacyo.*’ ⁴⁴ Tigeŋ aô wasôm têtŋ mac bu atac whiŋ nem ŋacyo, ma atenŋ mbec tu lau naŋ sêkêtŋ kisa mac-ŋga. ⁴⁵ Mac bu akôm boc-dinanŋ, goc Damam

* **5:32** Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Ŋgac dan bu hu ndê nawhê siŋ ŋambwa, ma awhê dau bu mbo tawasê, dec lau ŋatô oc gauc nem bu iŋ nakweŋ hu iŋ siŋ tu iŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ ŋgac dan, ma bocdinaŋ ŋac oc sêlic iŋ tôm awhê mockaiŋ-ŋga. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Têtŋ ndoc awhê dinaŋ nakweŋ hu iŋ siŋ, goc iŋ oc nem ŋgac wakuc. Tigeŋ Anôtô gêlic bu iŋ nakweŋ hu iŋ siŋ ŋambwa, dec iŋlu si yom sênem dau-ŋga gacgen yêc. Bocdinaŋ awhê dau lu nakweŋ wakuc sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga yêc Anôtô aŋgô-ŋga.

undambê-nga oc sam mac bu in atui awhê ma ngac. In dau kên ndê ac pi pô lau sac ti lau nayham, ma kên u gic lau gitên ti lau nan sêsa lên giso. ⁴⁶ Lau sac ma lau nan sêkôc takis-nga atac whin lau nan atac whin ngac, ma sêtec lau nan sêtec ngac. Mac bu ankcuc ngac si mêtê, dec tu sake-nga Anötô oc lic mac nayham? ⁴⁷ Lau sambuc sêtoc dau si asidôwai sa, magoc sêtec lau natô. Bocdinañ mac bu atoc nem asidôwai tawasê sa, dec tu sake-nga Anötô oc lic mac nayham hôc gêlêc lau sambuc? ⁴⁸ Akôc gauc pi yom hon dinañ, ma akôm mêtê solop en, tôm Damam undambê-nga ndê mêtê.”

6

Yom pi sakin gitên natô

¹ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Ayob daôm bu akôm nem sakin anem akin Anötô-nga tu bu lau sêlic e sêmpin mac-nga dom. Mac bu akôm tu bu lau sêmpin mac-nga, oc atap nem naôli dan sa yêc Damam undambê-nga dom.”

Mêtê dakên gên têt lau-nga

² “Bocdinañ têt ndoc am bu nem lau nalôm sawa sa, nan goc sêc gên dau ahuc. Ndic dahuc tan bu kên puc lau dom. †Lau sêtim yom lau-nga nan sêtoc dau sa, nan sêkôm bocdinañ yêc lôm wê-nga ti malac lôm, bu lau sêlic e sêmpin ngac. Yomandô aô wasôm têt mac bu lau si sêmpin ngac, dinañ ti ngac si naôli sambuc nan sêkôc sa su. ³ Tigên têt ndoc am bu kên gên têt lau nalôm sawa, nan sin ma kên gelec têt ngac, ma yob bu lau dan sêngô nayom dom. ⁴ Bocdinañ am nem mêtê kôm yac lau-nga oc yêc sin dau. Ma Damam nan gêlic gên nan yêc sin, nan oc kên naôli têt am.”

Mêtê datên mbec-nga

(Luk 11:2-4, 9-13)

⁵ “Ma têt ndoc am bu ten mbec, nan ten tôm lau sêtim yom lau-nga dom. Ngac atac whin bu sêten mbec sêlhac lôm wê-nga ti sen namakê, tu bu lau sêlic ma sêmpin ngac-nga. Yomandô aô wasôm têt mac bu lau si sêmpin ngac, dinañ ti ngac si naôli sambuc nan sêkôc sa su. ⁶ Têt têt am bu ten mbec, nan goc sôc nem andu nalôm ma sêc gatam ahuc, ma ten mbec têt Damam yêc malam nan lau dan sêlic dom. Ma Damam nan kêyalê gên nan yêc sin dau, nan oc kên naôli têt am.

⁷ “Ma têt têt mac bu atên mbec, nan atên mbec baliñ tôm lau sambuc dom. Ngac gauc gêm bu mbec dau oc nandô sa tu ngac si yom nalhô daêsam-nga. ⁸ Ankcuc ngac si gêbôm dom, bu Damam kêyalê gwanan su, gên nan mac apônda.

⁹ Bocdinañ atên mbec bocdec bu:

Damañ, am nan mbo undambê. Am nem naê lau sênem dabun man.

¹⁰ Mwen ti lau hon si Pômdau. Kên lau danja wambu nem yom napep yêc nom, gitôm yêc undambê.

¹¹ Kên yac mba gö têt ac dindec.

¹² Suc yac mba sac natôp kwi, tôm yac asuc lau nan sêkôm sac têt yac, nan si sac natôp kwi.

¹³ Yob yac têt lêtôm bu tap yac sa dom, ma têt ngac sac Sadañ bu kôm yac nayom dom.

14 Mac bu asuc lau nanj sêkôm sac têtj mac, nanj si sac kwi, goc Damam undambê-nga oc suc mac nem kwi bocdinañ. 15 Magoc mac bu asuc lau si sac kwi dom, dec Damam oc suc mac nem kwi dom bocdinañ.”

Mêtê dahu gêtj daneñ-nga sijj tu danem akiñ Anötö-nga

16 “Ma têtj têtj mac bu ahu gêtj daneñ-nga sijj tu anem akiñ Anötö-nga, nanj akôm anôm andô masiñ-masiñ tôm lau sêtim yom lau-nga sêkôm, nanj dom. Lau dinañ sêkôm anjô andô tisac, bu lau sêlic ma sêtjyalê bu ñac sêhu gêtj daneñ-nga sijj ma tu dinañ-nga sêmpijñ ñac. Yomandô aô wasôm têtj mac bu lau si sêmpijñ ñac, dinañ ti ñac si ñaôli sambuc nanj sêkôc sa su. 17 Bocdinañ têtj têtj mac ahu gêtj daneñ-nga sijj tu anem akiñ Anötö-nga, nanj alij bu ma amasañ daôm ñapep. 18 Ma ñalêtj dinañ lau danj oc sêtjyalê dom bu mac ahu gêtj daneñ-nga sijj. Tigeñ mac nem Damam nanj mbo sijj dau, nanj kêtjyalê gêtj hoñ nanj yêc sijj dau, ma bocdinañ oc kêtj nem ñaôli têtj mac.”

Tañsalê awa ñandô undambê-nga

(Luk 12:33-34)

19 Ma Yisu sôm, “Andic nem awa ti wapa sa lhac nom dom, bu sop oc neñ, ma u oc nôm gêtj dau tibalê, ma lau kanj oc sênem kanj sa. 20 Apo gêtj undambê-nga sa ti nem awa ñandô, ma sop ti u oc señ su dom, ma gitôm dom bu lau kanj sêsôc sêndi bu sênem kanj. 21 Aô gasôm yom dinañ, ñahu bu gameñ bocke nanj mac nem awa yêc, nanj mac nem ñalôm ti gauc oc sap dôñ ñapañ.”

Ñamalac si tandô gitôm ya ñawê

(Luk 11:33-36)

22 “Ñamalac si tandô gitôm ya ñawê nanj tôc señ têtj ñac. Bocdinañ mac nem tanôm bu wê mac asa lêtj ñayham, goc mac nem ñamlic ñagêtj hoñ oc yêc ñawê ñalôm eñ. 23 Magoc tanôm bu wê mac asa lêtj sac-nga, goc mac gacgeñ ambo ñasec ñalôm. Bocdinañ mac bu gauc nem bu ambo ñawê ñalôm, magoc asa lêtj ñasec-nga, nanj dec ñasec gêm mac ahuc sambuc.”

Danem akiñ ñadau lu dom

24 “Ñamalac danj gitôm dom bu nem akiñ ñadau lu, bu inj oc tec danj, ma atac whiñ danj, me sap danj dôñ ma pu danj. Ma mac bocdinañ, gitôm dom bu mac atoc Anötö ma awa nom-nga lu-lu sa ti mac nem ñadau.”

Dahêgo dauñ dom

(Luk 12:22-32)

25 “Tu dinañ-nga dec ahêgo daôm dom tu gêtj aneñ-nga ti anôm-nga, me tu ñakwê asôc-nga. Anötö kêtj mac ambo tamli, ma gêtj dinañ inj gêtj atu. Gêtj daneñ-nga inj gêtj atu dom. Ma Anötö kêtj mac nem ñamlic ñagêtj hoñ, ma gêtj dinañ inj gêtj atu. Ñakwê asôc-nga inj gêtj atu dom.

26 “Akôc gauc pi mbac. Ñac sêsô gêtj dom, sêhoñ gêtj ñandô ma sic sa sôc andu gêtj ñandô-nga dom. Tigeñ Damam undambê-nga gôlôm ñac. Ma inj tac whiñ mac ñamalac hôc gêlêc mbac hoñ su. 27 Ma mac nem asa bu hêgo dau, dec oc tôm bu ndic têku ndê têtj mbo tali-nga?

28 “Tu sake-nga mac nem ñalôm ñawapac tu ñakwê asôc-nga? Akôc gauc pi ñaola ñayham nanj sêpo sêlhac kwanj ñalôm, nanj sêkôm gwelenj ti sêmasañ ñakwê dom. 29 Tigeñ aô wasôm têtj mac bu Kij Solomon inj sôc

ajakwê ngayham andô, magoc in ndê gôlôn ti nawasi hôc gêlêc nyaola dinan dan su dom. ³⁰ O mac lau nan akên whin gwalec, angô! Kwan ti nyaola nom-nga a sêlhac bêc daêsam dom, ma lau oc sêkên ya nen su. Magoc Anötö kên gên dau ti ndalô ngayham, ma yob napep. Ma bocdinan anyalê bu yom nandô, in oc yob mac, ma kên jakwê têt mac whin. ³¹ Bocdinan ahêgo daôm dom ma asôm bu 'Danêj sake?' me 'Danôm sake?' me 'Dasôc jakwê bocke?' lec dom. ³² Lau sambuc nan sênjalê Anötö dom, nan sêhêgo dau tu gên hon dinan-nga, tigen Damam undambê-nga kêyalê su bu mac apônda gên hon dinan. ³³ Gên namata-nga akôm nannga bu atap malam sa yêc Anötö ndê gôlin napa, ma bu asa in ndê lêt gitên. Ma in oc yob mac tu gên nom-nga-nga whin.

³⁴ "Bocdinan ambo ti nem nalôm nawapac tu gên lanjê-nga dom. Ahu sin yêc e lanjê dau hôc asê. Nawapac bêc tigen-nga nan gitôm bêc tigen dinan."

7

Dapu lau nambwa dom (Luk 6:37-42)

¹ Ma Yisu sôm, "Alic lau sac nambwa tu nac si lêt ti sakin-nga dom, dec Anötö oc lic mac sac tu nem-nga dom. ² Bu Anötö oc ênsahê mac tôm mac anjahê lau, ma nem dôhôn mac nem lêt ti sakin tôm dôhôn nan mac am dôhôn lau si.

³ "Tu sake-nga am hêgo daôm tu gên golop sau nan yêc nem asidôwa tandô, tigen gên golop atu nan yêc am daôm tanôm, nan gêlic apu? ⁴ Ma bocke am sôm têt nem asidôwa, 'Aô bu wakôc gên golop nan yêc am tanôm, nan sa.' Tigen gên golop atu pôc daôm nem tanôm ahuc? ⁵ Am ngac tim yom lau-nga! Kôc gên golop atu sa yêc daôm tanôm mun e tanôm nawa sa, nan goc kôc gên golop sau dinan sa yêc nem asidôwa tandô."

Dayob Anötö ndê gên dabun napep

⁶ "Akên gên dabun têt giam dom, b u oc sêcac dau kwi ma sêsen mac. Ma ambalin nem gôlôn ngayham têt bôc dom, bu oc sêkwê popoc."

Anötö in ndau bu kên gên têt yac-nga

⁷ "Atey gên têt Anötö, dec oc akôc nandô, anjalê in ti ndê lêt, ma oc atap sa, ma bu amati gam oc lêt su têt mac. ⁸ Bu Anötö kên gên têt lau hon nan sêndac in, ma lau hon nan sênsalê in ti ndê lêt, nan oc sêtap sa, ma nac nan sêmati gam nan oc lêt su têt nac.

⁹ "Mac dambai angô! Nem balê dan bu ten gô têt am, dec am oc kên hoc têt in, a? ¹⁰ Ma bu ten i oc kên mboc sac têt in, a? ¹¹ Mba! Mac lau sac, tigen atoc nem balêkoc sa na gên ngayham. Magoc Damam nan mbo undambê in gitên en, ma oc kên gên ngayham-nayham en têt lau nan sêten in. ¹² Akôm mêtê ngayham têt lau hon, gitôm mêtê ngayham nan mac atac whin bu sêkôm têt mac. Yom hon nan Moses ti lau propet sêto, nan hêganôn yac dakôm mêtê ngayham bocdinan."

Yom sen lu-nga

13 “An̄sahê n̄an̄ga bu atap gamen̄ andöc tamli n̄apan̄-n̄ga sa, magoc an̄yalê bu gatam gamen̄ dinan̄-n̄ga in̄ gatam saun̄. Bu gamen̄ andin̄am-n̄ga dê yêc, ma seŋ t̄eŋ gamen̄ dau in̄ seŋ atu, ma n̄agatam atu bocdin̄an̄. Lau daêsam sêsa seŋ atu dinan̄, ma oc sêsöc gatam atu dau. 14 Magoc gamen̄ dandöc tan̄li n̄apan̄-n̄ ga n̄agatam in̄ gatam saun̄, ma seŋ t̄eŋ gamen̄ dinan̄ in̄ seŋ atu dom, ma lau daêsam oc sêtap sa dom.”

Yom pi propet tasan̄

15 “Ayob daöm tu propet tasan̄-n̄ga. Nac sêtôm giam pôm nan̄ sêmpan̄ dau ahuc n̄a domba n̄amlic, tu bu sêti gasuc domba-n̄ga ma sêseŋ n̄ac su. Nalêŋ tigen̄ propet tasan̄ oc sêtêŋ mac sêloc tu sêŋsau mac-n̄ga. 16 An̄sahê n̄ac si lêŋ dec tôm bu mac an̄yalê bu n̄ac lau tasan̄. Nalêŋ tigen̄, yac dalic a n̄andô ma tan̄yalê a dau bu n̄ayham me sac. Oc tôm dom bu dahin̄ n̄andô n̄ayham yêc a sac. 17 Yomandô! A n̄ayham sem n̄andô n̄ayham, ma a sac sem n̄andô sac. 18 A n̄ayham dan̄ gitôm dom bu nem n̄andô sac, ma a sac gitôm dom bu nem n̄andô n̄ayham. 19 Ma a hoŋ nan̄ sem n̄andô sac, nan̄ oc sêlêŋ su ma sêtuc pi ya ndi, ma ya neŋ su. 20 Bocdin̄an̄ an̄sahê propet si lêŋ, ma an̄yalê n̄ac bu propet n̄ayham me sac.”

Pômdau kêyalê in̄ ndê lau su

21 “Lau daêsam sêsam aö bu, ‘Pômdau,’ tigen̄ n̄ac hoŋ oc sêtap gamen̄ undambê-n̄ga sa dom. Mba! Lau nan̄ dan̄ga wambu Daman̄ undambê-n̄ga n̄apep, ma sêkôm mêtê tôm in̄ atac whiŋ, nan̄ oc sêtap undambê sa. 22 Têŋ Anötö ndê bêc êmatöc lau-n̄ga, nan̄ lau tasan̄ daêsam oc sêsôm têŋ aö bu, ‘Pômdau, Pômdau! Yac ahoc yom asê atôm propet, ma atin̄ n̄alau sac su ma akôm gêŋ dalö daêsam am am an̄ôm. Bocdin̄an̄ kôc yac sa.’ 23 Tigen̄ aö wasôm têŋ n̄ac bu, ‘Aö kayalê mac dom sambuc mac lau sac. Alhö su yêc aö!’ ”

Yom gôlin̄ pi n̄gac lu nan̄ sêkwê andu (Luk 6:46-49)

24 “Lau nan̄ sêŋgö aneŋ yom ma sêkôm n̄andô sa, nan̄ sêtôm n̄gac tiguauc nan̄ kwê ndê andu kalhac nom n̄an̄ga ma kêŋ hoc kêgapiŋ alhö döŋ. 25 Têŋ ndoc u gic e bu hêc, ma mbu puc n̄adinda hóc pi andu dau, nan̄ andu dau ku sa dom bu hoc kêgapiŋ döŋ. 26 Magoc lau nan̄ sêŋgö aneŋ yom ma sêkôm n̄andô sa dom, nan̄ sêtôm n̄gac gauc mba nan̄ kwê ndê andu kalhac nom babalê. 27 Ma u gic ti bu hêc, ma mbu puc n̄adinda hóc pi andu dau, goc ku sa ma tisac sambuc.”

28 Yisu gic bata ndê yom dinan̄, ma lau hoŋ sêhêdaê tu in̄ ndê yom-n̄ga. 29 Nahu bu yom nan̄ in̄ kêdôhôn̄ têŋ n̄ac nan̄ yom ti n̄aclai, hóc gêlêc lau Israel-n̄ga si kêdôhôn̄waga yomsu-n̄ga si yom hoŋ su.

8

Yisu kôm n̄gac ti gêmbac leprasi n̄ayham sa (Mak 1:40-45; Luk 5:12-14)

1 Yisu sip akêŋ lôc meŋ, ma lau daêsam sêŋkuc in̄. 2 Ma n̄gac dan̄ ti gêmbac t̄leprasi têŋ in̄ gi, goc pöŋ haduc ma sôm, “Pômdau. Am bu tac whiŋ dec gitôm bu am oc kôm aö n̄amlic n̄awasi sa.” 3 Yisu kêmatöc amba sa gi ma kêmasêc in̄, ma sôm, “Aö atac whiŋ, dec wasôm têŋ am bu n̄amlic n̄awasi sa.” Ma n̄agahô eŋ gêmbac hu in̄ sin̄, ma in̄ n̄amlic n̄ayham sa.

4 Ma Yisu sôm têt in, “Am ngô! Gêt nan kwahic dec hôc asê am, nan sôm asê têt lau dan dom. Tigen têt ðdabuŋsiga ndi, tôc daôm têt in bu lic bu am nem ñamlic ñawasi sa su. Ma kêt da tôm yomsu nan Moses kêt têt yac. Ma ñalêt dinan lau hon oc sênjalê bu am ñamlic ñayham sa.”

Ngac bata sin-nga dan kêt whin ñanga

(Luk 7:1-10)

5 Tinjambu Yisu sôc malac Kapenaom gi. Ma ngac bata Rom-nga dan, nan gêm gôlin lau sin-nga 100, nan têt in gi ma ndac in bu nem in sa. 6 In sôm, “Pômdau, aneŋ ngac akiŋ dan ndôc bôlin. In yêc andu ñapan ma kêсахê ñandê atu.” 7 Ma Yisu sôm têt in, “Aô oc waloc ma wakôm in ñayham sa.” 8 Tigen ngac bata dau ô yom ma sôm, “Pômdau, am ngac atu ma aô ngac apa, dec mayan dauŋ bu am sôc aneŋ andu. Tigen aô kayalê su bu am ngac ti ñaclai atu, ma bocdinan dec am bu ndic atu yom, goc aneŋ ngac akiŋ oc ñayham sa. 9 Bu aô dauŋ danan wambu lau nan si ñaclai hôc gêlêc aô neŋ, ma aneŋ lau sin-nga danŋa wambu aô. Aô bu wasôm têt dan, ‘Am ndi!’ goc in oc ndi. Ma bu wasôm têt dan, ‘Am mweŋ,’ goc in oc meŋ. Ma bu wasôm têt aneŋ ngac akiŋ bu kôm gêt dan, goc in oc kôm.”

10 Yisu ngô ngac bata ndê yom ma hêdaê, ma sôm têt lau nan sêŋkuc in bu, “Yomandô wasôm têt mac, bu yêc lau Israel hon aô gatap ñac si dan nan kêt whin ñanga gitôm ngac Rom-nga dindec, nan sa dom. 11 Angô! Lau daêsam nan lau Israel dom, nan oc sêmeŋ akêt nom ñabat in hon, ma sêtap mwasin atu sa yêc undambê sêwhin Abraham, Aisak ma Jakob. 12 Tigen lau Israel daêsam nan gauc gêm bu sic waê bu sêndôc undambê, nan Anôtô oc êmasuc ñac su sêndôc gameŋ ñasec-nga, ma sêtan ti lhô êŋsin pi dau.”

13 Yisu sôm yom dinan têt lau hon su, goc sôm têt ngac bata, “Am lhô mbu ndi. Aô oc wakôm am nem ngac akiŋ dinan ñayham sa, tôm am kêt whin.” Ma têt ndoc dau dinan gêmbac hu ngac akiŋ dau sin, ma in ñayham sa.

Yisu kôm lau daêsam ñayham sa

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

14 Tinjambu Yisu têt Pita ndê andu gi ma gêlic Pita lawawê gêmbac lic ñandê atu ma yêc. 15 Yisu têt in gi ma kêmasac in amba, goc gêmbac hu in sin. Ma in tisa, ma ndê gêt danen-nga ma kêt têt Yisu.

16 Têt telha dinan ac gi sip su, g oc lau malac-nga sêkôc lau daêsam nan ñalau sac sêmo ñac si ñalôm, nan sa sêtêt Yisu si. Ma in gic atu yom, goc ñalau sac sêhu lau dau sin, ma in kôm lau gêmbac hon ñayham sa.

17 Ñalêt dau dinan yom nan propet Aisaya sôm su nan dec ñandô sa. Muŋ-nga in to yom pi Mesaya bocdec bu:

In hôc yac neŋ ñawapac tu nem yac sa-nga.

[Ais 53:4]

Lêt tanŋuc Yisu-nga

(Luk 9:57-62)

18 Têt bêc dan Yisu gêlic lau daêsam sêŋgihi in ahuc, goc sôm têt ndê ðŋgacsêŋomi bu sêlom bugictoŋ ma sêpi danŋa sêndi. 19 S êmasan dau sêmo ma kêdôhôn-waga yomsu-nga dan meŋ ma sôm têt in, “Kêdôhôn-waga, aô bu wanŋuc am, wawhin am watêt gameŋ bocke nan am oc ndi.” 20 Ma Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Giam pôm si hocsun yêc,

ma mbac lôlôc-nga si ñaic yêc, tigenj †Namalac ndê Atu dau ndê mala yêc bêc-nga mba.”

²¹ Ma sêjom danj sôm têtj inj, “P ômdau, aô bu wanjuc am, magoc gêtj ñamata-nga aô wandi wambo wawhiñ anej lau e anjshuhj damanj su nanj.” ²² Tigenj Yisu sôm, “Mba! Am bu gauc nem bu êmkuc aô, nanj gêtj ñamata-nga. Tec lau batê sêñshuhj lau batê.”

Yisu kôm bu ñamponj timalô
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ Yisu sôm yom dinanj su, goc pi wanj danj gi. Ma inj ndê ñgac-sêjomi sêñkuc inj ma sêpi wanj sêwhiñ. ²⁴ Sêlac si, ma mbu puc atu ma gêli bu ñamponj sa gic sip wanj, e kêpiñ bu wanj pac. Tigenj Yisu yêc bêc yêc wanj. ²⁵ Dec sêtêtj inj si, sêuj inj sa ma sêsôm, “Pômdau, nem yac sa, bu yac oc dapac dandinanj.” ²⁶ Magoc Yisu sôm têtj ñac, “O mac lau nanj akêtj whiñ gwalec. Tu sake-nga mac atôc daôm?” Goc inj tisa ma sôm yom ñanja têtj mbu ti bu ñamponj, ma gamej ñanej sa. ²⁷ Ma ñac hoj sêhêdaê ma sêsôm têtj dandi, “Ei! Inj ñgac kainj bocke? Bu gêtj hoj sêsôc inj ndê yom ñapu, ma mbu ti bu sêwhiñ.”

Yisu soc ñalau sac su yêc ñgac lu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Ñac sêhêc asê bugictonj ñadanja ma sêsôc lau Gadala-nga si gamej si. Ma yêc dindê ñgac lu sêsa akêtj ôm sêhê-nga ma sêtêtj Yisu si. Inju ñgac lu nanj ñalau sac sêmboc injlu ñalôm, ma sêkôm injlu sêti ñgac pôm. Ma bocdinanj lau hoj sêtôc injlu ma sêmboc ahê injlu, ma injlu sêndôc ôm sêhê-nga ñapanj. ²⁹ Têtj ndoc injlu sêhêc asê Yisu, nanj ñalau sac nanj sêmboc injlu ñalôm, nanj sêmbwêc bocdec bu, “O Anötô ndê Atu! Am bu kôm sake têtj yac? Têm bu Anötô êmatôc yac-nga yêc dôn yêc. Ma bocke am kwahic dec mwej bu kôm yac ñayom?”

³⁰ Bôc tonj atu danj sej gêtj sêmboc ahê gamej nanj ñac sêlhac. ³¹ Goc ñalau sac sêtej Yisu bu, “Am bu soc yac su, nanj kêtj yac asip bôc ñalôm.” ³² Ma inj sôm têtj ñac, “Andi!” Goc sêhu ñgac lu dinanj sinj ma sêsôc bôc ñalôm si. Ma bôc hoj sênti sêsip salic sac, sêsip bugictonj ñalôm si, ma bu kô ñac sêmbac ndu. ³³ Lau sêyob bôc-nga sêlic gêtj dau, goc sêlhô sêsa malac si, ma sic miñ têtj lau malac-nga pi gêtj hoj dinanj, ma pi gêtj nanj Yisu kôm têtj ñgac lu ti ñalau sac. ³⁴ Ma lau malac-nga hoj sêsa sêtêtj Yisu si, ma têtj ndoc sêlic inj, nanj sêtej inj bu hu ñac si gamej sinj.

9

Yisu kôm ñgac bôliñ danj ñayham sa
(Mak 2:3-12; Luk 5:17-26)

¹ Goc Yisu pi wanj gi ma gic bugictonj kic, ma têtj inj ndê malac Kapenaom gi. ² Ma lau gamej dinanj-nga sêmbalanj ñgac bôliñ danj yêc sac danj ma sêtêtj Yisu si. Inj gêlic bu ñac sêkêtj whiñ inj, dec sôm têtj ñgac bôliñ dau, “Anej balê, atac ñayham sa. Kwahic dec aô oc wasuc am nem sac kwi.”

³ Kêdôhônwaga yomsu-nga ñatô s êñgô Yisu ndê yom dau, goc sêsôm têtj dandi, “Ñgac dê ndê yom sac sambuc! Anötô tigenj gitôm bu suc sac kwi.” ⁴ Yisu kêyalê ñac si gauc, goc ndac ñac, “Tu sake-nga mac gauc gêm yom sac yêc nem ñalôm? ⁵ Mac akêtj whiñ dom bu anej ñaclai yêc bu wasôm têtj ñgac dau bu, ‘Aô wasuc am nem sac kwi.’ Bocdinanj aô wasôm

têḅ inḅ bu, "Tisa ma êmsêlêḅ." ⁶ Ma têtḅ ndoc mac alic bu aneḅ yom dinanḅ ḅandô sa, goc anyalê bu Anôtô kêtḅ ḅaclai têtḅ ḅamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ḅamalac si sac kwi whiḅ." Goc Yisu sôm têtḅ ḅgac bôliḅ bu, "Tisa ma hôt nem mbô sa, ma lhô têtḅ nem andu ndi!" ⁷ Goc ḅgac dau tisa ma kôlhô têtḅ ndê andu gi. ⁸ Ma lau daêsam nanḅ sêlic gêtḅ dau sêhêdaê ḅandô, ma sêḅpiḅ Anôtô nanḅ kêtḅ ḅaclai bocdinanḅ têtḅ ḅamalac.

Yisu kêgalêm Matyu bu êḅkuc inḅ

(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

⁹ Yisu kêsêlêḅ gi ma gêlic ḅgac danḅ ḅaê Matyu nanḅ ndôc ndê mala kôt takis-ḅga. Ma inḅ sôm têtḅ inḅ, "Êmkuc aô!" Goc Matyu tisa ma kêkuc inḅ.

¹⁰ Tiḅambu Yisu gêtḅ gêtḅ ndôc Matyu ndê andu ḅalôm, ma lau daêsam sêmeḅ ma seḅ gêtḅ sêndôc sêwhiḅ Yisu ti ndê ḅgacsêḅomi. ḅac lau sêkôt takis-ḅga ti lau ḅatô nanḅ lau Palêsai sêsam ḅac bu lau sac. ¹¹ Ma lau Palêsai ḅatô sêlic gêtḅ dinanḅ, goc sêndac inḅ ndê ḅgacsêḅomi bocdec bu, "Tu sake-ḅga mac nem kêdôhônḅwaga gêtḅ gêtḅ ndôc whiḅ lau sac dindê?"

¹² Yisu ḅgô ḅac si yom dau ma sôm, "Lau nanḅ sêlic dau bu gêmbac mba, nanḅ oc sêḅsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêḅsalê dokta. ¹³ Gauc nem Anôtô ndê yom nanḅ propet akwa danḅ to yêc bocdec bu, 'Gêḅ atu nanḅ aô atac whiḅ, nanḅ bu mac tamwalô lau, hôt gêlêc domba hoḅ nanḅ mac bu andic ndu ma akêḅ ti da, nanḅ su.' Andi ma akôt gauc pi yom dau e anyalê ḅahu ḅapep. Bu aô gameḅ bu wanḅgalêm lau nanḅ sêlic dau bu lau gitêḅ, nanḅ sa dom. Aô gameḅ bu wanḅgalêm lau sac sa, bu sênem dau kwi ma sêsôt Anôtô ndê gôliḅ ḅapu."

Yao gêtḅ daney-ḅga-ḅga

(Mak 2:18-20; Luk 5:33-35)

¹⁴ Ma Jon, ḅgac Kêku Lau-ḅga ndê sêḅomi ḅatô sêtêḅ Yisu si ma sêndac inḅ bu, "Bocke dec yac ti lau Palêsai akêḅ bêc ḅatô bu aneḅ gêtḅ dom tu gauc nem Anôtô-ḅga, tigeḅ am nem ḅgacsêḅomi seḅ gêtḅ tôm bêc hoḅ?"

¹⁵ Ma Yisu sôm têtḅ ḅac, "ḅgac nem awhê-ḅga danḅ bu êḅgalêm lau sa sêmbô sêwhiḅ inḅ tu sêneḅ mwasinḅ nem awhê-ḅga, dec oc tôm dom bu sêhu gêtḅ daney-ḅga sinḅ ma sêndôc ti ḅalôm ḅawapac têtḅ ndoc ḅgac dau mbô whiḅ ḅac. Mba! Ma bocdinanḅ aneḅ ḅgacsêḅomi sêmbô sêwhiḅ aô ti atac ḅayham, ma sêhu gêtḅ daney-ḅga sinḅ dom. Tigeḅ ndoc oc meḅ nanḅ lau oc sêkôt aô su yêc ḅac, ma têtḅ têm dinanḅ ḅac oc ḅalôm ḅawapac ma sêḅkuc lêtḅ dahu gêtḅ daney-ḅga sinḅ-ḅga."

Yisu ndê yom gitôm gêtḅ wakuc

(Mak 2:21-22; Luk 5:36-39)

¹⁶ Ma Yisu sôm, "Yac dasi po wakuc pi ḅakwê akwa nanḅ kic, nanḅ dom. Bu po wakuc oc hôt ḅakwê akwa kic e tisac sambuc. ¹⁷ Ma têtḅ ndoc lau sêmasanḅ wain wakuc, nanḅ sêkêc sip bôt ḅamlic wain-ḅga akwa dom. Mba! ḅac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôt ḅamlic akwa kôt. Ma wain oc wê niḅga, ma ḅamlic dau oc tisac. Bocdinanḅ lau sêkêc wain wakuc sip bôt ḅamlic wakuc, ma lu-lu oc sêyêc ḅayham."

Yisu kôm awhê lu ḅayham sa

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Yisu sôm yom dinanḅ mbo, ma ḅgac bata danḅ meḅ pônḅ haduc têtḅ inḅ ma sôm, "Aneḅ atunḅwê kwahic dec mbac ndu su, magoc am bu mweḅ ma

kêñ amam sac in, dec in oc mbo tali tiyham.” ¹⁹ Goc Yisu tisa ma in ti ndê ñgacsêñjomi sêwhin ñgac dau si.

²⁰ Sêñsêlêñ sêmbô, ma awhê dan tigasuc in kalhac in dômbwê ma kêmasac in ndê ñakwê ñadali. Awhê dau hôc ñawapac gêm dac-nga ñapan gitôm yala 12 su, dec ²¹ gauc gêm yêc dau bu, “Aô bu wamasec in ndê ñakwê ñambwa, dec oc kôm aô ñayham sa tiyham.” ²² Yisu kac dau kwi e gêlic in, goc sôm, “Aneñ bawhê, atac pa su. Am ñayham sa tiyham tu am nem kêñ whin aô-nga.” Ma têtñ ndoc dau dinan awhê dau ñayham sa.

²³ Ma tinjambu Yisu gi e hôc asê ñgac bata dau ndê andu, ma gêlic bu lau toñ atu sêmbô. Njatô sêyu gasuc ma ñatô sêtan ti ñanta atu. ²⁴ Goc sôm, “Alhô su, bu bawhê dau mbac ndu dom. In yêc bêc nan yêc.” Magoc ñac sêmbwac in. ²⁵ Dec Yisu sôm bu sêsoc ñac sêsa sêndi, goc sôc gi kêmbawhê sip amba, ma in tisa. ²⁶ Ma yom dau ñawaê tiapa sambuc yêc gameñ dinan.

Yisu kôm ñgac tapec lu ñayham sa

²⁷ Dinan su, goc Yisu kêsêlêñ gi. Ma ñgac tapec lu sêñkuc in ma sêmbwêc, “O †Dawid ndê Atu, tamwalô alu!” ²⁸ Magoc Yisu kêsêlêñ gi sôc andu dan, dec ñgac lu dinan sêtêñ in si, ma in ndac, “Amlu akêñ whin bu aneñ ñaclai yêc bu wakôm amlu ñayham sa, me mba?” Ma inlu sêsôm, “Aêc, Pômdau!” ²⁹ Goc Yisu kêmasac inlu tandô, ma sôm bu, “Tu amlu akêñ whin aô-nga, dec gêtñ nan amlu andac, nan oc ñandô sa.” ³⁰ Ma inlu tandô po asê. Goc Yisu gic yao inlu bu sêsôm gêtñ dau ñayom asê têtñ lau dan dom. ³¹ Magoc inlu sêsa si, ma sêkôm in ndê waê sa e tiapa gêm gameñ dinan ahuc.

Yisu kôm ñgac awha mba sôm yom asê

³² Nac sêsa si ma lau ñatô sêtêñ Yisu sêmeñ. Nac sêkôc ñgac dan, nan ñalau sac kôm in awha mba. ³³ Yisu soc ñalau sac sa awê gi su, goc awha mba dau sôm yom asê. Lau daêsam dinan sêseñ amba ma sêsôm bu, “Yac dalic gêtñ dan bocdec yêc Israel dom andô.” ³⁴ Magoc lau Palêsai sêsôm bu, “In kôc ñaclai yêc ñalau sac si ñadau Sadan, dec tin ñalau sac su.”

Yisu tawalô lau

³⁵ Ma Yisu kêsêlêñ golom-golom malac atu ti saun. In kêdôhôn lau mbo lôm wê-nga, ma hoc ñawaê ñayham pi Anôtô ndê gôlin asê. Ma in kôm lau ti gêmbac tidau-tidau hoñ ñayham sa.

³⁶ Magoc têtñ ndoc in gêlic lau daêsam nan sêñkuc in, nan tawalô ñac. Nahu bu in gêlic ñac sêtôm domba nan si ñgac yob ñac-nga mba, dec giam pôm sêtê ñac salin-salin ñapan. ³⁷ Goc in sôm têtñ in ndê ñgacsêñjomi, “Gêtñ ñandô daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic ñandô sa-nga daêsam dom. ³⁸ Bocdinan aten mbec têtñ ôm ñadau bu êñkin lau gwelen-nga sêsôc in ndê ôm ma sêndic gêtñ ñandô sa.”

10

Yisu kêyalin †aposel 12 sa (Mak 3:16-19; Luk 6:12-16)

¹ Yisu ta in ndê ñgac-sêñjomi 12 sêtêñ in si, ma kêñ ñaclai têtñ ñac bu sêsoc ñalau sac su yêc lau, ma bu sêkôm gêmbac hoñ ñayham sa. ² Aposel 12 dau si ñaê bocdec. Nac ñamata-nga in Saimon nan sêsam bu Pita, lu

in̄ asi Andru, ma Sebedi ndê atu lu Jems lu Jon, ³ P ilip ma Batolomeas, Tomas ma n̄gac kôc takis-n̄ga Matyu, ma Alpayas ndê atu Jems, Tadaus, ⁴ Saimon nan̄ sêsam bu 'N̄gac †Selot,' ma Judas Iskeriot nan̄ tin̄ambu hoc Yisu asê.

*Yisu kêkin̄ aposel 12 sêsa si bu sênem mêtê lau
(Mak 6:7-11; Luk 9:1-5)*

⁵ Yisu kêkin̄ lau 12 dinan̄ sêsa si bu sênem mêtê, ma gic yomsu n̄ac bocdec bu, "Asôc lau apa ti lau †Samaria-n̄ga si malac dan̄ dom, ⁶ tigen̄ gên̄ n̄amata-n̄ga atên̄ domba Israel-n̄ga nan̄ sin̄ga su, nan̄ andi. ⁷ Anem mêtê ma asôm tên̄ lau bu Anötö ndê gôlin̄ men̄ kêpin̄ su. ⁸ Akôm lau gêmbac n̄ayham sa, ma akôm lau ti gêmbac leprasi n̄amlic n̄awasi sa. Auñ lau batê sêtisa, ma asoc n̄alau sac su yêc lau. Anötö kêñ n̄aclai tên̄ mac n̄aôli mba, ma bocdinan̄ anem lau sa n̄ambwa. ⁹⁻¹⁰ Ma tên̄ ndoc mac an̄sêlên̄ andi, nan̄ gauc nem wapa sen̄-n̄ga dom. An̄sêlên̄ amam sawa, akôc mone dom, ampwic talhi dom, akôc n̄akwê aô daôm-n̄ga ti atapa dom, ma ahôc tôc dom. N̄alên̄ solop bu lau sêlôm lau nan̄ sem gwelen̄ mêtê-n̄ga ma sêpuc n̄ac dôñ n̄a gên̄ dinan̄, nan̄ ti n̄ac si n̄aôli ô gwelen̄.

¹¹ "Malac bocke mac bu asôc andi, nan̄ an̄salê n̄amalac n̄ayham nan̄ toc Anötö sa n̄apep, bu ambo awhin̄ in̄ e mac ahu malac dau sin̄. ¹² Tên̄ ndoc mac api in̄ ndê andu andi, nan̄ anem mbec in̄ ndê lau n̄a mbec yom malô-n̄ga. ¹³ Ma n̄ac lau dau bu lau gitên̄, goc yom malô oc yêc n̄ac. Ma n̄ac bu lau gitên̄ dom, goc mac nem mbec yom malô-n̄ga oc gacgen̄ yêc mac-n̄ga. ¹⁴ Ma lau malac dan̄ bu sêkôc mac ti nem yom sa dom, goc ahu malac me andu dinan̄ sin̄ ma aton̄ kop su yêc gahim. ¹⁵ Aô wasôm tên̄ mac bu tên̄ Anötö ndê bêc êmatôc lau-n̄ga, lau malac dinan̄-n̄ga oc sêtap n̄agêyô sac sambuc sa, hóc gêlêc n̄agêyô nan̄ in̄ oc kêñ tên̄ lau Sodom ti Gomora-n̄ga tên̄ têm n̄ambu-n̄ga, nan̄ su."

*Yisu ndê lau oc sêtap kisa sa
(Mak 13:11-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ "A n̄gô su nan̄! Aô wan̄kin̄ mac asa andi, atôm domba nan̄ sêsip giam pôm si gamen̄. Bocdinan̄ akôc gauc n̄apep ma akôm nem gwelen̄, ma akôm mêtê n̄ayham en̄ e lau dan̄ gitôm dom bu sêpu mac. ¹⁷ Ayob daôm tên̄ lau nan̄ sêkên̄ whin̄ aô dom, bu n̄ac oc sêkên̄ mac atên̄ lau sêmatôc yom-n̄ga andi, ma sêhi mac n̄a sô yêc n̄ac si lôm wê-n̄ga. ¹⁸ Tu mac an̄kuc aô-n̄ga dec n̄ac oc sêkên̄ mac alhac gôlin̄waga ti kin̄ si an̄gô-n̄ga. Ndoc dinan̄ ti mac nem ndoc bu awhê anen̄ yom sa tên̄ lau atu-tu dinan̄, ma tên̄ lau akên̄ gamen̄ hon̄, nan̄ whin̄. ¹⁹ Ma tên̄ ndoc sêkôc mac dôñ, nan̄ ahêgo daôm dom tu yom asôm-n̄ga. Anötö oc nem mac sa tu asôm yom-n̄ga. ²⁰ Ma yom nan̄ mac bu asôm, nan̄ mac nem yom dom. Damam undambê-n̄ga oc kêñ in̄ ndê N̄alau puc mac dôñ, ma hóc nem awham sa.

²¹ "Tên̄ ndoc n̄awapac-n̄ga dinan̄, lau nan̄ sêkên̄ whin̄ dom oc sêhoc si asidôwai sêkên̄ whin̄ aô-n̄ga asê bu sêndic n̄ac ndu, ma dambai oc sêkôm tên̄ atu boc-dinan̄. Balêkoc oc sêli dau sa tên̄ damba ti dindai, ma sêkên̄ n̄ac sêtên̄ lau bu sêndic n̄ac ndu. ²² Ma lau sambob oc atac tec mac tu aô-n̄ga. Magoc asa nan̄ bu lhac n̄an̄ga ma hu aô sin̄ dom, nan̄ oc tap Anötö ndê mwasin̄ nem in̄ si-n̄ga sa. ²³ Ma lau bu sêkên̄ kisa mac, goc ahu n̄ac si malac sin̄ ma atên̄ malac dan̄ andi. Yom n̄andô aô wasôm tên̄ mac! Mac

nem gwelen anem mêtê nawaê nayaham-nga yêc malac Israel-nga hon oc pacndê dom, e Njamalac ndê Atu mej sa tiawê.”

Lau nanj sênkuc Yisu oc sêhóc nwapac gitôm inj dau
(Luk 6:40)

²⁴ “Kwapuc danj oc hôc gêlêc gwalam akwa nanj kêdôhôn inj, nanj dom. Ma ngac akiñ oc hôc gêlêc inj ndê nãdau dom. ²⁵ Kwapuc bu tòm ndê gwalam akwa ma ngac akiñ bu tòm ndê nãdau, goc tòm. Lau sêpu gôlôwac nãdau aô ma sêsam aô bu †Belsebal, ma bocdinañ nac oc sêkôm têtj nãdau ndê lau mac, hôc gêlêc su.”

Atôc lau nom-nga dom
(Luk 12:2-7)

²⁶ “Magoc atôc daôm tu lau nanj sêkêtj kisa mac-nga dom. Nahu bu gêtj honj nanj lau sem ahuc, me yêc sinj dau, nanj oc mej sa tiawê. ²⁷ Yom nanj aô gasôm têtj mac têtj ôbwêc, nanj asôm asê têtj acsalô, ma yom nanj aô gac yom sec têtj mac, nanj asôm tiatu alhac malac lôm. ²⁸ Atôc lau nanj bu sêndic mac ndu-nga dom, bu nac gitôm dom bu sêsej mac gatôm su whiñ. Atôc lau dom, magoc atôc Anötô ma asôc inj nãpu. Bu mba, goc inj gitôm bu kêtj mac nãmlic ti gatôm lu-lu sêsip lambwam sêndi e sêninga gacgerj.

²⁹ “Akôc gauc pi mbac kecsoc nanj lau sêlic bu gêtj nãmbwa. Tigenj Anötô gêlic gêtj saunj dinañ bu gêtj nãmbwa dom, ma inj bu lôc dom, dec danj oc niñga dom. ³⁰⁻³¹ Bocdinañ ahêgo daôm dom, bu Anötô tac whiñ mac hôc gêlêc mbac kecsoc daêsam su. Inj kêyalê mac e pi sa, gitôm inj sê mac nem kêclauñ honj sa timala.”

Dasêc Yisu ahuc dom
(Luk 12:8-9)

³² “Asa nanj sôm asê yêc nãmalac anjgô-nga bu inj kêtj whiñ aô, nanj aô wasôm inj ndê nãê asê yêc Damañ undambê-nga anjgô-nga. ³³ Tigenj asa nanj sêc inj ndê kêtj whiñ aô-nga ahuc yêc nãmalac anjgô-nga, nanj wasêc inj ahuc yêc Damañ anjgô-nga bocdinañ.”

Tanjuc Yisu ti dahóc nwapac
(Luk 12:49-53; 14:26-27; 9:48)

³⁴ “Gauc nem bu aô gameñ bu wahê wamba lau dom. Mba! Tu aô-nga dec lau oc sêwhê dau kôc ma sêkêtj kisa dau. ³⁵ Tu aô-nga dec damba lu atunjac oc sêkêtj kisa dau, ma dinda lu atuwê, ma lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkêtj kisa dau bocdinañ. ³⁶ Ngac danj oc tap inj ndê njacyo sa yêc inj dau ndê lau.

³⁷ “Asa nanj tac whiñ damba me dinda me atunjac me atuwê hôc gêlêc inj ndê atac whiñ aô su, nanj oc tòm dom bu ti anej danj. ³⁸ Ma asa nanj tec bu hôc inj ndê a gicso dau* ma ênkuc aô, nanj tòm dom bu ti anej danj bocdinañ. ³⁹ Lau nanj takwê gêtj nom-nga nãpanj tu puc nac si nãmlic dôñ-nga, nanj oc sêninga. Magoc asa nanj bu hu gêtj nom-nga sinj tu aô-nga, nanj oc mbo tali nãpanj.

⁴⁰ “Lau nanj sêkôc mac sa, nanj gitôm sêkôc aô dauñ sa, ma nac nanj sêkôc aô sa, nanj sêkôc Anötô nanj kêkiñ aô gameñ, nanj sa. ⁴¹ Asa nanj toc

* **10:38** Yisu ndê yom pi a gicso dau, nanj nahu bu tamasanj dauñ tòm bêc honj bu dahóc nãndê ti nwapac tu inj-nga e tòm dambac ndu tòm inj dau mbac ndu.

anej propet danj sa, ma kôc inj sa tu inj ti propet gêm aô anôh-nga, nanj Anötö oc kênj ngagêyô nayham têtj inj gitôm inj kênj têtj propet dau. Ma asa nanj toc namalac gitêtj danj sa, ma kôc inj sa tu anej njaê-nga, nanj Anötö oc kênj ngagêyô nayham têtj inj gitôm inj kênj têtj ngac gitêtj dau. ⁴² Ma asa nanj kôm gêtj sauñ bocke bu nem lau nanj sênkuc aô, nanj sa, tôm inj kênj bu njalhuc têtj njac sênôm, nanj Anötö oc êñlhij inj siñ dom. Inj oc kênj ngagêyô nayham têtj inj yomandô.”

11

¹ Yom hoñ dinanj Yisu sôm têtj inj ndê ngacsênjomi 12 tu êndôhônj njac-nga. Inj gic bata yom dau, goc kêsêlêñ golom-golom malac nanj séyêc gameñ Galili-nga dinanj, ma gêm mêtê ti kêdôhônj lau.

*Yisu sôm yom pi Jon, Njag Kêku Lau-nga
(Luk 7:18-35)*

² Têtj ndoc dinanj Jon, Njag Kêku Lau-nga ndöc gapocwalô, ma inj ngô njawaê pi gêtj hoñ nanj Kilisi kôm. Bocdinañ inj kêtj inj ndê sênjomi njatô sêtêtj Yisu si, ³ ma sêndac inj bocdec bu, “Anötö gic bata têtj yac bu oc êñkinj Mesaya. Am daôm dinanj, me yac oc akênj batanj njac danj tiyham?”

⁴ Yisu ô yom ma sôm, “Ambu andi ma asôm yom têtj Jon pi mêtê nanj mac angô aô gahoc asê, ma pi gêtj nanj mac alic aô gakôm. ⁵ Lau tapec sêlic gameñ tiyham, lau bôliñ sênjêlêñ tiyham, lau ti gêmbac leprasi njamlic njawasi sa, lau danjasuñ bic sênjgô yom, lau batê sêtisa, ma lau njalôm sawa sênjgô njawaê nayham. ⁶ A ngô! Lau nanj atac lu-lu tu aô-nga dom, nanj oc sêtap Anötö ndê mwasinj sa.”

⁷ Jon ndê sênjomi sêsa si, ma Yisu sôm yom pi Jon têtj lau toñ atu nanj sêmbo sêwhinj inj. Inj ndac njac bocdec bu, “Têtj ndoc mac asa atêtj Jon yêc gameñ sawa a, dec gauc gêm bu atap namalac kainj bocke sa? Mac bu alic njac gauc babalê gitôm gakoc nanj mbu kêtj, a? ⁸ Mac asa a bu alic njac danj nanj sôc njakwê nayham, a? Mba! Lau nanj sêsôc njakwê nayham, nanj sêmbo gameñ nayham gitôm kinj si andu. ⁹ Bocdinañ aô wandac mac, mac asa a bu alic sake? Bu alic propet danj? Yomandô! Inj propet danj, ma inj hóc gêlêc propet hoñ su. ¹⁰ Propet akwa danj to yom nanj Anötö sôm têtj Mesaya bocdec bu, ‘Aô wanjinj anej njac aheñ-nga muñ am, bu êmasañ am nem señ.’ Y om pi njac aheñ-nga dau hêganônj Jon solop. ¹¹ Yêc namalac nom-nga, danj hóc gêlêc Jon, Njag Kêku Lau-nga su dom. Tigeñ aô wasôm yom njandô têtj mac, bu lau hoñ nanj sêmbo Anötö ndê gôliñ njapu, lau tiwaê, ma lau waêmbe boc-dinañ, nanj hoñ sêhóc gêlêc Jon su yêc Anötö anjgô-nga.

¹²⁻¹³ “Muñ-nga, Moses ti propet akwa-kwa sêhoc yom asê gwananj pi Anötö ndê gôliñ. Ma njac si yom njandô sa dom, e Jon meñ ma gêm mêtê bu Anötö ndê gôliñ meñ kêtj. Têtj ndoc Jon gic hu yom dau e meñ têtj kwahic dec, Anötö ndê gôliñ kêsôwec gi tiatu, ma lau daêsam sêkôm mwasac bu sêsôc Anötö ndê gôliñ njapu. ¹⁴ Anötö gic bata bu êñkinj propet danj muñ Mesaya, nanj gitôm propet Elaija. Ma aô wasôm têtj mac bu yomandô, Jon inj propet dau dinanj. Mac akênj whinj yom dinanj, me mba? ¹⁵ Mac bu danjasuñ yêc, nanj angô anej yom!

¹⁶ “Lau têtj dindêc-nga njac lau kainj bocke? Njac sêtôm balêkoc nanj sêkôc whê sêmbo malac lôm, nanj sêtucdinj njac si silip njatô ma sêsôm, ¹⁷ “Têtj ndoc nanj yac ac oñ bu datê wê, nanj mac atec. Ma têtj ndoc yac am

wê danġibo-nga, naŋ mac atec bu ataŋ awhiŋ.’¹⁸ Ma lau tēm dindec-nga bocdinaŋ. Jon meŋ ma gēŋ gēŋ ti nôm gēŋ ŋayham dom, ma sēsôm bu ŋalau sac mbo iŋ ndê ŋalôm.¹⁹ Ma Ŋamalac ndê Atu meŋ nôm ti gēŋ gēŋ ŋayham, tigeŋ sēsôm bu iŋ ŋgac gēŋ gēŋ ti nôm wain ŋawahô-nga, ma bu iŋ hê silip tēŋ lau sac ti lau sêkôc takis-ŋ ga. Bocdinaŋ, mac lau tēm dindec-nga atôm balêkoc naŋ sêkôm tô aŋiŋ ŋapaŋ. Tigeŋ Anötô ndê gauc hóc gêlêc gēŋ hoŋ, ma iŋ ndê lau sēŋyalê bu iŋ ndê lēŋ iŋ lēŋ solop.”

Yisu sôm yom pi lau naŋ sem dau kwi dom
(Luk 10:13-15)

²⁰ Tēŋ dinaŋ Yisu gic hu pu lau naŋ sêndôc malac ŋatô. Ŋahu bu iŋ k ôm gēŋ dalô daêsam yêc ŋac aŋġô-nga, tigeŋ ŋac sem si ŋalôm kwi dom.²¹ Iŋ sôm, “Oyaê mac lau Korasin ti lau Betsaida-nga. Mac ac waê bu atap Anötô ndê atac ŋandê sa. Lau apa naŋ sêndôc Taya ma Saidon, naŋ bu sêlic gēŋ dalô naŋ aô gakôm yêc mac aŋôm-nga, dec oc tôm sênem dau kwi wandêc su, ma sêndôc ti sêtaŋ si sac.²² Tigeŋ mac akôm dom, dec wasôm tēŋ mac bu tēŋ ndoc Anötô êmatôc lau-nga, naŋ iŋ oc kēŋ ŋagêyô sac sambuc tēŋ mac, hóc gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc kēŋ tēŋ lau Taya ti Saidon-nga, naŋ su.

²³ “Ma mac lau Kapenaom-nga. Mac gauc gêm bu Anötô oc kôc mac sa andôc undambê, a? Aô wasôm mba! Iŋ oc êmasuc mac su asip lambwam andi. Lau Sodom bu sêlic gēŋ dalô gitôm mac alic su, dec oc tôm sêhu si sac siŋ ma sêndôc ŋayham e kwahic dec.²⁴ Aô wasôm tēŋ mac bu Anötô oc kēŋ ŋagêyô sac tēŋ mac, hóc gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc kēŋ tēŋ lau Sodom-nga.”

Yisu kêpiŋ Damba
(Luk 10:21-22)

²⁵ T êŋ ndoc dinaŋ Yisu teŋ mbec ma sôm, “O Damaŋ, undambê ti nom ŋadau. Aô wampinŋ am bu am tôc nem yom ŋa-ŋandô asê tēŋ lau naŋ sēŋgwininŋ dau, ma siŋ kwi tēŋ lau naŋ gauc gêm bu ŋac lau tiguauc ma sēŋyalê gēŋ hoŋ.²⁶ Aêc, Damaŋ, am kôm bocdinaŋ kêkuc am daôm nem atac whiŋ.”

²⁷ Goc Yisu sôm, “Damaŋ kēŋ gēŋ hoŋ sip aô amanŋ. Lau daŋ sēŋyalê Atu dom, Damba tawasê kêyalê iŋ. Ma lau daŋ sēŋyalê Damba dom, tigeŋ iŋ ndê Atu kêyalê iŋ, ma lau naŋ Atu dau atac whiŋ bu tôc iŋ asê tēŋ ŋac, naŋ sēŋyalê Damba.”

Yisu gêm malô lau kwapac

²⁸ “Mac lau hoŋ naŋ ahôc ŋawapac ma kwampac, naŋ atēŋ aô amenŋ, ma aô wakêŋ mac asê awham su.²⁹ Amenŋ ma akôm aô neŋ gwelenŋ awhiŋ aô, ma aô oc wandôhônŋ mac. Aô ŋgac malô ma gatoc dauŋ sa dom, ma mac oc atap malam aŋwhaŋ daôm-nga sa yêc aô.³⁰ Ŋahu bu gwelenŋ naŋ mac akôm awhiŋ aô, naŋ ŋadehe dom, ma aô wakêŋ mac ahôc ŋawapac atu dom.”

12

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-nga
(Mak 2:23-3:6; Luk 6:1-11)

¹ Tēŋ tēm dinaŋ ŋabêc †Sabat-nga daŋ, naŋ Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo lôcwha naŋ gic ôm wit-nga daŋ kic. Ma gēŋ yô

ngacsêngomi, dec sêkôc wit ñandô ma seņ. ² Lau Palêsai ñatô sêlic, goc sêsôm têtj in, "Lic su naņ. Am nem ngacsêngomi sêkôc wit ñandô ma yomsu gic yao bu dakôm gwelenj kainj dinaņ têtj bêc Sabat-ņga dom." ³ Goc Yisu ô ñac si yom ma sôm, "Gauc nem yom naņ sêto yêc, pi gêtj naņ Kij Dawid ti ndê lau sêkôm têtj ndoc gêtj yô ñac. Mac asam su, me? ⁴ Dawid sôc Anôtô ndê andu gi, ma kôc bolom dabuņ naņ lau sêkêtj ti da, naņ Moses kêtj yao bu dabuņsiga tawasê sêneņ, ma lau bambaliņ sêneņ dom. Ma Dawid ti ndê lau seņ, magoc lau daņ sêņgôliņ yom pi Dawid ma sêsôm bu inj kêtjili yomsu lec dom.

⁵ "Ma gêtj daņ tiyham, naņ mac asam su yêc Moses ndê yomsu. Têtj bêc Sabat-ņga hoņ dabuņsiga sêkôm gwelenj yêc lôm dabuņ, ma gwelenj dinaņ kêtjili yomsu Sabat-ņga. Magoc lau sêņgôliņ yom pi ñac dom.

⁶ "A ô wasôm têtj mac, bu gwelenj naņ aô gameņ tu wakôm-ņga, naņ hôc gêlêc sakinj lôm dabuņ-ņga hoņ su. ⁷ Sêto Anôtô ndê yom yêc bocdec, '*Gêtj atu naņ aô atac whiņ, naņ hôc gêlêc mac nem da hoņ su, naņ bu mac tamwalô lau.*' Mac anyalê yom dau ñahu dom. Mac bu anyalê, dec gitôm dom bu mac aņgôliņ yom pi lau naņ sêkôm gêtj so daņ dom. ⁸ Bu ñamalac ndê Atu inj gêtj hoņ ñadau, ma inj Pômdau bêc Sabat-ņga whiņ."

*Yisu kôm ñgac amba balê ñayham sa têtj bêc Sabat-ņga
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)*

⁹ Yisu kêsêlêņ gi, ma sôc ñac si lôm wê-ņga gi. ¹⁰ Ma yêc dinaņ, ñgac amba tibalê daņ ndôc. Lau Palêsai sêņsalê yom tu sêņgôliņ pi Yisu-ņga, goc sêndac in, "Yac bu dakôm ñamalac daņ ñamlic ñayham sa têtj bêc Sabat-ņga, oc taņgili yomsu Sabat-ņga, me mba?" ¹¹ Ma Yisu sôm têtj ñac, "Mac nem domba daņ, bu peņ sip sê ñalôm têtj bêc Sabat-ņga, naņ mac oc akôm sake? Mac oc akôc sa. ¹² Aêc! Ma ñamalac sêhôc gêlêc domba su! Bocdinaņ yac bu dakôm ñayham ma danem lau sa têtj bêc Sabat-ņga, oc daso yomsu Sabat-ņga dom." ¹³ Goc Yisu sôm têtj ñgac dau, "Êmatôc amam!" Ma inj kêmâtôc amba, ma amba dau ñayham sa tiyham, gitôm inj amba daņga. ¹⁴ Tigeņ lau Palêsai sêsa si ma sem yomgalôm pi lêtj sêndic Yisu ndu-ņga.

Yisu inj Anôtô ndê ñgac Akiņ

¹⁵ Yisu kêtjalê lau Palêsai si gauc, goc hu gameņ dinaņ siņ. Lau daêsam sêņkuc in, ma inj kôm ñac si gêmbac hoņ ñayham sa. ¹⁶ Tigeņ inj gic yao bu sêsôm inj ñahu asê dom. ¹⁷ Ñalêņ dinaņ yom naņ propet Aisaya sôm pi Mesaya muņ su, naņ ñandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec bu:

¹⁸ Alic aneņ ñgac akiņ dindec, naņ aô kayaliņ in sa. Aô atac whiņ inj kêlêc, ma aneņ ñalôm tisa mbuc inj. Wakêņ aneņ ñalau nem inj ahuc, ma inj oc hoc yom gitêņ matôc-ņga asê têtj lau akêņ gameņ nom-ņga hoņ.

¹⁹ Inj oc sôm yom tac ñandê-ņga me mbwêc ñaņga dom. Ma lau daņ oc sêņgô inj whasuņ yêc malac lôm dom.

²⁰ Gakoc timdec inj oc pôtj dulu dom, ma ya ñawê naņ tisauņ, naņ inj oc yu ndu dom.* Ma inj oc kôm bocdinaņ e nditôm inj ndê yom gitêņ matôc-ņga nem nom sambuc ahuc.

* **12:20** Yom pi gakoc timdec ma ya ñawê naņ mbac, naņ hêganônj lau naņ sêkêņ whiņ ñaņga dom.

21 Ma lau akêñ gameñ nom-ñga hoñ oc sêkêñ bata bu Anötö nem ñac si tu inñ ndê ñaê-ñga. [Ais 42:1-4]

Yisu ndê ñaclai ñahu
(Mak 3:23-27; Luk 11:14-22)

22 Têñ têm dinañ lau sêwê ñgac dañ nañ ñalau sac kôm inñ tandô t ipec ma awha mba, nañ sêtêñ Yisu sêmenñ. Yisu soc ñalau sac dinañ su, goc kôm ñgac dau ñayham sa, ma inñ gêlic gameñ ma sôm yom asê. 23 Lau hoñ sêhêdaê tu Yisu-ñga, ma sêsôm, “Mboe †Dawid ndê Atu inñ ñgac dau dec, me?” 24 Tigeñ lau Palêsai sêñgô ñawaê, dec sêpu Yisu ma sêsôm, “Inñ kôc ñaclai yêc ñac si ñadau †Belsebal, dec inñ soc ñalau sac su.” 25 Yisu kêyalê ñac si gauc, ma sôm, “Lau gameñ dañ, me malac dañ, me gôlôwac dañ, bu sêwhê dau kôc, dec ñac oc sêlhac ñannga dom, ma ñac si ñacyo oc sêku ñac dulu. 26 Ma Sadañ boc-dinañ. Inñ bu soc dau ndê ñalau sac su, dec inñ kêñ kisa dau, ma inñ ndê ñaclai oc ñinnga.

27 “Mac asôm bu aô gakôc ñaclai yêc Belsebal, dec gasoc ñalau sac su. Ma bocke? Mac nem sêñjomi nañ sêsoc ñalau sac sêwhiñ, nañ mac anjôliñ yom dau pi ñac whiñ, a? Ñac oc sêlic mac nem yom bu so ma sêmatôc mac! 28 Tigeñ aô gasoc ñalau sac ña Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, dec anyalê bu Anötö ndê ñaclai bu nem gôliñ gêñ hoñ, nañ hóc asê mac su.

29 “Ñgac dañ oc sôc ñgac ti licwalô atu dañ ndê andu ma êngaho inñ ndê wapa su ñalêñ bocke? Gêñ ñamata-ñga inñ sô ñgac dau dôñ, goc kôc inñ ndê wapa su. Ma Sadañ inñ gitôm ñgac ti licwalô atu.

30 “Asa nañ kalhac whiñ aô dom, nañ ti aneñ ñacyo. Ma asa nañ gic lau sa sêtêñ aô sêmenñ dom, nañ soc ñac su yêc aô. 31 Tu dinañ-ñga aô wasôm têñ mac bu ñamalac nañ kac ndê ñalôm kwi ma hu ndê sac siñ, nañ Anötö oc suc inñ ndê sac ti yom sac-sac hoñ kwi. Tigeñ yom sac nañ ñamalac dañ bu sôm pi Ñalau Dabuñ, nañ Anötö oc suc kwi dom.† 32 Asa nañ bu sôm yom sac pi Ñamalac ndê Atu, tigeñ tiñambu kac ndê ñalôm kwi, nañ Anötö oc suc inñ ndê sac kwi. Magoc asa nañ bu sôm yom sac pi Ñalau Dabuñ, nañ Anötö oc suc inñ ndê sac kwi têñ têm dindec-ñga dom, ma têñ têm ñambu-ñga dom bocdinañ.”

Lau si mêtê whê ñac sa bu ñayham me sac
(Luk 6:43-45)

33 Ma Yisu sôm, “A ñayham sem ñandô ñayham. Ma a sac sem ñandô sac. Dalic a ñandô, dec tanjalê a bu ñayham me sac. 34 Mac lau sac atôm mboc ñatui! Mac atôm bu asôm yom ñayham dañ dom! Bu lau sêsôm yom kêkuc gauc ti mêtê nañ hóc ñac si ñalôm ahuc. 35 Gauc ti mêtê ñayham hóc lau ñayham si ñalôm ahuc, dec sêsôm yom ñayham. Ma gauc ti mêtê sac hóc lau sac si ñalôm ahuc, dec sêsôm yom sac. 36 Aô wasôm yom ñandô têñ mac. Tiñambu Anötö oc êmatôc lau pi yom sac ti yom ñambwa hoñ nañ ñac sêsôm. 37 Lau nañ si yom ñayham, nañ inñ oc sam ñac bu lau gitêñ, magoc ñac nañ si yom sac, nañ oc sêtap inñ ndê matôc sa.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêñ dalô
(Luk 11:29-32)

† 12:31 Lau Palêsai sêsôm bu Yisu kôc ñaclai yêc Sadañ ndê ma soc ñalau sac su, ma Yisu tóc asê bu yom dau gitôm yom sac sambuc nañ sêsôm pi Ñalau Dabuñ.

³⁸ Goc lau Palêsai ti kédôhôn-waga yomsu-nga ñatô sêsôm têtj Yisu, “Kédôhôn-waga, yac bu alic am kôm gêtj dalô atu bu whê nem ñahu sa.”
³⁹ Ma Yisu sôm, “Mac lau têtj dindec-nga, mac lau sac nañ apuc dômwêm Anôtô, ma asa nem lêtj bambalinj gitôm lau mockainj-nga. Mac andac bu alic gêtj dalô, magoc Anôtô oc kêtj gêtj dalô tigenj têtj mac alic, tôm gêtj dalô nañ inj kôm pi propet Jona. ⁴⁰ Jona mbo i atu ñalôm gitôm acsalô tö ti ôbwêc tö. Ma bocdinaj ñamalac ndê Atu oc yêc nom ñalôm nditôm acsalô tö ti ôbwêc tö. ⁴¹ Têtj ndoc Jona gêm mêtê lau Ninewa, nañ sêkac si ñalôm kwi. Ma ñgac nañ hóc gêlêc Jona su dec mbo, tigenj mac am daôm kwi dom. Tu dinaj-nga têtj bêtj matôc-nga, lau Ninewa oc sêtisa akêtj lau batê sêwhinj mac lau têtj dindec-nga, ma ñac oc sêhoc mac nem sac asê. ⁴² Muñnga, Kwin Siba-nga[‡] kêsêlêñ senj balinj bu ñgô Kij Solomon ndê yom ti gauc atu. Ma kwahic dec ñgac nañ hóc gêlêc Solomon su, nañ mbo dec. Magoc mac akêtj danam inj dom. Tu dinaj-nga, têtj bêtj matôc-nga, Kwin dau oc tisa whinj mac lau têtj dindec-nga, ma hoc mac nem sac asê.”

Ñalau sac sêñsalê mala nañ yêc ñambwa

(Luk 11:24-26)

⁴³ “Têtj ndoc ñalau sac danj sa yêc ñamalac danj, nañ gitôm inj kêgihi mbo gameñ sawa ma kêsâlê mala êñwhañ dau-nga. Tigenj têtj ndoc inj tap sa dom, ⁴⁴ nañ inj oc sôm têtj dau, ‘Aô wambu wandi wasôc andu nañ aô gahu sinj su.’ Ma inj oc mbu ndi ma tap sa bu ñamalac dau ndê ñalôm yêc ñambwa, gitôm andu nañ sêmasanj ñawasi sa. ⁴⁵ Dec inj oc sa ndi, wê ñ alau 7 nañ sac sambuc sêhóc gêlêc inj su, nañ sêmenj, ma honj sêsôc ñamalac dau ndê ñalôm sêndi, ma sêmbô dinaj. Bocdinaj ñawapac nañ tap ñamalac dau sa, nañ hóc gêlêc ñawapac ñamata-nga-nga su. Ma ñalêñ tigenj mac lau sac têtj dindec-nga, oc atap ñawapac atu sa têtj têtj jambu-nga.”

Yisu dinda ti asii

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Lau daêsam sêmbô andu danj sêwhinj Yisu têtj ndoc inj sôm yom dinaj mbo, ma inj dinda ti asii sêmenj sêlhac awê, ma bu sêsôm yom têtj inj. ⁴⁷ Goc ñamalac danj kêtj ñawaê têtj inj ma sôm, “Am dinam ti asimi sêlhac awê ma bu sêsôm yom têtj am.” ⁴⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aneñ dinaj asa, ma asinj ñac lau asa?” ⁴⁹ Goc inj tôc amba têtj ndê ñgacsêñomi, ma sôm, “Aô dinaj ti asinj dau dindec. ⁵⁰ Bu lau nañ danja wambu Daman undambê-nga ndê yom, nañ ñac aô asinj ti lhuñwêi ma dinanj.”

13

Yom gôlinj pi ñgac kêbalip wit ñawhê

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Têtj bêtj dinaj Yisu hu andu sinj ma sa gi ndôc Bugictonj Galili-nga ñamakê. ² Ma lau daêsam sêkac sa sêñgihi inj ahuc e ñasawa mbasi. Tu dinaj-nga dec inj pi gi ndôc wanj danj nañ poc kêtj baô. Ma lau honj dinaj sêlhac baô. ³ Goc Yisu sôm yom gôlinj daêsam têtj ñac. Inj sôm yom gôlinj danj bocdec bu, “Ñgac danj sa gi bu êmbalip wit ñawhê yêc inj ndê ôm. ⁴ Ma têtj ndoc inj kêbalip gêtj dau, nañ ñatô sêpenj sêsip senj, dec mbac

[‡] 12:42 Matyu to yom pi Kwin akêtj gameñ ñapu-nga (South). Yom dau hêganônj Kwin Siba-nga, nañ ndê minj sêto yêc 1 Kij 10:1-13. Kwahic dec dasam gameñ Siba-nga bu ‘Arabia.’

sêmen ma sen su. ⁵ Ma ñawhê ñatô sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, nañ nom ñagec sac hoc ñahô ñambwa. Ñawhê dau sêsip nom ñalôm gacgeñ si dom, dec sêpo sêpi sêmen ñagahô. ⁶ Magoc tiñambu ac pec ñagatôm ma gêm bôlin. Ñahu bu nom ñayham mba tu ñawakac sip ndi-nga. ⁷ Ma wit ñawhê ñatô sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, magoc têtñ ndoc sêpo sêpi sêmen, nañ kwan pi whin e yañ ndu. ⁸ Ma ñatô sêpen sêsip nom ñayham ma sêpo sêpi ñayham e sem ñandô. Ñatô sem ñandô 30, ma ñatô sem 60 ma ñatô sem ñandô 100. ⁹ Asa bu danğasun yêc, nañ ngô aneñ yom.”

Yom gôlinj ñahu

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Tiñambu Yisu ndê ñgac-sêñomi sêtigasuc in ma sêndac, “Tu sake-nga am sôm yom têtñ lau ña yom gôlinj?” ¹¹ Ma in ô yom ma sôm, “Anötô ndê gôlinj ñalêñ ñahu sip ñalôm gi. In kêyalin mac sa bu anyalê ñahu dau, magoc lau nañ sêkêñ whin aô dom, nañ oc tôm dom bu sêñyalê. ¹² Asa nañ kôc Anötô ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidôn, nañ Anötô oc kêñ gauc têtñ in êñlêc, e in êñyalê yom dau timala eñ. Magoc asa nañ yom dau tidôn in dom, nañ Anötô oc kôc gêtñ hoñ su yêc in. ¹³ Tu dinan-nga aô wasôm yom têtñ lau ña yom gôlinj. Ñac sêlic gêtñ ñapan, tigeñ ñac si gauc sa dom, ma ñac sêngô yom ñapan, tigeñ ñac sêñyalê ñahu dom. ¹⁴ Yom nañ propet Aisaya hoc asê mun su, nañ dec ñandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

Ñac sêngô aneñ yom ñapan, magoc sêñyalê ñahu dom. Ma sêlic gêtñ nañ aô gakôm nañ ñapan, tigeñ ñac si gauc sa dom.

¹⁵ Lau dau si ñalôm ñadandi. Ñac si danğasun hôc ahuc, ma ñac sêpôc si tandô ahuc. Bu bocdinañ dom, dec oc tôm bu tandô sêlic ma danğasun sêngô, ma sêñyalê aô tidôn yêc ñac si ñalôm e sênem dau kwi, ma aô wakôm ñac ñayham sa.” *[Ais 6:9-10]*

¹⁶ Ma Yisu sôm têtñ ñgacsêñomi, “Aô wampin mac nem tanôm ti danğasun, bu mac alic gêtñ atu-tu nañ aô gakôm, ti anğô aneñ yom. ¹⁷ Aô wasôm yom ñandô têtñ mac bu propet ti lau gitêtñ daésam nañ sêmbo mun su, nañ sêkêñ bata bu sêlic gêtñ nañ mac alic su, magoc sêlic dom. Ma sêkêñ bata bu sêngô yom nañ mac anğô su, tigeñ sêngô dom.”

Yisu whê yom gôlinj wit ñawhê-nga ñahu sa

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Dec akêñ danğam ma wawhê yom gôlinj ñgac kêbalip wit ñawhê-nga sa. ¹⁹ Yom pi ñawhê nañ sêpen sêsip sen, nañ hêganôn lau nañ sêngô yom pi Anötô ndê gôlinj, magoc sêñyalê ñahu dom. Bocdinañ Sadañ dau men kêgaho yom dau su yêc ñac si ñalôm. ²⁰ Ma yom pi ñawhê nañ sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, nañ hêganôn lau nañ sêngô Anötô ndê yom, ma sêkôc sa ñagahô ma ti atac ñayham. ²¹ Magoc tôm ñawhê dinan ñawakac sip gi dom, nañ yom dau tidôn yêc lau dinan si ñalôm dom. Sêlhac ñasawa sauñ, tigeñ têtñ ndoc sêtap ñawapac sa me lau sêkêñ kisa ñac tu Anötô ndê yom-nga, nañ sêhu si sêkêñ whin sir ñagahô eñ. ²² Ma yom pi ñawhê nañ sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, nañ hêganôn lau nañ sêngô Anötô ndê yom, magoc yom dau gêm ñandô yêc ñac si ñalôm dom. Ñahu bu ñac sêhêgo dau pi gêtñ nom-nga ñapan, ma sêsa lêtñ atac whin mone-nga e gêtñ kain dinan kôm Anötô ndê yom ahuc. ²³ Ma yom pi ñawhê nañ sêpen sêsip nom ñayham ma sem ñandô 30, me 60, me

100, nanj hêganônj lau nanj sêngô yom ma sênyalê njahu, ma sem njandô daêsam.”

Yom gôlinj pi wahô

²⁴ Yisu sôm yom gôlinj danj tiyham bocdec bu, “Aô bu wawhê Anötô ndê gôlinj sa njalênj bocdec. Ngac danj kêbalip wit njawhê njayham sip ndê ôm. ²⁵ Magoc têtj ndoc lau sêyêc bêc, nanj inj ndê njacyo menj, ma kêbalip wahô njawhê sip ôm dau whinj wit njawhê njayham, goc kôlhô gi. ²⁶ Tinjambu wit njawhê po pi menj, ma têtj ndoc njandô sa, nanj lau sêlic bu wahô pi menj whinj. ²⁷ Goc ôm njadau ndê lau akinj sêtênj inj si ma sêsôm, ‘Njadau, yac alic bu am kêbalip njawhê njayham sip nem ôm. Magoc wahô dec menj akênj nde?’ ²⁸ Ma inj ô yom ma sôm, ‘Njacyo danj kôm gêtj dau.’ Ma sêndac inj, ‘Am tac whinj bu yac asa andi ayê wahô dau sa, me?’ ²⁹ Ma inj sôm, ‘Mba! Bu mboe mac ayê wahô ma apuc wit sa whinj. ³⁰ Atec lu-lu sêlhac sêwhinj dau ma sêtiatu e ndoc sêndic gêtj njandô sa-njga. Têtj dinanj aô oc wasôm têtj lau sêndic gêtj njandô sa-njga bu sêndic wahô sa munj, goc sêkic dônj ma sêkênj pi ya ndi. Ma tinjambu sêndic wit njandô sa pi anej andu gêtj njandô-njga.’”

*Yom gôlinj pi gêtj njawhê saunj
(Mak 4:31-32; Luk 13:18-19)*

³¹ Ma inj sôm yom gôlinj danj têtj njac bocdec, “Anötô ndê gôlinj gitôm a soc njawhê, nanj njac danj sô sip inj ndê ôm. ³² Njawhê dau inj gêtj saunj-têc, tigenj tinjambu oc po pi menj e ti a atu hóc gêlêc gêtj ôm-njga honj, ma mbac lôlôc-njga oc sêmenj sêhê si njac yêc njasanjgac.”

*Yom gôlinj pi yist
(Luk 13:20-21)*

³³ Ma inj sôm yom gôlinj danj tiyham bocdec, “Anötô ndê gôlinj gitôm yist, nanj awhê danj kêtj sip plawa lônj atu danj ma kêgalunj e kôm plawa honj sunj.”

*Yisu sôm yom gôlinj daêsam
(Mak 4:33-34)*

³⁴ Yom honj nanj Yisu sôm têtj lau tonj atu dinanj, nanj inj sôm nj a yom gôlinj njambwa. Ma inj sôm yom njalênj danj dom. ³⁵ Ma boc-dinanj propet ndê yom bocdec njandô sa:

Aô wasôm anej yom nj a yom gôlinj, ma gêtj nanj yêc sinj dau têtj têm Anötô kêtj undambê ti nom e menj, nanj kwahic dec wasôm asê. [BW 78:2]

Yom gôlinj wahô-njga njahu

³⁶ Goc Yisu hu lau honj sinj ma sôc andu gi. Ma inj ndê njgacsêngomi sêtênj inj si ma sêndac, “Gitôm bu am whê yom gôlinj wahô-njga njahu sa têtj yac?” ³⁷ Ma Yisu sôm, “Ngac nanj kêbalip njawhê njayham, nanj Njamalac ndê Atu. ³⁸ Ma inj ndê ôm, nanj nom sambuc lec. Yom pi njawhê njayham hêganônj lau nanj sêmbo Anötô ndê gôlinj njapu, ma wahô hêganônj njalau sac si njadau ndê lau. ³⁹ Ma njacyo nanj kêbalip wahô njawhê, nanj Sadanj dau. Ndoc sêndic gêtj njandô sa-njga, nanj tôm bêc njambu-njga, ma lau sêndic gêtj njandô sa-njga, nanj Anötô ndê anjela. ⁴⁰ Têtj bêc njambu-njga, lau sac oc sêsip ya atu njalôm sêndi, njalênj tigenj tôm wahô nanj lau sic sa ma sêkênj pi ya gi. ⁴¹ Njamalac ndê Atu oc ênjkinj ndê anjela, ma njac oc

sêkôc gêñ lêtôm-nga ti lau hoj nañ sêkôm sac, nañ su yêc Anötö ndê lau. ⁴² Ma ñac oc sêmbaliñ ñac sêsip ya atu ñalôm sêndi, ma ñac oc sêtañ atu ti lhô êñsinj pi dau. ⁴³ Têñ dinanj lau gitêñ si ñawasi ti ñawê oc pô gamenj gitôm ac, yêc ñac si Damba ndê gamenj undambê-nga. Mac bu ñanjamsuj yêc, nañ añgô anej yom.”

Yom gôlinj lu pi Anötö ndê gôlinj

⁴⁴ “Anötö ndê gôlinj ñamwasinj gitôm awa ñayham andô ñanj nañ yêc sinj dau yêc nom ñanj ñalôm. Ñamalac nañ tap awa dau sa, nañ oc sinj kwi tiyham, ma lhô ndi ti atac ñayham atu ma kênj ndê gêñ hoj têtj lau sênemlhi, goc nemlhi nom dinanj bu kôc awa dau sa.

⁴⁵⁻⁴⁶ “Ma Anötö ndê gôlinj ñamwasinj gitôm yac ñapa ñaôli atu. Ngac tidulu gêñ-nga nañ kêsâlê yac ñapa ñayham tu êmasanj gôlônj-nga, nañ bu tap yac ñapa ñayham andô dau sa, dec inj oc lhô ndi ma kênj ndê gêñ hoj têtj lau sênemlhi, goc nemlhi yac ñayham dau.”

Yom gôlinj pi wasanj

⁴⁷⁻⁴⁸ “M a yom gôlinj ñanj tiyham. Ñalêñ nañ Anötö kêgalêm lau sa bu s êmbo inj ndê gôlinj ñapu, nañ gitôm wasanj nañ lau sêkêñ sip gwêc, ma i tidau-tidau sêsip wasanj dau si e menjhu. Goc lau sêhê sa pi baô gi. Ma sêndôc sic ma sêñyalinj i ñayham-ñayham sa sip dalu, ma i sac-sac, nañ sêmbaliñ sinjga. ⁴⁹ Ma ñalêñ tigenj têtj béc ñambu-nga, añjela oc sêmenj ma sêwhê lau sac ti lau gitêñ kôc. ⁵⁰ Ñac oc sêmbaliñ lau sac sêsip ya atu ñalôm sêndi, ma ñac oc sêtañ ti lhô êñsinj pi dau.”

Awa akwa ma awa wakuc

⁵¹ Yisu gic bata yom dinanj, goc ndac inj ndê ñgacsêñomi, “Mac anyalê anej yom hoj dindec ñahu, me mba?” Ma sêlôc, “Aêc.” ⁵² Goc inj sôm têtj ñac, “Kêdôhônjwaga yomsu-nga nañ sêñyalê Anötö ndê gôlinj ñahu tidônj whinj, nañ sêtôm bu sêwhê yom akwa sa têtj lau, ma yom wakuc whinj. Ma bocdinanj ñac sêtôm andu ñadau ñanj nañ gic awa daêsam sa, dec tôc awa akwa ti awa wakuc asê têtj lau.”

Yisu ndê lau sêkôc inj sa dom (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Yisu sôm yom gôlinj hoj dinanj pacndê, goc hu gamenj dinanj sinj. ⁵⁴ Inj mbu têtj inj ndê malachu gi, ma kêdôhônj lau mbo ñac si lôm wê-nga. Dec ñac sêhêdaê ma sêndac dandi, “Ei! Gauc ñayham ti ñaclai bu kôm gêñ dalô atu-tu, nañ ñgac dec tap sa yêc nde?” ⁵⁵ Inj k apenta ndê atu! Inj dinda inj Maria, ma inj asii Jems, Josep, Saimon, ma Judas. ⁵⁶ Ma inj ndê lhuwêi sêmbo sêwhinj yac. Bocdinanj gêñ hoj dindec inj kôc sa yêc nde?” ⁵⁷ Ma ñac atac lu-lu tu inj-nga. Magoc Yisu sôm têtj ñac, “Lau hoj sêtoc propet ñanj sa, tigenj yêc propet dau ndê malachu, inj dau ndê lau sêtoc inj sa dom.” ⁵⁸ Ma tu ñac sêkêñ whinj inj dom-nga, dec inj kôm gêñ dalô atu-tu daêsam yêc ñac si gamenj dom.

14

Herod Antipas ngô ñawaê pi Yisu (Mak 6:14-16; Luk 9:7-9)

¹ Têtj ndoc dinanj †Herod, nañ gêm gôlinj gamenj Galili-nga, nañ ngô ñawaê pi Yisu. ² Ma inj sôm têtj inj ndê lau akinj bu, “Ngac dê mboe Jon,

Ngac Kêku Lau-nga nan tisa akêḅ lau batê-nga. Ma tu dinan-nga in kôc ḅaclai bu kôm gêḅ dalô atu-tu dinan.”

*Herod gic Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndu ḅamin
(Mak 6:17-29)*

³⁻⁴ Mun-nga, Herod gêm in ndê asi Pilip ndê awhê Herodias ti ndê awhê, dec Jon sôm têt in, “Am kôm gêḅ so sambuc.” Tu dinan-nga Herod kêkin ndê lau bu sêkôc Jon dôn ma sêkêḅ in ndôc gapocwalô. ⁵ Herod tac whin bu ndic Jon ndu, tigen in töt lau daêsam nan sêlic Jon bu propet dan. ⁶ Têt ndoc dan sêndê mwasin tu Herod ndê bêc dinda kôc in-nga, ma Herodias atuwê tê wê yêc mwasin dau ḅalôm. Herod gêlic ma tac ḅayham atu, ⁷ dec in kêmatin yom têt in ma sôm, “Yomandô aô wasôm têt am. Gêḅ bocke am bu tac whin nan sôm, ma aô oc wakêḅ têt am.” ⁸ Goc bawhê dau sa gi gêlic dinda Herodias. In dinda tec Jon, dec sôm têt bawhê bu ndac Herod bocdec bu, “Aô tac whin bu am tim Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê kachu kic, ma kêḅ in ndê ḅagôlôn sip pele dan ma kêḅ têt aô, bu walic pi tanôn bu in mbac ndu ḅandô.” ⁹ Têt ndoc Herod ḅgô moin dinan, in ndê ḅalôm ḅawapac atu. Tigen tu in kêmatin yom yêc lau hoḅ ḅngô-nga, dec in sôm têt in ndê lau sin-nga bu sêkôm tôm bawhê dau ten. ¹⁰ In kêkin ḅac sêsôc gapoc-walô si, ma sêtin Jon ndê kachu kic. ¹¹ Ma sêkêḅ ḅagôlôn sip pele dan, ma sêkôc sêmen ma sêkêḅ têt bawhê. Goc bawhê dau kôc sa gi kêḅ têt dinda gêlic. ¹² Tinambu Jon ndê sêḅomi sêmen sêkôc in ḅamlan sa ma si sêḅsuhun. Goc sêtêḅ Yisu si ma sic min têt in.

*Yisu gôlôm lau 5,000
(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)*

¹³ Têt ndoc Yisu ḅgô ḅawaê pi Jon, nan in pi wan dan gi bu pi bugicton ḅadanga, ma lhô têt gameḅ sawa dan ndi ma mbo tawasê. Magoc lau malac-nga sêḅgô ḅawaê bu in pi wan dau gi, ma daêsam sêwê sêmo baô ma sêḅkuc in. ¹⁴ Têt ndoc Yisu sôc baô gi, nan gêlic lau daêsam dinan ma tawalô ḅac. Ma in kôm ḅac si gêmbac ḅayham sa.

¹⁵ Têt telha, kêpin bu ac ndi sip, goc ḅgacsêḅomi sêtêḅ in sêmen ma sêsôm, “Gameḅ dec gameḅ sawa, ma ac gi su. Kêḅ lau sêlhô sêtêḅ malac sêndi bu sênemlhi si gêḅ sêneḅ-nga.” ¹⁶ Magoc Yisu sôm, “Mba! Oc tôm bu sêneḅ gêḅ yêc dec. Mac daôm akêḅ gêḅ têt ḅac sêneḅ.” ¹⁷ Ma sêsôm, “Yac oc akôm ḅalêḅ nde, bu yac mba bolom amanḅan ma i lu solop dec yêc.” ¹⁸ Goc in sôm, “Akôc gêḅ dau sa amêḅ.” ¹⁹ Ma in sôm têt lau bu sêndôc sic sêndôc kwan. In kôc bolom amanḅan ma i lu, tatic undambê goc gêm mbec ma pô bolom kôc-kôc. Ma in kêḅ têt ḅgacsêḅomi, ma sic sam têt lau. ²⁰ ḅac hoḅ sen gitôm, ma ḅgac-sêḅomi sic gêḅ ḅadêlê sa sip gatop 12 e meḅhu. ²¹ Lau nan sen gêḅ dau, nan si launḅac ḅanamba gitôm 5,000. Ma lauwê ti balêkoc daêsam sêmo sêwhin.

*Yisu kêsêlêḅ mbo bu ḅahô
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)*

²² Dinan su, goc Yisu kêkin ndê ḅgacsêḅomi sêpi wan bu sêmun in sêmbu sêpi bugicton ḅadanga sêndi. Ma in dau gacḅen mbo, bu kêḅ lau sêlhô sêndi. ²³ Sêlhô si su, goc in pi lôc tawasê gi bu ten mbec. ḅasesc sa, ma in tawasê mbo. ²⁴ Magoc wan dau sa awê tibalin gi su, ma mbu ḅadinda gêli bu sa e gic sip wan.

25 Têḡ ôbwêc lôḡ, Yisu kêsêlêḡ mbo bu ḡahô têḡ ḡac gi. 26 Magoc têḡ ndoc ḡgacsêḡomi sêlic iḡ kêsêlêḡ mbo bu ḡahô, naḡ sêtôc dau ti sêmbwêc, ma sêsôm, “Êê! ḡalau daḡ!” 27 Goc Yisu sôm têḡ ḡac, “Atôc daôm dom! ḡalôm pêḡ dôn, bu aô daḡ dec.” 28 Goc Pita sôm, “Pômdau, bu am daôm dinaḡ, naḡ goc sôm aô waḡsêlêḡ wambo bu ḡahô watêḡ am waloc.” 29 Ma Yisu sôm, “Mweḡ!” Goc Pita sip yêc waḡ, ma kêsêlêḡ mbo bu ḡahô têḡ iḡ gi. 30 Magoc mbo ḡadinda kôm iḡ tôc dau atu ma iḡ kwê bu solon tigeḡ. Goc iḡ mbwêc, “Pômdau, nem aô sa!” 31 ḡagahô Yisu kêmatôc amba gi, hê iḡ sa ma sôm, “O am ḡgac kêḡ whiḡ babalê-ḡga. Bocke ma am atac lu-lu tu aneḡ ḡaclai-ḡga?” 32 Goc iḡlu sêpi waḡ si, ma mbo timalô. 33 Ma ḡgacsêḡomi naḡ sêndôc waḡ sêpôn ḡaduc ma sêmpin iḡ ma sêsôm, “Yomandô, am Anôtô ndê Atu!”

*Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret
(Mak 6:53-56; Jon 6:22-25)*

34 Sêlac waḡ si e sêsôc baô yêc malac Genesaret. 35 Ma têḡ ndoc lau malac-ḡga sêlic bu Yisu meḡ, naḡ sêkêḡ ḡawaê têḡ gameḡ ḡamakê-ḡga hoḡ, ma lau sêkôc si lau gêmbac hoḡ sa sêtêḡ iḡ sêmeḡ. 36 ḡac sêteḡ bu sêmasec iḡ ndê ḡakwê ḡadali ḡambwa, ma lau hoḡ naḡ sêmasec iḡ, naḡ ḡayham sa.

15

*Gêḡ naḡ kôm ḡamalac ḡadômbwi sa yêc Anôtô aḡgô-ḡga
(Mak 7:1-23)*

1 Têḡ dinaḡ lau Palêsai ti kêdôhônḡwaga yomsu-ḡga ḡatô sêmeḡ akêḡ Jerusalem sêtêḡ Yisu si, ma sêndac iḡ, 2 “Tu sake-ḡga am nem ḡgacsêḡomi sêkôm ḡagôliḡ naḡ lau andô sic dulu têḡ yac, naḡ popoc? Têḡ ndoc sêneḡ gêḡ, naḡ sêḡgwasiḡ amba muḡ su dom.” 3 Ma Yisu ô ḡac si yom bocdec bu, “Ma bocke? Tu sake-ḡga mac atoc lau andô si ḡagôliḡ sa ma akôm Anôtô ndê yomsu popoc? 4 Anôtô dau sôm, ‘Toc damam lu dinam sa,’ ma iḡ sôm tiyham bu, ‘Asa naḡ sôm yom sac pi iḡ damba me dinda, naḡ oc sêndic iḡ ndu.’ 5 Tigeḡ mac aḡkuc yomsu dau dom. ḡgac daḡ ndê awa me gêḡ bu yêc bu nem damba lu dinda sa, magoc iḡ sôm têḡ iḡlu, ‘Oc tôḡ dom bu wanem amlu sa, bu gêḡ dindec aô wakêḡ ti da têḡ Anôtô,’ 6 goc mac alic ḡayham bu iḡ toc damba sa dom. Bocdinaḡ mac aseḡ Anôtô ndê yom naḡ sôm bu atoc damam lu dinam sa, naḡ popoc, tu bu aḡkuc lau andô si ḡagôliḡ. 7 Mac lau atim yom lau-ḡga! Yom naḡ propet Aisaya hoc asê muḡ su, naḡ hêḡanôn ḡac solop. Iḡ sôm bu, 8 ‘Lau dindec sêtoc aô sa ḡa whasuḡ ḡambwa, tigeḡ ḡac si ḡalôm yêc daḡ dau-ḡga. 9 ḡac sem akiḡ aô ḡandô dom, ma yom naḡ sêndôhôn têḡ lau, naḡ ḡamalac si yomsu ḡambwa.’ ”

10 Goc Yisu ta lau hoḡ ma sôm, “Aḡgô ma aḡyalê ḡapep. 11 Gêḡ daneḡ-ḡga naḡ sip ḡamalac whasuḡ, naḡ kôm ḡac ḡadômbwi sa yêc Anôtô aḡgô-ḡga dom. Tigeḡ yom naḡ sa akêḡ ḡamalac whasuḡ, naḡ kôm ḡac ḡadômbwi sa.” 12 Têḡ dinaḡ Yisu ndê ḡgacsêḡomi sêtigasuc iḡ ma sêsôm têḡ iḡ, “Lau Palêsai sêḡgô am nem yom dinaḡ, dec kôm ḡac sêlic sac. Am kêyalê, me mba?” 13-14 Goc iḡ sôm têḡ ḡac, “Ahêḡo daôm tu ḡac-ḡga dom! Atec ḡac. Lau hoḡ naḡ daḡga wambu Damaḡ undambê-ḡga ndê yom dom, naḡ sêtôm wahô naḡ iḡ oc puc sa ti ḡawakac. ḡac bu sêtôc seḡ

têñ lau ñatô, magoc ñac tandô pec. Ma ñgac tapec ñaŋ bu wê tapec ñaŋ, iñlu lu-lu oc sêpen sêsip sê.”

¹⁵ Dec Pita sôm, “Gitôm bu am whê yom gôlin ñinaŋ ñahu sa têtñ yac?”

¹⁶ Goc Yisu ndac, “Ma bocke? Têtñ nde mac oc anyalê? ¹⁷ Alic! Gêtñ naŋ sip ñamalac whasuŋ, naŋ sip iñ ñatac ñalôm gi, ma tiñambu sa meñ tiyham.

¹⁸ Tigeñ yom sac naŋ sa ñamalac whasuŋ, naŋ sa akêtñ iñ ndê ñalôm, ma sac naŋ yêc ñamalac ñalôm, dec kôm iñ ñadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ñga. ¹⁹ Gauc sac, mêtê sêndic ñamalac ndu-ñga, mêtê mockair-ñga naŋ lau naŋ sem dau sa su, ma lau naŋ sem dau sa su dom, naŋ sêkôm, mêtê sênem kaŋ gêtñ-ñga, yom tasan, ma yom sêpu lau-ñga, ²⁰ naŋ yêc ñamalac ñalôm, naŋ kôm ñac ñadômbwi sa. Tigeñ yac bu taŋgwasin amañ dom ma danen gêtñ, dec oc kôm yac ñadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ñga dom.”

Awhê Kanan-ñga kêtñ whiñ ñaŋga
(Mak 7:24-30)

²¹ Yisu hu malac ñinaŋ siñ, ma iñ ti ndê ñgacsêñomi sêtêtñ malac Taya ma Saidon ñagameñ ñamakê-ñga si. ²² Ma awhê Kanan-ñga ñaŋ, naŋ ndôc gameñ ñinaŋ, naŋ têtñ iñ meñ ma mbwêc, “O Pômdau, †Dawid ndê Atu, tamwalô aô. Ñalau sac kêtñ ñawapac atu têtñ aô atuwê, ma kôm iñ tisac.” ²³ Yisu gêm dôñ ma ô yom ñaŋ dom, goc ñgacsêñomi sêtigasu iñ ma sêsôm, “Kêtñ iñ lhô ndi, bu iñ kêtñ yac ma mbwêc yom ñapan.” ²⁴ Ma iñ sôm, “Awhê dau iñ awhê Israel-ñga dom. Anötö kêtñ aô bu wanem lau Israel-ñga sa, bu ñac sêtôm domba naŋ siñga su.”

²⁵ Têtñ ñinaŋ awhê dau meñ pôn haduc têtñ iñ ma ndac tiyham, “Pômdau, nem aô sa.” ²⁶ Ma Yisu sôm, “Solop dom bu dakôc balêkoc si gêtñ danen-ñga su ma tambalin têtñ giam sêneñ.” ²⁷ Magoc awhê dau ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, tigeñ giam naŋ sêndôc ñadau ndê tebo ñapu, naŋ señ gêtñ ñapopoc naŋ peñ yêc tebo.” ²⁸ Yisu ñgô yom ñinaŋ ma sôm, “O awhê, am kêtñ whiñ ñaŋga. Aô oc wakôm tôm am ndac.” Ma têtñ acgatu ñasawa dau ñinaŋ, awhê dau ndê atuwê ñayham sa.

Yisu gôlôm lau 4,000
(Mak 8:1-10)

²⁹ Yisu kôlhô gi ma kêsêlêtñ whiñ ndê ñgacsêñomi mbo Bugicton Galili-ñga ñamakê. Goc iñ pi lôc ñaŋ gi ma ndôc sic. ³⁰ Ma lau daêsam sêwê sêtêtñ iñ sêmeñ. Ñac sêkôc lau gahi sac, lau tapec, l au bôlin, awha mba, ti lau gêmbac daêsam, ma sêkêtñ ñac sêyêc Yisu aŋgô-ñga. Ma iñ kôm ñac hoñ ñayham sa. ³¹ Têtñ ndoc lau sêlic awha mba sêsôm yom asê, ma lau gahi sac ti lau bôlin sêñsêlêtñ tiyham, ma tapec si tandô ñawa sa, naŋ sêhêdaê ñandô. Ma sêmpin Anötö Israel-ñga.

³² Yisu ta iñ ndê ñgacsêñomi sêmeñ, goc sôm têtñ ñac, “Aô tañwalô lau dindec, bu sêmbô sêwhiñ aô gitôm bêc tó su. Ñac si gêtñ danen-ñga pacndê, ma aô gatec bu wakêtñ ñac sêlhô sêndi ti gêtñ yô ñac, mbo ñac tagôlô yêc señ.” ³³ Magoc ñgac-sêñomi sêsôm, “Bocke? Gameñ dec gameñ sawa, ma danemli bolom yêc nde, bu dakêtñ têtñ ñac sêneñ?” ³⁴ Ma Yisu ndac, “Mac nem bolom hiñga ndôc?” Ma sêsôm, “Bolom 7 ma i mwambwa ñatô.” ³⁵ Goc Yisu sôm têtñ lau bu sêndôc sic. ³⁶ Dec iñ k ôc bolom 7 ma i sa ma gêm danje, p ô kôc-kôc, ma kêtñ têtñ ñgacsêñomi, ma ñac sic sam têtñ lau. ³⁷ Ñac hoñ señ e gitôm, ma tiñambu ñgac-sêñomi sic gêtñ ñadêlê

sa sip gatop 7 e menhu. ³⁸ Lau daésam seŋ gêŋ dinaŋ e gitôm. Nac si launġac ŋanamba gitôm 4,000, ma lauwê ti balêkoc sêmbo sêwhiŋ.

³⁹ Tiŋambu Yisu kên lau hoŋ sêlhô si, goc iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi sêpi wan daŋ ma sêtêŋ malac Magadan ŋagameŋ si.

16

Lau Palêsai sêndac gêŋ dalô (Mak 8:11-13)

¹ Lau Palêsai ti lau Sadiusi ŋatô sêtêŋ Yisu sêmeŋ bu sêŋsahê iŋ. Nac sêndac iŋ bu kôm gêŋ dalô bu tóc asê bu iŋ kôc ŋaclai yêc Anôtô ndê. ² Dec iŋ sôm, “Mac bu alic umbonŋ tikoc, goc mac asôm bu ‘Ac oc pi ŋayham.’” ³ Ma mac bu alic umbonŋ tiyec, goc mac asôm, ‘U oc ndic.’ Mac alic gêŋ dalô umbonŋ-ŋga dinaŋ, ma aŋyalê ŋahu. Ma bocke dec mac aŋyalê gêŋ dalô daésam naŋ aô gakôm têŋ ŋasawa dindéc, naŋ ŋahu dom? ⁴ Mac lau sac naŋ apuc dômwêm Anôtô, ma asa nem lêŋ bambaliŋ gitôm lau mockaiŋ-ŋga. Mac aŋsalê gêŋ dalô, tigeŋ Anôtô oc kên gêŋ dalô tigeŋ têŋ mac alic, gitôm gêŋ dalô naŋ iŋ kôm pi Jona.” Yisu sôm yom dinaŋ su, goc hu nac siŋ ma kôlhô gi.

Yisu puc lau Palêsai ti lau Sadiusi si giso asê (Mak 8:14-21)

⁵ Têŋ ndoc Yisu ti ŋgacsêŋomi sêmbu akêŋ bugictonŋ ŋadanġa sêmeŋ, naŋ ŋgacsêŋomi sêkôc bolom dom, sêŋlhiŋ dau siŋ. ⁶ Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Ayob daôm ŋapep tu lau Palêsai ti lau Sadiusi si yist.” ⁷ Goc ŋac sem yomgalôm sêwhiŋ dandi ma sêsôm, “Iŋ sôm yom dinaŋ ŋahu bu yac dakôc bolom dom.” ⁸ Magoc Yisu kêyalê ŋac si yom dau, dec sôm, “O mac lau naŋ akêŋ whiŋ gwalec! Tu sake-ŋga mac am yomgalôm awhiŋ daôm, ma gauc gêm bu aô gasôm yom pi yist, ŋahu bu mac nem bolom mba?” ⁹ Bocke mac nem gauc sa pi gêŋ hoŋ naŋ aô gakôm, naŋ dom? Gauc nem bolom amanġanŋ naŋ gakêŋ têŋ lau 5,000 seŋ. Tiŋambu mac ahonŋ ŋadêlê sa sip gatop hiŋġa? ¹⁰ Ma têŋ ndoc lau 4,000 seŋ bolom amanġanŋ ŋandôlu, naŋ ŋadêlê sip gatop hiŋġa? ¹¹ Aô gasôm yom pi bolom kaiŋ dinaŋ dom, ma bocke dec mac aŋyalê aneŋ yom ŋahu dom? Ayob daôm ŋapep pi lau Sadiusi ti lau Palêsai si yist.” ¹² Têŋ dinaŋ ŋac si gauc sa. Ma sêŋyalê bu iŋ ndê yom hêganônŋ yist bolom-ŋga dom. Sêŋyalê bu iŋ kên puc ŋac bu sêyob dau pi yom naŋ lau Sadiusi ti lau Palêsai sêndôhônŋ têŋ lau.

Pita hoc Yisu ŋahu asê (Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhôt asê gameŋ naŋ sêsam bu Sisaria Pilipai, ma iŋ ndac ŋac, “Lau sêsôm sake pi ŋamalac ndê Atu? Sêsôm bu iŋ asa?” ¹⁴ Ma sêsôm, “Lau ŋatô sêsôm bu am Jon, ŋgac Kêku Lau-ŋga, ma ŋatô sêsôm bu am Elaija, ma ŋatô sêsôm bu am Jeremaya me propet akwa-kwa si danġ.”

¹⁵ Goc Yisu ndac ŋac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aô asa?” ¹⁶ Ma Saimon Pita ô yom ma sôm, “Am Mesaya, Anôtô Tali ŋadau ndê Atu am.” ¹⁷ Dec Yisu sôm, “O Saimon, Jona ndê atu, aô awhaŋ hôc am, bu ŋamalac danġ hoc yom dau asê têŋ am dom. Damaŋ undambê-ŋga kên gauc dinaŋ têŋ am. ¹⁸ Aô wasôm têŋ am, bu am Pita, ma aô wandic aneŋ gôlôwac

dabuŋ sa sêlhac hoc dau ŋahô.* Ma ŋaclai lambwam-ŋga gitôm dom bu ku ŋac dulu. ¹⁹ Ma aô wakêŋ ki têtŋ am bu yob gatam lau sêsôc Anötö ndê gôlinj ŋapu-ŋga. Ma gêtŋ bocke nanj am bu êmbwala su yêc nom, nanj wambwala su yêc undambê. Ma gêtŋ bocke nanj am bu sô dôŋ yêc nom, nanj wasô dôŋ yêc undambê bocdinaŋ.” ²⁰ Yisu sôm yom dinaŋ su, goc gic yao inj ndê ŋgacsêŋomi ti ŋanŋa, bu sêsôm asê têtŋ lau bu inj Mesaya dau dom.

*Yisu sôm gwanan bu inj oc hôc ŋandê
(Mak 8:31-33; Luk 9:22)*

²¹ Têtŋ têtŋ dinaŋ Yisu gic hu sôm yom têtŋ ndê ŋgacsêŋomi, pi gêtŋ nanj oc hôc asê inj. Inj whê sa bu inj gic waê bu têtŋ Jerusalem ndi, ma lau bata Israel-ŋga ti dabuŋsiga atu-tu, ma kêdôhônŋwaga yomsu-ŋga oc sêkêŋ ŋawapac daêsam têtŋ inj e lau sêndic inj ndu. Ma têtŋ bêc titô-ŋga Anötö oc uŋ inj sa mbo tali tiyham. ²² Goc Pita kôc inj sa ŋasawa sauŋ gi, ma sôm inj bocdec bu, “Pômdau, mba! Tu Anötö-ŋga, oc mba! Gêtŋ dinaŋ oc tap am sa dom andô!” ²³ Yisu kac dau kwi ma sôm têtŋ Pita, “Sadaŋ, kôc daôm sa lhô su! Am gauc gêm bu lhac aô ahuc, a? Am kêyalê Anötö ndê lêtŋ dom, am bu êmkuc ŋamalac si gauc ŋambwa.”

*Lau nanj sêŋkuc Yisu oc sêhóc ŋawapac
(Mak 8:34-9:1; Luk 9:23-27)*

²⁴ Goc inj sôm têtŋ inj ndê ŋgacsêŋomi, “Asa nanj tac whin bu êŋkuc aô, nanj êŋgwiniŋ dau ma hôc ndê a gicso dau sa, ma êŋkuc aô. ²⁵ Bu asa nanj tac whin bu sap gêtŋ nom-ŋga dôŋ ŋapanj tu mbo tali-ŋga, nanj oc ninŋa. Magoc asa nanj bu hu gêtŋ nom-ŋga sinj tu êŋkuc aô-ŋga, nanj oc ninŋa dom. ²⁶ Ŋamalac danj bu po gêtŋ nom-ŋga hoŋ sa, magoc inj dau gatu bu ninŋa, dec gêtŋ nom-ŋga hoŋ dinaŋ oc tôm dom bu nem inj sa. Gêtŋ ŋayham bocke yêc, nanj gitôm bu dakêtŋ têtŋ Anötö ô yac neŋ gatuŋ? ²⁷ Tinjambu Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ ti Damba ndê ŋaclai ti ŋawasi undambê-ŋga, ma whin aŋela hoŋ. Têtŋ dinaŋ inj oc kêtŋ ŋagêyô têtŋ ŋamalac hoŋ tôm ndi, êŋkuc mêtê nanj ŋac sêkôm. ²⁸ Aô wasôm yom ŋandô têtŋ mac! Lau ŋatô nanj sêlhac dec, nanj oc gacgeŋ sêmbô tali e sêlic Ŋamalac ndê Atu meŋ ti ndê ŋaclai nem gôlinj-ŋga.”

17

*Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ŋawasi
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)*

¹ Bêc 6 giŋŋa su, goc Yisu kôc Pita, ma Jems lu asi Jon sêwhin inj, ma ŋac tawasê sêpi lôc baliŋ danj si. ² Yêc dindê sêlic Yisu ndê ŋamlic kaiŋ danj sa. Inj anŋô andô ŋawê sa gitôm ac pô gameŋ, ma inj ndê ŋakwê ŋawasi sêp sambuc. ³ Ma sêlic Moses lu Elaija sêhoc dau asê ma inŋlu sem yomgalôm sêwhin Yisu. ⁴ Goc Pita sôm têtŋ Yisu, “Pômdau, ŋayham kêlêc bu dambo dec. Am bu tac whin, goc aô wakwê bac tō bu mac ambo-ŋga, am nem bac danj, Moses ndê danj, ma Elaija ndê bac danj.” ⁵ Inj sôm yom dau mbo, ma dao ti ŋawê atu danj sip meŋ ma kêgatôc ŋac ahuc. Ma awha danj sa yêc

* **16:18** Yêc Yom Grik Pita ndê ŋaê sêsam bu ‘Petros,’ ma hoc sêsam bu ‘petra.’ Lau ŋatô gauc gêm bu Yisu ndê yom pi hoc nanj inj ndê gôlôwac dabuŋ oc sêlhac ŋahô, nanj hêganônŋ yom nanj Pita hoc asê pi Yisu. Bu Pita hoc yom asê ma sôm bu Yisu inj Mesaya, Anötö Atu, ma yom dau ti gôlôwac dabuŋ hoŋ si yom sêkêŋ whin-ŋga ŋahu.

dao ñalôm, nañ sôm, “Aô neñ atunɣac dau dindec. Aô gatisambuc in, ma atac whiñ in ndu andô. Anɣô in ndê yom mañ!” ⁶ Têñ ndoc ñgac-sêñomi tó sêñgô awha dinañ, nañ sêtôc dau ñalêñ sac, ma sêhu dau anɣô andô sip nom. ⁷ Magoc Yisu têtñ ñac gi, kêmasec ñac ma sôm, “Atisa ma atôc daôm dom.” ⁸ Ma sêhóc tandô sa ma sêlic bu Yisu tawasê mbo.

*Gêndac pi Elaija
(Mak 9:11-13)*

⁹ Tiñambu ñac sêsip akêñ lôc dau sêmeñ, ma Yisu kêtñ yao ñac bocdec bu, “Andic miñ pi gêtñ nañ mac alic nañ dom, e Ñamalac ndê Atu tisa akêñ lau batê-ñga.” ¹⁰ Ma ñgacsêñomi tó dinañ sêndac in bocdec bu, “Lau †Skraib nañ sêndôhôn yomsu, nañ sêsôm bu Elaija oc meñ hóc asê muñ, ma tiñambu Mesaya oc meñ. Yom dau ñahu bocke?” ¹¹ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Elaija gic waê bu meñ ma êmasañ gêtñ hoñ tisolop. ¹² Ma aô wasôm têtñ mac, bu Elaija meñ su, tigeñ lau sêñyalê in dom. Ma sêkôm mêtê sac têtñ in tôm ñac atac whiñ. Ma ñalêñ tigeñ Ñamalac ndê Atu oc sip ñac si amba, ma sêkêñ ñandê atu têtñ in.” ¹³ Têtñ dinañ ñac si gauc sa bu Yisu ndê yom pi Elaija hêganônñ Jon, Ñgac Kêku Lau-ñga.

*Yisu soc ñalau sac su yêc balê dan
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Têtñ têtñ ñac sêmbu sêmeñ, nañ sêtap lau toñ atu sa, ma ñgac dan têtñ Yisu gi ma pônñ haduc. ¹⁵ Ma in sôm, “Pômdu, tamwalô aneñ balê ma nem in sa. In hóc ñawapac atu dan, ma ndoc daêsam kôm in titoñ e peñ sip ya me bu. ¹⁶ Aô gakôc in gatêñ nem ñgac-sêñomi ga, magoc ñac sêtôm dom bu sêkôm in ñayham sa.” ¹⁷ Ma Yisu sôm, “O mac lau sac! Aô gambo gawhiñ mac ñasawa hic baliñ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêtñ dan? Aô wambo wawhiñ mac tu wanem mac sa-ñga ñapañ dom! Mac nem akêñ whiñ mbasi. Akôc balê dau sa amêñ.” ¹⁸ Goc Yisu hec yom ñalau sac nañ mbo balê dau ñalôm, ma soc in sa awê gi, ma ñagahô eñ balê dau ñayham sa.

¹⁹ Tiñambu ñgacsêñomi sêtêtñ Yisu si, ma sêndac in gelec, “Tu sake-ñga yac atôm dom bu aseñ ñalau sac dinañ su?” ²⁰ Ma in ô yom ma sôm, “Mac atôm dom, bu mac akêñ whiñ Anôtô ndê ñaclai gitôm dom. Yomandô aô wasôm têtñ mac, bu mac nem akêñ whiñ bu nditôm gêtñ saun andô dan, tôm soc ñamatu saun, dec oc tôm bu mac asôm têtñ lôc dau bu puc dau sa ma têtñ gameñ wakuc ndi, goc lôc dau oc ndi. Akêñ whiñ, ma mac oc atôm bu akôm gêtñ hoñ. [²¹ Yac bu dasoc ñalau sac kaiñ dinañ su, goc gêtñ ñamata-ñga dahu gêtñ daneñ-ñga siñ tu gauc nem Anôtô-ñga, ma daten mbec ñannga.]”

*Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu ma tisa tiyham
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)*

²² Tiñambu Yisu ndê ñgac-sêñomi sêkac dau sa yêc gameñ Galili-ñga, ma in sôm têtñ ñac, “Tiñambu oc sêkêñ Ñamalac ndê Atu sip lau ñatô amba. ²³ Ñac oc sêndic in ndu, magoc têtñ bêc titô-ñga Anôtô oc uñ in sa mbo tali tiyham.” Yisu ndê yom dinañ kôm ñgacsêñomi si ñalôm ñawapac ñandô.

24 Tiŋambu Yisu ti ndê ngac-sêŋomi sêhôn asê malac Kapenaom, ma lau naŋ sêkôn takis lôm dabuŋ-nga,* naŋ sêtêŋ Pita si ma sêndac iŋ bocdec bu, “Bocke? Mac nem kêdôhônwaga oc kêŋ mone nemlhi takis lôm dabuŋ-nga, me mba?” 25 Ma Pita sôm, “Hecêŋ, iŋ oc nemlhi.”

Têŋ ndoc Pita sôn andu gi, naŋ iŋ gic miŋ yom dau têtŋ Yisu dom, magoc Yisu dau ndac iŋ, “Saimon, am gauc gêm sake? Kiŋ nom-nga sêkôn takis yêc lau asa? Sêkôn yêc ŋac dau si atui, me sêkôn yêc lau ŋatô?” 26 Goc Pita ô yom ma sôm, “Ŋac sêkôn takis yêc lau ŋatô.” Ma Yisu sôm, “Bocdinaŋ yomsu takis-nga hêganônŋ Kiŋ ndê atui dom. 27 Tigeŋ yham dom bu ŋac sêlic yac sac. Bocdinaŋ sa ndi ma kêŋ gam yêc bugictônŋ. Ma i ŋamata-nga naŋ am hê sa, naŋ kac i dau whasuŋ sa, ma am oc tap mone sa gitôm bu nemlhi hêclu neŋ takis lôm dabuŋ-nga. Kôc sa, ma kêŋ têtŋ ŋac.”

18

Asa ti ŋamalac ŋamata-nga? (Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 Têtŋ ndoc dinaŋ ngac-sêŋomi sêtêŋ Yisu si, ma sêndac iŋ bocdec bu, “Lau naŋ sêmbo Anôtô ndê gôliŋ ŋapu, naŋ si asa ti ŋamalac ŋamata-nga?” 2 Goc Yisu ta balêkoc saunŋ daŋ meŋ, ma kêŋ iŋ kalhac ŋac ŋalhu. 3 Ma iŋ sôm, “Anem daôm kwi ma aŋgwiniŋ daôm e atôm balêkoc saunŋ. Bu mba, naŋ wasôm yom ŋandô têtŋ mac bu mac atôm dom bu asôn Anôtô ndê gôliŋ ŋapu. 4 Asa naŋ bu êŋgwiniŋ dau nditôm balêkoc dindêc, naŋ ti ŋamalac ŋamata-nga yêc Anôtô ndê gôliŋ ŋapu. 5 Ma asa naŋ kôc balêkoc saunŋ daŋ gitôm iŋ dindêc, naŋ sa tu aneŋ ŋaê-nga, naŋ gitôm iŋ kôc aô dauŋ sa.”

Puc pi lêtôm (Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 Ma Yisu sôm, “Ŋamalac daŋ bu tim balêkoc saunŋ dindêc si daŋ naŋ kêŋ whiŋ aô bu kôm mêtê sac, naŋ kôm giso atu. Oc ŋayham bu dasô hoc atu daŋ pi iŋ kachu, ma tambaliŋ iŋ sip gwêc tim ndi, ma gwêc kô iŋ mbac ndu. Ma boc-dinaŋ oc tôm dom bu iŋ tim balêkoc dau, ma tiŋambu tap Anôtô ndê matôc sa.

7 “Aô wasôm têtŋ mac, bu gêtŋ lêtôm-nga oc sêmeŋ, ma sêkêtŋ ŋawapac têtŋ lau nom-nga. Tigeŋ asa naŋ bu kôc gêtŋ lêtôm-nga daŋ meŋ, naŋ oc tap Anôtô ndê matôc sa. Oyaê! 8 Bocdinaŋ am amam me gahim daŋ bu wê am bu kôm sac, goc tim kic. Oc ŋayham bu am sôn undambê ma ndôc tamli ti amam gatuc me gahim gatuc, hôn gêlêc naŋ am kôm sac ti lic sambuc e Anôtô tuc am sip ya naŋ sa ŋapaŋ, naŋ ndi. 9 Ma am nem tanôm bu wê am bu kôm sac, goc kip sa ma êmbaliŋ niŋga. Am bu mbo tamli ndôn undambê ti tanôm tigeŋ, naŋ hôn gêlêc am mbo ti tanôm lu ma kôm sac, dec tiŋambu Anôtô tuc am sip ya lambwam-nga ndi.”

Yom gôliŋ pi domba naŋ giŋga (Luk 15:4-7)

10 “Ma ayob daôm ŋapep bu alic lau saunŋ dindêc gitôm gêtŋ ŋambwa dom. Aô wasôm têtŋ mac, bu ŋac si aŋjela naŋ sêmbo undambê, naŋ sêlhac

* **17:24** Tôm yala tigeŋ-tigeŋ launŋac Israel-nga honŋ naŋ si yala hôn gêlêc 20, naŋ semlhi takis lôm dabuŋ-nga. Takis dau gitôm lau Grik si mone drakma lu, gitôm ŋaôli naŋ sêkôn tu gwelen bêt lu-nga. Alic Eks 30:13; ma 38:26.

Daman undambê-nga ndê anjô andô-nga. [¹¹ Njamalac ndê Atu men bu nem lau nanj sinja su, nanj si.]

¹² “Akôc gauc pi ngac dan nanj yob domba 100. Têj ndoc domba dan bu ênsêlêj bambalinj e ndi ninja, nanj inj oc kôm sake? Inj oc hu 99 sinj sêmbo, ma sa ndi ênsalê dan nanj ginja. ¹³ Aô wasôm têj mac bu têj ndoc inj tap sa, nanj inj ndê atac nayaham tu domba tigen dinan-nga oc hôc gêlêc inj ndê atac nayaham pi 99 nanj sêmbo, nanj su. ¹⁴ Ma bocdinaj, mac nem Damam undambê-nga tec bu lau saun dan sêninga.”

Lêj tamatôc asidôwai si yom-nga

¹⁵ “Am nem asidôwa dan bu kôm sac têj am, goc am tamwasêm têj inj ndi, ma sôm inj ndê giso asê têj inj. Inj bu ngô am nem yom ma kac ndê njalôm kwi, dec amlu apitigenj tiyham ma ambo ti yom malô. ¹⁶ Magoc inj bu ngô dom, dec kôm tôm yac ney njagôlinj, nanj sôm bu yom nanj lau lu me tō sêpuc dôj, nanj dakôc sa ti yom njandô. Boc-dinaj kôc njamalac tigenj me lu sêwhinj am, tu bu sêpuc am nem yom dôj-nga, ma atêj nem asidôwa dau andi. ¹⁷ Ma asidôwa dau bu sôc lau dinaj si yom njapu dom, nanj sôm yom dau asê têj gôlôwac dabunj honj. Ma inj bu tec bu sôc gôlôwac dabunj si yom njapu, nanj goc alic inj gitôm ngac sambuc me ngac kôc takis-nga nanj kêyalê Anötô dom.

¹⁸ “Aô wasôm yom njandô têj mac. Gêj bocke nanj mac ambwala su yêc nom, nanj wambwala su yêc undambê. Ma gêj bocke nanj mac asô dôj yêc nom, nanj wasô dôj yêc undambê bocdinaj.

¹⁹ “Ma gêj dan tiyham. Mac nem njamalac lu me tō bu njalôm tigenj bu atenj gêj dan têj Daman undambê-nga, nanj inj oc kêj têj mac. ²⁰ Nahu bu gamej bocke nanj mac nem njamalac lu me tō akac daôm sa tu anenj njæ-nga, nanj aô oc wambo wawhinj mac.”

Dasuc asidôwai si sac kwi manj

²¹ Pita têj Yisu gi, ma ndac inj bocdec bu, “Pômdau, sôm têj aô. Anenj asidôwa dan bu kôm sac têj aô njapanj, nanj wasuc inj ndê sac kwi tidim hinja? Nditôm 7, me tidim hinja?” ²² Goc Yisu sôm, “Aô wasôm têj am, bu tidim 7 dom. Suc inj ndê sac kwi tidim 77 ma hôc gêlêc. Sê sa dom!

²³ “Anjô su nanj! Aô bu wawhê sa têj mac, lêj dasuc sac kwi-nga nanj gic waê lau nanj sêmbo Anötô ndê gôlinj njapu. Kinj dan mbo, ma inj tac whinj bu êmasanj yom whinj inj ndê lau akinj nanj si tōp yêc inj. ²⁴ Inj gic hu gwelej dau, ma sêkêj ngac dan kalhac inj anjô-nga, nanj ndê tōp atu andô, gitôm mone talent 10.000.* ²⁵ Ngac dinaj gitôm dom bu ô ndê tōp, goc Kinj dau sôm bu sêkêj inj ti inj ndê awê ma balêkoc ma inj ndê gêj honj bu lau sênemli ô tōp dau. ²⁶ Dec ngac akinj dau hu dau sip gi pôn haduc têj Kinj, ma tenj inj bocdec bu, ‘Kêj njasawa têj aô, ma waô gêj honj!’ ²⁷ Goc Kinj tawalô inj, ma hu yom tōp-nga sinj, ma kêj inj sa gi.

²⁸ “Tigenj tinjambu ngac dau tap ngac akinj dan sa, nanj ndê tōp saunj yêc inj, gitôm mone tdenarii 100.† Inj gôlô ngac dau dôj, hôc inj sip kachu, ma sôm, ‘Am ndic nem tōp têj aô!’ ²⁹ Ma ngac dau hu dau sip gi pôn haduc ma tenj inj bocdec bu, ‘Kêj njasawa têj aô ma waô ney tōp.’ ³⁰ Tigenj inj tec, ma kêj ngac dau ndôc gapocwalô e inj ô tōp honj pacndê. ³¹ Lau akinj njatô

* **18:24** Lau Grik si mone nanj sêsam bu talent, nanj njalôl atu andô - talent tigenj gitôm K5-6.000. Bocdinaj ngac dau ndê tōp hôc gêlêc 5 milien kina. † **18:28** Ngac dau ndê tōp gitôm K5-600.

sêlic gêñ dinan, dec ñalôm ñawapac ñandô, ma sêtêñ Kin si ma sic min gêñ honj têtñ in. ³² Goc in ta ñgac akinj dau ma sôm têtñ in, 'Am ñgac sac! Am teñ aô bu tañwalô am, dec aô gahu am nem yom tôp-ña sinj. ³³ Tu sake-ña am tamwalô ñgac dinan dom, gitôm aô tañwalô am?' ³⁴ Goc in tac ñandê atu, ma kêtñ ñgac akinj dau têtñ lau gapocwalô-ña, bu sêndic in ñamlic ñandê ma ndôc gapocwalô e in ndic ndê tôp sambuc su."

³⁵ Yisu gic bata yom gôlinj dau, goc sôm, "Mac bocdinañ, asuc nem asidôwai si sac kwi ma gauc nem tiyham dom. Bu mba, dec aneñ Damañ undambê-ña oc kôm têtñ mac gitôm Kin dinan kôm têtñ ndê ñgac akinj."

19

Anötö tec bu awhê lu ñgac sêhu dau sinj (Mak 10:1-12)

¹ Yisu sôm yom dau su, goc hu gameñ Galili-ña sinj, ma têtñ gameñ Judia-ña nanj yêc Bu Jordan ñadanga têtñ ac pi-ña, nanj gi. ² Lau daêsam sêñkuc in, ma yêc gameñ dinan in kôm ñac si gêmbac ñayham sa.

³ Ma lau Palêsai ñatô sêtêñ in si bu sêtim in, dec sêndac in bocdec bu, "Yom danj yêc, nanj tôm bu ñgac danj hu ndê awhê sinj, me mba? Inj oc êngilil yomsu, me mba?" ⁴ Goc in sôm, "Mac anjyalê Anötö ndê yom nanj sêto yêc, me mba? Yom dau sôm bu, 'Têtñ têtñ ñamata-ña Anötö kêmasañ ñamalac awhê ma ñgac.' ⁵ Ma yom danj tiyham sôm, 'Tu dinan-ña ñgac danj oc hu damba lu dinda sinj, ma sap inj ndê awhê dôñ. Ma inlu sêti gêñ tigenj.' ⁶ Yom dau whê sa bu inlu sêmbo sêtôm ñamalac lu dom, inlu sêti gêñ tigenj yêc Anötö anjgô-ña. Bocdinañ yham dom andô bu ñamalac sêkac gêñ nanj Anötö dau kêtñ pitigenj, nanj su."

⁷ Goc sêndac in, "Bocdinañ dec tu sake-ña Moses to yomsu danj, nanj sôm bu ñgac danj gitôm bu to bapia hu nawhê sinj-ña, goc hu inj sinj?"

⁸ Ma Yisu ô yom bocdec bu, "Moses kêyalê bu mac nem ñalôm ñadandi, dec sôm bu ñgac danj gitôm bu hu ndê awhê sinj. Tigenj têtñ têtñ ñamata-ña Anötö kêmasañ ñamalac awhê ma ñgac tu bu sêhu dau sinj-ña dom.

⁹ Aô wasôm têtñ mac, bu yom tigenj yêc bu ñgac danj hu ndê awhê sinj, nanj awhê dau kôm mêtê mockainj-ña whinj ñgac danj. Ma ñgac danj bu hu ndê awhê sinj tu gêñ dau-ña danj-ña, ma nem awhê wakuc, nanj kôm mêtê mockainj-ña yêc Anötö anjgô-ña."

¹⁰ Têtñ dinan Yisu ndê ñgac-sêñjomi sêsôm têtñ in, "Bu bocdinañ, dec mboe oc ñayham bu lau sênem dau dom, a? Oc ñawapac atu bu awhê lu ñgac sêsôc yom dau ñapu." ¹¹ Magoc in sôm, "Mba! Anötö kêmasañ awhê lu ñgac bu sênem dau. Magoc lau tigenj-tigenj inj kêmasañ ñac bu sênem awhê me ñgac dom. ¹² Lauñgac ñatô dindai sêkôc ñac, nanj sêtôm dom bu sênem awhê. Ma lauñgac ñatô nanj sêsê ñac bu sênem awhê dom. Ma ñatô sêkêñ dau sambuc tu gwelenj ñawaê ñayham-ña tu bu sêpo Anötö ndê gôlinj sa, ma tu dinan-ña dec sem awhê dom. Am asa nanj gitôm bu kôc yom dindac sa ma sôc ñapu, nanj kôc sa."

Yisu gêm mbec balêkoc (Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Lau ñatô sêkôc si balêkoc sêtêñ Yisu si. Ñac tac whinj bu inj kêtñ amba sac ñac, ma teñ mbec pi ñac. Tigenj ñgacsêñjomi sêsôm dinda ti dambai.

¹⁴ Goc Yisu sôm, "Atec balêkoc sêtêñ aô sêmenj. Alhac ñac ahuc dom,

bu Anötö ndê gôlinj gic lau nañ sêtôm balêkoc saurj dindec, nañ ñawaê.”
 15 Ma inj kênj amba sac ñac hoñ ma gêm mbec ñac, goc tisa ma kôlhô gi.

Ngac ti lêlôm

(Mak 10:17-22; Luk 18:18-23)

16 Ma ñgac dañ têtj Yisu gi, ma ndac inj bocdec bu, “Kêdôhônjwaga, aô wakôm gêtj ñayham bocke, dec tiñambu Anötö oc kôc aô sa wandöc tañli yêc undambê?” 17 Yisu ô yom ma sôm, “Tu sake-nga am ndac aô bu gêtj sake inj gêtj ñayham? Anötö tawasê inj ñayham. Am bu ndöc tamli yêc undambê, nañ dañam wambu yomsu nañ Anötö kênj têtj Moses.” 18 Goc ñgac dau ndac, “Yomsu hoñ, me yomsu bocke?” Ma Yisu sôm, “Yomsu bocdec bu, ‘Ndic ñamalac ndu dom. Kôm gêtj mockainj-nga dom. Nem kanj gêtj dom. Sôm yom tasañ pi lau dom. 19 Toc damam lu dinam sa,’ ma ‘Tac whiñ lau ñatô gitôm am tac whiñ daôm.’ ” 20 Goc inj sôm, “Yomsu hoñ dinanj aô kakuc gambo. Ma gêtj sake yêc tu wakôm-nga?” 21 Ma Yisu sôm, “Am bu ti ñgac gitênj, nañ sa ndi ma kênj nem gêtj hoñ têtj lau sênemlihi, ma kênj ña-awa têtj lau ñalôm sawa. Ma bocdinanj dec êmyalê bu am nem awa ñandô yêc undambê. Ma tiñambu mweñ ma êmkuc aô.” 22 Ñgac dau inj ndê yala daêsam dom, ma têtj ndoc inj ñgô Yisu ndê yom dinanj, goc inj kôlhô ti ñalôm ñawapac gi. Nahu bu inj ñgac ti lêlôm.

Puc pi awa ti wapa

(Mak 10:23-31; Luk 18:24-30)

23 Goc Yisu sôm têtj ndê ñgac-s êñomi, “Yomandô wasôm têtj mac, b u lau ti lêlôm oc tôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôlinj ñapu ñagahô, ñahu bu ñac si awa ti wapa hê ñac kwi. 24 Anjô! Bôc atu dañ gitôm kamel, oc tôm bu sôc so ñalásê ñagahô hôc gêlêc ñgac ti lêlôm dañ, nañ bu sôc Anötö ndê gôlinj ñapu.” 25 Têtj ndoc ñgacsêñomi sêñgô yom dinanj dec sêhêdaê ñandô, ma sêndac Yisu, “Bu bocdinanj dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasiñ nem lau si-nga sa? Oc ñawapac atu!” 26 Magoc Yisu tahê ñac ma sôm, “Gêtj nañ ñamalac sêtôm dom bu sêkôm, nañ Anötö gitôm bu kôm.”

27 Ma Pita ô yom ma sôm, “Yac ahu gêtj hoñ siñ tu añkuc am-nga. Bocdinanj yac oc atap mwasiñ bocke sa?” 28 Dec Yisu sôm têtj ñac hoñ, “Yomandô wasôm têtj mac, bu têtj ndoc ñambu-nga nañ gêtj hoñ sêtiwakuc, nañ Ñamalac ndê Atu oc ndöc inj ndê pônj Kij-nga ti ñaclai ma ñawasi atu. Ma mac lau nañ añkuc aô, nañ oc andöc pônj 12, ma anem gôlinj lau Israel-nga si toñ 12. 29 Ma lau hoñ nañ sêhu andu me damba lu dinda, me asidôwai ma balêkoc, me nom siñ tu aô-nga, nañ Anötö oc kênj gêtj kainj dinanj daêsam têtj ñac ô. Ma tiñambu inj oc kênj ñac sêwêkainj gameñ sêndöc tali ñapanj-nga.

30 “Magoc lau daêsam nañ sêti lau ñamata-nga têtj têm kwahic dec-nga, nañ oc sêti lau ñambu-nga, ma lau ñambu-nga oc sêti lau ñamata-nga.”

20

Yom gôlinj pi lau nañ sem gwelenj yêc ôm wain-nga.

1 Goc Yisu sôm, “Anjô yom gôlinj dindec pi Anötö ndê gôlinj, oc whê anej yom dinanj sa. Ngac dañ mbo, nañ wêkainj ôm wain-nga atu dañ. Inj tisa têtj bêbêc ganduc ma sôc malac lôm gi, ma kêsâlê lau tu sênem gwelenj yêc inj ndê ôm-nga. 2 Inj tap lau ñatô sa, ma sôm bu inj oc nemlihi ñac ña mone gitôm ðdenarias tigenj tu gwelenj bêc tigenj-nga. Goc inj kêkinj ñac sêsôc inj

ndê ôm si. ³ Ma têtj acgatu gitôm 9 kilok, inj sa gi gêlic lau nhatô sêlhac nambwa sêlhac malac lôm. ⁴ Ma inj sôm têtj nac, 'Andi akôm gwelenj yêc anej ôm wain-nga, ma aô oc wakêj njaôli solop têtj mac ô nem gwelenj.' ⁵ Goc sêsôc ôm si ma sem gwelenj. Ma inj kôm bocdinaj têtj ac kalhac lhu ma têtj 3 kilok telha-nga. Inj gi tap lau sa, ma kêkinj nac si sêkôm gwelenj. ⁶ Ma têtj 5 kilok telha-nga inj sa gi tap lau nhatô sa, nanj sêlhac nambwa. Ma inj sôm têtj nac, 'Tu sake-nga mac ambo nambwa têtj acsalô sambuc dindec?' ⁷ Ma sêsôm, 'Lau danj sêmenj sêkêj gwelenj têtj yac tu akôm-nga dom.' Goc inj sôm, 'Mac andi anem gwelenj yêc anej ôm.'

⁸ "Têtj ac gi sip, goc ôm nadau sôm têtj inj ndê ngac namata-nga, 'M bwêc lau nanj sem gwelenj sêmbo, nanj sêmenj, ma kêj nac si njaôli têtj nac. Nemli lau nanj sêmenj têtj 5 kilok telha-nga nanj muj, goc tinambu nemli lau nanj sêmenj têtj bêbêc.' ⁹ Ma lau nanj nadau kôc nac sa têtj 5 kilok, nanj sêkôc denarias tigen-tigen ti nac si njaôli tôm gi. ¹⁰ Tu dinaj-nga dec lau nanj sic hu gwelenj têtj bêbêc, sêkêj bata bu oc sêkôc njaôli hôc gêlêc denarias tigenj su. Magoc nac hoj sêkôc denarias tigenj. ¹¹ Têtj dinaj nac sic hu sêtucdinj nadau, ¹² ma sêsôm, 'Lau nanj sêmenj tinambu, nanj sem gwelenj gitôm nasawa apê, ma yac am gwelenj atu ma ac pec yac acsalô sambuc dindec. Magoc yac hoj akôc njaôli kainj tigenj.' ¹³ Magoc nadau sôm têtj nac si danj, 'O anej silip! Bocke dec am sôm bu aô gakôm gêj so têtj am? Bêbêc lec am gôlôc bu kôc denarias tigenj ti am nem njaôli gwelenj-nga. ¹⁴ Boc-dinaj kôc nem njaôli sa, ma lhô ndi. Aô tac whinj bu wakêj njaôli têtj lau nambu-nga gitôm aô gakêj têtj am. ¹⁵ Mone dindec anej gêj, ma wakôm tôm aô atac whinj. Bocke dec am gêlic sac bu aô ngac wamwasinj lau-nga.' "

¹⁶ Goc Yisu sôm têtj ndê ngac-sêjomi, "Bocdinaj, lau nambu-nga oc sêti lau namata-nga, ma lau nj amata-nga oc sêti lau nambu-nga."

*Yisu sôm tiyham bu inj oc mbac ndu
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)*

¹⁷ Tinambu Yisu ma lau nanj sêjkuc inj, sêjsêlêj sêmbo senj bu sêpi malac Jerusalem sêndi. Ma Yisu wê ngacsêjomi 12 sêsa si sêmbo dau-nga, ma sôm têtj nac, ¹⁸ "Kwahic dec yac oc dapi malac Jerusalem dandi, ma ngac danj oc kêj Namalac ndê Atu sip dabuj-siga atu-tu ti kêdôhêwaga yomsu-nga amba. Nac oc sêkic yom bu sêndic inj ndu, ¹⁹ ma sêkêj inj sip lau Rom-nga amba. Ma lau Rom-nga oc sêsu inj susu, ma sêndic inj namlic njandê atu, goc sêndic inj ndu pi a gicso dau. Ma têtj bêc titô-nga, Anôtô oc unj inj sa mbo tali tiyham."

*Jems lu Jon bu sêhêc gêlêc ngac-sêjomi nhatô
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Têtj ndoc dinaj Jems lu Jon dinda bu tej gêj danj têtj Yisu nem injlu awa, goc kôc Sebedi ndê atu lu dinaj sa sêtêj Yisu si, ma pônj haduc yêc inj angô-nga. ²¹ Ma Yisu ndac, "Am tac whinj sake?" Goc awê dau sôm, "Aô tac whinj bu am toc anej atuj lu dindec sa, ma sôm bu injlu sêndôc sêwhinj am têtj ndoc am ndôc nem pônj kinj-nga ma nem gôlinj lau. Kêj danj ndôc amandô-nga, ma danj ndôc gasê-nga." ²² Dec Yisu sôm têtj injlu, "Amlu anyalê gêj nanj amlu andac, nanj dom. Amlu atôm bu anôm gêj sip laclhu njawapac-nga nanj aô wanôm, a?" Ma injlu sêsôm, "Aêc, alu atôm." ²³ Ma Yisu sôm, "Yomandô, amlu oc ahôc njawapac gitôm aô

wahôc. Magoc aô dec oc wanÿyalin lau sa bu sêndöc aô amanÿ andô-nga me gasê-nga, nanÿ dom. Anenÿ Damanÿ ti ñadau bu ênÿyalin lau sa bu sêndöc dinanÿ.”

²⁴ Têñ ndoc ñgacsêñomi amanÿlu sêñgô yom dau ñawaê, dec kôm ñac atac ñandê têtñ Jems lu Jon. ²⁵ Goc Yisu mbwêc ñac sêtêtñ inÿ si, ma sôm, “Mac anÿalê bu lau sambuc si gôlinÿwaga sêtoc dau sa têtñ ñac si lau, ma ñac si lau bata sêñgwininÿ lau nanÿ sêmbu ñac ñapu. ²⁶ Tigenÿ mac anÿkuc ñac si mêtê dau dom. Mba! Mac nem asa nanÿ tac whinÿ bu ti ñamalac tiwaê yêc Anötö anÿgô-nga, nanÿ nem akinÿ mac. ²⁷ Aêc! Asa nanÿ bu ti mac nem ñamalac ñamata-nga, nanÿ êñgwininÿ dau ma ti mac nem ñgac akinÿ ñambwa. ²⁸ Ñalêtñ tigenÿ Ñamalac ndê Atu menÿ bu lau sênem akinÿ inÿ dom. Inÿ menÿ bu nem akinÿ lau, ma bu kêtñ dau ti da bu nemlhi lau daêsam si sac ñatôp.”

*Yisu kôm ñgac tapec lu ñayham sa
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)*

²⁹ Têñ ndoc Yisu ti inÿ ndê ñgac-sêñomi sêhu malac Jeriko sinÿ, nanÿ lau daêsam sêñkuc inÿ. ³⁰ Ñgac tapec lu sêndöc senÿ ñamakê, ma sêñgô ñawaê bu Yisu kêsêlêñ menÿ, goc sêmbwêc, “Pômdau, Dawid ndê Atu, tamwalô alu.” ³¹ Goc lau sêsôm inÿlu bu sênem dau dôñ. Magoc inÿlu sêmbwêc ti ñanÿga, “Pômdau, Dawid ndê Atu, tamwalô alu.” ³² Yisu kwê dôñ kalhac ma ta inÿlu sêmenÿ. Ma inÿ ndac, “Amlu atac whinÿ bu wakôm sake têtñ amlu?” ³³ Ma sêô yom ma sêsôm, “Pômdau, alu atac whinÿ bu tanôtñ ñayham sa.” ³⁴ Dec Yisu tawalô inÿlu, ma kêmasec inÿlu tandô. Ma ñagahô inÿlu tandô ñayham sa, ma sêñkuc inÿ.

21

*Yisu hôc asê Jerusalem
(Mak 11:1-10; Luk 19:29-38; Jon 12:12-15)*

¹ Ñac sêsunÿ sa Jerusalem ma sêhôt asê malac Betpagi yêc Lôc Olib. Ma Yisu kêkinÿ ndê ñgacsêñomi si ñgac lu, ² ma sôm têtñ inÿlu, “Amlu asôc malac dindê andi, ma amlu oc atap donÿki dinda danÿ sa, nanÿ sêsô dôñ kalhac, whinÿ donÿki dau ñatu. Anÿgapwêc su, ma akôt sa atêtñ aô amenÿ. ³ Ma ñamalac danÿ bu ndac amlu pi gêtñ dau, nanÿ asôm têtñ inÿ bu, ‘Pômdau tac whinÿ bu donÿki lu dindêc sênem inÿ sa,’ ma ñagahô inÿ oc kêtñ donÿki lu dau têtñ amlu.”

⁴ Ñalêtñ dinanÿ dec yom nanÿ propet akwa danÿ sôm, nanÿ ñandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec:

⁵ Asôm têtñ lau †Sayon-nga bu, “Alic su nanÿ! Mac nem Kinÿ têtñ mac menÿ. Inÿ ñgac malô, ma inÿ menÿ ndöc donÿki ñatu danÿ ñahô.” [Sêk 9:9; Ais 62:11]

⁶ Ñgacsêñom lu dinanÿ sêsôt malac si, ma sêkôm tôm Yisu sôm. ⁷ Sêwê donÿki dinda lu ñatu sêtêtñ Yisu si, ma sêkêtñ ñac si ñakwê awê-nga sac donÿki, ma Yisu pi gi ndöc ñahô. ⁸ Ma lau daêsam sêhê si ñakwê yêc senÿ, ma sêhêako a ñalauñ ma sêkêtñ yêc senÿ. ⁹ Ma lau tonÿ atu nanÿ sêñsêlêñ sêmunÿ Yisu, ti lau nanÿ sêñkuc inÿ, nanÿ sêmbwêc, “Hosana têtñ Dawid ndê Atu. Anötö nem mbec inÿ nanÿ menÿ gêm Pômdau anÿgô. Hosana têtñ Anötö lôlôt-nga.”

¹⁰ Têj ndoc Yisu sôc malac Jerusalem gi, nanj lau malac-nga honj gauc gêm yom daêsam ma sêndac, "Inj asa dê?" ¹¹ Ma lau daêsam sêngô ñac si yom ma sêsôm, "Inj Yisu, propet atu nanj menj akêj malac Nasaret yêc gamej Galili-nga."

Yisu soc lau su yêc lôm dabuj

(Mak 11:15-18; Luk 19:45-46)

¹² Yisu sôc lôm dabuj ñabatêm-ndô gi, ma soc lau nanj sic dulu gêj ti semlhi gêj, nanj su. Ma inj tac lau nanj sêô mone,* nanj si tebo sa, ma lau nanj sêkêj balusi† tu lau sênemlhi-nga, nanj inj kêbalip ñac si gêj honj ginjga. ¹³ Ma inj sôm, "Sêto Anötô ndê yom yêc, nanj sôm, 'Aneñ andu gic waê bu lau sêteñ mbec sêmbo-nga.' Tigeñ mac akôm Anötô ndê andu ti lau kanj si gameñ."

¹⁴ Lau bôlinj ti lau tapec sêtêj Yisu si yêc lôm dabuj ñamakê, ma inj kôm ñac ñayham sa. ¹⁵ Ma balêkoc nanj sêmbo gameñ dinañ, n anj sêmbwêc yom bocdec, "Hosana têtj Dawid ndê Atu!" Magoc têtj ndoc dabuñsiga atu-tu ma kêdôhônjwaga yomsu-nga sêlic gêj dalô nanj Yisu kôm, ma sêngô balêkoc dau si yom, dec kôm ñac atac ñandê atu. ¹⁶ Ma sêndac inj, "Am ñgô balêkoc dindec sêmbwêc yom so, me?" Ma inj sôm, "Mba! Sêto yom yêc bocdec bu, 'Anötô kêyalinj balêkoc ti lau saunj sa, tu bu sêhoc inj ndê waê asê-nga.'"

¹⁷ Tinjambu Yisu hu ñac sinj ma sa yêc malac Jerusalem gi, ma têtj ôbwêc dinañ inj yêc malac Betani.

Yisu pucbo a kinj dañ

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Têtj bêbêc ganduc Yisu kêsêlêj bu mbu têtj Jerusalem ndi, ma gêj yô inj. ¹⁹ Ma inj gêlic a kinj dañ kalhac señ ñamakê, goc têtj a dau gi ma kêsâlê a ñandô. Tigeñ a dau ñandô mba, inj tap ñalauñ ñambwa sa. Dec inj pucbo a dau ma sôm, "Am oc nem ñandô tiyham dom!" Ma ñagahô a dau mbac. ²⁰ Têtj ndoc ñgacsêñomi sêlic gêj dau, dec sêhêdaê ma sêndac dandi, "Bocke dec a dindê mbac ñagahô?" ²¹ Ma Yisu ô yom ma sôm, "Aô wasôm yom ñandô têtj mac. Akêj whinj, ma atac lu-lu pi Anötô ndê ñaclai dom. Ma mac oc atôm bu akôm tôm nanj aô gakôm têtj a dindê. Ma mac oc atôm bu akôm gêj dalô atu-tu ñatô whinj. Oc nditôm mac asôm têtj lôc dindê bu, 'Puc daôm sa, ma sip gwêc ñalôm ndi,' ma gêj dau oc ñandô sa. ²² Mac bu akêj whinj, goc gêj nanj mac atenj têtj Anötô, nanj inj oc kêtj têtj mac."

Gêndac pi Yisu ndê ñaclai ñahu

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Yisu têtj lôm dabuj gi, ma kêdôhônj lau mbo lôm ñamakê, ma dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêtêj inj si. Ma sêndac inj, "Am kôc ñaclai yêc nde, bu kôm gêj honj nanj am kôm? Asa kêtj têtj am?" ²⁴ Ma inj sôm, "Gêj ñamata-nga aô wakêj gêndac dañ têtj mac. Mac aô

* **21:12** Lau sêmek akêj gameñ balinj bu sêlic om atu-atu yêc malac Jerusalem, ma bu sêkêj da ya ti sêtoc Anötô sa yêc lôm dabuj. Ñac gitôm dom bu sênemlhi gêj bu sêkêj ti da, me sênemlhi takis lôm dabuj-nga ña mone akêj ñac si gameñ, ma bocdinañ lau ñatô sêkôm gwelêj yêc lôm dabuj ma sêô ñac si mone ña mone nanj gitôm bu sênemlhi gêj-nga. † **21:12** Lau ñalôm sawa nanj gitôm dom bu sênemlhi domba bu sêkêj ti da, nanj semlhi balusi bu sêkêj ti da. (Alic Lev 5:7; 12:6; 14:22; ma Luk 2:22-24).

anerj yom munj, goc wasôm anerj ñaclai ñahu asê têtj mac. ²⁵ Mac asôm têtj aô, asa kêtj ñaclai têtj Jon, dec inj kêtju lau? Anötö kêtj ñaclai têtj inj, me mba?"

Goc ñac sem yomgalôm pi Yisu ndê gëndac, ma sêsôm têtj dandi, "Yac bu dasôm bu Anötö kêtj ñaclai têtj Jon, goc inj oc ndac yac, 'Tu sake-nga mac akêtj whinj Jon dom?' ²⁶ Magoc yac bu dasôm bu Jon kêtju lau kêtjuc ñamalac nom-nga si gauc ñambwa, dec lau oc sêkôm yac ñayom, ñahu bu sêlic Jon bu Anötö ndê propet dañ." ²⁷ Bocdinañ sêsôm têtj Yisu, "Yac aňyalê dom." Ma inj sôm têtj ñac, "Ma bocdinañ aô wasôm anerj ñaclai ñahu asê têtj mac dom."

Yom gôlinj pi balê lu

²⁸ Goc Yisu sôm têtj ñac, "Akôc gauc pi yom dindec. Ngac dañ ti inj ndê atu lu sêmbo. Têtj bêc dañ inj ndac balê dañ bocdec bu, 'Anerj balê, kwahic dec aô bu wandac am bu sôc ôm wain-nga ndi ma nem gwelenj.' ²⁹ Ma balê dau sôm, 'Mba, aô gatec!' Tigeñ tinjambu inj kac ndê ñalôm kwi, ma sôc ôm gi ma gêm gwelenj. ³⁰ Ma damba gi tap balê tilu-nga sa, ma ndac inj bu nem gwelenj ôm-nga. Ma inj sôm, 'Aêc, oc wandi.' Tigeñ tinjambu inj tec ma gi dom."

³¹ Dec Yisu ndac ñac, "Mac gauc gêm sake? Balê lu si asa kôm tôm damba tac whinj?" Ma sêsôm, "Balê ñamata-nga." Goc inj sôm têtj ñac, "Yomandô aô wasôm têtj mac. Lau nañ sêkôc takis ma lauwhê señ-nga sêsôc Anötö ndê gôlinj ñapu, sêhóc gêlêc mac lau dabuñsiga ti lau bata su. ³² Bu Jon hóc asê mac bu tóc lêtj gitêtj têtj mac, tigeñ mac akêtj whinj inj dom. Lau nañ sêkôc takis ma lauwhê señ-nga sêkêtj whinj inj ndê yom ma sem dau kwi. Ma têtj têtj mac alic gêtj nañ lau dau sêkôm, nañ mac am daôm kwi dom, ma akêtj whinj dom."

Yom gôlinj pi lau sêyob ôm wain-nga (Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Ma Yisu sôm, "Aňgô yom gôlinj dañ tiyham. Ngac dañ sô ôm wain-nga dañ, sô tunj kêgihî, kêmasañ gameñ sêmasañ wain ñakwi-nga, ma kwê andu baliñ dañ, bu lau sêlhac ma sêtîp lau kañ. Goc inj kêtj ôm dau têtj lau ñatô sêyob, ma kôlhö gi mbo gameñ dañ. ³⁴ Têtj ndoc sêhoñ ôm dau ñandô sa-nga, nañ inj kêtj lau akiñ ñatô sêtêtj lau sêyob ôm-nga si, bu sêkêtj wain ñandô ñatô têtj ñac. ³⁵ Magoc ñac sêlô lau akiñ dau dôñ. Sic ñgac akiñ dañ ñamlic ñandê, sic dañ ndu, ma sêtuc dañ ña hoc. ³⁶ Ma tinjambu ôm ñadau kêtj lau akiñ toñ hic atu tiyham, magoc lau nañ sêyob inj ndê ôm, nañ sêkôm mêtê kaiñ tigeñ têtj ñac. ³⁷ Tinjambu inj kêtj inj ndê atuñgac têtj ñac gi, bu inj gauc gêm bu ñac oc sêtoc inj ndê atu dau sa. ³⁸ Tigeñ têtj têtj lau sêyob ôm-nga sêlic ñadau ndê atu dau kêsêlêtj meñ, nañ sêsôm têtj dandi, 'Balê kêtj oc wêkaiñ ôm dindec ti ndê gêtj lêtj sêm. Bocdinañ dandic inj ndu, ma dakôc ôm dindec su ti yac neñ.' ³⁹ Goc sêlô inj dôñ ma sêhê inj sa awê gi, ma sic inj ndu."

⁴⁰ Yisu gic bata yom gôlinj dau, ma ndac, "Têtj ndoc ôm ñadau mbu meñ, nañ inj oc kôm sake?" ⁴¹ Ma sêsôm têtj inj, "Ôm ñadau oc ndic lau sac dinañ ndu, ma kêtj ndê ôm têtj lau ñatô sêyob. Ma ñac oc sêkêtj ôm ñandô têtj inj têtj ndoc sêhoñ ñandô sa-nga." ⁴² Goc Yisu sôm têtj ñac, "Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu, 'Hoc nañ lau sêkwê andu-nga sêtêc, nañ kwahic dec ti hoc ñamata-nga yêc andu dau. Pômdu kôm gêtj dau, ma

yac alic ñayham.’ Mac asam yom dau su, me mba? ⁴³⁻⁴⁴ [*Asa nanj peñ tu hoc ðinan-ñga, nanj oc ninja, ma hoc dau bu peñ pi ñamalac, dec oc sec inj popoc.*] Bocðinanj aõ wasõm tẽj mac, bu Anõtõ oc señ mac su bu ayob lau nanj sẽmbo inj ndẽ gõlinj ñapu, nanj tiyham dom. Ma inj oc êñyalinj lau ñatõ sa bu sãyob inj ndẽ lau, nanj oc sêkõm gwelenj ñapep ma sẽnem ñandõ ñayham.”

⁴⁵ Dabuñsiga atu-tu ti lau Palẽsai sẽnjgõ Yisu ndẽ yom gõlinj ðinanj, ma sẽnyalẽ bu yom dau hẽganõñ ñac. ⁴⁶ Dec sẽnjsalẽ lẽj bu sêkõc inj ðõñ, magoc sêtõc lau, bu lau hoñ sêlic inj bu propet ðanj.

22

Yom gõlinj pi mwasinj atu (Luk 14:16-24)

¹ Ma Yisu sõm yom gõlinj ðanj tiyham tẽj ñac bocdec bu, ² “Ñalẽj nanj Anõtõ kẽgalẽm lau sa bu sẽmbo inj ndẽ gõlinj ñapu, nanj bocdec. Kij ðanj kẽmasanj mwasinj atu ðanj tu inj ndẽ atuñgac nanj bu nem awhe-ñga. ³ Ma inj kẽkinj inj ndẽ lau akinj bu sêkẽj aheñ lau nanj sic waẽ bu sẽnẽj mwasinj dau. Magoc ñac hoñ sêtẽc bu sẽnẽj. ⁴ Goc inj kẽkinj lau akinj ñatõ ma sõm, ‘Mac asa andi asõm tẽj lau nanj aõ kagalẽm ñac sa su, bu aõ kamasanj gẽj hoñ pacndẽ su. Aneñ lau sic makao tõp ñayham ndu su, bocðinanj dec amej anej mwasinj dau.’ ⁵ Tigeñ lau hoñ sêtẽc inj ndẽ yom dau, ma sẽmbo si gẽj. Ñatõ sêsõc õm si, ma ñatõ sem si gwelenj awa-ñga. ⁶ Ma ñatõ sêlõ Kij ndẽ lau akinj ðõñ, sêkõm ñatõ ñayom, ma sic ñatõ ndu. ⁷ Goc Kij dau tac ñandẽ atu. Ma inj kẽkinj inj ndẽ lau siñ-ñga ma ñac sic lau sac ðinanj ndu. Ma sêkẽj ya gẽj ñac si malac hoñ su.

⁸ “Goc inj sõm tẽj ndẽ lau akinj, ‘Aõ kamasanj gẽj hoñ su. Magoc aõ galic lau nanj aõ kagalẽm ñac sa, nanj gitõm dom bu sẽnẽj mwasinj dau. ⁹ Bocðinanj asa señ malac-ñga andi, ma anjalẽm lau bocke nanj mac bu atap sa, nanj sa sẽnẽj ma sẽnẽj mwasinj dau.’ ¹⁰ Goc ñac sêsa señ si ma sẽnjsalẽ lau, ma sêhoñ lau ðaẽsam sa, lau ñayham ma lau sac sêwhinj sẽnẽj, e andu ñalõm atu sẽnẽj mwasinj-ñga meñhu.

¹¹ “Tẽj ndoc Kij meñ bu lic inj ndẽ ñaclej ðinanj, dec inj gẽlic ñgac ðanj nanj sõc ñakwẽ mwasinj-ñga dom. ¹² Ma inj ndac, ‘Bocke dec am sõc mweñ, magoc am sõc ñakwẽ mwasinj-ñga dom?’ Ma ñgac dau ndẽ yom mba. ¹³ Goc Kij sõm tẽj inj ndẽ lau akinj, ‘Mac asõ inj ndẽ amba ti gahi ðõñ, ma atuc inj sa awẽ ndi mbo gameñ ñasec-ñga. Yẽc ðẽ lau oc sêtanj atu ti lhõ êñsij pi dau.’”

¹⁴ Goc Yisu gic bata yom dau ma sõm, “Anõtõ kẽgalẽm lau ðaẽsam sa, magoc inj oc kõc ñac hoñ sa dom.”

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-ñga (Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Tẽj ðinanj lau Palẽsai sêsa si, ma sẽmasanj yom bu sêtim Yisu bu sõm yom so ðanj. ¹⁶ Goc sẽnjkinj ñac si lau ñatõ sêwhinj lau Israel-ñga ñatõ nanj sêpuc Herod ma lau Rom-ñga si gõlinj ðõñ, nanj sêtẽj inj si, ma sêsõm tẽj inj, “Kêðõhõñwaga, yac anjalẽ bu am ñgac sõm yom ñandõ-ñga, ma bu am whẽ Anõtõ ndẽ lẽj sa ti yom ñandõ. Ma am gauc gẽm lau si waẽ dom, magoc toc ñac hoñ sa ñalẽj tigeñ. ¹⁷ Boc-ðinanj sõm asẽ tẽj yac. Solop bu ðakẽj takis tẽj †Sisa, me mba?”

¹⁸ Yisu kêyalê su bu ñac bu sêtim inj, dec sôm, “Mac lau daêtîm-nga! Tu sake-nga mac bu atîm aô? ¹⁹ Atôc mone anemlhi takis-nga danj têtj aô.” Goc sêkêtj denarias tigenj têtj inj. ²⁰ Ma inj ndac ñac, “Asa ndê ñagatu ti ñaê yêc mone dindec?” ²¹ Ma sêsôm, “Sisa ndê.” Goc inj sôm, “Bocdinan atoc Sisa sa ña gêtj nanj gin inj ñawaê, ma atoc Anötö sa ña gêtj nanj gin inj ñawaê.” ²² Têtj ndoc sêngô Yisu ndê yom dinan, nanj sêhêdaê tu inj ndê gauc-nga, ma sêhu inj sinj ma sêlhô si.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa akêtj lau batê-nga
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Têtj bêc dinan lau ñatô akêtj Sadiusi si toj sêtêtj Yisu si bu sêkêtj gêndac têtj inj. Lau dau sêkêtj whinj bu dom lau batê oc sêtîsa tiyham. ²⁴ Ma sêsôm têtj inj, “Kêdôhônwaga, Moses to yom pi ñgac nanj gêm awhê sa su magoc mbac ndu ma inj ndê balêkoc mba. Moses ndê yom sôm têtj yac bu ñgac dau ndê asi nem awhê sawa dau, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-nga. ²⁵ Têtj ndoc danj, asidôwa 7 sêmbo sêwhinj yac. Ngac ñamata-nga gêm awhê sa magoc inj mbac ndu ma balêkoc mba. Ma ñgac tilu-nga gêm dôwa ndê awhê sawa. ²⁶ Magoc inj mbac ndu, ma ñalêtj tigenj ñgac titô-nga sip e gi têtj ñgac ñambu-nga ñac sem awhê sawa, magoc sêmbac ndu ma balêkoc mba. ²⁷ Ma tinjambe awhê dau mbac ndu. ²⁸ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtîsa tiyham tôm lau ñatô sêsôm, goc awhê dau oc ti asidôwa 7 dinan si asa nawhê? Bu ñac hoj sem inj su têtj ndoc sêmbo tali.”

²⁹ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac akôc gauc so, bu mac anyalê Anötö ndê yom ti inj ndê ñaclai dom. ³⁰ Têtj têtj ñambu-nga nanj lau batê sêtîsa, nanj lau oc sênem dau dom. Ñac oc sêmbo sêtôm añela undambê-nga. ³¹ Ma yom danj tiyham têtj asê bu lau batê oc sêtîsa. Gauc nem Anötö dau ndê yom, nanj mac asam su. ³² Inj sam dau bu Abraham, ma Aisak, ma Jakob si Anötö. Lau batê bu sêtîsa dom, dec tu sake-nga Anötö sam dau bu lau têtj dinan si Anötö? Inj lau batê si Anötö dom, inj lau tali si Anötö.” ³³ Ñalêtj dinan Yisu kêdôhôn lau, ma lau hoj nanj sêngô inj ndê yom dinan sêhêdaê.

Yomsu ñamata-nga
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Lau Sadiusi sêngô Yisu ndê yom dinan ma ñac si yom mba. Ma lau Palêsai sêngô gêtj dau ñawaê, goc ñac si lau ñatô sêtêtj Yisu si. ³⁵ Ñac si danj inj gwalam akwa yomsu-nga ma inj bu ênsahê Yisu dec ndac inj bocdec bu, ³⁶ “Kêdôhônwaga, yêc Moses ndê buku, yomsu bocke ti yomsu ñamata-nga?” ³⁷ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Yomsu nanj sôm, ‘Am atac whinj Pômdau am nem Anötö, ti nem ñalôm sambuc, ma ti gatôm sambuc, ma ti nem gauc sambuc.’ ³⁸ Yomsu dinan tinjamata ma hôc gêtj yomsu ñatô hoj su. ³⁹ Ma yomsu tilu-nga nanj gitôm ñamata-nga, nanj sôm, ‘Atac whinj nem asidôwai gitôm am atac whinj daôm.’ ⁴⁰ Yomsu lu dinan sêpij yom hoj nanj Moses ti lau propet sêto, nanj dôj sêpitigenj.”

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Lau ñatô akêtj Palêsai si toj sêlhac dinan, dec Yisu ndac ñac, ⁴² “Mac asôm sake pi Mesaya? Inj asa ndê atunjac?” Ma sêsôm têtj inj bu, “Mesaya inj Dawid ndê Atu.” ⁴³ Goc Yisu sôm, “Ma bocke Dawid dau sam Mesaya bu inj dau ndê Pômdau? Ñalau Dabuñ puc Dawid dôj, dec inj to yom yêc

bocdec bu, ⁴⁴ ‘Anötö sôm têtj anej Pômdau, “Am ndöc aö amanj andô-nga e nditôm aö wakêtj nem njacyo sêsôc am gahim njapu.” ’ ⁴⁵ Bocdinañ Dawid dau sam Mesaya bu Pômdau, ma bocke mac asam Mesaya bu Dawid ndê Atu?” ⁴⁶ Ma njac si danj gitôm dom bu ô inj ndê yom. Ma tinjambu lau honj sêtöc dau bu sêkêtj gëndac têtj inj tiyham.

23

Yisu pu lau bata Israel-nga
(Mak 12:38-39; Luk 13:34-35; 20:45-46)

¹ Goc Yisu sôm têtj lau daêsam nanj sêkac dau sa sêmbo, ma têtj inj ndê njacsetjnomi bu, ² “Lau Palêsai ti lau †Skraib sêndöhönj Anötö ndê yomso têtj lau, tôm Moses kôm têtj têtj njamata-nga. ³ Bocdinañ asöc njac njapu, ma anjgô njac si yom. Magoc anjkc njac si mêtê dom, bu njac lau sêtim yom lau-nga. Sêsôm yom njayham-njayham, magoc njac dau sênjkc si yom dau dom. ⁴ Ma yomso daêsam nanj sêkêtj têtj lau, nanj kêtj njawapac atu têtj njac, magoc njac dau sêkôm gêtj danj tu sênem lau dau sa-nga dom.

⁵ “Ma gêtj honj nanj njac sêkôm, nanj sêkôm yêc lau si anjgô-nga tu sêtöc dau sa-nga. Yomso ti apañ nanj sêkic pi dau, nanj sêmasañ atu-tu tu lau sêlic-nga, ma sêsöc njakwê ti njabala baliñ.* ⁶ Njac atac whinj bu sêndöc lau tiwaê si pônj yêc lau si mwasiñ njalôm, ma yêc lôm wê-nga. ⁷ Njac tac whinj bu lau sêhê mwalêc njac yêc malac lôm, ma bu lau honj sêtöc njac sa ma sêsam njac bu ‘Kêdöhönjwaga.’

⁸ “Magoc anjkc njac si mêtê dom. Mac honj ambo nom atôm asidôwai, ma mac nem kêdöhönj-waga tigeñ mbo. Tu dinañ-nga solop dom bu lau sêsam mac bu ‘Kêdöhönjwaga.’ ⁹ Ma asam lau nom-nga bu mac nem damami dom, bu mac nem Damam tigeñ mbo undambê. ¹⁰ Ma mac nem njadau tigeñ mbo, nanj Mesaya, dec solop dom bu lau sêsam mac bu njac si njadau. ¹¹ Asa nanj gêm akinj mac, nanj ti njamalac njamata-nga yêc Anötö anjgô-nga. ¹² Bu asa nanj toc dau sa, nanj Anötö oc êngwiniñ inj, ma asa nanj kêtjwiniñ dau, nanj Anötö oc toc inj sa.

¹³ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac lau atim yom lau-nga! Mac nem lêtj kalhac lau ahuc bu sêsöc Anötö ndê gôlinj njapu dom. Mac daôm asöc inj njapu dom, ma lau nanj tac whinj bu sêsöc inj njapu, nanj mac alhac njac ahuc. [¹⁴ Oyaê mac lau Skraib ti lau Palêsai, mac lau atim yom lau-nga. Mac aterj mbec baliñ bu atoc daôm sa yêc lau si anjgô-nga, magoc têtj ndoc lau sêlic mac dom, nanj mac anjsau lauwhê sawa bu anjgaho njac si andu su. Tu dinañ-nga Anötö oc kêtj njagêyô sac sambuc têtj mac.]

¹⁵ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai! Mac lau atim yom lau-nga! Mac anjsetjñ senj baliñ yêc b aö ma yêc gwêc, bu atap sêñom danj sa tu ênjkc mac-nga. Mac Sadañ ndê lau mac! Ma têtj ndoc mac ahê sêñom danj kêtjkc mac, nanj mac akôm inj ti Sadañ ndê balêkoc danj, hóc gêlêc mac daôm su.

¹⁶ “Oyaê! Mac bu atöc senj têtj lau njatô, magoc mac daôm tampec. Têtj ndoc lau sêsôm yom pi lôm dabuj tu bu sêpuc si yom dôñ-nga, nanj mac

* **23:5** Lau Palêsai sêto yomso njatô sip bapia ma sêkêtj sip apañ saunj, goc sêkic pi si sêcbala ti amba têtj ndoc sêteñ mbec. Njac gauc gêm bu Anötö gic yomso njac bu sêkôm bocdinañ - alic Eks 13:9, 16; Diut 6:4-9; ma 11:13-21. Ma sêsöc njakwê ti njabala bu sêtöc asê bu njac lau sem akinj Anötö-nga - alic Nam 15:37-41. Magoc lau Palêsai ti lau Skraib sêmasañ apañ atu, ma njakwê ti njabala baliñ, tu bu sêtöc dau sa ma sêhóc gêlêc lau njatô su-nga.

asôm bu ñac si yom in yom ñambwa. Magoc têt ndoc sêsôm yom pi gôlôn gol nañ yêc lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôñ-nga, nañ mac asôm bu yom dau tidôn su, ma gitôm dom bu sêseñ su. ¹⁷ Mac lau tampec, gauc mbasi. Gêt sake hóc gêlêc su? Gol, me lôm dabuñ nañ kôm gol dau ti gêt dabuñ? ¹⁸ Ma lau bu sêsôm yom pi alta nañ kalhac lôm dabuñ tu bu sêpuc si yom dôñ-nga, nañ mac asôm bu ñac si yom in yom ñambwa. Magoc ñac bu sêsôm yom pi da nañ kalhac alta ñahô, nañ mac asôm bu yom dau tidôn. ¹⁹ Mac lau tampec! Gêt sake ti gêt ñamata-nga? Da, me alta nañ kôm da dau ti dabuñ? ²⁰ Asa nañ sôm yom pi alta, nañ sôm pi alta ma pi gêt hoñ nañ kalhac alta ñahô whiñ. ²¹ Ma asa nañ sôm yom pi lôm dabuñ, nañ sôm pi lôm dau, ma pi Anötö nañ ti lôm dabuñ ñadau, nañ whiñ. ²² Ma asa nañ sôm yom pi undambê, nañ sôm pi Anötö ndê pôn atu, ma pi Anötö nañ ndóc pôn ñahô, nañ whiñ.

²³ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai. Mac lau atim yom lau-nga! Mac awhê gêt sauñ-sauñ ôm-nga hoñ kóc gi toñ amanlu, ma akêt toñ dañ ti da. Magoc mac ahu mêtê ñandô yomsu-nga siñ. Mêtê atu hêganôn mac tamwalô lau, ma amatôc lau si yom ñalêt gitêt, ma akôm nem yom ñandô sa. Mêtê hoñ dinañ in gêt atu! Solop bu mac akôm gêt sauñ-sauñ tôm yomsu sôm, magoc akôm gêt atu-tu whiñ.

²⁴ “Mac lau tampec nañ akôm bu atôc señ têt lau ñatô. Mac atôm lau nañ sêhêgo dau bu sêñgati gêt golop atêc nañ poc bu ñahô, nañ sa, magoc gêt ñadômbwi atu nañ poc bu dau ñalôm, nañ sêlic apu.

²⁵ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom lau-nga! Mêtê tamgatu gêt ti aneñ gêt ñawahô-nga hóc mac nem ñalôm ahuc. Bocdinañ mac atôm laclhu ti pele nañ sêñgwasin ñadômbwê-nga ñambwa ñawasi sa. ²⁶ O lau Palêsai, mac lau tampec! Gêt ñamata-nga añgwasin laclhu ti pele ñalôm ñawasi sa, goc gêt awê-nga oc ñawasi sa bocdinañ.

²⁷ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom lau-nga! Mac atôm sêhê nañ sêsê pen pi gi e ñawasi sêp sambuc ma lau sêlic ñayham. Magoc yêc sêhê dau ñalôm lau batê si ñakwa ti gêt mbôp menhu. ²⁸ Ma mac lau daôm bocdinañ. Lau sêlic gêt awê-nga nañ mac akôm, dec gauc gêm bu mac lau gitêt. Magoc yêc mac nem ñalôm, mêtê tasan ma mêtê añgili yomsu-nga hóc mac ahuc.

²⁹ “Oyaê mac lau Skraib ti Palêsai, mac lau atim yom-nga! Mac amasan sêhê ti gôlôn atu, tu bu atoc lau propet ti lau gitêt nañ mac apami sic ndu muñ su, nañ sa. ³⁰ Ma mac asôm bu mac bu ambo têt apami si têt, dec mac oc añkuc ñac si lêt sêkêc propet dau si dac siñ-nga dom. ³¹ Mac nem yom dinañ tóc asê bu mac asa akêt lau Israel-nga nañ sic lau propet ndu. ³² Bocdinañ dec mac akôm mêtê sac tôm apami sêkôm. ³³ Mac mboc, ma mboc ñatui mac! Gitôm dom bu mac awê Anötö ndê matôc sa. In oc êñkin mac asip lambwam andi.

³⁴ “Añgô! Aô wanñin lau propet ma lau tigauc, ma lau ñatô bu sêndôhôn mac. Magoc mac oc andic ñac lic ñandê yêc mac nem lôm wê-nga, ma ambulu ñac alom-alom malac. Ma ñac si lau ñatô mac oc andic ndu, ma andic ñatô pi a gicso dau sêndi. ³⁵ Bocdinañ mac oc atap ñagêyô sa tu lau gitêt hoñ si dac, nañ apami sêkêc siñ-nga. Abel in ñgac ñamata-nga,

ma Berekaya ndê atu Sekaria in̄ ngac nambu-nga.† Sekaria in̄ ngac nan sic ndu yêc lôm dabuñ ma alta nan kalhac lôm dau n̄sactô, nan ñalhu. ³⁶ Yomandô wasôm têt̄ mac. Mac lau têt̄m dindec-nga oc atap matôc sa pi lau hoñ dinañ si dac.

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötô ndê lau propet ndu, ma lau gitêñ nan in̄ kêkin̄ têt̄ mac, nan mac atuc ña hoc ndu. Ndoc daêsam aô tac whiñ bu wandic mac sa asôc Anötô ndê gôlin̄ ñapu tiyham, gitôm mbac dalec dinda gic ñatu sa sêsôc ñamakê ñapu. Tigen̄ mac atec. ³⁸ Bocdinañ Anötô oc hu mac ti mac nem andu siñ. ³⁹ Aô wasôm têt̄ mac, bu mac oc alic aô tiyham dom e mac asôm, “Tampin̄ Mesaya nan̄ meñ gêm Pômdau anğô.”

24

Yisu sôm yom pi lôm dabuñ Jerusalem-nga (Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Yisu hu lôm dabuñ ñagamen̄ siñ ma bu êñsêlêñ ndi, ma in̄ ndê ñgacsêñomi sêtêñ in̄ si. Ma sêsôm yom pi lôm dabuñ ma pi gêt̄ñ ñayham hoñ nan̄ lau sêkwê yêc gameñ dinañ. ² Magoc in̄ sôm, “Mac alic gêt̄ñ hoñ dindec. Aô wasôm yom ñandô têt̄ mac, bu ñacyo oc sêsen̄ hoc hoñ dindec su e hoc dañ ndôc hoc dañ ñahô tiyham dom.”

Gêt̄ñ wapac têt̄m nambu-nga-nga (Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Tinambu Yisu ndôc Lôc Olib, ma in̄ ndê ñgacsêñomi tawasê sêtêñ in̄ si, ma sêndac, “Sôm têt̄ñ yac, ñawapac nan̄ am sôm yom pi, nan̄ oc hôc asê Jerusalem têt̄ñ têt̄m bocke? Ma gêt̄ñ sake oc kêñ puc yac bu am oc mbu mwen̄, ma bu bêc nambu-nga oc hôc asê?” ⁴ Goc in̄ sôm, “Ayob daôm ñapep bu lau dañ sêñsau mac dom. ⁵ Bu lau daêsam oc sêñsau bu sênem aô anğô ma sêsôm, ‘Aô Mesaya dauñ deci!’ Ma ñac oc sêñsau lau daêsam. ⁶ Ma têt̄ñ ndoc mac anğô ñawaê bu lau sic siñ têt̄ñ dau me sêmasañ dau tu sêndic siñ-nga, nan̄ asô dom. Bu gêt̄ñ hoñ dinañ gic waê bu meñ hôc asê, magoc têt̄m nambu-nga yêc dôñ yêc. ⁷ Kin̄ nom-nga oc sêkêñ kisa dau, ma lau gameñ dañ oc sêndic siñ têt̄ñ lau gameñ dañ. Ma tôbôm ti tiyhô atu oc sêkôm gameñ ñatô tisac. ⁸ Gêt̄ñ hoñ dinañ oc ndic hu ñawapac têt̄m nambu-nga-nga gitôm awhê nan̄ kêsahê balêkoc tun̄ in̄ ma gêt̄ñ dau gic hu ñandê atu nan̄ in̄ oc hôc tu kôc balêkoc-nga.”

⁹ “Têt̄ñ ndoc dinañ lau oc sêkôc mac dôñ ma sêkôm mac ñayom, ma sêndic mac nem ñatô ndu. Lau nom-nga hoñ oc atac tec mac tu mac an̄kuc aô-nga. ¹⁰ Têt̄ñ têt̄m dinañ lau daêsam oc sêhu si sêkêñ whiñ aô siñ, ma ñac oc sêhoc si lau ñatô asê ma sêtec dandi. ¹¹ Ma propet tasan̄ daêsam oc sêhoc asê ma sêñsau lau daêsam. ¹² Mêtê sac oc êñsôwec tiatu e lau daêsam oc sêhu mêtê atac whiñ asidôwai-nga siñ. ¹³ Magoc asa nan̄ bu lhac ñan̄ga ma hu aô siñ dom e ndê têt̄m pacndê, nan̄ oc tap Anötô ndê mwasin̄ nem in̄ si-nga sa. ¹⁴ Ma bêc nambu-nga oc hôc asê dom, e lau sêhoc ñawaê ñayham pi Anötô ndê gôlin̄ asê, tôm nom ñagamen̄ sambob, ma lau hoñ sêñgô su.”

† 23:35 Yisu sôm yom dinañ hêganôñ lau gitêñ hoñ nan̄ lau Israel sic ndu, nan̄ sêto ñamin̄ yêc Yom Lêñsêm Akwa. Abel in̄ ngac ñamata-nga - alic Gen 4:8, ma Sekaria in̄ ngac nambu-nga - alic 2 Kr 24:20-22.

Nawapac gameŋ Judia-ŋga
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ Ma Yisu gic tēku yom ma sôm, “Propet Daniel hoc yom asê gwanaj su, pi gēŋ sac sambuc* naŋ lau oc sêkêŋ lhad lôm dabuŋ, naŋ oc kôm gameŋ tisac.” (Asa naŋ sam yom dindec, naŋ kôc gauc pi ŋapep, bu ŋahu yêc siŋ dau.) ¹⁶ “Têŋ ndoc mac alic gēŋ sac dinaŋ, naŋ mac lau hoŋ naŋ ambo gameŋ Judia-ŋga alhö api gameŋ lóc-ŋga andi. ¹⁷ Alhö ŋagahô, ma gauc nem mac nem gēŋ daŋ dom. Lau naŋ sêndöc andu ŋasactô, naŋ sêsôc andu ŋalôm bu sêkôc ŋac si gēŋ daŋ sa dom. ¹⁸ Ma ŋac naŋ sêmbo ôm, naŋ bocdinaŋ. Sêkac dau kwi bu sêkôc si gēŋ ŋatô dom. ¹⁹ Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ŋac naŋ sêkêŋ su tēŋ balêkoc, naŋ oc sêtap ŋawapac atu sa tēŋ tēm dinaŋ. ²⁰ Ateŋ mbec bu tēm ŋawapac-ŋga dinaŋ tap ma sa tēŋ ndoc uhô-ŋga me tēŋ bêc Sabat-ŋga daŋ dom. ²¹ Bu ŋawapac tēm dinaŋ-ŋga oc hôc gêlêc ŋawapac hoŋ su. Têŋ tēm ŋamata-ŋga e meŋ tēŋ kwahic dec, ŋawapac atu kaiŋ dinaŋ daŋ hôc asê su dom. Ma tiŋambu ŋawapac kaiŋ dinaŋ oc hôc asê tiyham dom. ²² Anötô oc tawalô lau naŋ iŋ kêyalin ŋac sa su, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ oc kêŋ tēm ŋawapac-ŋga dau tiapê. Bu mba, ma tēm d au tibalin, goc lau hoŋ oc sêŋiŋga.

²³ “Têŋ tēm dinaŋ, lau daŋ bu sêsôm tēŋ mac bu, ‘Alic, Mesaya dec meŋ,’ me ‘Mesaya dau dê,’ naŋ akêŋ whin ŋac dom. ²⁴ Bu lau naŋ sêŋsau bu ŋac Mesaya, ma propet tasanŋ oc sêhôc asê sêmeŋ, ma sêkôm gēŋ dalô atu-tu bu sêŋsau lau. Ma ŋac oc sêŋsahê bu sêtim lau naŋ Anötô kêyalin ŋac sa, naŋ sêwhin. ²⁵ Anŋô ŋapep, bu aô gasôm gēŋ hoŋ dindec tēŋ mac gwanaj. ²⁶ Bocdinaŋ, lau bu sêsôm, ‘Mesaya kêlê mbo gameŋ sawa,’ naŋ asa andi dom. Ma bu sêsôm, ‘Mesaya kelec mbo andu daŋ ŋalôm,’ naŋ akêŋ whin dom. ²⁷ ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ ŋagahô eŋ, gitôm siccac naŋ gic hep tiger, ma umboŋ ŋasawa sambuc ŋawê sa. ²⁸ Mac bu alic macmpon sêŋgihi sêmbo, naŋ aŋyalê bu gēŋ daŋ mbac ndu yêc. Ma bocdinaŋ gēŋ hoŋ dindec kêŋ puc mac pi ndoc ŋamalac ndê Atu mbu meŋ-ŋga.”

ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mak 13:24-31; Luk 21:25-33)

²⁹ “T êŋ ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ pacndê, goc ac oc nem ganduc, ma ayô oc ŋawê sa dom. Gêŋ ti ŋaclai naŋ sêlhac umboŋ oc wiwic sa, ma tata oc sêpeŋ akêŋ umboŋ. ³⁰ Têŋ ndoc dinaŋ lau titoŋ-titoŋ nom-ŋga hoŋ oc sêlic gēŋ dalô yêc umboŋ, naŋ kêŋ puc ŋac bu ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ, ma ŋac hoŋ oc sêtaŋ daŋgibo atu. Ma ŋac oc sêlic ŋamalac ndê Atu dau meŋ ndöc dao ŋahô ti ŋawasi ma ŋaclai atu. ³¹ Goc iŋ oc êŋkin iŋ ndê aŋela sêndic dahuc taŋ atu, ma sêsa sêtêŋ nom ŋabatinŋ ti undambê ŋabatinŋ hoŋ, bu sêndic lau naŋ iŋ kêyalin ŋac sa su, naŋ sa.

³² “Gauc nem a laŋ. Têŋ ndoc mac alic ŋalauŋ wakuc bu lêc, naŋ aŋyalê bu ndoc ac-ŋga meŋ kêpiŋ. ³³ Ma bocdinaŋ tēŋ ndoc mac alic gēŋ naŋ aô gasôm yom pi, naŋ aŋyalê bu ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ kêpiŋ su, gitôm iŋ meŋ kalhac gatam nem andu-ŋga.

* **24:15** Alic Dan 9:27; 11:31; ma 12:11. Daniel ndê yom hêganônŋ anötô tasanŋ Seus ndê gwam naŋ Antiokus Epipanes kêŋ kalhac lôm dabuŋ tēŋ yala 168BC. Yisu ndê yom tôc asê bu gēŋ kaiŋ dinaŋ oc hôc asê tiyham tēŋ tēm ŋambu-ŋga. Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganônŋ lau Rom-ŋga naŋ senŋ lôm dabuŋ popoc tēŋ yala 70AD. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganônŋ gēŋ naŋ sêto yom pi yêc 2 Tes 2:4; ma Rev 13:14-15.

34 Yomandô! Lau tèm dinaŋ-ŋga oc sêmbac ndu dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê. 35 Undambê ti nom oc niŋga, magoc aneŋ yom daŋ oc niŋga dom. Gêŋ hoŋ oc ŋandô sa tôm aô gasôm.”

*Lau daŋ sêŋyalê Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga dom
(Luk 17:26-36)*

36 Ma Yisu sôm, “Ŋamalac daŋ kêyalê bêc me acgatu naŋ Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ, naŋ dom. Aŋela undambê-ŋga sêŋyalê dom, ma Anötô ndê Atu kêyalê dom. Damba tawasê kêyalê. 37 Têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ, naŋ lau oc sêmbô tôm lau sêmbô têŋ Noa ndê têm. 38-39 Têŋ ndoc dinaŋ, lau sêŋlhiŋ dau siŋ ma seŋ ti sênôm gêŋ, ma sem dandi e Noa sôc waŋ gi, ma bu suŋ meŋ ma seŋ ŋac hoŋ su siŋga. Ma lau nom-ŋga oc sêmbô ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ, têŋ Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga. 40 Ŋgac lu oc sêkôm gwelen sêmbô ôm, ma Anötô oc kôc iŋlu si daŋ sa, ma hu daŋ siŋ. 41 Ma awhê lu oc sêndê gêŋ sêmbô, ma iŋ oc kôc daŋ sa, ma hu daŋ siŋ.

42 “Bocdinaŋ amasaŋ daôm ŋapep, bu mac am gauc bêc bocke mac nem Pômdau oc mbu meŋ. 43 Gauc nem yom dindec. Andu ŋadau daŋ, bu êŋyalê ndoc naŋ ŋgac kaŋ daŋ oc meŋ, naŋ iŋ oc yob iŋ ndê andu bu ŋgac kaŋ dau sôc meŋ dom. 44 Ma bocdinaŋ, amasaŋ daôm tôm bêc hoŋ, bu Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ têŋ ndoc naŋ mac akêŋ batam, naŋ dom.”

*Yom gôliŋ pi ŋgac akiŋ ŋayham ma sac
(Luk 12:42-46)*

45 Ma Yisu sôm, “Ŋgac akiŋ ŋayham ma ti gauc, iŋ ŋgac kain bocdec. Iŋ ndê ŋadau bu lhô têŋ gameŋ daŋ ndi, goc iŋ oc kêŋ iŋ yob lau akiŋ ŋatô, ma kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ ŋac tôm ŋandoc. 46 Ma têŋ ndoc ŋadau mbu meŋ, ma tap iŋ sa kôm iŋ ndê gwelen ŋapep mbo, naŋ iŋ oc lic iŋ ŋayham ma kôm ŋayham têŋ iŋ. 47 Yomandô! Ŋadau oc kêŋ iŋ yob iŋ ndê wapa hoŋ. 48 Magoc ŋgac akiŋ sac oc sôm têŋ dau, ‘Aneŋ ŋadau oc mbu meŋ ŋagahô dom.’ 49 Goc iŋ oc ndic lau akiŋ ŋatô, ma sa ndi nôm ti neŋ gêŋ whiŋ lau naŋ sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga ŋapaŋ. 50 Ŋadau oc mbu meŋ hôc asê têŋ bêc ti acgatu naŋ ŋgac akiŋ dau kêŋ bata, naŋ dom. 51 Ma iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ iŋ, ma soc iŋ su ndi mbo whiŋ lau sêtim yom lau-ŋga. Yêc dindê lau oc sêŋsahê ŋandê atu e sêtaŋ ma lhô êŋsiŋ pi dau ŋapaŋ.”

25

Yom gôliŋ pi lauwê akiŋ amanlu

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ bocdec bu, “Têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ bu nem gôliŋ gêŋ hoŋ, naŋ lau ŋatô oc sêmasaŋ dau ŋapep, ma lau ŋatô oc mba. Oc tôm lauwê akiŋ amanlu naŋ sêkôc si lam ma sêsa si bu sêhôn ŋgac nem awhê-ŋga, naŋ sêkêŋ bata bu oc meŋ. 2 Ŋac si amandaŋ ŋac lauwê tigauc, ma amandaŋ ŋac lauwê gauc mbasi. 3 Lauwê gauc mbasi dinaŋ sêkôc si lam, magoc sêkôc buya ŋatô whiŋ dom. 4 Ma lauwê tigauc sêkôc si lam, ma sêkôc buya ŋatô sip bu akôp tôhôn. 5 Ŋac sêhôn ŋgac nem awhê-ŋga sêmbô, magoc iŋ hôc asê ŋagahô dom e ŋac kwapac sa, ma sêyêc bêc.

6 “Timaninhu goc ngac aheŋ-nga dan ta yom bocdec bu, ‘Oê! Ngac dau meŋ! Asa andi ma akôc in sa.’ 7 Goc lauwhe akiŋ sêtisa, ma sêmasanŋ nac si lam. 8 Ma amanđanŋ gauc mbasi dinaŋ sêndac lauwhe tiguauc bocdec, ‘Akêŋ buya ŋatô têŋ yac, bu yac mba lam sêmbac.’ 9 Magoc nac sêo yom ma sêsôm, ‘Mba! Mboe buya oc tôm yac hoŋ dom. Magoc mac andi alic lau naŋ sêkêŋ buya tu lau sênemlhi-nga, ma anemlhi nem.’ 10 Magoc têŋ ndoc sêlhô si bu sênemlhi buya, goc ngac nem awhê-nga meŋ hóc asê. Ma lauwhe akiŋ naŋ sêmasanŋ dau gwananŋ, naŋ sêwhinŋ in sêsôc in ndê gameŋ si, bu sêneŋ mwasinŋ awhê-nga. Goc in gi gatam ahuc. 11 Tinambu lauwhe akiŋ gauc mbasi dinaŋ sêmbu sêmeŋ ma sêmbwêc, ‘Ŋadau! Ŋadau! Lêc gatam su têŋ yac.’ 12 Magoc ŋadau sôm, ‘Mba! Aô wasôm yomandô bu kayalê mac dom!’ 13 Yisu gi bata yom gôlinŋ dinaŋ ma sôm, “Boc-dinaŋ anem ali ma ayob daôm ŋapep, bu mac anyalê bêc ti acgatu naŋ aô oc wambu wameŋ, naŋ dom.”

*Yom gôlinŋ pi mone gol
(Luk 19:12-27)*

14 Ma Yisu sôm yom gôlinŋ dan tiyham pi têm ŋambu-nga bocdec bu, “Ngac tiwaê dan bu sa têŋ gameŋ baliŋ dan ndi. Bocdinaŋ in mbwêc in ndê lau akiŋ, ma kêŋ ndê gêŋ ŋatô têŋ nac bu sêyob e in mbu meŋ. 15 In kêŋ mone gol naŋ sêsam bu talent* têŋ nac, kêkuc nac si licwalô ti nac si gauc. In kêŋ talent amanđanŋ têŋ ngac dan, ma talent lu têŋ dan, ma talent tigeŋ têŋ dan. Goc in hu nac sinŋ ma kôlhô gi. 16 Ma ngac akiŋ naŋ kôc mone amanđanŋ, naŋ gi kôm gwelenŋ pi mone dau e t ap mone amanđanŋ tiyham sa. 17 Ma in naŋ kôc mone lu naŋ kôm boc-dinaŋ, ma tap mone lu tiyham sa. 18 Magoc ngac naŋ kôc mone tigeŋ, naŋ sa gi kwê sê dan ma sinŋ ŋadau ndê mone kwi yêc sê dau ŋalôm.

19 “Ŋasawa hic baliŋ gi su, goc lau akiŋ dinaŋ si ŋadau mbu meŋ, ma bu ngô nac si yom pi mone dau. 20 Ma ngac naŋ kôc mone amanđanŋ, naŋ kôc amanđanŋ naŋ in tap sa, naŋ whinŋ ma sôm, ‘Pômdau, am kêŋ mone amanđanŋ têŋ aô gayob, ma lic, aô gakôc amanđanŋ tiyham.’ 21 Goc ŋadau sôm, ‘O aneŋ ngac ŋayham, am kôm ŋayham. Am yob gêŋ amanđanŋ ŋapep, dec wakêŋ am yob gêŋ daêsam. Mweŋ ma mbo whinŋ aô ti atac ŋayham.’ 22 Ma ngac akiŋ naŋ kôc mone lu, naŋ meŋ ma sôm, ‘Pômdau, am kêŋ mone lu têŋ aô gayob, ma aô gakôc mone lu tiyham whinŋ.’ 23 Ma ŋadau sôm, ‘O aneŋ ngac akiŋ ŋayham, am kôm ŋayham. Am yob gêŋ lu ŋapep, dec wakêŋ am yob gêŋ daêsam. Mweŋ ma mbo whinŋ aô ti atac ŋayham.’

24 “Têŋ dinaŋ ngac naŋ kôc mone tigeŋ, naŋ meŋ ma sôm, ‘Pômdau, aô kayalê bu am ngac lêlê-nga dom, ma bu am oc kêŋ batam bu ndic gêŋ ŋandô sa yêc gameŋ naŋ am daôm kêbalip gêŋ ŋawhê me sô gêŋ dom. 25 Bocdinaŋ aô gatôc dauŋ ma kasalê lêŋ bu am nem mone ninga dom, dec gasa ga gasiŋ kwi yêc nom ŋalôm. Lic, gêŋ dau kelec.’ 26 Goc ŋadau ô yom ma sôm, ‘Am ngac sac solop! Am ngac oyom. Am kêyalê su bu aô oc wandic gêŋ ŋandô sa yêc gameŋ naŋ aô gasô gêŋ dom. 27 Bocdinaŋ am gitôm bu kêŋ aneŋ mone têŋ lau sêyob mone-nga bu sêyob e aô wambu wameŋ, dec oc tôm bu sêkêŋ mone ŋagec sac mone dau ŋahô, ma aô wakôc hoŋ sa.’ 28 Goc ŋadau sôm têŋ in ndê lau ŋatô, ‘Akôc mone su

* 25:15 Alic yom pi talent yêc Mat 18:24.

yêc in, ma akên têt ngac nan kôc mone amanlu. ²⁹⁻³⁰ Ma atin ngac akin sac dindéc sa awê ndi bu mbo gamej nasec-nga nan lau sêtan, ma njalhô ênsin pi dau. Bu asa nan yob gêt nan gakên sip in amba, nan napep, nan wakên gêt natô tiyham têt in whin, ma in ndê gêt oc ti daésam. Magoc asa nan yob ndê gêt napep dom, nan wakôc in ndê gêt hon su.' "

Pômdau oc whê lau kôc têt bêc nambu-nga

³¹ Goc Yisu sôm, "Têt ndoc Namalac ndê Atu mbu merj whin anela hon, nan in oc ndöc in ndê pôj kin-nga ti in ndê naci ma njawasi atu undambê-nga. ³² Nac oc sêndic namalac hon sa sêlhac in angô-nga. Ma in oc whê nac kôc gitôm ngac yob domba-nga, nan whê in ndê domba ti nanij kôc. ³³ In oc kêt domba sêlhac in amba andô-nga, ma nanij sêlhac gasê-nga.

³⁴ "Dec Kin atu dau oc sôm têt lau nan sêlhac in amba andô-nga, 'Amen mac lau nan Daman gêlic mac njayham. Ma andöc mac nem malam yêc gamej undambê-nga, nan Daman kêmasan tu mac-nga têt ndoc in kêt undambê ma nom. Dinaj ti mac nem gêt lêsêm. ³⁵ Yom dinaj ja-ñandô in bocdec. Têt ndoc aô gêt yô aô, nan mac akên gêt aô gan. Ma têt ndoc bu yô aô, nan mac akên bu têt aô ganôm. Aô ngac apa, ma mac akôc aô sa ma ayob aô. ³⁶ Aneñ njakwê mba, ma mac akên têt aô. Aô gêmbac, ma mac am yaom aô. Aô gandöc gapocwalô, ma mac amej ac aô kési.'

³⁷ "Ma têt dinaj lau gitên oc sêo yom ma sêndac, 'Pômdau, bocke? Têt nde yac alic am gêt yô am me bu yô am, ma yac akên gêt danen-nga me bu têt am? ³⁸ Ma têt nde yac alic am ngac apa, ma akôc am sa, me am pônda njakwê, ma akên têt am? ³⁹ Ma têt nde yac alic am gêmbac me am ndöc gapocwalô, dec yac amej alic am?' ⁴⁰ Goc Kin atu dau oc ô yom ma sôm, 'Alic lau sêkêt whin-nga hon nan sêti anej asinji ti lhujwêi. Yomandô wasôm têt mac, bu gêt bocke nan mac akôm têt nac si namalac tiwaê me namalac waê-mba dan, nan gitôm mac akôm têt aô dauj.'

⁴¹ "Goc in oc sôm têt lau nan sêlhac in amba gasê-nga, 'Mac lau atap Anötô ndê atac ñandê sa-nga! Alhó su yêc aô, asip ya nan sa njapan andi. Ya dau, Anötô kêmasan gic Sadañ ti in ndê anela sac njawaê. ⁴² Yom dinaj ja-ñandô in bocdec. Aô gêt yô aô, magoc mac akên gêt danen-nga têt aô dom. Ma bu yô aô, magoc mac akên têt aô dom. ⁴³ Aô ngac apa, magoc mac akôc aô sa dom. Aô gapônda njakwê, ma mac akên têt aô dom. Aô gêmbac, ma gandöc gapocwalô, magoc mac amej alic aô dom.'

⁴⁴ "Ma nac oc sêndac, 'Pômdau, bocke? Têt nde yac alic am gêt yô am, bu yô am, am ngac apa, am pônda njakwê, gêmbac kôm am, me am ndöc gapocwalô, ma yac am am sa dom?' ⁴⁵ Ma in oc sôm, 'Yomandô wasôm têt mac, bu têt ndoc mac alic anej lau tiwaê me lau waêmba dan nan pônda dau, magoc am in sa dom, nan gitôm mac am aô dauj sa dom.'

⁴⁶ "Têt dinaj in oc êñkinj nac sêtêt gamej sêhóc ñandê-nga sêndi, bu sêmbo njapan. Magoc lau gitên in oc kôc nac sa sêndöc tali njapan."

26

*Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)*

1 Yisu sôm yom honj dinanj su, goc sôm têtj inj ndê ngacsênjomi, 2 “Bêc lu yêc dônj yêc tu lau Israel-nga sêlic om atu †Pasowa-nga. Ma lau oc sêkênj Namalac ndê Atu sip lau amba, bu sêndic inj ndu pi a gicso dau.”

3 Têtj ndoc dinanj dabunjsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sic dau sa sêmbo †dabunjsiga namata-nga Kayapas ndê andu. 4 M a nac sênjsalê lêtj bu sêkôc Yisu dônj gelec ma sêndic inj ndu. 5 Magoc nac sêsôm, “Dakôm têtj Mwasiñ Pasowa-nga nandoc dom, mbo lau daêsam nanj sêmbo Jerusalem tu Pasowa-nga, nanj oc sêlic ma sêli dau sa.”

Awhê danj gêm oso Yisu
(Mak 14:3, 9; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

6 Tiñambu Yisu mbo whinj ngac danj ñaê Saimon yêc malac Betani. Muñ-nga inj ngac ti gêm bac leprasi. 7 Yisu ndôc tebo, ma awhê danj menj kôc bu namalu ñayham nanj ñaôli atu sip kac danj, ma kêc pi inj ñagôlônj. 8 Yisu ndê ngacsênjomi sêlic gêtj dinanj ma tac ñandê. Ma sêsôm têtj dandi, “Tu sake-nga inj kêtjainj gêtj namalu ñayham dinanj? 9 Gitôm bu dakênj têtj lau sênemlhi ña-awa atu, goc dakênj têtj lau ñalôm sawa.”

10 Yi su kêtjalê bu nac sêsôm yom dinanj, goc sôm, “Akênj ñawapac têtj inj dom! Inj kôm gêtj ñayham kêtjêc têtj aô. 11 Lau ñalôm sawa oc sêmbo sêwhinj mac ñapanj. Tigenj aô oc wambo wawhij mac ñapanj dom. 12 Inj kêc gêtj namalu dec pi aô, tôm inj kêmasanj aô neñ ñamlic gwananj tu sênjsuhuj aô-nga. 13 Yomandô aô wasôm têtj mac, bu tiñambu lau oc sêhoc ñawaê ñayham asê yêc gamenj honj, ma têtj dinanj nac oc sêsôm yom pi gêtj nanj awhê dindêc kôm, ma lau oc gauc nem inj.”

Judas sôm tidônj bu hoc Yisu asê
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Têtj dinanj ngacsênjomi 12 si danj, ngac nanj sêsam bu Judas Iskeriot, nanj têtj dabunjsiga atu-tu gi, 15 ma ndac, “Aô bu wahoc Yisu asê têtj mac, goc mac oc akênj sake têtj aô?” Dec sêlic ñayham ma semlhi inj ña mone silba 30. 16 Ma Judas gic hu kêtjalê lêtj tu bu hoc Yisu asê-nga.

Sêmasanj Mwasiñ Pasowa-nga
(Mak 14:12-16; Luk 22:7-13)

17 Têtj †Mwasiñ Bolom Yist Mba-nga ñabêc namata-nga, nanj ngacsênjomi sêtêtj Yisu si, ma sêndac inj bocdec bu, “Am tac whinj bu yac amasanj gamenj tu danenj Mwasiñ Pasowa-nga yêc nde?” 18 Goc inj sôm yom pi ngac malac Jerusalem-nga danj, ma kêtjinj nac sêtêtj inj si ma sôm, “Asôc malac ma atêtj ngac dau andi, ma asôm têtj inj, ‘Yac mba kêtjôhônjwaga sôm bu inj ndê têtj menj kêtjinj su. Ma inj bu neñ Mwasiñ Pasowa-nga whinj inj ndê ngacsênjomi yêc am nem andu.’ ” 19 Bocdinanj ngacsênjomi sêkôm tôm inj sôm têtj nac, ma sêmasanj Pasowa.

Yisu sôm bu ngac danj oc hoc inj asê
(Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

20 Têtj ôbwêc dinanj, Yisu ti ndê ngacsênjomi 12 sêtêtj andu dau si, ma sêndôc sêwhinj dau. 21 Nac senj gêtj sêmbo, ma inj sôm, “Yomandô aô wasôm têtj mac bu mac nem danj oc hoc aô asê.” 22 Yom dau kôm nac sêsô ma ñalôm ñawapac atu, ma nac tigenj-tigenj sêsôm têtj inj, “Pôm dau, mboe aô, a?” 23 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Inj ngac nanj alu anj gêtj sip pele tigenj, nanj oc hoc aô asê. 24 Gêtj dau oc ñandô sa pi Namalac ndê Atu, tôm

yom nanj sêto yêc. Tigeŋ ŋgac nanj bu hoc aô asê, nanj oc tap ŋawapac atu sa, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ dinda bu kôc iŋ dom, dec oc ŋayham.” ²⁵ Goc Judas, nanj oc hoc iŋ asê, nanj sôm, “Kêdôhôn-waga, mboe aô, a?” Ma Yisu sôm, “Tôm nanj am daôm sôm.”

Yisu gic hu Mwasij Dabuŋ
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20)

²⁶ Têŋ ndoc ŋac seŋ gêŋ sêndöc, nanj Yisu kôc bolom, gêm danje ma pô kôc-kôc. Goc iŋ kêŋ têtŋ ŋgac-sêŋomi ma sôm, “Akôc loc ma aneŋ. Aô neŋ ŋandô dau dec.” ²⁷ Goc iŋ kôc laclhu wain-ŋga danj ma gêm danje, ma kêŋ têtŋ ŋac ma sôm, “Mac hoŋ akôc loc anôm. ²⁸ Aneŋ dac wamatij pwac-ŋga dau dec. Wakêc siŋ tu wasuc lau daêsam si sac kwi-ŋga. ²⁹ Aô wasôm têtŋ mac bu aô oc wanôm wain tiyham dom e wanôm wawhiŋ mac têtŋ ndoc Damaŋ ndê gôliŋ meŋ sa tiawê.”

³⁰ Tiŋambu ŋac sem wê danj ma sêsa sêtêtŋ Lôc Olib si.

Yisu sôm gwananŋ bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³¹ Ma Yisu sôm têtŋ ŋac, “Tu gêŋ nanj oc hôc asê aô têtŋ ôbwêc dindêc-ŋga, dec mac hoŋ oc ahu aô siŋ, tôm yom nanj sêto yêc bocdec bu, ‘Aô wandic ŋgac yob domba-ŋga, ma domba oc sêlhô babalip.’ ³² Magoc tiŋambu aô oc watisa tiyham, ma wamuŋ mac watêtŋ gameŋ Galili-ŋga wandi.” ³³ Ma Pita ô yom ma sôm, “Lau hoŋ bu sêhu am siŋ, magoc aô oc wahu am siŋ dom.” ³⁴ Goc Yisu sôm, “Aô wasôm yom ŋandô têtŋ am, têtŋ ôbwêc dec am oc sêc aô ahuc tidim tö muŋ, nanj goc dalec oc taŋ.” ³⁵ Magoc Pita sôm têtŋ iŋ, “Mba! Gitôm sêndic aô ndu wawhiŋ am, aô oc wasêc am ahuc dom!” Ma ŋgacsêŋomi hoŋ sêsôm yom kainj tigeŋ.

Yisu teŋ mbec mbo ôm Getsemani
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Goc Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêtêtŋ gameŋ nanj sêsam bu Getsemani, nanj si. Ma iŋ sôm têtŋ ŋac, “Andöc dec ma aô wasa dê wandi ma waterŋ mbec.” ³⁷ Goc iŋ kôc Pita, ma Sebedi ndê atu lu sêwhiŋ iŋ si. Têtŋ ndoc dinaŋ iŋ ndê ŋalôm ŋawapac atu ma kedehe iŋ. ³⁸ Ma iŋ sôm têtŋ ŋac, “Aô neŋ ŋalôm kêsahê ŋawapac atu, kêpiŋ bu oc wambac ndu. Andöc dec ma anem ali awhiŋ aô.” ³⁹ Goc iŋ hu ŋac siŋ ma sa ahic gi, ma hu dau angô andô têtŋ nom, ma teŋ mbec bocdec bu, “Damaŋ, aô wandac am bu nditôm, nanj goc kôc laclhu ŋawapac-ŋga dindêc su yêc aô. Magoc êmkuc aô neŋ atac whiŋ dom, kôm tôm am daôm nem atac whiŋ bu kôm.”

⁴⁰ Iŋ teŋ mbec su, goc tisa ma mbu têtŋ ŋgacsêŋomi tö dinaŋ gi, ma gêlic ŋac sêyêc bêc sêyêc. Iŋ uŋ ŋac sa, ma ndac Pita, “Bocke? Mac atôm dom bu anem ali awhiŋ aô gitôm acgatu ŋasawa danj, a? ⁴¹ A nem ali, ma atêŋ mbec bu lêtôm tap mac sa dom. Mac nem gatôm licbalê, tigeŋ ŋamlic kwapac.” ⁴² Goc iŋ sa gi ma teŋ mbec tiyham ma sôm, “Damaŋ, am bu kôc ŋawapac dindêc su yêc aô dom, nanj aô wahôc, ma wakôm am nem yom ŋandô sa.” ⁴³ Iŋ teŋ mbec dau pacndê, ma mbu gi tiyham ma gêlic ŋac sêyêc bêc sêyêc. ŋac tandô hê ŋac sa ŋandô. ⁴⁴ Dec iŋ hu ŋac siŋ ma sa gi teŋ mbec tidim tö-ŋga, ma sôm yom tigeŋ dinaŋ tiyham.

⁴⁵ Pacndê, ma iŋ mbu têtŋ ŋgac-sêŋomi gi, ma sôm têtŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac ayêc bêc ma aŋwhaŋ daôm ŋapaŋ? Aŋgô su nanj! Sêhoc ŋamalac

ndê Atu asê su, ma ndoc meŋ sa bu sêkêŋ in sip lau sac amba. ⁴⁶ Atisa ma dandi, bu ŋgac naŋ hoc aô asê dec meŋ su.”

Sêkôc Yisu dôŋ

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:1-11)

⁴⁷ Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma Judas, ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, meŋ hóc asê whiŋ lau daêsam naŋ sêkôc bien baliŋ ti siŋ. Dabuŋsiga atu-tu ti lau bata Israel-ŋga sêŋkiŋ lau dau sêwhiŋ Judas. ⁴⁸ Judas kêŋ puc ŋac gwanaŋ su bocdec bu, “Ŋgac naŋ mac aŋsalê, naŋ aô waŋgutô in tu bu watôc in asê, ma mac akôc in dôŋ.” ⁴⁹ Bocdinaŋ in têtŋ Yisu gi, ma sôm, “Ôbwêc, Kêdôhônŋwaga,” ma ŋgutô in. ⁵⁰ Ma Yisu sôm, “Aneŋ silip, gêŋ naŋ am gauc gêm bu kôm, naŋ kôm.” Têtŋ dinaŋ lau naŋ sêwhiŋ Judas, naŋ sêtêtŋ Yisu si ma sêkôc in dôŋ. ⁵¹ Goc Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ puc in ndê bien sa, ma pa dabuŋ-siga ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ ndê danŋgalauŋ daŋ su. ⁵² Magoc Yisu sôm têtŋ in, “Kêŋ nem bien mbu sip ŋapaŋ tiyham. Asa naŋ kôc bien sa tu ndic lau-ŋga, naŋ oc sêndic in ndu ŋa bien. ⁵³ Aŋyalê ŋapep bu oc tòm bu aô wateŋ Damaŋ ma in oc kêŋ aŋela tausen ma tausen sêmeŋ ŋagahô ma sênem aô sa. ⁵⁴ Tigeŋ aô bu wateŋ bocdinaŋ, dec gêŋ naŋ sêto yêc muŋ su, naŋ oc ŋandô sa ŋalêŋ nde?”

⁵⁵ Goc Yisu sôm têtŋ lau daêsam dinaŋ, “Bocke dec mac akôc bien ti wapa siŋ-ŋga, ma asa amêŋ bu akôc aô dôŋ gitôm ŋgac kaŋ daŋ? T ôm bêc hoŋ aô gandôc ti kadôhônŋ lau gambo lôm dabuŋ ŋabatêmdô, magoc mac akôc aô dôŋ dom. ⁵⁶ Tigeŋ gêŋ hoŋ dindec hóc asê bu kôm yom naŋ lau propet sêto pi aô muŋ su, naŋ ŋandô sa.” Têtŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi hoŋ sêhu in siŋ ma sêlhô si.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

⁵⁷ Lau naŋ sêndôhônŋ yomso ti lau bata Israel-ŋga sêkac dau sa su ma sêhônŋ sêmbo dabuŋsiga ŋamata-ŋga Kayapas ndê andu. Ma lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ, naŋ sêwê in sêtêtŋ andu dau si. ⁵⁸ Pita kêsêlêŋ kêkuc Yisu mbo ahê e hóc asê dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu. Goc in sôc gi ndôc andu ŋatuŋlôm whiŋ lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga ŋatô, bu lic gêŋ bocke oc hóc asê Yisu.

⁵⁹ Dabuŋsiga atu-tu ma lau bata hoŋ naŋ sêndôc †Sanedrin si toŋ, naŋ sêŋsalê yom tu sêŋgôliŋ pi Yisu-ŋga ma sêkêŋ in sip lau Rom-ŋga amba bu sêndic in ndu. ⁶⁰ Lau tasaŋ daêsam sêtisa ma sêsôm yom tasaŋ pi in, magoc yom ŋandô bu sêŋgôliŋ pi in, naŋ sêtap daŋ sa dom. Tiŋambu ŋac si lu sêtisa, ⁶¹ ma sêsôm, “In ŋgac dec sôm bu in gitôm bu seŋ Anötô ndê lôm dabuŋ su, ma kwê sa tiyham tôm bêc tô.” ⁶² Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga tisa ma sôm têtŋ Yisu, “Am ŋgô yom dê sêŋgôliŋ pi am, me? Am bu ô yom, me mba?” ⁶³ Magoc Yisu gêm dôŋ. Ma dabuŋsiga dau sôm, “Sôm yom ŋandô yêc Anötô Tali aŋgô-ŋga! Sôm asê têtŋ yac bu am Mesaya, Anötô ndê Atu, me mba?” ⁶⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Tôm naŋ am sôm. Tigeŋ aô wasôm têtŋ mac hoŋ, tiŋambu mac oc alic ŋamalac ndê Atu ndôc Anötô ŋaclai ŋadau ndê andô-ŋga, ma sip meŋ ndôc dao ŋahô.”

⁶⁵ Têtŋ ndoc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ŋgô yom dinaŋ, naŋ tac ŋandê atu dec kêc dau ndê ŋakwê kic ma sôm, “In ndê yom pi dau dê sac sambuc. Mac hoŋ aŋgô su. Yac dapônda yom daŋ tu taŋgôliŋ pi in-ŋga dom. ⁶⁶ Mac gauc gêm sake?” Ma sêo yom ma sêsôm, “In mbac ndu maŋ.” ⁶⁷ Ma sêhê

gasôp p i in aṅgô andô, ma sêṅguluṅ amba ma sêpêṅ in. Ma lau ṅatô sêtap in,⁶⁸ ma sêsôm, “Am Mesaya, a? Am bu propet, dec sôm asê bu asa tap am?”

Pita sêc Yisu ahuc

(Mak 14:66-72; Luk 22:55-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Têṅ têm dinaṅ Pita ndöc dau ṅamakê, ma awêhê akiṅ daṅ têt in gi, ma sôm, “Am ṅgac naṅ kêkuc Yisu Galili-ṅga whiṅ.”⁷⁰ Magoc in pa dau yêc ṅac hoṅ aṅgô-ṅga ma sôm, “Mba! Aô kayalê am nem yom ṅahu dom.”

⁷¹ Goc in sa gi kalhac gatam. Ma bawhê daṅ gêlic in ma sôm têt lau, “In ṅgac dê, in ṅgac daṅ naṅ kêkuc Yisu Nasaret-ṅga.”⁷² Ma Pita pa dau tiyham ma sôm yom ṅaṅga, “Yom ṅandô! Aô kayalê in dom!”⁷³ ṅasawa sauṅ ma lau naṅ sêlhac dinaṅ, sêtêṅ Pita si ma sêsôm, “Lau naṅ sêṅkuc in, naṅ si daṅ am! Yomandô! Am sôm yom ṅa awha naṅ gi tap lau Galili-ṅga dinaṅ si sa.”⁷⁴ Goc in sôm, “Mba! A ô bu wasôm yom tasan, naṅ Anötö ndic aô. Aô kayalê in dom andô!” Ma ṅagahô dalec taṅ.⁷⁵ Dec Pita gauc gêm Yisu ndê yom bocdec, “Am oc sêc aô ahuc tidim tö, goc dalec oc taṅ.” Goc in kölhö sa awê gi, ma taṅ dau ndu.

27

Sêwê Yisu têtṅ Pailot gi

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Têtṅ bêbêc ganduc dabuṅ-siga atu-tu ti lau bata Israel-ṅga hoṅ si ṅalôm pitigeṅ bu sêndic Yisu ndu. ² Goc sêsô in amba dôṅ, ma sêwê in gi ma sêkêṅ in sip Pailot amba. Pailot in Rom si gôliṅwaga naṅ gêm gôliṅ gameṅ Judia-ṅga.

Judas kinṅ dau ndu

³ Têtṅ ndoc Judas gêlic gêtṅ dinaṅ, ma ṅgô bu sêsôm tidôṅ bu sêndic Yisu ndu, naṅ in ṅalôm ṅawapac bu in hoc in asê. Goc in kêtṅ mone silba 30 dinaṅ mbu têtṅ dabuṅsiga atu-tu ti lau bata gi. ⁴ Ma in sôm, “Aô gakôm so, bu aô gahoc ṅgac gitêṅ daṅ asê, ma oc sêkêc in ndê dac siṅ.” Ma ṅac sêô in awha ma sêsôm, “Tu sake-ṅga am sôm têtṅ yac? Am daôm nem ṅawapac!”

⁵ Dec Judas kêbaliṅ mone dau yêc lôm dabuṅ ṅamakê, ma sa gi kinṅ dau ndu. ⁶ Ma lau dabuṅsiga dau sêsôm, “Dac hi mone dindec ahuc, ma yac bu dakêṅ sip apa da-ṅga yêc lôm dabuṅ, dec oc daso yomsu.” ⁷ Goc sêsôm yom tidôṅ bu sêkôc mone dau ma sênemlihi ṅgac pec lôṅ-ṅga ndê nom daṅ, ma sêṅyaliṅ nom dau sa ti lau apa si ôm sêhô-ṅga. ⁸ Tu dinaṅ-ṅga lau têtṅ dindec-ṅga sêsam gameṅ dau bu ‘Nom ti Dac.’ ⁹ Bocdinaṅ yom naṅ propet Jeremaya sôm, naṅ dec ṅandô sa. Sêto yom dau yêc bocdec bu:

Lau Israel-ṅga sêkôc mone silba 30 naṅ sêṅyaliṅ sa ti in ndê ṅaôli, naṅ sa,¹⁰ ma semlihi ṅgac pec lôṅ-ṅga ndê nom, tôm Pômdau kêtṅ yatu aô.

[Sek 11:12-13]

Pailot kêsu Yisu

(Mak 15:2-15; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16)

¹¹ Sêkêṅ Yisu kalhac gôliṅwaga Pailot aṅgô-ṅga, ma in ndac Yisu, “Am lau Israel si Kin, a?” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Tôm naṅ am daôm sôm.”

¹² Têḡ dinanḡ dabuḡsiga atu-tu ma lau bata Israel-ḡga sêḡḡôlinḡ yom pi inḡ, magoc inḡ ô ḡac si yom dom. ¹³ Goc Pailot ndac inḡ, “Am ḡḡô yom nanḡ sêḡḡôlinḡ pi am, me mba?” ¹⁴ Magoc Yisu ô yom nanḡ sêḡḡôlinḡ pi inḡ, nanḡ danḡ dom. Ma tu dinanḡ-ḡga Pailot hêdaê ḡandô.

¹⁵ Tôm yala honḡ, têtḡ ndoc lau Israel sêndê Mwasinḡ Pasowa-ḡga, nanḡ Pailot kêkuc lêtḡ danḡ bocdec bu. Lau Israel-ḡga oc sêndac ḡḡac gapocwalô-ḡga danḡ, dec inḡ oc êḡḡapwêc inḡ su têtḡ ḡac. ¹⁶ Têtḡ ndoc dinanḡ ḡḡac danḡ ndôc gapocwalô. Inḡ ndê ḡaê Barabas, ma lau honḡ sêḡḡyalê bu inḡ ḡḡac sac sambuc. ¹⁷ Goc Pailot ndac lau daêsam dinanḡ bu, “Mac atac whinḡ bu wahu asa sinḡ têtḡ mac? Barabas, me Yisu nanḡ sêsam bu Kilisi?”

¹⁸ Pailot kêtalê bu lau dabuḡsiga dau sem lêmunḡ Yisu ḡambwa, ma tu dinanḡ-ḡga dec sêkêḡ Yisu têtḡ inḡ. Bocdinanḡ inḡ gauc gêm bu êḡḡapwêc Yisu su. ¹⁹ Ma gêtḡ danḡ tiyham. Têtḡ n doc Pailot ndôc inḡ ndê pônḡ êmatôc yom-ḡga, nanḡ inḡ ndê awhê kêtḡ yom têtḡ inḡ bocdec bu, “Kôm gêtḡ danḡ têtḡ ḡḡac gitêtḡ dinanḡ dom, bu kwahic dec aô ḡayêc mbê pi inḡ, nanḡ kôm aneḡ ḡalôm ḡawapac ḡandô.”

²⁰ Magoc dabuḡsiga atu-tu ti lau bata sêli lau ḡalôm sa, ma sêndac Pailot bu hu Barabas sinḡ têtḡ ḡac, ma ndic Yisu ndu. ²¹ Dec Pailot ndac ḡac tiyham, “Mac atac whinḡ bu wahu ḡḡac lu dec si asa sinḡ têtḡ mac?” Ma sêsôm, “Barabas!” ²² Goc inḡ ndac, “Bocdinanḡ aô wakôm sake têtḡ Yisu nanḡ sêsam bu Kilisi?” Ma ḡac honḡ sêsôm bu, “Ndic inḡ pi a ḡicso dau ndi.” ²³ Magoc Pailot ndac, “Tu sake-ḡga? Inḡ kôm giso bocke?” Tigeḡ ḡac sêmbwêc atu, “Ndic inḡ pi a ḡicso dau!”

²⁴ Pailot kêtalê bu ḡac oc sêsôc inḡ ndê yom ḡapu dom, ma ḡac sêli dau sa ḡandô. Bocdinanḡ inḡ kôc bu, ma kêtḡwasinḡ amba yêc ḡac honḡ ḡḡô-ḡga, ma sôm, “Gêtḡ dec sip mac amam. Aô wawêkainḡ ḡḡac dindêc ndê dac ḡḡagêyô wawhinḡ mac dom.” ²⁵ Ma lau honḡ sêsôm, “Inḡ ndê dac ḡḡagêyô meḡ pi yac ti yac mba balêkoc.”

²⁶ Goc Pailot kêtḡapwêc Barabas su têtḡ ḡac, ma kêtḡ Yisu têtḡ inḡ ndê lau sinḡ-ḡga bu sêhi inḡ ḡamlic ḡandê, ma sêndic inḡ ndu pi a ḡicso dau.

*Lau sinḡ-ḡga sêsu Yisu susu
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)*

²⁷ Pailot ndê lau sinḡ-ḡga sêwê Yisu sêsa Pailot ndê andu ḡa-malac lôm si, goc sêta lau sinḡ-ḡga honḡ sêkac sa sêmeḡ, ma sêḡḡihi inḡ ahuc. ²⁸ Sêkôc inḡ ndê ḡḡakwê balinḡ su, ma sêkêḡ inḡ sôc ḡḡakwê kokoc balinḡ tôm kinḡ sêsôc. ²⁹ Ma sêwhê wac kêm ma sêkêḡ inḡ uḡ gitôm sunsunḡ. Ma sêkêḡ a danḡ inḡ gêm kôm yêc amba andô-ḡga gitôm kinḡ si tôc. Goc sêpônḡ haduc têtḡ inḡ, ma sêsu inḡ susu ma sêsôm, “Ei! Datoc lau Israel si kinḡ dindêc sa manḡ!” ³⁰ Sêhê ḡasôp pi inḡ, ma sêkôc a dau su yêc inḡ, ma sic inḡ pi ḡḡôlônḡ tidim daêsam. ³¹ Sêsu inḡ susu pacndê, goc sêkac ḡḡakwê dinanḡ su, ma sêkêḡ inḡ sôc dau ndê ḡḡakwê sa tiyham. Goc sêwê inḡ sêsa malac Jerusalem ḡamakê si, bu sêndic inḡ ndu pi a ḡicso dau.

*Sic Yisu pi a ḡicso dau
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)*

³² Têtḡ ndoc sêwê Yisu sêsa si, nanḡ sêtap ḡḡac apa danḡ sa, nanḡ meḡ akêtḡ malac Sairin. Inḡ ndê ḡaê Saimon. Ma sêkac inḡ bu êmbalanḡ Yisu ndê a ḡicso dau. ³³ Ma ḡac si e sêhôt asê gameḡ nanḡ sêsam bu Golgota. (ḡaê dau danem kwi bu ‘Gameḡ ḡḡakêcyha-ḡga.’) ³⁴ Lau sinḡ-ḡga sêkêḡ bu

ņamakic sip laclhu daņ whiņ wain, ma sêkêņ têtņ Yisu nôm. In kêsahê ma tec. ³⁵ Goc ñac sic in pi a gicso dau. Ma tiņambu sêwhê in ndê ñakwê kôc, ma sêpuc gapoc bu sêlic asa oc kôc ñakwê bocke. ³⁶ Pacndê su, goc sêndöc sic ma tatiņ in. ³⁷ Ma yom naņ lau bata Israel-ņga sêņgôliņ pi in, naņ sêto ma sêkêņ kalhac a gicso dau ñahô. Yom dau sôm bu, “Ñgac dindec in Yisu, lau Israel-ņga si Kiņ.”

³⁸ Têtņ bêc dinaņ ñac sic ñgac kaņ lu sêpi a gicso dau sêwhiņ Yisu, daņ kêgalêņ Yisu ndê andô-ņga, ma daņ kêgalêņ gasê-ņga. ³⁹ Lau naņ sêņsêlêņ si sêmeņ sêndahiņ ñasu ma sêtaņ bôlê Yisu. ⁴⁰ Ma sêsôm, “Am ñgac naņ sôm bu seņ lôm dabuņ su, ma kwê sa tiyham tôm bêc tô. Am bu Anötô ndê Atu, naņ goc nem daôm si ma sip mweņ!” ⁴¹ Ma ñalêņ tigen dinaņ dabuņsiga atu-tu ti lau naņ sêndôhôn yomsu ma lau bata seņgec in. ⁴² Ma sêsôm têtņ dau, “In ģem lau ñatô sa, magoc ģitôm dom bu nem dau sa! In lau Israel-ņga si Kiņ, a? In bu sip meņ akêņ a gicso dau meņ, dec yac oc dakêņ whiņ in. ⁴³ In kêtņ whiņ Anötô ma sam dau bu Anötô ndê Atu. Anötô bu tac whiņ in, dec oc nem in si.” ⁴⁴ Ma ñgac kaņ lu naņ sic inlu sêpi a gicso, naņ sêsôm yom kaiņ tigen dinaņ pi Yisu.

Yisu mbac ndu

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ Têtņ ac kac lhu, ñasec atu ģem gameņ sambuc ahuc e acgatu ģitôm 3 kilok telha-ņga. ⁴⁶ Ma têtņ 3 kilok Yisu mbwêc awha atu, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (Yom dau danem kwi bu ‘Aneņ Anötô, aneņ Anötô, tu sake-ņga am hu aô siņ?’) ⁴⁷ Lau naņ sêlhac sêmpiņ, naņ sêņgô in ñapep dom ma sêsôm, “In ta Elaija.” ⁴⁸ Ma ñgac daņ kêtı gi ma kêtņ sôwam daņ sip wain ñamakic, goc sô dôņ pi a baliņ daņ, ma puc pi Yisu whasuņ bu in nôm. ⁴⁹ Ma lau ñatô sêsôm, “Hu in siņ ma dalic. Elaija oc meņ nem in sa, me mba?”

⁵⁰ Têtņ dinaņ Yisu mbwêc awha atu tiyham, ma mbac ndu. ⁵¹ Têtņ ndoc dinaņ po baliņ naņ kêgalêņ lôm dabuņ ñalôm, naņ dau kic gi lu, kalhac ñahô-ņga e gi têtņ ñapu-ņga. Ma tiyhô ģem ma hoc atu-tu daêsam popoc. ⁵² Ma sêhô sêhóc kôc, ma lau dabuņ daêsam naņ sêmbac ndu su, naņ sêtisa sêmbo tali tiyham. ⁵³ Ñac sêsa akêņ sêhô sêmeņ, ma tiņambu têtņ ndoc Yisu tisa su, goc sêsóc malac dabuņ Jerusalem si, ma sêhoc dau asê têtņ lau daêsam sêlic.

⁵⁴ Têtņ ndoc ñgac bata siņ-ņga ti in ndê lau naņ sêyob Yisu sêmbo, naņ sêlic tiyhô ti ģêņ hoņ dinaņ, dec sêtöc dau atu, ma sêsôm, “Yomandô! Ñgac dec in Anötô Atu!” ⁵⁵ Ma lauwhê daêsam sêlhac ahê ma sêlic ģêņ hoņ dinaņ. Ñac lauwhê naņ sêņkuc Yisu akêņ gameņ Galili-ņga sêmeņ, ma sem akiņ in. ⁵⁶ Maria Magadala, ti Jems lu Joses dinda Maria, ma Sebedi nawhê (Jon lu Jems dinda) sêmbo sêwhiņ lauwhê dinaņ.

Josep kêtņ Yisu ndê ñamlan yêc hoc ñasuj

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷ Lau naņ sêņkuc Yisu, naņ si daņ in ñgac ti lêlôm naņ ndê ñaê Josep, ma in meņ akêņ malac Arimatiya. Têtņ telha dinaņ, ⁵⁸ in têtņ Pailot gi, ma ndac Yisu ndê ñamlan. Pailot ģôlóc ma kêtņ yom têtņ in ndê lau siņ-ņga bu sêhu Yisu ndê ñamlan siņ têtņ Josep. ⁵⁹ Dec Josep sa gi, kôc Yisu ndê ñamlan ma kêtņ si ña po ñawasi daņ. ⁶⁰ Ma in kôc sa gi ma kêtņ yêc in dau ndê sêhô, naņ sêlêņ ģwanan su yêc hoc ñalôm. Ma Josep kêtņ hoc atu

dañ gi ndöc sê awha ahuc, goc kölhö gi. ⁶¹ Têñ ndoc dinañ Maria Magadala lu awhê dañ ñaê Maria, sêndöc sêhó ñamakê ma sêlic.

Lau siñ-nga sêyob sêhó

⁶² Sic Yisu pi a gicso dau têt béc nañ lau Israel sêmasañ dau tu Sabat-nga, ma têt ñagalañsê dabuñsiga atu-tu ti lau Palêsai sêtêt Pailot si. ⁶³ Ma sêsôm, “Ñgac atu. Yac gauc gêm yom dañ nañ ñgac tasanñ dau sôm têt ndoc inñ mbo tali. Inñ sôm bu mbac ndu ma tiñambu béc tó niñga inñ oc tisa tiyham. ⁶⁴ Bocdinañ ndic atu lau bu sêyob sêhó e béc tó niñga su. Mboe inñ ndê ñgacsêñomi oc sêmeñ ma sênem kañ inñ ndê ñamlañ, ma sêsôm têt lau bu inñ tisa su. Inñ kêsau lau ma sôm bu inñ Mesaya dau, magoc ñac bu sêkôm tasanñ dau, oc hôc gêlêc tasanñ nañ inñ kôm ñamata-nga, nañ su.” ⁶⁵ Goc Pailot sôm têt ñac, “Akôc lau siñ-nga sa andi, ma akêt ñac sêyob sêhó ñañga.” ⁶⁶ Goc sêsa si ma sêsap hoc nañ ti gatam sêhó-nga, nañ dôñ ñañga ña a ñakwi bu lau dañ sêkac sa dom. Ma sêkêt lau siñ-nga sêyob.

28

Yisu tisa

(Mak 16:1-13; Luk 24:1-12)

¹ Béc Sabat-nga meñ gi su, ma têt wake ñabêc ñamata-nga, Maria Magadala lu awhê dañ ñaê Maria sêti têt bêbêc ganduc ma sêsa si bu sêlic sêhó dau. ² Têt ndoc dinañ tiyhô gêm atu, ma Pômdau ndê añela dañ sip akêt undambê meñ, ma kêpi hoc nañ ndöc sê awha ahuc, nañ su, goc pi gi ndöc ñahô. ³ Inñ ndê ñawasi pô gameñ gitôm sickac, ma inñ ndê ñakwê sêp sambuc. ⁴ Têt ndoc lau siñ-nga sêlic inñ, nañ sêtöc dau atu ma sêntitec. Ma ñac tagôlo ma sêhu dau sêyêc gitôm lau batê. ⁵ Ma añela dau sôm têt awhê lu, “Atöc daôm dom. Aô kayalê bu amlu añsalê Yisu nañ sic inñ ndu pi a gicso dau. ⁶ Inñ mbo lec dom. Inñ tisa su tôm inñ sôm gwanaj su. Amêñ alic gameñ nañ sêkêt inñ yêc nañ. ⁷ Goc ambu andi ñagahô, ma asôm têt inñ ndê ñgacsêñomi bu inñ tisa akêt lau batê-nga su. Ma inñ oc muñ mac ndi mbo gameñ Galili-nga. Yêc dindê mac oc alic inñ. Kwahic dec aô gahoc yom dindêc asê têt amlu, ma amlu añgô su.”

⁸ Têt ndoc dinañ awhê lu dau sêlhô si bu sêkêt ñawaê dau têt Yisu ndê ñgacsêñomi. Inñ lu si ti atac ñayham atu, magoc ñalôm lu-lu ma sêtöc dau. Sêti sêmbö señ, ⁹ ma ñagahô Yisu hoc dau asê têt inñ lu ma hê mwalêc inñ lu. Goc inñ sêtigasuc inñ ma sêhu dau sêyêc nom. Ma sêkêt inñ sip gahi ma sêmpin inñ. ¹⁰ Goc Yisu sôm têt inñ lu, “Atöc daôm dom. Andi ma asôm têt aneñ asidôwai hoñ bu sêtêt Galili sêndi, ma ñac oc sêlic aô yêc dindê.”

Lau siñ-nga sêsôm Yisu tisa ñawaê

¹¹ Têt ndoc nañ awhê lu dinañ sêmbö señ, nañ lau siñ-nga ñatô nañ sêyob sêhó dau, nañ sêmbu sêtêt Jerusalem si. Ma sêkêt ñawaê têt dabuñsiga atu-tu, pi gêt hoñ nañ sêlic. ¹² Goc lau dabuñsiga dau sêkac lau bata sa, ma sêmasañ yom pi gêt dau. Ñac semlhi lau siñ-nga ña mone atu, ¹³ ma sêsôm têt ñac, “Mac asôm têt lau bu, ‘Têt ôbwêc yac ayêc béc ayêc. Ma inñ ndê ñgacsêñomi sêmeñ, ma sem kañ inñ ndê ñamlañ.’ ¹⁴ Ma Pailot bu ñgô bu mac ayêc béc, dec yac oc amasanñ yom awhin inñ, bu mac atap matôc sa dom.” ¹⁵ Bocdinañ lau siñ-nga sêkôc mone dau sa, ma

sêkôm tòm lau bata Israel-nga sêsôm têtj ñac. Ma yom dau tiapa yêc lau Israel-nga ñalôm, ma lau ñatô sêsôm e meñ têtj kwahic dec.

Yisu hoc dau asê têtj ñgacsêñgomi

¹⁶ Têtj ndoc dinañ ñgacsêñgomi 11 sêsa sêtêtj lôc nañ yêc gameñ Galili-nga si, gitôm Yisu sôm têtj ñac muñ su. ¹⁷ Têtj ndoc sélic in, nañ sêpôn haduc ma sêmpiñ in. Magoc ñac si lau ñatô atac lu-lu. ¹⁸ Goc Yisu tigasuc ñac ma sôm, “Anötö kêñ ñaclai têtj aö pi gêtj undambê ti nom-nga hoñ. ¹⁹ Bocdinañ atêtj gameñ hoñ andi ma andôhôn lau e sêñyalê aö ma sêkêtj whiñ aö. Anku ñac anem Damba, Atu, ma Nalau Dabuñ anğô. ²⁰ Ma andôhôn ñac bu dañga wambu yom hoñ nañ aö gac atu mac. Ma añyalê pi ñandô bu aö oc wambo wawhiñ mac ñapañ, e nom ñatêm pacndê.”

Mak ndê nawaê nayaham Yom whê nawaê nayaham dindéc sa-nga

Mak in Yisu ndê ngacsênjomi 12 si dan dom, magoc in tiatu yêc Jerusalem ma gêlic gên hon nan Yisu kôm têtj ndoc dinañ. Tinjambu Mak kêsêlêtj whin Pita têtj ndoc Pita gêm mêtê, ma to nawaê nayaham pi Yisu kékuc mêtê nan Pita gêm. Lau natô gauc gêm bu yom nan Mak to yêc 14:51-52 nan hêganôn in dau. Tinjambu in gêm Pol lu Banabas sa tu inlu si gwelen-nga. Alic yom natô pi in yêc Apo 12:12, 25; 13:5, 13; 15:36-39, ma yêc Kol 4:10 ma 2 Tim 4:11.

Mak to yom daêsam pi gwelen nan Yisu kôm, magoc yom daêsam nan Yisu sôm tu bu êndôhôn lau-nga, nan in to dom.

Jon kêmasañ Yisu ndê senj (Mat 3:1-12; Luk 3:2-16)

¹ Yom dindéc gic hu nawaê nayaham pi Anötô ndê Atu Yisu Kilisi.

² Muñ-nga, propet dan to yom nan Anötô sôm têtj in ndê Atu bocdec bu: Aô wakêtj anej ngac ahen-nga muñ am. In oc êmasañ am nem senj.
[Mal 3:1]

Ma propet Aisaya to Anötô ndê yom pi ngac ahen-nga dau bocdec bu:

³ Njmalac dan ta yom mbo gameñ sawa bocdec bu, 'Amasañ Pômdau ndê senj tisolop. Amasañ nem njalôm bu akôc in sa.' [Ais 40:3]

⁴ Yom dau njandô sa pi Jon, Ngac Kêku Lau-nga, nan tinjambu hóc asê ma gêm mêtê mbo gameñ sawa. In sôm têtj lau bu sêlin sanju tu bu sêtôc asê bu sêkac si njalôm kwi ma sêhu mêtê sac sin, dec Anötô oc suc njac si sac kwi. ⁵ Lau daêsam akêtj malac Jerusalem, ma akêtj malac hon yêc gameñ Judia-nga, sêsa sêtêtj Jon si. Njac sêhoc si sac asê, ma in kêku njac yêc Bu Jordan.

⁶ Jon sôc njakwê nan sêmasañ nj kamel njamliclhu, ma kic pinjkap yêc in njampêbalê. Ma in gêtj gêtj bambalin gitôm wakô ma lèp. ⁷ In gêm mêtê ma sôm têtj lau bocdec bu, "Ngac dan oc meñ ênjuc aô, nan ndê njac lai hóc gêlêc aô neñ su. Aô ngac njambwa dec gitôm dom bu wati in ndê ngac akin nan pôn sic ma kégapwêc in ndê atapa njawalô. ⁸ Aô kaku mac nj bu njambwa, tigen in oc ênjku mac nj Njalau Dabuñ."

Jon kêku Yisu (Mat 3:13-17; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

⁹ Têtj têtj dinañ Yisu meñ akêtj malac Nasaret yêc gameñ Galili-nga, ma hóc asê Jon. Ma Jon kêku in yêc Bu Jordan. ¹⁰ Têtj ndoc Yisu pi akêtj bu meñ, in gêlic undambê kac sa, ma Njalau Dabuñ gêm balusi anjô, ma sip têtj in meñ. ¹¹ Goc awha dan sa akêtj undambê, nan sôm, "Aô Atunjac atac whin-nga am. Aô gatisambuc am njandô."

Sadanj kêsahê Yisu (Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Dinañ su, goc Njalau wê Yisu sa gameñ sawa gi, ma in mbo tawasê.

¹³ Tôm béc 40 in mbo gameñ sawa, ma Sadanj kêsahê bu êntôm in. In mbo whin béc gameñ sawa-nga, ma anjela sem akin in.

Yisu gic hu in ndé gwelen

¹⁴ Tiñambu †Herod kékini in ndé lau siñ-nga bu sêkôc Jon dôñ, ma sêkên in ndôc gapocwalô. Têñ tèm dinan Yisu gêm mêtê ma hoc Anötô ndé ñawaê ñayham asê têtñ lau yêc gameñ Galili-nga. ¹⁵ In sôm, “Tèm nan Anötô kèyalin sa, nan men sa su. †Anötô ndé gôlin men kèpin su. Bocdinañ anem nem ñalôm kwi, ma akên whin Anötô ndé ñawaê ñayham.”

Yisu mbwêc laungac hale tu sêñkuc in-nga
(*Mat 4:18-22; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42*)

¹⁶ Têtñ bêc dan Yisu kêsêlêñ mbo Bugictorñ Galili ñamakê, ma gêlic Saimon lu asi Andru. Inlu ngac lu sêkôc i-nga, ma sem gwelen sêkên wasañ sip bu sêmbo. ¹⁷ Ma Yisu sôm têtñ inlu, “Amlu amen añkuc aô, ma aô wakên amlu ahê ñamalac sêmen sêñkuc aô, tòm nan kwahic dec amlu ahê i.” ¹⁸ Ma ñagahô inlu sêtec si wasañ yêc, ma sêñkuc in.

¹⁹ In kêsêlêñ ñasawa saun, ma gêlic Sebedi ndé atu lu, Jems lu Jon. Sêndôc wan dan ma sêmasañ si wasañ nan kic. ²⁰ Yisu mbwêc inlu bu sêmen sêñkuc in, goc sêhu damba Sebedi ti lau nan sêkôm gwelen sêwhin in, nan siñ sêmbo wan, ma sêñkuc Yisu.

Yisu kédôhôn lau ma soc ñalau sac yêc malac Kapenaom
(*Luk 4:31-37*)

²¹ Yisu kôc lau hale dinan ma sêñsêlêñ sêtên malac Kapenaom si. Sêhóc asê têtñ bêc Sabat-nga dan, ma Yisu sôc †lôm wê-nga gi, ma gic hu kédôhôn lau. ²² Ma lau Kapenaom-nga sêhêdaê tu in ndé yom-nga, bu in kédôhôn ñac gitôm kédôhônwaga ti ñaclai atu, hóc gêlêc lau Israel si †kédôhônwaga yomsu-nga hon su.

²³ Ngac dan ndôc lôm wê-nga dinan, nan ñalau sac mbo in ndé ñalôm. In ta yom bocdec bu, ²⁴ “Ei! Yisu Nasaret-nga. Aô kayalê am, am ngac dabun nan Anötô kèkin. Am bu kôm sake têtñ yac? Am mwen bu sen yac su, a?” ²⁵ Magoc Yisu hec yom ñalau sac ma sôm, “Am mamañ ma hu in siñ!” ²⁶ Goc ñalau sac kêmwanañ ngac dau ti ñannga ma hu in siñ ti mbwêc atu.

²⁷ Tu dinan-nga lau hon sêhêdaê ma sêndac dandi, “Gên bocke dec? In kédôhôn yac ña lêtñ wakuc ma ti ñaclai atu. Ma in kôc ñaclai pi ñalau sac whin, bu in kên yatu ñac, ma sêsôc in ndé yom ñapu.” ²⁸ Ma tiñambu lau sic min yom pi gên dau, e ñagahô en in ndé waê gêm gameñ Galili-nga hon ahuc.

Yisu gêm lau gêmbac daêsam sa
(*Mat 8:14-17; Luk 4:38-43*)

²⁹ Ñac sêhu lôm wê-nga dinan siñ, ma Saimon lu Andru sêkôc Yisu, Jems ma Jon ma sêtên inlu si andu si. ³⁰ Saimon ndé lawawê gêmbac lic ñandê ma yêc andu dau ñalôm, ma lau sêkên ñawaê têtñ Yisu. ³¹ Bocdinañ Yisu têtñ in gi, kêm in sip amba ma ken in sa. Ma gêmbac hu awê dau siñ, ma in gêm akin ñac.

³² Têtñ telha dinan têtñ ndoc ac gi sip, nan lau malac-nga sêhon lau gêmbac daêsam ti lau nan ñalau sac sêmbo si ñalôm, ma sêkôc ñac sêtên Yisu sêmen.* ³³ Lau malac-nga hon sêkac dau sa, sêmbo andu dau

* **1:32** Lau Israel si yomsu Sabat-nga gic yao lau bu sêñsêlêñ sen baliñ me sêkôm gwelen têtñ bêc Sabat-nga dom. Magoc bêc Sabat-nga ña-yao pacndê têtñ ndoc ac gi sip. Tu dinan-nga dec lau sêhôn e ac gi sip su, goc sêkôc si lau gêmbac sêtên Yisu si.

ɲamakê. ³⁴ Ma Yisu gêm lau ti gêmbac tidau-tidau daêsam dinanɲ sa, ma soc ɲalau sac daêsam su yêc lau. Tigenɲ inɲ kênɲ yao ɲalau sac bu sêsôm inɲ asê dom, ɲahu bu ɲac sêɲyalê bu inɲ †Mesaya dau.

*Yisu hu malac Kapenaom sinɲ
(Luk 4:42-44)*

³⁵ Têɲ ɲagalansê ac pi menɲ su dom ma Yisu tisa ma hu malac dau sinɲ. Inɲ sa gi bu mbo tawasê ma tenɲ mbec. ³⁶ Saimon ma lau ɲatô nanɲ sêwhinɲ inɲ, nanɲ sêsa si bu sêɲsalê inɲ. ³⁷ Ma têtɲ ndoc sêtap inɲ sa, nanɲ sêsôm têtɲ inɲ bu, “Lau honɲ sêɲsalê am.” ³⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Aô oc wambo malac tigenɲ dinanɲ dom. Dalhõ datêtɲ malac nanɲ sêyêc gameɲ ɲamakê-ɲga dandi, bu wanem mêtê wambo dinanɲ. Tu gwelenɲ dinanɲ-ɲga dec aô gameɲ.”

³⁹ Ma tiɲambu inɲ kêsêlêɲ golom-golom malac honɲ yêc gameɲ Galili-ɲga. Inɲ gêm mêtê mbo lau si lôm wê-ɲga, ma soc ɲalau sac daêsam su yêc lau.

*Yisu kôm ɲgac ti gêmbac leprasi ɲayham sa
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)*

⁴⁰ Têɲ bêc danɲ, ɲgac ti gêmbac fleprasi danɲ têtɲ Yisu gi. Inɲ pônɲ haduc ma tenɲ Yisu bu nem inɲ sa. Inɲ sôm, “Am bu tac whinɲ, dec gitôm bu am oc kôm aô ɲamlic ɲawasi sa.” ⁴¹ Yisu tawalô inɲ, dec kêmatôc amba sa gi ma kêmasac inɲ, ma sôm, “Aô atac whinɲ, dec wasôm têtɲ am bu ɲamlic ɲawasi sa.” ⁴² Ma ɲagahô enɲ gêmbac dau hu inɲ sinɲ, ma inɲ ndê ɲamlic ɲawasi sa. ⁴³⁻⁴⁴ Goc Yisu kêkinɲ inɲ têtɲ †dabuɲ-siga gi, ma sôm ti ɲanga têtɲ inɲ, “Am ɲgô! Gêɲ nanɲ kwahic dec hôc asê am, nanɲ sôm asê têtɲ lau danɲ dom. Tigenɲ têtɲ dabuɲsiga ndi, ma tôte daôm têtɲ inɲ bu lic bu am nem ɲamlic ɲawasi sa su. Ma kênɲ da tu am ɲamlic ɲawasi sa-ɲga tôm yomsu nanɲ Moses kênɲ têtɲ yac. Ma ɲalêɲ dinanɲ lau honɲ oc sêɲyalê bu am ɲamlic ɲayham sa.” ⁴⁵ Ma ɲgac dau sa gi ma gic minɲ pi gêɲ dau e yom dau tiapa. Tu dinanɲ-ɲga lau honɲ takwê Yisu, dec inɲ tec bu sôc malac danɲ yêc lhu. Inɲ mbo gameɲ ɲamakê-ɲga, magoc lau akêɲ gameɲ honɲ sêwê sêtêɲ inɲ si ɲapanɲ.

2

*Yisu kôm ɲgac bôlinɲ danɲ ɲayham sa
(Mat 9:1-8; Luk 5:18-26)*

¹ Bêc ɲatô ginɲa su, goc Yisu sôc malac Kapenaom tiyham. Ma lau malac-ɲga sêɲgô ɲawaê bu inɲ mbu menɲ ndôc andu danɲ. ² Goc lau daêsam sêkac dau sa, ma Yisu gêm mêtê ɲac. Lau daêsam andô sêkac sa e ɲasawa mba yêc andu ɲalôm ma yêc ɲasactô bocdinanɲ. ³ Ma launɲgac hale sêmbalanɲ ɲgac bôlinɲ danɲ yêc sac danɲ sêmenɲ, ma bu sêtêɲ Yisu sêndi. ⁴ Magoc lau daêsam dinanɲ sem gameɲ ahuc, ma tu dinanɲ-ɲga dec ɲac sêpi andu ɲapoc lôlôc si, ma sêkac poc sa ma sêmasanɲ ɲalasê danɲ yêc gameɲ nanɲ Yisu kalhac, nanɲ ɲahô-ɲga. Goc sêɲwhanɲ sac ti ɲgac bôlinɲ sip têtɲ Yisu gi. ⁵ Yisu gêlic gêɲ dinanɲ ma kêyalê bu ɲac sêkêɲ whinɲ inɲ, goc sôm têtɲ ɲgac bôlinɲ, “Aneɲ balê, kwahic dec aô wasuc am nem sac kwi.”

⁶ Têtɲ ndoc dinanɲ kédôhônɲwaga yomsu-ɲga ɲatô sêndôc andu dau. Sêɲgô Yisu ndê yom dau, ma gauc gêm yêc ɲac si ɲalôm, ⁷ “Anôtô tigenɲ gitôm bu suc sac kwi. Ma bocke ɲgac dindê sôm yom kainɲ dinanɲ? Inɲ ndê yom sac sambuc.” ⁸ Yisu kêyalê ɲagahô bu ɲac gauc gêm yom bocdinanɲ, dec inɲ sôm têtɲ ɲac, “Tu sake-ɲga mac gauc gêm yom bocdinanɲ? ⁹ Mac

akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc bu wasôm têtŋ ŋgac bôliŋ dindec bu wasuc iŋ ndê sac kwi. Bocdinaŋ aô wasôm têtŋ iŋ, ‘Tisa, kôc nem mbô sa ma êmsêlêŋ.’ ¹⁰ Ma têtŋ têtŋ mac alic aneŋ yom dau ŋandô sa, dec anyalê bu Anötô kêtŋ ŋaclai têtŋ †ŋamalac ndê Atu yêc nom, bu suc ŋamalac si sac kwi whiŋ.” Goc Yisu sôm têtŋ ŋgac bôliŋ, ¹¹ “Aô wasôm têtŋ am bu tisa, kôc nem mbô sa, ma lhô têtŋ nem andu ndi.” ¹² Ma ŋgac dau tisa yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, kôc ndê mbô sa ma kôlhô gi. Gêŋ dau kôm lau hoŋ sêhêdaê ŋandô. Sêmpiŋ Anötô ma sêsôm, “Gêŋ kain dindec, yac alic daŋ su dom.”

*Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc iŋ
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)*

¹³ Tiŋambu Yisu sa gi mbo bugictôŋ ŋamakê tiyham. Lau daêsam sêsa si sêŋkuc iŋ, ma iŋ kêdôhônŋ ŋac. ¹⁴ Ma tiŋambu iŋ kêsêlêŋ gi e gêlic †Liwai, Alpayas ndê atuŋgac ndöc ndê mala kôc takis-ŋga. Goc Yisu sôm têtŋ iŋ, “Êmkuc aô.” Ma Liwai tisa ma kêkuc iŋ.

¹⁵ Têtŋ bêc daŋ Yisu ti iŋ ndê ŋgacsêŋomi seŋ gêŋ sêndöc Liwai ndê andu. Ma lau sêkôc takis-ŋga ma lau daêsam naŋ lau bata Israel-ŋga sêsam bu lau sac naŋ sêndöc sêwhiŋ ŋac, bu lau kain dinaŋ sêŋkuc Yisu tôm bêc hoŋ. ¹⁶ Ma lau †Palêsai si kêdôhônŋwaga yomsu-ŋga ŋatô sêlic bu Yisu gêŋ gêŋ ndöc whiŋ lau takis-ŋga ti lau sac dinaŋ. Goc sêsôm têtŋ iŋ ndê ŋgac-sêŋomi, “Tu sake-ŋga iŋ gêŋ gêŋ whiŋ lau takis-ŋga ti lau sac?” ¹⁷ Yisu ŋgô yom dau, ma sôm têtŋ ŋac, “Lau naŋ sêlic dau bu gêmbac mba, naŋ oc sêŋsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêŋsalê dokta. Aô gameŋ bu waŋgalêm lau naŋ sêlic dau bu lau gitêŋ, naŋ sa dom, aô gameŋ bu waŋgalêm lau sac sa.”

*Yao gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mat 9:14-15; Luk 5:33-35)*

¹⁸ Jon, ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê †sêŋomi ti lau Palêsai sêkêŋ bêc ŋatô bu sêneŋ gêŋ dom tu gauc nem Anötô-ŋga, magoc Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêkôm dom. Ma lau ŋatô sêmeŋ ma sêndac Yisu bocdec bu, “Tu sake-ŋga Jon ndê sêŋomi ma lau Palêsai si sêŋomi sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu gauc nem Anötô-ŋga, magoc am nem ŋgacsêŋomi sêkôm dom?” ¹⁹ Goc Yisu sôm têtŋ ŋac, “ŋgac nem awhê-ŋga daŋ bu êŋgalêm lau sa sêmbô sêwhiŋ iŋ bu sêneŋ mwasiŋ nem awhê-ŋga, dec oc tôm dom bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ têtŋ ndoc ŋgac dau mbo whiŋ ŋac. Ŋalêŋ tigeŋ kwahic dec aô gambo gawhiŋ aneŋ ŋgacsêŋomi ma oc tôm dom bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ. ²⁰ Tigeŋ ndoc oc meŋ naŋ lau oc sêkôc aô su yêc ŋac, ma têtŋ ndoc dinaŋ ŋac oc ŋalôm ŋawapac, ma sêŋkuc lêtŋ dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ-ŋga.”

*Yisu ndê yom gitôm gêŋ wakuc
(Mat 9:16-17; Luk 5:36-39)*

²¹ Ma Yisu sôm, “Yac dasi po wakuc pi ŋakwê akwa naŋ kic, naŋ dom. Bu po wakuc oc hôc ŋakwê akwa kic, ma gêŋ dau oc tisac sambuc. ²² Ma têtŋ ndoc lau s êmasaŋ wain wakuc, naŋ sêkêc sip bôc ŋamlic wain-ŋga akwa dom. Mba! Ŋac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôc ŋamlic akwa kôc ma wê sa niŋga. Ma bôc ŋamlic oc tisac bocdinaŋ. Wain wakuc dakêc sip bôc ŋamlic wakuc.”

Yisu in Pômdau bêc Sabat-nga
(*Mat 12:1-8; Luk 6:1-5*)

²³ Têñ bêc Sabat-nga dan Yisu ti ndê ðngacsêñomi sêñsêlêñ sêmbo lôcwha dan nan gic ôm wit-nga dan kic. Ma in ndê ðngacsêñomi sêkôc wit ðandô ðatô bu sêñeñ. ²⁴ Ma lau Palêsai ðatô sêlic gêñ dau ma sêsôm têñ in, “Lic gêñ nan am nem ðngacsêñomi sêkôm. Tu sake-nga ðac sêkôm gwelêñ nan yac neñ yomsu gic yao bu dakôm têñ bêc Sabat-nga dom?” ²⁵⁻²⁶ Yisu ô ðac si yom ma sôm, “Gauc nem yom nan sêto pi gêñ nan Kin Dawid kôm. Mac asam su, me? Têñ ndoc nan Abiata in ðdabuñsiga ðamata-nga, nan Dawid ti lau nan sêwhin in, nan sêpônnda dau ma gêñ yô ðac. Goc Dawid sôc Anötô ndê andu gi, ma gêñ bolom dabuñ nan lau sêkêñ ti da, nan Moses kêñ yao bu lau dabuñsiga tawasê oc sêñeñ. Ma in kêñ têñ lau nan sêmbo sêwhin in, ma ðac señ. Magoc lau dan sêñgôlin yom pi Dawid ma sêsôm bu in kêgili yomsu lec dom.”

²⁷ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Bocdinan akôc gauc ðapep pi yomsu. Anötô kêñ bêc Sabat-nga bu nem ðamalac sa. In kêñ ðamalac tu bêc Sabat-nga dom. ²⁸ ðamalac ndê Atu in gêñ hon ðadau, ma in Pômdau Sabat-nga whin.”

3

Yisu kôm ðnac amba balê ðayham sa têñ bêc Sabat-nga
(*Mat 12:9-14; Luk 6:6-11*)

¹ Têñ bêc dan tiyham Yisu sôc lôm wê-nga gi. Ma ðnac amba tibalê dan ndôc. ² Palêsai ðatô sêñsalê yom bu sêñgôlin pi Yisu, dec sêtip in ðapep bu mboe in oc kôm ðnac dau ðayham sa têñ bêc Sabat-nga, dec ðac oc sêsôm bu in kêgili yomsu Sabat-nga. ³ Yisu sôm têñ ðnac nan amba tibalê, “Tisa, ma lhac ðalhu whin aô.” ⁴ Dec in ndac lau hon bocdec bu, “Gêñ bocke oc êñgili yomsu Sabat-nga? Dakôm ðayham têñ lau, me dakôm sac têñ lau? Danem ðamalac sa, me datec ðac sêmbac ndu?” Magoc ðac hon sem dôñ. ⁵ In tahê ðac ma tac ðandê sa, ma ðalôm ðawapac tu ðac si ðalôm ðadandi-nga. Goc in sôm têñ ðnac dau, “Êmatôc amam.” Ma ðnac dau kêmatôc amba, ma amba dau ðayham sa tiyham.

⁶ Têñ dinan lau Palêsai sêhu lôm wê-nga dau sin ma sêsa si. Ma ðac sêndôc sêwhin lau Israel-nga nan tac whin Herod ma lau Rom-nga si gôlin, ma ðac hon sêkôc gauc pi lêñ sêndic Yisu ndu-nga.

Yisu kêdôhôn lau ma kôm gêmbac ðayham sa
(*Luk 6:17-19*)

⁷ Yisu ti ndê ðngacsêñomi sêtêñ bugicton si, ma lau daêsam sêñkuc ðac. ðac lau akêñ gameñ Galili-nga ma gameñ Judia-nga, ⁸ ma akêñ malac Jerusalem ma akêñ gameñ Judia ma Idumia-nga ma akêñ Bu Jordan ðadanga, ma akêñ malac Taya ma Saidon ðagameñ. Lau daêsam dinan sêñgô ðawaê pi gêñ nan Yisu kôm, dec sêsa sêtêñ in si.

⁹ Yisu gêlic lau ton atu nan bu sêñgapiñ in sa, dec sôm têñ ndê ðngacsêñomi bu sêmasan wan saur dan tu in pi ndi ndôc-nga. ¹⁰ In sôm yom dinan ðahu bu in kôm lau gêmbac daêsam ðayham sa su e lau daêsam ti gêmbac sêkôm mwasac bu sêmasac in. ¹¹ Ma têñ ndoc lau ti ðalau sac sêlic in, nan sêhu dau sêyêc in anğô-nga, ma ðalau dau

sêmbwêc yom asê bocdec bu, “Am Anötö ndê Atu.” ¹² Tigen Yisu kên gic yao njanja bu sêsôm in nahu asê dom.

*Yisu kêyalin ngacsênomi 12 sa
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)*

¹³ Tinjambu Yisu pi lôc dan gi ma mbwêc lau nan in atac whin, nan sêtên in sêmen. ¹⁴ Goc in kêyalin nac si lau 12 sa, ma sam nac bu †Aposel, bu nac oc sêmbô sêwhin in, ma in oc kên nac sêsa sêndi bu sênem mêtê. ¹⁵ Ma in kên nac lai tên nac bu sêsoc nalau sac su. ¹⁶ Aposel 12 nan Yisu kêyalin nac sa, nan bocdec: Saimon (nan in sam bu Pita), ¹⁷ Jems lu Jon (Sebedi ndê atu lu nan Yisu sam bu ‘wapap atui’), ¹⁸ Andru, Pilip, Batolomeas, Matyu, Tomas, Jems (Alpayas ndê atu), Tadaus, Saimon (nan sêsam bu ‘Ngac †Selot’), ¹⁹ ma Judas Iskeriot, ngac nan tinjambu hoc Yisu asê.

Lau sêngihi Yisu ahuc napan

²⁰ Yisu sôc andu dan gi, magoc lau ton atu sêsap in dôh napan e nasawa mba bu in ti ndê ngac-sênomi sênen gên. ²¹ Gên dau nawae tap Yisu dinda ti asii sa, dec nac sêsôm, “In ndê gauc tisac.” Bocdinan dec sêtên in si bu sêkôc in sa ndi.

*Yisu ndê nac lai nahu
(Mat 12:22-32; Luk 11:14-22)*

²² Tên têm dinan kêdôhônwaga yomsu-nga natô sêmen akên Jerusalem ma sêngôlin yom pi Yisu bocdec bu, “Nalau sac si natau †Belsebal gêm gôlin in, ma kên nac lai tên in bu soc nalau sac su.” ²³ Goc Yisu mbwêc nac sêtigasuc in, ma ô nac si yom na yom gôlin dan bocdec bu, “Bocke ma Sadan oc soc Sadan? ²⁴ Gôlinwaga dan ndê lau bu sêkên kisa dau, dec in ndê gôlin oc pacndê. ²⁵ Ma gôlôwac dan bu sêwhê dau kôc, dec oc sêlhac njanja dom. ²⁶ Ma Sadan bu kên kisa tên dau ma whê dau kôc, dec in oc lhac njanja dom, in ndê nac lai oc pacndê. ²⁷ Anjô! Sadan in gitôm ngac ti licwalô atu, ma yac bu dasôc ngac ti licwalô atu dan ndê andu bu tanjaho in ndê gên, nan gên namata-nga dasô in dôh, goc tanjaho in ndê gên.

²⁸ “Yomandô aô wasôm tên mac. Namalac nan kac ndê nalôm kwi ma hu ndê sac sin, nan Anötö oc suc in ndê sac ti yom sac-sac hon kwi. ²⁹ Tigen namalac dan bu sôm yom sac pi Nalau Dabu, nan Anötö oc suc in ndê sac kwi dom andô. In kôm gên sac sambuc, ma in ndê giso oc yêc napan.”

³⁰ Yom hon dinan Yisu sôm, nahu bu nac sêsôm bu nalau sac dan mbo in nalôm.

*Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)*

³¹ Tên têm dinan Yisu dinda ti ndê asii sêhóc asê andu dau. Sêlhac awê ma sêngin namalac dan sôc gi bu kôc in sa sa men. ³² Lau daesam nan sêndôc sêngihi Yisu ahuc, nan sêsôm tên in bu, “Am dinan ti nem asimi dec sêmen sêlhac awê ma sêndac am.” ³³ Goc in dan nac, “Aneŋ dinan ti asinŋ nan asa?” ³⁴ Ma in tahê lau nan sêndôc sêngihi in ahuc, ma sôm, “Aneŋ dinan ti asinŋ dau dindec. ³⁵ Bu lau nan danja wambu Anötö ndê yom, nan nac sêti aô asinŋ ti lhuŋwêi ma dinanŋi.”

4

*Yom gôlinj pi ngac kêbalip wit nawhê
(Mat 13:1-12; Luk 8:4-8)*

¹ Tiŋambu Yisu sa gi mbo bugictonj ŋamakê, ma gic hu kédôhônj lau tiyham. Ma lau sêwê-sêwê sêmeŋ e ti tonj atu andô. Tu dinanj-nga inj pi waŋ danj gi poc bugictonj kêpinj baö, ma lau daêsam dinanj sêlhac baö.

² Yisu sôm yom gôlinj daêsam bu êndôhônj lau dinanj. Inj sôm yom gôlinj danj têtj ŋac bocdec bu, ³ “Anjô! Ngac danj sa gi bu êmbalip wit nawhê yêc inj ndê ôm. ⁴ Têtj ndoc inj kêbalip gêtj dau, nanj nawhê ŋatô sêpeŋ sêsip seŋ, ma mbac sêsip sêmeŋ ma seŋ su. ⁵ Ma nawhê ŋatô sêpeŋ sêsip gameŋ hoc-hoc, nanj nom ŋagec sac hoc ŋahô ŋambwa. Nawhê dau sêsip nom ŋalôm gacgeŋ si dom, dec sépo sêpi sêmeŋ ŋagahô. ⁶ Tigeŋ tiŋambu ac pec ŋagatôm ma gêm bôlinj. Nahu bu nom ŋayham mba tu ŋawakac sip ndi-nga. ⁷ Ma wit nawhê ŋatô sêpeŋ sêsip kwanj ti ŋakwa ŋalôm, ma kwanj lu wit sêpi sêwhinj dau e kwanj yanj wit ndu ma gêm ŋandô danj dom. ⁸ Ma wit nawhê ŋatô sêpeŋ sêsip nom ŋayham, ma tiŋambu sem ŋandô daêsam, ŋatô sem ŋandô 30, ŋatô sem ŋandô 60, ma ŋatô sem ŋandô 100.”

⁹ Goc Yisu sôm, “Asa bu danja-sunj yêc, nanj ŋgô aneŋ yom.”

*Yisu whê yom gôlinj wit nawhê-nga nahu sa
(Mat 13:10-23; Luk 8:9-15)*

¹⁰ Tiŋambu lau daêsam sêmbô dom, ma lau nanj sêmbô sêwhinj Yisu, ti ŋgacsêŋomi 12 sêndac Yisu pi yom gôlinj dau nahu. ¹¹ Ma inj whê sa têtj ŋac bocdec bu, “Anötô ndê gôlinj ŋalêŋ nahu sip ŋalôm gi. Inj kêyalinj mac sa bu anyalê nahu dau, magoc lau nanj sêmbô Anötô ndê gôlinj ŋalôm dom, nanj wasôm yom têtj ŋac ŋa yom gôlinj ŋambwa. ¹² Aisaya to yom pi lau kainj dinanj, nanj yêc bocdec bu:

Ŋac sêlic gêtj nanj aö gakôm, nanj ŋapanj, magoc ŋac si gauc sa dom. Ma ŋac sêŋgô aneŋ yom ŋapanj, magoc sêŋyalê nahu dom.

Ŋac bu sêŋyalê, dec oc tôm bu sênem dau kwi, ma Anötô oc suc ŋac si sac kwi.”

[Ais 6:9-10]

¹³ Goc Yisu sôm têtj ŋac, “Bocke dec mac anyalê yom gôlinj dinanj nahu dom? Bocdinaŋ ŋalêŋ bocke mac oc anyalê yom gôlinj ŋatô nahu? ¹⁴ Anjô! Yom pi ngac nanj kêbalip wit nawhê, nanj hêganônj ngac nanj hoc Anötô ndê yom asê. ¹⁵ Ma yom pi wit nawhê nanj sêpeŋ sêsip seŋ, nanj hêganônj lau nanj sêŋgô Anötô ndê yom, magoc ŋagahô Sadaŋ meŋ ma kêgaho yom dau su yêc ŋac si ŋalôm. ¹⁶ Ma wit nawhê nanj sêpeŋ sêsip gameŋ hoc-hoc, nanj hêganônj lau nanj sêŋgô A nôtô ndê yom ma sêkôc sa ŋagahô ti atac ŋayham. ¹⁷ Tigeŋ tôm wit nanj ŋawakac mbasi, nanj lau dau sêlhac ŋasawa baliŋ dom. Têtj ndoc sêtap ŋawapac sa, me lau sêkêŋ kisa ŋac tu Anötô ndê yom-nga, nanj sêhu si sêkêŋ whinj sinj ŋagahô eŋ. ¹⁸ Ma wit nawhê nanj sêpeŋ sêsip kwanj ti ŋakwa ŋalôm, nanj hêganônj lau nanj sêŋgô Anötô ndê yom, ¹⁹ tigeŋ sêhêgo dau pi gêtj nom-nga kêlêc, ma lêtj atac whinj mone ti wapa nom-nga hê ŋac si gauc ŋapanj e kôm Anötô ndê yom ahuc, ma ŋandô mbasi. ²⁰ Ma wit nawhê nanj sêpeŋ sêsip nom ŋayham, ma sem ŋandô 30, me 60, me 100, nanj hêganônj lau nanj sêŋgô Anötô ndê yom, sêkôc sa e tidônj, ma sem ŋandô daêsam.”

*Dasiñ lam ñawê kwi dom
(Luk 8:16-18)*

²¹ Ma Yisu sôm têtñ ñac, “Lam inñ gêtñ pô gameñ-nga, ma bocdinañ yac tanğatôc ña suc ahuc me dasiñ kwi sôc sasac ñapu dom. Mba! Tanğin ñgalêtñ ñalhu bu ñawê pô gameñ. ²² Ma ñalêtñ tigen, yom nañ yêc siñ dau me ñahu sip ñalôm gi, nañ oc meñ sa tiawê. ²³ Asa nañ danğasun bu yêc, nañ ñğô.”

²⁴ Ma inñ gic têtñ yom ma sôm, “Akôc gauc ñapep pi Anötö ndê yom nañ mac anğô. Mac bu atac whin bu anğyalê ñahu, dec Anötö oc kêtñ gauc têtñ mac, ma inñ oc kôm mac nem gauc êñsôwec tiatu. ²⁵ Bu asa nañ kôc Anötö ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidôn, nañ Anötö oc kêtñ gauc têtñ inñ êñlêc. Magoc asa nañ kôc sa tidôn dom, nañ Anötö oc kôc inñ ndê yom hoñ su yêc inñ.”

Yom gôlin pi gêtñ ñawhê nañ po pi meñ

²⁶ Ma Yisu sôm, “Ñalêtñ nañ Anötö ndê gôlin kêsôwec, nañ gitôm gêtñ ñawhê nañ ñamalac dañ sô sip ndê ôm. ²⁷ Ma tinambu inñ yêc bêc ôbwêc ma tisa têtñ acsalô, ma ñawhê dau po pi meñ. Magoc ñamalac dau kêyalê ñalêtñ dom. ²⁸ Têtñ ñamata-nga ñawhê dau hóc nom kôc ma ñagatôm pi meñ, malô goc ñamlha sa ma tinambu gêm ñandô. ²⁹ Magoc têtñ ndoc gêtñ ñandô dau tilôwê inñ oc ndic su, bu bêc sêhoñ gêtñ ñandô sa-nga meñ sa.”

*Yom gôlin pi gêtñ ñawhê saun
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)*

³⁰ Ma Yisu sôm, “Aô wasôm yom gôlin bocke tu bu wawhê ñalêtñ nañ Anötö ndê gôlin kêsôwec, nañ sa? Aô wanem dôhôn pi gêtñ sake bu wawhê sa? ³¹ Anötö ndê gôlin gitôm gêtñ ñawhê saun andô dañ nañ dasô sip nom, gitôm a soc ñawhê. ³² Gêtñ dau gêtñ saun andô, tigen yac bu dasô sip nom ndi, dec oc po tiatu e hóc gêtñ gêtñ ôm-nga hoñ su. Ma ñasangac oc sêhê baliñ e mbac lôlôc-nga sêmeñ sêhê si ñaic yêc ayun ñayham dau.”

³³ Yom gôlin kaiñ dinañ Yisu sôm têtñ lau ñapan. Inñ kêdôhôn ñac tôm ñac si gauc. ³⁴ Yom hoñ nañ inñ sôm têtñ ñac, nañ inñ sôm ña yom gôlin. Ma têtñ têm nañ inñ ti ndê ñgacsênomi sêmbo tawasê, nañ inñ whê gêtñ hoñ sa têtñ ñac.

*Yisu kôm bu ñampon timalô
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)*

³⁵ Têtñ acsalô dinañ kêtñ bu ñasec sa, nañ Yisu sôm têtñ inñ ndê ñgacsênomi, “Yac dalhô, dapi bugicton ñadanga dandi.” ³⁶ Goc sêhu lau ton atu dinañ siñ ma sêkôc Yisu whin ñac sêpi wañ dañ ma sêlhô si. Ma wañ ñatô sêlac sêwhin. ³⁷ Sêlac si ma mbu puc atu ma gêli bu ñampon sa gic sip wañ e kêtñ bu wañ pac. ³⁸ Magoc Yisu teñ gwalim ma yêc bêc yêc wañku-nga. Ngacsênomi sêun inñ sa, ma sêsôm têtñ inñ, “Kêdôhônwaga, bocke? Am hêgo daôm dom bu yac oc dandiñ, a?” ³⁹ Goc inñ tisa, ma sôm yom ñanga têtñ mbu ti bu ñampon bocdec bu, “Nañ gitôm! Timalô!” Goc mbu timalô ma gameñ ñañ sa. ⁴⁰ Ma inñ sôm têtñ ñac bu, “Tu sake-nga mac atôc daôm kêlêc? Bocke? Mac akêtñ whin aô dom, a?” ⁴¹ Magoc ñac sêsô ti sêtôc dau ñandô ma sêndac dandi, “Inñ asa dec? Gêtñ hoñ sêsôc inñ ndê yom ñapu, ma mbu ti bu ñampon sêwhin!”

5

Yisu kôm ngac ti nalau sac nayham sa
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Yisu ti ndê ngacsênomi sêhòc asê Bugicton Galili-nga nadangga têt gameŋ ac pi-nga, ma sêsòc baò yêc lau Gerasa-nga si gameŋ. ² Sêpi baò si, ma ngac daŋ naŋ nalau sac mbo in ndê nalôm, naŋ sa akêŋ òm sêhò-nga ma têt Yisu gi. ³ In ngac dau êlêmê ndòc òm sêhò-nga, ma têt daêsam lau sêŋsahê bu sêsò in dôn ŋa wac me ŋa sen, magoc gitôm dom. ⁴ Têt daêsam sêsò in amba ti gahi dôn ŋa sen, magoc in hê sen kic ma seŋ gapocwalò gahi-nga su. Lau daŋ sêtôm dom bu sêkôm in timalò. ⁵ Têt aasalò ti òbwêc, in mbo òm sêhò-nga ti gameŋ nabaò, ma taŋ asê ma kòc hoc ma tuc-tuc dau ŋamlic tisac.

⁶ Têt têt dinaŋ in gêlic Yisu kalhac ahê, goc kêti gi ma pòŋ haduc yêc in aŋgò-nga. ⁷⁻⁸ Ma Yisu sôm têt in, “Nalau sac, am hu ngac dinaŋ siŋ.” Dec nalau dau mbwêc atu ma sôm, “Yisu, Anötò Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê Atu, am bu kôm sake têt aò? Tu Anötò ndê ŋaê-nga, aò wateŋ am bu kôm aò ŋayom dom.” ⁹ Goc Yisu ndac in, “Am nem ŋaê asa?” Ma nalau sac ô yom ma sôm, “Aneŋ ŋaê ‘Toŋ Atu,’ bu yac nalau daêsam.” ¹⁰ Ma nalau dau teŋ Yisu tidim daêsam, bu soc ŋac su yêc gameŋ dinaŋ dom.

¹¹ Têt têt dinaŋ bôc toŋ atu seŋ gêt sêmbò lôc ŋapu yêc gameŋ dinaŋ. ¹² Goc nalau sac sêteŋ Yisu ma sêsôm, “Êmkiŋ yac atêt bôc dindê andi, bu yac asòc bôc si nalôm.” ¹³ Yisu gôlòc goc nalau sac sêhu ngac dinaŋ siŋ, ma sêsòc bôc nalôm si. Goc bôc hoŋ sênti si e sêsip salic sac, ma sêsip bugicton e bu kò ŋac sêmbac ndu. Bôc dau toŋ atu, ŋanamba gitôm 2,000. ¹⁴ Goc lau sêyob bôc-nga sênti si, ma sic miŋ yom dinaŋ têt lau naŋ sêmbò malac atu ti gameŋ ŋamakê-nga. Ma lau dau sêsa si bu sêlic gêt naŋ Yisu kôm. ¹⁵ Sêhòc asê in ma sêlic ngac naŋ Yisu soc nalau sac toŋ atu dinaŋ su yêc in, naŋ ndòc ti gauc ŋawa ma sòc ŋakwê, dec ŋac sêtòc dau. ¹⁶ Ma lau naŋ sêlic gêt dau, naŋ sic miŋ pi gêt naŋ Yisu kôm têt ngac ti nalau sac, ma têt bôc. ¹⁷ Goc lau gameŋ dinaŋ-nga sêteŋ Yisu ŋaŋga bu hu ŋac si gameŋ siŋ.

¹⁸ Têt ndoc Yisu bu pi waŋ ndi, naŋ ngac naŋ in soc nalau sac su yêc in, naŋ teŋ in ŋaŋga bu whiŋ in ndi. ¹⁹ Magoc Yisu sôm, “Mba! Am mbu têt nem lau ndi, ma ndic miŋ têt ŋac pi ŋalêt naŋ Pòmdu tawalò am, ma pi gêt hoŋ naŋ in kôm têt am.” ²⁰ Goc ngac dau kôlhò gi, ma kêgihi gameŋ naŋ sêsam bu Dekapolis,* ma gic miŋ yom pi gêt atu naŋ Yisu kôm têt in. Ma lau hoŋ sêhêdaê.

Yisu kôm awê lu nayham sa
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Yisu ti ndê ngacsênomi sêpi waŋ ma sêmbu sêpi bugicton nadangga si. Ma têt ndoc in sip baò gi, naŋ lau toŋ atu sêkac sa e sêŋgihi in ahuc. ²² Ma ngac daŋ ŋaê Jairas, naŋ yob lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc gameŋ dinaŋ, naŋ meŋ hóc asê. In gêlic Yisu goc hu dau sip nom yêc in gahi-nga. ²³ Ma in teŋ in ŋaŋga bocdec bu, “Aneŋ bawhê saun gêmbac atu kêpiŋ bu oc mbac ndu. Aò tac whiŋ bu am mweŋ, kêŋ amam sac in tu bu in mbac ndu dom, ma nayham sa tiyham.” ²⁴ Goc Yisu whiŋ in gi.

* **5:20** Dekapolis - ŋaê dinaŋ danem kwi bu ‘malac amanlu.’ Malac amanlu dinaŋ sêyêc Bugicton Galili-nga ŋagameŋ têt ac pi-nga.

Yisu kêsêlêŋ mbo, ma lau daêsam sêŋkuc in ma sêŋgihi in ahuc. ²⁵ Lau toŋ dinaŋ si daŋ in awhê naŋ gêm dac ŋapaŋ tòm yala 12. ²⁶ In kêsâlê dokta daêsam bu sênem in sa, ma gêmli ŋac e in ndê mone hoŋ pacndê. Magoc ŋac sêtôm dom bu sênem in sa. In hôc ŋandê atu tu ŋac-ŋga, ma gêmbac dau hôc gêlêc su. ²⁷⁻²⁸ Awhê dau ŋgô Yisu ŋawaê su, dec gauc gêm têtŋ dau bu, "Aô bu wamasec in ndê ŋakwê, dec oc kôm aô ŋayham sa." Tu dinaŋ-ŋga in kêsêlêŋ yêc lau toŋ atu ŋalôm kêkuc in, ma kêmasec in ndê ŋakwê. ²⁹ Ma ŋagahô eŋ in ndê dac sa tiyham dom, ma in kêsahê bu in ndê gêmbac pacndê su.

³⁰ Yisu kêyalê bu ŋaclai sa yêc in, goc ŋagahô in kac dau kwi yêc lau toŋ atu ŋalôm ma ndac, "Asa kêmasec aô neŋ ŋakwê?" ³¹ Magoc in ndê ŋgacsêŋomi sêo yom ma sêsôm, "Lic lau daêsam dindêc s êkôm am si. Bocke dec am ndac bu ŋac si asa kêmasec am?" ³² Magoc Yisu taso lau hoŋ, ma kêsâlê ŋamalac naŋ kôm gêtŋ dau. ³³ Awhê dau kêyalê bu in ŋayham sa su, dec têtŋ Yisu gi ma pôn haduc yêc in aŋgô-ŋga. In töt dau ti kêtitec mbo, ma hoc yom asê pi gêtŋ naŋ in kôm. ³⁴ Goc Yisu sôm teŋ in, "O aneŋ bawhê, am nem kêŋ whiŋ aô dec kôm am ŋayham sa. Am ndi ti atac malô, kwahic dec am nem ŋawapac pacndê su."

³⁵ Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma lau ŋatô sêmeŋ akêŋ Jairas ndê andu, ma sêsôm têtŋ in, "Am atômwê mbac ndu su. Tu sake-ŋga am bu kêŋ ŋawapac têtŋ Kêdôhôn-waga? Sôm têtŋ in bu meŋ dom." ³⁶ Tigerŋ Yisu hêgo dau tu ŋac si yom-ŋga dom, ma sôm têtŋ Jairas, "Töt daôm dom, kêŋ whiŋ." ³⁷ Goc Yisu kalhac lau hoŋ ahuc, ma kôc Pita, ma Jems lu ndê asidôwa Jon, ma sêwhiŋ Jairas si. ³⁸ Sêŋsêlêŋ si e sêhêc asê Jairas ndê andu, ma Yisu gêlic lau sêkôm ŋanta atu, ŋac sêhu dangibo asê ma sêtaŋ. ³⁹ Goc in sôc gi ma ndac ŋac, "Mac akôm ŋanta ti dangibo atu dindêc tu sake-ŋga? Bawhê dau mbac ndu dom, in yêc bêc naŋ yêc." ⁴⁰ Magoc ŋac sêmbwac in. Yisu kêŋ ŋac sêsa awê si, ma kôc bawhê ŋadamba lu dinda ti ŋgacsêŋomi töt dinaŋ sêwhiŋ in si, ma sêsôc ŋalôm naŋ bawhê yêc. ⁴¹ In kêm bawhê dau sip amba ma sôm têtŋ in, "Talita, k umi." (Yom Hibru dau danem kwi bu, 'Bawhê saun, am tisa.') ⁴² Ma ŋagahô eŋ bawhê dau, naŋ ndê yala ti 12, naŋ tisa ma kêsêlêŋ. Ma lau hoŋ naŋ sêlic gêtŋ dau, naŋ sêhêdaê ŋandô. ⁴³ Magoc Yisu kêŋ yao ŋaŋga bu sêsôm gêtŋ dau asê têtŋ lau ŋatô dom. Ma in sôm bu sêkêŋ gêtŋ daneŋ-ŋga têtŋ bawhê dau neŋ.

6

Yisu ndê lau sêkôc in sa dom (Mat 13:54-58; Luk 4:16-30)

¹ Yisu mbu têtŋ in ndê malac-hu gi, ma in ndê ŋgacsêŋomi sêŋkuc in. ² Têtŋ bêc Sabat-ŋga daŋ in sôc lôm wê-ŋga gi, ma gic hu kêdôhôn lau. Ma lau daêsam naŋ sêŋgô in ndê yom, naŋ sêhêdaê ma sêsôm têtŋ dandi, "Aluê! In ŋgac dec tap gêtŋ hoŋ dindêc sa yêc nde? Asa kêŋ gauc atu-tu dinaŋ têtŋ in, ma ŋaclai tu kôm gêtŋ dalô-ŋga?" ³ In yac neŋ ŋgac naŋ muŋ-ŋga kôm gwelêŋ kapenta-ŋga. In Maria ndê atungac, ma Jems, Josep, Judas ma Saimon dôwa! Ma in ndê lhuwêi sêmbu sêwhiŋ yac." Ma ŋac atac lu-lu tu in-ŋga. ⁴ Goc Yisu sôm têtŋ ŋac, "Lau hoŋ sêtoc propet daŋ sa, tigerŋ yêc in ndê malachu, in ndê asidôwai ma in dau ndê lau sêtoc in sa dom." ⁵ Ma yêc gameŋ dinaŋ in gitôm dom bu kôm gêtŋ dalô daêsam.

Inj kêñ amba sac lau gêm bac tiger-ñ-tiger, ma kôm ñac ñayham sa. ⁶ Ma inj hêdaê bu ñac sêkênj whiñ inj dom.

Tinjambu inj kêsêlêñ golom-golom malac, ma kêdôhông lau.

Yisu kêkinj ñgacsêñomi 12 sêsa si
(*Mat 10:7-11; Luk 9:1-5*)

⁷ Yisu mbwêc ndê ñgacsêñomi 12 sêtêñ inj sêmenj, ma inj kêkinj ñac lu-lu sêsa sêtêñ malac ñatô si, bu sênem mêtê lau. Ma inj kêñ ñaclai têtj ñac bu sêsoc ñalau sac su yêc lau. ⁸⁻⁹ Inj kêkinj ñac ti sôm yom têtj ñac bocdec bu, “Anjêlêñ andi, magoc akôc wapa daêsam dom. Asôc nem atapa ma akôc nem tôc, dec tôm. Ampwic hacgêlê dom, ma akôc gêtj danen-ñ-ga me awa me ñakwê aô daôm-ñ-ga dom. ¹⁰ Têtj ndoc mac asôc malac danj andi, ma lau sêkôc mac sa asôc ñac si andu, nanj ambo whiñ ñac e mac ahu malac dau sinj. ¹¹ Ma lau malac danj-ñ-ga bu sêkôc mac ti nem yom sa dom, goc atonj kop su yêc gahim têtj ndoc mac ahu ñac sinj, bu atôc ñac si giso asê.”

¹² Goc ñac sêlhô si ma sem mêtê bu lau sênem si ñalôm kwi ma sêhu mêtê sac sinj. ¹³ Sêsoc ñalau sac daêsam su yêc lau, ma sêmbac olib ñakwi pi lau gêm bac daêsam ma sêkôm ñac ñayham sa.

Herod gauc gêm yom daêsam pi Yisu
(*Mat 14:1-2; Luk 9:7-9*)

¹⁴ Lau sic minj pi Yisu ñapanj e inj ndê waê tiapa, ma Kinj Herod ñgô ñawaê pi inj whiñ. Lau ñatô sêsôm bu, “Yisu inj Jon, Ñgac Kêku Lau-ñ-ga, nanj tisa akênj lau batê-ñ-ga, ma bocdinanj inj kôc ñaclai bu kôm gêtj dalô.” ¹⁵ Ma ñatô sêsôm, “Mba! Inj ñgac dec inj propet Elaija nanj tisa akênj lau batê-ñ-ga.” Ma ñatô sêsôm, “Mba! Inj propet danj tôm propet akwa-kwa.” ¹⁶ Magoc têtj têm Herod ñgô yom dinanj pi Yisu, nanj inj sôm, “Ñgac dê mboe Jon, ñgac nanj aô gatim inj kachu kic, nanj tisa akênj lau batê-ñ-ga.”

Herod gic Jon, Ñgac Kêku Lau-ñ-ga ndu ñaminj
(*Mat 14:3-12*)

¹⁷⁻¹⁸ Munj-ñ-ga, Herod kôc inj asi Pilip ndê awhê Herodias ma gêm ti ndê awhê. Dec Jon hoc Herod ndê giso asê ma sôm têtj inj, “Am gêm nem asim ndê awhê, dec kôm gêtj so sambuc.” Tu dinanj-ñ-ga Herod kêkinj ndê lau sinj-ñ-ga bu sêkôc Jon dônj, ma sêkênj inj ndôc gapocwalô. ¹⁹ Tu Jon ndê yom-ñ-ga, Herodias êlêmê tac ñandê têtj inj ma tac whiñ bu sêndic inj ndu. Magoc inj gitôm dom, ²⁰ bu Herod kêyalê bu Jon inj ñgac gitêtj ti dabunj, dec tôc Jon ma yob inj ñapep. Herod tac whiñ bu ñgô Jon ndê yom, magoc Jon ndê yom kôm inj gauc gêm yom daêsam. ²¹ Tinjambu Herodias tap lêtj danj sa bu lau sêndic Jon ndu. Têtj Herod ndê bêc dinda kôc inj-ñ-ga, nanj Herod ndê mwasinj danj ma kêgalêm inj ndê lau atu-tu, ti lau bata sinj-ñ-ga, ma lau bata Galili-ñ-ga. ²² Ñac sêndôc mwasinj dau ñalôm ma Herodias atuwê sôc menj ma tê wê. Gêtj dau kôm Kinj Herod ti ndê ñaclenj honj atac ñayham kêlêc. Goc inj sôm têtj bawhê dau, “Am ndac gêtj bocke nanj am atac whiñ, ma wakênj têtj am.” ²³ Ma inj kêmatinj yom têtj inj bocdec bu, “Gêtj nanj am bu ndac, nanj aô wakênj têtj am, tôm aô wawhê nenj wapa honj kôc ndi tonj lu ma wakênj tonj danj têtj am.” ²⁴ Goc bawhê dau sa gi ma ndac dinda, “Aô wandac gêtj sake?” Ma dinda ô yom ma sôm, “Am ndac Jon, Ñgac Kêku Lau-ñ-ga ndê ñagôlônj.” ²⁵ Goc bawhê dau kac dau kwi ma kêti mbu têtj Kinj Herod gi, ma sôm têtj inj bu, “Aô tac whiñ bu kwahic dec, am tim Jon, Ñgac Kêku Lau-ñ-ga ndê kachu kic, goc kênj inj ndê ñagôlônj

sip pele danj ma kêñ têtj aö, bu walic pi tanônj bu inj mbac ndu ñandô.”
²⁶ Yom dau kôm Kin Herod ñalôm ñawapac atu, tigenj tu inj kêmatinj yom yêc ñaclej hoñ angô-ñga, dec kôm tôm bawhê dau ndac. ²⁷ Ma ñagahô inj kêkinj ñgac danj bu ndic Jon ndu ma kôc inj ñagôlônj mbu mej. Ñgac dau sôc gapocwalô gi, tim Jon ndê kachu kic, ²⁸ ma kêñ ñagôlônj sip pele danj. Goc kôc sa gi kêñ têtj bawhê, ma bawhê kêñ têtj dinda gêlic.
²⁹ Têtj têtj Jon ndê sêñjomi sêñgô gêtj dau ñawaê, nanj sêmej ma sêkôc inj ndê ñamlanj sa, ma si sêñsuhuj.

Yisu ndê ñgacsêñjomi sêmbu sêmej

³⁰ Ñgacsêñjomi nanj Yisu kêkinj ñac sêsa si, nanj sêmbu sêtêtj inj sêmej, ma sic minj pi gêtj hoñ nanj sêkôm, ma yom nanj sêndôhônj têtj lau. ³¹ Têtj têtj dinanj lau daêsam sêwê sêtêtj Yisu sêmej ñapanj, dec ñasawa mba bu inj ti ndê lau sênej gêtj. Tu dinanj-ñga dec inj sôm têtj ñac, “Mac tamwasêm awhinj aö, ma yac dasa gameñ sawa danj dandi, ma tanjwhanj dauñ.”

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

³² Bocdinañ ñac sêpi wanj danj bu sêlhô sêtêtj gameñ sawa danj sêndi.
³³ Magoc lau daêsam sêlic ñac sêpi wanj ma sêñyalê bu Yisu ti ndê lau. Bocdinañ lau akêñ malac hoñ yêc gameñ dinanj sêñkuc ñac, sênti sêmbu baö ma sêhóc gêlêc ñac. ³⁴ Têtj têtj Yisu ti ndê ñgac-sêñjomi sêsôc baö si, inj gêlic lau daêsam dinanj ma tawalô ñac, bu ñac sêtôm domba nanj si inj ñgac yob ñac-ñga mba. Dec inj gic hu kêdôhônj yom daêsam têtj ñac.

³⁵ Sêmbu e telha sa, goc Yisu ndê ñgacsêñjomi sêtêtj inj si ma sêsôm, “Gameñ dindec gameñ sawa, ma ac pacndê. ³⁶ Kêñ lau dau sêlhô sêtêtj malac ti gameñ ñamakê-ñga sêndi, bu sênemlihi gêtj sênej-ñga.” ³⁷ Magoc Yisu sôm, “Mba! Mac daôm akêñ gêtj têtj ñac sênej.” Ma ñac sêô yom ma sêsôm, “Lau dindec ñac lau daêsam andô! Yac bu anemlihi bolom ña mone atu gitôm †denarii 200, dec oc tôm bu ñac hoñ sênej ñagec-ñagec. Yac akôm bocdinañ, a?” ³⁸ M a inj ndac, “Mac nem bolom hinjga ndöc? Andi alic.” Ma ñac si sêlic goc sêmbu sêmej ma sêsôm, “Yac mba bolom limdanj, ma i lu sêndöc.”

³⁹ Goc Yisu sôm têtj ñac bu sêkêñ lau hoñ sêndöc sic titonj-titonj sêndöc kwanj. ⁴⁰ Ma lau hoñ sêndöc sic titonj-titonj, tonj ñatô gitôm lau 100, ma ñatô gitôm 50. ⁴¹ Goc Yisu kôc bolom limdanj ma i lu sa, tatic undambê ma gêm mbec, goc pô bolom kôc-kôc, ma kêñ têtj ñgacsêñjomi bu sêndic sam têtj lau. Goc inj kôm bocdinañ pi i lu. ⁴² Lau hoñ senj gêtj e hóc ñac dôñ. ⁴³ Ma tinjambu ñgacsêñjomi sic bolom ti i ñadêlê sa sip gatop 12 e mejhu.

⁴⁴ Yisu gôlôm lau tonj atu dinanj, ma launjac nanj sêmbu tonj dau ñalôm ma senj gêtj, nanj si namba gitôm 5,000.

Yisu kêsêlêñ mbo bu ñahô

(Mat 14:22-33; Jon 6:16-21)

⁴⁵ Têtj têtj dinanj Yisu kêñ ndê ñ gacsêñjomi sêpi wanj danj si, ma kêkinj ñac sêmunj inj sêpi bugictonj ñadanjga, bu sêtêtj malac Betsaida sêndi. Ma inj dau mbo baö bu kêñ lau tonj atu dinanj sêlhô si. ⁴⁶ Inj hu ñac sinj su, goc pi lôc danj gi bu tenj mbec.

⁴⁷ Ñasec sa su, ma wanj dau sa bugictonj ñalhu, ma Yisu tawasê mbo baö. ⁴⁸ Inj gêlic ndê ñgac-sêñjomi sêhêc wanj ñanjga, bu mbu atu kêsêlêñ

ma puc nac dôn. Têñ ôbwêc lôm inj kêsêlêñ mbo bu ñahô, ma sa têñ nac gi. Inj bu hôc gêlêc nac, ⁴⁹ magoc têñ ndoc sêlic inj kêsêlêñ mbo bu ñahô, nac gauc gêm bu sêlic ñalau ðañ. Nac sêmbwêc atu, ⁵⁰ bu nac honj sêlic inj ma sêtôc dau. Magoc ñagahô inj sôm yom têñ nac bu, “Ñalôm pêñ dôn ma atôc ðaôm dom, bu aô ðañ dindêc!” ⁵¹ Goc inj kêsêlêñ têñ nac ma pi wañ gi. Ma mbu timalô ma binôn sip. Nac sêhêdaê ñandô, ⁵² ñahu bu nac sêlic gêñ nanj inj kôm pi bolom ti i, magoc nac si gauc sa dom pi inj ndê ñaclai. Nac si ñalôm ñadandi.

*Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret
(Mat 14:34-36; Jon 6:22-25)*

⁵³ Nac sêhêc asê malac Genesaret yêc bugictonj ñadanga, ma sêsô wañ dôn. ⁵⁴ Nac sêsip baô si ma ñagahô lau sêñyalê bu Yisu. ⁵⁵ Goc sênti sêtêñ malac honj yêc gameñ ðinañ, ma sêkêñ Yisu ñawaê. Ma tinambu lau sêmbalanj si lau gêmbac sêtêñ malac bocke nanj sêngô bu Yisu mbo. ⁵⁶ Ma malac atu ti sauñ, me gameñ ñamakê-nga bocke nanj Yisu mbo, nanj lau sêtoc si lau gêmbac sêyêc maket ñamala, ma sêteñ Yisu bu nac sêmasêc inj me bu sêmasêc inj ndê ñakwê ñambwa. Ma lau honj nanj sêmasêc inj, nanj ñamlic ñayham sa.

7

*Gêñ nanj kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö angô-nga
(Mat 15:1-20)*

¹ Lau Palêsai ti kêdôhônjwaga yomso-nga ñatô akêñ Jerusalem sêtêñ Yisu si. ² Ma nac sêlic bu inj ndê ñgacsêñomi ñatô sêngwasinj amba dom ma señ gêñ. Bocðinañ nac gauc gêm bu ñgac-sêñomi si amba ñadômbwi. ³ Nac gauc gêm yom ðinañ, ñahu bu lau Palêsai ti lau Israel-nga ðaêsam sêñkuc mêtê nanj lau andô sic dulu têñ nac, bu sêngwasinj amba muñ su, goc sêneñ gêñ. ⁴ Ma têñ ndoc sêmbu akêñ maket sêmeñ,* nanj sêngwasinj amba muñ, goc sêneñ gêñ. Ma ñac sêngwasinj laclhu ti akôp ma suc, ma sêñkuc mêtê kainj ðinañ ðaêsam, nanj lau andô Israel-nga sic dulu têñ nac. ⁵ Bocðinañ lau Palêsai ti kêdôhônj-waga yomso-nga ðinañ sêndac Yisu, “Tu sake-nga am nem ñgac-sêñomi sêñkuc ñagôlinj nanj lau andô sic dulu têñ yac, nanj dom, ma señ gêñ ti amba ñadômbwi?” ⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Propet Aisaya hoc yom asê muñ su, nanj hêganônj mac lau atim yom lau-nga solop. Yom ðaê sêto yêc bocdec bu:

Lau dindêc sêtoc aô sa ña whasuj ñambwa, tigenj nac si ñalôm yêc ðañ dau-nga.

⁷ Nac sem akinj aô ñandô dom, ma yom nanj sêndôhônj têñ lau, nanj ñamalac si yomso ñambwa.” *[Ais 29:13]*

⁸ Goc Yisu gic têku yom ma sôm, “Mac ahu Anötö ndê yomso sinj, ma asap ñamalac ñambwa si ñagôlinj dôn. ⁹ Mac alic ñayham bu asap mac ðaôm nem ñagôlinj dôn, magoc atec Anötö ndê yomso, a? ¹⁰ Bu Moses to Anötö ndê yomso bocdec bu, ‘Toc ðamam lu ðinañ sa.’ Ma inj to yom ðañ whinj bocdec bu, ‘Ñgac ðañ bu sôm yom sac pi inj ðamba lu ðinañ, nanj lau

* **7:4** Têñ ndoc lau Palêsai ma lau †Kraib sêmbu maket, nanj semlihi gêñ yêc lau Israel ñatô nanj sêhêgo dau tu Moses ndê yomso-nga dom, ma †lau gameñ apa-nga nanj sêmbu maket ñamala. Nac gauc gêm bu lau dau oc sêkôm nac ñadômbwi sa yêc Anötö angô-nga, ma bocðinañ sêngwasinj amba têñ ndoc sêmbu akêñ maket sêmeñ.

sêndic in ndu man.' ¹¹ Tiger mac andôhôn lau bu sêngilî yomsu dinan. Njamalac dan ndê awa me gêñ bu yêc bu nem damba lu dinda sa, magoc in bu ndic yao gêñ dau ma sôm têt inlu, 'Gêñ nan bu nem amlu sa, nan gasam bu Koban.' (Yom Koban dinan nahu bu in kêyalin gêñ dau sa bu kêñ ti da têt Anötö.) ¹² Tu dinan-nga in gêm in damba lu dinda sa dom, ma mac alic nayham. ¹³ Nalên dinan mac asen Anötö ndê yom popoc ma anjuk lau andô si nagôlin nan apami sic dulu têt mac. Mac akôm mêtê daêsam gitôm dinan."

¹⁴ Goc Yisu ta lau hon sêtên in sêmên tiyham, ma sôm, "Mac lau hon, anjô ma anyalê. ¹⁵⁻¹⁶ Gêñ hon nan yêc awê ma sip jamalac natak nalôm, nan nadan kôm in nadômbwi sa yêc Anötö anjô-nga dom. Magoc mêtê ti gauc sac nan men akên jamalac nalôm, nan kôm in nadômbwi sa yêc Anötö anjô-nga."

¹⁷ Tinjambu Yisu hu lau dinan sin ma in ti ndê ngacsênomi sêsôc andu dan si. Goc sêndac in pi yom gôlin dinan nahu. ¹⁸ Ma in ndac nac, "Bocke dec mac atôm lau natô nan si gauc sa dom? Alic bu gêñ n an yêc awê, ma sip jamalac natak nalôm, nan oc kôm in nadômbwi sa dom. ¹⁹ Nahu bu gêñ dinan sip in nalôm ti gauc dom, magoc sip in natak nalôm goc tinjambu sa men tiyham." (Yisu ndê yom dinan tôc asê bu Anötö gic yao gêñ danen-nga dan bu gêñ nadômbwi dom.)

²⁰ Ma in gic têku yom ma sôm, "Gêñ sac bocke nan sa yêc jamalac si nalôm me wasun, nan kôm in nadômbwi sa yêc Anötö anjô-nga. ²¹⁻²² Mêtê sac daêsam nahu yêc jamalac si nalôm. Gauc sac, mêtê sênem kan gêñ-nga, sêndic jamalac ndu-nga, mêtê mockain-nga nan lau nan sem dau sa su, ma lau nan sem dau sa su dom nan sêkôm, lên atac whin awa ti wapa-nga, mêtê sêlic lau sac-nga ti sênsau lau-nga, mêtê sênên gêñ nawahô-nga, mêtê nalôm nagalac-nga ti mêtê lêmun-nga, ma sêsôm yom sac-sac-nga, mêtê sêtoc dau sa-nga, ma lên gauc mbasi-nga. ²³ Mêtê sac kain dinan hon nahu yêc jamalac si nalôm, ma kôm nac nadômbwi sa yêc Anötö anjô-nga."

Awhê Kanan-nga dan kêñ whin nanja
(Mat 15:21-28)

²⁴ Yisu ti ndê ngacsênomi sêhu gameñ dinan sin, ma sêtên gameñ nan yêc kêpin malac Taya ma sêsôc andu dan si. In tec bu lau dan sênjalê gameñ nan in mbo, magoc in gitôm dom bu sin dau. ²⁵⁻²⁶ Awhê dan mbo gameñ dinan, nan nalau sac dan mbo in atuwê nalôm. In awhê Grik-nga nan dinda kôc in yêc gameñ Sairo-Pionisia-nga. Têt ndoc awhê dau ngô nawaê pi Yisu, nan têt in gi, ma hu dau sip nom yêc in gahi-nga. Ma in têt Yisu nanja bu in soc nalau sac dau su yêc in atuwê.

²⁷ Ma Yisu sôm têt in, "Gêñ jamata-nga dakên gêñ danen-nga têt balêkoc bu sênên e hôc nac dôñ. Solop dom bu dakôc balêkoc si gêñ danen-nga, ma tambalin têt giam sênên." ²⁸ Magoc awhê dau ô yom ma sôm, "Yomandô Pômdau, magoc giam nan sêndoc tebo napu, nan sen gêñ napopoc nan balêkoc sênjain sip nom." ²⁹ Goc Yisu sôm, "Tu am nem yom dinan-nga dec aô wanem am sa. Am mbu ndi ma am oc lic bu nalau sac dau hu am atômwê sin su." ³⁰ Goc awhê dau mbu têt ndê andu gi, ma tap sa bu nalau sac dau hu in atuwê sin ma bawhê dau yêc bêc yêc ndê mbô.

Ngac awha mba ma danggasuŋ bic

³¹ Yisu ti ndê ngacsêŋomi sêhu malac Taya ŋagameŋ siŋ. Ŋac sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ têtŋ malac Saidon goc sêtêŋ bugictoŋ Galili-ŋga, ma sêpi bugictoŋ ŋadanŋa ma sêtêŋ gameŋ Dekapolis-ŋga si. ³² Yêc gameŋ dinaŋ lau ŋatô sêkôc ŋgac dan danggasuŋ bic ma awha mba ma sêtêŋ Yisu si, ma sêteŋ iŋ bu kêtŋ amba sac iŋ. ³³ Lau daêsam sêlhac dindê, goc Yisu kôc ŋgac dau ma iŋlu sêsa ŋasawa sauŋ si sêlhac dau-ŋga. Ma iŋ kêtŋ amba-atu sôc ŋgac dau danggasuŋ, ma iŋ hu gasôp pi amba-atu ma kêtŋ pi ŋgac dau êmbala. ³⁴ Goc iŋ tatac undambê, sê awha atu, ma sôm têtŋ iŋ bu, “Epata.” (Yom dau danem kwi bu ‘Po asê.’) ³⁵ Ma ŋagahô iŋ danggasuŋ po asê, êmbala tigolon, ma iŋ sôm yom yêc awê.

³⁶ Yisu gic yao lau bu sêndic miŋ pi gêtŋ dinaŋ têtŋ lau ŋatô dom, magoc sêsôc iŋ ndê yom ŋapu dom. Iŋ gic yao ŋac tidim daêsam, magoc ŋac sic miŋ pi iŋ hôc gêlêc su. ³⁷ Ma lau hoŋ naŋ sêŋgô, naŋ sêhêdaê ŋandô ma sêsôm, “Iŋ kôm gêtŋ hoŋ ŋapep eŋ, ma gitôm bu kôm lau danggasuŋ bic sêŋgô yom, ma lau awha mba sêsôm yom asê.”

8

Yisu gôlôm lau 4,000

(Mat 15:29-39)

¹ Têtŋ têtŋ dinaŋ lau daêsam sêkac sa tiyham e lau toŋ atu sêmbo sêwhiŋ Yisu. Iŋ gêlic bu ŋac si gêtŋ sêneŋ-ŋga mba, goc ta ndê ngacsêŋomi sêtêŋ iŋ sêmeŋ, ma sôm têtŋ ŋac bu, ² “Aô tanwalô lau dindec, bu sêmbo sêwhiŋ aô gitôm bêc tō su, ma ŋac si gêtŋ sêneŋ-ŋga pacndê. ³ Ma aô bu wakêtŋ ŋac sêlhô ti gêtŋ yô ŋac, dec ŋac oc tagôlô yêc seŋ. Ŋac si lau ŋatô sêmeŋ akêtŋ gameŋ baliŋ.” ⁴ Magoc iŋ ndê ngacsêŋomi sêô iŋ ndê yom ma sêsôm, “Yac dambo gameŋ sawa, ma oc dakôc gêtŋ daneŋ-ŋga y êc nde, naŋ tôm bu lau hoŋ dindec sêneŋ?” ⁵ Ma Yisu ndac ŋac, “Mac nem bolom hiŋga ndôc?” Ma ŋac sêsôm, “Yac mba bolom 7 sêndôc.”

⁶ Goc Yisu sôm têtŋ lau bu sêndôc sic sêndôc nom. Ma iŋ kôc bolom 7 dinaŋ ma gêm danŋe, pô kôc-kôc, ma kêtŋ têtŋ ndê ŋgac-sêŋomi bu sêndic sam têtŋ lau, dec sic sam. ⁷ Ma ŋac si i mwambwa ŋatô sêndôc, naŋ Yisu gêm mbec whiŋ, ma sôm bu sêndic sam têtŋ lau. ⁸ Ma lau hoŋ seŋ e hôc ŋac dôtŋ, goc ngacsêŋomi sic ŋadêlê sa sip gatop 7 e meŋhu. ⁹ Launŋac naŋ seŋ gêtŋ dau, naŋ si namba gitôm 4,000. Tiŋambu Yisu kêtŋ ŋac sêlhô si, ¹⁰ ma iŋ ti ndê ŋgac-sêŋomi sêpi waŋ dan ma sêtêŋ gameŋ naŋ sêsam bu Dalmanuta, naŋ si.

Lau Palêsai sêndac Yisu bu kôm gêtŋ dalô

(Mat 16:1-4)

¹¹ Lau Palêsai ŋatô sêtêŋ Yisu si, ma sic hu sêŋsu iŋ. Ŋac bu sêŋsahê iŋ, dec sêndac iŋ bu kôm gêtŋ dalô dan bu tôc asê bu iŋ kôc ŋaclai yêc Anôtô ndê. ¹² Magoc Yisu h ulai ma sôm têtŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac lau têtŋ dindec-ŋga aŋsalê gêtŋ dalô? Yomandô wasôm t êŋ mac bu aô wakôm gêtŋ dalô tôm mac andac, naŋ dan dom.” ¹³ Goc iŋ hu ŋac siŋ ma pi waŋ tiyham whiŋ ndê ŋgac-sêŋomi ma sêlhô bu sêmbu sêpi bugictoŋ ŋadanŋa sêndi.

Yisu puc lau Palêsai ti Herod si giso asê

(Mat 16:5-12)

¹⁴ Têḅ ndoc ḅgacsêḅnômi sêpi waḅ dau si, naḅ sêḅlhiḅ dau siḅ bu sêkôc bolom ḅatô, ma ḅac si bolom tigeḅ yêc waḅ dau ḅalôm. ¹⁵ Ma Yisu sôm yom ti ḅaḅga têḅ ḅac bu, “Ayob daôm ḅapep pi lau Palêsai si yist ma Herod ndê yist.” ¹⁶ Ma ḅac sem yomgalôm sêwhiḅ dandi ma sêsôm, “Iḅ sôm yom dinaḅ ḅahu bu yac neḅ bolom mbasi.” ¹⁷ Yisu kêyalê yom naḅ ḅac sêsôm, dec sôm têḅ ḅac, “Tu sake-ḅga mac am yomgalôm ma gauc gêm bu yom naḅ aô gasôm pi yist, naḅ ḅahu bu mac nem bolom mba? Bocke mac nem gauc sa pi gêḅ hoḅ naḅ aô gakôm, naḅ dom? Mac nem ḅalôm ḅadandi sa, a? ¹⁸ Tanôm yêc, magoc mac alic gêḅ daḅ ḅapep dom. Daḅamsuḅ yêc, magoc mac aḅgô yom dom. Gauc nem gêḅ naḅ aô gakôm su. ¹⁹ Têḅ têm naḅ aô gac sam bolom amanḅaḅ têḅ lau 5,000, naḅ mac ahon ḅadêlê sa sip gatop ḅiḅga?” Ma sêsôm, “Gatop 12.” ²⁰ Goc Yisu sôm, “Ma têḅ têm naḅ aô gac sam bolom 7 têḅ lau 4,000, naḅ mac ahon ḅadêlê sa sip gatop ḅiḅga?” Ma sêsôm “Gatop 7.” ²¹ Goc iḅ sôm têḅ ḅac, “Ma bocke dec mac nem gauc sa su dom?”

Yisu kôm ḅgac tapec ḅayham sa

²² ḅac sêlac waḅ si e sêhôt asê malac Betsaida. Ma lau ḅatô sêkôc ḅgac tapec daḅ sêtêḅ Yisu si, ma sêḅdac Yisu bu kêḅ amba sac iḅ. ²³ Goc Yisu kêḅ iḅ sip amba, ma wê iḅ sa malac ḅamakê gi. Iḅ hê gasôp pi iḅ tandô ma kêḅ amba sac iḅ, ma ndac, “Am gêlic gêḅ daḅ me mba?” ²⁴ Ma ḅgac dau hôt tandô sa ma sôm, “Aêc, aô galic ḅamalac sêḅsêlêḅ sêmbo, magoc galic ḅac ḅadauḅ-dauḅ. Aô galic ḅac sêtôm a.” ²⁵ Goc Yisu kêḅ amba sac iḅ tandô tiyham, ma iḅ tandô po asê ma ḅayham sa. Ma iḅ gêlic gêḅ hoḅ ḅawa ḅayham. ²⁶ Goc Yisu kêḅ iḅ kôlhô gi ma sôm, “Am lhô solop têḅ nem andu ndi. Mbu sôt malac dec ndi dom.”

Pita hoc Yisu ḅahu asê

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Tiḅambu Yisu ti ndê ḅgac-sêḅnômi sêlhô bu sêtêḅ malac ḅatô naḅ yêc kêpiḅ Sisaria-Pilipai sêḅdi. Sêḅsêlêḅ sêmbo seḅ ma Yisu ndac ḅac bocdec bu, “Lau sêsôm bu aô asa?” ²⁸ Ma ḅac sêsôm têḅ iḅ, “Lau ḅatô sêsôm bu am Jon, ḅgac Kêku Lau-ḅga, ma ḅatô sêsôm bu am Elaija, ma ḅatô sêsôm bu am propet akwa-kwa si daḅ.” ²⁹ Dec iḅ ndac ḅac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aô asa?” Ma Pita ô iḅ awha ma sôm, “Am Mesaya dau.” ³⁰ Goc Yisu gic yao ḅac bu sêsôm iḅ asê têḅ lau daḅ dom.

Yisu sôm gwanay bu iḅ oc hôt ḅandê

(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

³¹ Têḅ têm dinaḅ Yisu gic hu kêdôhôn ḅac pi gêḅ naḅ oc hôt asê ḅamalac ndê Atu. Iḅ oc hôt ḅawapac daêsam, ma lau bata Israel-ḅga ti ḅdabuḅsiga atu-tu ma lau naḅ sêḅdôhôn yomsu oc sêtec iḅ. Lau oc sêḅdic iḅ ndu, ma tiḅambu bêc tô ḅiḅga su iḅ oc tisa tiyham. ³² Iḅ sôm yom dinaḅ yêc awê, dec Pita kôt iḅ sa ḅasawa sauḅ gi, ma sôm iḅ. ³³ Magoc Yisu kac dau kwi, tahê ndê ḅgacsêḅnômi ma sôm Pita bocdec bu, “Sadaḅ, kôt daôm sa lhô su! Bu am kêyalê Anôtô ndê lêḅ dom, am bu êḅkuc ḅamalac si gauc ḅambwa.”

Lau naḅ sêḅkuc Yisu oc sêhôt ḅawapac

(Mat 16:24-28; Luk 9:23-27)

³⁴ Goc iḅ mbwêc ndê ḅgac-sêḅnômi ti lau daêsam naḅ sêḅkuc iḅ, naḅ sêtêḅ iḅ sêmêḅ, ma sôm têḅ ḅac, “Asa naḅ tac whiḅ bu êḅkuc aô, naḅ

êngwiniñ dau ma hôc ndê a gicso dau sa, ma ênkuc aô. ³⁵ Bu asa nañ tac whiñ bu sap gêñ nom-nga dôñ napan tu mbo tali-nga, nañ oc niñga. Magoc asa nañ bu hu gêñ nom-nga siñ tu ênkuc aô-nga ma tu nawaê ñayham-nga, nañ oc niñga dom. ³⁶ Ñamalac dan bu po gêñ nom-nga hoñ sa, magoc iñ dau gatu bu niñga, dec gêñ nom-nga hoñ dinañ oc tôm dom bu nem iñ sa. ³⁷ Bu gêñ ñayham bocke yêc, nañ gitôm bu dakêñ têt Anötô ô yac neñ gatuñ?

³⁸ “Lau têt dindec-nga ñac lau sac, ma sêpuc dômbwê Anötô ma sêsa si lêt bambaliñ tôm lau mockaiñ-nga. Asa nañ kwahic dec maya tu aô ti aneñ yom-nga, nañ Ñamalac ndê Atu oc maya tu iñ-nga têt ndoc ñambu-nga nañ iñ mbu meñ ti Damba Anötô ndê ñawasi, ma añela dabuñ sêwhiñ.”

9

¹ Ma iñ sôm têt ñac, “Yomandô aô wasôm têt mac! Lau ñatô kwahic dec sêmbo, nañ oc gacgeñ sêmbo tali e sêlic Anötô ndê gôliñ meñ sa tiawê ma ti ñaclai atu.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ñawasi

(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Bêc 6 giñga su goc Yisu kôc Pita, Jems ma Jon sêwhiñ iñ, ma ñac tawasê sêpi lôc baliñ dan si. Têt têt dinañ Yisu ndê ñamlic kaiñ dan sa, ma sêlic iñ ndê ñawasi. ³ Iñ ndê ñakwê sêp sambuc ma ñawasi atu, hôc gêlêc gêñ sêsêp nom-nga hoñ. ⁴ Ma sêlic Elaija lu Moses sêhoc dau asê, ma iñlu sem yomgalôm sêwhiñ Yisu. ⁵ Goc Pita sôm têt Yisu, “Kêdôhônwaga, ñayham kêlêc bu yac dambo lec. Yac oc akwê bac tó tu mac ambo-nga, am nem bac dan, Moses nde dan, ma Elaija ndê bac dan.” ⁶ Ngacsêñomi tó dinañ sêtôc dau atu, ma bocdinañ Pita gêm gauc yom tu sôm-nga. ⁷ Têt dinañ dao dan meñ kêgatôc ñac ahuc, ma awha dan sa yêc dao ñalôm, nañ sôm, “Aô neñ atuñgac dau dindec, nañ aô atac whiñ ndu andô. Añgô iñ ndê yom mañ.” ⁸ Ma ñagahô ñac tahê gameñ dau, ma sêlic bu Yisu tawasê mbo whiñ ñac.

Gêndac pi Elaija

(Mat 17:10-13)

⁹ Tiñambu ñac sêsip akêñ lôc dau sêmeñ, ma Yisu kêñ yao bu sêsôm yom pi gêñ nañ sêlic yêc lôc, nañ asê dom e tôm Ñamalac ndê Atu tisa akêñ lau batê-nga. ¹⁰ Tu dinañ-nga ñac sem yom dinañ ahuc yêc ñac dau, magoc sem yomgalôm sêwhiñ dandi napan pi gêñ dau. Ñahu bu Yisu ndê yom pi iñ tisa akêñ lau batê-nga, nañ sêñyalê ñahu dom.

¹¹ Ma sêndac Yisu, “Lau Skraib nañ sêndôhôn yomsu, nañ sêsôm bu Elaija oc meñ hôc asê muñ, ma tiñambu Mesaya oc meñ. Yom dau ñahu bocke?” ¹²⁻¹³ Ma Yisu sôm, “Elaija gic waê bu hôc asê muñ Mesaya, bu êmasañ gêñ hoñ tisolop. Ma aô wasôm têt mac, bu Elaija meñ hôc asê su. Ma lau sêkôm mêtê sac têt iñ tôm ñac atac whiñ, tôm Anötô ndê yom nañ sêto yêc gwanañ su. Ma yom nañ sêto yêc pi Ñamalac ndê Atu nañ sôm bu iñ gic waê bu hôc ñandê atu, ma lau oc sêpu iñ ma sêtec iñ. Mac añyalê yom dau ñahu, me mba?”

Yisu soc ñalau sac su yêc balê dan

(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Yisu ma ngacsêngomi tö dinan̄j sêsip akêñ lôc dau sêmen̄j ma sêlic bu kêdôhôngwaga yomsu-nga ñatô ma Yisu ndê ngacsêngomi ñatô sêsôm dau sêmbo, ma lau toñ atu sêngihi ñac ahuc. 15 Têñ ndoc lau hoñ dinan̄j sêlic Yisu nan̄j sêhêdaê ñandô, ma sênti sêtêñ in̄j si ti sêhê mwalêc in̄j. 16 Ma Yisu ndac ñac bu, “Mac asôm daôm pi yom bocke?” 17 Ma ñamalac dan̄j nan̄j mbo lau toñ atu ñalôm, nan̄j ô yom ma sôm, “Kêdôhôngwaga, aô gakôc aneñ balê dindec gameñ, bu ñalau sac dan̄j mbo in̄j ñalôm ma kôm in̄j awha mba. 18 Têm ñatô ñalau sac dau kôc in̄j dôñ ma tuc in̄j sip nom gi, kôm in̄j whapwic sa ma señ lhô, ma in̄j amba ti gahi ñanga sa. Aô gandac am nem ngacsêngomi bu sêsoc ñalau dau su, magoc ñac sêtôm dom.” 19 Yisu ngô yom dau ma sôm, “O mac lau, aô gambo gawhiñ mac ñasawa hic baliñ su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêñ dan̄j? Aô wambo wawhiñ mac ñapañ dom! Mac nem akêñ whiñ mbasi. Akôc balê dau sa ameneñ.”

20 Dec sêkôc balê dau sêtêñ Yisu sêmen̄j, ma têñ têm ñalau sac gêlic in̄j, nan̄j ñagahô in̄j kêmwanan̄j balê dau ti ñanga, goc tuc in̄j sip nom gi, ma in̄j kêpi ti whapwic sa yêc nom. 21 G oc Yisu ndac balê dau ñadamba, “Ñalau sac kôm in̄j bocdinan̄j tôm yala hiñga?” Ma damba sôm, “In̄j mbo bocdinan̄j têñ têm in̄j balêkoc saun̄j ñapañ e kwahic dec. 22 Ma ndoc daêsam ñalau sac dau tuc in̄j peñ sip bu me sip ya, ma kôm bu ndic in̄j ndu niñga. Tigeñ am bu nditôm, dec tamwalô alu ma nem alu sa.” 23 Goc Yisu sôm têñ in̄j, “Bocke dec am sôm têñ aô, ‘Am bu nditôm?’ Mac bu akêñ whiñ, dec gêñ hoñ oc nditôm.” 24 Ma ñagahô balê ñadamba ta yom ma sôm, “Aô gakêñ whiñ. Nem aô sa bu wakêñ whiñ ñanga.”

25 Yisu gêlic bu lau daêsam sênti sêmen̄j, dec hec yom ñalau sac ma sôm, “Am ñalau dan̄gasun̄j bic ma awha mba-nga, aô wandic atu am bu hu balê dindec sin̄j, ma sôc in̄j ñalôm tiyham dom!” 26 Goc ñalau sac dau mbwêc asê ma kêmwanan̄j balê dau ñalêñ sac, goc sa awê gi. Ma balê dau yêc gitôm ngac batê dan̄j, dec lau daêsam sêsôm, “In̄j mbac ndu su.” 27 Tigeñ Yisu kêm in̄j sip amba, keñ in̄j sa, ma in̄j tisa kalhac.

28 Tiñambu Yisu sôc andu dan̄j gi, ma in̄j ndê ngacsêngomi sêndac in̄j gelec, “Bocke dec yac atôm dom bu asoc ñalau dinan̄j su?” 29 Ma in̄j sôm, “Mac bu asoc ñalau kain̄j dinan̄j su, nan̄j ateneñ mbec ñanga. Ñalêñ dan̄j mba.”

Yisu sôm tiyham bu in̄j oc mbac ndu ma tisa

(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30-31 Yisu ti ndê ngacsêngomi sêhu gameñ dinan̄j sin̄j, ma sêñsêlêñ sêmbo gameñ Galili-nga. Yisu bu êndôhông ñac têñ têm dinan̄j, dec tec bu lau sêñyalê gameñ nan̄j ñac sêmbo. In̄j sôm têñ ñac, “Tiñambu oc sêkêñ Ñamalac ndê Atu sip lau ñatô amba. Ñac oc sêndic in̄j ndu, magoc têñ bêc tö niñga su, in̄j oc tisa tiyham.” 32 Magoc ñac si gauc sa pi in̄j ndê yom dom, ma sêtôc dau bu sêndac in̄j pi yom dau ñahu.

Asa ti ñamalac ñamata-nga?

(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Ñac sêñsêlêñ e sêhóc asê malac Kapenaom, goc si sêndôc andu dan̄j. Ma Yisu ndac ñac, “Mac asen̄j daôm pi gêñ sake yêc señ?” 34 Magoc ñac sem dôñ, bu yêc señ ñac sem yomgalôm sêwhiñ dandi pi ñac si asa in̄j ngac ñamata-nga. 35 Yisu ndôc sic ma ta ngacsêngomi 12 sêtêñ in̄j si, ma sôm têñ ñac, “A sa nan̄j bu ti ñamalac ñamata-nga yêc Anötô angô-nga, nan̄j êngwiniñ dau ti ñac ñambu-nga, ma nem akiñ lau hoñ.” 36 Goc in̄j

kôc balêkoc saun dan ma kêñ in kalhac ñac ñalhu. Ma in kêgape in ma sôm, ³⁷ “Asa nan bu kôc balêkoc saun dan tòm in dindec, nan sa tu aõ neñ ñaê-ñga, nan gitôm in kôc aõ daun sa. Ma asa nan kôc aõ sa, nan kôc aõ tanwasên sa dom, magoc kôc Daman nan kêkin aõ gameñ, nan sa bocdinañ.”

*Lau nan sêkôm gwelen tu Yisu-ñga, nan sêwhê dau kôc dom
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Têñ bêc dan Jon sôm têñ Yisu bu, “Kêdôhônwaga, yac alic ñgac dan kôm gwelen ma soc ñalau sac su yêc lau ña am nem ñaê. Yac ac yao in, bu in kêkuc am whin yac dom.” ³⁹ Magoc Yisu sôm, “Alhac in ahuc dom, bu ñamalac nan kôm gêñ dalô ña aneñ ñaê, nan gitôm dom bu kac ndê awha kwi ñagahô, ma sôm yom sac pi aõ. ⁴⁰ Asa nan kêñ kisa yac dom, nan yac neñ dan. ⁴¹ Yomandô aõ wasôm têñ mac bu asa nan kôm gêñ saun dan bu nem mac sa tu mac ankcuc aõ Kilisi-ñga, gitôm in kêñ bu laclhu dan têñ mac anôm, nan Anötô oc êñlhin in sin dom. In oc kêñ ñagêyô ñayham têñ in.”

*Puc pi létôm
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)*

⁴² Ma Yisu sôm, “Ñamalac dan bu tim balêkoc saun dan nan kêñ whin aõ bu kôm mêtê sac, nan kôm giso atu. Oc ñayham bu dasô hoc atu dan pi in kachu, ma tambalin in sip gwêc ndi ñinga. Ma bocdinañ oc tòm dom bu in tim balêkoc dau, ma tinambu tap Anötô ndê matôc sa.

⁴³⁻⁴⁴ “Am amam bu kôm sac, nan tim kic. Am bu tap undambê sa, ma ndôc tamli ti amam gatac, nan ñayham hôc gêlêc am kôm sac ña amam lu-lu e am sip ya lambwam-ñga nan sa ñapan, nan ndi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ma gahim bu kôm sac, nan tim kic. A m bu tap undambê sa, ma ndôc tamli ti gahim gatac, nan ñayham hôc gêlêc am kôm sac ti gahim lu-lu e Anötô tuc am sip ya lambwam-ñga nan sa ñapan, nan ndi. ⁴⁷ Ma am nem tanôm bu kôm sac, nan kip sa. Am bu ndôc Anötô ndê gameñ undambê-ñga ti tanôm tigen, nan ñayham hôc gêlêc am kôm sac ti tanôm lu-lu e Anötô tuc am sip lambwam ndi. ⁴⁸ Yêc gameñ dinañ lau oc sêhóc ñandê ñapan, tòm yom nan Aisaya to yêc bocdec bu, ‘Dombo oc mbac ndu dom, ma ya oc sa ñapan.’

⁴⁹ “Bocdinañ ayob daôm tu létôm-ñga, bu Anötô oc kêñ ya êmbô lau hon, * gitôm lau sêkên gwêc so pi wata tu bu yêc ñayham ñasawa baliñ. ⁵⁰ Gwêc so dau in gêñ ñayham, magoc ñamakic bu ñinga, oc dakôm ñamakic sa tiyham ñalên nde? Bocdinañ ambo lau nom-ñga ñalôm atôm gwêc so, ma ambo awhin daôm ti yom malô.”

10

*Anötô tec bu awhê lu ñgac sêhu dau sin
(Mat 19:1-12)*

* **9:49** Yom nan yêc ñabatin 49 nan ñahu yêc awê dom, magoc lau ñatô gauc gêm bocdec bu. Anötô tac whin bu lau sêkên whin Yisu-ñga sêhu mêtê sac hon sin ma sêsa lên gitên en. Gên bocke nan bu lhac ñac ahuc tu sêtap gameñ undambê-ñga sa, nan sêhu sin tòm yom nan yêc ñabatin 43-47 whê sa. Ma Anötô oc kêñ ya êmbô lau gitôm lau sêpec gol ña ya tu bu ñadômbwi ñinga ma gol ñawasi solop yêc.

¹ Yisu ti ndê ngacsêñomi sêhu gameñ dinarñ siñ, ma sêtêñ gameñ Judia-nga si. Goc sêpi Bu Jordan ñadañga nañ yêc têtñ gameñ ac pi-nga, nañ si. Yêc gameñ dinarñ lau daêsam sêkac sa tiyham ma sêtêñ inñ si, ma inñ kêtuc inñ ndê mêtê ma kêdôhônñ ñac.

² Ma lau Palêsai ñatô sêmeñ ma bu sêtim Yisu, dec sêndac inñ bocdec bu, “Ñgac dañ bu hu ndê awhê siñ, nañ oc êñgili yomsu, me mba?” ³ Ma Yisu ndac ñac ô, “Moses to yomsu bocke?” ⁴ Goc sêsôm, “Moses sôm bu ñgac dañ gitôm bu to bapia hu nawhê siñ-nga, goc hu ndê awhê siñ.” ⁵ Ma Yisu sôm, “Aêc. Moses to yomsu dinarñ tu mac nem ñalôm ñadandi-nga. ⁶ Magoc têtñ têtñ Anötô kêtñ undambê ti nom, nañ inñ kêmasañ ñamalac ñgac ti awhê. ⁷ Ma tu dinarñ-nga ‘*ñgac dañ oc hu damba lu dinda siñ, ma sap inñ nawhê dôñ,* ⁸ *ma inñlu sêti gêtñ tigeñ.*’ Yom dau whê sa bu inñlu sêmo sêtôm ñamalac lu dom, inñlu sêti gêtñ tigeñ yêc Anötô añgô-nga. ⁹ Bocdinarñ yham dom andô bu ñamalac sêkac gêtñ nañ Anötô dau kêtñ pitigeñ, nañ su.”

¹⁰ Tinjambu Yisu ti ndê ñgac-sêñomi sêndôc andu dañ, ma sêndac inñ pi yom dinarñ ñahu. ¹¹ Ma inñ sôm, “Ñgac nañ hu inñ ndê awhê siñ ma gêm awhê wakuc, nañ kôm gêtñ mockaiñ-nga têtñ inñ yêc Anötô añgô-nga. ¹² Ma awhê nañ hu nakweñ siñ ma gêm ñgac wakuc, nañ kôm gêtñ mockaiñ-nga bocdinarñ.”

Yisu gêm mbec balêkoc
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Têtñ bêc dañ lau sêhoñ si balêkoc sêtêñ Yisu si, bu inñ kêtñ amba sac ñac. Magoc inñ ndê ñgac-sêñomi sêsôm dinda ti dambai. ¹⁴ Têtñ têtñ Yisu gêlic gêtñ dau inñ tac ñandê, ma sôm têtñ ñac, “Atec balêkoc dinarñ sêtêñ aô sêmeñ. Alhac ñac ahuc dom, bu Anötô ndê gôlinñ gic lau nañ sêtôm balêkoc saunñ dindec, nañ ñawaê. ¹⁵ Aô wasôm yomandô têtñ mac bu asa nañ bu sôc Anötô ndê gôlinñ ñapu gitôm balêkoc saunñ dañ dom, nañ oc nditôm dom bu sôc ndi.” ¹⁶ Goc inñ kôc balêkoc dau sa ma kêgape ñac. Ma inñ kêtñ amba sac ñac, ma gêm mbec ñac.

Ngac ti lêlôm
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

¹⁷ Yisu ti ma kêsêlêñ mbo señ whiñ ndê ngacsêñomi. Ma ñgac dañ kêtñ meñ ma pônñ haduc yêc inñ añgô-nga, ma ndac inñ bocdec bu, “K êdôhônñwaga ñayham, aô wakôm bocke dec tinjambu Anötô oc kôc aô sa wandôc tanli ñapañ.” ¹⁸ Goc Yisu sôm têtñ inñ, “Tu sake-nga am sam aô bu ñayham? Anötô tigeñ inñ ñayham. ¹⁹ Am kêtñalê yomsu nañ Anötô kêtñ têtñ Moses, ‘*Ndic ñamalac ndu dom. Kôm gêtñ mockaiñ-nga dom. Nem kanñ gêtñ dom. Sôm yom tasanñ pi lau dom. Êmsau lau bu kôc ñac si gêtñ dom,*’ ma ‘*Toc damam lu dinam sa.*’ ” ²⁰ Ma inñ sôm, “Kêdôhônñ-waga, aô kakuc yomsu hoñ dinarñ, têtñ ndoc aô gambo balê ñapañ e kwahic dec.” ²¹ Yisu tahê inñ ma tac whiñ inñ kêtêc. Ma inñ sôm, “Gêtñ tigeñ yêc tu am kôm-nga. Am ndi, kêtñ am nem gêtñ hoñ têtñ lau sênemlihi, ma kêtñ ña-awa têtñ lau ñalôm sawa. Ma bocdinarñ am nem awa ñandô oc yêc undambê. Ma tinjambu am mweñ ma êmkuc aô.” ²² Magoc têtñ têtñ ñgac dau ñgô Yisu ndê yom dinarñ inñ wec, ma kôlhô ti ñalôm ñawapac gi. Ñahu bu inñ ñgac ti lêlôm.

Puc pi awa ti wapa

(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

²³ Goc Yisu tahê lau hoŋ, ma sôm têtj in ndê ngacsêŋomi, “Lau ti lêlôm si awa ti wapa kalhac ŋac ahuc e gitôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu ŋagahô.” ²⁴ Ŋac sêŋgô in ndê yom dinaŋ e sêhêdaê. Ma Yisu sôm têtj ŋac tiyham, “O aneŋ balêkoc atac whiŋ-ŋga, ŋamalac bu sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu, naŋ gêŋ sauŋ dom. ²⁵ Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc tôm bu sôc so ŋalásê ŋagahô, hóc gêlêc ŋac ti lêlôm daŋ bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.” ²⁶ Yisu ndê ŋac-sêŋomi sêŋgô yom dinaŋ ma sêhêdaê ŋandô. Ma sêsôm têtj dandi, “Bu bocdinaŋ dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê mwasin nem lau si-ŋga sa? Oc ŋawapac atu!” ²⁷ Yisu tahê ŋac ma sôm, “Gêŋ naŋ ŋamalac sêtôm dom bu sêkôm, naŋ Anötö gitôm bu kôm, bu Anötö gitôm bu kôm gêŋ hoŋ.”

²⁸ Goc Pita sôm têtj in, “Yac oc bocke? Yac ahu gêŋ hoŋ sin tu aŋkuc am-ŋga.” ²⁹ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô wasôm yomandô têtj mac. Asa naŋ bu hu andu, me asidôwai, me lhuwêi, me dinda lu damba, me balêkoc, me nom sin tu aô-ŋga ma tu gwelêŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, ³⁰ naŋ Anötö oc kêtj gêŋ kaiŋ dinaŋ daêsam têtj in ô, têtj ndoc in mbo nom. Ma in oc tap kisa ti ŋawapac sa tu aô-ŋga whiŋ. Ma têtj têtj ŋambu-ŋga, Anötö oc kôc in sa, ma kêtj in ndôc tali ŋapaŋ yêc undambê. ³¹ Tigeŋ lau daêsam naŋ kwahic dec sêti lau ŋamata-ŋga, naŋ oc sêti lau ŋambu-ŋga, ma lau ŋambu-ŋga oc sêti lau ŋamata-ŋga.”

Yisu sôm tiyham bu in oc mbac ndu

(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Yisu wê in ndê ngacsêŋomi ma sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ bu sêtêŋ Jerusalem sêndi. In ndê ŋac-sêŋomi sêŋsêlêŋ ti sêhêdaê, ma lau ŋatô naŋ sêŋsêlêŋ sêwhiŋ ŋac, naŋ sêtôc dau.* Bocdinaŋ Yisu kôc ngacsêŋomi 12 sêsa si sêlhac dau-ŋga, ma sôm yom tiyham pi gêŋ naŋ oc hóc asê in. ³³ In sôm, “Kwahic dec yac bu dapi malac Jerusalem dandi, ma ŋac daŋ oc hoc ŋamalac ndê Atu asê ma kêtj in sip dabuŋsiga atu-tu ti kêdôhôn-waga yomso-ŋga amba. Ŋac oc sêkic yom bu sêndic in ndu, ma sêkêŋ in sip lau Rom-ŋga amba. ³⁴ Ŋac oc sêsu in susu, sêhê gasôp pi in, sêndic in ŋamlic ŋandê ma sêndic in ndu. Magoc tiŋambu béc tó niŋga su, goc in oc tisa tiyham.”

Jems lu Jon bu sêhêc gêlêc ngacsêŋomi ŋatô

(Mat 20:20-28)

³⁵ Jems lu Jon, Sebedi ndê atungac lu, sêtêŋ Yisu si ma sêsôm, “Kêdôhônwaga, alu atac whiŋ gêŋ daŋ, ma bu andac am bu kôm gêŋ dau ŋandô sa.” ³⁶ Goc Yisu ndac, “Amlu atac whiŋ bu aô wakôm sake?” ³⁷ Ma sêsôm, “Alu atac whiŋ bu têtj ndoc am ndôc nem pôn kin-ŋga ti ŋawasi atu, naŋ am kêtj alu andôc awhiŋ am, daŋ ndôc amam andô-ŋga ma daŋ ndôc gasê-ŋga.” ³⁸ Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Amlu aŋyalê gêŋ naŋ amlu andac, naŋ dom. Amlu atôm bu anôm gêŋ sip laclhu ŋawapac-ŋga naŋ aô wanôm, a? Ma atôm bu aliŋ sanŋu† naŋ aô oc waliŋ, a?” ³⁹ Ma

* **10:32** Lau naŋ sêŋkuc Yisu naŋ sêhêdaê ti sêtôc dau, ŋahu bu ŋac gauc gêm yom naŋ Yisu sôm têtj ŋac su, pi gêŋ naŋ oc hóc asê in têtj têtj in bu pi Jerusalem ndi. Alic Mak 8:31; ma 9:30.

† **10:38** Yisu ndê yom pi laclhu naŋ in oc nôm, ma sanŋu naŋ in oc liŋ, naŋ ŋahu sip ŋawapac daêsam naŋ oc hóc asê in.

inlu sêsôm, "Aêc, alu atôm." Goc Yisu sôm, "Yomandô! Amlu oc anôm gêñ sip laclhu tôm aö wanôm, ma alin sanju tôm nan aö waliñ. ⁴⁰ Magoc aö dec oc wanjalin lau sa bu sêndöc aö aman andô-nga ti aman gasê-nga, nan dom. Anötö ti ñadau bu êñyalin lau sa bu sêndöc dinar."

⁴¹ Têñ ndoc ngacsêñomi 10 sêñgô yom dau ñawaê, nan ñac tac ñandê têtñ Jems lu Jon. ⁴² Goc Yisu mbwêc ñac sêtêtñ in si, ma sôm, "Mac anyalê bu lau sambuc si gölinwaga sêtoc dau sa têtñ ñac si lau, ma ñac si lau bata sêñgwiniñ lau nan sêmbo ñac ñapu. ⁴³ Tigeñ mac ankcuc ñac si mêtê dau dom. Mba! Mac nem asa bu ti ñamalac tiwaê yêc Anötö anğô-nga, nan nem akin mac. ⁴⁴ Aêc! Asa bu ti mac nem ñamalac ñamata-nga, nan êñgwiniñ dau ma ti mac hoñ nem ñgac akin ñambwa. ⁴⁵ Nahu bu lêtñ dau ti aneñ lêtñ. Ñamalac ndê Atu meñ tu bu lau sênem akin in-nga dom. Mba. In meñ bu nem akin lau, ma bu kêtñ dau ti da bu nemlhi lau daêsam si sac ñatôp."

Yisu kôm ñgac tapec Batimeas ñayham sa

(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Yisu ti ndê ngacsêñomi sêñsêlêtñ e sêhóc asê malac Jeriko, ma lau toñ atu sêñkcuc ñac. Têñ ndoc ñac bu sêhu Jeriko sin, nan sêtap ñgac tapec dan sa, nan ndöc señ ñamakê ma teñ gêtñ. In Batimeas, ñgac dan ñaê Timeas ndê atuñgac. ⁴⁷ Têtñ têtñ in ñgô bu Yisu Nasaret-nga kêsêlêtñ mbo señ, nan gic hu mbwêc yom asê bocdec bu, "Yisu, †Dawid ndê Atu, tamwalô aö!" ⁴⁸ Goc lau daêsam sêhec yom in ma sêsôm bu in nem dön. Magoc in mbwêc ti ñanğa, "Dawid ndê Atu, tamwalô aö." ⁴⁹ Yisu ñgô ñac si yom ma kwê dön kalhac, goc sôm têtñ lau, "Mac asôm têtñ in bu meñ." Goc sêta yom têtñ ñgac tapec dau ma sêsôm, "Tisa ti atac ñayham! In ta am bu mweñ." ⁵⁰ Goc ñgac dau kac ndê ñakwê andô-nga baliñ su yêc nom, ma tisa ñagahô ma têtñ Yisu gi. ⁵¹ Ma Yisu ndac in, "Am tac whiñ bu aö wakôm sake têtñ am?" Ma ñgac tapec dau sôm, "Kêdôhôn-waga, aö tac whiñ bu tanôn ñayham sa." ⁵² Goc Yisu sôm, "Am ndi! Am nem kêtñ whiñ aö dec kôm am ñayham sa." Ma ñagahô in tandô ñawa sa, ma in kêtñ Yisu mbo señ.

11

Yisu sôc Jerusalem gi

(Mat 21:1-9; Luk 19:28-40; Jon 12:12-15)

¹ Yisu ti ndê sêñomi sêñsêlêtñ sêhêganônñ Jerusalem e sêsur sa malac Betani ma malac Betpaci yêc Lôc Olib. Goc Yisu kêtñ ndê ngacsêñom lu, ² ma sôm têtñ inlu, "Asôc malac dindê andi, ma yêc dindê amlu oc atap donki dan sa, nan sêsô dön kalhac. In donki ñatu wakuc, nan ñamalac dan ndöc ñahô muñ su dom. Anğapwêc su ma akôc sa amej. ³ Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma amlu anğapwêc donki dau, nan asôm têtñ ñac bu, 'Pômdau tac whiñ bu donki dindec nem in sa ñasawa saun, goc in oc kêtñ mbu meñ.' "

⁴ Bocdinar dec inlu sêsôc malac dau si ma sêtap donki dan sa, nan lau sêsô dön kalhac señ ñadali k êpin andu dan. Inlu bu sêñgapwêc su, ⁵ ma lau ñatô nan sêlhac sêmpin, nan sêndac inlu, "Amlu akôm sake, dec bu anğapwêc donki dau su?" ⁶ Ma inlu sêô ñac si yom tôm Yisu sôm têtñ inlu, dec sêhu donki dau sin têtñ inlu. ⁷ Sêwê in sa sêtêtñ Yisu si, ma sêhu

si ñakwê awê-nga sac donki, goc Yisu pi gi ndöc ñahô. ⁸ Ma lau daêsam sêhê si ñakwê yêc seŋ. Ma lau ñatô sêhêako a ñalauŋ yêc seŋ ñamakê ma sêkêŋ yêc seŋ. ⁹ Lau naŋ sêmuŋ Yisu ti lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ sêmbwêc “Hosana! Anötö nem mbec ñgac naŋ meŋ gêm Pòmduu aŋgô. ¹⁰ Anötö nem mbec iŋ naŋ meŋ bu puc aban Dawid ndê gôliŋ dôn. Hosana têŋ Anötö lôlôc-nga.”

¹¹ Yisu hóc asê Jerusalem, goc sôc lôm dabuŋ ñabatêmdö gi, ma gêlic gêŋ sambob naŋ yêc dindê. Magoc ac gi su dec iŋ ti ndê ñgacsêŋomi 12 sêmbu sêsa malac Betani si bu sêyêc dindê.

Yisu pucbo a kiŋ daŋ

(Mat 21:18-19)

¹² Têŋ bêbêc Yisu ti ndê ñgac-s êŋomi sêhu Betani siŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbu seŋ, ma gêŋ yô Yisu. ¹³ Iŋ gêlic a kiŋ daŋ naŋ kalhac ahê, goc têŋ a dau gi. Têm dinaŋ iŋ têm naŋ a kiŋ sem ñandô dom, magoc Yisu gêlic bu a dinaŋ ñalauŋ kêsôlô su dec kêŋ bata bu mboe kiŋ ñandô oc sêŋgalêŋ. Magoc ñandô mbasi, iŋ tap ñalauŋ ñambwa sa. ¹⁴ Goc iŋ pucbo a dau ma sôm, “Lau daŋ oc sêneŋ ñandô yêc a dindec tiyham dom.” Ma iŋ ndê ñgacsêŋomi sêŋgô yom dau.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ

(Mat 21:12-17; Luk 19:45-46)

¹⁵ Yisu ti ndê sêŋomi sêŋsêlêŋ si e sêhóc asê Jerusalem, ma sêtêŋ lôm dabuŋ si. Yêc lôm dabuŋ ñabatêmdö lau sêtidulu gêŋ ti semlihi gêŋ sêmbu, ma Yisu gic hu soc ñac sêsa awê. Iŋ kac lau sêo mone-nga si tebo sa, ma kac lau naŋ sêyob balusi bu lau sênemlihi,* naŋ si pôn sa whiŋ. ¹⁶ Ma iŋ gic yao lau bu sêkôc wapa sêtidulu-nga sôc lôm dabuŋ ñagameŋ tiyham dom. ¹⁷ Ma iŋ kêdôhôn lau ma sôm, “Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu, ‘Aô neŋ andu gic waê bu lau akêŋ gameŋ hoŋ sêteŋ mbec sêmbu-nga.’ Mac aŋyalê yom dau, ma bocke dec mac akôm Anötö ndê andu ti lau kaŋ si gameŋ?”

¹⁸ Tiŋambu dabuŋsiŋa atu-tu ma lau naŋ sêndôhôn yomsu, naŋ sêŋgô ñawaê pi gêŋ naŋ Yisu kôm, ma sêŋyalê bu lau sambob sêhêdaê tu iŋ ndê yom-nga. Tu dinaŋ-nga dec sêtôc Yisu, ma sêŋsalê lêŋ bu sêndic iŋ ndu. ¹⁹ Yisu ti ndê ñgac-sêŋomi sêmbu Jerusalem e ac gi sip, dec sêmbu sêsa si.

Yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ ti dateŋ mbec-nga

(Mat 21:20-22)

²⁰ Naŋalaŋsê bêbêc Yisu ti ndê ñgacsêŋomi sêŋsêlêŋ bu sêmbu sêtêŋ Jerusalem sêndi, ma sêhóc asê a kiŋ naŋ Yisu pucbo. Ñac sêlic bu a dau mbac, ñasaŋgac ti ñawakac hoŋ tibasô. ²¹ Ma Pita gauc gêm Yisu ndê yom, dec sôm têŋ iŋ, “Kêdôhônwaga, lic a kiŋ naŋ am pucbo, naŋ mbac su.” ²² Goc Yisu ô yom ma sôm têŋ ñac, “Akêŋ whiŋ Anötö. ²³ Aô wasôm yomandô têŋ mac, bu asa naŋ bu sôm têŋ lôc daŋ bu, ‘Puc daôm sa ma sip gwêc ñalôm ndi,’ ma atac lu-lu dom magoc kêŋ whiŋ bu Anötö oc kôm yom dau ñandô sa, dec gêŋ dau oc ñandô sa. ²⁴ Boc-dinaŋ aô bu wasôm têŋ mac bu gêŋ bocke naŋ mac bu atêŋ Anötö bu kêŋ têŋ mac, naŋ akêŋ whiŋ bu mac akôc su, ma aô wasôm yom ñandô, iŋ oc kêŋ têŋ mac. ²⁵⁻²⁶ Ma têŋ ndoc mac bu atêŋ mbec, ma bu gauc nem lau naŋ sêkôm sac têŋ mac, naŋ

* **11:15** Alic yom ñapu-nga (footnote) yêc Mat 21:12.

goc asuc ñac si sac kwi. Ma mac nem Damam nañ mbo undambê, oc suc mac nem sac kwi bocdinañ.”

*Gêndac pi Yisu ndê ñaclai ñahu
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

²⁷ Yisu ti inñ ndê ñgacsêñomi sêhòc asê malac Jerusalem tiyham ma sêtêñ lôm dabuñ si. Yisu kêsêlêñ mbo lôm dabuñ ñabatêm-ndô, ma dabuñsiga atu-tu ti kédôhônwaga yomsu-ñga ma lau bata sêtigasuc inñ. ²⁸ Ma sêndac inñ, “Am kôc ñaclai yêc nde, bu kôm gêñ hoñ nañ am kôm? Asa kên têt am?” ²⁹ Goc Yisu sôm têt ñac, “Gêñ ñamata-ñga aô wakêñ gêndac dañ têt mac. Mac bu aô aneñ yom, dec wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têt mac. ³⁰ Asa kên ñaclai têt Jon dec inñ kêku lau? Anôtô kên ñaclai têt inñ, me mba? Asôm têt aô.”

³¹ Ñac sem yomgalôm pi Yisu ndê gêndac, ma sêsôm têt dau, “Yac bu dasôm bu Anôtô kên ñaclai têt Jon, goc Yisu oc ndac yac, ‘Tu sake-ñga mac akêñ whiñ Jon dom?’ ³² Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau kékuc ñamalac nom-ñga si gauc ñambwa, goc lau oc sêlic yac sac.” Ñac sêñyalê bu lau daêsam sêlic Jon bu propet dañ, dec sêtôc dau. ³³ Bocdinañ sêsôm têt Yisu, “Yac añyalê dom.” Ma inñ sôm têt ñac, “Bocdinañ aô wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têt mac dom.”

12

*Yom gôliñ pi lau sêyob ôm wain-ñga
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)*

¹ Ma inñ gic hu yom gôliñ dañ ma sôm têt lau bata Israel-ñga dinañ, “Ñgac dañ sô ôm wain-ñga dañ. Inñ sô tuñ sa, kêmasañ gameñ tu lau sêmasañ wain ñakwi-ñga, ma kwê andu baliñ dañ bu lau sêlhac ma sêtíp lau kañ. Tiñambu inñ kên ôm dau têt lau ñatô sêyob, ma kôlhô gi mbo gameñ dañ. ² Têt têt sêndic wain ñandô sa-ñga, nañ ñadau kêkiñ ñgac akiñ dañ têt lau sêyob ôm-ñga, tu bu sêkêñ wain ñandô ñatô têt inñ. ³ Tigeñ ñac sêlô inñ dôñ, sic inñ ñamlic ñandê, ma sêkêñ inñ kôlhô amba sawa gi. ⁴ Goc ñadau kêkiñ ñgac akiñ dañ tiyham, tigeñ ñac sic inñ pi ñagôlôñ, ma sêkôm mêtê sac têt inñ. ⁵ Tiñambu ñadau kêkiñ ñgac titô-ñga, magoc ñac sic inñ ndu. Ma inñ kêkiñ lau daêsam tiyham, ma ñac sic ñatô ñamlic ñandê, ma sic ñatô ndu. ⁶ Tiñambu ñgac tigeñ mbo, nañ ñadau ndê atuñgac, nañ inñ tac whiñ ndu andô. Goc ñadau kêkiñ ndê atu dau têt ñac gi, ma gauc gêm têt dau, ‘Lau nañ sêyob aneñ ôm, nañ oc sêtoc aneñ atuñgac dindec sa.’ ⁷ Tigeñ têt têt ñadau ndê atu hóc asê, nañ lau sêyob ôm-ñga sêsôm têt dau, ‘Ñgac dinañ inñ ñadau ndê atuñgac nañ oc wêkañ ôm dindec ti ndê gêñ lêtñsêm. Bocdinañ dandic inñ ndu ma dakôc ôm dindec su ti yac neñ.’ ⁸ Ma sêkôc atuñgac, sic inñ ndu ma sêtuc inñ sa awê gi.”

⁹ Goc Yisu ndac, “Mac gauc gêm bu ôm ñadau oc kôm sake têt lau nañ sêyob inñ ndê ôm? Inñ oc meñ ma ndic ñac ndu, ma kên ôm dau têt lau ñatô sêyob. ¹⁰ Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu, ‘Hoc nañ lau sêkwê andu-ñga sêtêc, nañ kwahic ti hoc ñamata-ñga yêc andu dau. ¹¹ Pômdau kôm gêñ dau, ma yac alic ñayham.’ Mac asam yom dau su, me?”

¹² Têñ dinan̄ lau bata Israel-nga sêñyalê bu Yisu sôm yom gôlin̄ dau hêganôn̄ ñac, dec sêñsalê lêñ bu sêkôc in̄ dôñ. Magoc sêtôc lau toñ atu nan̄ sêmbo sêwhin̄ Yisu, ma tu dinan̄-nga sêhu in̄ sin̄ ma sêlhô si.

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-nga
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Tin̄ambu lau bata dinan̄ sêñsalê lêñ bu sêtim Yisu bu sôm yom so dan̄. Ñac sêñkin̄ lau Palêsai ñatô sêwhin̄ lau Israel-nga ñatô nan̄ sêpuc Herod ma lau Rom-nga si gôlin̄ dôñ, nan̄ sêtêñ Yisu si. ¹⁴ Ñac sêhóc asê in̄ ma sêsôm, “Kêdôhôn̄-waga, yac an̄yalê bu am ñgac sôm yom ñandô-nga. Am gauc gêm lau si waê dom, ma toc ñac hon̄ sa ñalêñ tigen̄. Ma am kêdôhôn̄ Anötô ndê lêñ têñ lau kêkuc yom ñandô solop. Kwahic dec yac bu andac am bu in̄ solop bu yac dakêñ takis t êñ †Sisa, me mba? Yac oc danemlhi takis, me mba?”

¹⁵ Yisu ñgô yom dau, tigen̄ in̄ kêyalê bu ñac gauc gêm bu sêtim in̄, dec sôm, “Tu sake-nga mac bu atim aô? Akôc mone silba dan̄ ma atóc têñ aô.” ¹⁶ Goc sêkêñ mone dan̄ têñ in̄, ma in̄ ndac ñac, “Asa ndê ñagatu ti ñaê yêc mone dindec?” Ma sêo yom ma sêsôm, “Sisa ndê.” ¹⁷ Dec Yisu sôm, “Bocdinan̄ atoc Sisa sa ña gêñ nan̄ gic in̄ ñawaê, ma atoc Anötô sa ña gêñ nan̄ gic in̄ ñawaê.” Ñac sêñgô Yisu ndê yom dau, ma sêhêdaê tu in̄ ndê gauc-nga.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa akêñ lau batê-nga
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-38)

¹⁸ Ma lau †Sadiusi ñatô sêtêñ Yisu si, bu sêkêñ gêndac dan̄ têñ in̄. Ñac lau Israel si toñ dan̄, nan̄ sêkêñ whin̄ dom bu lau batê oc sêtisa tiyham. ¹⁹ Ma ñac sêndac in̄ bocdec bu, “Kêdôhôn̄waga, Moses to yac neñ yomsu dan̄ bocdec bu. Ñgac dan̄ bu ndê dôwa nem awhê sa ma bu mbac ndu ma balêkoc mbasi, nan̄ ñgac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-nga. ²⁰ Têñ ndoc dan̄ asidôwai 7 sêmbo. Ñgac ñamata-nga gêm awhê sa, magoc mbac ndu, ma balêkoc mba. ²¹ Goc in̄ asi, ñgac tilu-nga, gêm awhê sawa dau, magoc mbac ndu ma balêkoc mba. Ñgac titô-nga bocdinan̄, ²² ma asidôwa hale bocdinan̄, hon̄ sem awhê sawa dau sa, magoc sêmbac ndu, ma balêkoc mba. Ma tin̄ambu awhê dau mbac ndu. ²³ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tôm lau ñatô sêsôm, dec awhê dau oc ti asidôwa asa ndê awhê? Bu asidôwai 7 dinan̄ hon̄ sem awhê tigen̄ dinan̄ su têñ ndoc sêmbo tali.”*

²⁴ Ma Yisu sôm têñ ñac, “Mac akôc gauc so, bu mac an̄yalê Anötô ndê yom ti in̄ ndê ñaclai dom. ²⁵ Têñ têm lau batê sêtisa, nan̄ lau oc sênem dau dom. Ñac oc sêmbo sêtôm an̄ela undambê-nga. ²⁶ Ma yom dan̄ tiyham tôc asê bu lau batê oc sêtisa. Mac asam su yêc Moses ndê buku. Têñ ndoc Moses gêlic ya golom a dan̄, nan̄ Anötô sôm têñ in̄ bu, ‘Aô Abraham ndê Anötô, Aisak ndê Anötô ma Jakob ndê Anötô.’ ²⁷ Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-nga Anötô sam dau bu lau tô dinan̄ si Anötô? In̄ lau batê si Anötô dom, in̄ lau tali si Anötô. Mac nem gauc in̄ so sambuc.”

Yomsu ñamata-nga
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

* **12:23** Lau Sadiusi gauc gêm bu ñac si gêndac dau tôc asê bu lau batê oc sêtisa tiyham dom.

²⁸ Kêdôhôngwaga yomsu-nga daŋ kalhac whiŋ lau naŋ sêkêŋ danŋa Yisu ma lau Sadiusi si yom, ma iŋ gêlic bu Yisu ô lau Sadiusi si yom ŋapep. Bocdinaŋ iŋ ndac Yisu, “Anötö ndê yomsu bocke ti yomsu ŋamata-nga?”

²⁹ Ma Yisu sôm, “Yomsu ŋamata-nga naŋ hôc gêlêc yomsu hoŋ naŋ bocdec, ‘Mac lau Israel-nga aŋgô! Pômdau yac neŋ Anötö iŋ Pômdau tigeŋ. ³⁰ Atac whiŋ Pômdau am nem Anötö ti am nem ŋalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti gauc sambuc, ma ti licwalô sambuc.’ ³¹ Ma yomsu tilu-nga bocdec yêc, ‘Atac whiŋ lau meŋpaŋ am-nga, tôm am atac whiŋ am daôm.’ Yomsu lu dinaŋ sêhôc gêlêc yomsu hoŋ su.”

³² Goc kêdôhôngwaga yomsu-nga dau sôm têtŋ Yisu, “Kêdôhôngwaga, am sôm solop. Yomandô, Anötö tigeŋ mbo, ma anötö ŋandô daŋ mbo dom.

³³ Ma yac bu atac whiŋ A nôtö ti neŋ ŋalôm sambuc, ti gauc sambuc, ma ti licwalô sambuc, ma yac bu atac whiŋ lau meŋpaŋ yac-nga tôm yac atac whiŋ yac daun, naŋ hôc gêlêc bu yac dakêŋ wata ti da pi ya ndi, me bu dakêŋ gêtŋ ŋatô ti da.” ³⁴ Yisu gêlic bu ŋgac dau ô yom ti gauc ŋayham, dec sôm têtŋ iŋ, “Êmkuc gauc ŋayham dinaŋ dec am oc tôm bu mbo Anötö ndê gôliŋ ŋalôm.”

Yisu sôm yom dinaŋ, ma tiŋambu lau sêtôc bu sêkêŋ gêndac têtŋ iŋ tiyham.

*Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)*

³⁵ Yisu kêdôhông lau mbo lôm dabuŋ ŋamakê, ma ndac ŋac, “Bocke ma lau †Skraib sêsam Mesaya bu Dawid ndê Atu? ³⁶ Dawid dau hoc yom asê tôm Nalau Dabuŋ puc iŋ dôŋ, ma to yom pi Mesaya bocdec bu, ‘Anötö sôm têtŋ aneŋ Pômdau, ‘Am ndôc aô amaŋ andô-nga e nditôm aô wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu.’” ³⁷ Dawid dau sam Mesaya bu iŋ ndê Pômdau, ma bocke dec lau sêsam iŋ bu Dawid ndê Atu?” Ma lau hoŋ sêŋgô Yisu ndê yom ti atac ŋayham atu.

*Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac
(Mat 23:1-7; Luk 20:45-47)*

³⁸ Ma Yisu kêdôhông lau ma sôm, “Ayob daôm ŋapep bu aŋkuc lau Skraib si gêbôm dom. Ŋac sêsôc ŋakwê baliŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbo malac lôm, bu ŋac atac whiŋ bu lau sêtoc ŋac sa ma sêhê mwalêc ŋac. ³⁹ Ŋac atac whiŋ bu sêndôc mala ŋamata-nga yêc lôm wê-nga, ma sêndôc lau tiwaê si mala têtŋ ndoc sêneŋ mwasin. ⁴⁰ Yêc lau hoŋ aŋgô-nga lau dau sêteŋ mbec baliŋ. Magoc têtŋ ndoc lau sêlic ŋac dom, naŋ sêŋsau lauwhê sawa bu sêŋgaho ŋac si andu su. Anötö oc êmatôc ŋac, ma kêtŋ ŋagêyô sac sambuc têtŋ ŋac.”

*Awhê tuc daŋ kêtŋ da danŋe
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Tiŋambu Yisu ndôc sic ndôc lôm dabuŋ ŋabatêmdô kêpiŋ apa naŋ lau sêkêŋ si da sip-nga, ma tahê lau hoŋ naŋ sêkêŋ si da sip apa dau. Lau ti lêlôm daêsam sêkêŋ awa atu. ⁴² Tigeŋ awhê tuc ŋalôm sawa daŋ meŋ ma kêtŋ awa sauŋ lu gitôm wan toea lu sip apa da-nga. ⁴³ Goc Yisu ta ndê ŋgac-sêŋomi sêmeŋ ma sôm, “Yomandô, aô wasôm têtŋ mac bu yêc Anötö aŋgô-nga awhê tuc ŋalôm sawa dindec kêtŋ da naŋ hôc gêlêc lau hoŋ si da su. ⁴⁴ Ŋahu bu lau ti lêlôm hoŋ sêkêŋ si da, magoc ŋac si awa daêsam

gacgeŋ yêc ŋac-ŋga. Magoc awhê dindec iŋ awhê ŋalôm sawa, ma iŋ kên ndê gêŋ hoŋ ti da.”

13

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Têŋ ndoc Yisu bu hu lôm dabuŋ ŋagameŋ siŋ, naŋ iŋ ndê ŋgacsêŋom daŋ sôm têt iŋ, “Kêdôhônwaga, lic hoc atu-tu ma andu ŋayham kêlêc naŋ sêkwê sa sêlhac dec.” ² Magoc Yisu ô yom ma sôm têt iŋ, “Am lic andu atu-tu ti lôm dabuŋ dindec! Aô wasôm têt am, bu tiŋambu ŋacyo oc sêseŋ hoc atu-tu hoŋ dindec su e hoc daŋ oc ndôc hoc daŋ ŋahô tiyham dom.”

Gêŋ wapac têt ŋambu-ŋga-ŋga

(Mat 24:3-14; 10:17-22; Luk 21:7-19)

³ Ŋac sêsa sêtêt Lôc Olib si, ma tiŋambu Pita, Jems, Jon ma Andru tawasê sêtêt Yisu si ma sêndôc aŋgô têt lôm dabuŋ yêc malac Jerusalem. Ma ŋac sêndac iŋ bocdec bu, ⁴ “Sôm têt yac bu ŋawapac naŋ am sôm yom pi, naŋ oc hôc asê Jerusalem têt têt bocke, ma gêt sake oc kên puc yac bu têt dau meŋ kêpiŋ?” ⁵ Goc Yisu sôm têt ŋac, “Ayob daôm ŋapep bu lau daŋ sêŋsau mac dom. ⁶ Bu lau daêsam oc sêmeŋ sênem aô aŋôn ma sêsôm, ‘Aô Mesaya dauŋ dec,’ ma oc sêŋsau lau daêsam. ⁷ Ma têt ndoc mac aŋgô ŋawaê bu lau sic siŋ têt dau me sêmasaŋ dau tu sêndic siŋ-ŋga, naŋ asô dom. Bu gêt hoŋ dinaŋ gic waê bu meŋ sa, m agoc têt ŋambu-ŋga yêc dôŋ yêc. ⁸ Kiŋ nom-ŋga oc sêkêt kisa dau, ma lau gameŋ daŋ oc sêndic siŋ têt lau gameŋ daŋ. Tiyhó oc nem yêc gameŋ hoŋ, ma tôbôm oc sa. Gêt hoŋ dinaŋ oc ndic hu ŋawapac têt ŋambu-ŋga-ŋga, gitôm awhê naŋ kêsahê balêkoc tuŋ iŋ ma gêt dau gic hu ŋandê atu naŋ iŋ oc hôc tu kôc balêkoc-ŋga.

⁹⁻¹⁰ “Gêt ŋamata-ŋga lau oc sêhoc ŋawaê ŋayham asê têt lau sambob, ma têt dinaŋ têt ŋambu-ŋga oc meŋ hôc asê. Ayob daôm ŋapep. Lau oc sêwê mac atêt lau sêmatôc yom-ŋga andi, ma sêhi mac ŋa sô yêc lôm wê-ŋga. Tu aô-ŋga dec lau oc sêkêt mac alhac gôliŋwaga ti kiŋ aŋgô-ŋga, magoc ndoc dinaŋ ti têt bu mac ahoc yom ŋandô asê têt ŋac. ¹¹ Têt têt naŋ sêkôc mac dôŋ ma sêwê mac atêt lau sêmatôc mac-ŋga andi, naŋ ahêgo daôm tu yom asôm-ŋga dom. Asôm yom naŋ Anôtô oc kêt têt mac têt ndoc dinaŋ, bu mac daôm oc asôm yom dom, Ŋalau Dabuŋ oc sôm.

¹² “Têt ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ, lau naŋ sêkêt whiŋ dom oc sêhoc si asidôwai sêkêt whiŋ aô-ŋga asê bu sêndic ŋac ndu, ma damba oc sêkôm têt atui boc-dinaŋ. Balêkoc oc sêli dau sa têt damba ti dindai, ma sêkêt ŋac sêtêt lau bu sêndic ŋac ndu. ¹³ Lau hoŋ oc sêtec mac tu aô neŋ ŋaê-ŋga. Magoc asa naŋ bu lhac ŋaŋga ma hu aô siŋ dom e ndê têt pacndê, naŋ oc tap Anôtô ndê mwasin nem iŋ si-ŋga sa.”

Ŋawapac gameŋ Judia-ŋga

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Gêt sac sambuc naŋ oc kôm gameŋ tisac, naŋ lau oc sêkêt lhac gameŋ naŋ gic iŋ ŋawaê dom. (Asa naŋ sam yom dindec, naŋ kôc gauc ŋapep, bu ŋahu yêc siŋ dau.) Mac lau asa naŋ ambo gameŋ Judia-ŋga ma alic gêt dau, naŋ hoŋ alhó api gameŋ lôc-ŋga andi. ¹⁵ Alhó ŋagahô ma gauc nem mac nem gêt daŋ dom. Lau naŋ sêŋwhaŋ dau sêndôc andu

ņasactô, nanj sêsôc andu ñalôm bu sêkôc si gêñ danj tôhôn dom. ¹⁶ Ma ñac nanj sêmbo ôm, nanj bocdinañ. Sêkac dau kwi bu sêkôc si gêñ ñatô dom. ¹⁷ Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ñac nanj sêkêñ su têtñ balêkoc, nanj oc sêtap ñawapac atu sa têtñ têtñ dinañ. ¹⁸ Ateñ mbec bu gêñ dinañ tap mac sa têtñ ndoc uhô-nga dom. ¹⁹ Ñahu bu ñawapac ñandô nanj bu sa têtñ têtñ dinañ, nanj oc hôc gêlêc ñawapac hoñ nanj sêhôt asê nom têtñ têtñ Anötô kêtñ undambê ti nom e kwahic dec, ma tiñambu oc sa bocdinañ tiyham dom. ²⁰ Magoc Pômdau oc kêtñ ndoc dinañ tiapê tu bu nem lau nanj inj kêyalin sa su, nanj sa-nga. Bu mba, goc lau hoñ oc sêñinga.

²¹ “Têtñ ndoc dinañ ñgac danj bu sôm têtñ mac bu, ‘Alic, Mesaya dau dindec,’ me ‘Alic, Mesaya dau dindê,’ nanj akêtñ whin ñac dom. ²² Lau nanj sêñsau bu ñac Mesaya, ma propet tasanj oc sêmeñ ma sêkôm gêñ dalô ti gêñ atu-tu bu sêñsau lau. Ma ñac oc sêñsahê bu sêtim lau nanj Anötô kêyalin ñac sa, nanj sêwhin. ²³ Aô gakêtñ puc mac gwanañ, ma bocdinañ ayob daôm ñapep.”

*Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-nga
(Mat 24:29-36; Luk 21:25-33)*

²⁴ Ma Yisu sôm, “Ndoc ñawapac-nga dinañ oc pacndê, ma tiñambu lau oc sêlic gêñ dalô atu-tu. Ac oc nem ganduc ma ayô oc ñawê tiyham dom. ²⁵ Ma tata oc sêpeñ akêtñ umbonj, ma gêñ ti ñaclai nanj sêlhac umbonj oc wiwic sa. ²⁶ Ma tiñambu lau oc sêlic Ñamalac ndê Atu meñ ndôc dao ñahô ti ndê ñaclai ma ñawasi atu. ²⁷ Ma inj oc êñkinj ndê añela sêsa sêtêtñ nom ñabatinj ti undambê ñabatinj hoñ sêndi, bu sêndic lau nanj inj kêyalin ñac sa su, nanj sa.

²⁸ “Gauc nem a lanj. Têtñ ndoc mac alic ñalauñ wakuc bu lêc, nanj mac anyalê bu ndoc ac-nga meñ kêpinj. ²⁹ Ma bocdinañ têtñ ndoc mac alic gêñ nanj aô gasôm yom pi, nanj hôc asê, dec anyalê bu Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-nga meñ kêpinj su, gitôm inj meñ kalhac gatam. ³⁰ Yomandô! Lau têtñ dinañ-nga oc sêñinga dom e gêñ hoñ dinañ hôc asê. ³¹ Undambê ti nom oc niñga, magoc aneñ yom oc niñga dom. Gêñ hoñ oc ñandô sa tôm aô gasôm.”

*Lau danj sêñyalê Yisu ndê bêc mbu meñ-nga dom
(Mat 25:13-15)*

³² Ma Yisu sôm, “Lau danj sêñyalê bêc me acgatu nanj Ñamalac ndê Atu oc mbu meñ, nanj danj. Añela undambê-nga sêñyalê dom, Anötô ndê Atu kêyalê dom, Damañ tawasê kêyalê. ³³ Bocdinañ anem ali ma ayob daôm ñapep! Mac am gauc têtñ nanj bêc ñambu-nga dau oc meñ sa. ³⁴ Gitôm andu ñadau danj nanj bu sa ndi lic gameñ ñatô. Inj hu ndê andu sinj ma kêtñ inj ndê lau akêtñ sêwêkainj si gwelenj têtñtêtñ. Ma inj oc sôm têtñ ñgac yob gatam-nga, bu inj nem ali ma tatinj gameñ ñapep e inj mbu meñ. ³⁵ Bocdinañ anem ali, bu mac anyalê ndoc nanj andu ñadau oc mbu meñ, nanj dom. Inj oc hôc asê têtñ telha me timaninju, me dalec tanj, me bêbêc ganduc, nanj mac anyalê dom. ³⁶ Ayob daôm ñapep, mboe inj oc mbu meñ ñagahô, ma tap mac sa ayêc bêc ayêc. ³⁷ Yom nanj aô gasôm têtñ mac, nanj dec wasôm têtñ lau hoñ bocdinañ. Anem ali!”

14

Sêkic yom bu sêndic Yisu ndu (Mat 26:1-5; Luk 22:1-2)

¹ Lau Israel si †Mwasinj Pasowa ti †Mwasinj Bolom Yist Mba-nga ñandoc meñ kêpiñ, ma bêc lu yêc dôñ yêc. Ma dabuñ-siga atu-tu ti lau nañ sêndôhôn yomsu-nga sêñsalê lêñ dan bu sêkôc Yisu dôñ gelec ma sêndic inj ndu. ² Tigen sêhêgo dau ma sêsôm, “Dakôm têtj Mwasinj Pasowa-nga ñandoc dom, mboe lau daêsam nañ sêmbo Jerusalem tu om atu Pasowa-nga, nañ oc sêlic ma sêli dau sa.”

Awhê dan gêm oso Yisu (Mat 26:6-13; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

³ Têtj têtj dinanj Yisu mbo malac Betani, ma gêtj gêtj ndöc whinj ñgac dan ñaê Saimon. Muñ-nga inj ñgac ti gêm bac leprasi. Yisu ndöc tebo ma awhê dan meñ, nañ kôc bu ñamalalu ñayham ñaôli atu sip kac dan. In kac gêtj dau sa, ma kêc gêtj malu dau pi Yisu ndê ñagôlôn. ⁴ Lau ñatô sêlic dec tac ñandê têtj awhê dau, ma sêsôm, “Tu sake-nga inj kêtjain gêtj ñamalalu dinanj?” ⁵ Gitôm bu dakêtj têtj lau sênemlihi ma datap awa atu sa, ma dakêtj têtj lau ñalôm sawa. Ñaôli dau oc hôc gêlêc ñaôli tu gwelêñ yala sambuc-nga su.” Ma sêhec yom inj ñalêñ sac.

⁶ Magoc Yisu sôm, “Ahu inj sinj ma akêtj ñawapac têtj inj dom. Inj kôm gêtj ñayham solop têtj aô. ⁷ Lau ñalôm sawa oc sêmbo sêwhinj mac ñapan, ma bocdinañ dec têtj bocke mac bu atac whinj, nañ oc tôm bu mac anem ñac sa. Tigen aô oc wambo wawhiñ mac ñapan dom. ⁸ Awhê dindêc gitôm bu êmwasiñ aô ñalêñ dinanj, dec kôm. Inj kêc gêtj ñamalalu pi aô, dec tôm inj kêmasañ aô neñ ñamlic gwananj tu sêñsuhuj aô-nga. ⁹ Yomandô aô wasôm têtj mac, bu tinambu lau oc sêhoc ñawaê ñayham asê yêc gameñ hoñ, ma têtj dinanj ñac oc sêsôm yom pi awhê dindêc ma lau oc gauc nem inj.”

Judas sôm tidôn bu hoc Yisu asê (Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Têtj ndoc dinanj Judas Iskeriot, ñgacsêñomi 12 si dan, têtj dabuñsiga atu-tu gi ma sôm bu inj oc hoc Yisu asê têtj ñac. ¹¹ Ñac sêñgô inj ndê yom ti atac ñayham, ma sêsôm tidôn bu sênemlihi inj. Bocdinañ inj kêsâlê lêtj tu bu hoc Yisu asê-nga.

Yisu ndê ñgacsêñomi sêmasañ Mwasinj Pasowa-nga (Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

¹² Têtj Mwasinj Bolom Yist Mba-nga ñabêc ñamata-nga, bêc nañ lau Israel-nga sic domba Pasowa-nga ndu, nañ ñgacsêñomi sêsôm têtj Yisu bu, “Am tac whinj bu yac amasañ Mwasinj Pasowa bu am neñ whinj yac-nga yêc nde?” ¹³ Dec Yisu kêkiñ ndê ñgacsêñom lu ma sôm têtj injlu, “Asôc malac Jerusalem andi, ma amlu oc atap ñgac dan sa nañ kêbalanj bu lôn dan. Awhinj inj atêtj inj ndê ñadau ndê andu andi. ¹⁴ Ma asôm têtj andu ñadau, ‘Alu mba kêdôhônwaga ndac am tu andu ñalôm ñaclêñ-nga, bu inj ti ndê ñgacsêñomi bu sêneñ Mwasinj Pasowa-nga yêc am nem andu.’ ¹⁵ Ma inj oc tôte ñalôm atu dan yêc andu dau ñahô-nga têtj amlu. Tebo ti gêtj hoñ tu yac dananj Mwasinj Pasowa-nga yêc ñalôm dau, goc amasañ gêtj yêc dinanj.” ¹⁶ Goc sêñjom lu dinanj sêsôc malac si, ma sêtap gêtj hoñ sa tôm Yisu sôm su, ma sêmasañ Pasowa.

Yisu sôm asê bu ngac danj oc hoc inj asê

(Mat 26:20-25; Luk 22:21-23)

¹⁷ Têj ac gi su Yisu ti ngacsênomi 12 sêtêj andu dau si. ¹⁸ Nac sêndöc ti sej gêj sêmbo, ma Yisu sôm, “Yomandô aö wasôm têtj mac, bu mac nem danj oc hoc aö asê. Ngac dau kwahic dec ndöc ma gêj gêj whinj aö.” ¹⁹ Yom dau kôm nac sêsö, ma njalôm njawapac atu, ma nac tigen-tigen sêsôm têtj inj, “Mboe aö, a? Mba!” ²⁰ Goc inj sôm têtj nac, “Ngac dau inj mac lau 12 nem danj, ma kwahic dec alu anj gêj sip pele tigenj. ²¹ Gêj dau oc njandô sa pi Namalac ndê Atu, tôm yom nanj sêto yêc. Tigenj ngac nanj hoc aö asê, nanj oc tap njawapac atu sa, ma tu dinanj-nga inj dinda bu kôc inj dom, dec oc njayham.”

Yisu gic hu Mwasinj Dabuj

(Mat 26:26-29; Luk 22:15-20)

²² Têtj têtj nac sej gêj sêmbo, nanj Yisu kôc bolom, gêm mbec, pô kôc-kôc, ma gic sam têtj nac. Ma inj sôm, “Akôc sa loc, aö nejj njandô dau dindec.” ²³ Ma inj kôc laclhu wain-nga danj ma gêm danje, goc kêj têtj nac ma nac hojj sênôm. ²⁴ Inj sôm têtj nac, “Aö nejj dac wamatinj pwac-nga dau dec, nanj wakêc sinj tu lau daêsam-nga. ²⁵ Yomandô aö wasôm têtj mac bu aö oc wanôm wain tiyham dom e Damanj ndê gôlinj mejj sa tiawê, ma têtj ndoc dinanj aö wanôm tiyham.”

²⁶ Tinjambu nac sem wê danj, ma sêlhö sêsa sêtêj Lôc Olib si.

Yisu sôm bu Pita oc sêc inj ahuc

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34)

²⁷ Ma Yisu sôm têtj nac, “Mac hojj oc ahu aö sinj, tôm yom nanj sêto yêc bocdec bu, ‘Aö oc wasejj ngac yob domba-nga, ma domba oc sêlhö babalip.’” ²⁸ Magoc tinjambu aö watisa tiyham, ma wamuj mac watêj gamejj Galili-nga wandi.” ²⁹ Dec Pita sôm têtj inj, “Nac hojj bu sêhu am sinj, tigenj aö wahu am sinj dom.” ³⁰ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö wasôm yomandô bu ôbwêc dau dindec am oc sêc aö ahuc tidim tö su, goc dalec oc tanj tidim lu-nga.” ³¹ Tigenj Pita sôm yom ti njanga, “Mba! Gitôm sêndic aö ndu wawhij am, aö oc wasêc am ahuc dom.” Ma nac hojj sêsôm yom kainj tigenj.

Yisu tejj mbec mbo ôm Getsemani

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Nac sêsa si e sêhóc asê ôm ðolib-nga danj, ôm nanj sêsam bu Getsemani, ma Yisu sôm têtj ndê ngacsênomi, “Andöc dec ma aö waterj mbec.” ³³ Goc inj kôc Pita, Jems ma Jon sêwhinj inj si, ma sêhu ngacsênomi njatô sinj. Têtj ndoc dinanj Yisu ndê njalôm njawapac atu ma inj pô sim dau njandô. ³⁴ Inj sôm têtj nac, “Aö nejj njalôm kêsahê njawapac atu, kêpinj bu oc wambac ndu. Mac andöc dec ma anem ali.” ³⁵ Goc inj hu nac sinj ma sa njasawa saunj gi. Inj hu dau sip nom gi ma tejj mbec, bu nditôm goc Anötô nem inj sa bu ênjêc têtj hóc njandê-nga nanj oc hóc asê inj. ³⁶ Inj sôm, “Damanj, O Damanj, am gitôm bu kôm gêj hojj. Kôc laclhu njawapac-nga dau dindec su yêc aö. Magoc êmkuc aö nejj atac whinj dom, kôm tôm am daôm nem atac whinj bu kôm.”

³⁷ Inj tejj mbec su, dec mbu gi ma tap sa bu ngacsênomi sêyêc bêc sêyêc. Goc inj ujj nac sa ma sôm têtj Pita, “Saimon, bocke dec am yêc bêc? Am gitôm dom bu nem ali tôm acgatu njasawa tigenj, a? ³⁸ A nem ali ma atej

mbec bu lêtôm tap mac sa dom. Mac nem gatôm lichalê, tigen ñamlic kwapac.”

³⁹ Goc Yisu sa gi, ma teñ mbec tigen dinan tiyham. ⁴⁰ Pacndê, goc in mbu gi ma gêlic ñac sêyêc bêc, bu ñac tandô hê ñac sa ñandô. Ma ñac sêpônda yom tu sêsôm têt in-nga. ⁴¹ Goc in gi ma teñ mbec tidim tō-nga. Ma têt ndoc in mbu têt ñac tiyham, nan in sôm, “Tu sake-nga mac ayêc bêc ti añwhañ daôm ñapan? Gitôm! Ndoc meñ hêc asê su bu sêhoc ñamalac ndê Atu asê ma sêkêt in sip lau sac amba. ⁴² Atisa ma dandi! Alic ñgac nan hoc aô asê dec meñ su.”

Sêkôc Yisu dôn

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11)

⁴³ Yisu sôm yom dinan mbo, ma Judas, ñgacsêñgomi 12 si dan hêc asê whin lau daêsam nan sêhoc bien ti sin. †Dabuñsiga atu-tu ti kêdôhônwaga yomsu-nga ma lau bata sêñkin lau ton dinan sêwhin Judas sêmeñ. ⁴⁴ Judas kêt puc lau d au gwanan su, ma sôm, “Ñgac nan mac añsalê, nan aô oc wanğutô in bu watôc in asê têt mac. Akôc in dôn ma akêt lau sêyob in, goc awê in sa andi.” ⁴⁵ Bocdinan têt ndoc Judas hêc asê, nan in têt Yisu solop gi ma sôm, “Kêdôhônwaga,” ma ñğutô in. ⁴⁶ Dec lau nan sêwhin Judas, nan sêkôc Yisu dôn. ⁴⁷ Yisu ndê lau sêlhac sêmpin in, ma ñac si dan puc ndê bien sa ma pa dabuñsiga atu ndê ñgac akin ndê dangalaun dan su.

⁴⁸ Goc Yisu sôm, “Bocke dec mac akôc bien ti gêt sin-nga ma asa amen bu akôc aô dôn gitôm ñgac kan dan? ⁴⁹ Tôm bêc hon aô gambo gawhin mac ma kadôhôn lau yêc lôm dabuñ ñabatêmdô, magoc mac akôc aô dôn dom. Tigen gêt nan mac akôm kwahic dec, nan kôm Anötô ndê yom nan sêto yêc, nan ñandô sa.”

⁵⁰ Têt dinan Yisu ndê lau hon sêhu in sin ma sêlhô si. ⁵¹ Ñgac batac dan kêtuc Yisu ma mbo whin in ti ndê lau têt ôbwêc dinan, ma in puc po ñambwa. Lau sin bu sêlô in dôn, ⁵² tigen in hu ndê po sin yêc ñac si amba, ma kôlhô ñamlic ñambwa gi.

Lau bata Israel-nga sêmatôc Yisu

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

⁵³ Dabuñsiga atu-tu Israel-nga, ti lau bata ma kêdôhônwaga yomsu-nga hon sêkac sa sêmbo dabuñsiga ñamata-nga ndê andu. Ma lau nan sêkôc Yisu dôn sêwê in sêtên andu dau si. ⁵⁴ Pita kêsêlêñ kêtuc Yisu mbo ahê, e gi sôc dabuñsiga ñamata-nga ndê andu ñatunlôm gi. Ma in ndôc sic whin lau sin sêyob lôm dabuñ-nga ñatô ma kêsulu ya.

⁵⁵ Dabuñsiga atu-tu ma lau bata hon nan sêndôc Sanedrin si ton, nan sêñsalê yom bu sêngôlin pi Yisu ma sêkêt in sip lau Rom-nga amba bu sêndic in ndu. Magoc sêtap yom dan sa dom. ⁵⁶ Bu lau daêsam sêtisa bu sêhoc yom tasan asê pi Yisu, magoc ñac hon si yom so dau. ⁵⁷ Tinambu lau ñatô sêtisa, ma sêkêt yom tasan pi in bocdec bu, ⁵⁸ “Yac aņgô ñgac dau sôm, ‘Lôm dabuñ nan ñamalac sêkwê sa, nan aô oc wasen su. Ma têt bêc titô-nga aô oc wakwê andu wakuc dan sa, nan gitôm andu nan ñamalac sêkwê, nan dom.’ ” ⁵⁹ Magoc ñac tigen-tigen si yom so dau tiyham.

⁶⁰ Goc dabuñsiga ñamata-nga tisa kalhac ñalhu, ma ndac Yisu, “Am ñgô yom dê sêngôlin pi am, me? Am bu ô yom, me mba?” ⁶¹ Tigen Yisu gêm dau dôn ma ô yom dom. Goc dabuñsiga dau ndac in tiyham, “Am Mesaya

dau, Anötö Atunḡac, me mba?" ⁶² Ma Yisu sôm, "Aêc, aö dauḡ dindéc. Ma tiḡambu mac oc alic ḡamalac ndê Atu ndöc Anötö ḡaclai ḡadau ndê amba andô-ḡnga, ma sip meḡ ndöc dao ḡahô."

⁶³ Têḡ ndoc dabuḡsiga ḡamata-ḡnga ḡḡô yom dinaḡ, naḡ tac ḡandê atu dec kêc dau ndê ḡakwê kic ma sôm, "Yac dapônda yom daḡ tu taḡḡôliḡ pi iḡ-ḡnga dom. ⁶⁴ Yom naḡ iḡ sôm pi dau, naḡ sac sambuc? Mac aḡḡô su, ma mac gauc ḡêm bocke?" Ma ḡac hoḡ sêsôm pitigeḡ bu iḡ mbac ndu. ⁶⁵ Lau ḡatô sêhu gasôp pi iḡ. ḡac sêkic iḡ tandô ahuc ḡa po, goc sêtap iḡ ma sêsôm, "Am bu propet, naḡ sôm asê bu asa ḡic am." Ma lau siḡ-ḡnga sêkôc iḡ sêsa si, ma sêhi iḡ ḡa sô.

Pita sêc Yisu ahuc

(Mat 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Têḡ têm dinaḡ Pita mbo andu dau ḡamakê, ma dabuḡsiga ḡamata-ḡnga ndê awhê akiḡ daḡ kêsêlêḡ meḡ. ⁶⁷ Iḡ ḡêlic Pita kêsulu ya mbo, goc tahê iḡ ma sôm, "Am ḡgac naḡ kêkuc Yisu Nasaret-ḡnga whiḡ." ⁶⁸ Magoc Pita pa dau ma sôm, "Mba, aö kayalê am nem yom ḡahu dom." Dec iḡ tisa ḡi kalhac kêpiḡ tuḡlôm ḡagatam.

⁶⁹ Malô goc awhê akiḡ dau ḡêlic iḡ tiyham, ma sôm yom kaiḡ tigeḡ têtḡ lau naḡ sêlhac sêmipiḡ, "Alic ḡgac kêlê. Iḡ Yisu ndê lau si daḡ." ⁷⁰ Magoc Pita pa dau tiyham. ḡasawa sauḡ ma lau naḡ sêlhac dindê, naḡ sêsôm, "Am ḡgac Galili-ḡnga. Yomandô, am ḡac si daḡ." ⁷¹ Magoc Pita sôm ti ḡaḡga, "Mba! Aö bu wasôm yom tasan, naḡ goc Anötö ndic aö. Aö kayalê ḡgac naḡ mac asôm yom pi iḡ, naḡ dom andô!" ⁷² Ma ḡagahô dalec taḡ tiḡu-ḡnga, dec Pita gauc ḡêm Yisu ndê yom bu iḡ oc sêc iḡ ahuc tidim tö su, goc dalec oc taḡ tidim lu-ḡnga. Ma iḡ taḡ dau ndu-ndu.

15

Pailot kêsu Yisu

(Mat 27:11-26; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29-19:16)

¹ Têḡ bêbêc ganduc, dabuḡsiga atu-tu ti lau bata ma lau naḡ sêndôhôn yomsu ti lau †Sanedrin-ḡnga hoḡ si ḡalôm tigeḡ tu ḡêḡ bocke bu sêkôm têtḡ Yisu-ḡnga. Goc sêsô iḡ amba dôḡ ma sêwê iḡ sêtêtḡ Pailot si. ² Ma Pailot ndac iḡ, "Am lau Israel-ḡnga si kiḡ, a?" Goc Yisu ô yom ma sôm, "Tôm naḡ am daôm sôm." ³ Têḡ dinaḡ dabuḡsiga atu-tu sêḡḡôliḡ yom daêsam pi iḡ. ⁴ Dec Pailot ndac iḡ tiyham, "Am oc ô ḡac si yom, me mba? ḡac sêḡḡôliḡ yom daêsam pi am." ⁵ Tigeḡ Yisu ô yom dom, dec Pailot hêdaê.

⁶⁻⁷ Têḡ têm dinaḡ ḡgac daḡ ndöc gapocwalô, naḡ ndê ḡaê Barabas. Muḡ-ḡnga lau ḡatô sêli dau sa têtḡ lau Rom-ḡnga naḡ sem ḡôliḡ lau Israel-ḡnga, ma sic lau ḡatô ndu. Magoc lau Rom-ḡnga sêkôc ḡac dôḡ ma sêkêḡ ḡac sêndöc gapocwalô. Ma Barabas iḡ ḡac si daḡ.

Tôm yala hoḡ têtḡ ndoc lau Israel-ḡnga si om atu Mwasinḡ Pasowa-ḡnga hôc asê, naḡ Pailot kêkuc lêtḡ daḡ bocdec bu. Lau Israel-ḡnga oc sêndac ḡgac gapocwalô-ḡnga daḡ, dec iḡ oc êḡḡapwêc iḡ su têtḡ ḡac. ⁸ Lau daêsam naḡ sêkac dau sa têtḡ ndoc Pailot kêsahê Yisu, naḡ sêndac iḡ bu êḡḡapwêc ḡgac gapocwalô-ḡnga daḡ su êḡkuc ḡagôliḡ dinaḡ. ⁹⁻¹⁰ Pailot kêyalê bu dabuḡsiga atu-tu sem lêmuḡ Yisu ḡambwa, ma tu dinaḡ-ḡnga dec sêwê Yisu sêtêtḡ iḡ sêmeḡ. Bocdinaḡ iḡ gauc ḡêm bu êḡḡapwêc Yisu su, dec ndac ḡac, "Mac atac whiḡ bu aö wahu Kiḡ Israel-ḡnga siḡ têtḡ mac, me

mba?" ¹¹ Tigen dabuņsiga atu-tu sēngalôm lau toņ atu dinar e sēndac Pailot bu hu Barabas siņ tēņ ḡac. ¹² Goc Pailot ndac ḡac, "Bocdinar aō oc wakôm sake tēņ ḡac dindac, nar mac asam bu lau Israel-ḡa si Kiņ?" ¹³ Ma sēmbwēc, "Ndic iņ pi a ḡicso dau!" ¹⁴ Magoc Pailot ndac ḡac, "Tu sake-ḡa? Iņ kôm giso bocke?" Magoc sēmbwēc ti ḡaḡa, "Ndic iņ pi a!" ¹⁵ P ailot bu kôm lau atac ḡayham sa, dec ḡôlôc bu ēḡgapwēc Barabas su tēņ ḡac. Ma iņ kēkiņ Yisu tēņ lau siņ-ḡa bu sēhi iņ ḡa sō, ma sēndic iņ ndu pi a ḡicso dau.

Lau siņ-ḡa sēsu Yisu susu
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Lau siņ-ḡa sēwē Yisu sēsa Pailot ndē andu ḡamalacôm si, ma sēta yom bu lau siņ-ḡa hoņ sēkac sa. ¹⁷ Goc sēkēņ Yisu sōc ḡakwē kokoc baliņ tōm kiņ sēsōc, ma sēwhē wac kēm ma sēkēņ iņ uņ ḡitôm suņsuņ. ¹⁸ Goc ḡac sic hu sēmbwēc iņ, "Ei! Datoc lau Israel-ḡa si kiņ dindac sa maņ!" ¹⁹ Ma ḡac sēkōc a daņ ma sic iņ pi ḡagôlōņ tidim daēsam, ma sēhē ḡasōp pi iņ. Sēpōņ haduc tēņ iņ, ma sēḡsau bu sētoc iņ sa. ²⁰ Sēsu iņ susu pacndē, ḡoc sēkōc ḡakwē baliņ dinar su, ma sēkēņ iņ sōc dau ndē ḡakwē sa tiyham. Ma sēwē iņ sēsa malac Jerusalem ḡamakē si, bu sēndic iņ ndu pi a ḡicso dau.

Sic Yisu pi a ḡicso dau
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ Lau siņ-ḡa sēwē Yisu sēmbō seņ, ma ḡac daņ kēsēlēņ mbo seņ akēņ gameņ ḡamakē-ḡa meņ. Ma sēkac iņ bu hōc Yisu ndē a ḡicso dau. ḡac dau ndē ḡaē Saimon. Iņ Aleksanda lu Rupas damba, ma iņ ndē malachu Sairin. ²² Sēwē Yisu sēsa si e sēhōc asē gameņ nar sēsam bu ḡolgota. (ḡaē dau danem kwi bu 'Gameņ ḡakēcyha-ḡa.') ²³ Lau siņ-ḡa bu sēkēņ wain ti bu ḡamakic tēņ Yisu nôm, magoc iņ tec. ²⁴ Bocdinar sēhu siņ, ma sic iņ pi a ḡicso dau. Ma tiḡambu sēwhē iņ ndē ḡakwē kōc ma sēpuc ḡapoc bu sēlic asa oc kōc ḡakwē bocke.

²⁵ ḡac sic iņ pi a ḡicso tēņ bēbēc, acgatu ḡitôm 9 kilok. ²⁶ Ma yom nar lau bata Israel-ḡa sēḡḡôliņ pi iņ, nar sēto pi bapia daņ, nar sôm, "Lau Israel-ḡa si Kiņ." ²⁷⁻²⁸ ḡac sic ḡac sac lu pi a ḡicso dau sēwhiņ, daņ kēḡalēņ Yisu amba andō-ḡa, ma daņ kēḡalēņ ḡasē-ḡa. ²⁹ Lau nar sēḡsēlēņ si sēmeņ, nar sēndahiņ ḡasu ma sētaņ bōlē Yisu. Sēsôm, "Ei. Am ḡac nar sôm bu seņ lôm dabuņ su ma kwē sa tiyham tōm bēc tō. ³⁰ Dec sip akēņ a ḡicso dau mweņ, ma nem daôm sa!" ³¹ Ma dabuņsiga atu-tu ti kēdōhōḡwaga yomsu-ḡa bocdinar sēsu iņ susu ma sēsôm tēņ dandi, "Iņ ḡem lau daēsam sa, tigen ḡitôm dom bu nem dau sa. ³² Yac bu alic Mesaya, lau Israel si kiņ dindac-ḡa, sip akēņ a ḡicso dau meņ, dec yac oc akēņ whiņ iņ." Ma ḡac lu nar sic pi a ḡicso sēwhiņ Yisu, nar sēsu iņ susu bocdinar.

Yisu mbac ndu
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ Tēņ ac kalhac lhu, ḡasac atu ḡem gameņ sambuc ahuc e acgatu ḡitôm 3 kilok telha-ḡa. ³⁴ Ma tēņ 3 kilok Yisu mbwēc awha atu, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" (Yom dau danem kwi bu, 'Aō neņ Anōtō, aō neņ Anōtō, tu sake-ḡa am hu aō siņ?') ³⁵ Lau nar sēlhac sēmpin, nar sēḡḡō iņ ḡapep dom ma sēsôm, "Anḡō, iņ ta propet Elaija." ³⁶ Ma ḡac daņ kēti ḡi

kên sôwam danj sip wain ñamakic, ma sô dôñ pi a baliñ danj. Goc inj puc pi Yisu whasunj bu inj nôñ ma sôm, “Dahu inj sinj ma dalic, Elaija oc sip meñ ma kôc inj su, me mba.”

³⁷ Têñ têt dinanj Yisu mbwêc awaha atu ma mbac ndu. ³⁸ Ma têt dinan po baliñ nanj kégalêñ lôm dabunj ñalôm, nanj dau kic gi lu, kalhac ñahô ma gi têt ñapu-nga. ³⁹ Ma ñgac bata sinj-nga nanj kalhac Yisu anjgô-nga, nanj gélic inj ndê mbac ndu ñalêñ, goc sôm, “Yomandô, ñgac dindec inj Anötô ndê Atu.”

⁴⁰ Lauwhê ñatô sêlhac ahê ma sêlic gêñ honj dinanj. Maria Magadala lu Maria nanj Jems saunj lu Joses dinda, ma Salome sêmbo sêwhinj ñac. ⁴¹ Munj-nga, têt têt Yisu mbo gameñ Galili-nga, nanj lauwhê dinanj sêñkuc inj, ma sem akinj inj. Ma lauwhê daêsam nanj sêpi Jerusalem sêwhinj Yisu, nanj sêlhac sêwhinj ñac.

Josep kên Yisu ndê ñamlan yêc hoc ñasunj
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁴² Bêc nanj sic Yisu ndu, nanj lau Israel-nga si bêc sêmasan dau tu Sabat-nga.* Bocdinanj têt telha, ⁴³ ñgac bata Israel-nga danj ñaê Josep gauc gêm bu êñsuhun Yisu ñamlan. Josep inj ñgac akêñ malac Arimatiya-nga, ma inj lau Sanedrin-nga si ñgac tiwaê danj nanj kên bata Anötô ndê gôlinj bu meñ sa tiawê. Inj ndê ñalôm pên dôñ, dec têt Pailot gi ma ndac Yisu ndê ñamlan. ⁴⁴ Yom dau kôm Pailot sô, ñahu bu inj kêyalê dom bu Yisu mbac ndu su. Bocdinanj inj ta lau sinj si ñgac bata ma ndac inj bu Yisu mbac ndu su, me mba. ⁴⁵ Inj tap sa bu Yisu mbac ndu su, dec gôlôc têt Josep bu kôc Yisu ndê ñamlan sa ndi êñsuhun. ⁴⁶ Josep kôc po ñayham danj nanj inj gêmli muñ su, goc sa gi ma kôc Yisu su yêc a gicso dau, ma kêpanj inj ahuc ña po dau. Ma inj kôc inj sa gi ma kên inj yêc sêhô nanj lau sêlêñ gwanan su yêc hoc ñalôm. Goc inj kêpi hoc danj gi ndôc sê awaha dau ahuc. ⁴⁷ Maria Magadala lu Joses dinda Maria sêlic Josep kên Yisu ndê ñamlan yêc hocsunj dinanj.

16

Yisu tisa
(Mat 28:1-10; Luk 24:1-12)

¹ Bêc Sabat-nga meñ gi su, goc Maria Magadala lu Jems dinda Maria, ma Salome semlihi gêñ malu bu sênem oso Yisu ndê ñamlan. ² Têt wake ñabêc ñamata-nga dinan sêti têt bêbêc ganduc bu sêtêñ sêhô sêndi. Ac pi meñ su ma sêñsêlêñ sêmbo señ, ³ ma sêndac dandi, “Asa oc nem yac sa ma êmpi hoc nanj yêc sê awaha, nanj su?” ⁴ Tigenj sêhóc tandô sa, ma sêlic hoc atu dau yêc sê awaha dom. ⁵ Bocdinanj dec sêhóc sêhô ñalôm si. Sêlic ñgac batat danj nanj sôc ñakwê sêsêp, ma ndôc andô-nga, dec sêsô ñandô. ⁶ Magoc ñgac dau sôm, “Asô dom. Mac anjalê Yisu Nasaret-nga, nanj sic inj ndu pi a gicso dau. Inj yêc dec dom, inj tisa su. Alic mala nanj sêkêñ inj yêc, nanj sawa. ⁷ Magoc andi ma asôm têt inj ndê sênjomi ma têt Pita bu inj oc muñ mac têt Galili ndi. Mac oc alic inj yêc dindê, tôm yom nanj inj sôm têt mac muñ su nanj.” ⁸ Yom dinanj kôm awhê lu dau sêntitec

* **15:42** Lau Israel sêsôm bu têt ndoc ac gi sip têt bêc nanj muñ bêc Sabat-nga, nanj têt dau gic hu bêc Sabat-nga. Bocdinanj ñac bu sêñsuhun lau batê muñ ac ndi sip.

ti sêhêdaê ñandô. Sêsa akêñ sêhô, ma sêlhô sênti si. Magoc sêtôc dau dec sêsôm yom têtñ ñamalac dañ yêc señ dom.

⁹ Têtñ têtñ Yisu tisa têtñ Sonda bêbêc, in hoc dau asê ti-ñamata-ñga têtñ Maria Magadala, awhê nañ muñ-ñga in soc ñalau sac 7 su yêc in ñalôm. ¹⁰ Ma Maria gi ma sôm asê têtñ lau nañ sêñkuc Yisu, nañ sêkôm dañgibo ti sêtañ sêmbo. ¹¹ Maria sôm têtñ ñac bu in gêlic Yisu ma in mbo tali tiyham. Magoc ñac sêkêñ whiñ dom.

¹² Tiñambu Yisu ndê ñgac-sêñom lu sêhu Jerusalem sin ma sêñsêlêñ sêmbo señ, ma Yisu hoc dau asê têtñ inlu gitôm ñgac aᅅgô batac dañ. ¹³ Dec inlu sêmbo si ma sic miñ têtñ sêñomi ñatô, magoc ñac sêkêñ whiñ inlu dom bocdinañ.

Yisu kêtñ gwelen têtñ lau nañ sêñkuc in

¹⁴ Tiñambu ñgacsêñomi 11 señ gêñ sêmbo sêwhiñ dau, ma Yisu hoc dau asê têtñ ñac. Ma in sôm ñac tu ñac si ñalôm ñadandi-ñga, bu sêkêñ whiñ lau nañ sêlic in têtñ ndoc in tisa su, nañ dom. ¹⁵ Goc in sôm têtñ ñac, "Atôm nom ñagameñ sambob andi, ma ahoc ñawaê ñayham asê têtñ lau hoñ. ¹⁶ Lau nañ sêkêñ whiñ ma sêliñ saᅅgu, nañ oc sêtap Anötô ndê mwasin nem ñac si-ñga sa. Magoc lau nañ sêkêñ whiñ dom, nañ oc sêtap in ndê matôc sa. ¹⁷ Ma Anötô oc kêtñ ñaclai têtñ lau nañ sêkêñ whiñ, dec oc tôm bu sêkôm gêñ dalô bocdec bu. Ñac oc sêkôm gwelen sênem aᅅ aᅅoñ, ma sêsoc ñalau sac su yêc lau. Ñac oc sêsôm yom awha wakuc-ñga nañ sêndôhôn muñ su dom. ¹⁸ Ñac bu sêkôc mboc sac sip ñac amba me sêñôm bu ñamalac, dec oc kôm ñac sêtisac dom. Ma ñac oc sêkêñ amba sac lau gêmbac, ma sêkôm ñac ñayham sa."

¹⁹ Yisu sôm yom dinañ têtñ ñac su, goc Anötô kôc in su yêc nom. In pi undambê gi, ma ndôc Anötô ndê amba andô-ñga. ²⁰ Ma in ndê sêñomi sêsa si, ma sêhoc ñawaê ñayham asê yêc gameñ hoñ. Ma Pômdau mbo whiñ ñac, ma kêtñ ñaclai têtñ ñac bu sêkôm gêñ dalô atu-tu tu bu puc yom nañ sêhoc asê, nañ dôñ-ñga.

Luk ndê ñawaê ñayham

Yom whê ñawaê ñayham dindéc sa-nga

Luk in Yisu ndê ñgacsênom dom, ma in ñgac Israel-nga dom. In ñgac Grik-nga, ma in dokta, ma bocdinañ tanyalê bu in ñgac tiguauc. Luk dau gêlic gêñ honñ nanñ Yisu kôm, nanñ dom, magoc in kip yom honñ sa yêc lau nanñ sêmbô sêwhinñ Yisu têtñ ndoc in gic hu ndê gwelenñ e in mbu pi undambê gi (1:1-4). Luk ndê ñawaê ñayham hêganônñ Yisu ti in ndê gwelenñ, ma in to bapia danñ tiyham (Aposel) pi gwelenñ nanñ lau aposel sêkôm ña Nalau Dabuñ ndê ñaclai.

Yêc in ndê yom ñamata-nga, Luk sôm bu in to yom têtñ ñgac atu danñ ñaê Tiopilas. Ñaê dau danem kwi bu 'ñgac nanñ atac whinñ Anötö.' Magoc in to tu ñgac tigeñ dinañ-nga dom, in to ndê ñawaê ñayham hêganônñ lau nanñ lau Israel dom gitôm inñ dau, ma lau Israel-nga sêwhinñ. Inñ tac whinñ bu ñac sênyalê bu Yisu, inñ lau Israel-nga si Mesaya, ma inñ merñ gic waê lau Israel-nga tawasê dom, magoc merñ bu ti lau honñ si Pômdu, ma bu mbac ndu tu lau honñ-nga. Ma bocdinañ Luk tac whinñ bu Yisu ndê ñawaê sa têtñ gameñ nom-nga honñ, bu lau sêngô ma sêkêñ whinñ Yisu, dec oc sêtap Anötö ndê mwasinñ nem ñac si-nga sa.

Yom Ñamata-nga

¹ O ñgac atu Tiopilas. Lau daêsam sêñsahê bu sêto yom pi gêtñ honñ nanñ ñandô sa yêc yac mba gameñ. ² Ñac sêto sêñkuc yom nanñ lau nanñ sêmbô sêwhinñ Yisu têtñ ndoc inñ gic hu ndê gwelenñ, nanñ sic dulu têtñ yac. Lau dau sêlic gêtñ honñ nanñ Yisu kôm pi tandô, dec sêhoc ñawaê ñayham asê pi gêtñ dau. ³ Ma aô bocdinañ, gakip yom honñ sa pi gêtñ ñamata-nga ma merñ têtñ kwahic dec, ma galic ñayham bu wato sip bapia dindéc ma wanñkinñ têtñ am. Aô gato yom kakuc ñadênanñ tôm gêtñ honñ nanñ hóc asê. Tu dinañ-nga O ñgac atu Tiopilas, ⁴ am oc êmyalê bu yom honñ pi Yisu nanñ am ñgô su, nanñ yom ñandô.

Jon, Ñgac Kêku Lau-nga ndê puc dinda kôc in-nga

⁵ Têtñ têtñ Kinñ †Herod gêm gôlinñ gameñ Judia-nga, nanñ †dabuñsiga danñ mbo, inñ ndê ñaê Sekaria. Inñ kôm ndê gwelenñ whinñ dabuñsiga nanñ sêmbô dabuñsiga ñamata-nga Abaisa* ndê tonñ. Sekaria ndê awhê ndê ñaê Elisabet, ma inñ Aron† ndê wakuc danñ, gitôm Sekaria dau. ⁶ Anötö gêlic inñlu sêsa lêtñ gitêtñ yêc inñ angô-nga, sêñsêlêñ sêñkuc Anötö ndê yomsu ti ñagôlinñ ñalêtñ ñayham. ⁷ Inñlu sêti awhê andô ma ñgac andô su, magoc balêkoc mba, bu Elisabet inñ awhê gapoc.

* **1:5** Abaisa - dabuñsiga ñamata-nga danñ nanñ mbo têtñ Kinñ Dawid ndê têtñ. Têtñ têtñ dinañ lau Israel si dabuñsiga sêwhê dau kôc ti tonñ 24 kêkuc dabuñsiga ñamata-nga si ñaê (1 Kr 24:7-19; ma Nia 12:11-17). Ma tinambu sêkôm gwelenñ tôm ñatonñ 24 dinañ sêyô dau sêyô dau. Têtñ Yisu ndê têtñ, lau dabuñsiga daêsam sêndôc gameñ ñamakê-nga, ma sêpi Jerusalem tu sêkôm gwelenñ yêc têtñ dabuñ tôm ñac si tonñ si ndoc, ma tinambu sêmbu sêtêtñ si gameñ si (Luk 1:8, 23). Alic yom whê ñaê 'dabuñsiga' sa-nga yêc buku dindéc ñambu-nga. † **1:5** Aron - lau Israel si dabuñsiga ñamata-nga nanñ gêm akinñ Anötö têtñ Moses ndê têtñ. Alic Eks 7:1-6; ma 28:1.

8 Têñ têm danj Sekaria ndê tonj si ndoc sênem akinj Anötö-nga hóc asê, ma inj gêm ndê gwelenj dabuñsiga-nga mbo Anötö ndê lôm dabuñ yêc Jerusalem. 9 Ma gitôm dabuñsiga si mêtê, sêpuc gapoc gi sip Sekaria, bu sôc lôm dabuñ ñalôm ndi, ma kêñ da ñamalu ñayham. 10 Ma têtñ ndoc inj sôc gi bu kêñ da ñamalu ñayham, nanj lau Israel-nga honj nanj sêkac sa tu s êtoc Anötö sa-nga, nanj sêtenj mbec sêlhac awê. 11 Têtñ ndoc dinanj Pômdau ndê añela danj hoc dau asê têtñ Sekaria, ma kalhac alta da ñamalu-nga ña-ndö-nga. 12 Têtñ ndoc Sekaria tandô pi añela dau, inj sô ti töc dau ñandô. 13 Magoc añela sôm têtñ inj, “Töc daôm dom Sekaria, bu Pômdau ñgô mbec nanj am tenj. Am nem awhê Elisabet oc kôc atômñgac danj, ma am oc sam inj ndê ñaê bu Jon. 14 Inj oc kôm am atac ñayham atu, ma lau daêsam oc sêtisambuc tu dinda kôc inj-nga, 15 bu inj oc ti ñgac tiwaê yêc Pômdau añgô-nga. Inj oc nôm wain me bu ñanga dom, magoc têtñ têm inj yêc dinda atac ñalôm enj, nanj Ñalau Dabuñ oc nem inj ahuc, ma mbo whinj inj ñapanj. 16 Ma têtñ ndoc inj tiatu, nanj inj oc nem lau Israel-nga daêsam kwi, sêmbu sêsôc Pômdau ñac si Anötö ñapu. 17 Inj oc ti propet ñanga ma ti ñaclai gitôm propet ñamata-nga Elaija. Ma inj oc muñ Pômdau, bu nem lau daêsam si ñalôm kwi. Dambai oc atac whinj atui, ma lau danjgapêc oc sêti lau ti gauc nanj sêsa si lêtñ gitêtñ. Ñalêtñ dinanj inj oc êmasanj lau si ñalôm bu sêkôc Pômdau sa.”

18 Sekaria ñgô añela ndê yom dinanj su, goc sôm têtñ inj, “Alu ati awhê andô ma ñgac andô su. Boc-dinanj ñalêtñ bocke dec aô wanjalê bu am nem yom oc ñandô sa?” 19 Goc añela ô yom ma sôm, “Aô Gabriel nanj galhac Pômdau añgô-nga, ma inj kêkinj aô bu wahoc ñawaê ñayham dindêc asê têtñ am. 20 Gêtñ nanj aô gasôm yom pi, nanj oc ñandô sa tôm ñandoc. Tigenj am kêñ whinj aô dom, ma bocdinanj am oc awham mba sa, ma sôm yom dom e gêtñ honj dindêc hóc asê su.”

21 Têtñ dinanj lau nanj sêmbu awê, nanj sêhônj Sekaria ma gauc gêm bu bocke ma inj mbo tiwandêc yêc lôm dabuñ ñalôm. 22 Ma têtñ ndoc Sekaria mbu sa awê gi, nanj gitôm dom bu sôm yom, ma gic amba ñambwa têtñ ñac, dec ñac si gauc sa bu inj gêlic gêtñ ñagatu danj yêc lôm dabuñ ñalôm.

23 Tinjambu inj ndê bêc gwelenj-nga pacndê, ma inj kölhô mbu têtñ ndê malac gi. 24 Ma inj ndê awhê Elisabet daê, dec timêtê dau ñapep, ma mbo tenj mbo inju si andu gitôm ayô amañdanj. Elisabet sôm, 25 “Pômdau kôm gêtñ dindêc ma gêm aô sa. Ñamata-nga aô gambo ti mayanj yêc lau añgô-nga, bu aô awhê gapoc, tigenj kwahic dec Pômdau tawalô aô, ma kôc aô mayanj su.”

Yisu ndê puc dinda kôc inj-nga

26 Elisabet daê gitôm ayô 6 su, goc Anötö kêkinj añela Gabriel têtñ malac Nasaret nanj yêc gameñ Galili-nga, 27 bu kêñ ahenj têtñ awhê akinj danj. Inj ndê ñaê Maria, ma lau sêhoc yom asê su bu Maria oc nem ñgac danj ñaê Josep, nanj Kinj Dawid ndê apanjgac danj. 28 Añela dau têtñ Maria gi ma sôm, “O awhê nanj Anötö tac whinj am ndu andô, Pômdau whinj am.” 29 Yom dau kôm Maria sô ñandô, ma inj gauc gêm têtñ dau bu, “Inj awha gic aô tu sake-nga?” 30 Goc añela sôm têtñ inj, “Töc daôm dom Maria, bu Anötö gêlic am ñayham kêlêc. 31 Am oc daêm ma kôc balêkoc ñgac danj, ma sam inj ndê ñaê bu Yisu. 32 Inj oc ti ñgac tiwaê, ma lau oc sêsam inj bu Anötö Ñaclai ti Ñawasi Ñadau ndê Atu. Pômdau Anötö oc kêñ inj wêkainj

apangac Dawid ndê pôn kin-nga. ³³ Inj oc nem gôlinj †Jakob ndê wakuc lau Israel-nga, ma inj ndê gôlinj oc pacndê dom.”

³⁴ Goc Maria ndac aŋela dau bu, “Aô gayêc gawhinj ngac danj dom, ma bocdinaŋ yom dau oc nandô sa nâlêŋ bocke?” ³⁵ Ma aŋela ô yom ma sôm, “Nalau Dabuŋ oc têtŋ am menj, ma Anötö, Naclai ti Nawasi Nadau ndê naclai oc nem am ahuc. Tu dinaŋ-nga balêkoc dabuŋ naŋ am oc kôc, naŋ lau oc sêsam inj bu Anötö ndê Atu. ³⁶ Ma am ngô! Elisabet, awhê andô naŋ yêc am apami si toŋ, naŋ daê ma oc kôc balêkoc danj. Sêsôm bu inj awhê gapoc, magoc kwahic inj daê tôm ayô 6 su. ³⁷ Bu gêtŋ danj yêc dom, naŋ Anötö gitôm dom bu kôm nandô sa.” ³⁸ Ma Maria ô yom ma sôm, “Pômdau ndê awhê akiŋ aô. Bocdinaŋ, yom naŋ am sôm, naŋ nandô sa pi aô.” Maria sôm yom dinaŋ su, goc aŋela hu inj siŋ.

Maria gic Elisabet kêsi

³⁹ Têtŋ têtŋ dinaŋ Maria kêmasaŋ dau, ma kêsêlêŋ nŋagahô têtŋ malac danj yêc gameŋ nŋabaô Judia-nga gi. ⁴⁰ Inj hôc asê ma têtŋ Sekaria ndê andu gi, ma ta Elisabet ndê nŋaê. ⁴¹ Têtŋ têtŋ Elisabet ngô Maria ndê yom, naŋ balêkoc naŋ yêc inj nâlôm kwê soc ti nŋaŋa, ma Nalau Dabuŋ gêm Elisabet ahuc. ⁴² Ma inj sôm yom awha atu, “Anötö toc am sa hôc gêlêc lauwhê sambob su, ma oc toc balêkoc naŋ am oc kôc, naŋ sa bocdinaŋ. ⁴³ Aô awhê bocke, dec am, aneŋ Pômdau dinda mweŋ bu lic aô? ⁴⁴ Têtŋ ndoc aô gangô am mbwêc aô, naŋ balêkoc naŋ yêc aô nŋatac, naŋ kwê soc ti atac nŋayham. ⁴⁵ Am kêŋ whiŋ bu Pômdau ndê yom p i am oc nandô sa, ma tu dinaŋ-nga am tap inj ndê mwasinj sa!”

Maria po Anötö ndê waê sa

⁴⁶⁻⁴⁷ Ma Maria sôm:

“Aô wapo Pômdau ndê waê sa ti aneŋ nâlôm sambuc, ma aô atac nŋayham kêlêc tu Anötö naŋ gêm aô si-nga. ⁴⁸ Nahu bu inj kêlhiŋ inj ndê awhê akiŋ nŋambwa, aô dec siŋ dom. Têtŋ kwahic dec ma ndi, lau hoŋ oc sêsam aô bu awhê naŋ Anötö kêmwasiŋ. ⁴⁹ Inj Nŋaŋa Nadau naŋ kôm gêtŋ atu têtŋ aô, ma inj ndê nŋaê dabuŋ.

⁵⁰ Tôm têtŋ sambob, inj tawalô lau hoŋ naŋ sêtôc inj ma sêtoc inj sa. ⁵¹ Inj amba nŋaŋa kôm gêtŋ atu, ma lau naŋ yom sêtoc dau sa-nga gêm nŋac si nâlôm ahuc, naŋ inj soc nŋac su sêlhô têtŋtêtŋ. ⁵² Inj kêmasuc kinj nom-nga su yêc nŋac si pôn kinj-nga, magoc lau naŋ sêŋgwiniŋ dau, naŋ inj toc nŋac sa.

⁵³ Inj kêmwasiŋ lau nâlôm sawa nŋa gêtŋ nŋayham-nŋayham, magoc inj kêkiŋ lau ti lêlôm sêsa amba sawa si. ⁵⁴⁻⁵⁵ Inj gêm inj ndê lau akiŋ Israel-nga sa, ma tôm yom naŋ inj gic bata têtŋ abaŋ Abraham, ma têtŋ inj ndê wakuc hoŋ naŋ sêŋkuc inj, naŋ inj tawalô nŋac.”

⁵⁶ Maria kêpiŋ Anötö ma sôm yom dinaŋ su, goc mbo whiŋ Elisabet gitôm ayô tō, ma tiŋambu inj kôlhô mbu têtŋ ndê malac gi.

Elisabet kôc Jon

⁵⁷ Elisabet ndê ndoc menj sa dec inj kôc balêkoc ngac danj. ⁵⁸ Ma inj ndê dawai ti lau menpaŋ inj-nga sêŋgô bu Pômdau tawalô inj nâlêŋ dinaŋ, ma nŋac hoŋ atac nŋayham sêwhiŋ inj. ⁵⁹ Têtŋ balêkoc dau ndê bêc ti-8-nga, nŋac hoŋ sêmenj bu sêsê balê ndê nŋamlic nŋatô su sêŋkuc lau Israel-nga si †pwwac, ma nŋac tac whiŋ bu sêkêŋ damba Sekaria ndê nŋaê pi inj. ⁶⁰ Tigenj inj

dinda sôm, “Mba! Dasam in ndê ñaê bu Jon.” ⁶¹ Ma sêsôm têt in, “Yêc am nem dawam, ñgac ñaê Jon dan mbo dom.” ⁶² Ma ñac sic amba têt damba bu sênjalê ñaê bocke in tac whin. ⁶³ In kôm ña amba bu sêkên tapele dan têt in, dec sêkên ma in to, “In ndê ñaê Jon,” goc lau hoj sêhedaê. ⁶⁴ Ma ñagahô in êmbala tigolon, ma in sôm yom asê ma kêpin Anötö.

⁶⁵ Gêñ dau kôm ñac lau hoj sêsô, ma lau nañ sêmbo Judia ñagamenj lôc-nga, nañ sem yom-galôm ñapan pi gêt hoj dinaj. ⁶⁶ Lau hoj sênjgô ñawaê, ma ñac gauc gêm yom dau ñapan yêc ñac si ñalôm. Ma ñac sêlic bu Pômdau ndê ñaclai tôc dau asê yêc balê dau, dec sêndac dandi, “In oc ti ñamalac kain bocke?”

Sekaria hoc yom asê gitôm propet

⁶⁷ Têt têt dinaj Ñalau Dabuñ gêm Jon ndê damba Sekaria ahuc, ma in hoc yom asê gitôm propet dan ma sôm,

⁶⁸ “Tampin Pômdau, yac lau Israel-nga neñ Anötö, bu in meñ bu nem in ndê lau si. ⁶⁹ In po ñgac ti ñaclai dan sa yêc in ndê ñgac akin Dawid ndê lau wakuc, nañ gitôm bu nem yac si. ⁷⁰ Anötö ndê propet dabuñ sêhoc yom asê pi gêt dau muñ su, ma kwahic dec Anötö kôm yom dau ñandô sa. ⁷¹ In kêmasañ lêt dinaj, bu nem yac si yêc yac neñ ñacyo ti lau nañ sêtec yac amba. ⁷² In tawalô yac, tôm in gic bata têt abañ, ma gauc gêm in ndê pwac dabuñ, ⁷³ nañ in kêmatin tidôn whin abañ Abraham. ⁷⁴ In oc nem yac si yêc yac neñ ñacyo amba, tu bu yac danem akin in ti atac pa su, ⁷⁵ ma tu bu tansêlêt dasa lêt gitêt ti dabuñ yêc in añgô-nga tôm bêc hoj. ⁷⁶ Ma Jon, aneñ balê, lau oc sêsam am bu ‘Anötö, Ñaclai ti Ñawasi Ñadau ndê propet,’ bu am oc muñ Pômdau ma êmasañ lau si ñalôm tu sêkôc in sa-nga. ⁷⁷ Ma am oc whê Anötö ndê lau si gauc sa pi lêt nañ in oc suc ñac si sac kwi tu bu nem ñac si-nga. ⁷⁸ Yac neñ Anötö ndê lêt tawalô yac-nga, nañ oc tôm ac nañ pi ma kalhac umbon, ⁷⁹ ma pô lau nañ sêndôc gameñ ñasec, ma lau nañ sêmpin bu sêmbac ndu. In oc wê yac dasa señ bu datap yom malô sa.”

⁸⁰ Tinambu balê dau tiatu, ma kêñ ndê ñalôm sambuc tu nem akin Anötö-nga. Ma in mbo gameñ sawa e tôm bêc nañ in gic hu ndê gwelen, dec gêm mêtê kalhac lau Israel añgô-nga.

2

Maria kôc Yisu

¹ Têt têt dinaj †Sisa Ogasta gic atu yom bu sêsê lau hoj nañ sêmbo Rom si gôlin ñapu, nañ sa tu bu sênemlhi takis-nga. ² (Têt ndoc dinaj Kirinos gêm gôlin gameñ Siria-nga, ma gêt dinaj ti têt ñamata-nga nañ sêsê lau sa yêc in ndê gôlin ñapu.) ³ Bocdinañ lau hoj sêtêt si malachu si, bu sêto si ñaê sip bapia sêsê ñac sa-nga.

⁴ Josep in Dawid ndê wakuc dan, ma bocdinañ in hu malac Nasaret yêc gameñ Galili-nga sin, ma sip têt Dawid ndê malac yêc gameñ Judia-nga gi, malac nañ sêsam bu Betlehem. ⁵ Josep lu Maria sêwhin dau si bu sêkên si ñaê, bu sêhoc inlu si yom asê su bu oc sênem dau. Ma Maria daê mbo. ⁶ Têt ndoc inlu sêmbo Betlehem, nañ Maria ndê bêc bu kôc balêkoc-nga hôc asê. ⁷ Josep lu Maria sêyêc bôc si mala, bu ñasawa mbasi yêc andu

ņacleņ-ņga. Ma yêc dê, Maria kôc in ndê balêkoc ñgac ñamata-ņga. Ma in kôm in si ña po, ma kêñ in yêc bôc si apa sêneñ gêñ-ņga.

Aņela sêhoc Yisu ñawaê asê

⁸ Têñ ôbwêc dinan ļau ñatô sêyob si domba sêmbo malac dau ñamakê. ⁹ Ma Anôtô ndê aņela dan hoc dau asê têtñ ñac. Pômdau ndê ñawê pô ñac, ma sêtôc dau ñandô. ¹⁰ Goc aņela dau sôm têtñ ñac bu, “Atôc daôm dom! Aô bu wakêtñ ñawaê ñayham dan têtñ mac, nan oc kôm mac atac ñayham atu. Ma ñawaê dindec gic waê lau hoñ. ¹¹ Mac nem ñgac nem mac si-ņga hóc asê têtñ bêc dau dindec. In dinda kôc in yêc Betlehem, malac nan sêsam bu Dawid ndê malac. In †Mesaya dau nan Anôtô gic bata bu êñkin meñ, ma mac nem Pômdau dau. ¹² Atêtñ Betlehem andi, ma mac oc aņyalê balêkoc dau pi gêtñ bocdec bu. Sêkôm in si ña po, ma sêkêtñ in yêc bôc si apa sêneñ gêñ-ņga.” ¹³ Ma ñagahô aņela undambê-ņga daêsam sêhoc dau asê sêwhin aņela dinan, ma sem wê sêmpin Anôtô bocdec bu, ¹⁴ “Anôtô ndê waê sa yêc lôlôc. Ma yom malô yêc nom, têtñ lau nan Anôtô gêlic ñac ñayham.”

Lau sêyob domba-ņga sêtêtñ Betlehem si

¹⁵ Aņela sem wê dinan su, goc sêmbu sêpi undambê si. Ma lau sêyob domba-ņga sêsôm têtñ dandi, “Ayôc! Datêtñ Betlehem dandi, ma dalic gêtñ atu nan Pômdau ndê aņela sêhoc asê têtñ yac.” ¹⁶ Goc sêñsahic dau sêtêtñ Betlehem si, ma sêtap Maria lu Josep sa, ma sêlic balêkoc dau yêc bôc si apa sêneñ gêñ-ņga. ¹⁷ Sêlic in su goc sêsa si, ma sic miñ yom nan aņela hoc asê têtñ ñac pi balêkoc dau. ¹⁸ Ma lau hoñ nan sêñgô ñac si yom, nan sêhêdaê ñandô. ¹⁹ Magoc Maria gauc gêm yom hoñ ñapan yêc ndê ñalôm. ²⁰ Ma lau sêyob domba-ņga sêlhô sêmbu sêtêtñ gameñ sêyob domba-ņga si. Sêmpin Anôtô ma sêtoc in ndê waê sa tu gêtñ hoñ nan sêñgô ti sêlic, nan gitôm aņela sôm asê têtñ ñac.

Sêtôc Yisu yêc lôm dabuñ

²¹ Têtñ bêc 8 ginga su, sêsê balê ndê ñamlic ñatô su, kêkuc lau Israel-ņga si pwac. Ma sêsam in ndê ñaê Yisu, tôm aņela sam in têtñ ndoc in kêñ puc Maria bu in oc daê.

²² Muñ-ņga, Moses to yomsu dan pi lauwhê Israel-ņga nan sêkôc balêkoc, nan yêc bocdec bu. Sêhôn e bêc 40 pacndê, goc ñac oc ñawasi sa tiyham yêc Anôtô aņgô-ņga. Bocdinan têtñ Maria ndê bêc 40 pacndê su, goc inļu Josep sêkôc Yisu sêtêtñ lôm dabuñ yêc malac Jerusalem si, bu sêtôc in yêc Pômdau aņgô-ņga. ²³ Sêkôm bocdinan kêkuc Pômdau ndê yomsu nan Moses to bocdec bu, “Asam balêkoc ñgac mbêc hoñ bu dabuñ yêc Pômdau aņgô-ņga.” ²⁴ Ma têtñ têm dinan inļu sêkêtñ da bu Maria ñawasi sa tiyham. Sêkêtñ da tôm Pômdau ndê yomsu, balusi lu me mbac sauñ lu.

²⁵ Têtñ têm dinan ñgac dan ñaê Simeon mbo Jerusalem. In ñgac gitêtñ ti dabuñ, ma in hôñ ndoc bu Anôtô êñkin in ndê Mesaya bu nem lau Israel-ņga si. Ñalau Dabuñ whin in tôm bêc hoñ, ²⁶ ma têtñ ndoc dan, kêñ gauc têtñ in bu in oc mbo tali e lic Mesaya nan Pômdau gic bata. ²⁷ Ma Ñalau Dabuñ wê Simeon têtñ lôm dabuñ gi, têtñ bêc nan Yisu dinda lu damba sêkôc in sêmeñ bu sêkêtñ da sêñkuc Moses ndê yomsu. ²⁸ In pê Yisu sa, goc kêpin Anôtô ma sôm, ²⁹⁻³⁰ “O Pômdau atu, yom nan am gic bata su, nan kwahic dec ñandô sa. Aô tanôn galic am nem †Ñgac Nem Lau Si-ņga

su, ma bocdinaŋ dec oc tòm bu am nem ɲgac akiŋ aõ dec wambac ndu ti atac malô. ³¹ Am kêmasaŋ lêŋ dindec yêc lau hoŋ aŋgô-ɲga. ³² Am nem ɲawê oc pô lau hoŋ, bu tõe am asê têtŋ lau gameŋ apa-ɲga, ma bu po am nem lau Israel-ɲga si waê sa.”

³³ Simeon sôm yom dinaŋ pi Yisu, dec kôm Yisu dinda lu damba sêhêdaê. ³⁴ Goc Simeon gêm mbec ɲac, ma sôm têtŋ Yisu dinda Maria, “Anõtô kêyalin balê dindec sa, ma tu in-ɲga lau Israel-ɲga daêsam oc sêpeŋ, magoc daêsam naŋ sêkêŋ whin in, naŋ oc sêtap Anõtô ndê mwasiŋ sa. In meŋ bu tõe Anõtô ndê lêŋ asê têtŋ lau, magoc daêsam oc sêpu in ti ndê yom, ³⁵ ma ɲalêŋ dinaŋ gauc naŋ yêc lau daêsam si ɲalôm, naŋ oc meŋ sa tiawê. Ma tu gêtŋ naŋ oc hõe asê in-ɲga, am daôm oc hõe ɲandê atu tøm bien kuŋ am ɲatê.”

³⁶ Propet awhê daŋ mbo lôm dabuŋ ɲabatêmdô. In ndê ɲaê

Ana, ma in damba in Panuel, naŋ yêc Aser ndê toŋ.* Ana in ti awhê andô su. Muŋ-ɲga in gêm ɲgac su ma inlu nakweŋ sêmbo sêwhin dau gitôm yala 7, ³⁷ goc nakweŋ mbac ndu ma Ana ti awhê sawa ma mbo e in ndê yala ti 84. Tøm acsalô ti ôbwêc hoŋ in gêm akiŋ Anõtô mbo lôm dabuŋ ɲabatêmdô, ma tøm daêsam in hu gêtŋ daneŋ-ɲga sin tu nem dabuŋ dau ti teŋ mbec ɲaŋga-ɲga. ³⁸ Têtŋ tøm naŋ Simeon ndê yom pi Yisu pacndê, naŋ Ana têtŋ ɲac gi, ma gêm danŋe Anõtô. Ma in gic hu sôm yom pi balêkoc têtŋ lau hoŋ naŋ sêhôn ndoc naŋ Anõtô oc nem lau Jerusalem ti Israel-ɲga si.

³⁹ Josep lu Maria sêkôm gêtŋ hoŋ tøm Pômdau ndê yomsu sôm, goc sêmbu sêtêtŋ ɲac si malac Nasaret yêc gameŋ Galili-ɲga si. ⁴⁰ Ma Yisu tiatu ma ti balê ti licwalô. Ma gauc ɲayham ma Anõtô ndê mwasiŋ gêm in ahuc.

Yisu mbo lôm dabuŋ

⁴¹ Tøm yala hoŋ Maria lu Josep sêpi Jerusalem si, bu sêlic om atu †Pasowa-ɲga. ⁴² Têtŋ Yisu ndê yala ti 12, naŋ ɲac hoŋ sêpi si, tøm inlu si gêbôm. ⁴³ Ma têtŋ ndoc Mwasiŋ Pasowa-ɲga pacndê, goc Maria lu Josep sêhu Jerusalem sin bu sêmbu sêtêtŋ inlu si malac sêndi. Yisu gacgeŋ mbo Jerusalem, magoc inlu sêŋyalê dom, ⁴⁴ bu sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ sêwhin lau toŋ atu, dec sem gac bu in oc mbo lau toŋ atu dinaŋ ɲalôm. Sêhu Jerusalem sin sêsa si gitôm bêc daŋ, goc sêŋsalê in yêc ɲac si lau. ⁴⁵ Sêtap in sa dom, dec bêc tilu-ɲga inlu sêmbu sêtêtŋ Je rusalem si, bu sêŋsalê in. ⁴⁶ Sêhõe asê Jerusalem, ma ɲagalanŋsê sêtap in sa yêc lôm dabuŋ. In ndõe whin lau naŋ sêndôhôn mêtê, ma in kêŋ danŋa ɲac si yom. Ma in ndac ɲac pi gêtŋ daêsam. ⁴⁷ Lau hoŋ naŋ sêŋgô in, naŋ sêhêdaê tu in ndê gauc-ɲga, ma tu yom hoŋ naŋ in ô têtŋ kêdôhônwaga-ɲga.

⁴⁸ Têtŋ ndoc Maria lu Josep sêlic in, naŋ sêhêdaê. Ma Maria ndac in, “Aneŋ balê, tu sake-ɲga am kôm gêtŋ dindec têtŋ alu damam? Alu aŋsalê am ti ɲalôm ɲawapac.” ⁴⁹ Ma Yisu ndac inlu, “Tu sake-ɲga amlu aŋsalê aõ? Damaŋ ndê andu dindec, ma aõ gac waê bu wambo dec.” ⁵⁰ Tigeŋ ɲac sêŋyalê in ndê yom ɲahu dom.

⁵¹ Goc Yisu whin inlu, ma sêmbu sêtêtŋ malac Nasaret si, ma in danŋa wambu têtŋ inlu ɲapep. Ma in dinda gauc gêm yom hoŋ dinaŋ ɲapaŋ yêc

* **2:36** Aser - Jakob ndê atui 12 si daŋ. Lau Israel sêwhê dau kõe ti toŋ 12 sêŋkuc apai 12 dinaŋ (alic Gen 35:26).

ndê ñalôm. ⁵² Ma Yisu tiatu ma ti ñgac tiguauc, ma Anötö ma ñamalac hoñ sêlic in ñayham.

3

Jon, Ngac Kêku Lau-nya kemasañ Yisu ndê señ
(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8)

¹ Tinambu Taibirias ti lau Rom-nya si kinj atu,* ma têtj in ndê yala ti-15-nya, nan in ndê la u bata bocdec sem gôlinj lau Rom-nya si gameñ ñatô. Pontias Pailot gêm gôlinj gameñ Judia-nya, †Herod Antipas gêm gôlinj Galili, Herod ndê dôwa Pilip gêm gôlinj Ituria ma Trakonitas, ma Lisania gêm gôlinj Abelin. ² Ma Anas lu Kayapas sêti l au Israel-nya si †dabuñsiga ñamata-nya. Têtj ndoc dinañ Anötö kêkinj in ndê yom têtj Jon, Sekaria ndê atungac nan mbo gameñ sawa. ³ Bocdinañ Jon gic hu in ndê gwelenj. In golom-golom malac hoñ nan yêc Bu Jordan ñamakê, ma gêm mêtê bu lau sêlinj sanju tu bu sêtôc asê bu sêkac si ñalôm kwi ma sêhu mêtê sac sinj, dec Anötö oc suc ñac si sac kwi.

⁴ Propet Aisaya hoc yom asê pi Jon munj su, tôm in to yêc ndê buku bocdec bu:

Ñamalac danj ta yom yêc gameñ sawa bocdec bu, ‘Amasañ Pômdau ndê señ. Amasañ nem ñalôm bu akôc in sa.

⁵ Busuj hoñ oc sêti gameñ apa-pa, ma lôc ti ñabaö hoñ oc sêti gameñ gaponj. Señ mbwê hoñ oc sêtisolop, ma señ hoc-hoc oc sêti señ ñayham.

⁶ Ma lau nom-nya hoñ oc sêlic Anötö ndê lêtj nem lau si-nya.’ [Ais 40:3-5]

⁷ Ma tu dinañ-nya Jon sôm têtj lau daêsam nan sêsa si bu in êñku ñac, “Mac mboc ñatui mac! Tu sake-nya mac alhõ amej? Mac akôc gauc pi Anötö ndê atac ñandê nan lau propet sêkênj puc yac bu oc meñ sa, dec gauc gêm bu amej ma alinj busanju ñambwa, a? ⁸ Anjô! Akôm mêtê ñayham nanj têtj asê bu mac am daôm kwi yomandô. Asôm têtj daôm dom, bu ‘Abraham apai yac, ma tu dinañ-nya Anötö oc kôc yac sa.’ Aô wasôm têtj mac bu Anötö gitôm bu nem hoc hoñ dindéc kwi sêti Abraham atui sêo mac. ⁹ A hoñ nanj sem ñandô ñayham dom, nan kwahic dec Anötö kêñ ki ñamata têtj ñawakac, ma in oc lêtj su ma tuc pi ya ndi.”

¹⁰ Lau toñ atu dinañ sêñgô Jon ndê yom ma sêndac in, “Bocdinañ yac oc akôm sake?” ¹¹ Ma in ô yom ma sôm, “Tamwalô lau ñatô. Mac nem asa ndê ñakwê ñandô-nya lu bu sêyêc, nan kêñ danj têtj lau nanj si ñakwê mbasi. Ma asa ndê gêtj danen-nya yêc, nan nem lau nanj sêpônnda dau, nan sa bocdinañ.”

¹² Lau sêkôc takis-nya ñatô sêsa si bu Jon êñku ñac, ma sêndac, “Kêdôhônjwaga, yac oc akôm sake?” ¹³ Goc Jon sôm têtj ñac, “Akôc takis ñapep, ma ahôc gêtjêc dôhônj nanj lau Rom-nya sêkênj, nanj dom!”

¹⁴ Ma lau sinj-nya ñatô sêndac in, “Ma yac, oc akôm sake?” Ma in sôm, “Anjôlinj yom tasanj pi lau, me akôm gêtj ti ñaclai bu anjaho ñac si mone me gêtj dom. Akôc ñaôli gwelenj-nya nanj lau Rom-nya sêkênj têtj mac, ma tamgatu awa ñatô dom.”

¹⁵ Têtj têtj dinañ lau Israel-nya sêkênj bata bu Anötö oc êñkinj in ndê Mesaya, ma lau hoñ nanj sêñgô Jon, nanj sêhê gauc bu mboe in Mesaya

* **3:1** Kinj atu nanj gêm gôlinj gameñ Rom-nya hoñ nanj sêsam bu †Sisa.

dau. ¹⁶ Magoc Jon sôm têtj lau hoj, “Ngac danj oc mej hóc asê. Inj ndê ñaclai hóc gêlêc aõ nej su. Aõ ngac ñambwa, gitôm dom bu wati inj ndê ngac akinj nanj kêgapwêc inj ndê atapa ñawalô. Aõ dec kaku mac ña bu ñambwa, tigerj inj oc êñku mac ña Njalau Dabunj ti ya. ¹⁷ Inj mej bu êñsahê lau, gitôm ngac nanj whê wit ñandô ti ñapa kôc, dec oc ndic ñandô sa sôc andu gêj ñandô-ñga, ma tuc ñapa sip ya nanj sa ñapanj ndi.” ¹⁸ Njalên dinanj Jon hoc ñawaê ñayham asê têtj lau, ma gêm la ñac ña yom ñanja daêsam.

¹⁹ Tiñambu Jon puc Kinj Herod ndê giso asê, bu Herod gêm inj asi ndê awhê Herodias, ma kôm mêtê sac daêsam whinj. ²⁰ Dec Herod gêm dau si, ma kôm giso danj tiyham bocdec bu, inj kênj Jon ndöc gapocwalô.

Jon kêku Yisu

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11; Jon 1:32-34)

²¹ Têtj têm nanj Herod kênj Jon ndöc gapocwalô su dom, nanj Yisu sa têtj Jon gi, ma Jon kêku inj whinj. Tiñambu Yisu kalhac ma terj mbec mbo, ma undambê kac sa, ²² ma Njalau Dabunj gêm balusi anjgô, ma sip mej sac Yisu ñahô. Ma awha danj sa akênj undambê, nanj sôm, “Aõ nej Atunjgac atac whinj-ñga am. Aõ gatisambuc am ñandô.”

Yisu ndê apai si ñadênanj

(Mat 1:1-17)

²³ Yisu gic hu ndê gwelêj têtj inj ndê yala gitôm 30. Ma inj ndê apai bocdindec. Lau sêsam Yisu bu Josep atu. Ma Josep inj Eli atu, ²⁴ nanj Matat atu, nanj Liwai atu, nanj Melki atu, nanj Yanai atu, nanj Josep atu, ²⁵ nanj Matatias atu, nanj Amos atu, nanj Nahum atu, nanj Eslu atu, nanj Nagai atu, ²⁶ nanj Mat atu, nanj Matatias atu, nanj Semu atu, nanj Yosek atu, nanj Yoda atu, ²⁷ nanj Yoanan atu, nanj Resa atu, nanj Serubabel atu, nanj Siltiel atu, nanj Neri atu, ²⁸ nanj Melki atu, nanj Adi atu, nanj Kosam atu, nanj Elmadam atu, nanj Er atu, ²⁹ nanj Josua atu, nanj Eliesia atu, nanj Yorim atu, nanj Matat atu, nanj Liwai atu, ³⁰ nanj Simeon atu, nanj Juda atu, nanj Josep atu, nanj Yonam atu, nanj Eliakim atu, nanj Melea atu, ³¹ nanj Mena atu, nanj Matata atu, nanj Natan atu, nanj Dawid atu, ³² nanj Jessi atu, nanj Obed atu, nanj Boas atu, nanj Salmon atu, nanj Nason atu, ³³ nanj Aminadab atu, nanj Ram atu, nanj Hesron atu, nanj Peres atu, nanj Juda atu, ³⁴ nanj Jakob atu, nanj Aisak atu, nanj Abraham atu, nanj Tera atu, nanj Naho atu, ³⁵ nanj Serug atu, nanj Reu atu, nanj Peleg atu, nanj Eber atu, nanj Sela atu, ³⁶ nanj Kenan atu, nanj Apakad atu, nanj Sem atu, nanj Noa atu, nanj Lamek atu, ³⁷ nanj Metusela atu, nanj Inok atu, nanj Yared atu, nanj Mahalalel atu, nanj Kenan atu, ³⁸ nanj Inos atu, nanj Set atu, nanj Adam atu, nanj Anötö atu.

4

Sadanj kêtôm Yisu

(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Njalau Dabunj gêm Yisu ahuc ma inj hu Bu Jordan sinj. Ma Njalau wê inj bambalinj mbo gamej sawa ² gitôm bêc 40. Yêc dindê Sadanj kêsahê bu êntôm inj. Tôm bêc hoj dinanj Yisu gêj gêj danj dom, ma tiñambu gêj yô inj ñandô. ³ Ma Sadanj sôm têtj inj, “Am Anötö ndê Atu, a? Bocdinanj sôm têtj hoc dindêc bu nem dau kwi ti bolom.” ⁴ Magoc Yisu ô yom ma sôm,

"Mba! Sêto Anötö ndê yom yêc bocdec bu, 'Gêñ daney-nga ñambwa kêñ lau sêndöc tali dom.' "

⁵ Goc Sadan kôc in sa pi lôc baliñ dan gi, ma ñagahô in tôc têt in gameñ hon nan kiñ nom-nga sem gôlin. ⁶⁻⁷ Ma in sôm, "Gêñ hon dindêc yêc aney gôlin ñapu. Ma gitôm bu wakêt têt asa nan aô atac whiñ nan. Am bu pôn hamduc têt aô, dec wakêt ñaclai ti ñawasi hon dindêc têt am." ⁸ Ma Yisu ô in ndê yom ma sôm, "Mba! Sêto yom yêc bocdec bu, 'Pôn hamduc têt Pômdau am nem Anötö, ma nem akiñ in tigen.' "

⁹ Goc Sadan wê in pi malac Jerusalem gi, ma kêñ in kalhac lôm dabun ñapoc lôlôc, ma sôm têt in, "Am Anötö ndê Atu, a? Dec pwê sip akêt dec ndi. ¹⁰ Am oc tisac dom, bu sêto yom yêc bocdec bu, 'Pômdau oc êñkiñ ndê añela bu sêyob am. ¹¹ Ñac oc sêpê am sa lôlôc bu am tiñ gahim pi hoc dan dom.' " ¹² Magoc Yisu ô yom bocdec bu, "Sêto yom yêc bu, 'Êmsahê Pômdau am nem Anötö dom.' "

¹³ Ñalêt dinañ Sadan kêsahê lêt daêsam tu êntôm Yisu-nga. Ma tiñambu in hu in siñ ma kôlhô gi, bu hêt têt dan tiyham.

Yisu gic hu ndê gwelen yêc Galili

¹⁴ Ñalau Dabun ndê ñaclai gêm Yisu ahuc, ma in mbu têt gameñ Galili-nga gi. Ma ñawaê pi in sa têt gameñ ñamakê-nga hon gi. ¹⁵ In kêdôhôn lau yêc ñac si lôm wê-nga, ma lau hon sêmpin in.

Yisu ndê lau sêsoc in yêc ndê malac Nasaret

¹⁶ Tiñambu Yisu hôc asê in ndê malachu Nasaret. Yêc dinañ in kékuc ndê gêbôm, ma têt bêc †Sabat-nga in sôc lôm wê-nga gi. In tisa kalhac bu sam Anötö ndê mêtê, ¹⁷ ma sêkêt propet Aisaya ndê bapia tilhuñ têt in. Yisu kac bapia dau sa, ma kêsalê yom nan sêto yêc bocdec bu:

¹⁸ Pômdau kêñ ndê Ñalau gêm aô ahuc, dec kêyalin aô sa bu wasôm ñawaê ñayham asê têt lau ñalôm sawa. In kêkin aô bu wasôm asê têt lau bu Anötö kemasañ lêt bu êngapwêc ñac su yêc gapocwalô, ma bu kôm lau tapeç si tandô po asê, bu wanem lau nan si ñacyo sêngwiniñ ñac, nan sa, ¹⁹ ma bu wanem mêtê bu kwahic dec Pômdau kêyalin têt wakuc sa bu êmwasiñ lau. [Ais 61:1-2]

²⁰ Yisu sam yom dau su, goc kêlhuñ bapia dau sa tiyham, kêñ mbu têt dabunwaga, ma ndöc sic. Lau hon nan sêndöc lôm, nan tahê in, ²¹ dec in gic hu ndê yom ma sôm, "Yom nan mac anğô, nan ñandô sa têt acsalô dindêc."

²² Lau hon sem yomgalôm pi in ti sêlic in ñayham, ma sêhêdaê tu in ndê yom ñayham-nga. Ma sêsôm têt dandi, "In Josep ndê atunğac. Bocke ma in sôm yom kaiñ dinañ?" ²³ Ma Yisu sôm têt ñac, "Aô kayalê mac nem gac. Mboe mac oc asôm yom gôlin dindêc têt aô, 'Dokta, nem daôm sa.' Gêñ nan aô gakôm yêc malac Kapenaom, nan mac anğô ñawaê su, dec mac atac whiñ bu aô wakôm tiyham yêc dec, a?" ²⁴ Ma in sôm, "Yomandô! Yêc propet dan ndê malac, in ndê lau oc sêkôc in sa dom. ²⁵ Têt propet Elaija ndê têt, nan lauwhê sawa Israel-nga daêsam sêmbo. Têt ndoc dinañ u gic dom e tôm yala tô ma ayô 6, ma tóbôm atu gêm gameñ ahuc. ²⁶ Tigen Anötö kêkin Elaija têt awhê sawa Israel-nga dan dom, magoc kêkin in bu nem awhê sawa dan sa yêc Sarepet, malac nan yêc Saidon ñagameñ. ²⁷ Ma têt propet Elaisa ndê têt, nan lau ti gêmbac †leprasi daêsam sêmbo

lau Israel-nga ñalôm. Tigenj Elaisa kôm Israel si ñan ñayham sa dom. Inj gêm ñgac Siria-nga Naman tawasê sa.”

²⁸ Yisu ndê yom ñinanj kôm lau ñanj sêndöc lôm wê-nga, atac ñandê atu. ²⁹ Sêtisa ma sêsoc inj ma sêkôc inj sa sêtêj salic sac ñanj yêc malac dau ñamakê, bu sêsuc inj sip ndi. ³⁰ Tigenj inj kêsêlêj gic ñac kôc, ma kôlhô gi.

Yisu kêdôhônj lau ma soc ñalau sac yêc malac Kapenaom
(Mak 1:21-28)

³¹ Tinjambu inj mbu têtj malac Kapenaom ñanj yêc gamej Galili-nga gi. Têtj bêc Sabat-nga inj kêdôhônj lau. ³² Ñac sêhêdaê tu inj ndê yom-nga, bu inj kêdôhônj lau ti ñaclai atu. ³³ Ma ñgac ñanj ñalau sac mbo inj ñalôm, ñanj ndöc lôm wê-nga ñinanj. Inj mbwêc awaha atu, ³⁴ “Ei! Yisu Nasaret-nga. Aô kayalê am, am ñgac dabuj ñanj Anötö kêkinj. Am bu kôm sake têtj yac? Am mwej bu sej yac su, a?” ³⁵ Magoc Yisu hec yom ñalau sac dau ma sôm, “Am mamanj ma hu inj sinj!” Goc ñalau sac kôm ñgac dau pej sip nom gi yêc lau hoj anjô-nga, ma sa yêc inj, magoc kôm inj tisac dom.

³⁶ L au hoj sêhêdaê tu gêtj ñinanj-nga, ma sêsôm têtj dau, “Yom bocke ñanj inj kêdôhônj? Inj gic atu yom ñannga ma ti ñaclai têtj ñalau sac, ma soc ñac su!” ³⁷ Ma tinjambu lau sic minj pi Yisu e inj ndê waê gêm gamej hoj ñinanj ahuc.

Yisu gêm lau gêmbac daêsam sa
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

³⁸ Yisu tisa ma hu lôm wê-nga dau sinj, ma têtj Saimon ndê andu gi. Saimon ndê lawawê gêmbac lic ñandê atu, dec sêndac Yisu bu nem inj sa. ³⁹ Goc Yisu têtj inj gi, ma gic atu bu gêmbac dau hu inj sinj. Ma ñagahô awê dau tisa ma gêm akinj ñac.

⁴⁰ Têtj telha ñinanj ac gi sip su, goc lau sêkôc lau ti gêmbac hoj sa akêj ñac si andu, ma sêtêj Yisu si. Inj kêj amba sac ñac hoj, ma kôm ñac ñayham sa. ⁴¹ Ma inj soc ñalau sac daêsam su, ma sêhu lau sinj ti sêmbwêc, “Am Anötö ndê Atu.” Magoc inj hec yom ñac, ma kêj yao bu ñac sêsôm inj asê dom, ñahu bu ñac sêjyalê bu inj Mesaya dau.

Yisu hu malac Kapenaom inj
(Mak 1:35-39)

⁴² Têtj bêbêc ganduc Yisu hu malac dau sinj, ma sa gi bu mbo tawasê. Ma lau malac-nga sêsa si bu sêjsalê inj, ma têtj ndoc sêtap inj s a, ñanj sêtej inj bu hu ñac sinj dom. ⁴³ Magoc inj sôm têtj ñac, “Mba! Aô gac waê bu wasôm ñawaê ñayham pi †Anötö ndê gôlinj asê yêc malac ñatô whinj. Anötö kêkinj aô tu gwelêj ñinanj-nga.” ⁴⁴ Ma inj golom-golom malac ñanj sêyêc gamej Judia-nga, ma gêm mêtê tôm ñac si lôm wê-nga hoj.

5

Yisu kêgalêm ñgacsêjnomi ñamata-nga
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20; Jon 1:35-42)

¹ Têtj bêc ñanj Yisu kalhac Bugictonj Genesaret* ñamakê. Ma lau daêsam sêkac sa ma sêjgihi inj ahuc tu bu sêjngô Anötö ndê yom ñanj inj hoc asê. ² Yisu gêlic lau sêkôc i-nga ñatô sêjngwasinj si wasanj sêmbo baö, ma ñac si

* 5:1 Genesaret - Bugictonj Galili-nga ndê ñaê ñanj.

wanj lu sêpoc surj sa têtj baö. ³ Dec inj pi wanj danj gi, ma ndac wanj ñadau, ñgac nanj sêsam bu Saimon, bu hêc wanj dau sa awê ñagec. Goc inj ndöc sic ndöc wanj, ma keddôhônj lau nanj sêlhac baö.

⁴ Têtj têtj Yisu gic bata inj ndê yom, nanj sôm têtj Saimon, “Hêc wanj sa bugictorj ñagaporj ndi, ma kêtj nem wasanj sip bu kôc i.” ⁵ Ma Saimon sôm, “O ñgac atu, yac am gwelenj atu öbwêc balinj, magoc akôc i danj dom. Magoc tu am sôm-nga, dec aö wakêtj wasanj sip ndi.” ⁶ Goc Saimon ti ndê lau sêhêc wanj sêsa si, ma sêkêtj wasanj sip gi. Ma sêkôc i daêsam andô e wasanj menhu, kêtj bu wasanj kic. ⁷ Bocdinañ ñac sic gayo ñac si silip ñatô nanj sêmbo wanj tilu-nga bu sêmey ma sênem ñac sa. Goc ñac sic dudu i sip wanj lu-lu e menhu, ma kêtj bu wanj lu-lu sêpac.

⁸ Têtj ndoc Saimon Pita gêlic i daêsam dinañ, nanj inj pônj haduc yêc Yisu gahi-nga ma sôm têtj inj, “Pômdau, hu aö sinj, bu aö ñgac sac!” ⁹ Inj sôm yom dinañ, ñahu bu inj ti lau honj nanj sêmbo sêwhinj inj, nanj sêhêdaê tu sêhê i daêsam dinañ-nga. ¹⁰ Ma Jems lu Jon, Sebedi ndê atuñgac lu nanj sêmbo wanj tilu-nga, nanj sêhêdaê boc-d inañ. Magoc Yisu sôm têtj Saimon, “Tôc daôm dom. Am ñgac kôc i-nga, magoc kwahic dec ma ndi, am oc kôm gwelenj bu kôc ñamalac sêmey sêñkuc aö.” ¹¹ Ma tirjambu sêsôc baö si goc sêhu gêtj honj sinj, ma sêñkuc Yisu.

*Yisu kôm ñgac ti gêmbac leprasi ñayham sa
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)*

¹² Yisu mbo malac atu danj, ma ñgac danj nanj gêmbac leprasi gêm inj ndê ñamlic sambuc ahuc, nanj têtj inj gi. Têtj ndoc inj gêlic Yisu, nanj inj hu dau anjgô andô têtj nom, ma tenj inj, “Pômdau, am bu tac whinj, dec gitôm bu am oc kôm aö ñamlic ñawasi sa.” ¹³ Goc Yisu kêmâtôc amba ma kêmasec inj ma sôm, “Aö atac whinj, dec wasôm têtj am bu ñamlic ñawasi sa.” Ma ñagahô enj gêmbac leprasi hu inj sinj. ¹⁴ Goc Yisu kêtj yao ma sôm, “Ndic minj têtj ñamalac danj dom, tigenj têtj dabuñsiga ndi, ma tôc daôm têtj inj bu lic bu am nem ñamlic ñawasi sa su. Ma kêtj da tu am ñamlic ñawasi sa-nga tôm yomsu nanj Moses kêtj têtj yac. Ma ñalênj dinañ lau honj oc sêñyalê bu am ñamlic ñayham sa.”

¹⁵ Yisu bu kêtj yao ñgac dau, magoc ñawaê pi gêtj nanj Yisu kôm, nanj gêm gameñ sambuc ahuc. Bocdinañ lau daêsam sêtêtj inj si ñapanj, bu sêñgô inj ndê yom, ma bu inj kôm ñac si gêmbac ñayham sa. ¹⁶ Tigenj têtj ñatô inj hu lau honj sinj, ma sa gameñ sawa gi bu tenj mbec.

*Yisu gêm ñgac bôlinj danj sa
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)*

¹⁷ Têtj bêtj danj Yisu keddôhônj lau mbo andu danj. Ma lau †Palêsai ti keddôhônjwaga yomsu-nga ñatô nanj sêmey akêtj malac Galili-nga ti Ju dia-nga honj, ma akêtj Jerusalem, nanj sêndöc sêsurj sa têtj inj. Ma Pômdau ndê ñaclai gêm Yisu ahuc bu kôm lau gêmbac ñayham sa.

¹⁸ Têtj têtj dinañ lau ñatô sêmey sêmbalanj ñgac bôlinj danj yêc sac, ma bu sêsôc andu dau sêndi, tu bu sêkêtj inj yêc Yisu anjgô-nga. ¹⁹ Magoc lau daêsam sêñgihi Yisu ahuc e ñasawa mba. Bocdinañ ñac sêpi andu ñapoc lôlôc si, ma sêkac poc sa. Goc sêñwhanj sac ti ñgac bôlinj dau sip lau daêsam ñalhu, solop têtj Yisu anjgô-nga gi. ²⁰ Yisu gêlic gêtj dinañ dec kêyalê bu ñac sêkêtj whinj inj, ma sôm têtj ñgac bôlinj, “O ñgac daôm, kwahic dec aö wasuc am nem sac kwi.”

²¹ Goc lau Palêsai ti lau nanj sêndôhôn yomsu sic hu sem yom-galôm têtj dau bocdec bu, “Ngac dindec inj asa? Inj ndê yom sac sambuc! Anötö tigenj gitôm bu suc sac kwi!” ²² Yisu kêyalê ñac si gauc dinanj ma ndac ñac, “Tu sake-nga mac gauc gêm yom bocdinanj?” ²³ Mac akêtj whinj dom bu anej ñaclai yêc bu wasôm têtj ñgac dau bu, ‘Aô wasuc am nem sac kwi.’ Bocdinanj aô wasôm têtj inj, ‘Tisa ma êmsêlêj.’ ²⁴ Ma têtj ndoc mac alic anej yom dau ñandô sa, nanj anjyalê bu Anötö kêj ñaclai têtj †Jamalac ndê Atu bu suc ñamalac si sac kwi yêc nom whinj.”

Goc Yisu sôm têtj ñgac bôlinj dau, “Tisa, kôc nem mbô sa, ma lhô têtj nem andu ndi.” ²⁵ Ma ñagahô ñgac dau kalhac ñac si angô-nga, kôc inj ndê mbô sa, ma mbu têtj ndê andu gi ti kêpinj Anötö. ²⁶ Ma lau hoj sêhêdaê ñandô. Sêmpinj Anötö ma sêsôm, “Acsalô lec yac dalic gêtj kainj danj solop!”

Yisu kêgalêm Liwai bu ênkuc inj
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

²⁷ Tinjambu Yisu sa awê gi ma gêlic ñgac kôc takis-nga danj nanj ndê ñaê Liwai, ndôc ndê mala kôc takis-nga. Ma Yisu sôm têtj inj, “Êmkuc aô!” ²⁸ Goc Liwai tisa, hu gêtj hoj sinj yêc, ma kêkuc Yisu.

²⁹ Tinjambu Liwai ndê mwasiñj atu danj tu Yisu-nga yêc inj ndê andu. Ma lau sêkôc takis-nga daêsam, ma lau ñatô sêndôc tebo ma señj gêtj sêwhinj injlu Yisu. ³⁰ Ma lau Palêsai ti lau †Skraib ñatô nanj sêmbo Palêsai si toñ, nanj sêlic gêtj dau dec sêtuçdinj ma sêsôm têtj Yisu ndê ñgacsêñjomi, “Tu sake-nga mac anj ti anôm gêtj awhinj lau sêkôc takis-nga ti lau sac ñatô?” ³¹ Ma Yisu dau ô ñac si yom ma s ôm, “Lau nanj sêlic dau bu gêmbac mba, nanj oc sêñsalê dokta dom, magoc lau ti gêmbac oc sêñsalê dokta. ³² Aô gameñ bu wanjalêm lau nanj sêlic dau bu lau gitêtj, nanj sa dom, aô gameñ bu wanjalêm lau sac sa bu sênem dau kwi.”

Yao gêtj daneñ-nga-nga
(Mat 9:14-15; Mak 2:18-20)

³³ Ma lau Palêsai ti lau Skraib dinanj sêsôm têtj inj, “Ndoc daêsam Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndê sêñjomi sêhu gêtj daneñ-nga sinj ma sêteñj mbec, ma Palêsai si sêñjomi sêkôm bocdinanj. Magoc tôm bêc hoj am nem ñgacsêñjomi sênôm ti señj gêtj sêmbo.” ³⁴ Goc Yisu sôm, “Ngac nem awhê-nga danj bu êñgalêm lau sa sêmbo sêwhinj inj bu sêneñ mwasiñj nem awhê-nga, dec oc tôm dom bu dasôm têtj ñac bu sêhu gêtj daneñ-nga sinj têtj ndoc ñgac dau mbo whinj ñac. ³⁵ Nalêñ tigenj aô gambo gawhinj anej ñgacsêñjomi, ma tu dinanj-nga dec sêhu gêtj daneñ-nga sinj dom. Tigenj ndoc oc meñ, nanj ñacyo oc sêkôc aô su yêc ñac, ma têtj ndoc dinanj ñac oc ñalôm ñawapac, ma sêñkuc lêtj dahu gêtj daneñ-nga sinj-nga.”

Yisu ndê yom gitôm gêtj wakuc
(Mat 9:16-17; Mak 2:21-22)

³⁶ Ma inj sôm yom gôlinj danj têtj ñac bocdec bu, “Po akwa danj bu kic, dec yac dakêc po wakuc bu dasi pi po akwa dinanj dom. Bu dakôm, oc tanjainj po wakuc, ma po wakuc oc tôm po akwa dom. ³⁷ Ma têtj ndoc lau sêmasañ wain wakuc, nanj sêkêc sip bôc ñamlic wain-nga akwa dom. Mba. Nac bu sêkôm, goc wain wakuc oc hóc ñamlic akwa kôc ma wê niñga. Ma bôc ñamlic oc tisac bocdinanj. ³⁸ Mba. Wain wakuc dakêc sip bôc ñamlic

wakuc. ³⁹ Ma lau naŋ sênôm wain akwa su, naŋ sêtec bu sênôm wain wakuc, bu sêsôm, 'Wain akwa, iŋ ŋayham.' "

6

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Têŋ bêc Sabat-ŋga dan, Yisu kêsêlêŋ mbo lôcwaha naŋ gic ôm wit-ŋga dan kic, ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêkôc wit ŋandô ma sêŋsê ŋapa goc seŋ ŋandô. ² Ma Palêsai ŋatô sêlic gêŋ dau ma sêndac, "Tu sake-ŋga mac akôm gwelen naŋ yac neŋ yomsu gic yao bu dakôm têŋ bêc Sabat-ŋga dom?" ³ Ma Yisu ô yom ma sôm, "Gauc nem yom naŋ sêto yêc pi gêŋ naŋ Kiŋ Dawid kôm. Mac asam su, me? Têŋ ndoc dan gêŋ yô iŋ ma lau naŋ sêwhiŋ iŋ, ⁴ dec iŋ sôc Anôtô ndê andu gi, ma gêŋ bolom dabuŋ naŋ lau sêkêŋ ti da, naŋ Moses kêŋ yao bu dabuŋsiga tawasê sêneŋ. Ma iŋ kêŋ têŋ lau naŋ sêmbo sêwhiŋ iŋ ma ŋac seŋ. Magoc lau dan sêŋgôliŋ yom pi Dawid me sêsôm bu iŋ kêgili yomsu lec dom."

⁵ Ma iŋ sôm têŋ ŋac, "Ŋamalac ndê Atu iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, ma iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga whiŋ."

Yisu kôm ŋgac amba balé ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga

(Mat 12:9-24; Mak 3:1-6)

⁶ Têŋ bêc Sabat-ŋga dan iŋ sôc lôm wê-ŋga dan gi, ma kêdôhôn lau. Ma ŋgac dan naŋ ndê amba andô-ŋga tibalé naŋ ndôc. ⁷ Lau Palêsai ti lau naŋ sêndôhôn yomsu naŋ sêŋsalé yom bu sêŋgôliŋ pi Yisu. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋac tatiŋ iŋ ŋapep bu mboe iŋ oc kôm ŋgac dau ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga, dec ŋac oc sêsôm bu iŋ kêgili yomsu Sabat-ŋga. ⁸ Yisu kâyalé ŋac si gauc, ma sôm têŋ ŋgac amba balé, "Tisa, ma lhac lau hoŋ angô-ŋga." Ma iŋ tisa kalhac. ⁹ Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Aô bu wandac mac bu gêŋ bocke oc êŋgili yomsu Sabat-ŋga? Dakôm ŋayham têŋ lau, me dakôm sac têŋ lau? Danem ŋamalac sa, me datec ŋac sêmbac ndu?" ¹⁰ Iŋ tahê ŋac hoŋ, ma sôm têŋ ŋgac dau, "Êmatôc amam." Goc ŋgac dau kêmatôc amba, ma amba dau ŋayham sa tiyham.

¹¹ Magoc gêŋ dau kôm lau Palêsai ti lau Skraib atac ŋandê atu, ma ŋac sem yomgalôm têŋ dau pi Yisu, ma pi gêŋ bocke bu sêkôm têŋ iŋ-ŋga.

Yisu kâyaliŋ aposel 12 sa

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Têŋ bêc dan Yisu pi lôc dan gi bu teŋ mbec, ma tôm ôbwêc baliŋ iŋ teŋ mbec mbo. ¹³ Têŋ galaŋsê bêbêc iŋ kêgalêm lau naŋ sêŋkuc iŋ sêmeŋ, ma kâyaliŋ ŋac si lau 12 sa, ma sam ŋac bu lau †Aposel. ¹⁴ Lau Aposel dau si ŋaê bocdec: Saimon, naŋ Yisu sam bu 'Pita,' lu asi Andru, ma Jems, Jon, Pilip, Batolomeas, ¹⁵ Matyu, Tomas, Jems (naŋ Alpayas ndê atu), Saimon (naŋ sêsam bu 'Ŋgac †Selot'), ¹⁶ Judas (naŋ ŋadamba iŋ ŋgac dan ŋaê Jems), ma Judas Iskeriot naŋ tiŋambu oc hoc Yisu asê.

Yisu kêdôhôn lau ma kôm gêmbac ŋayham sa

(Mak 3:7-12)

¹⁷ Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêsip akêŋ lôc sêmeŋ, ma Yisu kalhac gamen gapon. Ma †sêŋomi daêsam naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ sêkac sa su sêmbo dinaŋ. Ma lau toŋ atu akêŋ malac Jerusalem ti malac gamen Judia-ŋga hoŋ, ma lau akêŋ gamen gwêc-ŋga naŋ yêc kêpiŋ malac Taya ma Saidon,

naŋ sêmenj bu sêngô inj ndê yom, ma bu inj kôm ñac si gêmbac ñayham sa. ¹⁸ Lau naŋ ñalau sac sêmbô ñac si ñalôm, naŋ Yisu kôm ñac ñayham sa. ¹⁹ Ma lau hoŋ sêhóc sôsôwec bu sêmasac inj, ñahu bu ñaclai sa yêc Yisu, ma kôm lau gêmbac hoŋ ñayham sa.

Yisu ndê yom ñatô

(Mat 5:1-12)

²⁰ Yisu tahê inj ndê ñgacsêñomi ma sôm,

“Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau ñalôm sawa, bu inj gêlic ñayham bu kôc mac sa andöc inj ndê gôliŋ ñapu.

²¹ Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau naŋ kwahic dec gêŋ yô mac, bu inj oc kêŋ gêŋ hóc mac dôn-ŋga.

Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau naŋ kwahic dec andöc ti tamsulu, bu inj oc nem malô mac e ambwac.

²² Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac lau naŋ sêtec mac ma sêtiŋ mac, ma sêpu mac ti sêkôm nem waêm tisac tu mac aŋkuc Ñamalac ndê Atu-ŋga. ²³ Ahêgo daôm dom têtŋ ndoc lau sêkôm bocdinaŋ, tigeŋ atê wê ti atac ñayham, bu Anötö oc kêŋ ñagêyô ñayham têtŋ mac yêc undambê. Ma gauc nem bu lau naŋ sêtec mac, naŋ si apai sêkôm ñalêŋ tigeŋ dinaŋ têtŋ Anötö ndê lau propet ñamata-ŋga.

²⁴ Oyaê mac lau naŋ apo daôm sa ña awa ti wapa daésam. Mac atap nem mwasiŋ ñayham sa têtŋ têtŋ kwahic dec-ŋga, magoc gêŋ dau oc tôm dom bu nem mac sa têtŋ têtŋ ñambu-ŋga.

²⁵ Oyaê mac lau naŋ aŋ gêŋ ñawahô kwahic dec. Tiŋambu gêŋ oc yô mac.

Oyaê mac lau naŋ ambwac kwahic dec. Tiŋambu mac oc ataŋ danŋibo atu ma andöc ti tamsulu.

²⁶ Oyaê mac lau naŋ lau hoŋ sêmpin mac. Atac ñayham tu gêŋ dinaŋ-ŋga dom, bu ñalêŋ tigeŋ lau Israel-ŋga si apai sêmpin lau propet tasanj.”

Atac whiŋ mac nem ñacyo

(Mat 5:43-48)

²⁷ Ma Yisu sôm têtŋ lau dinaŋ, “Aŋgô aneŋ yom. Atac whiŋ mac nem ñacyo, ma akôm ñayham têtŋ lau naŋ sêtec mac. ²⁸ Anem mbec lau naŋ sêpucho mac, ma atêŋ mbec pi lau naŋ sêkôm sac têtŋ mac. ²⁹ Ngac daŋ bu tap am sip alim andô danŋa, naŋ kêŋ danŋa bu inj ndic whiŋ. Ngac daŋ bu kôc nem ñakwê baliŋ su yêc am, naŋ êmgamiŋ nem ñakwê ñandô-ŋga dom magoc kêŋ têtŋ inj whiŋ. ³⁰ Ngac daŋ bu ndac gêŋ daŋ, naŋ kêŋ têtŋ inj. Ma ngac daŋ bu kôc am nem gêŋ daŋ, naŋ ndac bu inj kêŋ mbu meŋ dom. ³¹ Mêtê ñayham-ñayham naŋ mac atac whiŋ bu lau sêkôm têtŋ mac, naŋ mac daôm akôm têtŋ ñac.

³² “Lau hoŋ atac whiŋ lau naŋ atac whiŋ ñac ô. Bocdinaŋ mac bu atac whiŋ nem silip tawasê ma atac tec nem ñacyo, dec mac nem mêtê hóc gêlêc lau sac si mêtê su dom. ³³ Ma lau hoŋ sêkôm ñayham têtŋ lau naŋ sêkôm ñayham têtŋ ñac ô, ma mac bu akôm bocdinaŋ, dec mac nem mêtê hóc gêlêc lau sac si mêtê su dom. ³⁴ Ma mac bu akêŋ têtŋ mac nem silip, naŋ inj gêŋ atu dom. Mac aŋyalê su bu tiŋambu ñac oc sêndic têtŋ dau. Lau sac sêkêŋ têtŋ si silip, ma takwê bu ñac sêndic têtŋ hoŋ mbu meŋ.

³⁵ “Bocdinaŋ ayob daôm bu aŋkuc lau sac si mêtê dom. Atac whiŋ nem ñacyo, ma akôm ñayham têtŋ ñac. Akêŋ gêŋ têtŋ ñac, ma ahêgo daôm

dom pi ndoc bocke ñac oc sêkêñ gêñ dau mbu meñ-ñga. Tu dinañ-ñga Anötö, Ñaclai ti Ñawasi Ñadau oc kên ñaöli ñayham atu têtñ mac, ma sam mac bu iñ ndê atui awhê ma ñgac. Bu Anötö dau kêmwasinñ lau sac ma lau nañ sem danje iñ dom, nañ sêwhinñ. ³⁶ Bocdinañ tamwalô lau honñ, tôm Damam undambê-ñga tawalô lau.”

*Yom datoc asidôwai sa-ñga
(Mat 7:1-5)*

³⁷ Ma Yisu sôm, “Anem dôhônñ lau si lêtñ ti sakinñ tu bu alic lau ñatô sac ñambwa, me tu bu apu ñac-ñga dom. Mac bu akôm, dec Anötö oc lic mac sac ma pu mac tu mac nem lêtñ ti sakinñ-ñga boc-dinañ. Asuc lau si sac kwi, ma Anötö oc suc mac nem kwi boc-dinañ. ³⁸ Têtñ ndoc mac bu anem lau ñatô sa, nañ akêñ gêñ têtñ ñac ti nem ñalôm sambuc, ma boc-dinañ Anötö oc kên gêñ hóc gêlêc su têtñ mac e meñhu ma êñsalê mac ahuc. Bu Anötö oc êmwasiñ mac, gitôm mac amwasinñ lau.”

³⁹ Ma Yisu sôm yom gôlinñ danñ bocdec, “Ñgac tapec gitôm bu wê tapec danñ dom. Mba! Inju lu-lu oc sêpeñ sêsip sê sêndi. ⁴⁰ Ma kwapuc danñ oc hóc gêlêc gwalam akwa nañ kêdôhônñ iñ, nañ dom. Magoc kwapuc honñ nañ sêndôhônñ gêñ honñ e tidônñ ñac, nañ oc sêtôm ñac si kêdôhônñwaga.

⁴¹ “Tu sake-ñga am hêgo daôm tu gêñ golop saujñ nañ yêc nem asidôwa tandô, tigen gêñ golop atu nañ yêc am daôm tanôm, nañ am gêlic apu? ⁴² Ma bocke am oc sôm têtñ nem asidôwa, ‘Aneñ asidôwa, aô bu wakôc gêñ golop nañ yêc am tanôm, nañ sa,’ magoc gêñ golop atu nañ pôc am daôm tanôm ahuc, nañ am gêlic dom? Am ñgac tim yom lau-ñga! Gêñ ñamata-ñga kôc gêñ golop sa yêc daôm tanôm e tanôm ñawa sa, goc tinambu kôc gêñ golop saujñ nañ yêc nem asidôwa tandô, nañ sa.”

*Lau si mêtê whê ñac sa bu ñayham me sac
(Mat 7:16-19; 12:33-35)*

⁴³ Ma Yisu sôm, “A ñayham danñ oc nem ñandô sac dom, ma a sac oc nem ñandô ñayham dom. ⁴⁴ Dalic ñandô nañ a tidau-tidau sem, ma bocdinañ yac tanjalê bu a ñayham me sac. Gitôm dom bu dahinñ ñandô ñayham yêc a sac. ⁴⁵ Ma ñalêñ tigen, yom nañ lau sêsôm, nañ tóc gêñ bocke nañ hóc ñac si ñalôm ahuc, nañ asê. Mêtê ti gauc ñayham yêc lau ñayham si ñalôm, ma bocdinañ sêkôm mêtê ñayham. Ma mêtê ti gauc sac yêc lau sac si ñalôm, dec sêkôm sac.”

*Yom gôlinñ pi ñgac sêkwê andu-ñga lu
(Mat 7:24-27)*

⁴⁶ “Tu sake-ñga mac asam aô bu, ‘Pômduu, Pômduu,’ tigen mac danñam wambu aneñ yom dom? ⁴⁷ Ñamalac nañ têtñ aô meñ ma ñgô aneñ yom, ma danñga wambu yom dau, nañ aô bu wawhê iñ sa têtñ mac. ⁴⁸ Inñ gitôm ñgac kwê andu-ñga nañ kwê sê baliñ sip nom ñannga, ma kênñ hoc kégapiñ alhó dôñ têtñ ndoc iñ kêsuhujñ sip sê baliñ dinañ. Têtñ ndoc uhô-ñga, bu hêc meñ hóc pi andu dau, magoc andu dau kalhac ñannga, bu iñ kwê ñapep. ⁴⁹ Magoc ñamalac nañ ñgô aneñ yom ma danñga wambu dom, nañ gitôm ñgac nañ kwê andu, magoc kênñ alhó sip nom ñalôm gi dom. Têtñ ndoc uhô-ñga, bu hêc ma hóc pi ndê andu e ñagahó eñ andu dau ku sa ma tisac sambuc.”

7

Ngac bata siŋ-nga daŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Mat 8:5-13)

¹ Yisu gic bata yom naŋ in kédôhôn têtŋ lau toŋ atu dinaŋ, goc sôc malac Kapenaom gi. ² Ma ngac bata Rom-nga naŋ gêm gôliŋ lau siŋ-nga 100, naŋ mbo malac dau. In ndê ngac akiŋ daŋ naŋ in tac whiŋ kêlêc, naŋ gêmbac e kêpiŋ bu mbac ndu. ³ Ma in ngô Yisu ŋawaê, dec kêkiŋ lau bata Israel-nga ñatô sêtêŋ in si, bu sêndac in bu meŋ ma kôm in ndê ngac akiŋ ŋayham sa. ⁴⁻⁵ Ñac sêhôt asê têtŋ Yisu, ma sêsôm têtŋ in bu, “Ngac bata siŋ-nga dinaŋ in ngac ŋayham, ma in tac whiŋ yac lau Israel-nga. In gêm yac sa tu akwê yac mba lôm wê-nga. Boc-dinaŋ yac atenŋ am bu nem in sa.”

⁶ Goc Yisu whiŋ ŋac gi. In meŋ suŋ sa têtŋ andu, ma ngac bata siŋ-nga dau kêkiŋ ndê silip ñatô bu sêsôm têtŋ in, “Pômdau, ngac bata siŋ-nga dau sôm bu in tec bu kêŋ ŋawapac têtŋ am. In sôm bu am ngac tiwaê naŋ hôt gêlêc in su, dec in maya bu am têtŋ in ndê andu ndi. ⁷ Tu dinaŋ-nga in dau têtŋ am meŋ dom. Tigeŋ in sôm bu in kêyalê su bu am ngac ti ŋaclai atu, ma bocdinaŋ dec am gitôm bu sôm ŋa awham ŋambwa, dec in ndê ngac akiŋ oc ŋayham sa. ⁸ Bu in dau daŋga wambu lau naŋ si ŋaclai hôt gêlêc in ndê, ma in ndê lau siŋ-nga daŋga wambu in. In bu sôm têtŋ daŋ, ‘Am ndi,’ dec in oc ndi. Ma in bu sôm têtŋ daŋ, ‘Mweŋ!’ dec in oc meŋ. Ma in bu sôm têtŋ ndê ngac akiŋ bu kôm gêtŋ daŋ, dec in oc kôm.”

⁹ Yisu ngô ngac bata siŋ-nga ndê yom dinaŋ e hêdaê. In kac dau kwi ma sôm têtŋ lau toŋ atu naŋ sêŋkuc in, “Aô wasôm têtŋ mac bu yêc lau Israel-nga hoŋ aô gatap ŋac si daŋ naŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga gitôm ngac Rom-nga dinaŋ, naŋ sa dom.”

¹⁰ Ma tiŋambu ngac bata siŋ-nga ndê lau sêmbu sêtêŋ in ndê andu si, ma sêtap sa bu ngac akiŋ dau ŋayham sa su.

Yisu uŋ ngac daŋ naŋ mbac ndu su, naŋ sa

¹¹ Bêc ñatô giŋga su, ma Yisu têtŋ malac Nein gi, ma in ndê ngac-sêŋomi ti lau daêsam sêwhiŋ in si. ¹² Têtŋ têtŋ in meŋ kêpiŋ malac dau ŋagatam, in gêlic lau ñatô sêsa sêmeŋ, sêmbalanŋ ngac batê daŋ bu sêŋsuhuŋ in. Ngac batê dinaŋ dinda in awhê sawa naŋ ndê balêkoc ñatô mbaŋsi. Ma lau malac-nga daêsam sêwhiŋ dinda sêsa sêmeŋ. ¹³ Pômdau gêlic dinda, ma tawalô in ŋandô, goc sôm, “Am taŋ dom.” ¹⁴ Goc in têtŋ ŋac gi, ma kêmasêc sasac naŋ ngac batê yêc. Ma lau naŋ sêhôt sasac, naŋ sêlhac teŋ. Ma in sôm, “Aneŋ balê, aô wasôm têtŋ am bu tisa!” ¹⁵ Ma ngac dau tisa ndôc, ma gic hu sôm yom. Goc Yisu kêŋ in mbu têtŋ dinda gi. ¹⁶ Gêtŋ dinaŋ kôm lau hoŋ sêtôc dau atu, ma ŋac sic hu sêmpiŋ Anôtô. Ñatô sêsôm, “Propet atu daŋ hôt asê yac.” Ma ñatô sêsôm, “Anôtô kêlhiŋ in ndê lau yac siŋ dom, in gêm yac sa.” ¹⁷ Ma tiŋambu ŋawaê pi gêtŋ naŋ Yisu kôm, naŋ gêm gameŋ Judia-nga ma gameŋ ŋamakê-nga hoŋ ahuc.

Yisu sôm yom pi Jon, Ngac Kêku Lau-nga
(Mat 11:2-18)

¹⁸ Têtŋ ndoc dinaŋ Jon, Ngac Kêku Lau-nga ndôc gapocwalô, ma in ndê sêŋomi sic miŋ têtŋ in pi gêtŋ hoŋ naŋ Yisu kôm. Goc Jon kêyalinŋ in ndê sêŋomi lu sa, ¹⁹ ma kêkiŋ inlu sêtêŋ Yisu si, bu sêndac in, “Anôtô gic bata

têḅ yac bu oc êḅkiḅ Mesaya. Am daôm dinaḅ, me yac oc akêḅ batan ḅgac danḅ tiyham?”

20-21 Têḅ ndoc ḅgac lu dinaḅ sêhóc asê Yisu, iḅ gêm gwelenḅ mbo, ma kôm lau daêsam ḅayham sa, lau gêm̄bac ma lau ti ḅlalu sac. Ma iḅ kôm lau tapec daêsam si tandô po asê. Ma iḅlu sêsôm têtḅ iḅ, “Jon, ḅgac Kêku Lau-ḅga kêkiḅ alu atêtḅ am amên, bu andac am bu am Mesaya dau, me yac oc akêḅ batan ḅgac danḅ tiyham?” 22 Goc Yisu ô iḅlu si yom ma sôm, “Amlu ambu andi ma asôm yom têtḅ Jon pi mêtê nanḅ amlu angô aô gahoc asê, ma pi gêtḅ nanḅ amlu alic aô gakôm. Lau tapec sêlic gamenḅ tiyham, lau bôliḅ sêḅsêlêḅ tiyham, lau ti gêm̄bac leprasi si ḅamlic ḅawasi sa, lau danḅgasuḅ bic sêḅgô yom tiyham, lau batê sêtisa, ma lau ḅlôm sawa sêḅgô ḅawaê ḅayham. 23 Angô! Lau nanḅ atac lu-lu tu aô-ḅga dom, nanḅ oc sêtap Anôtô ndê mwasinḅ sa.”

24 ḅgac lu nanḅ Jon kêkiḅ, nanḅ sêhu Yisu sinḅ ma sêmbu si, goc Yisu sôm yom pi Jon têtḅ lau toḅ atu, ma ndac ḅac bocdec bu, “Têḅ ndoc mac asa atêtḅ Jon yêc gamenḅ sawa a, nanḅ mac gauc gêm bu atap ḅamalac kainḅ bocke sa? Mac bu alic ḅgac gauc babalê, gitôm gakoc nanḅ mbu kêwic, a? 25 Mac asa a bu alic ḅgac nanḅ sôc ḅakwê ḅayham, a? Mba! Lau nanḅ sêsôc ḅakwê ḅayham ma seḅ gêtḅ ḅayham, nanḅ sêmbu gamenḅ ḅayham gitôm kiḅ si andu. 26 B oc dinaḅ dec aô bu wandac mac, bu mac asa a bu alic sake? Bu alic propet danḅ? Yomandô! Iḅ propet danḅ, ma iḅ hóc gêlêc propet hoḅ su. 27 Propet akwa danḅ to yom nanḅ Anôtô sôm têtḅ Mesaya bocdec bu, ‘Aô wanḅkiḅ aneḅ ḅgac aheḅ-ḅga muḅ am, bu êmasanḅ am nem seḅ.’ Y om pi ḅgac aheḅ-ḅga dau hêganônḅ Jon solop. 28 ḅamalac nanḅ dinda nom-ḅga sêkôc ḅac, nanḅ si danḅ hóc gêlêc Jon su dom. Tigeḅ aô wasôm têtḅ mac, bu lau hoḅ nanḅ sêsôc Anôtô ndê gôliḅ ḅapu su, lau tiwaê, ma lau waêm̄ba bocdinaḅ, nanḅ hoḅ sêhóc gêlêc Jon su yêc Anôtô angô-ḅga.”

29 Lau daêsam nanḅ sêḅgô Yisu ndê yom dinaḅ, ma lau sêkôc takis-ḅga sêwhiḅ, nanḅ sêtôc asê bu sêlic Anôtô ndê lêtḅ bu lêtḅ solop eḅ. ḅahu bu muḅ-ḅga, têtḅ ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo, nanḅ sêkôc iḅ ndê yom sa ma sêliḅ sanḅu. 30 Tigeḅ lau Palêsai ti gwalam akwa yomsu-ḅga sêkôc Jon ti iḅ ndê yom sa dom, ma sêliḅ iḅ ndê sanḅu dom, dec tôc asê bu sêtêc Anôtô ndê lêtḅ nanḅ Jon tôc têtḅ ḅac.

31 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Lau têm̄ dindec-ḅga ḅac lau kainḅ bocke? Aô wanem dôhônḅ pi gêtḅ sake tu bu wawhê ḅac si lêtḅ sa-ḅga? 32 ḅac sêtôm balêkoc nanḅ sêkôc whê sêmbu malac lôm, nanḅ sêtucdiḅ ḅac si silip ḅatô ma sêsôm, ‘Têḅ ndoc nanḅ yac ac oḅ bu datê wê, nanḅ mac atec. Ma têtḅ ndoc yac am wê danḅgibo-ḅga, nanḅ mac atec bu atan awhiḅ.’ 33 Ma mac lau têm̄ dindec-ḅga bocdinaḅ. Jon, ḅgac Kêku Lau-ḅga meḅ ma gêtḅ gêtḅ ḅayham dom, ma nôm wain dom, ma mac asôm bu ḅlalu sac danḅ mbo iḅ ndê ḅlôm. 34 Ma ḅamalac ndê Atu meḅ hóc asê, ma gêtḅ gêtḅ ḅayham ti nôm wain, ma mac asôm bu iḅ ḅgac gêtḅ gêtḅ ti nôm wain ḅawahô-ḅga, ma iḅ hê silip têtḅ lau sac ti lau sêkôc takis-ḅ ga. Bocdinaḅ, mac lau têm̄ dindec-ḅga atôm balêkoc nanḅ sêkôm tô anḅ ḅapanḅ. 35 Tigeḅ Anôtô ndê gauc hóc gêlêc gêtḅ hoḅ, ma iḅ ndê lau sêḅyalê bu iḅ ndê lêtḅ iḅ lêtḅ solop.”

*Awhê danḅ kêc bu ḅamalu pi Yisu gahi
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)*

³⁶ Palêsai danj ñaê Saimon kêgalêm Yisu bu neñ gêñ whinj inj, dec Yisu sôc inj ndê andu gi, ma ndôc tebo bu neñ gêñ. ³⁷ Yêc malac dinanj, awhê sac danj mbo. Inj ñgô ñawaê bu Yisu ndôc Palêsai ndê andu dinanj, dec kôc bu ñamalu ñayham sip kac danj, ma têtj andu dau gi. ³⁸ Inj pônj haduc yêc Yisu gahi-nga ma tanj, ma inj ndê tasulu sip Yisu gahidômbwê. Goc inj puñ Yisu gahi ña kêclauñ, ñgutô inj gahi, ma mbac gêñ malu dau pi inj gahi. ³⁹ Saimon gêlic gêñ dau, ma gauc gêm yêc dau, “Ñgac dindéc inj bu propet danj, dec inj oc êñyalê bu awhê nanj kêmasec inj, nanj awhê sac danj.” ⁴⁰ Yisu kêyalê yom nanj Saimon gauc gêm, goc sôm, “Saimon, aô bu wasôm yom danj têtj am.” Ma Saimon ô yom ma sôm, “Kêdôhônwaga, sôm.”

⁴¹ Goc Yisu sôm yom gôlinj danj bocdec bu, “Ñgac lu sêkôc tốp yêc ñgac ti lêlôm. Ñgac danj ndê tốp gitôm ðdenarii 500 ma danj ndê tốp gitôm denarii 50. ⁴² Injlu si mone sêndic tốp-nga mbasi, dec inj hu injlu si tốp ñayom sinj. Am gauc gêm bocke? Injlu si asa oc atac whinj ñgac dau hôc gêlêc?” ⁴³ Ma Saimon sôm, “Ñgac nanj kôc tốp atu, nanj.” Ma Yisu sôm, “Am sôm solop.” ⁴⁴ Goc inj kac dau kwi, tahê awhê dinanj, ma sôm têtj Saimon, “Aô gasôc am nem andu gameñ, magoc am kêñ bu têtj aô bu wanğwasinj gahinj-nga tôm lau Israel-nga si gêbôm dom. Tigenj lic awhê dec. Inj ndê tasulu kôm aô gahinj ñamaim sa, ma inj puñ aô gahinj ña kêclauñ. ⁴⁵ Am ñgutô aô dom, tigenj awhê dec ñgutô aô gahinj ñapanj. ⁴⁶ Am kêc olib ñakwi pi aô ñagôlônj dom, tigenj inj kêc bu ñamalu pi aô gahinj. ⁴⁷ Bocdinanj aô wasôm têtj am bu awhê dindéc kêyalê bu Anôtô suc inj ndê sac daêsam kwi, ma bocdinanj inj atac whinj aô ñandô. Tigenj lau nanj gauc gêm bu ñac si sac atu dom, nanj oc atac whinj inj nanj bu suc ñac si sac kwi, nanj ñandô dom.”

⁴⁸ Ma Yisu sôm têtj awhê dau, “Aô gasuc am nem sac kwi su.” ⁴⁹ Ma ñacleñ ñatô nanj sêndôc sêwhinj, nanj sêsôm têtj dandi, “Ñgac dindéc inj ñgac kainj bocke, dec inj suc sac kwi?” ⁵⁰ Tigenj Yisu sôm têtj awhê dau, “Am nem kêñ whinj gêm am si. Lhô ti atac malô ndi.”

8

Lauwhê daêsam sêñkuc Yisu

¹ Tinjambu Yisu golom malac atu-tu ti saun-ñauñ, ma gêm mêtê ma hoc ñawaê ñayham asê pi Anôtô ndê gôlinj. Ma tñgacsêñomi 12 ² ti lauwê daêsam sêñsêlêñ sêwhinj inj. Lauwhê dinanj ñatô Yisu soc ñalau sac su yêc ñac, ma ñatô inj kôm ñac si gêmbac ñayham sa. Ñac si danj inj Maria Magadala, nanj Yisu soc ñalau sac 7 su yêc inj. ³ Ma awhê danj inj Joana, nanj ndê akweñ Kusa yob Herod ndê andu. Maria lu Joana, ma Susana, ma lauwê daêsam sêñkuc Yisu ma sêkêñ si awa ti wapa tu sênem inj ti ndê ñgacsêñomi sa-ñga.

Yom gôlinj pi ñgac kêbalip wit ñawhê (Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ Têtj têtj danj lau toñj atu sêtêtj Yisu sêmenj, ma lau akêñ malac honj yêc gameñ Galili-nga sêmboc sêwhinj. Ma Yisu sôm yom gôlinj danj bocdec bu, ⁵ “Ñgac danj sa gi bu êmbalip wit ñawhê yêc ndê ôm, ma têtj ndoc inj kêbalip gêñ dau, nanj ñatô sêpenj sêsip senj, dec lau sêkwê dôñ ma mbac lôlôc-nga sêsip sêmenj ma senj su. ⁶ Ma ñawhê ñatô sêpenj sêsip gameñ hoc-hoc, ma têtj têtj sêpo sêpi sêmenj, nanj sem bôlinj, bu nom dau tibasô.

7 Nawahê natô sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, ma têt ndoc sêpo sêpi sêmen, nan kwan pi whin e yan gêt dau ndu. ⁸ Ma nawahê natô sêpen sêsip nom ñayham, ma sêpo sêpi sêmen e sem ñandô gitôm 100." Yisu gic bata yom gôlin dau, goc sôm, "Asa bu dangsan yêc, nan ngô aney yom!"

*Yisu whê yom gôlin wit nawahê-nga ñahu sa
(Mat 13:10-23; Mak 4:10-20)*

⁹ Tinambu Yisu ndê ngacsênomi sêndac in bu whê yom gôlin dinan ñahu sa. ¹⁰ Ma in sôm, "Anötô ndê gôlin ñalên ñahu sip ñalôm gi. In kêtalin mac sa bu anyalê ñahu dau, magoc aô wasôm yom têt lau natô ña yom gôlin ñambwa. Tôm yom nan sêto yêc, nan sôm, 'Ñac sêlic gêt nan aô gakôm, nan ñapan, magoc ñac si gauc sa dom. Ma ñac sênghô aney yom ñapan, tigen ñac sênghalê ñahu dom.'"

¹¹ Goc Yisu sôm, "Yom gôlin dau ñahu bocdec. Yom pi wit nawahê nan hêganôn Anötô ndê yom. ¹² Wit nawahê nan sêpen sêsip sen, nan hêganôn lau nan sênghô Anötô ndê yom, magoc Sadañ men ma kêgaho yom dau su yêc ñac si ñalôm, tu bu ñac sêkên whin dom, ma sêtap Anötô ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa dom. ¹³ Ma yom pi wit nawahê nan sêpen sêsip gameñ hoc-hoc, nan hêganôn lau nan sênghô Anötô ndê yom ma sêkôc sa ti atac ñayham, tigen gitôm gêt nawahê nan ñawakac mba, dec lau dinan sêkên whin ñasawa saun, magoc lêtôm men ku ñac dulu. ¹⁴ Ma yom pi wit nawahê nan sêpen sêsip kwan ti ñakwa ñalôm, nan hêganôn lau nan sênghô Anötô ndê yom, magoc ñawapac ma mone ti gêt ñayham-ñayham nom-nga gêm ñac si ñalôm ahuc, ma ñac si ñandô mbasi. ¹⁵ Tigen wit nawahê nan sêpen sêsip nom ñayham, nan hêganôn lau ti ñalôm ñawasi, nan sênghô Anötô ndê yom ma sêkôc sa tidôn yêc si ñalôm, ma sêlhac ñanga ñapan ma sem ñandô daêsam."

*Dasiñ lam ñawê kwi dom
(Mak 4:21-25)*

¹⁶ Ma Yisu sôm yom dan bocdec bu, "Yac datun lam asê tu bu dasiñ kwi sip lôn ñalôm, me dakên sôc sasac ñapu dom. Mba! Tanñin êngalên ñalhu, bu lau nan sêsôc sêmen, nan sêlic ñawê. ¹⁷ Ma ñalên tigen, yom nan yêc siñ dau, ma yom nan ñahu sip ñalôm gi, nan oc men sa tiawê.

¹⁸ "Bocdinañ akôc gauc ñapep pi Anötô ndê yom nan mac anghô. Asa nan kôc Anötô ndê yom sa sip ndê ñalôm e tidôn, nan Anötô oc kên ñagauc daêsam têt in. Magoc asa nan gauc gêm bu in kôc Anötô ndê yom sa su, tigen in kôc sa tidôn dom, nan Anötô oc kôc yom dau su yêc in."

*Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)*

¹⁹ Yisu ndôc andu dan, ma in dinda ti asii sêmen bu sêlic in. Magoc lau daêsam sêmbo sêwhin in, ma gitôm dom bu sêtigasuc in. ²⁰ Ma ñamalac dan sôm têt Yisu, "Am dinam ti asimi sêmbo awê, ma ñac bu sêlic am." ²¹ Magoc Yisu ô yom ma sôm, "Lau nan sênghô Anötô ndê yom ma danja wambu ñapep, nan sêti aô dinañ ti asiñi."

*Yisu kôm bu ñampon timalô
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)*

²² Têt bêt dan Yisu sôm têt in ndê ngacsênomi, "Dapi bugicton ñadanga dandi," goc in pi wan dan whin ñac, ma sêsa si. ²³ Sêlac wan

sêmbô, ma Yisu yêc bêc yêc. Ma mbu puc atu dec gêli bu sa ma ñampon gic sip wan e kêpin bu wan pac. ²⁴ Dec sêtêñ Yisu si, sêun in sa ma sêsôm, "Ñadau, ñadau, yac oc dandinan!" Ma Yisu tisa ma sôm yom ñannga têt mbu ti bu ñampon, dec ñampon dau timalô, ma gameñ ñanñ sa. ²⁵ Ma Yisu sôm têt ñac, "Tu sake-ñga mac akêtñ whin gwalec?" Ma ñac sêtôc dau ti sêhêdaê, ma sêsôm têtñ dandi, "Ei! In ñgac dec asa? In gitôm bu kêtñ yatu gêtñ hoñ, ma mbu ti bu ñampon sêwhin, ma sêsôc in ndê yom ñapu!"

Yisu kôm ñgac ti ñalau sac ñayham sa
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Sêlac e sêhêc asê lau Gerasa-ñga si gameñ nan yêc Bugicton Galili-ñga ñadannga mbu têtñ gameñ ac pi-ñga. ²⁷ Yisu sip baô gi, ma ñgac dan akêtñ malac atu nan yêc gameñ dinan, nan têtñ in meñ. In ñgac nan ñalau sac sêmbô in ndê ñalôm. Ñasawa baliñ su ñgac dau sôc ñakwê dom, ma ndôc andu dom, magoc mbo ôm sêhê-ñga. ²⁸⁻²⁹ Ndoc daêsam ñalau sac sêkôc in dôñ, ma lau sêñsahê bu sêsô in amba ti gahi dôñ ña sen ñannga ma sêyob in. Magoc têtñ hoñ in hê sen kic, ma ñalau sac sêwê in sa gameñ sawa gi. Têtñ ndoc in gêlic Yisu meñ, nan in mbwêc ma hu dau sip nom yêc in anğô-ñga. Ma Yisu gic atu ñalau sac bu sêhu ñgac dau sin, goc ñalau dan ta yom ti ñannga, "Yisu, Anôtô Ñalai ti Ñawasi Ñadau ndê Atu, am bu kôm sake têtñ aô? Aô waterñ am bu kôm aô ñayom dom!" ³⁰ Goc Yisu ndac ñalau sac, "Am nem ñaê asa?" Ñalau sac daêsam sêmbô ñgac dau ñalôm, ma tu dinan-ñga ñac si dan ô Yisu ndê yom ma sôm, "Aneñ ñaê 'Tonñ Atu.' " ³¹ Ma ñalau sac h onñ dinan sêteñ Yisu tidim daêsam, bu êñkin ñac sêsip suñ baliñ sac nan sêsam bu Abis,* nan sêndi dom.

³² Têtñ têtñ dinan bôc tonñ atu sen gêtñ sêmbô lôc ñapu yêc gameñ dinan, ma ñalau dau sêteñ Yisu bu êñkin ñac sêsôc bôc dinan si ñalôm, ma Yisu gôlôc. ³³ Goc ñalau sac sêhu ñgac dinan sin ma sêsôc bôc si ñalôm si. Ma bôc hoñ sênti sêsip salic sac ma sêsip bugicton ñalôm si, ma bu kô ñac sêmbac ndu. ³⁴ Têtñ ndoc lau sêyob bôc-ñga sêlic gêtñ dau, nan sêlhô si, ma sic miñ pi gêtñ dau têtñ lau nan sêmbô malac atu ti gameñ ñamakê-ñga. ³⁵ Ma lau hoñ sêsa si bu sêlic gêtñ nan Yisu kôm. Têtñ têtñ sêhêc asê in, nan sêlic ñgac nan in soc ñalau sac su yêc in, nan ndôc Yisu gahi-ñga. Sêlic bu in ndê gauc ñawa sa, ma in sôc ñakwê sa tiyham, dec sêtôc dandi. ³⁶ Lau nan sêlic gêtñ dau, nan sic miñ têtñ ñac pi ñalêtñ nan Yisu kôm ñgac ti ñalau sac ñayham sa. ³⁷ Ma lau Gerasa-ñga hoñ sêndac Yisu bu hu ñac sin, bu ñac sêtôc dau atu. Goc Yisu pi wan ma bu lhô ndi. ³⁸ Ma ñgac nan ñalau sac sêhu in sin, nan teñ Yisu ñannga bu whin in ndi, magoc Yisu kêkin in sa gi ma sôm, ³⁹ "Am mbu têtñ am nem andu ndi, ma ndic miñ gêtñ hoñ nan Anôtô kôm têtñ am." Goc ñgac dau kôlhô gi, ma gic miñ têtñ lau hoñ nan sêmbô malac atu dinan, pi gêtñ atu nan Yisu kôm têtñ in.

Yisu kôm awhê lu ñayham sa
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Lau daêsam sêhôn Yisu sêmbô gameñ Galili-ñga, ma têtñ têtñ in mbu akêtñ bugicton ñadannga meñ, nan sêkôc in sa ti atac ñayham. ⁴¹ Ma ñgac bata dan, nan yob lôm wê-ñga yêc gameñ dinan, nan meñ hêc asê Yisu. In ndê ñaê Jairas, ma in hu dau sip nom yêc Yisu anğô-ñga, ma teñ in ñannga

* 8:31 Suñ baliñ sac (Abis) - alic Rev 9:1.

bu têtj in ndê andu ndi, ma nem in ndê atuwê sa. ⁴² Bu in ndê atuwê tigej, nañ ndê yala gitôm 12, nañ gëmbac atu e kêpiñ bu mbac ndu. Bocdinañ Yisu whiñ in gi.

Inj kêsêlêj mbo senj, ma lau toñ atu sêngihi in ahuc. ⁴³ Lau toñ dinañ si dañ in awhê nañ gëm dac ñapañ tôm yala 12 su, magoc ñamalac dañ gitôm bu nem in sa dom. ⁴⁴ A whê dau mej kêsêlêj mbo Yisu ñambu-nga, ma kêmasec in ndê ñakwê sip ñadali. Ma ñagahô in ndê dac sa tiyham dom. ⁴⁵ Têtj dinañ Yisu ndac, “Asa kêmasec aô?” Lau dañ sêsôm dau asê dom, ma Pita sôm, “Aneñ ñadau, lau toñ dindac sêwhiñ yac sêkôm am si.” ⁴⁶ Magoc Yisu sôm, “Ñamalac dañ kêmasec aô, bu aô kayalê bu aneñ ñaclai ñatô sa gi.” ⁴⁷ Awhê dinañ kêyalê bu in gitôm dom bu siñ dau, dec tigasuc Yisu. Inj kêtitec, ma hu dau sip nom gi. Ma yêc lau hoñ aṅgô-nga, in whê sa bu in kêmasec Yisu tu bu ñayham sa-nga, ma bu têtj ndoc in kêmasec in, nañ ñagahô in ñayham sa. ⁴⁸ Ma Yisu sôm têtj in, “O aneñ bawhê, am nem kêñ whiñ aô dec kôm am ñayham sa. Am lhô ti atac malô ndi.”

⁴⁹ Yisu sôm yom dinañ mbo, ma ngac dañ mej akêñ Jairas ndê andu, ma sôm têtj Jairas, “Am atômwê mbac ndu su, dec kêñ ñawapac têtj Kêdôhônwaga dau dom.” ⁵⁰ Yisu ngô yom dinañ, magoc in sôm têtj Jairas, “Tôc daôm dom. Kêñ whiñ, ma in oc ñayham sa.”

⁵¹⁻⁵³ Têtj ndoc sêhóc asê Jairas ndê andu, nañ sêlic lau daêsam sêhu dañgibo asê ma sêtañ sêmbo. Goc Yisu sôm, “Mac atañ dom! Inj mbac ndu dom, inj yêc bêc yêc.” Magoc ñac sêmbwac in, bu sêñyalê bu bawhê dau mbac ndu su. Tigeñ Yisu kalhac lau hoñ ahuc sêmbo awê, ma kôc Pita, Jems ma Jon, ma bawhê dau damba lu dinda, sêwhiñ in ma sêsôc andu si. ⁵⁴ Ma inj kêm bawhê dau sip amba ma sôm, “Aneñ bawhê, tisa!” ⁵⁵ Goc bawhê dau tali sa tiyham, ma ñagahô in tisa kalhac. Ma Yisu sôm bu sêkêñ gêñ daneñ-nga têtj in. ⁵⁶ Inj damba lu dinda sêhêdaê, magoc Yisu gic yao bu sêndic miñ pi gêñ nañ inj kôm, nañ dom.

9

Yisu kêkinj ngacsêñomi 12 sêsa si (Mat 10:7-11; Mak 6:7-11)

¹ Yisu kêgalêm ngacsêñomi 12 sa sêpitigeñ, ma kêñ ñaclai ti licwalô têtj ñac gitôm bu sêsoc ñalau sac su, ma sêkôm lau gëmbac ñayham sa. ² Ma inj kêkinj ñac bu sêsa sêndi ma sênem mêtê pi Anôtô ndê gôlinj, ma bu sênem lau gëmbac sa. ³ Inj sôm têtj ñac, “Anselêñ amam sawa andi, akôc tôc dom, ma akôc talhi, me bolom, me mone, me ñakwê aô daôm-nga dom. ⁴ Têtj têm mac asôc malac dañ ma lau sêkôc mac sa asôc ñac si andu, nañ ambo whiñ ñac e mac ahu malac dau siñ. ⁵ Ma lau malac dañ-nga bu sêkôc mac sa dom, nañ atañ kop su yêc gahim têtj ndoc mac ahu ñac siñ, bu atôc ñac si giso asê.” ⁶ Ngacsêñomi sêñgô yom dinañ, goc sêsa si. Ñac sêñsêlêñ sêlom-sêlom malac ma sêhoc ñawaê ñayham asê, ma sêkôm lau ñayham sa yêc gameñ hoñ.

Herod ndac bata Yisu (Mat 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Têtj ndoc dinañ gôlinjwaga Galili-nga Herod ngô yom pi gêñ hoñ nañ Yisu kôm. Ma inj gauc gëm yom daêsam, bu lau ñatô sêsôm bu Yisu inj Jon, Ngac Kêku Lau-nga nañ tisa akêñ lau batê-nga. ⁸ Ma lau ñatô sêsôm bu

in propet akwa Elaija nan meŋ hoc dau asê, ma ŋatô sêsôm bu in propet ŋamata-ŋga si dan, nan tisa akêŋ lau batê-ŋga. ⁹ Tigen Herod sôm, “Aô gac atu, dec sêtim Jon ndê kachu kic su. Asa dec lau sic min pi in?” Ma in tac whin bu lic Yisu.

Yisu gôlôm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Mak 6:32-44; Jon 6:1-15)

¹⁰ Têŋ tèm aposel 12 sêmbu sêmeŋ, nan sic min têŋ Yisu pi gêŋ hoŋ nan sêkôm. Ma tinambu in kôc ŋac sa sêwhin in, ma ŋac tawasê sêtêŋ malac Betsaida si. ¹¹ Magoc lau daêsam sêŋgô ŋawaê ma sêtêŋ Yisu si. Ma in kôc ŋac sa, ma sôm y om têŋ ŋac pi Anôtô ndê gôlin, ma kôm ŋac si lau gêmbac ŋayham sa.

¹² Sêmbu e kêpin bu ac ndi sip, goc ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ in si ma sêsôm, “Gameŋ dindec yac dambo, nan gameŋ sawa. Bocdinaŋ êmkin lau toŋ dindec sêlhô sêtêŋ malac ti gameŋ ŋamakê-ŋga sêndi, bu sêŋsalê gêŋ sêneŋ-ŋga ma gameŋ sêyêc bêc-ŋga.” ¹³ Magoc Yisu sôm, “Mac akêŋ gêŋ têŋ ŋac sêneŋ.” Ma ŋac sêo yom ma sêsôm, “Yac mba gêŋ daneŋ-ŋga daêsam dom. Bolom limdan ma i lu sêndôc. Bocke? Yac andi anemlhi gêŋ bu lau hoŋ sêneŋ, a?” ¹⁴ ŋac sêsôm yom dinaŋ ŋahu bu lau toŋ dinaŋ si laungac ŋanamba gitôm 5,000. Magoc Yisu sôm têŋ in ndê ŋgacsêŋomi, “Akêŋ lau sêndôc sic titoŋ-titoŋ tôm 50.” ¹⁵ Goc ŋac sêkôm gitôm in sôm, ma lau hoŋ sêndôc sic. ¹⁶ Ma Yisu kôc bolom limdan ma i lu sa, tatic undambê, ma gêm danŋe, goc pô kôc-kôc, ma kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi bu sêndic sam têŋ lau. ¹⁷ Lau hoŋ seŋ gêŋ e hôc ŋac dôŋ, ma tinambu ŋgacsêŋomi sic gêŋ ŋadêlê sa sip gatop 12 e meŋhu.

Pita sôm Yisu ŋahu asê

(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)

¹⁸ Têŋ ndoc dan Yisu ti in ndê ŋgacsêŋomi sêmbu tawasê, ma in ten mbec mbo. Pacndê, goc in ndac ŋac, “Lau sêsôm bu aô asa?” ¹⁹ Ma sêsôm, “Lau ŋatô sêsôm bu am Jon, ŋgac Kêku Lau-ŋga, ma ŋatô sêsôm bu am Elaija, ma ŋatô sêsôm bu am propet ŋamata-ŋga si dan, nan tisa akêŋ lau batê-ŋga.” ²⁰ Goc Yisu ndac ŋac, “Ma mac daôm, mac asôm bu aô asa?” Ma Pita sôm, “Am Mesaya, nan Anôtô gic bata bu êŋkin meŋ.” ²¹ Yisu ŋgô yom dau ma gic yao ŋac bu sêsôm asê têŋ lau dan dom e tinambu. ²² In sôm, “ŋamalac ndê Atu gic waê bu hôc ŋawapac daêsam. Lau bata ti ðdabuŋsiga atu-tu ma lau nan sêndôhôn yomsu oc sêtec in ma lau oc sêndic in ndu. Magoc têŋ bêc titô-ŋga Anôtô oc un in sa tiyham.”

Lau nan sêŋkuc Yisu oc sêhóc ŋawapac

(Mat 16:24-28; Mak 8:34-9:1)

²³ Ma in sôm têŋ ŋac hoŋ, “Asa nan tac whin bu êŋkuc aô nan êŋgwiniŋ dau, ma tôm bêc hoŋ hôc ndê a gicso dau sa, ma êŋkuc aô. ²⁴ Bu asa nan tac whin bu sap gêŋ nom-ŋga dôŋ ŋapan tu mbo tali-ŋga, nan oc niŋga. Magoc asa nan bu hu gêŋ nom-ŋga sin tu êŋkuc aô-ŋga, nan oc niŋga dom. ²⁵ ŋamalac dan bu po gêŋ nom-ŋga hoŋ sa, magoc in dau gatu bu niŋga, dec gêŋ nom-ŋga hoŋ dinaŋ oc tôm dom bu nem in sa. ²⁶ Asa nan bu maya tu aô ti aneŋ yom-ŋga, nan ŋamalac ndê Atu oc maya tu in-ŋga, têŋ ndoc in mbu meŋ ti in dau ndê ŋawasi, ma Damba ndê ŋawasi ma aŋela dabuŋ si ŋawasi whin. ²⁷ M a aô wasôm bu yomandô, lau ŋatô

kwahic dec sêmbô, nanj oc gacgerj sêmbô tali e sêlic Anötö ndê gôlinj menj sa tiawê.”

*Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ñawasi
(Mat 17:1-13; Mak 9:2-10)*

²⁸ Yisu sôm yom dinanj su, ma bêc ñatô gitôm 8 menj gi su. Ma Yisu bu tenj mbec, dec kôc Pita, Jon ma Jems sêwhinj inj ma sêpi lôc danj si. ²⁹ Ma têtj têtj Yisu tenj mbec mbo, nanj inj ndê anjgô andô kainj danj sa, ma inj ndê ñakwê ñawasi sêp sambuc. ³⁰⁻³¹ Ma ñgac lu sêhóc asê ti ñawasi atu, nanj Moses lu Elaija, ma injlu sem yomgalôm sêwhinj Yisu. Sêsôm yom pi gêtj nanj oc hóc asê Yisu yêc malac Jerusalem têtj ndoc menj sa bu inj hu nom dindec sinj.

³² Têtj ndoc dinanj, Pita ma ñgac lu nanj sêwhinj inj, nanj kwapac ma bêc yô ñac, tigenj ñac tali sa ma sêlic Yisu ndê ñawasi ti ñgac lu nanj sêlhac sêwhinj inj. ³³ Têtj têtj Moses lu Elaija bu sêhu Yisu sinj, nanj Pita sôm têtj inj, “Ñadau, ñayham kêlêc bu yac dambo dec. Yac oc akwê bac tö, am nem danj, Moses ndê danj, ma Elaija ndê bac danj.” Inj sôm yom dinanj, magoc inj ndê gauc sa dom. ³⁴ Inj sôm yom dinanj mbo, ma dao danj menj ma kôm ñac ahuc e ñgacsêñomi tö dinanj sêtöc dau atu. ³⁵ Ma awha danj sa yêc dao ñalôm, nanj sôm, “Aô nenj atunjgac dau dindec, nanj aô kayalinj sa. Anjgô inj ndê yom manj!” ³⁶ Sêñgô su goc sêlic Yisu tawasê mbo. Tinjambu ñac sem yom dau ahuc yêc dau-ñga, ma têtj ndoc dinanj sêsôm yom asê pi gêtj nanj sêlic, nanj dom.

*Yisu soc ñalau sac su yêc balê danj
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)*

³⁷ Têtj galañsê ñac sêsip akêtj lôc dau sêmênj, ma lau tonj atu sêkac sa sêtêtj Yisu si. ³⁸ Ñac si danj ta yom bocdec bu, “Kêdôhônwaga, aô gakôc anenj atunjgac tigenj dindec menj, ma waterj am bu nem inj sa. ³⁹ Ñalau sac danj mbo inj ñalôm, ma têtj daêsam kôc inj dôj, m a kêmwananj inj ñanjga e inj mbwêc atu, ma whapwic sa. Ñalau sac dau bu kôm inj tisac, ma tec bu hu inj sinj. ⁴⁰ Aô gaterj am nem ñgac-sêñomi bu sêsoc ñalau dau su, magoc ñac sêtôm dom.” ⁴¹ Goc Yisu sôm, “O mac lau sac. Mac nem akêtj whinj mbasi! Aô gambo gawhinj mac ñasawa hic balinj su, ma bocke mac atôm dom bu akôm gêtj danj? Aô oc wambo wawhinj mac tu wanem mac sa ñapanj-ñga dom!” Ma Yisu sôm têtj balê dau ñadamba, “Kôc nem balê sa mwenj.”

⁴² Têtj têtj balê dau kêsêlêñ menj, nanj ñalau sac kôc inj dôj ma kêmwananj inj. Tigenj Yisu hec yom ñalau sac, ma kôm balê dau ñayham sa, ma kêtj inj mbu têtj inj damba gi. ⁴³ Nalêñ dinanj Yisu tôc Anötö ndê ñaclai ti ñawasi atu asê, dec kôm lau hoñ sêhêdaê.

*Yisu sôm tiyham bu inj oc mbac ndu ma tisa tiyham
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Lau hoñ sêlhac ti sêhêdaê tu gêtj hoñ nanj Yisu kôm-ñga, ma inj sôm têtj inj ndê ñgacsêñomi, ⁴⁴ “Anjgô anenj yom dindec ñapep! Tinjambu oc sêkêtj Ñamalac ndê Atu sip lau ñatô amba.” ⁴⁵ Magoc ñac sêñyalê yom dau ñahu dom. Yom dau ñahu yêc sinj dau têtj ñac, ma sêtöc bu sêndac Yisu bu whê sa têtj ñac.

*Asa ti ñgac ñamata-ñga
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)*

46 Tiŋambu Yisu ndê ngac-sêŋomi sêseŋ dau pi ŋac si asa iŋ ngac ŋamata-ŋga. 47 Yisu kèyalê ŋac si gauc, goc kôc balê sauŋ daŋ ma kêŋ iŋ kalhac kêpiŋ iŋ, 48 ma sôm têtŋ ŋac, “Asa naŋ kôc balê sauŋ daŋ tôm iŋ dindec sa tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ kôc aô sa, ma asa naŋ kôc aô sa, naŋ kôc iŋ naŋ kêkiŋ aô gameŋ, naŋ sa. Mac nem asa naŋ kègwiŋiŋ dau ma ti mac nem ngac akiŋ, naŋ ti ngac ŋamata-ŋga yêc Anötô aŋgô-ŋga.”

Lau naŋ sêkôm gwelenj tu Yisu-ŋga, naŋ sêwhê dau kôc dom
(Mak 9:38-41)

49 Ma Jon sôm, “Nadau, yac alic ngac daŋ kôm gwelenj ma soc ŋalau sac su yêc lau ŋa am nem ŋaê. Iŋ kékuc am whiŋ yac dom, ma boc-dinaŋ yac ac yao iŋ bu kôm gwelenj dau dom.” 50 Tigeŋ Yisu sôm, “A lhac iŋ ahuc dom, bu asa naŋ kêŋ kisa mac dom, naŋ mac nem daŋ.”

Lau gameŋ Samaria-ŋga sêkôc Yisu sa dom

51 Ndoc meŋ kêpiŋ bu Yisu mbu pi undambê ndi, dec iŋ kêmasaŋ dau bu pi malac Jerusalem ndi. 52 Iŋ kêkiŋ lau aheŋ-ŋga sêmuŋ iŋ, sêsôc lau †Samaria-ŋga si malac daŋ si, bu sêmasaŋ gameŋ tu iŋ mbo-ŋga. 53 Magoc lau Samaria-ŋga sêŋyalê bu iŋ kêsêlêŋ hêganôŋ malac Jerusalem, ma tu dinaŋ-ŋga dec sêkôc iŋ sa dom. 54 Jems lu Jon sêlic gêtŋ dau, goc sêndac Yisu, “Pômdau, am bu sôm, dec yac oc aŋgalêm ya sip akêŋ undambê meŋ, ma seŋ ŋac su.” 55 Tigeŋ Yisu kac dau kwi, ma sôm iŋlu. 56 Ma ŋac hoŋ sêlom malac daŋ si.

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga
(Mat 8:18-22)

57 Yisu ti ndê ngacsêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbu seŋ ma ngac daŋ sôm têtŋ Yisu, “Aô bu waŋkuc am, wawhiŋ am watêŋ gameŋ bocke naŋ am oc ndi.” 58 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, “Giam pôm si hocsuŋ yêc, ma mbac lolôc-ŋga si ŋaic yêc, tigeŋ ŋamalac ndê Atu ndê mala yêc bêc-ŋga mba.”

59 Ma iŋ sôm têtŋ ngac daŋ, “Mweŋ êmkuc aô!” Magoc ngac dau sôm, “Pômdau, gêtŋ ŋamata-ŋga aô wandi wambo wawhiŋ aneŋ lau e aŋsuhuŋ damaŋ su naŋ, ma tiŋambu wambu wameŋ waŋkuc am.” 60 Ma Yisu sôm têtŋ iŋ, “Mba! Am êmkuc aô naŋ gêtŋ ŋamata-ŋga. Tec lau batê sêŋsuhuŋ lau batê. Tigeŋ am ndi, ma hoc yom asê têtŋ lau pi Anötô ndê gôliŋ.”

61 Ma ngac daŋ tiyham sôm, “Pômdau, aô bu waŋkuc am, tigeŋ gêtŋ ŋamata-ŋga wambu watêŋ aneŋ andu, ma wakam aneŋ lau.” 62 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, “Asa naŋ gic hu gwelenj daŋ, tigeŋ kac dau kwi ma hêgo gêtŋ naŋ iŋ hu siŋ su, naŋ gitôm dom bu nem gwelenj mbo Anötô ndê gôliŋ ŋapu.”

10

Yisu kêkiŋ sêŋomi 72 sêsa si

1 Tiŋambu Pômdau kèyalij sêŋomi 72 tiyham sa, bu êŋkiŋ ŋac lu-lu sêsa sêndi sêmuŋ iŋ, sêtêŋ gameŋ ti malac hoŋ naŋ iŋ atac whiŋ bu ndic kêsi. 2 Ma iŋ sôm têtŋ ŋac, “Gêŋ ŋandô daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic gêtŋ ŋandô sa-ŋga daêsam dom. Bocdinaŋ atêŋ mebc têtŋ ôm ŋadau bu êŋkiŋ lau gwelenj-ŋga sêsôc iŋ ndê ôm sêndi, ma sêndic gêtŋ ŋandô sa. 3 Kwahic dec aô bu waŋkiŋ mac asa andi! Magoc ayob daôm ŋapep, bu aô kakiŋ mac bu asa andi atôm domba ŋatu, naŋ sêtêŋ giam pôm si gameŋ

sêndi. ⁴ Akôc talhi, me dalu, me atapa dom, ma anjêlêŋ ŋagahô andi. Ahê mwalêc lau yêc seŋ dom. ⁵ Têŋ ndoc mac bu asôc andu daŋ, naŋ asôm bu, 'Yom malô têtŋ lau andu dindec-ŋga.' ⁶ Andu ŋadau bu ŋgac yom malô-ŋga dom, dec mac nem mbec yom malô-ŋga oc gacgeŋ yêc mac-ŋga. Ma andu ŋadau bu ŋgac yom malô-ŋga, dec iŋ oc kôc mbec yom malô-ŋga dinaŋ sa. ⁷ Ambo andu dinaŋ, ma alom-alom andu dom. Aney ti anôm gêtŋ bocke naŋ sêkêtŋ têtŋ mac, naŋ ti mac nem ŋaôli gwelen-ŋga. Mêtê solop bu lau g welen-ŋga sêkôc ŋaôli gwelen-ŋga.

⁸ "Têtŋ têtŋ mac asôc malac daŋ, ma lau sêkôc mac sa, naŋ aney gêtŋ daney-ŋga naŋ sêkêtŋ têtŋ mac. ⁹ Akôm ŋac si lau gêmbac ŋayham sa, ma asôm têtŋ ŋac, 'Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ.' ¹⁰ Tigeŋ mac bu asôc malac daŋ, ma sêkôc mac sa dom, naŋ goc alhac malac lôm ma asôm, ¹¹ 'Yac aton kop mac nem malac-ŋga su yêc yac mba gahiŋ. Yac akêtŋ kop dindec mbu têtŋ mac bu atôc nem mêtê sac asê. Tigeŋ anjyalê bu Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ.' ¹² Yomandô aô wasôm têtŋ mac bu têtŋ bêc Anötö êmatôc lau-ŋga, naŋ lau malac dinaŋ-ŋga oc sêtap ŋagêyô sac andô sa, hôc gêlêc ŋagêyô naŋ Anötö oc kêtŋ têtŋ lau sac malac Sodom-ŋga."

*Yisu sôm yom pi lau naŋ sem dau kwi dom
(Mat 11:20-24)*

¹³ Yisu gic têku yom ma sôm, "Oyaê mac lau malac Korasin ma Betsaida-ŋga. Mac oc atap Anötö ndê atac ŋandê sa. †Lau apa naŋ sêndôc malac Taya ma Saidon, bu sêlic gêtŋ dalô naŋ aô gakôm yêc mac anôm-ŋga, dec oc tôm sênem dau kwi wandêc su, ma sêndôc ti sêtap si sac. ¹⁴ Tigeŋ mac akôm dom, dec wasôm têtŋ mac bu têtŋ ndoc Anötö êmatôc lau-ŋga, naŋ iŋ oc kêtŋ ŋagêyô sac sambuc têtŋ mac, hôc gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc kêtŋ têtŋ lau Taya ti Saidon-ŋga, naŋ su.

¹⁵ "Ma mac lau Kapenaom-ŋga, mac gauc gêm bu mboe Anötö oc kôc mac sa andôc undambê, a? Mba! Iŋ oc êmasuc mac su asip lambwam andi!"

¹⁶ Ma Yisu sôm têtŋ sêŋomi 72 bu, "Asa naŋ kôc mac nem yom sa, naŋ gitôm iŋ kôc aney yom sa. Ma asa naŋ tec mac, naŋ gitôm iŋ tec aô bocdinaŋ. Ma asa naŋ tec aô, naŋ tec Damaŋ naŋ kêkiŋ aô gameŋ." Yisu sôm yom dinaŋ su, goc kêkiŋ sêŋomi 72 sêsa si.

Sêŋomi 72 sêmbu sêmeŋ

¹⁷ Tiŋambu sêŋomi 72 dinaŋ sêmbu sêmeŋ ti atac ŋayham, ma sêsôm, "Pômdu, têtŋ ndoc yac asôm am nem ŋaê asê, naŋ gêtŋ hoŋ sêsôc yac mba yom ŋapu, ma ŋalau sac sêwhiŋ." ¹⁸ Ma Yisu sôm, "Aô kayalê bu gêtŋ naŋ mac akôm, naŋ ku Sadaŋ ndê ŋaclai dulu, e tôm iŋ peŋ akêtŋ undambê ŋagahô ŋambwa, tôm sickac hep tigeŋ. ¹⁹ Aô gakêtŋ ŋaclai têtŋ mac su, tôm bu akwê mboc ti gapiŋgap dôŋ, ma bu ahôc gêlêc mac nem ŋacyo Sadaŋ ndê ŋaclai hoŋ su. Gêtŋ daŋ oc kôm mac atisac dom. ²⁰ Kwahic dec mac atac ŋayham bu ŋalau sac sêsôc mac nem yom ŋapu. Tigeŋ atac ŋayham atu, bu Anötö to mac nem ŋaê sa yêc undambê."

²¹ Têtŋ ndoc dinaŋ ŋalau Dabuŋ gêm Yisu ahuc, ma iŋ tac ŋayham atu, ma sôm, "O Damaŋ, undambê ti nom ŋadau. Aô wampiŋ am bu am tôle nem yom ŋa-ŋandô asê têtŋ lau naŋ sêŋgwininŋ dau, ma siŋ kwi têtŋ lau naŋ gauc gêm bu ŋac lau tigauc ma sêŋjyalê gêtŋ hoŋ. Aêc, Damaŋ, am kôm bocdinaŋ kêkuc am daôm nem atac whiŋ.

22 “Daman kên gên hoj sip aö aman. Lau dan sênjalê Atu dom, Damba tawasê kéalê in. Ma lau dan sênjalê Damba dom, tigen in ndê Atu kéalê in, ma lau nan Atu dau atac whin bu tôc in asê tên nac, nan sênjalê Damba.”

23 Ma in kac dau kwi ma sôm tên in ndê ngacsênjomi tawasê, “Atac nayham tu mac alic gên hoj dindéc-nga. 24 Aö wasôm tên mac bu propet ti kin daêsam atac whin bu sêlic gên nan mac alic su, magoc sêlic dom. Ma nac atac whin bu sênjô yom nan mac anjô su, magoc sênjô dom.”

*Yom gôlin pi lau menpan yac-nga
(Mat 22:34-40; Mak 12:28-31)*

25 Tên ndoc dan gwalam akwa yomsu-nga dan tisa bu ênsahê Yisu. Ma in ndac Yisu bocdec bu, “Kêdôhônwaga, aö wakôm sake, dec Anötö oc kôc aö sa wambo tanli napan yêc undambê?” 26 Ma Yisu sôm, “Am kéalê yomsu hoj nan Anötö kên tên Moses. Ma yomsu dau sôm bu am kôm sake?” 27 Goc ngac dau sôm, “Yomsu dan sôm bu, ‘Atac whin Pômdau, am nem Anötö, ti am nem nalôm sambuc, ti gatôm sambuc, ti licwalô sambuc ma ti am nem gauc sambuc.’ Ma yomsu dan tiyham sôm bu, ‘Atac whin lau menpan am, tôm am tac whin am daôm.’” 28 Ma Yisu sôm, “Am sôm solop. Kôm bocdinañ, dec am oc ndöc tamli napan.”

29 Magoc ngac dau gauc gêm bu tôc asê bu in ngac gitên, dec ndac Yisu, “Ma lau asa sêti anej lau menpan aö-nga?” 30 Yisu ô in ndê yom na yom gôlin dan bocdec bu, “Ngac Israel-nga dan kêsêlên mbo sen akên Jerusalem ma bu sip tên malac Jeriko ndi, ma lau kan sêkôc in dôñ. Nac sêkôc in ndê nakwê su, sic in tisac e kêpin bu mbac ndu, goc sêhu in sin yêc ma sêlhô si. 31 Tinjambu dabunsiğa Israel-nga dan kêsêlên mbo sen tigen dinañ men, ma tên ndoc in gêlic ngac dau, nan kêlêc in ma kôlhô gi. 32 Malô goc ngac Israel-nga dan akên †Liwai ndê ton men hôc asê, gêlic ngac dau, ma kêlêc in ma kêsêlên gi. 33 Tinjambu ngac Samaria-nga dan kêsêlên mbo sen dinañ, men hôc asê, goc gêlic ngac dau ma tawalô in. 34 In tên in gi, kégwasin in ndê gamboc na olib nakwi ti wain, goc kêpan. Ma in kên in ndöc in ndê donki nahô, kôc in sa gi sôc andu nacleñ-nga dan, ma yob in. 35 Galañsê bêbêc in kên mone denarii lu tên andu nadau, ma sôm, ‘Nem yaom ngac dindéc. Ma mone dindéc bu nditôm dom, goc wakên mone natô tiyham tên ndoc aö wambu wamen.’”

36 Ma Yisu ndac, “Am gauc gêm bocke? Lau tô dinañ si asa in ngac nan sip lau kan si amba, nan ndê ngac menpan in-nga?” 37 Goc ngac yomsu-nga sôm, “Ngac dê, nan tawalô in.” Ma Yisu sôm, “Am ndi ma kôm bocdinañ. Tamwalô lau hoj ma nem nac sa.”

Mata lu Maria

38 Yisu ti ndê ngacsênjomi sênjêlên si e sêhôn asê malac dan. Ma awhê dan, nan ndê naê Mata, kégalêm Yisu bu nen gên yêc in ndê andu. 39 Tên ndoc Yisu sôc gi ndöc, nan Mata ndê asiwê Maria ndöc sic kêpin Pômdau gahi-nga, bu ngô in ndê yom. 40 Tigen Mata kôm gwelen atu tu ndê gên-nga. In tên Yisu men ma ndac, “Pômdau, aö tanwasên gakôm gwelen gambo! Aö asinwê lec gêm aö sa dom, ma am gêlic nayham, me? Sôm bu in nem aö sa.” 41 Magoc Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Mata, Mata, am hêgo daôm tu gên daêsam-nga. 42 Magoc lau hoj sêpônđa gên atu tigen. Maria tac whin gên nayham dau, ma lau dan oc sêtôm dom bu sêkôc su yêc in.”

11

Yom pi lêñ daten mbec-nga
(Mat 6:9-13; 7:7-11)

¹ Têñ bêc dan Yisu ten mbec mbo gamen dan. In ten mbec pacndê, ma in ndê ngac-sêñom dan sôm têt in, "Pômdau, tòm Jon kêdôhôn in ndê sêñomi, dec êmdôhôn yac bu aten mbec." ² Ma Yisu sôm, "Têñ ndoc mac bu aten mbec, nan aten bocdec bu:

Daman, am nem ñaé lau sênem dabun man.

Mwen ti lau hon si Pômdau.

³ Tòm bêc hon kên yac mba gö têt yac.

⁴ Suc yac mba sac kwi, bu lau hon nan sêkôm sac têt yac, nan asuc si sac natôp kwi bocdinañ.

Ma yob yac bu lêtôm tap yac sa dom."

⁵⁻⁶ Ma in gic têku yom ma sôm, "Akôc gauc pi mac daôm nem lêñ nan aten gêt têt nem dawami. Mboe am nem ñaclej sen baliñ-nga dan men hôc asê têt ôbwêc, ma am pônđa gêt daneñ-nga bu kên têt in. Ma têt timaniñhu am bu têt am nem dawam dan ndi, ma sôm têt in, 'Oê dawan, kên gö natô têt aö bu wakên têt aö nen silip nan kwahic dec men hôc asê.' ⁷ Am gauc gêm bocke? Am dawam dinañ oc ô nem yom yêc andu ñalôm ma sôm, 'Kên ñawapac têt aö dom! Aö gac gatam ahuc su, ma anen balêkoc sêyêc bêc su. Gitôm dom bu watisa ma wakên gêt dan têt am!' In oc sôm bocdinañ, a? ⁸ Aö wasôm têt am, bu am nem dawam oc tisa ma kên gêt têt am, magoc in oc kên tu am dawam in-nga dom. In oc kên gêt têt am tôm am ndac, ñahu bu am pônđa daôm ma mayam pac tu ndac in-nga.

⁹ "Bocdinañ aö wasôm têt mac. Aten gêt têt Anötö, dec oc akôc ñandô, anşalê in ti ndê lêñ, ma oc atap sa, ma amati gatam, dec oc lêc su têt mac.

¹⁰ Bu Anötö kên gêt têt lau hon nan sêndac in, ma lau hon nan sênşalê in ti ndê lêñ, nan oc sêtap sa, ma ñac nan sêmati gatam, nan oc lêc su têt ñac.

¹¹ "Damba dan, bu atungac ten i, dec oc kên mboc wêm dan têt in dom.

¹² Ma atungac bu ndac mbac ñ agulu, goc damba oc kên gapingap têt in dom. ¹³ Mac lau sac, tigen atoc nem balêkoc sa ña gêt ñayham-ñayham. Magoc Damam nan mbo undambê in gitên en, ma oc kên ñalau Dabun têt lau nan sêten in."

Yisu ndê ñaclai ñahu
(Mat 12:22-32; Mak 3:23-27)

¹⁴ Têñ ndoc dan Yisu soc ñalau sac awha mba dan su yêc ngac dan. Têt têt ñalau sac hu ngac awha mba dau sin, nan ngac dau gic hu sôm yom asê, ma lau ton atu nan sêlic, nan sêhêdaê.

¹⁵⁻¹⁶ Lau natô bu sênşahê Yisu, dec sêndac in bu kôm gêt dalô dan bu tôc asê bu in kôc ñaclai yêc Anötö ndê. Ma lau natô sêsôm, "Ñalau sac si ñadau †Belsebal kên ñaclai têt Yisu, ma bocdinañ in soc ñalau sac su."

¹⁷ Yisu kêyalê ñac si gauc, ma sôm, "Lau gamen dan bu sêwhê dau kôc, dec ñac si ñacyo oc sêsen ñac su. Ma gôlôwac dan bu sêwhê dau kôc, dec ñac oc sêlhac ñanğa dom, ma ñac si ñacyo oc sêku ñac dulu. ¹⁸ Ma Sadañ boc-dinañ. In bu kên kisa in ndê ñalau sac, dec in ndê göliñ oc ninga. Bocke dec mac asôm bu aö gasoc ñalau sac su ña Belsebal ndê ñaclai.

¹⁹ Mac asôm bu aö gakôc ñaclai yêc Belsebal, dec gasoc ñalau sac su. Ma

bocke? Mac nem sêḡomi naḡ sem gwelen sêsoc ḡalau sac-ḡga sêwhiḡ, naḡ mac aḡḡoliḡ yom dau pi ḡac whiḡ, a? ḡac oc sêlic mac nem yom bu so ma sêmatôc mac! ²⁰ Aô gasoc ḡalau sac ḡa Anôtô ndê ḡaclai, bocdinaḡ aḡyalê bu Anôtô ndê ḡaclai bu nem ḡoliḡ ḡêḡ hoḡ, naḡ hôc asê mac su.

²¹ “Sadaḡ iḡ ḡitôm ḡcac ti licwalô atu naḡ kôc iḡ ndê wapa siḡ-ḡga, ma yob iḡ ndê andu. Oc tôm dom bu lau sêḡgaho ḡcac kainaḡ dinaḡ ndê ḡêḡ daḡ. ²² Tigeḡ ḡcac ti licwalô atu naḡ hôc ḡêlêc iḡ ndê bu ndic siḡ têḡ iḡ ma ku iḡ dula, dec iḡ oc kôc iḡ ndê wapa siḡ-ḡga su, ma whê iḡ ndê wapa hoḡ kôc.

²³ “Asa naḡ kalhac whiḡ aô dom, naḡ ti aneḡ ḡacyo. Ma asa naḡ ḡic lau sa sêtêḡ aô sêmeḡ dom, naḡ soc ḡac su yêc aô.”

ḡalau sac sêḡsalê mala naḡ yêc ḡambwa

(Mat 12:43-45)

²⁴ “Têḡ ndoc ḡalau sac daḡ sa yêc ḡamalac daḡ, naḡ ḡitôm iḡ kêḡihi mbo gameḡ sawa ma kêsâlê mala êḡwhaḡ dau-ḡga. Tigeḡ têḡ ndoc iḡ tap sa dom, naḡ iḡ oc sôm têḡ dau, ‘Aô wambu wandi wasôc andu naḡ aô gahu siḡ su.’ ²⁵ Ma iḡ oc mbu ndi, ma tap sa bu ḡamalac dau ndê ḡalôm yêc ḡambwa, ḡitôm andu sawa naḡ sêmasaḡ ḡawasi sa. ²⁶ Dec iḡ oc sa ndi, kôc ḡalau sac 7 naḡ sac sambuc sêhóc ḡêlêc iḡ su, naḡ sêmeḡ, ma ḡac hoḡ oc sêsoc andu dinaḡ sêndi ma sêmbô dinaḡ. Bocdinaḡ ḡawapac naḡ tap ḡamalac dau sa, naḡ hôc ḡêlêc ḡawapac ḡamata-ḡga-ḡga su.”

²⁷ Yisu sôm yom dinaḡ, ma awhê daḡ yêc lau toḡ atu ḡalôm ta yom ma sôm, “Am dinam naḡ kôc am ma kêḡ su am, naḡ tap Anôtô ndê mwasiḡ sa su.” ²⁸ Ma Yisu sôm, “Lau naḡ sêḡḡô Anôtô ndê yom ma sêkôc sa ti daḡga wambu, naḡ oc sêtap Anôtô ndê mwasiḡ sa hôc ḡêlêc su.”

Lau sêndac Yisu bu kôm ḡêḡ dalô

(Mat 12:38-42)

²⁹ Lau daêsam naḡ sêmbô sêwhiḡ Yisu, naḡ si toḡ kêsôwec ḡapaḡ. Ma iḡ sôm, “Lau têm dindec-ḡga ḡac lau sac. Sêndac ḡêḡ dalô, magoc Anôtô oc tóc ḡêḡ dalô tigeḡ têḡ ḡac, tôm ḡêḡ dalô naḡ iḡ kôm pi Jona. ³⁰ Anôtô kêḡiḡ Jona têḡ lau Ninewa ḡitôm ḡêḡ dalô daḡ, ma ḡalêḡ tigeḡ ḡêḡ naḡ oc hôc asê ḡamalac ndê Atu, naḡ oc ti lau têm dindec-ḡga si ḡêḡ dalô.

³¹ “Muḡ-ḡga, Kwin Siba-ḡga* kêsêlêḡ seḡ baliḡ, bu ḡḡô Kiḡ Solomon ndê yom ti gauc atu-tu. Ma kwahic dec ḡcac naḡ hôc ḡêlêc Solomon su mbo dec, tigeḡ lau têm dindec-ḡga sêpu iḡ ndê yom. Tu dinaḡ-ḡga, kwin dau oc tisa akêḡ lau batê têḡ ndoc Anôtô oc êmatôc lau, ma iḡ oc hoc lau têm dindec-ḡga si sac asê. ³² Ma ḡalêḡ tigeḡ, têḡ bêc ḡambu-ḡga lau Ninewa oc sêtisa sêwhiḡ lau têm kwahic dec-ḡga, ma ḡac oc sêhoc lau dindec si sac asê. ḡahu bu lau Ninewa sêḡḡô Jona ndê yom ma sem si ḡalôm kwi. Ma kwahic dec, ḡcac naḡ hôc ḡêlêc Jona su mbo dec, tigeḡ lau kwahic dec-ḡga sem dau kwi dom.”

ḡamalac si tandô ḡitôm ya ḡawê

(Mat 6:22-23)

³³ “Yac datuḡ lam asê tu bu dasiḡ kwi me taḡgatôc ḡa suc ahuc dom. Mba! Dakêḡ êḡḡalêḡ lhu, bu lau naḡ sêsoc sêmeḡ naḡ sêlic ḡawê.

* **11:31** Kwahic dec dasam gameḡ Siba-ḡga bu ‘Arabia.’ Miḡ pi Kwin Siba-ḡga sêto yêc 1 Kiḡ 10:1-13.

³⁴ “Am nem tanôm gitôm ya ñawê nañ tôc señ têtj am. Bocdinañ am nem tanôm bu wê am sa lêtj ñayham, dec am oc gacgeñ mbo ñawê ñalôm. Magoc tanôm bu wê am sa lêtj sac-ña, dec am gacgeñ mbo ñasec ñalôm. ³⁵ Tu dinañ-ña dec yob daôm ñapep bu ñawê nañ yêc nem ñalôm, nañ mbac e ñasec sa dom. ³⁶ Ma am bu sap lêtj ñawê-ña dôñ ñapañ, ma ndic ahê lêtj ñasec-ña, dec ñawê oc nem am nem ñalôm sambuc ahuc, tòm lam danj pô am.”

Yisu pu lau Palêsai ti lau yomsu-ña

³⁷ Yisu gic bata yom dinañ su, goc Palêsai danj kêgalêm inj bu neñ gêtj whinj inj. Yisu sôc ñgac dau ndê andu gi ma ndôc sic ndôc tebo. ³⁸ Ma Palêsai dau hêdaê bu Yisu gêtj gêtj magoc kêgwasiñ amba munj su dom. ³⁹ Goc Pômdau sôm têtj inj, “Mac lau Palêsai atôm laclhu ti pele nañ sêtjgwasiñ ñadômbwê-ña ñawasi sa, magoc ñalôm ñadômbwi yêc dôñ yêc. Bu mêtê tamgatu gêtj ma mêtê sac hóc mac nem ñalôm ahuc. ⁴⁰ Mac lau gauc mbasi-ña. Anötö nañ kêmasañ ñamalac ñamlic ti gêtj awê-ña nañ kêmasañ ñalôm-ña whinj. ⁴¹ Tamwaló lau ñalôm sawa, ma akêtj nem ñalôm sambuc tu anem ñac sa-ña, ma bocdinañ dec mac nem ñamlic ti ñalôm whinj oc ñawasi sa yêc Anötö anjgô-ña.

⁴² “Oyaê. Mac lau Palêsai awhê nem gêtj ôm-ña saurj-saurj hoñ kôc ti toñ amanju, ma akêtj toñ tigenj ti da têtj Anötö. Mac akôm gêtj saurj dinañ, tigenj mac ahu gêtj atu sinj. Mac amatôc lau si yom ñapep dom, ma atac whinj Anötö su dom. Gêtj saurj nañ mac akôm, inj ñayham, magoc akôm yêc gêtj atu-tu whinj bocdinañ. ⁴³ Oyaê. Mac lau Palêsai atac whinj bu andôc lau tiwaê si pôn yêc lôm wê-ña, ma atac whinj bu lau sêtoc mac sa atôm lau tiwaê yêc malac lôm. ⁴⁴ Oyaê. Tu mêtê sac nañ hóc mac nem ñalôm ahuc, dec mac atôm nom nañ sêtjshuñ ñgac batê danj yêc ñalôm, ma lau sêtjyalê dom ma sêtjsêlêtj sêmbo ñahô.”

⁴⁵ Gwalam akwa yomsu-ña danj ñgô Yisu ndê yom dinañ ma sôm, “Kêdôhônwaga, am sôm yom dinañ pi lau Palêsai, ma am pu yac lau yomsu-ña whinj.” ⁴⁶ Ma Yisu sôm, “Oyaê. Mac lau yomsu-ña akêtj yomsu daêsam têtj lau nañ têtj wapac ñac ñandô, tigenj mac daôm akôm gêtj danj bu anem ñac sa tu sêhóc ñawapac dinañ-ña dom.

⁴⁷ “Oyaê. Mac amasanj sêhô bu atoc propet akwa-kwa sa, magoc mac daôm apami sic propet dau ndu. ⁴⁸ Bocdinañ mac atôc asê bu mac alic gêtj nañ apami sêkôm, nañ bu ñayham. ⁴⁹ Anötö kêyalê gêtj hoñ, dec hoc yom asê gwanaj pi mac apami bocdec bu, ‘*Aô wanjinj lau propet ma lau aposel sêtêtj ñac sêndi, magoc ñac oc sêndic propet ñatô ndu, ma sêkôm mêtê sac têtj ñatô.*’ ⁵⁰ Bocdinañ mac lau têm dindec-ña oc awêkainj ñagêyô awhinj apami, tu propet hoñ si dac nañ sêkêc sinj-ña, têtj têm ñamata-ña andô e meñ. ⁵¹ Aêc, Abel inj ñgac ñamata-ña, ma Sekaria inj ñgac ñambu-ña, propet nañ ñac sic ndu yêc lôm dabuj, ma alta nañ kalhac lôm dabuj ñasactô, nañ ñalhu. Aêc, aô wasôm têtj mac, lau têm kwahic dec-ña oc sêtap matôc sa pi lau hoñ dinañ si dac.

⁵² “Oyaê. Lau daêsam takwê mac gwalam akwa yomsu-ña bu awhê Anötö ti ndê lêtj sa têtj ñac, magoc mac am ñac sa ñapep dom. Mac atôm lau nañ sêtjyob ki gatam-ña, ma sêtoc bu sêkac sa têtj lau nañ bu sêsôc sêndi. Mac daôm anjyalê Anötö ti asôc inj ñapu dom, ma mac alhac lau nañ bu sêtjyalê inj ti sêsôc inj ñapu, nañ ahuc.”

⁵³ Yisu gic bata yom dinan ma hu andu dau siŋ. Ma lau Palêsai ti lau nan sêndôhôn yomsu, nan sic hu sêkên kisa in nandô. Nac sêndac in pi gên daêsam, ⁵⁴ sênsahê bu sêtim in bu sôm yom giso, dec oc tôm bu sêmatôc in.

12

Yisu ndê yom natô (Mat 10:26-33)

¹ Têŋ têm dinan lau daêsam andô, tausen ma t ausen, sêkôm mwasac bu sêtigasac Yisu e sêŋgapiŋ dau sa. Ma Yisu sôm yom têŋ in ndê ngacsêŋomi bocdec bu, “Ayob daôm napep bu lau Palêsai si mêtê sac lom mac dom. Nac sêsôm yom nayan magoc nac dau sêkôm nandô sa dom. Mêtê dau gitôm yist nan tôm bu nem bolom ahuc ngahô enj.

² Gêŋ hoŋ nan lau sem ahuc, ma gêŋ hoŋ nan yêc siŋ dau, nan oc meŋ sa tiawê. ³ Yom bocke nan mac asôm têŋ daôm têŋ ôbwêc, nan lau oc sêŋgô têŋ acsalô. Ma yom nan mac asôm malô têŋ daôm yêc andu nalom, nan oc sêsôm asê yêc malac lôm. ⁴ Aneŋ lau mac anjô. Atôc lau nan bu sêndic mac ndu-nga dom, bu tinambu nac sêtôm dom bu sêkôm gêŋ dan tihan têŋ mac. ⁵ Tigeŋ aô wasôm têŋ mac bu atôc Anôtô, ma asôc in napa. Bu têŋ ndoc mac ambac ndu su, in ndê naclai yêc bu tuc mac asip lambwam andi. Aêc, aô wasôm têŋ mac, atôc in!

⁶ “Akôc gauc pi mbac kecsoc nan lau sêlic bu gêŋ nambwa. Tigeŋ Anôtô oc êŋliŋ nac si dan siŋ dom. ⁷ Ma Anôtô tac whiŋ mac hôc gêlêc mbac sauŋ-sauŋ daêsam su. Yomandô! Anôtô kêyalê mac e pi sa, gitôm in sê mac nem kêclauŋ hoŋ sa timala. Bocdinaŋ atôc daôm dom.

⁸ “Aô wasôm têŋ mac bu asa nan sôm asê yêc lau anjô-nga bu in kêŋ whiŋ aô, nan Njamalac ndê Atu oc sôm njamalac dau ndê njaê asê yêc Anôtô ndê anjela anjô-nga. ⁹ Tigeŋ asa nan sêc in ndê kêŋ whiŋ aô-nga ahuc yêc lau anjô-nga, nan Njamalac ndê Atu oc sêc in ahuc yêc Anôtô ndê anjela anjô-nga bocdinaŋ. ¹⁰ Asa nan bu sôm yom sac pi Njamalac ndê Atu, tigeŋ tinambu kac ndê nalom kwi, nan Anôtô oc suc in ndê sac kwi. Tigeŋ asa nan sôm yom sac sambuc pi Njalau Dabuŋ, nan Anôtô oc suc in ndê sac kwi dom.

¹¹ “Tinambu lau oc sêkôc mac dôŋ tu mac akêŋ whiŋ aô-nga. Nac oc sêwê mac atêŋ lau bata Israel-nga andi, bu sêmatôc mac yêc nac si lôm wê-nga. Ma nac oc sêkêŋ mac alhac gôliŋwaga ma lau ti naclai anjô-nga bocdinaŋ. Têŋ ndoc dinan, ahêgo daôm tu yom asôm ma aô têŋ nac-nga dom. ¹² Bu Njalau Dabuŋ oc êndôhôn mac ma kêŋ yom têŋ mac tu asôm-nga têŋ ndoc dinan.”

Yom gôliŋ pi nac ti lêlôm

¹³ Ngac dan yêc lau toŋ atu dinan nalom ndac Yisu bocdec bu, “Kêdôhônwaga, sôm têŋ aô dôwan bu whê daman ndê wapa lêŋsêm kôc ma kêŋ natô têŋ aô.” ¹⁴ Magoc Yisu sôm, “Am ngô su nan. Anôtô kêyalin aô sa ti am nem ngac êmatôc yom-nga me ngac whê wapa kôc-nga dom.” ¹⁵ Goc in sôm têŋ lau hoŋ, “Ayob daôm napep bu tamgatu wapa nom-nga dom. Bu njamalac si nahu sêmbo tali-nga sip awa ti wapa daêsam nan sic sa-nga, nan dom.”

16 Ma in sôm yom gôlinj danj têtj ñac bocdec bu, “Ñgac ti lêlôm danj mbo, ma gêtj nanj inj sô yêc ndê nom gêm ñandô daêsam andô. 17 Dec inj gauc gêm têtj dau, ‘Aô wakôm sake? Aneñ andu wakêtj gêtj ñandô sôc-ñga oc nditôm dom.’ 18 Bocdinarj dec inj sôm, ‘Aô wakôm gêtj bocdec. Aô waseñ andu akwa-kwa hoñ su, ma wakwê andu wakuc ñatô nanj atu andô. Ma yêc dinanj, aô wandic aneñ gêtj ñandô ti wapa hoñ sa. 19 Ma aô wasôm têtj dauñ, “Aô gac gêtj ñayham daêsam sa, gitôm bu oc wambo yala daêsam. Aô wanwhañ dauñ, ma waneñ ti wanôm gêtj ma watisambuc.” ’ 20 Magoc Anötô sôm têtj inj, ‘Am ñgac gauc mbasi-ñga! Ôbwêc dec am oc mbwac ndu. Ma wapa nanj am gic sa tu daôm-ñga, nanj oc ti asa ndê?’ ” 21 Goc Yisu sôm, “Lau hoñ nanj sic wapa daêsam sa tu dau-ñga, magoc sêmbo sêtôm lau ñalôm sawa tu sênnyalê Anötô ti ndê mêtê dom-ñga, nanj lau gauc mbasi-ñga bocdinarj.”

Dahêgo dauñ dom
(Mat 6:25-34)

22 Ma Yisu sôm têtj inj ndê ñgacsênjomi, “Bocdinarj dec aô wasôm têtj mac, ahêgo daôm tu gêtj aneñ-ñga, me tu ñakwê asôc-ñga dom. 23 Bu Anötô kêtj mac ambo tamli, ma gêtj dinanj inj gêtj atu. Gêtj daneñ-ñga inj gêtj atu dom. Ma Anötô kêtj mac nem ñamlic ñagêtj hoñ. Dinarj inj gêtj atu, ma ñakwê asôc-ñga inj gêtj atu dom.

24 “Akôc gauc pi mbac ko. Ñac sêsô gêtj dom, ma sic gêtj ñandô sa dom. Ñac si andu gêtj ñandô-ñga mbasi, tigeñ Anötô gôlôm ñac. Ma Anötô tac whiñ mac ñamalac hôc gêlêc mbac hoñ su. 25 Ma mac nem asa, bu hêgo dau dec oc tôm bu ndic têtj ndê têtj mbo tali-ñga? 26 Mac atôm dom bu akôm gêtj saunj andô dinanj, bocdinarj tu sake-ñga mac ahêgo daôm pi gêtj ñatô?

27 “Ma akôc gauc pi ñaola ñayham nanj sêpo sêlhac kwanj ñalôm. Sêkôm gwelenj dom, ma sêmasañ ñakwê dom, tigeñ aô wasôm têtj mac, bu Kinj Solomon inj sôc ñakwê ñayham andô, magoc inj ndê gôlônj ti ñawasi hôc gêlêc ñaola dinanj danj su dom. 28 O mac lau nanj akêtj whiñ gwalec, aŋgô! Kwanj ti ñaola nom-ñga sêlhac bêc daêsam dom, ma lau oc sêkêtj ya neñ su, magoc Anötô kêtj gêtj dau ti ñadalô ñayham ma yob ñapep. Ma bocdinarj, aňyalê bu yom ñandô, Anötô oc yob mac ma kêtj ñakwê têtj mac whiñ. 29 Ahêgo daôm pi gêtj aneñ ti anôm-ñga dom, ma ambo ti ñalôm ñawapac dom. 30 Lau sambuc nanj sênnyalê Anötô dom, nanj sêhêgo dau pi gêtj kaiñ dinanj ñapanj, magoc Damam undambê-ñga kêyalê su bu mac apônda gêtj dau. 31 Ahêgo daôm tu gêtj dinanj-ñga dom, magoc akôm ñanjan bu atap malam sa yêc Anötô ndê gôlinj ñapu. Ma inj oc yob mac tu gêtj nom-ñga-ñga whiñ. 32 O aneñ lau, atôc daôm dom. Bu mac nem Damam undambê-ñga tac whiñ bu ti mac nem Kinj ma kôc mac sa andôc inj ndê gôlinj ñapu.”

Tañsalê awa ñandô undambê-ñga
(Mat 6:19-21)

33-34 “Aô wasôm têtj mac, bu gameñ bocke nanj mac nem awa yêc, nanj mac oc ahê gauc pi ma atac whiñ ñapanj. Bocdinarj akêtj nem wapa nom-ñga têtj lau sênemlhi, ma akêtj nem awa tu anem lau ñalôm sawa sa-ñga. Ma apo gêtj undambê-ñga sa ti nem awa ñandô, nanj oc yêc ñayham

napañ. Lau kanj oc sêtom dom bu sênem kanj, ma gêñ danj oc kôm tisac dom.”

*Tamasañ dauñ tu Pômdau mbu meñ-nga
(Mat 24:42-51)*

³⁵⁻³⁶ “Amasañ daôm ñapep. Ambo atôm lau akiñ nanj sêsôc ñakwê gwelen-nga sa, ma sêtuñ si lam asê ma sêhônj si ñadau bu mbu meñ akêñ mwasiñ nem awhê-nga. Têñ ndoc ñac si ñadau mbu meñ ma êmati gatam, nanj ñac oc sêkac gatam sa têtj inñ ñagahô. ³⁷ Ñadau bu mbu meñ ma tap lau akiñ sa, nanj sêmasañ dau gwanañ ma sêhônj inñ sêmbo, dec ñac oc sêtap mwasiñ atu sa yêc inñ. Aô wasôm yomandô, ñadau dau oc meñ, sôc ñakwê tôm lau akiñ sêsôc, kêtj ñac sêndôc tebo, ma nem akiñ ñac. ³⁸ Ñadau bu meñ têtj timaniñhu me têtj ôbwêc lôm, ma tap ñac sa sem ali ma sêhônj inñ sêmbo, dec inñ oc êmwasiñ ñac êñlêc. ³⁹ Tigerj anjô su nanj! Lau kanj sêkêtj puc pi ndoc sêmeñ-nga dom. Andu ñadau danj, bu êñyalê ndoc nanj ñgac kanj danj oc meñ, dec inñ oc yob inñ ndê andu ñapep bu ñgac kanj dinañ sôc meñ dom. ⁴⁰ Ma mac bocdinañ, amasañ daôm ñapep ma anem ali ñapanj, bu Ñamalac ndê Atu oc mbu meñ têtj ndoc nanj mac akêñ batam, nanj dom.”

⁴¹ Têtj dinañ Pita sôm, “Pômdau, am sôm yom gôlinj dinañ bu yac ñgacsêñomi anjô, me bu lau hoñ sêñgô?” ⁴² Ma Pômdau ô yom ma sôm, “Mac nem asa inñ gitôm ñgac akiñ ñayham ma ti gauc? Ñgac akiñ kaiñ dinañ ndê ñadau bu lhô têtj gameñ danj ndi, goc inñ oc kêtj inñ yob lau akiñ ñatô ma kêtj gêñ daneñ-nga têtj ñac tôm ñandoc. ⁴³ Ma têtj ndoc ñadau mbu meñ ma tap inñ sa kôm inñ ndê gwelen ñapep mbo, nanj inñ oc lic inñ ñayham ma kôm ñayham têtj inñ. ⁴⁴ Yomandô! Ñadau oc kêtj inñ yob inñ ndê wapa hoñ. ⁴⁵ Magoc ñgac akiñ sac oc sôm têtj dau, ‘Aneñ ñadau oc mbu meñ ñagahô dom.’ Goc inñ oc ndic lau akiñ ñatô, ma neñ gêñ ñawahô ti nôm wain e êñinñ inñ. ⁴⁶ Ñadau oc mbu meñ hóc asê têtj bêc ti acgatu nanj ñgac akiñ dau kêtj bata, nanj dom. Ma inñ oc kêtj ñagêyô sac sambuc têtj inñ, ma soc inñ su ndi bu mbo whiñ lau nanj danjgapêc ma sêkêtj whiñ dom.”

⁴⁷ “Ñgac akiñ nanj kêyalê gêñ nanj inñ ndê ñadau tac whiñ bu inñ kôm, tigerj tec bu kôm ma kêmasañ dau dom, nanj oc tap ñagêyô atu sa. ⁴⁸ Magoc ñgac akiñ nanj kêyalê gêñ nanj ñadau tac whiñ bu inñ kôm, nanj dom, dec kôm mêtê sac nanj gic waê bu inñ tap ñagêyô sa, nanj oc kôc ñagêyô saunj. Lau hoñ nanj sêtap mwasiñ sa yêc Anötô, nanj inñ takwê ñac bu sêkôm gwelen ña mwasiñ dinañ e nem ñandô. Ma ñac nanj sêtap mwasiñ atu sa, nanj inñ takwê ñandô daêsam.”

*Lau oc sêwhê dau kôc tu Yisu-nga
(Mat 10:34-36)*

⁴⁹ Ma Yisu gic têtju yom ma sôm, “Aô gasip nom gameñ bu wakêtj ya êñsahê lau nom-nga, ma aô atac whiñ bu ya dau lom asê ñagahô. ⁵⁰ Aô dauñ oc wahôc ñawapac ti ñandê atu, nanj gitôm busañgu kaiñ danj tu waliñ-nga. Ma aô wapô sim dauñ ñandô e gêñ dau ñandô sa. ⁵¹ Gauc nem bu aô gameñ bu wahê wamba lau dom. Mba! Tu aô-nga dec lau oc sêwhê dau kôc. ⁵² Têtj kwahic dec ma ndi, lau nanj sêmbo andu danj, nanj oc sêwhê dau kôc tu aô-nga. Lau amanñ danj bu sêmbo, goc lu oc sêkêtj kisa tō, ma tō oc sêkêtj kisa lu. ⁵³ Tu aô-nga dec ñac oc sêwhê dau kôc. Damba

lu atuŋgac oc sêkêŋ kisa dau, ma dinda lu atuwê oc sêkêŋ kisa dau. Ma lawawê akwa lu lawawê wakuc oc sêkêŋ kisa dau bocdinaŋ.”

Taŋyalé ndoc

⁵⁴ Ma Yisu sôm têtŋ lau toŋ atu, “Mac bu alic dao yec sambuc danŋ puc pi meŋ, dec mac asôm bu u oc ndic, ma u gic. ⁵⁵ Ma muasa bu êŋsêlêŋ, dec mac asôm bu gameŋ oc ŋandê sa, ma gameŋ ŋandê sa. ⁵⁶ Mac lau atim yom lau-ŋga! Mac alic gêŋ dalô nom-ŋga ti umbonŋ-ŋga ma mac atôm bu anŋyalé ndoc. Ma bocke dec mac alic gêŋ hoŋ naŋ aô gakôm yêc nom, magoc mac nem gauc sa pi aô neŋ ŋahu lec dom.

⁵⁷ “Oc tôm bu mac aŋsahê gêŋ hoŋ tu bu anŋyalé lêŋ bocke iŋ lêŋ gitêŋ, magoc tu sake-ŋga mac akôm dom? ⁵⁸ Aŋgô! Am asa naŋ nem tốp bu yêc ŋamalac danŋ, ma iŋ bu wê am têtŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga, naŋ goc êmsahê bu êmasaŋ yom whiŋ iŋ têtŋ ndoc amlu aŋsêlêŋ ambo seŋ. Ma bocdinaŋ ŋgac dau oc kêtŋ am têtŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga dom. Bu mba, mboe ŋgac êmatôc yom-ŋga o c kêtŋ am têtŋ ŋgac yob gapocwalô-ŋga, ma iŋ oc kêtŋ am sôc gapoc-walô ndi. ⁵⁹ Aô wasôm têtŋ am bu am oc ndöc gapocwalô ŋapaŋ e am ndic nem tốp hoŋ pacndê.”

13

Danem dauŋ kwi bu dandiŋaŋ dom

¹ Têtŋ ndoc dinaŋ lau ŋatô sêmbô sêwhiŋ Yisu, ma ŋac sic miŋ yom pi lau Galili-ŋga ŋatô. Lau dinaŋ sic domba ndu bu sêkêŋ ti da, ma gôliŋwaga Pailot ndê lau sêmeŋ ma sic ŋac ndu ma sêŋgaluŋ ŋac si dac whiŋ domba si dac. ² Yisu ŋgô ŋac si yom dau, goc ndac, “Mac gauc gêm bocke? Lau Galili-ŋga dinaŋ si sac hôc gêlêc lau Galili-ŋga ŋatô si sac su, ma bocdinaŋ ŋawapac dinaŋ hôc asê ŋac, a? ³ Aô wasôm, mba! Tigeŋ mac bu anem nem ŋalôm kwi dom, dec mac oc andiŋam. ⁴ Gauc nem andu baliŋ naŋ lau sêkwê yêc Siloam, naŋ ku sa ma sec lau 18. M ac gauc gêm bocke? Lau 18 dinaŋ si sac hôc gêlêc lau Jerusalem-ŋga si sac, a? ⁵ Aô wasôm têtŋ mac, mba! Tigeŋ mac bu anem nem ŋalôm kwi dom, dec mac hoŋ oc andiŋam.”

⁶ Goc Yisu sôm yom gôliŋ danŋ bocdec bu, “Yêc ŋgac danŋ ndê ôm wain-ŋga, a kiŋ danŋ kalhac. Ma ŋgac dau gi kêsâlê a kiŋ ŋandô, magoc tap sa dom. ⁷ Dec iŋ sôm têtŋ ŋgac naŋ yob iŋ ndê ôm, ‘Tôm yala tō aô gameŋ kasalê ŋandô yêc a kiŋ dindec, ma gatap sa dom. Lêŋ dulu, bu a dau pôc gameŋ ahuc ma gêm ŋandô dom.’ ⁸ Tigeŋ ŋgac yob ôm-ŋga sôm, ‘Aneŋ ŋadau, hu siŋ lhac yala danŋ tiyham. Aô wandic gwelec ma wahôc nom pi ŋahu. ⁹ Iŋ bu nem ŋandô têtŋ yala wakuc, dec oc ŋayham. Ma bu nem ŋandô dom, naŋ goc am lêŋ dulu.’ ”

Yisu kôm awhê bôliŋ danŋ ŋayham sa têtŋ bêc Sabat-ŋga

¹⁰ Têtŋ bêc Sabat-ŋga danŋ, Yisu kêdôhôn lau mbo lôm wê-ŋga danŋ. ¹¹ Ma awhê danŋ mbo, naŋ ŋalau sac kôm iŋ ndöc bôliŋ tôm yala 18. Iŋ kêsêlêŋ kêtŋkêtŋ ma gitôm dom bu iŋ lhac solop. ¹² Yisu gêlic iŋ ma ta iŋ meŋ, goc sôm, “O awhê daôm, aô bu wasenŋ gêŋ naŋ sô am dôŋ, naŋ su.” ¹³ Goc Yisu kêtŋ amba sac iŋ, ma ŋagahô iŋ kalhac tisolop, ma kêpiŋ Anôtô.

¹⁴ Tigeŋ ŋgac bata naŋ yob lôm wê-ŋga dinaŋ, iŋ tac ŋandê bu Yisu kôm awhê dinaŋ ŋayham sa têtŋ bêc Sabat-ŋga. Dec iŋ sôm têtŋ lau, “Bêc 6 yêc bu danem gwelenŋ. Mac bu atac whiŋ bu ŋayham sa, dec amêŋ têtŋ

bêc Sabat-nga dom. Amerj têtj bêc 6 dinarj nãdãnj.” ¹⁵ Magoc Põmdau ô inj ndê yom ma sôm, “Mac lau atim yom lau-nga. Mac hoj akôm gwelêj têtj bêc Sabat-nga têtj ndoc mac ambwala nem donki ti makao su, ma awê njac sêsa si bu sênôm bu. ¹⁶ Awhê dindec inj Abraham ndê apawê ðãnj, ma Sadãnj sô inj dõtj tôm yala 18 su. Tu sake-nga dec tambwala inj su têtj bêc Sabat-nga dom?” ¹⁷ Yisu ndê yom ðãu kôm inj ndê njacyo hoj maya atu. Tigenj lau ðãesam atac njayham pi gêtj njayham hoj nanj inj kôm.

Yom gõtlinj pi gêtj njawhê saunj
(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ Ma Yisu ndac lau dinarj, “Anõtô ndê gõtlinj kêsôwec njalêj bocke? Aô wanem dôhõtj pi gêtj sake bu wawhê sa? ¹⁹ Anõtô ndê gõtlinj gitôm njawhê saunj andô ðãnj, gitôm a soc njawhê. Njãc ðãnj kôc sa gi ma sô yêc ndê ôm, ma tiñambu gêtj ðãu po ti a atu, ma mbac lôlôc-nga sêmej sêhê si njãic yêc njãsanjãc.”

Yom gõtlinj pi yist
(Mat 13:33)

²⁰ Ma inj sôm yom gõtlinj ðãnj tiyham bocdec bu, “Aô wanem dôhõtj Anõtô ndê gõtlinj pi gêtj sake bu wawhê sa? ²¹ Aô wanem dôhõtj pi yist, nanj awhê ðãnj kêtj sip plawa lôj atu ðãnj ma kêgaluj. Ma njãsawa saunj êj yist dinarj kôm plawa hoj suj.”

Gatam undambê-nga saunj andô

²² Tiñambu Yisu kêsêlêj hêganõtj Jerusalem gi. Inj golom-golom malac atu-tu ti saunj-saunj hoj, ma kêdôhõtj lau. ²³ Ma njãmalac ðãnj ndac inj, “Põmdau, Anõtô oc kôc lau tigenj-tigenj sa sêndôc undambê, me lau ðãesam?” Ma Yisu ô yom ma sôm têtj lau, ²⁴ “Lau ðãesam oc sêñsahê bu sêsôc gatam sêndi, magoc njac oc sêtôm dom, bu gatam ðãu saunj andô. Bocdinãnj akôm njãnjã bu asôc gatam ðãu andi. ²⁵ Andu njãðãu bu tisa ma ndic gatam ahuc, dec mac oc alhac awê, amati gatam ma asôm, ‘Põmdau, lêc gatam su têtj yac.’ Magoc inj oc sôm têtj mac bu, ‘Mac lau dinãnj amej akêtj nde? Aô kayalê mac dom.’ ²⁶ Ma mac oc asôm, ‘Yac añ gêtj ti anôm gêtj awhij am, ma am kêdôhõtj lau yêc yac mba malac lôm.’ ²⁷ Tigenj inj oc sôm, ‘Mac lau dinãnj amej akêtj nde? Aô kayalê mac dom. Alhõ su yêc aô, mac lau akôm sac-nga!’ ²⁸⁻²⁹ Têtj têtj njambu-nga, mac oc alic Abraham, Aisak ma Jakob ti p ropet akwa-kwa hoj sêndôc Anõtô ndê gamej undambê-nga. Ma lau oc sêmej akêtj nom njabatij hoj, ma sênej mwasinj atu yêc undambê. Magoc Anõtô oc êmasuc mac su andi ambo gamej ahôc njandê-nga, ma yêc dinãnj mac oc atãnj, ma mac nem lhôm êñsij pi ðãu. ³⁰ Anjô su nanj! Lau njatô nanj kwahic dec sêti lau njambu-nga, nanj oc sêti lau njãmata-nga, ma lau njãmata-nga oc sêti lau njambu-nga.”

Yisu tanj pi lau Jerusalem-nga

³¹ Têtj ndoc dinãnj lau Palêsai njatô sêtêj Yisu sêmej ma sêsôm, “Hu gamej dindec sij ma lhõ ndi, bu Herod tac whij bu ndic am ndu.” ³² Magoc Yisu sôm têtj njac, “Mac andi asôm têtj Herod, giam pôm dinãnj, ‘Acsalô lec ma lañsê aô oc wasoc njalau sac su, ma wakôm lau gêmãbac njayham sa. Ma têtj bêc titô-nga aô oc wandic ðãbij anej gwelêj.’ ³³ Aô oc wakôm anej gwelêj tôm bêc njatô, ma tiñambu aô watêj Jerusalem

wandi. Mac lau Israel-nga ac propet daêsam ndu su yêc Jerusalem, ma bocdinaŋ dec aô gac waê bu wapi wandi wawhiŋ.

³⁴ “O Jerusalem, Jerusalem. Mac ac Anötö ndê lau propet ndu, ma lau gitêŋ naŋ iŋ kêkiŋ têŋ mac, naŋ mac atuc ŋa hoc ndu. Ndoc daêsam aô tac whiŋ bu wandic mac lau sa asôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu tiyham, gitôm mbac dalec dinda gic ŋatu sa sôc ŋamakê ŋapu. Tigeŋ mac atec. ³⁵ Bocdinaŋ Anötö oc hu mac ti nem andu siŋ. Ma aô wasôm têŋ mac bu mac oc alic aô tiyham dom e mac asôm, ‘Tampiŋ Mesaya naŋ meŋ gêm Pômdau aŋgô.’ ”

14

Yisu gêm ŋgac ŋamlic suŋ daŋ sa

¹ Têŋ bêc Sabat-nga daŋ, Yisu sôc ŋgac bata daŋ ndê andu gi bu neŋ gêŋ. Ŋgac bata dau iŋ lau Palêsai si daŋ, ma ŋac si lau ŋatô tatiŋ Yisu sêmbo. ² Yisu gêlic ŋgac gêmbac daŋ ndöc, naŋ amba ti gahi suŋ. ³ Goc iŋ ndac lau Palêsai ti gwalam akwa yomsu-nga bocdec bu, “Yac bu dakôm lau ŋayham sa têŋ bêc Sabat-nga, dec oc taŋgili yomsu Sabat-nga, me mba?” ⁴ Ŋac sem dôŋ ma sêo yom daŋ dom, goc iŋ kêmasac ŋgac ti gêmbac dinaŋ, kôm iŋ ŋayham sa, ma kêŋ iŋ kôlhô gi. ⁵ Ma iŋ ndac ŋac, “Mac nem balê daŋ me doŋki daŋ bu peŋ sip sê ŋalôm têŋ bêc Sabat-nga, dec mac oc akôm sake? Mac oc ahê iŋ sa pi meŋ, me ahu iŋ siŋ yêc?” ⁶ Ma ŋac sêtôm dom bu sêo iŋ ndê yom.

Datoc dauŋ sa dom

⁷ Yisu gêlic bu lau naŋ ŋgac bata dau kêgalêm ŋac sa bu sêneŋ gêŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ atac whiŋ bu sêndöc pôn naŋ gic lau tiwaê ŋawaê. Dec iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac bocdec bu, ⁸ “Lau bu sêkêŋ aheŋ am bu neŋ mwasin nem awhê-nga, naŋ ndi ndöc lau tiwaê si pôn dom. Mboe mwasin ŋadau kêgalêm ŋgac tiwaê daŋ naŋ hôc gêlêc am su. ⁹ Bu bocdinaŋ dec iŋ oc têŋ am meŋ ma sôm, ‘Kêŋ pôn ŋayham dindêc têŋ ŋgac atu dindêc.’ Ma am oc tisa ti mayam, ma ndi ndöc pôn ŋambwa. ¹⁰ Boc-dinaŋ lau bu sêkêŋ aheŋ am bu neŋ mwasin, naŋ ndi ma ndöc pôn ŋambwa. Ma mboe ŋadau oc meŋ ma sôm têŋ am, ‘Aneŋ silip, tisa ma mweŋ ndöc pôn ŋayham.’ Ma bocdinaŋ iŋ oc po am nem waêm sa yêc ŋaclêŋ hoŋ aŋgô-nga. ¹¹ Nalêŋ tigeŋ, lau naŋ sêtoc dau sa, naŋ Anötö oc êŋgwinin ŋac. Ma lau naŋ sêŋgwinin dau, naŋ Anötö oc toc ŋac sa.”

Tamwasin lau ŋalôm sawa

¹² Ma Yisu sôm têŋ ŋgac bata dau, “Am bu ndê mwasin bu lau sêneŋ sêwhiŋ am, naŋ kêŋ aheŋ nem silip ti asidôwai, me lau ti lêlôm naŋ sêndöc am nem malac, naŋ dom. Am bu kôm bocdinaŋ, dec tiŋambu ŋac oc sêkêŋ aheŋ am bu neŋ gêŋ whiŋ ŋac, ma mwasin dau ti am nem ŋagêyô. ¹³ Têŋ têm am ndê mwasin daŋ, naŋ kêŋ aheŋ lau ŋalôm sawa ti lau bôliŋ ma lau tapec. ¹⁴ Ma bocdinaŋ am oc tap Anötö ndê mwasin sa. Ŋahu bu lau dinaŋ sêtôm dom bu sêkêŋ gêŋ daŋ ô nem mwasin têŋ kwahic dec. Magoc têŋ ndoc lau gitêŋ sêtisa akêŋ lau batê-nga, naŋ Anötö oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ am.”

*Yom gôliŋ pi mwasin atu
(Mat 22:1-14)*

¹⁵ Lau nañ seņ gêñ sêwhiñ Yisu, nañ si ngac dañ ngô Yisu ndê yom dinañ ma sôm têtñ iñ, “Lau nañ bu sêneñ mwasiñ atu yêc Anötö ndê gameñ undambê-nga, nañ oc atac ñayham hôc gêlêc.” ¹⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ngac dañ kêmaseñ mwasiñ atu dañ, ma kên aheñ lau daêsam. ¹⁷ Têtñ mwasiñ dau ñabêc iñ kêkiñ ngac akiñ dañ bu sôm têtñ lau nañ iñ kêgalêm ñac sa bu, ‘Ameñ, bu aô kamasañ gêñ hoñ su.’ ¹⁸ Tigeñ ñac hoñ sêtec bu sêmeñ, dec sêmasañ yom têtñ iñ. Ngac dañ sôm, ‘Aô waloc dom, bu aô gamlhi nom dañ su, ma kwahic dec aô bu wasa wandi walic. Aô wateñ am bu hu aô siñ.’ ¹⁹ Ma dañ sôm, ‘Aô waloc dom, bu aô gamlhi makao amanlu, ma kwahic dec aô bu wasa wandi ma wañsahê ñac tu sêkôm gwelen-nga. Wateñ am bu hu aô siñ.’ ²⁰ Ma dañ tiyham sôm, ‘Kwahic dec aô gam awhê sa, bocdinañ gitôm dom bu waloc.’ ²¹ Bocdinañ ngac akiñ dau mbu gi ma gic miñ yom dinañ têtñ iñ ndê ñadau. Ma yom dau kôm ñadau tac ñandê, dec iñ kêkiñ ndê ngac akiñ tiyham ma sôm, ‘Ñagahô sôc malac atu ndi, ma kôc lau ñalôm sawa ti lau bôliñ ma lau tapec sa sêmeñ bu sêneñ aô neñ mwasiñ.’ ²² Ma ngac akiñ kôm bocdinañ, goc mbu meñ ma sôm, ‘Aneñ ñadau, aô gakôm gitôm am sôm, ma ñasawa yêc dôn yêc.’ ²³ Dec ñadau sôm têtñ iñ, ‘Sa señ ma gameñ ñamakê-nga ndi, ma kac lau bu sêsôc sêmeñ. Aô tac whiñ bu aneñ andu meñhu. ²⁴ Yomandô aô wasôm têtñ mac, bu lau nañ aô gakêñ aheñ têtñ ñamata-nga, nañ si dañ oc neñ aneñ mwasiñ dom.’”

Lêñ tañkuc Yisu-nga

²⁵ Lau daêsam sêñsêlêñ sêwhiñ Yisu, ma iñ kac dau kwi ma sôm têtñ ñac, ²⁶ “Asa nañ têtñ aô meñ ma bu êñkuc aô, nañ atac whiñ aô hôc gêlêc gêñ hoñ ndic ñawaê. Iñ bu atac whiñ damba me dinda, me iñ nawhê ma balêkoc, me asidôwai ti lhuwêi, me iñ dau ndê lêñ mbo-nga hôc gêlêc iñ ndê atac whiñ aô, dec oc tôm dom bu iñ ti aneñ dañ ma êñkuc aô. ²⁷ Asa nañ bu êñkuc aô, magoc tec bu hôc ndê a gicso dau, nañ gitôm dom bu êñkuc aô.

²⁸ “Mac nem dañ bu kwê andu atu dañ, nañ gêñ ñamata-nga iñ oc ndôc sic ma kôc gauc pi iñ ndê mone ti gêñ bu oc nditôm bu kwê andu dau sa, me mba. ²⁹ Iñ bu kên alhõ sip nom ndi, magoc ndic dabiñ andu dom, dec lau nañ sêlic, nañ oc sêsu iñ susu, ³⁰ ma sêsôm, ‘Ngac dindê gic hu kwê andu, magoc gitôm dom bu ndic dabiñ.’

³¹ “Ma kiñ dañ bu sa ndi bu ndic siñ têtñ kiñ dañ, dec gêñ ñamata-nga iñ oc ndôc sic ma kôc gauc pi iñ ndê lau siñ-nga 10,000, bu oc sêtôm bu sêhóc gêlêc kiñ dinañ ndê lau siñ-nga 20,000, me mba. ³² Iñ bu lic bu ñac sêtôm dom, dec iñ oc êñkiñ lau wamba-nga sêtêtñ kiñ dinañ têtñ ndoc iñ mbo ahê, bu sêsôm yom wamba-nga.

³³ “Bocdinañ akôc gauc ñapep muñ su, goc ameneñ añkuc aô. Asa nañ tec bu hu iñ ndê gêñ hoñ siñ tu aô-nga, nañ oc nditôm dom bu ti aô neñ dañ.

³⁴ “Gwêc os iñ gêñ ñayham, tigeñ ñamakic bu niñga, oc dakôm ñamakic sa tiyham ñalêñ nde? ³⁵ Gwêc os dau tisac su, ma boc-dinañ tambaliñ siñ niñga. Mac dañamsuñ bu yêc, nañ aņgô aneñ yom.”

15

*Yom gôliñ pi domba dañ nañ giñga
(Mat 18:12-14)*

¹ Lau sêkôc takis-nga ma lau ñatô nañ lau Palêsai sêsam ñac bu lau sac, nañ daêsam sêtêñ Yisu si bu sêngô in ndê yom. ² Ma lau Palêsai ti lau nañ sêndôhôn yomsu, nañ sêtucdiñ Yisu ma sêsôm, “Ñgac dau kôc lau sac sa, ma gêñ gêñ whiñ ñac.” ³ Dec Yisu sôm yom gôlinj dañ têtñ ñac bocdec bu, ⁴ “Mac nem ñgac dañ bu yob domba 100, ma in ndê domba dañ bu ñinnga, dec in oc kôm sake? In oc hu 99 siñ sêmo gameñ gapon, ma êñsalê domba nañ giñga su e in tap sa. ⁵ Ma têtñ ndoc in tap sa, nañ in oc hu sac bakêyac ti atac ñayham atu. ⁶ Ma in oc mbu têtñ ndê andu ndi, ma êñgalêm in ndê lau menpan in-nga ti ndê silip, ma sôm têtñ ñac, ‘Mac atac ñayham awhiñ aô, bu aô gatap aneñ domba nañ giñga su, nañ sa.’ ⁷ Aô wasôm têtñ mac, bu ñalêñ tigeñ dinañ Anötö ti añela undambê-nga oc atac ñayham atu tu ñamalac sac dañ nañ gêm ndê ñalôm kwi, hóc gëlêc atac ñayham tu lau gitêñ 99 nañ si yom me giso tu sênem dau kwi pi-nga mbasi.”

Yom gôlinj pi mone nañ giñga

⁸ Ma Yisu sôm, “Ma akôc gauc pi awhê dañ, nañ ndê mone silba amanlu sêndôc. Mone dañ bu ñinnga, dec in oc tunj lam asê ma sê andu ña-basac sa, goc êñsalê ñapep e in tap mone dau sa. ⁹ Têtñ ndoc in tap sa su, nañ in oc êñgalêm in ndê silip ti lau menpan in-nga sêmeñ sêpitigeñ ma sôm, ‘Mac atac ñayham awhiñ aô, bu aô gatap mone nañ giñga su, nañ sa.’ ¹⁰ Aô wasôm têtñ mac bu ñalêñ tigeñ, Anötö ti añela undambê-nga oc atac ñayham atu, têtñ ndoc ñamalac kôm sac-nga dañ gêm ndê ñalôm kwi.”

Yom gôlinj pi balê nañ giñga

¹¹ Ma Yisu gic têtñ yom ma sôm, “Ñgac dañ mbo ma in ndê atungac lu. ¹² Ma balê sauñ sôm têtñ damba, ‘Damañ, wapa lêñsêm nañ gic aô ñawaê, nañ kêtñ têtñ aô.’ Goc damba whê ndê wapa ti gêñ hoñ kôc tu inlu-nga, ma kêtñ têtñ balê sauñ tôm in ndac. ¹³ Ñasawa sauñ ma balê sauñ dau gic in ndê gêñ hoñ sa, ma kôlhô têtñ gameñ baliñ dañ gi. Ma yêc dindê in kôm gêñ hoñ tôm in ndê atac whiñ, ma kêtñ in ndê awa ti gêñ hoñ. ¹⁴ Têtñ ndoc in ndê mone hoñ pacndê, nañ tóbôm atu gêm gameñ dinañ ahuc ma in pônnda dau. ¹⁵ Goc in têtñ ñgac atu dañ yêc gameñ dinañ gi, ma kêsâlê gwelenj. Ma ñgac dau kêtñ in gôlôm in ndê bôc. ¹⁶ Gêñ yô in ñandô, tigeñ lau sêkêtñ gêñ dañ têtñ in tu neñ-nga dom, ma boc-dinañ in gauc gêm bu neñ gêñ nañ bôc señ. ¹⁷ Tiñambu in ndê gauc sa, ma in sôm têtñ dau, ‘Damañ ndê lau akiñ sêpônnda gêñ daneñ-nga dom. Tigeñ gêñ yô aô ndu tôm bu wambac ndu-nga. ¹⁸ Aô walhô wambu watêñ damañ wandi, ma wasôm, ‘Damañ, aô gakôm mêtê sac têtñ Anötö ma têtñ am. ¹⁹ Aô ñgac sac, dec gitôm dom bu am sam aô bu am atômñgac tiyham. Lic aô gitôm am nem ñgac akiñ dañ.’ ²⁰ Goc in tisa ma mbu têtñ damba gi.

“In kêsêlêñ mbo señ, ma damba gêlic in yêc ahê ma tawalô in ñandô, dec kêtñ têtñ in gi. gôlô in dôn ma ñgutô in. ²¹ Magoc atungac sôm têtñ in, ‘Damañ, aô gakôm mêtê sac têtñ Anötö ma têtñ am. Aô ñgac sac, dec gitôm dom bu am sam aô bu am atômñgac tiyham.’ ²² Tigeñ damba sôm têtñ in ndê lau akiñ, ‘Ñagahô, akôc ñakwê ñayham ti atapa bu in sôc, ma akêñ gôlônj amanjatu-nga sôc in amba-atu. ²³ Ma akôc makao ñatu tóp ñayham dañ, ma andic ndu. Yac oc dandê mwasinj atu ti atac ñayham, ²⁴ bu yac gauc gêm bu aneñ atungac dindêc mbac ndu su, magoc kwahic dec dalic

bu in mbo tali. In ginja su, ma datap in sa tiyham.' Ma nac honj atac nayham.

²⁵ "Têj ndoc dinañ balê dau dôwa kôm gwelenj mbo om, ma têj ndoc in mbu menj surj sa andu, nañ in ngô lau sêti wê ti sêkôm atac nayham atu. ²⁶ Goc in mbwêc ngac akiñ dañ menj ma ndac in bu, 'Lau lê sêkôm nanta ti atac nayham tu sake-nga?' ²⁷ Ma in sôm, 'Am asim menj su ma in mbo nayham, ma bocdinañ dec damam gic makao tôp nayham dañ ndu, ma ndê mwasinj atu.' ²⁸ Yom dau kôm dôwa tac nandê atu, ma in tec bu sôc balañ nalôm ndi. Goc damba sa gi ma kêmwanen in bu sôc ndi. ²⁹ Tigen in sôm têj damba, 'Yala nenj su aô gam akiñ ti dañanj wambu am. Tigen am kêj naniñ natu me gên saun dañ têj aô bu wandê mwasinj tu anen silip-nga dom. ³⁰ Kwahic dec am nem atômngac dinañ, nañ keyain am nem awa ti wapa whin lauwê sen-nga, nañ mbu menj ma am gic makao tu in-nga.' ³¹ Magoc damba sôm, 'Anej balê, am mbo whin aô napan, ma anej gên honj ti am nem. ³² Tigen am asim dindec nañ yac gauc gêm bu in mbac ndu su, nañ mbo tali. In ginja su, ma datap in sa tiyham. Bocdinañ in lêng solop bu yac atac nayham atu ma dandê mwasinj tu in-nga.' "

16

Yom gôlinj pi ngac yob wapa-nga

¹ Ma Yisu sôm yom gôlinj dañ têj ndê ngacsênomi bocdec bu, "Ngac ti lêlôm dañ mbo, ma lau sic minj têj in bu ngac nañ yob in ndê gên, nañ keyain in ndê wapa daêsam. ² Dec in ta ngac dau menj, ma sôm têj in, 'Yom bocke dec ganjô pi am lec. Kwahic dec am sa ndi ma sê gên honj sa ma êmasanj bapia wapa-nga bu kêj têj aô. Bu aô oc watinj am su yêc gwelenj yob anej wapa-nga.' ³ Dec ngac yob wapa-nga sôm têj dau, 'Aô wakôm bocke? Aô nenj nâdau oc soc aô su yêc anej gwelenj. Anej licwalô gitôm dom bu wakôm gwelenj om-nga, ma aô mayanj bu watenj gên. ⁴ Aô kayalê gên nañ bu wakôm-nga, ma têj ndoc nâdau tinj aô su yêc anej gwelenj, dec lau oc sêkôc aô sa ma sênem yaom aô yêc nac si andu.' ⁵ Bocdinañ in mbwêc lau nañ si tôp yêc in ndê nâdau, nañ tigen-tigen sêtên in sêmenj. Goc in ndac ngac namata-nga bocdec bu, 'Am nem tôp bocke yêc aô nenj nâdau?' ⁶ Ma ngac dau sôm, 'Anej tôp gitôm olib najwi sip lôn* 100.' Goc ngac yob wapa-nga sôm têj in, 'Am nem bapia tôp-nga kelec. Kôc sa, ndôc sic najahô, ma to bu am nem tôp gitôm olib najwi sip lôn 50.' ⁷ Goc in sôm têj ngac tilu-nga, 'Am nem tôp bocke yêc?' Ma ngac dau sôm têj in, 'Anej tôp gitôm bolom wit sip dalu atu-tu 100.' Goc ngac yob wapa-nga sôm, 'Kôc nem bapia tôp-nga, ma to bu am nem tôp gitôm dalu 80.'

⁸ "Goc nâdau kêpinj ngac yob wapa-nga sac dinañ, bu in kôm gên ti gauc. Lau sambuc sêkôc awa nom-nga ma sêhê silip nac si lau. Najên dinañ nac sêkôm gên ti gauc sêhêc gêlêc Anötô ndê lau. ⁹ Awa nom dindec-nga hê lau daêsam si gauc tu sêkôm mêtê sac-nga. Magoc aô wasôm têj mac bu akôc nem awa nom-nga ma anem lau sa, ma najên dinañ ahê silip têj daôm. Tinjambu awa dau oc ninja, magoc nac oc sêkôc mac sa ti atac nayham têj ndoc mac andôc undambê."

* 16:6 Lôn dinañ lôn atu - tigen-tigen gitôm 35-40 lita.

¹⁰ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Asa nan̄ yob gêṅ saun̄ ṅapep, nan̄ oc yob gêṅ atu ṅapep bocdinaṅ. Ma asa nan̄ yob gêṅ saun̄ ṅapep dom, nan̄ oc yob gêṅ atu ṅapep dom. ¹¹ Bocdinaṅ mac bu ayob awa nom-ṅga ṅapep dom, dec Anötö oc kên̄ awa ṅandô têt̄ mac tu ayob-ṅga dom! ¹² Ma mac bu ayob lau ṅatô si gêṅ ṅapep dom, dec Anötö oc kên̄ gêṅ daṅ ti mac nem gêṅ dom!

¹³ “Namalac daṅ gitôm dom bu nem akiṅ ṅadau lu, bu iṅ oc tec daṅ, ma atac whiṅ daṅ, me oc sap daṅ dôṅ ma pu daṅ. Ma mac boc-dinaṅ, gitôm dom bu atoc Anötö ma awa nom-ṅga lu-lu sa ti mac nem ṅadau.”

¹⁴ Yisu sôm yom dinaṅ, ma lau Palêsai ṅatô nan̄ sêṅgô, nan̄ sem tô iṅ. ṅahu bu ṅac lau atac whiṅ mone-ṅga. ¹⁵ Tigeṅ Yisu sôm têt̄ ṅac, “Yêc ṅamalac aṅgô-ṅga, mac lau dinaṅ atoc daôm sa bu mac lau gitêt̄, magoc Anötö kèyalê mac nem ṅalôm su. Gêṅ nan̄ mac lau nom-ṅga atoc sa bu gêṅ ṅayham kêlêc, nan̄ Anötö gêlic gitôm gêṅ sac sambuc.”

Yisu puc Anötö ndê yomsu dôṅ

¹⁶ Ma Yisu sôm, “Anötö kên̄ Moses ndê yomsu ti propet si yom bu lau sêṅkuc e Jon, ṅgac Kêku Lau-ṅga hôc asê. Têt̄ Jon ndê têt̄ ma meṅ, nan̄ lau sêhoc ṅawaê asê pi Anötö ndê gôliṅ. Ma lau daêsam sêkôm mwasac bu sêsôc Anötö ndê gôliṅ ṅapu. ¹⁷ Gitôm bu undambê ti nom oc ninga, tigeṅ gitôm dom bu Moses ndê yomsu ṅalhô atêc daṅ niṅga. ¹⁸ ṅgac daṅ bu hu nawhê siṅ ma nem awhê wakuc, nan̄ kôm mêtê mockaiṅ-ṅga yêc Anötö aṅgô-ṅga. Ma ṅgac nan̄ gêm awhê nan̄ hu ndê akweṅ siṅ, nan̄ kôm mêtê mockaiṅ-ṅga bocdinaṅ.”

Ṅgac ti lêlôm lu Lasarus

¹⁹ Ma Yisu sôm, “Ṅgac ti lêlôm daṅ mbo, nan̄ sôc ṅakwê ṅayham ma po dau sa ṅa gêṅ ṅayham-ṅayham tôm bêc hoṅ. ²⁰ Ma yêc iṅ ndê andu ṅamakê, ṅgac ṅalôm sawa daṅ ndôc, nan̄ ndê ṅaê Lasarus. Gamboc daêsam sem iṅ ṅamlic ahuc, ²¹ ma giam sêmeṅ ma sêndambwê gamboc dau. Iṅ gêṅ yô iṅ, dec iṅ takwê bu neṅ gêṅ ṅapopoc nan̄ peṅ akên̄ ṅgac ti lêlôm ndê tebo, magoc mba. ²² Têt̄ bêc daṅ ṅgac ṅalôm sawa dinaṅ mbac ndu, ma aṅela sêkôc iṅ sa gi ndôc undambê whiṅ Abraham. Ma ṅgac ti lêlôm mbac ndu bocdinaṅ, ma lau sêṅsuhun̄ iṅ. ²³ Iṅ sip lambwam gi ma kêsahê ṅandê atu, dec hôc tandô sa pi undambê, ma gêlic Abraham yêc ahê, ma Lasarus ndôc whiṅ iṅ. ²⁴ Goc iṅ ta yom têt̄ iṅ ma sôm, ‘Abaṅ Abraham, tamwalô aô! Êmkiṅ Lasarus bu kên̄ amba-atu sip bu ndi, ma meṅ kên̄ pi aô êmbalan̄. Ya dindêc kôm aô ṅamlic ṅandê atu.’ ²⁵ Tigeṅ Abraham ô yom ma sôm, ‘Aneṅ balê, gauc nem ndoc am mbo tamli, nan̄ am tap gêṅ ṅayham-ṅayham daêsam sa, magoc Lasarus mbo sac ṅapaṅ. Kwahic dec iṅ mbo ṅayham, ma am tap ṅandê atu sa. ²⁶ Ma gêṅ daṅ tiyham. Yêc hêclu ṅalhu, Anötö kên̄ ṅasawa atu daṅ, dec oc tôm dom bu lau sêtêt̄ am sêloc. Ma gitôm dom bu mac nem daṅ lom têt̄ yac meṅ.’ ²⁷ Goc ṅgac dau sôm, ‘Bocdinaṅ aô wateṅ am aban̄, êmkiṅ Lasarus têt̄ aô damaṅ ndê andu ndi, ²⁸ ma kên̄ puc aneṅ asidôwai aman̄daṅ, bu sênem dau kwi tu bu sêmeṅ ma sêhoc ṅandê yêc gameṅ dindêc dom.’ ²⁹ Magoc Abraham sôm, ‘Moses ma Propet si yom yêc bu kên̄ puc ṅac. Am nem asidôwai bu sêkêt̄ daṅga ṅac si yom, dec oc tôm bu sênem dau kwi.’ ³⁰ Ma ṅgac dau sôm, ‘Mba, aban̄ Abraham! Lau batê si ṅgac daṅ bu mbu têt̄ ṅac ndi, dec ṅac oc sêkac si ṅalôm kwi.’ ³¹ Ma Abraham sôm, ‘Ṅac

bu sêkêñ whiñ yom nañ Moses ma lau propet sêto, nañ dom, dec ñac oc sêkêñ whiñ ñgac nañ tisa akêñ lau batê-ñga, nañ dom.’ ”

17

Yisu ndê yom ñatô

(Mat 18:6-7; Mak 9:42-48)

¹ Yisu sôm têt in ndê ñgacsêñomi, “Gêñ lêtôm-ñga oc sêmeñ sêhòc asê. Tigen ñamalac asa nañ bu kôc gêt lêtôm-ñga dan men, nañ oc tap Anôtô ndê matôc sa. Oyaê. ² Oc ñayham bu dasô hoc atu dan pi in kachu, ma tambaliñ in sip gwêc ndi. Ma bocdinañ oc tôm dom bu in êntôm aneñ lau sauñ si dan bu kôm mêtê sac, ma tiñambu tap Anôtô ndê matôc sa.

³ “Bocdinañ ayob daôm ñapep! Am nem asidôwa dan bu kôm sac, nañ goc hec yom in. Ma in bu nem dau kwi, goc suc in ndê sac kwi. ⁴ In bu kôm sac têt am tidim 7 têt ñgacsalô tigen, magoc tiñambu kac ndê ñalôm kwi ma ndac am bu suc in ndê sac kwi, nañ dec am suc in ndê sac kwi mañ.”

⁵ Ma lau aposel sêsôm têt Pômdau, “Nem yac sa bu akêñ whiñ ñañga.”

⁶ Goc in ô yom ma sôm, “Mac nem akêñ whiñ bu gêt sauñ andô nditôm soc ñamatu sauñ dan, dec oc tôm bu mac asôm têt a atu dindec bu, ‘Puc daôm sa, ma sa ndi lhac gwêc ñagapon,’ ma a dau oc danğa wambu mac.”

⁷ Ma Yisu sôm, “Akôc gauc pi ñgac akiñ nañ gic nom me yob domba, ma mbu têt ñadau ndê andu têt telha. In ndê ñadau oc sôm têt in bu, ‘Mweñ ñagahô, ndôc sic ma neñ gêt,’ a? ⁸ Mba, in oc sôm, ‘Sôc ñakwê sakiñ-ñga sa, ma êmasañ gêt bu waneñ, ma nem akiñ aô e aô waneñ ti wanôm gêt pacndê. Goc tiñambu am daôm neñ ti nôm gêt.’ ⁹ Ma ñadau oc nem danğa ñgac akiñ dau bu in danğa wambu in ndê yom, a? Mba! ¹⁰ Ma mac bocdinañ, têt ndoc mac akôm gêt hoñ nañ Anôtô gic atu mac, nañ asôm, ‘Yac lau akiñ ñambwa. Yac akôm gêt nañ gic yac ñawaê eñ.’ ”

Yisu kôm lau 10 ti gêmbac leprasi ñayham sa

¹¹ Yisu kêsêlêñ hêganôn malac Jerusalem gi, ma mbo señ nañ yêc gameñ Samaria ti Galili-ñga ñabatini. ¹² In hóc asê malac dan, ma tap laungac 10 ti gêmbac leprasi sa yêc malac dau ñamakê. Ñac sêlhac ahê, ¹³ ma sêta in ña awha atu bocdec bu, “Ñadau Yisu, tamwalô yac!” ¹⁴ Yisu tahê ñac ma sôm, “Andi, ma atôc daôm têt lau dabuñsiga.” Ma têt ndoc ñac sêlhô s i, nañ sêlic bu ñac si ñamlic ñawasi sa. ¹⁵ Ñac si dan gêlic bu in ñayham sa su, dec gic hu kêpiñ Anôtô ña awha atu, ma kac dau kwi ma mbu têt Yisu gi. ¹⁶ Ñgac dau in ñgac gameñ Samaria-ñga, ma in hu dau sip nom yêc Yisu gahi-ñga, ma gêm danğa in. ¹⁷ Ma Yisu sôm, “Bocke? Mac lau 10 hoñ ñamlic ñayham sa, me? Bocdinañ dec lau 9 sêmbô nde? ¹⁸ Am ñgac Israel-ñga dom, magoc am ñgac tigen dec mbu mweñ ma kêpiñ Anôtô.” ¹⁹ Ma Yisu sôm têt in, “Tisa, ma lhô ndi. Am nem kêt whiñ kôm am ñayham sa.”

Anôtô ndê gôliñ ñapuc

²⁰ Têt bêc dan lau Palêsai sêndac Yisu pi ndoc bocke Anôtô ndê gôliñ oc meñ sa tiawê yêc nom. Ma Yisu sôm, “Têt ndoc Anôtô ndê gôliñ meñ sa tiawê, nañ oc tôm dom bu mac alic gêt dan tu kêt puc mac-ñga. ²¹ Ma oc tôm dom bu lau sêsôm, ‘Alic gêt dau kelec,’ me ‘Gêt dau kêlê.’ Mba! Anôtô ndê gôliñ meñ sa su, ma yêc mac ñalôm.”

Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mat 24:37-44)

²² Ma in sôm têt in ndê ŋgac-sêŋomi, “Têm oc meŋ sa, naŋ mac tamkwê bu alic Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ ma mbo whin mac tiyham, magoc mac oc alic in dom. ²³ Lau oc sêŋsau bu in mbu meŋ su, ma sêsôm in mbo gameŋ bocdê, me gameŋ ndoc. Magoc aŋgô ŋac si yom dau dom, ma aŋkuc ŋac dom. ²⁴ Bu têt ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ, naŋ in oc hôc asê ŋagahô gitôm sickac hep tigeŋ ma umbonŋ ŋasawa sambuc ŋawê sa. ²⁵ Tigeŋ gêt ŋamata-ŋga in oc hôc ŋandê atu ma lau têm dindec-ŋga oc sêtec in.

²⁶ “Têm naŋ Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ, naŋ lau oc sêmbo tôm sêmbo têt Noa ndê têm. ²⁷ Têt ndoc dinaŋ lau seŋ gêt ti sênôm gêt, ma launŋac ti lauwê sem dau e Noa sôc waŋ gi. Goc bu atu suŋ ma seŋ ŋac hoŋ su siŋga. ²⁸ Ma oc kain tigeŋ tôm Lot ndê têm, naŋ lau seŋ ti sênôm gêt, semlhi gêt ti sêkêt gêt bu lau semlhi, sêsô gêt ŋawhê ma sêkwê andu. ²⁹ Magoc têt bêc Lot hu malac Sodom siŋ, naŋ ya ti tsolpa peŋ sip akêt undambê ma seŋ lau Sodom-ŋga hoŋ su. ³⁰ Ma lau oc sêmbo ŋalêt tigeŋ dinaŋ têt bêc naŋ Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ ma hoc dau asê. ³¹ Têt bêc dinaŋ, oc tôm dom bu lau naŋ sêndôc andu ŋasactô, naŋ sêsôc andu ŋalôm sêndi bu sêkôc gêt dan. Ma ŋalêt tigeŋ, oc tôm dom bu lau naŋ sêmbo ôm, naŋ sêkac dau kwi bu sêkôc si gêt dan. ³² Gauc nem gêt naŋ hôc asê Lot ndê awhê! ³³ Asa naŋ tac whin bu sap gêt nom-ŋga dôŋ ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc niŋga. Magoc asa naŋ hu siŋ tu êŋkuc aô-ŋga, naŋ oc niŋga dom. ³⁴ Aô wasôm têt mac, têt bêc naŋ Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ, naŋ ŋamalac lu oc sêyêc andu dan, ma Anötô oc kôc inlu si dan, ma hu dan siŋ. ³⁵⁻³⁶ Ma awhê lu oc sêndê gêt sêmbo, ma Anötô oc kôc dan, ma hu dan siŋ.” ³⁷ Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dau su, goc sêndac in, “Pômdau, gêt dinaŋ oc hôc asê yêc nde?” Ma Yisu sôm, “Yac bu dalic macmpoŋ sêŋgihi sêmbo, naŋ tanyalê bu gêt mbôp dan yêc.”

18

Yom gôlin pi lêt daten mbec-ŋga

¹ Ma Yisu sôm yom gôlin dan têt in ndê ŋgac-sêŋomi, ma kêdôhôn ŋac bu sêteŋ mbec tôm bêc hoŋ, ma takwê bu sêtap ŋandô sa ma sêhu siŋ dom. ² In sôm, “Ŋgac êmatôc yom-ŋga dan mbo malac atu dan. In töt Anötô dom, ma toc ŋamalac dan sa dom. ³ Ma awhê sawa dan ndôc malac dinaŋ, ma in têt ŋgac êmatôc yom-ŋga dau gi ŋapaŋ, ma sôm, ‘Ŋamalac dan kêt ŋawapac têt aô. Nem aô sa ma êmatôc alu mba yom.’ ⁴ In ndac tidim daêsam magoc ŋgac dau tec bu nem in sa e tinambu in sôm têt dau, ‘Aô gatôc Anötô dom, ma gatoc ŋamalac sa dom, ⁵ tigeŋ awhê sawa dindec ndac aô ŋapaŋ, ma bocdinaŋ aô wanem in sa ma wamatôc in ndê yom. Aô bu wakôm dom, dec in oc meŋ ŋapaŋ e kôm aô lic kam sa.’”

⁶ Ma Pômdau sôm têt ndê ŋgac-sêŋomi, “Ŋgac êmatôc yom-ŋga dau in ŋgac gitêt dom, magoc in sôm bu nem awhê sawa dinaŋ sa. ⁷ Mac lau naŋ Anötô kêyalin mac sa ati in ndê, naŋ ater mbec têt in acsalô ti ôbwêc, mac gauc gêm sake? Anötô oc tec bu ŋgô mac nem mbec ma nem mac sa, a? ⁸ Mba! Aô wasôm têt mac bu in oc nem mac sa ŋagahô. Tigeŋ, têt

ndoc ñamalac ndê Atu mbu meñ, nañ inñ oc tap lau ñatô sa, nañ sêsap si sêkên whiñ inñ-nga dôn sêmbo, me mba?"

Yom gôliñ pi Palêsai ma ñgac kôc takis-nga dan

⁹ Yisu këyalê bu lau ñatô nañ sêkên danña inñ, nañ sêtoc dau sa bu lau gitên ma sêpu lau ñatô. Bocdinañ inñ sôm yom gôliñ danñ bocdec bu. ¹⁰ "Ñgac lu sêtên lôm dabuñ si, bu sêtenñ mbec. Inñu si danñ inñ Palêsai, ma ñgac danñ inñ ñgac kôc takis-nga. ¹¹ Palêsai dau tisa kalhac, ma tenñ mbec tu dau-nga bocdec bu, 'Anötö, aö wanem danñge am bu aö gatôm lau ñatô nañ lau sac, nañ dom. Aö gatôm lau kañ dom, me lau nañ sêkôm mêtê sac me mêtê mockaiñ-nga dom. Ma yomandô, aö gatôm ñgac kôc takis-nga dindê dom. ¹² Yêc wake hoñ ñalôm aö gahu gên danenñ-nga sinñ tidim lu tu gauc nem am-nga. Aö gawhê neñ awa ti wapa hoñ kôc gi toñ amanlu, ma gakên toñ danñ ti da tên am.' ¹³ Palêsai tenñ mbec bocdinañ, tigenñ ñgac kôc takis-nga kalhac ahê. Inñ hóc tandô sa tên undambê dom, magoc wec ti ñalôm ñawapac ma tenñ mbec bocdec bu, 'Anötö, tamwalô aö ñgac sac dec.' " ¹⁴ Goc Yisu sôm, "Aö wasôm tên mac bu Anötö gélic ñgac kôc takis-nga dinañ ti ñgac gitên, ma Palêsai dinañ mba. Ñahu bu asa nañ po dau ndê waê sa, nañ Anötö oc êngwiniñ inñ, ma asa nañ kêgwiniñ dau, nañ Anötö oc toc inñ sa."

Yisu gêm mbec balêkoc sauñ

(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Tên béc danñ lau sêkôc si balêkoc sauñ sêtên Yisu sêmenñ, bu inñ kên amba sac ñac. Inñ ndê ñgac-sênjomi sêlic e sêsôm dinda ti dambaï. ¹⁶ Tigenñ Yisu mbwéc ñac sêmenñ ma sôm, "Atec balêkoc dinañ sêtên aö sêmenñ, ma alhac ñac ahuc dom. Bu Anötö ndê gôliñ gic lau nañ sêtôm balêkoc sauñ-sauñ dindéc, nañ ñawaê. ¹⁷ Aö wasôm yom ñandô tên mac, bu asa nañ bu sôc Anötö ndê gôliñ ñapu nditôm balêkoc sauñ danñ dom, nañ oc nditôm dom bu sôc ndi."

Ñgac bata ti lêlôm

(Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)

¹⁸ Ma ñgac bata Israel-nga danñ ndac Yisu, "Kêdôhônñwaga ñayham, aö wakôm sake, dec tinjambu Anötö oc kôc aö sa wambo tanñli yêc undambê?" ¹⁹ Ma Yisu sôm, "Tu sake-nga am sam aö bu ñayham? Anötö tawasê inñ ñayham. ²⁰ Am këyalê Moses ndê yomsu, 'Kôm gên mockaiñ-nga dom. Ndic ñamalac ndu dom. Nem kañ gên dom. Sôm yom tasarñ pi lau dom,' ma 'Toc damam lu dinam sa.' " ²¹ Ma ñgac dau sôm, "Aö kakuc yomsu hoñ dinañ tên ndoc aö gambo balê ñapan e kwahic dec." ²² Yisu ngô yom dinañ ma sôm tên inñ, "Am pônnda gên tigenñ. Kên am nem wapa hoñ tên lau sênemlhi, ma ndic sam ña-awa tên lau ñalôm sawa. Ma bocdinañ am nem awa ñandô oc yêc undambê. Ma tinjambu mwenñ ma êmkuc aö." ²³ Magoc ñgac dau ngô Yisu ndê yom e ñalôm ñawapac, ñahu bu inñ ñgac ti wapa daêsam.

Puc pi awa ti wapa

(Mat 19:23-30; Mak 10:23-31)

²⁴ Yisu tahê inñ ma sôm, "Lau ti lêlôm si awa ti wapa kalhac ñac ahuc e gitôm dom bu sêsôc Anötö ndê gôliñ ñapu ñagahô. ²⁵ Bôc atu danñ gitôm kamel, oc tôm bu sôc so ñalásê ñagahô hóc gélic ñgac ti lêlôm danñ bu sôc Anötö ndê gôliñ ñapu su." ²⁶ Lau nañ sênjô yom dau sêsôm, "Bu

bocdinaŋ dec asa oc tòm bu tap Anötö ndê mwasinŋ nem lau si-ŋga sa? Oc ŋawapac atu!" ²⁷ Magoc Yisu ô yom ma sôm, "Gêŋ naŋ ŋamalac sêtôm dom bu sêkôm, naŋ Anötö gitôm bu kôm."

²⁸ Ma Pita sôm têtŋ inŋ, "Yac oc bocke? Yac ahu mba andu ti gêtŋ hoŋ sinŋ tu anŋkuc am-ŋga." ²⁹ Ma Yisu sôm têtŋ inŋ, "Aô wasôm yom ŋandô têtŋ mac bu asa naŋ bu hu andu, me awê, me asidôwai, me damba lu dinda, me balêkoc sinŋ tu êŋkuc aô-ŋga, ³⁰ naŋ Anötö oc kêtŋ gêtŋ kaiŋ dinaŋ daêsam têtŋ inŋ ô, têtŋ têtŋ inŋ mbo nom. Ma têtŋ têtŋ ŋambu-ŋga, Anötö oc kôc inŋ sa ma kêtŋ inŋ ndôc tali ŋapaŋ yêc undambê."

Yisu sôm tiyham bu inŋ oc mbac ndu

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Yisu kôc ŋgacsêŋomi 12 sa sêsa si sêmbo dau-ŋga, ma sôm têtŋ ŋac bu, "Kwahic dec yac bu dapi Jerusalem dandi, ma gêtŋ hoŋ naŋ lau propet sêto pi ŋamalac ndê Atu, naŋ oc ŋandô sa. ³² Lau oc sêkêtŋ inŋ sip lau Rom-ŋga amba, ma ŋac oc sêsu inŋ susu, sêkôm inŋ ŋayom, sêhê gasôp pi inŋ, sêtap inŋ, ma sêndic inŋ ndu. ³³ Magoc inŋ oc tisa tiyham têtŋ bêc titô-ŋga." ³⁴ Tigeŋ ŋac sêŋyalê yom dau ŋahu dom. Ŋahu yêc sinŋ dau têtŋ ŋac, ma ŋac si gauc sa pi Yisu ndê yom dau dom.

Yisu kôm ŋgac tapec tandô po asê

(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Yisu ma lau naŋ sêŋkuc inŋ sêŋsêlêŋ e sêsuŋ sa malac Jeriko. Ma yêc seŋ ŋamakê ŋgac tapec daŋ ndôc ma teŋ gêtŋ. ³⁶ Ŋgac dau ŋgô bu lau daêsam sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, goc ndac gêtŋ dau ŋahu. ³⁷ Ma lau sêsôm têtŋ inŋ bu Yisu Nasaret-ŋga kêsêlêŋ mbo seŋ meŋ. ³⁸ Goc inŋ mbwêc, "Yisu, †Dawid ndê Atu, tamwalô aô!" ³⁹ Lau naŋ sêŋsêlêŋ sêmuŋ Yisu sêhec yom ŋgac tapec dau, ma sêsôm têtŋ inŋ bu nem dôŋ. Magoc inŋ mbwêc ti ŋaŋga, "Dawid ndê Atu, tamwalô aô!" ⁴⁰ Yisu kwê dôŋ kalhac, ma sôm têtŋ lau bu sêkôc ŋgac dau sêtêŋ inŋ sêmeŋ. Ma têtŋ ndoc inŋ tigasuc Yisu, naŋ Yisu ndac inŋ, ⁴¹ "Am tac whiŋ bu aô wakôm sake têtŋ am?" Ma inŋ sôm, "Pômdu, aô tac whiŋ bu tanôŋ ŋayham sa." ⁴² Goc Yisu sôm têtŋ inŋ, "Tanôm ŋayham sa! Am nem kêtŋ whiŋ kôm am ŋayham sa." ⁴³ Ma ŋagahô eŋ inŋ tandô ŋayham sa, ma inŋ kêtŋ Yisu ma kêpiŋ Anötö. Ma lau hoŋ naŋ sêlic gêtŋ dinaŋ, naŋ sêmpiŋ Anötö bocdinaŋ.

19

Yisu lu Sakias

¹ Yisu sôc malac Jeriko gi, ma bu êŋsêlêŋ gacgeŋ sa ndi. ² Ma ŋgac daŋ mbo, naŋ sêsam inŋ ndê ŋaê bu Sakias. Inŋ ŋgac bata kôc takis-ŋga, ma inŋ dau ndê mone daêsam. ³ Inŋ tac whiŋ bu lic Yisu pi ŋandô, magoc inŋ gitôm dom, bu inŋ ŋgac apê, ma lau daêsam sêŋgihi Yisu ahuc. ⁴ Tu dinaŋ-ŋga inŋ kêtŋ muŋ gi, ma pi a kiŋ daŋ, bu lic Yisu naŋ kêsêlêŋ mbo seŋ meŋ. ⁵ Têtŋ ndoc Yisu hóc asê a dinaŋ ŋapu, naŋ tatic ma sôm têtŋ inŋ, "Sakias, sip mweŋ ŋagahô! Acsalô dec aô wambo am nem andu wawhiŋ am." ⁶ Goc ŋagahô Sakias sip nom ma kôc Yisu sa ti atac ŋayham, ma sêtêŋ inŋ ndê andu si. ⁷ Magoc lau hoŋ naŋ sêlic gêtŋ dau sêtucdiŋ ma sêsôm, "Yisu bu ndic ŋgac sac daŋ kêsî!"

⁸ Têtŋ ndoc sêmbo Sakias ndê andu, naŋ ŋgac dau tisa ma sôm têtŋ Yisu, "Pômdu lic! Kwahic dec aô wawê aneŋ wapa hoŋ kôc ndi toŋ lu, ma

wakêñ toñ danñ têtñ lau ñalôm sawa. Ma lau nanñ aö kasau ñac ma gakôc ñac si mone, nanñ aö waö mone dau tidim hale têtñ ñac.”⁹ Dec Yisu sôm, “Acsalô lec Anötö ndê mwasinñ nem lau si-ñga menñ pi lau andu dindec-ñga. Bu ñgac dindec inñ Abraham ndê aparñgac danñ whinñ.”¹⁰ Ñamalac ndê Atu menñ bu êñsalê lau nanñ sinñga su, ma bu nem ñac si.”

*Yom gölinñ pi mone gol
(Mat 25:14-30)*

¹¹ Lau nanñ sêñgö Yisu ndê yom dinanñ, nanñ sêlic bu inñ suñ sa têtñ Jerusalem, ma sêkêñ bata bu têtñ ndoc inñ hóc asê, nanñ Anötö ndê gölinñ oc menñ sa tiawê, ma Yisu oc ti lau Israel-ñga si kinñ. Bocdinanñ Yisu gic hu sôm yom gölinñ danñ têtñ ñac.¹² Inñ sôm, “Ñgac ti waê atu danñ kêmasañ dau bu têtñ gameñ baliñ danñ ndi, bu yêc dindê kinñ atu oc kêtñ ñaclai têtñ inñ bu nem gölinñ lau yêc inñ dau ndê gameñ. Ma tinñambu inñ oc mbu menñ.¹³ Boc-dinanñ inñ kêgalêm inñ ndê lau akinñ amanñlu sa, ma kêtñ mone gol danñ nanñ sêsam bu ‘maina’ têtñ ñac tòm gi.* Ma inñ sôm têtñ ñac, ‘Akôc mone dec sa, ma akôm gwelenñ pi e nditôm aö wambu wamenñ.’¹⁴ Magoc inñ ndê lau sêtec inñ, ma sêkêñ lau ahenñ-ñga ñatô sêñkuc inñ bu sêsôm têtñ kinñ atu bu, ‘Yac atec ñgac dec bu nem gölinñ yac.’¹⁵ Magoc kinñ atu ngö ñac si yom dom ma kêtñ ñaclai têtñ ñgac dau bu nem gölinñ lau, goc inñ mbu têtñ inñ ndê gameñ gi. Inñ hóc asê su, goc kêtñ yom bu inñ ndê lau akinñ nanñ inñ kêtñ mone têtñ ñac, nanñ sêtêtñ inñ sêndi. Inñ bu lic ñac sêkôm gwelenñ bocke pi mone dau.

¹⁶ “Ñgac akinñ ñamata-ñga menñ ma sôm, ‘Aneñ ñadau, aö gakôm gwelenñ pi am nem mone tigenñ, ma gatap mone amanñlu tiyham sa.’¹⁷ Ma ñadau sôm, ‘Aneñ ñgac akinñ, am kôm ñayham! Am yob gêtñ saunñ dindec ñapep, ma kwahic dec aö wakêñ am nem gölinñ malac amanñlu.’

¹⁸ “Ma ñgac tilu-ñga menñ ma sôm, ‘Ñadau, aö gakôm gwelenñ pi am nem mone tigenñ, ma gatap mone amanñlu tiyham sa.’¹⁹ Ma ñadau sôm têtñ inñ, ‘Kwahic dec aö wakêñ am nem gölinñ malac amanñlu.’

²⁰ “Ma lau akinñ dau si danñ menñ ma sôm, ‘Ñadau, am nem mone gol tigenñ kelec. Aö kapanñ si ñapep.²¹ Aö gatôc am, bu am ñgac lêlê-ñga dom. Am kêtñ batam bu kôc gêtñ ñandô yêc lau nanñ am kêtñ gêtñ têtñ ñac dom. Ma am gic gêtñ ñandô sa yêc gameñ nanñ am sô gêtñ ñawhê dom.’²² Goc ñadau sôm têtñ inñ, ‘Am ñgac akinñ sac! Aö wamatôc am wanñkuc yom nanñ am daôm sôm. Am kêtñalê bu aö ñgac lêlê-ñga dom, ma bu aö gakêñ batanñ bu wakôc gêtñ yêc lau nanñ aö gakêñ gêtñ têtñ ñac dom, ma bu wandic gêtñ ñandô sa yêc gameñ nanñ gasô gêtñ dom.²³ Tu sake-ñga am kôm gwelenñ pi aneñ mone dom? Oc tòm bu am kêtñ aneñ mone têtñ lau sêyob mone-ñga bu sêyob e aö wambu wamenñ, dec oc tòm bu sêkêñ mone ñagec sac mone dau ñahô ma aö wakôc honñ sa.’

²⁴ “Ma inñ sôm têtñ lau nanñ sêlhac sêmpinñ, ‘Akôc inñ ndê mone tigenñ dinanñ su, ma akêñ têtñ ñgac akinñ nanñ kôc mone amanñlu.’²⁵ Magoc ñac sêsôm, ‘Ñadau, inñ kôc mone amanñlu su!’²⁶ Goc ñadau sôm, ‘Aö wasôm têtñ mac bu asa nanñ yob gêtñ nanñ aö gakêñ sip inñ amba, nanñ ñapep, nanñ wakêñ gêtñ ñatô tiyham têtñ inñ whinñ. Tigenñ asa nanñ yob ndê gêtñ ñapep dom, nanñ aö wakôc inñ ndê gêtñ honñ su.²⁷ Ma anñgô! Aneñ ñacyo nanñ sêtec bu aö wanem gölinñ ñac, nanñ akôc ñac sêmenñ, ma andic ñac ndu yêc aö anñg-ñga.’ ”

* **19:13** Maina tigenñ gitôm tdenarii 100, nanñ gitôm ñaöli gwelenñ bèc 100-ñga.

Yisu hóc asê Jerusalem

(Mat 21:1-9; Mak 11:1-10; Jon 12:12-15)

²⁸ Yisu sôm yom dinan su, ma kêsêlêŋ hêganônŋ Jerusalem gi, ma inŋ ndê sêŋomi sêŋkuc inŋ. ²⁹ Inŋ kêsêlêŋ gi e kêpiŋ malac lu nanŋ sêsam bu Betpagi ma Betani, malac lu nanŋ sêyêc Lôc Olib. Ma inŋ kêkiŋ ndê ngacsêŋom lu ³⁰ ma sôm têtŋ inlu, "Asôc malac dindê andi, ma amlu oc atap doŋki dan sa, nanŋ sêsô dôŋ kalhac. Inŋ doŋki nŋatu wakuc, nanŋ nŋamalac danŋ ndôc nŋahô muŋ su dom. Anŋapwêc su ma akôc sa amêŋ. ³¹ Ma lau bu sêndac amlu bu bocke ma amlu bu anŋapwêc inŋ su, goc asôm têtŋ nŋac bu, 'Pômduu tac whiŋ bu doŋki dindêc nem inŋ sa.'" ³² Boc-dinanŋ nŋac lu dinanŋ sêsôc malac dau si, ma sêtap doŋki dau sa tôm Yisu sôm. ³³ Sêŋŋapwêc doŋki sêmbô, ma nŋadaui sêndac inlu bu, "Amlu anŋapwêc inŋ tu sake-nŋa?" ³⁴ Ma sêsôm, "Pômduu tac whiŋ bu doŋki dindêc nem inŋ sa."

³⁵ Inlu sêwê doŋki dau sêtêtŋ Yisu si, ma sêkêtŋ nŋac si nŋakwê awê-nŋa sac doŋki, ma sêkêtŋ inŋ pi gi ndôc nŋahô. ³⁶ Yisu ndôc doŋki ma kêsêlêŋ gi, ma lau sêhê si nŋakwê yêc seŋ. ³⁷ Inŋ kêsêlêŋ gi e hóc asê gameŋ nanŋ seŋ sip akêtŋ Lôc Olib, goc sêŋomi toŋ atu nanŋ sêŋkuc inŋ, nanŋ sêmbwêc ti atac nŋayham atu, ma sêmpinŋ Anôtô pi gêtŋ dalô nanŋ sêlic. ³⁸ Sêsôm, "Anôtô nem mbec kiŋ nanŋ meŋ gêm Pômduu anŋô. Yom malô yêc undambê, ma Anôtô ndê waê sa nêc lôlôc!"

³⁹ Palêsai nŋatô sêmbô sêwhiŋ lau daêsam dinanŋ, ma sêsôm têtŋ Yisu, "Kêdôhônŋwaga, hec yom am nem sêŋomi, bu nŋac si yom so." ⁴⁰ Ma Yisu sôm têtŋ nŋac, "Anŋô! Sêŋomi bu sênem dôŋ, goc hoc dindêc oc sêmbwêc asê!"

⁴¹ Yisu kêsêlêŋ gi e hóc tandô sa pi malac atu Jerusalem, dec taŋ pi malac dau. ⁴² Inŋ sôm, "Tôm nŋasawa baliŋ su e meŋ têtŋ acsalô lec aô tac whiŋ bu mac lau Jerusalem-nŋa anŋyalê lêtŋ nanŋ oc tôm bu kêtŋ mac ambo ti atac malô. Tigeŋ mac nem nŋalôm nŋadandi ma kwahic dec lêtŋ dau yêc siŋ dau têtŋ mac. ⁴³ Têm oc meŋ sa, nanŋ nem nŋacyo oc sêŋgihi mac ahuc ma sêŋgili tuŋbôm ma sêsôc nem malac sêloc. ⁴⁴ Nŋac oc sêndic mac ti nem balêkoc hoŋ ndu, m a sêseŋ malac dindêc su e hoc danŋ ndôc hoc danŋ nŋahô tiyham dom. Nŋac oc sêkôm bocdinanŋ, nŋahu bu Anôtô têtŋ mac meŋ bu nem mac sa, magoc mac anŋyalê dom."

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-17)

⁴⁵ Têtŋ ndoc Yisu hóc asê Jerusalem, nanŋ inŋ kêsêlêŋ gi e sôc lôm dabuŋ nŋabatêmdô gi. Ma inŋ soc lau nanŋ sêkêtŋ gêtŋ bu lau sênemlhi, nanŋ sêsa awê. ⁴⁶ Inŋ sôm têtŋ nŋac, "Sêto Anôtô ndê yom yêc bocdec bu, 'Aneŋ andu gic waê bu lau sêteŋ mbec sêmbô-nŋa,' magoc mac akôm Anôtô ndê andu ti lau kanŋ si gameŋ."

⁴⁷ Tôm bêc hoŋ inŋ kêdôhônŋ lau mbo lôm dabuŋ nŋabatêmdô. Ma dabuŋsiga atu-tu ti lau †Skraib nanŋ sêndôhônŋ yomsu, ma lau bata Israel-nŋa sêŋsalê lêtŋ bu sêndic inŋ ndu. ⁴⁸ Magoc sêtap lêtŋ danŋ sa dom, bu lau hoŋ atac whiŋ bu sêŋgô inŋ ndê yom, ma sêsap inŋ dôŋ nŋapanŋ.

20

Gêndac pi Yisu ndê nŋaclai nŋahu

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Têñ tèm dinañ Yisu kédôhôn lau, ma gêm mêtê pi njawaê ñayham mbo lôm dabuñ. Ma dabuñsiga atu-tu ti lau Skraib ma lau bata Israel-nga sêtêñ inñ si, ² ma sêsôm, “Sôm têtñ yac. Am kôc ñaclai yêc nde, bu kôm gêtñ hoñ nañ am kôm? Asa kêtñ têtñ am?” ³ Ma inñ sôm, “Gêtñ ñamata-nga aô bu wakêtñ gëndac dañ têtñ mac. Asôm têtñ aô, ⁴ asa kêtñ ñaclai têtñ Jon dec inñ kêku lau? Anötö kêtñ ñaclai têtñ inñ, me mba?”

⁵ Ñac sem yomgalôm têtñ dau pi Yisu ndê gëndac ma sêsôm, “Yac bu dasôm bu, ‘Anötö kêtñ ñaclai têtñ Jon,’ dec inñ oc ndac yac, ‘Tu sake-nga mac akêtñ whiñ Jon dom?’ ⁶ Magoc yac bu dasôm bu Jon kêku lau kêkuc ñamalac nom-nga si gauc ñambwa, dec lau hoñ oc sêtuc yac ña hoc dambac ndu, bu ñac sêlic Jon bu Anötö ndê propet dañ.” ⁷ Bocdinañ sêsôm têtñ Yisu bu sênnyalê Jon ndê ñaclai ñahu dom. ⁸ Ma Yisu sôm têtñ ñac, “Ma bocdinañ aô wasôm aneñ ñaclai ñahu asê têtñ mac dom.”

*Yom gôliñ pi lau sêyob ôm wain-nga
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)*

⁹ Ma Yisu sôm yom gôliñ dañ têtñ lau dau bocdec bu, “Ñgac dañ sô ôm wain-nga dañ, ma kêtñ têtñ lau ñatô bu sêyob. Goc inñ têtñ gameñ dañ gi ma mbo ñasawa baliñ. ¹⁰ Têtñ ndoc sêhoñ wain ñandô sa-nga, inñ kêkinñ ñgac akiñ dañ têtñ lau nañ sêyob inñ ndê ôm, nañ gi, bu sêkêtñ wain ñandô ñatô têtñ inñ. Tigenñ ñac sic inñ, ma sêkêtñ inñ kôlhô amba sawa gi. ¹¹ Goc ñadau kêkinñ ñgac akiñ dañ tiyham, magoc ñac sic inñ ma sêkôm mêtê sac têtñ inñ, ma sêkêtñ inñ kôlhô amba sawa gi. ¹² Ma inñ kêkinñ ñgac titô-nga têtñ ñac gi, magoc ñac sic inñ basô, ma sêmasuc inñ sa awê gi. ¹³ Goc ôm wain-nga ñadau sôm, ‘Aô wakôm sake? Aô wañkinñ aneñ balê, nañ aô atac whiñ inñ ndu andô. Mboe ñac oc sêtoc inñ sa.’ ¹⁴ Tigenñ têtñ lau sêyob ôm-nga sêlic ñadau ndê atu kêsêlêñ meñ, nañ sêsôm têtñ dandi, ‘Ñadau ndê atuñgac dê oc wêkaiñ ôm dindêc. Dandic inñ ndu ma dakôc ôm dindêc su ti yac neñ.’ ¹⁵ Ma sêmasuc inñ yêc ôm wain-nga, ma sic inñ ndu.”

Ma Yisu ndac, “Mac gauc gêm bu ôm ñadau oc kôm sake têtñ ñac? ¹⁶ Inñ oc meñ ma ndic lau sêyob ôm-nga ndu, ma kêtñ ndê ôm têtñ lau ñatô sêyob.” Lau nañ sênnyalê yom dinañ sêsôm, “Mba! Bocdinañ dom!” ¹⁷ Magoc Yisu tahê ñac ma sôm, “Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu, ‘Hoc nañ lau sêkwê andu-nga sêtêc, nañ kwahic ti hoc ñamata-nga yêc andu dau.’ Mac añyalê yom dau ñahu, me mba? ¹⁸ Lau hoñ nañ sêtinñ gahi pi hoc dinañ e sêpeñ, nañ oc sêninnga, ma hoc dau bu peñ pi ñamalac dañ, dec oc sec inñ popoc.”

¹⁹ Lau Skraib ti dabuñsiga atu-tu sênnyalê bu Yisu ndê yom gôliñ dinañ hêganôn ñac, dec ñac atac whiñ bu sêkôc inñ dôñ ñagahô eñ. Magoc ñac sêtôc lau nañ sêmbo sêwhiñ inñ, dec sêkôm dom.

*Lau bu sêtin Yisu pi yom takis-nga
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)*

²⁰ Ma lau bata Israel-nga dinañ tatinñ Yisu ñapep, ma sêkêtñ lau ñatô bu sêtin inñ. Lau sêtin Yisu-nga dinañ sênysau bu ñac tac whiñ bu sênnyalê inñ ndê yom. Tigenñ sêkêtñ dañga bu mboe sênnyalê inñ sôm yom so dañ, dec ñac oc sêkêtñ inñ sip gôliñwaga Rom-nga ndê amba, bu êmatôc inñ. ²¹ Ma ñac sêsôm têtñ inñ bu, “Kédôhônwaga, yac añyalê bu am sôm yom ma kédôhôn lau ñalêñ gitêñ. Am toc lau hoñ sa ñalêñ tigenñ, ma kédôhôn Anötö ndê

lêñ têtj lau kêkuc yom ñandô. ²² Kwahic dec yac bu andac am bu in solop bu yac dakên takis têtj Sisa, me mba?"

²³ Yisu kêyalê bu ñac gauc gêm bu sêtim in, dec sôm têtj ñac, ²⁴ "Atôc mone silba dan têtj aô." Ma in ndac, "Asa ndê ñagatu ti ñaê yêc mone dindec?" ²⁵ Ma ñac sêsôm, "Sisa ndê." Goc Yisu sôm têtj ñac, "Bocdinañ atoc Sisa sa ña gên nañ gic in ñawaê, ma atoc Anôtô sa ña gên nañ gic in ñawaê."

²⁶ Ñalên dinañ ñac sêñsahê bu sêtim in bu sôm yom so dan yêc lau hoñ angô-nga, magoc sêtôm dom. Sêhêdaê tu in ndê yom ti gauc-nga, ma ñac si yom mba bu sêsôm ô.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa akên lau batê-nga
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Têtj dinañ lau †Sadiusi ñatô sêtên Yisu si. Ñac lau Israel-nga si ton dan, nañ sêkên whin bu lau batê oc sêtisa tiyham dom. Ma ñac sêkên gêndac dan têtj Yisu bocdec bu, ²⁸ "Kêdôhônwaga, Moses to yac neñ yomso dan bocdec bu. Ñac dan bu ndê dôwa nem awhê sa ma bu mbac ndu ma balêkoc mbasi, nañ ñgac dau oc nem dôwa ndê awhê sawa, ma kwê balêkoc asê tu dôwa-nga. ²⁹ Têtj têtj dan, asidôwai 7 sêmbo. Ñgac ñamata-nga gêm awhê sa, magoc in mbac ndu ma in ndê balêkoc mba. ³⁰⁻³¹ Ma ñgac tilu-nga gêm awhê sawa dau, tigen mbac ndu ma balêkoc mba. Ñalên tigen ñgac titô-nga e têtj ñgac ti-7-nga hoñ sem awhê sawa dau magoc sêmbac ndu ma balêkoc mba. ³² Ma tinambu awhê dau mbac ndu. ³³ Kwahic dec yac bu andac am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tôm lau ñatô sêsôm, dec awhê dau oc ti asa ndê awhê? Bu asidôwai 7 dinañ hoñ sem in su têtj ndoc sêmbo tali."

³⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm têtj ñac, "Lau têtj dindec-nga sem dau, ³⁵ tigen têtj têtj ñambu-nga, lau nañ Anôtô oc lic bu lau gitêñ ma uñ ñac sa bu sêndôc tali yêc undambê, nañ oc sênem dau dom. ³⁶ Ma oc tôm dom bu ñac sêmbac ndu tiyham, bu ñac oc sêmbo sêtôm anjela. Lau nañ Anôtô uñ sa sêndôc undambê, nañ oc sêti in ndê balêkoc. ³⁷ Ma Moses dau tôc asê bu lau batê oc sêtisa. Gauc nem yom nañ in to pi ndoc in gêlic ya golom sa a dan. Têtj ndoc dinañ in sam Pômdau bu Abraham ndê Anôtô, Aisak ndê Anôtô, ma Jakob ndê Anôtô. ³⁸ Lau batê bu sêtisa dom, dec tu sake-nga Anôtô sam dau bu lau têtj dinañ si Anôtô? Anôtô in lau batê si Anôtô dom, in lau tali si Anôtô, bu lau hoñ si ñahu sêmbo tali-nga yêc Anôtô."

³⁹ Lau †Skraib ñatô sêñgô Yisu ndê yom dau ma sêsôm, "Kêdôhôn-waga, am nem yom ñayham!" ⁴⁰ Ma tinambu lau sêtôc dau bu sêkên gêndac têtj Yisu tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Ma Yisu sôm têtj ñac, "Bocke ma lau sêsôm bu Mesaya in Dawid ndê Atu? ⁴² Dawid dau to yom yêc Buku Wê-nga bocdec bu, 'Anôtô sôm têtj aneñ Pômdau, "Am ndôc aô aman andô-nga, ⁴³ e nditôm aô wakên nem ñacyo sêsôc am gahim ñapu." ' ⁴⁴ Bocdinañ Dawid dau sam Mesaya bu Pômdau, ma bocke dec lau sêsôm bu Mesaya in Dawid ndê Atu?"

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac
(Mat 23:1-7; Mak 12:38-40)

⁴⁵ Ma yêc lau hoj dinaŋ si aŋgô-ŋga, Yisu sôm têt in ndê ŋgacsêŋomi, ⁴⁶ “Ayob daôm ŋapep bu aŋkuc lau Skraib si gêbôm dom. Ŋac sêsôc ŋakwê baliŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbo malac lôm, bu ŋac atac whiŋ bu lau sêtoc ŋac sa ma sêhê mwalêc ŋac. Ŋac atac whiŋ bu sêndôc mala ŋamata-ŋga yêc lôm wê-ŋga, ma lau tiwaê si mala têt ndoc sêneŋ mwasiŋ-ŋga. ⁴⁷ Yêc lau hoj aŋgô-ŋga, sêteŋ mbec baliŋ, magoc têt ndoc lau sêlic ŋac dom, naŋ sêŋsau lauwê sawa bu sêŋgaho ŋac si andu su. Anötö oc êmatôc ŋac ma kêŋ ŋagêyô sac andô têt ŋac.”

21

Awhê tuc daŋ kêŋ da danje (Mak 12:41-44)

¹ Yisu hôc tandô sa ma gêlic lau ti lêlôm sêkêŋ si da sip apa da-ŋga naŋ kalhac lôm dabuŋ ŋamakê. ² Ma in gêlic awhê tuc ŋalôm sawa daŋ kêŋ awa sauŋ lu gitôm wan toea lu sip apa da-ŋga. ³ Ma in sôm, “Aô wasôm yomandô têt mac, bu yêc Anötö aŋgô-ŋga awhê tuc ŋalôm sawa dindêc kêŋ da hôc gêlêc lau hoj si da su. ⁴ Ŋahu bu lau ti lêlôm sêkêŋ si da, magoc ŋac si awa daêsam gacgeŋ yêc ŋac-ŋga. Tigeŋ awhê dindêc in awhê ŋalôm sawa, ma in kêŋ in ndê gêt hoj ti da.”

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga (Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Yisu ndê ŋgacsêŋomi ŋatô sêsôm yom pi hoc ŋayham-ŋayham ma gôlônŋ ŋayham naŋ lau ŋatô sêkêŋ bu sêŋgôlônŋ lôm dabuŋ. Magoc Yisu sôm, ⁶ “Ndoc oc meŋ sa, naŋ gêtŋ ŋayham hoj naŋ kwahic dec mac alic yêc gameŋ dindêc, naŋ oc niŋga. Ŋacyo oc sêseŋ hoc hoj su, ma hoc daŋ oc ndôc hoc daŋ ŋahô tiyham dom.”

Gêtŋ wapac têt ŋambu-ŋga-ŋga (Mat 24:3-14; 10:17-22; Mak 13:3-13)

⁷ Ma Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêndac in, “Kêdôhônŋwaga, ŋawapac naŋ am sôm yom pi, naŋ oc hôc asê Jerusalem têt têt bocke? Ma gêtŋ sake oc kêŋ puc yac bu têt dau meŋ kêpiŋ?” ⁸ Ma Yisu sôm, “Ayob daôm ŋapep bu lau sêŋsau mac dom. Lau daêsam oc sêmeŋ sênem aô aŋôn ma sêsôm, ‘Aô Mesaya dau,’ ma ‘Têm dau meŋ kêpiŋ.’ Aŋkuc ŋac dom! ⁹ Ma têtŋ têt mac aŋgô ŋawaê bu lau sic siŋ têtŋ dau, me lau sêli dau sa, naŋ atôc daôm dom. Bu gêtŋ hoj dinaŋ gic waê bu meŋ sa muŋ, magoc têtŋ ŋambu-ŋga yêc dônŋ yêc.” ¹⁰ Ma Yisu gic têtŋ yom ma sôm, “Kiŋ nom-ŋga oc sêkêŋ kisa dau, ma lau akêŋ gameŋ daŋ oc sêndic siŋ têtŋ lau akêŋ gameŋ daŋ. ¹¹ Tiyhó oc nem atu, ma tóbôm ti gêmbac atu-tu oc sêhóc asê gameŋ ŋatô. Lau oc sêlic gêtŋ dalô atu-tu yêc umbonŋ, ma gêtŋ atu-tu naŋ oc kôm ŋac sêtôc dau atu.

¹² “Gêtŋ ŋamata-ŋga, lau oc sêkêŋ kisa mac, ma sêkôc mac dônŋ. Tu mac akêŋ whiŋ aô-ŋga, dec lau oc sêmatôc mac yêc lôm wê-ŋga, ma sêkêŋ mac andôc gapocwalô. Ma ŋac oc sêkêŋ mac alhac kiŋ ti gôliŋwaga aŋgô-ŋga bu sêmatôc mac. ¹³ Ndoc dinaŋ in mac nem têtŋ bu asôm yom asê pi aô. ¹⁴ Ahêgo daôm tu yom asôm-ŋga dom, ¹⁵ bu aô dauŋ oc wanem mac sa, ma wakêŋ yom ti gauc têtŋ mac. Ma mac nem ŋacyo oc sêtôm dom bu sêd mac nem yom me sêseŋ mac nem yom. ¹⁶ Dinami ti damami, ma asidôwai ma silip naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêhoc mac nem lau ŋatô asê, ma sêndic

ñatô ndu. ¹⁷ Tu aö-nga dec lau hoñ oc sêtec mac. ¹⁸ Tigen Anötö oc yob mac e nem kêclauñ ñandô dan ñinga dom. ¹⁹ Magoc al hac ñanga ma ahu aö siñ dom, ma Anötö oc kôc mac sa andöc tamli ñapan yêc undambê.”

*Nawapac gameñ Judia-nga
(Mat 24:15-28; Mak 13:14-23)*

²⁰ “Têñ ndoc mac alic lau siñ-nga sêñgihi Jerusalem ahuc, nañ dec anyalê bu ñasawa sauñ ma ñac oc sêseñ malac atu dau su. ²¹ Têñ ndoc dinañ, mac lau nañ ambo gameñ Judia-nga nañ alhò ñagahô api gameñ lôc-nga andi. Lau nañ sêmbu Jerusalem, nañ sêhu malac dau siñ, ma lau nañ sêmbu gameñ ñamakê-nga nañ sêsôc malac atu dau tiyham dom. ²² Yom hoñ nañ lau propet sêhoc asê gwanan pi ñagêyô nañ oc tap lau nom-nga sa, nañ oc ñandô sa têñ têt dinañ. ²³ Oyaê. Lauwhê nañ daê ma lauwhê nañ sêkêñ su têñ balêkoc, nañ oc sêtap ñawapac atu sa têñ têt dinañ. Ñawapac atu oc hôc asê nom, ma lau Israel-nga oc sêñsahê ñacyo si atac ñandê. ²⁴ Lau gameñ apa-nga oc sêndic lau Israel-nga ñatô ndu ña bien balin, ma sêñgaho ñatô su ma sêwê ñac sêtên lau apa si gameñ sêndi sêtôm lau gapocwalô-nga. Anötö kêmatin têt bu lau gameñ apa-nga sêñgwinin lau Jerusalem-nga, ma ñac oc sêkôm e têt dau pacndê.”

*Ñamalac ndê Atu ndê bêc mbu meñ-nga
(Mat 24:29-36; Mak 13:24-31)*

²⁵ “Lau oc sêlic gêñ dalô ac-nga ti ayô-nga ma tata-nga. Ma yêc nom, gwêc oc li dau sa atu, ma kôm lau si gauc êñsôn ma ñalôm ñawapac atu. ²⁶ Gêñ ti ñaclai nañ sêlhac umbon oc wiwic sa, ma tu dinañ-nga lau oc sêtöc dau e ñac tagôlô ma sêhêgo dau tu gêñ bocke nañ oc hôc asê nom-nga. ²⁷ Têñ ndoc dinañ lau oc sêlic Ñamalac ndê Atu mbu meñ ndöc dao ñahô ti ñaclai ma ñawasi atu. ²⁸ Têñ ndoc gêñ kain dinañ bu meñ sa, nañ atisa ma tamtai, bu mac nem ndoc bu atap Anötö ndê mwasin nem mac si-nga ña-ñandô sa, nañ meñ kêpin.”

²⁹ Ma Yisu sôm yom gôlin dan bocdec, “Gauc nem a lan ma a ñatô. ³⁰ Têñ ndoc mac alic ñalauñ wakuc bu lêc, nañ mac anyalê bu ndoc ac-nga meñ kêpin. ³¹ Ma bocdinañ têñ ndoc mac alic gêñ nañ aö gasôm yom pi, nañ hôc asê, dec anyalê bu ndoc meñ kêpin bu Anötö ndê gôlin meñ sa tiawê. ³² Yomandô! Lau têt dinañ-nga oc sêmbac ndu dom e gêñ hoñ dinañ hoñ asê. ³³ Undambê ti nom oc ñinga, tigen aneñ yom dan oc ñinga dom.”

Danem ali

³⁴⁻³⁵ Ma Yisu sôm, “Oc tôm dom bu ñamalac dan êñlêc bêc ñambu-nga dau. Bocdinañ dec amasan daôm ñapep ma anem ali. Ayob bu anôm gêñ êñin mac-nga ma aneñ gêñ ñawahô me apô sim daôm tu ñawapac nom-nga êñlêc dom, bu mboe gêñ dau oc hê nem gauc dôñ têñ têt bêc ñambu-nga dau meñ sa. Bu bêc dau oc hôc asê mac ñagahô, tôm bôc dan sip akô sep eñ. ³⁶ Anem ali ma aten mbec bu Anötö kêñ licwalô têñ mac bu ñawapac hoñ nañ oc sêhêc asê, nañ ku mac dulu dom, ma bu mac oc atôm bu al hac Ñamalac ndê Atu anjô-nga ti mayam pac.”

³⁷ Têñ ñasawa dinañ Yisu kêdôhôn lau mbo lôm dabun ñabatêmdö têñ acsalô, ma in sa gi yêc Lôc Olib têñ ôbwêc. ³⁸ Tôm bêc hoñ lau daêsam sêtên lôm dabun si têñ bêbêc ganduc, bu ñac atac whin bu sêñgô Yisu ndê yom.

22

*Judas sôm tidôn bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Mak 14:10-11)*

¹ Lau Israel si †Mwasinj Bolom Yist Mba-nga nanj lau sêsam bu Mwasinj Pasowa-nga, nanj meñ kêpiñ. ² Ma dabuñsiga atu-tu ti kêdôhônwaga yomsu-nga sêñsalê lêñ bu sêndic Yisu ndu gelec, ñahu bu sêtôc lau. ³ Têñ ndoc dinanj Sadanj sip Judas ndê ñalôm. Inj ñgac nanj sêsam bu Iskeriot, ma inj ñgacsêñjomi 12 si danj. ⁴ Inj têtj dabuñsiga atu-tu ti lau siñ-nga nanj sêyob lôm dabuñ, nanj gi, ma ñac sem yomgalôm pi lêñ tu Judas hoc Yisu asê têtj ñac-nga. ⁵ Goc ñac atac ñayham, ma sêsôm tidôn bu sênemlhi inj ña mone. ⁶ Judas gôlôc ma kêsalê ndoc hocke nanj lau daêsam oc sêmbo sêwhinj Yisu dom, dec oc tôm bu inj hoc Yisu asê.

*Yisu ndê ñgacsêñjomi sêmasanj Mwasinj Pasowa-nga
(Mat 26:17-19; Mak 14:12-16)*

⁷ Mwasinj Bolom Yist Mba-nga ñabêc nanj lau Israel sic domba Pasowa-nga ndu, nanj meñ hóc asê. ⁸ Ma Yisu kêkinj Pita lu Jon ma sôm, “Amlu andi ma amasanj Mwasinj Pasowa-nga bu danenj.” ⁹ Ma sêndac inj, “Am tac whinj bu alu amasanj Pasowa yêc nde?” ¹⁰ Ma Yisu sôm têtj injlu, “Asôc Jerusalem andi, ma amlu oc atap ñgac danj sa, nanj hóc bu lôñ danj. Anj kuc inj atêtj inj ndê ñadau ndê andu andi, ¹¹ ma asôm têtj andu ñadau, ‘Alu mba kêdôhônwaga ndac am pi ñalôm ñaclen-nga, bu inj ti ndê ñgacsêñjomi bu sênej Mwasinj Pasowa-nga yêc am nem andu.’ ¹² Ma inj oc tóc ñalôm atu danj yêc andu dau ñahô-nga têtj amlu. Tebo ti gêtj hoñ tu yac danenj Mwasinj Pasowa-nga yêc ñalôm dinanj, goc amlu amasanj gêtj yêc ñalôm dinanj.” ¹³ Goc injlu sêsôc Jerusalem si ma sêtap gêtj hoñ sa gitôm Yisu sôm têtj injlu, ma sêmasanj mwasinj Pasowa-nga.

*Yisu gic hu Mwasinj Dabuñ
(Mat 26:26-29; Mak 14:22-26)*

¹⁴ Têtj ôbwêc dinanj, Yisu ndôc tebo whinj lau aposel bu sênej Mwasinj Pasowa-nga. ¹⁵ Ma inj sôm têtj ñac, “Ñasawa saunj aô oc wahóc ñandê atu, magoc aô atac whinj bu wanej Mwasinj Pasowa-nga dindec wawhij mac munj. ¹⁶ Bu aô wasôm têtj mac, aô wanej Mwasinj Pasowa-nga tiyham dom e Anötô ndê gôlinj meñ sa tiawê, ma Pasowa dau ña-ñandô meñ sa.” ¹⁷ Goc inj kôc laclhu wain-nga danj, gêm danje ma sôm, “Akôc ma akêtj lom têtj daôm. ¹⁸ Aô wasôm têtj mac bu aô oc wanôm wain tiyham dom e Anötô ndê gôlinj meñ sa tiawê.” ¹⁹ Ma inj kôc bolom, gêm danje ma pô kôc, goc gic sam têtj ñac ma sôm, “Aô neñ ñandô dau dec, nanj gakêtj tu mac-nga. Anej gêtj dindec tu bu gauc nem aô-nga.” ²⁰ Ñac señ gêtj pacndê, goc ñalêtj tigenj inj kôc laclhu wain-nga danj ma sôm, “Laclhu dindec ti dôhônj pwac wakuc anej dac-nga, nanj wakêc siñ tu mac-nga. ²¹ Tigenj anjgô! Ñgac nanj bu hoc aô asê, nanj gêtj gêtj ndôc tebo whinj aô. ²² Bu gêtj nanj oc hóc asê Ñamalac ndê Atu, nanj kêkuc lêñ nanj Anötô kêmasanj gwanañ su, tigenj ñgac nanj hoc aô asê, nanj oc tap ñagêyô atu sa. Oyaê!” ²³ Goc ñac hoñ sêndac dandi pi ñac si asa oc kôm gêtj dau.

*Asa ti ñgac ñamata-nga
(Mat 20:25-28; 19:28; Mak 10:42-45)*

²⁴ Ma têtj ndoc dinanj ñgac-sêñjomi sêseñ dau bu ñac si asa ti ñgac ñamata-nga. ²⁵ Goc Yisu sôm têtj ñac, “Lau sambuc si kinj sêtoc dau sa têtj

ņac si lau, ma lau naņ sem gôliņ lau, naņ sêsam dau bu lau ņamata-ņga. ²⁶ Magoc mac aņkuc mêtê kaiņ dinaņ dom. Mac nem asa iņ ņgac tiwaê, naņ êņgwiniņ dau ti ņgac waêmba. Ma asa iņ ņgac ņamata-ņga, naņ ti ņgac akiņ ņambwa. ²⁷ Mac gauc gêm bocke? ņgac naņ ndöc tebo, ma ņgac naņ gêm akiņ iņ, naņ iņlu si asa ti ņgac ņamata-ņga? Yêc ņamalac aņgô-ņga, ņgac naņ ndöc tebo iņ ņgac ņamata-ņga. Tigeņ aö gambo gawhiņ mac gitôm ņgac akiņ.

²⁸ “Ndoc bocke naņ ņawapac me kisa tap aö sa su, naņ mac ahu aö siņ dom. ²⁹ Bocdinaņ tiņambu aö wakêņ mac anem gôliņ lau, gitôm Damaņ kêņ ņaclai tu wanem gôliņ-ņga sip aö dauņ amaņ. ³⁰ Ma mac oc aneņ ti anôm gêņ awhiņ aö yêc gameņ undambê-ņga, ma mac oc andöc pôņ atu ma amatôc Israel si lau ņatoņ 12.”

Yisu sôm bu Pita oc sêc iņ ahuc

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31)

³¹ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Saimon, Saimon, Sadaņ ndac bu êņsahê mac nem akêņ whiņ bu gêņ ņandô me mba, gitôm lau sêwhê wit ņapa ti ņandô kôc. ³² Tigeņ aö gateņ mbec tu am-ņga Saimon, bu am oc hu nem kêņ whiņ siņ dom. Ma tiņambu têņ têm am nem daôm kwi, naņ puc nem asidôwai dôņ.” ³³ Dec Pita sôm, “Pômdu, tôm ņac sêkêņ hêclu dasôc gapocwalô, me sêndic hêclu ndu, aö wahu am siņ dom.” ³⁴ Ma Yisu sôm, “Pita, aö wasôm têņ am, ôbwêc dec am oc sêc aö ahuc tidim tō, ma tiņambu dalec oc taņ.”

ņgacsêņomi oc sêtap kisa sa

³⁵ Goc Yisu ndac ņac, “Têņ ndoc aö kakiņ mac asa a bu anem mêtê lau, naņ mac akôc talhi mone-ņga, ti gata, ma atapa dom. Têņ ndoc dinaņ mac apônda daôm, me mba?” Ma ņac sêsôm, “Mba.” ³⁶ Goc Yisu sôm, “Kwahic dec ma ndi, mac nem talhi mone-ņga me gata bu yêc, naņ akôc sa. Ma mac nem bien baliņ bu mbasi, dec akêņ nem ņakwê awê-ņga têņ lau sênemlhi, goc akôc ņa-awa ma anemlhi bien baliņ daņ. ³⁷ Bu sêto yom daņ yêc bocdec bu, ‘*Sêlic iņ gitôm lau sac si daņ.*’ Yom dau hêganôņ aö, ma gic waê bu ņandô sa. Yomandô, yom naņ sêto pi aö, naņ oc ņandô sa.” ³⁸ Ma ņgacsêņomi sêsôm, “Pômdu lic! Bien baliņ lu dec sêyêc.” Ma Yisu sôm, “Gitôm.”

Yisu teņ mbec yêc Lôc Olib

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Yisu ti ndê ņgacsêņomi sêhu malac Jerusalem siņ, ma sêsa sêtêņ Lôc Olib si. Têm daêsam su sêkac sa sêmbo gameņ dinaņ. ⁴⁰ Iņ hóc asê ma sôm têņ ņac, “Ateņ mbec bu lêtôm tap mac sa dom.” ⁴¹ Goc iņ hu ņac siņ ma sa ņasawa sauņ gi, pôņ haduc ma teņ mbec bocdec bu, ⁴² “Damaņ, am bu tac whiņ, dec kôc laclhu ņawapac-ņga dindéc su yêc aö. Tigeņ êmkuc aneņ tac whiņ dom, kôm tôm am daôm nem atac whiņ bu kôm.” ⁴³ Ma aņela undambê-ņga daņ hoc dau asê têņ iņ, ma kôm iņ licwalô sa. ⁴⁴ Yisu pô sim dau ņandô, ma teņ mbec ņaņga, ma iņ ndê waherj kêc sip nom gitôm dac.

⁴⁵ Iņ teņ mbec su, goc tisa ma mbu têņ iņ ndê ņgacsêņomi gi, ma gêlic bu ņac sêyêc bêc sêyêc. ņac si ņalôm ņawapac kôm ņac kwapac. ⁴⁶ Ma iņ uņ ņac sa goc ndac ņac, “Tu sake-ņga mac ayêc bêc ayêc? Atisa mac ateņ mbec bu lêtôm tap mac sa dom.”

*Sêkôc Yisu dôn**(Mat 26:47-56; Mak 14:43-52; Jon 18:1-11)*

⁴⁷ Yisu sôm yom dau mbo, ma ngacsêngomi 12 si dan, nan sêsam bu Judas, nan hôc asê ma wê lau toŋ atu sêwhiŋ in. In kêsêlêŋ têt Yisu bu ngutô in, ⁴⁸ magoc Yisu ndac in, "Judas, bocke? Am bu ngutô ñamalac ndê Atu tu bu hoc in asê, a?" ⁴⁹ Lau nan sêmbo sêwhiŋ Yisu, nan sêlic gêt nan bu hôc asê ma sêndac, "Pômdau, yac andic ñac ña bien, a?" ⁵⁰ Ma ñac si dan puc ndê bien sa ma pa dabuŋ-siga ñamata-ŋga ndê ñgac akiŋ ndê danŋalaun andô-ŋga su. ⁵¹ Magoc Yisu sôm, "Akôm bocdinaŋ dom!" Ma in kêmasec ñgac dau ndê danŋalaun, ma kôm in ñayham sa. ⁵² Goc Yisu sôm têt dabuŋsiga atu-tu ti lau bata, ma lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga, nan sêmên bu sêkôc in dôn, "Bocke dec mac akôc bien ti gêt siŋ-ŋga ma asa amên bu akôc aô dôn gitôm ñgac kan dan?" ⁵³ Tôm bêc hoŋ aô gambo gawhiŋ mac yêc lôm dabuŋ ñagamen, ma mac akôc aô dôn dom. Tigen kwahic dec ti mac nem ndoc, ma ñaclai ñasec-ŋga gêm gôliŋ mac."

*Pita sêc Yisu ahuc**(Mat 26:69-75; Mak 14:66-72; Jon 18:15-18, 25-27)*

⁵⁴ Ñac sêkôc Yisu dôn, ma sêwê in sêtêt dabuŋsiga ñamata-ŋga ndê andu si. Ma Pita kêkuc ñac mbo ahê. ⁵⁵ Yêc dabuŋsiga dau ndê andu ñatunlôm, lau ñatô sêkôm ya golom asê, goc sêndôc sêwhiŋ dau ma sêŋsulu. Ma Pita gi ndôc sic whiŋ ñac. ⁵⁶ Awhê akiŋ dan gêlic Pita ndôc ya ñawê, goc tahê in ma sôm, "In ñgac dindêc in kêkuc Yisu whiŋ." ⁵⁷ Tig eŋ Pita pa dau ma sôm, "Awhê! Aô kayalê in dom!"

⁵⁸ Ñasawa sauŋ ma ñamalac dan gêlic in ma sôm, "Am lau nan sêŋkuc in, nan si ñgac dan!" Ma Pita ô yom ma sôm, "Am ñgac, mba!"

⁵⁹ Acgatu ñasawa dan meŋ gi su, ma ñamalac dan tiyham sôm ti ñaŋga, "Ñgac dindêc in kêkuc Yisu whiŋ! Yomandô! Bu in ñgac Galili-ŋga."

⁶⁰ Magoc Pita sôm, "O ñgac daôm! Aô kayalê yom nan am sôm, nan ñahu dom!" In sôm yom dinaŋ mbo, ma mbac dalec taŋ. ⁶¹ Ma Pômdau kac dau kwi ma tahê Pita, ma Pita gauc gêm yom nan Pômdau sôm têt in bocdec bu, "Ôbwêc dindêc am oc sêc aô ahuc tidim tô, ma tiŋambu mbac dalec oc taŋ." ⁶² Goc in sa awê gi, ma taŋ dau ndu.

*Lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu**(Mat 26:67-68; Mak 14:65)*

⁶³⁻⁶⁴ Lau siŋ-ŋga nan sêkôc Yisu dôn, nan sic hu sêsu in susu. Sêkic in tandô ahuc ña po, goc sêtap in ma sêndac, "Am bu propet, dec sôm asê bu asa dec tap am?" ⁶⁵ Ma sêpu in ti sêŋgwiniŋ in ña yom sac daêsam.

*Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu**(Mat 26:63-68; Mak 14:61-65)*

⁶⁶ Têt bêbêc ganduc lau bata Israel-ŋga, ma dabuŋsiga atu-tu ti lau Skraib sêkac sa sêpitigen, ma sêkêt Yisu kalhac ñac anŋô-ŋga. Ñac sêsôm têt in, ⁶⁷ "Am bu Mesaya dau, dec sôm têt yac!" Ma Yisu sôm têt ñac, "Aô bu wasôm, dec mac oc akêt whiŋ aô dom, ⁶⁸ ma aô bu wakêt gêndac dan têt mac, dec mac oc aô aneŋ yom dom. ⁶⁹ Tigen, têt kwahic dec ma ndi, ñamalac ndê Atu oc ndôc Anötô Ñaclai Ñadau ndê amba andô-ŋga." ⁷⁰ Ma ñac hoŋ sêsôm, "Bocdinaŋ, am sôm bu am Anötô ndê Atu, a?" Ma Yisu sôm, "Mac asôm solop bu aô dauŋ dindêc." ⁷¹ Goc sêsôm têt dandi,

“Yac dangô yom nan in dau sôm su. Dapônda yom dan tu tanğôlin in in-nga dom.”

23

Pailot kêsu Yisu

(*Mat 27:11-26; Mak 15:2-15; Jon 18:29-19:16*)

¹ Goc lau hoj dinan sêtisa ma sêwê Yisu sêtên Pailot si. ² Ma nac sênğôlin yom pi in, ma sêsôm, “Ngac dindec gêli lau Israel-nga nâlôm sa. In sôm bu lau sêkên takis têt Sisa dom, ma in toc dau sa ma sam dau bu Mesaya, kin nan lau Israel-nga sêkên bata.” ³ Goc Pailot ndac Yisu bocdec bu, “Am lau Israel-nga si kin, a?” Ma Yisu sôm, “Tôm nan am daôm sôm.” ⁴ Dec Pailot sôm asê têt dabunsiga atu-tu ti lau hoj, “Aô gatap ngac dindec ndê giso dan sa dom, bu tamatôc in pi-nga.” ⁵ Tigen nac sêsôm ti nanğa, “In kêdôhôn lau ma gêli nac si nâlôm sa yêc gamej Judia-nga hoj. In gic hu yêc gamej Galili-nga ma kôm napan e mej têt gamej dindec.”

Pailot kêkin Yisu têt Herod Antipas

⁶ Têt ndoc Pailot ngô yom dinan, nan in ndac nac bu Yisu in ngac Galili-nga, me mba. ⁷ Ma in tap sa bu in ngac Galili-nga, dec kêkin in têt Herod gi. Herod in ngac nan gêm gôlin gamej Galili-nga, ma in mbo malac Jerusalem têt têt dinan. ⁸ Têt têt Herod gêlic Yisu, nan in tac nayham atu, bu nasawa balin su in tac whin bu lic in. In ngô nawaê pi Yisu su, ma kêj bata bu lic in kôm gêt dalô dan. ⁹ In kêj gêndac daêsam têt Yisu, magoc Yisu ô yom dom.

¹⁰ Têt dinan dabunsiga atu-tu ti lau Skraib sêtisa ma sênğôlin yom pi in ti nanğa. ¹¹ Goc Herod ti lau sin-nga sêsu Yisu susu ma sênğwinin in. Sêkên in sôc nakwê balin gitôm kin sêsôc, ma sênkin in mbu têt Pailot gi. ¹² Muñ-nga Herod lu Pailot sêkên kisa dau, magoc acsalô dinan inlu sêhê silip dandi.

Pailot bu êngapwêc Yisu

¹³ Pailot mbwêc dabunsiga atu-tu ti lau bata ma lau Israel-nga natô sêpitigen, ¹⁴ ma sôm têt nac, “Mac akôc ngac dau atêt aô amen, ma asôm bu in gêli lau nâlôm sa. Aô kasahê in yêc mac anôm-nga, ma gatap sa bu yom nan mac anğôlin pi in, nan nahu mba. ¹⁵ Ma Herod bocdinan, bu in kêkin in mbu têt yac mej. Bocdinan wasôm têt mac bu ngac dau kôm giso dan dom bu dandic in ndu. ¹⁶⁻¹⁷ Tu dinan-nga aô wakên anej lau sêhi in na sô, ma sêhu in sin lhô ndi.” ¹⁸ Magoc nac sêmbwêc atu sêwhin dau bu, “Kôc in sa ma ndic in ndu! Ma hu Barabas sin têt yac.” ¹⁹ Barabas in ngac nan ndôc gapocwalô têt ndoc dinan, bu in kêgilí lau bu sêndic sin, ma in gic lau natô ndu. ²⁰ Magoc Pailot tac whin bu êngapwêc Yisu su, dec sôm yom nanğa tiyham bu nem nac si nâlôm kwi. ²¹ Magoc nac sêmbwêc yom napan, “Ndic in pi a gicso dau! Ndic in pi a!” ²² Goc Pailot sôm têt nac tidim têt-nga, “Tu sake-nga? In kôm giso bocke? Aô gatap yom dan sa pi in dom, bu dandic in ndu. Bocdinan aô wakên anej lau sin-nga sêndic in namlic nandê, ma wahu in sin.” ²³ Tigen nac sêmbwêc hóc ahuc napan, bu sêndic in pi a gicso dau. Ma sêmbwêc yom dau e Pailot sôc napan. ²⁴ In gôlôc ma sôm têt lau sin-nga bu sêkôm gitôm lau dau si yom. ²⁵ Barabas, ngac sinşêlêc nan ndôc gapocwalô tu in gic lau

ndu-nga, naŋ sêŋgapwêc iŋ su tòm lau sêndac. Magoc Yisu, naŋ sêtec, naŋ Pailot kêkiŋ iŋ têtj lau siŋ-nga bu sêndic iŋ ndu.

Sic Yisu pi a gicso dau

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Nac sêwê Yisu sêsa si, ma yêc seŋ sêtap ŋgac daŋ ŋaê Saimon sa. Iŋ ŋgac malac Sairin-nga,* ma iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ akêŋ gameŋ ŋamakê-nga bu têtj Jerusalem ndi. Lau siŋ-nga sêkôc Saimon ma sêkêŋ iŋ kêbalan a gicso dau kêkuc Yisu.

²⁷ Lau daêsam sêŋkuc Yisu si, ma lauwhê ŋatô sêwhiŋ ŋac, sêhu daŋgibo asê pi iŋ ma sêtaŋ. ²⁸ Goc Yisu kac dau kwi ma sôm têtj ŋac, “Mac lauwê Jerusalem-nga, ataŋ aô dom! Tigeŋ ataŋ tu daôm-nga, ma tu mac nem balêkoc-nga. ²⁹ Bu ndoc ŋawapac-nga oc meŋ sa, naŋ mac oc asôm bu iŋ gêtj ŋayham bu lauwê ŋatô ŋac lauwê gapoc ma sêkôc balêkoc me sêkêŋ su têtj balêkoc dom. ³⁰ Têtj ndoc dinaŋ, lau oc tac whiŋ bu lôc daŋ tip meŋ ma êŋgatôc ŋac si. ³¹ Gêtj naŋ kwahic dec sêkôm têtj aô, naŋ gitôm sêkêŋ ya gêtj a batac. Bocdinaŋ ahêgo daôm pi gêtj ŋac oc sêkôm tiŋambu-nga, oc nditôm sêkêŋ ya neŋ a basô.”

³² Lau siŋ-nga sêwê ŋgac sac lu sêwhiŋ Yisu, bu sêndic iŋlu ndu sêwhiŋ iŋ. ³³ Nac sêsa si e sêhóc asê gameŋ naŋ sêsam bu ŋakêcyha, ma yêc dinde ŋac sic Yisu pi a gicso dau. Ma sic ŋgac sac lu sêpi a gicso sêwhiŋ Yisu, daŋ kêgalêŋ andô-nga, ma daŋ kêgalêŋ gasê-nga. ³⁴ Têtj dinaŋ Yisu teŋ mbec ma sôm, “Damaŋ, suc aneŋ ŋacyo si sac kwi, bu ŋac sêŋyalê gêtj naŋ sêkôm, naŋ dom.” Tiŋambu lau siŋ-nga sêpuc gapoc bu sêlic ŋac si asa oc kôc Yisu ndê ŋakwê.

³⁵ Lau daêsam sêlhac ma tahê Yisu, ma lau bata Israel-nga bocdinaŋ. Sêlhac ti sem tô iŋ ma sêsôm, “Iŋ gêm lau ŋatô sa. Iŋ bu Mesaya naŋ Anôtô kêyalin sa, naŋ nem dau si maŋ.” ³⁶ Ma lau siŋ-nga sêtigasuc ma sêsu iŋ susu boc-dinaŋ. Sêkêŋ wain ŋamakic têtj iŋ, ³⁷ ma sêsôm, “Am bu lau Israel-nga si kiŋ, naŋ goc nem daôm si.” ³⁸ Nac sêto yom kalhac iŋ ndê a gicso dau ŋahô, naŋ sôm, ‘Lau Israel-nga si Kiŋ dindéc.’

³⁹ ŋgac sac daŋ naŋ kêgalêŋ a gicso dau kêpiŋ Yisu, naŋ su iŋ susu ma sôm, “Am Mesaya dau, a? Bocdinaŋ dec nem daôm si, ma nem alu si awhiŋ!” ⁴⁰ Tigeŋ ŋgac sac tilu-nga hec yom iŋ, ma ndac, “Am tôte Anôtô, me mba? Yac lau tô dakôc ŋagêyô tigeŋ. ⁴¹ Hêclu dakôc ŋagêyô solop, bu hêclu dakôm sac. Magoc ŋgac dindéc kôm giso daŋ dom.” ⁴² Goc iŋ sôm têtj Yisu, “Yisu, têtj ndoc am ndôc nem pôtj kiŋ-nga, naŋ gauc nem aô.” ⁴³ Ma Yisu ô yom ma sôm têtj iŋ, “Aô wasôm yomandô têtj am bu acsalô lec am oc ndôc †Paradais whiŋ aô.”

Yisu mbac ndu

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-39; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Têtj ac kalhac lhu, ŋasec gêm gameŋ sambuc ahuc e acgatu gitôm 3 kilok telha-nga, ⁴⁵ bu ac gêm ganduc. Ma po baliŋ naŋ kêgalêŋ lôm dabuŋ ŋalôm, naŋ dau kic gi lu. ⁴⁶ Têtj ndoc dinaŋ Yisu mbwêc awha atu ma sôm, “Damaŋ, aô gakêŋ aneŋ gatuŋ sip am amam!” Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc mbac ndu.

* 23:26 Sairin - malac daŋ naŋ yêc Not (North) Afrika.

⁴⁷ Nɔac bata siŋ-nga gêlic gêŋ hoŋ dinaŋ, ma kêpiŋ Anötö ma sôm, “Yomandô! Nɔac dindéc iŋ nɔac gitêŋ!” ⁴⁸ Ma lau daésam naŋ sêkac sa su bu sêlic lau siŋ-nga sic Yisu pi a gicso dau, naŋ sêlic gêŋ hoŋ dinaŋ e kôm nɔac si ŋalôm ŋawapac, dec sêndahiŋ ŋasu ma sêlhô si. ⁴⁹ Ma lau hoŋ naŋ sêŋŋalê Yisu, ma lauwhê naŋ sêŋkuc iŋ akêŋ gameŋ Galili-nga, naŋ sêlhac ahê ma sêlic gêŋ dinaŋ.

Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlan yêc hoc ŋasun
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Nɔac dan mbo, naŋ ndê ŋaê Josep. Iŋ ndê malac Arimatiya yêc gameŋ Judia-nga, ma iŋ nɔac ŋayham ma gitêŋ naŋ kêŋ bata Anötö ndê gôliŋ bu meŋ sa tiawê. Iŋ lau †Sanedrin-nga si dan, tigeŋ iŋ ŋalôm whiŋ yom naŋ nɔac sêkic pi Yisu bu sêndic iŋ ndu, ti gêŋ naŋ sêkôm têŋ iŋ, naŋ dom. ⁵² Têŋ telha dinaŋ iŋ têŋ Pailot gi, ma ndac Yisu ndê ŋamlan. ⁵³ Goc iŋ kôc iŋ su yêc a gicso dau, kêpaŋ iŋ ŋa po ŋayham dan, ma kêŋ iŋ yêc sêhô dan. Lau sêlêŋ sêhô dinaŋ gwanan su yêc hoc dan ŋalôm, ma sêkêŋ nɔac batê dan yêc sêhô dau muŋ su dom.

⁵⁴⁻⁵⁵ Lauwhê naŋ muŋ-nga sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ meŋ akêŋ gameŋ Galili-nga, naŋ sêŋkuc Josep si, ma sêlic sêhô dinaŋ ti gameŋ naŋ Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlan yêc naŋ. Tigeŋ bêc dinaŋ iŋ lau Israel si bêc sêmasan dau tu sêlic om-nga, ma ndoc Sabat-nga meŋ kêpiŋ. ⁵⁶ Bocdinaŋ lauwhê dinaŋ sêmbu sêtêŋ si andu si, ma sêmasan bu ŋamalu ti gêŋ ŋatô bu sênem oso Yisu. Ma têŋ bêc Sabat-nga, nɔac sêŋwhan dau tôm yomsu Sabat-nga sôm.

24

Yisu tisa

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-13)

¹ Sabat meŋ gi su, ma têŋ wake ŋabêc ŋamata-nga, goc lauwhê dinaŋ sêti têŋ bêbêc ganduc. Sêkôc gêŋ ŋamalu naŋ sêmasan su, ma sêsa sêtêŋ sêhô dau si. ² Ma sêlic bu hoc atu naŋ Josep kêpi gi tiŋ sê awha, naŋ ndôc ŋamala dom. ³ Dec sêsôc si, magoc sêtap Pômdau Yisu ndê ŋamlan sa dom. ⁴ Sêlhac ma sêhêdaê, ma nɔac lu ti ŋakwê ŋawasi atu, sêhoc dau asê ma sêlhac sêwhiŋ nɔac. ⁵ Dec lauwhê sêtôc dau, ma sêwec aŋgô andô têŋ nom. Ma nɔac lu sêsôm têŋ nɔac, “Tu sake-nga mac aŋsalê iŋ naŋ mbo tali, yêc lau batê si mala? ⁶ Iŋ mbo lec dom, iŋ tisa su. Gauc nem yom naŋ iŋ sôm têŋ mac muŋ su, têŋ têm iŋ mbo gameŋ Galili-nga. ⁷ Iŋ sôm bu lau oc sêhoc ŋamalac ndê Atu asê ma sêkêŋ iŋ sip lau sac si amba, ma nɔac oc sêndic iŋ pi a gicso dau, ma têŋ bêc titô-nga iŋ oc tisa tiyham.” ⁸ Goc lauwhê dinaŋ gauc gêm yom naŋ Yisu sôm muŋ su. ⁹ Ma nɔac sêhu sêhô dau siŋ ma sêmbu sêtêŋ Jerusalem si, ma sic miŋ yom hoŋ dinaŋ têŋ ŋgacsêŋomi 11, ma têŋ lau hoŋ naŋ muŋ-nga sêŋkuc Yisu.

¹⁰ Lauwhê dau si ŋaê bocdec. Maria Magadala, Joana, ma Jems dinda Maria, ma lauwhê ŋatô sêwhiŋ. Nɔac sic miŋ têŋ lau aposel, ¹¹ magoc aposel sêŋgô yom dau gitôm yom ŋambwa, ma sêkêŋ whiŋ dom. ¹² Goc Pita tisa ma kêtî têŋ sêhô gi. Iŋ wec bu tôc gwanin sêhô ŋalôm, dec iŋ gêlic po ŋambwa naŋ yêc. Goc iŋ kôlhô gi ma gauc gêm yom daésam pi gêŋ hoŋ dinaŋ.

Yisu hoc dau asê têŋ ŋgacsêŋom lu

13 Têñ béc tigen dinan ngac-sênom lu sênsêlêñ sêmbo sen bu sêtêñ malac Emeyas sêndi. Sen akêñ Jerusalem têtñ Emeyas, nan ñasawa gitôm kilometa 11. 14 Inlu sem yomgalôm têtñ dandi, pi gêtñ hon nan hóc asê têtñ têtñ dinan. 15 Sênsêlêñ ti sem yomgalôm sêmbo, ma Yisu dau men kêsêlêñ whiñ inlu. 16 Tigen Anötö kôm inlu tandô ñalêñ kain dan sa, dec sênyalê in dom. 17 Ma in sôm têtñ inlu, “Yom bocke dec amlu asôm têtñ daôm ma añsêlêñ ambo sen?” Goc inlu sêkwê dôñ sêlhac, ma sêwec. 18 Ma inlu si dan nan sêsam bu Kliopas ô yom ma sôm, “Ñaclen hon nan sêmbo Jerusalem têtñ têtñ dindec, nan sênyalê gêtñ nan hóc asê. Bocke dec am kêtñalê dom?” 19 Ma Yisu ndac, “Gêtñ sake?” Ma sêsôm têtñ in, “Gêtñ nan hóc asê Yisu Nasaret-nga. Ngac dau in propet dan, ma in kôm gêtñ ma sôm yom ti ñaclai atu yêc Anötö ma ñamalac hon añgô-nga. 20-21 Ma yac akêñ batan su, bu mboe in Mesaya nan Anötö oc êñkin bu êñgaho lau Israel-nga su yêc lau Rom-nga amba. Tigen yac mba dabun-siga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêkêñ in têtñ lau Rom-nga bu sêmatôc in, ma ñac sêkic yom bu in mbac ndu, ma sic in pi a gicso dau. Gêtñ hon dinan hóc asê in, ma kwahic dec béc tö giñga su. 22 Ma bêtêc lec yac mba lauwê ñatô sêsôm yom nan kôm yac hon asô. Têtñ bêtêc ganduc, ñac sêtêñ sêhô si, 23 magoc sêtap in ndê ñamlan sa dom. Sêmbu sêmên, ma sêsôm bu añela sêhoc dau asê têtñ ñac, ma sêsôm têtñ ñac bu Yisu mbo tali. 24 Lau ñatô nan sêmbo sêwhiñ yac, nan sêsa sêtêñ sêhô si, ma sêtap gêtñ hon sa tôm lauwê dau sêsôm, magoc sêlic Yisu dom.”

25 Goc Yisu sôm têtñ inlu, “O mac lau! Mac nem gauc sa dom. Lau propet sêhoc yom asê pi gêtñ hon dinan gwanan su, magoc mac akêñ whiñ gwalec! 26 Sêhoc yom asê ma sêsôm bu Mesaya gic waê bu hóc ñawapac hon dinan, ma tiñambu tap in ndê ñawasi sa.” 27 Ma Yisu whê inlu si gauc sa pi yom hon nan Moses ti lau propet sêto hêganôn in, e in whê Anötö ndê yom hon nan sêto gwanan pi in, nan sa têtñ inlu.

28 Ñac sêsun sa malac Emeyas, ma Yisu kôm bu lau inlu sin, ma êñsêlêñ gacgen ndi. 29 Magoc sêten in ti ñannga, ma sêsôm, “Mbo whiñ alu, bu ac pacndê ma saun oc ôbwêc sa.” 30 Dec Yisu sôc malac dau gi, bu mbo whiñ inlu. Ma têtñ ndoc sêndôc sic bu sênen gêtñ, nan Yisu kôc bolom sa, gêm dange ma pô kôc, goc kêtñ têtñ inlu. 31 Ma inlu si tandô ñawa sa, dec sênyalê in. Ma ñagahô en Yisu añgô mba. 32 Ma inlu sêsôm têtñ dandi, “Yomandô. Têtñ ndoc in sôm yom têtñ hêclu yêc sen, ma whê Anötö ndê yom nan sêto yêc, nan sa, dec kôm hêclu nen ñalôm kac hêclu ñandô.” 33 Goc inlu sêtisa ñagahô, ma sêlhô sêmbu sêtêñ Jerusalem si. Ma sêtap ñgacsênomi 11 sa, ti lau ñatô nan sêmbo sêwhiñ ñac. 34 Ma ñgacsênomi sêsôm têtñ inlu, “Pômdau tisa yomandô, ma in hoc dau asê têtñ Saimon!” 35 Goc inlu sic miñ yom pi gêtñ nan hóc asê yêc sen, ma bu inlu sênyalê Yisu têtñ ndoc in pô bolom kôc.

Yisu hoc dau asê têtñ sênomi hon

36 Sêsôm yom dinan sêmbo, ma Yisu hoc dau asê ma kalhac ñac añgô-nga, ma sôm têtñ ñac, “Yom malô whiñ mac.” 37 Ñac sêsô ti sêtôc dandi ñandô, bu ñac gauc gêm bu sêlic ñalau dan. 38 Ma in sôm têtñ ñac, “Tu sake-nga mac nem ñalôm ñawapac, ma gauc gêm yom daêsam? 39 Alic aman ti gahinapa, bu aô daun dindec. Amasec aô, ma alic. Ñalau si

ņamsôm ti ņakwa mbasi, magoc alic aõ neņ.” ⁴⁰ Inj sôm yom dinan, goc tóc amba ti gahiapa tēņ ņac.

⁴¹ ņac atac ņayham babalec, magoc ņac gauc gēm yom daêsam, ma atac lu-lu bu gēņ nan hóc asê, nan gēņ ņandô, me mba. Goc inj ndac ņac, “Mac nem gēņ danen-ņga ndóc?” ⁴² Ma sêkēņ i tō dan nan sêpec su, nan tēņ inj. ⁴³ Ma inj kóc su, ma gēņ yêc ņac si anġô-ņga. ⁴⁴ Goc inj sôm tēņ ņac, “Gauc nem bu aõ gasôm yom tēņ mac muņ su, pi gēņ nan kwahic dec ņandô sa. Tēņ ndoc aõ gambo gawhiņ mac, nan gawhê sa bu gēņ hoņ nan sêto pi aõ yêc Moses ma lau propet si bapia tilhuņ, ma yêc Buku Wê-ņga, nan gic waê bu ņandô sa.” ⁴⁵ Ma inj whê ņac si gauc sa pi Anötö ndê yom hoņ nan sêto yêc. ⁴⁶ Inj sôm tēņ ņac, “Sêto yom pi Mesaya bu inj oc hóc ņandê atu ma mbac ndu, ma tēņ bêc titô-ņga inj oc tisa ma mbo tali tiyham. ⁴⁷ Ma sêto bu lau oc sênem mêtê tu inj ndê ņaê-ņga, ma sêsôm tēņ lau bu sêkac si ņalôm kwi, dec Anötö oc suc ņac si sac kwi. ņac oc sêndic hu sênem mêtê dau yêc malac Jerusalem, ma tiņambu mêtê dau oc sa tēņ lau gameņ apa-ņga hoņ. ⁴⁸ Gēņ hoņ dindec mac alic gatô su, dec oc ahoc yom ņandô asê pi gēņ dau awhiņ. ⁴⁹ Ma alic! Aõ oc wakēņ gēņ nan aneņ Daman gic bata su, nan tēņ mac. Boddinan ambo malac dindec e Anötö kēņ inj ndê ņaclai nem mac ahuc.”

Yisu pi undambê gi

⁵⁰ Tiņambu Yisu wê ņac sêsa sêtēņ gameņ nan yêc kêpiņ malac Betani si. Yêc dinan inj hóc amba sa, ma gēm mbec ņac. ⁵¹ Ma tēņ tēm inj gēm mbec ņac mbo, nan inj hu ņac siņ, ma Anötö kóc inj sa pi undambê gi. ⁵² Dec ņac sêpôn haduc ma sêmpiņ inj. Ma sêlhô sêmbu sêtēņ Jerusalem si ti atac ņayham atu. ⁵³ Ma tôm bêc hoņ, sêkac sa sêmbu lôm dabuņ ņabatêmdö, ma sêhoc Anötö ndê waê asê.

Jon ndê nawaê nayaham Yom whê nawaê nayaham dindec sa-nga

Jon in Yisu ndê ngacsêñomi 12 si dan, nan kêsêlêñ whin Yisu ma mbo whin in tòm in ndê bêc mbo nom-nga hon, ma bocdinañ dec ngô yom hon nan in kêdôhôn ma gêlic gweleñ nan in kôm. Yêc 13:24, 19:26, 20:2 ma 21:7, Jon to yom pi ngacsêñom dan, nan Yisu atac whin ñandô. Lau daêsam sêñyalê bu yom dau hêganônñ Jon dau, magoc in tec bu tõe dau tiawê.

Lau ñatô sêsam Jon ndê bapia bu 'Buku Gêñ Dalô-nga,' bu in to yom pi gêñ dalô atu-tu nan Yisu kôm. In to yom pi gêñ dalô hon nan Yisu kôm, nan dom. In to yom pi gêñ nan bu whê Yisu sa bu Mesaya nan Anötö gic bata bu êñkin têt in ndê lau Israel-nga. Jon dau whê ndê bapia ñahu sa bocdec bu:

Yom pi gêñ dalô dindec, nan yêc tu bu mac asam ma akêñ whin bu Yisu in Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akêñ whin in ndê ñaê-nga, dec mac oc atap señ ambo tamli-nga sa. (20:31)

Jon sam Yisu bu Anötö ndê Yom Dau nan mbo titêm-titêm, nan meñ ti ñamalac. In mbo whin Damba Anötö têt ñamata-nga, ma in Anötö dau (1:1). Bocdinañ lau nan sêñyalê Yisu tidôn, nan gitôm sêñyalê ti sêlic in Damba dau whin (1:18; 8:19; 14:7). Jon tac whin bu lau nan sêsam in ndê bapia sêtap señ dandôc tanli-nga sa. Ma señ dau datap sa yêc Yisu tawasê, tòm yom nan Yisu sôm pi dau, ma Jon to yêc (14:6) bocdec bu: Aô tanwasêñ gati señ bu ñamalac sêtêtñ Damañ sêndi, ma señ dan yêc dom.

Yisu Kilisi Nahu

¹ Têt têt ñamata-nga nom sambuc dindec mbasi, nan Yisu nan dasam bu Yom Dau, in mbo. In mbo whin Anötö, ma in Anötö dau. ² In mbo whin Anötö têt têt ñamata-nga. ³ Gêñ hon nan yêc, nan in dau kêñ, ma gêñ dan hõe asê ña lêt dan dom. ⁴ Yac neñ dambo tanli ñahu in dau, ma in dau ti ñamalac nom-nga si Nawê. ⁵ Nawê dau pò gameñ ñasec, ma ñasec gitôm dom bu kôm ñawê dau ahuc.

⁶ Anötö kêkin ñgac aheñ-nga dan meñ, nan ndê ñaê Jon. ⁷ In meñ bu hoc yom ñandô asê pi Nawê dau, tu bu lau hon nan sêñgô in ndê yom, nan sêkêñ whin Nawê dau. ⁸⁻⁹ Jon in Nawê dau dom, tigeñ in meñ bu hoc yom asê pi Nawê ñandô dau, nan oc meñ êñkuc in bu pò ñamalac hon.

¹⁰ Nom sambuc dindec Anötö kêñ ña in, tigeñ têt ndoc in hõe asê, nan lau nom-nga sêñyalê in dom. ¹¹ In ti nom sambuc dindec ñadau, magoc têt ndoc in meñ, nan in ndê lau Israel-nga sêkôc in sa dom. ¹² Magoc lau hon nan sêkôc in sa, ma sêkêñ whin in, nan Anötö gêlic nayaham ma kõe ñac sa sêti in ndê balêkoc. ¹³ Sêti in ndê balêkoc ña lêt tòm lau nom-nga si lêt sêkwê balêkoc asê-nga dom, me tu ñamalac dau si gauc gêm me atac whin-nga dom. Mba! Anötö dau kôm ñac sêtiwakuc dec sêti in ndê balêkoc.

14 Inj narj dasam bu Yom Dau sip nom menj ti ñamalac, ma mbo whinj yac. Inj menj akêñ Damba Anötö, ma Damba ndê mwasiñ ti yom ñandô gêm inj ahuc. Inj Anötö ndê Atu tigenj, dec wêkaiñ ñaclai ti ñawasi atu, ma yac alic inj ndê ñaclai ti ñawasi dau, narj su. 15 Jon hoc yom asê pi inj gwanarj su bocdec bu, “Ñgac ñarj oc êñkuc aö, narj hóc gêlêc aö su, ñahu bu inj mbo wandêc su mbo.” Ma têtj ndoc inj hóc asê, narj Jon sôm bu, “Inj ñgac dau dinarj dec gahoc yom asê pi inj gwanarj su.”

16-17 Muñ-ñga Anötö kêmwasiñ lau Israel-ñga ña yomsu narj inj kêtj têtj Moses. Magoc kwahic dec Yisu Kilisi menj, ma Anötö ndê mwasiñ gêm inj ahuc sambuc, dec yac hoñ datap mwasiñ ti yom ñandô sa hóc gêlêc su, yêc Yisu. 18 Ñamalac ñarj gêlic Anötö su dom. Magoc inj ndê Atu tigenj Yisu †Kilisi, narj mbo kêtjñ Anötö dau, inj dau inj Anötö, narj sip nom menj ti ñamalac, ma whê Damba Anötö sa têtj yac, dec tanjalê inj.

Lau sêndac bata Jon, Ñgac Kêku Lau-ñga

19-20 Têtj ndoc Jon kêtj lau mbo, narj lau bata Israel-ñga sêñkinj †dabuñsiga ñatô ti lau †Liwai ñatô akêñ Jerusalem sêtêtj inj si, ma sêndac inj bu, “Am asa?” Jon sêc yom ñarj ahuc dom, inj sôm yom yêc awê bu, “Aö †Mesaya dom.” 21 Dec ñac sêndac inj, “Bocdinarj dec am asa? Am Elaija, a?” Ma inj sôm, “Mba!” Goc sêndac, “Am propet gitôm Moses narj Anötö gic bata bu êñkinj menj, a?” Ma inj sôm, “Mba!” 22 Bocdinarj sêsôm têtj inj, “Dec sôm daôm asê têtj yac bu am asa. Yac bu akêñ ñawaê têtj lau narj sêñkinj yac amenj narj.” 23 Jon ô ñac si gêndac ña propet Aisaya ndê yom ñarj, ma sôm, “*Ñamalac narj ta yom yêc gameñ sawa bu, ‘Amasañ Pômdu ndê señ tisolop,’* narj aö ñarj dec.”

24 Lau Palêsai ñatô sêmbo sêwhinj lau narj lau bata sêñkinj sêtêtj Jon si. 25 Sêñgô Jon ndê yom dau, dec sêndac inj bocdec bu, “Am daôm sôm bu am Mesaya dom, ma bu am Elaija dom, ma propet atu dau dom. Ma bocke dec am kêtj lau mbo?” 26-27 Ma Jon sôm, “Aö dec kaku lau ña bu, magoc ñgac ñarj oc êñkuc aö, narj hóc gêlêc aö su. Aö dec ñgac ñambwa, gitôm dom bu wati inj ndê ñgac akinj bu wanğapwêc inj ndê atapa ñawalô. Ñgac dau kwahic dec mbo mac ñalhu, magoc mac anyalê inj dom.”

28 Jon kêtj lau mbo malac ñarj ñaê Betani, narj yêc Bu Jordan ñadanğa mbu têtj ac pi-ñga. Ma gêtj hoñ dinarj hóc asê yêc gameñ dinarj.

Yisu inj Anötö ndê Domba

29 Bêc ñarj tiyham ma Jon gêlic Yisu kêsêlêñ têtj inj menj, ma sôm, “Alic ñgac dê! Inj †Anötö ndê Domba, narj Anötö kêtj bu kôc ñamalac si sac su. 30 Inj ñgac dau narj aö gasôm yom pi inj muñ su, bu ñgac ñarj oc êñkuc aö menj, narj hóc gêlêc aö su, bu inj mbo wandêc su mbo. 31 Muñ-ñga aö ñarj neñ gauc sa pi inj dom, tigenj kwahic dec aö gameñ kaku lau ña bu, tu bu watôc inj asê têtj lau Israel-ñga.” 32-33 Jon sôm yom dinarj su, goc gic têtj yom ma whê yom sa bocdec bu, “Yomandô. Muñ-ñga aö ñarj neñ gauc sa pi inj dom, tigenj Anötö narj kêtjñ aö bu wanğku lau ña bu, narj sôm têtj aö bu, ‘Am oc lic Ñalau Dabuñ sip têtj ñgac ñarj menj. Ma ñgac dau dinarj oc êñku lau ña Ñalau Dabuñ.’ Tiñambu aö galic Ñalau Dabuñ gêm balusi anğô ma sip akêñ undambê têtj ñgac dindêc menj ma mbo whinj inj. 34 Aö tanôñ galic gêtj dinarj hóc asê ñgac dau su, ma tu dinarj-ñga kwahic dec gahoc yom asê pi inj, ma gasôm asê têtj mac bu inj Anötö ndê Atu.”

Yisu ndê ngacsêṅomi ṅamata-ṅa

³⁵ ṅagalaṅsê Jon mbo bu dau ṅadali ma iṅ ndê ṅngacsêṅom lu sêṃbo sêwhiṅ iṅ. ³⁶ Yisu kêsêlêṅ meṅ, ma Jon tahê iṅ ma sôm, “Kec, Anötö ndê Domba dê.” ³⁷ Têṅ ndoc ṅngacsêṅom lu sêṅgô Jon ndê yom dinaṅ, naṅ sêhu iṅ siṅ ma sêṅkuc Yisu. ³⁸ Yisu kac dau kwi ma gêlic bu iṅlu sêṅkuc iṅ, dec ndac, “Bocke dec amlu aṅkuc aô?” Goc iṅlu sêsôm, “Rabai, am yêc nde?” (ṅaê †Rabai danem kwi bu ‘Kêdôhông-waga.’) ³⁹ Ma iṅ sôm, “Ameṅ ma alic.” Goc iṅlu sêṅsêlêṅ sêwhiṅ iṅ si, ma sêlic gameṅ naṅ iṅ yêc. Sêhóc asê têtṅ telha, acgatu gitôm 4 kilok, ma bocdinaṅ dec sêṃbo sêwhiṅ iṅ.

⁴⁰ ṅgac lu naṅ sêṅgô Jon ndê yom ma sêṅkuc Yisu, naṅ si daṅ iṅ Andru, Saimon Pita ndê asi. ⁴¹ ṅagahô iṅ gi tap dôwa Saimon sa, ma sôm têtṅ iṅ, “Yac atap †Mesaya sa su.” (Yom Mesaya dau danem kwi bu Kilisi.) ⁴² Goc iṅ wê Saimon s a têtṅ Yisu gi. Yisu tahê iṅ ma sôm, “Am Saimon, Jon ndê atu. Kwahic dec aô wasam am bu Kepas.” (ṅaê dau* sem kwi sip Yom Grik bu Pita.)

Yisu kêgalêm Pilip lu Natanael sa

⁴³⁻⁴⁴ Têṅ ṅagalaṅsê Yisu tisa ma gi tap ṅgac daṅ ṅaê Pilip sa. Pilip iṅ ṅgac akêṅ malac Betsaida yêc gameṅ Galili-ṅga. Malac dau Pita lu Andru si malachu whiṅ. Yisu gauc gêm bu têtṅ Galili ndi, dec sôm têtṅ Pilip, “Mweṅ êmkuc aô.” ⁴⁵ Goc Pilip gi tap ṅgac daṅ ṅaê Natanael sa, ma sôm têtṅ iṅ bu, “Mesaya naṅ Moses ti lau propet sêto yom pi iṅ muṅ su, naṅ yac atap iṅ sa su. Iṅ Josep ndê atu Yisu akêṅ malac Nasaret.” ⁴⁶ Natanael ṅgô su goc ndac, “Nasaret? Gêṅ ṅayham bocke oc meṅ akêṅ malac ṅambwa dinaṅ?” Dec Pilip sôm, “Mweṅ ma lic.”

⁴⁷ Yisu gêlic Natanael têtṅ iṅ meṅ, ma sôm yom pi iṅ bocdec bu, “Yomandô! Iṅ ṅgac Israel-ṅga naṅ yom tasan daṅ yêc iṅ ndê ṅalôm dom.” ⁴⁸ Dec Natanael ndac iṅ, “Am kêyalê aô ṅalêṅ bocke?” Ma Yisu sôm têtṅ iṅ, “Pilip mbwêc am dom eṅ, ma aô galic am ndôc a atu daṅ ṅahu.” ⁴⁹ Natanael ô yom ma sôm, “Kêdôhôngwaga, am Anötö ndê Atu. Am yac lau Israel-ṅga mba Kiṅ.” ⁵⁰ Ma Yisu ô yom ma sôm têtṅ iṅ, “Aô gasôm bu galic am yêc a daṅ ṅahu ma tu dinaṅ-ṅga dec am kêtṅ whiṅ. Am oc lic gêtṅ atu-tu hóc gêlêc iṅ dinaṅ su.” ⁵¹ Ma iṅ gic têtṅ yom ma sôm, “Yom ṅandô aô wasôm têtṅ mac. Tiṅambu mac oc alic undambê kac sa, ma †ṅamalac ndê Atu oc ti seṅ bu Anötö ndê aṅjela sêsip sêpi-ṅga.”

2

Yisu gêm bu kwi ti wain

¹ Bêc lu gi su ma lau yêc malac Kana naṅ yêc gameṅ Galili-ṅga sêndê mwasiṅ tu ṅgac daṅ bu nem awhê-ṅga. Yisu dinda mbo whiṅ ṅac, ma ² sêkêṅ aheṅ Yisu ti ndê ṅngacsêṅomi bu sêneṅ mwasiṅ dau sêwhiṅ. ³ Ma lau seṅ ti sêṅôm gêtṅ sêṃbo e wain pacndê. Dec Yisu dinda sôm têtṅ iṅ bu, “ṅac si wain pacndê su.” ⁴ Goc Yisu sôm têtṅ iṅ, “O awhê! Tu sake-ṅga am sôm têtṅ aô? Aneṅ ndoc meṅ sa su dom.” ⁵ Tigeṅ Yisu dinda sôm têtṅ lau akiṅ bu, “Gêṅ bocke naṅ iṅ bu sôm têtṅ mac, naṅ akôm.”

* **1:42** ṅaê ‘Kepas’ naṅ Yisu kêtṅ têtṅ Pita, iṅ Yom †Hibru daṅ, naṅ danem kwi bu ‘hoc.’ Alic Yisu ndê yom yêc Mat 16:18.

⁶ Yêc mwasiñ dau ñamala, lôñ bu-nga 6 sêlhac. Lôñ dinarñ atu andô, tigen-tigen gitôm 100 lita, ma sic waê lau Israel-nga si mêtê sêngwasinñ dau ñawasi sa yêc Anötô angô-nga. ⁷ Ma Yisu sôm têtñ lau akinñ, “Akêñ bu sip lôñ hoñ dinarñ e meñhu.” ⁸ Sêtac bu sip e meñhu su, goc inñ sôm têtñ ñac, “Angati sa ma akêñ têtñ mwasiñ ñadau êñsahê.” Ma sêkôm gitôm inñ sôm. ⁹ Mwasinñ ñadau kêsahê bu nañ Yisu gêm kwi ti wain, ma kêyalê dom bu meñ akêñ nde. Tigenñ lau akinñ nañ sêtac bu sip lôñ, nañ dec sêñyalê. Mwasinñ ñadau kêsahê su, goc mbwêc ñgac gêm awhê-nga meñ, ma sôm têtñ inñ, ¹⁰ “Lau hoñ sêkêñ wain ñayham têtñ lau sênôm muñ e tac ñayham sa, goc sêkêñ wain ñambwa kêkuc. Tu sake-nga am kêgaminiñ wain ñayham kalhac e tinjambu?”

¹¹ Yisu kôm gêñ dalô ñamata-nga dinarñ yêc malac Kana, nañ yêc gameñ Galili-nga. Gêñ dau têt inñ ndê ñawasi ti ñaclai asê, ma inñ ndê ñgacsêñomi sêkêñ whiñ inñ. ¹² Ma tinjambu Yisu lu dinda ma asii ti ñgacsêñomi sêsip malac Kapenaom si, ma sêmbo bêt ñatô.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuñ
(Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ Têtñ têtñ dinarñ lau Israel-nga si om atu †Mwasinñ Pasowa-nga meñ kêpiñ. Tu dinarñ-nga Yisu pi Jerusalem gi. ¹⁴ Inñ gêt asê su, ma yêc lôm dabuñ ñabatêmdô, inñ gêlic lau sêhoñ makao ti domba ma balusi bu lau sênemlhi, ma lau ñatô sêndöc tebo bu sêo lau apa si mone ña lau Israel-nga si mone. ¹⁵ Dec inñ gêm bocbiñ wac ti po ma kêbulu ñac sêsa awê si, ma kêbulu makao ti domba sêwhiñ. Ma inñ tac lau sêo mone-nga si tebo sa, ma kêbalip ñac si mone babalip. ¹⁶ Goc inñ hec yom lau balusi-nga ma sôm têtñ ñac, “Akôc nem balusi dinarñ asa awê andi! Damarñ ndê andu yêc bu lau sênemlhi gêñ sêmbo-nga dom. Mac akôm sac sambuc!” ¹⁷ Têtñ dinarñ inñ ndê ñgacsêñomi gauc gêm Anötô ndê yom danñ nañ sêto yêc bocdec bu:

Aö neñ atac whiñ tu am nem andu-nga, mbô aö neñ ñalôm sa ñapanñ.
[BW 69:9]

¹⁸ Ma lau bata Israel-nga sêndac Yisu ma sêsôm, “Asa kêñ ñaclai têtñ am bu kôm gêñ dinarñ? Kôm gêñ dalô danñ bu têt am nem ñaclai ñahu asê têtñ yac.” ¹⁹ Yisu ô ñac si awha ma sôm, “Aseñ lôm dabuñ dindéc su, ma aö oc wakwê sa tiyham nditôm bêt tö.” ²⁰ Goc sêsôm, “Muñ-nga lau sêkôm gwelenñ sêkwê lôm dabuñ dindéc-nga gitôm yala 46. Ma bocke dec am gauc gêm bu am gitôm bu kwê sa tôm bêt tö?” ²¹ Sêsôm yom dinarñ bu ñac sêñyalê dom bu lôm dabuñ nañ inñ sôm yom pi, nañ inñ dau. ²² T inñambu, têtñ ndoc Yisu tisa akêñ lau batê-nga, nañ inñ ndê sêñomi gauc gêm inñ ndê yom dinarñ. Ma têtñ dinarñ sêkêñ whiñ yom nañ inñ sôm, ma sêkêñ whiñ Anötô ndê yom nañ sêto yêc muñ su, pi inñ ndê mbac ndu ma tisa-nga.

²³ Yisu mbo Jerusalem têtñ Om Pasowa-nga, ma lau daêsam sêlic gêñ dalô hoñ nañ inñ kôm, dec sêkêñ whiñ inñ. ²⁴⁻²⁵ Tigenñ Yisu kêyalê ñamalac si gauc ti yom hoñ nañ yêc ñac si ñalôm. Inñ pônnda ñamalac si yom pi dau dom. Ma tu dinarñ-nga inñ whê dau sa sambuc têtñ ñamalac danñ dom.

3

Yisu lu Nikodemas

¹ Lau Israel si ñgac bata danñ mbo Jerusalem, nañ ndê ñaê Nikodemas. Inñ mbo lau †Palêsai si tonñ, ma inñ lau bata †Sanedrin-nga si danñ whiñ. ² Têtñ

ôbwêc dan, Nikodemas têt Yisu gi, ma sôm têt in, “O Kêdôhônwaga. Yac alic gêt dalô hon nan am kôm, dec anyalê bu am kêdôhônwaga dan nan Anötô kêtin men. Nahu bu Anötô bu mbo whin namalac dan dom, dec oc tôm dom bu namalac dau kôm gêt dalô gitôm nan am kôm.”

³ Ma Yisu ô in ndê yom ma sôm, “Yom nandô aô wasôm têt am. Namalac dan bu tiwakuc tiyham dom, dec oc tôm dom bu in mbo †Anötô ndê gôlin napa.” ⁴ Goc Nikodemas sôm têt in, “Namalac andô dan oc tiwakuc nalên bocke? Oc tôm bu sip dinda atac nalôm ma dinda kôc in tiyham, me?” ⁵ Ma Yisu sôm, “Aô wasôm yom nandô têt am. Namalac dan bu tiwakuc na bu ma na Nalau Dabu dom, dec oc nditôm dom bu mbo Anötô ndê gôlin napa. ⁶ Namalac sêkwê namalac asê, magoc Nalau tigen g itôm bu kôm namalac dan tiwakuc ma kên nalôm wakuc têt in. ⁷ Aô gasôm têt am bu mac atiwakuc tiyham na naclai undambê-nga man. Am sô tu yom dinan-nga dom. ⁸ Mbu kêsêlên kêtuc Anötô ndê atac whin. Am gitôm bu ngô nakêcsia, tigen am kéalê mbu nahu me mbu napwê dom. Ma Nalau Dabu ndê gwelen kôm lau sêtiwakuc-nga, nan kain tigen.”

⁹ Nikodemas ngô yom dinan, dec ndac Yisu, “Aluê! Yom dinan oc nandô sa nalên bocke?” ¹⁰ Ma Yisu sôm, “Am lau Israel si kêdôhônwaga mêtê-nga dan, ma bocke dec am kéalê yom dindec nahu dom? ¹¹ Aô wasôm yom nandô têt am. Gêt nan aô ti lau nan sênkuc aô nan anyalê, dec yac asôm asê. Ma yac ahoc yom nandô asê pi gêt nan yac alic su. Magoc mac akôc yac mba yom sa dom. ¹² Aô gasôm yom têt mac pi gêt nom-nga, magoc mac akên whin dom. Ma aô bu wasôm yom têt mac pi gêt undambê-nga, dec oc akên whin nalên bocke? ¹³ Namalac dan pi undambê gi bu ênyalê gêt undambê-nga dom, tigen Namalac ndê Atu, nan sip akên undambê men, nan kéalê. ¹⁴ Mu-nga, têt ndoc lau Israel-nga sêmbo game- sawa, nan Moses gic mboc nagatu* pi a, ma hóc sa pi lôlôc gi. Ma nalên tigen, lau oc sêndic Namalac ndê Atu pi a, ma sêhóc in sa pi lôlôc ndi. Lên dinan gic in nawaê, ¹⁵ tu bu lau hon nan sêkên whin in, nan oc sêtap sen sêndôc tali napan-nga sa.

¹⁶ “Bu Anötô atac whin lau nom-nga ndu andô, dec kên ndê Atu tigen mbac ndu tu nac-nga, bu lau hon nan sêkên whin in, nan oc sênin-nga dom, magoc sêtap sen sêndôc tali-nga sa. ¹⁷ Anötô kên ndê Atu sip nom men bu êmatôc lau dom, magoc kên in men bu ti lêt nem lau si-nga. ¹⁸ Lau nan sêkên whin in, nan oc sêtap Anötô ndê matôc sa dom. Magoc lau nan sêkên whin dom, nan gitôm sêmatin dau si yom tidôn su bu oc sêtap Anötô ndê matôc sa, nahu bu nac sêkên whin Anötô ndê Atu tigen dom. ¹⁹ Ma nac si matôc dau nahu bocdec bu. Nawê nandô sip nom men, tigen sêtec nawê dau ma atac whin lêt nasec-nga, ma sêsap mêtê sac dô- napan. ²⁰ Lau hon nan sêkôm mêtê sac, nan sêtec bu nawê dau pô nac si mêtê sac e yêc awê, ma tu dinan-nga sêtigasuc nawê dau dom. ²¹ Magoc lau nan sênkuc yom nandô, nan sêtên nawê sêmen ma gacgen sêmbo dinan. Ma tu dinan-nga lau hon sêlic yêc awê bu nac sêkôm mêtê nayham tôm Anötô kên naclai têt nac.”

Jon sôm yom pi Yisu

* **3:14** Yom pi mboc nagatu nan Moses kên pi a dan, nan asam yêc Nam 21:4-9.

²² Dinañ su, goc Yisu ti in ndê ngacsêñomi sêhu Jerusalem sin, ma sêsa si sêmbô gameñ ñamakê-nga yêc gameñ Judia-nga. Ma yêc dindê in mbo whin ñac ma sêñku lau. ²³ Têñ ndoc dinañ Jon mbo malac Aenon, nañ yêc suñ sa têtñ Salim. Bu ñagapon ñayham poc gameñ dinañ, ma tu dinañ-nga Jon mbo dinañ, ma kêku lau nañ sêtêñ in si. ²⁴ Têñ ndoc dinañ Jon mbo awê, sêkêñ in ndôc gapocwalô su dom.

²⁵ Ma Jon ndê sêñomi ñatô ma ñac bata Israel-nga dañ sêsen dau pi lêtñ lau sêñgwasin dau ñawasi sa yêc Anötô anğô-nga. ²⁶ Dec sêtêñ Jon si, ma sêsôm, “Kêdôhônwaga, muñ-nga am hoc yom asê pi Yisu, têtñ ndoc in hóc asê am yêc Bu Jordan ñadañga. Kwahic dec yac anğô bu lau hoñ sêtêñ in si, bu in êñku ñac.” ²⁷ Jon ô ñac si yom ma sôm, “Ahêgo daôm dom! Alu Yisu lu-lu akôm mba gwelen gitôm Anötô dau kêñ sip alu aman. ²⁸ Mac anjalê yom hoñ nañ aô gasôm têtñ mac su. Aô gasôm bu aô dauñ Mesaya dom, magoc Anötô kêkin aô gamuñ in gameñ. ²⁹ Lau hoñ bu sêtêñ Yisu sêndi, dec oc solop. Bu ñac gitôm awhê nañ sêmatin in ndê yom bu nem ñac, ma Yisu in gitôm ñac nem awhê-nga dau. Aô gitôm ñac dau ndê silip, nañ atac ñayham kêlêc têtñ ndoc ñac nem awhê-nga hóc asê bu nem ndê awhê sa. Ma bocdinañ kwahic dec aô neñ atac ñayham tu Yisu-nga gêm aô ahuc sambuc. ³⁰ Ma in solop bu kwahic dec Yisu ndê waê tiatu, ma aneñ waêñ tisaun. ³¹ In sip akêñ undambê meñ, dec hóc gêlêc lau hoñ su. Aô dec, aô ñamalac nom-nga ma aô neñ ñahu yêc nom, ma bocdinañ gasôm yom tôm ñamalac nom-nga. Magoc in sip akêñ undambê meñ, ³² ma sôm yom ñandô pi gêñ nañ in gêlic ti ngô su yêc undambê. Magoc lau daêsam sêkôc in ndê yom sa dom. ³³ Ñamalac bocke nañ kôc in ndê yom sa, nañ tôc asê bu in gêlic Anötô ndê yom bu yom ñandô eñ. ³⁴ Ñahu bu in nañ Anötô kêkin sip nom meñ, nañ sôm Anötô dau ndê yom asê. Ma Anötô kêgamin in ndê Ñalau têtñ in dom. ³⁵ Damba tac whin in ndê Atu kêlêc, dec kêñ gêñ hoñ sip in amba. ³⁶ Ma asa nañ kêñ whin Atu, nañ Anötô gic bata su, bu in oc mbo tali ñapan. Tigen asa nañ kôc in sa dom, nañ Anötô ndê atac ñandê yêc in dôn yêc, dec in oc lic undambê dom.”

4

Yisu lu awhê Samaria-nga dañ

¹⁻² Têñ ndoc dinañ Yisu mbo whin in ndê ngacsêñomi, ma ñac sêñku lau. In dau kêku lau dañ dom. Magoc lau Palêsai sêngô ñawaê bu Yisu kêku lau daêsam, ma bu lau daêsam nañ êlêmê sêñkuc in, nañ sêhóc gêlêc Jon ndê sêñomi su. Yisu kêyalê bu lau Palêsai sêngô ñawaê dinañ, ma bu sêkêñ kisa in, ³ ma bocdinañ dec in hu gameñ Judia-nga sin, bu mbu têtñ Galili ndi. ⁴ Yisu gauc gêm tidôn bu ho sen nañ gic lau †Samaria-nga si gameñ kôc, dec in ti ndê ñac-sêñomi sêñsêlêñ sêmbô sen dinañ. ⁵ Ñac sêñsêlêñ e sêsun sa lau Samaria si malac atu dañ ñaê Sika. Malac dau yêc kêpin nom ñasawa dañ nañ muñ-nga andô, Jakob kêñ têtñ in ndê atu Josep. ⁶ Ma sê nañ Jakob kwê tu sêtap bu sa-nga, nañ yêc malac dau ñamakê. Yisu ti ndê ñgacsêñomi sêhóc asê sê bu-nga dau têtñ ac kac lhu, ma sêñsêlêñ sen balin su e Yisu kwapac sa, dec in ndôc sic ndôc dinañ. ⁷⁻⁸ Ma in ndê ñgacsêñomi sêhu in sin ma sêsôc malac dau si, bu sêñsalê gêñ sênen-nga.

Malô goc awhê Samaria-nga dan sa men bu tê bu. Ma Yisu sôm têt in, "Gitôm bu am kêñ bu têt aô wanôm?" ⁹ Goc awhê dau ô yom bocdec bu, "Bocke dec am ngac Israel-nga ndac aô awhê Samaria-nga bu wakêt bu têt am nôm?" (In sôm yom dinañ, ñahu bu lau Israel m a lau Samaria-nga sêtec dandi ma sêmbô ahê dau.) ¹⁰ Ma Yisu sôm, "Kwahic dec aô gandac bu têt am. Am bu êmyalê aô neñ ñahu, ma mwasiñ nan Anötô kêñ ñambwa, dec am oc ndac bu têt aô, ma aô wakêt bu nan oc kêñ ñamalac sêndôc tali, nan têt am." ¹¹ Awhê dau ngô yom dinañ, goc sôm, "O ñadau. Bu tali-nga nan am sôm yom pi, nan am oc kôc yêc nde? Bu am nem laclhu êmgati bu sa-nga mba, ma sê bu-nga dindéc baliñ andô. ¹² Abañ Jakob ti ndê atui, ma in ndê makao ti domba hon sênôm bu yêc dec. Ma bocke? Am nem bu bocke yêc, nan hóc gêlêc in dindéc nan Jakob kêñ têt yac, nan su?"

¹³ Dec Yisu sôm têt in, "Lau hon nan sênôm bu nom-nga, nan bu oc yô ñac tiyham. ¹⁴ Magoc lau nan sênôm bu nan aô wakêt têt ñac, nan bu oc yô ñac tiyham dom. Mba. Bu nan aô wakêt têt ñac, nan oc ti bubata nan êmbulup pi ñac si ñalôm, ma ñac oc sêndôc tali ñapan." ¹⁵ Têt dinañ awhê dau sôm, "O ñadau, kêñ bu dinañ têt aô. Ma bocdinañ dec bu oc yô aô tiyham dom, ma wasa wamen tôm bêc hon bu watê bu yêc sê bu-nga dindéc tiyham dom."

¹⁶ Goc Yisu sôm têt in, "Am mbu ndi ma ta nem akweñ, ma amlu ambu amen." ¹⁷ Ma awhê dau sôm, "Aneñ akweñ mba." Goc Yisu ô yom ma sôm, "Am sôm solop bu am nem akweñ mba. ¹⁸ Bu am gêm ñac amañdan su, magoc sêhu am siñ. Ma ñac nan kwahic dec am mbo whiñ in, nan ti am nem akweñ dom. Am sôm yom ñandô." ¹⁹ Têt dinañ awhê dau sôm, "Ñadau, aô g alic bu am propet dan. ²⁰ Muñ-nga yac lau Samaria-nga mba abañ sem akiñ Anötô yêc lôc dindéc. Tigeñ mac lau Israel-nga asôm bu gameñ tigeñ yêc tu lau sênem akiñ Anötô-nga, nan yêc Jerusalem." ²¹ Goc Yisu sôm, "O awhê! Aô wasôm yom ñandô têt am. Ndoc oc men sa, nan lau nan sem akiñ Anötô oc sêhêgo dau dom bu sênem akiñ in sêmbô lôc dindéc, me bu sêmbô Jerusalem. ²² Mac lau S amaria-nga am akiñ Anötô, magoc mac anyalê in dom. A nôtô gic bata bu Mesaya oc sa yêc yac lau Israel-nga, ma tu dinañ-nga yac anyalê in nan yac am akiñ. ²³ Yomandô! Ndoc nan bu men sa, nan kwahic dec men su, dec lau nan sem akiñ Anötô ñalêñ solop, nan oc sênem akiñ in ti Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, ma ti lêt yom ñandô-nga. Daman Anötô dau kêsalê lau nan sem akiñ in ñalêñ bocdinañ. ²⁴ In dau in ñalau, dec ñalêñ tigeñ yêc bu lau sênem akiñ in, nan sênem akiñ in ti Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, ma ti lêt yom ñandô-nga."

²⁵ Goc awhê dau sôm, "Aô kayalê bu Mesaya nan sêsam bu Kilisi oc men. Ma têt ndoc in men, nan in oc whê gêt hon sa têt yac." ²⁶ Ma Yisu sôm, "Aô Mesaya dauñ gasôm yom têt am."

²⁷ Têt dinañ Yisu ndê ñgac-sêñomi sêmbu sêmen, ma sêlic bu in sôm yom whiñ awhê dan, dec sêhê gauc ñambwa. Magoc ñac si dan sôm yom dom. Sêndac in bu bocke ma in sôm yom têt awhê dau lec dom. Ma sêndac awhê dau bu in tac whiñ gêt sake lec dom. ²⁸ Awhê dau hu in ndê lôñ bu-nga siñ kalhac, ma mbu sôc malac gi. Ma in sôm têt in ndê lau, ²⁹ "Amen ma alic ñgac dan! In kêyalê gêt hon nan aô gakôm, ma sôm asê

têñ aö. Oc mboe in Mesaya dau?" ³⁰ Goc ñac sêhu malac dau sinj ma sêsa si bu sêlic Yisu.

³¹ Têñ ndoc awhê dau mbu sôc malac gi, nanj ñgacsêñomi sêsôm têñ Yisu, "Kêdôhônwaga, yac akôc gêñ tu am neñ-ñga." ³² Magoc inj sôm têñ ñac, "Aö neñ gêñ daneñ-ñga yêc, nanj mac anyalê dom." ³³ Goc sêndac dandi bu, "Mboe lau danj sêkêñ gêñ daneñ-ñga têñ in su, me?" ³⁴ Ma Yisu sôm têñ ñac, "Aö danjan wambu in nanj kêkinj aö gameñ, ma wandic dabinj in ndê gwelenj. Aneñ gêñ daneñ-ñga dau dinanj. ³⁵ Anjô su nanj. Têñ ndoc mac asô gêñ ñawhê sip ôm, nanj mac asôm bu, 'Ayô hale su goc yac oc dandic gêñ ñandô sa.' Tigen aö wasôm têñ mac, bu ahôc nem tanôm sa, ma alic bu gêñ ñandô ôm-ñga mbêc su. ³⁶ Ma kwahic dec ñgac gic gêñ ñandô sa-ñga kôm in ndê gwelenj mbo. Ma gêñ ñandô nanj in gic sa, nanj lau nanj sêkêñ whinj ma sêtap señ sêmbo tali-ñga sa. Tu dinanj-ñga in nanj sô gêñ ñawhê, lu in nanj gic ñandô sa, nanj lu-lu atac ñayham sa sêwhinj dau. ³⁷ Yom gôlinj danj yêc bocdec, 'Ñamalac danj sô gêñ ñawhê, ma danj tiyham gic gêñ ñandô sa.' Yom dau inj yom ñandô, ma hêganônj gwelenj ñawaê ñayham-ñga whinj. ³⁸ Bu aö kakinj mac bu andic gêñ ñandô sa yêc ôm nanj mac asô dom. Lau ñatô sêkôm gwelenj atu tu sêsô gêñ-ñga, dec mac atap ñac si gwelenj ña-ñandô sa."

Lau Samaria-ñga daêsam sêkêñ whinj Yisu

³⁹ Têñ ndoc awhê Samaria-ñga dinanj sôm yom asê pi Yisu têñ lau malac-ñga bu, "Inj sôm gêñ hoñ nanj aö gakôm su, nanj asê têñ aö," nanj lau Samaria-ñga daêsam sêkêñ whinj Yisu. ⁴⁰ Ma têñ ndoc sêsa sêtêñ in si, nanj sêteñ inj ñapanj bu mbo whinj ñac. Dec inj mbo whinj ñac gitôm bêc lu. ⁴¹ Inj sôm yom whinj lau malac-ñga ma lau daêsam tiyham sêkêñ whinj inj. ⁴² Ma sêsôm têñ awhê dinanj, "Têñ ñamata-ñga yac anjô yom nanj am sôm pi inj, dec akêñ whinj inj. Magoc kwahic dec yac anjô inj dau ndê yom, ma yac anyalê pi ñandô, bu inj ñgac nanj Anötô kêkinj bu nem lau nom-ñga si."

Yisu hóc asê gameñ Galili-ñga

⁴³ Bêc lu dinanj pacndê su, goc Yisu tisa ma kêsêlêñ gi e hóc asê gameñ Galili-ñga. ⁴⁴ Munj-ñga inj sôm asê bu yêc propet danj ndê gameñ, inj ndê lau oc sêtoc inj sa dom. ⁴⁵ Magoc têñ ndoc inj hóc asê Galili, nanj lau dinanj sêkôc inj sa ti atac ñayham. Nahu bu ñac sêmbo Jerusalem têñ ndoc Pasowa-ñga, ma sêlic gêñ hoñ nanj inj kôm yêc dindê.

Yisu kôm balê danj ñayham sa (Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)

⁴⁶ Têñ têm Yisu mbo gameñ Galili-ñga, nanj inj sôc malac Kana gi tiyham, malac nanj munj-ñga inj gêm bu kwi ti wain. Têñ ndoc dinanj ñgac bata Rom-ñga danj mbo malac Kapenaom, ma inj ndê atungac gêmbac yêc. ⁴⁷ Balê dau gêmbac atu e kêpinj bu mbac ndu. Ma ñgac bata dau ñgô ñawaê bu Yisu meñ akêñ gameñ Judia-ñga ma hóc asê Galili. Tu dinanj-ñga dec inj têñ inj gi, ma ndac inj bu têñ malac Kapenaom ndi, ma kôm balê dau ñayham sa. ⁴⁸ Dec Yisu sôm, "O mac lau! Mac bu alic gêñ dalô atu-tu dom, dec oc akêñ whinj dom." ⁴⁹ Magoc ñgac bata dau tenj inj tiyham ma sôm, "O ñadau, mweñ ñagahô! Bu mba, aneñ balê oc mbac ndu." ⁵⁰ Goc Yisu sôm têñ inj, "Am ndi, am atôm oc mbo tali." Ma ñgac dau kênj whinj Yisu ndê yom, ma kôlhô gi.

⁵¹ Têḡ tēm in̄ kêsêlêḡ mbo seḡ, naḡ in̄ ndê lau akiḡ ḡatô sêsa akêḡ Kapenaom sêmeḡ ma sêtap in̄ sa. Ma sêsôm têḡ in̄ bu, “Am nem balê ḡayham sa su.” ⁵² Dec in̄ ndac ḡac bu, “Aḡgatu ḡasawa bocke ma balê dau ḡayham sa?” Ma ḡac sêsôm têḡ in̄, “Alhabêc, têḡ ac ho dau, naḡ gêmbac hu in̄ siḡ ma in̄ ḡamlic ḡalhuc sa.” ⁵³ Têḡ dinaḡ damba ndê gauc sa bu aḡgatu ḡasawa dinaḡ eḡ, dec Yisu sôm têḡ in̄ bu, “Am atôm oc mbo tali.” Ma in̄ ti in̄ ndê lau hoḡ naḡ sêndöc sêwhin̄ in̄, naḡ sêkêḡ whin̄ bu Yisu in̄ Mesaya dau.

⁵⁴ Gêḡ dalô tilu-ḡga naḡ Yisu kôm yêc malac Kana, naḡ ḡamin̄ dau dinaḡ. Yisu kôm gêḡ dau têḡ tēm in̄ hu gameḡ Judia-ḡga siḡ, ma mbu têḡ gameḡ Galili-ḡga gi.

5

Yisu gêm ḡgac bôlin̄ dan̄ sa

¹ Tiḡambu lau Israel-ḡga si mwasiḡ atu dan̄ ḡabêc hóc asê, ma Yisu mbu pi Jerusalem gi. ² Yêc Jerusalem, bu ḡatoḡ atêc dan̄, naḡ sêwhê ḡa hoc ahuc, naḡ poc kêpiḡ malac dau ḡagatam naḡ sêsam bu Gatam Domba-ḡga. Sêsam bu ḡatoḡ dau ḡaê yêc Yom †Hibru bu Betesda, ma andu selep aman̄dan̄ sêlhac ḡamakê. ³ Ma yêc dinaḡ lau gêmbac daêsam sêyêc, lau tapec, lau bôlin̄ ma lau ḡasac ḡatô. [⁴ Tôm tēm ḡatô Pômdau ndê aḡela dan̄ oc sip meḡ ma kôm bu dau li sa. Lau gêmbac sêhôn̄ tēm dinaḡ, ma asa naḡ sip bu dau tiḡamata, naḡ oc ḡayham sa.] ⁵ ḡac si dan̄ in̄ ḡgac bôlin̄ naḡ gêmbac gitôm yala 38.

⁶ Têḡ ndoc Yisu kêsêlêḡ mbo gameḡ dinaḡ, in̄ gêlic ḡgac bôlin̄ dau, ma kêyalê bu in̄ gêmbac yêc ḡasawa hic baliḡ su, goc ndac in̄, “Am tac whin̄ bu am ḡayham sa, me?” ⁷ Ma ḡgac bôlin̄ dau sôm, “O ḡadau! Aô gahôn̄ tēm naḡ bu dindec ḡali sa, magoc ḡamalac dan̄ mba bu nem aô sa. Ma aô bu wasip bu wandi, tigeḡ ḡamalac dan̄ êlêmê hóc gêlêc aô su.” ⁸ Goc Yisu sôm têḡ in̄, “Tisa! Ma hóc nem mbô sa, ma êmsêlêḡ.” ⁹ Ma ḡgahô ḡgac dau ḡayham sa, goc hóc ndê mbô sa ma kêsêlêḡ gi.

Yisu kôm gêḡ dinaḡ têḡ bêc †Sabat-ḡga dan̄. ¹⁰ Ma tu dinaḡ-ḡga lau bata Israel-ḡga sêsôm têḡ ḡgac naḡ Yisu kôm ḡayham sa bu, “Acsalô lec in̄ bêc Sabat-ḡga. Yac neḡ yomsu gic yao yac bu dakôm gwelen̄ têḡ bêc Sabat-ḡga dom, ma bocke dec am kóc nem mbô ma kêsêlêḡ.” ¹¹ Magoc in̄ sôm, “ḡgac naḡ kôm aô ḡayham sa, naḡ sôm têḡ aô bu, ‘Hóc nem mbô sa, ma êmsêlêḡ.’” ¹² Ma sêndac in̄, “ḡgac naḡ sôm têḡ am bu am hóc nem mbô sa ma êmsêlêḡ, naḡ asa?” ¹³ Tigeḡ ḡgac dau kêyalê dom. ḡahu bu têḡ ndoc Yisu kôm in̄ ḡayham sa, naḡ lau daêsam sêmbo, ma Yisu kêdahin̄ dau su sip ḡac ḡalôm ma kôlhô gi.

¹⁴ T in̄ambu Yisu tap in̄ sa tiyham mbo lôm dabuḡ, ma sôm têḡ in̄, “Am ḡgô su naḡ! Am ḡayham sa su. Dec yob daôm bu kôm sac tiyham dom, mboe ḡawapac atu dan̄ naḡ hóc gêlêc in̄ dinaḡ su, naḡ tap am sa tiḡambu.” ¹⁵ Ma têḡ dinaḡ ḡgac dau sa gi ma kêḡ ḡawaê têḡ lau bata Israel-ḡga, bu ḡgac naḡ kôm in̄ ḡayham sa, naḡ Yisu.

Lau bata Israel-ḡga sêkêḡ kisa Yisu

¹⁶ Lau bata Israel-ḡga sêlic bu Yisu kôm gêḡ kain̄ dinaḡ têḡ bêc Sabat-ḡga ḡatô, ma tu dinaḡ-ḡga sic hu sêkêḡ kisa in̄. ¹⁷ Dec in̄ sôm têḡ ḡac, “Daman̄ kôm in̄ ndê gwelen̄ ḡapan̄, têḡ tēm ḡamata-ḡga e meḡ têḡ kwahic

dec. Bocdinañ aö oc wanem gwelen.” ¹⁸ Têñ ñamata-ñga lau bata Israel-ñga sêkêñ kisa Yisu bu in sôc yomsu Sabat-ñga ñapu dom. Ma têtñ ndoc sêñgô in ndê yom dinañ, nañ sêkôm ñaंगा bu sêndic in ndu. Sêsôm, “In sam Anötö bu in Damba ma bocdinañ in bu po dau ndê waê sa nditôm Anötö dau.”

Anötö kêñ ñaclai têtñ in ndê Atu

¹⁹ Goc Yisu sôm têtñ ñac, “Aö wasôm yom ñandô têtñ mac. Oc tôm dom bu Anötö ndê Atu kôm gêtñ dan êñkuc dau ndê atac whiñ. Mba! Gêtñ bocke nañ Atu gêlic Damba kôm, nañ dec in kôm. Bu Atu kôm gêtñ hoñ gitôm Damba kôm. ²⁰ Damba atac whiñ Atu kêlêc, ma têtñ gêtñ hoñ nañ in dau kôm, nañ asê têtñ in. Ma aö wasôm têtñ mac bu Damba oc hoc gêtñ atu-tu asê têtñ Atu bu kôm, nañ hóc gêlêc gêtñ nañ in kôm, nañ su. Ma têtñ têtñ mac alic gêtñ dau, nañ mac oc asô. ²¹ Tôm Damba uñ lau batê sa ma kêñ ñac sêmbo tali, nañ in ndê Atu dec kêñ lau nañ in atac whiñ ñac, nañ sêmbo tali boc-dinañ. ²² Ma gêtñ dan tiyham. Damba oc êñsahê lau dan dom. In kêñ ñaclai têtñ in ndê Atu bu êñsahê lau pi ñac si mêtê. ²³ Ma tu dinañ-ñga lau hoñ nañ sêtoc Atu ndê waê sa, nañ sêtoc Damba ndê waê sa bocdinañ. Magoc asa nañ toc Atu sa dom, nañ toc Damba nañ kêkin in meñ, nañ sa dom.

²⁴ “Aö wasôm yom ñandô têtñ mac, bu asa nañ kôc aneñ yom sa, ma kêñ whiñ in nañ kêkin aö gameñ, nañ oc tap matôc sa dom. In hu señ mbac ndu-ñga siñ su, ma tap señ mbo tali ñapañ-ñga sa. ²⁵ Yomandô dec wasôm têtñ mac. Têtñ nañ Anötö gic bata, nañ kwahic dec meñ su, dec lau nañ sêmbo señ sêmbac ndu-ñga, nañ oc sêñgô Anötö ndê Atu awha. Ma ñac nañ sêñgô ma danğa wambu, nañ oc sêmbo tali. ²⁶ Tali ñahu yêc Damba dau, ma in kêñ tali ñahu têtñ in ndê Atu whiñ. ²⁷ Ma in kêñ ñaclai têtñ in bu êñsahê ñamalac, bu in ñamalac ndê Atu. ²⁸ Asô tu yom dindec-ñga dom. Ndoc oc meñ, nañ lau hoñ nañ sêmbac ndu su, nañ oc sêñgô Atu ndê awha, ²⁹ ma sêtisa akêñ lau batê-ñga. Lau nañ sêkôm ñayham, nañ oc sêtisa ma sêtap Anötö ndê gameñ sêndôc tali ñapañ-ñga sa. Magoc lau nañ sêkôm sac, nañ oc sêtisa ma sêtap matôc sa.

³⁰ “Oc tôm dom bu aö wakôm gêtñ dan tanwasêñ. Ma aö oc wañsahê ma wamatôc lau wañkuc aö dauñ neñ gauc dom. Mba! Aö wamatôc lau wañkuc yom nañ Damañ, nañ kêkin aö gameñ, nañ sôm têtñ aö. Ma aö oc wakôm gêtñ dau wañkuc lêtñ gitêñ, ñahu bu aö gakôm gêtñ dan tu aneñ atac whiñ-ñga dom, aö gakôm gêtñ hoñ kakuc Damañ ndê atac whiñ.”

Gêtñ nañ whê Yisu ndê ñahu sa

³¹ “Aö bu wahoc yom asê pi dauñ, dec mac oc asôm bu aneñ yom ñandô mba, ma akêñ whiñ dom. ³² Magoc Damañ hoc yom asê bu whê aneñ ñahu sa, ma aö kayalê bu in ndê yom in yom ñandô.

³³ “Jon, Ngac Kêku Lau-ñga sôm yom ñandô asê pi aö whiñ, têtñ têtñ mac añkin lau sêtêñ in si. ³⁴ Aö gapônda yom nañ ñamalac sêhoc asê pi aö, nañ dom. Tigeñ kwahic dec aö gasôm yom pi Jon, bu mboe mac akêñ whiñ yom nañ in sôm pi aö, dec atap Anötö ndê mwasin nem mac si-ñga sa. ³⁵ Jon mbo gitôm ya ñawê nañ pô gameñ, ma gitôm ñasawa apê mac atisambuc in ndê ñawê.

³⁶ “Magoc gêtñ ñatô sêpuñ yom ñandô pi aö dôñ, nañ hóc gêlêc Jon ndê yom pi aö. Alic gwelen nañ aö gakôm gambo. Damañ dau kêñ gwelen

dinañ sip aõ aman tu bu wandic dabin, ma gwelen dau tõe asê bu in kêkin aõ gameñ. ³⁷ Ma Damañ dau, nañ kêkin aõ gameñ, nañ hoc yom asê pi aõ. Magoc mac lau daõm ango in ndê awha dom, ma mac alic in ango su dom. ³⁸ Ma in ndê yom yêc mac nem ñalõm dom, ñahu bu in kêkin aõ gameñ, magoc mac akêñ whin aõ dom. ³⁹ Mac asam Anõtõ ndê yom nañ sêto yêc, nañ ñapañ, tu bu akip yom hon ñahu sa. Ñahu bu mac gauc gêm bu mac oc atap señ andõc tamli-ña sa yêc yom dau ñalõm. Yom dau dinañ hêganõñ aõ, ma whê aneñ ñahu sa, ⁴⁰ tigeñ mac atec bu atêñ aõ ameñ, ma atap señ andõc tamli-ña dau sa.

⁴¹ “Aõ gameñ bu ñamalac sêpo aõ neñ waêñ sa dom. ⁴² Magoc aõ kayalê mac su, dec galic bu Anõtõ ndê atac whin yêc mac nem ñalõm dom. ⁴³ Aõ gameñ gam Damañ ango, tigeñ mac akõc aõ sa dom. Magoc ñamalac dañ nañ meñ tu dau-ña, nañ mac akõc in sa ñagahõ eñ. ⁴⁴ Mac atac whin bu atap waêm sa yêc mac daõm nem lau, magoc akõm bu atap waêm sa yêc Anõtõ tigeñ ndê dom. Ma bocdinañ, mac oc akêñ whin aõ ñalêñ bocke? ⁴⁵ Gauc nem bu aõ dauñ oc wasõm mac nem giso asê yêc Damañ ango-ña dom. Mba! Mac akêñ batam bu yomsu nañ Moses to, nañ oc ti mac nem señ andõc tamli ñapañ-ña, tigeñ yomsu dau oc tõe nem giso asê. ⁴⁶ Ñahu bu Moses dau to yom pi aõ, ma mac bu akêñ whin in, dec oc akêñ whin aõ. ⁴⁷ Tigeñ mac akêñ whin yom nañ in to, nañ dom, ma bocdinañ mac oc akêñ whin aneñ yom ñalêñ nde? Oc tõe dom!”

6

Yisu gólõm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Tinjambu Yisu kõe ndê ñgac-sêñomi sa ma sic Bugicton Galili-ña kic ma sêpi danña si. (Bugicton dau sêsam ñaê dañ bu Taibirias.) ² Ma lau daêsam sêñkuc in si, ñahu bu ñac sêlic gêñ dalõ nañ in kõe têñ ndoc in kõe lau gêm bac ñayham sa. ³⁻⁴ Têñ tøm dinañ lau Israel si om atu Mwasin Pasowa-ña meñ kêpin tiyham. Yêc bugicton ñadanna, Yisu pi lõe dañ gi ma ndõc sic whin in ndê ñgacsêñomi. ⁵ Ma in hõe tandõ sa ma gêlic lau daêsam nañ sêwê sêmen, goc søm têñ Pilip, “Danemlhi gêñ daneñ-ña yêc nde, bu dakêñ têñ lau daêsam dindec sênen?” ⁶ In dau kêyalê gêñ nañ in bu kõe, nañ su, magoc søm yom dinañ bu êñsahê Pilip. ⁷ Ma Pilip õ yom ma søm, “Oc tõe dom andõ! Mone atu gitøm †denarii 200 bu ndõc, ma dakõe mone dau ma danemlhi gêñ daneñ-ña, tigeñ oc tõe dom bu lau daêsam dindec sênen ñagec-ñagec.” ⁸ Têñ dinañ Yisu ndê ñgacsêñom dañ, Saimon Pita ndê asi Andru, søm têñ Yisu, ⁹ “Balê dañ mbo, nañ kõe bolom amañdañ ma i lu. Tigeñ gêñ dinañ oc nditøm lau hon dindec dom andõ!” ¹⁰ Goc Yisu søm, “Mac asøm têñ lau bu sêndõc sic.” Kwan daêsam yêc gameñ dinañ, ma lau hon sêndõc sic sêndõc kwan. Lau ton dinañ si launñac gitøm 5,000.

¹¹ Ma Yisu kõe bolom ma gêm danña, goc kêñ têñ lau nañ sêndõc dinañ, bu sêndic sam têñ dandi. Ma in gêm mbec i lu ma kêñ têñ ñac bocdinañ, ma ñac señ tøm si atac whin. ¹² Ñac señ e hõe ñac dõñ, goc in søm têñ ñgacsêñomi, “Mac andic ñadêlê hon sa, bu tanyain gêñ dañ dom.” ¹³ Bolom amañdañ ma i lu dinañ, lau señ e gitøm, ma ñgacsêñomi sic ñadêlê sa sip gatop 12 e meñhu.

14 Lau sêlic gêñ dalô atu nañ Yisu kôm, goc sêsôm têtj dau, “Yomandô! Propet atu nañ dakêtj batan bu sip nom meñ, nañ ngac dau dindec, me?”
 15 Têtj dinan Yisu kêyalê bu ñac gauc gêm bu sêkôm ñanga bu sêkôc in sa ma sêkêtj in ti ñac si kin. Dec in kêdahin dau su, ma kôlhô tawasê pi lôc dan gi.

*Yisu kêsêlêtj mbo bu ñahô
 (Mat 14:22-33; Mak 6:47-51)*

16 Têtj ac gi sip, Yisu ndê ngacsênjomi sêmbo sêtêtj bugicton si. 17 Ñac bu sêndic bu kic ma sêmbo sêtêtj malac Kapenaom sêndi, dec sêpi wan dan ma sêsa si. Ñasec sa su, magoc Yisu meñ hóc asê ñac su dom. 18-19 Ñac sêhêc wan sêsa ñasawa baliñ gitôm 5 kilometa, ma mbu puc ñadinda e gêli bu ñampon sa. Têtj dinan sêlic Yisu kêsêlêtj mbo bu ñahô meñ kêpin wan, dec sêtôc dau atu. 20 Magoc in sôm têtj ñac, “Atôc daôm dom! Bu aô daun dindec.” 21 Goc sêkôc in pi wan ti atac ñayham, ma ñagahô sêhóc asê baô yêc Kapenaom.

22-23 Têtj ñagalañsê, lau daêsam nañ sêmbo sêwhin Pômdau têtj ndoc in gêm danje bolom ma kêñ têtj ñac señ, nañ gacgeñ sêmbo bugicton ñadanga. Ñac sênjalê bu wan tigeñ dinan ngacsênjomi sêpi ma sêlhô si, ma bu Yisu pi wan dau whin ñac dom. Malô goc wan ñatô akêtj malac Taibirias sêmên sêsôc baô yêc dinan. 24 Ñac sêlic su bu Yisu ti in ndê ngacsênjomi sêmbo dom, dec sêpi wan dau, ma sêtêtj malac Kapenaom si bu sênjalê Yisu.

Yisu in bolom kêñ ñamalac sêndôc tali-nga

25 Ñac sic bugicton kic, ma sêtap Yisu sa, goc sêsôm, “Kêdôhônwaga, am mwen têtj nde?” 26 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Yom ñandô aô wasôm têtj mac. Aô gakôm gêtj dalô nañ tôm bu whê mac nem gauc sa pi aô neñ ñahu. Magoc mac anjalê aô ma atac whin bu ambo awhin aô tu gêtj dinan-nga dom. Mba. Mac atac whin bu ambo awhin aô, ñahu bu aô gakêtj bolom têtj mac an e hóc mac dôj. 27 Akôm mwasac bu atap gêtj daneñ-nga nañ gic waê bu ñinga, nañ sa lec dom. Mba! Akôm mwasac tu bu atap gêtj daneñ-nga nañ oc kêñ mac ambo tamli ñapan, nañ sa. Ma gêtj dau ñamalac ndê Atu oc kêñ têtj mac, bu Damba Anôtô kêyalin in sa su, ma kêñ ñaclai têtj in bu kôm gêtj dau.”

28 Goc ñac sêndac in, “Gitôm bu am whê sa têtj yac, gêtj nañ Anôtô atac whin bu yac akôm?” 29 Ma Yisu sôm, “Anôtô ndê atac whin ñandô bu mac akôm gêtj bocdec. Akêtj whin ngac nañ in kêkin in meñ.” 30-31 Goc ñac sêsôm, “Muñ-nga yac mba abanji sêmbo gameñ sawa ma señ mana ti ñac si gêtj daneñ-nga, tôm yom nañ sêto yêc bocdec, *‘In kêñ bolom undambê-nga têtj ñac señ.’* Kwahic dec yac bu andac am bu kôm gêtj dalô kain tigeñ. Yac bu alic, dec yac oc akêtj whin am.” 32 Goc Yisu sôm, “Mac gauc gêm bu Moses kêñ bolom undambê-nga têtj mac. Magoc aô wasôm yom ñandô têtj mac bu aneñ Damañ oc kêñ bolom ñandô undambê-nga têtj mac. 33 Ma Anôtô ndê bolom dau dec, in nañ sip akêtj undambê meñ ma kêñ lau nom-nga sêndôc tali ñapan.” 34 Lau sênjô Yisu ndê yom dau, goc sêsôm têtj in, “Pômdau, kwahic dec ma ndi, yac atac whin bu am kêñ bolom dau dinan têtj yac.”

35 Goc Yisu sôm, “Bolom nañ kêñ ñamalac sêndôc tali, nañ aô daun dec. Lau nañ sêtêtj aô sêmên, nañ gêtj oc yô ñac tiyham dom. Ma lau nañ sêkêtj

whiñ aõ, nañ bu oc yô ñac tiyham dom. ³⁶ Tigen tòm aõ gasôm têt mac su, mac alic aõ su, magoc akêtñ whiñ aõ dom. ³⁷ Lau bocke nañ Damañ kêtñ têt aõ, nañ hoñ oc sêtêtñ aõ sêmey. Ma lau nañ sêtêtñ aõ sêmey, nañ oc tòm dom bu wasoc ñac si dañ su. ³⁸ Aõ gasip akêtñ undambê gameñ, bu wakôm gêtñ tòm aõ dauñ neñ atac whiñ dom. Mba! Aõ gasip gameñ, bu wakôm gêtñ tòm Damañ nañ kêtñ aõ gameñ, nañ ndê atac whiñ. ³⁹ Ma Damañ atac whiñ bu aõ woyob ñamalac hoñ nañ in kêtñ têt aõ, bu ñac si dañ ñinga dom. Aõ waun ñac hoñ sa têtñ bêt ñambu-ña. ⁴⁰ Damañ ndê atac whiñ bocdec bu, lau hoñ nañ sêtñyalê in ndê Atu, ma sêkêtñ whiñ in, nañ oc sêtap señ sêndöc tali-ña sa, ma aõ waun ñac sa têtñ bêt ñambu-ña.”

⁴¹ Têtñ ndoc nañ lau bata Israel-ña sêtñgô Yisu sôm bu in bolom nañ sip akêtñ undambê meñ, nañ sêli awha sa pi in. ⁴² Ñac sêsôm têtñ dandi, “Ñgac dindec in Yisu, Josep ndê atuñgac. Yac tanyalê in dinda lu damba. Bocke ma kwahic dec in sôm têtñ yac bu in sip akêtñ undambê meñ?” ⁴³ Dec Yisu sôm, “Ali awham sa têtñ daôm dom! ⁴⁴ Lau dañ gitôm dom bu sêtêtñ aõ sêmey ñambwa. Damañ nañ kêtñ aõ gameñ, nañ bu kac ñac si gauc kwi, dec oc tòm bu sêtêtñ aõ sêmey. Ma aõ oc waun ñac sêtisa têtñ bêt ñambu-ña. ⁴⁵ Sêto propet akwa dañ ndê yom yêc bocdec bu, ‘Anötö oc êndôhôn ñamalac hoñ.’ Bocdinañ dec añgô. Lau hoñ nañ sêkêtñ danğa Damañ ndê yom ma in kêtñ hôn ñac, nañ oc sêtêtñ aõ sêmey. ⁴⁶ Yom dau sôm bu Anötö oc êndôhôn lau, magoc ñamalac dañ gêlic Damañ su dom. Anötö ndê Atu nañ mbo whiñ in ma sip nom meñ, in tigen gêlic in. ⁴⁷ Ma aõ wasôm yom ñandô. Asa nañ kêtñ whiñ Atu, nañ tap señ ndöc tali ñapañ-ña sa su. ⁴⁸ Bolom kêtñ ñamalac sêndöc tali-ña, nañ aõ dauñ dindec. ⁴⁹ Mac nem apami señ mana yêc gameñ sawa, magoc tiñambu ñac hoñ sêmbac ndu. ⁵⁰ Tigen bolom nañ sip akêtñ undambê meñ, in bolom kain dañ. Ñamalac dañ bu neñ, dec oc ñinga dom. ⁵¹ Ma bolom tali-ña nañ sip akêtñ undambê meñ, nañ aõ dauñ dec. Ñamalac dañ bu neñ bolom dindec, dec oc ndöc tali ñapañ. Ma bolom dau dinañ aõ neñ ñamsôm, nañ aõ oc wakêtñ bu lau hoñ nañ sêkêtñ whiñ aõ, nañ oc sêndöc tali ñapañ.”

⁵² Têtñ dinañ lau bata Israel-ña sêsey dandi ñandô, ma sêsôm têtñ dau, “Bocke ma ñgac dindec sôm bu kêtñ in ndê ñamsôm têtñ yac danañ?” ⁵³ Ma Yisu sôm têtñ ñac, “Yomandô aõ wasôm têtñ mac. Mac bu aney Ñamalac ndê Atu ndê ñamsôm ti anôm in ndê dac dom, dec oc tòm dom bu mac atap señ andöc tamli-ña sa. ⁵⁴ Asa nañ bu neñ aõ neñ ñamsôm, ma nôm aney dac, nañ tap señ ndöc tali ñapañ-ña sa su.* Ma aõ oc waun in sa têtñ bêt ñambu-ña. ⁵⁵ Bu aõ neñ ñamsôm ti gêtñ aney-ña ñandô, ma aõ neñ dac ti gêtñ anôm-ña ñandô. ⁵⁶ Asa nañ bu neñ aõ neñ ñamsôm, ma nôm aõ neñ dac, nañ gêtñ dau oc piñ alu dôn anem damiñ dauñ. In oc mbo aõ ñalôm, ma aõ wambo in ndê ñalôm. ⁵⁷ Tali ñahu yêc Damañ nañ kêtñ aõ gameñ, ma aõ dauñ gambo tanli tu in-ña. Bocdinañ asa nañ kôc

* **6:54** Lau ñatô gauc gêm bu yom pi Yisu ndê ñamsôm ti dac hêganôn Mwasin Dabuñ. Tigen ñabatñ 53 whê sa bu asa nañ neñ Yisu ndê ñamsôm ma nôm in ndê dac dom, nañ oc tòm dom bu tap señ ndöc tali-ña sa. Bocdinañ yom dau bu hêganôn Mwasin Dabuñ, dec lau nañ señ dom, nañ oc sêtôm dom bu sêtap Anötö ndê mwasin sêndöc tali-ña sa bocdinañ. Gauc dinañ in so. Pômdau kêtñ in ndê Mwasin Dabuñ bu puc yac dôn, ma ti señ datap undambê sa-ña dom. Ñamalac nañ gêtñ Mwasin Dabuñ dom, magoc kêtñ whiñ Yisu, nañ oc ndöc tali. Ñalên tigen yêc bu datap señ dambo tanli ñapañ-ña sa, nañ dakêtñ whiñ Yisu.

aô sa ti in̄ ndê gêñ danen̄-nga n̄andô, nan̄ oc mbo tali tu aô-nga. ⁵⁸ Mac damami señ mana, magoc tin̄ambu sêmbac ndu. Bolom nan̄ sip akên̄ u ndambê meñ, nan̄ aô daun̄ dindec. Ma asa nan̄ bu neñ bolom dindec, nan̄ oc mbo tali n̄apan̄.” ⁵⁹ Yisu sôm yom hon̄ dinan̄ têt̄n̄ ndoc in̄ kêdôhôn̄ lau mbo lôm wê-nga yêc malac Kapenaom.

Yisu ndê sêñomi n̄atô sêhu in̄ sin̄

⁶⁰ Têt̄n̄ ndoc sêñgô Yisu ndê yom dinan̄, goc in̄ ndê tsêñomi daêsam sêsôm, “Aluê! Yom dinan̄ n̄awapac n̄andô! Asa gitôm bu oc kôc sa ma êñyalê?” ⁶¹ Yisu kêyalê bu in̄ ndê sêñomi sêtuçdin̄ tu in̄ ndê yom-nga, dec sôm, “Yom dindec kêñ wapac mac, a? ⁶² Bocdinan̄, têt̄n̄ ndoc mac alic N̄amalac ndê Atu mbu pi gameñ nan̄ in̄ mbo têt̄n̄ n̄amata-nga ndi, nan̄ mac oc akên̄ whin̄, me oc kêñ wapac mac êñlêc? ⁶³ N̄amalac si gauc me licwalô oc tôm dom bu kêñ n̄ac sêndôc tali. N̄alau tigen̄ kêñ n̄amalac sêndôc tali n̄apan̄. Ma yom nan̄ aô gasôm têt̄n̄ mac, nan̄ N̄alau tigen̄ oc whê mac nem gauc sa e anyalê, ma bocdinan̄ atap señ andôc tamli n̄apan̄-nga sa. ⁶⁴ Magoc mac nem lau n̄atô sêkên̄ whin̄ aô dom.” (Yisu sôm yom dinan̄ bu in̄ kêyalê gwanan̄ lau n̄atô nan̄ sêkên̄ whin̄ in̄ dom, ma n̄gac nan̄ oc hoc in̄ asê.) ⁶⁵ Ma in̄ gic têku yom ma sôm, “Tu dinan̄-nga dec aô gasôm bu lau dan̄ sêtôm dom bu sêtêt̄n̄ aô sêmen̄ n̄ambwa. Daman̄ bu kêñ n̄aclai têt̄n̄ n̄ac, dec oc tôm.”

⁶⁶ Têt̄n̄ dinan̄ Yisu ndê sêñomi daêsam sêhu in̄ sin̄ ma sêñkuc in̄ tiyham dom. ⁶⁷ Goc in̄ ndac in̄ ndê n̄ gacsêñomi 12 bu, “Ma bocke? Mac bu ahu aô sin̄ awhin̄, a?” ⁶⁸ Ma Saimon Pita sôm, “Pômdau, yac oc atêt̄n̄ asa andi? Am tamwasêm sôm yom nan̄ tôm bu kêñ yac andôc tan̄li n̄apan̄. ⁶⁹ Yac anyalê ma akên̄ whin̄ bu am Anôtô ndê n̄gac dabun̄ am.” ⁷⁰ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Aô daun̄ kayalin̄ mac lau 12 sa. Magoc aô kayalê su bu mac nem n̄gac dan̄ ti Sadan̄ ndê su.” ⁷¹ In̄ sôm yom dinan̄ pi Judas, Saimon Iskeriot ndê atun̄gac. Bu Judas in̄ n̄gacsêñomi 12 si dan̄, nan̄ tin̄ambu hoc Yisu asê.

7

Yisu ndê asii sêkên̄ whin̄ in̄ dom

¹ Tin̄ambu Yisu kêsêlên̄ golom-golom malac nan̄ sêyêc gameñ Galili-nga. In̄ mbo ahê gameñ Judia-nga, bu in̄ kêyalê bu lau bata Israel-nga nan̄ sêmbô gameñ dinan̄, nan̄ atac whin̄ bu sêndic in̄ ndu. ² Têt̄n̄ ndoc lau Israel si †Mwasin̄ atu Lôm Bac-nga meñ kêpin̄, nan̄ ³ Yisu ndê asii sêsôm, “Yac gauc gêm bu n̄ayham bu am sip têt̄n̄ gameñ Judia-nga ndi. Bu am nem sêñomi n̄atô sêmbô dindê, dec kôm gêt̄n̄ dalô bu n̄ac sêlic. ⁴ N̄amalac dan̄ bu kôm dau ti n̄gac tiwaê, nan̄ sin̄ dau dom. Am kôm gêt̄n̄ dalô daêsam, bocdinan̄ têt̄n̄ daôm asê têt̄n̄ n̄amalac hon̄.” ⁵ Yisu ndê asii sêsôm yom dinan̄, n̄ahu bu sêkên̄ whin̄ in̄ dom.

⁶⁻⁸ Dec Yisu sôm têt̄n̄ in̄ ndê asii, “Aô oc wasip gameñ Judia-nga wandi dom, bu aneñ ndoc yêc dôn̄ yêc. Lau sac nom-nga sêtec aô, bu aô êlêmê gahoc yom asê pi gêt̄n̄ giso hon̄ nan̄ n̄ac sêkôm. Magoc lau nom-nga sêtec mac dom, ma bocdinan̄ mac api Jerusalem andi, tu Mwasin̄ dinan̄-nga. Mac atôm bu akôm gêt̄n̄ têt̄n̄ têt̄n̄ bocke nan̄ mac atac whin̄, magoc aneñ têt̄n̄ hôt asê su dom.”

⁹ Yisu sôm yom dinañ su, ma gacgeñ mbo Galili. ¹⁰ Tigeñ têt ndoc in ndê asii sêpi Jerusalem si bu sêlic om atu Lôm Bac-nga, nañ in kékuc ñac gi. Magoc in sijn dau bu lau sêlic in dom. ¹¹ Lau bata Israel-nga nañ sêmbo Jerusalem tu Mwasin dinañ-nga, nañ taso in ma sêndac, “Ngac dinañ mbo nde?” ¹² Ma lau daêsam nañ sêmbo malac dinañ, nañ sic yom sec têt dandi pi Yisu. Ñatô sêsôm, “In ñgac ñayham.” Ma ñatô sêsôm, “Mba! In kêsau lau.” ¹³ Magoc ñamalac dañ sôm yom pi Yisu yêc awê dom, bu sêtôc lau bata Israel-nga.

Yisu kédôhôn lau

¹⁴ Bêc ñatô giñga su ma Mwasin Lôm Bac-nga gi sa ñalhu. Ma têt dinañ, Yisu sôc lôm dabun ñabatêmdô gi, ma gic hu kédôhôn lau. ¹⁵ In ndê yom kôm lau bata Israel-nga sêhêdaê ma sêsôm, “Ngac dindéc sôc lôm dom, ma bocke dec in kédôhôn lau ña yom ti gauc atu-tu?” ¹⁶ Ma Yisu sôm, “Aô kadôhôn aô dauñ neñ yom dom, magoc in nañ kêkin aô gameñ, nañ ndê yom. ¹⁷ Lau nañ atac whin bu dañga wambu Anötö, nañ oc sênyalê bu yom hoñ nañ aô kadôhôn, nañ meñ akêñ Anötö ndê, ma aô neñ yom dom. ¹⁸ Asa nañ sôm dau ndê yom, nañ bu po dau ndê waê sa. Magoc aô bu wapo in nañ kêkin aô gameñ, nañ ndê waê sa. Aô kasau dom, aô gasôm yom ñandô. ¹⁹ Moses kêt yomsu têt mac, magoc mac ne m dañ dañga wambu ñapep dom. Tu sake-nga mac asôm bu aô kagili yomsu, dec atac whin bu andic aô ndu?”

²⁰ Goc lau ñatô sêsôm, “Asa tac whin bu ndic am ndu? Ñalau sac dañ oc sip am nem ñalôm su!” ²¹ Ma Yisu sôm têt ñac, “Aô gakôm gêt dalô dañ têt bêc Sabat-nga, ma mac hoñ asô. ²² Mac anğolin yom pi aô ma asôm bu aô kagili y omsu Sabat-nga, magoc mac daôm akôm gwelen têt bêc Sabat-nga. Mac anğuc ñpwac asê balêi si ñamlic ñatô su-nga, tôm Moses to ma gic dulu têt mac. (Pwac dau Anötö kêt têt Moses dom, magoc kêmwatin têt abanji muñ su.) Mac asê balêi si ñamlic têt ñac si bêc ti-8-nga, ma bocdinañ balêi ñatô mac asê ñac têt bêc Sabat-nga. ²³ Mac alic ñayham bu akôm gêt dau têt Sabat tu bu anğili Moses ndê yomsu dom. Aô dec gakôm ñamalac dañ ndê ñamlic sambuc ñayham sa têt bêc Sabat-nga, ma bocdinañ tu sake-nga mac atac ñandê têt aô? ²⁴ Alic gêt awê-nga ñambwa tu amatôc yom-nga dom! Akôc gauc ñapep pi gêt ñalôm-nga whin.”

Lau sêndac bata Yisu

²⁵ Têt ndoc dinañ lau Jerusalem-nga ñatô sêsôm, “Ngac dindéc in ñgac nañ lau bata sênsalê lêt tu bu sêndic in ndu-nga. ²⁶ Tigeñ alic! In sôm yom mbo awê, magoc lau bata sêsôm yom dañ têt in dom. Bocke? M boe ñac sêkêt whin bu in Mesaya dau, me? ²⁷ Tigeñ yac anyalê ñgac dindéc ndê malachu. Ma têt ndoc Mesaya oc meñ, nañ lau dañ oc sênyalê gameñ nañ in meñ akêñ, nañ dom.” ²⁸ Yisu kédôhôn lau mbo lôm dabun ñabatêmdô têt têt dinañ, ma in ta yom bocdec bu, “Mac lau dinañ gauc gêm bu mac anyalê aô, ma bu mac anyalê a ô neñ malachu, a? Aô gameñ ña aô dauñ neñ ñaclai dom. Aô Damañ kêkin aô gameñ, ma in Anötö ñandô, magoc mac anyalê in dom. ²⁹ Aô dec kayalê in, bu muñ-nga aô gambo gawhin in, ma kwahic dec in kêkin aô gameñ.”

³⁰ Têt dinañ ñac sênsahê bu sêkôc in dôn, tigeñ in ndê ndoc yêc dôn yêc, dec lau dañ gitôm dom bu sêkêt amba pi in. ³¹ Magoc lau daêsam

yêc tonj atu dinanj sêkêŋ whiŋ in ma sêsôm, “Yac akêŋ batanj Mesaya, ma akêŋ whiŋ bu têtj ndoc in mej, nanj in oc kôm gêtj dalô daêsam. Tigenj asa gitôm bu kôm gêtj dalô atu-tu nanj sêhóc gêlêc gêtj dalô daêsam nanj ŋgac dindêc kôm, nanj su?”

Lau Palêsai ti dabuŋsiga atu-tu sêkôm bu sêkôc Yisu dônj

³² Lau Palêsai sêŋgô bu lau sem yomgalôm pi Yisu ma sêkôc gauc kainj dinanj pi in. Goc †dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai sêŋkinj lau siŋ-ŋga ŋatô nanj sêyob lôm dabuŋ, bu sêkôc in dônj. ³³ Têtj dinanj Yisu sôm, “Aô wambo wawhiŋ mac ŋasawa saun, goc walhô wambu watêtj in nanj kêkinj aô gameŋ, nanj wandi. ³⁴ Mac oc anjalê aô, magoc oc atap aô sa dom, ma mac atôm dom bu anjuc aô atêtj gameŋ nanj aô oc wambo.” ³⁵ Goc lau Israel-ŋga sêsôm têtj dandi, “Ŋgac dindêc oc mbo nde, dec yac oc datôm dom b u datap in sa? Mboe in oc ndi mbo whiŋ yac neŋ lau Israel-ŋga ŋatô, nanj sêndôc lau Grik si gameŋ ma êndôhônj lau Grik yêc dindê? ³⁶ In sôm bu yac oc taŋsalê in, magoc oc datap in sa dom, ma bu yac datôm dom bu datêtj gameŋ nanj in oc mbo, nanj dandi. Yom dau ŋahu bocke?”

Yisu sôm yom pi Ŋalau Dabuŋ

³⁷ Têtj Mwasinj Lôm Bac-ŋga ŋabêc atu ŋambu-ŋga, nanj Yisu tisa kalhac ma mbwêc awaha atu bocdec bu, “Am asa nanj bu yô am, nanj têtj aô mweŋ, ma nôm. ³⁸ Tôm Anôtô ndê yom nanj sêto yêc, nanj sôm, asa nanj kêŋ whiŋ aô, nanj bu tali-ŋga oc êmbulup pi in ndê ŋalôm.” ³⁹ Yisu ndê yom dinanj hêganônj Ŋalau Dabuŋ, nanj tiŋambu Anôtô oc kêŋ têtj lau nanj sêkêŋ whiŋ Yisu. (Têtj têtj dinanj, Anôtô kêŋ Ŋalau Dabuŋ têtj lau su dom, ŋahu bu Yisu ndê têtj tu tap in ndê ŋawasi sa-ŋga yêc dônj yêc.)

Lau sêseŋ dau pi Yisu

⁴⁰ Têtj ndoc Yisu sôm yom dau, nanj lau ŋatô sêsôm, “Yomandô! Ŋgac dindêc in propet atu gitôm Moses, nanj Anôtô gic bata bu êŋkinj mej.” ⁴¹ Ma ŋatô sêsôm, “Mba! In Mesaya dau!” Magoc lau ŋatô sêsôm, “Mba! Bu Mesaya oc mej akêŋ gameŋ Galili-ŋga dom. ⁴² Anôtô ndê yom nanj sêto yêc, nanj sôm bu Mesaya oc mej sa yêc Kiŋ Dawid ndê wakuc, ma yêc Dawid ndê malac Betlehem.” ⁴³ Bocdinaŋ lau sêseŋ dau pi Yisu. ⁴⁴ Lau ŋatô tac whiŋ bu sêkôc in dônj, magoc ŋamalac danj gitôm dom bu kêŋ amba pi in.

Lau bata Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ Yisu dom

⁴⁵ Tiŋambu lau siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêmbu sêtêtj dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai si. Ma ŋac sêndac lau siŋ-ŋga dau bocdec bu, “Bocke ma mac akôc Yisu dônj dom?” ⁴⁶ Goc lau siŋ-ŋga sêto yom ma sêsôm, “Ŋamalac nanj sôm yom gitôm ŋgac dinanj, nanj yac angô danj su dom.” ⁴⁷ Goc lau Palêsai sêsôm, “Mboe in kêsau mac awhiŋ, a? ⁴⁸ Alic bu yac lau Palêsai ma lau bata mba danj kêŋ whiŋ bu in Mesaya dau dom. Mba andô! ⁴⁹ Tigenj lau ŋambwa-ŋambwa, nanj si gauc sa dom pi Anôtô ndê yom nanj sêto yêc, nanj sêkêŋ whiŋ in. Anôtô ndê atac ŋandê pi ŋac!”

⁵⁰ Lau bata dinanj si danj in Nikodemas, ŋgac nanj muŋ-ŋga gi gêlic Yisu. Têtj ndoc in ngô ŋac si yom dinanj, dec sôm têtj ŋac bu, ⁵¹ “Yac neŋ yomsu gic yao bu dakic yom tu tamatôc ŋamalac danj-ŋga ŋambwa dom! Gêtj ŋamata-ŋga danjô in dau ndê yom, ma dakip yom sa pi gêtj nanj in kôm.” ⁵² Magoc ŋac sêsôm, “Mboe am bu ti in ndê ŋgacsêŋjom danj whiŋ ŋac lau

Galili-nga dinan, a? Am ndi ma kip njahu sa yêc Anötö ndê yom, ma am oc tap sa bu propet dan oc menj akêj gamej Galili-nga dom.”

[Yisu tawalô awhê sac dan]*

⁵³ Dinan su, ma lau hoj sêlhô têtêj ma sêmbu sêtêj njac si andu si.

8

¹ Goc Yisu hu malac Jerusalem sinj ma sa gi mbo Lôc Olib. ² Têj nagalansê bêbêc, inj mbo sôc Jerusalem gi, ma mbo lôm dabuj njabatêmdô. Ma lau daêsam sêwê sêtêj inj sêmen, dec inj ndôc sic ma kédôhôn njac. ³ Ma lau nanj sêndôhôn yomsu ti lau Palêsai sêwê awhê danj sêtêj inj sêmen, nanj sêtap inj sa têtêj ndoc inj kôm mêtê mockainj-nga. Ma sêkêj a whê dau kalhac lau hoj anjô-nga. ⁴ Ma sêsôm têtêj Yisu, “Kédôhônwaga, sêtap awhê dindêc sa kôm mêtê mockainj-nga. ⁵ Moses to yomsu bu datuc lauwê kainj dindêc njac hoc ndu. Bocdinan sôm bu yac oc dakôm sake?” ⁶ Njac bu sêtêj inj njac gêndac dinan, sênsalê yom danj bu sêngôlinj pi inj. Magoc Yisu pônj sic gi ndôc, ma gic hu to yom yêc nom njac amba-atu. ⁷ Goc njac sênjisu inj e inj tisa ma sôm têtêj njac, “Mac nem asa bu ndê sac mbasi, nanj ti njac njamata-nga bu kôc hoc ma tuc pi awhê dindêc.” ⁸ Goc inj pônj sic tiyham ma to yom yêc nom. ⁹ Têtêj dinan lau nanj sêngô Yisu ndê yom sic hu sêlhô tigej-tigej. Lau atu-tu sêlhô sêmunj, goc lau njatô sênjuc e Yisu tawasê mbo, ma awhê dau kalhac inj anjô-nga. ¹⁰ Dec Yisu tisa ma ndac inj, “O awhê! Ma lau dau nde? Asa dec mbo bu êngôlinj yom pi am ma êmatôc am?” ¹¹ Ma inj sôm, “O njadau, lau mba!” Goc Yisu sôm, “Ma bocdinanj aô wamatôc am dom whinj. Magoc am lhô ndi, ma hu nem mêtê sac sinj.”]

Yisu inj Nawê Nom-nga

¹² Tinjambu Yisu sôm yom têtêj lau bocdec bu, “Aô njawê nom-nga. Asa nanj bu ênjuc aô, nanj oc sa senj njasec-nga tiyham dom. Inj oc ênsêlêj mbo njawê nanj tôc senj ndôc tali-nga asê.”

¹³ Magoc lau Palêsai sêsôm têtêj inj, “Am tamwasêj hoc yom asê pi daôm. Tu dinan-nga dec yac oc akôc am nem yom sa dom.” ¹⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô bu wahoc dauj ney yom asê, dec aney yom dau inj yom njandô. Njahu bu aô kayalê gamej nanj aô gamej akêj nanj, ma gamej nde nanj wambu wandi. Tigej mac anjalê gamej dinanj dom. ¹⁵ Mac anjahê ti amatôc lau anjuc njamalac si gac. Magoc aô dec wamatôc njamalac danj gitôm mac akôm, nanj dom. ¹⁶ Aô bu wamatôc lau, dec aney yom hoj inj yom njandô, njahu bu aô tanjwasêj dom. Damanj nanj kêkinj aô, nanj mbo whinj aô. ¹⁷ Mac daôm nem yomsu sôm bu njac lu bu sêpuc si yom dôj bu yom njandô, dec mac oc akôc yom dau sa. ¹⁸ Kwahic dec aô gahoc yom asê tu dauj-nga, ma Damanj nanj kêkinj aô, nanj dec puc aney yom dôj. Bocdinanj tu sake-nga mac akôc aney yom sa dom?” ¹⁹ Goc sêndac inj, “Am Damam nde?” Ma Yisu sôm, “Mac anjalê aô dom, ma mac anjalê Damanj dom bocdinanj. Mac bu anjalê aô, dec oc tôm bu mac anjalê Damanj whinj.”

* 7:52 Yom nanj yêc 7:53-8:11 nanj yêc bapia akwa njatô dom.

²⁰ Yisu sôm yom dinaŋ têtj ndoc iŋ kédôhônj lau mbo kêpiŋ apa naŋ lau sêkêŋ si da sip-ŋga yêc lôm dabuŋ ŋamakê. Magoc lau daŋ sêkôc iŋ dôŋ dom, bu iŋ ndê ndoc hôc asê su dom.

Yisu ndê ŋahu yêc nom dom

²¹ Ma Yisu sôm tiyham têtj lau Palêsai, “Aô oc wahu mac siŋ, ma mac oc aŋsalê aô. Magoc gameŋ naŋ aô bu wandi, naŋ mac atôm dom bu andi. Mac oc ambac ndu ti nem sac tôhônj.” ²² Goc lau bata dinaŋ sêsôm têtj dandi, “Iŋ dau sôm bu gameŋ naŋ iŋ oc ndi, naŋ yac datôm dom bu dandi. Bocke? Iŋ oc ndic dau ndu, a?” ²³ Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Aneŋ ŋahu yêc lôlôc. Mac lau nom dindec-ŋga, magoc aô neŋ ŋahu yêc nom dindec dom. ²⁴ Aô gasôm têtj mac su, bu mac oc ambac ndu ti nem sac tôhônj. Aô wasôm yom ŋandô têtj mac, bu mac bu akêŋ whiŋ yom naŋ aô gawhê sa pi dauŋ, naŋ dom, dec mac oc ambac ndu ti mac nem sac.” ²⁵ Goc ŋac sêndac, “Am asa?” Ma iŋ sôm, “Oc tôm bu mac aŋyalê su, bu têtj ŋamata-ŋga e meŋ, aô gawhê dauŋ sa têtj mac. ²⁶ Yom daêsam yêc bu wasôm pi mac bu watôc nem giso asê. Magoc yom hoŋ naŋ aô gaŋgô yêc iŋ naŋ kêkiŋ aô gameŋ, naŋ dec wasôm asê têtj lau nom-ŋga. Ma iŋ ndê yom iŋ yom ŋandô eŋ.”

²⁷ Ŋac sêŋyalê dom bu iŋ sôm yom dau pi iŋ Damba. ²⁸ Goc iŋ sôm, “Têtj ndoc mac asuŋ Ŋamalac ndê Atu sa yêc nom, naŋ mac oc aŋyalê bu aô dauŋ dec Mesaya dau, ma aô gakôm gêŋ daŋ kakuc aô tarŋwasêŋ neŋ gac dom. Mba. Yom hoŋ naŋ aô gasôm, naŋ Damaŋ dau kêŋ têtj aô. ²⁹ Iŋ dau kêkiŋ aô gameŋ, ma iŋ oc tec aô bu wambo tarŋwasêŋ dom. Iŋ mbo whiŋ aô ŋapaŋ. Ŋahu bu aô gakôm gêŋ hoŋ tôm iŋ atac whiŋ.” ³⁰ Yisu sôm yom dinaŋ, ma lau daêsam naŋ sêŋgô, naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ.

Yom ŋandô oc êŋgapwêc yac su

³¹ Ma Yisu sôm têtj lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, “Mac bu asap aneŋ yom dôŋ ma daŋam wambu, dec mac ati aneŋ sêŋjomi ŋandô. ³² Ma mac oc aŋyalê yom ŋandô, ma yom ŋandô dau oc êŋgapwêc mac su bu ambo atôm lau akiŋ ŋambwa tiyham dom.” ³³ Goc ŋac sêsôm, “Abraham ndê wakuc yac. Ma yac am akiŋ lau daŋ dom. Bocdinaŋ am sôm bu êŋgapwêc yac su yêc sakiŋ bocke?” ³⁴ Goc Yisu ô yom bocdec bu, “Aô wasôm yom ŋandô. Asa naŋ sap mêtê sac dôŋ, naŋ ŋgac me awhê akiŋ mêtê sac-ŋga. ³⁵ Ma ŋgac akiŋ ŋambwa oc wêkaiŋ ŋadau ndê gêŋ daŋ, me mbo iŋ ndê andu ŋapaŋ dom. Mba! Ŋadau ndê atu solop oc wêkaiŋ gêŋ ma mbo ŋapaŋ. ³⁶ Magoc Anôtô ndê Atu bu êŋgapwêc mac su, dec mac oc ambo atôm lau akiŋ ŋambwa tiyham dom andô.

³⁷ “Aô kayalê su, bu Abraham ndê wakuc mac. Tigeŋ mac akôm bu andic aô ndu, ŋahu bu mac akôc aneŋ yom sa sip nem ŋalôm su dom. ³⁸ Aô gasôm yom asê pi gêŋ naŋ Damaŋ tôc asê têtj aô, magoc mac akôm mêtê aŋkuc yom naŋ mac daôm damam sôm têtj mac.” ³⁹ Ma ŋac sêsôm tiyham, “Yac damaŋ iŋ Abraham.” Magoc Yisu sôm, “Mac bu Abraham atui mac, dec mac oc asa lêtj gitêŋ gitôm iŋ dau ndê. ⁴⁰ Tigeŋ aô gasôm yom ŋandô gitôm aô gaŋgô yêc Anôtô, ma mac akôm bu andic aô ndu. Abraham oc kôm gêŋ kaiŋ dinaŋ dom. ⁴¹ Mac aŋkuc Abraham ndê lêtj dom, dec tôc asê bu mac nem damam iŋ ŋgac daŋ dau-ŋga daŋ.” Magoc ŋac sêsôm, “Yac lau ŋasawa-ŋga dom. Yac mba damaŋ tigeŋ iŋ Anôtô dau.”

⁴² Têñ dinan̄ Yisu sôm, “Anötö bu ti mac nem damam, dec mac oc atac whin̄ aö. Nahu bu aö gameñ akêñ Anötö, dec gambo lec. Aö gameñ tu dauñ-nga dom, magoc Anötö dau kêkin̄ aö gameñ. ⁴³ Mac atôm dom bu an̄gô aneñ yom, ma bocdinañ mac anyalê aneñ yom nahu dom. ⁴⁴ Mac nem damam in̄ Sadañ, ma mac akôm tôm in̄ atac whin̄. Têñ têm ñamata-nga e meñ, in̄ sa lêñ ndic ñamalac ndu-nga. In̄ sap yom ñandô dôn̄ dom, bu yom ñandô dañ yêc in̄ ndê ñalôm dom. In̄ tasan̄-nda, ma yom tasan̄ ñadamba in̄. In̄ sôm yom kêkuc in̄ dau ndê awha solop, ma yom hoñ nañ in̄ sôm, nañ yom tasan̄. ⁴⁵ Tigeñ aö dec gasôm yom ñandô eñ, ma tu dinan̄-nga mac akêñ whin̄ aneñ yom dom. ⁴⁶ Mac nem asa gitôm bu tóc aneñ giso dañ asê? Aö gasôm yom ñandô, ma tu sake-nga mac akêñ whin̄ aö dom? ⁴⁷ Anötö ndê atui ñandô sêñgô in̄ ndê yom ma dañga wambu. Magoc mac an̄gô in̄ ndê yom dom, dec tóc asê bu mac ati in̄ ndê atui ñandô dom.”

Yisu sôm yom asê pi dau

⁴⁸ Têñ dinan̄ lau bata Israel-nga sêsôm, “Yac asôm solop bu am gitôm lau Samaria-nga nañ si gauc sa pi Anötö dom, ma bu ñalau sac dañ mbo am nem ñalôm.” ⁴⁹ Magoc Yisu sôm, “Mba! Nalau sac mbo aö neñ ñalôm dom. Mac atoc aneñ waêñ sa dom, magoc aö bu wapo Damañ ndê waê sa. ⁵⁰ Aö kasalê dauñ neñ waêñ dom, magoc Anötö oc po aneñ waêñ sa. Ma in̄ oc êmatóc gêñ hoñ. ⁵¹ Aö wasôm yom ñandô têtñ mac, bu asa nañ ngô aneñ yom ma dañga wambu, nañ oc ninga dom, magoc in̄ oc mbo tali ñapañ.”

⁵² Goc lau bata Israel-nga sêsôm têtñ in̄, “Kwahic dec yac anyalê pi ñandô bu ñalau sac dañ mbo am nem ñalôm. Abraham ma lau propet sêmbac ndu, tigeñ am sôm bu asa nañ ngô am nem yom ma dañga wambu, nañ oc ninga dom. ⁵³ Am asa dec toc daôm sa? Am gauc gêm bu am hôc gêlêc damañ Abraham su, a? Yac anyalê bu in̄ mbac ndu su, ma lau propet bocdinañ.” ⁵⁴ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö dauñ bu wapo dauñ neñ waêñ sa, dec waêñ dau ti gêñ ñambwa-nga. Magoc aö Damañ, nañ mac asam bu mac nem Anötö, nañ po aneñ waêñ sa. ⁵⁵ M agoc mac anyalê in̄ dom. Aö dec kayalê in̄, ma dañan̄ wambu in̄ ndê yom. Aö bu wasôm bu kayalê in̄ dom, dec aö ñgac tasan̄ gitôm mac lau tasan̄. ⁵⁶ Mac nem damam Abraham atac ñayham sa kêlêc, bu in̄ kêñ bata bu lic aneñ bêc wahôc asê-nga. Ma in̄ gêlic su ma tisambuc.”

⁵⁷ Goc lau bata Israel-nga sêsôm têtñ in̄, “Am nem yala tap 50 sa su dom. Ma bocke dec am sôm bu am gêlic Abraham su?” ⁵⁸ Ma Yisu sôm, “Yomandô! Ndoc nañ Abraham dinda kôc in̄ su dom, nañ aö gambo.” ⁵⁹ Têñ têm ñac sêñgô yom d inañ, goc sêkôc hoc sa bu sêtuc in̄, magoc Yisu sin̄ dau, ma kêdahin̄ dau su yêc lôm dabun̄ ñagamên.

9

Yisu kôm ñgac tapec dañ tandô po asê

¹ Yisu kêselên̄ gi, ma gêlic ñgac tapec dañ. Ñgac dau in̄ tandô pec têtñ ndoc in̄ dinda kôc in̄ ma meñ. ² Ma Yisu ndê ñgacsêñomi sêndac in̄ bocdec bu, “Kêdôhôn̄-waga, ñgac dinan̄ tapec tu in̄ dau ndê sac-nga, me tu dinda lu damba si sac-nga?” ³ Goc Yisu sôm, “In̄ tapec tu in̄ dau ndê sac-nga, me tu dinda lu damba si sac-nga dom. Magoc dinda kôc in̄ ti tapec tu

bu kwahic dec lau sêlic Anötö ndê gwelenj ti ñaclai nem in sa-nga. ⁴⁻⁵ Aö gambo nom gatôm lau nom-nga si ñawê, ma kwahic dec ti têm ñawê-nga. Ma bocdinañ kwahic dec yac oc dakôm Anötö nañ kêkinj aö gameñ, nañ ndê gwelenj. Têm ñasec-nga oc menj hôc asê, ma têtj dinañ lau dañ oc sêtôm dom bu sêkôm gwelenj.”

⁶ Inj sôm yom dinañ su, goc hê gasôp sip nom, kêyalinj whinj nom, ma sê pi ngac tapec tandô. ⁷ Ma inj sôm têtj inj, “Am ndi êmgwasinj anjôm sip bu gaponj Siloam.” (Ñaê Siloam dau danem kwi bu ‘Kêkinj.’) Goc inj kôlhö gi kégwasinj anjô, ma inj tandô ñayham sa. Ma inj mbu têtj ndê andu gi. ⁸ Ma inj ndê lau menpañ inj-nga, ti lau nañ sênyalê bu muñ-nga inj ngac tenj gêtj-nga, n añ sêsö ma sêndac dandi, “Inj ngac nañ muñ-nga ndöc ma tenj gêtj, a?” ⁹ Ma lau ñatô sêsôm, “Inj ngac dau dinañ.” Magoc ñatô sêsôm, “Mba! Inj ngac dañ dau-nga, nañ anjô gi tap ngac tenj gêtj-nga dinañ ndê anjô sa.” Magoc ngac dau sôm, “Aö ngac dauñ dec.” ¹⁰ Goc sêndac inj, “Ma bocke dec am nem tanôm ñayham sa?” ¹¹ Ma inj sôm, “Ngac nañ sêsam inj bu Yisu, nañ kêyalinj sachalê, ma kêtj pi aö tanôñ, goc kêkinj aö bu wanjwasinj anjôn andô sip bu Siloam. Bocdinañ aö ga kagwasinj dauñ, dec tanôñ ñayham sa.” ¹² Ma sêndac, “Ngac dinañ mbo nde?” Goc inj sôm, “Aö kayalê dom.”

Lau Palêsai sêkip yom sa pi ngac nañ tandô po asê

¹³⁻¹⁴ Yisu kêyalinj sachalê ma kôm ngac tapec dinañ tandô po asê têtj bêtj Sabat-nga dañ. Ma tinjambu l au sêwê ngac dau sêtêtj lau Palêsai si. ¹⁵ Têtj ndoc lau Palêsai sêlic inj, nañ sêndac inj bu, “Am tanôm po asê ñalêtj bocke?” Ma inj ô yom ma sôm, “Ngac dinañ kêtj sachalê pi aö tanôñ, ma aö kagwasinj dec tanôñ po asê.” ¹⁶ Goc Palêsai ñatô sêsôm yom pi Yisu bocdec bu, “Ngac dinañ kêgili yomsu Sabat-nga, dec tanjalê bu inj menj akêtj Anötö dom.” Magoc Palêsai ñatô sêsôm, “Ngac sac oc tôm dom bu kôm gêtj dalô kainj dinañ.” ¹⁷ Boc-dinañ ñac si yom so dau, ma sêndac ngac dau tiyham, “Am ngac daôm, am ngac nañ inj kôm am nem tanôm po asê, ma bocdinañ am sôm sake pi inj?” Ma inj sôm, “Inj propet dañ.”

¹⁸ Magoc lau bata Israel-nga dinañ sêkêtj whinj dom bu muñ-nga inj tapec ma kwahic dec tandô ñayham sa. Bocdinañ sêkêtj yom têtj inj dinda lu damba bu sêmenj. ¹⁹ Ma sêndac injlu, “Ngac dindac inj amlu atômngac nañ amlu asôm bu dinda kôc inj ti tapec, a? Bocke ma kwahic dec inj tandô ñayham sa?” ²⁰ Ma injlu sêsôm, “Aêc! Alu anyalê bu inj alu mba balê, ma bu alu akôc inj ti tapec. ²¹ Magoc inj tandô po asê ñalêtj bocke ma asa kôm inj tandô ñayham sa, nañ alu anyalê dom. Mac andac inj dau. Inj ti ngac atu su, ma gitôm bu sôm dau ndê yom.” ²² Injlu sênyalê bu lau bata Israel-nga sêkic yom bu ñac oc sêtinj lau nañ sêkêtj whinj bu Yisu inj Mesaya, nañ su yêc gôlôwac Israel-nga, ma bocdinañ injlu sêtöc ñac. ²³ Tu dinañ-nga sêsôm yom bocdec, “Inj ti ngac atu su. Mac andac inj dau!”

²⁴ Goc ñac sêmbwêc ngac dau tiyham, ma sêsôm, “Toc Anötö sa ma sôm yom ñandô. Yac anyalê bu ngac dinañ inj ngac sac.” ²⁵ Ma inj ô yom bocdec bu, “Inj bu ngac sac me inj ngac gitêtj, aö kayalê dom. Gêtj tigenj aö kayalê. Muñ-nga aö ngac tapec, ma kwahic dec aö tanôñ po asê.” ²⁶ Goc sêndac inj, “Inj kôm gêtj sake têtj am? Inj kôm am tanôm ñayham sa ñalêtj bocke? Sôm asê têtj yac.” ²⁷ Ma inj sôm, “Aö gasôm têtj mac su, magoc mac akôc anej yom sa dom. Tu sake-nga mac bu anjô tiyham? Mboe mac atac

whiñ bu ati iñ ndê sêñomi awhiñ, a?" ²⁸ Têñ dinañ sêpu iñ ma sêsôm, "Mba! Am daôm ti ñgac dinañ ndê ñgacsêñom! Moses ndê sêñomi yac. ²⁹ Yac anyalê bu Anötö kên iñ ndê yom têtñ Moses, magoc ñgac dinañ ti iñ ndê ñahu, yac anyalê dom." ³⁰ Goc ñgac dau sôm, "Gêñ kaiñ danj solop! Mac asôm bu mac anyalê iñ ndê ñahu dom. Tigeñ alic su nañ! Iñ kôm aô tanôñ po asê. ³¹ Yac tanjalê bu Anötö oc kên danja têtñ lau sa dom. Mba! Iñ kên danja lau gitêtñ nañ sêñkuc iñ ndê yom. ³² Yac danjô danj muñ su dom, bu ñamalac danj kôm ñgac nañ dinda kôc iñ ti tapeç, nañ tandô po asê. Mba sambuc! ³³ Ñgac dinañ bu meñ akên Anötö dom, dec oc tòm dom bu iñ kôm gêtñ danj."

³⁴ Ñac sêñgô iñ ndê yom dinañ, dec gêli ñac si ñalôm sa ñandô. Ma sêsôm, "Am bu êmdôhôn yac, a? Sac gêm am ahuc têtñ ndoc dinam kôc am!" Goc sêtin iñ sa awê gi.

Lau nañ sêkên whiñ Yisu dom, nañ sêtôm lau tapeç

³⁵ Têtñ ndoc Yisu ñgô ñawaê bu lau Palêsai sêtin ñgac dau su, nañ iñ kêsâlê iñ e tap iñ sa, ma ndac iñ, "Am kên whiñ Ñamalac ndê Atu, me mba?" ³⁶ Ma iñ ô yom ma sôm, "O ñadau! Ñamalac ndê Atu iñ asa? Sôm têtñ aô, goc aô wakên whiñ iñ." ³⁷ Goc Yisu sôm, "Am gêlic iñ su. Aô ñgac dauñ dec, nañ gasôm yom têtñ am." ³⁸ Ma iñ sôm, "Pômdau, aô gakên whiñ am." Goc iñ pôn haduc têtñ Yisu. ³⁹ Ma Yisu sôm, "Aô gasip nom gameñ ma lau oc sêtap matôc sa tu aô-ñga. Lau tapeç oc sêti lau tandô ñayham, ma lau nañ gauc gêm bu ñac lau tandô ñayham, nañ oc sêtôm lau tapeç." ⁴⁰ Lau Palêsai ñatô sêmbo sêwhiñ, ma sêñgô Yisu ndê yom dinañ ma sêndac, "Bocke? Am sôm bu yac tanpeç awhiñ, a?" ⁴¹ Ma iñ sôm, "Mac bu lau tampeç, dec mac nem giso mba. Mac asôm bu mac lau tanôm ñayham, magoc mac akên whiñ aô dom. Tu dinañ-ñga dec mac nem giso gacgeñ yêc mac-ñga."

10

Yom gôlin pi ñgac yob domba-ñga

¹ Ma Yisu sôm, "Yom ñandô aô wasôm têtñ mac, bu ñgac nañ sôc domba si tunlôm yêc gatam dom, magoc kégili tunj bambalin bu sôc ndi, nañ ñgac kañ-nda. ² Magoc ñgac nañ sôc domba si tunlôm yêc gatam solop, nañ ñgac yob domba-ñga ñandô. ³ Ñgac nañ yob gatam oc lêc gatam su têtñ iñ, ma domba sêñyalê iñ awha. Iñ oc ta domba tigeñ-tigeñ si ñaê, ma wê ñac sêsa sêndi. ⁴ Têtñ ndoc iñ kôc iñ ndê domba hoñ sêsa si, nañ iñ kêsêlêñ muñ ma ñac sêñkuc iñ, bu ñac sêñyalê iñ awha. ⁵ Tigeñ ñac oc sêñkuc ñgac apa danj dom. Mba! Ñac oc sêlhô bambalin yêc iñ, bu sêñyalê iñ awha dom!" ⁶ Yisu sôm yom gôlin dinañ, magoc ñac sêñyalê iñ ndê yom ñahu dom.

Yisu iñ gatam domba-ñga

⁷ Bocdinañ Yisu sôm tiyham, "Yom ñandô aô wasôm têtñ mac! Aô gatôm gatam tu domba sêsôc si tunlôm sêndi-ñga. ⁸ Kêdôhônwaga tasanj hoñ nañ sêhôn asê sêmuñ aô, nañ lau kañ. Magoc domba sêkên danja ñac dom. ⁹ Aô gatam, ma domba nañ sêsôc yêc aô, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-ñga sa. Ñac oc sêsôc sêsa, ma sêtap gêtñ sêneñ-ñga ñayham sa. ¹⁰ Ñgac kañ meñ bu nem kañ ti ndic ndu ma señ popoc. Iñ ndê

gwelenj dau dinarj. Tigenj aö gamej bu wamasanj lënj bu lau sêtap Anötö ndê mwasiñj sêndöc tali-nga sa, ma mwasiñj dau oc êñsalê ñac ahuc.”

Yisu inj Njatau yob domba-nga ñayham

¹¹ “Aö ñgac wayob domba-nga ñayham. Ñgac yob domba-nga ñayham oc kêñj dau sambuc e nditôm inj mbac ndu bu nem inj ndê domba sa. ¹² Magoc ñgac nanj yob domba tu tap ñaöli sa-nga, nanj gitôm ñgac nanj yob dau ndê domba, nanj dom. Inj bu lic giam sac danj menj, dec inj oc hu domba sinj ma lhö ndi. Goc giam sac oc serj domba ma sêlhö bambalinj. ¹³ Ñgac dinarj oc lhö ndi, bu inj gêm gwelenj tu awa-nga ñambwa, ma hêgo dau tu domba-nga dom.

¹⁴⁻¹⁵ “Aö ñgac wayob domba-nga ñayham. Gitôm Damanj kêyalê aö, ma aö kayalê Damanj, bocdinarj aö kayalê anej domba, ma anej domba sêñyalê aö. Ma wakêñj dauj sambuc e nditôm wambac ndu bu wanem ñac sa. ¹⁶ Ma anej domba ñatô sêmbo, nanj sêmbo sêwhinj domba toñ dindec dom. Aö wandic ñac sa sêmeñj sêmbo sêwhinj domba dindec, ma ñac oc sêti toñ tigenj. Ñac si ñatau tigenj aö dec wayob ñac, ma ñac honj oc sêkêñj danja aö awhanj.

¹⁷ “Damanj tac whinj aö, bu aö wakêñj dauj gacgenj wambac ndu, ma tinjambu aö watisa tiyham. ¹⁸ Ñamalac danj oc kôc tanjli ñahu su yêc aö dom. Aö dauj oc wahu tanjli ñahu sinj tôm aö dauj atac whinj. Anötö kêñj ñaclai têtj aö bu aö dauj wahu sinj, ma bu aö dauj wakôc sa tiyham. Damanj gic atu yom dau dinarj.”

¹⁹ Lau bata Israel-nga sêñgô yom dinarj ma sêwhê dau kôc ti sêsenj dandi tiyham. ²⁰ Lau daêsam sêsôm, “Ñalau sac danj mbo inj ndê ñalôm ma kôm inj ndê gauc timboloc. Anjô inj ndê yom dom!” ²¹ Magoc lau ñatô sêsôm, “Ñgac ti ñalau sac oc sôm yom kainj dinarj dom. Ma ñalau sac oc kôm ñgac tapec tandô po asê dom!”

Lau bata Israel-nga sêtinj Yisu su

²² Têtj ndoc uhö-nga, lau Israel-nga si †Mwasiñ Sic Gawi Lôm-nga hóc asê Jerusalem. ²³ Yisu kêsêlêñj mbo lôm dabunj ñabatêmnö, mbo gamej nanj sêsam bu Solomon ndê Batêm. ²⁴ Ma lau bata Israel-nga sêkac sa sêñgihi inj ahuc, ma sêsôm, “Ñasawa baliñ lec yac atac lu-lu tu am-nga. Bocdinarj dec sôm yom yêc awê têtj yac. Am Mesaya dau, me mba?” ²⁵ Ma Yisu sôm, “Aö gasôm têtj mac su, magoc mac akêñj whinj aö dom. Ma aö gakôm gêtj dalô gam Damanj anjô. Gêtj dau punj yom ñandô pi aö dôñ, ma whê anej ñahu sa tiawê. ²⁶ Magoc mac akêñj whinj aö dom, ñahu bu mac ati aö neñj domba dom. ²⁷ Anej domba sêkêñj danja aö awhanj. Aö kayalê ñac, ma ñac sêñkuc aö. ²⁸ Aö oc wakêñj ñac sêndöc tali ñapanj ma oc tôm dom bu ñac sêñinja têtj têm ñambu-nga dom. Ma lau danj sêtôm dom bu sêñgaho ñac su yêc aö amanj. ²⁹ Damanj kêñj anej domba têtj aö, ma gêtj danj hóc gêlêc inj su dom. Bocdinarj lau danj sêtôm dom bu sêñgaho ñac su yêc Damanj amba. ³⁰ Alu Damanj ati gêtj tigenj.”

³¹ Têtj dinarj lau bata sêkôc hoc sa tiyham bu sêtuc inj. ³² Magoc inj sôm têtj ñac, “Mac bu atac aö ña hoc tu gêtj dalô bocke-nga? Bu aö gatôc gêtj ñayham daêsam têtj mac, tôm nanj Damanj kêñj têtj aö.” ³³ Ma ñac sêo yom ma sêsôm, “Yac bu atac am tu gêtj danj nanj am kôm-nga dom. Mba! Am ñamalac danj, magoc toc daôm sa bu nditôm Anötö dau. Am nem yom dinarj sac sambuc, ma tu dinarj-nga yac bu atac am ña hoc.”

³⁴ Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac anyalê yom nanj Anötö dau sôm pi lau bata Israel-nga nãtô, nanj sêto yêc mac nem Buku Yomsu-nga* bocdec bu, ‘Aô gasam mac bu anötöi.’ ³⁵ Anjô su nanj! Anötö kêñ inj ndê yom têtj lau nom-nga dinanj, ma sam nãc bu anötöi. Ma gitôm dom bu dasenj Anötö ndê yom danj su. ³⁶ Ma aô bocke? Damanj dau kêyalinj aô sa ma kêkinj aô gasip nom gamenj. Bocdinanj tu sake-nga mac asôm bu anenj yom sac sambuc, têtj ndoc aô gasôm bu aô Anötö ndê Atu? ³⁷ Aô bu wakôm Damanj ndê gwelenj nanj kêñ sip aô amanj, nanj dom, nanj akêtj whinj aô dom. ³⁸ Tigenj aô gakôm Damanj ndê gwelenj, ma bocdinanj dec mac bu akêtj whinj anenj yom dom, tigenj akêtj whinj tu gêtj nanj aô gakôm-nga. Ma bocdinanj mac oc anyalê pi nãndô bu Damanj mbo aô nãlôm, ma aô gambo inj nãlôm.”

³⁹ Têtj dinanj sêñsahê tiyham bu sêkôc inj dôñ, magoc nãc gitôm dom, ma inj kôlhô gi. ⁴⁰ Ma inj pi Bu Jordan nãdanja gi, ma mbo gamenj nanj mun-nga Jon kêku lau mbo. ⁴¹ Lau daêsam sêsa sêtêtj inj si, ma sêsôm têtj dau, “Jon kôm gêtj dalô danj dom. Magoc yom honj nanj inj sôm pi ngac dindec, nanj yom nãndô.” ⁴² Ma lau daêsam sêkêtj whinj Yisu yêc gamenj dinanj.

11

Lasarus mbac ndu

¹⁻² Ngac danj nãê Lasarus mbo malac Betani. Ma inj ndê lhuwê lu sêmbo, danj ndê nãê Mata, ma danj nãê Maria, awhê nanj tinjambu tac bu nãmalu nãyham pi Pômdau gahi, ma puñ nã inj kêclauñ. Têtj béc danj Lasarus gêmbac. ³ Goc Maria lu Mata sêkêtj yom têtj Yisu bocdec bu, “Pômdau, ngac nanj am atac whinj dec gêmbac.” ⁴ Yisu ngô yom dau ma sôm, “Inj gêmbac tu bu mbac ndu nãmbwa-nga dom. Inj gêmbac bu tôc Anötö ndê nãclai ti waê asê, ma bu Anötö ndê Atu tap waê sa whinj.”

⁵ Yisu tac whinj Maria lu Mata ma Lasarus. ⁶ Tigenj têtj ndoc inj ngô nãwaê bu Lasarus gêmbac, nanj inj têtj inj gi nãgahô dom. Inj gacgenj mbo gamenj dinanj gitôm béc lu. ⁷ Goc inj sôm têtj inj ndê ngacsêñomi, “Dalhô dambu datêtj gamenj Judia-nga dandi.” ⁸ Magoc nãc sêsôm, “Kêdôhônjwaga, mba! Nãsawa apê lec lau bata Israel-nga nanj sêmbo dindê, nanj tac whinj bu sêtuc am nã hoc. Bocke dec am bu mbu ndi tiyham?” ⁹ Ma Yisu ô yom nã yom gôlinj danj, ma sôm, “Têtj béc honj ac pô gamenj gitôm acgatu nãsawa 12, ma tinjambu nãsec sa. Nãmalac danj bu êñsêlêtj têtj ndoc ac-nga, dec inj oc tinj gahi dom, bu inj gêlic nãwê nom dindec-nga. ¹⁰ Magoc inj bu êñsêlêtj têtj ôbwêc, dec inj oc tinj gahi, bu inj ndê nãwê mba.” ¹¹ Goc Yisu gic têku yom ma sôm, “Yac nenj silip Lasarus yêc béc. Aô watêtj inj wandi bu wauñ inj sa.” ¹² Ma ngacsêñomi sêsôm, “Pômdau, inj bu yêc béc yêc, dec inj dau oc nãyham sa.” ¹³ Nãc gauc gêm bu Yisu sôm bu Lasarus mbo tali ma yêc béc, magoc inj ndê yom dau nãhu bu Lasarus mbac ndu su. ¹⁴ Goc Yisu sôm yom yêc awê têtj nãc bu, “Lasarus mbac ndu. ¹⁵ Tu mac-nga dec aô atac nãyham bu aô gambo g awhinj inj dom, bu kwahic dec mac oc akêtj whinj tu gêtj nanj aô bu wakôm-nga. Bocdinanj yac datêtj inj

* **10:34** Yom dau yêc Buku Wê-nga 82:6 (alic footnote yêc Jon 15:25). Anötö dau kêñ nãclai têtj kinj ti gôlinjwaga bu sênem gôlinj sêmbo nom, ma bocdinanj inj sam nãc bu anötöi. Ma têm nãtô inj sam nãc bu Anötö atui - alic BW 2:7 ma 82:6.

dandi.” ¹⁶ Ma Tomas, ngacsêngom naŋ sêsam bu Lôcmpôn, naŋ sôm têt ngacsêngomi ñatô, “Ayôc! Dawhiŋ iŋ dandi, ma dambac ndu dawhiŋ iŋ.”

Yisu iŋ yac neŋ datisa ti dambo taŋli ñahu

¹⁷ Yisu hôc asê gameŋ Judia-ŋga ma tap sa bu sêkêŋ Lasarus ndê ñamlan yêc hocsuŋ dan gitôm bêc hale su. ¹⁸ Malac Betani yêc suŋ sa têt Jerusalem, seŋ ñasawa gitôm kilometa tô. ¹⁹ Ma lau Israel-ŋga daêsam sêsa akêŋ Jerusalem sêmeŋ, ma sêndôc sêwhiŋ Mata lu Maria, bu sênem malô iŋlu tu lhuŋgac hu iŋlu siŋ-ŋga. ²⁰ Mata ngô bu Yisu kêsêlêŋ meŋ, goc sa gi bu lic iŋ, magoc Maria ndôc andu. ²¹ Têt ndoc Mata hôc asê Yisu, naŋ iŋ sôm têt iŋ, “O Pômdau, am bu mbo, dec aô lhuŋgac oc mbac ndu dom. ²² Magoc kwahic dec am mweŋ hôc asê su, ma aô kayalê bu gêŋ bocke naŋ am bu ndac têt Anôtô, naŋ iŋ oc kôm.” ²³ Ma Yisu sôm, “Am lhômngac oc tisa ma mbo tali tiyham.” ²⁴ Dec Mata ô yom ma sôm, “Aêc! Aô kayalê bu iŋ oc tisa têt bêc ñambu-ŋga naŋ lau batê hoŋ oc sêtisa.” ²⁵ Goc Yisu sôm, “Ñamalac si sêtisa ma sêmbo tali ñahu, naŋ aô dauŋ. Asa naŋ kêt whiŋ aô ma mbac ndu su, naŋ oc mbo tali tiyham. ²⁶ Ma asa naŋ mbo tali ma kêt whiŋ aô, naŋ oc ñiŋga têt têt ñambu-ŋga dom, iŋ oc gacgeŋ mbo tali. Am kêt whiŋ yom dindêc, me mba?” ²⁷ Ma Mata sôm, “Aêc Pômdau! Aô gakêŋ whiŋ bu am Mesaya, ma Anôtô ndê Atu naŋ iŋ gi bata bu êŋkiŋ sip nom meŋ.”

²⁸ Mata sôm yom dinaŋ su, goc mbu gi ma ta Maria têt iŋ meŋ. Ma iŋ sôm têt iŋ, “Kêdôhônwaga meŋ su, ma iŋ ndac am.” ²⁹ Maria ngô su, goc tisa ñagahô bu sa têt Yisu ndi. ³⁰ Têt ndoc dinaŋ Yisu hôc asê Betani su dom, iŋ gacgeŋ mbo gameŋ naŋ Mata hôc pi iŋ. ³¹ Lau Israel-ŋga naŋ sêmbo andu sêwhiŋ Maria tu bu sênem malô iŋ, naŋ sêlic iŋ tisa ñagahô ma kôlhô gi. Ñac gauc gêm bu iŋ oc têt sêhô ndi bu taŋ lhuŋgac mbo dindê, ma bocdinaŋ sêsa si ma sêŋkuc iŋ.

³² Têt ndoc Maria hôc asê gameŋ naŋ Yisu mbo ma gêlic iŋ, naŋ iŋ hu dau sip nom yêc iŋ gahi-ŋga, ma sôm, “O Pômdau, am bu mbo, dec aô lhuŋgac oc mbac ndu dom.” ³³ Yisu gêlic Maria taŋ, ma gêlic lau Israel-ŋga naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêtaŋ bocdinaŋ, dec kêsahê ñawapac atu yêc ndê ñalôm. ³⁴ Ma iŋ ndac, “Mac aŋsuhuŋ iŋ yêc nde?” Ma sêsôm, “Mweŋ Pômdau, ma lic.” ³⁵ Têt dinaŋ Yisu tasulu sa. ³⁶ Ma lau Israel-ŋga dinaŋ sêsôm, “Alic, iŋ atac whiŋ Lasarus ndu andô.” ³⁷ Magoc ñatô sêsôm, “Iŋ kôm ngac tapec tandô po asê. Bocke dec iŋ kôm Lasarus ñayham sa dom, ma iŋ mbac ndu?”

Yisu uŋ Lasarus sa

³⁸ Têt dinaŋ Yisu ndê ñalôm ñawapac atu tiyham, ma iŋ kêsêlêŋ têt sêhô gi. Ñac sêkêŋ ngac batê dau ndê ñamlan yêc hocsuŋ dan, ma sêmpi hoc dan gi ndôc sê awha ahuc. ³⁹ Têt ndoc Yisu hôc asê, naŋ iŋ sôm têt lau naŋ sêwhiŋ iŋ bu, “Mac ampi hoc dau sa.” Magoc ngac batê ndê lhuwê Mata sôm, “Pômdau! Iŋ yêc gitôm bêc hale su. Oc ñamaniŋ sa su.” ⁴⁰ Dec Yisu sôm, “Aô gasôm têt am su, bu kêt whiŋ, dec am oc lic Anôtô ndê ñaclai ti ñawasi.” ⁴¹ Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc lau sêmpi hoc dau sa. Ma Yisu tatac undambê ma sôm, “Damaŋ, aô wanem danŋe am, bu am ngô aneŋ yom. ⁴² Aô kayalê bu am kêt danŋam aô ñapaŋ, magoc kwahic dec aô bu wanem danŋe am, bu lau naŋ sêlhac dec oc sêŋgô aneŋ yom, ma sêkêŋ whiŋ bu am kêkiŋ aô gameŋ.” ⁴³ Goc iŋ mbwêc awha atu, “Lasarus!

Sa mweṅ!" ⁴⁴ Dec Lasarus sa meṅ, ma po naṅ sêmpaṅ iṅ gahi ti amba, ma po daṅ naṅ sêhi pi iṅ ṅagôlôn, naṅ gacgeṅ sêyêc iṅ. Ma Yisu sôm têṅ ṅac, "Akôc po su yêc iṅ, ma akêṅ iṅ lhô ndi."

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu

⁴⁵ Tu gêṅ atu dinaṅ-ṅga dec lau Israel-ṅga daêsam naṅ sêmbo sêwhiṅ Maria ma sêlic gêṅ naṅ Yisu kôm, naṅ sêkêṅ whiṅ iṅ. ⁴⁶ Magoc ṅatô sêtêṅ lau Palêsai si, ma sic miṅ pi gêṅ naṅ Yisu kôm. ⁴⁷ Goc dabuṅsiga atu-tu ti lau Palêsai sêmbwêc lau †Sanedrin-ṅga sêpitigeṅ, ma sêndac ṅac, "Yac oc dakôm gêṅ sake? Ṅac dinaṅ kôm gêṅ dalô daêsam. ⁴⁸ Yac bu dalhac iṅ ahuc dom, dec lau hoṅ oc sêkêṅ whiṅ bu iṅ Mesaya dau. Ma lau Rom-ṅga oc sêmeṅ ma sêseṅ yac neṅ gameṅ danem akinṅ Anôtô-ṅga ti yac lau Israel-ṅga hoṅ su."

⁴⁹ Têṅ yala dinaṅ Kayapas iṅ †dabuṅsiga ṅamata-ṅga. Ma iṅ sôm têṅ lau Sanedrin-ṅga, "Mac nem gauc sa dom! ⁵⁰ Iṅ mbac ndu maṅ! Yham dom bu lau Israel-ṅga hoṅ sêniṅga. Ṅac tigeṅ bu mbac ndu ô lau hoṅ, naṅ oc ṅayham hôc gêlêc su." ⁵¹ Kayapas sôm yom dinaṅ ṅa iṅ dau ndê gauc dom. Magoc têṅ yala dinaṅ iṅ dabuṅsiga ṅamata-ṅga, dec iṅ sôm yom dau gitôm propet daṅ. Ma yom dau ṅahu bocdec bu. Yisu oc mbac ndu tu lau Israel-ṅga hoṅ. ⁵² Ma tu ṅac tawasê-ṅga dom. Iṅ oc mbac ndu tu Anôtô ndê lau hoṅ naṅ sêmbo gameṅ nom-ṅga tidau-tidau, tu bu ndic ṅac hoṅ sa sêpitigeṅ.

⁵³ Bocdinaṅ têṅ bêc dinaṅ lau bata Israel-ṅga dinaṅ sic hu sêṅsalê lêṅ bu sêndic Yisu ndu. ⁵⁴ Ma tu dinaṅ-ṅga Yisu kêsêlêṅ mbo awê yêc lau Israel-ṅga ṅalôm dom. Iṅ kôlhô gi mbo malac Eprayim, naṅ yêc gameṅ sawa ṅamakê. Ma iṅ ndê ṅgacsêṅjomi sêmbo gameṅ dinaṅ sêwhiṅ iṅ.

⁵⁵ Têṅ ndoc lau Israel si om atu Mwasinṅ Pasowa-ṅga meṅ kêpiṅ, n aṅ lau daêsam yêc gameṅ ṅamakê-ṅga sêpi Jerusalem si. Ṅac bu sêṅkuc lau Israel si lêṅ sêmasaṅ dau ṅawasi sa yêc Anôtô aṅgô-ṅga muṅ su naṅ goc Pasowa ṅabêc hôc asê. ⁵⁶ Ma ṅac sêṅsalê Yisu ṅapaṅ. Têṅ ndoc sêkac sa sêmbo lôm dabuṅ, naṅ sêndac dandi, "Mac gauc gêm bocke? Iṅ oc meṅ tu Mwasinṅ Pasowa-ṅga, me mba?" ⁵⁷ Tigeṅ dabuṅsiga atu-tu ti lau Palêsai sic atu lau bu asa bu tap gameṅ naṅ Yisu mbo, naṅ sa, naṅ kêṅ ṅawaê têṅ ṅac, ma ṅac oc sêkôc iṅ dôṅ.

12

Maria gêm oso Yisu

(*Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Luk 7:37-38*)

¹ Bêc 6 yêc dôṅ yêc bu Mwasinṅ Pasowa-ṅga hôc asê, ma Yisu têṅ malac Betani gi. Lasarus, ṅac naṅ iṅ uṅ sa akêṅ lau batê-ṅga, naṅ mbo malac dinaṅ. ² Ma yêc Lasarus ndê andu, ṅac sêndê mwasinṅ tu Yisu-ṅga. Lasarus ti lau ṅatô seṅ gêṅ sêndôc sêwhiṅ iṅ, ma Mata gêm akinṅ ṅac mbo. ³ Goc Maria meṅ, kôc a ṅakwi ṅamalu ṅayham naṅ ṅaôli atu sip kac daṅ, ma kêc pi Yisu gahi. Goc iṅ puṅ iṅ gahi ṅa iṅ dau kêclaunṅ. Ma gêṅ dau ṅamalu hôṅ dau sa ma gêm andu ṅalôm ahuc.

⁴ Têṅ dinaṅ Judas Iskeriot, ṅgacsêṅjom naṅ tiṅambu hoc Yisu asê, naṅ sôm, ⁵ "Bu ṅamalu ṅayham dindêc ṅaôli atu, gitôm denarii 300 naṅ dakôc ti ṅaôli tu gwelêṅ yala sambuc-ṅga. Tu sake-ṅga awhê dec kêyainṅ? Gitôm bu dakêṅ têṅ lau sênemlihi, ma dakêṅ ṅa-awa tu danem lau ṅalôm sawa

sa-nga.” ⁶ Judas sôm yom dinanj, magoc inj gauc gêm lau ñalôm sawa dom. Inj sôm yom dinanj ñahu bu inj ñgac kañ-nda. Inj yob ñgac-sêñomi si talhi mone-nga, ma gêm kañ mone ñatô bu nem dau sa. ⁷ Magoc Yisu ô inj ndê yom ma sôm, “Mac alhac awhê dindéc ahuc dom. Inj yob gêñ dau ñapanj e kwahic dec, gic waê bêc sêñsuhuj aõ-nga. ⁸ Lau ñalôm sawa oc sêmbo sêwhinj mac ñapanj. Tigenj aõ oc wambo wawhij mac ñapanj dom.”

Lau dabuñsiga sêkic yom pi Lasarus

⁹ Têñ ndoc dinanj lau Jerusalem-nga daêsam sêñgô ñawaê bu Yisu mbo malac Betani, dec sêsa si bu sêlic inj. Ma ñac bu sêlic Lasarus, ñgac nanj Yisu unj sa yêc lau batê-nga, nanj whinj. ¹⁰ Tu dinanj-nga dabuñsiga atu-tu Israel-nga sêkic yom bu sêndic Lasarus ndu whinj. ¹¹ Ñahu bu lau Israel-nga daêsam sêhu ñac sinj ma sêkêñ whinj Yisu tu Lasarus-nga.

Yisu sôc malac Jerusalem gi

(Mat 21:4-9; Mak 11:7-10; Luk 19:35-38)

¹² Têñ ñagalañsê lau daêsam nanj sêmbo Jerusalem tu Mwasinj Pasowa-nga sêñgô ñawaê bu Yisu kêsêlêñ mbo senj bu têtñ Jerusalem meñ. ¹³ Bocdinañ ñac sêsa si bu sêkôc inj sa. Sêhóc tôm tôm ñalauñ ma sêmbwêc, “Hosana! Tampinj inj nanj meñ gêm Pômdau añgô. Tampinj lau Israel-nga si Kinj.” ¹⁴ Yisu kêsêlêñ meñ ndôc donki ñatu danj ñahô, ma ñalêñ dinanj propet akwa danj ndê yom ñandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

¹⁵ O mac lau †Sayon-nga, atôc daôm dom. Alic mac nem Kinj têtñ mac meñ, ndôc donki ñatu ñahô. *[Sek 9:9]*

¹⁶ Yisu ndê ñgacsêñomi sêlic gêñ hoñ dinanj, magoc ñac sêñyalê ñahu dom. Tigenj tinjambu, têtñ ndoc Yisu tisa ti ñawasi atu, nanj sêñyalê bu yom dau, nanj sêto munj su, nanj hêganônj Yisu, ma tu dinanj-nga lau sêkôm gêñ dinanj têtñ inj.

¹⁷ L au daêsam nanj sêmbo sêwhinj Yisu têtñ ndoc inj mbwêc Lasarus ma unj inj sa akêñ lau batê-nga, nanj sic minj pi inj ñapanj. ¹⁸ Bocdinañ lau daêsam sêñgô ñawaê bu Yisu kôm gêñ dalô atu dinanj, ma sêsa si bu sêlic inj têtñ bêc dinanj. ¹⁹ Ma têtñ têm lau Palêsai sêlic gêñ dau, nanj sêsôm têtñ dandi, “Alic, yac neñ yom hoñ ñandô mbasi. Yac oc dalhac inj ahuc ñalêñ bocke? Lau hoñ oc sêñkuc inj!”

Yisu sôm gwananj bu inj oc mbac ndu

²⁰ Lau Grik ñatô sêmbo sêwhinj lau nanj sêpi malac Jerusalem tu sênem akinj Anôtô-nga têtñ om atu Pasowa-nga. ²¹ Lau Grik dinanj sêtêñ Pilip, ñgacsêñom nanj meñ akêñ malac Betsaida yêc gameñ Galili-nga, ma sêsôm têtñ inj bu, “O ñgac atu, yac bu alic Yisu.” ²² Dec Pilip gi sôm yom dau têtñ Andru, ma injlu si sêsôm têtñ Yisu. ²³ Yisu ñgô yom dau goc sôm yom gôlinj danj bocdec bu, “Ndoc meñ sa bu ñamalac ndê Atu tap inj ndê waê atu sa. ²⁴ Aõ wasôm yomandô têtñ mac. Gêñ ñawhê danj bu sêsô sip nom ndi dom, dec gêñ tigenj dau oc gacgeñ yêc. Magoc gêñ dau bu dasô sip nom ñalôm ndi, dec oc tibalê ma ninja, magoc tinjambu oc po pi meñ ma nem ñandô daêsam tiyham. ²⁵ Asa nanj tac whinj bu sap gêñ nom-nga dôñ ñapanj tu mbo tali-nga, nanj oc ninja. Magoc asa nanj bu hu gêñ nom dindéc-nga sinj tu êñkuc aõ-nga, nanj tap senj ndôc tali têtñ têm ñambu-nga-nga sa. ²⁶ Asa nanj gauc gêm bu nem akinj aõ, nanj meñ êñkuc aõ. Ma gameñ nanj aõ oc wambo, nanj inj nanj gêm akinj aõ, nanj oc mbo bocdinañ. Lau hoñ nanj sem akinj aõ, nanj Damanj oc toc ñac sa.

27 “Kwahic dec aö neŋ ɲalôm kedehe aö ɲandô. Tigen aö wandac Daman bu eŋgaho aö su yêc ndoc ɲawapac-ɲga dindec dom. Mba! Tu gêŋ dau dindec-ɲga dec aö gameŋ. 28 Daman, aö wasa lêŋ dindec tu bu wapo nem waêm sa.”

Yisu sôm yom dinaŋ, ma awha daŋ sa akêŋ undambê bocdec bu, “Aö gatap waêŋ sa tu am-ɲga su, ma watap sa tiyham.” 29 Lau daêsam naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ sêŋgô ɲakêcsia dau, ma ɲatô sêsôm bu wapap gic. Ma ɲatô sêsôm bu aŋela daŋ sôm yom têtŋ Yisu. 30 Magoc Yisu sôm, “Awha dinaŋ sa tu aö-ɲga dom, magoc sa tu mac-ɲga. 31 Kwahic dec ti ndoc Anötô êmatôc lau nom dindec-ɲga. Ma iŋ oc êmasuc nom dindec ɲadau su.* 32 Magoc têtŋ ndoc sêndic aö pi a ma sêsuŋ aö sa yêc nom, naŋ aö oc wahê ɲamalac akêŋ gameŋ hoŋ sêtêtŋ aö sêmêŋ.” 33 Yisu sôm yom dinaŋ bu tôc ɲalêŋ naŋ iŋ oc mbac ndu, naŋ asê.

34 Ma lau dinaŋ sêô iŋ awha ma sêsôm, “Sêto yom yêc buku yomsu-ɲga, naŋ sôm bu Mesaya oc mbo ɲapaŋ. Ma bocke dec am sôm bu ɲac oc sêsuŋ ɲamalac ndê Atu sa? ɲamalac ndê Atu dau iŋ asa?” 35 Goc Yisu sôm, “Ya ɲawê oc mbo whiŋ mac ɲasawa saun, ma boc-dinaŋ aŋsêlêŋ ambo ɲawê dau ɲalôm, bu ɲasec nem mac ahuc dom. Lau naŋ sêŋsêlêŋ sêmbo ɲasec ɲalôm, naŋ sem gauc gameŋ naŋ oc sêndi naŋ. 36 Akêŋ whiŋ ɲawê dau naŋ kwahic dec mbo whiŋ mac, ma mac oc ati lau ɲawê-ɲga.” Yisu sôm yom dau su, goc hu ɲac siŋ, ma siŋ dau têtŋ ɲac.

Lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu dom

37 Yisu kôm gêŋ dalô daêsam yêc lau Israel aŋgô-ɲga, magoc daêsam sêkêŋ whiŋ dom bu iŋ Mesaya dau. 38 Ma bocdinaŋ yom naŋ propet Aisaya to muŋ su, naŋ ɲandô sa. Yom dau yêc bocdec:

Pômdau, ɲac si asa kêtŋ whiŋ yom naŋ yac ahoc asê?

Ma ɲac si asa ndê gauc sa pi am nem ɲaclai atu, naŋ am tôc tiawê? [*Ais 53:1*]

39 Bocdinaŋ Anötô ndê propet Aisaya tôc asê gwanan bu lau dinaŋ sêtôm dom bu sêkêŋ whiŋ. Ma iŋ to yom daŋ tiyham bocdec bu:

40 Pômdau kôm ɲac si tandô tipec, ma ɲac si ɲalôm ɲadandi. Bocdinaŋ gitôm dom bu sêlic ɲa tandô, ma sêŋyalê yêc ɲac si ɲalôm. Ma gitôm dom bu ɲac sênem dau kwi, ma wakôm ɲac ɲayham sa tiyham. [*Ais 6:10*]

41 Aisaya to yom dau, ɲahu bu iŋ gêlic Yisu ndê ɲawasi su, ma bocdinaŋ dec sôm yom asê pi iŋ.

42 Yom dau yêc bocdinaŋ, magoc lau Israel-ɲga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, ma ɲac si lau bata ɲatô sêwhiŋ. Tigen ɲac sêtôc si sêkêŋ whiŋ iŋ tiawê dom, ɲahu bu ɲac sêtôc bu lau Palêsai oc sêtŋ ɲac su yêc gôlôwac Israel-ɲga. 43 ɲac atac whiŋ bu ɲamalac sêlic ɲac ɲayham ma sêken waê têtŋ ɲac, hôc gêlêc bu sêtap waê sa yêc Anötô.

* **12:31** Yisu sôm bu Anötô oc êmasuc nom dindec ɲadau su. Têtŋ ndoc Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, iŋ ku Sadaŋ ndê ɲaclai dulu-alic Jon 16:33; Kol 2:15; Hib 2:15; ma 1 Jon 3:8. Yisu ku iŋ dulu su yomandô, magoc Anötô kêtŋ ɲasawa têtŋ Sadaŋ ma iŋ kôm iŋ ndê gwelêŋ yêc nom - alic Epe 2:2; 2 Kor 4:4; ma 1 Jon 5:19. Bocdinaŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ sic waê bu sêlhac ɲanga ma sêndic siŋ têtŋ Sadaŋ, (Jon 17:15; Epe 6:10-18) ma Anötô kêtŋ ɲaclai têtŋ ɲac bu sêku iŋ dulu (Rom 16:20). Têtŋ bêtŋ ɲambu-ɲga, Anötô oc sen Sadaŋ ti iŋ ndê aŋela ti lau sac su ma iŋ ndê ɲaclai oc pacndê sambuc (Rev 20:2-3, 10).

44 Ma Yisu sôm yom awha atu, “Asa nanj kênj whinj aô, nanj kênj whinj aô tanjwasênj dom. Inj kênj whinj inj nanj kêkinj aô gamej, nanj whinj. 45 Ma asa nanj gêlic aô, nanj gêlic inj nanj kêkinj aô gamej, nanj bocdinaj. 46 Aô gahôc asê nom gitôm ya nawê, bu lau hoj nanj sêkênj whinj aô, nanj oc sêmbo njasec dom. 47 Asa nanj ngô anej yom magoc danja wambu dom, nanj aô dauj oc wamatôc inj dom. Bu aô gamej bu wamatôc lau nom-nja dom, magoc bu wanem njac si. 48 Lau hoj nanj sêkôc aô ti anej yom sa dom, nanj oc sêtap matôc sa têtj bêc njambu-nja. Ma njac si matôc njahu sip njac sêkôc anej yom sa dom. 49 Bu aô gasôm dauj nejj yom dom. Damanj nanj kêkinj aô gamej, nanj gic atu yom hoj tu wasôm asê-nja. 50 Ma aô kayalê bu yom nanj inj gic atu, nanj ti njamalac si sejj sêndôc tali njapanj-nja. Bocdinaj anyalê bu yom hoj nanj aô gasôm, nanj kêkuc yom nanj Damanj dau kênj têtj aô.”

13

Yisu kégwasinj njacsênjomi gahi

1 Lau Israel-nja si om atu mwasinj Pasowa-nja mejj kêpinj, ma Yisu kêyalê bu ndoc mejj hôc asê su, bu inj hu nom dindec sinj ma mbu têtj Damba ndi. Inj atac whinj inj dau ndê lau nanj sêmbo nom, ma inj bu tôc asê tiawê, njalêtj nanj inj atac whinj njac ndu andô. 2 Inj ti ndê njacsênjomi sêndôc sêwhinj dau bu sênejj gêtj, ma Judas Iskeriot, Saimon ndê atunjac, mbo whinj njac. Sadajj sip inj ndê njalôm mujj su, ma kênj gauc têtj inj bu hoc Yisu asê. 3 Yisu kêyalê bu Damba kênj gêtj hojj sip inj amba, ma bu inj mejj akêtj Anôtô, ma oc mbu têtj inj ndi. 4 Bocdinaj inj tisa yêc tebo, kac inj ndê njakwê awê-nja su, ma kic po dapuj dauj-nja danj pi inj njampê. 5 Goc inj tac bu sip suc danj, ma gic hu kégwasinj njacsênjomi gahi, ma pujj nj po nanj inj kic pi njampêbalê. 6 Inj têtj Saimon Pita mejj, ma Pita ndac, “Pômdau, am bu êmgwasinj aô gahinj whinj, a?” 7 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Kwahic dec am nem gauc sa dom pi gêtj nanj aô gakôm gambo, tigerj tinjambu am oc êmyalê.” 8 Magoc Pita sôm, “Mba! Am êmgwasinj aô gahinj dom andô!” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aô bu wanjwasinj am dom, dec am oc ti anej danj dom.” 9 Dec Pita sôm, “Bocdinaj Pômdau, êmgwasinj aô gahinj njambwa dom, magoc amanj ti njagôlônj whinj!” 10 Magoc Yisu ô yom ma sôm, “Njamalac nanj gêtjinj bu su, nanj tinjambu êngwasinj gahi njambwa, dec inj ndê njamlic sambuc njawasi sa. Aô wasôm têtj mac lau dinajj bu mac njawasi sa su, magoc mac hojj dom.” 11 Yisu kêyalê njac nanj oc hoc inj asê, ma tu dinajj-nja sôm bu njac hojj njawasi dom.

12 Yisu kégwasinj njac hojj gahi pacndê, dec sôc inj ndê njakwê awê-nja sa tihham, ma mbu gi ndôc ndê mala. Ma inj ndac, “Mac anyalê gêtj nanj aô gakôm têtj mac, nanj njahu, me mba? 13 Inj solop bu mac asam aô bu ‘Kédôhônjwaga,’ ma ‘Pômdau,’ bu aô daujj dindec. 14 Ma kwahic dec aô, mac nem kédôhônjwaga ma Pômdau, kagwasinj mac gahim. Ma aô wasôm têtj mac, bu anjwasinj nem asidôwai si gahi bocdinaj. 15 Aô gatôc njadônj têtj mac, bu mac alic ma akôm tôm aô gakôm têtj mac. 16 Aô wasôm yom njandô, bu njac akinj danj hôc gêlêc inj ndê njadau dom, ma njac ahennja hôc gêlêc inj nanj kêkinj inj, nanj dom. 17 Kwahic dec aô gawhê gêtj dindec sa ma mac anyalê, ma mac bu akôm njandô sa, dec oc atap Anôtô ndê mwasinj sa.”

Yisu sôm ngac hoc ij asê-nga asê

¹⁸ Ma Yisu sôm, “Aô gasôm yom dindéc pi mac hoj dom, bu aô kayalê lau nañ aô kayaliñ ñac sa. Tigeñ yom dañ nañ sêto yêc, nañ oc ñandô sa. Yom dau sêto yêc bocdec bu, ‘Ngac nañ gêñ gêñ whiñ aô, nañ kên kisa aô.’
¹⁹ Aô gasôm yom asê gwanañ pi gêñ dau, bu têtj têtj gêñ dau hôc asê, nañ mac oc akêñ whiñ bu aô Mesaya dau. ²⁰ Aô wasôm yom ñandô têtj mac, bu asa nañ kôc ñamalac nañ aô kakiñ ij, nañ sa, nañ kôc aô dauñ sa. Ma asa nañ kôc aô sa, nañ kôc ij nañ kêkiñ aô gameñ, nañ sa.”

²¹ Yisu sôm yom dinañ su, ma ij ndê ñalôm ñawapac ñandô, dec sôm, “Yomandô aô wasôm têtj mac, bu ngac dañ mbo dec, nañ oc hoc aô asê.”
²² Yisu ndê ngacsêñomi sêñgô yom dinañ ma tahê dandi, bu ñac sem gauc bu ngac nañ ij sôm yom pi, ij asa. ²³ Ngacsêñom nañ Yisu tac whiñ ndu andô, nañ ndôc gi pañ Yisu. ²⁴ Dec Saimon Pita gic amba têtj ij, ma sôm, “Am ndac ij bu ij sôm yom pi asa.” ²⁵ Goc ngacsêñom dau têtj sac Yisu, ma ndac, “Pômdau, asa?” ²⁶ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Ngac nañ aô wapuc bolom dindéc sip sulu ma wakêñ têtj ij.” Goc ij puc bolom sip sulu ma kêñ têtj Judas Iskeriot, Saimon atungac. ²⁷ Judas kôc bolom dau su, ma ñagahô Sadañ sip ij ndê ñalôm. Ma Yisu sôm têtj ij, “Sa ndi, ma gêñ nañ am gauc gêm bu kôm, nañ kôm ñagahô.” ²⁸ Lau hoj nañ sêndôc tebo, nañ sêñgô yom nañ Yisu sôm têtj Judas, magoc sêñyalê ñahu dom. ²⁹ Judas ij ngac nañ yob ñac si talhi mone-nga, ma bocdinañ dec ngacsêñomi ñatô gauc gêm bu Yisu kêkiñ ij sa gi bu nemlhi gêñ tu Mwasij Pasowa-nga, me bu kêñ gêñ têtj lau ñalôm sawa. ³⁰ Judas gêñ bolom nañ Yisu kêñ têtj ij, ma sa awê gi. Ma gameñ ñasec sa.

Yomsu wakuc

³¹ Judas sa gi su, ma Yisu sôm, “Kwahic dec ñamalac ndê Atu oc tap ij ndê waê sa, ma ij oc po Anötô ndê waê sa whiñ. ³² Ma Anötô oc kêñ dau ndê ñawasi têtj ndê Atungac bu po Atu ndê waê sa. Ma ij oc po ndê waê sa ñagahô eñ.

³³ “O aneñ lau hac. Aô wambo wawhiñ mac ñasawa saun eñ. Tiñambu mac oc anjalê aô, tigeñ tôm aô gasôm têtj lau bata Israel-nga su, dec wasôm têtj mac bu gameñ nañ aô bu wandi, nañ mac atôm dom bu ameneñ.
³⁴ Kwahic dec aô wakêñ yomsu wakuc têtj mac bocdec bu. Akêñ nem atac whiñ lom daôm. Tôm aô atac whiñ mac, dec mac atac whiñ nem asidôwai bocdinañ. ³⁵ Ma têtj ndoc lau hoj sêlic mac nem mêtê atac whiñ daôm-nga, dec ñac oc sêñyalê pi ñandô bu aneñ ngacsêñomi mac.”

*Yisu sôm asê bu Pita oc sêc ij ahuc
 (Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)*

³⁶ Goc Saimon Pita ndac ij bu, “Pômdau, am oc mbo nde?” Ma Yisu ô yom ma sôm, “Gameñ nañ aô oc wandi, nañ am gitôm dom bu êmkuc aô kwahic dec. Magoc tiñambu am oc êmkuc aô mweñ.” ³⁷ Goc Pita ndac, “Pômdau, tu sake-nga am sôm bu kwahic dec aô gatôm dom bu wanjuk am? Aô wakêñ dauñ sambuc e nditôm wambac ndu tu am-nga.” ³⁸ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am gauc gêm bu am gitôm bu mbwac ndu tu aô-nga, a? Aô wasôm yomandô têtj am, bu ôbwêc dau dindéc am oc sêc aô ahuc tidim tö muñ, goc dalec oc tañ.”

14

Yisu ti seŋ datêŋ iŋ Damba-ŋga

1 Ma Yisu sôm têtŋ ndê ŋgacsêŋjomi, “Ambo ti nem ŋalôm ŋawapac dom. Akêŋ whiŋ Anötö, ma akêŋ whiŋ aö bocdinaŋ. 2 Ŋalôm daésam yêc Damaŋ ndê andu. Bu mba, oc wasôm yom dindec asê têtŋ mac dom. Aö watêŋ Damaŋ ndê andu dau wandi, bu wamasanŋ mac nem malam. 3 Aêc, aö oc wandi, ma wamasanŋ nem malam, ma tiŋambu aö wambu wameŋ ma wakôc mac sa bu ameneŋ andôc gameŋ dinaŋ awhiŋ aö. 4 Mac anyalê seŋ têtŋ gameŋ naŋ aö oc wandi.” 5 Magoc Tomas sôm têtŋ iŋ, “Pômdu, yac am gauc gameŋ naŋ am oc ndi, ma bocdinaŋ ŋalêŋ bocke dec yac oc anyalê seŋ bu atêŋ gameŋ dau andi?” 6 Ma Yisu sôm, “Aö dauŋ gati seŋ, ma yom ŋandô ti mac andôc tamli ŋahu yêc aö. Aö taŋwasêŋ gati seŋ bu ŋamalac sêtêŋ Damaŋ sêndi, ma seŋ daŋ yêc dom. 7 Mac bu anyalê aö ŋapep, dec oc anyalê Damaŋ whiŋ. Ma kwahic dec ma ndi, mac anyalê iŋ, ma mac alic iŋ su.” 8 Goc Pilip sôm, “Pômdu, tôc Damaŋ têtŋ yac, naŋ goc nditôm.” 9 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, “O Pilip, aö gambo gawhiŋ mac ŋasawa baliŋ su, ma bocke am kêyalê aö dom? Tu sake-ŋga am sôm têtŋ aö bu watôc Damaŋ têtŋ mac? Aö wasôm têtŋ am, bu asa naŋ gêlic aö su, naŋ gêlic Damaŋ su bocdinaŋ. 10 Aö gasôm su, bu aö gambo Damaŋ ŋalôm, ma iŋ mbo aö ŋalôm. Mac akêŋ whiŋ yom dau, me mba? Yom naŋ aö gasôm, naŋ aö taŋwasêŋ neŋ yom dom. Damaŋ naŋ mbo aö ŋalôm, naŋ kôm iŋ ndê gwelen ŋa aö. 11 Aö gasôm bu aö gambo Damaŋ ŋalôm, ma iŋ mbo aö ŋalôm. Akêŋ whiŋ aneŋ yom dinaŋ. Magoc mac bu akêŋ whiŋ aneŋ yom dom, dec gauc nem gêŋ atu-tu naŋ aö gakôm ŋa Damaŋ ndê ŋaclai, ma akêŋ whiŋ tu gêŋ dinaŋ-ŋga. 12 Aö wasôm yom ŋandô têtŋ mac, bu asa naŋ kêŋ whiŋ aö, naŋ oc kôm gêŋ atu-tu gitôm aö gakôm. Ma iŋ oc kôm gêŋ atu-tu naŋ hôc gêlêc iŋ dinaŋ su. Ŋahu bu kwahic dec aö watêŋ Damaŋ wandi. 13 Ma aö wakôm gêŋ bocke naŋ mac atenŋ tu aneŋ ŋaê-ŋga, ma ŋalêŋ dinaŋ aö wapo Damaŋ ndê waê sa. 14 Atenŋ gêŋ tu aneŋ ŋaê-ŋga, ma aö wakôm gêŋ dau ŋandô sa.”

Yisu gic bata bu êŋkiŋ Ŋalau Dabuŋ

15 Ma Yisu sôm, “Mac bu atac whiŋ aö, dec daŋam wambu aneŋ yom. 16-17 Ma aö wandac Damaŋ, ma iŋ oc kêŋ Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga bu meŋ mbo whiŋ mac ŋapaŋ eŋ. Iŋ oc puc mac dôŋ ti nem mac awham ô aö. Lau sac nom-ŋga oc sêkôc iŋ sa dom, bu ŋac sêtôm dom bu sêlic iŋ me sêŋyalê iŋ. Tigeŋ mac anyalê iŋ, bu iŋ mbo whiŋ mac, ma oc mbo mac nem ŋalôm. 18 Aö wahu mac siŋ bu ambo atôm mosibu dom. Mba! Aö dauŋ watêŋ mac waloc.

19 “Ŋasawa saunŋ ma lau nom-ŋga oc sêlic aö tiyham dom, tigeŋ mac oc alic aö. Ŋahu bu aö oc watisa tiyham ma wambo taŋli, ma tu dinaŋ-ŋga dec oc nditôm bu mac ambo tamli ŋapaŋ awhiŋ. 20 Têtŋ têtŋ dinaŋ, mac oc anyalê bu aö gambo Damaŋ ŋalôm, ma mac ambo aö ŋalôm, ma aö gambo mac ŋalôm. 21 Asa naŋ kôc aneŋ yomsu sa yêc iŋ ndê ŋalôm ma daŋga wambu, naŋ têtŋ asê bu iŋ atac whiŋ aö ŋandô, ma Damaŋ oc atac whiŋ iŋ bocdinaŋ. Ma aö dauŋ oc atac whiŋ iŋ, ma watôc dauŋ asê têtŋ iŋ.”

22 Goc ŋgacsêŋjom daŋ ŋaê Judas sôm, “Pômdu, tu sake-ŋga am sôm bu têtŋ daôm asê têtŋ yac, magoc têtŋ lau nom-ŋga hoŋ dom?” (Ŋgacsêŋjom

dinaŋ inŋ Judas Iskeriot dom.)²³ Ma Yisu ô yom ma sôm, “Asa naŋ atac whiŋ aô, naŋ oc daŋga wambu aneŋ yom. Ma Damaŋ oc atac whiŋ inŋ ma alu oc atêŋ inŋ aloc ma ambo awhiŋ inŋ.²⁴ Yom naŋ aô gasôm asê têtŋ mac, naŋ aô daŋŋ neŋ yom dom. Damaŋ naŋ kêkiŋ aô gameŋ, naŋ ndê yom. Tigeŋ lau nom-ŋga naŋ atac whiŋ aô dom, naŋ daŋga wambu aneŋ yom dau dom.

²⁵ “K wahic dec aô gambo gawhiŋ mac ma gasôm yom hoŋ dindec têtŋ mac.²⁶ Magoc tiŋambu, Damaŋ oc êŋkiŋ Ŋalau Dabuŋ nem aô aŋôŋ têtŋ mac loc bu nem mac sa. Inŋ oc êndôhôn mac pi gêtŋ hoŋ, ma kêŋ mac gauc nem yom hoŋ naŋ aô gasôm têtŋ mac su.²⁷ Aô wakêŋ aneŋ yom malô têtŋ mac bu yêc mac ŋapaŋ, dec ambo ti atac malô. Bu yom malô naŋ aô oc wakêŋ têtŋ mac, naŋ hôc gêlêc lau nom-ŋga si su. Bocdinaŋ ahêgo daôm dom, ma atôc daôm dom.

²⁸ “Aô gasôm têtŋ mac bu aô oc wahu mac siŋ, ma tiŋambu oc wambu wameŋ tuiham. Ma mac bu atac whiŋ aô, dec mac oc atac ŋayham bu aô watêtŋ Damaŋ wandi, bu Damaŋ hôc gêlêc aô su.²⁹ Kwahic dec aô gasôm yom dindec têtŋ mac gwananŋ, bu tiŋambu têtŋ ndoc aneŋ yom dau ŋandô sa, naŋ goc mac oc akêŋ whiŋ aô.

³⁰ “Ndoc tiapê, dec gitôm dom bu wasôm yom daêsam têtŋ mac. Ŋahu bu nom dindec ŋadau kêpiŋ bu meŋ. Inŋ dau ndê ŋaclai mba bu kôm gêtŋ daŋ têtŋ aô.³¹ Magoc aô wakôm gêtŋ hoŋ nditôm Damaŋ gic atu aô, ma ŋalêtŋ dinaŋ dec lau nom-ŋga oc sêŋyalê bu aô atac whiŋ Damaŋ. Bocdinaŋ atisa ma dalhô.”

15

Yisu gêm dôhônŋ dau pi a wain

¹ Ma Yisu sôm, “Aô a wain ŋandô,* ma Damaŋ ti ôm wain-ŋga ŋadau.
² A wain ŋasaŋgac hoŋ naŋ sêlhac wain ŋahu aô daŋŋ ma sem ŋandô dom, naŋ Damaŋ oc so kic. Ma ŋasaŋgac naŋ sem ŋandô, naŋ inŋ oc ndic sêli bu kôm ŋawasi sa ma nem ŋandô daêsam.³ Ma ŋalêtŋ tigeŋ, yom naŋ aô gasôm têtŋ mac su, naŋ kôm mac nem ŋalôm ŋawasi sa su.⁴ Asap aô dôŋ, ma aô wasap mac dôŋ bocdinaŋ. A wain ŋasaŋgac daŋ bu sap ŋahu dôŋ dom, dec oc tôm dom bu nem ŋandô yêc dau-ŋga. Ma mac bocdinaŋ. Mac bu asap aô dôŋ dom, dec oc tôm dom bu mac anem ŋandô.⁵ Aô gatôm a w ain ŋahu, ma mac atôm ŋasaŋgac. Asa naŋ sap aô dôŋ, ma aô wasap inŋ dôŋ, naŋ oc nem ŋandô daêsam. Mac bu asap aô dôŋ dom, dec oc atôm bu akôm gêtŋ ŋayham daŋ dom.⁶ Asa naŋ sap aô dôŋ dom, naŋ gitôm ŋasaŋgac naŋ kegwelec sip nom ma tibasô. Ma ŋasaŋgac kaiŋ dinaŋ oc sêhonŋ sa ma sêkêŋ pi ya ndi ma ya neŋ su.

⁷ “Mac bu asap aô dôŋ, ma bu akôc aneŋ yom sa tidônŋ yêc nem ŋalôm, dec gêtŋ bocke naŋ mac bu atac whiŋ, naŋ atêŋ têtŋ Anötô, ma inŋ oc kêŋ têtŋ mac.⁸ Asap aô dôŋ ma anem ŋandô daêsam, dec oc whê mac sa bu aneŋ ŋgacsêŋomi ŋandô, ma ŋalêtŋ dinaŋ mac oc apo Damaŋ ndê waê sa.⁹ Aô atac whiŋ mac, gitôm Damaŋ atac whiŋ aô. Kwahic dec ambo aneŋ atac whiŋ ŋalôm.¹⁰ Aô daŋaŋ wambu yom hoŋ naŋ Damaŋ gic atu aô,

* **15:1** Yêc Yom Lêŋsêm Akwa Anötô gêm dôhônŋ lau Israel-ŋga pi a wain - alic BW 80:8-16, Ais 5:1-7; ma Jer 2:21. Magoc ndoc daêsam lau Israel sêso Anötô ndê métê. Yisu gêm dôhônŋ dau pi a wain, ma sôm bu inŋ a wain ŋandô.

ma aõ gambo in ndê atac whin ɲalôm. Ma mac bu danam wambu yom nan aõ gac atu mac, dec mac oc ambo aneɲ atac whin ɲalôm.

11 “Aõ gasôm yom dindec tɛɲ mac, tu bu aneɲ atac ɲayham nem mac nem ɲalôm ahuc. Ma aneɲ atac ɲayham oc êɲsalê mac ahuc. 12 Aneɲ yomsu dau dec, bu mac atac whin nem asidôwai, gitôm aõ atac whin mac. 13 ɲamalac nan kɛɲ dau sambuc ma mbac ndu ô in ndê asidôwa, nan ndê mêtê atac whin-ɲga hóc gêlêc lau hoɲ si su.

14 “Mac bu anɲkuc aõ neɲ yomsu ma akêɲ nem atac whin lom daôm, nan mac ati aneɲ lau atac whin-ɲga. 15 ɲadau dan oc sôm gɛɲ hoɲ asê tɛɲ in ndê lau akiɲ dom. Magoc gɛɲ hoɲ nan aõ ganɲô yêc Daman, nan aõ gawhê sa tɛɲ mac su. Tu dinaɲ-ɲga aõ wasam mac bu lau akiɲ tiyham dom, magoc aõ wasam mac bu aõ neɲ lau atac whin-ɲga. 16 Mac anɲkuc aõ tu daôm nem gauc-ɲga dom. Mba! Aõ dauɲ kayaliɲ mac sa, ma kakiɲ mac bu asa andi ma anem ɲandô daêsam, nan oc yêc ɲapan. Ma tɛɲ ndoc dinaɲ, gɛɲ sake nan mac atɛɲ tɛɲ Daman anem aõ anɲôɲ, nan in oc kɛɲ tɛɲ mac. 17 Aõ neɲ yomsu dau bocdec bu, atac whin mac nem asidôwai andic ɲawaê.”

Lau nom-ɲga atac tec Yisu ndê lau

18 Ma Yisu sôm, “Tɛɲ ndoc lau sac nom-ɲga atac tec mac, nan gauc nem bu ɲac sêtec aõ muɲ su. 19 Mac bu anɲkuc lau nom-ɲga si mêtê, dec lau nom-ɲga oc atac whin mac, ɲahu bu ɲac atac whin ɲac dau si lau. Magoc mac ambo atôm lau nom-ɲga dom, bu aõ kayaliɲ mac sa su yêc ɲac, ma tu dinaɲ-ɲga dec ɲac oc sêtec mac.

20 Gauc nem yom nan aõ gasôm tɛɲ mac bocdec bu, ‘ɲgac akiɲ dan oc hóc gêlêc in ndê ɲadau dom.’ Lau nom-ɲga sêkɛɲ kisa aõ, ma oc sêkɛɲ kisa mac bocdinaɲ. ɲac sêkôc aneɲ yom sa dom, ma bocdinaɲ ɲac oc sêkôc mac nem yom sa dom. 21 ɲac oc sêkôm gɛɲ hoɲ dinaɲ tɛɲ mac tu mac akêɲ whin aõ-ɲga, ɲahu bu ɲac sɛɲyalê in nan kɛkiɲ aõ gameɲ, nan dom.

22 “Aõ bu wameɲ ma wahoc neɲ yom asê tɛɲ ɲac dom, dec ɲac si giso mba. Magoc ɲac sɛɲgô aneɲ yom hoɲ su ma sêkɛɲ whin dom, dec ɲalêɲ mba bu sêmasaɲ yom tɛɲ Anôtô tu ɲac si giso-ɲga. 23 Asa nan atac tec aõ, nan atac tec Daman whin. 24 Aõ gakôm gɛɲ dalô yêc ɲac si anɲô-ɲga, nan ɲamalac dan gitôm dom bu kôm. Aõ bu watôc tɛɲ ɲac dom, dec ɲac si giso mba. Magoc ɲac sêlic su, ma sêkɛɲ whin aõ dom. Mba! ɲac sêtec aõ, ma sêtec Daman whin. 25 Ma bocdinaɲ Anôtô ndê yom nan sêto yêc ɲac si buku yomsu-ɲga,† nan dec ɲandô sa. Yom dau sôm bu, ‘*ɲac atac tec aõ ɲambwa.*’

26 “Tiɲambu, aõ wanɲkiɲ ɲalau meɲ bu puc mac dôn ma nem mac awham sa. In ɲalau nan sa akêɲ Daman, ma sôm yom ɲandô eɲ. Ma tɛɲ ndoc in meɲ, nan in oc hoc yom ɲandô asê pi aõ. 27 Ma mac oc ahoc yom ɲandô asê pi aõ bocdinaɲ, bu mac ambo awhin aõ tɛɲ ɲamata-ɲga e meɲ tɛɲ dec.

† 15:25 Yom dau yêc BW 35:19, 69:4. Têm ɲatô lau Israel sêsam Anôtô ndê yom nan kwahic dec dasam bu Yom Lêɲsêm Akwa nan bu ‘Buku Yomsu-ɲga.’ Magoc ɲaê ‘Buku Yomsu-ɲga’ dau hêganônɲ buku amanɲan nan Moses to (Genesis, Eksodas, Levitikas, Namba ma Diuteronomi).

16

1 “Aô gasôm yom hoj dindec têtj mac bu wapuc mac dôj, bu ahu nem akêtj whiñ aô siñ dom têtj ndoc mac atap kisa sa. 2 Lau Israel-nga oc sêmasuc mac su yêc gôlôwac Israel-nga. Ndoc oc meñ, nañ lau oc sêndic mac nem lau ñatô ndu, ma ñac oc gauc nem bu sêkôm gêtj ñayham tu sênem akind Anôtô-nga. 3 Ñac sêñyalê Damañ dom, ma sêñyalê aô dom, ma tu dinañ-nga dec ñac oc sêkôm bocdinañ têtj mac. 4 Magoc kwahic dec aô gasôm yom dindec têtj mac, bu têtj ndoc gêtj dau hôc asê mac, nañ gauc nem bu aô gakêtj puc mac gwanaj su.”

Ñalau Dabuñ ndê gwelej

“Aô gasôm yom dinañ asê têtj mac muñ su dom, ñahu bu aô gambo gawhiñ mac. 5 Magoc kwahic dec aô oc wahu mac siñ, ma wambu watêtj iñ nañ kêkiñ aô gameñ, nañ wandi. Ma bocke dec mac nem dañ ndac aô pi gameñ wandi-nga dom? 6 Tigeñ tu aô gasôm bu wahu mac siñ-nga, dec kayalê bu mac nem ñalôm ñawapac ñandô. 7 Aô wasôm yom ñandô têtj mac, bu aô bu wahu mac siñ dec oc wanem mac sa. Aô bu wahu mac siñ dom, goc Ñalau Nem Mac Sa-nga oc têtj mac meñ dom. Magoc aô bu wandi, dec aô wanikiñ iñ têtj mac meñ. 8 Ma têtj ndoc iñ meñ, nañ iñ oc tôc lau nom-nga si giso asê tiawê pi sac, ma pi lêñ gitêtj, ma pi Anôtô ndê matôc. 9 Iñ oc tôc ñac si sac ñahu asê, nañ sip ñac sêkêtj whiñ aô dom. 10 Ma iñ oc tôc asê bu lau nom-nga sêñyalê Anôtô ndê lêñ gitêtj dom, bu aô oc watêtj Damañ wandi, ma mac oc alic aô tiyham dom.* 11 Ma iñ oc tôc asê bu Anôtô oc êmatôc sac hoj, tôm kwahic dec iñ oc êmatôc nom dindec ñadau.

12 “Yom daêsam yêc bu wasôm têtj mac, magoc mac atôm dom bu akôc sa. 13 Magoc têtj ndoc Ñalau Yom Ñandô-nga meñ su, nañ iñ oc nem mac sa bu anyalê yom ñandô hoj. Ñahu bu iñ oc sôm dau ndê yom asê dom, magoc yom hoj nañ iñ ngô yêc alu Damañ, nañ dec iñ oc hoc asê. Ma iñ oc kêñ puc mac pi gêtj nañ oc hôc asê tiñambu. 14 Ñalau Dabuñ oc po aneñ waêtj sa, ñahu bu iñ oc kôc aô dauñ neñ yom, ma hoc asê têtj mac. 15 Damañ ndê gêtj hoj ti aô neñ, ma tu dinañ-nga dec gasôm têtj mac bu gêtj hoj nañ Ñalau oc hoc asê têtj mac, nañ meñ akêtj aô neñ.”

Ñalôm ñawapac oc nem dau kwi ti atac ñayham

16 Goc Yisu sôm, “Ñasawa sauñ mac oc alic aô dom, ma ñasawa sauñ mac oc alic aô tiyham.” 17 Yisu sôm yom dinañ, goc iñ ndê ñgacsêñomi sem yomgalôm, ma ñatô sêsôm têtj dandi, “Yom bocke dec iñ sôm bu ñasawa sauñ yac oc dalic iñ dom, ma ñasawa sauñ yac oc dalic iñ tiyham? Ma iñ sôm bu iñ oc têtj Damba ndi.” 18 Goc sêndac dandi ñapañ bu, “Iñ ndê yom dinañ pi ñasawa sauñ, nañ ñahu bocke? Yac tanyalê iñ ndê yom ñahu dom.”

19 Yisu kêyalê bu ñac bu sêndac iñ pi yom dau, dec sôm têtj ñac, “Aô gasôm bu ñasawa sauñ mac oc alic aô dom, ma ñasawa sauñ mac oc alic

* **16:10** Yom dau ñahu yêc awê dom. Lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec bu. Lau nom-nga sêtec Yisu ma sêkic yom bu sêndic iñ ndu. Ñac si gauc sa dom, ma sêlic iñ gitôm ñgac sac dañ. Magoc Anôtô uñ iñ sa, ma kôc iñ sa pi undambê gi, dec tôc asê bu Yisu iñ ñgac gitêtj. Bocdinañ Ñalau Dabuñ oc tôc asê bu lau nom-nga si gauc sa pi Yisu dom. Ma lau ñatô gauc gêm bu yom dau ñahu bocdec. Yisu oc pi undambê ndi ma gitôm dom bu êndôhôn lau nom-nga pi lêñ gitêtj tiyham, dec Ñalau oc meñ bu whê ñac si gauc sa pi mêtê sac ma mêtê gitêtj.

aõ tiyham. Tu sake-nga mac am yomgalôm pi yom dau? ²⁰ Yomandô aõ wasôm têt mac, bu têt ndoc aõ wahu mac siñ, nañ mac oc ahu danjibo asê ma atan, magoc lau sac nom-nga oc atac ñayham sa. Mac oc ambo ti nem ñalôm ñawapac, magoc tiñambu mac nem ñalôm ñawapac oc nem dau kwi ti atac ñayham. ²¹ Oc nditôm awêhê tidaê nañ ndê ndoc meñ sa bu kôc balêkoc-nga. In ñalôm ñawapac bu in kêсахê ñandê atu. Tigeñ têt ndoc in kôc balêkoc dau su, nañ in oc gauc nem ñandê dau tiyham dom, bu in atac ñayham sa bu in ndê balêkoc hôc asê su. ²² Ma mac bocdinañ, kwahic dec mac ambo ti ñalôm ñawapac, magoc tiñambu aõ walic mac tiyham, ma têt ndoc dinañ, mac oc atac ñayham atu. Ma lau dan oc sêkôc atac ñayham su yêc mac dom. ²³ Têt têt dinañ mac oc andac aõ pi gêt dan tiyham dom. Yomandô aõ wasôm têt mac, bu gêt sake nañ mac aten têt Damañ tu aneñ ñaê-nga, nañ in oc kêt têt mac. ²⁴ Têt ñamata-nga e meñ têt kwahic dec, mac aten gêt dan tu aneñ ñaê-nga dom. Kwahic dec ma ndi, nañ aten gêt tu aneñ ñaê-nga. Ma Anötô oc kêt têt mac, ma mac oc atisambuc ñandô.”

Yisu ku ñaclai nom-nga dulu

²⁵ “Gêt hoñ dinañ aõ gasôm têt mac ña yom gôlin. Magoc têt oc meñ sa, nañ aõ oc wasôm yom têt mac ña yom gôlin dom. Aõ oc wasôm yom yêc awê têt mac pi Damañ. ²⁶ Têt ndoc dinañ mac oc aten gêt tu aneñ ñaê-nga. Aõ wasôm têt mac, bu aõ dauñ oc wanem mac awham têt Damañ lec dom. Mac daôm aten nem mbec solop têt in, ²⁷ bu in atac whiñ mac. Aêc! Damañ Anötô atac whiñ mac, ñahu bu mac atac whiñ aõ, ma akêt whiñ bu in kêkin aõ gameñ. ²⁸ Aõ gambo gawhiñ Damañ muñ su, dec gasip nom gameñ. Ma kwahic dec aõ bu wahu nom siñ ma wambu watêt in wandi.”

²⁹ Têt dinañ Yisu ndê ñgac-sêñomi sêsôm têt in, “Kwahic dec am sôm yom yêc awê, ma sôm ña yom gôlin dom. ³⁰ Ma kwahic dec yac anyalê bu am kêyalê gêt hoñ. Ma lau sêkêt gêndac têt am dom magoc am kêyalê ñac si gauc ti yom hoñ muñ. Tu dinañ-nga dec yac akêt whiñ bu am mweñ akêt Anötô ndê.” ³¹ Goc Yisu sôm têt ñac, “Kwahic dec mac akêt whiñ, a? ³² Aõ wasôm têt mac, bu ndoc oc meñ sa, ma kwahic dec meñ kêpiñ su, nañ mac hoñ oc ahu aõ siñ ma alhõ têt têt. Magoc aõ oc wambo tañwasêt dom, bu Damañ oc mbo whiñ aõ. ³³ Aõ gasôm yom hoñ dindec têt mac bu wapuc mac dôt bu ambo ti atac malô tu aõ-nga. Yêc nom mac oc atap ñawapac sa, magoc ambo ti nem ñalôm pêt dôt, bu aõ gaku ñaclai nom-nga dulu su.”

17

Yisu teñ mbec tu in dau-nga

¹ Yisu sôm yom dinañ su, goc tatic undambê, ma teñ mbec bocdec bu, “Damañ, aneñ ndoc hôc asê su. Po am Atôm, aõ dec neñ waêt sa, ma ñalêt dinañ aõ oc wapo am nem waêm sa. ² Am kêt ñaclai têt aõ pi ñamalac hoñ, tu bu wakêt lau hoñ nañ am kêt têt aõ, nañ sêmbo tali ñapan. ³ Ma ñac si ñahu sêmbo tali ñapan-nga dau bocdec bu, sêñyalê am Anötô ñandô tigeñ, ma sêñyalê aõ, Yisu Kilisi nañ am kêkin aõ gameñ.

⁴ “Aõ gac dabiñ gwelen nañ am kêt sip aõ aman, ma tu dinañ-nga dec aõ gapo nem waêm sa yêc nom. ⁵ Têt ñamata-nga nom dindec mbasi, nañ

aö dec gambo gawhiñ am ma hêclu dawêkainñ ñawasi atu dawhiñ dauñ. Kwahic dec Damañ, aö wandac am bu kôc aö sa bu wambo wawhiñ am tiyham ti ñawasi atu dau.”

Yisu teñ mbec tu iñ ndê ñgacsêñomi-ñga

⁶ Ma Yisu sôm, “O Damañ, am kêyalinñ am nem lau sa yêc nom, ma kêñ ñac sêsip aö amañ. Aö gatôc am asê têtñ ñac su, ma ñac danğa wambu am nem yom. ⁷ Ma kwahic dec ñac sêñyalê bu gêtñ hoñ nañ aö gakôm, nañ ñahu am daôm, ma am kêñ sip aö amañ bu wakôm-ñga. ⁸ Bu yom nañ am kêñ têtñ aö, nañ aö gasôm asê têtñ ñac, ma sêkôc sa. Ma ñac sêñyalê pi ñandô bu muñ-ñga aö gambo gawhiñ am, ma sêkêtñ whiñ bu am daôm kêkinñ aö gameñ. ⁹ Kwahic dec aö bu waterñ mbec tu ñac-ñga. Aö waterñ tu lau nom-ñga hoñ-ñga dom, magoc aö waterñ tu am nem lau hoñ, nañ am kêñ sip aö amañ-ñga. ¹⁰ Aneñ lau hoñ sêti am nem, ma am nem lau hoñ sêti aö neñ. Ma aö gatap waêtñ sa tu ñac-ñga. ¹¹ Aneñ têtñ wambo nom-ñga pacndê, ma malô aö oc watêtñ am waloc. Magoc ñac oc gacgeñ sêmbo nom. O Damañ dabuñ, aö bu waterñ am bu yob lau dinañ ña am nem ñaê ña-ñaclai atu nañ am gêlic ñayham bu kêñ têtñ aö. Yob ñac bu sêpinñ dau dôñ sêti gêtñ tigeñ, gitôm hêclu dati gêtñ tigeñ. ¹² Têtñ ndoc aö gambo gawhiñ ñac, nañ aö gayob ñ ac ñapep ña am nem ñaê ña-ñaclai nañ am kêñ têtñ aö. Ma bocdinañ ñac si danñ giñga dom. Ñgac tigeñ nañ giç waê bu peñ, nañ tawasê oc niñga, bu kôm yom nañ sêto yêc, nañ ñandô sa.

¹³ “Malô aö oc watêtñ am waloc. Tigeñ kwahic dec aö gambo nom ma gasôm yom hoñ dinañ asê têtñ aneñ lau, tu bu aneñ atac ñayham nem ñac ahuc, ma kôm ñac sêtisambuc. ¹⁴ Aö gakêtñ am nem yom têtñ ñac, ma lau sac nom-ñga atac tec ñac. Sêtec ñac ñahu bu ñac si mala ñandô yêc nom dom, gitôm aö dauñ neñ malañ ñandô yêc nom dom. ¹⁵ Aö waterñ am bu kôc ñac su yêc nom dom, magoc aö waterñ am bu yob ñac tu ñgac sac Sadañ-ñga. ¹⁶ Ñac si mala ñandô yêc nom dom, gitôm aö neñ malañ ñandô yêc nom dom. ¹⁷ Damañ, am nem yom iñ yom ñandô eñ. Kêtñ nem yom ñandô sip ñac si ñalôm bu kôm ñac sêti lau dabuñ ñandô. ¹⁸ Tôm am kêkinñ aö gasip nom gameñ, dec aö wanñkinñ ñac sêsa sêndi sêmbo lau nom-ñga ñalôm. ¹⁹ Kwahic dec aö gam dabuñ dauñ bu wandic bata am nem lêtñ nem lau si-ñga, ma ñalêtñ dau dinañ dec oc tôm bu ñac dau sêti am nem lau dabuñ.”

Yisu teñ mbec tu lau hoñ nañ oc sêkêtñ whiñ iñ-ñga

²⁰ “Aö waterñ mbec tu lau nañ kwahic dec sêñyalê aö, nañ tawasê-ñga dom. Aö waterñ mbec tu lau hoñ nañ sêñgô yom nañ ñac oc sêhoc asê pi aö, ma sêkêtñ whiñ aö-ñga sêwhiñ. ²¹ Kêtñ ñac hoñ sêmbo ti ñalôm ma gauc tigeñ, gitôm hêclu dati gêtñ tigeñ, am mbo aö ñalôm, ma aö gambo am ñalôm. Pwiñ ñac hoñ dôñ sênem damiñ hêclu, ma bocdinañ têtñ ndoc lau nom-ñga sêlic ñac sêpinñ dau dôñ ti ñalôm tigeñ, dec ñac hoñ oc sêkêtñ whiñ bu am kêkinñ aö gameñ. ²² Am nem ñaclai ti ñawasi nañ am kêñ têtñ aö, nañ dec aö gakêtñ têtñ ñac, bu ñac oc sêti gêtñ tigeñ gitôm hêclu dati gêtñ tigeñ. ²³ Am mbo aö ñalôm, ma aö wambo ñac ñalôm, tu bu wapiñ ñac dôñ bu sêmbo ti ñalôm ma gauc tigeñ. Ma bocdinañ lau nom-ñga oc sêñyalê bu am kêkinñ aö gameñ, ma bu am atac whiñ ñac gitôm am atac whiñ aö.

²⁴ “Daman, aõ tac whiñ bu lau hon nan am kên ñac sêsip aõ aman, nan sêwhiñ aõ sêmen ma sêmbô gameñ nan aõ oc wambo. Dec ñac oc sêlic ñawasi atu nan am kên têt aõ. Bu muñ-nga, nom dindec mbasi, nan am atac whiñ aõ ndu andô, dec kên ñawasi dau têt aõ. ²⁵ O Daman gitêt, lau nom-nga sênjalê am dom. Tigen aõ kayalê am, ma lau dindec sênjalê bu am kêkin aõ gameñ. ²⁶ Aõ gatôc am asê têt ñac, ma watôc am asê ñapan. Ma tu dinan-nga dec am nem atac whiñ aõ-nga oc yêc ñac si ñalôm. Ma aõ dauñ oc wambo ñac si ñalôm wawhiñ.”

18

Sêkôc Yisu dôn

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Yisu ten mbec dau pacndê, goc in ti ndê ñgacsênômi sêhu Jerusalem sin, ma sêpi Busuñ Kidron-nga ñadanga si. Ma sêsôc ôm ðolib-nga dan nan yêc dinan. ² Judas, ñgac nan hoc Yisu asê, nan kêyalê ôm dinan, bu ndoc daêsam Yisu ti ñgacsênômi sêkac sa sêmbô dindê. ³ Bocdinañ têt ôbwêc dinan in kêkuc ñac, ma sa têt ôm dau gi. In wê lau sin Rom-nga ton dan ma lau sin-nga lôm dabuñ-nga ñatô nan dabuñsiga atu-tu ti lau Palêsaï sênkin. Ñac sênslêlêt ti sêhóc dawer ti lam, ma wapa sin-nga, ma sêhóc asê ôm dinan.

⁴ Yisu kêyalê gên hon nan oc hôc asê in, goc sa gi ma ndac ñac bu, “Mac anjalê asa?” ⁵ Ma ñac sêsôm, “Yac anjalê Yisu Nasaret-nga.” Dec Yisu sôm, “Aõ dauñ dindec.” (Têt ndoc dinan, Judas, ñgac hoc in asê-nga, kalhac whiñ lau dinan.) ⁶ Têt ndoc ñac sênjô Yisu ndê yom bu, “Aõ dauñ dindec,” goc ñac hon sêyu dau su ma sêpen sêsip nom si. ⁷ Ma in ndac tiyham, “Mac anjalê asa?” Ma sêsôm, “Yisu Nasaret-nga.” ⁸ Goc in ô yom ma sôm, “Aõ gasôm su, bu aõ dauñ dindec. Mac asôm bu mac anjalê aõ, ma bocdinañ atec aneñ lau dindec sêlhô sêndi.” ⁹ Yisu sôm yom dau tu bu nem in ndê ñgacsênômi si-nga. Ma tu dinan-nga yom nan in sôm muñ su bocdec bu, “Aõ oc wayob ñamalac hon nan Daman kên têt aõ, bu ñac si dan ñinga dom,” nan dec ñandô sa.

¹⁰ Saimon Pita kôc in ndê bien baliñ sa, ma pa dabuñsiga ñamata-nga ndê ñgac akiñ ndê dangalaun andô-nga su. Ñgac akiñ dau ndê ñaê Malkus. ¹¹ Magoc Yisu sôm têt Pita, “Kên nem bien mbu sip ñapan ndi. Daman kên laclhu ñawapac-nga dindec têt aõ, ma aõ gac waê bu wanôm.”

Sêwê Yisu sêtêt Anas si

(Mat 26:57)

¹² Goc ñgac bata sin-nga ti ndê lau sin, ma lau sin sêyob lôm dabuñ-nga nan lau bata Israel-nga sênkin, nan sêkôc Yisu ma sêsô in amba dôn. ¹³ Goc sêwê in sêtêt Kayapas lawa Anas ndê andu si. Kayapas, in lau Israel si dabuñsiga ñamata-nga têt têt dinan. ¹⁴ In ñgac nan muñ-nga sôm asê têt lau bata Israel-nga, bu oc ñayham bu ñgac tigen mbac ndu ô lau hon.

Pita sêc Yisu ahuc

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Sêwê Yisu sêtêt dabuñsiga ñamata-nga ndê andu, ma sêsôc tunlôm nan kêgihi andu dau, nan si. Ma Saimon Pita lu ñgacsênôm dan sênkuc. Ñgacsênôm dau dabuñsiga ñamata-nga kêyalê in tidôn, ma bocdinañ dec

in kêkuc Yisu ma gacgeŋ sôc tunlôm dau gi. ¹⁶ Magoc Pita sôc gi dom, in kalhac awê kêpiŋ gatam. Dec ngacsêŋom naŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga kêyalê, naŋ mbu gi ma sôm yom pi Pita whiŋ awê akiŋ naŋ yob gatam, goc kôc Pita sôc gi. ¹⁷ Ma awê akiŋ dinaŋ ndac Pita bocdec, “Ma bocke? Am Yisu ndê ngacsêŋom daŋ whiŋ, a?” Magoc Pita pa dau ma sôm, “Mba! Aô dom!”

¹⁸ Têŋ ôbwêc dinaŋ gameŋ ŋalhuc sa, dec lau akiŋ ti lau siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêkôm ya golom asê goc sêlhac sêŋgihi ma sêŋsulu. Ma Pita gi kalhac whiŋ ŋac ma kêsulu ya.

Dabuŋsiga Anas kêsû Yisu

(Mat 26:59-68; Mak 14:55-65; Luk 22:63-71)

¹⁹ T êŋ dinaŋ, dabuŋsiga ŋamata-ŋga Anas* kêsû Yisu pi in ndê sêŋomi, ma pi yom naŋ in kêdôhôn têt lau. ²⁰ Ma Yisu sôm, “Aô gasôm aneŋ yom hoŋ yêc awê. Aô kadôhôn lau gambo ŋac si lôm wê-ŋga ma yêc lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga, gameŋ naŋ lau Israel-ŋga hoŋ êlêmé sêkac dau sa sêmbo naŋ. Ma aô gasêc yom daŋ ahuc dom. ²¹ Bocdinaŋ tu sake-ŋga am kêsû aô? Ndac lau naŋ sêŋgô aneŋ yom. Ŋac hoŋ sêŋyalê yom naŋ aô gasôm.”

²² Têt ndoc Yisu sôm yom dinaŋ, goc ngac siŋ lôm dabuŋ-ŋga naŋ kalhac kêpiŋ in, naŋ tap in sip ali andô ma sôm, “Toc dabuŋsiga atu sa, ma ô in ndê yom bocdinaŋ dom!” ²³ Dec Yisu sôm, “Yom naŋ aô gasôm, naŋ bu yom so, naŋ goc sôm têt aô. Magoc aô gasôm yom so daŋ dom, ma tu sake-ŋga dec am tap aô?” ²⁴ Têt dinaŋ Anas kêkiŋ Yisu têt dabuŋsiga ŋamata-ŋga Kayapas gi. Ma wac naŋ sêsô in amba dôŋ, naŋ gacgeŋ yêc.

Pita sêc Yisu ahuc tiyham

(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Saimon Pita kêsulu ya mbo, ma ŋamalac daŋ ndac in, “Am ngac dau ndê ngacsêŋom daŋ, me?” Ma Pita pa dau ma sôm, “Mba!” ²⁶ Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê ngac akiŋ daŋ mbo gameŋ dinaŋ. In ngac naŋ Pita pa in ndê dangalaun su, naŋ ndê têtŋac. Ma in sôm têt Pita, “Ma bocke? Aô galic am kalhac whiŋ ngac dinaŋ yêc ôm olib-ŋga. Yomandô, me?” ²⁷ Magoc Pita pa dau tiyham, ma ŋagahô eŋ dalec daŋ gic hu taŋ.

Pailot kêsahê Yisu

(Mat 27:11-18, 20-23; Mak 15:2-15; Luk 23:2, 3, 18-25)

²⁸ Ôbwêc pacndê, ma têt bêbêc ganduc lau bata Israel-ŋga sêhu Kayapas ndê andu siŋ ma sêwê Yisu sêtêtŋ gôliŋwaga Rom-ŋga ndê andu si. Lau bata Israel-ŋga dinaŋ sêsôc andu dau dom, sêtôc dau ma gauc gêm bu oc kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anôtô aŋgô-ŋga, dec oc tôm dom bu sêneŋ Mwasin Pasowa-ŋga.† ²⁹ Bocdinaŋ Pailot, ngac naŋ gêm gôliŋ gameŋ Judia-ŋga sa têt ŋac gi, ma ndac ŋac, “Mac asôm bu ngac dindec kôm giso bocke?” ³⁰ Ma sêo yom ma sêsôm, “In bu ndê giso mbasi, dec yac oc

* **18:19** Anas - Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ Anas sa ti ŋac si dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Têt yala AD15 lau Rom-ŋga sêkôc in su yêc gwelen dau. Tiŋambu Kayapas in lau Israel si dabuŋsiga ŋamata-ŋga, magoc lau Israel daêsam êlêmé sêsam Anas bu dabuŋsiga ŋamata-ŋga whiŋ. † **18:28** Lau Israel-ŋga si yomsu daŋ sôm bu ŋac bu sênem dabuŋ dau, dec ŋac sêmbo ahê têt †lau gameŋ apa-ŋga. Nahu bu lau gameŋ apa-ŋga sêŋkuc Anôtô ndê yomsu dom, ma lau Israel-ŋga bu sêmbo sêmpiŋ ŋac, dec oc kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anôtô aŋgô-ŋga. Pailot in ngac Rom-ŋga daŋ, ma lau gameŋ apa-ŋga daêsam sêmbo in ndê andu, ma tu dinaŋ-ŋga lau bata Israel-ŋga sêtec bu sêsôc in ndê andu.

akôc inj atêḡ am ameneḡ lec dom.” ³¹ Dec Pailot sôm, “Mac daôm akôc inj sa andi, ma amatôc inj êḡkuc mac daôm nem yomsu.” Magoc ḡac sêsôm, “Mba! Bu mac lau Rom-ḡga akêḡ yao bu yac lau Israel-ḡga andic ḡamalac danḡ ndu dom.” ³² Nalêḡ dinanḡ dec Yisu ndê yom pi lêḡ nanḡ inj oc mbac ndu,ḡ nanḡ ḡandô sa.

³³ Têḡ dinanḡ Pailot hu ḡac siḡ ma sôc andu gi, goc ta Yisu sôc gi ma ndac inj, “Am lau Israel-ḡga si Kiḡ, a?” ³⁴ Ma Yisu ô yom bocdec bu, “Am sôm yom dinanḡ tôm am daôm nem gauc, me lau ḡatô sêsôm yom dau pi aô?” ³⁵ Ma Pailot sôm, “Aô ḡgac Israel-ḡga dom! Am daôm nem lau ti dabuḡsiga atu-tu Israel-ḡga sêkêḡ am têḡ aô mweḡ. Am kôm gêḡ giso bocke?” ³⁶ Dec Yisu sôm, “Aneḡ ḡôliḡ kiḡ-ḡga gitôm kiḡ nom dindec-ḡga si ḡôliḡ dom. Aô bu wanem ḡôliḡ gameḡ nom-ḡga danḡ, dec oc tôm bu aneḡ lau akiḡ sêyob aô ma sêndic siḡ bu lau bata Israel-ḡga sêkôc aô dônḡ dom. Magoc aô neḡ ḡôliḡ ḡahu yêc nom dindec dom.” ³⁷ Goc Pailot sôm, “Bocdinanḡ, am sôm bu am kiḡ danḡ, a?” Ma Yisu sôm, “Am daôm sôm bu aô kiḡ danḡ. Aneḡ dinanḡ kôc aô, ma aô gahôc asê nom tu gêḡ tigeḡ-ḡga, nanḡ tu wahoc yom ḡandô asê-ḡga. Ma lau hoḡ nanḡ atac whiḡ yom ḡandô, nanḡ sêkôc aneḡ yom sa.” ³⁸ Pailot ḡḡô yom dau goc ndac, “Ma yom bocke inj yom ḡandô?”

Inj sôm yom dinanḡ su, goc sa têḡ lau bata Israel-ḡga gi, ma sôm tiyham têḡ ḡac, “Aô gatap yom danḡ bu tamatôc inj pi-ḡga, nanḡ sa dom. ³⁹ Magoc mac nem mêtê danḡ yêc, bu wahu gapocwalô danḡ siḡ têḡ mac têḡ Mwasinḡ Pasowa-ḡga ḡandoc. Mac atac whiḡ bu aô wahu ḡgac dindec, nanḡ sêsam bu Kiḡ Israel-ḡga, nanḡ siḡ têḡ mac, me mba?” ⁴⁰ Magoc sêmbwêc, “Mba! Inj dom! Hu Barabas siḡ têḡ yac.” Barabas inj lau nanḡ sêḡgilî siḡ têḡ lau Rom-ḡga, nanḡ si danḡ.

19

Sêsôm tidônḡ bu sêndic Yisu ndu

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

¹ Goc Pailot kêḡ Yisu têḡ lau siḡ-ḡga bu sêhi inj ḡa sô. ² Ma sêḡsau bu sêtoc inj sa. Sêwhê wac kêḡ ma sêkêḡ inj uḡ gitôm suḡsuḡ, ma sêkêḡ inj sôc ḡakwê kokoc gitôm kiḡ si ḡakwê. ³ Goc sêsôc sêsa sêlhac inj anḡḡo-ḡga ma sêmbwêc, “Ei! Datoc lau Israel si Kiḡ dindec sa maḡ!” Ma sêtap inj sip ali andô.

⁴ Ma Pailot sa meḡ tiyham ma sôm têḡ lau bata bu, “Anḡḡo su nanḡ! Aô neḡ lau siḡ-ḡga oc sêkôc inj sa têḡ mac meḡ. Ma bocdinanḡ dec anyalê bu aô gatap yom danḡ sa pi inj dom.” ⁵ Goc sêkôc Yisu sa meḡ, ti suḡsuḡ wac kêḡ ma ḡakwê kokoc. Ma Pailot sôm, “Alic ḡgac dau dec.” ⁶ Têḡ ndoc dabuḡsiga atu-tu ma lau siḡ lôm dabuḡ-ḡga sêlic inj, nanḡ sêmbwêc, “Ndic inj pi a gicso dau! Ndic inj pi a!” Magoc Pailot sôm, “Mba! Aô gatap yom danḡ sa pi inj dom. Mac daôm akôc inj sa andi ma andic inj pi a.” ⁷ Ma lau bata Israel-ḡga sêsôm, “Inj toc dau sa ma sam dau bu Anôtô ndê Atu! Ma tu yom sac dinanḡ-ḡga, yac mba yomsu sôm bu inj mbac ndu maḡ.”

⁸ Pailot ḡḡô yom dinanḡ ma tôc dau ḡandô. ⁹ Goc inj kôc Yisu mbu sôc andu ḡalôm gi, ma ndac inj, “Am mweḡ akêḡ nde?” Magoc Yisu gêm dônḡ.

ḡ **18:32** Yisu sôm bu lau oc sêsuḡ inj sa yêc nom - alic Jon 12:32-33; 3:14; ma 8:28. Lau Israel-ḡga sêtoc lau sac ḡa hoc ndu, magoc lau Rom-ḡga sêndic lau sac pi a gicso dau ma tu dinanḡ-ḡga Yisu sôm bu ḡac oc sêsuḡ inj sa akêḡ nom.

¹⁰ Ma Pailot sôm têtj inj, “Bocke am ô aneņ yom dom? Aneņ ŋaclai yêc bu wanęapwêc am su, me bu wandic am pi a gicso dau ndi. Am kêyalê, a?”

¹¹ Dec Yisu ô yom ma sôm, “Anôtô bu kêņ têtj am dom, dec am oc tôm dom bu kôm gêtj dan têtj aô. Bocdinaņ dabuņsiga naņ kêņ aô gasip am amam, naņ kôm giso hóc gêlêc am nem su.”

¹² Pailot ŋô yom dinaņ, dec kêsalê lêtj bu hu Yisu siņ. Magoc lau bata Israel-ņga sêmbwêc ŋapaņ ma sêsôm, “Asa naņ toc dau sa bu inj kiņ dan, naņ kôm bu hóc gêlêc Sisa, lau Rom-ņga si kiņ. Bocdinaņ am bu hu ŋgac dindec siņ, naņ am Sisa ndê silip dom.”

¹³⁻¹⁴ Bêc dinaņ inj bêc lau Israel-ņga sêmasaņ Mwasiņ Pasowa-ņga, ma ac kalhac lhu su. Têtj ndoc Pailot ŋô lau bata Israel-ņga si yom dinaņ, naņ dec inj kôc Yisu sa awê têtj gameņ naņ sêsam bu Sen Hoc naņ gi. (Yêc Yom †Hibru sêsam gameņ dau bu Gabata.) Yêc dinaņ, Pailot ndôc sic ndôc inj ndê pôn êmatôc yom-ņga, ma sôm têtj lau bata Israel-ņga bu, “Alic mac nem kiņ dindec!” ¹⁵ Tigeņ ŋac sêmbwêc, “Kôc inj sa ndi! Kôc inj sa ndi! Ndic inj pi a gicso dau!” Dec Pailot ndac, “Mac atac whiņ bu aô wandic nem Kiņ pi a gicso dau ndi, a?” Ma dabuņsiga atu-tu sêo yom ma sêsôm, “Inj yac mba kiņ dom! Sisa tigeņ inj yac mba kiņ.” ¹⁶ Têtj dinaņ Pailot sôc ŋac si yom ŋapu, ma kêņ Yisu têtj ŋac bu lau siņ-ņga sêndic inj pi a gicso dau ndi.

Lau siņ-ņga sic Yisu pi a gicso dau
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Sêkêņ Yisu hóc dau ndê a gicso dau, ma sêwê inj sêsa gameņ naņ sêsam bu Gameņ Ŋakêcyha-ņga si. Yêc Yom Hibru sêsam gameņ dau bu Golgota. ¹⁸ Ma yêc dinaņ, ŋac sic inj pi a gicso dau gi. Ma ŋac sic ŋgac lu sêpi a sêwhiņ, dan kêgalêņ andô-ņga ma dan kêgalêņ gasê-ņga.

¹⁹ Pailot sôm bu sêto yom pi bapia dan ma sêndic pi a gicso dau ŋahô-ņga. Bapia dau sôm, “Yisu Nasaret-ņga. Lau Israel-ņga si Kiņ.” ²⁰ Sêto yom dau ŋa lau Israel, ti lau Rom-ņga ma lau Grik-ņga si awha. Gameņ dinaņ yêc suņ sa têtj malac Jerusalem, dec lau Israel-ņga daêsam sêlic bapia dau. ²¹ Boc-dinaņ dabuņsiga atu-tu Israel-ņga sêtućdiņ ma sêsôm têtj Pailot, “Am to, ‘Lau Israel-ņga si Kiņ,’ ma yac alic yham dom! Am bu to, ‘Ŋgac dindec sam dau bu lau Israel-ņga si kiņ,’ dec oc solop.” ²² Magoc inj ô yom ma sôm, “Aô gato yom dinaņ, ma oc yêc bocdinaņ.”

²³ Têtj ndoc lau siņ-ņga sic Yisu pi a gicso dau, naņ sêkôc inj ndê ŋakwê su. Ŋac lau hale, ma sêwhê ŋakwê awê-ņga kôc gi toņ hale, ma sêkôc sa tôm gi. Magoc ŋac sic sam inj ndê ŋakwê ŋalôm-ņga dom. Ŋakwê dau ŋayham andô, sêsê dom, sêwhê sambuc ti po baliņ yêc ŋasu ma sip têtj gahi. ²⁴ Bocdinaņ lau siņ-ņga sêsôm têtj dandi, “Dakêc po dau kic dom. Dapuc gapoc ma yac neņ dan kôc po sambuc.” Ŋac sêkôm bocdinaņ, dec yom dan naņ sêto yêc, naņ ŋandô sa. Yom dau bocdec bu:

Ŋac sêwhê aneņ ŋakwê kôc têtj dandi, ma sêpuc gapoc tu aneņ ŋakwê-
ņga. [BW
^{22:18]}

²⁵ Têtj ndoc dinaņ Yisu dinda lu asiwê dan, ma Klopas ndê awê Maria lu Maria Magadala sêlhac sêmpin a gicso dau. ²⁶ Ma Yisu gêlic inj dinda kalhac whiņ ŋgac-sêņom naņ inj atac whiņ ŋandô, dec inj sôm têtj dinda, “O dinaņ. Lic nem atômņgac dinaņ.” ²⁷ Ma inj sôm têtj ŋgacsêņom dau

bu, “Lic am dinam dinañ.” Ma têtj bêc dinañ ma gi, ñgacsêñjom dau kôc Yisu dinda sa ndôc inñ ndê andu.

Yisu mbac ndu

(*Mat 27:48, 50; Mak 15:36-37; Luk 23:36*)

²⁸ Yisu kêyalê bu inñ gic dabinñ gêtj honñ su. Ma tu yom danñ nanñ sêto yêc, nanñ ñandô sa-ñga, dec inñ sôm, “*Aô bu yô aô.*” ²⁹ Lônñ wain ñamakic-ñga danñ kalhac gameñ dinañ, ma ñgac sinñ-ñga danñ kôc sôwam danñ ma kêñ sip wain. Goc inñ sô pi a baliñ danñ, ma hôc sa pi têtj Yisu whasunñ gi. ³⁰ Inñ nôm su ma sôm, “*Aô neñ gwelenñ honñ pacndê su.*” Goc inñ wec, ma mbac ndu.

³¹ Têtj bêc dinañ lau Israel-ñga sêmasanñ dau tu bêc Sabat-ñga, ma Sabat lanjsê-ñga inñ ñac si om atu danñ. Ñac sêtec bu lau batê sêñgalênñ a gicso dau têtj bêc atu dinañ, boc-dinañ dec lau bata sêndac Pailot bu lau sinñ-ñga sêtuc lau dau si gahi dulu tu bu sêmbac ndu ñagahô-ñga, goc sêkôc ñac si ñamlanñ su ma sêñsuhunñ. ³² Pailot gôlôc su, dec lau sinñ-ñga sêtênñ ñgac danñ nanñ sic pi a gicso dau whinñ Yisu nanñ si, ma sêtuc inñ gahi dulu. Goc ñac sêtuc ñgac tilu-ñga gahi dulu boc-dinañ. ³³ Tigenñ têtj têtj sêtênñ Yisu si, nanñ sêlic bu inñ mbac ndu su, dec sic inñ gahi dulu dom. ³⁴ Magoc ñgac sinñ-ñga danñ kôc inñ ndê kêmm ma kunñ Yisu sip ñabi, ma ñagahô dac ti bu kêc sa meñ. ³⁵ (Ñgac nanñ gêlic gêtj honñ dinañ su, nanñ dec sôm asê, ma inñ ndê yom inñ yom ñandô. Inñ dau kêyalê bu inñ ndê yom inñ yom ñandô, ma inñ sôm asê bu mac akênñ whinñ bocdinañ.) ³⁶ Gêtj dinañ hôc asê, dec yom lu nanñ sêto yêc, nanñ ñandô sa.

Yom danñ yêc bocdec bu:

Ñac oc sêtuc inñ ndê ñakwa danñ dulu dom.

[*BW 34:20*]

³⁷ Ma yom danñ tiyham yêc bocdec:

Ñac oc sêlhac ma tahê ñgac nanñ sêkunñ inñ nanñ.

[*Sek 12:10*]

Sêkênñ Yisu ndê ñamlanñ yêc hoc ñasunñ

(*Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56*)

³⁸ Ñgac danñ mbo, nanñ sêsam bu Josep, ma inñ meñ akênñ malac A rimatiya. Inñ kêñ whinñ Yisu, magoc sêc dau ahuc, bu inñ tötôc lau bata Israel-ñga. Têtj telha dinañ inñ têtj Pailot gi ma ndac Yisu ndê ñamlanñ. Pailot gôlôc, dec Josep sa gi ma kôc Yisu ndê ñamlanñ su yêc a gicso dau. ³⁹ Ma Nikodemas gêm inñ sa. Nikodemas inñ ñgac bata Israel-ñga nanñ munñ-ñga gi gêlic Yisu têtj ôbwêc danñ. Inñ kôc a ñakwi ti gêtj ñamalu nanñ sêñgalunñ whinñ dau su, nanñ gitôm 30 kilogram, ma whinñ Josep gi. ⁴⁰ Inñlu sêkôc Yisu ndê ñamlanñ, ma sem oso ña gêtj ñamalu, goc sêhi ahuc ña po ñayham. Sêkôm gêtj dau kêkuc lau Israel-ñga si gêbôm sêñsuhunñ lau batê-ñga. ⁴¹ Ôm danñ yêc sunñ sa têtj gameñ nanñ lau sinñ-ñga sic Yisu pi a gicso dau. Ma sêhôn danñ yêc ôm dau ñalôm, nanñ lau sêlênñ gwananñ su yêc hoc ñalôm, ma sêkênñ ñgac batê danñ yêc hoc ñasunñ dau munñ su dom. ⁴² Bocdinañ sêñsuhunñ Yisu ñamlanñ yêc hocsunñ dinañ, ñahu bu bêc dinañ inñ bêc lau Israel-ñga sêmasanñ dau tu Sabat-ñga, ma hocsunñ dau yêc kêpinñ.

20

Yisu tisa

(*Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-10*)

1 Bêc Sabat-nga mej gi su, ma têtj wake ñabêc ñamata-nga Maria Magadala tisa têtj bêbêc ganduc, ma sa têtj sêhô gi. Inj gêlic bu hoc atu nanj sêkêñ ndôc sê awha, nanj ndôc ñamala dom. 2 Goc inj kêtî mbu têtj Saimon Pita lu ñgacsêñom nanj Yisu atac whiñ ñandô, nanj gi, ma sôm têtj injlu, “Oyaê! Ñac sêkôc Pômdau ndê ñamlan su yêc sêhô, ma yac am gauc gameñ nanj sêkêñ inj yêc.” 3 Goc Pita lu ñgacsêñom dinanj sêti bu sêtêtj sêhô sêndi. 4 Injlu sênti si, ma ñgacsêñom dinanj hóc gêlêc Pita su ma hóc asê munj. 5 Inj sôc gi dom, magoc inj wec ma tôc gwaniñ, ma gêlic po nanj sêhi pi Yisu ndê ñamlan, nanj yêc ñamala. 6 Saimon Pita kêkuc mej hóc asê ma gacgeñ sôc hocsurj dau ñalôm gi. Inj gêlic po nanj yêc, 7 ma po nanj sêhi pi Yisu ñagôlôn. Po dinanj yêc dau-nga, magoc yêc bambaliñ dom, yêc gitôm sêtîp sa ñapep. 8 Goc ñgac-sêñom nanj hóc asê sêhô munj, nanj sôc gi whiñ. Inj gêlic po ñambwa, dec kêtj whiñ bu Yisu tisa su yomandô. 9 (Mun-nga e mej têtj têtj dinanj, nanj ñac si gauc sa dom pi yom hoñ nanj sêto yêc bu Yisu oc tisa akêñ lau batê-nga.)

Yisu hoc dau asê têtj Maria Magadala

10 Dinanj su ma ñgacsêñom lu dinanj sêlhô sêmbu sêtêtj si andu si. 11 Magoc Maria Magadala nanj mbu mej su, nanj gacgeñ kalhac sêhô ñamakê ma tanj. Inj wec bu tôc gwaniñ sêhô ñalôm, 12 ma inj gêlic añela lu ti ñakwê sêsêp sêndôc gameñ nanj mun-nga Yisu yêc, danj ndôc ñagôlôn-nga, ma danj ndôc gahi-nga. 13 Ma sêndac inj, “O awhé! Am tanj tu sake-nga?” Ma inj ô yom ma sôm, “Lau sêkôc aneñ Pômdau ndê ñamlan su, ma aô gam gauc gameñ nanj sêkêñ inj yêc nanj.” 14 Inj sôm yom dinanj su, dec tagêlic ma gêlic Yisu, magoc kêtjalê dom bu inj Yisu. 15 Ma Yisu sôm, “Awhê! Am tanj tu sake-nga? Am kêsâlê asa?” Maria gauc gêm bu inj ñgac nanj yob ôm dau, dec sôm, “O ñadau, am bu kôc inj ndê ñamlan su, goc sôm asê têtj aô bu am kêtj inj yêc gameñ bocke, ma yac oc andi akôc inj sa.” 16 Têtj dinanj Yisu sôm têtj inj, “Maria.” Goc Maria kac dau kwi ma mbwêc ña Yom Hibru, “Raboni!” (Yom dau danem kwi bu ‘Kêdôhônwaga.’) 17 Inj kêtjape Yisu dôn ñanga, magoc inj sôm, “Am êmasec aô ñapanj dom, bu aô gatêñ Damanj ga su dom. Magoc am mbu ndi, ma sôm têtj aneñ asidôwai bu aô oc wambu watêñ aneñ Damanj, ma mac nem Damam. Inj aô neñ Anôtô, ma mac nem Anôtô.”

18 G oc Maria Magadala kôlhô têtj Yisu ndê sêñomi gi, ma sôm têtj ñac bu, “Pômdau tisa ma aô galic inj su!” Ma yom hoñ nanj Yisu sôm têtj inj, nanj inj gic minj têtj ñac.

Yisu hoc dau asê têtj ndê sêñomi

19 Têtj wake ñabêc ñamata-nga dinanj ñaôbwêc, sêñomi sêmbu andu danj ñalôm sêwhiñ dau. Ñac sic gatam ahuc ñanga, bu sêtôc lau bata Israel-nga. Sêmbu dinanj, ma Yisu hoc dau asê kalhac ñac ñalhu, ma sôm, “Yom malô whiñ mac!” 20 Inj sôm yom dinanj su, goc tôc inj amba ma ñabi têtj ñac sêlic. Ma ñac hoñ atac ñayham atu tu sêlic Pômdau-nga. 21 Ma inj sôm tiyham, “Yom malô whiñ mac! Tôm Damanj kêtin aô gasip nom gameñ, nanj kwahic dec wanjinj mac asa andi.” 22 Dec inj yu wayahô pi ñac ma sôm, “Akôc Ñalau Dabuñ sa loc. 23 Aô wakêñ ñaclai têtj mac bu asuc ñamalac si sac kwi. Ñac nanj mac asuc ñac si sac kwi, nanj Anôtô suc ñac si sac kwi bocdinanj. Ma ñac nanj mac asuc si sac kwi dom, nanj si sac oc gacgeñ yêc ñac-nga.”

Yisu hoc dau asê têtj Tomas

²⁴ Têtj ndoc ñamata-nga nanj Yisu hoc dau asê têtj inj ndê sêñomi, nanj Tomas mbo whinj ñac dom. Inj ñgacsêñomi 12 si danj nanj sêsam bu Lôcnpônj. ²⁵ Tinjambu sêñomi ñatô sêsôm têtj inj bu, “Yac alic Pômdau su!” Magoc inj sôm, “Aô gakêñ whinj dom! Aô bu walic bôlêm ñamala yêc inj amba, ma wakêñ aô amanatu sip ñamala dau, ma sôc kêm ñamala yêc inj ñabi, dec aô oc wakêñ whinj.”

²⁶ Wake danj ginja su, ma Yisu ndê sêñomi sêmbo andu dau tiyham, ma Tomas mbo whinj ñac. Ñac sic gatam ahuc ñanjga sa, magoc Yisu meñ kalhac ñac ñalhu. Ma inj sôm, “Yom malô whinj mac!” ²⁷ Ma inj sôm têtj Tomas, “Lic aô aman, ma kêtj amam-atu sip dec, ma kêtj amam-atu sôc anej ñabi. Hu nem atac lu-lu sinj, ma kêtj whinj.” ²⁸ Dec Tomas sôm, “Anej Pômdau, ma anej Anötö am!” ²⁹ Goc Yisu sôm têtj inj, “Am gêlic aô su, dec kêtj whinj. Aô awhañ hóc lau nanj sêlic pi tandô dom, magoc sêkêñ whinj, bu ñac oc sêtap Anötö ndê mwasinj sa.”

Jon ndê bapia ñahu

³⁰ Yisu kôm gêtj dalô daêsam yêc inj ndê sêñomi anjgô-nga, nanj ñaminj yêc bapia dindéc dom. ³¹ Magoc yom pi gêtj dalô nanj sêto sip bapia dindéc, nanj yêc tu bu mac asam ma akêñ whinj bu Yisu inj Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akêñ whinj inj ndê ñaê-nga, dec mac oc atap senj ambo tamli-nga sa.

21

Ñgacsêñomi sêhê i daêsam

¹ Tinjambu Yisu hoc dau asê têtj ñgacsêñomi tiyham, yêc Bugictonj Taibirias* ñamakê. Ma ñaminj dau dindéc. ² Saimon Pita, ma Tomas nanj sêsam bu Lôcnpônj, Natanael nanj meñ akêñ malac Kana yêc Galili, Sebedi ndê atu lu, ma ñgacsêñom lu tiyham sêmbo sêwhinj dau. ³ Ma Pita sôm têtj ñac, “Aô bu wasa wandi wakôc i.” Ma ñac sêsôm, “Ayôc, yac awhinj am daloc.” Bocdinañ ñac hoñ sêpi wanj danj ma sêsa si bu sêkêñ wasañ. Magoc têtj ôbwêc dinañ, sêkôc i danj dom.

⁴ Têtj bêbêc ganduc Yisu kalhac baô, tigenj ñac sêñyalê dom bu inj Yisu. ⁵ Ma inj hê mwalêc ñac ma sôm, “Aê mac lau. Mac akôc i ñatô, me mba?” Ma sêsôm, “Mba!” ⁶ Dec inj sôm têtj ñac, “Akêñ wasañ sip andô-nga, ma mac oc atap i ñatô sa.” Bocdinañ ñac sêkêñ wasañ sip gi ma sêkôc i daêsam andô, dec gitôm dom bu sêhê sa. ⁷ Têtj dinañ ñgacsêñom nanj Yisu atac whinj kêlêc, nanj sôm têtj Pita bu, “Kec, Pômdau dau dê.” Saimon Pita ngô yom dau, goc ñagahô inj kôc ndê ñakwê awê-nga sa, hi pi dau, ma pwê sip bu gi, ma bu têtj Yisu ndi. ⁸ Wanj dau poc kêtj baô, ñasawa gitôm 90 mita, ma ñgacsêñomi ñatô sêhêc wanj ma sêhê wasañ ti i sêñkuc Pita.

⁹ Ñac sêhêc asê baô, ma sêlic i sa ya ñanda, ma bolom ñatô. ¹⁰ Ma Yisu sôm têtj ñac, “Akôc i ñatô sa yêc wasañ amenj.” ¹¹ Goc Saimon Pita têtj wanj gi, kégapwêc wasañ su, goc sêhê pi baô gi. I atu-atu daêsam sêyêc wasañ, nanj sêsê sa gitôm 153, magoc wasañ dau kic dom. ¹² Ñac hoñ sêtôc bu sêndac inj bu, “Am asa?” Magoc yêc ñac si ñalôm sêñyalê bu inj Pômdau. Ma Yisu sôm, “Amenj ma anej gêtj bêbêc-nga.” ¹³ Dec inj

* 21:1 Taibirias - Bugictonj Galili-nga ndê ñaê danj.

kêsêlêŋ gi ma kôc i ti bolom sa, ma kêŋ têtŋ ŋac. ¹⁴ Dinaŋ ti têtŋ titô-ŋga naŋ Yisu hoc dau asê têtŋ ndê ŋgacsêŋomi têtŋ ndoc Anôtô unŋ inŋ sa akêŋ lau batê-ŋga.

Yisu ndê yom têtŋ Pita

¹⁵ Ŋac seŋ gêtŋ pacndê, goc Yisu sôm têtŋ Saimon Pita, "Saimon, Jon ndê atu. Am tac whiŋ aô ŋandô, hôc gêlêc lau dindêc si atac whiŋ aô su, me?" Ma inŋ sôm, "Aêc Pômdau! Am kêyalê bu aô atac whiŋ am." Dec Yisu sôm, "Bocdinaŋ lôm aneŋ domba." ¹⁶ Ma Yisu ndac inŋ tiyham bu, "Saimon, Jon ndê atu, am tac whiŋ aô ŋandô, me?" Ma inŋ ô yom ma sôm, "Aêc Pômdau, am kêyalê bu aô atac whiŋ am." Dec Yisu sôm, "Yob aneŋ domba." ¹⁷ Ma inŋ ndac tidim titô-ŋga, "Saimon, Jon ndê atu, am tac whiŋ aô ŋandô, me?" Pita ndê ŋalôm ŋawapac bu Yisu ndac yom tigeŋ dinaŋ têtŋ inŋ tidim tō, ma inŋ sôm, "Pômdau, am kêyalê gêtŋ hoŋ. Am kêyalê bu aô atac whiŋ am kêlêc." Goc Yisu sôm, "Lôm aneŋ domba." ¹⁸ Aô wasôm yom ŋandô têtŋ am. Têtŋ ndoc am mbo balê, naŋ am kêmasaŋ daôm, ma kêsêlêŋ têtŋ gameŋ bocke naŋ am daôm atac whiŋ bu ndi. Tigeŋ tiŋambu, têtŋ ndoc am ti ŋamalac andô, naŋ am oc êmatôc amam, ma lau daŋ oc sêsô am nem piŋkap dôŋ, ma sêwê am têtŋ gameŋ naŋ am atac whiŋ dom bu ndi-ŋga naŋ." ¹⁹ Yisu sôm yom dinaŋ gwanaj pi Pita ndê mbac ndu ŋalêŋ, naŋ oc po Anôtô ndê waê sa. Ma Yisu gic têtŋ yom ma sôm, "Êmkuc aô!"

Yisu lu ŋgacsêŋom naŋ inŋ atac whiŋ

²⁰ Têtŋ dinaŋ Pita kac dau kwi ma gêlic ŋgacsêŋom naŋ Yisu atac whiŋ inŋ ŋandô, naŋ kêkuc inŋlu. (Inŋ ŋgac dinaŋ têtŋ ndoc ŋac seŋ Pasowa, naŋ ndôc gi paŋ Pômdau, ma ndac inŋ bu asa oc hoc inŋ asê.) ²¹ Têtŋ ndoc Pita gêlic inŋ, naŋ goc inŋ ndac Yisu, "Pômdau, ŋgac dê oc bocke?" ²² Ma Yisu ô yom ma sôm, "Am êmkuc aô ma hêgo daôm pi inŋ dom. Aô bu wakêŋ inŋ mbo tali e wambu wameŋ, naŋ aô neŋ gêtŋ." ²³ Tiŋambu sêŋomi ŋatô sêŋgô yom dau ŋawaê, ma ŋatô gauc gêm bu ŋgacsêŋom dinaŋ oc mbac ndu dom. Magoc Yisu ndê yom hêganôŋ ŋgacsêŋom dau mbo tali-ŋga lec dom. Inŋ sôm bu, "Aô bu wakêŋ inŋ mbo tali e wambu wameŋ, naŋ aô neŋ gêtŋ."

Yom ndic bata-ŋga

²⁴ Inŋ ŋgacsêŋom dau dinaŋ dec hoc yom hoŋ dindêc asê, ma to sip bapia dindêc. Ma yac aŋyalê bu inŋ ndê yom inŋ yom ŋandô eŋ. ²⁵ Yisu kôm gêtŋ daêsam ma daêsam andô naŋ ŋamiŋ yêc bapia dindêc dom. Yac bu aŋsahê bu ato yom sip bapia, pi gêtŋ hoŋ naŋ Yisu kôm, mboe yom dau oc nem bapia nom-ŋga hoŋ ahuc.

Aposel si gwelen Yom whê bapia dindéc sa-nga

Luk to in ndê buku tilu-nga dindéc, ma gic têku yom nan in to yêc in ndê nawae nayham. Alic yom natô pi Luk yêc 'Yom whê Luk ndê nawae nayham sa-nga.'

Yêc buku dindéc, Luk to yom pi lêñ nan nawae nayham sa tiapa yêc gameñ nan lau Rom-nga sem gôlin. Sêsam buku dindéc bu 'Aposel si Gwelen,' magoc lau natô sêsôm bu 'Nalau Dabuñ ndê Gwelen.' Nahu bu gêñ hoñ nan aposel sêkôm, nan sêkôm na Nalau dau ndê naclai. Têñ ndoc Yisu bu hu nom dindéc siñ ma mbu pi undambê ndi, nan sôm têñ in ndê lau bu sêhu malac Jerusalem siñ dom, e sêtap mwasiñ nan Anötö gic bata têñ nac, nan sa. Yom dau hêganôn in ndê Nalau Dabuñ (1:4). Ma tiñambu in sôm têñ nac bu sêhoc yom ñandô asê pi in yêc Jerusalem, ma yêc gameñ Judia-nga ma gameñ Samaria-nga, e yom dau sa têñ nom ñagameñ hoñ (1:8).

Luk whê sa bu lau aposel sêkôm gêñ dalô daêsam bu puc nac si yom dôñ, tu bu lau sêlic ti sêñgô, ma sêkin whiñ Yisu-nga. Ma in to yom daêsam pi Saul, nan tiñambu sêsam bu Pol, ma pi ñalêñ nan Anötö gêm in kwi, ma kêyalin in sa bu hoc nawae nayham asê têñ lau gameñ apa-nga nan lau Israel dom.

Yisu gic bata Nalau Dabuñ

¹ O Tiopilas, yêc aneñ buku ñamata-nga aô gato yom pi gêñ hoñ nan Yisu gic hu bu kôm ti kêdôhôn têñ lau. ²⁻³ Aneñ yom nan gato, nan meñ têñ bêc nan Anötö kôc in su pi undambê gi. In hóc ñandê ma mbac ndu su, ma tiñambu tisa ma hoc dau asê têñ lau †aposeñ nan in kêyalin nac sa su. Tôm bêc 40 in mbo whiñ nac ma tôc dau têñ nac sêlic, e sêñyalê pi ñandô bu in tisa ma mbo tali tiyham yom ñandô. Têñ ñasawa dinañ Yisu whê yom sa têñ nac pi †Anötö ndê gôlin ma pi gwelen nan bu sêkôm-nga, ma Nalau Dabuñ puñ yom dau dôñ yêc nac si ñalôm.

⁴ Têñ bêc dañ in gêñ gêñ mbo whiñ nac, ma in kêñ yatu nac bocdec bu, "Mac ahu Jerusalem siñ dom, magoc ahôn e atap mwasiñ nan Damañ gic bata bu kêñ meñ, nan sa. Aô gasôm yom pi mwasiñ dau muñ su. ⁵ Muñ-nga Jon kêku lau na bu, magoc bêc meñ kêpin bu Anötö êñku mac na Nalau Dabuñ."

⁶ Têñ têm dañ Yisu mbo whiñ ndê aposel, ma sêndac in bocdec bu, "Pômdu, bocke? Kwahic dec am oc êmgaho yac lau Israel-nga su yêc lau Rom-nga si gôlin ñapu, ma ti kin ma nem gôlin yac, me mba?" ⁷ Ma in ô yom ma sôm, "Gêñ bocke nan bu hóc asê lau Israel-nga, ma ñatêm ti ñabêc, nan Damañ Anötö ti ñadau ma kêyalin sa su, ma in oc tôc asê têñ mac dom. ⁸ Magoc têñ ndoc Nalau Dabuñ meñ ma nem mac ahuc, dec oc kêñ naclai têñ mac, ma mac oc ahoc yom ñandô asê pi aô yêc Jerusalem, ma yêc gameñ Judia-nga ma gameñ Samaria-nga, e yom dau tiapa nem nom ñagameñ hoñ ahuc."

Yisu pi undambê gi

⁹ Yisu sôm yom dinañ su, goc Anötö kôc iñ sa pi lôlôc gi e sôc dao ñalôm, dec sêlic iñ apu. ¹⁰ Iñ pi gi ma ñac tatac umbonj sêlhac, ma sep eñ ñgac lu ti ñakwê sêsêp sêmenj sêlhac sêwhiñ ñac. ¹¹ Ma iñlu sêsôm, “Mac laungac Galili-nga. Tu ake-nga dec alhac tamtac undambê? Kwahic dec Anötö kôc Yisu su yêc mac, ma tiñambu iñ oc mbu menj tiyham ñalêñ tigenj tôm nañ alic iñ pi gi.”

Sênyaliñ Matias sa ti aposel ô Judas su

¹² Dinañ su, goc sêhu Lôc Olib siñ ma sêmbu sêtêñ Jerusalem si. Lôc dau kalhac kêpiñ Jerusalem, senj ñasawa gitôm kilometa tigenj.* ¹³ Têñ ndoc sêhóc asê su, nañ sêtêñ ñac si andu sêmbo-nga si, ma sêpi ñalôm ñahô-nga si. Lau dau si ñaê bocdec: Pita lu Jon, ma Jems lu Andru, Pilip lu Tomas, ma Batolomeas lu Matyu, Alpayas atungac nañ ndê ñaê Jems, ma Saimon (nañ sêsam bu ‘Ñgac †Selot’), ma Jems† atungac Judas. ¹⁴ Yisu dinda Maria, ti iñ ndê asii, ma lauwhê ñatô sêmbo sêwhiñ ñac. Ñac hoñ sêpiñ dau dôñ ti ñalôm tigenj, ma sêtenj mbec sêwhiñ dandi tôm bêc hoñ.

¹⁵ Têñ bêc dañ lau sêkêñ whiñ-nga gitôm lau 120 sêkac sa sêmbo sêwhiñ dau. Ma Pita tisa kalhac ñalhu, ma sôm, ¹⁶⁻¹⁷ “O asidôwai hac. Mac anyalê Judas, ñgac nañ wê lau nañ sêkôc Yisu dôñ. Iñ yac lau aposel 12 mba dañ, ma wêkainj gwelenj whiñ yac. Muñ-nga andô, Ñalau Dabunj hoc yom asê sa akêñ Dawid whasunj, nañ hêganônj Judas. Ma yom dau gic waê bu ñandô sa.”

¹⁸ (Tu Judas ndê mêtê sac hoc Yisu asê-nga, dec lau semlhi iñ, ma iñ kôc ñaôli dau ma gi gêmlihi nom dañ. Yêc dinañ iñ peñ sip gi, e gambo hóc kôc ma ñatac wê. ¹⁹ Lau Jerusalem-nga sêñgô ñawaê, ma sêsam nom dau yêc si awha-nga bu Akeldama, nañ danem kwi bu ‘Nom ti Dac.’)

²⁰ “Yom nañ Dawid hoc asê pi Judas, nañ sêto yêc Buku Wê-nga bocdec bu, *‘Iñ ndê gameñ tigasañ manj, ma lau dañ oc sêmbo dom.’* Ma sêto dañ tiyham bocdec bu, *‘Ñamalac dañ oc ti ñgac bata ma kôc iñ ndê gwelenj ô iñ su.’* ²¹ Sêto yom dau yêc bocdinañ, dec aô gauc gêm bu yac tanjaliñ ñgac dañ sa ô Judas su. Gauc nem lau hoñ nañ sêmbo sêwhiñ yac tôm bêc hoñ nañ Pômdau Yisu mbo yac ñasawa. ²² Lau nañ sêmbo têtñ Jon, Ñgac Kêku Lau-nga ndê têtñ e menj têtñ ndoc Yisu pi undambê gi. Yac tanjaliñ ñac si dañ sa, bu hoc Yisu tisa ñawaê asê whiñ yac.”

²³ Goc sênyaliñ ñgac lu sa, dañ ndê ñaê Matias, ma dañ ñaê Josep, nañ sêsam iñ ndê ñaê dañ bu Basabas, ma iñ ndê ñaê dañ tiyham bu Justus. ²⁴ Ma sêtenj mbec bocdec b u, “O Pômdau. Am kêyalê ñamalac hoñ si ñalôm. Tôc ñgac lu dau si asa nañ am kêyaliñ sa su, nañ asê têtñ yac. ²⁵ Iñ oc kôm gwelenj nañ am kêñ sip lau aposel amba, nañ Judas hu siñ ma kôlhô têtñ gameñ nañ gic iñ ñawaê, nañ gi.” ²⁶ Goc sêpuc gapoc e gi sip Matias. Ma bocdinañ iñ ti aposel dañ whiñ ñac lau 11.

* **1:12** Yom nañ Luk to, nañ sôm bu senj nañ yêc Lôc Olib ma malac Jerusalem ñasawa, nañ gitôm senj †Sabat-nga dañ. Lau andô Israel-nga sêmasañ ñagôlinj daêsam nañ hêganônj yomsu bêc Sabat-nga, bu tóç asê gêñ nañ lau Israel-nga gitôm bu sêkôm têtñ bêc Sabat-nga, ma gêñ bocke nañ sêlic bu gwelenj. Ñagôlinj Sabat-nga dañ sôm bu lau sêtôm bu sêñsêlêñ sêsa senj ñasawa gitôm kilometa tigenj têtñ bêc Sabat-nga. Lau bu sêñsêlêñ sêhóc gêlêc kilometa tigenj, dec ñac oc sêsôm bu sêkôm gwelenj, ma sêñgili yomsu Sabat-nga. † **1:13** Luk to ñaê Jems tidim tó, magoc ñaê dau ñgac tigenj ndê dom, ñac lau tó.

2

Nalau Dabun sip meŋ

¹ Têŋ Om †Pentikos ñac hoŋ sêmbo sêwhin dau. ² Ma ñagahô eŋ ñakêcsia gitôm mbu puc ñadinda meŋ akêŋ undambê, ma gêm andu naŋ ñac sêndôc, naŋ ahuc. ³ Ma sêlic gêŋ gitôm yawahô meŋ ma whê dau kôc-kôc, goc gi sac ñac ñagôlôŋ têtêtêŋ gitôm ya ña-êmbala. ⁴ Ma Nalau Dabun gêm ñac hoŋ ahuc e sêsôm lau apa awha naŋ sêŋyalê muŋ su dom, tôm Nalau Dabun hôc ñac awha sa.

⁵ Têŋ têm dinaŋ lau daêsam sêmbo Jerusalem, naŋ sêmeŋ akêŋ nom ñagameŋ hoŋ. Ñac lau Israel-ŋga naŋ sem akiŋ Anôtô ma sêtoc in sa. ⁶ Ñac sêŋgô lau naŋ Nalau Dabun gêm ñac ahuc, naŋ sêsôm ñac awha têtêtêŋ, goc sêsô ñandô ma sêkac sa sêtigasuc. ⁷ Ñac sêhêdaê ñandô, ma sêsôm têt dandi, "Aluê! Ñac lau dê sêsôm yom sêmbo dê, naŋ lau Galili-ŋga me?" ⁸ Ma bocke dec danŋô ñac sêsôm yac awhaŋ têtêtêŋ, tôm dinaŋi sêkôc yac ma dasôm? ⁹ Yac lau naŋ dambo dec, naŋ amêŋ a kêŋ Pata, Midia ma Elam, ma akêŋ Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus ma Esia, ¹⁰⁻¹¹ ma akêŋ Prigia ti Pampilia, Isip ma Libia kêpiŋ Sairin, ma akêŋ Krit ma Arabia ma akêŋ malac Rom. Yac lau Israel-ŋga, ma lau apa naŋ sêŋkuc lau Israel-ŋga si sakiŋ tu sênem akiŋ Anôtô-ŋga. Bocke ma kwahic dec danŋô lau Galili-ŋga dindê sêsôm yom asê yêc yac dauŋ awhaŋ têtêtêŋ, pi gêŋ dalô naŋ Anôtô kôm!" ¹² Gêŋ dau kôm ñac sêhêdaê ti gauc gêm yom daêsam, ma sêndac dandi, "Gêŋ dindec ñahu bocke?" ¹³ Magoc lau ñatô sêsu lau aposel susu ma sêsôm, "Mboe sênôm wain ma kêŋin ñac."

Pita whê Nalau ndê gweleŋ sa

¹⁴ Têŋ dinaŋ Pita ti aposel 11 sêtisa ma in hôc awha sa ma sôm têt lau daêsam dinaŋ, "Mac lau Israel-ŋga ti mac hoŋ naŋ andôc Jerusalem. Akêŋ danam ñapep ma aô wawhê gêŋ dindec ñahu sa têt mac. ¹⁵ Mac lau ñatô gauc gêm bu wain kêŋin lau dindec, a? Aô wasôm têt mac bu mba! Bu ac kwahic pi meŋ. ¹⁶ Magoc yom naŋ propet Joel to muŋ su, naŋ dec ñandô sa. ¹⁷ Joel to Anôtô ndê yom dau bocdec bu:

Tinambu aô wakêŋ aneŋ Nalau sip lau hoŋ si ñalôm, e atômŋgaci ti atômwêi sêsôm yom asê sêtôm lau propet. Nalau oc kôm mac nem balêkoc wakuc tandô kain dan sa e sêlic gêŋ ñagatu, ma Nalau dau oc suŋ mbê têt lau andô. ¹⁸ Têŋ têm dinaŋ aô wakêŋ aneŋ Nalau têt aneŋ lau akiŋ awê ma ñgac hoŋ. Ma ñac oc sêsôm yom asê sêtôm propet. ¹⁹ Aô wakôm gêŋ dalô yêc umboŋ ma yêc nom bocdinaŋ, gêŋ dalô dac ti ya ma yawasu-ŋga. ²⁰ Ac oc nem ganduc, ma ayô oc tikoc nditôm dac. Ma tinambu béc atu oc meŋ sa, naŋ Pômdau mbu meŋ ti ñawasi atu. ²¹ Ma têt dinaŋ lau hoŋ naŋ sêta Pômdau ndê ñaê, naŋ Anôtô oc nem ñac si." *[Joel 2:28-32]*

²² Goc Pita sôm, "Mac lau Israel-ŋga, anŋô aneŋ yom dindec pi Yisu Nasaret-ŋga. In ñgac naŋ Anôtô whê sa têt mac ña gêŋ dalô tidau-tidau. Mac anyalê su, bu in kôm gêŋ dau yêc mac anôm-ŋga. ²³ Ma tu lêŋ naŋ Anôtô gauc gêm tidôŋ gwanan su-ŋga, dec Judas hoc Yisu asê ma kêŋ in sip mac amam. Ma mac akêŋ in têt lau Rom-ŋga naŋ sêsôc Anôtô ndê yomsu ñapu dom, bu sêndic in pi a gicso dau, dec tôm mac daôm ac in ndu. ²⁴ Tigeŋ gitôm dom bu ñaclai dambac ndu-ŋga ku in dulu. Anôtô

kôc in ndê ñandê mbac ndu-nga su yêc in, ma un in sa akên lau batê-nga.
²⁵ Dawid to yom pi Yisu bocdec bu:

Aô galic Pômdau kalhac aô anôn-nga ñapan. Aô oc wantitec dom, bu in mbo aô aman andô-nga. ²⁶ Tu dinañ-nga dec aô atac ñayham sa, ma gasôm yom ñayham-ñayham. Aô gauc gêm aneñ ñamlic, ma gakên bataan ²⁷ bu am oc tec aô wayêc sêhô ñapan dom. Mba! Am oc tec am nem ñgac dabuñ e in ñamlic tibalê dom. ²⁸ Am tôc señ wandôc tañli-nga asê têt aô, ma oc kêt aô walhac am anôm-nga ti atac ñayham atu. [BW 16:8-11]

²⁹ O asidôwai hac. Abaran Dawid sôm yom dinañ pi in dau dom. Yac tañyalê bu in mbac ndu su ma sêñsuhun in. Ma in ndê sêhô yêc gameñ dindec e meñ têt kwahic dec. ³⁰ Magoc Anötô gic bata têt in bu kêt in ndê wakuc dan ndôc in ndê pôn kin-nga. Dawid dau kêtalê yom dinañ tidôn, ñahu bu in propet dan. ³¹ Ma gêt nañ oc hôc asê tiñambu-nga, nañ in kêtalê gwanan su. Tu dinañ-nga in sôm yom dinañ pi †Mesaya, ma sôm bu Anötô oc tec in yêc sêhô dom, ma in ndê ñamlic oc tibalê dom. Mba! Mesaya tisa su. ³² Anötô un Yisu sa mbo tali tiyham, ma in ndê lau yac alic su dec asôm asê. ³³ Kwahic dec Anötô toc in sa ndôc in amba andô-nga, ma in kêt Nalau Dabuñ têt yac tôm Damba gic bata. Gêt nañ mac alic ti anğô têt acsalô lec, nañ Nalau dau ndê gwelen ña-ñandô.

³⁴ “Ma Dawid dau pi undambê gi dom, magoc in to yom yêc bocdec bu, ‘Anötô sôm têt aneñ Pômdau, “Am ndôc aô aman andô-nga ³⁵ e nditôm aô wakêt nem ñacyo sêsôc am gahim ñapu.” ’ ³⁶ In to yom dau hêganôn Yisu. Bocdinañ mac lau Israel-nga hoñ anğô. Anyalê pi ñandô, bu Yisu nañ mac ac in ndu pi a gicso dau gi, nañ Anötô toc in sa ti Pômdau, ma tôc asê bu in Mesaya dau.”

³⁷ Pita ndê yom hoñ dinañ kuñ lau dau si ñalôm ñandô, dec sêsôm têt in ti lau aposel ñatô bu, “O asidôwai, yac dec oc akôm bocke?” ³⁸ Ma Pita ô yom ma sôm, “Mac hoñ anem nem ñalôm kwi ma alin sanğu tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, tu bu Anötô suc mac nem sac kwi-nga. Ma mac oc akôc mwasin nañ Anötô gic bata, nañ Nalau Dabuñ dau. ³⁹ Bu in gic bata Nalau Dabuñ gic waê lau hoñ nañ Pômdau yac neñ Anötô kêgalêm ñac sa. Gêt dau gic waê mac ti mac nem balêkoc, ma lau hoñ nañ kwahic dec sêmbo ahê ma tiñambu oc sêkêt whin Yisu nañ.”

⁴⁰ Tiñambu Pita sôm yom daêsam ti gêm la ñac, ma kac ñac bocdec bu, “Anem daôm kwi têt Anötô bu nem mac si, dec mac oc andinam awhin lau sac nañ kwahic dec sêmbo nom, nañ dom.” ⁴¹ Ma têt bêc dau dinañ lau nañ sêkêt whin sêti daêsam, bu lau gitôm 3,000 sêkôc Pita ndê yom sa ma sêlin busanğu.

Lau sêkêt whin-nga si lêt

⁴² Tôm bêc hoñ lau sêkêt whin-nga sêpin dau dôn ti sêkêt danğa yom nañ aposel sêndôhôn têt ñac, ma ñac sêteñ mbec ti señ gêt sêwhin dau. ⁴³ Aposel sêkôm gêt atu-tu ti gêt dalô daêsam, e lau Jerusalem-nga hoñ sêhêdaê. ⁴⁴ Lau hoñ nañ sêkêt whin, nañ sêndôc tigen ma sêyob si gêt hoñ sêwhin dau. ⁴⁵ Ñac si lau ñatô bu sêpônđa dau, dec asidôwai ñatô oc sêkêt si wapa ñatô ti gêt têt lau semlhi, goc sic sam ña-awa bu sênem lau nañ sêpônđa dau, nañ sa. ⁴⁶ Tôm bêc hoñ sêkac dau sa sêmbo lôm dabuñ ñabatêmdô, ma yêc ñac si andu ñac señ gêt sêwhin dau ti atac ñayham,

ma sêsoç Anötö ñapu ti si ñalôm sambuc. ⁴⁷ Ñac sêmpin Anötö ma lau hoñ sêlic ñac ñayham dec sêtoç ñac sa. Ma tòm bêc hoñ Pômdau kôm lau wakuc sêkên whin, dec kôm gôlôwac dabuñ Jerusalem-ña kêsôwec tiatu.

3

Pita kôm ñgac bôlin ñayham sa

¹ Têñ bêc dañ Pita lu Jon sêñsêlên bu sêtên lôm dabuñ sêndi, têt aagatu gitôm 3 kilok telha-ña, nañ lau Israel si têt sêteñ mbec-ña dañ. ² Ma ñgac dañ mbo, nañ dinda kôc in tighi tigoñ. Tòm bêc hoñ lau sêmbalañ in si, sêkên in ndôc lôm dabuñ ñagameñ kêpin gatam dañ nañ sêsam bu Gatam Ñayham, ma in teñ gêt têt lau nañ sêsoç sêsa. ³ Têt ndoc in gêlic Pita lu Jon sêmeñ bu sêsoç sêndi, nañ in teñ mone têt inlu. ⁴ Pita lu Jon tahê in, ma Pita sôm têt in, “Tamhê alu.” ⁵ Dec ñgac dau tahê inlu, ma kên bata bu oc sêkên gêt têt in. ⁶ Goc Pita sôm têt in, “Aô neñ awa silba me gol bu wakên têt am-ña mbasi, magoc gêt nañ yêc aô, nañ oc wakên. Tu Yisu Kilisi Nasaret-ña ndê ñaê-ña aô wasôm têt am bu êmsêlên!” ⁷ Ma Pita kêm in têt amba andô-ña, keñ in sa, ma ñagahô ñambwa in ndê hapa ti hagwam ñayham sa. ⁸ In pwê gi kalhac e kêsêlên, goc sôc lôm dabuñ ñabatêmdô whin inlu gi. Ma in kêsêlên ti pwê-pwê ma kêpin Anötö. ⁹ Lau hoñ nañ sêlic in kêsêlên ti kêpin Anötö, ¹⁰ nañ sênyalê bu in ñgac teñ gêt-ña nañ muñ-ña ndôc lôm dabuñ ñasactô yêc gatam nañ sêsam bu Gatam Ñayham. Ma sêhêdaê ti sêseñ amba ñandô tu in ñayham sa-ña.

Pita gêm mêtê mbo lôm dabuñ ñabatêmdô

¹¹ Pita lu Jon sêlhac lôm dabuñ ñabatêmdô yêc gameñ nañ sêsam bu Solomon ndê Batêm, ma ñgac teñ gêt-ña dau sap inlu dôñ ñapan. Ma lau hoñ nañ sêlic gêt dau sêso, ma sênti sêtên inlu si. ¹² Pita tahê ñac ma sôm, “Mac lau Israel-ña! Tu sake-ña mac asô tu gêt dindec-ña ma tamhê alu ñanña? Mac gauc gêm bocke? Alu mba ñaclai ti mêtê gitêt dec kôm in ñgac dinañ ñayham sa ma kêsêlên, a? Wasôm têt mac, mba!” ¹³ Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö, yac neñ abanji si Anötö, kôm gêt dindec tu bu po in ndê ñgac akind Yisu ndê waê sa. Mac daôm akên in sip lau Rom-ña amba bu sêndic in ndu. Pailot dau gauc gêm tidôn bu êngapwêc Yisu su, magoc mac atôc asê têt Pailot bu mac atec Yisu. ¹⁴ In ñgac dabuñ ti gitêt, magoc mac atec in, ma aten Pailot bu êngapwêc ñgac nañ gic ñamalac ndu, nañ su têt mac. ¹⁵ Magoc ñgac nañ ti yac neñ dandôc tanli-ña ñahu, nañ mac ac in ndu. Tigen Anötö un in sa akên lau batê-ña. Yac alic in tisa su, dec asôm asê bu yomandô. ¹⁶ Alic ñgac dindec. Mac anyalê bu muñ-ña in ñgac bôlin. Kwahic dec in gahi ñayham sa tu Yisu ndê ñaê-ña, ñaê nañ yac akên whin. Yomandô! In ñayham sa sambuc tu Yisu ndê ñaê-ña ma tu yac akên whin Yisu-ña.

¹⁷ “O asidôwai hac! Aô kayalê su bu mac ti nem lau bata Israel-ña nem gac sa pi Yisu ndê ñahu dom, dec mac ac in ndu. ¹⁸ Magoc lau propet hoñ sêhoc Anötö ndê yom asê gwanan su, bu in ndê Mesaya oc hôc ñandê. Ma kwahic dec ñac si yom dau ñandô sa pi gêt nañ mac akôm. ¹⁹ Tu dinañ-ña dec wasôm têt mac bu apu daôm ma anem daôm kwi. Ma bocdinañ dec Anötö oc suc mac nem sac kwi. ²⁰ Ma Pômdau ndê mwasin oc puc

mac nem gatôm dôñ. Ma Anötö oc kêñ Mesaya nañ inñ kêyalinñ sa gwanañ su, nañ Yisu dau, nañ mbu têtñ mac meñ. ²¹ Inñ oc mbo undambê e tôm Anötö kôm gêtñ hoñ tiwakuc tiyham, tôm inñ hoc asê mun-nga ña inñ ndê propet dabuñ hoñ whasuñ. ²² Bu Moses to yom bocdec bu, *'Pômdu mac nem Anötö, oc êñyalinñ ngac danñ sa yêc lau Israel-nga, bu ti mac nem propet nditôm aô dauñ. Ma yom hoñ nañ inñ sôm, nañ mac asôc ñapu mañ.* ²³ *Lau nañ sêkêtñ danña propet dinanñ ndê yom dom, nañ Anötö oc tinñ ñac su yêc inñ ndê lau ñatorñ.'* ²⁴ Moses to yom dinanñ, ma Samuel ti propet hoñ nañ sêñkuc inñ, nañ sêhoc yom asê gwanañ su pi gêtñ nañ hôc asê têtñ têtñ dindéc. ²⁵ Yom nañ lau propet sêhoc asê têtñ abanñ, nañ mac atap ña-ñandô sa su. Ma pwac nañ Anötö kêmatinñ whinñ abanñ, nañ bocdinanñ. Bu Anötö sôm têtñ Abraham bu, *'Lau nom-nga hoñ oc sêtap mbec ñamwasinñ sa yêc am nem wakuc.'* ²⁶ Ma kwahic dec Anötö kêñ ndê ngac akiñ-nga meñ. Inñ têtñ mac lau Israel-nga munñ, bu nem mac kwi ma ahu nem mêtê sac sinñ. Ma mac bu akôm bocdinanñ, dec oc atap inñ ndê mbec ñamwasinñ sa."

4

Sêkêtñ Pita lu Jon sêndöc gapocwalô

¹ Pita lu Jon sêsôm yom têtñ lau sêmbo, ma lau †dabuñ-siga ti lau sinñ sêyob lôm dabuñ-nga si ngac bata, ma lau †Sadiusi ñatô sêtêtñ inñlu si. ² Ñac sêñgô bu Pita lu Jon sêndôhônñ lau ma sêsôm têtñ ñac bu Yisu tisa su, ma bu inñ ti lau si ñahu sêtisa akêtñ lau batê-nga. Ma inñlu si yom dau kôm ñac atac ñandê. ³ Tu dinanñ-nga sêkôc inñlu dôñ, tigenñ ñasac sa su, dec sêñlahi inñlu ahuc bu sêndöc e bêtêc. ⁴ Magoc lau daêsam nañ sêñgô yom nañ Pita lu Jon sêsôm, nañ sêkêtñ whinñ yom dau. Ñac lau dau si launñac ñambwa si namba gitôm 5,000.

⁵ Galañsê bêtêc lau bata ma lau andô ti lau nañ sêndôhônñ yomsu sêkac sa yêc Jerusalem. ⁶ Ma †dabuñsiga ñamata-nga Anas, ma Kayapas lu Jon ma Aleksanda ti lau ñatô yêc dabuñsiga ñamata-nga ndê gôlôwac, nañ sêmbo sêwhinñ ñac. ⁷ Sêkôc Pita lu Jon sêmeñ sêlhac ñac añgô-nga, goc sêñsu inñlu bocdec bu, "Amlu akôm gêtñ dindéc am asa añgô, me akôc asa ndê ñaclai dec akôm?" ⁸ Têtñ dinanñ Ñalau Dabuñ gêm Pita ahuc, dec sôm têtñ ñac bu, "O mac lau bata ti lau andô Israel-nga! ⁹ Kwahic dec mac bu añsu alu pi mwasiñ nañ akôm têtñ ngac bôlinñ dindéc. Ma andac alu pi lêtñ inñ ñayham sa-nga. ¹⁰ Mac lau bata, ti mac lau Israel-nga hoñ añgô! Ngac dindéc kalhac mac añôm-nga, nañ ñamlic ñayham sa su tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga. Inñ ngac Nasaret-nga nañ mac ac inñ ndu pi a gicso dau. Magoc Anötö unñ inñ sa kêtñ lau batê-nga ma mbo tali tiyham. ¹¹ Sêto yom pi Yisu nañ yêc bocdec bu, *'Hoc nañ mac lau akwê andu-nga alic sac ma atec ndöc, nañ kwahic dec ti hoc ñamata-nga yêc andu dau.'* ¹² Añgô! Señ tigenñ yêc bu yac lau nom-nga datap Anötö ndê mwasiñ nem yac si-nga sa, nañ datap sa tu Yisu ndê ñaê-ñ ga. Ñaê danñ yêc nañ gitôm bu nem yac si-nga yêc dom. Mba andô!"

¹³ Lau bata sêñgô yom dinanñ, ma sêñyalê bu Pita lu Jon sêsôc lôm mêtê-nga danñ dom, magoc sêñyalê bu munñ-nga inñlu sêmbo sêwhinñ Yisu ñapanñ. Ma ñac sêhêdaê bu inñlu sêdo lau si yom ti atac pa su. ¹⁴ Magoc ngac bôlinñ nañ ñamlic ñayham sa, nañ kalhac whinñ inñlu, ma tu dinanñ-nga ñac si yom mba bu sêsôm. ¹⁵ Bocdinanñ sic atu inñlu bu sêhu ñac lau †Sanedrin-nga

siñ ma sêkêñ ñasawa têtñ ñac bu sêsôm yom pi inļu. ¹⁶ Goc sêsôm têtñ dau bu, “Yac oc dakôm sake têtñ ñgac lu dindê? Lau Jerusalem-ña hoñ sêlic gêtñ ðalô atu nañ inļu sêkôm su, ma yac oc dasêc ahuc nditôm dom. ¹⁷ Lau hoñ bu sêtñgô ñawaê pi gêtñ dindêc, dec oc yham dom. Bocdinañ dakêtñ yao ñanña têtñ inļu, bu sêsôm yom pi Yisu ma sêsam in ñdê ñaê têtñ lau tiyham dom.”

¹⁸ Goc sêmbwêc inļu sêmbu sêmen, ma sic yao inļu bu sêsôm yom ti sêndôhôn lau tu Yisu ndê ñaê-ña tiyham dom. ¹⁹ Magoc Pita lu Jon sêô ñac awha bocdec bu, “Mac gauc gêm bocke? Oc solop yêc Anötô anğô-ña bu alu asôc mac nem yom ñapu, ma danñ wambu Anötô dom, a? ²⁰ Mba! Alu atôm dom bu anğapic whañsun tu gêtñ nañ alic ti anğô-ña.”

²¹⁻²² Lau bata sic yomso inļu tiyham, goc sêkêñ inļu sêsa si. Ñac sêtôm dom bu sêtap lêtñ sêmatôc inļu-ña dan sa. Ñahu bu lau hoñ sêmpin Anötô tu in kôm ñgac nañ ndôc bôlin yala daêsam su, nañ ñayham sa. Bu ñgac dau ndôc bôlin ñapan e ndê yala gi tap 40 sa.

Lau sêkêñ whiñ-ña sêterñ mbec

²³ Sêtñgapwêc Pita lu Jon su, ma inļu sêmbu sêtêtñ lau sêkêñ whiñ-ñ ga si, ma sic min yom nañ †dabun-siga atu-tu ti lau bata sêsôm têtñ inļu. ²⁴ Sêtñgô su, goc ñac hoñ sêterñ mbec têtñ Anötô bocdec, “O Ñaclai Ñadau Pômdau, am nañ kêtñ undambê ti nom ma gwêc ti gêtñ hoñ nañ sêmbô ñalôm. ²⁵ Am ðaôm kêtñ Ñalau Dabun hóc aban Dawid awha sa ma in sôm, ‘Tu sake-ña lau nom-ña sêli dau sa ma sêkic yom nañ ñandô mba? ²⁶ Ma kiñ ti gôlinwaga sêkac dau sa ma sêmatin yom pitigeñ bu sêserñ Pômdau lu Mesaya nañ in kêtñyalin sa, nañ su.’ ²⁷ Dawid ndê yom dau ñandô sa yêc malac atu dindêc. Bu †Herod lu Pontias Pailot, ma lau siñ gameñ apa-ña, ma lau bata Israel-ña sêkêñ si gauc pitigeñ bu sêserñ am nem ñgac akiñ-ña dabun Yisu nañ am kêtñyalin in sa ti Mesaya, nañ su. ²⁸ Gêtñ nañ am, Ñaclai Ñadau gauc gêm tidôn su, nañ dec sêkôm ñandô sa. ²⁹ O Pômdau, lau dinañ sêsôm yom ðaêsam bu sêlhac yac ahuc. Magoc yac aterñ am bu puc yac dôn bu ahoc am nem mêtê asê ti atac pa su. ³⁰ Kêtñ nem ñaclai têtñ yac bu akôm am nem gweler ma akôm lau gêmbac ñayham sa, ma akôm gêtñ ðalô tidau-tidau tu am nem ñgac akiñ-ña dabun Yisu ndê ñaê-ña.”

³¹ Sêterñ mbec dinañ su, goc gameñ nañ sêkac sa sêndôc nañ kêtñic dau. Ma Ñalau Dabun gêm ñac hoñ ahuc, ma ñac sic hu sêsôm Anötô ndê mêtê asê ti atac pa su.

Lau sêkêñ whiñ-ña sêwêkain gêtñ toñ tigen

³² Lau sêkêñ whiñ-ña hoñ sêkêñ si ñalôm ti gauc pitigeñ. Ma ñac si dan gêlic ndê gêtñ tôm in dau ndê dom. Hoñ sêwêkain gêtñ toñ tigen. ³³ Lau aposel sêhoc Pômdau Yisu tisa ñawaê asê ti ñaclai en, ma Anötô ndê mwasin kêsâlê ñac hoñ ahuc sambuc. ³⁴ Ñac si dan pônnda dau tu gêtñ dan-ña dom. Ñahu bu lau nañ sêwêkain nom me andu, nañ sêkêñ si gêtñ têtñ lau semlhi. Goc sêkôc ña-awa sa si, ³⁵ ma sêkêñ têtñ aposel sêyob. Ma lau aposel sic sam gêtñ dau têtñ lau sêpônnda dau-ña tôm gi.

³⁶ Ma ñgac dan mbo, nañ men akêtñ nduc Saipras. In †Liwai ndê wakuc dan, ma in ndê ñaê Josep. Magoc aposel sêsam in bu Banabas, nañ danem kwi bu ñgac puc lau dôn-ña. ³⁷ Ñgac dau ndê nom dan y êc, dec kêtñ têtñ lau semlhi, ma kôc ña-awa men kêtñ têtñ lau aposel.

5

Ananias lu Sapaira

1 Ngac danj ñaê Ananias lu inj nawhê Sapaira sêmbô, ma injlu sêkêñ si nom danj têtj lau semlhi. 2 Nom dau ña-awa danja Ananias kégamiñ yêc inj-nga, ma inj nawhê Sapaira kéalé. Ma ñadanja nanj Ananias kêtj têtj lau aposel, ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinanj. 3 Têtj ndoc Pita gêlic awa dau, nanj sôm têtj inj bu, “Ananias, bocke dec Sadanj gêm am nem ñalôm ahuc e am gauc gêm bu êñsau Ñalau Dabuj, ma kégamiñ nom ña-awa ñatô yêc am-nga? 4 Muñ-nga am daôm ti ñadau nem nom, ma têtj ndoc am kêtj têtj lau semlhi su, nanj am ti ñadau ña-awa dau bocdinañ. Magoc am kêtj ñadanja têtj yac ma kêsau bu nom dau ñaôli sambuc dinanj. Bocke dec am gauc gêm bu kôm gêtj boc-dinañ? Am kêsau ñamalac dom, am kêsau Anôtô goc.” 5 Têtj têtj Ananias ñgô yom dinanj, dec inj hu dau sip nom gi ma mbac ndu yêc. Ma lau hoñ nanj sêñgô gêtj dau ñawaê, nanj sêtôc dau ñandô. 6 Lau batac ñatô sêtêtj Ananias si, sêmpanj inj ndê ñamlanj ahuc ma sêkôc sa si sêñsuhuj.

7 Ñasawa gitôm acgatu tô giñga su, goc ñgac dau nawhê meñ ma gêm gauc gêtj nanj kôm inj nakweñ. 8 Ma Pita tôte mone dau têtj inj, goc ndac, “Lau semlhi amlu nam akweñ nem nom danj, ma ñaôli dau dindec, me?” Ma awhê dau sôm bu, “Aêc, gêtj dau dindec.” 9 Dec Pita sôm, “Bocke dec amlu nem ñalôm pitigerj bu anjahê Pômdau ndê Ñalau? Lic su nanj, lau nanj sêñsuhuj nam akweñ dec kwahic sêlhac andu ñasactô, bu sêmbalanj am sa ndi whiñ.” 10 Ma ñagahô ñambwa awhê dau ku sa yêc Pita gahi-nga ma mbac ndu. Ma lau batac sêsôc si ma sêlic bu inj mbac ndu su, dec sêkôc inj sa si ma sêñsuhuj inj whiñ nakweñ. 11 Ma lau sêkêñ whiñ-nga hoñ, ti lau ñatô nanj sêñgô gêtj dau ñawaê, nanj hoñ sêsô ma sêtôc dau ñandô.

Aposel sêkôm gêtj dalô daêsam

12 Têtj ñasawa dinanj lau aposel sêkôm gêtj dalô ti gêtj atu-tu daêsam yêc lau sêkêñ whiñ-nga si toñ ñalôm. Ma lau sêkêñ whiñ-nga êlêmê sêkac dau sa sêmbô lôm dabuj yêc gamerj nanj lau sêsam bu Solomon ndê Batêm. 13 Lau hoñ sêlic ñac ñayham ma sêtoc ñac sa, tigerj tu lau bata Israel-nga dec sêtôc dau bu sêlhac sêwhiñ ñac. 14 Magoc laungac ti lauwhê daêsam sic hu sêkêñ whiñ Pômdau, dec lau sêkêñ whiñ-nga si namba kêsôwec tiatu ñapanj. 15 Tu gêtj atu-tu nanj lau aposel sêkôm-nga, dec lau sêhoñ si lau gêmbac sêsa malac lôm sêmeñ ma sêkêñ ñac sêyêc sac ti mbô. Ñac sêkêñ bata bu Pita oc êñsêlêñ meñ ma êmasec lau gêmbac me mboe ac kêtj inj ndê gatu nem ayuj lau gêmbac ma kôm ñac ñayham sa. 16 Ma lau daêsam akêñ malac nanj sêyêc Jerusalem ñamakê, nanj sêhoñ lau gêmbac ti lau nanj ñalau sac sêkôm ñac sêtisac, nanj sêmeñ ma lau aposel sêkôm ñac hoñ ñayham sa.

Sêkêñ aposel sêndôc gapocwalô tiyham

17 Têtj dinanj dabujsiaga ñamata-nga ti inj ndê lau hoñ akêñ Sadiusi si toñ sem lêmuj lau aposel ñandô. 18 Tu dinanj-nga dec sêkôc ñac dôñ ma sêkêñ ñac sêndôc gapocwalô. 19 Tigerj têtj ôbwêc Pômdau ndê añela gêlêc andu gapocwalô-nga ñagatam su ma wê ñac sêsa si. 20 Ma inj sôm têtj ñac bu, “Andi alhac lôm dabuj ñabatêmdô, ma ahoc yom asê timala ej têtj

lau, pi lau sêkêñ whiñ-nga si lêtñ wakuc.” ²¹ Sêñgô añela ndê yom dinan su, dec bêbêc ganduc sêtêñ lôm dabuñ si ma sic hu sêndôhôn lau.

Têñ ndoc dinan dabuñsiga ñamata-nga ti in ndê lau sêmbwêc lau bata Sanedrin-nga hon sa sêpitigeñ bu sêmatôc aposel si yom. Goc sêñkin lau ñatô sêtêñ gapocwalô si bu sêkôc lau aposel sa sêmeñ. ²² Magoc têtñ ndoc lau dau sêhóc asê gapocwalô, nañ sêlic bu aposel angô mba. Goc sêmbu si ma sêsôm bu, ²³ “Yac a alic bu sêñlahi gatam ahuc ñapep ma lau sêyob gatam sêlhac. Dec yac alêc gatam su magoc alic bu ñac sêndôc dom.” ²⁴ Lau siñ sêyob lôm dabuñ-nga si ñgac bata, ma dabuñsiga atu-tu sêñgô yom dau e sêpônđa gauc. ²⁵ Sêhê gauc sêmbô ma ñgac dañ meñ ma sôm têtñ ñac bu, “Alic su nañ! Lauñgac nañ mac akêñ ñac sêndôc gapocwalô, nañ kwahic dec sêlhac lôm dabuñ ñamakê ma sêndôhôn lau sêmbô.” ²⁶ Goc lau siñ-nga nañ sêyob lôm dabuñ ti ñac si ñgac bata sêtêñ lôm dabuñ si, ma sêkôc aposel sa sêmeñ. Ñac sêwê ñac malô ma sêñsahic ñac dom, ñahu bu sêtôc dau bu lau nañ sêtoc aposel sa, nañ oc sêtuc ñac ña hoc. ²⁷ Sêwê aposel sêmeñ ma sêkêñ ñac sêlhac lau Sanedrin-nga angô-nga bu dabuñsiga ñamata-nga êñsu ñac. ²⁸ In sôm têtñ ñac bu, “Yac ac yao mac ñanğa bu andôhôn lau pi ñgac dinan ma asôm in ndê ñaê asê tiyham dom. Magoc mac nem yom pi in gêm Jerusalem ahuc su. Mac bu ahê ñamalac dinan ndê dac meñ pi yac, a?”

²⁹ Dec Pita ti aposel sêo in awha ma sêsôm bu, “Yac dañan wambu Anötô ndê yom hóc gêlêc ñamalac si yom su, ac ñawaê. ³⁰ Mac daôm ac Yisu ndu pi a, tigeñ abanñ si Anötô uñ in sa mbo tali tiyham. ³¹ Ma Anötô toc in sa ma kêtñ in ndôc in ndê andô-nga ti Kin, ma ti Ñadau Nem Lau Si-nga. In kôm bocdinañ, ñahu bu in bu kêtñ ñasawa têtñ lau Israel-nga bu sêkac si ñalôm kwi, dec in oc suc ñac si sac kwi. ³² Yom dinan yac alic ñandô su, dec asôm asê. Ma Ñalau Dabuñ puñ yom dau dôn bocdinañ. In Ñalau nañ Anötô kêtñ têtñ lau nañ dañga wambu in ñapep.”

³³ Lau bata Israel-nga dinan sêñgô aposel si yom dau e gêli ñac ñalôm sa sac andô, ma ñac tac whiñ bu sêndic aposel ndu. ³⁴ Tigeñ lau Sanedrin-nga si ñgac bata dañ tisa bu lhac ñac ahuc. In Palêsai dañ ñaê Gamaliel, nañ kêdôhôn yomsu, ma lau hon sêtoc in sa. In gic atu yom bu sêkêñ aposel sêsa awê sêndi sêmbô ñasawa saun. ³⁵ Goc in sôm têtñ lau bata hon, “Mac lau Israel-nga, akôc gauc ñapep pi gêtñ nañ mac bu akôm têtñ lau dinan. ³⁶ Gauc nem Teudas, ñgac nañ ñasawa apê gi su toc dau sa bu ñgac tiwaê. Magoc lau siñ Rom-nga sic in ndu, ma lau 400 nañ sêmbô sêwhiñ in, nañ sêmbulu ñac sêlhô têtñtêtñ si. Ma in ndê gwelêñ hon hê su. ³⁷ Ma têtñ têtñ sêse lau sa tu bu sênemlhi takis-nga, nañ ñgac Galili-nga dañ ñaê Judas tisa. In gêli lau toñ dañ sa bu sêkêñ kisa lau Rom-nga. Magoc in giñga bocdinañ, ma in ndê lau hon sêlhô têtñtêtñ. ³⁸ Bocdinañ kwahic dec aô b u wasôm aneñ ñalôm asê têtñ mac. Ahu lau aposel dindê siñ ma akêñ ñac sêlhô sêndi. Ñac si gwelêñ bu meñ akêñ ñamalac ñambwa si, gitôm Teudas lu Judas si gwelêñ, dec oc tôm dom bu nem ñandô. ³⁹ Tigeñ ñac si gwelêñ bu meñ akêñ Anötô ndê, dec oc atôm dom bu alhac ñac ahuc. Ma mac bu akêñ kisa ñac, dec mac oc akêñ kisa Anötô dau.”

⁴⁰ Lau bata hon sêñgô in ndê yom ma sêsôc ñapu. Ñac sêmbwêc aposel sêsôc sêmeñ ma sêkêñ lau siñ-nga sêhi ñac ña sô. Ma sêkêñ yao bu sênem mêtê pi Yisu tiyham dom, goc sêkêñ ñac sêsa si. ⁴¹ Aposel sêhu lau bata Sanedrin-nga siñ, ma sêsa si ti atac ñayham atu. Ñahu bu Anötô kêtñ ñac

sêhóc ñawapac ti ñandê tu Yisu ndê ñaê-nya, dec toc ñac sa. ⁴² Ma tôm bêc hoñ sêndôhôn lau sêmbo lôm dabuñ ñabatêmdö, ma sêndôhôn lau sêlom-sêlom andu. Ma sêhoc ñawaê ñayham asê ñapañ ma sêsôm bu Yisu in Mesaya dau.

6

Sênyaliñ lau 7 sa bu sêndic sam gêñ daneñ-nya

¹ Lau sêkêñ whiñ Yisu-nya si toñ kêsôwec ñapañ. Magoc têtêm dinanñ awapac danñ hóc asê. Yêc toñ dau ñalôm lau Israel-nya nanñ sêsôm lau Grik awha, nanñ sêtuçdiñ lau Israel-nya nanñ sêsôm Yom †Hibru. Njahu bu tôm bêc hoñ lau sic sam gêñ daneñ-nya têtê lau nanñ sêpônnda dau, magoc tandô toñ lauwhê sawa nanñ sêsôm Yom Grik. ² Tu dinanñ-nya aposel 12 sêmbwêc lau sêkêñ whiñ-nya hoñ sêpitigeñ, ma sêsôm, “Yham dom bu yac ahu Anötö ndê gwelenñ ñawaê ñayham-nya siñ tu ayob gwelenñ andic sam gêñ-nya. ³ Bocdinañ asidôwai, anyaliñ lauñgac 7 sa yêc toñ dindec ñalôm, nanñ lau tigauc ma Njalau Dabuñ gêm ñac ahuc. Ma lau dinanñ yac oc dakêñ ñac sêyob gwelenñ dindec. ⁴ Ma yac dauñ oc akôm gwelenñ anem mêtê ti atêñ mbec-nya ñapañ.”

⁵ Lau hoñ sêngô ñac si gauc dinanñ ma sêlic ñayham. Bocdinañ ñac sênyaliñ lau 7 sa, nanñ si ñaê bocdec. Steven, inñ ñgac nanñ Njalau Dabuñ gêm inñ ahuc ma kêtê whiñ ñannga, ma Pilip, Prokoras, Nikanor, Timon, Pamenas, ma Nikolas nanñ ndê malachu Antiok. Nikolas inñ ñgac Israel-nya dom, magoc muñ-nya inñ gêm dau kwi ma gêm akiñ Anötö kêtêc lau Israel-nya si sakinñ akwa. ⁶ Nac sêkêñ lau 7 dau sêlhac aposel anğô-nya, ma aposel sêteñ mbec ma sêkêñ amba sac ñac.

⁷ Têtê ñasawa dinanñ Anötö ndê mêtê tiapa, ma lau Jerusalem-nya daêsam sêkêñ whiñ Yisu. Ma dabuñsiga Israel-nya daêsam sêkêñ whiñ bocdinañ.

Sêkôc Steven dôñ

⁸ Steven inñ ñgac nanñ Anötö ndê mwasinñ ti ñaclai gêm inñ ahuc, ma kôm gêñ atu-atu ti gêñ dalô mbo lau ñalôm. ⁹ Magoc lau akêñ lau Israel-nya si toñ danñ sic hu sêkêñ kisa inñ. Nac lau dinanñ sêmeñ akêñ malac Sairin ti Aleksandria ma akêñ gameñ Silisia ti Esia-nya. Muñ-nya ñac lau akiñ ñambwa, magoc tinambu si ñadaui sêhu ñac siñ yêc si sakinñ, ma êlêmê sêkac sa sêmbo dau si lôm wê-nya danñ. Nac sêpu Steven ti inñ ndê yom. ¹⁰ Magoc tu Steven ndê gauc ti yom nanñ Njalau Dabuñ kêtê têtê inñ-nya, dec ñac sêtôm dom bu sêku inñ ndê yom dulu.

¹¹ Tu dinanñ-nya ñac sêkôc lau ñatô ma sêkic yom gelec sêwhiñ ñac, bu ñac oc sêtisa ma sêngôlinñ yom pi Steven bocdec bu, “Yac anğô Steven sôm yom sac-sac pi Moses ma pi Anötö.” ¹² Goc ñac sêsôm yom dau e gêli lau hoñ si ñalôm sa, ma lau bata ti lau nanñ sêndôhôn yomsu-nya sêwhiñ. Goc sêkôc inñ dôñ ma sêwê inñ e sêkêñ inñ kalhac lau Sanedrin-nya si anğô-nya. ¹³ Goc sêkêñ lau tasanñ ñatô sêtisa ma sêsôm, “Inñ ñgac dindec sôm yom ñapañ bu êngwiniñ yac neñ lôm dabuñ ma Anötö ndê yomsu. ¹⁴ Yac anğô inñ sôm bu Yisu Nasaret-nya oc señ gameñ dindec su, ma kêtê ñagôlinñ wakuc ô mêtê nanñ Moses gic dulu têtê yac.” ¹⁵ Têtê dinanñ lau hoñ nanñ sêndôc Sanedrin si toñ, nanñ tahê Steven, ma sêlic bu inñ ndê anğô andô ñawasi gitôm anela danñ ndê.

7

Steven sôm yom têtj lau Sanedrin-nga

¹ Ma dabunjsiga ñamata-nga ndac inj bu, “Yom dindec nanj sêngôlinj pi am, nanj yom ñandô, me mba?” ² Ma Steven ô yom ma sôm, “Asidôwai ti damanj. Angô su nanj! Muñ-nga lê abanj Abraham ndöc Mesopotemia, inj têtj malac Haran gi su dom, ma Anötö Ñawê Ñadau hoc dau asê têtj inj. ³ Ma sôm têtj inj, ‘Hu nem gameñ ti am nem lau sinj, ma têtj gameñ danj nanj aô bu watôc têtj am, nanj ndi.’ ⁴ Bocdinañ inj hu lau Saldi si gameñ sinj, ma sa gi ndöc Haran. Tinjambu inj damba mbac ndu su, goc Anötö kêkinj Abraham bu têtj gameñ dindec nanj kwahic dec mac andöc, nanj meñ. ⁵ Tigerj inj kêñ nom têtj Abraham wêkainj yêc gameñ dindec dom. Mba, Abraham dau tap nom saunj danj sa dom! Têtj ndoc dinañ Abraham ndê balêkoc mba, magoc Anötö kêmatinj yom tidôñ têtj inj, bu inj ti inj ndê lau wakuc oc sêwêkainj gameñ dau. ⁶ Ma Anötö sôm têtj inj bu, ‘Am nem wakuc oc sêhu gameñ dindec sinj ma sêndöc sêtôm lau apa yêc lau danj si gameñ. Ma ñac oc sênem akinj lau dau, ma lau dau oc sêkôm ñac ñayom nditôm yala 400. ⁷ Magoc tinjambu aô oc wakêñ ñagêyô têtj lau gameñ dinañ-nga nanj sem akinj ñac, ma am nem wakuc oc sêhu gameñ dinañ sinj ma sêmbu sêmeñ sênem akinj aô yêc gameñ dindec.’ ⁸ Ma Anötö kêñ ðpwac sêsê launçac si ñamlic ñatô su-nga têtj Abraham. Tinjambu Abraham kwê ndê atunçac Aisak asê, ma sê inj ndê ñamlic ñatô su têtj inj ndê bêc ti-8-nga. Aisak dau kwê Jakob asê, ma Jakob kwê yac neñ abanj 12 asê, nanj sêti yac neñ gôlôwac Israel-nga tonj 12 si ñahu. ⁹ Josep inj abanj 12 si danj, magoc dôwê sem lêmunj inj, dec sêkêñ inj têtj lau semlhi. Ma lau dau sêkôc inj sa sêsip gameñ Isip-nga si, ma inj mbo gameñ dinañ tôm ñgac akinj ñambwa danj. Magoc Anötö mbo whinj Josep, ¹⁰ dec gêm inj si yêc ñawapac bocke nanj tap inj sa. Inj kêñ gauc ñayham-ñayham têtj inj dec lau Isip-nga si kinj Parao gêlic inj ñayham, ma kêñ inj gêm gôlinj gêtj honj yêc inj ndê andu kinj-nga, ma gameñ Isip-nga sambuc. ¹¹ Tinjambu tóbôm gêm Isip ma Kanan ahuc e lau sêhóc ñawapac atu, ma abanj sêpônnda gêtj sêneñ-nga. ¹² Jakob ñgô ñawaê bu gêtj daneñ-nga yêc Isip, dec kêkinj ndê atui sêsip Isip si. Têm ñamata-nga dinañ sêsip si ma semlhi gêtj daneñ-nga, ma sêmbu sêmeñ. ¹³ Tinjambu inj kêkinj ñac sêsip Isip si tiyham, ma têtj dinañ Josep sôm dau asê têtj ndê asidôwai, ma Parao ñgô ñawaê pi Josep ndê gôlôwac. ¹⁴ Goc Josep kêkinj yom têtj inj damba Jakob ti inj ndê lau ñatô, bu ñac honj sêsip Isip sêtêtj inj sêndi. Ñac lau dinañ lau 75. ¹⁵ Bocdinañ Jakob ti yac neñ abanj sêsip Isip si, ma sêndöc e sêmbac ndu sêyêc gameñ dinañ. ¹⁶ Ma tinjambu ñac si lau wakuc sêkôc ñac si ñakwa su yêc Isip bu sêñsuhunj ñac yêc malac Sekem, sêyêc sêhô nanj Abraham gêmlihu su yêc Hamo ndê atui.

¹⁷ “Tinjambu, ndoc meñ kêpinj bu yom nanj Anötö gic bata têtj Abraham, nanj ñandô sa. Têtj têm dinañ lau Israel-nga nanj sêndöc Isip, nanj sêti daêsam ñandô. ¹⁸ Magoc kinj wakuc danj gêm gôlinj Isip, nanj kêyalê Josep dom. ¹⁹ Inj yob yac neñ abanj solop dom, ma kêñ ñawapac atu têtj ñac. Inj gic yomsu ñac bu sêmbalinj balêkoc wakuc honj sinj sêninga. ²⁰ Têtj ndoc dinañ Moses dinda kôc inj, ma Anötö gêlic inj ñayham. Ñac sêlôm inj sêmbô damba ndê andu gitôm ayô tö. ²¹ Tinjambu sêkôc inj sa si ma sêsinj inj, ma malô goc Parao ndê atuwê tap inj sa ma gôlôm inj ti ndê balêkoc.

²² Ma bocdinaŋ dec Moses sôc lôm bapia ma kêdôhôn lau Isip-nga si gauc hoŋ. Ma inŋ ti ngac njanŋa tu sôm yom ma kôm gwelen-nga. ²³ Inŋ mbo e inŋ ndê yala ti 40 su, ma bêc danŋ inŋ gauc gêm bu sa ndi lic ndê asidôwai Israel-nga. ²⁴ Têŋ ndoc dinaŋ inŋ gêlic ngac Isip-nga danŋ kôm ngac Israel-nga danŋ nayom. Dec inŋ gic ngac Isip-nga dinaŋ ndu bu nem inŋ ndê asidôwai dinaŋ si. ²⁵ Inŋ gauc gêm bu mboe inŋ ndê asidôwai oc sênjalê bu Anötö kâyaliŋ inŋ sa bu nem nŋac sa, magoc mba. Nŋac sem gauc. ²⁶ Nŋagalanŋsê inŋ sa gi tiyham ma gêlic Israel lu sic dau sêmbo. Inŋ bu nem malô inŋlu, dec sôm, ‘Amlu asidôwa, ma tu sake-nga dec akêŋ kisa daôm?’ ²⁷ Magoc ngac lu dau si danŋ, nanŋ bu kôm ndê asidôwa tisac, nanŋ suc Moses sa gi, ma sôm, ‘Asa kêŋ am bu nem gôliŋ ma êmatôc yac?’ ²⁸ Bocke? Am bu ndic aô ndu gitôm am gic ngac Isip-nga danŋ têtŋ alhabêc, a?’

²⁹ “Têŋ ndoc Moses ngô yom dinaŋ, nanŋ inŋ kölhö têtŋ gameŋ Midian-nga gi, ma ndôc dinaŋ gitôm ngac apa. Ma yêc dinaŋ inŋ gêm awhê sa ma kwê balêkoc ngac lu asê. ³⁰ Yala 40 ginŋa su, goc aŋela danŋ hoc dau asê têtŋ inŋ nŋalêŋ bocdec. Moses mbo Lôc †Sainai yêc gameŋ sawa, ma gêlic ya nŋawahô golom sa a sauŋ danŋ. ³¹ Gêŋ dau kôm inŋ sô ma gauc gêm yom daêsam. Inŋ tigasuc gi bu lic gêŋ dau, dec ngô Pômdau awha sa têtŋ inŋ meŋ bocdec bu, ³² ‘Am apami Abraham lu Aisak ma Jakob si Anötö aô.’ Moses ngô yom dau e kêtitec nŋandô ma tôc dau bu hóc tandô sa ma lic tiyham. ³³ Goc Pômdau sôm têtŋ inŋ, ‘Kôc nem atapa su yêc gahim, bu gameŋ nanŋ am kalhac, nanŋ gameŋ dabuŋ. ³⁴ Aô galic su bu aô neŋ lau sêmbo sac yêc Isip. Aô ganŋô nŋac si danŋgi, madec gasip gameŋ bu wanŋaho nŋac su yêc nŋawapac dau. Bocdinaŋ kwahic dec aô oc wanŋinŋ am mbu têtŋ Isip ndi.’ ”

³⁵ Steven gic miŋ yom dinaŋ, goc sôm, “Aô wasôm têtŋ mac, bu Moses inŋ ngac dau, nanŋ muŋ-nga lau Israel-nga sêtec inŋ ti sêsôm inŋ bocdec bu, ‘Asa kêŋ am bu nem gôliŋ ti êmatôc yac?’ Tigeŋ Anötö dau ndê aŋela hoc dau asê têtŋ inŋ yêc a sauŋ dinaŋ, ma kêkinŋ inŋ bu nem gôliŋ lau Israel-nga ma kôc nŋac su yêc gameŋ Isip-nga. ³⁶ Bocdinaŋ inŋ kôc nŋac sêsa akêŋ Isip sêmêŋ. Têtŋ ndoc dinaŋ inŋ kôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu daêsam yêc gameŋ Isip-nga, ma yêc gwêc nanŋ sêsam bu Gwêc Koc. Ma inŋ kôm gêŋ dalô tidau-tidau yêc gameŋ sawa tôm yala 40.

³⁷ “Inŋ Moses dau dinaŋ goc sôm têtŋ lau Israel-nga bu, ‘Anötö oc tôc ngac danŋ yêc mac nem toŋ nŋalôm, ti propet nditôm aô dauŋ.’ ³⁸ Moses mbo whiŋ lau Israel-nga têtŋ ndoc sêmbo gameŋ sawa. Inŋ kalhac aŋela nanŋ sôm yom têtŋ inŋ yêc Lôc Sainai, ma yac neŋ abanŋ nŋalhu, bu kôc Pômdau ndê yom dandôc taŋli-nga ma kêŋ têtŋ lau Israel-nga. Ma lau dau sic yom dau dulu e meŋ têtŋ yac. ³⁹ Magoc yac neŋ abanŋ sêtec bu sêsôs inŋ nŋapu. Nŋac sêpu inŋ ma nŋac si nŋalôm gauc gêm gameŋ Isip-nga nŋapan, e nŋac atac whiŋ bu sêmbu sêndi. ⁴⁰ Têtŋ ndoc Moses mbo Lôc Sainai nŋasawa baliŋ, nanŋ nŋac sêsôm têtŋ Aron bu, ‘Inŋ ngac Moses dinaŋ, kôc yac sa asa yêc Isip amêŋ, ma kwahic dec yac am gauc gêŋ bocke hóc asê inŋ. Bocdinaŋ êmasanŋ anötöi gwam bu sêwê yac.’ ⁴¹ Têtŋ ndoc dinaŋ nŋac sêmasanŋ makao nŋagatu ti gwam, goc sêndê mwasinŋ atu dau tu bu sêtoc gêŋ dau sa-nga. Nŋac sêkêŋ da têtŋ gwam dau, ma atac nŋayham kêlêc pi gêŋ nanŋ nŋac dau amba sêmasanŋ. ⁴² Tu dinaŋ-nga dec Anötö puc dômbwê nŋac ma hu nŋac siŋ bu sênem akiŋ tata ti gêŋ umbon-nga. Lau propet sêto yom pi nŋac si mêtê dau bocdec bu:

O mac lau Israel-nga. Yala 40 dinan mac ambo gameŋ sawa, nan mac akêŋ nem gêŋ dan ti da têtŋ aô dom. Mba! ⁴³ Mac êlêmê ambalan bac po dan tu anem akiŋ mac nem anötô tasan Molek-nga. Ma mac am akiŋ tata dan ñaê Repa ti mac nem anötô, ma apôŋ hamduc têtŋ anötôï gwam daêsam nan mac amasan. Tu dinan-nga aô watin mac su andi andôc gameŋ Babilon-nga ñadanğa tôm lau gapocwalô-nga. [*Amos 5:25-27*]

⁴⁴ Yêc gameŋ sawa, Anötô whê sa ti tôc lêtŋ têtŋ Moses bu lau Israel-nga sêmasan ðbac dabuŋ dan ti ñac si gameŋ sênem akiŋ in-nga, nan sêkêŋ ðapa yomsu-nga yêc ñalôm. In kêmasan gêŋ dau tôm Anötô tôc asê têtŋ in, ma abanî sêmbalan gêŋ dau whin ñac, têtŋ ndoc ñac sêŋsêlêŋ si. ⁴⁵ Nalêŋ dau dinan Anötô kêŋ ndê bac dabuŋ têtŋ lau Israel-nga yêc gameŋ sawa. Tinambu Anötô soc lau nan sêndôc gameŋ Kanan-nga su, bu kêŋ gameŋ dau têtŋ ñac. Ma têtŋ ndoc Josua wê ñac sêsôc gameŋ Kanan-nga si, nan sêmbalan bac dabuŋ dau whin ñac. Ma bac dau kalhac whin ñac e Dawid ndê têtŋ. ⁴⁶ Anötô gêlic Dawid ñayham, ma Dawid tac whin bu kwê lôm dan sa ti Jakob ndê Anötô ndê andu ñandô. ⁴⁷ Magoc Dawid kwê andu dau dom, in ndê atungac Solomon kwê andu dau sa. ⁴⁸ Tigen kwahic dec aô wasôm têtŋ mac bu Anötô Ñaclai ti Ñawasi Ñadau, in ndôc andu nan ñamalac sêkwê, nan dom. Tôm yom nan propet Aisaya to bocdec bu:

⁴⁹ Pômdau sôm, ‘Undambê ti aneŋ pôtŋ kiŋ-nga, ma gameŋ nom-nga ti gameŋ gahiŋ lhac-nga. Bocdinaŋ mac oc akwê andu kaiŋ bocke tu bu wandôc-nga? Me amasan gameŋ bocke tu wanwhan dan-nga? ⁵⁰ Bu aô danŋ gakêŋ gêŋ hoŋ dinan.’” [*Ais 66:1-2*]

⁵¹ Têtŋ dinan Steven sôm têtŋ ñac lau Sanedrin-nga bu, “Mac lau ñalôm ñadandi-nga. Mac am daôm kwi dom, ma mac nem danamsun kwa ñanğa. Mac nem mêtê gitôm apami si. Mac êlêmê atec Ñalau Dabuŋ ndê gwelêŋ. ⁵² Mac nem apami sêkêŋ kisa propet hoŋ nan Anötô kêkiŋ. Ma propet nan sêhoc yom asê pi ñgac gitêŋ nem lau si-nga nan Anötô oc êŋkiŋ meŋ, nan apami sic ñac ndu. Ñgac gitêŋ dau meŋ su, magoc mac akêŋ in sip lau Rom-nga amba ma ac in ndu. ⁵³ O mac lau daôm! Mac daôm akôc Anötô ndê yomsu nan aŋela sêkêŋ têtŋ abanî, nan su, tigen asôc ñapu dom!”

Sêtuc Steven ña hoc mbac ndu

⁵⁴ Têtŋ ndoc lau Sanedrin-nga sêŋgô Steven ndê yom dinan, nan ñac atac ñandê atu ma sêseŋ lhô tu in-nga. ⁵⁵ Magoc Ñalau Dabuŋ gêm Steven dau ahuc, ma in tatak undambê ma gêlic Anötô ndê ñawasi, ma Yisu kalhac Anötô amba andô-nga. ⁵⁶ Dec in sôm, “Alic su nan! Aô galic undambê kac sa ma ðñamalac ndê Atu kalhac Anötô ndê amba andô-nga.” ⁵⁷ Ñac sêŋgô yom dinan goc sêpôc dangasun ahuc, ma sêmbwêc atu pi gi. Ñac sênti sêtêŋ in si, ⁵⁸ ma sêtin in sa malac ñamakê gi, ma sic hu sêtuc in ña hoc. Lau nan sêŋgôliŋ yom pi Steven, nan sêkac si ñakwê bambalin su, ma sêkêŋ têtŋ ñgac wakuc dan ñaê Saul bu yob. ⁵⁹ Ñac sêtuc hoc pi Steven sêmbô, ma in teŋ mbec têtŋ Pômdau bocdec, “O Pômdau Yisu, kôc aneŋ gatun sa loc.” ⁶⁰ Goc in peŋ ña haduc-nga sip gi ma mbwêc atu bu, “Pômdau, gauc nem sac nan lau sêkôm têtŋ aô, nan dom.” In sôm su, goc mbac ndu.

8

1-2 Saul gêlic Steven mbac ndu ma atac ñayham tu gên nañ lau dau sêkôm têtj in-nga. Ma tinambu lau sêkêtj whiñ ñannga-nga ñatô sêñsuhuj Steven ma sêtarij in.

Saul ma lau Israel-nga sêkêtj kisa lau nañ sêkêtj whiñ Yisu

Têtj bêc dau dinañ lau sic hu sêkêtj kisa ñannga têtj lau sêkêtj whiñ-nga nañ sêmbo Jerusalem. Tu dinañ-nga ñac si lau daêsam sêhu Jerusalem siñ ma sêlhô têtjtêtj sêtêtj gameñ Judia ti Samaria-nga si. Magoc lau aposel sêhu Jerusalem siñ dom. ³ Ma Saul bocdinañ gic hu bu señ lau sêkêtj whiñ Yisu-nga. In kêsâlê ñac tôm andu, goc hê ñac sêsa si ma kêtj ñac sêndôc gapocwalô, launçac sêkêtj whiñ-nga, ma lauwhê bocdinañ.

Pilip gêm mêtê mbo Samaria

⁴ Lau sêkêtj whiñ-nga nañ sêhu Jerusalem siñ ma sêlhô têtjtêtj, nañ sêhoc ñawaê ñayham pi Yisu asê, yêc malac hoñ nañ sêhoc asê nañ. ⁵ Pilip têtj malac atu dañ yêc gameñ Samaria-nga gi, ma gêm mêtê yêc dindê ma whê sa bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Lau daêsam sêngô Pilip ndê yom ti sêlic gêtj dalô nañ in kôm, dec sêkêtj dañga in ndê yom ñapep. ⁷ Pilip soc ñalau sac daêsam su sêsa yêc lau ti sêmbwêc atu. Ma in kôm lau bôliñ daêsam ñayham sa. ⁸ Tu dinañ-nga lau daêsam yêc malac atu dinañ atac ñayham atu.

Saimon, ñgac balô

⁹ Ñgac dañ mbo malac dinañ, nañ ndê ñaê Saimon. Tôm ñasawa baliñ in pec balô ti kôm gêtj atu-tu e lau gameñ Samaria-nga hoñ sêhêdaê. In toc dau sa bu in ñgac tiwaê. ¹⁰ Lau atu-tu ma lau ñambwa hoñ tatiñ Saimon ñapañ. Ñac sêsôm, “Anötô ndê ñaclai nañ dasam bu Ñannga Atu, nañ puc ñgac dindêc dôj.” ¹¹ Ma lau daêsam tatiñ in ñapañ, bu sêhêdaê tu gêtj atu-tu nañ in kôm ñasawa hic su nañ-nga. ¹² Magoc sêhu siñ têtj ndoc sêngô ñawaê ñayham pi Anötô ndê gôliñ ma pi Yisu Kilisi, nañ Pilip hoc asê. Launçac ti lauwhê daêsam sêkêtj whiñ in ndê yom, ma sêliñ sanju. ¹³ Ma Saimon dau kêtj whiñ ma gêliñ sanju whiñ. In gêlic gêtj dalô ti gêtj atu-tu nañ Pilip kôm, dec hêdaê ñandô ma kêkuc in ñapañ.

¹⁴ Têtj ndoc lau aposel nañ sêmbo Jerusalem sêngô ñawaê bu lau Samaria-nga sêkôc Anötô ndê yom sa, nañ sêñkin Pita lu Jon sêtêtj ñac si. ¹⁵ Inlu sêhoc asê ñac su, goc sêteñ mbec bu Pômdau kêtj ndê Ñalau Dabuñ pi ñac hoñ. ¹⁶ Têtj ndoc lau Samaria-nga dinañ sêkêtj whiñ, nañ sêliñ sanju tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, magoc Ñalau Dabuñ sip meñ pi ñac si dañ dom. Tu dinañ-nga dec Pita lu Jon sêteñ mbec pi ñac. ¹⁷ Sêteñ mbec su ma sêkêtj amba sac ñac, goc Ñalau Dabuñ meñ gêm ñac ahuc.

¹⁸ Saimon gêlic bu têtj ndoc aposel lu sêkêtj amba sac lau dau, nañ Ñalau Dabuñ meñ pi ñac, dec gauc gêm bu nemlhi ñaclai dau yêc inlu. ¹⁹ In ndac inlu bocdec bu, “Akêtj ñaclai dinañ lom aô. Ma bocdinañ asa nañ bu wakêtj amañ sac in, nañ oc kôc Ñalau Dabuñ.” ²⁰ Magoc Pita ô yom ma sôm, “Bocke? Am gauc gêm bu nemlhi Anötô ndê mwasiñ ña mone, a? Am oc niñam, ti nem mone hoñ! ²¹ Am wêkaiñ gwelêñ dindêc whiñ yac dom. Ñahu bu gauc nañ yêc am nem ñalôm, nañ Anötô gêlic bu solop dom. ²² Kac nem ñalôm kwi ma hu mêtê sac dinañ siñ. Ma teñ mbec têtj Pômdau bu suc am nem giso kwi pi gauc sac nañ yêc nem ñalôm. ²³ Aô

galic su bu am gêm lêmunj Anötö ndê ñaclai e am ñalôm gêli sa, ma sac ña-ñaclai sô am dôñ ñapanj.” ²⁴ Saimon ñgô Pita ndê yom dinanj, goc sôm, “Gitôm bu am tej mbec têtj Pômdau tu aô-ñga, ma bocdinanj gêtj nanj am sôm yom pi, nanj oc tap aô sa dom.”

²⁵ Pita lu Jon sêhoc Pômdau ndê yom asê ti sem mêtê lau su, goc sêlhô bu sêmbu sêtêtj Jerusalem sêndi. Ma yêc señ ñasawa, nanj sêsôm ñawaê ñayham asê yêc malac daêsam nanj sêyêc gameñ Samaria-ñga.

Pilip lu ñgac Itiopia-ñga

²⁶ Têtj ndoc dinanj Pômdau kêkinj ndê añela danj têtj Pilip gi, ma sôm têtj inj bu, “Êmasanj daôm, goc sa ndi ma êmsêlêñ êmkuc señ akêtj Jerusalem nanj sip têtj malac Gasa, señ nanj gic gameñ sawa kic.” ²⁷ Bocdinanj Pilip tisa ma kêsêlêñ gi. Ma yêc señ dinanj inj tap ñgac Itiopia-ñga danj sa, nanj bêc ñatô su mbo Jerusalem bu lic om, ma bu mbu têtj ndê gameñ ndi. Inj ñgac tiwaê nanj yob lau Itiopia-ñga si Kwin Kandis ndê awa hoñ, nanj munj-ñga sêsip inj ndê ñamatu sa.* ²⁸ Têtj ndoc Pilip tap inj sa yêc señ, nanj ñgac dau ndôc ndê kaleta, ma sam propet Aisaya ndê buku. ²⁹ Dec Ñalau Dabuj sôm têtj Pilip, “Am tigasuc kaleta ma êmkuc ñgac dindê.” ³⁰ Goc Pilip kêtj têtj kaleta gi ma ñgô bu ñgac dau sam propet Aisaya ndê yom asê. Dec Pilip ndac inj, “Am sam yom dinanj ma kêyalê ñahu, me mba?” ³¹ Ma inj sôm, “Ñamalac danj bu whê sa têtj aô dom, dec oc wanjalê bocke?” Ma inj ndac Pilip bu pi kaleta ma ndôc whinj inj. ³² Inj ñgô bu ñgac dau sam Aisaya ndê yom bocdec bu:

Ñac sêwê inj bu sêndic inj ndu gitôm domba.

Ma inj gêm dau dôñ tôm domba nanj sêñgapiñ ñamliclhu, magoc tanj dom.

³³ Ñac sêñgwiniñ inj, ma sêmatôc inj ndê yom gi solop dom.

Ñac sic inj ndu, ma bocdinanj inj ndê wakuc mba.

[Ais 53:7-8]

³⁴ Ma ñgac dau ndac Pilip, “Gitôm bu am whê sa têtj aô bu propet sôm yom dinanj pi inj dau, me pi ñamalac danj?” ³⁵ Goc Pilip whê yom hoñ sa têtj inj, gic hu yêc Aisaya ndê yom dinanj e sôm ñawaê ñayham pi Yisu têtj inj. Ma ñgac dau kêñ whinj Yisu. ³⁶⁻³⁷ Ñac si e sêhóc asê bu danj poc señ ñamakê. Ma ñgac dau sôm, “Lic bu dê poc. Gitôm bu aô waliñ busanju, me mba?” ³⁸ Goc inj sôm têtj ñgac nanj gêm gôlinj kaleta bu kêñ kaleta lhad. Ma injlu Pilip sêsip bu si ma Pilip kêku inj. ³⁹ Têtj ndoc nanj sêpi akêtj bu sêmenj, nanj Pômdau ndê Ñalau kôc Pilip su sep tigenj. Ma ñgac dau gêlic inj tiyham dom, magoc kôlhô ti atac ñayham gi. ⁴⁰ Ma Ñalau kôc Pilip sa gi kêñ inj mbo malac Asotas. Ma inj kêsêlêñ golom-golom malac, ma sôm ñawaê ñayham asê e hôc asê malac Sisaria.

9

Pômdau gêm Saul kwi

¹ Têtj ñasawa dinanj Saul kêñ kisa lau sêkêñ whinj Pômdau-ñga ñapanj. Inj sôm ñannga bu inj oc kôm ñac ñayom ma ndic ñac ndu. Inj têtj dabunjsiga ñamata-ñga gi, ² ma ndac inj bu to bapia puc inj dôñ-ñga, bu têtj lau bata nanj sêyob lau Israel si lôm wê-ñga yêc malac Damaskas. Bapia dau

* **8:27** Munj-ñga lau si gêbôm danj yêc bu launğac akinj nanj sêyob Kinj si andu me wapa me lauwê, nanj sêsip ñac ñamatu sa. Launğac kainj dinanj sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Eunuch’ (Yunok).

kêñ ñaclai têtñ Saul bu kôc launḡac ti lauwê Damaskas-ḡga nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ dôñ, ma wê ñac sa sêtêñ Jerusalem sêndi bu sêmatôc ñac. ³ In kôc bapia dau su ma kêsêlêñ e gi kêpiñ Damaskas. Ma ñagahô ñambwa ñawê atu dañ akêñ undambê meñ pô gameñ nañ in mbo. ⁴ In peñ sip nom ma ḡgô awha dañ ta in bocdec bu, “Saul, Saul, tu sake-ḡga am kêñ kisa aô?” ⁵ Goc Saul ô yom ma ndac, “O ḡadau, am asa?” Ma awha dau sôm, “Aô Yisu daun, dec am kêñ kisa. ⁶ Am tisa ma sôc malac atu dê ndi. Ma gêtñ bocke nañ aô tac whiñ bu am kôm-ḡga, nañ aô oc wanñiñ lau bu sêwhê sa têtñ am yêc dindê.”

⁷ Lau nañ sêmbo señ sêwhiñ Saul, nañ sêlhac ti sem dau dôñ. Ñac sêḡḡô ñakêcsia dau, magoc sêlic ñamalac dañ dom. ⁸ Têtñ ndoc Saul tisa kalhac, nañ kac tandô sa magoc gitôm dom bu lic gameñ. Bocdinañ lau dinañ sêkêm in sip amba, ma sêwê in sêsôc malac Damaskas si. ⁹ Gitôm bêc tô in mbo tapec, ma gêtñ ti nôm gêtñ dañ dom.

¹⁰ ḡgac kêñ whiñ Yisu-ḡga dañ mbo Damaskas, nañ ndê ñaê Ananias. Ma Pômdau hoc dau asê têtñ in ña mbê, ma ta in bu, “Ananias!” Ma in ô yom ma sôm, “Aêc Pômdau, bocke?” ¹¹ Goc Pômdau sôm têtñ in, “Am sa señ nañ sêsam bu Señ Solop ma têtñ Judas ndê andu ndi, ma am oc tap ḡgac dañ sa, nañ ndê ñaê Saul akêñ malac Tasis. ḡgac dau teñ mbec mbo dinañ. ¹² Aô gatôc têtñ in su ña mbê bu ñamalac dañ ñaê Ananias oc têtñ in ndi, kêñ amba sac in, ma kôm in tandô po asê tiyham.” ¹³ Ananias ḡgô yom dinañ ma sôm, “Pômdau. Aô ḡaḡô ḡgac dinañ ñawaê su. In ḡgac nañ kêñ ñawapac atu têtñ am nem lau dabuñ nañ sêmbo Jerusalem. ¹⁴ Ma dabuñsiga atu-tu sêkêñ ñaclai têtñ in bu têtñ malac dindêc meñ, ma kôc lau nañ sêtoc am nem ñaê sa, nañ dôñ.” ¹⁵ Magoc Pômdau ô Ananias ndê yom ma sôm, “Am ndi, ma hêgo daôm dom! Aô kayaliñ ḡgac dau sa su, bu hoc yom asê pi aneñ ñaê têtñ lau gameñ apa-ḡga ti ñac si kiñ, ma têtñ lau Israel-ḡga sêwhiñ. ¹⁶ Ma ñawapac ti ḡandê nañ in oc hôc tu aneñ ñaê-ḡga, nañ aô oc watôc têtñ in.”

¹⁷ Goc Ananias têtñ andu dau gi. In sôc gi, goc kêñ amba sac Saul ma sôm, “Aneñ asidôwa Saul. Pômdau Yisu nañ hoc dau asê têtñ am yêc señ têtñ malac dindêc, nañ kêkiñ aô gatêñ am gameñ. In kêkiñ aô bu wakôm nem tanôm po asê, ma bu Ñalau Dabuñ nem am ahuc.” ¹⁸ Ma ñagahô gêtñ gitôm i ñagala peñ akêñ Saul tandô, ma in ḡelic gameñ tiyham. In tisa ma Ananias kêku in. ¹⁹ Ma tiñambu in gêtñ gêtñ e hôc in dôñ.

Saul gêm mêtê mbo Damaskas

Saul mbo Damaskas whiñ lau sêkêñ whiñ-ḡga gitôm bêc ñatô. ²⁰ Ma têtñ têm dau dinañ in gi hoc gêm mêtê lau yêc lau Israel si lôm wê-ḡga, ma hoc asê têtñ ñac bu Yisu in Anötô Atu. ²¹ Ma lau hoñ nañ sêḡḡô in ndê yom, nañ sêhêdaê ma sêndac dandi, “ḡgac nañ kêñ kisa lau Jerusalem-ḡga nañ sêtoc Yisu ndê ñaê sa, in ḡgac dau dindêc me? Ma in têtñ yac mba malac dec meñ, bu kôc lau sêkêñ whiñ Yisu-ḡga dôñ ma wê ñac sêtêñ dabuñsiga atu-tu sêndi bu sêmatôc ñac.” ²² Tigeñ Saul sôm yom ḡaḡa ma in ndê ñaclai kêsôwec. In tôc asê têtñ lau Israel-ḡga nañ sêndôc Damaskas, bu yom andô, Yisu in lau Israel si Mesaya dau. Ma lau nañ sêkêñ whiñ Yisu dom, nañ sêtôm dom bu sêô in ndê yom.

²³ Saul mbo malac Damaskas e bêc daêsam ḡiḡa su, ma lau Israel-ḡga ñatô sêkic yom bu sêḡsalê lêtñ bu sêndic in ndu. ²⁴ Ma Saul ḡgô yom

dau n̄awaê. Tôm acsalô ti ôbwêc n̄ac sêkêŋ lau sêtip gatam malac-n̄ga n̄apep bu sêkôc in̄ dôŋ ma sêndic in̄ ndu. ²⁵ Magoc lau nan̄ s êlhac sêwhin̄ Saul ti sêŋkuc in̄, nan̄ sem in̄ sa bu lhô ndi. Têŋ ôbwêc dan̄ sêkêŋ in̄ sip sambec atu dan̄, ma sêŋwhan̄ in̄ sip akêŋ gatam saun̄ dan̄ yêc malac dau n̄atun̄bôm e gi sip nom ma kôlhô gi.

Saul mbo Jerusalem

²⁶ Tin̄ambu Saul mbu têŋ Jerusalem gi, ma gauc gêm bu mbo whin̄ lau sêkêŋ whin̄ Yisu-n̄ga nan̄ sêmbô dinan̄. Magoc n̄ac sêkêŋ whin̄ dom bu in̄ gêm dau kwi su ma kêŋ whin̄ Yisu, dec n̄ac hon̄ sêtôc in̄. ²⁷ Magoc Banabas wê in̄ sôc gi kalhac aposel an̄gô-n̄ga. Ma in̄ whê sa bu Pômdau hoc dau asê ma sôm yom têŋ Saul yêc sen̄, ma tin̄ambu in̄ kalhac n̄an̄ga ma gêm mêtê pi Yisu ti atac pa su yêc malac Damaskas. ²⁸ Banabas ndê yom gêm malô lau Jerusalem-n̄ga si n̄alôm, dec Saul mbo whin̄ n̄ac, ma sôc sa yêc lhu, ma hoc yom asê pi Pômdau Yisu ti atac pa su en̄. ²⁹ In̄ sôm yom whin̄ lau Israel-n̄ga n̄atô nan̄ sêsôm awha Grik, ma kêsahê bu whê n̄ac si gauc sa pi Yisu. Magoc n̄ac sêtec in̄ ndê yom, ma bu sêndic in̄ ndu. ³⁰ Yom dau n̄awaê tap lau sêkêŋ whin̄-n̄ga sa, dec sêkôc in̄ whin̄ n̄ac sêsip malac Sisaria si, ma sêŋkin̄ in̄ têŋ malac Tasis gi.

³¹ Têŋ n̄asawa dinan̄ lau sêhu si kisa têŋ lau sêkêŋ whin̄-n̄ga sin̄. Ma lau sêkêŋ whin̄-n̄ga yêc gameŋ Judia ti Galili ma Samaria-n̄ga sêndôc ti yom malô. Anôtô kêŋ Nalau Dabuŋ bu puc n̄ac dôŋ ma nem n̄ac sa. Ma sêsôc Pômdau n̄apu ti sêtoc in̄ sa, ma n̄ac si ton̄ kêsôwec tiatu n̄apan̄.

Pita kôm n̄gac bôlin̄ dan̄ n̄ayham sa

³² Têŋ têm dinan̄ Pita kêsêlêŋ golom-golom malac ma gêm mêtê lau. Têŋ bêc dan̄ in̄ sôc malac Lida gi, bu ndic lau sêkêŋ whin̄ Yisu-n̄ga kêsî. ³³ Yêc malac dau in̄ tap n̄gac dan̄ n̄aê Aenias sa. In̄ n̄gac bôlin̄ ma yêc mbô n̄apan̄ gitôm yala 8 su. ³⁴ Ma Pita sôm têŋ in̄, “Aenias. Yisu Kilisi kôm am n̄ayham sa. Tisa ma tip nem mbô sa.” Ma n̄agahô Aenias tisa kalhac. ³⁵ Ma têŋ ndoc lau nan̄ sêndôc malac Lida ti malac Saron sêlic bu in̄ n̄ayham sa, dec n̄ac hon̄ sem si n̄alôm kwi ma sêkêŋ whin̄ Pômdau.

Pita uŋ awê batê dan̄ sa

³⁶ Têŋ têm dinan̄ awê kêŋ whin̄-n̄ga dan̄ ndôc malac Jopa. In̄ ndê n̄aê Tabita, nan̄ yêc lau Grik awha bu Dokas. In̄ awê nan̄ kôm mêtê n̄ayham-n̄ayham, ma gêm lau n̄alôm sawa sa n̄alêŋ daêsam. ³⁷ Magoc Dokas tap gêmbac atu sa e in̄ mbac ndu. Goc lau sêŋgwasin̄ in̄ ndê n̄amlan̄ ma sêkêŋ yêc andu n̄alôm n̄ahô-n̄ga dan̄. ³⁸ Malac Jopa dau yêc kêpin̄ malac Lida, ma têŋ têm lau sêkêŋ whin̄-n̄ga yêc malac Jopa sêŋgô bu Pita mbo Lida, nan̄ sêŋkin̄ n̄gac lu sêtêŋ in̄ si, ma sêteŋ in̄ n̄an̄ga bu mbu têŋ Jopa whin̄ in̄lu ndi. ³⁹ Pita whin̄ in̄lu gi e hôc asê Jopa, ma sêwê in̄ pi andu n̄alôm n̄ahô-n̄ga dinan̄ gi. Lauwhê sawa daêsam sêmbô ti sêtan̄ Dokas. N̄ac sêŋgihi Pita ahuc ma sêtôc n̄akwê bambalin̄ ti n̄akwê n̄atô nan̄ Dokas kêmasan̄ têŋ ndoc in̄ mbo tali, nan̄ têŋ Pita. ⁴⁰ Goc in̄ kêŋ n̄ac hon̄ sêsa awê si, ma pôn̄ haduc ma teŋ mbec. In̄ kac dau kwi bu lic awê batê dinan̄, ma sôm, “Tabita, am tisa!” Ma awê dau tali sa e gêlic Pita, ma yêc dau sa meŋ ndôc. ⁴¹ Goc Pita kêŋ in̄ sip amba ma keŋ in̄ sa kalhac. Ma in̄ mbwêc lauwhê sawa dinan̄ ti lau sêkêŋ whin̄-n̄ga n̄atô sêsôc sêmeŋ, ma tôc têŋ n̄ac bu awê dau mbo tali tiyham. ⁴² Ma gêŋ dau n̄awaê tiapa

yêc malac Jopa, e lau daésam sêkêñ whiñ Pômdau. ⁴³ Ma Pita mbo Jopa bêc ñatô, whiñ ñgac ñaé Saimon. In ñgac kôm gwelenj kêmasanj bôc ñamlic-ñga.

10

Anötö kêkinj añela ñaé têtñ Konelias

¹ Yêc malac Sisaria ñgac ñaé mbo, ñaé ndê ñaé Konelias. In ñgac bata siñ-ñga ñaé yob lau siñ-ñga toñ ñaé yêc lau siñ Rom-ñga si toñ atu ñaé sêsam bu Itali Natonj.* ² In ti ndê gôlôwac hoñ sêtoc Anötö sa ma sêsôc in ñapu ñapep. In teñ mbec têtñ Anötö tòm bêc hoñ, ma kêñ ndê awa daésam bu nem lau Israel-ñga ñaé sêpônda dau, ñaé sa. ³ Têtñ bêc ñaé, acgatu gitôm 3 kilok telha-ñga, ñaé Anötö tóc gêtñ ñagatu ñaé têtñ in. In ñaé gêtñ Anötö ndê añela ñaé têtñ in meñ ma ta in bu, "Konelias!" ⁴ Goc Konelias tahê in ti töt dau atu, ma ndac, "Pômdau, bocke?" Ma añela dau sôm, "Mbec hoñ ñaé teñ, ti mwasiñ ñaé am kêñ têtñ lau ñalôm sawa, ñaé Anötö gêtñ gitôm da ñayham ñaé in ñaé gêtñ ñapap. ⁵ Kwahic dec in kêñ yom têtñ am bocdec bu. Êmkinj lau ñatô sêtêtñ malac Jopa sêndi, bu sêkôc ñgac ñaé Saimon mbu têtñ am meñ. ñgac dau ndê ñaé ñaé ñaé sêsam bu Pita. ⁶ In mbo whiñ in ndê wakanjgac ñaé Saimon, ñaé kôm gwelenj bôc ñamlic-ñga, ma in ndê andu kalhac gwêc dali."

⁷ Añela sôm yom dau pacndê su, goc hu in siñ. Dec Konelias ta in ndê ñgac akiñ lu ma in ndê ñgac siñ-ñga ñaé sêmeñ. ñgac siñ-ñga dau gêtñ in sa tòm bêc hoñ, ma in toç Anötö sa. ⁸ Konelias gic miñ têtñ ñaé pi yom hoñ ñaé añela sôm têtñ in, goc kêkinj ñaé sêtêtñ malac Jopa si.

Pita gêtñ gêtñ ñagatu ñaé

⁹ Galañsê ñaé sêñsêlêñ sêmbô señ ma têtñ ac kalhac lhu, ñaé sêsun sa malac atu Jopa. Têtñ têtñ ñaé, Pita pi andu gi bu teñ mbec. ¹⁰ In mbo e gêtñ yô in dec tac whiñ bu neñ gêtñ. Lau sêmasanj in ndê gêtñ sêmbô, ma Pita ñaé kairj ñaé sa. ¹¹ In gêtñ undambê kac sa, ma gêtñ gitôm po atu ñaé ñaé sêsô wac sip ñakêcsu hale, ñaé sêñwhañ sip nom meñ yêc in añgô-ñga. ¹² Ma in gêtñ bôc tidau-tidau ma gêtñ ñaé sêñsêlêñ ñaé ñatac pu-ñga, ti mbac lolôc-ñga sêmbô po dau ñalôm. ¹³ Goc awa ñaé sôm têtñ in bocdec bu, "Pita, tisa ndic ma neñ." ¹⁴ Magoc in ô yom ma sôm, "Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêtñ dau ma sôm bu in gêtñ ñadômbwi, ma bocdinanj aô whañsunj gêtñ gauc sambuc." ¹⁵ Dec awa dau sôm tiyham, "Anötö bu sôm bu gêtñ ñaé in ñawasi, dec am sôm bu gêtñ ñadômbwi ñaé." ¹⁶ Gêtñ hoñ ñaé ñaé hóc asê in tidim töt su, goc po ñaé pi undambê gi tiyham.

¹⁷ Têtñ ndoc ñaé Pita ndê gauc sa bu in gêtñ gêtñ ñagatu ñaé, goc in ndôc ma kôc gauc pi gêtñ dau ñahu. Têtñ ndoc ñaé, lau ñaé Konelias kêkinj, ñaé sêtap Saimon ndê andu sa, ma sêlhac andu dau ñagatam. ¹⁸ M a sêta yom ma sêndac bu Saimon ñaé sêsam bu Pita, ñaé mbo andu dau, me mba. ¹⁹ Pita hê gauc pi gêtñ ñaé in ñaé gêtñ ñaé mbo, ma ñalau

* **10:1** Lau Rom-ñga si ñgac bata ñaé yob lau siñ-ñga gitôm 100, ñaé sêsam yêc Yom Inglis bu 'Centurion' (Senturion). Konelias in senturion ñaé. Lau siñ-ñga gitôm 600 sêmbô Itali Natonj ñalôm, ma sêsam toñ atu gitôm Itali Natonj yêc Yom Inglis bu 'Regiment.' Ma ñaé sêkêñ Regiment ñaé 10 sêpitigenj sêti toñ atu, ñaé sêsam bu 'Legion' (lau siñ-ñga gitôm 6,000).

Dabuŋ sôm têt in, "Saimon, lau tö sêŋsalê am. ²⁰ Tisa ma sip nom ndi, ma whin ɲac ndi. Hêgo daôm bu ɲac lau gameŋ apa-ɲga lec dom, bu aô dauŋ kakin ɲac sêmen." ²¹ Goc Pita sip gi ma sôm têt lau dinan, "Namalac nan mac aŋsalê ambo, nan aô dauŋ dec. Mac amer tu sake-ɲga?" ²² Ma ɲac sêsôm, "Ŋgac bata sin-ɲga Konelias kêkin yac amer. In ɲgac gitêt toc Anötö sa-ɲga, ma lau Israel-ɲga hoŋ nan sêmbô malac Sisaria, nan sêlic in ɲayham. Aŋela dabuŋ dan sôm têt in bu êŋgalêm am sa têt in ndê andu ndi, bu am sôm yom ɲatô têt in." ²³ Pita ɲgô ɲac si yom dinan su, goc kôc ɲac sêsôc andu dau si bu sêmbô sêwhin in têt êbwêc dinan.

Pita gêm mêtê têt Konelias ti ndê lau

Têt galaŋsê Pita ti akêŋ malac Jopa whin lau dau, ma lau sêkêŋ whin-ɲga ɲatô akêŋ Jopa sêwhin ɲac si. ²⁴ Bêc dan tiyham sêhóc asê Sisaria. Konelias kêŋ bata ɲac, dec mbwêc in ndê dawai ti ndê silip hoŋ sêkac sa sêpitiger. ²⁵ Têt ndoc Pita bu sôc in ndê andu ndi, nan Konelias têt in gi, ma hu dau yêc in gahi-ɲga bu toc in sa. ²⁶ Magoc Pita sôm, "Am kôm bocdinan dom! Tisa, bu aô dauŋ ɲamalac ɲambwa." ²⁷ Inlu sem yomgalôm ma sêsôc andu dau si, ma Pita gêlic lau toŋ atu sêndôc andu ɲalôm. ²⁸ Dec in sôm têt ɲac, "Mac aŋyalê bu yac lau Israel-ɲga mba yomsu gic yao yac bu andic ahê lau nan lau Israel dom, ma ati ɲacleŋ ɲac d om. Tigeŋ Anötö tôc asê têt aô bu wapu ɲamalac dan bu ɲadômbwi me sac dom. ²⁹ Bocdinan têt ndoc mac aŋkin lau bu sêŋgalêm aô sa, nan aô gasôm yom dan dom, ma gawhin ɲac gameŋ. Ma kwahic dec, gitôm bu mac asôm asê têt aô, ɲahu bocke dec mac aŋgalêm aô sa gameŋ?" ³⁰ Goc Konelias ô yom ma sôm, "Bêc hale su, aô gambo andu ti gateŋ mbec têt acgatu gitôm kwahic dec-ɲga, têt 3 kilok telha-ɲga. Ma ɲagahô ɲamalac dan ti ɲakwê ɲawasi atu hóc asê kalhac aô aŋôŋ-ɲga. ³¹ Ma in sôm têt aô bu, 'Konelias, Anötö ɲgô am nem mbec, ma gauc gêm mwasiŋ nan am kêŋ têt lau ɲalôm sawa. ³² Kwahic dec êmkin lau ɲatô sêtêt malac Jopa sêndi, ma sêkôc ɲgac dan ɲaê Saimon nan sêsam bu Pita, nan meŋ. In ti ɲacleŋ in ndê wakangac ɲaê Saimon ma ndôc whin in. ɲgac kêmasaŋ bôc ɲamlic-ɲga dinan ndê andu kalhac gwêc ɲadali.' ³³ Aô gaŋgô su, goc ɲagahô kakin lau ɲatô sêtêt am sêloc, ma ɲayham bu am mweŋ su. Kwahic dec yac hoŋ dambo Anötö aŋgô-ɲga, ma yac bu aŋgô yom bocke nan Pômdau gic atu am bu sôm têt yac."

³⁴ Goc Pita gic hu yom ma sôm, "Kwahic dec aô kayalê pi ɲandô bu Anötö toc lau toŋ dan sa, hóc gêlêc toŋ ɲatô su dom. ³⁵ Yomandô! Lau akêŋ lau ɲatoŋ nom-ɲga hoŋ nan sêtôc in ma sêkôm mêtê ɲayham ma solop, nan in oc kôc ɲac sa. ³⁶ Anötö kêŋ ndê ɲawaê ɲayham têt lau Israel, ma yom dau hêganôŋ Yisu Kilisi, nan ti lau Israel ma lau gameŋ apa-ɲga hoŋ si Pômdau, ma whê lêŋ nan datap yom malô sa tu in-ɲga, nan sa. Mac aŋgô ɲawaê dau su. ³⁷ Mac aŋyalê gêt hoŋ nan hóc asê gameŋ Judia-ɲga, têt ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau mbo Galili e meŋ têt dec. ³⁸ Anötö kêŋ in ndê ɲaclai atu ti ɲalau Dabuŋ gêm Yisu Nasaret-ɲga ahuc, dec kêyalin in sa tu kôm gwelen-ɲga. Ma Anötö whin in, dec in gêm lau sa yêc gameŋ daêsam, ma kôm lau hoŋ nan Sadaŋ ndê ɲaclai kêgwiniŋ ɲac dôŋ, nan ɲayham sa tiyham. ³⁹ Yac ambo awhin in, ma alic gêt hoŋ nan in kôm yêc lau Israel si gameŋ ma yêc Jerusalem. ɲac sic in ndu pi a, ⁴⁰ magoc têt bêc titô-ɲga Anötö uŋ in sa akêŋ lau batê-ɲga, ma kôm bu lau daêsam

sêlic inj. ⁴¹ Lau hoŋ sêlic inj dom, magoc yac lau naŋ aŋ ti anôm gêŋ awhiŋ Yisu têtŋ ndoc inj tisa ma mbo whiŋ yac tiyham, naŋ Anötö kêyalin yac sa bu ahoc inj ndê tisa ŋawaê asê. ⁴² Ma Anötö gic atu yac bu anem mêtê lau, ma bu ahoc yom asê bu inj kêyalin Yisu dau sa su, bu êŋsahê lau tali ti lau batê hoŋ têtŋ bêc ŋambu-ŋga. ⁴³ Ma propet akwa hoŋ bocdinaŋ sêhoc yom asê pi inj. Nac sêto bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ inj, naŋ Anötö oc suc ŋac si sac kwi tu inj ndê ŋaê-ŋga.”

⁴⁴ Pita sôm yom dau mbo, ma Nalau Dabuŋ gêm lau hoŋ naŋ sêŋgô inj ndê yom, naŋ ahuc. ⁴⁵ Ma lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêmbo sêwhiŋ Pita, naŋ sêhêdaê ŋandô bu sêlic Anötö kêmwasiŋ lau naŋ sêmbo lau Israel si toŋ dom, naŋ ŋa Nalau Dabuŋ. ⁴⁶ Bu ŋac sêŋgô ŋac lau dau sêsôm yom awha wakuc-ŋga ti sêmpiŋ Anötö, tôm Nalau Dabuŋ hóc ŋac awha sa. Dec Pita sôm têtŋ lau Israel-ŋga dinaŋ, ⁴⁷ “Anötö kêŋ Nalau Dabuŋ têtŋ lau gameŋ apa-ŋga dindec tôm inj kêŋ têtŋ yac lau Israel-ŋga. Bocdinaŋ ŋayham bu ŋac sêlin busaŋgu.” ⁴⁸ Goc inj kêŋ yatu bu sêŋku ŋac tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga. Ma tiŋambu lau dinaŋ sêndac Pita bu mbo whiŋ ŋac tôm bêc ŋatô.

11

Pita gic miŋ lau gameŋ apa-ŋga si yom têtŋ lau Jerusalem-ŋga

¹ Lau aposel ti lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ sêmbo gameŋ Judia-ŋga, naŋ sêŋgô ŋawaê bu lau naŋ Israel dom, naŋ sêkôc Anötö ndê yom sa sêwhiŋ. ² Magoc têtŋ ndoc Pita hu Sisaria siŋ ma mbu têtŋ Jerusalem gi, naŋ lau ŋatô sêsôm inj. Nac lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau, ma sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa ma pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga dôŋ. Ma ŋac sêsôm Pita bocdec bu, ³ “Bocke am sôc lau naŋ sêŋkuc yac neŋ mêtê dasê ŋamlic-ŋga dom, naŋ si andu, ma gêŋ gêŋ whiŋ ŋac?”

⁴ Dec Pita gic hu whê sa timala têtŋ ŋac, gêŋ hoŋ naŋ hóc asê inj, ma sôm, ⁵ “Têtŋ bêc daŋ aô gateŋ mbec gambo malac Jopa, e gatun kaiŋ daŋ sa ma galic gêŋ ŋagatu daŋ. Galic gêŋ gitôm po atu daŋ, naŋ sêsô wac sip ŋakêcsu hale, ma sêŋwhaŋ sip akêŋ undambê têtŋ aô meŋ. ⁶ Aô gatôc gwaniŋ ma galic bôc nom-ŋga tidau-tidau, bôc saleŋ-ŋga ti gêŋ naŋ sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-ŋga, ma mbac lôlôc-ŋga. ⁷ Dinaŋ su, goc gaŋgô awha daŋ sôm têtŋ aô bocdec bu, ‘Pita! Tisa ndic ma neŋ.’ ⁸ Magoc aô gaô yom ma gasôm, ‘Pômdau, mba andô! Moses ndê yomsu gic yao gêŋ dau ma sôm bu inj gêŋ ŋadômbwi, ma aô whaŋsuŋ gêm gauc sambuc.’ ⁹ Ma awha dau sa akêŋ undambê tiyham ma sôm, ‘Anötö bu sôm bu gêŋ daŋ inj gêŋ ŋawasi, dec am sôm bu ŋadômbwi dom.’ ¹⁰ Gêŋ hoŋ dinaŋ hóc asê aô tidim tō su, goc Pômdau kôc mbu pi undambê gi tiyham. ¹¹ Ma têtŋ ndoc dinaŋ launŋac tō sêhóc asê andu naŋ aô gambo. ŋamalac daŋ kêkiŋ ŋac sêtêŋ aô sêmeŋ akêŋ malac Sisaria. ¹² Nalau Dabuŋ sôm têtŋ aô bu wahêgo dauŋ tu ŋac lau gameŋ apa-ŋga lec dom, ma kac aô bu wawhiŋ ŋac wandi, dec aô gawhiŋ ŋac ga. Ma asidôwai 6 akêŋ Jopa sêwhiŋ yac si. ŋac ahóc asê ma asôc ŋamalac dau ndê andu a. ¹³ Ma inj gic miŋ têtŋ yac bu aŋela daŋ hoc dau asê têtŋ inj yêc ndê andu, ma sôm yom têtŋ inj bocdec bu, ‘Êmkiŋ lau sêtêŋ malac Jopa sêndi ma sêkôc Saimon naŋ sêsam bu Pita, naŋ meŋ. ¹⁴ Inj oc whê yom sa têtŋ mac, pi lêtŋ naŋ am ti nem lau hoŋ atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si ambo tamli ŋapaŋ-ŋga sa.’

¹⁵ “Bocdinañ aõ gac hu bu wasôm yom têtñ ñac, ma têtñ ndoc dau dinañ Ñalau Dabuñ gêm ñac ahuc tòm inñ meñ pi yac têtñ ñamata-ña. ¹⁶ Ma têtñ dinañ aõ gauc gêm Pômdau ndê yom bocdec bu, ‘Jon kêku lau ña bu, tigenñ Anötö oc êñku mac ña Ñalau Dabuñ.’ ¹⁷ Lau dinañ sêkêñ whiñ Pômdau Yisu Kilisi tòm yac lau Israel-ña dakêñ whiñ, ma bocdinañ dec Anötö kêmwasinñ ñac ña Ñalau Dabuñ tòm inñ kôm têtñ yac. Anötö dau ndê lêtñ dinañ, ma aõ asa dec bu walhac ahuc?”

¹⁸ Lau Israel-ña dau sêñgô Pita ndê yom dinañ e ñac si yom mba, ma sêmpinñ Anötö ma sêsôm, “Kwahic dec yac tañyalê bu lau hoñ nañ sem dau kwi, nañ oc sêtap Anötö ndê mwasinñ sêndöc tali ñapañ-ña sa. Yac lau Israel-ña, ma lau nañ sêmbo Israel si toñ dom, nañ sêwhiñ.”

Lau sêkêñ whiñ Yisu yêc malac Antiok

¹⁹ Têtñ ndoc lau Israel-ña sic Steven ndu, nañ sic hu sêkêñ kisa lau sêkêñ whiñ-ña e ñac si daêsam sêhu Jerusalem sinñ ma sêlhö têtñtêtñ. Ñatö sêtêñ gameñ Pionisia-ña ti nduc Saipras, ma ñatö sêtêñ malac Antiok si. Yêc gameñ bocke nañ sêhóc asê, nañ sêhoc ñawaê ñayham asê, magoc sêsôm têtñ lau Israel-ña tawasê. ²⁰ Magoc lau ñatö nañ sêhu Jerusalem sinñ, nañ si malachu Sairin ma nduc Saipras, nañ sêtêñ Antiok si, ma sic hu sêsôm ñawaê ñayham pi Pômdau Yisu têtñ lau Grik sêwhiñ lau Israel-ña yêc malac dinañ. ²¹ Ma Pômdau gêm mbec gwelêñ dau e lau daêsam ñandö sem dau kwi ma sêkêñ whiñ Pômdau.

²² Tinjambu lau Jerusalem-ña nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ sêñgô gêtñ dau ñawaê, dec sêñkinñ Banabas têtñ Antiok gi. ²³⁻²⁴ Banabas inñ ñgac ñayham nañ Ñalau Dabuñ gêm inñ ahuc ma kêtñ whiñ ñañga. Têtñ ndoc inñ hóc asê Antiok, nañ gêlic bu lau daêsam sêtap Anötö ndê mwasinñ sa ma sêkêñ whiñ Yisu. Dec inñ tac ñayham atu, ma kêgiliti ñac bu sêsap Pômdau dôn, ma sêkêñ whiñ inñ ti si ñalôm sambuc. Ma têtñ ndoc dinañ lau daêsam sêñgô Banabas ndê yom ma sêkêñ whiñ Pômdau.

²⁵ Malö goc Banabas têtñ malac atu Tasis gi ma kêsâlê Saul. ²⁶ Inñ tap inñ sa su, goc kôc inñ sa, ma inñlu sêmbu sêtêñ Antiok si. Ma inñlu sêkôm gwelêñ yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, sêndôhônñ lau daêsam gitôm yala sambuc dañ. Malac Antiok ti malac ñamata-ña nañ lau sic hu sêsam lau sêkêñ whiñ-ña bu Kilisi ndê lau.

²⁷ Têtñ ñasawa dinañ propet ñatö akêñ Jerusalem sêsip Antiok si. ²⁸ Ma Ñalau Dabuñ kac ñac si ñgac dañ ñaê Agabus, dec tisa yêc lau sêkêñ whiñ-ña añgô-ña, ma hoc yom asê bu tinjambu tóbôm atu oc nem gameñ nañ lau Rom sem gôlinñ, nañ ahuc sambuc. (Ma inñ ndê yom dau ñandö sa têtñ ndoc Klaudias ti kinñ Rom-ña.) ²⁹ Tu dinañ-ña lau nañ sêkêñ whiñ Yisu sêkôc gauc pi lêtñ bu sênem asidôwai nañ sêndöc gameñ Judia-ña, nañ sa. Ñac tigenñ-tigenñ sic awa sa tòm Anötö kêmwasinñ ñac, ³⁰ ma sêkêñ têtñ Banabas lu Saul bu sêkôc sa sêndi, ma sêkêñ têtñ lau sêkêñ whiñ-ña si lau bata nañ sêmbo Jerusalem.

12

Lau sêkêñ whiñ-ña sêtap kisa atu sa

¹ Têtñ ndoc dinañ Kinñ †Herod gauc gêm tidônñ bu kêtñ kisa lau sêkêñ whiñ-ña, ma kôc ñac si lau ñatö dônñ. ² Inñ gic atu inñ ndê lau sinñ, dec sic Jon ndê dôwa Jems ndu ña bienñ baliñ. ³ Inñ gêlic bu gêtñ dinañ kôm lau Israel-ña

atac nayaham sa, dec in sôm bu in ndê lau sin-nga sêkôc Pita dôñ, têt têt lau Israel-nga sêlic om atu †Mwasin Bolom Yist Mba-nga. ⁴ Bocdinañ lau sin-nga sêkôc Pita dôñ ma sêkên in ndôc gapocwalô. Ma sêkên lau sin-nga toñ hale sêyob in sêo dau sêo dau, ma ngac hale sêmbo toñ tigen-tigen ñalôm. Herod gauc gêm bu kên in ndôc dinañ e lau Israel si Mwasin Bolom Yist Mba-nga ti †Pasowa-nga pacndê, goc kôc in sa ma êmatôc in yêc lau anğô-nga. ⁵ Bocdinañ Pita ndôc gapocwalô, magoc lau sêkên whin-nga hon nan sêmbo Jerusalem, nan sêteñ mbec nanga tu in-nga têt Anôtô.

Pômdau ndê añela gêm Pita sa

⁶ Têt ôbwêc dan Pita yêc bêc yêc gapocwalô, ma Herod kêmatin yom tidôn su bu êmatôc in têt lanşê. Sêsô in amba dôñ ña sen lu, ma gi sêsô pi ngac sin-nga lu. Ma lau sin-nga ñatô sêlhac sêyob gatam. ⁷ Ma ñagahô ñambwa Pômdau ndê añela dan hóc asê, ma ñawê pô gapocwalô ñalôm. In toñ Pita sip ñabi e tali sa, ma sôm têt in, “Ñagahô! Tisa!” Goc sen nan sêsô in amba dôñ, nan tigolon ma peñ sip gi. ⁸ Ma añela sôm, “Êmasan daôm. Kic nem piñkap dôñ ma sôc nem atapa ti ñakwê baliñ sa, goc êmkuc aô.” Pita kôm gitôm in sôm, ⁹ ma kékuc añela dau. In gauc gêm bu gêt nan añela kôm, nan gitôm mbê dan, ma kéalê dom bu gêt dau in gêt ñandô. ¹⁰ Inlu sêñlêc ngac sin-nga lu nan sêyob andu dau e sêhóc asê gatam nan sa malac lôm. Gatam dau gêlêc dau su, ma sêsa awê si. Inlu sêñsêlêñ sêsa señ dan, ma sep tigen añela hu in sin.

¹¹ Têt dinañ Pita ndê gauc sa ma sôm têt dau, “Kwahic dec aô kayalê tidôn bu Pômdau kêkin ndê añela bu êngahô aô su yêc Herod amba, bu gêt nan lau Israel-nga gauc gêm bu sêkôm têt aô, nan oc ñandô sa dom.” ¹² In kéalê gêt dau pi ñandô, goc sa têt awhê dan ñaê Maria ndê andu gi. Maria in Jon, †ngacsêñjom nan sêsam bu Mak, nan dinda. Ma têt ôbwêc dinañ lau daêsam sêkac sa sêmbo Maria ndê andu bu sêteñ mbec. ¹³ Pita hóc asê ma kêmati gatam. Ma awhê akin dan ñaê Roda sa gi bu lic asa kêmati gatam. ¹⁴ In ngô in awha dec kéalê bu Pita, dec tac nayaham sa atu ma kêlin gatam sin kêt mbu gi ma sôm têt lau bu, “Pita dê kalhac gatam!” ¹⁵ Magoc ñac sêkên whin dom, ma sêsôm têt in bu, “Am nem gauc kêtşôn!” Goc in sôm yom pi Pita ñapan e ñac sêsôm, “Mboe in ndê añela, me?” ¹⁶ Sêkôc gauc dinañ sêmbo, ma Pita gacgeñ kêmati gatam kalhac. Malô ma sêlêc gatam su têt in e sêlic in ma sêsô ñandô. ¹⁷ Pita gic amba bu sênem dau dôñ, goc gic min yom pi ñalên nan Pômdau kôc in su yêc gapocwalô. Ma in sôm, “Mac andi ma asôm asê têt Jems ma asidôwai ñatô.” Goc in hu ñac sin ma sa gi.

¹⁸ Têt bêbêc lau sin-nga nan sêyob gapocwalô sêlic bu Pita anğô mba. Gêt dau gêli ñac ñalôm sa ñandô, ma ñac gauc gêm yom daêsam pi in bu oc mbo nde. ¹⁹ Ma Herod ngô ñawaê, dec kên lau sêñsalê in e gimba. Goc in kêsû lau sin-nga nan sêyob Pita, ma gic atu bu sêndic ñac ndu.

Pômdau gic Herod ndu

Tinambu Herod hu gameñ Judia-nga sin ma sa têt malac Sisaria gi bu mbo bêc ñatô. ²⁰ Tôm ñasawa hic baliñ ñagec gi su, nan yom ñawapac ñatô yêc Herod ma lau malac Taya ma Saidon-nga ñalhu, dec in gêlic ñac sac. Magoc têt têt in mbo malac Sisaria, nan lau dau ñalôm tigen ma gauc gêm bu sêhê wamba in tiyham. Nahu bu ñac sêmbo Herod ndê gôlin ñapu ma lau gameñ dinañ-nga takwê Herod tôm yala hon, bu nem

ngac sa na gêj danej-nga natô. Tu dinan-nga sêmasan yom whinj Blastus, ngac nan yob Herod ndê andu, ma semlhi inj bu nem ngac awha têtj Herod. Ma sic ndoc bu sêmasan yom wamba-nga dau whinj Herod.

²¹ Têtj bêc dau Herod sôc ndê nâkwê ti nâwasi kin-nga sa, goc ndôc ndê pôtj ma sôm ndê yom daësam asê têtj lau malac lu dinan-nga. ²² Nâc sêngô su ma sêmbwêc, “Kec! Awha dincê nâmalac nâmbwa ndê awha dom, anôtô danj ndê awha.” ²³ Herod ngô ngac si yom dinan, dec toc dau sa kêlêc ma kêtj waê têtj Anôtô dom. Ma tu dinan-nga Pômdau ndê anjela gic inj ma kôm inj gêmbac atu. Dombo sem inj ahuc ma sejin inj e mbac ndu.

²⁴ Têtj têtj dinan ma kêsêlêj mejin, nanj lau sem mêtê njapanj e Anôtô ndê yom tiapa, ma lau daësam sêkêj whinj. ²⁵ Banabas lu Saul sic bata si gwelêj yêc malac Jerusalem, goc sêmbu sêtêj Antiok si. Ma sêkôc Jon, ngac nanj sêsam inj ndê njâê danj bu Mak, nanj whinj injlu gi.

13

Sem mbec Banabas lu Saul bu sêkôm gwelêj

¹ Lau propet ti kêdôhônj-waga bocdec sêmbu m alac Antiok ma sêkôm gwelêj yêc gôlôwac dabuj njâlôm. Banabas lu Saimon nanj sêsam bu Naiga, Lusias akêj malac Sairin, Saul ma Manaen (nanj tiatu whinj †Herod Antipas têtj ndoc injlu sêmbu balê). ² Têtj bêc danj ngac lau dau sêmbu sêwhinj dau ma sêhu gêj danej-nga sinj tu sêtoc Pômdau sa-nga. Ma Njalau Dabuj sôm têtj ngac bu, “Aô kayalinj Banabas lu Saul sa bu sêkôm gwelêj njawaê njayham-nga. Bocdinanj anem mbec injlu ma ankinj injlu sêsa sêndi ma sêkôm gwelêj dau.” ³ Lau dau sêngô su, goc sêhu gêj danej-nga sinj ti sêtej mbec njasawa danj tiyham, ma sêkêj amba sac Saul lu Banabas, ma sênjkinj injlu sêsa si.

Saul lu Banabas sêmbu nduc Saipras

⁴ Njalêj dinan Njalau Dabuj kêkinj Saul lu Banabas, dec injlu sêtêj malac Selusia si, ma sêpi wanj danj ma sêsa nduc Saipras si. ⁵ Nâc sêsôc baô yêc malac Salamis, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga yêc dindê, ma sem mêtê lau ti sêhoc Anôtô ndê yom asê. Ma Jon mbo whinj injlu bu nem injlu sa.

⁶ Tinjambu sênsêlêj ma sêhoc njawaê njayham asê yêc nduc Saipras njagamejin hojin e sêhóc asê malac Papos. Yêc dinan sêtap propet tasan danj sa nanj kôm gwelêj mbectoma-nga whinj. Inj ngac Israel-nga danj ma inj ndê njâê Ba-Jisas. ⁷ Inj gêm akinj ngac Rom-nga nanj gêm gôlinj nduc Saipras, nanj ndê njâê Segias Polas. Gôlinjwaga dau inj ngac tigauc, dec kêgalêm Banabas lu Saul sa, bu inj tac whinj bu sêwhê Anôtô ndê yom sa têtj inj. ⁸ Magoc Ba-Jisas kôm bu ênjwininj ti kêtj kisa injlu, ma tac whinj bu kac gôlinjwaga dau kwi bu kêtj whinj Pômdau dom. (Ba-Jisas ndê njâê danj Elimas, nanj danem kwi bu Mbectoma.) ⁹ Têtj ndoc dinan Njalau Dabuj gêm Saul, nanj sêsam bu Pol ahuc, ma inj tahê Elimas ma sôm, ¹⁰ “Am Sadanj atu am! Am kêtj kisa lêtj gitêj hojin, ma sac ti mêtê tasanj gêm am ahuc. Am bu kôm Pômdau ndê lêtj solop ênsônj. ¹¹ Kwahic dec am oc êmsahê Pômdau ndê njâlai. Am oc tampec sa ma tôm bêc natô am oc lic gamejin ti ac njawê tiyham dom.” Ma njagahô njasec gêm ngac dau tandô ahuc, ma inj kêsêlêj kêsa ma kêsâlê njamalac danj bu kêm inj amba ma wê inj. ¹² Segias Polas hêdaê tu Saul lu Banabas si yom pi Pômdau-nga, ma têtj ndoc inj gêlic gêj nanj hóc asê Elimas, nanj inj kêtj whinj Yisu.

Pol gêm mêtê mbo Antiok

¹³ Pol lu Banabas ma Mak sêhu Papos sinj ma sêpi wanj danj, ma sêlac sêtênj malac Pega nanj yêc gamej Pampilia-nga si. Yêc gamej dinanj Jon hu injlu sinj ma mbu têtj Jerusalem gi. ¹⁴ Goc injlu sêhu Pega sinj ma sêtênj malac Antiok nanj yêc gamej Pisidia-nga, * nanj si. Têtj bêc Sabat-nga sêsôc lau Israel si lôm wê-nga si, ma sêndôc sic. ¹⁵ Sêngô Anötö ndê yom nanj sêsam yêc Buku Yomsu-nga ti Propet si Buku, goc lau bata lôm wê-nga-nga sêkênj yom têtj injlu ma sêsôm, “Asidôwa lu. Amlu nem yom bu yêc bu apuc lau dindec dônj, dec asôm asê têtj yac.”

¹⁶ Goc Pol tisa kalhac, ma gic amba têtj lau bu sênem dau dônj, goc sôm, “Mac lau Israel-nga ti mac lau apa nanj atoc Anötö sa. Anjô su nanj! ¹⁷ Yac lau Israel-nga mba Anötö kêyalinj yac mba abanj sa. Ma tinjambu inj kôm njac si wakuc nanj sêndôc gamej Isip-nga, n anj sêti lau tonj atu. Ma têtj ndoc inj kôc njac su yêc Isip, nanj kôm gêtj ti njalalai tu daêsam. ¹⁸ Tinjambu njac sêkôm mêtê wachuc daêsam tôm yala 40 nanj sêmbo gamej sawa, magoc Anötö hu njac sinj dom. ¹⁹ T injambu inj ku lau tonj 7 dulu yêc gamej Kanan-nga, ma kênj njac si gamej têtj lau Israel-nga sêwêkainj. ²⁰ Gêtj honj dinanj hôc asê yêc yala 450 njalôm. Tinjambu inj kênj lau sêmatôc yom-nga sêyob lau Israel-nga e mej têtj propet Samuel ndê têtj. ²¹ Têtj ndoc dinanj lau dau sêndac kinj danj bu nem gôlinj njac, ma Anötö kênj Saul, nanj ndê damba Kis akênj Benjamin ndê tonj. Saul gêm gôlinj tôm yala 40, ²² goc Anötö kôc inj su ma kênj Dawid ti kinj ô inj su. Ma inj sôm yom pi Dawid bocdec bu, ‘Aô galic Jessi ndê atu Dawid bu njac nanj ndê njalôm ti gauc tap anej atac whinj sa, ma oc kôm gêtj honj tôm aô atac whinj.’ ²³ Anötö kêyalinj njac nem lau si-nga Yisu sa yêc Dawid dau ndê wakuc, tôm inj gic bata munj su, ma kênj inj hôc asê Israel. ²⁴ Yisu gic hu ndê gwelanj su dom, ma Jon gêm mêtê têtj lau Israel-nga honj bu sênem si njalôm kwi ma sêlinj busanj. ²⁵ Têtj ndoc Jon ndê gwelanj kêpij bu pacndê, nanj inj sôm têtj lau bu, ‘Mac gauc gêm bu aô asa? Njac nanj Anötö gic bata bu ti mac nem Mesaya, nanj aô dom. Mba! Magoc inj oc mej ênjuc aô. Inj njac tiwaê ma aô njac njambwa, gitôm dom bu wati inj ndê njac akinj tu wanjapwêc inj ndê atapa njawalô su-nga.’

²⁶ “O asidôwai. Mac lau Israel-nga nanj asa akênj abanj Abraham, ti mac lau nanj ambo lau Israel si tonj dom magoc atoc Anötö sa. Njawaê dindec pi Anötö ndê lêtj nem lau si-nga, nanj inj kênj gic waê yac honj. ²⁷ Lau Israel Jerusalem-nga ti njac si lau bata sêsam propet akwa-kwa si yom asê yêc njac si lôm wê-nga tôm bêc Sabat-nga honj. Magoc têtj têtj Yisu hôc asê, nanj sênyalê dom bu inj Mesaya dau, ma sêkic yom bu sêndic inj ndu. Njac sênyalê dom bu lêtj bocdinanj dec kôm yom nanj lau propet dau sêhoc asê pi Mesaya, nanj njandô sa. ²⁸ Njac sêtap yom giso danj sa pi Yisu tu bu sêndic inj ndu-nga lec dom, magoc sêndac Pailot bu ndic inj ndu. ²⁹ Njac si lêtj dinanj dec kôm yom honj nanj sêto pi Yisu munj su, nanj njandô sa. Pailot ndê lau sic Yisu ndu su, goc lau sêkôc inj su yêc a gicso ma sêkênj inj ndê njamlanj yêc sêhô. ³⁰ Magoc Anötö unj inj sa akênj lau batê-nga. ³¹ Ma tôm bêc daêsam inj mbo whinj lau nanj sênjêlênj sêwhinj inj têtj ndoc inj gic hu ndê gwelanj yêc Galili e lau sic inj ndu yêc Jerusalem. Njac lau dau sêlic

* **13:14** Malac lu njawê Antiok sêyêc. Danj yêc gamej Siria-nga - alic Apo 13:1; ma 14:26. Ma danj yêc gamej Pisidia-nga (alic map).

in tisa su yomandô, madec sêsôm asê têtj lau honj. ³²⁻³³ Kwahic dec yac asôm njawaê njayham asê têtj mac bocdec bu, Anötö unj Yisu sa akêj lau batê-nga. Ma bocdinaj dec yom nanj inj gic bata têtj abanji, nanj kwahic dec inj kôm njandô sa têtj abanji si lau wakuc yac dec. Tôm yom nanj sêto yêc Wê tilu-nga yêc Buku Wê-nga bocdec bu, ‘*Acsalô lec am ti aô neñ atungac solop, ma aô gati am Damam.*’ ³⁴ Anötö unj inj sa akêj lau batê-nga bu inj njamlic tibalê dom. Bu mba, dec oc tôm dom bu sêto yom bocdec bu, ‘*Pwac dabuj nanj aô kamatiñ gawhiñ Dawid, nanj tidôñ su, ma mac oc atap pwac dau ña-mwasin sa.*’ ³⁵ Ma yom dau Dawid to yêc bocdec, ‘*Am oc hu nem Ngac Dabuj sinj bu tibalê dom.*’ ³⁶ Anjgô su nanj! Dawid to yom dinaj hêganônj inj dau dom. Bu têtj ndoc Dawid gic bata gwelêj nanj Anötö kêtj sip inj amba, nanj Dawid mbac ndu whin lau têtj dinaj-nga, ma sêñsuhun inj whin ndê apai. Ma inj ndê njamlan tibalê su. ³⁷ Tigenj Yisu, nanj Anötö unj inj sa akêj lau batê-nga, nanj ndê njamlan tibalê dom.

³⁸ “Bocdinaj anej asidôwai hac, anjgô. Aô tac whin bu mac anyalê njapep bu yom nanj yac ahoc asê têtj mac, nanj bu whê mac nem gauc sa pi lêtj bu Anötö suc mac nem sac kwi tu Yisu-nga. ³⁹ Mac nem danj gitôm dom bu êñkuc yomsu honj nanj Moses to e Anötö lic inj bu njamalac gitêtj. Mba andô! Tigenj kwahic dec lau nanj sêkêj whinj Yisu, nanj Anötö gêlic njac bu lau gitêtj tu inj-nga. ⁴⁰ Ayob daöm bu atec njawaê njayham dindêc dom, tu bu yom nanj lau propet sêsôm, nanj njandô sa pi mac dom. Yom dau bocdec:

⁴¹ Alic su nanj mac lau apu yom ti atanj bôlê-nga. Kwahic dec aô oc wakôm gêtj atu danj, nanj lau bu sêsôm asê têtj mac, dec oc akêj whin dom! Mac alic ti ahêdaêm, magoc oc andinjam!” [Hab 1:5]

⁴² Pol gic bata inj ndê yom dinaj, ma injlu Banabas bu sêhu lôm wê-nga sinj sêsa awê sêndi. Ma lau sêndac injlu bu sêmbu sêmenj têtj Sabat njambu-nga, ma sêsôm yom tiyham pi gêtj honj dinaj. ⁴³ Lau bata lôm wê-nga sêkêj gôlôwac sêsa si su, ma lau daêsam sêñkuc Pol lu Banabas. Lau njatô njac lau Israel-nga, ma lau njatô njac lau gamej apa-nga nanj sêñkuc lau Israel si sakinj sênem akinj Anötö-nga. Ma Pol lu Banabas sem yomgalôm sêwhin njac, ma sem la njac bu takwê Anötö ndê mwasinj tu bu puc njac si sêkêj whinj dôñ tôm bêt honj.

⁴⁴ Sabat danj tiyham hôt asê, ma lau daêsam andô sêkac dau sa bu sêñgô Pômdau ndê yom. Kêpiñ bu lau malac-nga honj sêmenj sêpitigenj. ⁴⁵ Tigenj lau Israel-nga njatô sêlic tonj atu dinaj ma sem lêmunj njandô. Bocdinaj njac atac njandê ma sêsôm yom sac-sac daêsam bu sêñgwiniñ Pol ti ndê yom. ⁴⁶ Magoc injlu Banabas sêlhac ti atac pa su ma sêd njac si yom ma sêsôm, “Anötö kêkinj alu bu asôm inj ndê yom asê têtj mac lau Israel-nga munj. Magoc mac atec inj ndê yom. Mac atec bu atap senj andôc tamli-nga sa, a? Tu dinaj-nga dec alu oc ahu mac sinj, ma atêtj lau nanj lau Israel dom, nanj andi. ⁴⁷ Pômdau dau gic atu alu bu akôm bocdinaj, tôm yom nanj Aisaya to pi Anötö ndê njac akinj bocdec bu:

Aô wanjinj am gitôm njawê bu têtj lau nanj lau Israel dom, nanj ndi. Ma am oc sôm njawaê njayham asê pi anej lêtj wanem lau si-nga e tiapa yêc gamej honj.” [Ais 49:6]

⁴⁸ Lau gamej apa-nga dinaj sêñgô yom dau, ma njac atac njayham sa ma sêtoc Pômdau ndê yom sa. Ma lau honj nanj Pômdau kêyalin njac sa su bu sêtap senj sêndôc tali-nga sa, nanj sêkêj whinj.

49 Ma Pômdau ndê yom gi tiapa gêm gameŋ hoŋ dinaŋ ahuc. 50 Magoc yêc malac dinaŋ lau Israel-ŋga ŋatô sêŋgilí lau bata ti lauwhê tiwaê naŋ sêmbo gólôwac Israel-ŋga ŋalóm, ma sêkêŋ kisa Pol lu Banabas ma sêmasuc inlu su yêc ŋac si gameŋ. 51 Bocdinaŋ inlu sêtoŋ kop su yêc si gahi bu tóe lau dau si giso asê, ma sêtêŋ malac Aikoniam si. 52 Ma Anötö kêŋ Nalau Dabuŋ gêm lau malac Antiok-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ ahuc, ma sêmbo ti atac ŋayham ŋapan.

14

Pol lu Banabas sem métê sêmbo malac Aikoniam

1 Pol lu Banabas sêhóc asê malac Aikoniam, ma sêŋkuc si gêbôm ma sêsóc lau Israel si lóm wê-ŋga si. Ma yêc dinaŋ inlu sem métê ŋalêŋ ŋayham e lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, lau Israel-ŋga ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ. 2 Magoc lau Israel-ŋga naŋ sêkóc inlu si yom sa ti sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêŋgilí lau gameŋ apa-ŋga e sêlic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sac. 3 Tu dinaŋ-ŋga Pol lu Banabas sêmbo malac Aikoniam ŋasawa hic baliŋ, ma sêlhac ŋaŋga tu bu sêwhê Pômdau ndê yom sa-ŋga. Ma Pômdau kêŋ ŋaclai têŋ inlu bu sêkôm gêŋ daló ti gêŋ atu-tu, tu bu puŋ yom naŋ inlu sêhoc asê pi in ndê mwasin, naŋ dôŋ. 4 Gêŋ dau kôm lau malac-ŋga sêwhê dau kóc, ŋatô sêlhac sêwhiŋ lau Israel-ŋga, ma ŋatô sêlhac sêwhiŋ aposel lu dinaŋ. 5 Têŋ dinaŋ lau Israel-ŋga ma lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêkêŋ kisa inlu, naŋ sêkic yom sêwhiŋ ŋac si lau bata bu sêkôm inlu ŋayom ma sêtuc inlu ŋa hoc ndu. 6-7 Tigeŋ inlu sêŋgô ŋapuc, ma bocdinaŋ dec sêlhô sêtêŋ gameŋ Likonia-ŋga si. Ma yêc gameŋ dinaŋ, inlu sêkôm gwelêŋ ŋawaê ŋayham-ŋga yêc malac Listra ma malac Derbi ma yêc ŋagameŋ ŋamakê-ŋga.

Pol lu Banabas sêtêŋ malac Listra si

8 Yêc malac Listra ŋgac bôliŋ daŋ mbo, naŋ gahi lu-lu tibalê. Dinda kóc in bocdinaŋ, ma in kêsêlêŋ daŋ dom. 9 Têŋ bêc daŋ in ndóc gameŋ naŋ Pol gêm métê mbo, ma ŋgô in ndê yom. Pol tahê in e kéalê bu in kêŋ whiŋ Pômdau ŋaŋga tóm bu kôm in ŋayham sa. 10 Dec Pol ta yom ŋa awha atu ma sôm, "Tisa lhac!" Ma ŋagahô ŋambwa ŋgac dau tisa ma kêsêlêŋ.

11 Lau Likonia-ŋga sêlic gêŋ naŋ Pol kôm, dec sêmbwêc yêc dau awha-ŋga ma sêsôm, "Kec, anötöi sem ŋamalac aŋgô ma sêsip sêtêŋ yac sêmeŋ." 12 Ma sêhê ŋaê Seus pi Banabas kêkuc ŋac si anötö ŋamata-ŋga ndê ŋaê. Ma sêsam Pol bu Hermes, kêkuc ŋac si anötö apa daŋ ŋaê, ŋahu bu in ŋgac sôm yom-ŋga. 13 Lau malac dinaŋ-ŋga si lóm tu sênem akiŋ ŋac si anötö apa Seus, naŋ kalhac kêpiŋ malac dau ŋagatam. Ma anötö apa Seus ndê dabuŋsiga daŋ, ti ŋac lau malac-ŋga atac whiŋ bu sêkêŋ gêŋ pi ya ti da têŋ Pol lu Banabas. Dec in kóc makao gapoc ŋatô ma gêŋ ŋatô tu sêŋgólôn makao ma sêkêŋ ti da-ŋga, ma ŋac hoŋ sêkac dau sa sêmbo malac dau ŋasactô. 14 Magoc têŋ ndoc aposel lu sêŋgô gêŋ dinaŋ ŋawaê, naŋ sêkac si ŋakwê kic bu sêtóc asê bu sêlic gêŋ dau so sambuc. Ma sêsa ŋalhu si, ma sêmbwêc yom bocdec bu, 15 "Ei! Mac akôm in dinaŋ tu ake-ŋga? Alu ŋamalac atôm mac, ma amêŋ bu asôm ŋawaê ŋayham asê têŋ mac. Alu bu asôm têŋ mac bu ahu nem anötöi tasan hoŋ siŋ ma anem daôm kwi ma anem akiŋ Anötö Tali Nadau, naŋ kêmasaŋ undambê ti nom ma gwêc ti gêŋ hoŋ. 16 Muŋ-ŋ ga in kêŋ ŋasawa têŋ lau

nom-nga hoj bu sêkôm gêj tòm si atac whiñ. ¹⁷ Magoc iñ kêmwasin lau nom-nga napan bu whê ñac si gauc sa pi iñ. Iñ kênj u gic akênj umbon, dec mac nem òm sem ñandò daêsam. Iñ kênj gêj danen-nga daêsam têtj mac, ti gêj ñayham-ñayham tu bu kôm mac atac ñayham-nga.” ¹⁸ Inlu sêwhê gêj hoj dinar sa têtj lau dau, magoc lau ñatò si gauc sa dom, ma sêkôm ñanğa bu sêkênj da têtj inlu.

¹⁹ Têtj dinarj lau Israel-nga ñatò nanj sêmenj akênj malac Antiok ma Aikoniam, nanj sêsôm yom daêsam têtj lau e sêkac si ñalòm kwi ma sêlic Pol lu Banabas sac. Dec sêtuc Pol ña hoc e gauc gêm bu iñ mbac ndu su, goc sêhê iñ sa malac ñamakê gi. ²⁰ Magoc lau sêkênj whiñ Yisu-nga ñatò sêsa si sênjihi iñ a huc, dec iñ tisa ma mbu sôc malac Listra gi. Ma ñagalanjê inlu Banabas sêlhô sêtênj malac Derbi si.

Pol lu Banabas sêmbu sêtênj Antiok si

²¹ Inlu sêsôm ñawaê ñayham asê yêc malac atu Derbi, e lau daêsam sêkênj whiñ Pòmdu. Tinjambu inlu sêmbu si, ma sic lau sêkênj whiñ-nga kêsî yêc malac Listra, Aikoniam, ma Antiok yêc gamej Pisidia-nga. ²² Sêpuc lau sêkênj whiñ-nga dôj bu sêlhac ñanğa ma sêhu si sêkênj whiñ sinj dom. Sêsôm têtj ñac bu, “Yac bu dambo Anötö ndê gôlinj ñapu, nanj iñ gêj saunj dom. Dalhac ñanğa ma dahôc ñawapac dandic ñawaê.” ²³ Ma yêc lau sêkênj whiñ-nga ñatorj hoj nanj inlu sic kêsî, nanj Pol lu Banabas sênjalinj lau bata sa bu sêyob tonj tiger-tiger. Inlu sem mbec lau bata dau ma sêkênj ñac sêsip Pòmdu, nanj ñac hoj sêkênj whiñ iñ, nanj amba. Ma ñac hoj sêhu gêj danen-nga sinj tu bu sêtenj mbec-nga, ma sêndac Pòmdu bu puc lau bata dau dôj. ²⁴ Inlu sic gamej Pisidia-nga kêsî su, goc sêtênj gamej Pampilia-nga si. ²⁵ Yêc dinarj sêhoc ñawaê ñayham asê yêc malac Pega, ma tinjambu sêsa malac Atalia si. ²⁶ Ma yêc Atalia sêpi wanj danj, ma sêmbu sêtênj malac Antiok nanj yêc gamej Siria-nga si. Muñ-nga lau yêc malac d au sênjalinj inlu sa ma sêtenj Anötö bu êmwasinj inlu tu gwelenj nanj kwahic dec inlu sic bata su-nga. ²⁷ Sêhêc asê su goc sêkac lau sêkênj whiñ-nga hoj sa, ma sic minj gêj hoj nanj Anötö gêm inlu sa bu sêkôm. Ma sêsôm asê têtj ñac bu kwahic dec Anötö gêlêc gatam su têtj lau nanj lau Israel dom, dec ñac si lau daêsam sêkênj whiñ Yisu. ²⁸ Ma inlu sêmbu sêwhiñ lau sêkênj whiñ-nga yêc malac Antiok ñasawa balinj.

15

Lau atu-tu sêkac sa sêmbu Jerusalem

¹ Lau sêkênj whiñ-nga ñatò akênj gamej Judia-ñ ga sêhêc asê Antiok, ma sêndôhônj yom têtj lau sêkênj whiñ-nga nanj lau Israel dom, nanj bocdec bu, “Mac bu asê nem launjac si ñamlic ñatò su anjuc pwac nanj Moses to yom pi, nanj dom, dec oc tòm dom bu Anötö nem mac si.” ² Tu yom dinarj-nga dec kisa atu yêc Pol lu Banabas ma lau gamej Judia-nga dinarj ñasawa, ma sêsenj dau napanj pi yom dau. Bocdinanj lau sêkênj whiñ-nga sênjalinj Pol lu Banabas ma lau sêkênj whiñ-nga ñatò sa, ma sênkinj ñac bu sêpi Jerusalem sêndi ma sênjô lau aposel ti lau bata si gauc pi yom dau. ³ Sênkinj ñac si su, ma têtj ndoc Pol ti lau dau sênjêlênj sêmbu senj, nanj sic minj têtj lau sêkênj whiñ-nga yêc gamej Pionisia ti Samaria-nga, pi ñac si gwelenj têtj lau nanj lau Israel dom. Sêwhê sa bu lau apa daêsam sêkac si ñalòm kwi ma sêkênj whiñ Pòmdu. Ma yom dau kôm lau sêkênj

whiŋ-ŋga hoŋ atac ŋayham atu. ⁴ Ma tɛŋ ndoc sɛhɔc asɛ Jerusalem, naŋ lau sɛkɛŋ whiŋ-ŋga ti aposel ma lau bata sɛkɔc ŋac sa. Ma iŋlu sic miŋ gɛŋ hoŋ naŋ Anɔtɔ gɛm iŋlu sa bu sɛkɔm.

⁵ Tɛŋ dinaŋ lau Palɛsai ŋatɔ naŋ sɛkɛŋ whiŋ Yisu, naŋ sɛtisa ma sɛsɔm, “Yac gauc gɛm tidɔŋ bu dandic atu bu lau gameŋ apa-ŋga naŋ sɛkɛŋ whiŋ Yisu, naŋ sɛsɛ launɔac si ŋamlic ŋatɔ su ma sɛsɔc Moses ndɛ yomsu ŋapu.” ⁶ Goc sɛkac lau aposel ti lau bata hoŋ sa sɛpitigeŋ bu sɛkɔc gauc pi yom dau. ⁷ Sɛsɔm yom ŋasawa baliŋ su, goc Pita tisa ma sɔm, “Asidɔwai, gauc nem gɛŋ naŋ Anɔtɔ kɔm tɛŋ lau gameŋ apa-ŋga ŋatɔ, tɛŋ tɛm dɛ gi su. Mac aŋyalɛ su bu iŋ gɛlic ŋayham bu ŋac sɛŋgɔ ŋawaɛ ŋayham sa aɔ dauŋ whaŋsun, ma sɛkɛŋ whiŋ. ⁸ Anɔtɔ naŋ kɛyalɛ ŋamalac hoŋ si ŋalɔm, naŋ kɛŋ ŋalau Dabuŋ tɛŋ ŋac tɔm iŋ kɛŋ tɛŋ yac, dec tɔc asɛ bu iŋ ndɛ mwasiŋ gi ŋac ŋawaɛ whiŋ. ⁹ Iŋ kɛmasaŋ ŋac si ŋalɔm ŋawasi sa tu ŋac si sɛkɛŋ whiŋ-ŋga, gitɔm iŋ kɔm tɛŋ yac. Gɛŋ dau whɛ sa bu iŋ gɛlic yac hoŋ bu lau kaiŋ tigeŋ. ¹⁰ Magoc iŋ kɔc ŋac sa tu sɛŋkuc Moses ndɛ yomsu-ŋga dom. Yomsu dau kɛŋ ŋawapac tɛŋ yac ti damaŋi, naŋ datɔm dom bu dahɔc. Bocke dec mac bu akɛŋ ŋawapac dau sac lau gameŋ apa-ŋga naŋ sɛkɛŋ whiŋ, naŋ si bakɛyac? Mac bu akɔm bocdinaŋ dec oc aŋsahɛ Anɔtɔ, ma mboe oc kɔm iŋ atac ŋandɛ. Ma mac oc alhac iŋ ndɛ lɛŋ nem lau si-ŋga ahuc. ¹¹ Magoc yac dakɛŋ whiŋ bu Anɔtɔ gɛm yac lau Israel-ŋga si tu mwasiŋ naŋ datap sa ŋambwa yɛc Pɔmdau Yisu-ŋga. Ma ŋac lau dindɛ bocdinaŋ.”

¹² Ma tɛŋ dinaŋ Banabas lu Pol sic miŋ yom pi gɛŋ dalɔ ti gɛŋ atu-tu naŋ Anɔtɔ gɛm iŋlu sa bu sɛkɔm yɛc lau gameŋ apa-ŋga ŋalɔm. Ma lau hoŋ naŋ sɛkac sa sɛndɔc, naŋ sem dɔŋ ma sɛkɛŋ danɔa iŋlu si yom. ¹³ Iŋlu si yom pacndɛ, goc Jems sɔm yom asɛ bocdec bu, “Asidɔwai, aŋgɔ aneŋ yom. ¹⁴ Pita whɛ sa tɛŋ yac su pi gɛŋ naŋ Anɔtɔ kɔm bu kɔc lau gameŋ apa-ŋga ŋatɔ sa sɛti iŋ ndɛ. ¹⁵ Gɛŋ dau kɛkuc yom naŋ propet dan to muŋ sɔ bocdec bu:

¹⁶ Pɔmdau sɔm, “Tijambu aɔ oc wambu wameŋ, ma wapuc Dawid ndɛ gɔliŋ kiŋ-ŋga dɔŋ tiyham. Dawid ndɛ gɔliŋ dau kwahic dec tisac gitɔm andu naŋ tiakwa su, magoc aɔ oc wakwɛ sa tiyham. ¹⁷ ŋalɛŋ dinaŋ dec wamasan lɛŋ bu lau sɛŋsalɛ aɔ, ma sɛtigasuc aɔ tiyham. Ma lau gameŋ apa-ŋga naŋ gahɛ aneŋ ŋ aɛ pi ŋac, naŋ sɛwhiŋ.’ Pɔmdau, naŋ oc kɔm gɛŋ dau ŋandɔ sa, naŋ ndɛ yom dau dinaŋ. ¹⁸ Iŋ kɛmasan lɛŋ dau gwanan su.” *[Amos 9:11-12]*

¹⁹ Goc Jems sɔm, “Bocdinaŋ aɔ gauc gɛm bu lau gameŋ apa-ŋga naŋ sɛkac si ŋalɔm kwi ma sɛsɔc Anɔtɔ ndɛ gɔliŋ ŋapu, naŋ oc dakɛŋ ŋawapac tɛŋ ŋac dom. ²⁰ Mba! Dato bapia tɛŋ ŋac, ma dakɛŋ puc ŋac bu sɛneŋ gɛŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sɛkɛŋ ti da tɛŋ anɔtɔi gwam, naŋ dom, bu gɛŋ dau ŋadɔmbwi yɛc Anɔtɔ aŋgɔ-ŋga. Danem la ŋac bu sɛkɔm mɛtɛ mɔckaiŋ-ŋga dom, ma sɛneŋ bɔc naŋ sɛkiŋ ndu ma wata ti dac naŋ dom. ²¹ Yom dau dinaŋ. Moses ndɛ yom, naŋ oc sɛŋyalɛ su, ma bocdinaŋ dato yom pi dom. Bu lau sem mɛtɛ pi Moses ndɛ yom yɛc malac atu-tu hoŋ gitɔm yala daɛsam su, ma sɛsam iŋ ndɛ buku yɛc ŋac si lɔm wɛ-ŋga tɔm bɛc Sabat-ŋga hoŋ.”

Sɛto bapia tɛŋ lau gameŋ apa-ŋga

²² Têḡ dinarḡ lau aposel ti lau bāta, ma lau sêkêḡ whiḡ-ḡga hoḡ si ḡalôm tigeḡ, bu sêḡyaliḡ ḡac si lau ḡatô sa, bu sêtêḡ Antiok sêwhiḡ Pol lu Banabas sêndi. ḡac s êḡyaliḡ lau sêkêḡ whiḡ-ḡga si ḡgaac bāta lu sa, naḡ Judas, naḡ sêsam iḡ ndê ḡaê daḡ bu Basabas, lu Sailas. ²³ Ma sêto bāpia daḡ bu iḡlu sêkôc tôhôn, naḡ sôm yom bocdec bu:

Yac ato bāpia dindec têḡ mac lau gameḡ apa-ḡga naḡ akêḡ whiḡ Pômdau, yêc malac Antiok ma gameḡ Siria-ḡga ti Silisia-ḡga. Mac nem asidôwai yac lau aposel ti lau bāta lec, akôm acsalô ḡayham têḡ mac.

²⁴ Yac atap sa bu yac mba lau ḡatô sêhôc asê mac, ma sêkôm mac nem ḡalôm ḡawapac tu ḡac si yom pi mêtê dasê launḡac ḡamlic-ḡga. Yac aḡkiḡ lau dau sêtêḡ mac sêloc dom. ²⁵ Bocdinarḡ ḡac hoḡ gauc gêm tidôn bu aḡyaliḡ lau ḡatô sa ma aḡkiḡ ḡac sêtêḡ mac sêloc sêwhiḡ yac mba silip ḡayham lu, naḡ Pol lu Banabas. ²⁶ Iḡlu sêkêḡ dau sambuc bu sêhoc Pômdau Yisu Kilisi ndê ḡawaê ḡayham asê, ma sêtôc dau dom bu sêmbac ndu tu iḡ ndê ḡaê-ḡga. ²⁷ Ma kwahic dec yac aḡkiḡ Judas lu Sailas sêwhiḡ iḡlu sêtêḡ mac sêloc, bu sêpuc yom bāpia dindec-ḡga dôḡ. ²⁸ Yac bu akêḡ ḡawapac têḡ mac dom, tigeḡ bu anem la mac. Ma yac akêḡ whiḡ bu ḡalau Dabuḡ oc puc yac mba yom dau dôḡ. Yom dau bocdec. ²⁹ Aneḡ gêḡ danerḡ-ḡga naḡ lau sêkêḡ ti da têḡ anôtôi gwam, naḡ dom. Aneḡ bôc naḡ sêkiḡ ndu ma wata ti dac, naḡ dom. Ma akôm mêtê mockaiḡ-ḡga dom. Ayob daôm bu ambo ahê gêḡ dau, naḡ dec oc akôm mêtê ḡayham. Yom dau dinarḡ. Acsalô ḡayham têḡ mac hoḡ.

³⁰ Sêto bāpia dau su, goc sêḡkiḡ lau dau sêtêḡ Antiok si. Ma yêc dindê, ḡac sêkac lau sêkêḡ whiḡ-ḡga sa, ma sêkêḡ bāpia dau têḡ ḡac. ³¹ Lau sêkêḡ whiḡ-ḡga sêsam, dec puc ḡac dôḡ ma kôm ḡac atac ḡayham sa. ³² Judas lu Sailas dau propet lu, ma sêsôm yom ti sêkêḡ gauc ḡayham daêsam têḡ lau sêkêḡ whiḡ-ḡga, bu sêpuc ḡac dôḡ. ³³ Sêmbo sêwhiḡ ḡac bêc ḡatô, goc lau sêkêḡ whiḡ-ḡga sem mbec iḡlu ḡa yom malô, ma sêḡkiḡ iḡlu sêmbu sêtêḡ gôlôwac dabuḡ Jerusalem-ḡga, naḡ sêḡkiḡ iḡlu sêmeḡ, naḡ si tiyham. [³⁴ Magoc Sailas gauc gêm bu mbo malac Antiok.] ³⁵ Ma Pol lu Banabas sêmbo malac Antiok, ma iḡlu sêwhiḡ lau daêsam, sêmbo ti sêndôhôn lau ma sêhoc Pômdau ndê yom asê.

Pol lu Banabas sêhu dau siḡ

³⁶ Tiḡambu Pol sôm yom têḡ Banabas bocdec bu, “Aô gauc gêm bu hêclu dambu datêḡ malac hoḡ naḡ muḡ-ḡga dahoc Pômdau ndê yom asê dambo, naḡ dandi. Dandic lau kési yêc dindê, ma dalic bu ḡac sêmbo ḡalêḡ bocke.” ³⁷ Banabas tac whiḡ bu sêkôc Jon naḡ sêsam iḡ ndê ḡaê daḡ bu Mak, naḡ whiḡ iḡlu ndi. ³⁸ Magoc Pol gêlic gauc dau bu yham dom. ḡahu bu muḡ-ḡga Jon hu iḡlu ma iḡlu si gwelêḡ siḡ yêc gameḡ Pampilia-ḡga. ³⁹ Tu yom dinarḡ-ḡga Pol lu Banabas sêseḡ dau e sêhu dau siḡ. Banabas kôc Mak ma iḡlu sêpi waḡ daḡ ma sêtêḡ nduc Saipras si. ⁴⁰ Magoc Pol kêyaliḡ Sailas sa bu êḡsêlêḡ whiḡ iḡ ndi. Asidôwai Antiok-ḡga sem mbec iḡlu ma sêteḡ Pômdau bu puc iḡlu dôḡ ḡa iḡ ndê mwasin, ma tiḡambu iḡlu sêlhô si. ⁴¹ Ma iḡlu sic gameḡ Siria ti Silisia-ḡga kési ma sêpuc lau sêkêḡ whiḡ-ḡga dôḡ yêc gameḡ dinarḡ.

16

Timoti kôm gwelen whiñ Pol lu Sailas

¹ Pol lu Sailas sêhóc asê malac Derbi, ma tiñambu sêtêñ malac Listra si. Yêc malac dinañ ñgac kêñ whiñ-ñga dañ ñaê Timoti mbo. In dinda in awhê Israel-ñga dañ nañ kêñ whiñ Pômdau, ma Timoti damba in ñgac Grik-ñga. ² Lau sêkêñ whiñ-ñga nañ sêmbo malac Listra ma Aikoniam sêlic Timoti bu ñgac ñayham ma sêmpiñ in. ³ Pol tac whiñ bu Timoti êñsêlêñ ti kôm gwelen whiñ in. Tigen in kêyalê bu lau Israel-ñga hoñ nañ sêmbo gameñ dinañ, nañ sênnyalê bu Timoti damba in ñgac Grik-ñga. Tu dinañ-ñga in sê Timoti ndê ñamlic ñatô su. ⁴ Tiñambu sênnyalêñ sêlom-sêlom malac, ma sêhoc yom nañ lau bata ti lau aposel sêmatinñ tidôn yêc Jerusalem, nañ asê têtñ lau sêkêñ whiñ-ñga bu sênkuc. ⁵ Nalêñ dau dinañ Anötô puc lau si sêkêñ whiñ dôñ yêc malac hoñ dinañ, ma tòm bêc hoñ lau sêkêñ whiñ-ñga si toñ kêsôwec tiatu.

Pol yêc mbê pi ñgac Masedonia-ñga

⁶ Nalau Dabuñ kalhac Pol ti lau nañ sêwhiñ in ahuc, bu sênem mêtê yêc gameñ Esia-ñga têtñ ñasawa dinañ dom. Bocdinañ dec ñac gacgeñ sêmbo gameñ Prigia ti Galesia-ñga, ma sêkôm gwelen sêmbo dinañ. ⁷ Têtñ ndoc sêhóc asê gameñ Misia-ñga ñabatinñ, ma bu sêsóc malac Bitinia sêndi, nañ Yisu ndê Nalau kalhac ñac ahuc tiyham. ⁸ Bocdinañ sêhóc gêlêc gameñ Misia-ñga ma sêsip malac Troas si. ⁹ Têtñ ôbwêc dinañ Pol yêc mbê ma gêlic ñgac dañ akêñ gameñ Masedonia-ñga meñ kalhac in anjô-ñga, ma teñ in bocdec bu, “Têtñ Masedonia mweñ ma nem yac sa.” ¹⁰ Pol yêc mbê dau su ma whê sa têtñ yac* e anyalê bu Anötô mbwêc yac bu anem mêtê têtñ lau Masedonia-ñga. Bocdinañ dec yac anjahic dauñ bu atêtñ lau dau andi.

Lidia kôc Pol ndê yom sa ma kêñ whiñ Yisu.

¹¹ Yac api wañ yêc Troas ma solop atêtñ nduc Samotres a, ma ñagalansê yac ahu nduc dau siñ ma asóc baô yêc malac Niapolis. ¹² Goc yac anjêlêñ atêtñ malac Pilipai a a mbo bêc ñatô. Malac dau ti gameñ Masedonia-ñga ña-malac atu, ma lau Rom-ñga nañ sem gôlinñ gameñ dau, nañ sêndöc malac dinañ.

¹³ Têtñ Sabat dañ yac ahu malac dau siñ, ma asa atêtñ bu dañ yêc malac dau ñamakê a. Yac gauc gêm bu mboe gameñ dinañ, in lau ñatô si gameñ sêtenñ mbec-ñga. Ma yac atap lauwhê ñatô sa, nañ sêkac sa sêmbo dindê, dec andöc sic ma ac hu asôm yom têtñ ñac. ¹⁴ Lauwhê nañ sênjô yom dau, nañ si dañ in Lidia. In awhê tidulu po ñadalô-ñga, nañ meñ akêñ malac Tayatira, ma in awhê toc Anötô sa-ñga. Têtñ ndoc in ñgô Pol ndê yom, nañ Pômdau kac in ndê ñalôm bu kôc yom dau sa ma kêñ whiñ Yisu. ¹⁵ Dec Lidia ti lau hoñ nañ sêndöc in ndê andu nañ sêlinñ sanju. Ma tiñambu in sôm têtñ yac, “Mac bu alic aô gitôm awhê nañ kêñ whiñ Pômdau, dec amerñ ambo aneñ andu.” Ma in piñkap yac ñapanñ e yac awhiñ in a.

Pol lu Sailas sêndöc gapocwalô

* **16:10** Yêc ñabatinñ 10 Luk to yom ‘yac,’ dec töt asê bu inñ dau mbo whiñ Pol têtñ ndoc dinañ e tòm ndoc sêtêñ malac Pilipai si - yêc ñabatinñ 19 in to ‘yac’ tiyham dom. In kôm ñalêñ tigen yêc Apo 20:5-21:18; ma 27:1-28:16.

16 Têñ ndoc dan yac bu atêñ gameñ nan lau sêteñ mbec sêmbo, nan andi, ma awhê dan meñ tap yac sa. In awhê akiñ ñambwa dan, ma ñalau dan mbo whiñ in ma hoc yom asê pi gêñ nan oc meñ sa tinambu. Lau daêsam êlêmê sêtêñ in si, bu in whê yom sa pi gêñ nan oc hôc asê ñac têtêm têtêm ñambu-nga. Ma awhê dau ndê ñadaui sêtap awa atu sa tu in-nga. 17 Têtêm têtêm dinañ yac anşêlêñ awhiñ Pol, ma awhê dau kékuc yac ma mbwêc bocdec bu, "Lau dindêc sem akiñ Anötö Ñawasi ti Ñaclai Ñadau, ma sêwhê yom sa pi lêtñ Anötö nem mac si andôc tamli ñapañ-nga." 18 Tôm bêtêm daêsam in kôm boc-dinañ e mbô Pol ñalôm sa. Goc in kac dau kwi ma sôm têtñ ñalau bu, "Tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, dec wandic atu am bu sa yêc awhê dinañ." Ma ñagahô eñ ñalau hu awhê dau siñ.

19 Têtñ ndoc dinañ awhê dau ndê ñadaui sêtñyalê bu ñac si lêtñ sêkôc awa-nga pacndê. Dec sêlô Pol lu Sailas dôñ ma sêhê inlu sa sêsôc malac lôm sêtêñ lau atu-tu si. 20 Sêkêñ inlu sêlhac lau sêmatôc yom-nga si anğô-nga, ma sêsôm, "Ñgac lu dindêc inlu ñgac Israel-nga. Ma sêmeñ bu sêli lau malac-nga si ñalôm sa. 21 Bu inlu sêkac lau bu sêtñkuc mêtê ñatô nan yac lau Rom-nga bu tanjuc, dec oc so yac neñ ñagôliñ." 22 Awhê akiñ dau ndê ñadaui sêtñgôliñ yom dinañ pi Pol lu Sailas, ma lau malac-nga sêpuc yom dau dôñ. Bocdinañ lau sêmatôc yom-nga sêkêñ yatu bu sêkac inlu si ñakwê su ma sêhi inlu ña sô. 23 Sêhi inlu ña sô sac andô, goc sêkêñ inlu sêndôc gapocwalô. Ma sêsôm yom ñanğa têtñ ñgac nan yob gapocwalô bu yob inlu ñapep. 24 In ñgô yom dau su dec kêtñ inlu sêndôc ñalôm dan, nan yêc andu gapocwalô-nga dau ña-ñalôm andô. Ma in sô inlu gahi dôñ gêm damiñ a.

25 Timaniñhu Pol lu Sailas sêteñ mbec ti sem wê sêmpiñ Anötö, ma lau gapocwalô-nga ñatô sêkêñ danğa inlu. 26 Sem wê sêmbo ma t iyhó atu gêm dec andu gapocwalô-nga wiwic sa. Ma gatam gapocwalô-nga hoñ sêlêc dau su, ma sen gapocwalô-nga suc yêc lau hoñ. 27 Têtñ têtêm dinañ ñgac yob gapocwalô-nga tali sa ma gêlic bu gatam hoñ kac sa su. In gac gêm bu lau hoñ oc sêlhô si su, dec púc in ndê bien baliñ sa bu kunj dau ndu. 28 Magoc Pol mbwêc, "Kôm daôm ñayom dom. Yac hoñ kelec ambo!" 29 Goc ñadau sôm bu lau sêtun ya sa sêmeñ, ma sôc gapocwalô gi. In hu dau sip nom yêc Pol lu Sailas gahi-nga, ma têtêm dau ti kêtitec ñandô. 30 Malô goc in wê inlu sêsa awê si ma ndac inlu, "O ñgac atu lu. Aô wakôm sake bu watap señ wandôc tanli-nga sa?" 31 Ma inlu sêw yom ma sêsôm, "Kêtñ whiñ Pômdau Yisu, dec am oc tap Anötö ndê mwasiñ nem am si-nga sa. Am ti am nem lau hoñ nan ambo nem andu, nan asa lêtñ tiger dinañ." 32-33 Têtñ ôbwêc dinañ ñgac yob andu gapocwalô-nga kôc inlu ma kêtñwasiñ inlu gamboc. Ma inlu sêwhê Pômdau ndê yom sa têtñ in ti lau hoñ nan sêmbo in ndê andu. Ma in ti ndê lau hoñ sêliñ sanggu. 34 Tinambu in kôc inlu sêsôc in ndê andu si ma kêtñ gêtñ daney-nga inlu señ. In tac ñayham atu bu in ti ndê lau hoñ kwahic dec sêkêñ whiñ Anötö.

35 T êñ galañsê bêtêm lau sêmatôc yom-nga sêtñkiñ lau siñ-nga ñatô sêtêñ ñgac yob gapocwalô-nga si, bu sêsôm têtñ in bu êngapwêc Pol lu Sailas su. 36 Ñgac nan yob andu gapocwalô-nga ñgô yom dau, goc sôm têtñ Pol, "Lau sêmatôc yom-nga sêkêñ yom meñ bu wanğapwêc amlu Sailas su yêc gapocwalô. Bocdinañ amlu alhó andi ti yom malô." 37 Magoc Pol sôm têtñ lau s in-nga dinañ, "Alu ñgac Israel-nga, magoc alu ñgac Rom-

nga† awhiṅ. Sêmatôc alu mba yom ṅapep dom, ma sic alu yêc lau hoṅ aṅgô-nga e sêkêṅ alu andöc dec. Ma bocke dec ṅac bu sêhu alu siṅ gelec alhō andi? Mba! ṅac dau sêmeṅ ma sêwê alu asa andi.”

³⁸ Lau siṅ-nga dinaṅ sêmbu si ma sic miṅ yom dau têtṅ lau sêmatôc yom-nga. ṅac sêṅgô bu Pol lu Sailas iṅlu ṅgac Rom-nga sêtôm ṅac, dec ṅac sêtôc dau atu. ³⁹ Goc ṅac sêtêṅ gapocwalô si ma sêkôm bu sênem malô iṅlu si ṅalôm. Sêkôc iṅlu su yêc andu gapocwalô-nga, ma sêwê iṅlu sêsa si. Ma sêndac iṅlu bu sêhu malac dau siṅ. ⁴⁰ Têtṅ ndoc Pol lu Sailas sêhu gapocwalô siṅ, naṅ iṅlu sêtêṅ Lidia ndê andu si. Sêkac lau sêkêṅ whiṅ-nga hoṅ sa, ma sêsôm yom ṅayham daêsam tu sêpuc ṅac dôṅ-nga. Ma tiṅambu sêhu ṅac siṅ.

17

Lau sêkêṅ kisa Pol lu Sailas yêc Tesalonika

¹ Iṅlu sêṅsêlêṅ si sêsa seṅ têtṅ malac Ampipolis ma Apolonia, ma gacgeṅ si e sêhōc asê Tesalonika. Yêc malac dinaṅ lau Israel si lôm wê-nga daṅ kalhac. ² Pol kêkuc iṅ ndê mêtê, ma têtṅ Sabat sôc lôm wê-nga dau gi. Ma gitôm Sabat tō iṅ gêm yomgalôm whiṅ lau yêc dindê, bu whê ṅac si gauc sa pi Anötō ndê yom daêsam naṅ sêto yêc muṅ su naṅ. ³ Iṅ whê sa ma tōc asê bu Mesaya gic waê bu hōc ṅandê e mbac ndu, ma tisa akêṅ lau batê-nga ma mbo tali tiyham. Dec iṅ sôm têtṅ ṅac, “Kwahic dec aō wasôm têtṅ mac bu Yisu iṅ Mesaya dau. Yom ṅandô!” ⁴ Lau Israel-nga ṅatô sêkêṅ whiṅ ma sêlhac sêwhiṅ Pol lu Sailas. Ma lau Grik-nga daêsam naṅ sêtoc Anötō sa, naṅ sêkêṅ whiṅ, ma lauwhê tiwaê daêsam bocdinaṅ.

⁵ Magoc lau Israel-nga ṅatô sem lêmuṅ Pol lu Sailas, dec sêsôc malac lôm si, ma sêkac lau sac ṅatô sa sêpitigeṅ, ma sêṅgili ṅac tu bu sêndic hu kisa. ṅac sêṅyalê bu Pol lu Sailas sêyêc Jason ndê andu, dec sênti sêtêṅ andu dau si, bu sêhê iṅlu sêsa sêmeṅ. ⁶ Magoc sêtap iṅlu sa dom, ma bocdinaṅ sêkôc Jason ti lau sêkêṅ whiṅ-nga ṅatô ma sêkêṅ ṅac sêlhac lau bata malac-nga aṅgô-nga. Ma sêsôm ṅa awha atu, “Lau naṅ sêli lau ṅalôm sa yêc gameṅ hoṅ, naṅ kwahic dec sêmeṅ sêkôm yêc yac neṅ malac. ⁷ Ma Jason, ṅgac dindêc, iṅ kôc ṅac sa sêmbu iṅ ndê andu. ṅac sêsôc †Sisa ndê ṅagôliṅ ṅapu dom, ma ṅac hoṅ sêsôm bu kiṅ daṅ tiyham mbo, naṅ ndê ṅaê Yisu.” ⁸ Lau bata ti lau toṅ dinaṅ ma lau malac-nga hoṅ sêṅgô yom dinaṅ e gêli ṅac si ṅalôm sa ṅandô. ⁹ Goc sêsôm bu Jason ti iṅ ndê lau sênemlhi dau su yêc gapocwalô. Semlhi su goc sêkêṅ ṅac sêlhō si.

Pol lu Sailas sêtêṅ malac Berea si

¹⁰ Lau sêkêṅ whiṅ-nga yêc Tesalonika sêhōṅ e ṅasec sa su, goc sêṅkiṅ Pol lu Sailas sêlhō sêtêṅ malac Berea si. Sêhōc asê su sêmbu malac dinaṅ, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-nga si ma sem mêtê. ¹¹ Lau Berea-nga ṅac lau si mêtê ṅayham hōc gêlêc lau Tesalonika-nga si mêtê. Sêkêṅ danga ṅapep têtṅ Pol lu Sailas si yom pi Yisu, ma sêkôc sa ti atac whiṅ. Ma tôm bêc hoṅ sem dôhōṅ yom dau whiṅ Anötō ndê yom naṅ sêto muṅ su yêc naṅ. ṅac bu sêṅyalê iṅlu si yom bu yom ṅandô me mba. ¹² Ma lau

† 16:37 Yom dau ṅahu sêsôm yêc Yom Inglis bu ‘citizenship.’ Pol whê iṅlu Sailas sa bu citizen Israel-nga, ma citizen Rom-nga whiṅ. Lau Rom si ṅagôliṅ daṅ kêṅ yao bu sêhi citizen Rom-nga dom, bocdinaṅ gêṅ naṅ sêkôm têtṅ iṅlu Sailas, naṅ gêṅ so. Alic yom ṅatô yêc Apo 22:25-29.

Israel-nga daésam sêkêñ whiñ Yisu, ma yêc lau Grik-nga, lauwê tiwaé ma laungac daésam sêkêñ whiñ bocdinañ.

¹³ Malô goc lau Israel-nga yêc malac Tesalonika sêngô ñawaé bu Pol gêm Anôtô ndê mêtê têtj lau mbo Berea. Dec ñac sêtêtj Berea si, bu sêli lau ñalôm sa bu sêkêñ kisa Pol lu Sailas. ¹⁴ Tu dinañ-nga lau sêkêñ whiñ-nga sêñkiñ Pol kôlhô têtj malac dañ yêc gameñ gwêc-nga gi. Magoc Sailas lu Timoti gacgeñ sêmbo malac Berea. ¹⁵ Lau nañ sêhoñ Pol ma sêsa señ sêwhiñ iñ, nañ sêkôc iñ sêsip malac Atens si. Goc Pol kêkiñ ñac sêmbu si, ma sôm bu sêkêñ yom têtj Sailas lu Timoti bu sêtêtj iñ sêmeñ ñagahô.

Pol gêm mêtê yêc Atens

¹⁶ Pol hôñ iñlu mbo Atens, ma gêlic anôtôi gwam daésam sêlhac malac lôm, dec kôm iñ ñalôm ñawapac. ¹⁷ Bocdinañ iñ sôc lôm wê-nga gi ma gêm yomgalôm whiñ lau Israel ti lau Grik-nga nañ sêtoc Anôtô sa. Ma tôm bêc hoñ iñ sôc malac lôm gi tap lau ñatô sa, ma whê Anôtô ndê yom sa têtj ñac bocdinañ. ¹⁸ Yêc Atens lau ñatô sêmbo, nañ êlêmê sem yomgalôm pi gêtj hoñ ñahu sêwhiñ dau. Sêsam ñac bu lau Epikuria ma lau Stoik. Têtj ndoc ñac si lau ñatô sêngô Pol sôm ñawaé ñayham asê pi Yisu, ma pi lêñ datisa akêñ lau batê-nga, nañ ñac sic hu sêseñ iñ ndê gauc ti yom ñatô. Lau ñatô sêsôm, “Ñgac dindoc sôm yom daésam ñapañ, ñahu bocke?” Ma ñatô sêsôm, “Mboe iñ bu nem yac neñ gauc kwi tu bu dakêñ whiñ anôtôi apa-nga.” ¹⁹ Bocdinañ dec sêwê iñ sêtêtj gameñ nañ sêsam bu Areopagas, gameñ nañ lau nañ sêkip gêtj ñahu sa-nga êlêmê sêkac sa sêmbo. Ñac sêkêñ Pol kalhac lau Areopagas-nga aŋgô-nga, ma sêndac iñ bocdec bu, “Gitôm bu am whê yom wakuc nañ am kêdôhôn têtj lau, nañ sa têtj yac?” ²⁰ Yac aŋgô am nem yom tôm yom wakuc andô dan, ma yac bu aŋyalê yom dau ñahu.” ²¹ Lau Atens ti lau apa hoñ nañ sêndôc malac dinañ, nañ sêmbo tu sêngô yom ti sênem yomgalôm ñapañ pi gauc wakuc bocke nañ hôc asê ñac-nga. Ñac si gweleñ dan mba. Tu dinañ-nga dec ñac bu sêngô Pol ndê yom.

²² Ma Pol tisa kalhac lau aŋgô-nga yêc Areopagas, ma sôm, “O mac lau Atens-nga. Aô kayalê bu mac akôm gêtj daésam tu bu anem akiñ anôtôi nom-nga. ²³ Bu aô kasêlêñ ti gatôc gwanij gêtj hoñ nañ mac amasañ tu anem akiñ mac nem anôtôi-nga. Ma aô gatap alta dan sa, nañ mac ato yom pi bocdec bu, ‘Anôtô nañ yac tam gauc, nañ ndê alta.’ Anôtô nañ mac am akiñ magoc am gauc iñ, nañ kwahic dec aô oc wawhê iñ sa têtj mac. ²⁴ Iñ Anôtô, nañ kêñ nom ti gêtj hoñ, ma iñ undambê ti nom ñadau. Ma bocdinañ iñ ndôc lôm dabuñ nañ ñamalac amba sêmasañ, nañ dom. ²⁵ Ma gêtj nañ ñamalac sêmasañ, nañ oc nem iñ sa ñalêñ bocke? Bu iñ pônâda gêtj dan dom. Ma iñ dau kêñ wayahô têtj ñamalac bu sêmbo tali ma kêñ gêtj hoñ bocdinañ. ²⁶ Iñ kêñ ñamalac ñamata-nga mbo nom e kwahic dec lau titon-titon hoñ sêsa akêñ ñgac tigeñ dinañ, ma sem nom ñagameñ sambob ahuc. Lau titon-titon hoñ si gameñ ñabatij, nañ Anôtô kêyalij sa gwanaj su, ma têm bu lau ton tigeñ-tigeñ si ñaclai tiatu ma tisaun, nañ kêmatij tidôn gwanaj su bocdinañ. ²⁷ Anôtô kôm gêtj hoñ dinañ tu bu lau sêlic, ma sêñsalê iñ e sêtap iñ sa. Magoc iñ mbo baliñ têtj yac lau tigeñ-tigeñ dom. ²⁸ Tôm yom ñagauc dan nañ mac daôm nem ñgac dan to muñ su, nañ sôm, ‘Tu Anôtô ndê ñaclai-nga dec yac dambo tanli ma tañsêlêñ, ma yac neñ ñahu yêc sip iñ-nga.’ Ma mac nem ñgac dan tiyham

to yom ñagauc dañ bocdec bu, ‘Yac dati in ndê balêkoc.’ ²⁹ Yac dati in ndê balêkoc ma bocdinañ yac bu gauc nem bu in gitôm gol me silba me hoc me ñagatu dañ, nañ ñamalac sêmasañ tôm ñac si gauc, nañ dec yac gauc gêm yom so pi in. ³⁰ Muñ-ñga lau daêsam gauc gêm yom bocdinañ, bu sênjalê Anötô dom. Magoc in kên ñagêyô tên ñac dom. Tigen kwahic dec in ñic atu bu lau hoñ sênem dau kwi. ³¹ Bu in kêyalin béc dañ sa bu êmatôc lau nom-ñga hoñ, ma in oc kôm gên dau êñkuc in ndê lên gitên. Ma in k êyalin ñgac dañ sa bu kôm gwelen dau. In uñ ñgac dau sa akên lau batê-ñga, dec tôc gên dau tiawê tên lau hoñ sêlic.”

³² Tên ndoc sênğô Pol ndê yom pi lau sêtisa akên lau batê-ñga, nañ lau ñatô sêpu in. Magoc lau ñatô sêsôm, “Yac bu anğô am nem yom pi gên dinañ tiyham.” ³³ Ma tên dinañ Pol tisa ma hu lau nañ sêndôc Areopagas, nañ sin. ³⁴ Lau ñatô sênkuc Pol ma sêkên whin Yisu. Ñac si dañ in Dionisias, nañ muñ-ñga ndôc whin lau nañ sêkac sa yêc Areopagas. Ma awhê dañ ñaê Damaris ma lau ñatô sêkên whin bocdinañ.

18

Pol mbo malac Korin

¹ Tinjambu Pol hu Atens sin ma tên malac Korin gi. ² Yêc dinañ in tap ñgac Israel-ñga dañ sa, nañ ndê ñaê Akwila. In dinda kôc in yêc gameñ Pontus-ñga, ma muñ-ñga inlu ndê awhê Prisila sêndôc malac Rom yêc gameñ Itali-ñga. Magoc tinjambu Kin Klaudias kên yatu bu lau Israel-ñga hoñ sêhu malac Rom sin, dec inlu Prisila sêlhô si sêmbo malac Korin. Tên ndoc Pol hóc asê, nañ gi gêlic inlu. ³ Akwila lu Prisila i nlu awhê lu ñgac sêkôc bôc ñamlic ma po ma sêsi pitigen tu sêmasañ bac-ñga. Pol kêyalê gwelen dau tidôn whin, bocdinañ dec mbo whin inlu, ma sêkôm gwelen sêwhin dau. ⁴ Pol tac whin bu lau I srael ma lau Grik nañ sêmbo Korin sêkên whin Pômdau, dec tôm béc Sabat-ñga hoñ sôc lôm wê-ñga gi, ma gêm yomgalôm whin ñac.

⁵ Tên ndoc Sailas lu Timoti sêmen akên gameñ Masedonia-ñga, nañ Pol kên dau sambuc tu gwelen nem mêtê lau-ñga. In hoc yom asê tên lau Israel-ñga ma sôm tên ñac bu Yisu in Mesaya dau. ⁶ Magoc lau Israel-ñga sêkên whin Pol ndê yom dom, ma sêli awha sa tên in. Bocdinañ in kégolon kop su yêc ndê ñakwê bu tôc ñac si giso asê, ma sôm, “Mac atec Anötô ndê yom, dec awêkain daôm nem ñagêyô. Aô dom. Kwahic dec wahu mac lau Israel-ñga sin, ma wakôm gwelen tên lau nañ lau Israel dom.” ⁷ Goc Pol hu lôm wê-ñga sin, ma sa gi mbo Titius Justus ndê andu. In ñgac gameñ apa-ñga nañ gêm akin Anötô, ma in ndê andu kalhac kêpin lôm wê-ñga. ⁸ Ma ñgac bata lôm wê-ñga dañ ñaê Krispas, ti lau hoñ nañ sêmbo in ndê andu, nañ sêkên whin Pômdau. Ma lau Korin-ñga daêsam nañ sênğô Pol ndê yom, nañ sêkên whin Yisu ma sêlin sanğu.

⁹ Tên ôbwêc dañ Pol yêc mbê, ma gêlic Pômdau sôm yom tên in bocdec bu, “Tôc daôm dom. Sôm aneñ yom asê ñapan, ma nem daôm dôn dom. ¹⁰ Bu aô gambo gawhin am, ma oc tôm dom bu lau dañ sêkên sac am. Bu yêc malac dindec, aneñ lau daêsam sêmbo.” ¹¹ Bocdinañ Pol mbo Korin tôm yala tigen ma ayô 6, ma kêdôhôn Anötô ndê yom tên lau.

¹² Tên ndoc nañ Galio gêm gôlin gameñ Akaya-ñga, nañ lau Israel-ñga nañ sêndôc malac Korin, nañ sêkên si ñalôm pitigen bu sêkên kisa Pol. Ma

sêkêñ in kalhac Galio anğô-nga bu êmatôc in ndê yom. ¹³ Ma ñac sêsôm, “Ñgac dindec kédôhôn lau bu sênem akiñ Anötö ña lêtñ nañ so yac mba yomsu.” ¹⁴ Pol kac awha sa bu sôm yom, m agoc Galio dau ô lau Israel si yom ma sôm, “O mac lau Israel-nga! Mac nem yom dec bu hêganôn sac atu dañ, me gêtñ nañ so ñagôlin Rom-nga, dec wañğô. ¹⁵ Magoc yom nañ mac asôm pi ñgac dindec, nañ hêganôn mac daôm nem yom ti ñaê ñatô ma yomsu Israel-nga. Bocdinañ mac daôm amasañ. Aô oc wamatôc yom kaiñ dinañ dom.” ¹⁶ Dec in soc ñac su yêc andu matôc-nga. ¹⁷ Ma lau hoñ sêkôc Sostene, ñgac bata nañ yob lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac Korin, nañ dôñ, ma sic in yêc lau matôc-nga anğô-nga. Ma Galio gêlic, magoc kôm tôm gêm gauc.

Pol mbu têtñ Antiok gi

¹⁸ Pol mbo malac Korin têtñ baliñ ñagec, goc hu lau sêkêñ whin-nga sin ma têtñ malac Kenkria gi, bu kôc wañ ma mbu têtñ gameñ Siria-nga ndi. Ma Prisila lu Akwila sêwhin in si. Muñ-nga Pol gic bata yom dañ têtñ Anötö, ma tu dinañ-ñ ga têtñ ndoc sêmbo malac Kenkria, nañ kêtñ kêclauñ sêngapiñ tiapê. Pacndê su, goc ñac sêpi wañ ma sêlhô si. ¹⁹⁻²⁰ Sêtêtñ malac Epesas si, ma Pol sôc lôm wê-nga gi, ma gêm yomgalôm whin lau Israel-nga. Ma ñac sêndac in bu mbo whin ñac têtñ ñatô tiyham, magoc in gôlôc têtñ ñac dom. In hu Prisila lu Akwila sin sêmbo sêwhin ñac. ²¹ Ma têtñ ndoc in pi wañ gi, nañ kêmatin yom têtñ lau Epesas-nga bocdec bu, “Anötö bu lic ñayham, dec aô wambu watêtñ mac wameñ tiyham.” Goc wañ dau hu Epesas sin ma sa gi. ²² Wañ dau kêsêlêtñ e hôc asê malac Sisaria, goc Pol sip baô gi. Ma in pi Jerusalem gi ma gic lau sêkêñ whin-nga kêsi yêc dinañ. Ma tiñambu in têtñ malac Antiok gi. ²³ In mbo Antiok ñasawa sauñ, goc kêsêlêtñ têtñ gameñ Prigia ma Galesia-nga gi. Yêc dindê in golom-golom malac ma puc lau sêkêñ whin-nga dôñ bu sêlhac ñanğa.

Apolos ndê min

²⁴ Têtñ ñasawa dinañ ñgac dañ ñaê Apolos hôc asê malac Epesas. I ñ ñgac Israel-nga nañ ndê malachu Aleksandria, ma in ñgac tigua ma kêyalê Anötö ndê yom nañ sêto muñ su yêc, nañ tidôn. ²⁵ Lau ñatô sêndôhôn in pi Pômdau Yisu su, ma bocdinañ in kêtñ ndê ñalôm ti gauc sambuc bu êndôhôn lau pi Yisu ma whê in ndê yom sa ñapep. Magoc in kêyalê busangu ñalêtñ tigen, nañ Jon ndê lêtñ êñku lau tu sênem dau kwi-nga. ²⁶ Yêc Epesas Apolos sôc lôm wê-nga gi, ma gêm mêtê ti ñanğa. Prisila lu Akwila sêngô in ndê yom, dec sêngalêm in têtñ inlu si andu gi, ma sêwhê yom ñatô sa têtñ in e in kêyalê Anötö ndê lêtñ nem lau si-nga ñapep eñ.

²⁷ Tiñambu Apolos bu têtñ gameñ Akaya-nga ndi, dec lau sêkêñ whin-nga yêc malac Epesas sêpuc in ndê ñalôm dôñ. Ma sêto bapia têtñ lau Akaya-nga nañ sêtap Anötö ndê mwasiñ sa ma sêkêñ whin Yisu, ma sêteñ ñac bu sêkôc Apolos sa. Ma têtñ ndoc in hôc asê, nañ in mbo whin lau sêkêñ whin-nga dinañ, ma gêm ñac sa ñandô. ²⁸ Bu in kalhac ñanğa ma ô lau Israel-nga si yom yêc lau hoñ anğô-nga, ma whê Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ sa, bu têtñ asê bu Yisu in Mesaya dau.

¹ Têñ ndoc Apolos mbo Korin, nan Pol hu gameñ Prigia ti Galesia-nga sin, ma kêsêlêñ ho señ lôc-nga nan sa têt malac Epesas gi. In hóc asê Epesas, ma tap lau sêkêñ whiñ-nga ñatô sa. ² Ma in ndac ñac bocdec bu, “Têt ndoc mac akêñ whiñ tiwakuc, nan mac akôc Ñalau Dabuñ su, me mba?” Ma sêo yom ma sêsôm, “Mba. Yac akôc Ñalau Dabuñ su dom, ma anğô yom dan pi in dom.” ³ Dec Pol ndac, “Mac aliñ busanğtu kain bocke?” Ma sêsôm bu, “Yac aliñ busanğtu ñalêñ gitôm Jon, Nğac Kêku Lau-nga ndê.” ⁴ Goc Pol sôm, “Jon kêku lau nan sem dau kwi, ma sôm têt ñac bu sêkêñ whiñ nğac nan oc meñ êñkuc in, nan Yisu.” ⁵ Nğac sênğgô Pol ndê yom dinañ goc sêliñ busanğtu tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nga. ⁶ Ma têt ndoc Pol hu amba sac ñac, nan Ñalau Dabuñ gêm ñac ahuc, dec sêsôm yom sem lau apa awha, ma sêhoc yom asê gitôm lau propet. ⁷ Lau nan gêt dau hóc asê têt ñac, nan launğac 12.

⁸ Pol mbo malac Epesas ñasawa gitôm ayô tô, ma sôc lôm wê-nga ñapan. Ma yêc dindê in gêlêñ yom dôn bu whê Anötô ndê gôliñ ñahu sa têt lau. ⁹ Magoc lau ñatô si ñalôm ñadandi ma sêkôc Pol ndê yom sa dom. Ma yêc lau hoñ anğô-nga sêpu señ nan Pol whê sa têt ñac. Goc Pol hu ñac sin ma kôc lau sêkêñ whiñ-nga su yêc lôm wê-nga. Ma tôm bêc hoñ in gêm mêtê ñac mbo Tiranus ndê andu lau sêkac sa-nga. ¹⁰ In kôm bocdinañ tôm yala lu e lau Israel ti Grik-nga hoñ nan sêmbô gameñ Esia-nga, nan sênğgô Pômdau ndê ñawaê. ¹¹ Anötô kêt ñaclai têt Pol ma kôm gêt dalô atu-tu daêsam. ¹² In kôc ñaclai atu, gitôm in bu êmasac po wahen-nga ti ñakwê awê-nga ma ñaclai dau oc lom ndi. Ma lau bu sêkôc po dau, ma sêkêñ sac lau gêmbac ti lau nan ñalau sac sêmbô ñac si ñalôm, dec oc kôm ñac ñayham sa.

Skiwa atui

¹³ Lau Israel-nga ñatô sêkôm gwelen sêsoc ñalau sac yêc lau. Ma ñac sic hu sêsôm Pômdau Yisu ndê ñaê asê têt ndoc sêkôm gwelen dau. Nğac sêkêñ yatu ñalau sac bocdec bu, “Am sa mwen, tu Yisu, nan Pol gêm mêtê pi in, nan ndê ñaê-nga.” ¹⁴ Ma Israel si dabuñsiga a tu dan ñaê Skiwa ndê atui 7 sêkôm gwelen dau sêwhiñ. ¹⁵ Magoc têt bêc dan ñalau sac dan ô ñac si yom ma sôm, “Yisu lu Pol aô kayalê inlu su, magoc mac lau dinañ aô kayalê mac dom!” ¹⁶ Goc nğac ti ñalau sac dinañ gic ñac e ku ñac dulu, ma gic ñac basô-basô e sêliñ dac sac andô ma sênti sêsa akêñ andu dau ñamlic ñambwa-ñambwa si.

Mêtê kêsôwec yêc Esia

¹⁷ T êñ ndoc lau Israel ti lau Grik-nga nan sêndôc Epesas nan sênğgô gêt dau ñawaê, nan sêtôc dau atu, ma lau hoñ sêtoc Pômdau Yisu ndê ñaê sa. ¹⁸ Ma lau daêsam nan sic hu sêkêñ whiñ Yisu su, magoc sêsap si mêtê akwa dôn, nan sêtisa sêlhac lau hoñ anğô-nga ma sêhoc si sac asê. ¹⁹ Lau mbectoma-nga ñatô sêkôc si bapia mbec-nga ma sêkêñ pitigen yêc lau anğô-nga, goc sêpec ya gêt. Bapia mbec-nga dinañ ñaôli atu-tu. Nğac bu sêkêñ hoñ têt lau sênemlihi, dec oc sêtap awa sa gitôm mone silba 50,000.*

* **19:19** Mone silba dinañ sêsam bu drakma, ma drakma tigen gitôm ñaôli gwelen bêc tigen-nga. 50,000 drakma dinañ ñaôli atu andô, oc hóc gêlêc PNG si mone K500,000. Lau ñatô sêkêñ whiñ bu yom nan lau mbectoma sêto pi bapia dau, nan kêt ñaclai atu têt ñac, dec semlihi bapia dau ñaôli atu.

²⁰ Nalêj dinan dec Pômdau ndê yom tiapa, ma kôm gwelenj ti njaclai yêc lau sêkêj whiņ-ņga si ņalôm.

²¹ Gêj hoj dinan hóc asê su, goc Pol gauc gêm bu têtj gamej Masedonia ti Akaya-ņga ndi, ma tiņambu mbu têtj malac Jerusalem ndi. Inj sôm, “Aô watêtj Jerusalem wandi, ma tiņambu wandic malac Rom kêsi whiņ.”

²² Ma inj kêkinj Timoti lu Erastas, ņgac lu nanj sêkôm gwelenj sêwhiņ inj, nanj sêmuņ inj sêtêtj Masedonia si. Ma inj dau gacgej mbo ņasawa sauņ mbo gamej Esia-ņga.

Lau sêli dau sa yêc Epesas

²³ Têtj ņasawa dinan lau sêli dau sa ņandô pi senj nanj lau sêkêj whiņ-ņga sêņkuc. ²⁴ Ngac nanj gic hu gêtj dau nanj ndê ņaê Dimitrias. Inj ņgac nanj pec silba ma kêmasanj ti alta me gêtj ņatô bu lau sêkêj lhac si andu bu sênem akinj anôtô gwam awhê nanj sêsam bu Atemis. Ma inj ti lau ņatô sêtap awa daêsam sa yêc gwelenj dinan. ²⁵ Inj kêgalêm lau dau sa, sêwhiņ lau ņatô nanj sêkôm gwelenj kainj tigerj, ma sôm têtj ņac, “Mac lau! Anğô su nanj. Mac aņyalê bu yac datap awa atu sa tu gwelenj dindec-ņga. ²⁶ Magoc mac alic ti anğô ņawaê pi gêtj nanj Pol kôm. Inj ņgac nanj sôm têtj lau bu gwam nanj ņamalac amba sêmasanj, nanj anôtô ņandô dom. Ma inj gêm lau daêsam si ņalôm kwi bu sêhu sakinj anôtô gwam-ņga siņ. Inj kôm yêc malac Epesas ma sauņ inj ndê yom oc nem gamej Esia-ņga sambuc ahuc.

²⁷ Gêtj dau oc kôm lau sêlic yac neņ gwelenj sac, ma lôm nanj lau sem akinj Atemis sêmbo, nanj oc sêlic tôm gêtj ņambwa. Ma anôtô awhê dau, nanj lau sem akinj yêc gamej Esia-ņga ma tôm nom ņagamej hoj, nanj ndê waê oc niņga.” ²⁸ Lau sêņğô Dimitrias ndê yom ma gêli ņac si ņalôm sa e sic hu sêmbwêc, “Lau Epesas-ņga si anôtô Atemis, inj anôtô tiwaê!”

²⁹ Malô goc lau malac-ņga hoj nanj sêkac sa, nanj sêli dau sa. Ȋac sêkôc Gaius lu Aristakus, ņgac lu akêtj Masedonia nanj êlêmê sêņsêlêj sêwhiņ Pol, nanj dôtj, ma ņac hoj sênti sêtêtj gamej lau sêkac dau sa-ņga, nanj si. ³⁰ Pol tac whiņ bu sôm yom têtj lau dau, magoc lau sêkêj whiņ-ņga sêlhac inj ahuc. ³¹ Ma lau bata Rom-ņga ņatô nanj sêmbo gamej dinan, nanj Pol ndê silip, nanj sêkêj yom têtj inj, ma sêtenj inj bu têtj gamej dinan ndi dom.

³² Lau hoj nanj sêkac dau sa sêmbo, nanj si gauc kêņsônj. Ȋac hoj sêmbwêc yom tidau-tidau. Ma ņac si daêsam sem gauc ņahu bocke dec sêkac sa sêmbo dinan. ³³ Lau Israel-ņga sêtinj ņac si ņgac bata danj ņaê Aleksanda sa ņalhu gi, bu sôm yom ma nem malô lau Epesas-ņga ņalôm tu ņac lau Israel-ņga. Lau daêsam sêmbwêc yom ņagauc têtj inj, dec inj gic amba bu sênem dau dôtj ma sêņğô inj ndê yom. ³⁴ Magoc lau sêlic bu inj ņgac Israel-ņga danj, dec hoj sêmbwêc ņa awha atu tôm acgatu ņasawa lu bu, “Lau Epesas-ņga si anôtô Atemis, inj anôtô tiwaê! Inj anôtô tiwaê!”

³⁵ Têtj dinanj ņgac bata Epesas-ņga danj tisa ma sôm lau hoj mamanj. Inj ņgac nanj to yom nanj lau bata malac dinanj-ņga sêmatinj tidôtj, ma yob ņac si bapia. Ma inj sôm, “Mac lau Epesas-ņga, bocke? Lau nom-ņga hoj sêņyalê bu mac ayob anôtô awhê atu Atemis ndê lôm, ti hoc nanj peņ sip akêtj umboj, nanj lau sêtoc sa tôm Atemis ndê ņagatu. ³⁶ Gêtj hoj dinanj tóc dau yêc awê su, bocdinanj anem daôm dôtj ma ayob daôm bu akôm gêtj hoj ti gauc eņ. ³⁷ Mac akôc ņgac lu dinanj dôtj, ma awê inļu sêsôc sêmêj, magoc sêsu yac neņ anôtô awhê susu dom, ma sem kanj gêtj danj yêc inj ndê lôm dom. ³⁸ Yac neņ andu sêmatôc yom-ņga dê sêlhac, ma lau

sêmatôc yom-nga sêmbô. Dimitrias ti lau sêpec silba-nga nanj si yom bu yêc asa, nanj dec sêkôc inj solop sêtêj lau dau sêndi. ³⁹ Kwahic dec mac nem yom njatô bu yêc, nanj akêj têtj lau sêmatôc yom-nga bu sêmatôc. ⁴⁰ Ayob daôm napep! Tu gêtj nanj mac akôm têtj acsalô lec-nga, dec gitôm bu mac daôm alhac lau dau anjô-nga, ma oc atap matôc sa pi mêtê ali lau sa-nga. Gêtj dau bu hóc asê, dec oc tôm dom bu mac amasañ yom têtj ngac êmatôc yom-nga. Bu gêtj nanj mac akôm, nanj njahu njayham mbasi.” ⁴¹ Inj sôm yom dinañ su, goc kêkinj lau sêlhô têtjtêtj.

20

Pol kôm gwelenj mbo Masedonia ma gameñ Grik-nga

¹ Njantinj atu dau pacndê, goc Pol kêgalêm lau Epesas-nga nanj sêkêj whinj Yisu, nanj sa sêpitigenj. Inj sôm yom bu puc nâc dôj ma ênjilí nâc bu sêlhac njanja, goc ponj nâc ma ti bu têtj Masedonia ndi. ² Inj gi hóc asê su, ma kôm gwelenj golom-golom malac. Inj gêm mêtê ti sôm yom daêsam tu bu puc lau si sêkêj whinj dôj-nga, ma inj kôm njapanj e hóc asê gameñ Grik-nga. ³ Inj mbo dindê gitôm ayô tô ma bu pi wanj danj bu mbu têtj gameñ Siria-nga ndi. Magoc têtj ndôc dinañ lau Israel-nga njatô sêkic yom bu sêpi wanj sêwhinj sêndi, ma sêkôm inj njayom. Pol ngô njapuc, dec inj pi wanj gi dom, magoc mbu sôc gameñ Masedonia-nga gi tiyham. ⁴ Laungac nanj sêkôm gwelenj sêwhinj inj, nanj si njâê bocdec. Sopate, inj Pirus atungac akêj malac Berea, Aristakus lu Sekundus akêj malac Tesalonika, Gaius akêj Derbi, ma Tikikus lu Tropimus akêj gameñ Esia-nga, ma Timoti. ⁵ Lau hoñ dinañ sêmunj si sêhônj yac sêmbô malac Troas. ⁶ Ma yac ambo malac Pilipai e lau Israel si Mwasinj Bolom Yist Mba-nga pacndê, goc akôc wanj danj bu atêj Troas andi. Wanj dau kêsêlêj mbo gwêc njasawa gitôm bêc amañdanj su, goc yac ahôc asê Troas ma atap lau dinañ sa. Ma yac ambo malac dinañ tôm wake sambuc danj.

Pol unj Yutikas sa

⁷⁻⁹ Têtj Sonda ôbwêc lau sêkêj whinj-nga sêpitigenj bu sênenj mwasinj dabunj. Yac akac sa ambo andu baliñ danj, andôc njalôm njahô titô-nga ma lau sêkêj lam daêsam sêngalêj. Pol gauc gêm bu hu Troas sinj têtj lanjê, ma bocdinañ gêm mêtê baliñ e timaninjhu. Balê wakuc danj njâê Yutikas ndôc gatam atú ma kêj danja Pol ndê yom e bêc ku inj dulu. Inj yêc bêc kêlhinj dau sinj, ma gacgenj penj sip nom gi akêj njalôm njahô-nga dinañ. Lau sêsip si bu sêkôc inj sa, magoc sêlic bu inj mbac ndu su. ¹⁰ Magoc Pol sip gi, hu dau sac balê dau njahô ma kêgape inj dôj. Ma inj sôm têtj lau, “Mac ahêgo daôm dom. Inj tali.” ¹¹ Goc inj mbu pi andu njalôm njahô-nga tiyham gi. Ma inj pô bolom kôc ma nâc senj mwasinj dabunj. Ma inj gic têtju inj ndê yom tiyham e bêbêc, goc hu nâc sinj ma kôlhô gi. ¹² Ma balê nanj Pol unj inj sa mbo tali tiyham, nanj lau sêkôc inj mbu têtj inj ndê andu gi ti atac njayham atu.

Pol têtj malac Miletus gi

¹³ Pol gauc gêm bu ênsêlêj ho senj têtj malac Asos ndi, ma sôm têtj yac bu api wanj danj andi atap inj sa yêc dindê. ¹⁴ Yac a ahôc asê ma inj tap yac sa yêc Asos. Ma yac akôc inj pi wanj whinj yac, goc atêj malac Mitilene a. ¹⁵ Njagalanjê yac ahu malac dau sinj ma alac e a gi apoc ampinj nduc Kios. Têtj bêbêc yac alac atêj nduc Samos a, ma njagalanjê ahôc asê malac

Miletus. ¹⁶ P ol tac whiņ bu lic Om †Pentikos-ņga yęc Jerusalem. Tu dinaņ-ņga iņ gauc gęc bu yac andi ņagahō, ahōc gęclec malac Epesas, ma ambo gameņ Esia-ņga ņasawa balin dom.

Pol gic yomsu lau bata Epesas-ņga

¹⁷ Tęc ndoc yac ambo Miletus, naņ Pol kęc yom tęc lau sęcęc whiņ-ņga yęc malac Epesas, ma kęcgalęc ņac si lau bata sa sęcęc iņ sęcęc. ¹⁸ Ặac sęcęc asęc ma iņ sęc yom tęc ņac bocdec bu, “Mac anyalęc aneņ lęc hoņ naņ gahōc tōm bęc hoņ naņ gambo gawhiņ mac, tęc bęc ņamata-ņga naņ gahōc asęc gameņ Esia-ņga ņapaņ e meņ tęc kwahic dec. ¹⁹ Lau Israel-ņga sęcęc kisa aō ņapaņ dec sęcęc ņawapac atu tęc aō. Tigeņ aō kagwiniņ dauņ ma gam akiņ Pōmdau ti taņsulu tu mac-ņga. ²⁰ Mac anyalęc bu yom bocke naņ gitōm bu nem mac sa, naņ aō gasęc ahuc tęc mac dom. Aō gasōm yom hoņ asęc timala eņ. Aō kadōhōņ mac yęc lhu, ma kadōhōņ mac yęc mac nem andu tōm gi. ²¹ Aō gahoc yom asęc tęc lau Israel ti lau Grik su, bu sęcem dau kwi ma sęcōc Anōtō ņapu, ma sęcęc whiņ naņ neņ Pōmdau Yisu. ²² Kwahic dec Ặalau Dabuņ kac aō bu watęc Jerusalem wandi. Magoc aō kayalęc gęc bocke naņ oc hōc asęc aō yęc dindęc, naņ dom. ²³ Gęc tigeņ dec kayalęc su, bu yęc malac hoņ Ặalau Dabuņ kęc puc aō bu ņawapac oc sęcap aō sa, ma aō oc wandōc gapocwalō. ²⁴ Tigeņ aō gatōc ti gahęcgo dauņ pi gęc dau dom. Aō galic dauņ ņamlic gitōm gęc ņambwa-ņga. Aneņ gauc atu bu walhac ņaņga e wandic dabiņ gwelę naņ Pōmdau Yisu kęc tęc aō. Ma gwelę dau bocdec bu, aō oc wahoc ņawaęc ņayham asęc pi Anōtō ndęc mwasiņ. ²⁵ Mac lau hoņ naņ gahoc yom pi Anōtō n dęc gōliņ asęc tęc mac su, naņ aņgō. Kwahic dec aō kayalęc bu mac nem daņ oc lic aō aņōņ tiyham dom. ²⁶ Boc-dinaņ dec wasōm asęc tęc mac, bu ņamalac asa naņ tec Anōtō ndęc yom, naņ aō oc wawęcaiņ iņ ndęc ņagęcyo dom. ²⁷ Bu aō gawhęc Anōtō ndęc lęc hoņ sa tęc mac su, yom daņ siņ dau yęc-ņga dom.

²⁸ “Mac lau dindec, ayob daōm ti lau sęcęc whiņ-ņga hoņ ņapep. Bu Anōtō gęcmlhi iņ ndęc lau hoņ su ņa iņ dau ndęc dac, ma Ặalau Dabuņ dau kęcyalin mac sa bu ayob ņac. Bocdinaņ ayob Anōtō ndęc domba ņapep. ²⁹ Aō kayalęc bu tęc ndoc aō wahu mac siņ, naņ kęcđōhōņwaga tasan oc sęcmeņ gitōm giam pōm naņ sęcōc sęcmeņ bu sęceņ domba. ³⁰ Ma mac daōm nem lau ņatō oc sęcisa, ma sęcem yom ņandō kwi ti yom tasan, bu sęcșōņ lau ņatō si gauc e sęc hu mac ti yom ņandō siņ ma sęcņkuc ņac. ³¹ Bocdinaņ anem ali ņapaņ. Gauc nem bu tōm yala sambuc tō aō gakęc puc mac tōm ac ma đbwęc hoņ ti taņsulu eņ.

³² “Kwahic dec aō wakęc mac asip Anōtō amba. Asap yom pi iņ ndęc mwasiņ atu đōņ ņapaņ. Bu yom dau gitōm bu oc puc mac đōņ alhac ņaņga e awęcaiņ malam yęc undambęc awhiņ lau dabuņ hoņ. ³³ Aō taņkwęc lau daņ bu sęcem aō sa ņa gol me silba me ņakwęc dom. ³⁴ Mac anyalęc bu aō dauņ amaņ gakōm gwelę tu watap gęc sa bu nem aō ti lau naņ sęcōm gwelę sęcwhiņ aō, naņ sa. ³⁵ Gwelę hoņ naņ aō gakōm naņ tōc asęc tęc mac bu dakōm gwelę atu kaiņ dinaņ ņapaņ bu danem lau ņasac sa dandic ņawaęc. Gauc nem yom naņ Pōmdau Yisu dau sōm bocdec bu, ‘Dakęc gęc tęc lau oc emwasiņ yac hōc gęclec lau sęcęc gęc tęc yac, naņ su.’ ”

³⁶ Pol gic bata ndęc yom goc pōņ haduc whiņ ņac hoņ, ma teņ mbec. ³⁷ Goc ņac hoņ sęcņape iņ đōņ ti sęcņgutō iņ, ma sęctaņ iņ. ³⁸ Pacndęc, goc

sêhon inj sêsa wanj si. Nac si njalôm njawapac atu pi inj ndê yom nanj sôm bu nac oc sêlic inj anğô tiyham dom.

21

Pol hôc asê gamej Siria-nga

¹ Yac ahu nac sinj ma api wanj a tiyham, ma wanj dau sa hêganônj nduc danj njaê Kos, nanj solop gi. Nagalansê wanj dau kôc yac atêj malac Rodes, ma a e wanj sôc malac Patara. ² Yêc dindê yac atap wanj danj sa, nanj bu têtj gamej Pionisia-nga ndi, dec apwê gi alom ma wanj dau hu Patara sinj. ³ Yac alac e alic nduc Saipras poc njalôm-nga, ma anjêc ambo awê-nga ma anti e asôc malac Taya yêc gamej Siria-nga, ma asip baô a. Wanj dau kôc wapa malac dinanj-nga njatô. ⁴ Yêc malac Taya yac atap lau sêkêj whinj-nga sa, ma ambo awhiñ nac tôm bêc 7. Njalau Dabuñ kêtj puc nac dec nac bu sêlhac Pol ahuc bu têtj Jerusalem ndi dom. ⁵ Magoc bêc 7 dinanj su, goc yac ahu nac sinj bu api wanj tiyham. Lau sêkêj whinj-nga ti nac si lauwêi ma balêkoc honj sêhonj yac asa gwêc a, ma yêc dindê yac apôñ hanjduc ma atêj mbec awhiñ dauñ. ⁶ Goc yac akam dauñ ma ahu dauñ sinj. Yac api wanj ma nac sêlhô sêmbu si.

⁷ Wanj dau sa akêj Taya ma kêtî e hôc asê malac Tolemai. Yêc dindê yac atap lau sêkêj whinj-nga sa ma ambo awhiñ nac tôm bêc tigenj. ⁸ Nagalansê yac api wanj tiyham ma alac e asôc malac Sisaria. Ma yac asip baô a ma ayêc awhiñ njac ahen-nga danj njaê Pilip. Munj-nga sêjyalinj lau 7 sa bu sêndic sam gêtj daneñ-nga, ma Pilip inj nac si danj. ⁹ Inj ndê atuwêi hale sêmbu, nanj sem njac sa su dom, ma Anôtô kêmwasinj nac honj bu sêhoc yom asê sêtôm propet. ¹⁰ Yac ambo awhiñ nac bêc njatô su, goc propet danj njaê Agabus sip akêj gamej Judia-nga meñ. ¹¹ Inj têtj yac meñ, goc kôc Pol ndê piñkap su, ma sô inj dau amba ti ga hi dôñ. Ma inj sôm, “Njalau Dabuñ sôm bu njalêj tigenj lau Israel-nga nanj sêmbu malac Jerusalem, nanj oc sêsô piñkap dindê njadau dôñ, ma sêkêj inj sip lau Rom-nga amba.” ¹² Têtj ndoc yac anğô yom dau, nanj yac ac yao Pol bu pi Jerusalem ndi dom. ¹³ Magoc inj ô yom ma sôm, “Tu sake-nga dec mac atanj tu aô-nga, ma bu akôm aô njalôm ndi lu? Nac bu sêsô aô dôñ me sêndic aô ndu yêc Jerusalem tu Pômdau Yisu ndê njaê-nga, nanj gitôm.” ¹⁴ Yac alic bu inj oc sôc yac mba yom njapu dom, dec ahu sinj ma asôm, “Gêj nanj Pômdau tac whinj bu hôc asê, nanj njandô sa.”

Pol mbo Jerusalem

¹⁵ Dinanj su, goc yac amasanj dauñ ma api Jerusalem a. ¹⁶ Lau sêkêj whinj-nga njatô akêj Sisaria sêwhinj yac, ma sêwê yac atêj Nason ndê andu a, bu ambo dindê. Nason inj njac akêj nduc Saipras, ma inj lau namata-nga nanj sêkêj whinj Yisu, nanj si danj. ¹⁷ Têtj ndoc yac ahôc asê Jerusalem, nanj asidôwai sêkôc yac sa ti atac nayham. ¹⁸ Nagalansê dec Pol ti yac honj a alic Jems, ma lau bata honj sêkac dau sa sêmbu Jems ndê andu. ¹⁹ Pol kam nac, goc gic minj yom pi inj ndê gwelêj yêc lau apa si gamej, ma pi gêtj honj nanj Anôtô kôm bu puc gwelêj dau dôñ. ²⁰ Nac sêngô yom dau su ma sêmpinj Anôtô. Magoc sêsôm têtj Pol, “O asidôwa. Lic su nanj. Yêc dec, lau Israel-nga daêsam andô sêkêj whinj Yisu, magoc sêsap Moses ndê yomsu honj dôñ njapanj. ²¹ Ma nac sêngô njawaê bu am kêdôhônj lau Israel-nga nanj sêndôc lau apa si gamej, bu sêhu Moses ndê yomsu sinj.

Sêngô bu am sôm têtj ñac bu sêhu yac neñ mêtê dasê balêi si ñamlic ñatô su-nga, ti yac neñ gêbôm ñatô siñ. ²² Bocdinañ kwahic dec yac oc dakôm bocke? Ñac oc sêngô ñawaê bu am mwenj su. ²³ D ec yac gauc gêm bu am kôm b ocdec. Yac mba lau hale dec sêmbo, nañ sêmatinj yom tu bu sênem dabuñ dau-nga.* ²⁴ Bocdinañ am kôc lau dau sa ma êmkuc yac lau Israel-nga neñ lêtj tamasanj dauñ ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga, ma nem dabuñ daôm whinj ñac. Nem ñac sa ma nemlhi gêtj bocke nañ sêpônda bu sêndic dabinj yom nañ sêmatinj têtj Anötö, ma sêngalinj ñac kêclauñ su. Kôm bocdinañ dec lau Jerusalem-nga oc sênyalê bu yom nañ sêngô pi am, nañ ñahu mbasi. Ñac oc sêlic bu am daôm sap yac neñ yomsu dôñ ma sa lêtj hoñ ñapep. ²⁵ Ma yom nañ yac tamatinj pi lau gameñ apa-nga nañ sêkêñ whinj Yisu, ma dato sip bapia ma dakêñ têtj ñac su, nañ dec yac oc dasenj su dom. Yac dato têtj ñac bu sênenj gêtj danen-nga nañ lau sêkêñ ti da têtj anötöi gwam nañ dom, ma dac ma wata ti dac, nañ sênenj dañ dom bocdinañ. Ma dato bu sêkôm mêtê mockainj-nga dom.”

²⁶ Têtj galañsê Pol kôc lau hale dinañ sa, goc gic hu têtj tu bu êmasanj dau ñawasi sa yêc Anötö anğô-nga, ma kêkuc lêtj sênem dabuñ dau-nga whinj ñac. Goc inj sôc lôm dabuñ gi bu kêñ ñawaê têtj dabuñsiga pi bêt bocke ñac si ndoc sênem dabuñ dau-nga oc pacndê, ma ñac tigenj-tigenj oc sêkêñ si da.

Sêkôc Pol dôñ

²⁷ Pol ndê bêt 7 bu êmasanj dau ñawasi sa-nga kêpiñ bu pacndê, ma lau Israel-nga ñatô akêñ gameñ Esia-nga sêlic inj yêc lôm dabuñ. Goc sêli lau hoñ ñalôm sa bu sêkôc inj dôñ. ²⁸ Ñac sêmbwêc, “Mac lau Israel-nga, amej anem yac sa. Alic ñgac dec. Inj ñgac nañ kêdôhônj lau tôm gameñ hoñ, ma pu yac lau Israel-nga ti yac neñ yomsu, ma pu gameñ dindec whinj. Ma gêtj dañ tiyham. Inj kôc lau Grik ñatô sêsoc lôm dabuñ ñabatêmdô sêmenj, dec kôm gameñ dabuñ dindec ñadômbwi sa.” ²⁹ Ñac sêsôm yom dinañ ñahu bu muñ-nga sêlic ñgac Epesas-nga dañ ñaê Tropimus, mbo malac Jerusalem whinj Pol. Ma ñac gauc gêm bu mboe Pol kôc inj têtj lôm dabuñ gi. ³⁰ Têtj dinañ lau malac-nga hoñ sêli dau sa ñandô ma sic dau sa sêpitigenj yêc lôm dabuñ ñabatêmdô. Ñac sêkôc Pol dôñ ma sêhê inj sa awê gi, goc lau sic gameñ dau ñagatam ahuc. ³¹ Ñac sêkôm bu sêndic inj ndu sêmbo, ma lau siñ Rom-nga si ñadau ngô ñawaê bu lau malac Jerusalem-nga hoñ sêli dau sa. ³² Goc ñagahô inj kôc lau siñ-nga ti ñac si lau bata ñatô, ma sênti sêtênj lau toñ dinañ si. Ma têtj ndoc lau dau sêlic ñgac bata ti inj ndê lau siñ-nga, nañ sic Pol tiyham dom.

³³ Goc lau siñ si ñadau kôc ndê lau ma sêkôc Pol dôñ, ma inj gic atu bu sêsô inj dôñ ña sen lu. Goc inj ndac lau bu inj asa, ma inj kôm sac bocke. ³⁴ Lau yêc toñ atu ñalôm sêmbwêc yom tidau-tidau, dec ñgac dau kêyalê bu inj gitôm dom bu tap gêtj dau ñahu sa. Goc inj gic atu bu sêkôc Pol sêtênj lau siñ-nga si gameñ sêndi. ³⁵ Têtj ndoc sêhóc asê tujbôm ña-têc nañ yêc gameñ dau ñasactô, nañ lau sêkôm mwasac ñaŋga bu sêndic Pol ndu. Tu dinañ-nga lau siñ-nga sêhóc inj sa lólôc bu sêkôc inj sôc ñac si gameñ

* **21:23** Yom nañ lau dinañ sêmatinj tidônj, nañ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Nazirite Vow.’ Lau nañ sêmatinj yom dau, nañ sêtimêtê dau ñapep ti sem dabuñ dau tu bu sênem akinj Anötö, e yom dau ñatêñ pacndê. Ñac oc sêngapinj si kêclauñ dom e têtj dau pacndê, dec sêngalinj kêclauñ hoñ su ma sêkêñ da ñatô yêc lôm dabuñ. Alic Nam 6:1-21.

sêndi. ³⁶ Ma lau toŋ atu naŋ sêŋkuc, naŋ sêmbwêc ŋapaŋ, “Ndic in ndu! Ndic in ndu!”

³⁷ Lau siŋ-ŋga bu sêkôc Pol sôc ŋac si gameŋ ŋalôm ndi, magoc in ndac ŋac si ŋadau bocdec bu, “Gitôm bu wasôm yom danj têtŋ am, me?” Ma ŋgac dau ndac, “Am kêyalê yom Grik, a? ³⁸ Aô gam gauc bu am ŋgac Isip-ŋga naŋ ndoc dê giŋga su, gic nem lau gitôm 4,000 sa yêc gameŋ sawa, ma kêgilî ŋac bu sêndic siŋ têtŋ lau Rom-ŋga.” ³⁹ Magoc Pol sôm, “Mba! Aô ŋgac Israel-ŋga danj, ma aneŋ malac Tasis yêc gameŋ Silisia-ŋga. In malac ŋambwa dom, malac tiwaê. Kwahic dec aô bu wandac am gitôm bu wasôm yom têtŋ lau dindec, me mba?” ⁴⁰ Lau siŋ-ŋga si ŋadau gôlôc, dec Pol kac dau kwi kalhac têt, ma gic amba têtŋ lau bu sênem dau dôŋ. Ma têtŋ ndoc gameŋ ŋaŋeŋ sa, naŋ gic hu sôm yom têtŋ ŋac ŋa Yom †Hibru.

22

Pol sôm yom têtŋ lau Jerusalem-ŋga.

¹ In sôm, “O asidôwai ti damaŋi. Akêŋ danjam ma aô waô yom naŋ lau sêŋgôliŋ pi aô.” ² Ŋac sêŋgô in sôm yom têtŋ ŋac yêc ŋac dau si awha, naŋ Yom Hibru, dec lau hoŋ sem dau dôŋ ma sêhê danja in. Goc in sôm, ³ “Aô ŋgac Israel-ŋga. Dinaŋ kôc aô yêc gameŋ Silisia-ŋga, ma aneŋ malachu Tasis. Magoc aô gatiatu yêc malac atu dindec, ma kadôhôn abaŋi si yomsu hoŋ ŋapep eŋ gambo Gamaliel ŋapu. Aô gayêm dauŋ su ŋandô tu wanem akinj Anôtô-ŋga tôm kwahic dec mac daôm gauc gêm bu akôm. ⁴ Aô gakêŋ kisa lau naŋ sêŋkuc lêtŋ wakuc dindec, ma gakêŋ lauwhê ma ŋgac sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga daêsam sêsôc gapocwalô, ma gac atu bu lau sêndic ŋatô ndu. ⁵ Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti lau bata hoŋ sêŋyalê aneŋ gwelenj dinaŋ. Ŋac lau dinaŋ sêto bapia puc aô dôŋ-ŋga têtŋ lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo malac Damaskas. Têtŋ bêc danj aô kasêlêŋ gambo seŋ bu wasip Damaskas wandi, bu wakôc lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga yêc dindê sa sêtêŋ Jerusalem sêmenj, bu sêkêŋ ŋandê têtŋ ŋac. ⁶ Aô kasêlêŋ e têtŋ ac kac lhu gasuŋ sa Damaskas, ma sep tigeŋ ŋawê undambê-ŋga atu danj pô aô. ⁷ Dec gapeŋ gasip nom ma gaŋgô awha danj sôm yom têtŋ aô bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ŋga am kêŋ kisa aô?’ ⁸ Ma aô gandac bu, ‘O ŋadau, am asa?’ Goc awha dau ô yom ma sôm, ‘Aô Yisu Nasaret-ŋga naŋ am kêŋ kisa.’ ⁹ Lau naŋ sêwhiŋ aô naŋ sêlic ŋawê dau ma sêŋgô awha, magoc sêŋyalê yom naŋ Yisu sôm têtŋ aô, naŋ dom. ¹⁰ Ma aô gandac, ‘Pômdau, aô wakôm sake?’ Ma in sôm, ‘Tisa, ma sôc Damaskas ndi. Ma gêŋ bocke naŋ aô tac whiŋ bu am kôm-ŋga, naŋ aô oc waŋkiŋ lau bu sêwhê sa têtŋ am yêc dindê.’

¹¹ “Ŋawê dau kôm aô tanôn tipec, bocdinaŋ dec lau naŋ sêwhiŋ aô sêhê aô amanj, ma sêwê aô gasôc Damaskas ga. ¹² Ma ŋgac danj ŋaê Ananias meŋ gêlic aô. In ŋgac naŋ sa ndê lêtŋ hoŋ kêkuc yomsu Israel-ŋga ŋapep, ma lau Israel Damaskas-ŋga hoŋ sêtoc in sa. ¹³ In kalhac kêpiŋ aô ma sôm, ‘Asidôwa Saul, tanôm ŋawa sa!’ Ma têtŋ ndoc dinaŋ eŋ aô tanôn ŋayham sa e galic in. ¹⁴ Ma in sôm, ‘Damaŋi si Anôtô kêyalin am sa bu êmyalê in ndê atac whiŋ, ma bu lic ŋgac gitêŋ Yisu dau, ma bu ŋgô yom yêc in dau whasuŋ. ¹⁵ Ma am oc hoc yom ŋandô pi in asê têtŋ lau hoŋ, ma sôm yom asê pi gêŋ hoŋ naŋ am gêlic ti ŋgô su. ¹⁶ Ma kwahic dec am hôŋ sake?

Tisa ma liŋ busanġu tu Yisu ndê ñaê-ŋga bu êŋgwasiŋ am nem sac hon su.'

17 "Têŋ ndoc aô gambu gatêŋ Jerusalem gameŋ, naŋ gateŋ mbec gambo lôm dabuŋ e gatun kaiŋ daŋ sa. 18 Ma galic Pômdau Yisu sôm yom têŋ aô bocdec bu, 'Ñagahô, hu Jerusalem siŋ kwahic dec, bu lau dec oc sêkôc yom naŋ am hoc asê pi aô, naŋ sa dom.' 19 Dec aô gaô yom ma gasôm, 'Pômdau, lau dindêc sêŋyalê bu muŋ-ŋga aô kasalê lau sêkêŋ whiŋ am-ŋga tôm lôm wê-ŋga hon, bu wandic ñac ma wakêŋ ñac sêndôc gapocwalô. 20 Ma têŋ ndoc naŋ lau sêkêc Steven ndê dac siŋ tu iŋ hoc yom asê pi am-ŋga, naŋ aô galhac ma galic ti atac ñayham. Ma gayob lau naŋ sêtuc iŋ ña hoc, naŋ si ñakwê.' 21 Goc Pômdau sôm têŋ aô, 'Ndi! Aô oc waŋkiŋ am sa yêc lau Israel si gameŋ, bu têŋ lau apa si gameŋ ndi.' "

22 Lau hon sêŋgô Pol ndê yom ti sem dau dôn e iŋ sôm yom dinaŋ. Dec sêli awha sa ma sêmbwêc, "Iŋ gitôm bu mbo tali-ŋga dom. Ndic iŋ ndu niŋga!" 23 Ñac sêmbwêc ti sêkac si ñakwê andô-ŋga su ma sêmbalip kop pi lolôc gi sêmbô. 24 Dec lau siŋ-ŋga si ñadau kêŋ yatu ñac bu sêkôc Pol sôc ñac si gameŋ ndi. Iŋ sôm bu sêhi iŋ ña sô, ma sêŋsu iŋ tu bu sêtap sa bu ñahu bocke dec lau sêmbwêc iŋ ñalêŋ bocdinaŋ. 25 Sêsô iŋ amba ti gahi dôn pi a bu sêhi iŋ, dec Pol sôm têŋ ñgac bata naŋ yob lau siŋ-ŋga toŋ daŋ, naŋ bocdec bu, "Bocke? Mac bu ahi ñgac Rom-ŋga daŋ, naŋ atap giso daŋ sa yêc iŋ dom, naŋ dec oc aŋgili Rom si ñagôliŋ, me mba?" 26 Ñgac dau ñgô Pol ndê yom, dec têŋ lau siŋ-ŋga si ñadau gi ma sôm têŋ iŋ bu, "Am oc kôm sake, bu ñgac dindê iŋ ñgac Rom-ŋga?" 27 Goc ñgac dau têŋ Pol gi ma ndac iŋ, "Sôm asê têŋ aô. Am ñgac Rom-ŋga, me mba?" Ma Pol sôm, "Aêc." 28 Dec lau siŋ-ŋga si ñadau sôm, "Aô gahu awa atu siŋ dec gamlihi aneŋ bapia bu wati ñgac Rom-ŋga." Magoc Pol sôm, "Aô daman iŋ ñgac Rom-ŋga, ma bocdinaŋ dec aô ñgac Rom-ŋga gawhiŋ."

29 Yom dau kôm ñgac dau sô ñandô, bu iŋ kôc Pol ma sô iŋ dôn, magoc kêyalê dom bu iŋ ñgac Rom-ŋga. Ma lau naŋ bu sêŋsu Pol, naŋ ñagahô sêkac dau su yêc iŋ.

Pol kalhac lau bata Israel-ŋga aŋgô-ŋga

30 Lau siŋ-ŋga si ñadau bu tap sa bu ñahu bocke dec lau Israel-ŋga sêŋgôliŋ yom pi Pol. Bocdinaŋ ñagalaŋsê bêbêc iŋ kêŋ yatu bu lau dabuŋsiga ti lau bata Sanedrin-ŋga hon sêkac dau sa, goc kôc Pol su yêc lau siŋ-ŋga si gameŋ, ma kêŋ iŋ kalhac ñac aŋgô-ŋga.

23

1 Pol tahê lau Sanedrin-ŋg a hon ma sôm, "O aneŋ asidôwai. Aô neŋ atac pa su pi lêŋ hon naŋ gasa tu wanem akiŋ Anôtô-ŋga ñapan, e meŋ têŋ acsalô lec galhac mac aŋôm-ŋga." 2 Dabuŋsiga ñamata-ŋga ñaê Ananias ñgô yom dinaŋ, dec sôm têŋ lau naŋ sêlhac sêmpin Pol bu sêtap iŋ sôc tôkwa. 3 Goc Pol sôm têŋ iŋ, "Anôtô oc ndic am ô! Bocke dec am ndôc tu êmatôc aô êŋkuc yomsu Israel-ŋga, magoc am daôm sôm lau sêtap aô dec kêgili yomsu dau? Am gitôm a naŋ ñadômbwê-ŋga ñawasi, magoc ñalôm-ŋga sop weŋ sa." 4 Lau naŋ sêlhac sêmpin Pol sêsôm têŋ iŋ bu, "Bocke dec am sôm yom sac-sac pi Anôtô ndê dabuŋsiga ñamata-ŋga?" 5 Ma Pol ô yom ma sôm, "Asidôwai. Aô kayalê dom bu iŋ dabuŋsiga ñamata-ŋga. Bu sêto yom yêc bocdec bu, 'Sôm yom sac pi ñgac naŋ gêm gôliŋ nem lau, naŋ dom.' "

⁶ Pol kêyalê bu lau Sanedrin-nga ñatô ñac lau Palêsai, ma ñatô ñac lau Sadiusi. Tu dinan-nga dec in mbwêc yom têt ñac bocdec bu, “Aneñ asidôwai aṅgô. Aô daman in Palêsai dan, ma aô bocdinan. Aô gakêñ whin bu yac oc datisa akêñ lau batê-nga. Ma kwahic dec ñac bu sêmatôc aô tu yom dinan-nga.” ⁷ Têt ndoc in sôm yom dinan, dec lau Sanedrin-nga sêwhê dau kôc, ma lau Sadiusi ti lau Palêsai sêsen dau. ⁸ Sêsen dau ñahu bu lau Sadiusi sêkêñ whin dom bu lau batê oc sêtisa tiyham, ma sêsôm bu aṅela ma ñalau dan sêmbo dom. Magoc lau Palêsai sêkêñ whin gêt hoñ dinan.

⁹ Bocdinan lau dau sêli dau sa ñalêt sac. Ma Palêsai ñatô nan sêndôhôn yomsu, nan sêtisa ma sêsôm yom ti ñanṅa, “Yac atap giso dan sa yêc ñgac dindec dom. Mboe aṅela me ñalau dan kêt yom nan in êlêmê hoc asê têt lau, nan têt in.” ¹⁰ Kêpin bu sin hôc asê, dec lau sin-nga si ñadau tôc bu mboe lau oc sêkac Pol kôc ndi lu. Bocdinan in kêkin in ndê lau sin-nga bu sêsa sêndi ti ñanṅa ma sêṅgaho Pol su yêc lau dinan, ma sêkôc in mbu têt ñac si gameñ ndi tiyham.

¹¹ Têt ôbwêc Pômdau hoc dau asê têt Pol ma sôm, “Hêgo daôm dom, puc daôm dôn! Am hoc yom asê pi aô su yêc Jerusalem, ma am oc kôm bocdinan yêc malac Rom whin.”

Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndic Pol ndu

¹² Galanêsê bêbêc lau Israel-nga ñatô sêkic yom bu sêndic Pol ndu. Ma sêmatin pwac têt dau bu oc sêneñ me sênôm gêt dom e in mbac ndu su. ¹³ Laungac nan bu sêkôm gêt dau nan si namba hôc gêlêc 40 su. ¹⁴ Ñac sêtêt dabunṅiga atu-tu ti lau bata ñatô si, ma sêsôm, “Yac amatin pwac bu aneñ gêt dom e andic Pol ndu su nan. ¹⁵ Bocdinan yac gauc gêm bu mac awhin lau Sanedrin-nga andac lau sin si ñadau bu hu Pol sin têt mac, bu andac in pi gêt ñatô tiyham. Ma yac oc asin ambo sen bu têt ndoc sêwê in sêsa sêmeñ, nan yac andic in ndu.”

¹⁶ Pol lhuwê atungac ngô gêt dau ñawaê, dec sôc lau sin-nga si gameñ têt Pol gi ma sôm asê têt in. ¹⁷ Pol ngô su dec ta ñgac nan yob lau sin-nga toñ dan ma sôm têt in, “Kôc balê dindec têt mac nem ñadau ndi. In kôc yom dan bu sôm têt in.” ¹⁸ Goc ñgac sin-nga dinan wê balê dau têt ñac si ñadau gi ma sôm, “Pol, ñgac nan ndôc gapocwalô, nan ndac aô bu wakôc balê dindec têt am meñ, bu in kôc yom dan bu sôm têt am.” ¹⁹ Ñgac dau kême balê dau sa ma inlu sêsa ahic si, ma in ndac in bu, “Am kôc yom bocke bu sôm têt aô?” ²⁰ Goc balê dau sôm, “Lau Israel-nga sêkic yom bu sêndac am bu êmkin Pol ndi lhac lau Sanedrin-nga aṅgô-nga têt lanêsê, bu ñac tac whin bu sêndac in tu yom ñatô-nga. ²¹ Ngô ñac si yom dom, bu ñac si lau hôc g êlêc 40 sem neneñ sêhôn in sêmbo sen. Lau dau sêsôm tidôn su bu sêneñ ma sênôm gêt dom e sêndic in ndu. Ñac kwahic dec sêmasan dau sêmbo, sêhôn bu am lôc têt ñac si yom.” ²² L au sin-nga si ñadau ñ gô balê dau ndê yom su, goc kêkin in sa gi ma gic yomsu in bocdec bu, “Sôm têt lau dan dom bu am mweñ kêt ñawaê dindec têt aô.”

Sêkôc Pol têt malac Sisaria gi

²³ Goc in ta ndê ñgac lu nan sêyob lau sin-nga toñ lu nan sêtêt in sêmeñ, ma sôm têt inlu bu, “Andic lau sin-nga tôm 200 sa, ma lau sin sêndôc hosi-nga 70, ma lau sin kême-nga 200 sêwhin. Asôm bu sêmasan dau bu sêtêt malac Sisaria sêndi têt 9 kilok ôbwêc dindec. ²⁴ Amasan hosi tu Pol

ndöc ñahô-nga, ma ayob in ñapep e akên in sip gôlinwaga Rom-nga Filiks amba.”²⁵ Ma ñgac atu dau to bapia dan bocdec:

²⁶ Aô Klaudias Lisias dec gato têt am ñgac atu gôlinwaga Filiks. Acsalô ñayham am. ²⁷ Lau Israel-nga sêkôc ñgac dindéc dôñ ma bu sêndic in ndu. Magoc aô gatap sa bu in ñgac Rom-nga dan, dec aô ti neñ lau sin-nga anghaho in su yêc ñac amba. ²⁸ Aô bu watap yom nan sêngôlin pi in, nan ñahu sa, dec gakêt in kalhac lau Israel si lau bata Sanedrin-nga anghô-nga bu sêñsahê in. ²⁹ Aô gatap sa bu yom nan sêngôlin pi in, nan hêganônñ lau Israel-nga si yomsu. Magoc aô gatap yom dan sa gitôm bu yac andic in ndu me akên in ndöc gapocwalô-nga dom. ³⁰ Malô aô ganğô ñawaê bu lau ñatô sêkic yom gelec bu sêndic in ndu. Bocdinañ dec aô kakin in têt am goloc ñagahô, bu am êmatôc in ndê yom. Ma aô gac a tu lau nan sêngôlin yom pi in, bu sêwhê yom dau sa têt am.

³¹ In to yom dau su, goc kêt bapia sip inlu amba, ma inlu sic lau sin-nga sa ma sêkôm tôm in gic atu ñac. Têt ôbwêc dau dinañ sêkôc Pol whin ñac, ma sêsa sêtêt malac Antipatris si. ³² Galañsê bêbêc lau sin-nga nan sêñsêlêt sêmbo nom, nan sêlhô sêmbo sêtêt si gameñ yêc Jerusalem si. Ma lau sin-nga nan sêndôc hosi sêhoñ Pol sa si. ³³ Têt ndoc sêhôt asê Sisaria, nan sêkêt Pol ti bapia dau têt gôlinwaga Filiks. ³⁴ Ma in sam bapia dau, goc ndac Pol bu in ñgac gameñ bocke-nga. Ma tap sa bu in ñgac gameñ Silisia-nga. ³⁵ Goc sôm, “Aô oc wanğô am nem yom, têt ndoc lau nan sêngôlin yom pi am, nan sêhôt asê.” Goc in kêt yatu in ndê lau bu sêyob Pol yêc andu atu nan muñ-nga Kîñ Herod kwê sa nan.

24

Pol kalhac Filiks anğô-nga

¹ Bêc 5 giñga su, goc dabuñsiga ñamata-nga Ananias ti lau bata Israel-nga ñatô sêsip malac Sisaria si, bu sêkêt yom nan sêngôlin pi Pol, têt gôlinwaga Filiks. Ma sêkôc ñgac dan ñaê Tetulus whin ñac, bu nem ñac awha têt Filiks. ²⁻³ Lau sêkôc Pol sôt meñ, goc Tetulus gic hu sôm ndê yom têt Filiks bocdec bu, “O ñgac ñayham kêlêc Filiks. Am gêm gôlin yac ñapep, dec yac ambo ñayham ma ti yom malô ñasawa baliñ su. Am ñgac tigauc dec kêmasañ lêt wakuc ñayham ñatô, nan lau gameñ dindéc-nga kwahic dec sêñkuc sêmbo. Yac ti mba lau hoñ nan sêmbo am nem gôlin ñapu, nan bu anem danğe am ñapan. ⁴ Aô bu wanğain am nem têt dom, ma bu wakôm am lic ñakam sa dom. Bocdinañ wandac am bu ngô yac mba yom apê lec. ⁵ Ñgac dindéc in ñgac êngilî lau-nga, ma gêli lau Israel-nga ñalôm sa tôm gameñ hoñ. In lau toñ nan sêñkuc yom so pi ñgac Nasaret-nga dinañ, nan si ñgac ñamata-nga. ⁶⁻⁷ Ma gêt dan whin. In bu kôm mêtê nan toc yac mba lôm dabuñ sa bu gameñ dabuñ dom. Tu dinañ-nga dec yac akôt in dôñ.” ⁸ Am daôm bu kip in sa, dec am oc tap sa bu yom hoñ nan yac anğôlin pi in, nan yomandô.” ⁹ Tetulus sôm in ndê

* **24:6-7** Yêc bapia akwa ñandô nan ñabatin 6b ma ndi têt 8a sêmbo dom. Lau atu-tu gauc gêm bu lau ñatô sêto ñabatin 6b-8a tîñambu-nga. Yom dau yêc bocdec bu: ... ma yac bu amatôc in êñkuc yac mba yomsu. vs7 Magoc lau sin-nga si ñadau Lisias ti ndê lau sin-nga daêsam sêmen sêngaho in su yêc yac aman. vs8 Ma Lisias gic atu bu lau nan sêngôlin yom pi in, nan sêmen sêsôm asê têt am.

yom dinan, goc lau Israel-nga hon nan sêwhin in, nan sêpuc in ndê yom dön ma sêsôm bu yomandô.

¹⁰ Goc gôlinwaga Filiks tîc amba têt Pol bu sôm ndê yom, dec Pol sôm, "Aô kayalê bu am gêm gôlin gamej dindêc ma kêmatôc lau si yom tôm yala natô su. Bocdinañ aô atac ñayham bu wasôm aneñ yom têt am ma waô yom nan sêngôlin pi aô. ¹¹ Am bu ndac lau natô, dec am oc tap sa ñagahô bu bêc 12 gi su, nan gapi Jerusalem ga, tu bu watoc Anötô sa-nga. ¹² Lau nan sêngôlin yom pi aô, nan sênyalê su bu aô gakôm mêtê sac dan dom. Aô gasôm ñamalac dan yêc lôm dabuñ dom, ma gali lau ñalôm sa yêc lau Israel si lôm wê-nga me yêc malac Jerusalem ñalôm dom. ¹³ Bocdinañ yom nan sêngôlin pi aô, nan ñac gitôm dom bu oc sêtôc asê bu yomandô. ¹⁴ Magoc yom ñandô tigen dec wasôm asê têt am bocdec bu. Aô gam akin damañ si Anötô kakuc lêt wakuc tôm lau sêkêt whin Yisu-nga sênkuc. Lau dinañ sêlic lêt dau bu lêt so. Magoc aô gakêt whin yom hon nan kêkuc Moses ndê yomsu ti yom hon nan lau propet sêto muñ su. ¹⁵ Ma gakêt batan bu Anötô oc uñ lau gitêt ma lau sac hon sa akêt lau batê-nga tôm ñac lau dindê sêkêt whin. ¹⁶ Nalêt dinañ dec aô kasahê bu wasa neñ lêt hon solop eñ tu bu walhac ti neñ atac pa su yêc Anötô ti ñamalac añgô-nga. ¹⁷ Aô gahu Jerusalem sin yala neñ su, ma kwahic dec gambu gatêt Jerusalem ga, bu wanem aneñ lau Israel-nga si lau ñalôm sawa sa, ma bu wakêt da têt Anötô. ¹⁸ Aô kakuc lau Israel-nga si lêt sêmasan dau ñawasi sa yêc Anötô añgô-nga muñ su, goc gasôc lôm dabuñ ga bu wakêt neñ da. Ma têt ndoc dinañ lau Israel-nga natô akêt gameñ Esia-nga sêlic aô. Aô gac lau ton atu sa dom, ma gali lau ñalôm sa bu sêkôm kisa dom. ¹⁹ Nac lau Esia-nga dau sic hu sêngôlin yom pi aô, ma bocdinañ ñac bu gauc nem bu aô gakôm giso, dec ñac dau sêmen ma sêsôm asê têt am. ²⁰ Bu mba, goc sôm têt lau Israel-nga nan kwahic sêmo dec, bu sêtôc asê têt am, giso bocke nan lau Israel si lau bata Sanedrin-nga sêtap sa yêc aô. ²¹ Mboe ñac sêlic aô sac ma sêkêt aô galhac am añôm-nga bu êmatôc aô, pi yom tigen nan aô gambwêc têt ñac bocdec bu, 'Aô gakêt whin bu yac oc datisa akêt lau batê-nga.' "

²² Filiks ngô ti kêyalê yom daêsam su pi lau sêkêt whin Yisu-nga si lêt wakuc. Bocdinañ dec in gic bata yom, ma sôm têt lau Israel-nga nan sêmen akêt Jerusalem, "Têt ndoc lau sin-nga si ñadau Lisias meñ akêt Jerusalem, nan aô oc wasôm aneñ gauc asê pi mac nem yom." ²³ Goc in gic atu ngac nan yob lau sin-nga ton dan, bu sêyob Pol ñapep, magoc sêsô in dön dom. Ma in sôm têt in bu kêt ñasawa têt Pol ndê lau nan bu sêndic in kêsi ti sênem in sa, ma lhac ñac ahuc dom.

Sêyob Pol sêmo Sisaria

²⁴ Bêc natô ginnga su, dec Filiks lu nawhê Drusila, nan awhê Israel-nga dan, sêngalêm Pol bu sêngô in whê yom sa pi lau sêkêt whin Yisu Kilisi-nga si lêt. ²⁵ Pol gêm yomgalôm whin inlu ma sôm yom ñasawa hic baliñ, pi lêt nan lau sêti lau gitêt, ma sêtimêtê dau ñapep, ma pi Anötô ndê bêc êmatôc lau-nga nan oc meñ sa. Yom dau kôm Filiks tîc dau sa, dec sôm, "Nan gitôm, am lhô mbu ndi. Têt ndoc aô bu walic ñasawa ñayham dan, nan wakêt yom am tiyham." ²⁶ Ma tinambu in kêgalêm Pol ti gêm yomgalôm whin in tidim daêsam, bu in kêt bata bu Pol oc kêt awa têt in, bu nemlhi dau su yêc gapocwalô.

²⁷ Filiks bu kôm lau Israel-nga sêlic inj nayham, dec kêñ Pol ndöc gapocwalô napanj. Yala lu giñga su, goc Pokias Festus ti gölinwaga ô Filiks su.

25

Pol kalhac Festus anğô-nga

¹ Têñ ndoc Festus hóc asê bu nem gölinj gameñ dinanj, nanj inj mbo malac Sisaria tòm bêc tö enj, goc pi Jerusalem gi. ² Ma yêc dindê dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêpitigenj, ma yom nanj sêñgölinj pi Pol su, nanj sêhoc asê têtñ Festus. ³ Nac sêndac bu inj bu lic ñac nayham, dec kêñ Pol mbu pi Jerusalem ndi. Nac sêndac gêtñ dau, ñahu bu ñac sêmatinj yom tidôñ su gelec, bu sêkêñ lau ñatô sêsinj sêmbo señ bu sêndic Pol ndu. ⁴ Magoc Festus ô yom ma sôm, “Pol dê sêyob sêmbo Sisaria, ma malô goc aô dauñ oc wambu watêtñ malac dinanj wandi. ⁵ Mac asôm bu inj kôm giso, dec akêtñ nem lau bata ñatô sêwhinj aô, bu sêsôm mac nem yom pi inj asê têtñ aô yêc dindê.”

⁶ Festus mbo Jerusalem bêc 8 me 10 su, goc sip Sisaria gi. Ma têtñ ñagalañsê inj gi ndöc inj ndê pônj êmatôc yom-nga, ma gic atu bu sêkôc Pol meñ lhac inj anğô-nga. ⁷ Têtñ ndoc Pol hóc asê, nanj lau Israel-nga nanj sêmeñ akêtñ malac Jerusalem, nanj sêlhac sêñgihi inj ahuc, ma sêsôm bu inj kôm giso atu. Sêñgölinj yom daêsam pi inj, magoc gitôm dom bu sêtôc ñandô asê. ⁸ Goc Pol sôm ndê yom asê bocdec bu, “Aô gakôm giso danj pi lôm dabuñ dom, ma kagili lau Israel si yomsu, me Sisa ndê ñagölinj danj dom.”

⁹ Festus tac whinj bu lau Israel-nga sêlic inj nayham, dec ndac Pol, “Am gêlic nayham bu pwi Jerusalem ndi, ma aô wañsahê ñac si yom pi am yêc dindê, me mba?” ¹⁰ Ma Pol sôm, “Mba. Aô ñgac Rom-nga, ma am ndöc nem pônj êmatôc yom-nga g êm Sisa anğô. Bocdinañ êmatôc yom nanj sêñgölinj pi aô yêc dindêc manj. Am kêyalê tidôñ su bu aô gakôm giso danj têtñ lau Israel-nga dom. ¹¹ Aô bu wakôm giso danj nanj gic waê bu wambac ndu, nanj dec ndic aô ndu. Magoc yom nanj lau Israel-nga dindêc sêñgölinj pi aô, nanj bu ñandô mba, dec solop dom bu am kêñ aô wasip ñac amba. Sisa dau goc êmatôc anej yom yêc malac Rom!”

¹² Têtñ dinanj Festus gêm yomgalôm whinj lau atu-tu nanj sêmbo inj ndê gölinj ñapu, goc sôm têtñ Pol, “Am ndac bu Sisa êmatôc nem yom. Bocdinañ dec am oc têtñ Sisa ndi.”

Festus lu Kij Agripa sem yomgalôm pi Pol

¹³ Bêc ñatô giñga su, goc Kij Agripa* lu lhuwê Berenis sêhóc asê Sisaria bu sêti ñaclenj Festus. ¹⁴ Inju sêmbo sêwhinj inj bêc daêsam su, goc Festus gic minj pi Pol ma sôm t êñ Kij Agripa, “Ñgac danj mbo dec, nanj Filiks kêñ ndöc gapocwalô napanj e meñ têtñ kwahic dec. ¹⁵ Têtñ ndoc aô gapi Jerusalem ga, nanj dabuñsiga atu-tu ti lau bata Israel-nga sêñgölinj yom pi inj, ma sêndac aô bu walóc bu inj mbac ndu. ¹⁶ Aô gawhê sa têtñ ñac bu yac lau Rom-nga neñ mêtê bocdec bu. Dandic ñamalac danj ndu dom e dakêtñ ñasawa têtñ inj bu lhac lau nanj sêñgölinj yom pi inj, nanj anğô-nga, ma inj ô ñac si yom su nanj. ¹⁷ Têtñ ndoc ñac si lau ñatô sêsip akêtñ Jerusalem

* **25:13** Kij Agripa gêm gölinj gameñ danj yêc bugictonj Galili-nga ñamakê, ma ndöc malac Sisaria Pilipai. Inj †Herod Agripa I (Apo 12:1-23) ndê atunğac.

sêwhiņ aõ, naņ gahôņ bęc daêsam dom. Aõ gahôc asê, ma galaņsê bêbêc aõ gac atu aneņ lau bu sêkôc űgac dau sôc meņ lhac aneņ pôņ wamatôc yom-ņga űa-ndô-ņga. ¹⁸ Lau dau sêțisa bu sêņgôliņ yom pi iņ, ma aõ gauc gêm bu űac oc sêțôc iņ ndê giso űandô daņ asê. Magoc mba! ¹⁹ űac sêsôm yom pi űac dau si mêtê sênem akiņ si anôtô-ņga, naņ űac gauc gêm bu Pol kêkuc dom. Ma sêlic iņ sac pi űgac batê daņ űaê Yisu, naņ Pol sôm bu tisa akêņ lau batê-ņga ma mbo tali tiyham. ²⁰ Aõ ga pônđa dauņ tu lêņ wamatôc yom kaiņ dinaņ-ņga. Bocdinaņ aõ gasôm têņ Pol bu iņ bu tac whiņ bu pi Jerusalem ndi, dec yac oc amatôc iņ ndê yom yêc dindê. ²¹ Magoc Pol tec ma ndac bu Sisa dau êmatôc iņ ndê yom, dec aõ gac atu bu aneņ lau sêyob iņ e waņkiņ iņ têņ Sisa ndi.” ²² Goc Agripa sôm têņ Festus, “Aõ dauņ atac whiņ bu waņgô űamalac dau ndê yom.” Ma Festus sôm, “Bocdinaņ, laņsê naņ am űgô iņ ndê yom.”

Pol kalhac Agripa aņgô-ņga

²³ Têņ galaņsê Agripa lu Berenis sêsôc si gôlôņ kiņ-ņga sa, goc sêsôc andu sêņgô yom-ņga űalôm si sêndôc. Ma lau bata siņ-ņga ti lau bata malac-ņga hoņ sêwhiņ iņlu. Goc Festus kêņ yatu bu sêkôc Pol sôc meņ. ²⁴ Ma iņ sôm, “Kiņ Agripa ti mac lau hoņ naņ ambo dindêc. Alic iņ űgac dec. Lau Israel-ņga hoņ sêteņ aõ yêc Jerusalem ma yêc malac Sisaria dindêc, bu walôc bu iņ mbac ndu. ²⁵ Magoc aõ gatap iņ ndê giso daņ sa, naņ gitôm bu dandic iņ ndu-ņga dom. Ma iņ dau ndac bu Sisa êmatôc iņ ndê yom, mader aõ bu waņkiņ iņ têņ Rom ndi. ²⁶ Ma kwahic dec aõ bu wato bapia daņ têņ Sisa, magoc aõ kayalê yom űandô daņ bu wato pi űgac dindêc-ņga dom. Tu dinaņ-ņga Kiņ Agripa, aõ gakêņ iņ kalhac am ti mac lau hoņ aņôm-ņga, bu dakip yom hoņ sa, ma datap yom űandô daņ sa, naņ tôm bu wato têņ Sisa. ²⁷ Yac bu taņkiņ űamalac g apocwalô-ņga daņ têņ Sisa, magoc dawhê iņ ndê giso űahu sa whiņ dom, oc solop dom.”

26

Pol whê dau sa têņ Agripa

¹ Têņ dinaņ Kiņ Agripa sôm têņ Pol, “Aõ wakêņ űasawa bu am sôm yom tu daôm-ņga.” Goc Pol hóc amba sa têņ lau, ma gic hu sôm iņ ndê yom bocdec bu, ² “Kiņ Agripa, kwahic dec aõ bu waô yom hoņ naņ lau Israel-ņga sêņgôliņ pi aõ. Ma aõ atac űayham bu wasôm asê walhac am aņôm-ņga. ³ Gêņ atu daņ whiņ bocdec bu, lau Israel-ņga si mêtê ti yom naņ sêwhê dau kôc pi, naņ am kêyalê tidôņ su. Bocdinaņ aõ wandac am bu kêņ űasawa hic baliņ têņ aõ bu wasôm neņ yom hoņ asê. ⁴ Lau Israel-ņga hoņ sêņyalê aneņ lêņ têņ ndoc gambo Jerusalem, naņ bocdinaņ. ⁵ Lau Palêsai űac lau naņ sem akiņ Anôtô űaņga sêhóc gêlêc lau Israel-ņga űatô su. Ma oc tôm bu lau dinaņ naņ sêņyalê aõ têm baliņ su, naņ sêwhê sa bu aõ kakuc lau Palêsai si lêņ dinaņ. Magoc sêsôm asê dom. ⁶ Aõ gakêņ batariņ gêņ naņ Anôtô gic bata têņ damaņi, ma tu dinaņ-ņga kwahic dec sêkêņ aõ galhac am aņôm-ņga. ⁷ Yac lau Israel-ņga mba toņ 12 sem akiņ Anôtô acsalô ti ôbwêc, ma sêkêņ bata bu sêlic gêņ naņ Anôtô gic bata, naņ űandô sa. O kiņ, aõ wasôm têņ am bu lau Israel-ņga sêkêņ kisa aõ tu gêņ dinaņ-ņga eņ. ⁸ Yac akêņ batariņ bu Anôtô oc uņ lau batê sa tiyham, ma bocke dec mac lau űatô asô ti gauc gêm bu gêņ dau oc tôm dom bu űandô sa?

9 “Muñ-nga lê aö dauñ gauc gêm tidôn ma galic ñayham bu wakôm gên daésam tu wakên kisa lau nañ sêkên whiñ Yisu Nasaret-nga. 10 Ma gên dau dinañ dec gakôm yêc Jerusalem. Dabuñsiga atu-tu sêlic ñayham ma sêlôc têtñ aö bu wakôc lau sêkên whiñ-nga daésam dôñ, ma wakên ñac sêndôc gapocwalô. Ma têtñ ndoc sic ñac si lau ñatô ndu, nañ aö galhac gawhiñ ñac ma galic ñayham. 11 Tôm têtñ daésam aö galom-galom lôm wê-nga hoñ ma kasalê lau sêkên whiñ Yisu-nga bu wakên ñagêyô têtñ ñac. Aö gauc gêm bu wakên ñandê têtñ ñac e sêsôm yom sac sambuc.* Aö atac tec ñac ñandô, bocdinañ kasêlêñ gatêtñ lau gameñ apa-nga si malac atu-tu bu wakên kisa têtñ Yisu ndê lau.

12-13 “O kiñ, têtñ bêc dañ dabuñ-si ga atu-tu sêñyaliñ aö sa ma sêñkiñ aö bu wasip malac Damaskas wandi. Aö kasêlêñ gambo señ, ma têtñ ac kalhac lhu ñawê atu dañ sip akên undambê ma pô aö ti lau nañ sêwhiñ aö. 14 Yac hoñ apeñ asip nom, ma aö ganğô awha dañ sôm yom têtñ aö yêc Yom Hibru bocdec bu, ‘Saul, Saul, tu sake-nga am kên kisa aö? Am gitôm bôc nañ gêli dau sa têtñ ñadau ndê gôliñ dec tap ñandê sa.’ 15 Têtñ ndoc dinañ aö gandac, ‘O ñadau, am asa?’ Ma iñ ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu, nañ am kên kisa. 16 Kwahic dec tisa. Aö gahoc dauñ asê têtñ am, ma kayaliñ am sa bu nem akiñ aö. Ma gên nañ am kêyalê pi aö, ti gên nañ watôc têtñ am, nañ am oc hoc asê têtñ lau. 17 Aö wanğaho am su yêc lau Israel-nga amba, ma yêc lau nañ lau Israel dom, nañ si amba whiñ. Kwahic dec wanñkiñ am têtñ lau gameñ apa-nga dinañ ndi. 18 Am oc kôm ñac tandô po asê e sêkac dau kwi ma sêhu señ ñasec-nga ma Sadañ ndê gôliñ siñ, ma sêsa señ ñawê-nga ma sêsôc Anötô ndê gôliñ ñapu. Ma lau nañ sêkac si ñalôm kwi, nañ dec Anötô oc suc ñac si sac kwi, ma kên ñac sêwêkaiñ gameñ sêndôc tali ñapan-nga sêwhiñ lau nañ sêti lau dabuñ tu ñac si sêkên whiñ aö-nga.’

19 “O kiñ Agripa. Aö galic Yisu hoc dau asê akên undambê, ma aö ganğô iñ ndê yom dec gasôc ñapu. 20 Aö gam mêtê lau bu sênem dau kwi ma sêsôc Anötô ñapu, ma sêkôm mêtê gitêtñ bu sêtôc asê bu ñac sem dau kwi ñandô. Aö gac hu yêc malac Damaskas, ma malô goc gam mêtê yêc Jerusalem, ma yêc gameñ Judia-nga hoñ e gatêtñ lau apa si gameñ whiñ. 21 Tu dinañ-nga dec lau Israel-nga sêkôc aö dôñ yêc lôm dabuñ, ma bu sêndic aö ndu. 22 Mağoc Anötô yob aö ñapep e meñ têtñ acsalô dindêc aö galhac am añôm-nga. Ma kwahic dec aö wasôm asê têtñ lau hoñ, lau tiwaê ma lau waêmbe sêwhiñ, bu yom hoñ nañ aö gahoc asê pi Yisu, nañ ñadañ so yom nañ Moses ma lau propet sêhoc asê gwanañ su pi gên nañ oc hóc asê, nañ dom. 23 Ñac sêsôm bu Mesaya oc hóc ñandê e mbac ndu, ma tiñambu iñ oc ti ñgac ñamata-nga bu tisa akên lau batê-nga, ma hoc yom asê pi Anötô ndê lêtñ nem lau si sêmbo tali-nga têtñ iñ ndê lau Israel-nga, ma têtñ lau nañ lau Israel dom, nañ sêwhiñ. Yom dau oc tôm ñawê bu pô gameñ ñasec-nga.”

24 Pol whê ndê yom sa mbo, ma Festus mbwêc iñ awha ahuc ma sôm, “Pol, am nem yom iñ yom solop dom. Yom daésam nañ sêndôhôn têtñ am,

* **26:11** Yom sac sambuc - yêc Yom Inglis sêsam bu ‘blasphemy’. Lau ñatô gauc gêm bu Pol ndê yom dau ñahu bu iñ bu kên ñandê têtñ lau sêkên whiñ-nga e sêhu si sêkên whiñ siñ ma sêpu Yisu. Ma lau ñatô gauc gêm bu lau sêkên whiñ-nga bu sêl hac ñanga ma sêsôm bu Yisu iñ Anötô ndê Atu, dec Pol ti lau Israel-nga oc sêlic yom dau bu yom sac sambuc gitôm bu sêndic ñac ndu. Alic yom ñatô yêc Mat 26:63-66.

naŋ kôm am nem gauc kêŋsôn.” ²⁵ Magoc Pol ô yom ma sôm, “O ñgac atu Festus, aô neŋ gauc kêŋsôn dom. Aneŋ yom inŋ yom solop ma yom ñandô. ²⁶ Gêŋ hoŋ dindec hôc asê yêc lhu, ma bocdinaŋ dec kiŋ Agripa gitôm dom bu nem gauc gêŋ dau. Yomandô! Inŋ kêyalê gêŋ hoŋ dindec su, ma bocdinaŋ aô gasôm neŋ yom asê têt inŋ yêc awê. ²⁷ Kiŋ Agripa, am kêŋ whiŋ lau propet si yom pi Mesaya, me mba? Aô gauc gêm bu am oc kêŋ whiŋ su.” ²⁸ Dec Agripa sôm têt Pol, “Am gauc gêm bu ñasawa apê lec am oc kac aneŋ ñalôm kwi bu wakêŋ whiŋ Yisu, a?” ²⁹ Ma Pol ô yom ma sôm, “Aô bu wasôm yom ñasawa apê me ñasawa baliŋ, aô oc atac whiŋ gêŋ tigeŋ. Aô wateŋ mbec pi am ti mac lau hoŋ naŋ aŋgô aneŋ yom dindec, bu Anôtô kôm mac hoŋ andi atôm aô ma akêŋ whiŋ Yisu, magoc bu kôm mac atôm aô tu gandôc gapocwalô-nga lec dom.”

³⁰ Pol sôm inŋ ndê yom meŋ têt dinaŋ, goc Kiŋ Agripa tisa, ma gôliŋwaga Festus ti Berenis ma lau hoŋ naŋ sêndôc sêwhiŋ inŋ, naŋ sêtisa bocdinaŋ. ³¹ Ñac sêhu andu dau siŋ, ma sem yomgalôm têt dau ma sêsôm, “Ñgac dindec kôm giso daŋ naŋ tôm bu sêndic inŋ ndu me sêkêŋ inŋ ndôc gapocwalô-nga lec dom.” ³² Ma Agripa sôm têt Festus, “Oc tôm bu yac dahu ñgac dindec siŋ lhô ndi, tigeŋ inŋ dau ndac bu Sisa êmatôc inŋ ndê yom.”

27

Pol têt malac Rom gi

¹ Ma tiŋambu sêsôm tidôn bu sêkêŋ Pol ti lau gapocwalô-nga ñatô sêpi waŋ daŋ, ma sêŋkiŋ ñac sêtêt malac Rom naŋ yêc gameŋ Itali-nga sêndi. Sêkêŋ ñac sêsip ñgac siŋ-nga daŋ amba, naŋ ndê ñaê Julias, naŋ ti ñgac bata siŋ-nga naŋ yob Sisa ndê lau siŋ-nga toŋ daŋ. ² Dec ñac sêpi waŋ si, ma alu ñgac daŋ ñaê Aristakus akêŋ malac Tesalonika yêc gameŋ Masedonia-nga api awhiŋ, ma yac asa a. Waŋ dau meŋ akêŋ malac Adramitiam ma giç waê bu êŋsêlêŋ sôc malac ñatô naŋ sêyêc gameŋ Esia-nga. ³ Ñagalaŋsê waŋ dau sôc baô yêc malac Saidon. Julias tawalô Pol dec kêŋ inŋ sip baô gi bu ndic inŋ ndê silip kêsi tu bu sêpuc inŋ dôŋ ña gêŋ ñatô-nga. ⁴ Tiŋambu yac api waŋ dau ma asa a tiyham. Yac bu ahôc gêlêc nduc Saipras, tigeŋ mbu ñadinda puc waŋ dôŋ, dec yac aŋgihi aho yêc nduc ñadômbwê-nga. ⁵ Goc waŋ dau kêsêlêŋ mbo gwêc sawa, ma gi e ahôc gêlêc gameŋ Silisia-nga ma gameŋ Pampilia-nga su, ma gacgeŋ a asôc malac Maira yêc gameŋ Lisia-nga. ⁶ Ma yêc dindê ñgac bata siŋ-nga dau tap waŋ daŋ sa, naŋ meŋ akêŋ Aleksandria ma bu têt Itali ndi. Dec inŋ kêŋ yac a alom. ⁷ Magoc waŋ dau kêti ñagahô dom. Yac ambo gwêc ñasawa bêc daêsam, e a ampiŋ malac Naidas. Mbu ñadinda puc yac dôŋ ñapaŋ, bocdinaŋ dec akac waŋ kwi aŋôn gêm nduc Krit ña-awê-nga, ma anti a e ampiŋ malac daŋ ñaê Salmone. ⁸ Waŋ kêsêlêŋ ti ñawapac e ahôc asê sôc naŋ sêsam bu Salaŋ Ñayham, naŋ yêc kêpiŋ malac Lasea. ⁹ Bêc daêsam giŋga su ma lau Israel si om atu naŋ sêhu gêŋ daneŋ-nga siŋ, naŋ pacndê su, dec yac aŋyalê bu oc asip têm sac tu dalac waŋ-nga ñalôm. Bocdinaŋ Pol kêŋ puc lau waŋ-nga ma sôm, ¹⁰ “Mac lau, aô kayalê su bu oc dasip ñasac ñalôm e waŋ ti wapa hoŋ oc sêniŋga, ma mboe yac dauŋ dawhiŋ.” ¹¹ Magoc ñgac bata siŋ-nga dau kêŋ daŋga Pol ndê yom dom. Inŋ sôc ñgac nem gôliŋ waŋ-nga ti waŋ ñadau si yom ñapu. ¹² Sôc

dinaŋ gitôm dom bu waŋ poc ŋayham têtŋ ndoc uhô-ŋga. Bocdinaŋ dec lau waŋ-ŋga daésam sêsôm yom pitigeŋ bu sêsa tiyham ma sêŋsahê bu sêlac sêtêtŋ malac Pioniks sêndi, ma waŋ poc dindê e têtŋ ŋayham meŋ sa. Yêc malac Pioniks, nduc Krit pôc mbu ahuc, ma bocdinaŋ sôc naŋ yêc malac dinaŋ iŋ sôc ŋayham tu waŋ sêpoc-ŋga têtŋ têtŋ uhô-ŋga.

Mbu ŋadinda

¹³ Yac ahôn e bêc daŋ mbu lilic kêsêlêŋ ŋayham, ma bocdinaŋ ŋac gauc gêm bu sêtap têtŋ ŋayham sa bu sêlom malac Pioniks. Ŋac sêhê aŋga sa ma sêlac sêŋkuc baô Krit-ŋga si. ¹⁴ Ŋasawa baliŋ dom ma mbu sac daŋ puc ŋaŋga akêŋ baô-ŋga mbu sa têtŋ gwêc sawa-ŋga. ¹⁵ Waŋ dau sip mbu dinda ŋalôm e tôm dom bu yac alac aŋkuc baô-ŋga. Bocdinaŋ yac am waŋ kwi kêsêlêŋ kêkuc mbu. ¹⁶ Mbu soc yac e nduc sauŋ daŋ ŋaê Kauda pôc mbu ahuc ŋagec. Yac bu ahê waŋ ŋa-gômbwa pi lólôc meŋ, magoc akôm wapac-wapac bu mbu puc ŋadinda sac andô. ¹⁷ Lau sêhê gômbwa sa pi lólôc meŋ su, goc sêkic po pi waŋ atu ŋampê bu suc dom. Ŋac sêtôc dau bu mbu oc soc yac ŋapaŋ e waŋ ndi lôc pi gaŋgac yêc Sirtis, dec sêlêc lac su ma sêkêŋ aŋga gwêc-ŋga sip gi bu teŋ waŋ dôŋ ênti timalô, ma sêkêŋ waŋ dau tam mbo. ¹⁸ Têtŋ bêc tilu-ŋga mbu ti gwêc gic pi waŋ sac andô, dec lau waŋ-ŋga sêtôc dau atu ma sic hu sêmbaliŋ wapa ŋatô siŋ sip gwêc. ¹⁹ Bêc titô-ŋga sêhêc waŋ ŋalac ti po ma wapa waŋ-ŋga ŋatô sa ma sêmbaliŋ siŋ sip gwêc gi. ²⁰ Tigeŋ mbu dau timalô dom e bêc daésam yac alic ac ti tata dom. Ma yac hoŋ mba gauc tigeŋ bu oc andinaŋ.

²¹ Lau waŋ-ŋga seŋ gêtŋ daŋ dom tôm bêc daésam su, goc Pol tisa ma sôm, “Mac lau, aô gakêŋ puc mac muŋ su, bu ahu nduc Krit siŋ dom, magoc mac asôc aneŋ yom ŋapu dom. Mac bu aŋgô aneŋ yom dau, dec gitôm dom bu atap ŋawapac dindêc sa, ma gêtŋ daŋ oc niŋga dom. ²² Magoc kwahic dec wasôm têtŋ mac bu nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu mac nem daŋ oc niŋga dom. Waŋ tigeŋ dec oc niŋga. ²³ Aô Anôtô ndê ŋgac daŋ, ma gam akiŋ iŋ ŋapaŋ. Alhabêc ôbwêc iŋ kêkiŋ ndê aŋela daŋ meŋ kalhac whiŋ aô. ²⁴ Ma sôm têtŋ aô, ‘Pol, am tôtec daôm dom. Am oc lhac Sisa aŋgô-ŋga bu iŋ êmatôc nem yom. Ma tu am-ŋga, Anôtô oc kêŋ lau hoŋ naŋ sêmbu waŋ sêwhiŋ am, naŋ sêmbu tali.’ ²⁵ Bocdinaŋ mac lau, nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aô gakêŋ whiŋ Anôtô bu yom dau oc ŋandô sa, tôm iŋ ndê aŋela sôm têtŋ aô. ²⁶ Waŋ oc ndi lôc pi nduc daŋ, tigeŋ yac oc dandinaŋ dom.”

Waŋ gôlôc pi nduc

²⁷ Mbu tam yac ŋapaŋ ambo Gwêc Adria-ŋga. Têtŋ bêc ti-14-ŋga ma timaniŋhu goc lau waŋ-ŋga sêŋsahê bu yac asuŋ sa baô. ²⁸ Sem dôhôn gwêc ŋagaponŋ ma sêtap sa b u ŋagaponŋ gitôm 37 mita. Ŋasawa sauŋ sem dôhôn tiyham ma sêtap sa bu ŋagaponŋ gitôm 27 mita. ²⁹ Ŋac sêtôc bu waŋ oc popoc pi hoc, bocdinaŋ sêmbaliŋ aŋga hale sip waŋku-ŋga, ma sêkêŋ bata bu laŋsê ŋagahô. ³⁰ Lau sêyob waŋ-ŋga gauc gêm bu sêhu waŋ ti lau ŋatô siŋ, dec sêkôm bu sêkêŋ gômbwa sip gwêc ndi, sêŋsau bu oc sêkêŋ aŋga ŋatô sip yêc waŋ ŋampê-ŋga. ³¹ Magoc Pol sôm têtŋ ŋgac bata ti ndê lau siŋ-ŋga bu, “Lau dinaŋ bu sêhu waŋ siŋ, dec mac oc andinaŋ.” ³² Tu dinaŋ-ŋga lau siŋ-ŋga sêtim wac kic yêc g ômbwa, ma sêkêŋ peŋ sip gwêc gi.

³³ Têtŋ bêbêc ganduc Pol sôm têtŋ lau bu sêneŋ gêtŋ. Iŋ sôm, “Bêc 14 giŋga su lec mac ayob waŋ ŋapaŋ e mac aŋ gêtŋ daŋ dom. ³⁴ Kwahic dec

aö wasôm têt mac bu gêt dan oc kôm mac ñayom dom, mac hon oc ambo tamli. Bocdinañ dec aneñ gêt bu puc mac dôñ.”³⁵ In sôm yom dinañ su, goc kôc bolom ma gêm danje Anötö yêc ñac hon anğô-nga, goc pô kôc ma gêt.³⁶ Dec lau hon si ñalôm timalô ma señ gêt sêwhiñ.³⁷ Yac lau nañ ambo wañ, nañ mba namba gitôm 276.³⁸ Lau hon señ gêt hóc ñac dôñ, goc sêmbaliñ bolom batac sip gwêc gi bu kôm wañ tilo.

³⁹ Têt ndoc gameñ ñawê sa nañ sêlic baö, tigeñ sem gauc gameñ dau. Sêlic söc ti ganğac apa ñayham, dec gauc gêm bu sêkêt wañ ndi pi baö yêc dindê.⁴⁰ Ñac sêtım anğa ñawac kic sip gwêc giñga, ma sênğapwêc wac nañ só gôliñ dôñ, nañ su. Goc sêsö lac wañ ñatôkwa-nga sa, bu mbu peñ lac ma kôc yac api baö andi.⁴¹ Magoc wañ dau kêtı gi gôlıc pi ganğac ñabaö dan yêc gwêc lôm e gacgeñ ñanğa sa. Ma gwêc dinda gic pi wañ ñambu-nga e kac popoc.⁴² Têt ndoc dinañ lau siñ-nga sêkic yom bu sêndic lau gapocwalô-nga hon ndu, bu sêsip gwêc ma sêlhö sêndi dom.⁴³ Magoc ñac si ñğac bata bu nem Pol sa, dec kalhac ñac ahuc bu sêkôm si yom ñandô sa d om. In kêtı yatu bu lau nañ sênğkôc tidôn nañ sêpwê sêsip gwêc ma sêmuñ sêsöc baö sêndi.⁴⁴ Ma in kêtı yatu bu lau ñatô sêsac apa wañ-nga ñatô nañ gwêc gic popoc. Ma ñalêt dinañ dec lau hon sêhóc asê baö ti lic sambuc.

28

Pol mbo nduc Malta

¹ Yac hon api baö ti lic sambuc, ma malô atap sa bu nduc dau ñaê sêsam bu Malta.² Ma lau nduc-nga sêkôc yac hon sa ma sêyob ti sêmwasiñ yac ñalêt ñayham. Têt ndoc dinañ u gic ma gameñ ñalhuc atu, bocdinañ sêkôm ya golom bu yac aheñ dauñ.³ Pol tap a basô ti gap bu kêtı pi ya ndi, magoc mboc sac dan yêc gap ñalôm, ma têt ndoc kêsahê ya ñandê, dec sa bu lhö ndi ma señ Pol sip amba.⁴ Lau malachu sêlic mboc dau keseney Pol amba dôñ gacgeñ kêgalêtı, dec sêsôm têtı dau bu, “Ñğac dê mboe in ñğac gic ñamalac ndu-nga, dec in wêkaiñ ñagêyô atu. Gitôm bu gwêc kô in ndu su, magoc kwahic dec in oc wê sa dom.”⁵ Tigeñ Pol kêbalip mboc dau sip ya gi, ma gêt dan kôm in dom.⁶ Lau dau sêkêtı bata bu in amba oc suñ me ñagahô in oc hudau sip ndi mbac ndu. Magoc sêhôn ñasawa baliñ e sêlic gêtı dan hóc asê in dom. Bocdinañ dec ñac gauc gêm bu mboe in oc anötö dan.

⁷ Ñğac dan ñaê Publias gêm gôliñ nduc dinañ, ma in wêkaiñ ndê gameñ dan yêc kêpiñ baö nañ wañ popoc kalhac. In kôc yac sa a andöc in ndê andu, ma yob yac ñapep gitôm béc tö.⁸ Têt ndoc dinañ Publias damba gêmbac yêc, ñamlic ñamahom ti kéc dau. Pol söc gi gêlic in, ma teñ mbec ti kêtı amba sac in, ma kôm in ñayham sa.⁹ Ma têt ndoc lau nduc-nga sêlic gêtı dinañ, nañ sêhon si lau gêmbac hon sêtêtı Pol sêmen, ma in kôm ñac ñayham sa tiyham.¹⁰ Ma ñac sêtoc yac sa ñalêt ñayham daêsam. Ma têt ndoc yac bu api wañ ma alhö andi, nañ sêkêtı gêtı hon bu puc yac dôñ ambo gwêc ñasawa-nga têtı yac.

Pol hóc asê Rom

¹¹ Yac ambo nduc dau tôm ayô tö su, goc api lau malac Aleksandria-nga si wañ dan. Wañ dau poc nduc dinañ têtı ndoc uhô-nga ma hêtı têm ñayham, ma yêc ñatôkwa-nga sêlêtı ñac si anötö gwam lu si anğô, dan

si dangasun hôc ahuc, ma sêpôc si tandô ahuc. Bu bocdinaŋ dom, dec oc tôm tandô sêlic, dangasun sêŋgô, ma sêŋyalê aô tidôn yêc ŋac si ŋalôm e sênem dau kwi ma wakôm ŋac ŋayham sa.” [Ais 6:9-10]

²⁸ Goc Pol sôm, “Bocdinaŋ aŋyalê bu Anötö kêkinŋ ŋawaê ŋayham pi in ndê lêŋ nem lau si-ŋga naŋ mac atec, naŋ têtŋ lau gameŋ apa-ŋga. Ma ŋac lau dau oc sêŋgô ti sêkôc sa.” [²⁹ In sôm su goc lau Israel-ŋga sêlhô si, ma sêseŋ dau pi in ndê yom.]

³⁰ Tinambu Pol mbo malac Rom gitôm yala lu. Ma tôm ŋasawa dinaŋ, in gêmlihi ŋamalac daŋ ndê andu daŋ tu ndöc-ŋga, ma in kôc lau daêsam sa yêc andu dau, naŋ sêmeŋ bu sêndic in kêsi. ³¹ In gêm mêtê pi Anötö ndê gôliŋ ma kêdôhôn lau pi Pômdau Yisu Kilisi. In kôm gêtŋ dau ti atac pa su, ma lau daŋ sêlhac in ahuc dom.

Pol ndê bapia têtj lau Rom-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Pol to bapia dindec têtj lau sêkênj whiŋ-nga nanj sêndôc malac atu Rom. Inj to têtj ndoc inj mbo malac Korin, ma kênj têtj awhê danj ñaê Pibi (16:2) bu kôc sa ndi ma kênj têtj lau malac Rom-nga. Pol tac whiŋ bu ndic lau Rom-nga kêsi, ma inj to bapia dindec muŋ, bu whê mêtê nanj inj gêm, nanj ñahu sa.

Lau ñatô gauc gêm bu Pol to 1:18-32 hêganônj lau gameŋ apa-nga, ma inj to 2:1-29 hêganônj inj dau ndê lau Israel-nga. Inj tôc yêc awê bu yac lau hoŋ dakôm sac, ma tu yac neŋ sac-nga, dec yac hoŋ dawêkainj seŋ dambac ndu-nga. Magoc Anötô kêmasaŋ lêtj bu suc lau nom-nga sí sac kwi, ma asa nanj bu kênj whiŋ gêtj atu nanj Yisu Kilisi kôm tu yac-nga, nanj Anötô sam inj bu ñamalac gitêtj.

Ma Pol bu whê sa bu Anötô sam yac bu lau gitêtj ñambwa dom, magoc inj kênj Ñalau Dabuŋ têtj yac tu bu kôm yac dati lau wakuc nanj danjaŋ wambu Anötô, ma dasa neŋ lêtj gitêtj ti dabuŋ. Bocdinaŋ Pol to yom pi lêtj ñayham tu dasa-nga, ma dapiŋ dauŋ dôŋ ma dahu mêtê sac siŋ. Yêc lôcwha (sapta) 9-11 Pol tôc asê bu inj ñalôm ñawapac pi inj dau ndê lau Israel-nga nanj sêkênj whiŋ dom, ma inj tac whiŋ ñandô bu sêkênj whiŋ Yisu.

Pol gic hu ndê yom têtj lau Rom-nga

¹ Aô Pol, Yisu Kilisi ndê ñgac akiŋ, gato bapia dindec. Anötô kêgalêm aô sa gati inj ndê ñaposeŋ, ma kêyalinj aô sa bu wahoc inj ndê ñawaê ñayham asê. ² Ñawaê ñayham dau Anötô kêmatinj tidônj muŋ su, ma inj ndê propet sêhoc asê, ma sêto sip Buku Dabuŋ. ³⁻⁴ Ma yom dau hêganônj inj ndê Atu Yisu Kilisi, yac neŋ Pômdau. Inj ti ñamalac nanj sa akênj Kin Dawid ndê toŋ. Ma tiŋambu Anötô unj inj sa akênj lau batê-nga ña Ñalau Dabuŋ ndê ñaclai, dec tôc asê tiawê bu inj Anötô Atu. ⁵ Ma Yisu Kilisi dau kêyalinj yac sa ma kêmwasiŋ yac bu ati aposeŋ tu inj ndê ñaê-nga, dec kêkinj yac bu anjalêm lau sa yêc gameŋ hoŋ bu s êkênj whiŋ inj, ma tu dinaŋ-nga dec danjaŋ wambu inj ndê yom. ⁶ Ma galem dau têtj mac lau Rom-nga bu ati Yisu Kilisi ndê lau bocdinaŋ.

⁷ Aô gato bapia dindec têtj mac lau Rom-nga hoŋ nanj Anötô tac whiŋ mac, ma kêgalêm mac sa ati inj ndê lau dabuŋ. Mwasinj ti yom malô têtj mac hoŋ akênj Damaŋ Anötô, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gauc gêm bu ndic lau Rom-nga kêsi

⁸ Gêtj ñamata-nga aô wasôm têtj mac bu tôm bêc hoŋ, aô gateŋ mbec tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, ma gam danje aneŋ Anötô tu mac hoŋ-nga. Ñahu bu yêc gameŋ hoŋ lau sêŋgô mac nem akênj whiŋ ñawaê. ⁹ Ma Anötô nanj aô gam akiŋ ti aneŋ ñalôm sambuc, ma gahoc inj Atu ndê ñawaê ñayham asê, nanj kêyalê bu yomandô aô gauc gêm mac ñapanj, ¹⁰ têtj têm hoŋ nanj gateŋ mbec. Ñasawa baliŋ su, aô atac whiŋ bu wandic mac kêsi, ma kwahic dec aô gateŋ mbec têtj Anötô bu lic aô neŋ gauc dinaŋ ñayham,

ma léc gatam su têtj aö bu watêtj mac waloc. ¹¹ Bu aö atac whiñ ñandô bu walic mac, tu bu wakêtj Ñalau Dabuñ ndê mwasinj ñatô lom mac bu puc mac dôj. ¹² Ma têtj ndoc yac ðambo dawhiñ dauñ, nañ mac nem akêtj whiñ ma aö neñ gakêtj whiñ, oc piñ yac hoñ dôj bu dalhac ñanja.

¹³ O asidôwai, aö atac whiñ bu mac anyalê bu têtj daêsam aö gauc gêm bu watêtj mac waloc, magoc gêtj daêsam kalhac aö ahuc e meñ têtj kwahic dec. Aö gam mêtê yêc lau apa si gameñ ñatô, ma aneñ gwelenj dau gêm ñandô su. Boc-dinañ aö gauc gêm bu wakôm gwelenj kaiñ tigeñ wawhiñ mac e gwelenj dau ñandô sa yêc mac-ña whiñ. ¹⁴ Gwelenj dau gic aö ñawaê bu wanem mêtê lau Grik ti lau nañ lau Grik dom, ma lau ti gauc ma lau gauc mba sêwhiñ. ¹⁵ Tu dinañ-ña dec aö neñ ñalôm kac aö bu wanem mêtê mac lau Rom-ña awhiñ.

Anötö ndê ñawaê ñayham ti ñaclai

¹⁶ Bu aö mayañ tu Anötö ndê ñawaê ñayham-ña dom. Ñahu bu Anötö ndê ñaclai yêc yom dau, bu nem lau nañ bu sêkêtj whiñ, nañ si. Inj gic bata têtj lau Israel-ña mun, ma têtj lau nañ lau Israel dom, nañ tiñambu. ¹⁷ Ñawaê ñayham dau ndê ñaclai yêc bu nem lau si, ñahu bu ñawaê dau tôc lêtj nañ Anötö kêtj bu ñamalac sêti lau gitêtj, nañ asê. Lêtj dau lêtj dakêtj whiñ-ña, ma ñalêtj ðañ mba. Tôm yom nañ propet akwa ðañ to yêc bocdec bu:

Lau gitêtj oc sêndöc tali tu si sêkêtj whiñ-ña.

[Hab 2:4]

Ñamalac hoñ sêkôm giso

¹⁸ Anötö nañ ndöc undambê, kwahic dec tôc inj ndê ñalôm asê têtj yac.* Inj tac ñandê têtj lau nañ sêpuc dômbwê inj, ma sêkôm mêtê sac. Ñac si mêtê sac kêtjwininj yom ñandô dôj. ¹⁹ Gitôm bu lau nom-ña sêñyalê yom ñandô pi Anötö, bu gêtj nañ inj kôm, nañ whê inj sa tiawê têtj ñac su. ²⁰ Lau ðañ sêlic Anötö su dom, yomandô! Tigeñ têtj ndoc inj kêtj undambê ti nom e meñ têtj kwahic dec, nañ sêlic gêtj hoñ nañ inj kêtj. Ma gêtj dau whê inj ndê ñahu sa ma tôc inj ndê ñaclai atu nañ yêc titêm-titêm, nañ asê tiawê. Tu dinañ-ña dec ñamalac ðañ oc tôm dom bu pa dau ma sôm bu inj gêm gauc Anötö. ²¹ Lau nom-ña sêñyalê bu Anötö dê mbo, magoc sêtoc inj sa ti ñac si Anötö, ma sem ðañe inj tu gêtj ðañ-ña dom. Ñac sêhê gauc pi yom ñambwa-ñambwa daêsam e ñasec kôm ñac si ñalôm ahuc. ²² Ñac sêtoc dau sa bu ñac lau ti gauc, magoc ñac lau gauc mbasi. ²³ Ñac sêtec bu sênem akiñ Anötö nañ mbo titêm-titêm, magoc sem akiñ gêtj nañ gic waê bu ñinja. Ñac sêhu Anötö ti ndê ñawasi atu siñ, ma sem akiñ gwam nañ ñac dau sêmasañ sem ñamalac anğô, mbac anğô, bôc anğô, ma mboc anğô.

²⁴ Tu dinañ-ña dec Anötö hu ñac siñ bu sêkôm mêtê ñalôm ñagalac-ña tôm si atac whiñ. Ma sêkôm mêtê ñadômbwi pi dau ñamlic gitôm gêtj ñambwa-ña. ²⁵ Ñac sêpuc dômbwê Anötö ndê yom ñandô, ma yom tasanj gêm ñac si ñalôm ahuc. Ñac sêtec bu sênem akiñ Anötö nañ kêtj gêtj hoñ, ma sêhu inj siñ ma sem akiñ gêtj nañ inj kêtj. Magoc inj gêtj hoñ ñadau, ma ñayham bu yac tampiñ inj tôm bêc hoñ. Yomandô!

* **1:18** Têtj ndoc Yisu mbac ndu pi a gicso dau, nañ tôc asê bu Anötö tac ñandê tu ñamalac si sac-ña. Magoc tu Yisu hóc ñandê dau ô lau nom-ña su, dec tôc asê bu inj tac whiñ lau nom-ña hoñ ma tec bu ðañ ñinja. Alic Rom 2:4; 3:26; 8:3; ma Jon 3:16.

²⁶ Tu ñamalac si giso-nga, dec Anötö hu ñac siñ bu sêkôm gêñ mayañ-nga tòm ñac si ñalôm ñagalac kégilí ñac. Ñac si lauwhê sêhu lauwhê ti ñgac si lèñ solop sêmbo sêwhiñ daun-nga siñ, ma sésa lèñ so. ²⁷ Ma ñalèñ tigeñ launḡac sêhu lauwhê ti ñgac si lèñ solop siñ ma mêtê atac ñagalac pi dandi-nga gêm ñac ahuc sambuc. Launḡac sêkôm mêtê mayañ-nga sêwhiñ launḡac, ma tu dinañ-nga sêtap ñagêyô nañ gic mêtê sac kaiñ dinañ ñawaé, nañ sa yêc dau si ñamlic.

²⁸ Ñamalac sêlic ñayham bu s êpuc dômbwê Anötö, ma tu dinañ-nga inñ hu ñac siñ e ñac si gauc timboloc, ma sêkôm mêtê nañ gic ñamalac ñawaé dom. ²⁹ Mêtê sac tidau-tidau gêm ñac si ñalôm ahuc. Ñac sêkôm mêtê gitôm mêtê wec ma mêtê mayañ-nga, ñac tagatu gêñ, ñac sêlic lau ñatô sac, sic ñamalac ndu, sêñgalôm lau, sêkôm gêñ daésam bu sêtim lau ma sêñsau ñac, ma sésec lau. ³⁰ Ñac sêñgôlinñ yom pi lau, atac tec Anötö, ma sêpu lau ñatô. Sêpo dau ti sêtoc dau sa, sêkôc gauc pi lèñ sac ñapan, ma ñac danḡapêc ñawahô têtñ dinda ti dambai. ³¹ Ñac lau gauc mbasi-nga, ma yom bocke nañ sêsôm, nañ sêkôm ñandô sa dom. Ñac lau ñalôm ñadandi-nga nañ atac tec lau ma tawalô ñac dom. ³² Lau sac dau sêñyalé bu Anötö sôm tidôñ su bu lau nañ sêkôm mêtê sac kaiñ bocdinañ, oc sêmbac ndu. Tigeñ ñac sêkôm sac sêsiñ su eñ. Ma gêñ danñ whiñ bocdec bu, lau ñatô nañ sêkôm mêtê sac tòm ñac dau sêkôm, nañ sêlic ñac ñayham.

2

Anötö ndê lèñ êmatôc lau-nga

¹⁻³ Yac tanyalé bu têtñ ndoc Anötö êmatôc lau nañ sêkôm sac kaiñ dinañ, dec inñ oc êmatôc ñac êñkuc yom ñandô pi ñac. Bocdinañ dec am asa nañ kégôlinñ yom pi lau ñatô, ma sam ñac bu lau sêkôm sac-nga, nañ êmyalé bu am kégôlinñ yom pi daôm whiñ, bu am ñamalac kôm sac-nga whiñ. Ma am oc tòm dom bu êmasañ yom têtñ Anötö tu daôm nem sac-nga ma lhô su inñ ndê matôc. ⁴ Am ñḡô su nañ! Anötö tawalô yac ndu andô, dec kôc ndê ñalôm dôñ ma kêmatôc yac ñagahô dom. Am gêlic inñ ndê lèñ dinañ bu gêñ ñambwa, a? Bocke? Am kêyalé dom bu Anötö kôm gêñ dinañ tu bu kêtñ ñasawa têtñ yac bu danem daunñ kwi-nga, a? ⁵ Magoc am nem ñalôm ñadandi ma am tec bu nem daôm kwi. Tu dinañ-nga am daôm gic Anötö ndê atac ñandê sa tu daôm-nga, ma oc yêc tòm béc ñambu-nga nañ Anötö dau oc têtñ inñ ndê matôc gitêtñ ma inñ ndê atac ñandê asê. ⁶ Têtñ béc dinañ, inñ oc kêtñ ñagêyô têtñ lau hoñ êñkuc ñac tigeñ-tigeñ si mêtê. ⁷ Lau nañ sêsap mêtê ñayham dôñ ñapan ma takwê bu sêtap Anötö ndê mwasiñ sêndôc tali ñapan-nga ma ñawasi ti waé atu sa, nañ Anötö oc kêtñ ñac sêndôc tali ñapan. ⁸ Magoc lau nañ sêkôm gêñ hoñ tu sêpo dau sa-nga, ma sêtec yom ñandô ma sêsap mêtê sac dôñ, nañ oc sêtap Anötö ndê atac ñandê sa. ⁹⁻¹⁰ Aêc! Lau hoñ nañ sêkôm mêtê sac, nañ oc sêtap ñawapac ti ñasac sa. Tigeñ lau nañ sêkôm mêtê ñayham, nañ oc sêtap ñawasi ti waé ñayham ma yom malô sa. Oc ñandô sa pi lau Israel-nga sêmunñ, goc lau nañ lau Israel dom, nañ sêñkuc. ¹¹ Bu têtñ ndoc Anötö oc êñsahé lau pi ñac si mêtê, nañ inñ oc toc lau toñ danñ sa hóc gêlêc lau toñ danñ dom. ¹² Bu lau hoñ nañ sêkôm sac, nañ oc sêtap Anötö ndê matôc sa. Lau nañ lau Israel-nga dom, nañ sêkôc Moses ndê yomsu sa dom,

nañ oc sêtap matôc sa tu yomsu-nga dom, ñac dau si giso oc tiñ ñac su. Ma lau Israel-nga nañ sêkôc Moses ndê yomsu sa, ma sêkôm mêté sac, nañ oc sêtap Anötö ndê matôc sa êñkuc yomsu dau. ¹³ Bu Anötö oc sam ñamalac dañ bu ñamalac gitêñ tu iñ ñgô yomsu-nga ñambwa lec dom. Tigeñ ñamalac nañ sôc yomsu dau ñapu ma dañga wambu ñapep eñ, nañ Anötö oc sam iñ bu ñamalac gitêñ.*

¹⁴ Magoc lau nañ lau Israel dom, nañ sêkôc Anötö ndê yomsu sa dom, nañ ñalêñ bocke? Ñac bu sêkôm mêté ñayham nañ tôm yomsu whê sa, dec tóç asê bu ñac dau si yomsu yêc bocdinañ. ¹⁵ Ma tóç asê bu lêñ gitêñ tôm yomsu whê sa têtñ yac, nañ yêc ñac si ñalôm. Ma ñac dau sêtôm bu sêñsahê si lêñ ma sêñyalê yêc ñac si ñalôm, mêté bocke nañ sêkôm solop, ma mêté bocke nañ sêkôm so. ¹⁶ Yom hoñ dindéc ñahu oc tiawê têtñ bêc nañ Anötö oc kêñ Yisu Kilisi êñsahê lau hoñ, êñkuc ñac si yom nañ yêc siñ dau yêc ñac si ñalôm. Ñawaê ñayham nañ aô gahoc asê, nañ whê gêtñ hoñ dinañ sa.

Lau Israel-nga ma Moses ndê yomsu

¹⁷ Mac lau nañ ambo gameñ bocke, ma asam daôm bu lau Israel-nga, añgô su nañ. Mac gauc gêm bu Anötö oc kôc mac sa tu mac akôc Moses ndê yomsu su-nga, a? Mac atoc daôm sa bu mac ati Anötö ndê lau, a? ¹⁸ Bocke? Mac añyalê lêñ nañ Anötö tac whiñ, ma gauc gêm bu mac ahôc gêlêc lau ñatô tu mac añyalê yomsu-nga, a? ¹⁹⁻²⁰ Mac gauc gêm bu yomsu whê mac nem gauc sa pi yom ñandô, dec tac whiñ bu andôhôn lau wakuc ti lau gauc mba, a? Mac bu awê lau nañ tandô pec, me alic daôm gitôm ya ñawê bu pô lau nañ sêmbo ñasec ñalôm, a? ²¹ Mac andôhôn lau ñatô, ma bocke dec andôhôn daôm dom? Mac am mêté lau bu sênem kañ gêtñ dom. Mac daôm akôm, me mba? ²² Mac asôm têtñ lau bu sêkôm mêté mockain-nga dom, ma mac daôm? Mac atac tec gwam, magoc têm ñatô mac asôc lôm nañ lau sem akin gwam sêmbo, ma am kañ gêtñ, me mba? ²³ Mac atoc daôm sa tu akôc yomsu su-nga, magoc têtñ ndoc mac añgili yomsu, dec mac akôm Anötö ndê waê tisac. ²⁴ Tôm yom nañ sêto yêc, nañ sôm:

Lau gameñ apa-nga sêpu Anötö ndê ñaê tu mac nem lêñ sac-nga. [*Ais 52:5*]

²⁵ Am ñgac nañ sêsê am nem ñamlic ñatô su kêkuc lau Israel-nga si ðpwac, nañ ñgô. Am bu dañam wambu yomsu hoñ, dec gêtñ nañ sêkôm têtñ am ñamlic, nañ gêtñ ti ñahu ñayham. Magoc am bu êmgili yomsu, dec gêtñ nañ sêkôm têtñ am, oc nditôm gêtñ ñambwa. Yêc Anötö añgô-nga am oc tôm ñgac ðgameñ apa-nga nañ sêsê iñ ñamlic ñatô su dom. ²⁶ Ma lau nañ sêsê ñac si ñamlic ñatô su dom, magoc sêkôm mêté ñayham tôm yomsu whê sa, nañ Anötö oc lic ñac gitôm lau nañ sêsê ñac si ñamlic ñatô su. ²⁷ Ma ñgac nañ sêsê iñ dom, magoc kôm gêtñ nañ kêkuc yomsu, nañ oc puc am nem giso asê. Ñahu bu am daôm kôc yomsu su, ma kêkuc pwac sêsê ñamlic-nga, magoc am ñgac êñgili yomsu-nga.

²⁸ Lau si ñahu sêti lau Israel-nga ñandô sip gêtñ ñamlic-nga dom. Ma pwac sêsê ñamlic-nga nañ ñahu andô hêganôn gêtñ nañ sêkôm têtñ ñamlic, nañ dom. ²⁹ Mba! Lau nañ sêmasañ si ñalôm ñapep yêc Anötö

* **2:13** Tiñambu Pol tóç asê tiawê bu ñamalac dañ oc tôm dom bu êñkuc yomsu hoñ timala e Anötö lic iñ bu ñamalac gitêñ - alic Rom 3:20, 23.

angô-nga, nan sêti lau Israel-nga ñandô. Ma pwac sêsê ñamlic-nga ña-
 ñahu andô, nan yomsu nan sêto sip bapia, nan oc tòm dom bu kôm ñandô
 sa. Magoc gwelen nan Nalau kôm mbo ñamalac si ñalôm, nan kôm pwac
 dau ña-ñahu andô ñandô sa. Ñamalac kain ñanin ñêgo dau bu tap ndê
 waê sa yêc lau nom-nga dom, tigen in tap waê sa yêc Anötô dau.

3

Mête sac oc tòm dom bu nem ñandô ñayham

¹ Bocdinañ lau Israel-nga sêtap mwasiñ bocke sa tu sêti lau Israel-nga,
 nan hôc gêlêc lau ñatô si mwasiñ su? Ma ñac si pwac sêsê ñamlic ñatô
 su-nga oc nem ñac sa ñalêñ bocke? ² Angô! Lau Israel-nga sêtap mwasiñ
 tidau-tidau sa. Gêñ ñamata-nga ñac lau dau dinañ Anötô kêñ in ndê yom
 sip ñac apai amba.

³ Magoc lau Israel-nga ñatô bu sêkêñ whiñ Anötô dom, dec mac gauc
 gêm bocke? Tu ñac si sêkêñ whiñ dom-nga, dec Anötô oc hu yom nan in
 gic bata su, nan siñ, me? ⁴ Mba andô! Tòm bu ñamalac hoñ sêti lau sêñsau
 tasan-nga, magoc Anötô oc tòm dom bu señ yom dan nan in kêmatiñ tidôñ,
 nan su. Tòm yom nan sêto yêc, nan sôm:

Yom hoñ nan am sôm, nan oc sêlic bu yom ñandô eñ.

Ma lau bu sêñsahê am, dec oc tòm dom bu sêtap am nem giso dan sa.

[BW 51:4]

⁵ Lau ñatô gauc gêm gauc ñambwa ma sêsôm yom bocdec bu, “Yac neñ
 lêñ sac-nga tóc Anötô ndê lêñ gitêñ asê yêc awê, dec tu sake-nga in atac
 ñandê têt yac? In bu kêñ ñagêyô têt yac, dec oc solop dom.” ⁶ Gauc
 dinañ in so sambuc! Bu bocdinañ, goc Anötô oc êmatôc lau nom-nga
 ñalêñ nde? ⁷ Ma lau ñatô sêsôm, “Aneñ yom tasan tóc Anötô ndê yom
 ñandô asê tiawê e lau sêhoc in ndê waê asê ñapan. Bocdinañ tu sake-nga
 in gêlic aô gitôm ñgac sac dan ma kic aneñ yom bu watap matôc sa?”

⁸ Oyaê, angô su nan! Yom bu bocdinañ, dec gitôm bu dasôm, “Yac dakôm
 sac tu bu sac nem ñandô ñayham-nga.” Magoc bocdinañ dom. Lau ñatô
 sêñsau ma sêñgôlin yom pi yac lau aposel ma sêsôm bu yom ñalhô dinañ
 sa yac whañsun. Oc sêtap ñagêyô sac sa tu ñac si yom tasan dinañ-nga.

Ñamalac gitêñ dan mbo dom

⁹ Bocke, yac lau Israel-nga mba lêñ nan asa ambo Anötô angô-nga, nan
 hôc gêlêc lau ñatô si su, me? Mba andô! Tòm yac asôm su bocdec bu, lau
 Israel-nga ma lau apa hoñ sêmbo sac ña-ñaclai ñapu. ¹⁰ Tòm yom nan
 sêto yêc nan sôm:

Ñamalac gitêñ dan mbo dom andô. ¹¹ Ma ñamalac dan kêyalê Anötô,
 me kôm mwacac tu bu ti in ndê gêñ-nga lec dom. ¹² Lau hoñ sêpuc
 dômbwê Anötô e sêti gêñ ñapopoc-nga. Ñamalac gitêñ dan mbo dom.

Mba andô!

[BW 14:1-3; 53:1-3; Ekl 7:20]

¹³ Ñac si whasun sac sambuc, gitôm gêñ batê nan sêñsuhun si dom, ma
 ñasu pôm gameñ kwi. Ma ñac lau sêsôm yom tasan-nga. Yom nan sa
 ñac tókwa, nan gitôm mboc ñamalac sac. *[BW 5:9; 140:3]*

¹⁴ Ñac sêpucbo lau ñawahô, ma yom ñamakic gêm ñac si whasun ahuc.
[BW 10:7]

¹⁵ Ñac lau hôp-hôp tu sêkêc dac siñ-nga. ¹⁶ Ma gameñ bocke nan sêmbo,
 nan sêkôm tisac ma sêkêñ ñawapac têt lau. ¹⁷ Ñac sêñyalê lêñ yom
 malô-nga dom. *[Ais 59:7-8]*

¹⁸ Ma ñac sêtöc Anötö dañ dom.

[BW 36:1]

¹⁹ Yac tañyalê bu Moses ndê yomsu hoñ hêganônñ lau nañ sêmbo yomsu dau ñapu. Tu dinañ-nga lau hoñ si yom mba, ma ñac hoñ sic waê bu sêtap Anötö ndê matôc sa. ²⁰ B ocđinañ ñamalac dañ mbo dom, nañ tòm bu êmasañ yomsu sambob ñapep e Anötö lic inñ bu ñamalac gitêñ. Mba! Magoc Moses ndê yomsu tóc yac neñ sac asê têñ yac.

Yac dati lau gitêñ tu yac neñ dakêñ whiñ-nga

²¹ Kwahic dec Anötö tóc lêñ dati lau gitêñ-nga asê, nañ ñahu sip yomsu dom. Moses ti lau propet sêto yom pi lêñ dau muñ su. ²² Lau hoñ nañ sêkêñ whiñ Yisu Kilisi, nañ sêtap lêñ dau sa su, ma Anötö gêlic ñac bu lau gitêñ. Lêñ tigeñ dinañ gic waê lau Israel-nga ti lau sambob. ²³ Ñahu bu yac hoñ yac lau dakôm sac-nga, ma tu yac neñ sac-nga, dec gitôm dom bu datigasuc Anötö ti inñ ndê ñawasi atu. ²⁴ Magoc yac hoñ datôm bu dati lau gitêñ tu gwelen nañ Yisu Kilisi kôm tu nem yac si-nga. Anötö kêmasañ lêñ dinañ bu êmwasiñ yac ñambwa eñ. ²⁵ Inñ kêñ Yisu gitôm da bu hóc ñandê ô yac neñ sac ñagêyô, ma dakêñ whiñ bu dac nañ inñ kéc siñ, nañ hé wamba yac su têñ Anötö. Ñalêñ dinañ inñ tóc asê bu inñ Anötö gitêñ. Bu inñ gêlic sac gitôm gêñ ñambwa dom, magoc lau nañ sêkôm sac muñ-nga, nañ inñ hé ñac si yom dôn. Ma inñ kóc ndê ñalôm dôn ²⁶ e inñ kêñ lau hoñ si sac ñagêyô pi Yisu. Bocđinañ kwahic dec Anötö tóc asê bu inñ dau inñ gitêñ, ma inñ kêmasañ lêñ bu sam lau nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ bu lau gitêñ.

²⁷ Bocđinañ ñamalac dañ gitôm dom bu toc dau sa. Ñahu bu Anötö oc lic ñamalac dañ bu ñamalac gitêñ tu lêñ yomsu-nga dom, magoc tu lêñ dakêñ whiñ Yisu-nga. ²⁸ Mêtê nañ yac ahoc asê, nañ sôm bu yac dati lau gitêñ tu yac neñ dakêñ whiñ-nga, ma tu yac neñ sakin tañkuc yomsu-nga dom. ²⁹ Bocke? Anötö inñ lau Israel-nga tawasê si Anötö, me? Mba! Inñ lau Israel-nga si Anötö, ma lau gameñ apa-nga si Anötö bocđinañ. ³⁰ Bu Anötö tigeñ dê mbo, nañ sam lau hoñ nañ sêkêñ whiñ Yisu bu lau gitêñ, lau nañ sêñkuc pwac sêsê ñamlic ñatô-nga, ma lau nañ sêñkuc pwac dau dom bocđinañ. ³¹ Magoc mac gauc gêm bocke? Yac asôm yom pi lêñ dakêñ whiñ-nga tu bu asenñ Moses ndê yomsu su-nga, me? Aô wasôm têñ mac, mba andô! Yac apuc yomsu dau dôn.

4

Abraham kêñ whiñ Anötö dec ti ñgac gitêñ

¹ Gauc nem abañ Abraham ndê lêñ, oc whê gêñ sake sa têñ yac? ² Anötö sam Abraham bu ñgac gitêñ tu gêñ nañ inñ dau kôm-nga, a? Bu bocđinañ, dec oc tòm bu Abraham toc dau sa. Magoc Anötö gêlic inñ ñalêñ bocđinañ dom. ³ Bu sêto yom yêc, nañ sôm bocdec bu:

Abraham kêñ whiñ Anötö, ma tu dinañ-nga Anötö gêlic inñ bu ñgac gitêñ.

[Gen 15:6]

⁴ Ñgac nañ kôm gwelen nañ kóc inñ ndê ñaôli sa tòm mwasiñ ñambwa dom. Inñ tap ñaôli dau sa tu inñ kôm gwelen-nga. ⁵ Magoc asa nañ bu kêñ whiñ Anötö, dec Anötö oc êmwasiñ inñ ñambwa ma lic inñ bu ñamalac gitêñ. Inñ tap mwasiñ dau sa tu inñ kôm gwelen dañ-nga dom, magoc tap sa ñambwa tu inñ ndê kêñ whiñ-nga. Anötö dau kêmasañ lêñ bu lau sac sêti lau gitêñ.

⁶ Kirj Dawid sôm yom kainj tigenj pi ñamalac nanj Anötö kêmwasinj ma sam inj bu ñamalac gitêj, nanj tap mwasiñ dau sa ñambwa, ma tu gwelenj nanj inj kôm-ñga dom. Dawid to yom ma whê ñamalac kainj dinanj ndê ñahu atac ñayham-ñga sa bocdec bu:

⁷ Mac lau nanj Anötö suc mac nem sac kwi ma hu ñayom sinj, nanj atac ñayham sa. ⁸ Ma am asa nanj Anötö suc nem giso kwi ma oc gauc nem tiyham dom, nanj atac ñayham sa bocdinañ. *[BW 32:1-2]*

⁹ Mac gauc gêm bocke? Yom dau gic waê lau Israel-ñga nanj sêñkuc pwac sêsê ñamlic ñatô su-ñga, nanj tawasê, me gic waê lau nanj sêñkuc pwac dau dom, nanj sêwhinj? Yac asôm su, bu Anötö gélic Abraham bu ñgac gitêj tu inj ndê kêj whinj-ñga. ¹⁰ Bocke? Sêsê Abraham ndê ñamlic ñatô su, dec Anötö gélic inj bu ñgac gitêj, me? Wasôm mba. Anötö sam inj bu ñgac gitêj muñ su. ¹¹ Têj têm sêsê Abraham su dom, nanj inj kêj whinj, dec Anötö sam inj bu ñgac gitêj. Ma tiñambu Anötö kêmatinj pwac sêsê ñamlic-ñga têtj inj, gitôm dôhônj danj, bu puc yom pi inj ti ñgac gitêj tu kêj whinj-ñga, nanj dôñ. Bocdinañ Abraham inj ti lau gameñ apa-ñga nanj sêsê ñac dom magoc sêkêj whinj, nanj hoñ si damba. Ma tôm Anötö sam Abraham bu ñgac gitêj, goc ñalêj tigenj Anötö oc sam lau dau bu lau gitêj. ¹² Ma lau Israel-ñga nanj sêñkuc pwac sêsê ñamlic-ñga, nanj bu sêkêj whinj, dec Abraham ti ñac si damba bocdinañ. Bu ñac lau dau sêñkuc Abraham ndê lêtj kêtj whinj-ñga, nanj inj kêtj têtj têm sêsê inj su dom.

¹³ Anötö gêm mbec Abraham ma gic bata yom têtj inj ti inj ndê lau wakuc, bu ñac oc sêwêkainj nom sambuc. Ñac sêtap mbec dau ña-ñandô sa tu lêtj sêkêj whinj-ñga nanj kôm ñac sêti lau gitêj yêc Anötö angô-ñga, ma tu sêñkuc yomsu-ñga dom. ¹⁴ Lau bu sêtap Anötö ndê mbec ñamwasinj sa tu sêñkuc yomsu-ñga, dec lêtj dakêj whinj-ñga gitôm gêtj ñambwa, ma mwasiñ nanj Anötö gic bata bu kêtj têtj Abraham, nanj gitôm gêtj ñambwa bocdinañ. ¹⁵ Ñahu bu lau hoñ nanj sêñgili Moses ndê yomsu ma sêkôm sac, nanj sic waê bu oc sêtap Anötö ndê atac ñandê sa. Yomsu bu mba, goc yom tangili yomsu-ñga mba bocdinañ.

¹⁶ Ma bocdinañ lau nanj sêkêj whinj, nanj sêtap yom nanj Anötö gic bata têtj Abraham, nanj ña-ñandô sa gitôm mwasiñ ñambwa. Ma Anötö puc yom nanj inj gic bata têtj Abraham ndê lau wakuc, nanj dôñ. Inj puc dôñ têtj lau Israel-ñga nanj sêkôc inj ndê yomsu sa, nanj tawasê dom, magoc puc dôñ têtj lau nanj sêñkuc Abraham ndê lêtj kêtj whinj-ñga sêwhinj. Tu dinanj-ñga Abraham ti yac hoñ neñ damañ. ¹⁷ Tôm yom nanj Anötö sôm têtj Abraham, nanj sêto yêc bocdec bu:

Aô wakôm am ti lau toñ daêsam si damba. *[Gen 17:5]*

Bocdinañ Abraham nanj kêtj whinj Anötö, nanj ti yac hoñ neñ damañ yêc Anötö angô-ñga.

Ma Anötö, inj Anötö nanj ndê ñaclai atu yêc bu uñ lau batê sa sêmbo tali tiyham, ma bu sôm yom ña awha goc gêtj nanj yêc dom, nanj meñ hóc asê. ¹⁸ Abraham takwê gêtj nanj lau hoñ gauc gêm bu tôm dom bu oc ñandô sa. Ma Anötö tôte tata hoñ têtj Abraham goc sôm têtj inj bu:

Am nem wakuc oc sêtôm dinanj. *[Gen 15:5]*

Abraham kêtj whinj Anötö, dec kôm inj ti lau toñ daêsam si damba. ¹⁹ Abraham kêtjalê bu inj ndê yala ti 100 su, ma inj ndê licwalô pacndê su. Ma inj kêtjalê bu Sara ndê têm kôc balêkoc-ñga pacndê. Tigenj inj kôc

in ndé kên whin dôŋ ɲaŋga, ²⁰ ma atac lu-lu dom pi gêŋ naŋ Anötö gic bata têtŋ in. In kên whin ɲaŋga, ma po Anötö ndé waê sa. ²¹ In këyalê tidôn bu Anötö ndé ɲaclai yêc bu kôm gêŋ naŋ in gic bata, naŋ ɲandô sa. ²²⁻²³ Tu dinaŋ-ɲga dec sêto yom yêc bocdec bu:

Anötö gêlic in bu ɲgac gitêtŋ.

[Gen 15:6]

Yom dau sêto tu Abraham tawasê-ɲga dom. ²⁴ Sêto tu yac lau naŋ dakêtŋ whin Anötö naŋ uŋ yac neŋ Pômdau Yisu sa yêc lau batê-ɲga. Tu yac neŋ dakêtŋ whin-ɲga, dec Anötö oc lic yac bu lau gitêtŋ bocdinaŋ. ²⁵ Anötö kên Yisu mbac ndu tu yac neŋ sac-ɲga, ma uŋ in sa tiyham dec kêmasaŋ lêtŋ bu dati lau gitêtŋ.

5

Dati lau gitêtŋ ɲa-ɲandô

¹ Bocdinaŋ, tu yac neŋ dakêtŋ whin-ɲga, dec Anötö gêlic yac bu lau gitêtŋ. Ma tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ɲga, dec dambo Anötö aŋgô-ɲga ti atac pa su enj. ² Yisu gêlêc gatam su têtŋ yac bu dambo Anötö ndé mwasiŋ ɲalôm, tu yac neŋ dakêtŋ whin-ɲga. Yac datap mwasiŋ dau sa su, ma bocdinaŋ dec dambo ti atac ɲayham tu gêŋ naŋ dakêtŋ batan dambo, naŋ bu oc datap Anötö ndé ɲawasi sa. ³ Ma gêŋ daŋ tiyham. ɲawapac bocke naŋ dahôc tu dakêtŋ whin Yisu-ɲga, naŋ dahôc ti atac ɲayham bocdinaŋ. Bu yac tanyalê bu gêŋ wapac naŋ pi yac, naŋ gêm yac sa bu dalhac ɲaŋga. ⁴ Ma yac bu dati lau dalhac ɲaŋga-ɲga, dec tôc asê bu yac lau naŋ datôm bu dahôc gêlêc saê. Ma tu yac dahôc gêlêc saê-ɲga, dec puc yac dôŋ bu dakêtŋ batan gêŋ naŋ Anötö gic bata. ⁵ Ma yac neŋ dakêtŋ batan oc ɲandô mbasi dom, ma bocdinaŋ yac oc mayan dauŋ dom. Bu yac tanyalê Anötö ndé mêtê atac whin yac-ɲga su, tu ɲalau Dabuŋ naŋ in kên sip yac neŋ ɲalôm-ɲga.

Yisu Kilisi hê wamba Anötö tu yac-ɲga

⁶ Têtŋ têtŋ yac tanyalê Anötö su dom, ma licwalô mba tu danem dauŋ sa-ɲga, naŋ Anötö këkin Yisu bu mbac ndu tu yac-ɲga, tôm têtŋ naŋ in dau këyalin sa su. ⁷ Lau daŋ oc sêmbac ndu tu ɲamalac gitêtŋ daŋ-ɲga dom. Me mac gauc gêm bocke? ɲamalac daŋ oc tôm bu puc dau dôŋ ma mbac ndu tu ɲamalac ɲayham daŋ-ɲga, me mba? ⁸ Tigenj Kilisi mbac ndu tu yac lau dakôm sac-ɲga. Ma ɲalêtŋ dinaŋ dec Anötö tôc in ndé atac whin yac asê.

⁹ Kwahic dec yac lau naŋ dakêtŋ whin Yisu, naŋ dati lau gitêtŋ tu dac naŋ in kêtŋ siŋ-ɲga. Ma bocdinaŋ yac tanyalê tidôn bu Yisu oc nem yac sa, têtŋ ndoc Anötö êŋsahê lau hoŋ-ɲga. Ma yac oc datap Anötö ndé atac ɲandê sa dom. ¹⁰ Muŋ-ɲga yac neŋ sac kôm yac dambo datôm Anötö ndé ɲacyo, magoc in hê wamba yac ɲa in ndé Atu ndé mbac ndu. Kwahic dec in hê wamba yac su, ma in ndé Atu mbo tali tiyham, dec tanyalê bu yomandô, in oc nem yac si têtŋ bêc ɲambu-ɲga. ¹¹ Ma gêŋ daŋ whin bocdec bu. Tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi hê wamba yac têtŋ Anötö-ɲga, dec yac dambo ti atac ɲayham atu, tu dati Anötö ndé lau-ɲga.

Adam ti dambac ndu ɲahu, ma Yisu ti dandöc tarli ɲahu

¹² Sac hôc asê nom tu ɲamalac tigenj-ɲga. Ma lêtŋ dambac ndu-ɲga hôc asê nom tu sac-ɲga. Lau nom-ɲga hoŋ sêkôm sac, ma tu dinaŋ-ɲga ɲac

sêmbac ndu. ¹³ Sac hôc asê nom muŋ su, ma tiŋambu Anötö kêŋ iŋ ndê yomsu têtŋ Moses. Ma yomsu bu mba, goc ŋalêŋ mba bu Anötö hê lau si yom dôn tu sêŋgili yomsu-ŋga. ¹⁴ Bocdinaŋ lau naŋ sêŋkuc Adam e meŋ têtŋ têtŋ naŋ Anötö kêŋ yomsu têtŋ Moses, naŋ sêŋgili Moses ndê yomsu dau ŋadaŋ dom. Magoc Anötö gic yomsu ŋgac ŋamata-ŋga Adam, ma iŋ kêtŋgili yomsu dau. Ma lau naŋ sêŋkuc Adam, naŋ sêmbac ndu tu sêwêkaiŋ iŋ ndê sac ŋagêyô-ŋga. Ŋgac ŋamata-ŋga Adam iŋ tôm dôhôn naŋ danem dôhôn whiŋ ŋgac naŋ meŋ sa kêtŋkuc iŋ. ¹⁵ Lau daêsam sêmbac ndu tu ŋgac tigeŋ ndê sac-ŋga. Magoc Anötö ndê mwasinŋ naŋ kêŋ ŋambwa têtŋ lau tu ŋgac tigeŋ Yisu Kilisi-ŋga, naŋ gêm lau daêsam sa kêtŋlêc. Bocdinaŋ gêtŋ lu dinaŋ, Anötö ndê mwasinŋ ma Adam ndê sac, naŋ sêtôm dau dom. ¹⁶ Yomandô. Anötö ndê mwasinŋ hôc gêtŋlêc ŋgac tigeŋ ndê sac. Bu ŋgac tigeŋ ndê sac hê Anötö ndê matôc pi lau daêsam, magoc lau sac daêsam sêti lau gitêtŋ tu Anötö ndê mwasinŋ-ŋga. ¹⁷ Tu ŋgac tigeŋ ndê sac-ŋga, dec ŋaclai dambac ndu-ŋga gêm gôliŋ lau nom-ŋga hoŋ. Magoc tu ŋgac tigeŋ Yisu Kilisi-ŋga, lau naŋ sêtap Anötö ndê mwasinŋ sêti lau gitêtŋ-ŋga sa, naŋ oc sêmbo tali ma sênem gôliŋ sêwhiŋ iŋ têtŋ têtŋ ŋambu-ŋga.

¹⁸ Bocdinaŋ, lau hoŋ sic waê bu sêtap matôc sa tu sac tigeŋ dinaŋ-ŋga. Magoc lau hoŋ naŋ sêkêtŋ whiŋ, naŋ sêti lau gitêtŋ ma sêtap mwasinŋ dandôc taŋli-ŋga sa, tu gwelenŋ gitêtŋ tigeŋ naŋ Yisu Kilisi kôm-ŋga. ¹⁹ B u ŋgac tigeŋ danŋapêc têtŋ Anötö, dec lau daêsam sêti lau sêkôm sac-ŋga. Magoc ŋgac tigeŋ danŋa wambu Anötö, dec kêmasaŋ lêtŋ bu lau daêsam oc tôm bu sêti lau gitêtŋ.

²⁰ Lau hoŋ sêwêkaiŋ Adam ndê sac ŋagêyô, magoc Anötö kêŋ ndê yomsu têtŋ lau tu bu sêŋyalê si sac-ŋga. Magoc têtŋ ndoc lau si sac kêsôwec tiatu, naŋ Anötö ndê mwasinŋ suc sac kwi-ŋga kêsôwec tiatu andô hôc gêtŋlêc sac su. ²¹ Têtŋ ŋamata-ŋga sac gêm gôliŋ lau hoŋ ma tu dinaŋ-ŋga ŋac sêmbac ndu. Ma ŋalêŋ tigeŋ kwahic dec Anötö ndê mwasinŋ gêm gôliŋ lau naŋ sêkêtŋ whiŋ ma sêti lau gitêtŋ, ma kêŋ ŋac sêndôc tali ŋapaŋ tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.

6

Dapuc dômwêŋ sac tu Kilisi-ŋga

¹ Mac gauc gêm bocke? Yac dakôm sac ŋapaŋ bu Anötö ndê mwasinŋ suc sac kwi-ŋga êŋsôwec tiatu ŋapaŋ, me? ² Mba andô! Yac dahu mêtê sac siŋ su, gitôm lau batê naŋ sêhu gêtŋ nom-ŋga siŋ. ³ Anŋô. Busaŋgu naŋ piŋ yac dôn tam damiŋ Yisu Kilisi, naŋ piŋ yac dôn tam damiŋ iŋ ndê mbac ndu whiŋ. Mac aŋyalê yom dau, me mba? ⁴ Mac aŋyalê bu Yisu Kilisi mbac ndu ma sêŋsuhunŋ iŋ. Ma busaŋgu naŋ yac daliŋ su, naŋ gitôm Anötö kêsuhunŋ yac dawhiŋ Yisu Kilisi. Ma tu dinaŋ-ŋga tôm Damaŋ uŋ Yisu sa akêtŋ lau batê-ŋga ŋa iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi atu, dec kwahic dec iŋ gêtŋlic yac gitôm lau naŋ sêtisa tiyham, ma bocdinaŋ taŋsêlêŋ ti dasa neŋ lêtŋ tiwakuc.

⁵ Busaŋgu naŋ daliŋ, naŋ piŋ yac dôn tam damiŋ Yisu ndê mbac ndu, dec tôm yac dambac ndu dawhiŋ iŋ. Ma piŋ yac dôn tam damiŋ iŋ ndê tisa akêtŋ lau batê-ŋga bocdinaŋ. ⁶ Tu dinaŋ-ŋga dec aŋyalê ŋapep bu yac neŋ ŋalôm akwa sac-ŋga, naŋ Anötö gic pi a gicso dau whiŋ Yisu, tu bu ŋalôm akwa nem gôliŋ yac dom, ma dambo datôm lau akiŋ mêtê sac-ŋga

tiyham dom. ⁷ Bu yac dambac ndu dawhiñ Kilisi su, ma asa nan mbac ndu su, nan Anötö kégapwêc in su yêc sac ña-ñaclai.

⁸ Yac dambac ndu su dawhiñ Kilisi, ma bocdinañ yac dakêñ whiñ bu yac oc dambo tanli dawhiñ in. ⁹ Nahu bu yac tanyalê bu Anötö uñ Kilisi sa akêñ lau batê-nga, ma tu dinañ-nga tòm dom bu in mbac ndu tiyham. Ñaclai dambac ndu-nga oc êngwiniñ in tiyham dom. ¹⁰ Bu in mbac ndu, ma in ndê mbac ndu tigen dinañ gêmli lau hoñ si sac ñatóp. Ma kwahic dec in mbo tali tiyham, ma mbo tali tu bu po Anötö ndê waê sa-nga.

¹¹ Nalêñ tigen akôc gauc pi daôm bocdec bu, mac ahu mêtê sac siñ su, gitôm lau batê sêhu gêñ nom-nga siñ. Ma kwahic Anötö piñ mac dôñ am damiñ Yisu Kilisi, dec mac ambo tamli awhiñ in, tu bu apo Anötö ndê waê sa-nga. ¹² Sac tac whiñ bu ti nem ñadau, ma hê mac bu akôm mêtê sac ñapañ. Bocdinañ ayob daôm bu sac nem gôliñ mac nem ñamlic ñagêñ dañ dom. ¹³ Ayob tanôm ti amam ma ñamlic ñagêñ hoñ bu sênem akiñ sac dom. Magoc akêñ daôm sambuc têtñ Anötö, atôm lau nan sêtisa akêñ lau batê-nga ma sêmbo tali. Ma akêñ nem ñamlic ñagêñ hoñ tu anem akiñ Anötö-nga, ma akôm mêtê gitêñ ej. ¹⁴ Bu in solop dom bu sac ti ñadau mac tiyham. Nahu bu mac ambo yomsu ñapu tòm muñ-nga lê dom, kwahic dec mac ambo Anötö ndê mwasin ñapu.

Dati Anötö ndê lau akiñ lêtñ gitêñ-nga

¹⁵ Mac gauc gêm bocke? Yac dambo yomsu ñapu dom, magoc dambo Anötö ndê mwasin ñapu. Bocdinañ yac oc dakôm sac ñapañ, a? Aô wasôm têtñ mac, mba andô! ¹⁶ Anjô su nan. Gêñ bocke nan mac asôc ñapu, nan ti nem ñadau. Sac bu ti nem ñadau, dec mac oc awêkain señ ambac ndu-nga. Magoc mac bu akêñ Anötö ti nem ñadau ma danam wambu in, dec mac oc ati lau gitêñ. Mac anyalê yom dau, me mba? ¹⁷ Muñ-nga mac ati mêtê sac ndê lau akiñ ñambwa. Magoc danem danje Anötö bu kwahic dec mac akêñ nem ñalôm sambuc bu danam wambu yom nan yac andôhôn mac, ma akôc sa su. ¹⁸ Kilisi kégapwêc mac su yêc sac ña-ñaclai, ma mac ac waê bu asa Anötö ndê lêtñ gitêñ, gitôm lau akiñ sic waê bu danja wambu si ñadaui.

¹⁹ Mac nem gauc sa pi lau sêkêñ whiñ-nga si lêtñ wakuc dom, dec aô gam dôhôn pi lau akiñ ñambwa ti ñadaui nom-nga si lêtñ, bu wawhê sa yêc awê têtñ mac. Muñ-nga mac akêñ nem amam ti gahim ma mac nem gêñ hoñ tu sênem akiñ mêtê sac ma mêtê ñadômbwi-nga. Magoc kwahic dec akêñ nem gêñ hoñ bu ati lau akiñ nan sêsa lêtñ gitêñ ej, e ati lau dabuñ. ²⁰ Têtñ ndoc mac ambo atôm lau akiñ mêtê sac-nga, nan mac ac ahê lêtñ gitêñ gacgeñ. ²¹ Muñ-nga lê mac atap ñandô ñayham bocke sa tu lêtñ nan kwahic dec kêtñ maya mac nan-nga? Lêtñ sac-nga dau nan ña-ñandô dambac ndu goc. ²² Magoc kwahic dec Kilisi kégapwêc mac su yêc mêtê sac, ma mac ati Anötö ndê lau akiñ. Ma sakin wakuc dindéc ña-ñandô, nan mac ati lau dabuñ ma oc andôc tamli ñapañ. ²³ Bu ñaôli nan gic waê lau nan sêsa lêtñ sac-nga, nan sêmbac ndu. Magoc mwasin nan Anötö bu kêtñ ñambwa têtñ yac lau nan dakêñ whiñ, nan dandôc tanli ñapañ, tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga.

7

Pol whê yomsu, ma Nalau Dabuñ si gôliñ sa

¹ O asidôwai, mac lau naŋ aŋyalê yomsu tidôŋ. Mac aŋyalê su bu yomsu hêganôŋ lau têtŋ ndoc sêmbo tali eŋ. ² Akôc gauc pi yomsu lauwhê ti ŋgac sênem dau-ŋga. Awhê daŋ bu nem ŋgac sa su, naŋ goc yomsu dau sô iŋlu nakweŋ dôŋ, tôm têm nakweŋ mbo tali. Magoc iŋ nakweŋ bu mbac ndu, goc awhê dau mbo yomsu dau ndê gôliŋ ŋapu tiyham dom. ³ Iŋ bu nem ŋgac wakuc têtŋ têm nakweŋ mbo tali dôŋ mbo, naŋ dasam iŋ bu awhê kôm mockaiŋ-ŋga. Magoc iŋ nakweŋ bu mbac ndu, goc yomsu sô iŋlu dôŋ-ŋga pacndê, ma iŋ bu nem ŋgac wakuc, goc dasam iŋ bu awhê mockaiŋ-ŋga dom.

⁴ Ma ŋalêŋ tigeŋ aneŋ asidôwai, tu Anötö piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi-ŋga, dec tôm mac ambac ndu su, ma ambo yomsu ndê gôliŋ ŋapu tiyham dom. Ma kwahic dec mac atap nem ŋadau wakuc sa, naŋ Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec yac danem ŋandô ŋayham tu Anötö-ŋga dandic ŋawaê. ⁵ Bu têtŋ ndoc yac dakêŋ whiŋ su dom, naŋ yac neŋ ŋalôm akwa gêm gôliŋ yac. Ma mêtê sac naŋ yomsu sôm bu dakôm dom, naŋ ŋalôm akwa kac yac bu dakôm. Ma mêtê dau ŋa-ŋandô naŋ dawêkaiŋ seŋ dambac ndu-ŋga. ⁶ Magoc kwahic dec yac dambac ndu su ma dahu gêŋ naŋ sô yac dôŋ, naŋ siŋ. Kilisi kêgapwêc yac su yêc yomsu akwa naŋ sêto su yêc, ma kwahic dec tam akiŋ Anötö ma taŋkuc lêtŋ wakuc naŋ ŋalau Dabuŋ tôc têtŋ yac.

Moses ndê yomsu tôc sac asê tiawê

⁷ Bocdinaŋ dasôm yom bocke pi yomsu? Yomsu iŋ gêŋ sac me? Mbaŋi andô! Yomsu bu yêc dom, dec aô oc waŋyalê mêtê sac ŋalêŋ nde? Yomsu daŋ sôm bu, "Tamgatu gêŋ dom." Ma tu dinaŋ-ŋga dec aô kayalê bu mêtê taŋgatu gêŋ-ŋga iŋ mêtê sac. ⁸ Magoc sac kêsâlê lêtŋ bu êŋgili aneŋ ŋalôm e taŋgatu gêŋ ŋapaŋ, ma yomsu ŋayao tôc lêtŋ dau têtŋ sac. Yomsu bu mba, goc sac ŋa-ŋaclai dau oc pacndê bocdinaŋ. ⁹ Muŋ-ŋga aô kayalê yomsu dom, ma gambo ŋayham ma gauc gêm sac dom. Magoc têtŋ ndoc aô kadôhôŋ yomsu, naŋ sac ŋa-ŋaclai tisa ti ŋaŋga e aô kayalê bu gawêkaiŋ seŋ wambac ndu-ŋga. ¹⁰ Aô gatap sa bu yomsu hoŋ naŋ Anötö kêtŋ tu bu wê lau sêsa seŋ sêmbo tali-ŋga, naŋ wê aô gasa seŋ wambac ndu-ŋga. ¹¹ ŋahu bu yomsu dau kêtŋ ŋasawa têtŋ sac, dec sôc meŋ e ndê ŋaclai tim aô, ma wê aô gasa seŋ wambac ndu-ŋga. ¹² Bocdinaŋ dasôm sake? Dasôm bu yomsu dau iŋ sac, a? Mba! ŋagôliŋ hoŋ naŋ Moses to, naŋ gêŋ dabuŋ. Ma Anötö ndê yomsu hoŋ, naŋ gêŋ dabuŋ, ma gitêtŋ, ma ŋayham.

¹³ Mac gauc gêm bocke? Gêŋ ŋayham dinaŋ wê aô gasa seŋ wambac ndu-ŋga? Mba andô! Magoc tu yomsu-ŋga dec aô kayalê bu gakôm sac ma gawêkaiŋ seŋ wambac ndu-ŋga. Ma yomsu dau tôc asê bu mêtê sac iŋ gêŋ sac sambuc.

ŋalôm akwa ndê lêtŋ so ŋalau Dabuŋ ndê lêtŋ

¹⁴ Yac taŋyalê bu Anötö ndê yomsu iŋ ŋalau Dabuŋ ndê gêŋ. Magoc aneŋ ŋalôm akwa kêkuc ŋalau ndê lêtŋ dom, dec aô gati ŋgac akiŋ mêtê sac-ŋga. ¹⁵ Bu gêŋ naŋ aô gakôm, naŋ kayalê dom. Mêtê naŋ aô tac whiŋ bu wakôm, naŋ gakôm dom. Magoc mêtê naŋ aô atac tec, naŋ gakôm ŋapaŋ. ¹⁶ Mêtê sac naŋ gakôm, naŋ yomsu dau sôm bu mêtê so. Ma tu aô dauŋ atac tec mêtê sac naŋ gakôm-ŋga, dec galic bu yomsu iŋ solop ma ŋayham. ¹⁷ Bocdinaŋ dec aô dauŋ gakôm gêŋ dau dom, magoc sac naŋ yêc aneŋ ŋalôm, dec kêgili aô bu wakôm gêŋ dau. ¹⁸ Aô kayalê bu gêŋ

ñayham dan yêc aneñ ñalôm akwa dom. Bu aô tac whiñ bu wakôm mêtê ñayham, magoc aô gakôm dom. ¹⁹ Bu aô gakôm mêtê nañ aô atac whiñ bu wakôm, nañ dom, magoc mêtê nañ aô atac tec bu wakôm, nañ dec aô gakôm ñapañ. ²⁰ Ma tu gakôm gêñ nañ aô atac tec bu wakôm-nga, goc wasôm bu aô dauñ gakôm gêñ dau dom, magoc sac nañ yêc aneñ ñalôm, dec kégili aô bu wakôm gêñ dau.

²¹ Bocdinañ aô gatap ñagôlinj bocdec sa yêc aneñ ñalôm. Aô bu wakôm mêtê ñayham, magoc sac kêti aô ahuc ñapañ. ²² Bu yêc aneñ gatuñ aô galic Anötö ndê yomsu gitôm gêñ atac whiñ-nga. ²³ Magoc aô kasahê bu ñagôlinj dau-nga dan gêm gôlinj yêc aneñ ñamlic, ma bu wê aô amañ ti gahiñ ma aneñ gêñ hoñ bu sêkôm sac ñapañ. Ñagôlinj sac-nga dau gic siñ têtñ ñagôlinj ñayham nañ aô gauc gêm bu wakôm, ma kégwiniñ aô dôñ gitôm ñgac gapocwalô-nga. ²⁴⁻²⁵ Bocdinañ aô wasôm yom bocdec bu. Aneñ gauc gêm bu wati ñgac akiñ nañ sôc Anötö ndê yomsu ñapu, magoc aneñ ñalôm akwa gêm akiñ ñagôlinj sac-nga ñapañ. Oyaê, asa oc êñgaho aô ñgac sac dec su, yêc ñalôm akwa nañ wêkaiñ señ wambac ndu-nga? Magoc kwahic dec Anötö kégaho aô su, ma tu dinañ-nga dec wanem danje in tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga.

8

Dambo tañli tu Ñalau Dabuñ-nga

¹ Bocdinañ dec yac lau nañ Anötö piñ yac dôñ tam damiñ Yisu Kilisi, nañ kwahic dec tañyalê bu yac oc datap matôc sa dom andô. ² Ñahu bu Ñalau gêm gôlinj yac, ma kêtñ yac dambo tañli tu Yisu Kilisi-nga, ma kégapwêc yac su yêc ñaclai sac ti dambac ndu-nga nañ muñ-nga gêm gôlinj yac. ³ Tu yac neñ ñalôm akwa-nga, dec gitôm dom bu tañkuc Anötö ndê yomsu. Ma bocdinañ yomsu dau gitôm dom bu kôm yac dati lau gitêtñ. Magoc Anötö kêmasañ lêtñ bu kôm yac dati lau gitêtñ bocdec bu. In kêtñ in ndê Atu tigerñ meñ mbo nom ti ñamalac tôm lau sac nom-nga. Ma kêtñ in ti da tu yac neñ sac-nga. Ñalêtñ dinañ Anötö kêtñ ñamalac hoñ si sac ñagêyô pi ndê Atu ma kématôc in gitôm ñamalac sac dan. ⁴ In kôm gêñ dau, tu bu yac dasa neñ lêtñ tañkuc ñalôm akwa dom, magoc dasa neñ lêtñ tôm Ñalau Dabuñ gêm gôlinj yac, dec dakôm mêtê gitêtñ eñ, tôm yomsu tôc têtñ yac.

⁵ Lau nañ sêsa si lêtñ sêñkuc ñalôm akwa, nañ gauc gêm mêtê nañ ñalôm akwa kôm, nañ ñapañ. Magoc lau nañ sêsa si lêtñ tôm Ñalau Dabuñ gêm gôlinj ñac, nañ gauc gêm mêtê nañ Ñalau tac whiñ bu sêkôm, nañ ñapañ. ⁶ Ñamalac nañ ndê gauc sap mêtê ñalôm akwa-nga dôñ ñapañ, nañ gacgeñ mbo señ mbac ndu-nga. Magoc asa nañ ndê gauc sap mêtê nañ Ñalau Dabuñ tac whiñ, nañ dôñ ñapañ, nañ mbo señ ndôc tali-nga ma tap yom malô sa. ⁷ Bu gauc ñalôm akwa-nga, in êlêmê kêtñ kisa têtñ Anötö, ñahu bu in sôc Anötö ndê yomsu ñapu dom, ma bu gauc nem bu sôc ñapu, dec oc tôm dom. ⁸ Lau nañ si ñalôm akwa gêm gôlinj ñac, nañ oc tôm dom bu Anötö lic ñac ñayham.

⁹ Magoc ñalôm akwa gêm gôlinj mac dom, Anötö ndê Ñalau mbo mac nem ñalôm ma gêm gôlinj mac. Kilisi ndê Ñalau bu mbo mac nem ñalôm dom, dec mac ati Kilisi ndê gêñ dom. ¹⁰ Mac nem ñamlic wêkaiñ señ ambac ndu-nga tu mac akôm sac-nga. Magoc Kilisi mbo mac nem ñalôm ma Anötö gêlic mac bu lau gitêtñ, ma tu dinañ-nga dec mac nem gatôm

wêkainj seŋ ambo tamli-nga. ¹¹ Anötö naŋ uŋ Yisu Kilisi sa akêŋ lau batê-nga, naŋ ndê Njalau mbo nem ŋalôm, ma bocdinaŋ dec Anötö oc uŋ mac nem ŋamlic naŋ wêkainj seŋ ambac ndu-nga, naŋ sa mbo tali tiyham tu inj ndê Njalau-nga.

Njalau Dabuŋ kôm yac dati Anötö ndê balêkoc

¹² Bocdinaŋ asidôwai, lêŋ wakuc yêc naŋ gic yac ŋawaê bu taŋkuc-nga, ma dasa lêŋ ŋalôm akwa-nga tiyham dom. ¹³ Njahu bu asa naŋ sa lêŋ dinaŋ, oc mbac ndu. Magoc mac bu apuc dômwêm mêtê ŋalôm akwa-nga ŋa Njalau ndê ŋaclai, dec mac oc ambo tamli. ¹⁴ Bu lau naŋ Anötö ndê Njalau gêm gôlinj ŋac, naŋ sêti Anötö ndê balêkoc. ¹⁵ Mac akôc Njalau dau su, ma inj kôm mac ati lau akinj naŋ atoc nem ŋadac, naŋ dom. Mba! Njalau dau kôm mac ati Anötö ndê atui awhê ma ŋgac, ma tôm bu ata Anötö bocdec bu, "Damaŋ, Damaŋ." ¹⁶ Ma Njalau dau gêm yac neŋ gatuŋ sa, dec tanyalê bu dati Anötö ndê balêkoc, yomandô. ¹⁷ Ma yac bu dati Anötö ndê balêkoc, dec yac oc dawêkainj Anötö ndê gêŋ lêŋsêm dawhiŋ Kilisi. Yomandô! Yac bu taŋkuc Kilisi ndê lêŋ hóc ŋandê-nga, dec oc datap ŋawasi sa dawhiŋ inj bocdinaŋ.

Nawasi naŋ oc meŋ sa têt têt ŋambu-nga

¹⁸ Têt ndoc aô gakôc gauc pi waêŋ ŋayham ti ŋawasi naŋ yac oc datap sa têt têt ŋambu-nga, naŋ galic gêŋ wapac hoŋ naŋ kwahic dec dahôc dambo nom, naŋ gitôm gêŋ sauŋ. ¹⁹ Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ yêc nom, naŋ sêmbo sêtôm yac lau naŋ dakêŋ batan ma dahôŋ têt naŋ Anötö oc tôc inj ndê balêkoc asê tiawê. ²⁰ Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ sêtisac sêwhiŋ yac ŋamalac. Gêŋ dau si atac whiŋ lêŋ bocdinaŋ dom, magoc têt ndoc Anötö pucbo nom tu ŋamalac si sac-nga, naŋ inj ndê yom kêŋ sac gêŋ hoŋ. Magoc yac dakêŋ batan ²¹ bu tiŋambu Anötö oc êŋgapwêc gêŋ hoŋ su yêc lêŋ sêtisac-nga. Ma têt têt dinaŋ ŋawapac dau oc êŋgwinij yac lau naŋ dati Anötö ndê balêkoc, me gêŋ dan naŋ Anötö kêŋ, naŋ tiyham dom, ma yac ti gêŋ hoŋ oc dambo ŋayham ma ti ŋawasi eŋ.

²² Yac tanyalê bu têt têt ŋamata-nga e meŋ, gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ, naŋ sêhóc ŋawapac gitôm awhê naŋ bu kôc balêkoc, dec kêsahê ŋandê ma taŋ. ²³ Ma ŋawapac dau kêgwinij gêŋ nom-nga tawasê dom, magoc kêgwinij yac ŋamalac whiŋ, dec dambo ti dangi yêc neŋ ŋalôm. Yomandô yac dakôc Njalau Dabuŋ su gitôm gêŋ ŋandô mbêc ŋayham. Tigeŋ gêŋ ŋatô naŋ Anötö gic bata bocdec bu, inj oc kôc yac sa dambo dawhiŋ inj datôm inj ndê balêkoc, ma nem yac si yêc ŋawapac nom-nga, naŋ ŋandô sa su dom. Bocdinaŋ kwahic dec yac dahôŋ ti dakêŋ batan gêŋ ŋayham naŋ oc meŋ sa. ²⁴ Têt ndoc yac dakêŋ whiŋ ma datap Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-nga sa, naŋ yac dakêŋ batan bu oc datap gêŋ dinaŋ sa whiŋ. Magoc yac neŋ dakêŋ batan njahu sip gêŋ naŋ datap sa su, naŋ dom. Yac bu datap sa su, dec yac oc dakêŋ batan dom. ²⁵ Kwahic dec yac dakêŋ batan gêŋ naŋ dalic su dom, ma dahôŋ dambo ti atac pa su eŋ.

Njalau Dabuŋ gêm yac sa tu daten mbec-nga

²⁶ Ma gêŋ dan whiŋ bocdec bu. Njalau Dabuŋ oc nem yac sa têt ndoc yac bu daten mbec magoc dapônda dauŋ tu gêŋ naŋ gic waê bu daten mbec pi-nga. Njalau dau oc nem yac awhaŋ têt Anötö, pi dangi naŋ yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ tôm dom bu yac dauŋ dasôm asê. ²⁷ Ma Anötö naŋ

kêyalê ñamalac si ñalôm e pi sa, nañ oc ngô mbec dau, ñahu bu inlu ndê Ñalau sêkôm si gêñ hoñ ña gauc tigenj. Ma Ñalau dau tenj mbec tu lau dabuñ-nga, kêkuc Anötö ndê atac whiñ solop.

Gêñ dañ gitôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiñ

²⁸ Ma yac lau nañ Anötö kêgalêm yac sa dati inj ndê lau, tôm inj dau gauc gêm tidônj, nañ tanjalê bu inj gêm gôlinj gêñ hoñ, bu ti yac lau nañ atac whiñ inj, nañ neñ ñayham. ²⁹ Bu yac dahôc asê nom su dom, magoc Anötö kêyalê yac muñ su, ma kêyalinj yac sa bu oc datôm inj Atunğac dau. Ma bocdinañ inj ndê Atunğac ti ngac mbêc, ma yac dati inj asi ti lhuwêi daêsam. ³⁰ Ma yac lau nañ inj kêyalinj yac sa gwanaj su, nañ inj kêgalêm yac, ma kêmasañ lêñ tu dati lau gitêñ ma datap inj ndê ñawasi sa-nga.

³¹ Bocdinañ dasôm sake pi gêñ hoñ nañ Anötö kôm tu yac-nga? Yac bu dambo Anötö ndê mwasiñ ñapu, dec ñacyo bocke oc ku yac dulu? ³² Inj kêgamiñ inj dau ndê Atu têtñ yac dom, magoc kêkinj inj meñ mbac ndu tu yac hoñ-nga. Ma bocdinañ dec tôm dom bu inj êngamiñ gêñ dañ têtñ yac, inj oc êmwasiñ yac ña gêñ bocke nañ dapônda nañ. ³³ Inj dau kêyalinj yac sa, ma puñ yac dôñ ma sam yac bu lau gitêñ. Tu dinañ-nga dec asa gitôm bu oc êngôlinj yom dañ pi yac têtñ inj? ³⁴ Ma asa gitôm bu oc êmatôc yac ma señ yac su? Ñalêñ mba. Ñahu bu Yisu Kilisi nañ mbac ndu ma Anötö uñ inj sa mbo tali tiyham, nañ ndôc Anötö ndê amba andô-nga, ma gêm yac awhañ têtñ inj. ³⁵⁻³⁶ Ma asa oc tôm bu êngaho yac su yêc Kilisi ndê atac whiñ ñalôm? Ñawapac daêsam sêyêc, tôm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Tôm bêc hoñ lau tac whiñ bu sêndic yac ndu tu am-nga.

Ñac sêlic yac datôm domba bu sêndic ndu-nga.

[BW 44:22]

Yac bu dahôc ñawapac me ñandê, ma lau bu sêkêñ kisa yac me sêndic yac ña bienj, me yac bu dapônda gêñ daneñ-nga me ñakwê, me yac bu datap gêñ ti ñaclai nañ bu señ yac su-nga sa, goc gêñ dinañ ñadañ oc tôm dom bu êngaho yac su yêc Kilisi ndê atac whiñ ñalôm. ³⁷ Mba andô! Tu Kilisi nañ atac whiñ yac-nga, nañ dec gêñ hoñ dinañ ñadañ oc tôm dom bu ku yac dulu. ³⁸⁻³⁹ Aêc! Aô kayalê tidônj bu gêñ dañ oc tôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiñ, nañ datap sa tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga. Mba! Yac bu dambac ndu me dambo tanli, yac bu dapi lôc baliñ me dasip gwêc ñalôm dandi, tigenj oc tôm dom bu daso Anötö ndê atac whiñ. Ma añela me ñalau sac me gêñ kwahic dec-nga me gêñ nañ oc meñ sa tinambu-nga, me ñaclai tidau-tidau me gêñ hoñ nañ Anötö kênj, nañ ñadañ oc tôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiñ.

9

Pol tawalô lau Israel-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu dom

¹ Tu Kilisi nañ aô gakêñ whiñ-nga, dec aô wasôm yom ñandô têtñ mac. Aô oc wañsau mac dom. Ma yêc aneñ ñalôm, nañ Ñalau Dabuñ gêm gôlinj, dec kayalê tidônj bu aneñ yom inj yom ñandô enj. ² Aô wasôm têtñ mac bu aneñ ñalôm ñawapac ñapanj ma kasahê ñandê atu, tu lau Israel-nga daêsam nañ sêkêñ whiñ Kilisi dom-nga. ³ Lau dau aneñ asidôwai ti lhuñwêi Israel-nga, nañ yac mba ñahu tigenj. Ma aô tac whiñ ndu andô bu ñac lau dau sêkêñ whiñ Kilisi. Aêc, tôm Anötö êmasuc aô su yêc Kilisi-nga, me lic aô gitôm ngac sac sambuc, magoc lêñ dau bu nem ñac sa tu sêkêñ whiñ Yisu-nga, dec aô oc walic ñayham bu wahôc ñawapac dau.

⁴ Lau Israel-nga dinan Anötö këyalin ñac sa bu sêti in ndê lau, ma hoc in ndê ñawasi asê têtj ñac. In këmatin pwac whin ñac si apai, ma gic bata gêtj ñayham daésam tu nem ñac sa-nga. In kêtj yomsu ti sakin lôm dabun-nga têtj ñac. ⁵ Ñac hon sêsa akêtj apai nan Anötö dau këyalin sa sêti in ndê lau. Ma lau Israel-nga si †Mesaya dau meñ sa akêtj apai dinan si dac ñapu. Kilisi dau dinan in Anötö ñandô ma gêtj hon ñadau, dec gic waê bu tampin in tòm bêc hon. Yomandô!

Anötö ndê lêtj ênyalin lau sa-nga

⁶ Anötö gic bata mwasin hon dinan têtj lau Israel-nga. Magoc tu ñac si daésam sêkêtj whin Yisu dom-nga, dec dasôm bu Anötö ndê yom dau ñandô mba lec dom. Mba! Ñahu bu lau hon nan sêsa akêtj †Jakob, nan sêti lau Israel-nga ñandô, nan Anötö këyalin ñac sa, nan dom. ⁷ Ma ñalêtj tigen, lau hon nan sêsa akêtj Abraham, nan dasam ñac bu Abraham atui ñandô dom. Tòm yom nan Anötö sôm têtj Abraham bocdec bu:

Lau oc sêsam lau wakuc nan sêsa akêtj Aisak bu am nem gôlôwac ñandô. [Gen 21:12]

⁸ Yom dau ñahu bocdec bu, Ismael lu Aisak lu-lu sêsa akêtj Abraham. Magoc Ismael ti ndê lau wakuc sêti lau Israel-nga ñandô, nan Anötö sam bu in ndê atui, nan dom. Magoc Aisak ti ndê lau wakuc nan Anötö këmatin pwac hêganon ñac, nan in gêlic ñac tòm Abraham ndê atui solop. ⁹ Bu Anötö këmatin pwac têtj Abraham bocdec bu:

Têtj yala dan ninja goc aô wambu wameñ, ma am nem awê Sara oc kôc nem atômñgac dan su. [Gen 18:10, 14]

¹⁰ Ma gauc nem balêkoc lôcnpôn nan Rebeka kôc. Inlu si damba tigen, yac mba aban Aisak. ¹¹⁻¹² Magoc Rebeka kôc inlu su dom, ma sêkôm gêtj ñayham me sac dan su dom, nan Anötö këyalin inlu si dan sa gwanan. In sôm yom têtj Rebeka bocdec bu:

Ñgac atu oc nem akin ñgac saun. [Gen 25:23]

Anötö kôm gêtj dau kékuc in ndê lêtj ênyalin lau sa-nga tòm in dau gauc gêm, ma tu gwelêñ nan ñac dau sêkôm nan-nga dom. ¹³ Sêto Anötö ndê yom dan tiyham pi balé lu dau bocdec bu:

Aô atac whin Jakob, magoc atac tec Iso. [Mal 1:2-3]

¹⁴ Bocdinan oc dasôm sake? Dasôm bu Anötö ndê lêtj ênyalin lau sa-nga in solop dom, me? Mba andô! ¹⁵ Bu in sôm yom têtj Moses bocdec bu:

Aô oc tanwalô lau nan aô atac whin bu tanwalô ñac. Ma aô oc atac apu lau nan aô atac whin bu atac apu ñac. [Eks 33:19]

¹⁶ Bocdinan Anötö këyalin lau sa tu ñac dau si atac whin me ñac si gwelêñ-nga dom, magoc tu in dau ndê tawalô-nga.

¹⁷ Ma gêtj dan tiyham. Sêto yom nan Anötö sôm têtj Parao yêc bocdec bu:

Aô gakêtj am ti kin bu watôc aneñ ñaclai asê pi gêtj nan wakôm têtj am, ma bu aneñ ñaê ñawaê sa ma nem nom ñagameñ sambuc ahuc. [Eks 9:16]

¹⁸ Ñalêtj dinan Anötö tawalô lau nan in tac whin bu tawalô, ma lau nan in tac whin bu kôm ñac si ñalôm ñadandi, nan kôm ñadandi sa.

¹⁹ Ma mboe mac nem dan oc sôm yom têtj aô bocdec bu, “Lêtj dau bu bocdinan, dec tu sake-nga Anötö puc yac neñ giso asê? Bu Anötö këmasan lêtj hon tidôn tòm in gauc gêm, dec asa gitôm bu sa lêtj dau-nga dan?”

²⁰ Magoc aô wasôm têtj am ñamalac bocke nan gauc gêm bu sôm yom kain

dinaŋ pi Anötö. Bocke ma lôn andô daŋ oc sôm têtŋ ŋamalac naŋ kêmasaŋ iŋ ma ndac, “Tu sake-ŋga am kêmasaŋ aô kainŋ dindec?” ²¹ Yom dau solop dom. Bu ŋamalac kêmasaŋ lôn-ŋga dau iŋ ti ŋadau. Ma iŋ gitôm bu kôc nomdac ma êmasaŋ gêtŋ ŋayham tiwaê daŋ, me gêtŋ ŋambwa waêmbe daŋ, tôm iŋ dau gauc gêm.

²² Ma ŋalêtŋ tigeŋ Anötö iŋ ŋadau, ma tôm bu kôm tôm iŋ atac whiŋ. Lau naŋ sêkôm sac sic waê bu sêniŋga, ma Anötö bu têt ndê atac ŋandê ti iŋ ndê ŋaclai asê têtŋ ŋac, dec oc tôm. Ma iŋ bu gauc nem bu kôc ndê ŋalôm dôŋ, ma hê yom malô sa têtŋ ŋac, dec oc tôm bocdinaŋ. ²³ Iŋ bu êŋkuc lêtŋ yom malô-ŋga dinaŋ, dec iŋ oc kôm tu bu têt iŋ ndê ŋawasi atu asê têtŋ lau naŋ sic waê bu sêtap iŋ ndê tawalô sa-ŋga. Lau dau iŋ kêyalinŋ ŋac sa gwananŋ su, bu sêwêkainŋ iŋ ndê ŋawasi. ²⁴ Yom dau hêganônŋ yac lau naŋ Anötö kêgalêm yac sa, lau Israel, ma lau naŋ lau Israel dom, naŋ bocdinaŋ. ²⁵ Tôm Anötö ndê yom naŋ propet Hosea to bocdec bu:

Lau naŋ aneŋ lau dom, naŋ aô oc wasam ŋac bu aneŋ lau. Ma bawhê naŋ muŋ-ŋga aô atac whiŋ iŋ dom, naŋ aô oc wasam iŋ bu aneŋ bawhê atac whiŋ-ŋga.

²⁶ Ma yêc gameŋ tigeŋ naŋ muŋ-ŋga aô gasôm têtŋ ŋac bu, “Aneŋ lau mac dom,” naŋ lau oc sêsam ŋac bu, “Anötö Tali Ŋadau ndê balêkoc.” *[Hos 2:23; 1:10]*

²⁷ Ma propet Aisaya hoc yom asê pi lau Israel-ŋga bocdec bu:

Lau Israel-ŋga ŋac lau daêsam ŋandô, gitôm gaŋgac gwêc-ŋga. Magoc Pômdau oc nem hoŋ si dom, oc kôc ŋandôlu eŋ sa. ²⁸ Bu yom naŋ Pômdau kêmatinŋ tidônŋ, naŋ iŋ oc kôm ŋandô sa yêc nom, ma ndic dabinŋ ŋagahô eŋ. *[Ais 10:22-23]*

²⁹ Ma tôm yom daŋ tiyham naŋ Aisaya hoc asê muŋ su:

Pômdau Ŋaclai Ŋadau bu hu yac neŋ lau wakuc ŋatô sinŋ gacgeŋ sêmbo dom, dec oc dandinŋaŋ gitôm malac Sodom ma Gomora. *[Ais 1:9]*

Lau Israel-ŋga sêkêtŋ whiŋ dom, dec sêti lau gitêtŋ dom

³⁰ Bocdinaŋ oc dasôm sake pi Anötö ndê lêtŋ êŋyalinŋ lau sa-ŋga? Lau naŋ lau Israel dom, naŋ sêkôm gwelenŋ tu sêŋsalê lêtŋ gitêtŋ-ŋga dom, magoc sêtap sa tu sêkêtŋ whiŋ gwelenŋ naŋ Yisu kôm tu ŋac-ŋga. ³¹ Ma lau Israel-ŋga sêŋsalê lêtŋ gitêtŋ yêc yomsu ŋalôm, magoc sêtap sa dom. ³² Ma sêtap sa dom, ŋahu bu ŋac sêkêtŋ whiŋ gwelenŋ naŋ Yisu kôm tu ŋac-ŋga, naŋ dom. Ŋac gauc gêm bu ŋac oc sêti lau gitêtŋ, tu ŋac dau si gwelenŋ-ŋga, ma bocdinaŋ ŋac sêtôm lau naŋ sêtinŋ gahi pi hoc ma sêpeŋ. ³³ Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Alic su naŋ! Aô gakêtŋ hoc daŋ kalhac Lôt †Sayon, naŋ lau daêsam oc sêtinŋ gahi pi ma sêpeŋ. Magoc asa naŋ kêtŋ whiŋ iŋ, naŋ oc maya dau dom. *[Ais 28:16; 8:14]*

10

¹ O asidôwai. Aô tac whiŋ ŋandô ma gateŋ mbec têtŋ Anötö, bu lau Israel-ŋga naŋ sêkêtŋ whiŋ Yisu dom, naŋ oc sêkêtŋ whiŋ dec sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa. ² A ô wasôm yomandô bu lau dau sêyêm dau su bu sêsa Anötö ndê lêtŋ. Ŋac sêkôm gêtŋ dau, magoc ŋac si gauc sa pi yom ŋandô dom. ³ Ŋahu bu ŋac gauc gêm bu sêtôtŋ ŋac dau si lêtŋ asê tôm lêtŋ gitêtŋ. Magoc ŋac sem gauc lêtŋ naŋ Anötö kêmasaŋ bu sam yac bu lau gitêtŋ, dec sêsôtŋ lêtŋ dau ŋapu dom. ⁴ Bu Kilisi dau ndê lêtŋ gitêtŋ gic

bata yomsu honj, dec lau honj nanj sêkêñ whiñ Yisu, nanj Anötö gêlic ñac bu lau gitêñ.

Anötö ndê lêñ nem lau si-ñga

⁵ Lêñ bu lau sêti lau gitêñ tu sêñkuc yomsu-ñga, nanj Moses whê sa bocdec bu:

Asa nanj bu êñkuc yomsu honj ñapep ej, nanj oc ndöc tali tu yomsu-ñga.

[Lev 18:5]

⁶⁻⁷ Magoc ñamalac ñanj oc tòm bu t i ñamalac gitêñ tu inj kêkuc yomsu-ñga lec dom. Lêñ dati lau gitêñ tu yac neñ dakêñ whiñ-ñga, nanj meñ sa tiawê su. Tòm yom ñanj nanj sêto yêc bocdec bu:

Akôc gauc ñaêsam pi asa oc pi undambê ndi, me sip lambwam ndi dom.

[Diu 30:13]

Bocdinanj yac dapônnda ñamalac ñanj bu pi undambê ndi bu kôc Kilisi sa sip meñ, me bu sip lambwam ndi bu kôc inj su akêñ lau batê-ñga dom, tu bu ñatap yom pi lêñ dakêñ whiñ-ñga ñahu sa. Mba! ⁸ Bu yom pi lêñ dakêñ whiñ-ñga dec yac ahoc asê têñ mac su, tòm yom nanj sêto yêc, nanj sôm bocdec bu:

Yom dau sinj dau têñ mac dom, bu mac akôc sa sip nem ñalôm su, ma mac asôm ambo.

[Diu 30:14]

⁹ Ma yom dau bocdec bu. Am bu kêñ whiñ ti nem ñalôm sambuc bu Anötö unj Yisu sa akêñ lau batê-ñga, ma whamsunj hoc yom asê bu Yisu inj am nem Pômdau, dec Anötö oc nem am si. ¹⁰ Bu yêc am nem ñalôm nanj am kêñ whiñ, dec Anötö gêlic am bu ñamalac gitêñ, ma yêc am nem whamsunj am hoc nem kêñ whiñ Yisu-ñga asê, dec Anötö gêm am si. ¹¹ Tòm Anötö ndê yom nanj sêto yêc nanj sôm:

Asa nanj kêñ whiñ inj, nanj oc maya dau dom.

[Ais 28:16]

¹² Bu Anötö gêlic lau Israel ma lau nanj lau Israel dom, nanj ñalêñ tigeñ. Pômdau tigeñ dec ti lau honj si Pômdau, ma lau honj nanj sêta inj ndê ñaê, nanj inj oc êmwasiñ ñac ñandô. ¹³ Tòm yom nanj propet Joel to yêc bocdec bu:

Lau honj nanj sêta Pômdau ndê ñaê, nanj Anötö oc nem ñac si.

[Joel 2:32]

¹⁴ Magoc lau nanj sêkêñ whiñ Yisu su dom, nanj oc sêta inj ndê ñaê ñalêñ bocke? Ñac bu sêñgô inj ñawaê dom, dec oc sêkêñ whiñ ñalêñ bocke? Ma lau bu sêhoc ñawaê ñayham asê têñ ñac dom, dec oc sêñgô ñalêñ bocke?

¹⁵ Ma lau bu sêñkiñ lau aheñ-ñga sêsa sêndi dom, dec ñawaê ñayham dau oc hóc asê lau dau ñalêñ bocke? Tòm yom nanj sêto yêc nanj sôm:

Lau nanj sêñgô ñawaê ñayham, nanj oc sêtisambuc lau aheñ-ñga nanj sêñsêlêñ sêmerj tu sêhoc ñawaê dau asê-ñga.

[Ais 52:7]

¹⁶⁻¹⁷ Bocdinanj yac neñ dakêñ whiñ ñahu sip ñanjgô ñawaê ñayham, ma yom pi Kilisi ti ñawaê ñayham ñahu. Magoc lau Israel-ñga honj sêkôc ñawaê ñayham sa dom. Tòm Aisaya to:

O Pômdau, lau ñanj sêkêñ whiñ yom nanj yac ahoc asê, nanj dom.

[Ais 53:1a]

¹⁸ Mac gauc gêm bocke? Lau Israel-ñga sêñgô ñawaê ñayham su, me mba? Aêc, ñac sêñgô su, tòm yom nanj sêto yêc, nanj sôm bocdec bu:

Yom dau sa têñ nom ñabatinj honj, ma lau sêñgô yêc nom ñagamen sambob.

[BW 19:4]

19-21 Ma gëndac danj tiyham bocdec bu, lau Israel-nga sênyalê yom nanj sêngô su, me mba? Gauc nem Anötö ndê yom, nanj Aisaya to pi lau Israel-nga bocdec bu:

Tôm bêc hoj aô kamatôc amanj tu wakôc lau dau sa-nga, magoc njac lau danjgapêc ma njac si njalôm njadandi. *[Ais 65:2]*

Lau Israel-nga sêtec bu sêkôc njawaê njayham sa, ma bocdinaj yom dau sa têtj lau gamej apa-nga gi. Yom nanj Anötö sôm têtj lau Israel-nga, nanj whê gêtj dau sa, tôm Moses to yêc bocdec bu:

Aô oc watoc lau waêmba sa, e kôm mac anem lêmuj njac. Ma watoc lau gauc mbasi-nga sa, e kôm mac atac njandê. *[Diut 32:31]*

Ma Aisaya dau sôm yom yêc awê bocdec bu:

Lau nanj sênsalê aô dom, nanj sêtap aô sa. Ma gatôc dauj asê têtj lau nanj sêndac aô dom nanj. *[Ais 65:1]*

11

Anötö puc dômbwê inj ndê lau Israel-nga dom

¹ Bocdinaj aô bu wandac mac bocdec bu. Mac gauc gêm bu Anötö puc dômbwê inj ndê lau Israel-nga, me? Aô wasôm mba andô, bu aô dauj njac Israel-nga, ma Abraham ndê wakuc danj, nanj gasa akêtj Benjamin ndê toj. ² Anötö puc dômbwê inj ndê lau nanj inj kêtjalin njac sa gwanañ su, nanj dom. Gauc nem yom nanj sêto yêc pi Elaija, têtj ndoc inj pu lau Israel-nga têtj Anötö, ma sôm yom bocdec bu:

³ Pômdau, njac sic am nem lau propet ndu, ma sêsenj alta nanj lau sem akiñ am sêmbo, nanj su. Aô tanjwasêñ dec gasôc am njapu, ma njac bu sêndic aô ndu. *[1 Kij 19:10, 14]*

⁴ Gauc nem yom nanj Anötö ô têtj inj bocdec bu:

Aô gasinj anej lau 7,000 sêmbo lau Israel-nga njalôm, nanj sêpônj haduc têtj anötö tasanj Baal dom. *[1 Kij 19:18]*

⁵ Njalêtj tigenj kwahic dec lau toj danj sêmbo lau Israel-nga njalôm, nanj Anötö kêtjalin njac sa sêti inj ndê, kêtjuc inj ndê lêtj êmwasiñ lau njambwa-nga. ⁶ Njac sêtap Anötö ndê mwasinj sa tu njac dau si sakinj-nga dom. Anötö bu ênyalin njac sa tu njac si sakinj-nga, dec yom nanj dasôm pi inj ndê lêtj êmwasiñ lau njambwa-nga, nanj oc yom njandô dom.

⁷ Bocdinaj oc dasôm sake? Lau Israel-nga sêkôm mwasac bu sêti lau gitêtj yêc Anötö anjô-nga, magoc gitôm dom. Magoc njac si lau nanj Anötö dau kêtjalin njac sa, nanj sêtap lêtj sêti lau gitêtj-nga sa. Ma njac si lau njatô, Anötö kôm njac si njalôm njadandi sa, ⁸ tôm yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêtj njasec kôm njac si njalôm ahuc, ma inj kôm njac si tandô tipec ma njac si danjasuj hôc ahuc. Ma njac sêmbo bocdinaj njapanj e meñ têtj kwahic dec. *[Diut 29:4; Ais 29:10]*

⁹ Ma Dawid to yom bocdec bu:

Mwasinj nanj njac bu sênenj-nga, nanj oc kac dau kwi ma kêtj sac njac, gitôm huc me akô bu kôc njac dôñ-nga, ma gitôm hoc sêtinj gahi pi-nga, ma gitôm njagêyô sac bu kêtj wapac njac. ¹⁰ Anötö kôm njac si tandô tipec, e sêlic gameñ apu. Ma inj kêtj njac sêhôt njawapac njapanj e dômbwêkwa mbwê-alô. *[BW 69:22-23]*

Lau apa sêtap mwasinj sa tu lau Israel-nga

¹¹ Aô bu wakêñ gêndac dan tiyham. Mac gauc gêm bu lau Israel-nga sêpen e singa gacgen, me mba? Aô wasôm têt mac bu mba andô. Magoc tu lau Israel si giso-nga, dec lau nan lau Israel dom, nan sêtap Anötô ndê lêt nem lau si-nga sa. Ma gêt dau oc kôm lau Israel-nga sênem lêmuñ lau apa dau. ¹² Magoc ñac si giso dau ti sen bu lau apa hon sêtap Anötô ndê mwasin sa hóc gêléc. Ma ñac lau Israel-nga dau bu sêkac dau kwi ma sêkêt whin Yisu, dec lau daésam andô oc sêtap Anötô ndê mwasin sa êñléc, ñac lau Israel-nga dau, ma lau gameñ apa-nga sêwhin.

¹³ Aô gato yom dindec têt mac lau nan lau Israel dom. Anötô kêyalin aô sa gati aposel tu bu wahoc ñawaê ñayham asê têt mac-nga. Ma aô atac ñayham atu tu aneñ gwelen dindec-nga. ¹⁴ Nahu bu mboe aneñ asidôwai Israel-nga ñatô oc sênem lêmuñ Anötô ndê mwasin nan mac atap sa, e kôm ñac sênem dau kwi ma sêtap lêt Anötô nem ñac si-nga sa sêwhin. ¹⁵ Kwahic dec ñac sêkóc ñawaê ñayham pi Yisu sa dom, ma tu dinan-nga dec lau gameñ apa-nga hon sêñgô ñawaê nan hê wamba ñac têt Anötô. Magoc lau Israel-nga bu sêkóc ñawaê ñayham dau sa ma sêkêt whin Yisu, dec ñac oc sêtôm lau nan sêtisa akêt lau batê-nga. ¹⁶ Gêt ñandô mbéc nan dakêt ti da têt Anötô nan gêt dabuñ, ma oc kôm gêt ñandô ñambu-nga hon ti dabuñ. Ma Anötô bu lic a dan ñawakac bu dabuñ, dec in oc lic a dau ñasañgac hon bu dabuñ bocdinañ.*

Pol gêm dôhôn lau Israel pi a olib

¹⁷ Lau Israel-nga gitôm a ñolib malac-nga nan Anötô tim ñasañgac ñatô kic. Ma mac lau nan lau Israel dom, mac atôm a olib saleñ-nga ñasili. Ma Anötô kóc mac, ma sô mac dôñ pi a olib malac-nga dau ñampê, awhin a dau ñasañgac ñatô, bu atap ñakwi ñayham sa yêc a olib dinan ñawakac. ¹⁸ Bocdinañ atoc daôm sa tu mac akóc a ñasañgac nan singa su, nan si mala-nga dom. Mac bu akôm bocdinañ, dec gauc nem bu mac akêt ñaşa têt a olib dau dom, magoc mac daôm akóc ñaşa yêc a olib ñawakac. ¹⁹ Ma mboe mac gauc gêm bu Anötô tim ñasañgac ñatô su, tu bu kóc mac sa aô ñac su. ²⁰ Yom dau in yomandô, tigen gauc nem bocdec bu, Anötô kóc mac sa tu mac akêt whin Yisu-nga, ma tim ñac su bu ñac sêkêt whin dom. Bocdinañ atoc daôm sa dom, magoc atóc Anötô. ²¹ Bu a dau ñasañgac solop nan Anötô tim ñatô su. Ma in gitôm bu oc tim mac su bocdinañ.

²² Tu dinan-nga dec anjalê tidôn bu Anötô in Anötô êmwasin lau-nga, ma in Anötô kêt ñagêyô têt lau-nga whin. In kêt ñagêyô têt lau nan sêpen, magoc kêmwasin mac. Asap in ndê mwasin dinan dôñ. Bu mba, dec in oc tim mac su. ²³ Ma lau Israel-nga dinan bu sêkac dau kwi ma sêkêt whin Yisu, dec Anötô oc kóc ñac sa, ma in gitôm bu kêt ñac sêmbu sêndi sêsap a olib dau dôñ tiyham. ²⁴ Bu mac a olib malac-nga ñasañgac solop dom, magoc Anötô kóc mac yêc a olib saleñ-nga, ma kêt mac ati a olib malac-nga ñasañgac. Bocdinañ oc ñawapac dom bu in kóc a dau ñasañgac solop, ma kêt ñac sêlhac si a ñampê solop tiyham.

Anötô tawalô lau hon

* **11:16** Yom dau in gitôm yom gôlin dan. Yom pi gêt ñandô mbéc ma a ñawakac, nan hêganôn lau Israel-nga si apaí. Pol bu tóc asê bu Anötô kóc lau Israel-nga si apaí sa ma gêlic ñac bu lau dabuñ, ma ñac si lau wakuc bu sêkêt whin Yisu, dec in oc lic ñac bu lau dabuñ ñalêt tigen.

²⁵ O asidôwai. Yom dindec nahu sip nhalôm gi, ma aô tac whin bu mac anyalê napep. Ma bocdinañ oc tòm dom bu mac atoc daôm sa. Anötö kôm lau Israel-nga si nhalôm ñadandi sa, bu sêmbo bocdinañ e lau gameñ apa-nga hoñ nañ Anötö kêgalêm ñac sa, nañ sêmeñ sêsôc Anötö ndê gôlin ñapu su nañ. ²⁶ Ma nhalêñ dinañ dec Anötö oc nem lau Israel-nga hoñ si, tòm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Ngac nem lau si-nga oc meñ sa akêñ Lôc Sayon. Ma inç oc nem Jakob ndê wakuc kwi sêhu mêtê sac sinç. ²⁷ Ma aô wamatiñ aneñ pwac whin ñac, têtj têtj nañ aô oc wasuc ñac si sac kwi. [Ais 59:20-21]

²⁸ Lau Israel-nga sêti Anötö ndê ñacyo, nahu bu sêkôc nawaê ñayham pi Yisu sa dom. Ma tu dinañ-nga nawaê dau golom mac. Magoc Anötö kêyalin ñac sa gwanañ su, dec tac whin ñac tu abañi Israel-nga. ²⁹ Bu galem ti mwasiñ nañ Anötö gic bata têtj lau, nañ inç oc tòm dom bu señ su. ³⁰⁻³¹ Muñ-nga mac lau gameñ apa-nga danjampêc têtj Anötö. Magoc kwahic dec lau Israel-nga danjapêc têtj Anötö, dec mac atap inç ndê tawalô sa. Ma tu dinañ-nga ñac lau Israel-nga nañ kwahic dec danjapêc têtj Anötö, nañ tiñambu oc sêtap inç ndê tawalô sa sêwhinç. ³² Bu Anötö sam lau hoñ bu lau danjapêc-nga. Inç têtj gêtj dau tiawê, dec lau hoñ nañ bu sênem dandi kwi, nañ inç oc tawalô ñac.

Datoc Anötö ndê waê sa

³³ Oyaê. Anötö ndê mwasiñ ti inç ndê gauc inç gêtj atu andô, ma inç kêyalê gêtj hoñ e pi sa timala enç. Asa oc nditôm bu êñyalê inç ndê lêtj me yom nañ tidôn yêc inç-nga?

³⁴ Asa kêyalê Pômdau ndê gauc, me gitôm bu kêtj gauc têtj inç? [Ais 40:13]

³⁵ Ma asa tòm bu kêtj gêtj ñayham danç têtj Anötö, dec Anötö oc kêtj gêtj têtj inç ô? [Job 41:11]

³⁶ Bu gêtj hoñ sa akêñ inç ndê, ma inç ti gêtj hoñ nahu ma ti gêtj hoñ ñadau bocdinañ. Datoc inç ndê waê sa titêm-titêm. Yomandô.

12

Dasa neñ lêtj wakuc dawhinç Kilisi

¹ O asidôwai. Gauc nem yom hoñ nañ aô gasôm tu gawhê Anötö ndê tawalô sa têtj mac-nga nañ. Dec akêñ daôm sambuc bu anem akiñ Anötö tòm mac nem bêt ambo tamli-nga hoñ. Akêñ daôm sambuc atôm da tali ma dabunç, nañ oc ndic Anötö tandô ñayham. Mac nem lêtj ñandô anjuc Nalau Dabunç tu anem akiñ Anötö-nga dau dinañ. ² Ançsêlêtj ti asa nem lêtj atôm lau nom dindec-nga dom, magoc ati lau wakuc tòm Anötö kêtj gauc wakuc têtj mac. Ma bocdinañ mac oc atôm bu ançsahê gêtj hoñ, ma anyalê mêtê gitêtj, ma mêtê ñawasi ma mêtê nañ oc ndic Anötö tandô ñayham, nañ inç atac whinç bu yac dakôm.

Anötö kêmwasinç yac nhalêñ têtjtêtj

³ Tòm Anötö ndê mwasiñ puc aô dôñ, dec wasôm têtj mac hoñ têtjtêtj ndi, bu atoc daôm sa êñlêc dom, magoc akôc gauc napep pi daôm. Bu mac hoñ akêñ whinç Yisu tòm mwasiñ nañ Anötö dau gic sam têtj mac nhalêñ têtjtêtj. ⁴ Yac tanyalê bu ñamalac danç inç ñamlic tigenç, magoc ñagêtj daêsam sêyêc inç ndê ñamlic tigenç dinañ. Ma gêtj dau sêwêkainç gwelenç têtjtêtj. ⁵ Ma nhalêñ tigenç dinañ, yac lau daêsam nañ dakêtj whinç Kilisi

su, naŋ dati Yisu ndé gôlôwac dabuŋ tigeŋ, ma yac tigeŋ-tigeŋ dambo tu danem lau hoŋ naŋ sêmbô gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ sa. ⁶ Yac dawêkainŋ mwasiŋ dakôm gwelen-ŋga têtêtêŋ, tôm Anötö kêmwasinŋ yac ŋalêŋ. Asa naŋ tap mwasiŋ hoc yom asê tôm propet-ŋga sa, naŋ kôm tôm inŋ ndê kêŋ whiŋ tôte asê. ⁷ Asa naŋ tap mwasiŋ nem akiŋ gôlôwac-ŋga sa, naŋ nem akiŋ naŋ. Ma inŋ naŋ tap mwasiŋ sa bu êndôhônŋ Anötö ndê yom têtê lau, naŋ bocdinaŋ. ⁸ Asa naŋ tap mwasiŋ sôm yom ŋayham-ŋayham tu puc lau dôŋ-ŋga sa, naŋ kôm. Ma asa naŋ Anötö ndê mwasiŋ kac inŋ bu kêŋ gêtê tu nem lau ŋalôm sawa sa-ŋga, naŋ kêŋ ti ndê ŋalôm sambuc. Asa naŋ tap mwasiŋ bu nem gôlinŋ gôlôwac-ŋga sa, naŋ kôm ti lichalê, ma inŋ naŋ tap mwasiŋ tawalô lau-ŋga sa, naŋ tawalô lau ti atac ŋayham.

Mêtê atac whiŋ-ŋga

⁹ Mêtê atac whiŋ-ŋga inŋ gêtê dasôm ŋambwa-ŋga dom. Dakôm ŋandô sa ŋalêŋ bocdec. Yac atac tec mêtê sac ma dasap mêtê ŋayham dôŋ. ¹⁰ Dakêŋ neŋ ŋalôm sambuc tu atac whiŋ asidôwai-ŋga, ma datoc ŋac sa hôc gêlêc daŋŋ dandic ŋawaê. ¹¹ Dakêŋ daŋŋ sambuc tu danem akiŋ Pômdau-ŋga, ma dakôm ti ŋalôm lu-lu dom. ¹² Gêtê naŋ dakêŋ bataŋ bu Anötö kôm, naŋ dahônŋ ti atac ŋayham, dalhac ŋaŋga tu dahôc ŋawapac-ŋga ti neŋ atac pa su, ma dasap mêtê dateŋ mbec-ŋga dôŋ ŋapaŋ. ¹³ Dakêŋ gêtê tu danem Anötö ndê lau dabuŋ naŋ sêpônnda dau, naŋ sa-ŋga, ma dandic ya ŋac. ¹⁴ Lau naŋ sêkêŋ kisa mac, naŋ apucho ŋac dom, magoc andac Anötö bu nem mbec ŋac. ¹⁵ Lau bu sêkôm atac ŋayham, dec atac ŋayham awhiŋ ŋac. Ma lau bu sêtaŋ, naŋ ataŋ awhiŋ ŋac. ¹⁶ Apiŋ daôm dôŋ ti ŋalôm tigeŋ. Atoc daôm sa me alic daôm bu lau ti gauc atu-tu dom, magoc atac whiŋ lau waêmbe ma ambo ahê ŋac dom.

¹⁷ Akôm mêtê sac ô sac naŋ sêkôm têtê mac, naŋ dom. Ayob daôm ŋapep bu akôm mêtê naŋ lau hoŋ sêlic bu ŋayham eŋ. ¹⁸ Aŋsahê bu nditôm, dec ambo awhiŋ lau ti yom malô eŋ, ma mac daôm akôm gêtê daŋ bu aseŋ yom malô su dom. ¹⁹ O aneŋ asidôwai, akêŋ ŋagêyô ô sac dom, magoc akêŋ lau naŋ sêkôm sac têtê mac sêsip Anötö amba e sêtap inŋ dau ndê atac ŋandê sa. Bu sêto yom daŋ yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Pômdau sôm, “Gwelenŋ sac ŋagêyô-ŋga yêc aô amaŋ, ma aô daŋŋ oc wakêŋ.” *[Diut 32:35]*

²⁰ Akêŋ ŋagêyô dom, magoc akôm tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Am nem ŋacyo bu gêtê yô inŋ, naŋ kêŋ gêtê inŋ neŋ. Inŋ bu bu yô inŋ, naŋ kêŋ bu inŋ nôm. Am bu kôm bocdinaŋ, dec oc kôm inŋ maya dau ŋalêŋ sac. *[Prov 25:21-22]*

²¹ Ayob bu sac ku mac dulu dom, magoc akôm mêtê ŋayham eŋ e aku sac dulu.

13

Dasôc gôlinŋwaga ŋapu

¹ Gôlinŋwaga hoŋ naŋ sem gôlinŋ sêmbô nom, naŋ si ŋaclai ŋahu yêc Anötö, ma inŋ dau kêŋ ŋasawa têtê ŋac bu sênem gôlinŋ. Ŋac si daŋ hôc asê ŋambwa dom. Bocdinaŋ lau hoŋ sêsôc ŋac ŋapu sêndic ŋawaê. ² Asa naŋ tec bu sôc gôlinŋwaga ŋapu, naŋ tec gôlinŋ naŋ Anötö dau kêŋ, ma inŋ oc tap matôc sa. ³ Gôlinŋwaga si ŋaclai yêc bu sêmatôc lau, magoc ŋac si matôc dau gic waê lau naŋ sêkôm mêtê ŋayham, naŋ dom, gic waê

lau nanj sêkôm mêtê sac. Tu dinan-nga dec akôm mêtê nayaham enj, ma gôlinwaga oc sêlic mac nayaham, ma mac oc atöc daôm tu gôlinwaga si matöc-nga dom. ⁴ Nahu bu nac sêti Anötö ndê lau akinj bu sêyob yac dambo nayaham-nga. Magoc mac bu akôm mêtê sac, nanj atöc daôm, bu nac sêkôc naclai bu sêmatöc lau, ma naclai dau inj gênj nambwa dom. Nac Anötö ndê lau akinj nanj sêô inj su sêbomo nom, bu sêkênj naghêyô tênj lau nanj sêkôm mêtê sac nanj. ⁵ Tu dinan-nga dec dasôc gôlinwaga napu. Nahu bu nac si naclai yêc bu sêmatöc yac. Ma gênj danj whinj bocdec bu. Tanjalê yêc nejn nâlôm bu dasôc nac napu, inj lênj solop.

⁶ Gôlinwaga dinanj sêkênj si têm tu sênem gôlinj tôm Anötö ndê lau akinj, ma tu dinan-nga dec inj solop bu mac akênj takis bu anemlhi nac. ⁷ Aêc! Gênj bocke nanj mac ac waê bu akênj, nanj akênj. Takis me mone bocke nanj mac ac waê bu akênj, nanj akênj. Lau nanj sic waê bu mac atoc nac sa, nanj dec atoc nac sa, ma lau ti naclai, nanj asôc nac napu napep.

Mêtê atac whinj asidôwai-nga

⁸ Ayob daôm bu tôp danj yêc mac-nga, nanj bu akênj nem atac whinj lom daôm. Bu asa nanj tac whinj inj ndê asidôwa, nanj kôm Anötö ndê yomsu honj nandô sa. ⁹ Bu yomsu nanj Moses to bocdec bu, “*Kôm gênj mockainj-nga dom. Ndic namalac ndu dom. Nem kanj gênj dom,*” ma “*Tamgatu gênj dom,*” ma yomsu natô honj, nanj nahu sip yomsu tigerj dindéc, “*Atac whinj lau menpanj am-nga gitôm am atac whinj daôm.*” ¹⁰ Asa nanj kékuc mêtê atac whinj-nga, nanj oc kôm lau menpanj inj-nga nayom dom. Bocdinanj mêtê atac whinj lau-nga kôm yomsu honj nandô sa.

Bêc nambu-nga menj kêpinj

¹¹ Asap mêtê atac whinj-nga dônj napanj, bu mac anyalê têm kwahic dec-nga su. Tênj ndoc dakênj whinj tiwakuc, nanj dalic bu bêc datap Anötö ndê mwasinj nem yac si-nga na-nandô sa, nanj yêc ahê dônj yêc. Magoc kwahic dec bêc dau menj kêpinj su. Bocdinanj anyêc bêc dom, anem ali. ¹² Ôbwêc pacndê su, ma kêpinj bu lajsê. Bocdinanj dahu mêtê nasec-nga honj sinj, ma dasap mêtê nawê-nga dônj, gitôm dakôc wapa dandic sinj-nga sa. ¹³ Tanjsêlênj ti dasa nejn lênj napep, nditôm lau nanj sêmbô nawê nâlôm. Dakôm mêtê sac atac nagalac-nga me danôm gênj ênjinj yac-nga dom. Dasa lênj mockainj-nga ma dakôm mêtê mayan-nga dom. Ma dahu mêtê atac nandê-nga ma mêtê lêmunj-nga honj sinj. ¹⁴ Anjsêlênj ti asa nem lênj anjuk Pômdau Yisu Kilisi, gitôm mac asôc inj ti nem njakwê. Ma mac nem nâlôm akwa bu ênjgilî mac bu akôm sac, nanj goc asôc napu me akôm nandô sa dom.

14

Yom pi lau nanj sêkênj whinj nanja dom

¹ Lau nanj si sêkênj whinj nanja dom, nanj akôc nac sa, ma alic nac sac pi yom ma pi lênj nanj Pômdau tôc tiawê tênj yac dom, nanj dom. ² Lau natô sêkênj whinj nanja dom dec senj gênj honj. Magoc lau natô sêkênj whinj nanja dom, dec sêkênj yao wata ma senj dom. ³ Am asa nanj gêlic gênj honj nayaham tu nejn-nga, nanj pu lau nanj sêtec wata, nanj dom. Ma am asa nanj gênj wata dom, nanj pu lau nanj senj wata, nanj dom. Bu Anötö kôc lau dau sa su. ⁴ Am asa dec gauc gêm bu êmatöc namalac danj ndê njgac akinj?

Ngac akiñ dau ndê ñadau oc êñsahê inñ ndê lêtñ, ma sôm bu inñ lhac, me inñ penj. Ma inñ oc lhac, ñahu bu Pômdau gitôm bu puc inñ dôñ.

⁵ Ma yom danñ tiyham. Lau ñatô sêtoc bêc danñ sa bu bêc dabuñ hôc gêlêc bêc ñatô su. Ma lau ñatô sêlic bêc hoñ tòm dau. Magoc ñalêtñ solop bu lau hoñ sêkôc gauc pi lêtñ sênem akiñ Anötö-ñga, ma sêkôm tòm ñac dau si ñalôm kac ñac. ⁶ Lau nanñ sêtoc bêc ñatô sa kêlêc, nanñ sêkôm tu sêtoc Pômdau sa-ñga. Ma lau nanñ señ wata, nanñ sem danñe Anötö, dec señ gêtñ dau ma sêtoc Pômdau sa. Ma ñac nanñ señ wata dom, nanñ sêkêtñ yao gêtñ dau tu sêtoc Pômdau sa-ñga. Ma ñac bocdinañ sem danñe Anötö.

⁷ Bu yêc yac lau dakêtñ whiñ Yisu-ñga ñalôm, nanñ ñamalac danñ ti ñadau dau tu inñ ndê têm mbo tali-ñga, me tu ndê têm mbac ndu-ñga dom. ⁸ Yac bu dambo tañli me dambac ndu, nanñ dambo tu dapu P ômdau ndê waê sa-ñga. Yomandô. Yac bu dambo tañli me dambac ndu, nanñ dati Pômdau ndê lau.

⁹ Kilisi mbac ndu ma tisa mbo tali tiyham, tu bu ti lau batê si Pômdau, ma lau tali si Pômdau bocdinañ. ¹⁰ Ma bocdinañ tu sake-ñga mac alic nem asidôwai sac, me apu ñac tu yom ñambwa-ñambwa-ñga? Yac tanñyalê su bu yac hoñ oc dalhac Anötö anğô-ñga têtñ inñ ndê bêc êmatôc lau-ñga.

¹¹ Tôm yom nanñ sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, "Tôm aô gambo tañli yomandô, dec anyalê pi ñandô bu lau hoñ oc sêpônñ haduc têtñ aô, ma sêhoc si yom asê yêc Anötö anğô-ñga."
45:23] [Ais

¹² Yom dau tôc asê tiawê bu yac tigenñ-tigenñ oc dalhac Anötö anğô-ñga, bu dawhê dauñ neñ lêtñ sa têtñ inñ.

Mêtê atac whiñ-ñga oc kôm asidôwa danñ penj dom

¹³ Tu dinañ-ñga dec danem dôhônñ dauñ neñ lêtñ whiñ asidôwai si lêtñ tu dapu ñac-ñga dom. Ma dayob bu dakôm gêtñ danñ, nanñ oc tòm bu lhac asidôwa danñ ahuc e inñ so Anötö ndê lêtñ, nanñ dom. ¹⁴ Aô gakêtñ whiñ Pômdau Yisu, dec whê aneñ gauc sa, ma kayalê tidônñ bu gêtñ hoñ inñ ñayham yêc Anötö anğô-ñga. Magoc ñamalac danñ bu kêtñ whiñ bu gêtñ danñ inñ ñadômbwi yêc Anötö anğô-ñga ma kêtñ yao bu neñ dom, goc gêtñ dau ñadômbwi yêc ñamalac dau anğô-ñga. ¹⁵ Magoc mac bu aneñ gêtñ danñ nanñ kôm nem asidôwa danñ ndê ñalôm ñawapac, dec mac atôc mêtê atac whiñ-ñga têtñ inñ dom. Ayob daôm bu mac nem lêtñ aneñ gêtñ-ñga kôm nem asidôwa nanñ Kilisi mbac ndu tu inñ-ñga, nanñ ndê kêtñ whiñ tisac dom. ¹⁶ Akôm gêtñ hoñ ti gauc, ma bocdinañ lau danñ oc sêtôm dom bu sêpu gêtñ nanñ mac alic ñayham. ¹⁷ Lêtñ nanñ dambo †Anötö ndê gôlinñ ñapu, nanñ ñahu hêganônñ gêtñ daneñ ti danôm-ñga dom. Magoc dambo Anötö ndê gôlinñ ñapu ñahu sip dasa lêtñ gitêtñ, ma dambo ti yom malô ma ti atac ñayham nanñ Ñalau Dabuñ puñ dôñ sip yac neñ ñalôm têtñtêtñ. ¹⁸ Asa nanñ bu nem akiñ Kilisi êñkuc lêtñ dinañ, nanñ Anötö oc lic inñ ñayham, ma lau nom-ñga sêwhiñ oc sêmpinñ inñ.

¹⁹ Bocdinañ dasap lêtñ yom malô-ñga dôñ, ma dakôm gêtñ hoñ tu dapuc asidôwai hoñ dôñ ma dalhac ñanñga. ²⁰ Akôm Anötö ndê gwelêñ popoc tu yom pi gêtñ daneñ-ñga-ñga dom. Gêtñ hoñ inñ ñayham tu daneñ-ñga, magoc yac bu dakôm ñamalac danñ ndê kêtñ whiñ tisac tu gêtñ nanñ tañ-ñga, dec dakôm giso. ²¹ Mac bu aneñ wata me anôm wain me akôm gêtñ

ɲatô naɲ kôm nem asidôwa daɲ ndê kêɲ whiɲ tisac, naɲ ɲayham bu mac ahu gêɲ dau siɲ yêc-ɲga.

²² Yom bocke naɲ am kêɲ whiɲ pi gêɲ hoɲ dinaɲ, naɲ kôc dôɲ yêc amlu Anôtô ɲalhu. Asa naɲ kôc gauc ɲapɛp pi gêɲ hoɲ dinaɲ e kôm giso dom, naɲ oc tap Anôtô ndê mwasɲ sa. ²³ Magoc ɲamalac naɲ gêɲ gêɲ ma ɲalôm lu-lu pi gêɲ dau, naɲ kékuc lêɲ kêɲ whiɲ-ɲga dom, ma oc tap Anôtô ndê matôc sa. Lêɲ bocke naɲ am kêɲ whiɲ bu lêɲ solop yêc Anôtô aɲgô-ɲga, naɲ kôm. Gêɲ bocke naɲ am kôm ti atac lu-lu, naɲ sac.

15

Dakôm gêɲ hoɲ tu danem asidôwai sa-ɲga

¹ Yac lau naɲ dakêɲ whiɲ ɲaɲga, naɲ dahôc ɲawapac dawhiɲ lau naɲ sêkêɲ whiɲ babalê, tu bu danem ɲac sa-ɲga dandic ɲawaê. Dakôm gêɲ tu dapo dauɲ sa-ɲga dom. ² Yac lau tigeɲ-tigeɲ dakôm mêtê ɲayham têtɲ lau meɲpaɲ yac-ɲga tu danem ɲac sa-ɲga, ma tu dapuc ɲac dôɲ-ɲga. ³ Gauc nem Kilisi. In kôm gêɲ daɲ tu dau ndê atac whiɲ-ɲga dom, magoc kôm gêɲ hoɲ kékuc Anôtô ndê atac whiɲ. Ma tu dinaɲ-ɲga dec sêpu in, tôm yom naɲ sêto yêc bocdec bu:

Lau naɲ sêpu am, naɲ sêpu aô bocdinaɲ.

[BW 69:9]

⁴ Anôtô ndê yom hoɲ naɲ sêto yêc muɲ su, naɲ Anôtô kêɲ bu êndôhôn yac. Ma yom dau oc puc yac dôɲ bu dalhac ɲaɲga, ma êɲgılı yac bu dahu ɲandô ɲayham naɲ dakêɲ batanɲ dambo, naɲ siɲ dom.

⁵ Anôtô naɲ puc mac dôɲ ma kégılı mac bu alhac ɲaɲga, naɲ piɲ mac hoɲ dôɲ tu aɲkuc Yisu Kilisi-ɲga. ⁶ Ma ɲalêɲ dinaɲ in oc kêɲ mac ambo ti nem ɲalôm tigeɲ, ma awham pitigeɲ ma ahoc yac neɲ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba Anôtô ndê waê asê.

ɲawaê ɲayham gic lau Israel-ɲga ma lau apa hoɲ ɲawaê

⁷ Bocdinaɲ akôc lau sêkêɲ whiɲ Yisu-ɲga hoɲ sa, tôm Kilisi dau kôc mac sa. ɲalêɲ dinaɲ mac oc apo Anôtô ndê waê sa. ⁸ Aô wasôm têtɲ mac bu Kilisi meɲ gitôm lau Israel-ɲga si ɲgac akiɲ, bu kôm yom naɲ Anôtô gic bata têtɲ abanɲ Israel-ɲga, naɲ ɲandô sa. ⁹ Ma lau naɲ lau Israel dom, naɲ oc sêmpinɲ Anôtô tu in ndê mêtê tawalô lau-ɲga. Gitôm yom naɲ sêto yêc bocdec bu:

Tu dinaɲ-ɲga aô wampinɲ am têtɲ ndoc aô wambo wawhiɲ lau gameɲ apa-ɲga. Wanem wê tu watoc am nem ɲaê sa-ɲga.

[BW 18:49]

¹⁰ Ma yom daɲ tiyham yêc bocdec bu:

Mac lau gameɲ apa-ɲga, atac ɲayham awhiɲ Anôtô ndê lau Israel-ɲga.

[Diut 32:43]

¹¹ Ma daɲ tiyham:

Mac lau gameɲ apa-ɲga hoɲ ampinɲ Pômdau. Ma mac lau hoɲ anem wê atoc in sa-ɲga.

[BW 117:1]

¹² Ma Aisaya to yom bocdec bu:

ɲasili daɲ oc puc pi meɲ yêc Jessi ndê ɲawakac. Ma in oc tisa bu nem gôlinɲ lau nom-ɲga hoɲ. Ma lau naɲ lau Israel dom, naɲ oc sêkêɲ bata bu in nem ɲac si.

[Ais 11:10]

¹³ Aô waterɲ Anôtô, naɲ ti gêɲ ɲayham hoɲ naɲ yac dakêɲ batanɲ, naɲ ɲahu, bu kêɲ atac ɲayham ti yom malô nem mac ahuc tu mac nem akêɲ whiɲ Yisu Kilisi-ɲga. Ma bocdinaɲ ɲalau Dabuɲ ndê ɲaclai oc puc mac

dôn bu alhac ti atac pa su, ma ahôn gêñ ñandô ñayham nañ mac akêñ batam ambo.

Pol ndê gwelen ñawaê ñayham-nga

¹⁴ O aneñ asidôwai. Yêc aneñ ñalôm aô gakêñ whiñ ñaŋga bu mac akôm mêtê ñayham eñ, ma mac anyalê yom ñandô tidôn, e mac atôm bu andôhôn têt daôm. ¹⁵ Tu Anötö ndê mwasin nañ kêt têt aô-nga, dec gato yom pi gêt ñatô ti ñaŋga têt mac, tu bu wawhê mac nem gauc sa, ma gauc nem yom dau tiyham. ¹⁶ Aêc. Anötö kêmwasin aô, dec këyalin aô sa bu wanem akiñ Yisu Kilisi tôm dabuñsiga, bu wahoc Anötö ndê ñawaê ñayham asê têt lau gameñ apa-nga. Ma tu aneñ gwelen dindéc-nga dec lau gameñ apa-nga nañ sêkêñ whiñ Yisu, nañ oc sêti lau dabuñ ña Ñalau Dabuñ ndê ñaclai, ma ñac oc sêtôm da nañ Anötö gêlic ñayham.

¹⁷ Bocdinañ dec aneñ ñahu gapo dauñ sa tu gwelen nañ gakôm tu Anötö-nga, nañ Yisu Kilisi dau. ¹⁸ Aô gatec bu wasôm yom pi gêt nañ aô dauñ gakôm, tigen wasôm yom pi gêt hoñ nañ Kilisi dau kôm. Aô gahoc ñawaê ñayham asê têt lau gameñ apa-nga, ma sêlic gêt daêsam nañ aô gakôm. Magoc Kilisi dau gêm ñac si ñalôm kwi e ñac danğa wambu Anötö. ¹⁹ In ndê Ñalau Dabuñ kêt ñaclai têt aô bu wakôm gêt dalô ti gêt atu-tu daêsam. Bocdinañ aô gahoc ñawaê ñayham pi Kilisi asê timala eñ, yêc malac Jerusalem ma yêc gameñ hoñ e meñ têt gameñ Ilirikum-nga. ²⁰ Aô gatec bu wakwê andu pi lhac alhó nañ ñamalac dan kêsuhun muñ su. Bocdinañ têt ñamata-nga e meñ, aô atac whiñ bu wasôm ñawaê ñayham asê têt lau nañ danğasun sambuc Kilisi ndê ñaê-nga. ²¹ Tôm yom dan nañ sêto muñ su pi Kilisi bocdec bu:

Lau nañ sêñgô in ñawaê dan dom, nañ oc sêlic in. Ma ñac nañ sêñgô yom pi in su dom, nañ oc sêñyalê in. *[Ais 52:15]*

Pol gauc gêm bu ndic lau malac Rom-nga kêsî

²² Tu gwelen dinañ hê aô dôn ñapañ-nga, dec gitôm dom bu watêt mac waloc. ²³ Yala daêsam gi su, aô ñalôm kac aô bu walic mac. Ma kwahic dec aneñ gwelen pacndê yêc gameñ dindéc. ²⁴ Bocdinañ aô gauc gêm bu watêt gameñ Spein-nga wandi, ma têt ndoc wansêlêt wandi, nañ dec gauc gêm bu walic mac têt ndoc dinañ. Aô tac whiñ ñandô bu wambo wawhiñ mac tôm bêc ñatô, ma gakêñ batan bu tiñambu mac oc anem aô sa bu watêt Spein wandi. ²⁵ Magoc gêt ñamata-nga aô kwahic dec bu wapi Jerusalem wandi, bu wanem lau sêkêñ whiñ-nga sa yêc dindê. ²⁶ Bu lau gameñ Masedonia ti Akaya-nga sêlic ñayham bu sêndic awa sa bu sênem lau sêkêt whiñ-nga nañ sêpônda dau yêc malac Jerusalem, nañ sa. ²⁷ Ñac sêlic ñayham bu sêkôm bocdinañ, ma lêt dau in solop. Ñahu bu lau gameñ apa-nga si têt yêc lau Israel-nga. Ñac sêtap mwasin nem ñac si gatu sa-nga sa tu Kilisi-nga, nañ meñ akêñ lau Israel-nga si toñ. Bocdinañ solop bu ñac sêkêñ si awa nom-nga ñatô, bu sênem lau Israel-nga nañ sêpônda dau, nañ sa, ma sêô si têt.

²⁸ Têt ndoc gwelen dindéc pacndê su, ma wakêt awa dindéc sip lau Jerusalem-nga amba su, nañ goc watêt Spein wandi. Ma têt têt dinañ wameñ walic mac. ²⁹ Ma aô gakêñ whiñ bu têt ndoc waloc wambo wawhiñ mac, nañ Kilisi oc êmwasin yac hoñ êñlêc.

³⁰ Tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga, ma tu mêtê atac whiñ-nga nañ Ñalau kêt têt yac, dec wateñ mac bu alhac awhiñ aô, ma dahôc ñawapac

ɲawawê ɲayham-ɲga dawhinj dauj. Ma atenj mbec tɛɲ Anötö tu aö-ɲga. ³¹ Atenj mbec bu Anötö êɲgaho aö su yêc lau gameɲ Judia-ɲga naɲ sêkêɲ whinj Yisu dom, naɲ amba. Ma atenj mbec bu gwelenj naɲ gakôm bu wanem lau sêkêɲ whinj-ɲga sa yêc malac Jerusalem, naɲ oc sêkôc sa ti atac ɲayham. ³² Ma Anötö bu lic ɲayham, dec tiɲambu watêɲ mac waloc ti atac ɲayham, ma wanɲwhaɲ dauj wawhinj mac e licwalô sa tiyham. ³³ Anötö Yom Malô ɲadaw whinj mac sambob. Yomandô.

16

Pol kêɲ acsalô tɛɲ ij ndê silip naɲ sêmbo malac Rom

¹ Yac neɲ lhuɲwê kêɲ whinj Yisu-ɲga daɲ gêm aking gôlôwac dabuj yêc malac Kenkria, naɲ ndê ɲaê Pibi. Aö bu wawhê ij sa tɛɲ mac bu ij awhê ɲayham. ² Iɲ gêm lau daêsam sa, ma gêm aö sa whinj, ma bocdinaɲ dec wandac mac bu akôc ij sa tu Pômdau ndê ɲaê-ɲga, aɲkuc Anötö ndê lau dabuj si lɛɲ solop. Ma anem ij sa tu gêɲ bocke naɲ pônɲa dau-ɲga.

³ Akêɲ aneɲ acsalô ɲayham tɛɲ Prisila lu Akwila, awhê lu ɲgac naɲ sêkôm gwelenj sem aking Yisu Kilisi-ɲga sêmbo malac Rom, tôm aö gakôm gambo gameɲ dindec. ⁴ Muɲ-ɲga iɲlu sêkêɲ dau sambuc tu sênem aö sa-ɲga, ma sêhêgo dau bu sêmbac ndu tu aö-ɲga dom. Tu dinaɲ-ɲga aö bu wanem danje iɲlu, ma gôlôwac dabuj hoɲ yêc lau apa si gameɲ, naɲ sem danje iɲlu sêwhinj. ⁵ Ma wandac mac bu akêɲ acsalô tɛɲ lau sêkêɲ whinj-ɲga hoɲ naɲ sêkac dau sa bu sêlic om yêc iɲlu si andu, naɲ sêwhinj. Ma akêɲ aneɲ acsalô tɛɲ Epenetus, aneɲ ɲamalac atac whinj-ɲga, naɲ ti ɲgac ɲamata-ɲga bu kêɲ whinj Yisu yêc gameɲ Esia-ɲga. ⁶ Asôm aneɲ acsalô tɛɲ Maria naɲ kôm gwelenj atu tu nem mac sa-ɲga. ⁷ Ma akêɲ acsalô tɛɲ Andronikus lu Junias, naɲ yac asa akêɲ abaj tigenj, ma muɲ-ɲga andôc gapoc-walô awhinj dauj. Iɲlu awhê lu ɲgac tiwawê yêc aposel si toɲ ɲalôm. Ma iɲlu sêkêɲ whinj Kilisi sêmuɲ aö.

⁸ Asôm acsalô tɛɲ Ampliatus, ɲgac kêɲ whinj Pômdau-ɲga naɲ aö atac whinj kêlêc. ⁹ Ma asôm acsalô tɛɲ Urbanus, naɲ alu am aking Kilisi awhinj dauj, ma tɛɲ Stakis aneɲ ɲgac tac whinj-ɲga daɲ. ¹⁰ Ma tɛɲ Apeles naɲ hôc ɲawapac daêsam tu Kilisi-ɲga, magoc kalhac ɲaɲga ma hu ndê kêɲ whinj siɲ dom. Ma akôm acsalô tɛɲ lau hoɲ naɲ sêmbo Aristobalus ndê andu, ¹¹ ma tɛɲ Herodion, aneɲ ɲatô daɲ. Ma tɛɲ lau naɲ sêmbo Nasisus ndê andu, naɲ sêkêɲ whinj Pômdau. ¹² Ma akôm acsalô tɛɲ Tripena lu Triposa, awhê lu naɲ sem gwelenj ɲaɲga tu Pômdau-ɲga. Ma tɛɲ Pesis, awhê naɲ aö atac whinj kêlêc, naɲ kôm gwelenj ɲaɲga tu Pômdau-ɲga whinj. ¹³ Akôm acsalô tɛɲ Rupas naɲ Pômdau kèyalij ij sa, ma tɛɲ ij dinda naɲ yob aö gitôm aneɲ dinaɲ solop. ¹⁴ Ma asôm acsalô tɛɲ Asinɲkretus, Plegon, Hemes, Patrobas, Hemas ma asidôwai naɲ sêmbo sêwhinj ɲac. ¹⁵ Ma tɛɲ Pilologus, Julia, Nereus lu lhuwê, ma Olimpasi tu lau sêkêɲ whinj-ɲga hoɲ naɲ sêmbo sêwhinj ɲac. ¹⁶ Akam daôm* aɲkuc Anötö ndê lau dabuj si lɛɲ. Kilisi ndê gôlôwac dabuj toɲ tigenj-tigenj yêc gameɲ dindec, naɲ sêkêɲ si acsalô ɲayham tɛɲ mac sêwhinj.

* **16:16** Yêc ij ndê bapia, Pol to yom ma sôm tɛɲ lau Rom-ɲga bu sêɲgutô dau ɲa lɛɲ dabuj. Mêtê dau bu tóç asê bu ɲac hoɲ sêmbo ti ɲalôm tigenj ma atac whinj dau. Alic yom kainj tigenj yêc bapia ɲatô - 1 Kor 16:20; 2 Kor 13:12; 1 Tes 5:26; ma 1 Pit 5:14. Mêtê dau kêkuc lau Israel-ɲga si gèbôm, magoc lau Papua Niugini-ɲga si mêtê naɲ èlêmê sêkôm, naɲ sêkam dau.

Pol puc lau Rom-nga dõn bu sêlhac ñaŋga

¹⁷ O asidõwai, aõ waten mac bu ayob daõm tẽn lau nañ si mêtê kôm lau sêwhê dau kôc-kôc, ma sêsôm yom nañ so yom ñandõ nañ mac akôc sa su, bu ñac si yom dau kôm lau si sêkên whiñ tisac. Andic ahê lau kain dinarj. ¹⁸ Bu ñac sem akin yac neñ Põmdau Kilisi dom, magoc sêkôm tu dau-nga. Ñac sêmbac-sêmbac yom lau, ma sêsôm yom ñayham-ñayham bu sênsau lau gauc babalê, nañ sêtôm dom bu sênnyalê yom ñahu.

¹⁹ Lau hoñ sênngô ñawaê bu mac dañam wambu Kilisi ndê yom, ma bocdinañ aõ atac ñayham atu tu mac-nga. Magoc aõ wanem la mac, bu ati lau ti gauc tu lêtj ñayham-nga, ma andic ahê mêtê sac hoñ. ²⁰ Anõtõ Yom Malõ Ñadau ñasawa sauñ oc ku Sadañ dulu, ma kênj inj sôc mac gahim ñapu. Yac neñ Põmdau Yisu ndê mwasinj tẽn mac.

Lau ñatõ sêkên si acsalõ tẽn lau Rom-nga

²¹ Timoti, nañ kôm gwelen whiñ aõ, nañ kênj ndê acsalõ ñayham tẽn mac. Ma Lusias, Jason ma Sosipata, lau nañ yac asa yêc abun tigenj, nañ sêwhiñ. ²² (Ma aõ Tetius, nañ gato Pol ndê yom sip bapia dindéc, nañ wasôm acsalõ tẽn mac tu Põmdau-nga.) ²³ Ma Gaius, nañ kôc aõ Pol ti lau sêkên whiñ-nga malac dindéc-nga sa, ma kênj ndê andu ti yac mba gameñ akac sa ambo-nga, nañ kôm ndê acsalõ tẽn mac whiñ. Ma Erastas, ñgac nañ yob malac dindéc si ganom mone-nga, lu yac mba asidõwa Kwatus, sêkôm si acsalõ tẽn mac bocdinañ. [²⁴ Yac neñ Põmdau Yisu Kilisi ndê mwasinj tẽn mac hoñ. Yomandõ.]

Pol teñ mbec êmpin Anõtõ-nga

²⁵ Tampin Anõtõ dandic ñawaê. Bu ñawaê ñayham nañ aõ gahoc asê, ma mêtê nañ sem pi Yisu Kilisi, nañ Anõtõ gitôm bu puñ dõn yêc mac nem ñalôm e kôm mac akênj whiñ ma alhac ñaŋga. Anõtõ ndê lêtj nem lau si-nga yêc sinj dau ñasawa baliñ su. ²⁶ Propet akwa sêto yom pi lêtj dau muñ su, ma kwahic dec Anõtõ nañ mbo titêm-titêm, nañ gic atu lau bu sêhoc yom dau asê tiawê, e lau nom-nga sambob sêkênj whiñ, ma daŋga wambu inj. ²⁷ Dahoc Anõtõ tigenj, gauc ti gauc Ñahu, nañ ndê waê sa tôm têm hoñ, tu Yisu Kilisi-nga. Yomandõ.

Pol ndê bapia ñamata-nga têtj lau Korin-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol in ɱac ñamata-nga bu hoc ɱawaê ɱayham asê têtj lau yêc malac Korin, ma in kôm gwelenj mbo malac dau ɱasawa hic baliñ ma kédôhôn lau nañ sic hu sêkênj whiñ Yisu (Apo 19:1-17).

Tiñambu Pol mbo whiñ ɱac dom, ma ɱgô ɱawaê pi ɱawapac daêsam nañ hôc asê lau sêkênj whiñ-nga, ma ɱac sêto bapia têtj in ma sêndac in bu whê yom ɱatô sa. Tu dinañ-nga dec in to bapia dindéc têtj ɱac, têtj têtj in dau mbo malac Epesas. ɱawapac ɱatô nañ in to yom pi, nañ lau sêsa lêtj mockaiñ-nga, sêwhê dandi kôc-kôc, señ Mwasin Dabuñ ɱa lêtj so, sêkôc gauc so pi yom datisa akênj lau batê-nga, ma sêñyalê yom pi ɱalau Dabuñ ndê mwasin ɱapep dom. Ma ɱac sêtoc mwasin sêsôm yom awha wakuc-nga sa hôc gêlêc mwasin hoñ.

Pol to yom dindéc têtj lau Korin-nga, tigenj yom daêsam hêganônj lau sêkênj whiñ-nga hoñ, ma gitôm bu puc yac dônj bu datimêtê dauñ ɱapep ma dasap mêtê ɱayham dônj.

Pol ndê yom ñamata-nga

¹ Aô Pol, nañ Anôtô kêgalêm aô sa kêkuc in ndê atac whiñ dec gati Yisu Kilisi ndê ɱaposel. Alu yac neñ asidôwa Sostene ato bapia dindéc ² têtj Anôtô ndê gôlôwac dabuñ yêc malac Korin. Alu ato têtj mac lau hoñ nañ ati lau dabuñ, ɱahu bu Anôtô piñ mac dônj am damiñ Yisu Kilisi. Aêc, Anôtô kêgalêm mac sa bu ati in ndê lau dabuñ, awhiñ lau akênj gameñ hoñ, nañ sêtoc yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê ɱaê sa. Yisu tigenj ti yac neñ Pômdau, ma ɱac si Pômdau bocdinañ. ³ Mwasin ti yom malô têtj mac, akênj Damañ Anôtô lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gêm danje Anôtô tu in ndê mwasin-nga

⁴ Tôm bêc hoñ aô gam danje aneñ Anôtô, tu mwasin nañ in kênj têtj mac tu mac nem akênj whiñ Yisu Kilisi-nga. ⁵ Yomandô. Tu mac ati Kilisi ndê lau-nga, dec Anôtô ndê mwasin kêsâlê mac ahuc, ma gêm mac sa bu añyalê Anôtô ndê yom ma asôm yom dau asê. ⁶ Ma ɱalêtj dinañ Anôtô ndê mwasin puñ ɱawaê nañ yac ahoc asê pi Kilisi, nañ ɱahu sip ɱalôm gi, nañ dônj yêc mac nem ɱalôm. ⁷ Tu dinañ-nga têtj têtj dindéc nañ mac hoñ ambo ti tamkwê ɱandô bu alic bêc nañ Anôtô oc hoc yac neñ Pômdau Yisu Kilisi asê, nañ mac apônnda ɱalau Dabuñ ndê mwasin danj dom. ⁸ Ma Anôtô oc puc mac dônj bu alhac ɱaɱga e bêc nañ yac neñ Pômdau Yisu Kilisi mbu meñ, dec mac oc alhac in aɱgô-nga ti nem yom me giso mbasi. ⁹ Anôtô nañ kêgalêm mac sa bu piñ mac dônj anem damiñ in ndê Atu Yisu Kilisi, yac neñ Pômdau, nañ gic bata bu yob mac ɱalêtj dinañ. Ma yom hoñ nañ in gic bata têtj yac, nañ oc kôm ɱandô sa.

Yham dom bu Kilisi ndê lau sêwhê dau kôc

¹⁰ O asidôwai. Yac neñ Pômdau Yisu Kilisi kêkinj aô bu wanem gwelenj ɱawaê ɱayham-nga wanem in aɱgô, ma tu dinañ-nga dec aô bu w anem la mac bocdec bu. Ahu nem mêtê awhê daôm kôc-kôc-nga siñ! Apin

daôm dôñ ma ambo ti ñalôm tigeñ bu mac nem yom ti gauc dañ so dau dom. ¹¹ O asidôwai. Aô gasôm yom dinañ ñahu bu Klowe ndê lau ñatô sêkêñ puc aô bu mac nem lau ñatô sêseñ dandi e sêwhê dandi kôc-kôc. ¹² Aô gañgô bu mac nem lau ñatô sêsôm bu sêñkuc aô Pol, ma ñatô sêsôm bu sêñkuc Apolos, ma ñatô sêñkuc Pita, ma ñatô sêsôm bu sêñkuc Kilisi. ¹³ Oyaê! Mac gauc gêm sake? Kilisi whê dau kôc, a? Lau sic aô Pol lec ndu pi a gicso dau bu nem mac sa, a? Mac aliñ busañgu tu aô neñ ñaê-nga, a? ¹⁴ Aô gam dañge Anötö bu aô kaku mac nem lau daêsam dom. Aô kaku Krispas lu Gaius. ¹⁵ Tu dinañ-nga dec oc tôm dom bu ñamalac dañ sôm bu mac aliñ busañgu tu aneñ ñaê-nga. ¹⁶ Yomandô aô kaku lau nañ sêmbo Stepanas ndê andu sêwhiñ, magoc ñac lau dinañ eñ. Aô bu wañku mac nem lau ñatô whiñ, dec kalhiñ siñ su. ¹⁷ Kilisi kêkiñ aô bu wañku lau dom, magoc iñ kêkiñ aô bu wanem mêtê. Ma ñawaê nañ gahoc asê pi Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau, nañ yom ti ñaclai atu. Bocdinañ aô tañkwê gauc atu-tu nom-nga bu nem aô sa tu wanem mêtê-nga dom. Mba! Aô gateg bu wakôm a gicso dau ndê ñaclai ti gêñ ñambwa.

Kilisi tôc Anötö ndê ñaclai ti gauc atu asê

¹⁸ Aô gasôm yom dinañ, ñahu bu ñawaê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, tôc Anötö ndê ñaclai asê têñ yac lau nañ iñ bu nem yac si. Magoc lau nañ sic waê bu sêñinga, nañ sêñgô yom pi a gicso dau gitôm yom gauc mbasi-nga. ¹⁹ Bu sêto Anötö ndê yom dañ yêc bocdec bu:

Lau ti gauc atu-tu nom-nga, ma ñac nañ gauc gêm bu sêñyalê gêñ hoñ ñahu, nañ waserñ ñac si gauc su, ma watôc asê bu gêñ ñambwa. [Ais 29:14]

²⁰ Bocdinañ, mac lau tiguaç ma gwalam akwa ma mac lau nom-nga nañ añsahê bu akip gêñ hoñ ñahu sa, mac nem gauc dau ñandô nde? Anötö tôc asê bu ñamalac si gauc atu-tu nom-nga, iñ gitôm gêñ gauc mbasi-nga. ²¹ Ma iñ tôc iñ ndê gauc atu asê bocdec bu. Iñ kôm bu lau nom-nga sêtôm dom bu sêñyalê iñ ña ñac dau si gauc. Ma iñ ndê ñawaê ñayham nañ yac ahoc asê, nañ lau nom-nga sêlic bu yom gauc mbasi-nga. Tigeñ Anötö dau gêlic ñayham bu nem lau nañ sêkêñ whiñ ñawaê dau, nañ si. ²² Lau Israel-nga takwê bu sêlic gêñ dalô. Ñac bu sêlic, dec oc sêkêñ whiñ. Ma lau Grik sêñsalê yom ti gauc atu, bu sêñgô dec oc sêkêñ whiñ. ²³ Magoc yac mba mêtê hêganônñ Kilisi ti iñ ndê mbac ndu pi a gicso dau. Yom dau kékuc gêñ nañ lau Israel-nga takwê, nañ dom, ma bocdinañ dec sêkêñ whiñ dom. Ma lau Grik sêlic gitôm yom gauc mbasi-nga. ²⁴ Magoc lau Israel ti lau Grik bocke nañ Anötö kêgalêm ñac sa sêti iñ ndê, nañ sêkôc yac mba yom pi Kilisi sa, ma sêñyalê bu iñ Anötö ndê ñaclai ti gauc ñahu. ²⁵ Bu gauc nañ Anötö kékuc, dec kêmasañ lêñ bu Yisu sip nom meñ ma mbac ndu pi a gicso dau, nañ lau sêlic bu lêñ gauc mbasi-nga. Magoc Anötö ndê gauc dau hóc gêlêc ñamalac si gauc atu-tu hoñ. Ma Anötö ndê lêñ dinañ, lau sêlic bu lêñ ñaclai mba-nga, magoc hóc gêlêc ñamalac hoñ si ñaclai su.

²⁶ O asidôwai, akôc gauc pi daôm. Têñ ndoc mac añgô ñawaê ñayham tiwakuc ma atap Anötö ndê galem sa, nañ mac ambo atôm lau tiguaç me lau ti ñaclai atu, me lau tiwaê? Mba! ²⁷ Anötö tac whiñ bu êñyaliñ lau nañ lau nom-nga sêlic bu lau gauc mbasi-nga, ma lau ñaclai mba-nga, nañ sa, tu bu kôm lau tiguaç ma lau tiñaçlai maya sa têñ bêc ñambu-nga.

28 Lau naŋ lau nom-ŋga sêpu ma sêlic bu lau waêmbe ma lau ŋambwa, naŋ Anötö këyalin ŋac sa, tu bu êngwiniŋ lau naŋ sêtoc dau sa-ŋga. 29 Tu dinaŋ-ŋga dec gitôm dom bu lau daŋ sêngiyaŋ dau sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. 30 Bu Anötö dau piŋ yac dôn tam daminŋ Yisu Kilisi, naŋ ti yac neŋ gauc ŋahu. Ma Kilisi dau ti yac neŋ ŋahu dati lau gitêŋ ti lau dabuŋ-ŋga, ma inŋ ti ŋahu Anötö gêm yac si-ŋga. 31 Bocdinaŋ, aŋkuc yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Asa naŋ bu po dau sa, naŋ po dau sa tu Pômdau-ŋga eŋ. [Jer 9:24]

2

Pol gêm mêtê ŋa inŋ dau ndê gauc ti licwalô dom

1 O asidôwai, gauc nem têm ŋamata-ŋga naŋ aô gahôc asê mac. Têŋ ndoc dinaŋ aô gahêgo dauŋ pi yom ŋayham-ŋayham me yom ti gauc atu-tu tu bu wawhê Anötö ndê yom sa têtŋ mac-ŋga dom. Mba! 2 Aô gahu yom pi gêtŋ daésam siŋ, ŋahu bu aô gauc gêm tidôn bu wasôm yom pi Yisu Kilisi tawasê, ma pi inŋ ndê mbac ndu pi a gicso dau. 3 Têtŋ têm aô gahôc asê mac, naŋ aô gameŋ tôm ŋgac ti licwalô dom. Aô gatôc dauŋ ma katitec ŋandô tu gwelenŋ naŋ Anötö kêtŋ sip aô amanŋ-ŋga. 4 Ma aô gam mêtê ti gasôm yom têtŋ mac kakuc gauc atu-tu nom-ŋga tu wambac yom mac-ŋga dom. Aô gasôm aneŋ yom ma Anötö ndê Ŋalau tôc inŋ ndê ŋaclai asê bu puc aneŋ yom dôn. 5 Ŋalêŋ dinaŋ mac nem akêtŋ whiŋ ŋahu sip aneŋ gauc me ŋamalac si gauc dom, magoc sip Anötö ndê ŋaclai.

Ŋalau tôc Anötö ndê gauc atu asê

6 Bocdinaŋ, têtŋ ndoc yac bu anem mêtê, naŋ taŋkwê gauc atu-tu nom-ŋga tu puc yac mba yom dôn-ŋga dom. Mba. Magoc yac bu ambo awhiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋanga, naŋ dec oc tôm bu yac asôm yom ti gauc atu-tu têtŋ ŋac. Magoc yom dau kêtŋc lau nom-ŋga si gauc, me gôliŋwaga têm dindec-ŋga naŋ oc sêniŋga, naŋ si gauc dom. 7 Mba. Yom naŋ yac ahoc asê, naŋ kêtŋc Anötö ndê gauc, ma hêganônŋ lêtŋ naŋ inŋ kêmasaŋ muŋ-ŋga andô lê, tu bu nem yac lau naŋ dakêtŋ whiŋ Yisu, naŋ si, ma datap inŋ ndê ŋawasi sa. Lêtŋ dau kêtŋc inŋ ndê gauc atu, naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, ma yêc siŋ dau têtŋ lau nom-ŋga. 8 Gôliŋwaga têm dindec-ŋga daŋ sêŋyalê lêtŋ dau ŋahu dom. Ŋac bu sêŋyalê, dec oc tôm dom bu sêkic yom bu sêndic Pômdau Ŋawasi Ŋadau ndu pi a gicso dau. 9 Magoc ŋac sêŋyalê dom. Tôm Anötö ndê yom naŋ sêto yêc muŋ su, naŋ whê sa bocdec bu:

Gêtŋ ŋayham naŋ Anötö kêmasaŋ gwananŋ tu lau naŋ atac whiŋ inŋ-ŋga, naŋ lau daŋ sêlic dom, daŋ sêŋgô ŋawaê dom, ma lau daŋ sêŋyalê dom. [Ais 64:4]

10 Tigenŋ Anötö ndê Ŋalau tôc gêtŋ dau asê têtŋ yac. Bu Ŋalau dau kip gêtŋ hoŋ ŋahu sa, ma këyalê gêtŋ hoŋ. Ma inŋ këyalê Anötö ndê gauc atu-tu, naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ whiŋ. 11 Aŋgô! Asa gitôm bu êŋyalê yom naŋ ŋamalac daŋ gauc gêm yêc ndê ŋalôm? Lau daŋ sêŋyalê dom, magoc ŋamalac dau ndê ŋalau këyalê inŋ ndê gauc. Ma bocdinaŋ lau daŋ sêŋyalê Anötö dau ndê gauc dom, magoc Anötö ndê Ŋalau tawasê këyalê. 12 Anötö tac whiŋ bu yac taŋyalê mwasiŋ naŋ inŋ kêtŋ têtŋ yac ŋambwa. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋalau naŋ inŋ kêtŋ têtŋ yac, naŋ ŋalau nom-ŋga daŋ dom, magoc inŋ dau ndê Ŋalau. 13 Ma yac ahoc yom asê pi Anötö ndê mwasiŋ dau. Magoc yac asôm yom aŋkuc gauc atu-tu naŋ lau nom-ŋga sêtoc sa, naŋ

dom. Yac asôm asê tòm Njalau Dabuŋ kédôhôn yac. Yom ñandô pi gwelen naŋ Anötö kôm tu yac neŋ gatuŋ-ŋga, naŋ yac asôm asê têtŋ lau naŋ Njalau Dabuŋ mbo ñac si ñalôm, aŋkuc yom ti gauc naŋ Njalau dau kêtŋ têtŋ yac. ¹⁴ Magoc lau naŋ Anötö ndê Njalau mbo ñac si ñalôm dom, naŋ oc sêtôm dom bu sêkôc yom naŋ Njalau dau kédôhôn yac, naŋ sa. Njahu bu ñac sêlic gêtŋ dau gitôm gêtŋ gauc mbasi-ŋga, ma tòm dom bu sênyalê. Njalêtŋ tigen naŋ tòm bu sênyalê, naŋ Njalau Dabuŋ whê ñac si gauc sa. ¹⁵ Bocdinaŋ yac lau naŋ dakôc Njalau Dabuŋ sa su, naŋ datôm bu taŋsahê ti tanyalê gêtŋ hoŋ njahu. Magoc lau naŋ sêkôc Njalau sa su dom, naŋ sêtôm dom bu sênyalê yac neŋ njahu. ¹⁶ Gauc nem Anötö ndê yom dan, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Asa kèyalê Pômdau ndê gauc, ma asa gitôm bu êndôhôn in? [*Ais 40:13*]

Lau nom-ŋga dan sênyalê dom, magoc yac tanyalê, njahu bu Njalau Dabuŋ tôc Kilisi ndê gauc asê têtŋ yac.

3

Lau Korin-ŋga sêkêtŋ whiŋ gwalec

¹ O asidôwai hac. Têtŋ ndoc aô gambo gawhiŋ mac, naŋ aô gasôm yom têtŋ mac tòm gasôm têtŋ lau nom-ŋga naŋ Njalau Dabuŋ gêm gôliŋ ñac dom. Njahu bu mac atôm balêkoc dedec tu nem lêtŋ akêtŋ whiŋ Kilisi-ŋga. ² Yom naŋ aô gasôm têtŋ mac, naŋ tòm aô gakêtŋ mac anôm su ñambwa. Bu mac atôm balêkoc dedec naŋ sêtôm dom bu sêneŋ gêtŋ ñaŋga. Ma kwahic d ec aô galic bu mac ambo bocdinaŋ ñapaŋ. ³ Njahu bu tòm bêtŋ hoŋ mac am lêmun ti aseŋ daôm ñapaŋ. Mac asap lêtŋ nom-ŋga dôŋ ñapaŋ, dec tôc asê bu mac aŋkuc lêtŋ ñalôm akwa-ŋga, ma Njalau Dabuŋ gêm gôliŋ mac nem lêtŋ dom. ⁴ Bu mac awhê daôm kôc-kôc, ma mac nem lau ñatô sêsôm bu sêŋkuc aô Pol, ma ñatô sêsôm bu sêŋkuc Apolos. Mac nem gauc dinaŋ in gauc nom-ŋga ñambwa.

Aposel sem gwelen sêtôm lau akiŋ ñambwa

⁵ Aô bu wandac mac bu Apolos i ñ asa? Ma aô Pol dec aô asa? Aŋgô su naŋ. Yac lau akiŋ ñambwa, naŋ ahoc Pômdau ñawaê asê, ma tu ñawaê dinaŋ-ŋga dec mac akêtŋ whiŋ in. Yac akôm mba gwelen têtŋtêtŋ tòm in kêtŋ têtŋ yac. ⁶ Aô d auŋ gatôm ñgac naŋ sô gêtŋ ñawhê sip nom. Ma Apolos in gitôm ñgac naŋ kêsôwê bu sip gêtŋ ñawhê naŋ aô gasô. Magoc Anötö dau kôm gêtŋ dau po pi meŋ. ⁷ Bocdinaŋ atoc ñgac naŋ sô gêtŋ, me ñgac naŋ kêsôwê bu, naŋ sa dom, bu alu ñgac akiŋ ñambwa. Atoc Anötö sa, bu in kôm gêtŋ po tiatu. ⁸ Ñamalac naŋ sô gêtŋ ñawhê, ma ñamalac kêsôwê bu sip-ŋga, inlu lu-lu si gwelen njahu tigen. Ma Anötö oc kêtŋ ñaôli têtŋ inlu, êŋkuc gwelen naŋ inlu sêkôm. ⁹ Gwelen ñawaê ñayham-ŋga naŋ yac akôm ambo mac ñalôm, naŋ gitôm yac akôm gwelen yêc yac mba ôm têtŋtêtŋ dom. Mba. Bu mac hoŋ atôm Anötö ndê ôm tigen, ma yac atôm in ndê lau akiŋ naŋ akôm gwelen yêc ôm dau.

Gôlôwac dabuŋ sêtôm Anötö ndê andu

Ma mac atôm Anötö ndê andu naŋ in bu kwê sa. ¹⁰ Tòm Anötö ndê mwasiŋ puc aô dôŋ dec aô gam mêtê mac. Aô gakôm gwelen dinaŋ gitôm gwalam akwa kwê andu-ŋga, naŋ kêsuhun alhô sip nom gi. Ma lau ñatô naŋ sem gwelen mêtê-ŋga sêŋkuc aô, naŋ sêtôm lau naŋ sic dan ti lêlôm ma akiŋkwa pi alhô naŋ aô kasuhun mun su. Mac lau asa naŋ bu akôm

gwelen tu andic dabin andu dau-nga, nan ayob daôm bu akôm gwelen dau napep enj. ¹¹ Bu Yisu Kilisi tawasê inj ti yac neñ dakên whin nahu. Kilisi dau gitôm alhò nan Anötö kên bu lau sêkwê andu pi-nga, ma alhò nandô dan yêc dom. ¹² Lau natô sêkôm gwelen nayham tu bu sêkwê andu sa pi alhò dau, nan gitôm sêkwê andu na gol me silba me hoc nayham. Magoc lau natô sêkôm gwelen bambalin, nan gitôm sêkwê andu na gên nambwa gitôm kwan me a babalê. ¹³ Têñ béc nambu-nga Anötö oc êñsahê lau tigen-tigen si gwelen na ya, ma ya oc tôc nac si gwelen na-nandô asê tiawê. ¹⁴ Nac nan sêkôm gwelen nayham, nan si gwelen na-nandô oc gacger yêc. Ya oc neñ su dom, ma nac oc sêtap si ñaôli sa. ¹⁵ Magoc nac nan sêkôm gwelen bambalin, nan ya oc êñsahê nac si gwelen ma neñ hon su ninnga. Nac lau dau oc sêwê sa yêc yawahô, magoc nac si gwelen nandô dan oc gacger yêc dom.

Lau sêkên whin-nga si nahu yêc nom dom

¹⁶ O lauhac! Mac atôm Anötö ndê lôm dabun, ma Anötö ndê Nalau mbo mac nem ñalôm. Mac anyalê yom dinan, me mba? ¹⁷ Yomandô, mac atôm Anötö ndê lôm, ma lôm dau inj gên dabun. Tu dinan-nga asa nan kôm Anötö ndê andu dabun tisac, nan Anötö oc kôm inj tisac bocdinan.

¹⁸⁻²⁰ Ansau daôm pi gauc nan lau nom-nga sêlic bu gauc atu-tu, nan dom. Bu gauc nan lau nom-nga a sêlic bu gauc atu-tu, nan Anötö gêlic tôm gên gauc mbasi-nga. Tôm yom nan sêto yêc, nan sôm bocdec bu:

Gauc atu-tu nan ñamalac sêtoc dau sa pi, nan Anötö oc nem kwi ti nac si akò bu sêsip sêndi-nga. *[Job 5:13]*

Ma yom dan tiyham sêto yêc bocdec bu:

Pômdau kèyalê gauc nan lau nom-nga sêtoc sa ti gauc atu-tu, ma inj gêlic gitôm gên nandô mbasi-nga. *[BW 94:11]*

Bocdinan, mac nem asa nan gauc gêm bu inj ñamalac ti gauc atu-tu pi gên nom-nga, magoc kèyalê Anötö dom, nan hu gauc nom-nga sin, ma ti ñamalac gauc mbasi-nga. Ma ñalên dinan dec oc tôm bu inj ti ñamalac tiguaç yêc Anötö anjô-nga.

²¹ Bocdinan dec atoc daôm sa tu anjuc aô Pol, me Apolos, me ñamalac dan-nga dom! Bu gên nayham hon nan tôm bu po mac sa, nan men akên Anötö tigen. ²² Inj kêninj aô Pol, lu Apolos ma Pita atôm lau akin, tu bu anem mac sa-nga. Ma mac nem gameñ ambo-nga ti nem têm ambo tamli-nga ma têm ambac ndu-nga, gên nan kwahic dec sêmbu ti gên nan oc sêhóc asê tinambu, gên hon dinan Anötö ti ñadau ma kên tên mac bu nem mac sa. ²³ Ma Anötö tigen pinj mac dôñ am damin Kilisi, ma Kilisi ndê nahu yêc Anötö dau.

4

Lau aposel si gwelen ti sakin

¹ Bocdinan, alic yac atôm Kilisi ndê lau akin nambwa, nan inj gêlic yac atôm bu akôm inj ndê gwelen, dec kên Anötö ndê yom nan nahu sip ñalôm gi, nan sip yac aman. ² Ma yac hon tanyalê su, bu yac neñ ñadau bu kên gwelen sip yac aman, nan dayob napep dandic ñawaê. ³⁻⁴ Bocdinan inj lên solop bu yac datóc gwaniñ yac neñ gwelen ti sakin tu bu tansahê bu yac akôm napep me mba. Aô neñ atac pa su pi gwelen nan Anötö kên sip aô aman. Tigen yom dinan whê aô sa bu aô ngac akin gitên lec dom.

Aö gahêgo daun tu gauc bocke mac akôc, me lau ñatô sêkôc, me aö daun gakôc pi aneñ sakin-nga lec dom. Bu Pômdau tawasê ti ñadau bu êñsahê aö-nga. ⁵ Bocdinañ gauc nem bu anñsahê lau pi ñac si lêñ ti sakin ñagahô dom, ahôñ Pômdau ndê bêc bu mbu meñ-nga. Têñ dinañ gêñ nañ siñ dau yêc ñasec ñalôm, ma gauc hoñ nañ yêc ñamalac si ñalôm, nañ Pômdau dau oc hoc asê tiawê. Ma têtñ dinañ lau hoñ nañ sic waê bu sêtap waê sa, nañ oc sêtap sa akêñ Anötö tòm ndi.

⁶ O asidôwai hac. Aö gato yom dinañ pi alu Apolos gitôm yom gôlinñ daun, tu bu wawhê mac nem gauc sa-nga. Aö bu wandôhônñ yom ñalhô daun têtñ mac, nañ sêsôm bocdec bu, “Ayob bu akôm gêñ daun so Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ dom.” Mac bu anñyalê yom dau ñahu, dec oc tòm dom bu mac atoc ñamalac daun sa hóc gêlêc daun su. ⁷ Am asa nañ toc daôm sa, nañ ngô. Asa sôm bu am hóc gêlêc lau ñatô? Ma am nem gêñ sake yêc, nañ am tap sa yêc Anötö ndê dom? Ma am nem gauc ti gêñ ñayham hoñ bu meñ akêñ Anötö, dec tu sake-nga am toc daôm sa bu am nem gêñ hoñ ñahu am daôm?

⁸ Bocke? Anötö ndê mwasinñ kêsalê mac ahuc su, a? Mac gauc gêm bu mac atôm lau ti lêlôm Anötö ndê mwasinñ-nga, a? Mac atap têm ñambu-nga sa su, dec andôc atôm kinñ ma kwîn ma am gôlinñ awhinñ Kilisi, magoc yac hic lec mba, a? Oyaê! Têm dau bu meñ sa su, dec oc ñayham kêlêc, ma bocdinañ dec oc tòm bu yac hoñ danem gôlinñ dawhinñ daun. Magoc mba! ⁹ Bu yac lau aposel ambo nom atôm lau waêmba nañ atinambu lau hoñ, ma atôm lau nañ sêkic yom bu sêndic ñac ndu. Aö gauc gêm bu Anötö kêgwiniñ yac ma kêtñ yac ambo bocdinañ atôm dôhônñ bu lau hoñ ma anñela sêwhinñ sêlic. ¹⁰ Tu Kilisi-nga dec lau nom-nga sêlic yac atôm lau gauc mbasi-nga. Magoc yêc Kilisi ndê lau ñalôm, mac apo daôm sa bu ati lau ti gauc atu-tu, a? Yac lau licwalô mba, magoc mac lau ti licwalô atu, a? Bocke dec mac lau ti waêm, magoc yac hic lec lau waêñ mba? ¹¹ Ñasawa baliñ su e meñ têtñ kwahic dec, yac ahóc ñawapac daêsam. Gêñ yô yac, bu yô yac, yac mba ñakwê mbasi, lau sic yac, ma yac mba gameñ andôc-nga mbasi. ¹² Yac amañ am gwelenñ atu tu akôm kwanñ daun-nga. Lau sêpu yac, tigeñ yac am mbec ñac ô. Sêkêñ kisa yac, magoc ahóc ti atac pa su. ¹³ Lau sêsec yac, magoc yac asôm yom malô ô. Sêlic yac atôm gêñ ñapopoc nom-nga ñambwa. Ñawapac kainñ dinañ yac ahóc ñapanñ.

¹⁴ Aö gato yom dinañ tu bu wakôm mac mayam daôm-nga dom. Mba. Aö galic mac tòm aneñ balêkoc atac whinñ-nga, ma tu dinañ-nga dec gato tu wakêtñ puc mac-nga. ¹⁵ Yêc Kilisi ndê gôlôwac dabunñ ñalôm, lau daêsam sêmbo, nañ sêtôm bu sêndôhônñ mac. Tigeñ tòm dom bu mac alic ñac tòm damami. Magoc aö galic daun tòm mac damam, ñahu bu mac akêñ whinñ Yisu Kilisi tu ñawaê ñayham nañ aö gahoc asê pi inñ-nga. ¹⁶ Tu dinañ-nga dec wanñgilî mac bu anñkuc aneñ lêtñ. ¹⁷ Ma bocdinañ dec aö bu wanñkinñ Timoti têtñ mac loc. Inñ sap Pômdau dôñ ñannga eñ, ma inñ aneñ balê atac whinñ-nga solop. Aneñ yom ti lêtñ hoñ nañ gasa tu kakuc Yisu Kilisi-nga, nañ inñ oc whê sa bu kêtñ gauc mac. Ma inñ oc êndôhônñ mac êñkuc mêtê nañ aö gam, ma yom nañ aö daunñ kadôhônñ têtñ gôlôwac dabunñ yêc gameñ hoñ.

¹⁸ Mac nem lau ñatô sêtoc dau sa kêlêc ma sêpu aö ti aneñ yom, ñahu bu ñac gauc gêm bu aö oc watêtñ mac waloc dom. ¹⁹ Tigeñ Pômdau bu lic ñayham, dec ñasawa sauñ eñ aö oc waloc. Ma aö oc wakip lau nañ

sêtoc dau sa, nañ si yom ñahu sa. Ma gêñ dan whiñ, nañ oc wanjalé ñaclai bocke dec puc ñac dôñ. ²⁰ Bu lau nañ Anötö gêm gôliñ ñac, nañ sêsôm yom ñambwa dom, magoc Anötö ndê ñaclai puc ñac si yom dôñ. ²¹ Bocke? Mac atac whiñ bu aô waloc ma wamatôc mac tôm damba nañ hi iñ ndê balêkoc ña sô, me mac atac whiñ bu aô waloc ma wanjuc métê atac whiñ-nga ti lêñ yom malô-nga?

5

Yom pi ñgac mockaiñ-nga

¹ Lau daêsam sêñgô ñawaê pi ñgac mockaiñ-nga dan nañ mbo mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm. Yac gauc gêm bu lau sambuc sêkôm métê sac, magoc ñac oc sêkôm métê sac sambuc gitôm ñgac dinañ kôm, nañ dom. Iñ gêm awhê nañ iñ damba gêm muñ su. ² Bocke? Mac atoc daôm sa ma alic métê dau ñayham, a? Oc tôm bu iñ ndê métê kôm mac nem ñalôm ñawapac ma mayam daôm atu, e atin iñ su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm. Magoc tu sake-nga mac akôm dom? ³ Kwahic dec aô gambo ahê mac, magoc aneñ ñalôm sambuc yêc whiñ mac. Ma aô gauc gêm lêñ tamatôc ñgac dau-nga gwanañ su, gitôm aô dauñ gambo gawhiñ mac ma yac tamatôc iñ. ⁴ Tu yac neñ Pômdau Yisu ndê ñaê-nga, aô wasôm têtñ mac bu akac daôm sa ma amatôc giso dau. Anjalé bu Pômdau Yisu ndê ñaclai yêc mac, ma aneñ ñalôm sambuc yêc whiñ mac bocdinañ. ⁵ Atin ñgac dau su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, ma akêñ iñ mbu sip Sadañ ndê gôliñ ñapu. Ñalêñ dinañ dec mboe iñ oc nem dau kwi ma hu ndê métê ñalôm akwa-nga siñ. Ma bocdinañ dec têtñ Pômdau ndê bêc êmatôc lau-nga, iñ ndê gatu oc ninga dom.

⁶ Mac atoc daôm sa yham dom. Gauc nem yist. Mac anjalé su bu yist ñagec oc êñsôwec malô-malô yêc bolom ñalôm e nem bolom sambuc ahuc. Ma métê sac gitôm bu êñsôwec yêc gôlôwac dabuñ ñalôm gitôm yist. ⁷ Tu dinañ-nga dec atin ñgac mockaiñ-nga dinañ su yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, bu iñ ndê métê ñalôm akwa-nga gitôm yist. Ma bocdinañ dec mac oc ambo atôm bolom wakuc yist mbasi-nga. Bu Kilisi, nañ sic ndu gitôm Domba †Pasowa-nga, nañ kêgaho mac su yêc lêñ ñalôm akwa-nga, dec mac ati lau wakuc su. ⁸ Bocdinañ dec atec yist akwa nañ ñahu sip métê sac, tôm lau Israel-nga nañ sêkôc yist hoñ su yêc ñac si andu têtñ ndoc Pasowa-nga. Ma asa nem lêñ tiwakuc, tu bu andi atôm bolom yist mba-nga, nañ ñahu hêganôñ lêñ ñawasi ma lêñ yom ñandô-nga.

⁹ Aô gato bapia dan têtñ mac muñ su, ma gasôm têtñ mac bu andic ahê lau mockaiñ-nga. ¹⁰ Aô gato yom dau hêganôñ lau sambuc dom. Aô gato hêganôñ lau nañ sêmbo gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ sêkôm sac. Ñahu bu lau sambuc si lêñ mockaiñ-nga me métê seneñ gêñ ñawahô-nga me métê sêñsau lau tu sêñgaho ñac si gêñ-nga me lêñ sênem akin gwam-nga, nañ gêm nom ahuc sambuc. Ma aô bu wasôm têtñ mac bu andic ahê lau sambuc ti ñac si lêñ sac, dec oc tôm dom bu mac atap ñasawa dan sa yêc nom tu ambo-nga. ¹¹ Aô gasôm têtñ mac bu andic ahê ñamalac bocke nañ sam dau bu ñamalac kêñ whiñ-nga, magoc kôm sac ñapan. Mac nem asa nañ kôm métê mockaiñ-nga, me gêñ gêñ ñawahô, me gêm akin gwam, me sôm yom sac-sac, me nôm gêñ e kêñiñ iñ, me kêsau lau bu êñgaho ñac si gêñ, nañ andic ahê iñ ñapep. Andôc awhiñ iñ, ma aneñ gêñ awhiñ iñ dom.

12-13 Gwelenj tamatôc lau nanj sêmbô gôlôwac dabunj ñalôm dom, nanj gic waê yac dom. Anötö dau oc êmatôc ñac. Magoc lau nanj sêmbô gôlôwac dabunj ñalôm bu sêkôm sac, dec inj yac neñ gwelenj bu tamatôc ñac. Akôm tôm yom nanj sêto yêc, nanj sôm bu:

Ñamalac bocke nanj kôm sac, nanj atinj inj su yêc mac nem tonj ñalôm.
[Diut 17:7]

6

Lêñ tamatôc ñawapac-nga

¹ Tu sake-nga dec mac akêñ lau sêkêñ whinj-nga si yom têtj ñgac êmatôc yom-nga nanj kêtj whinj dom, bu êmatôc? Yom danj bu yêc ñamalac sêkêñ whinj-nga lu ñasawa, dec mac daôm amasanj. ² Anyalê tidônj! Têtj ndoc Yisu mbu menj, nanj Anötö oc kêtj gwelenj sip i ñ ndê lau dabunj amba, bu sêmatôc lau nom-nga. Gwelenj dau inj gwelenj atu andô, ma yom nanj kwahic dec yêc lau sêkêñ whinj-nga ñasawa, nanj gitôm gêtj saunj. Bocdinañ dec mac atôm bu amatôc. ³ Ma anyalê gêtj atu danj tiyham. Yac oc tamatôc añela sac si yom whinj. Bocdinañ têtj têtj kwahic dec-nga yac datôm bu tamatôc yom bocke nanj yêc yac ñasawa. ⁴ Tu dinañ-nga dec yom bu yêc mac nem ñamalac lu ñasawa, nanj tu sake-nga mac akêñ têtj lau nanj si ñaê mba yêc gôlôwac dabunj ñalôm, bu sêmatôc? Mac daôm atôm dom bu amatôc, a? ⁵ Aô gato y om dindec bu wakôm mac mayam daôm. Bocke? Yêc mac nem gôlôwac dabunj ñalôm, ñamalac tigauc nanj gitôm bu êmatôc lau sêkêñ whinj-nga si yom, nanj danj mbo dom, a?

⁶⁻⁷ Bocke dec mac nem danj kêtj inj ndê asidôwa danj kalhac lau nanj sêkêñ whinj dom, nanj anjô-nga, tu bu sêmatôc inj lu si yom-nga? Tu mac akôm bocdinañ-nga dec ku mac nem lêñ anjuc Kilisi-nga dulu su. Mac nem lau sêkêñ whinj-nga ñatô bu sêkôm sac têtj mac, me sêsôm yom tasanj bu sêñgaho mac nem gêtj ñatô su, dec wasôm têtj mac bu ahu gêtj dau sinj têtj ñac ma ahôc ñawapac dau! ⁸ Magoc mac akôm dom. Mac daôm akôm sac t êñ daôm, ma anjgaho nem asidôwai si gêtj su.

Lau sac oc sêtap undambê sa dom

⁹ Anjô ma anyalê! Lau nanj sêkôm mêtê sac, nanj si danj oc wêkainj ndê mala yêc Anötö ndê gameñ undambê-nga dom. Akôc gauc ñapep ma anjsau daôm dom! Lau nanj sêkôm mêtê mockainj-nga ñalêñ tidau-tidau nanj so pwac nanj Anötö kêmatinj tidônj tu lauwhê ma launjac sênem dandi-nga, launjac nanj sêkêñ dau têtj launjac ñatô, lau nanj sem akinj gwam, ¹⁰ lau kanj, lau nanj senj gêtj ñawahô, lau nanj sênôm gêtj e kêtjinj ñac, lau nanj sêsôm yom sac-sac, lau nanj sêñsau lau tu sêñgaho ñac si gêtj-nga, lau kainj dinañ si danj oc wêkainj ndê mala yêc Anötö ndê gameñ dom. ¹¹ Muñ-nga mac nem lau ñatô sêsa lêñ sac bocdinañ. Tigenj kwahic dec yac neñ Anötö kôm gwelenj pi mac ña inj ndê Ñalau Dabunj. Inj kêgwasinj mac nem sac hoñ su ginjga, ma kôm mac ati lau dabunj ma lau gitêtj tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga.

¹² Mac nem lau ñatô sêsôm yom bocdec bu, “Gêtj hoñ gitôm bu yac dakôm. Yao danj yêc dom.” Magoc aô wasôm têtj mac bu gêtj hoñ oc nem yac sa dom. Yomandô, gêtj hoñ gitôm bu yac dakôm, ma yao danj yêc dom. Magoc aô daunj gatec bu gêtj danj nem gôlinj aô. ¹³ Ma mac nem lau ñatô sêsôm bu, “Anötö kêtj gêtj danen-nga tu ñatac-nga, ma kêtj

ɲatac tu gêɲ daney-ɲga-ɲga. Magoc inɲ oc seɲ gêɲ daney-ɲga ma ɲatac lu-lu su sêɲɲga.” Tu ɲac si yom dinaɲ-ɲga dec sêlic si ɲamlic tòm gêɲ ɲambwa-ɲga ma sêkêɲ si ɲamlic bambalinɲ tu sêkôm mêtê mockainɲ-ɲga tidau-tidau. Magoc aɲgô! Anötô kêmasaɲ yac ne ɲ ɲamlic tu danem akinɲ Pômdau-ɲga, ma Pômdau ndê gwelenɲ nem yac si-ɲga gic waê yac gatunɲ tigenɲ dom, magoc gic waê yac neɲ ɲamlic whinɲ. ¹⁴ Anötô ndê ɲaclai unɲ Pômdau sa akêɲ lau batê-ɲga, ma oc unɲ yac sa ti ɲamlic sambuc bocdinaɲ.

¹⁵ Aɲgô su naɲ! Mac nem akêɲ whinɲ pinɲ mac dôɲ am daminɲ Kilisi, dec kôm mac nem ɲamlic ti inɲ ndê ɲandô ɲadaɲga daɲ. Mac aɲyalê yom dindec, me mba? Ma bocke dec mac alic ɲayham bu akôc Kilisi ndê ɲandô ɲadaɲga ma asap pi awhê mockainɲ-ɲga? Lêɲ dau sac sambuc! ¹⁶ ɲgac daɲ bu yêc whinɲ awhê mockainɲ-ɲga daɲ, naɲ inɲlu sêti ɲamlic tigenɲ. Mac aɲyalê, me mba? Gauc nem Anötô ndê yom naɲ sêto yêc bocdec bu:

Inɲlu oc sêti gêɲ tigenɲ.

[Gen 2:24]

¹⁷ Magoc asa naɲ sap Pômdau dôɲ, naɲ ɲalau pinɲ inɲlu dôɲ sêti gêɲ tigenɲ.

¹⁸ Bocdinaɲ alhô su yêc mêtê mockainɲ-ɲga. Bu asa naɲ kôm mêtê mockainɲ-ɲga naɲ kôm mêtê sac têtɲ dau ɲamlic, bu mêtê dau kêyainɲ inɲ ndê ɲamlic hôc gêlic mêtê sac ɲatô naɲ inɲ bu kôm. ¹⁹ Aɲgô! Anötô kêɲ ɲalau Dabuɲ têtɲ mac lau tigenɲ-tigenɲ ma inɲ mbo nem ɲalôm, dec mac nem ɲamlic gitôm ɲalau ndê lôm dabuɲ. Aɲyalê, me mba? Mac ɲadau daôm dom. ²⁰ Mba! Anötô gêmlihi mac su ati inɲ ndê, ɲa ɲaôli atu. Tu dinaɲ-ɲga dec ayob nem ɲamlic ɲapep, tu bu gêɲ hoɲ naɲ mac akôm, naɲ oc po Anötô ndê waê sa.

7

Yom pi lauwê ti laungac sênem dandi-ɲga

¹ Kwahic dec aô bu waô yom ɲatô naɲ mac ato sip nem bapia. Mac ato yom pi mac nem gauc bocdec bu, lauwê ma ɲgac bu sênem dau dom, dec oc ɲayham. ² Gauc dinaɲ inɲ ɲayham, magoc lêɲ mockainɲ-ɲga kêsôwec tiatu yêc nom, ma tu dinaɲ-ɲga dec wasôm têtɲ mac bu inɲ lêɲ ɲayham kêlêc bu lauwê sênem ɲgac sa, ma laungac sênem awhê sa.

³ Ma ɲgac daɲ êɲgaminɲ dau têtɲ ndê awhê dom, ma awhê êɲgaminɲ dau têtɲ ndê akweɲ dom. ⁴ Bu awhê daɲ ti ɲadau dau ndê ɲamlic tawasê dom, inɲ nakweɲ ti ɲadau whinɲ. Ma ɲgac daɲ ti ɲadau dau ndê ɲamlic tawasê dom, inɲ ndê awhê ti ɲadau whinɲ. ⁵ Bocdinaɲ awhê lu ɲgac sêɲggaminɲ dau têtɲ dandi dom, mboe inɲlu si daɲ ndê ɲalôm kac inɲ e Sadaɲ êntôm inɲ bu kôm mêtê mockainɲ-ɲga. Inɲlu bu si ɲalôm pitigenɲ bu sêmbo ahê dau ɲasawa saurɲ bu sênem dabuɲ dau tu sêtenɲ mbec-ɲga, dec oc tôm. Magoc têtɲ t êm dau pacndê, naɲ sêmbo sêwhinɲ dau tiyham. ⁶ Aô gauc gêm bu inɲ lêɲ ɲayham bu lauwê ma ɲgac sênem dau, ma tu dinaɲ-ɲga dec gawhê yom dau sa têtɲ mac. Magoc aô gato tu bu wandic yomsu lauwê ma ɲgac hoɲ bu sênem dau-ɲga lec dom. ⁷ Aô tac whinɲ bu lau hoɲ sêmbo sêtôm aô dec gambo. Tigenɲ Anötô gic sam inɲ ndê mwasinɲ tidau-tidau têtɲ ɲamalac tigenɲ-tigenɲ tôm gi. Yac hoɲ dawêkainɲ mwasinɲ kainɲ tigenɲ dom.

⁸ Aô bu wasôm yom pi laungac sawa, ma lauwê sawa. ɲac bu sênem awhê me ɲgac wakuc dom, ma sêmbo sêtôm aô gambo, dec oc ɲayham.

⁹ Magoc ɲac bu sêɲsahê bu sêtôm dom bu sêtimêtê dau tu lêɲ ɲalôm

ngalac-nga, naŋ iŋ oc ŋayham hôc gêlêc bu lauwê sawa sênem ŋgac sa, ma laungac sawa sênem awhê sa tiyham.

¹⁰ Aô bu wakêŋ ŋagôliŋ daŋ têtŋ lauwê ma ŋgac naŋ sem dau sa su. Aô taŋwasêŋ neŋ yom dom, bu Pômdau dau kêtŋ ŋagôliŋ bocdec bu, awhê daŋ hu ndê akweŋ siŋ dom. ¹¹ Magoc iŋ bu hu ndê akweŋ siŋ, naŋ nem ŋgac wakuc dom. Iŋ êŋsahê bu êmasaŋ yom whiŋ nakweŋ tiyham ma mbu ndi mbo whiŋ iŋ. Bu mba, naŋ iŋ mbo tawasê. Ma ŋagôliŋ tigeŋ dinaŋ gic waê laungac bocdinaŋ. Ŋgac daŋ hu ndê awhê siŋ dom.

¹² Ma aô bu wasôm yom têtŋ mac hoŋ, pi awhê lu ŋgac naŋ sem dau sa su, magoc daŋ kêtŋ whiŋ, ma daŋ kêtŋ whiŋ dom. Yom dindec Pômdau sôm têtŋ aô dom, aô dauŋ gauc gêm bu iŋ lêtŋ ŋayham dec bu wasôm têtŋ mac. Ŋgac kêtŋ whiŋ-nga daŋ bu ndê awhê kêtŋ whiŋ dom, magoc awhê dau tac whiŋ bu mbo whiŋ iŋ, naŋ ŋgac dau hu iŋ siŋ dom. ¹³ Ma awhê kêtŋ whiŋ-nga daŋ bu nakweŋ kêtŋ whiŋ dom, magoc ŋgac dau tac whiŋ bu mbo whiŋ iŋ, naŋ awhê dau hu nakweŋ siŋ dom. ¹⁴ Ŋahu bu Anötö oc lic iŋlu si sem dau-nga bu ŋadômbwi tu iŋlu si daŋ kêtŋ whiŋ dom-nga lec dom. Mba. Tu awhê me ŋgac naŋ kêtŋ whiŋ-nga, dec Anötö gêlic iŋlu si sem dau-nga dinaŋ tôm gêtŋ dabuŋ. Bu bocdinaŋ dom, dec Anötö oc lic balêkoc naŋ iŋlu sêkwê asê bu ŋadômbwi. Magoc mba. Iŋ gêlic iŋlu si balêkoc bu dabuŋ tu iŋ naŋ kêtŋ whiŋ-nga.

¹⁵⁻¹⁶ Bocdinaŋ iŋ lêtŋ ŋayham bu lauwê ma ŋgac kaiŋ dinaŋ naŋ sem dau su, naŋ sêhu dandi siŋ dom. Bu mboe am awhê naŋ kêtŋ whiŋ, oc ti lêtŋ bu am nem akweŋ naŋ kêtŋ whiŋ dom, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ nem iŋ si-nga sa. Ma am ŋgac naŋ kêtŋ whiŋ, mboe am oc ti lêtŋ bu Anötö nem am nem awhê naŋ kêtŋ whiŋ dom, naŋ si. Asa kêyalê? Magoc yom dau iŋ bu ti balaŋ ŋaŋga tu lauwê ma laungac sêhu dandi siŋ-nga dom. Bu Anötö kêgalêm yac sa bu dambo ti yom malô. Bocdinaŋ ŋgac naŋ kêtŋ whiŋ dom bu tac whiŋ bu hu ndê awhê kêtŋ whiŋ-nga siŋ, naŋ dec alhac iŋ ahuc dom. Ma awhê naŋ kêtŋ whiŋ dom, naŋ bocdinaŋ.

Anötö ndê galem, ma lêtŋ dambo-nga

¹⁷ Aô gakêŋ ŋagôliŋ daŋ têtŋ gôlôwac dabuŋ hoŋ naŋ gam mêtê ŋac su, naŋ hêganôŋ yom hoŋ dindec, ma ŋagôliŋ dau bocdec bu. Pômdau dau kêmasaŋ ŋamalac si lêtŋ têtŋtêtŋ su, ma ŋalêtŋ bocke naŋ ŋamalac daŋ mbo têtŋ ndoc Anötö ndê galem tap iŋ sa, naŋ iŋ gauc nem bu hu siŋ dom. ¹⁸ Anötö bu êŋgalêm ŋgac naŋ sêsê iŋ ndê ŋamlic ŋatô su kêkuc lau Israel-nga si pwac, naŋ sa, naŋ goc sêc gêtŋ dau ahuc dom. Iŋ bu êŋgalêm ŋgac daŋ sa naŋ sêsê iŋ su dom, naŋ goc sêsê iŋ dom. ¹⁹ Yac bu dasê laungac me dasê ŋac dom, iŋ gêtŋ ŋandô dom. Gêtŋ ŋandô dau bocdec bu, yac daŋaŋ wambu Anötö ndê yom hoŋ maŋ. ²⁰ Ŋalêtŋ bocke naŋ lau sêmbo têtŋ ndoc Anötö kêgalêm ŋac sa, naŋ sêsap dôŋ ŋapaŋ. ²¹ Am bu awhê me ŋgac akiŋ ŋambwa têtŋ têtŋ Anötö ndê galem tap am sa, naŋ goc hêgo daôm dom. Am bu tap lêtŋ daŋ sa bu nem ŋadau êŋgapwêc am su, dec oc tôm, magoc iŋ gêtŋ atu dom. ²² Bu awhê me ŋgac akiŋ ŋambwa naŋ Pômdau kêgalêm iŋ sa, naŋ Pômdau kêgapwêc iŋ su yêc sakiŋ mêtê sac-nga. Ma am asa naŋ gêm akiŋ lau daŋ dom, magoc Pômdau kêgalêm am sa, naŋ goc anyalê ŋapep bu kwahic dec am ti Kilisi ndê awhê me ŋgac akiŋ. ²³ Kilisi gêmlihi mac su ŋa ŋaôli atu. Tu dinaŋ-nga dec anyalê ŋapep bu ŋamalac nom-nga daŋ ti mac nem ŋadau ŋandô dom. ²⁴ O asidôwai

hac! Njalên bocke nan mac ambo têt ndoc Anötö ndê galem tap mac sa, nan gauc nem bu akôm napan ambo Anötö anjô-nga.

Yom pi lau nan sem dandi sa su dom

²⁵ Aö bu wasôm yom pi lau wakuc nan sem dau sa su dom. Pômdau kêt nagôlin dan têt aö hêganôn nac dom. Magoc in ndê mwasin puc aö dön, dec akêt whin aö ma akôc yom dindec sa. ²⁶ Tu lau sêkêt kisa nannga têt yac lau dakêt whin-nga têt têt dindec-nga, dec aö gauc gêm lêt nayham bocdec bu, lau nan sem dau sa su dom, nan sêmbo bocdina. ²⁷ Am ngac nan sêhoc am nem yom asê su bu nem awhê dan, nan êmsalê lêt tu hu yom dau sin-nga dom. Ma am ngac nan sêhoc am nem yom asê su dom, nan êmsalê awhê tu nem-nga dom. ²⁸ Magoc am asa nan gauc gêm tidôn bu nem awhê me ngac, nan am kôm sac dom. Tigen lau nan sem dau sa su, nan oc sêhoc nwapac yêc nom dindec, ma aö gatec bu mac atap nwapac sa atôm nac, dec gasôm yom dina.

Danem akin Pômdau ti ney nalôm sambuc

²⁹ O asidôwai, aö wasôm têt mac bu têt tiapê su. Bocdina têt kwahic dec ma ndi, nan ambo bocdec. Lau ngac nan sem awhê sa su, nan sêmbo têt sem awhê sa dom. ³⁰ Lau nan sêt dan dangibo, nan sêmbo têt sêtan dom. Lau nan atac nayham, nan sêmbo têt nac atac nayham dom. Lau nan semlhi gêt, nan sêmbo têt nac si wapa mbasi. ³¹ Ma lau nan sêkôm gwelen pi gêt nom-nga, nan gauc nem gêt dau ênlêc dom. Yom dau nahu bu nom kwahic dec-nga oc yêc napan dom, oc ninja.*

³² Aö tac whin bu mac ayêc daôm su tu gêt nom-nga-nga lec dom. Lau ngac nan sem awhê sa su dom, nan oc sêyêc dau su tu sêkôm Pômdau ndê gwelen-nga, ma bu sêkôm gêt nan gic Pômdau tandô nayham. ³³ Magoc lau ngac nan sem awhê sa su, nan oc sêyêc dau su tu gêt nom-nga-nga, tu bu sêkôm nac si lauwhê atac nayham sa. ³⁴ Bocdina sêyêc dau su tu Pômdau tigen-nga dom, magoc sêkôm ti nalôm lu-lu. Njalên tigen, lauwhê akin me lauwhê bocke nan sem ngac sa dom, nan oc sêyêc dau su tu sêkôm Pômdau ndê gwelen-nga, ma pi lêt bu sêtîmêtê dau si namlic ti gatun napep. Magoc lauwhê nan sem ngac sa su, nan sêyêc dau su tu gêt nom-nga-nga tu bu sêkôm nakweni atac nayham sa. ³⁵ Aö gato yom dindec tu bu wan gwini nan mac-nga dom. Aö gato bu wanem mac sa, ma bu mac asa lêt nayham ma anem akin Pômdau ti nem nalôm sambuc, ma ahê gauc pi gêt nom-nga ênlêc dom.

Yom natô pi lauwhê ma lau ngac si lêt

³⁶ Aö bu wasôm yom pi ngac nan sêhoc injlu awhê akin dan si yom asê bu sênem dau, magoc injlu sem dau sa su dom. Ngac dau bu ndê nalôm kac in ma tac whin nandô bu nem awhê dau, dec in kôm sac dom. Akêt injlu sênem dau. ³⁷ Magoc ngac dau bu gauc nem tidôn yêc in ndê nalôm bu nem in ndê awhê akin dina dom, nan in kôm gêt nayham. In bu

* **7:31** Yom nan Pol sôm yêc nabatin 29-31 nan nahu bocdec, yac ney nahu andô dambo nom-nga nan sip gêt nom-nga dom. In sôm bu lau ngac nan sem awhê sa su, nan sêmbo têt sem awhê sa dom. Magoc in sôm tu bu lau ngac sêpu si awhê me sêpuc dômbwê nac lec dom. Mba. In bu whê sa bu danem dau, me dan dan dangibo, me dambo ti atac nayham, me datidulu gêt, me dakôm gwelen pi gêt nom-nga, nan ti yac ney nahu andô dambo nom-nga dom. Dakêt whin Pômdau ti danem akin in, nan in gêt atu.

nditôm bu nem gôlinj dau ndê lêtj, dec kôm tôm inj ndê ñalôm gauc gêm tidônj. Ñamalac danj gitôm dom bu kac inj. ³⁸ Bocdinañ ngac nanj gêm ndê awhê sa, nanj kôm mêtê ñayham, ma inj nanj gêm awhê sa dom, nanj kôm mêtê ñayham hôc gêlêc su.

³⁹ Awhê nanj gêm ngac sa su, nanj injlu si yom sênem dau-ñga pinj injlu dôñ e inj nakweñ mbac ndu. Inj nakweñ bu mbac ndu, ma awhê dau tac whinj bu nem ñgac danj tiyham, nanj yao mbasi. Oc tôm bu inj nem ñgac kêtj whinj-ñga bocke nanj inj tac whinj, magoc gitôm dom bu nem ñgac nanj kêtj whinj Pômdau dom. ⁴⁰ Magoc aô dauñ gauc gêm bu awhê tuc dau bu mbo tawasê, dec oc êmwasiñ inj êñlêc. Aô dauñ neñ gauc dinañ, ma Anötö ndê Ñalau, nanj mac asôm bu gêm gôlinj mac, nanj mbo aneñ ñalôm whinj, dec puc aneñ gauc dôñ.

8

Gêñ daney-ñga nanj lau sêkêtj ti da têtj anötöi gwam

¹ Mac ato yom ñatô pi gêñ daney-ñga nanj lau sêkêtj ti da têtj anötöi gwam.* Tôm mac asôm, yac hoñ datap gauc sa su. Magoc yac bu dakôm gêñ nanj tanjalê bu yao danj kalhac yac ahuc bu dakôm-ñga dom, dec tanjuc lêtj dapo dauñ sa-ñga. Yac bu dakôm gêñ nanj tóç asê bu yac atac whinj neñ asidôwai, ma bu dapo ñac sa, nanj inj lêtj ñayham kêlêc. ² Asa nanj toc dau sa bu inj ñamalac ti gauc atu, nanj tap sa gitôm su dom. ³ Magoc asa nanj tac whinj Anötö, nanj Anötö kêyalê inj.

⁴ Yom dinañ bu whê yom dec kwahic aô bu wasôm pi gêñ daney-ñga nanj sêkêtj ti da têtj gwam, nanj sa. Yac tanjalê bu Anötö ñandô tigenj dec mbo, ma gwam inj gêñ ñambwa nom-ñga. ⁵ Lau nanj sêkêtj whinj dom, nanj sétoc gêñ daésam sa ti ñac si anötöi ma pômdau. Ñac sem akiñ gêñ nom-ñga ma gêñ undambê-ñga ma sêsam bu ñac si anötöi. ⁶ Magoc yac lau dakêtj whinj-ñga datoc Anötö tigenj sa. Inj Damanj nanj kêtj gêñ hoñ, ma yac dati inj ndê. Ma Pômdau tigenj mbo. Inj Yisu Kilisi, nanj Anötö kêtj gêñ hoñ ña inj, ma ti yac neñ ñahu dambo tanji-ñga.

⁷ Tigenj lau hoñ si gauc sa ñapep pi gêñ nanj lau sêkêtj ti da têtj gwam, nanj dom. Lau sêkêtj whinj-ñga ñatô muñ-ñga sem akiñ gwam, ma sêhu siñ su, magoc lêtj dau k alhac ñac si gauc ñapanj. Bocdinañ kwahic dec ñac bu sênem gêñ daney-ñga nanj lau sêkêtj ti da têtj gwam, dec oc kôm ñac si ñalôm lu-lu bu mboe sêkôm sac. ⁸ Magoc Anötö oc lic yac ñayham me sac tu gêñ daney-ñga-ñga dom. Yac bu daney me daney dom, nanj lêtj danj hôc gêlêc danj su dom.

⁹ Magoc ayob ñapep bu gêñ nanj mac alic tôm bu akôm, nanj kôm ñamalac danj, nanj ndê ñalôm lu-lu pi gêñ dau, nanj ndê kêtj whinj tisac dom. ¹⁰ Am asa nanj kêyalê bu yao danj kalhac am ahuc dom bu neñ gêñ ndôc lôm sênem akiñ gwam-ñga, nanj ñgô. Ñamalac kêtj whinj-ñga danj nanj ndê gauc sa ñapep pi gêñ dau dom, nanj bu lic am neñ gêñ ndôc dindê, dec oc mboe inj ndê ñalôm oc pêtj dôñ bu neñ gêñ nanj sêkêtj ti da têtj gwam, nanj whinj am. ¹¹⁻¹² Am nem gauc sa ñapep, magoc am nem lêtj dinañ inj s o. Ñahu bu mboe tinjambu ñamalac dinañ oc ñalôm ñawapac

* **8:1** Têtj têtj dinañ lau daésam sem akiñ anötöi gwam. Ñac sêkêtj wata ti da pi alta gwam-ñga, ma tinjambu señ ñatô, ma ñatô sêkêtj sa maket. Lau Korin-ñga ñatô gauc gêm bu yao danj kalhac ñac ahuc tu sênem wata kaiñ dinañ dom, ma sêto yom têtj Pol ma sêndac inj pi gêñ dau.

pi gêñ nanj inj kôm e kôm inj ndê kêñ whinj tisac ma sa lêtñ ninga-nga. Kilisi mbac ndu su bu nem am nem asidôwa dinanj, nanj ndê gauc babalê, nanj si-nga, ma bocdinañ gêtñ nanj am kôm têtñ inj, nanj tôm am kôm sac têtñ Kilisi dau. ¹³ Bocdinañ aô nerj lêtñ waneñ wata-nga bu wê aneñ asidôwa danj sa señ sac-nga, dec waneñ gêtñ dau tiyham dom andô. Nahu bu aô gatec bu wakôm aneñ asidôwa danj ndê kêñ whinj tisac.

9

Pol whê dau sa bu aposel ñandô

¹ Aô gambo ñamalac danj ñapu dom, ma aô aposel ñandô. Aô galic yac neñ Pômdau Yisu pi tanôñ solop. Ma mac daôm ati lau akêtñ whinj-nga, tu mêtê nanj aô gam pi Pômdau têtñ mac-nga. Yom hoñ dinanj inj yom ñandô, me? ² Lau ñatô sêlic aô gitôm aposel si danj dom, ma mac bocke? Oc tôm dom bu mac andac batam aô. Nahu bu mac ati lau akêtñ whinj Kilisi-nga tu ñawaê ñayham nanj aô gahoc asê têtñ mac-nga, ma gêtñ dau tôc asê bu aô Pômdau ndê aposel ñandô.

³ Mac lau nanj andac batam aô bu aposel ñandô me mba, nanj anjô! ⁴ Aô ti lau nanj sêkôm gwelenj ñawaê ñayham-nga sêwhinj aô, nanj bu tanjkwê lau bu sêpuc yac dôñ ña gêtñ aneñ ti anôm-nga ô yac mba gwelenj, dec yac akôm so, a? ⁵⁻⁶ Mac gauc gêm bocke? Inj solop bu alu Banabas tanwasêñ anem gwelenj tu akôm kwanj dauñ-nga, magoc aposel ñatô takwê lau tu sênem ñac sa-nga, a? Ma yac bu akôc mba lauwhêi nanj sêkêtñ whinj sêñsêlêtñ sêwhinj yac, ma tanjkwê lau bu sêkêtñ gêtñ sêpuc ñac dôñ sêwhinj yac-nga, nanj inj lêtñ so, a? Mac anjyalê su bu Pita ma lau aposel ñatô ma Pômdau ndê asii sêkôc si lauwhêi sêñsêlêtñ sêwhinj ñac. ⁷ Ngac siñ-nga bocke gêmlihi dau tu gwelenj ndic siñ-nga? Ma ñamalac nanj sô gêtñ ñawhê, nanj inj lêtñ solop bu inj neñ gêtñ dau ña-ñandô, me? Ma ñamalac nanj yob domba ma naniñ, nanj bu nôm su ñagec ô inj ndê gwelenj dinanj, nanj so me?

⁸ Aô gasôm yom pi ñamalac si lêtñ gwelenj-nga ñatô bu wawhê gêtñ dau sa. Magoc Anôtô ndê yom whê gêtñ dau sa whinj. ⁹ Bu yomsu danj nanj Moses to, nanj sôm bu:

Têtñ ndoc mac akêtñ makao sêkôm gwelenj bolom-nga, nanj asô ñac tôkwa ahuc dom. Sêneñ bolom ñatô ô ñac si gwelenj. *[Diu 25:4]*

Mac gauc gêm bu Anôtô kêñ yom dau gic waê makao ñambwa, a? ¹⁰ Inj kêñ yom dau gic yac ñamalac ñawaê solop. Yomandô! Moses to yom dau tu yac-nga. Bu ñamalac nanj sô gêtñ ñawhê, ma ñamalac nanj gic gêtñ ñandô sa, nanj lu-lu sêkêtñ bata bu oc sêneñ gêtñ ñandô. ¹¹ Ma yac lau aposel bocdinañ. Yac akôm gwelenj tu mac gatôm-nga, tôm lau nanj sêsô gêtñ ñawhê sip ôm. Ma yac bu tanjkwê gêtñ ñatô yêc mac tu bu puc yac dôñ-nga, dec tu sake-nga mac alic sac? ¹² Lau ñatô sêkôm gwelenj têtñ mac ma sêkac mac bu akêtñ gêtñ puc ñac dôñ-nga. Ma yac atôm bu andac mac bu anem yac sa hôc gêlêc su. Yac atôm, magoc yac akôm dom. Mba! Yac atec bu gêtñ danj lhac yac mba gwelenj pi Kilisi ndê ñawaê ñayham ahuc. Ma tu dinanj-nga dec yac alic ñayham bu ahôc ñawapac daêsam.

¹³ Ma gêtñ danj tiyham. Mac anjyalê su bu lau nanj sem akiñ Anôtô sêmbo lôm dabunj, nanj sêtap gêtñ daneñ-nga sa yêc gêtñ daneñ-nga nanj lau sêkêtñ ti da pi alta yêc lôm dabunj. ¹⁴ Ma Pômdau dau gic atu yom kainj tigenj, ma

tôc asê bu in lêtj solop bu lau nanj sêhoc ñawaê ñayham asê, nanj sêtap gêtj puc ñac dôn-nga sa yêc lau nanj sêkôc ñawaê dau sa.

¹⁵ Bocdinañ, aô gatôm bu wakêtj batanj gêtj puc aô dôn-nga, magoc gakôm dom. Ma yom nanj kwahic d ec aô gato, nanj gato tu bu wandac mac bu anem aô sa-nga lec dom. Mba! Aô bu gêtj yô aô e wambac ndu, nanj ñayham hôc gêlêc bu wandac gêtj puc aô dôn-nga yêc lau ñapanj, e sêtec bu sêngô ñawaê ñayham. Aô gapo dauj sa tu anej lêtj dinañ-nga, ma aô bu wasa lêtj danj dau-nga, dec anej ñahu wapo dauj sa-nga oc mbasi. ¹⁶ Magoc aô oc wapo dauj waêtj sa tu gwelenj ñawaê ñayham-nga dom, ñahu bu Anötö kêtj gwelenj dau sip aô amanj, dec anej ñalôm kac aô ñandô bu wakôm. Ma aô bu wahoc ñawaê ñayham asê dom, dec oc kêtj wapac aô sac sambuc. ¹⁷ Bu aô gakôm gwelenj dau tu aô dauj gauc gêm tidônj bu wakôm-nga lec dom. Bu bocdinañ dec oc tôm bu tanjkwê bu wakôc ñaôli ô anej gwelenj. Magoc aô gakôm gwelenj dau tu Anötö-nga, bu inj dau kêyalinj aô sa gac waê gwelenj dau. ¹⁸ Bocdinañ aô oc tanjkwê ñaôli bocke? Gêtj nanj yac lau ahenj-nga atôm bu tanjkwê, nanj aô oc wahu sinj. Aô tac whinj bu têtj ndoc wahoc ñawaê ñayham asê têtj lau, nanj wakêtj têtj ñac ñambwa. Lêtj dinañ ti anej ñaôli.

¹⁹ Bu aô gambo ñamalac danj ñapu dom, magoc aô galic ñayham bu wati lau honj si ñgac akinj ñambwa, tu bu wansahê bu wanem lau daêsam kwi bu sêkêtj whinj Kilisi ma sêtap Anötö ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa. ²⁰ Têtj ndoc nanj aô gambo gawhinj lau Israel-nga, nanj aô kasahê bu wambo watôm ñac si danj, tu bu wanem ñac si daêsam kwi e sêkêtj whinj Kilisi. Aô gambo Moses ndê yomsu danj ñapu dom, tigeñ têtj têtj aô gambo gawhinj lau nanj sêmbo yomsu ñapu, nanj aô kasahê bu wambo watôm ñac si danj, tu bu wanem ñac si lau daêsam kwi tu Kilisi-nga. ²¹ Ma têtj ndoc aô gambo gawhinj ñlau gameñ apa-nga nanj sêkôc Moses ndê yomsu sa dom, nanj kasahê bu wambo watôm ñac si danj, tu bu wanem ñac si lau daêsam kwi tu Kilisi-nga. (Aô gatec Anötö ndê yomsu dom, magoc aô gambo Kilisi ndê yomsu ñapu.) ²² Têtj ndoc aô gambo gawhinj lau nanj sêkêtj whinj gwalec, nanj aô kasahê bu wambo watôm ñac sêmbo, tu bu wanem ñac si daêsam kwi sêkêtj whinj Kilisi.* Aô kakuc lêtj daêsam têtj ndoc gambo lau tidau-tidau si tonj ñalôm, ma gakôm gêtj honj tu bu wanem lau ñatô kwi-nga. ²³ Aô gakôm gêtj honj dinañ tu ñawaê ñayham-nga, tu bu lau daêsam sêtap ña-mwasiñ sa sêwhinj aô.

²⁴ Gauc nem lau nanj sênti tu sêhoc gêgêlêc dandi-nga. ñac honj sênti, magoc ñamalac tigeñ oc hôc gêlêc ma tap ñamalac ñamata-nga ndê ñaôli sa. Asa nem lêtj akêtj whinj-nga atôm ñamalac nanj kêtj hôc gêlêc lau ñatô, tu bu atap nem ñaôli ñayham sa-nga. ²⁵ Lau honj nanj bu sênti, nanj sêtimêtê dau ñapep tu bu sêtap ñaôli sa-nga, magoc ñaôli dau oc yêc ñapanj dom. Yac lau dakêtj whinj-nga tanti tu bu datap ñaôli yêc ñapanj-nga sa. ²⁶ Bocdinañ, aô dauj gasa neñ lêtj wanem akinj Anötö-nga gitôm ñgac nanj kêtj bambalinj, nanj dom. Ma aô gac sinj gatôm ñgac nanj kêbalinj

* **9:22** Pol tôc asê tiawê bu inj mbo yomsu ñapu dom, magoc têtj ndoc inj mbo whinj lau nanj atac lu-lu pi gêtj ñatô, dec inj hu gêtj nanj inj kêyalê bu yao mba, nanj sinj tu bu ênsônj ñac-nga dom. Gauc nem yom nanj inj to pi wata nanj lau sêkêtj ti da têtj gwam yêc 1 Kor 8:1-13. Pol ndê ñalôm ñawapac tu neñ gêtj dinañ-nga dom, tigeñ lau ñatô bu gauc nem yom daêsam pi gêtj dau, dec inj oc hu sinj têtj têtj inj mbo whinj ñac, tu bu kôm ñac si sêkêtj whinj tisac dom-nga.

amba nambwa-nambwa, nan dom. ²⁷ Mba! Aô gac sin nanga têt nâlôm akwa bu watimêtê dauj ma wayob dauj nej lêt napep en. Aô bu wakôm bocdinaj dom, dec mêtê nan aô gam têt lau natô, nan aô dauj oc waso namwasin.

10

Lau Israel si mêtê sac kêt puc yac

¹ O asidôwai. Aô atac whin bu mac akôc gauc napep pi gêt nan tap abaji Israel-nga sa. Nac hon sênsêlêt sêwhin Moses sêmbo Anôtô ndê dao napu, ma sêlom gwêc sêwhin dau si. ² Nac sêmbo sêwhin Moses yêc gwêc ti dao dinaj, dec gitôm sêlin busanju kain dan, nan pinj nac hon dôj sem damin inj. ³ Nac hon sen gêt danej-nga kain tigen, nan Anôtô kêt na inj ndê naclai atu. ⁴ Ma nac hon sênôm bu kain tigen nan Anôtô ndê naclai kêt sa akêt hoc. Hoc dinaj inj Kilisi dau, nan kêsêlêt whin nac têt ndoc sêmbo gamej sawa. ⁵ Anjô napep! Lau dau hon sêtap Anôtô ndê mwasin sa, tigenj nac si lau daêsam sêsa si lêt sic inj tandô dom, dec inj gic nac ndu yêc gamej sawa.

⁶ Gêt hon dinaj nandô sa gitôm dôhôn bu kêt puc yac. Abaji Israel-nga dinaj si nâlôm sap mêtê sac dôj napan, ma bocdinaj dayob dauj bu tanjuc nac si lêt dom. ⁷ Nac si lau natô sem akinj anôtô gwam têt têm sêmbo gamej sawa. Sêto yom pi nac, nan yêc bocdec bu:

Lau dau sêndôc sic bu sênej ti sênôm gêt, ma sêtisa bu sêtê wê ma sêkôm mêtê nâlôm nagalac-nga tidau-tidau. *[Eks 32:6]*

Bocdinaj ayob daôm napep bu anjuc nac si lêt sênem akinj gwam-nga dom. ⁸ Ma akôm mêtê mockainj-nga tôm nac si lau natô sêkôm, nan dom. Bu Anôtô gic nac si lau 23,000 ndu têt bêt tigen. ⁹ Ma gauc nem nac si lau natô nan sênsahê Pômdau, ma inj kêt mboc sac sêserj nac ndu. Bocdinaj gauc nem bu akôm sac ma anjahê Pômdau dom. ¹⁰ Ma atucdinj tôm nac si lau natô sêkôm, nan dom. Nac sêtucdinj, dec Anôtô kêkinj anjela senj lau su-nga gic nac ndu.

¹¹ Anjô su nan. Bêt nambu-nga menj kêpinj su. Ma gêt hon nan hôc asê abaji, ma sêto nuyom sa yêc, nan gitôm dôhôn bu kêt puc yac lau têm kwahic dec-nga, bu tanjuc nac si lêt dom. ¹² Bocdinaj am asa nan gauc gêm bu am kalhac nanga, nan yob daôm bu pwenj dom! ¹³ Lêtôm bocke nanj mac anjahê, nan tap lau hon sa bocdinaj. Inj gêt wakuc dom. Magoc Anôtô oc hu mac sinj me tec mac dom. Inj oc yob mac bu lêtôm nanj hôc gêlêc nem licwalô su, nan njadanj tap mac sa dom. Magoc lêtôm bu menj, dec inj oc êmasanj lêt bu mac alhō su yêc lêtôm dau, ma puc mac dôj bu alhac nanga ma aku sa dom.

Sakinj mwasinj dabuj-nga ma sakinj gwam-nga

¹⁴ Bocdinaj anej lau atac whin-nga, anjô! Alhō su yêc sakinj gwam-nga. ¹⁵ Mac lau tigauc, ma bocdinaj anjahê anej yom ma alic, inj yom nandô. ¹⁶ Têt ndoc yac danej mwasinj dabuj, nan tam mbec lacihu wain-nga goc danôm, ma gêt dau pinj yac dôj tam damin Kilisi ndê dac. Ma têt ndoc yac tanj bolom mwasinj dabuj-nga nan dapô kôc-kôc, dec gêt dau pinj yac dôj tam damin Kilisi ndê nandô. Yom dindec inj yom nandô, me? ¹⁷ Yac lau daêsam tanj yêc bolom tigen, dec gêt dau pinj yac honj dôj dati gêt tigen.

¹⁸ Gauc nem lau Israel-nga nanj seŋ gêŋ danen-nga nanj lau sêkêŋ ti da pi alta. Lau hoŋ nanj seŋ gêŋ dau, nanj gêŋ dau piŋ ŋac dôŋ sem damiŋ alta dinaŋ ŋadau. ¹⁹ Aô gasôm yom dau tu bu watôc asê bu gwam iŋ gêŋ ŋandô lec dom, me da nanj lau sêkêŋ pi alta tu sênem akiŋ gwam dan-nga, iŋ gêŋ ŋandô lec dom. Mba andô! ²⁰ Magoc gêŋ nanj lau sambuc sêkêŋ ti da, nanj sêkêŋ ti da têtŋ Anötö dom, sêkêŋ tu sênem akiŋ ŋalau sac-nga. Ma aô gateg bu mac aneŋ gêŋ nanj oc piŋ mac dôŋ anem damiŋ ŋalau sac. ²¹ Gitôm dom andô bu mac anôm gêŋ yêc laclhu nanj piŋ mac dôŋ am damiŋ Pômdau, ma tiŋambu andi anôm yêc laclhu nanj oc piŋ mac dôŋ anem damiŋ ŋalau sac whiŋ. Gitôm dom andô bu mac aneŋ Pômdau ndê mwasiŋ, ma aneŋ mwasiŋ nanj lau seŋ tu sêtoc ŋalau sac sa-nga whiŋ. ²² Yac bu dakôm, dec oc dakôm Pômdau tac ŋandê sa, bu iŋ gêm lêmuŋ iŋ ndê gêŋ. Mac gauc gêm bocke? Yac neŋ l icwalô hôc gêlêc iŋ ndê, dec datôm bu tanlêc iŋ ndê atac ŋandê, a?

Dakôm neŋ gêŋ hoŋ tu dapo Anötö waê sa-nga

²³ Mac nem lau ŋatô sêsôm yom danj bocdec bu, “Gêŋ hoŋ gitôm bu yac dakôm. Yao danj yêc dom.” Tigeŋ aô wasôm têtŋ mac bu gêŋ hoŋ oc êmwasiŋ yac dom. Yomandô, gêŋ hoŋ gitôm bu yac dakôm, ma yao danj yêc dom, magoc gêŋ hoŋ oc puc yac dôŋ dom. ²⁴ Ayob daôm bu akôm gêŋ hoŋ tu apo daôm sa-nga dom, magoc akôm tu bu amwasiŋ lau ŋatô-nga.

²⁵ Wata nanj mac amlhi yêc maket ŋamala, nanj aneŋ ti atac lu-lu dom, aneŋ ti atac pa su eŋ. ²⁶ Bu sêto yom yêc bocdec:

Nom sambuc, ma gêŋ nom-nga hoŋ, nanj Pômdau ndê gêŋ. *[BW 24:1]*

²⁷ ŋamalac nanj kêtŋ whiŋ dom, nanj bu êŋgalêm mac bu aneŋ gêŋ awhiŋ iŋ, ma mac bu atac whiŋ bu andi, nanj andi. Ma gêŋ hoŋ nanj iŋ bu kêtŋ têtŋ mac, nanj aneŋ ti atac lu-lu dom. Aneŋ ti atac pa su. ²⁸⁻²⁹ Magoc ŋgac danj bu lic mac ma sôm bu, “Ei! Wata dinaŋ sêkêŋ ti da têtŋ gwam muŋ su,” nanj aneŋ dom. Mac daôm aŋyalê ŋapep ma atôm bu aneŋ ti atac pa su, magoc tu ŋgac nanj kêtŋ puc mac-nga, dec aneŋ dom, bu aŋsôŋ iŋ ndê gauc dom. Lau nanj sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, nanj sêŋyalê bu gêŋ hoŋ nanj Anötö kêtŋ têtŋ yac tu danen-nga, nanj yao danj kalhac ahuc dom. Magoc yac bu danen gêŋ nanj sêkêŋ ti da têtŋ gwam, dec mboe ŋamalac nanj kêtŋ whiŋ gwalec, nanj ndê gauc sa ŋapep pi gêŋ dau dom, nanj oc pu yac neŋ lêtŋ yao mbasi-nga dinaŋ. ³⁰ Yac bu danen gêŋ, nanj danem danŋe Anötö muŋ, ma aô gateg bu lau sêpu yac tu gêŋ danen-nga nanj yac tam danŋe Anötö muŋ su ma tan-nga.

³¹ Bocdinaŋ, gêŋ hoŋ nanj mac bu aneŋ ti anôm ma akôm, nanj akôm ŋalêŋ ŋayham nanj tôm bu po Anötö ndê waê sa. ³² Gauc nem lau hoŋ, lau Israel me lau Grik, ma lau hoŋ nanj sêmbo Anötö ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma ayob nem lêtŋ hoŋ ŋapep, bu akôm lau danj si sêkêŋ whiŋ tisac dom. ³³ Aô dauŋ neŋ lêtŋ dinaŋ. Aô gayob neŋ lêtŋ hoŋ bu ndic lau hoŋ tandô ŋayham. Aô gakôm tu bu wamwasiŋ dauŋ-nga dom, magoc gakôm tu bu wanem lau daêsam sa bu sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-nga sa.

11

¹ Aŋkuc aneŋ lêtŋ dinaŋ, tôm aô dauŋ kakuc Kilisi ndê.

Ŋagôliŋ lauwhê ma lauŋgac sêlic om-nga

² Aõ wampin mac bu mac gauc gêm aõ napan, ma mêtê nan aõ kadôhôn ti gac dulu têt mac, nan mac asap dô napan. ³ Magoc aõ bu mac anyalê napep bu Anötö in Kilisi ndê ñagôlôn, ma Kilisi in laungac si ñagôlôn, ma laungac sêti lauwê si ñagôlôn.

⁴ Ngac asa nan ten mbec me hoc yom asê gitôm propet, magoc un gêt dan kôm in ndê ñagôlôn ahuc, nan toc in ndê ñagôlôn Kilisi sa napep dom. ⁵ Ma awê asa nan ten mbec me hoc yom asê gitôm propet, magoc un gêt dan kôm in ndê ñagôlôn ahuc dom, nan kôm in ndê ñagôlôn nan in nakwen maya sa. Awê dau in gitôm awê nan sêngalin kêclau hon su ginja, nan lau sêlic tôm gêt mayan-nga. ⁶ Bocdina, awê asa nan tec bu un gêt tin ñagôlôn, nan angapin in ndê kêclau hon su ninga. In bu maya tu angapin in kêclau su-nga, dec ênkuc lauwê si lêt solop, ma un gêt dan kôm ndê ñagôlôn ahuc. ⁷ Nahu bu in lêt solop bu laungac sêun gêt tin ñagôlôn dom, bu Anötö kêmasan ñac bu sênem in angô sêmo nom, ma sêtôc in ndê waê asê. Ma in lêt solop bu lauwê sêun gêt kôm si ñagôlôn ahuc, bu ñac sêtôc si laungac si waê asê. ⁸ Bu têt ndoc Anötö kêmasan gêt hon, nan ngac sa akêt awê dom, magoc awê sa akêt ngac. ⁹ Ma Anötö kêt ngac tu awê-nga dom, in kêt awê tu ngac-nga. ¹⁰ Tu dina-nga, ma tu anela-nga, dec solop bu lauwê sêun gêt tu bu sêtôc asê bu sêsôc si ñagôlôn ñapu. ¹¹ Magoc yêc yac lau nan dakêt whin Pômdau-nga, nan mac lauwê ambo tu daôm-nga dom, ma mac laungac ambo tu daôm-nga dom bocdina. ¹² Bu awê ñamata-nga sa akêt ngac, ma tinambu laungac sêsa akêt lauwê. Ma gêt hon men akêt Anötö.

¹³ Akôc gauc napep pi lauwê nan sêten mbec têt Anötö magoc sêun gêt dom. Mac anyalê dom bu in lêt so, a? ¹⁴ Namalac si lêt sêmo-nga tôc sake asê pi gêt dindec? Ngac dan bu ndê kêclau bali, dec dasôm sake? Dalic gitôm gêt mayan-nga. Yomandô, me? ¹⁵ Ma awê dan bu ndê kêclau bali, nan dasôm sake? Dasôm bu gêt dau po in ndê waê sa. Bu Anötö kêt kêclau bali têt lauwê bu êngatôc ñac si ñagôlôn ahuc. ¹⁶ Lau dan bu sêsen yom dec ma sêsôc ñapu dom, dec wasôm têt ñac bu yac ma Anötö ndê gôlôwac dabun hon tanjuc lêt tigen dindec, ma lêt dan tiham yêc dom.

Lau Korin-nga sen Mwasin Dabun na lêt so

¹⁷ A õ bu wasôm yom pi mac nem lêt akac daôm sa tu alic om-nga. Aõ wampin mac pi lêt dina dom, magoc wandic yomsu mac. Mac nem lêt dau so, ma gêm gôlôwac dabun sa dom. ¹⁸ Gêt ñamata-nga aõ gangô ñawaê bu têt ndoc mac akac daôm sa, nan mac awê daôm kôc-kôc. Ma aõ gauc gêm bu ñawaê nan gangô, nan yom tasan dom, magoc yom ñandô. ¹⁹ In solop dom bu mac awê daôm kôc-kôc ênkuc gêt nom-nga, magoc mac nem lêt ti sakin bu whê mac kôc-kôc ma tôc asê bu lau nde sêkêt whin ñanga ma lau nde sêkêt whin gwalec, dec in lêt solop. ²⁰ Têt têt mac akac daôm sa bu ane Pômdau ndê Mwasin, nan mac gauc gêm bu an napep. Magoc aõ wasôm bu gêt nan mac an, nan Pômdau ndê Mwasin dom. ²¹ Bu têt ndoc mac bu ane gêt, nan mac hon an têt têt e lau ñatô gêt yô ñac, magoc lau ñatô sênom gêt e kêt in ñac. ²² Bocke? Mac nem andu sêlhac dom, a? Gitôm bu mac ane ti anôm gêt yêc nem andu mun su, goc akac daôm sa. Mac nem lêt ane Mwasin Dabun-nga tôc asê bu mac apu nem asidôwai nan sêmo Anötö ndê gôlôwac dabun ñalôm, ma

alic n̄ayham bu akôm lau n̄alôm sawa maya sa. Aö wasôm yom bocke t̄ej mac? Mac gauc ḡem bu aö wampin̄ mac pi ḡej dinan̄, a? Mba andô!

Pômdau ndê yom pi Mwasin̄ Dabun̄
(Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:17-20)

²³ Bu yom nan̄ aö gac dulu t̄ej mac pi Mwasin̄ Dabun̄, nan̄ Pômdau dau k̄ej t̄ej aö bocdec bu. T̄ej ôbwêc nan̄ Judas hoc Pômdau Yisu asê, nan̄ Yisu kôc bolom sa, ²⁴ ḡem dan̄ge Anötö, ma pô kôc goc sôm, “Aö neñ n̄andô dau dec, nan̄ wak̄ej tu mac-n̄ga. Anej ḡej dindec tu bu gauc nem aö-n̄ga.” ²⁵ N̄ac señ ḡej danen̄-n̄ga su, ma n̄al̄ej tigen̄ in̄ kôc laclhu wain-n̄ga dan̄ ma sôm, “In̄ dindec anej dac, nan̄ aö wak̄ec sin̄ tu wamatin̄ pwac wakuc-n̄ga. Têm hon̄ nan̄ mac bu anôm wain mwasin̄ dindec-n̄ga tiyham, nan̄ akôm tu bu gauc nem aö-n̄ga.” ²⁶ Gauc nem Pômdau ndê yom dinan̄ n̄apep, bu têm bocke nan̄ mac bu anej bolom ti anôm wain Mwasin̄ Dabun̄-n̄ga tiyham e in̄ mbu men̄, nan̄ gitôm mac ahoc in̄ ndê mbac ndu n̄awaê asê.

Danen̄ Mwasin̄ Dabun̄ n̄ambwa dom

²⁷ Bocdinan̄ dec asa nan̄ bu neñ bolom dau me nôm yêc Pômdau ndê laclhu, magoc gauc ḡem n̄ahu ti toc sa n̄apep dom, nan̄ kôm giso pi Pômdau ndê n̄andô ti dac. ²⁸ Lau tigen̄-tigen̄ hon̄ sêtôc gwaniñ dau si l̄ej muñ su, goc s̄eneñ bolom ti s̄ênôm yêc laclhu. ²⁹ N̄ahu bu asa nan̄ bu neñ ti nôm magoc in̄ ndê gauc sa n̄apep pi Pômdau ndê n̄andô dom,* nan̄ oc tap Anötö ndê matôc sa tu in̄ ndê l̄ej neñ Mwasin̄ Dabun̄-n̄ga. ³⁰ Tu dinan̄-n̄ga dec mac nem lau daêsam licwalô mbasi ma ḡembac kôm n̄ac, ma n̄atô s̄embac ndu su. ³¹ Yac bu tan̄sahê dauñ n̄apep, dec oc datap Pômdau ndê matôc kain̄ dinan̄ sa dom. ³² Magoc Pômdau k̄ej n̄awapac t̄ej yac ti k̄ematôc yac tu bu danem dauñ kwi e dandin̄an̄ dawhin̄ lau sac nom-n̄ga dom.

³³ Bocdinan̄ anej asidôwai, an̄gô n̄apep. T̄ej ndoc mac akac daôm sa bu anej Mwasin̄ Dabun̄, nan̄ ayob̄ bu akôm n̄al̄ej nan̄ toc asidôwai hon̄ sa n̄apep. ³⁴ N̄amalac dan̄ bu ḡej yô in̄ basô, nan̄ neñ ḡej yêc ndê andu muñ. Ma bocdinan̄ t̄ej ndoc mac akac sa, nan̄ oc tôm dom bu atap Pômdau ndê matôc sa tu akôm ḡej bambalin̄-n̄ga. Gauc nem yom dinan̄, ma t̄ej ndoc aö wat̄ej mac waloc, nan̄ oc wawhê ḡej n̄atô sa t̄ej mac tiyham.

12

N̄alau Dabun̄ ndê Mwasin̄ N̄alôm-n̄ga

¹ O asidôwai, yêc mac nem bapia, mac ato yom n̄atô pi N̄alau Dabun̄ ndê mwasin̄, ma kwahic dec aö bu wato yom bu wawhê mac nem gauc sa n̄apep. ² Mac anyalê n̄al̄ej nan̄ Sadañ ḡem gôlin̄ mac nem gauc t̄ej t̄em mac ak̄ej whin̄ su dom, ma wê mac asa l̄ej anem akin̄ anötôi gwam awha mba-n̄ga. ³ Tu dinan̄-n̄ga dec mac oc atôm bu anyalê yom nan̄ aö bu wasôm t̄ej mac bocdec bu. Anötö ndê N̄alau bu nem gôlin̄ n̄amalac

* **11:29** Lau n̄atô gauc ḡem bu Pol ndê yom pi ‘Pômdau ndê n̄andô’ h̄eganôn̄ gôlôwac dabun̄ (tôm in̄ tu yêc 1 Kor 10:17), dec Pol to bu k̄ej puc lau nan̄ señ Mwasin̄ Dabun̄ magoc s̄etoc si asidôwai sa n̄apep dom (11:17-22). Ma lau n̄atô gauc ḡem bu yom dau h̄eganôn̄ Yisu dau ndê n̄andô (1 Kor 10:16), dec Pol to bu k̄ej puc lau nan̄ s̄elic sac gitôm ḡej n̄ambwa ma señ Mwasin̄ Dabun̄, bu lau dau s̄ejyalê dom bu ḡej dau pin̄ n̄ac dôn sem damin̄ Yisu ndê n̄andô.

dan ndê whasun, dec in oc tòm dom bu sòm bu, “Aö wapucbo Yisu.” Ma ñamalac nan Ñalau Dabun gêm gôlin in dom, nan oc tòm dom bu hoc yom asê ma sòm bu, “Yisu in Pômdau.”

⁴ Yac datap mwasin tidau-tidau sa, magoc men akêñ Ñalau tigen. ⁵ Ma yac tam akin Pômdau ñalêñ tidau-tidau, magoc tam akin Pômdau tigen. ⁶ Ma yac dakôm gwelen gwelen tidau-tidau tu danem akin Anötö-nga, magoc Anötö tigen kôm gwelen yêc hoc neñ ñalôm, ma kên ñaclai tên yac bu dakôm gên dau. ⁷ Ma gên hoc nan lau tigen-tigen sêkôm ña Ñalau ndê ñaclai, nan Anötö kên tu bu êmwasin yac lau hoc nan dambo gôlôwac dabun ñalôm, ma puc yac hoc dôñ.

⁸ Ñalau Dabun kên yom ti gauc tên ñamalac dan bu hoc asê tên gôlôwac dabun. Ma Ñalau tigen dinan kên gauc tên ñamalac dan tiyham, bu ênyalê gên nan ñahu sip ñalôm gi, ma sòm asê tên lau. ⁹ Ñamalac dan oc tap mwasin kên whin ñanğa-nga sa, ma dan tiyham oc tap mwasin kôm lau ti gêmbac ñayham sa-nga yêc Ñalau tigen dinan. ¹⁰ Ñamalac dan oc kôc ñaclai bu kôm gên dalô, ma dan oc kôc mwasin tu hoc yom asê tòm lau propet-nga. Dan tiyham oc kôc mwasin bu ênyalê bu lau nan sêhoc yom asê, nan Ñalau Dabun gêm gôlin ñac, me ñalau dan dau-nga dan gêm gôlin ñac. Ma dan oc kôc mwasin bu sòm yom awha wakuc-nga nan in kéalê mun su dom. Ma ñamalac dan tiyham oc tap mwasin sa bu ênyalê yom awha wakuc-nga kain dinan ma nem kwi. ¹¹ Gwelen tidau-tidau hoc dinan men akêñ Ñalau tigen dinan, nan gic sam in ndê mwasin ti ñaclai tên lau tigen-tigen tòm in dau gêlic ñayham.

Lau sêkên whin-nga sêti gôlôwac dabun tigen

¹² Alic su nan. Ñamalac dan ndê ñandô tigen, magoc in amba ti gahi ma tandô ma ñagên daêsam. Magoc gên hoc dinan sêyêc têtên dom, sêyêc ñandô tigen dinan. Ma ñalêñ tigen, yac lau nan dambo Kilisi ndê gôlôwac dabun ñalôm, nan dati ñandô tigen. ¹³ Bu Anötö kêku yac ña Ñalau Dabun ma pin yac dôñ dati gôlôwac dabun tigen. Yac neñ lau ñatô lau Israel-nga, ma ñatô ñac lau gameñ apa-nga. Ñatô sem akin ñadaui nom-nga, ma ñatô sem akin dom. Magoc yac hoc dakôc Ñalau tigen sip yac neñ ñalôm têtên.

¹⁴ Ma ñamalac dan ndê ñandô ñagên hoc kain tigen dom. Gên tidau-tidau sêyêc ñandô tigen dinan. ¹⁵ In ndê gahi bu sòm bu, “Aö amba dom, bocdinan gati ñandô ñagên dan dom,” dec yom dau oc kac gahi dau su yêc ñandô dinan dom. ¹⁶ Me in ndê danğasun bu sòm bu, “Aö tandô dom, bocdinan gati ñandô ñagên dan dom,” dec yom dau oc kac danğasun su yêc in ndê ñandô dom. ¹⁷ Ma gên hoc nan sêyêc yac neñ ñandô bu tanôn hoc, dec oc dangô yom ñalêñ bocke? Ma gên hoc nan sêyêc yac neñ ñandô bu danğasun hoc, dec oc dangu gên ñamalu ñalêñ nde? ¹⁸ Magoc yac neñ ñandô in bocdinan dom. Anötö dau kêmasan yac neñ ñandô ñagên tidau-tidau hoc tòm in dau gêlic ñayham. ¹⁹ Ma yac neñ ñandô ñagên hoc bu kain tigen, dec yac oc dambo ñalêñ bocke? Oc tòm dom bu dambo. ²⁰ Magoc yac ñagên daêsam sêyêc ñandô tigen dinan ñalôm, dec dambo ñayham.

²¹ Oc tòm dom bu tandô sòm tên amba, “Am bu mbo dom, aö wambo ñayham en.” Ma tòm dom bu ñagôlôn sòm tên gahi, “Am bu mbo dom, oc wambo ñayham en.” ²² Mba andô! Yac ñagên ñatô dalic bu gên licwalô

mba, tigen gêñ dau bu yêc dom, dec oc dambo ñayham dom. ²³ Ma ñandô ñagêñ ñatô nan dalic bu gêñ waêm̄ba, nan datoc sa têtñ ndoc dakôm ahuc ña po. Ma ñagêñ nan dalic bu gêñ mayañ-ñga, nan dakôm ahuc ti dayob ñapep. ²⁴ Magoc ñagêñ ñatô nan dalic bu gêñ ñayham tu lau sêlic-ñga, nan sêpôn̄da gôlôn̄ dom, ma dakôm ahuc dom. Anôtô dau kêm̄san̄ yac ñagêñ hon̄ dinan̄, ma toc gêñ ñambwa-ñambwa sa kêlêc. ²⁵ In̄ kêm̄san̄ ñamalac ñalêñ dinan̄ tu bu ñagêñ hon̄ sênem ñandô tigen̄ dinan̄ sa, ma sêwhê dau kôc-kôc dom. ²⁶ Yac ñagêñ dan̄ bu êñsahê ñandê, dec ñagêñ hon̄ oc sêñsahê ñandê sêwhin̄. Ma ñagêñ dan̄ bu tap waê sa, dec ñagêñ hon̄ oc atac ñayham sêwhin̄.

²⁷ An̄gô su nan̄! Mac lau tigen̄-tigen̄ hon̄ ati Kilisi ndê ñandô tigen̄, nan̄ gôlôwac dabun̄. ²⁸ Ma Anôtô kèyalin̄ lau sa yêc gôlôwac dabun̄ ñalôm bocdec bu. Lau ñamata-ñga ñac lau aposel, lau tilu-ñga lau propet, ma lau titô-ñga in̄ kêtñ ñac bu sêndôhôn̄ gôlôwac dabun̄. Ma in̄ kêm̄wasin̄ lau ñatô bu sêkôm gêñ dalô, ñatô sêkôm lau gêm̄bac ñayham sa, ñatô bu sênem lau sa, ma ñatô bu sênem gôlin̄ gôlôwac dabun̄. Ma ñatô sêtap mwasiñ sêsôm yom aw̄ha wakuc-ñga sa. ²⁹ Mac gauc gêm̄ bocke? In̄ kêm̄wasin̄ lau hon̄ tu bu sêti aposel, a? Ñac hon̄ sêti propet, a? Ñac hon̄ kêdôhôn̄waga, a? Hon̄ sêkôm gêñ dalô, a? ³⁰ Ñac hon̄ sêtap mwasiñ sêkôm gêm̄bac ñayham sa-ñga, a? Ñac hon̄ sêkôc mwasiñ sêsôm yom aw̄ha wakuc-ñga me sênem yom aw̄ha wakuc kwi-ñga, a? Mba andô! ³¹ Bocdinan̄ dec aô wasôm têtñ mac, bu tamkwê mwasiñ ñandô nan̄ oc nem lau hon̄ sa êñlêc. Ma lêtñ nan̄ kwahic dec aô bu watôc têtñ mac nan̄ hóc gêlêc lêtñ hon̄ su.

13

Mêtê ñandô atac whin̄-ñga

¹ Aô bu watôm bu wasôm ñamalac si yom ma añela si yom, magoc mêtê atac whin̄-ñga m ba yêc aô, nan̄ aô gatôm gen̄gelen̄ me on̄ nan̄ tan̄ ñambwa. ² Ma aô bu wahoc yom asê gitôm propet, ma bu wanyalê gêñ hon̄ nan̄ ñahu sip ñalôm gi, ma watap gauc atu sa pi gêñ hon̄, ma bu wakêñ whin̄ ñan̄ga tôm bu wasôm têtñ lôc dan̄ bu puc dau sa ma lom gameñ wakuc ndi, tigen̄ mêtê atac whin̄-ñga mba yêc aô, dec aô gatôm gêñ ñambwa. ³ Ma aô bu wakêñ aneñ gêñ hon̄ tu wanem lau ñalôm sawa sa-ñga, me wakêñ dauñ sambuc tu gwelen̄ ñawaê ñayham-ñga e tôm ñacyo sêkêñ ya neñ aô su, magoc mêtê atac whin̄-ñga bu mba yêc aô, dec oc tôm dom bu wapo dauñ sa tu gêñ hon̄ dinan̄ ñadan̄-ñga.

⁴ Mêtê atac whin̄-ñga ñandô ñahu bocdec. Ñamalac nan̄ mêtê atac whin̄-ñga kêsâlê in̄ ahuc, nan̄ kôc ndê ñalôm dôñ, ma kêm̄wasin̄ lau. In̄ gêm̄ lêm̄un̄ lau ñatô dom, ma sôm yom toc dau sa-ñga me po dau sa ñambwa dom. ⁵ In̄ kôm gêñ mayañ-ñga dom, gauc gêm̄ gêñ tu êmwasiñ dau-ñga kêlêc dom, ma atac ñandê ñagahô dom. Ma in̄ hê yom dôñ pi sac nan̄ lau sêkôm têtñ in̄, nan̄ dom. ⁶ Mêtê nan̄ so lêtñ gitêtñ, nan̄ ñadan̄ oc kôm in̄ atac ñayham dom, magoc in̄ oc atac ñayham tu lau hon̄ nan̄ sêñkuc yom ñandô-ñga. ⁷ In̄ oc hóc kisa ti atac pa su. In̄ oc hu in̄ ndê kêtñ whin̄ ti gêñ bocke nan̄ in̄ takwê, nan̄ sin̄ dom, ma ñawapac dan̄ oc ku in̄ dulu dom.

⁸ Mêtê atac whin̄-ñga oc yêc ñapan̄. Magoc mêtê dahoc yom asê gitôm propet-ñga oc pacndê. Ma mêtê dasôm yom aw̄ha wakuc-ñga ma gauc pi

gêñ nanj ñahu sip ñalôm gi, nanj oc sêñingga. ⁹ Ñahu bu têtj têtj kwahic dec-nga yac tanyalê gêñ honj timala dom, ma yom nanj lau propet sêhoc asê, nanj tôc gêñ honj asê timala dom. ¹⁰ Magoc têtj ndoc Yisu mbu menj, nanj inj oc ndic dabiñ gêñ honj, ma mêtê honj nanj kwahic dec dakôm timala dom, nanj oc pacndê. ¹¹ Têtj têtj nanj aô gambo balê, nanj gasôm yom gitôm balê, ma kayalê gêñ gitôm balê, ma gakôc gauc gitôm balê. Magoc têtj ndoc aô gati ñgac su, nanj gahu balêkoc si mêtê sinj. ¹² Kwahic dec yac tanyalê gêñ honj yêc awê dom, gitôm datôc gwaniñ sip busunôm* ñadaun-dauñ danj. Magoc têtj têtj ñambu-nga yac oc dalic gêñ honj yêc awê enj. Kwahic dec aô kayalê gêñ timala dom, magoc tinambu aô oc wanyalê gêñ honj timala, tôm Anötô këyalê aô e pi sa timala enj têtj kwahic dec. ¹³ Mêtê atu tô kwahic dec sêyêc, mêtê dakêñ whiñ-nga, mêtê dakêñ batan-nga, ma mêtê atac whiñ-nga. Magoc mêtê atac whiñ-nga tinamata mêtê honj.

14

Tanjkwê mwasinj nanj tôm bu puc gôlôwac dabuñ dôñ

¹ Bocdinañ asap mêtê atac whiñ-nga dôñ, ma tamkwê Ñalau Dabuñ ndê mwasinj tidau-tidau. Ma tamkwê mwasinj bu ahoc yom asê nditôm lau propet hôc gêlêc mwasinj ñatô su. ² Bu Ñalau ndê mwasinj dasôm yom awha wakuc-nga inj gêñ ñamata-nga dom. Ñamalac nanj sôm yom awha wakuc-nga, nanj ndê yom yêc inj ma Anötô ñasawa, ma lau danj oc s êñyalê dom. Inj sôm yom nanj ñahu yêc sinj dau, tôm Ñalau Dabuñ kac inj. ³ Magoc ñamalac nanj hoc yom asê gitôm propet, nanj ndê yom gitôm bu po gôlôwac dabuñ sa, ma êñgilí ñac bu sêlhac ñannga ma nem malô ñac si ñalôm. ⁴ Ñamalac nanj sôm yom awha wakuc-nga, nanj ndê yom dau gêm inj tawasê sa, magoc ñamalac nanj hoc yom asê gitôm propet, nanj ndê yom oc tôm bu po gôlôwac dabuñ honj sa. ⁵ Aô tac whiñ bu mac honj asôm yom awha wakuc-nga, tigenj aô tac whiñ kêlêc bu mac ahoc yom asê atôm propet. Bu ñamalac nanj hoc yom asê gitôm propet, nanj ndê mwasinj hôc gêlêc inj nanj sôm yom awha wakuc, nanj ndê su. Magoc ñamalac danj bu mbo mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm, nanj kôc mwasinj bu nem yom awha wakuc-nga kwi têtj mac, dec yom dau oc tôm bu nem mac sa, tôm yom nanj ñamalac hoc asê gitôm propet.

Mwasinj dasôm yom awha wakuc-nga ñahu

⁶ O asidôwai, anjô su nanj. Aô bu watêtj mac waloc, ma wasôm yom têtj mac ña awha wakuc danj, dec oc wanem mac sa ñalêñ bocke? Ti genj aô bu waloc ma Ñalau Dabuñ kêtj yom têtj aô, tu bu wahoc asê têtj mac, me tu wawhê nem gauc sa me wandôhôn mac-nga me wahoc asê gitôm propet, dec anenj yom dau oc nem mac sa. ⁷ Akôc gauc pi gêñ nanj dakôc tu danem wê sip-nga, gitôm gasuc me gita. Ñamalac danj bu yu me ndic ñapep dom, dec asa oc tôm bu êñyalê wê dau ñawa? ⁸ Ma ñgac ndic dahuc-nga bu ndic ñapep dom, dec asa oc êmasañ dau tu ndic sinj-nga? ⁹ Ma mac lau nanj asôm yom awha wakuc-nga yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, nanj bocdinañ. Bu yom kainj dinañ ñahu yêc awê dom, ma lau oc sênyalê ñalêñ bocke? Mac oc asôm yom dau tôm gêñ ñakêcsia ñambwa-ñambwa.

* **13:12** Busunôm - lau ñatô sêsam bu glas tasalagatu, ma yêc Yom Inglis sêsôm bu 'mirror.'

¹⁰ Lau nom-nga si awha têtêtê daêsam yêc, ma lau nanj sêsôm dau si awha, nanj sênnyalê nahu. ¹¹ Ngac danj bu sôm dau ndê awha ma aô bu wanjyalê nahu dom, dec aô walic inj gitôm ngac apa, ma inj oc lic aô bu ngac apa bocdinarj. ¹² Ma yêc mac-nga bocdinarj. Mac tamkwê Nalau Dabuñ ndê mwasinj, bocdinarj dec tamkwê mwasinj nanj tòm bu po gôlôwac dabuñ sa, nanj hôc gêlêc mwasinj ñatô, tu bu akôm gôlôwac dabuñ êñsôwec tiatu.

¹³ Bocdinarj dec ñamalac nanj sôm yom awha wakuc-nga, nanj tenj mbec bu Anötô kênj mwasinj nem yom dau kwi-nga têtj inj whinj manj. ¹⁴ Bu têtj ndoc aô gateñ mbec ña yom awha wakuc-nga, nanj aô dauñ neñ gateñ tenj mbec, magoc aneñ gauc kékuc mbec dau dom. ¹⁵ Bocdinarj aô oc wakôm sake? Aô waterj mbec ña awha wakuc nanj aneñ gateñ kèyalê, ma waterj mbec ña aô dauñ neñ awhañ nanj kayalê nahu, nanj whinj. Aô wanem wê awha wakuc nanj aneñ gateñ kèyalê, ma wanem wê ña dauñ neñ awhañ nanj kayalê nahu, nanj whinj. ¹⁶ Am bu êmpinj Anötô ña yom awha w akuc-nga, tòm nem gatôm kèyalê, ma ñamalac danj bu mbo gôlôwac dabuñ ñalôm nanj kèyalê awha dau dom, dec inj oc tòm dom bu sôm, “Yomandô,” têtj ndoc am gic bata nem yom. Nahu bu inj gêm gauc yom nanj am sôm. ¹⁷ Am daôm gêm d anje Anötô ñapep, magoc am nem yom gêm ñamalac dinanj sa dom.

¹⁸ Aô gam danje Anötô bu inj kênj mwasinj wasôm yom awha wakuc-nga têtj aô hôc gêlêc mac hoñ su. ¹⁹ Magoc têtj têtj nanj aô gambo gôlôwac dabuñ ñalôm, nanj aô tac whinj bu wasôm yom nanj lau hoñ sênnyalê, tu bu wandôhônj ñac-nga. Aô bu wasôm yom ñalhô amanjanj nanj nahu yêc awê, nanj hôc gêlêc bu wasôm yom awha wakuc-nga ñalhô 10,000, nanj lau hoñ sênnyalê nahu dom.

²⁰ O asidôwai hac. Akôc gauc ñapep, atôm lau atu-tu. Akôc gauc atôm balêkoc saunj dom. Ambo atôm balêkoc dedec tu gêtj tigenj-nga, nanj tu ambo ahê lêtj sac-nga. ²¹ Gauc nem yom nanj Pômdau sôm, nanj sêto yêc bocdec bu:

Aô wanjinj lau apa sênem aô awhañ ma wakênj puc lau dindec ña lau apa dau awha. Magoc ñac oc sêkêtj danja aô dom, tòm sêkêtj danja aneñ yom muñ su dom. *[Ais 28:11-12]*

²² Pômdau kênj lau nanj sêsôm yom awha apa gitôm gêtj dalô kainj danj, bu kênj puc lau Israel-nga nanj sêkêtj whinj inj dom. Ma mwasinj dasôm yom awha wakuc-nga inj kainj tigenj. Anötô kênj gitôm gêtj dalô tu lau nanj sêkêtj whinj dom-nga. Inj kênj tu lau sêkêtj whinj-nga-nga dom. Magoc mwasinj dahoc yom asê tòm propet-nga, nanj inj kênj tu lau sêkêtj whinj-nga-nga. Inj kênj tu lau nanj sêkêtj whinj dom nanj-nga dom.* ²³ Bocdinarj, mac lau akênj whinj-nga bu akac daôm sa ma mac hoñ bu asôm yom awha wakuc-nga, ma lau ñatô nanj sêkêtj whinj dom me si gauc sa pi gêtj dau dom, nanj bu sêmbo sêwhinj mac, dec ñac oc sêsôm sake? Nac oc sêsôm bu mac nem gauc kêtj sônj. ²⁴ Magoc mac hoñ bu ahoc yom asê atôm propet têtj ndoc lau kainj dinanj sêmbo sêwhinj mac, dec mac nem yom oc kunj ñac si ñalôm

* **14:22** Aisaya ndê yom, nanj Pol to yêc ñabatinj 21, nanj hêganônj lau apa nanj Pômdau kênj bu sênjwininj lau Israel-nga nanj sêsôc inj ñapu ti sêkêtj whinj inj dom. Pol gêm dôhônj lau apa awha, nanj lau Israel si ñacyo dinanj sêsôm, ma mwasinj dasôm yom awha wakuc-nga. Lau Israel-nga sêkac si ñalôm kwi tu lau apa si yom-nga dom, ma Pol bu tóc asê bu ñalêñ tigenj, yom awha wakuc oc nem lau nanj sêkêtj whinj dom, nanj sa dom, me kac si ñalôm kwi e sêti lau sêkêtj whinj-nga dom. Njabatinj 23 whê gêtj dau sa tiawê.

e sênyalê bu sic waê bu sêtap matôc sa tu ñac si mêtê sac-nga. ²⁵ Ma yom pi ñac si mêtê sac, nañ ñac gauc gêm bu sêsij yêc ñac si ñalôm, nañ mac nem yom oc puc asê tiawê. Ma bocdinañ ñac oc sêpôn haduc angô andô têt nom ma sêtoc Anötö sa. Ma ñac oc sêsôm asê bu, “Anötö mbo whiñ mac, yomandô!”

Pol whê ñagôlij om-nga sa

²⁶ Bocdinañ asidôwai, têt ndoc mac akac daôm sa tu alic om-nga, nañ lau ñatô sêkôc wê sêmen, lau ñatô sêkôc yom bu sêndôhôn lau, lau ñatô sêkôc yom nañ Ñalau Dabuñ hoc asê têt ñac, ñatô sêsôm yom awha wakuc-nga, ma ñatô sênem yom awha wakuc-nga dau kwi. Gêñ hoñ nañ mac bu akôm, nañ akôm tu apuc gôlôwac dabuñ hoñ dôñ-nga. ²⁷ Lau bu sêsôm yom awha wakuc-nga, dec lu me tö sêsôm goc tôm. Dañ sôm e pacndê, goc ñamalac tilu-nga sôm ndê. Ma ñamalac dañ nem ñac si yom dau kwi mañ. ²⁸ Magoc ñamalac nem y om dau kwi-nga dañ bu mbo dom, goc ñamalac nañ tac whiñ bu sôm y om awha wakuc-nga nem dau dôñ yêc gôlôwac dabuñ ñalôm. Tôm bu iñ sôm iñ ndê yom awha wakuc-nga têt ndoc iñ mbo tawasê, ma yom dau yêc iñ ma Anötö ñasawa.

²⁹ Ma lau bu sêhoc yom asê sêtôm propet yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, dec lu me tö sêhoc yom asê, ma lau hoñ sêkêñ danja ñapep ma sêñsahê yom dau. ³⁰ Ñamalac dañ bu ndôc mac ñalôm, ma Ñalau Dabuñ bu hoc yom dañ asê têt iñ, dec ñamalac nañ sôm yom mbo, nañ hu siñ ma kêt ñasawa têt ñamalac dinañ bu sôm yom dau asê. ³¹ Gitôm bu mac hoñ ahoc yom asê atôm propet aô daôm aô daôm, bu andôhôn ti apuc gôlôwac dabuñ hoñ dôñ. ³² Lau nañ sêtap mwasin sa bu sêhoc yom asê sêtôm propet, nañ sêtôm bu sênem gôlij dau si lêt sêhoc yom dau asê-nga. ³³ Bu Anötö tec bu iñ ndê lau sêkôm gêñ bambalin. Iñ Anötö yom malô-nga.

Anötö ndê gôlôwac dabuñ hoñ sêñkuc lêt tigen bocdec bu. ³⁴ Têt ndoc mac akac sa tu alic om-nga, nañ lauwhê sêsôm yom dom sic ñawaê. Ñac sêsôc laungac ñapu tôm yomsu sôm, ma sênem dau dôñ. ³⁵ Awhê dañ bu ngô yom dañ nañ iñ kêyalê ñahu dom, nañ nem dau dôñ e om pacndê, ma ndac nakweñ têt ndoc iñlu sêmbo si andu. Iñ bu sôm yom yêc gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ gêñ mayañ-nga.

³⁶ Mac lau Korin-nga bu atec aneñ yom dindéc, goc wandac mac bocdec bu. Anötö kêt ndê yom têt mac tamwasêm, me kêt têt mac muñ bu andic dula têt lau ñatô, a? ³⁷ Asa nañ gauc gêm bu iñ propet dañ, me tap Ñalau Dabuñ ndê mwasin sa kêlêc, nañ ênyalê bu yom nañ gato têt mac, nañ Pômdau dau ndê yatu. ³⁸ Ñamalac dañ bu kôc aneñ yom sa dom, nañ Pômdau oc kôc iñ sa dom. ³⁹ Bocdinañ aneñ asidôwai, tamkwê mwasin bu ahoc yom asê atôm lau propet, ma alhac lau nañ sêsôm yom awha wakuc-nga, nañ ahuc dom. ⁴⁰ Magoc têt ndoc mac bu alic om, nañ akôm gêñ hoñ ñapep ma añkuc lêt solop.

15

Pol puc yom nañ iñ hoc asê pi Yisu, nañ dôñ

¹ O asidôwai, aô bu wawhê mac nem gauc sa tiyham pi ñawaê ñayham nañ gahoc asê têt mac muñ su. Mac akôc ñawaê dau sa, ma ti mac nem akêt whiñ ñahu. ² Ñawaê ñayham nañ gahoc asê têt mac, nañ têt lêt

Anötö nem mac si-nga asê, ma bocdinaŋ dec asap dôn ŋapaŋ. Mac bu asap dôn dom, dec mac nem akêŋ whiŋ oc tisac ma ŋandô mbasi.

³ Bu yom naŋ gac dulu têŋ mac, naŋ kékuc yom naŋ aô dauŋ gangô muŋ su. Ma yom naŋ atu ma tiŋamata aneŋ yom hoŋ, naŋ bocdec bu. Kilisi mbac ndu tu yac neŋ sac-nga, tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm. ⁴ Lau sêŋsuhuŋ iŋ, ma têŋ bêc titô-nga Anötö uŋ iŋ sa, tôm sêto yêc naŋ. ⁵ Goc iŋ hoc dau asê têŋ Pita, ma têŋ lau ŋatô naŋ sêmbô ŋŋgacsêŋomi 12 si toŋ. ⁶ Ma tiŋambu iŋ hoc dau asê têŋ asidôwai toŋ atu naŋ sêmbô sêwhiŋ dau. Ŋac lau daêsam, sêhóc gêlêc 500 su. Kwahic dec ŋac si lau ŋatô sêmbac ndu su, magoc daêsam gacgeŋ sêmbô tali. ⁷ Tiŋambu iŋ hoc dau asê têŋ Jems ma têŋ lau aposel hoŋ. ⁸ Ma tiŋambu andô iŋ hoc dau asê têŋ aô dauŋ, naŋ gati aposel gitôm balêkoc naŋ dinda kôc so ndê têm. ⁹ Bu aô galic dauŋ tôm lau aposel si ŋgac ŋambu-nga solop. Sêsam aô bu aposel, magoc aô ŋgac ŋayham dom bu sêhê ŋaé aposel pi aô. Ŋahu bu muŋ-nga lê aô gakêŋ kisa Anötö ndê lau sêkêŋ whiŋ-nga. ¹⁰ Magoc tu Anötö kêmwasinŋ aô-nga, dec aô gati aposel, ma iŋ ndê mwasinŋ dau meŋ ŋambwa dom. Mba! Bu aô gakôm gwelêŋ gahoc gêlêc Kilisi ndê aposel hoŋ su. Magoc aô dauŋ gakôm dom. Anötö ndê mwasinŋ puc aô dôn, dec kêŋ ŋaclai têŋ aô bu wakôm gwelêŋ. ¹¹ Bocdinaŋ anyalê ŋapep bu yom naŋ aô gahoc asê pi Kilisi, ma aposel hoŋ sêhoc asê, iŋ yom tigeŋ. Ma yom dau ti mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.

Lau batê oc sêtisa

¹² Yac am mêtê ma ahoc asê bu Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-nga. Ma bocdinaŋ bocke dec mac nem lau ŋatô sêsôm bu lau batê oc sêtisa dom? ¹³ Anŋô! Iŋ bu yom ŋandô bu lau batê sêtôm dom bu sêtisa, dec tôm dom bu Kilisi dau tisa ma mbo tali tiyham bocdinaŋ. ¹⁴ Ma Kilisi bu tisa su dom, dec mêtê naŋ yac am, naŋ oc ŋahu mbasi, ma mac nem akêŋ whiŋ ŋahu mbasi bocdinaŋ. ¹⁵ Ma gêŋ danŋ tiyham. Yac lau aposel am mêtê ma asôm bu Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-nga. Magoc mac asôm bu lau batê oc sêtisa dom. Mac nem yom bu yom ŋandô, dec mêtê naŋ yac ahoc asê pi Anötö, naŋ yom tasanŋ. ¹⁶ Bu lau batê bu sêtisa dom, dec Kilisi dau tisa su dom. ¹⁷ Ma iŋ bu yom ŋandô bu Anötö uŋ Kilisi sa su dom, dec mac nem akêŋ whiŋ oc ŋandô mbasi, ma mac nem sac gacgeŋ yêc mac-nga. ¹⁸ Ma Anötö bu uŋ Kilisi sa su dom, dec lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêmbac ndu su, naŋ gacgeŋ siŋga su. ¹⁹ Tu Kilisi-nga dec yac dakêŋ batanŋ bu Anötö oc uŋ yac hoŋ sa têŋ têm ŋambu-nga. Yom dau bu yom ŋandô dom, dec gêŋ naŋ dakêŋ batanŋ, naŋ gêŋ têm kwahic dec-nga ŋambwa ma ŋandô mbasi têŋ têm ŋambu-nga. Ma lau hoŋ oc sêpu yac ma sêlic yac tôm lau gauc mbasi-nga.

²⁰ Magoc Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-nga yomandô. Iŋ gitôm lau hoŋ naŋ sêmbac ndu su, naŋ si ŋgac mbêc. ²¹ Ŋamalac tigeŋ ti dambac ndu ŋahu. Ma ŋamalac tigeŋ ti datisa akêŋ lau batê-nga ŋahu. ²² Yomandô! Tu Adam-nga dec yac hoŋ dawêkainŋ seŋ dambac ndu-nga. Magoc tu Kilisi-nga dec lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ sêwêkainŋ seŋ sêmbô tali-nga. ²³ Tigeŋ lau naŋ sêmbac ndu, naŋ oc sêtisa tôm ŋandoc. Kilisi tisa muŋ, gitôm gêŋ ŋandô mbêc. Ma têŋ ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ lau naŋ sêti iŋ ndê, naŋ oc sêtisa. ²⁴ Têŋ dinaŋ iŋ oc ndic bata têm kwahic dec-nga, ma iŋ oc seŋ ŋaclai ti ŋagôlinŋ hoŋ su, ma kêŋ gêŋ hoŋ sip Damanŋ

Anötö amba bu nem gôlinj. ²⁵ Bu Kilisi gic waê bu nem gôlinj e inj kênj inj ndê ñacyo hoj sêsôc inj gahi ñapu. ²⁶ Ma ñacyo ñambu-ñga nañ inj oc señ sa, nañ ñaclai dambac ndu-ñga. ²⁷ Sêto yom yêc bocdec bu:

Inj kênj gêñ hoj sêsôc inj gahi ñapu.

[BW 8:6]

Yom dinañ pi 'gêñ hoj,' nañ hêganônj Anötö dom, bu Anötö dau kênj ñaclai têtj Kilisi pi gêñ hoj. ²⁸ Tigenj têtj ndoc Anötö ndê Atu dau kênj gêñ hoj sêsôc inj ndê gôlinj ñapu su, nañ goc inj dau oc sôc Anötö ñapu. Ma bocdinañ Anötö tigenj oc ti ñadau ma nem gôlinj gêñ hoj.

²⁹ Anötö oc uñ lau batê sa têtj têtj ñambu-ñga, yomandô. Bu bocdinañ dom, dec tu sake-ñga lau ñatô sêlinj sanju tu lau nañ sêmbac ndu su-ñga?* ³⁰ Ma gauc nem yac lau aposel. Tu sake-ñga yac ahôc ñawapac ti kisa ñapañ tu gwelenj ñawaê ñayham-ñga? ³¹ O asidôwai. Aô gapo mac nem waêm sa tu mac nem akêñ whinj yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-ñga. Mac anjalê bu yom dau inj yom ñandô, dec anjalê bu yom dec inj yom ñandô bocdinañ. Lau sêkôm bu sêndic aô ndu tôm bêt hoj. ³² Yêc malac Epesas lau sêkêñ kisa aô gitôm bôclai sac, magoc aô gac sinj têtj ñac ti ñannga. Magoc lau batê bu sêtisa dom, tôm mac nem lau ñatô sêsôm, dec aô neñ gwelenj ñawaê ñayham-ñga inj ñamalac ñambwa si gêñ, ma oc nem aô sa danj dom. Bu bocdinañ dec dakôm tôm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Gauc nem gêñ danañ ti danôm-ñga enj, bu ñasawa apê enj yac oc dambac ndu ma dandinañ.

[Ais 22:13]

³³ Ayob daôm bu lau sêñsau mac dom. Gauc nem yom nañ sêsôm bocdec bu, "Mac bu ambo awhinj lau nañ sêkôm mêtê sac, dec mêtê sac dau oc kôm mac nem mêtê ñayham tisac whinj." ³⁴ Aô wasôm têtj mac bu mayam daôm, bu mac nem lau ñatô sêsa si lêtj gitôm sem gauc Anötö ma sêsap mêtê sac dôñ ñapañ. Bocdinañ akôc gauc ñapep ma ahu mêtê sac sinj gacgerj.

Lau oc sêtisa ti ñamlic kainj bocke?

³⁵ Mboe mac nem lau ñatô oc sêndac, "Anötö oc uñ lau batê sa ñalêñ bocke?" me "Lau batê oc sêtisa ti ñamlic kainj bocke?" ³⁶ Yom dau inj yom gauc mbasi-ñga. Anjô! Gêñ nañ mac asô sip nom, nañ bu tibalê dom, dec oc po pi meñ dom. ³⁷ Mac bu asô gêñ ñamatu gitôm yanjom me gêñ ñawhê ñatô, dec mac asô gêñ dau ñagatôm nañ oc po pi meñ tinjambu, nañ dom, magoc asô ñamatu ñambwa sip nom. ³⁸ Ma Anötö dau kênj gêñ ñagatôm têtj gêñ ñawhê tôm inj dau kemasanj su. Inj kênj ñagatôm tidau-tidau têtj gêñ ñawhê tigenj-tigenj. ³⁹ Ma ñagatôm ti ñamlic nañ inj kênj têtj gêñ hoj, nañ sêtôm dau d om. Inj kênj ñamalac si ñamlic kainj danj, ma bôt si kainj danj, ma mbac ti i bocdinañ. ⁴⁰ Gêñ undambê-ñga sêmbo ti ñac si ñawasi kainj danj, ma gêñ nom-ñga sêmbo ti ñac si ñawasi kainj danj bocdinañ. ⁴¹ Ac ti ayô ma tata hoj si ñawasi têtjtêtj. Ma tata hoj si ñawasi gitôm dau dom. ⁴² Ma têtj ndoc lau batê sêtisa, nañ oc ñalêñ kainj tigenj. Lau batê nañ tansuhuj sip nom, nañ si ñamlic inj gêñ têtj me kwahic dec-ñga, ma tôm dom bu yêc ñapañ. Magoc Anötö oc uñ sa têtj nam kwi

* **15:29** Mêtê dau ñahu yêc awê dom, magoc Pol ndê yom têtj asê bu lau Korin ñatô sêlinj sanju tu ñac si lau nañ sêmbac ndu-ñga. Mboe lau batê dinañ sêkêñ whinj Yisu su, magoc sêlinj busanju su dom têtj ndoc sêmbo tali, ma tu dinañ-ñga dec lau ñatô sêlinj sanju tu ñac-ñga. Pol sôm bu mêtê dinañ inj solop me so dom, magoc inj sôm yom pi mêtê dau tu bu puc inj ndê yom pi lau batê sêtisa-ñga nañ dôñ.

ti gêñ yêc ñapañ-nga. ⁴³ Gêñ nañ tañsuhun in gêñ waêmbe, magoc Anötö oc un sa ma kôm ti gêñ tiwaê. Tañsuhun gêñ ñaclai mba, magoc Anötö oc un sa ti ñaclai. ⁴⁴ Bu yac tañsuhun ñamlic nom-nga, magoc Anötö oc un sa ti ñamlic wakuc undambê-nga. Yac tañyalê bu ñamlic nom-nga dec yêc, ma ñamlic undambê-nga yêc bocdinañ. ⁴⁵ Anötö kêmasañ ñamalac si ñamlic nom-nga, tòm yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Ngac ñamata-nga Adam in ti gêñ tali.

[Gen 2:7]

Ma Adam ñambu-nga, nañ Kilisi dau, nañ tisa ti ñamlic undambê-nga. Ma yac oc dambo tañli tu in-nga, ma datap neñ ñamlic wakuc undambê-nga sa, tòm in ndê. ⁴⁶ Yac dakôc ñamlic undambê-nga muñ dom, magoc dakôc ñamlic nom-nga muñ, ma tiñambu oc datap ñamlic undambê-nga sa. ⁴⁷ Ñamalac ñamata-nga meñ akêñ nom. Magoc ñamalac tilu-nga meñ akêñ undambê. ⁴⁸⁻⁴⁹ Kwahic dec yac hoñ dambo datôm ñamalac nom-nga ñamata-nga dinañ. Dinañi sêkôc yac bu dambo datôm ñamalac nom-nga dinañ. Magoc lau nañ sêmbo undambê, nañ sêmbo sêtôm ñ amalac undambê-nga, ma tiñambu yac oc datiwakuc, ma dambo datôm ñamalac undambê-nga.

⁵⁰ Bocdinañ aneñ asidôwai, aô wasôm têt mac bu yac datôm dom bu dasôc Anötö ndê gameñ undambê-nga ti neñ ñamlic têt kwahic dec-nga. Bu yac neñ dac ti ñamsôm in gêñ yêc ñapañ-nga dom, ma tòm dom bu wêkain gameñ dandôc tañli ñapañ-nga. ⁵¹ Aô bu wasôm yom ñahu atu dan têt mac aňgô. Yac hoñ oc dambac ndu dom, magoc Anötö oc nem yac hoñ kwi ma kêñ ñamlic wakuc têt yac. ⁵² Têt bêt ñambu-nga dahuc oc tañ, ma sep tigen lau batê oc sêtisa ti ñamlic wakuc sêndôc tali ñapañ-nga. Ma Anötö oc nem yac lau nañ dambo tañli, nañ kwi dawhin, ma kêñ ñamlic wakuc têt yac. ⁵³⁻⁵⁴ Bu ñamlic nom-nga oc tòm dom bu yêc ñapañ, ma gic waê bu niñga. Bocdinañ têt bêt ñambu-nga Anötö oc nem ñamlic nom-nga kwi ti gêñ yêc ñapañ-nga, nañ tòm dom bu niñga. Gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Anötö ku ñaclai dambac ndu-nga dulu su, ma pacndê sambuc.

[Ais

25:8]

Yom dau oc ñandô sa têt bêt ñambu-nga.

⁵⁵ O ñaclai dambac ndu-nga, am oc ku yac dulu ñalêt bocke? Am nem ñamalac ndic yac ndu-nga yêc nde?

[Hos 13:14]

⁵⁶ Ñamalac nañ wê yac dasa señ dambac ndu-nga, nañ mêtê sac. Ma yomsu kêñ ñaclai têt mêtê sac. ⁵⁷ Magoc danem danje Anötö nañ ku yac neñ ñacyo dulu tu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi-nga. ⁵⁸ Bocdinañ, aneñ asidôwai atac whiñ-nga, ahac ñannga ma ayob daôm bu gêñ dan ku mac dulu dom. Akêñ nem ñalôm sambuc tu Pômdau ndê gwelen-nga. Bu mac aňyalê su bu gêñ bocke nañ mac akôm tu Pômdau-nga, nañ gêñ ñandô mbasi-nga dom. Oc nem ñandô!

16

Sêkêñ da bu sênem lau sêkêñ whiñ-nga ñatô sa

¹ Aô wasôm yom pi awa nañ mac bu andic sa bu anem Anötö ndê lau dabun Jerusalem-nga sa. Akôm tòm yom nañ aô gasôm têt gôlôwac dabun nañ sêmbo gameñ Galesia-nga, nañ su. ² Tòm wake ñabêc ñamata-nga sambob, mac tigen-tigen andic nem awa da-nga sa tòm awa nañ mac tigen-tigen atap sa yêc wake dinañ ñalôm. Andic sa gwanan ma akêñ

ndôc. Ma têtj ndoc aô wahôc asê mac yêc malac Korin, naŋ oc wakêtj ŋawapac têtj mac bu andic sa têtj têtj dinan-ŋga dom. ³ Anyaliŋ lau ŋatô sa naŋ mac alic ŋayham bu sêkôc mac nem da dau, ma sêkêtj têtj gôlôwac dabuŋ Jerusalem-ŋga. Ma têtj ndoc aô wahôc asê mac, naŋ wato bapia puc ŋac dôŋ-ŋga ma waŋkiŋ ŋac sêndi. ⁴ Ma aô bu walic tôm bu aô dauŋ watêŋ Jerusalem wandi, goc yac aŋsêlêtj awhiŋ dauŋ.

Pol ti lau ŋatô oc sêndic lau Korin kêsi

⁵ Aô gauc gêm bu wandic lau gameŋ Masedonia-ŋga kêsi, ma tiŋambu watêŋ mac waloc. ⁶ Aô bu wambo wawhiŋ mac ŋasawa baliŋ, mboe aô oc wambo e ndoc uhô-ŋga pacndê. Ma bocdinaŋ oc tôm bu mac anem aô sa tu seŋ bocke naŋ wasa tiŋambu-ŋga. ⁷ Aô gakêtj batan bu Pômdau oc kêtj ŋasawa baliŋ têtj aô tu wambo wawhiŋ mac-ŋga. Magoc aô bu waloc ŋagahô, d ec oc tôm dom bu wambo wawhiŋ mac ŋasawa baliŋ. ⁸ Kwahic dec aô oc gacgeŋ wambo malac Epesas e Om †Pentikos-ŋga pacndê. ⁹ Ŋahu bu Pômdau gêlêc gatam su bu wakôm gwelêŋ atu dan yêc dindec e ŋandô sa. Ma gêtj dan whiŋ, naŋ lau daêsam sêkêtj kisa aô yêc dec.

¹⁰ Timoti bu hôc asê mac, naŋ goc akôc iŋ sa ti yom malô, tu bu iŋ mbo whiŋ mac ti atac pa su eŋ. Ŋahu bu iŋ kôm Pômdau ndê gwelêŋ tôm aô gakôm. ¹¹ Alic bu lau dan sêtêc iŋ me sêpu iŋ dom. Ma têtj ndoc iŋ bu mbu têtj aô meŋ, naŋ aŋkiŋ iŋ lhô meŋ ti yom malô. Aô gakêtj batan bu ŋasawa sauŋ Timoti ma asidôwai ŋatô oc sêmbu sêtêŋ aô sêmeŋ.

¹² Yom pi yac neŋ asidôwa Apolos wasôm bocdec bu. Aô gateŋ iŋ tidim daêsam bu êŋsêlêtj whiŋ asidôwai ŋatô ma têtj mac loc. Kwahic dec iŋ sôm bu iŋ oc loc dom, magoc têtj ndoc iŋ tap ŋasawa ŋayham dan sa, naŋ iŋ oc loc.

Yom ŋambu-ŋga

¹³ Anem ali, asap nem mêtê akêtj whiŋ-ŋga dôŋ ŋapan, ma alhac ŋanŋa ti nem ŋalôm pêtj dôŋ. ¹⁴ Ma akôm nem gêtj hoŋ ti mêtê atac whiŋ-ŋga.

¹⁵ O asidôwai. Mac aŋyalê bu Stepanas ma lau hoŋ naŋ sêmbu iŋ ndê andu, naŋ sêti lau ŋamata-ŋga tu sêkêtj whiŋ Yisu-ŋga yêc mac nem gameŋ Akaya-ŋga. Ma ŋac sêkêtj si ŋalôm sambuc tu sênem akiŋ Anôtô ndê lau dabuŋ-ŋga. Kwahic dec aô bu wandac mac bocdec bu. ¹⁶ Lau kaiŋ dinan, ma lau asa naŋ sêlhac sêwhiŋ ŋac ma sêkôm gwelêŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ asôc ŋac ŋapu. ¹⁷ Têtj ndoc Stepanas lu Fotunatas ma Akayakus sêmeŋ akêtj Korin ma sêhôt asê aô, naŋ sêkôm aô atac ŋayham atu. Ŋahu bu ŋac sêkôt mac hoŋ aŋôm sêtêŋ aô sêmeŋ. ¹⁸ Ŋac sêkôm aô neŋ ŋalôm tighô, tôm sêkôm mac nem ŋalôm tighô têtj têtj sêmbu sêwhiŋ mac. Tu dinan-ŋga dec wasôm têtj mac bu atoc lau kaiŋ dinan sa ŋapep.

Pol ti lau ŋatô sêkôm acsalô têtj lau Korin-ŋga

¹⁹ Gôlôwac dabuŋ titoŋ-titoŋ hoŋ naŋ sêmbu gameŋ Esia-ŋga dindec, naŋ sêkêtj si acsalô ŋayham têtj mac hoŋ. Ma Akwila lu Prisila ti gôlôwac dabuŋ naŋ sêkac sa yêc iŋlu si andu, naŋ sêkêtj acsalô ŋayham ti atac whiŋ têtj mac tu Pômdau-ŋga. ²⁰ Ma asidôwai hoŋ naŋ sêmbu gameŋ dindec sêkêtj acsalô têtj mac bocdinaŋ. Mac hoŋ akam daôm, aŋkuc Anôtô ndê lau dabuŋ si lêtj.

²¹ Aô Pol gato yom dindec ŋa dauŋ aman tu bu wakêtj aneŋ acsalô têtj mac-ŋga.

²² Njamalac daŋ bu atac tec Pômdau, naŋ Anötö pucho iŋ. O Pômdau, mbu mweŋ! ²³ Pômdau Yisu ndê mwasinŋ têtŋ mac. ²⁴ Aö bu wakêtŋ aneŋ atac whinŋ têtŋ mac lau akêtŋ whinŋ Yisu Kilisi-ŋga hoŋ.

Pol ndê bapia tilu-nga têtj lau Korin-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Pol to bapia dindec têtj ndoc inj mbo gameŋ Masedonia-nga. Inj tap sa bu aposel tasanj ŋatô sêkôm gwelenj sêmbo malac Korin, ma sêndôhônj yom tasanj têtj lau sêkêŋ whiŋ-nga, ma sêpu Pol dau ma sêsôm bu inj aposel ŋandô dom. Bocdinaŋ Pol to bapia dindec têtj ŋac bu whê dau sa bu inj aposel ŋandô, ma bu puc lau Korin-nga dôŋ tu bu sêsôc lau tasanj dinaŋ si yom ŋapu dom. Tiŋambu inj kêkiŋ Taitus têtj ŋac gi bu lic ŋac sêmbo ŋalêŋ bocke, ma Taitus mbu meŋ ma sôm têtj Pol bu lau Korin-nga daêsam sêsôc inj ndê yom ŋapu, ma sem dau kwi.

Pol to bapia dindec ma tôc asê bu inj tac ŋayham kêlêc tu ŋgô Taitus ndê ŋawaê pi lau Korin-nga. Ma inj whê inj ndê lêtj tu ndic ŋac kêsi-nga sa. Inj sôm têtj ŋac bu sêmatôc aposel tasanj dinaŋ, ma sêmatôc ŋac dau si lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ sêwhiŋ. Ma inj to yom pi ŋac si gwelenj sic awa sa-nga tu sênem lau Jerusalem-nga naŋ sêpônda dau, naŋ sa-nga.

Yom ŋamata-nga

¹ Aô Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêkuc Anôtô ndê atac whiŋ, gambo gawhiŋ yac neŋ asidôwa Timoti, ma alu ato bapia dindec têtj Anôtô ndê gôlôwac dabuŋ yêc malac Korin, ma têtj Anôtô ndê lau dabuŋ hoŋ yêc gameŋ Akaya-nga. ² Mwasinj ti yom malô akêŋ Damaŋ Anôtô lu Pômdau Yisu Kilisi têtj mac.

Anôtô gêm malô ndê lau

³⁻⁴ Tampinj Anôtô, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba. Inj Damaŋ naŋ tawalô ti gêm malô yac yêc ŋawapac hoŋ-nga. Ma tu dinaŋ-nga dec yac atôm bu anem malô lau naŋ ŋawapac tidau-tidau tap ŋac sa, ŋalêŋ tigenj tôm Anôtô dau kôm têtj yac. ⁵ Ŋahu bu ŋawapac ti ŋandê tôm Kilisi hôc, naŋ kêsalê yac ahuc tu yac am akiŋ inj-nga. Magoc tu Kilisi-nga, dec Anôtô ndê mwasinj nem malô yac-nga kêsalê yac ahuc bocdinaŋ. ⁶ Têtj ndoc bocke ŋawapac tap yac sa, naŋ alic ŋayham bu ahôc tu bu anem malô mac-nga, ma tu mac atap Anôtô ndê mwasinj nem mac si-nga sa. Ma têtj ndoc Anôtô gêm malô yac, naŋ mwasinj dau golom mac bocdinaŋ, ma gêm mac sa bu alhac ŋaŋga ti nem atac pa su, ma ahôc ŋawapac kaiŋ tigenj tôm yac ahôc. ⁷ Yac aŋyalê bu mac ahôc ŋawapac awhiŋ yac, ma Anôtô oc nem malô mac ti puc mac dôŋ awhiŋ yac bocdinaŋ. Tu dinaŋ-nga dec yac atac lu-lu tu mac nem akêŋ whiŋ-nga dom.

Aposel sêhônj ŋawapac daêsam

⁸ O asidôwai. Aŋyalê pi ŋandô eŋ bu yac ahôc ŋawapac atu-tu daêsam yêc gameŋ Esia-nga. Gêŋ dinaŋ kêgwiniŋ yac ŋandô ma hôc gêlêc yac mba licwalô su e yac gauc gêm bu oc seŋ yac su andinaŋ. ⁹ Yomandô! Yac gauc gêm bu yac mba têm ambo taŋli-nga pacndê têtj ndoc dinaŋ. Magoc mba. Wapac dau tap yac sa bu êndôhônj yac bu taŋkwê yac dauŋ mba licwalô dom, magoc taŋkwê Anôtô naŋ tôm bu uŋ lau batê sa, naŋ ndê ŋaclai. ¹⁰ Yac gauc gêm bu ŋawapac dinaŋ oc ku yac dulu, magoc Anôtô

kêgaho yac su. Ma yac akêñ whiñ ti tanjkwê iñ bu nem yac sa ñalêñ tigen dinañ ñapañ. ¹¹ Ma yac akêñ whiñ bu mbec nañ mac atenñ, nañ oc nem yac sa bocdinañ. Têñ ndoc ñawapac bu tap yac sa tiyham, nañ Anötö oc nem yac sa tu mac nem mbec-ña. Ma lau daêsam nañ sêlic gêñ dau, nañ oc sênem danje Anötö tu iñ ndê mwasinñ nañ kênñ têtñ yac-ña.

Pol kênñ ndê têtñ ndic lau Korin kêsî-ña pi ahic

¹² Anjô su nañ. Lêtñ ti sakinñ nañ yac akôm ambo nom, nañ akôm anjuc gauc nom-ña dan dom. Mba. Yêc yac mba ñalôm yac akêñ whiñ bu yac asa mba lêtñ tôm Anötö atac whiñ eñ. Yac akôm gwelenñ hojñ ti mba ñalôm ma gauc sambuc, ma asa lêtñ ñawasi eñ, tôm Anötö ndê mwasinñ puc yac dôñ. Ma têtñ ndoc yac ambo awhiñ mac, nañ yac anjuc lêtñ tigenñ dinañ. Lêtñ dau ti yac mba ñahu apo dauñ sa-ña. ¹³⁻¹⁴ Lau ñatô sêsôm bu yom hojñ nañ yac ato têtñ mac, nañ ñahu yêc awê dom, ma mac atôm dom bu asam ma anyalê. Magoc mba. Kwahic dec mac anyalê yac ti mba gwelenñ ñahu ñapep su dom. Magoc yac akêñ batanñ bu mac oc anyalê yac pi ñandô eñ. Ma bocdinañ yac oc ati mac nem ñahu apo daôm sa-ña, ma mac oc ati yac mba ñahu apo dauñ sa-ña têtñ ndoc Pômdau Yisu mbu meñ.

¹⁵⁻¹⁶ Aneñ ñalôm pêtñ dôñ pi mac, dec galic ñayham ma kamasanñ neñ lêtñ bu wandic mac kêsî tidim lu. Aô gauc gêm bu wandic mac kêsî têtñ ndoc watêtñ gameñ Masedonia-ña wandi. Ma têtñ ndoc wambu akêñ gameñ dinañ wamenñ, nañ gauc gêm bu oc walic mac tiyham. Ñalêtñ dinañ oc tôm bu wanem mac sa tidim lu, ma tiñambu dec oc tôm bu mac anjkinñ aô watêtñ gameñ Judia-ña wandi. ¹⁷ Magoc tu aô gac mac kêsî dom têtñ ndoc gambu akêñ gameñ Masedonia-ña, dec mac gauc gêm bocke? Aô kamasanñ lêtñ dinañ gitôm gêtñ ñambwa-ña, a? Me aô gasôm “Aêc, aô waloc,” ma ñasawa saunñ gakac awhañ kwi, ma gasôm bu “Mba, aô oc waloc dom,” kakuc lau nom-ña si lêtñ, a?

¹⁸ Anjô su nañ. Anötö iñ Yom Ñandô Ñadau, ma bocdinañ yac lau nañ am akinñ iñ, nañ atôm dom bu anjau mac atôm lau nañ sêsôm “Aêc,” ma ñasawa saunñ sêkac si ñalôm kwi tiyham, ma sêsôm “Mba.” ¹⁹ Bu ñawaê ñayham nañ alu Sailas ma Timoti ahoc asê têtñ mac pi Anötö ndê Atu Yisu Kilisi, nañ tóç asê bu Anötö gólôc tidônñ bu kôc yac sa, ma sôm “Aêc” têtñ yac tu Kilisi-ña. Ma iñ gitôm dom bu sôm “Aêc” têtñ mac, ma ñagahô kac ndê awha kwi, ma sôm “Mba.” ²⁰ Bu gêtñ hojñ nañ Anötö gic bata, nañ iñ oc kôm ñandô sa ma sôm “Aêc” têtñ yac tu Kilisi-ña. Ma tu Yisu Kilisi-ña dasôm “Yomandô” tu Anötö ndê yom-ña, ma datoc iñ ndê waê sa. ²¹ Anötö dau puc mac ma yac dôñ, bu dasap neñ dakêtñ whiñ Yisu Kilisi dôñ ñapañ. Iñ kêyalinñ yac sa dati iñ ndê. ²² Ma iñ kênñ ndê Ñalau Dabunñ sip yac neñ ñalôm tôm gêtñ ñandô mbêc. Ma tu dinañ-ña yac tanyalê bu mwasinñ hojñ nañ iñ gic bata bu kênñ têtñ yac, nañ iñ oc kôm ñandô sa. Ma Ñalau dau ti Anötö ndê ñadalô nañ tóç asê bu iñ ndê lau yac.

²³ Anjô su nañ. Aô gambu gatêtñ malac Korin dom, ñahu bu mac asap nem lêtñ giso ñatô dôñ ambo, ma aô gatec bu waloc ma wakôm mac nem ñalôm ñawapac andô tu wamatôc mac-ña. Anötö kêyalê aneñ ñalôm, ma aô wasôm yêc iñ anjô-ña bu yom dau iñ yom ñandô. ²⁴ Aô gasôm yom pi mac nem lêtñ giso tu bu yac ati mac nem akêñ whiñ ñadaui lec dom. Mba. Mac tigenñ-tigenñ alhac Anötö anjô-ña tu daôm nem akêñ

whiñ-nga. Ma yac akôm gwelen awhiñ mac tu bu mac asa nem lêtñ ñapep e ambo ti atac ñayham eñ.

2

¹ Tu dinañ-nga dec aõ gauc gêm tidôn bu wambu watêtñ mac waloc dom, ñahu bu aõ gatec bu yac dambo ti ñalôm ñawapac tiyham tu wamatôc mac-nga. ² Ma aõ bu wakôm mac ñalôm ñawapac, dec asa mbo bu kôm aõ atac ñayham? Bu mac lau daôm dinañ ati aneñ atac ñayham ñahu. ³ Tu dinañ-nga dec aõ gac mac kêsî tôm aõ gasôm su, nañ dom, magoc gato bapîa dañ têtñ mac. Ma aõ gakêtñ batañ bu mac oc asôc aneñ yom dau ñapu. Ma bocdinañ têtñ ndoc aõ bu watêtñ mac waloc, nañ ñawapac dañ oc yêc yac ñasawa dom, ma gêtñ dau oc kôm aõ atac ñayham. Ma aõ gakêtñ whiñ bu mac hoñ oc atac ñayham awhiñ aõ. ⁴ Yom dau aõ kayalê bu yom ñanga, ma aõ gato ti tañsulu eñ, ma kasahê ñawapac ti ñandê atu yêc neñ ñalôm. Aõ gato tu bu wakêtñ ñawapac têtñ mac-nga dom, magoc tu bu watôc asê bu aõ atac whiñ mac ndu andô.

Pol sôm bu sêsuc ñac si ñamalac dañ ndê sac kwi

⁵ Mac nem ñgac dañ kôm aõ ñayom, ma gêtñ dau kêtñ ñawapac têtñ aõ tañwasêtñ dom. Aõ gatec bu wasôm yom daêsam pi gêtñ dau, tigeñ aõ wasôm têtñ mac bu iñ kêtñ wapac mac hoñ bocdinañ. ⁶ Magoc kwahic dec iñ pu dau, dec aõ wasôm têtñ mac bu lêtñ bocke nañ gôlôwac dabuñ sêsôm tidôn tu sêmatôc iñ-nga, nañ gitôm. ⁷ Aõ gatec bu iñ mbo ti ñalôm ñawapac atu ñapan, ma bocdinañ asuc iñ ndê sac kwi, ma anem malô iñ ndê ñalôm. ⁸ Aõ atac whiñ bu mac akôm bocdinañ, tu bu atôc asê têtñ iñ bu mac atac whiñ iñ. ⁹ Yom nañ aõ gato pi ñgac dinañ, nañ gato tu bu wañsahê mac bu oc asôc aneñ yom hoñ ñapu, me mba. ¹⁰ Mac bu asuc ñamalac dinañ ndê giso kwi, dec aõ wasuc iñ ndê sac kwi bocdinañ. Bu giso bocke nañ iñ kôm têtñ aõ, nañ Kilisi kêyalê bu aõ gawac kwi, ma aõ gakôm bocdinañ tu bu wanem mac sa tu lêtñ amatôc giso-nga ti apiñ daôm dôñ-nga. ¹¹ Aõ gatec bu mac akêtñ ñasawa têtñ Sadan bu señ lêtñ dapîñ dañ dôñ-nga su. Bu yac tañyalê Sadan ndê lêtñ hoñ su.

Pol tac whiñ bu lic Taitus

¹² Têtñ ndoc aõ gatêtñ malac Troas ga, nañ galic bu Pômdau gêlêc gatam su têtñ aõ bu wahoc Kilisi ndê ñawaê ñayham asê yêc gameñ dinañ. ¹³ Magoc aneñ ñalôm gi lu gi lu, ñahu bu aõ gatap aneñ asidôwa Taitus sa yêc malac dinañ dom. Tu dinañ-nga aõ gahu lau malac dinañ-nga siñ, ma gatêtñ gameñ Masedonia-nga ga.

Pol whê lau aposel si gwelen sa

¹⁴ Magoc aõ bu wanem dange Anôtô, ñahu bu iñ wê yac lau nañ dakêtñ whiñ Kilisi, gitôm ñgac siñsêlêc ti ndê lau siñ-nga nañ sêku si ñacyo hoñ dulu. Ma wanem danje iñ bu lau daêsam sêtap gauc sa pi Kilisi, tu gwelen nañ iñ kêtñ sip yac aman-nga. Ma gauc pi Kilisi dau, iñ gitôm gêtñ malu ñayham nañ ñamalu pôm gameñ kwi. ¹⁵⁻¹⁶ Bu Anôtô gêlic yac atôm gêtñ malu ñayham, tu yac mba gwelen ahoc ñawaê ñayham asê pi Kilisi-nga. Lau nañ sêkôc ñawaê dau sa ma sêtap señ sêndôc tali-nga sa, nañ sêlic yac ti mba gwelen tôm sêngu gêtñ ñamalu ñayham. Magoc lau nañ sêkôc sa dom dec sic waê bu sêninga, nañ sêtec yac ti mba gwelen tôm sêngu gêtñ mbôp ñasu. Gwelen ñawaê ñayham-nga dau iñ gwelen atu andô, ma

yac neŋ asa gitôm bu kôm? ¹⁷ Magoc tu Anötö puc yac dôŋ-ŋga, dec yac atôm bu akôm. Ma yac akôm tôm lau daésam naŋ sêkôm tu sêtap awa sa-ŋga lec dom. Mba. Yac anyalê tidôŋ bu Anötö kêyalin yac sa ma piŋ yac dôŋ am damin Kilisi, dec akôm gwelen ɲawaê ɲayham-ŋga ti ɲalôm ɲawasi ambo in ɲɔŋô-ŋga.

3

Lau Korin-ŋga si lêŋ whê Pol ndê gwelen sa

¹ Mac gauc gêm bu yac asôm yom dindéc tu bu atoc dauŋ sa-ŋga, a? Mba. Lau ɲatô sêkôc bapia whê ɲac sa tu sêkôm gwelen-ŋga. Magoc yac atôm lau dinaŋ dom. Yac ahêgo dauŋ bu akôc bapia dan bu whê yac sa têt mac, me bu mac ato bapia whê yac sa têt lau ɲatô-ŋga dom. Mba. ² ɲahu bu mac daôm atôm bapia whê yac sa-ŋga, naŋ sêto yêc yac mba ɲalôm. Ma têt ndoc lau sêlic mac nem lêt ti sakin, naŋ tôm ɲac sêsam bapia dau, ma sênyalê bu yac aposel ɲandô. ³ Kwahic dec mac ati Kilisi ndê lau tu yac mba gwelen-ŋga. Ma têt ndoc lau sêlic mac asa nem lêt tiwakuc, naŋ tôm sêlic bapia whê yac sa têt ɲac-ŋga. Ma mac atôm bapia naŋ sêto ɲa kêlêpê me atôm Moses ndê yomsu naŋ Anötö to pi hoc, naŋ dom. Mba! Mac atôm bapia naŋ Anötö Tali ɲadau ndê ɲalau to, ma in to sip ɲamalac si ɲalôm.

Pwac wakuc oc kêŋ yac dandôc taŋli

⁴ Tu Kilisi-ŋga dec yac akêŋ whin bu mac oc asap nem lêt ti sakin ɲayham dinaŋ dôŋ ɲapaŋ. Bocdinaŋ yac ambo ti atac pa su tu mac-ŋga yêc Anötö ɲɔŋô-ŋga. ⁵ Yac bu atoc dauŋ sa ma asôm bu yac dauŋ atôm bu akôm Anötö ndê gwelen lec dom. Mba. Tigeŋ tu Anötö kêŋ ɲaŋga têt yac-ŋga, dec yac atôm bu akôm. ⁶ Aêc! Tu ɲaclai naŋ Anötö dau kêŋ têt yac-ŋga, dec yac atôm bu anem akin in, ma ati lau akin pwac wakuc-ŋga. Ma pwac wakuc dau, in gitôm pwac akwa yomsu-ŋga dom. Bu lau dan sêtôm dom bu sêŋkuc pwac yomsu-ŋga ɲapep, ma bocdinaŋ pwac dau tôc asê bu tac waê bu dambac ndu. Tigeŋ pwac wakuc naŋ hêganôn ɲalau ndê gwelen, naŋ oc nem yac sa bu dandôc taŋli.

Pwac wakuc hôc gêlêc pwac akwa su

⁷ ɲɔŋô su naŋ. Pwac akwa naŋ Anötö to pi hoc ma kêŋ têt Moses, naŋ meŋ ti Anötö ndê ɲawasi. ɲawasi dau gêm Moses ahuc dec lau Israel-ŋga dan sêtôm dom bu sêlic in ɲɔŋô andô solop e ɲawasi dau hê su. Pwac dau meŋ ti ɲawasi, magoc sakin pwac akwa-ŋga dau ɲa-ɲandô, naŋ dambac ndu.* ⁸ Tigeŋ sakin pwac wakuc-ŋga, naŋ ɲalau Dabuŋ gêm gôlin, naŋ ndê ɲawasi hôc gêlêc su. ⁹ Pwac yomsu-ŋga ɲa-ɲandô naŋ datap Anötö ndê matôc sa. Tigeŋ pwac wakuc ɲa-ɲandô naŋ dati lau gitêŋ tu ɲalau Dabuŋ ndê gwelen-ŋga. Bocdinaŋ pwac wakuc ndê ɲawasi hôc gêlêc pwac akwa ndê su. ¹⁰ Pwac akwa meŋ ti ɲawasi, tigeŋ yac bu danem dôhôn pwac akwa dau whin pwac wakuc, oc dalic gitôm gêt ɲawasi mba, bu pwac wakuc ndê ɲawasi hôc gêlêc su. ¹¹ ɲawasi naŋ gêm Moses ahuc

* **3:7** Yom dau ɲahu bocdec bu. Yac bu gauc nem bu danem akin Anötö taŋkuc lêt pwac yomsu-ŋga, dec oc tôm dom bu dati lau gitêŋ ma datap seŋ dandôc taŋli-ŋga sa. Bu ɲamalac dan oc tôm dom bu êŋkuc yomsu hon ɲapep, ma bocdinaŋ lêt yomsu-ŋga oc tôm dom bu kêŋ yac dandôc taŋli. Alic yom ɲatô yêc Rom 3:20; Gal 2:16; ma Jem 2:10.

têj ndoc in kôc pwac akwa, nan yêc baliñ dom ma hê su, magoc pwac wakuc ndê ñawasi in atu andô, ma oc pacndê dom.

¹² Bocdinañ yac akêñ batan pwac wakuc ña-ñandô, ma akôm mba gwelen ti atac pa su. ¹³ Ma yac akôm Anötô ndê ñawasi ahuc tôm Moses kôm, nan dom. Bu têj ndoc Anötô ndê ñawasi gêm Moses ahuc, nan in kôm anğô andô ahuc ña po, bu lau Israel-ña sêlic in anğô andô dom e ñawasi dau hê su. ¹⁴⁻¹⁵ Magoc lau dau si gauc ti ñalôm ñadandi, ma ñac gauc gêm bu pwac yomsu-ña nan Anötô kên sip Moses amba, nan ti lêñ Anötô nem ñac si-ña. Têj ndoc sêsam pwac yomsu-ña dinañ, nan sênjalê ñahu andô dom, tôm po dan kôm ñac si ñalôm ahuc. Ma têj Moses ndê têm e meñ têj kwahic dec, po dau gacgeñ yêc. Ñalêñ tigen yêc bu po dau ñinga yêc ñac si ñalôm, nan sêkêñ whin Kilisi, dec in oc kac po dau su. ¹⁶ Yomandô. Asa nan gêm ndê ñalôm kwi ma kên whin Pômdau, nan Pômdau dau oc kac po dau su yêc in.

¹⁷ Pômdau in Ñalau, ma Pômdau ndê Ñalau bu mbo whin yac, dec in oc êngapwêc yac su yêc gapocwalô yomsu-ña. ¹⁸ Kwahic dec po dan kôm yac anğin andô ahuc gitôm Moses dom, magoc yac lau dakên whin-ña hon datôc Pômdau ndê ñawasi asê tiawê gitôm busunôm. Ma ñawasi dau oc hê su dom, magoc oc tiatu-tiatu ndi. Ñahu bu Pômdau ndê Ñalau gêm gwelen yêc yac neñ ñalôm ñapan, tu bu kôm yac datiwakuc.

4

Ñawaê ñayham gitôm ya ñawê

¹ Anötô tawalô yac ma kên sakin pwac wakuc-ña sip yac aman, ma tu in tawalô yac-ña dec yac atôm dom bu ahu gwelen dau sin têj ndoc ñawapac tap yac sa. ² Mba. Mêtê mayan-ña nan lau sêkôm sêsini-sêsini sêmbo, nan yac ac ahê su. Yac anğaluñ yom dan whin Anötô ndê yom, me anşau lau dan bu sêkên whin-ña lec dom. Mba. Yac ahoc yomandô asê yêc awê. Ma ñalêñ dinañ, lau oc sênjalê yêc ñac si ñalôm, bu yac akôm mba gwelen solop ambo Anötô anğô-ña. ³ Lau ñatô sênğô ñawaê ñayham nan yac ahoc asê, magoc sêkên whin dom, gitôm gên dan kôm ñac si gauc ti ñalôm ahuc, ma bocdinañ ñac gacgeñ sêmbo señ sêninğa-ña. ⁴ Anötô tasan têm dindec-ña, nan Sadañ dau, in kên ñasec atu póc lau nan sêkên whin dom, nan si gauc ahuc. Ma ñac gitôm dom bu sêkôc ñawaê ñayham sa. Bocdinañ dec sênjalê Kilisi ndê ñawasi dom. Ma sênjalê Anötô ndê ñawasi dom bocdinañ, bu Kilisi gêm Anötô dau anğô bu tóc Anötô asê têj yac.

⁵ Anğô su nan. Yac am mêtê hêganôn ñauñ dom. Mba. Yac am mêtê pi Yisu Kilisi, ma akac lau bu sêkôc in sa ti ñac si Pômdau. Ma yac am akiñ mac atôm lau akiñ, tu bu apo Yisu ndê waê sa-ña. ⁶ Anötô in Ñawê Ñadau nan sôm, “Ñawê sa ma pô gameñ ñasec,” têj ndoc in kên undambê ti nom. Ma in kên ndê ñawê pô yac neñ ñalôm tu bu tanjalê in ndê ñawasi atu-ña. Ma ñawasi atu dau, nan dalic yêc Kilisi, nan gêm Anötô anğô têj yac.

Anötô kên ndê ñawaê ñayham têj lau licwalô mba bu sêhoc asê

⁷ Yac ñauñ mba licwalô gitôm dom bu akôm gwelen ñawaê ñayham-ña, tigen Anötô kên gwelen dau sip yac aman. In ndê lêñ dinañ gitôm in kên gên ñaôli atu dan sip gên ñambwa-ña gitôm lôn-si. In kôm bocdinañ

dec t c as  bu  aclai puc gwelenj dau d n-nga, nanj h c g l c  aclai honj su, nanj mejn ak nj inj nd . ⁸  awapac da sam s y c, magoc k gwinijn yac dom. Yac anj sal  l nj bu anj l c  awapac da sam dinanj  apanj, magoc k m yac atac tec mba gwelenj dom. ⁹ Da sam s k nj kisa yac, magoc yac anjyal  bu An t  mbo whinj yac ma tüm dom bu hu yac sinj. S pu ti söküm yac  ayom, magoc s senj yac su dom. ¹⁰⁻¹¹ Yac akım gwelenj tu Yisu-nga, ma tu dinanj-nga dec lau söküm bu s ndic yac ndu, magoc mba, yac ambo tanjli. Yac ah c  and  ti  awapac  apanj, nanj t c as  bu yac anj kuc Yisu nd  l nj mbac ndu-nga. Magoc g nj dau ku yac dulu dom, tu bu t c as  bu Yisu mbo tali tiyham ma k nj  aclai t nj yac bu akım gwelenj. ¹² Bocdinajn, tu gwelenj  awa   ayham-nga dec yac ah c  awapac atu  apanj, t m bu ndic yac ndu, magoc mac atap An t  nd   aclai k nj mac and c tamli-nga sa.

¹³ S to yom danj y c bocdec bu:

A  gak nj whinj P mdau, dec gahoc inj nd  wa  as . *[BW 116:10]*

Ma yac anj kuc gauc tigenj dinanj. Yac ak nj whinj P mdau, dec ahoc inj nd  wa  as . ¹⁴ Ma yac anjyal  bu An t , nanj unj P mdau Yisu Kilisi sa ak nj lau bat -nga, nanj oc unj yac sa awhinj Yisu bocdinajn, ma k nj yac alhac inj anjg -nga awhinj mac. ¹⁵ Yac alic  ayham bu ah c  awapac tu bu anem mac sa-nga. Ma tu yac mba gwelenj-nga, dec An t  nd  mwasijn oc  nj sal  mac nem lau da sam ahuc, ma mac oc anem danje An t   nj l c e inj nd  wa  tiatu ma tiapa.

¹⁶ Tu dinanj-nga yac at m dom bu ahu gwelenj dau sinj t nj ndoc  awapac tap yac sa. Yomand . Y c aw -nga yac nejn  amlic tiakwa ma tisac, magoc y c  al m-nga An t  k m yac atiwakuc t m b c honj. ¹⁷ Bu  awapac nanj yac ah c, nanj yac alic git m g nj  ambwa t m ap -nga. Ma tu yac ah c  awapac dinanj-nga, dec oc atap An t  nd   awasi atu sa. Ma  awasi dau oc pacnd  dom, magoc oc y c tit m-tit m, ma inj g nj  and  h c g l c  awapac honj dinanj su. ¹⁸ Bocdinajn yac tanjkwê g nj nom-nga nanj tanônj alic su, nanj dom,  ahu bu g nj dau oc ninja. Magoc yac ak nj batanj g nj nanj yac tanônj alic su dom, bu g nj dau oc y c  apanj ma pacnd  dom.

5

Yac nejn  amlic nom-nga oc p  dau su tiwakuc

¹ Yac nejn  amlic nom-nga git m bac atac, ma inj bu tisac, dec yac tanjyal  bu An t  k masanj yac nejn  amlic wakuc undambê-nga, nanj git m andu  and  nanj oc lhac  apanj. Andu  and  dau git m andu me bac t m ap -nga nanj  amalac s kw , nanj dom. ² Ma yac nejn  amlic nom-nga git m yac nejn  akw  t m dindec-nga. Magoc tu g nj wapac nom dindec-nga, dec yac atac whinj ndu and  bu das c nejn  amlic wakuc undamb -nga ti  akw , dec yac tam awhanj su bu datap g nj dau sa. ³ Ma yac bu das c  akw  undamb -nga dau sa, dec oc ti yac nejn  akw   and , ma oc dambo  amlic  ambwa dom. ⁴ T nj ndoc  amlic nom-nga ti yac nejn bac, nanj dah c  awapac  apanj, ma bocdinajn tam awhanj su bu datap nejn  amlic wakuc undambê-nga sa. Yac atac tec  amlic dindec dom, magoc yac atac whinj ndu and  bu  amlic t m dindec-nga nanj git m dom bu y c  apanj, nanj p  dau su ti g nj wakuc nanj oc y c  apanj. ⁵ An t  k masanj yac tac wa  g nj dau solop. Ma inj k nj  alau Dabunj t nj yac git m g nj

ɲandô mbêc, naɲ tɔc asê bu gêɲ ɲandô naɲ iɲ gic bata bu kêɲ têtɲ yac tiɲambu, naɲ oc ɲandô sa bocdinaɲ.

⁶ Tu dinaɲ-ɲga dec yac ambo ti atac pa su eɲ. Yac aɲyalê bu têtɲ hoɲ naɲ yac ambo nom ma ɲamlic nom-ɲga ti yac mba ɲakwê, naɲ yac ambo awhiɲ Pômdau yêc undambê dom. ⁷ Bu gêɲ naɲ Anötô gic bata bu kêɲ têtɲ yac tiɲambu, naɲ yac alic ɲa-ɲandô su dom, magoc akêɲ whiɲ bu oc ɲandô sa. ⁸ Yac atac pa su ma alic ɲayham bu ambo ti ɲamlic nom dindec-ɲga, tigeɲ oc ɲayham hôc gêlêc bu ahu ɲamlic dau siɲ, ma andi ambo awhiɲ Pômdau. ⁹ Bocdinaɲ yac bu ambo nom dindec me ahu siɲ, naɲ yac taɲkwê ɲandô tigeɲ, naɲ bu asa mba lêtɲ ndic Pômdau tandô ɲayham eɲ. ¹⁰ ɲahu bu tiɲambu yac hoɲ oc dalhac Kilisi aɲgô-ɲga bu êmatôc yac. Iɲ oc kêɲ ɲagêyô têtɲ yac êɲkuc gêɲ ɲayham me sac bocke naɲ dakôm têtɲ ndoc dambo nom dindec.

Pol whê ndê gwelen ɲahu sa

¹¹ Yac aɲyalê gêɲ dau su, dec atoc Pômdau sa ti asôc iɲ ɲapu, ma tu dinaɲ-ɲga dec yac am métê lau ma akac ɲac bu sênem dau kwi. Yac mba lêtɲ ti sakiɲ ɲahu yêc awê têtɲ Anötô, ma aô gakêɲ batanaɲ bu mac oc aɲyalê yac mba lêtɲ ti sakiɲ ɲahu bocdinaɲ. ¹² Yac ato yom dindec tiyham tu bu atoc dauɲ sa têtɲ mac-ɲga dom. Mba. Yac atac whiɲ bu mac aɲyalê yac mba gauc ti ɲalôm tidôɲ, ma bocdinaɲ mac oc alic yac ɲayham. Ma oc tôm bu mac apo yac mba waêɲ sa têtɲ lau naɲ sêpu yac. Bu lau dau sêkôc gauc nom-ɲga ɲambwa ma sêtoc gêɲ awê-ɲga sa hôc gêlêc gêɲ ɲalôm-ɲga. ¹³ Magoc yac ahêgo dauɲ tu lau naɲ sêsôm bu yac mba gauc kêɲsônɲ, naɲ dom. Bu gêɲ naɲ yac akôm, naɲ akôm tu Anötô-ɲga. Ma yac akôm ti mba gauc ɲawa, tu bu anem mac sa-ɲga. ¹⁴ Kilisi ndê atac whiɲ kêgiliti yac bu ahoc ɲawaê ɲayham asê têtɲ lau. Bu yac akêɲ whiɲ bu ɲgac tigeɲ mbac ndu ô lau hoɲ, dec gitôm lau hoɲ sêmbac ndu. ¹⁵ Aêc! Kilisi mbac ndu tu lau hoɲ-ɲga, tu bu lau naɲ sêmba tali naɲ sêɲkuc dau si atac whiɲ dom, magoc sêɲkuc iɲ naɲ mbac ndu tu ɲac-ɲga ma tisa ma mbo tali tiyham, naɲ ndê atac whiɲ.

Kilisi hê wamba yac têtɲ Anötô

¹⁶ Muɲ-ɲga yac alic Kilisi gitôm ɲamalac nom-ɲga ɲambwa, magoc kwahic dec yac akôc gauc kaiɲ dinaɲ tiyham dom. Ma ɲalêtɲ tigeɲ kwahic dec yac ahêgo dauɲ pi gêɲ awê-ɲga dom têtɲ ndoc yac akôc gauc pi lau nom-ɲga. ¹⁷ Bu ɲamalac bocke naɲ kêɲ whiɲ Kilisi, naɲ yac aɲyalê bu Anötô kôm iɲ tiwakuc su. Iɲ hu lêtɲ akwa siɲ, ma sa ndê lêtɲ tiwakuc. ¹⁸ Anötô dau kôm gêɲ hoɲ dinaɲ ɲandô sa. Yac neɲ sac kac yac su yêc Anötô, magoc iɲ kêkiɲ Kilisi sip nom meɲ ma mbac ndu tu yac neɲ sac-ɲga, dec hê wamba yac têtɲ Anötô, ma kêmasaɲ lêtɲ bu datigasuc iɲ tiyham. Ma iɲ kêɲ ɲawaê ɲayham pi iɲ ndê lêtɲ dinaɲ sip yac amaɲ, bu ahoc asê têtɲ lau. ¹⁹ Ma ɲawaê ɲayham dau bocdec. Anötô kêkiɲ Kilisi sip nom meɲ, ma tu Kilisi-ɲga dec suc lau nom-ɲga si sac kwi, ma kêmasaɲ lêtɲ bu sêmbu sêtêtɲ iɲ sêndi. Ma iɲ kêɲ gwelen têtɲ yac bu ahoc ɲawaê dau asê têtɲ lau nom-ɲga.

²⁰ Tu dinaɲ-ɲga dec yac akôm gwelen dau am Kilisi aɲgô, gitôm Anötô dau sôm ndê yom têtɲ mac sa yac whaɲsuɲ. Ma yac atenaɲ mac am Kilisi aɲgô, bu gauc nem yom pi gwelen atu naɲ Kilisi kôm tu bu suc mac nem sac kwi ma hê wamba mac têtɲ Anötô-ɲga, ma akôc yom dau sa. ²¹ Alic

su nanj. Kilisi ndê sac mbasi, magoc Anötö kênj yac neñ sac ñagêyô hoñ pi inñ, tu bu nem yac sa-ñga. Ma tu dinañ-ñga asa nanj kênj whinñ Kilisi, nanj Anötö gêlic inñ bu ñamalac gitênj.

6

1-2 Anötö sôm yom bocdec bu:

Têm nanj aô galic ñayham bu wamwasinñ mac-ñga, dec ganğô mac nem yom. Ma têtj bêc nanj kamatiñ tidônj bu wanem mac si, nanj gam mac sa.

[Ais 49:8]

Aô wasôm têtj mac bu têm kwahic dec-ñga inñ Anötö ndê têm êmwasiñ ti nem yac si-ñga. Tu dinañ-ñga yac lau nanj akôm gwelenñ awhinñ Anötö, nanj atenñ mac bu akôc Anötö ndê mwasiñ ñambwa dom.

Pol hôc ñawapac tu gwelenñ ñawaê ñayham-ñga

³ Yac atec bu lau danñ sêpu yac mba gwelenñ ñawaê ñayham-ñga e sêtec Anötö ndê yom. Tu dinañ-ñga dec yac ayob mba lêtj bu akôm giso danñ dom. ⁴ Gêtj nanj yac akôm, nanj whê sa bu yac Anötö ndê lau akinñ. Yac ahôc ñawapac ti anñahê ñandê tidau-tidau kégwiniñ yac, tigenñ ahu mba gwelenñ siñ dom, akôm ti atac pa su enñ. ⁵ Lau sic yac, sêkêtj yac andôc gapocwalô, ma sêli dau sa tu yac-ñga. Yac akôm gwelenñ atu, ma têm daésam gêtj yô yac, ma yac ayêc bêc tanônj dom. ⁶ Magoc gwelenñ atu nanj yac akôm, nanj akôm ti mba ñalôm ñawasi, ma ti gauc ñawa, akôc mba ñalôm dôñ ma akôm mêtê ñayham têtj lau hoñ. Ñalau Dabuñ gêm gôlinñ yac, ma yac asap mêtê atac whinñ lau-ñga dôñ ñapanñ. ⁷ Yac akôm gwelenñ dau ña Anötö ndê ñaclai, ma asôm yom ñandô enñ. Ma yac asap lêtj gitênj dôñ, gitôm yac akôc wapa siñ-ñga yêc amanñ danñga lu-lu bu andic siñ. ⁸ Lau ñatô sênjyalê bu yac aposel ñandô, ma sêmpinñ yac ma sem ñawaê sa pi gwelenñ nanj yac akôm. Ma ñatô sêpu ma sênjgôlinñ yom pi yac ti mba gwelenñ, ma sêsôm bu yac lau tasanñ. ⁹ Ñatô sênjyalê yac, ma ñatô sem gauc yac. Yac ahôc ñawapac ñapanñ tôm bu ambac ndu, magoc mba, yac ambo tanñli. Lau sic yac, magoc sic yac ndu dom. ¹⁰ Gêtj hoñ dinañ gitôm bu kôm yac ñalôm ñawapac, magoc ambo ti atac ñayham ñapanñ. Yac atôm lau ñalôm sawa, tigenñ yac am lau daésam sa sêti lau ti lêlôm tu sêtap Anötö ndê mwasiñ sa-ñga. Yac awêkainñ gêtj nom-ñga danñ dom, magoc tu Kilisi-ñga dec yac awêkainñ gêtj hoñ tu puc yac gatunñ dôñ-ñga.

Pol tenñ lau Korin-ñga bu sêtôc si atac whinñ asê

¹¹ Yac asôm mba yom hoñ tiawê têtj mac lau Korin-ñga, ma akênj mba ñalôm sambuc têtj mac. ¹² Yac atôc têtj mac bu yac atac whinñ mac, tigenñ mac atôc nem atac whinñ yac-ñga asê su dom. ¹³ Aô galic mac atôm anenñ balêkoc, dec watenñ mac bu akênj nem ñalôm sambuc têtj yac, tôm yac akôm têtj mac.

Pol kênj puc lau Korin-ñga pi lau nanñ sêkêtj whinñ dom

¹⁴ Anğô su nanj. Lau gitênj ti lau ñawê-ñga oc sêwêkainñ gêtj danñ sêwhinñ lau ñasec-ñga ti lau sac-ñga dom. Tu dinañ-ñga yac lau nanñ dakênj whinñ Yisu, nanj dayob bu dandic sônñ danñ dawhinñ lau nanñ sêkêtj whinñ dom, nanñ dom. ¹⁵ Yomandô! Kilisi lu Belial* oc tôm dom bu sêkêtj si ñalôm pitigenñ tu gêtj danñ-ñga. Ma ñgac nanñ kênj whinñ ma ñgac nanñ kênj whinñ dom, inñlu

* 6:15 Belial - Sadañ ndê ñaê danñ.

si gauc kainj tigerj dom. ¹⁶ Ma lau nanj sem akinj Anötö bu sêndic sôñ dau sêwhinj lau nanj sem akinj anötöi gwam, nanj inj gêñ so sambuc. Bu yac lau dakêñ whinj-nga datôm Anötö Tali Njatau ndê lôm dabunj. Anötö dau sôm yom pi ndê lau bocdec bu:

Aö oc wañsêlêñ ti wambo wawhiñ ñac. Aö wati ñac si Anötö, ma ñac oc sêti anej lau. [Lev 26:12]

¹⁷ Tu dinanj-nga dec andic ahê lau nanj sêsap mêtê sac dôñ njapanj, tôm Pômdau ndê yom nanj sêto yêc bocdec bu:

Ahu ñac sinj ma andic ahê ñac. Amasec gêñ ñadômbwi danj dom, ma aö oc wakôc mac sa. [Ais 52:11]

¹⁸ Ma Pômdau, Njyclai Njatau kêmatinj yom tidônj bocdec bu:

Aö oc wati mac Damam, ma mac ati anej balêkoc ñac ti awhê. [2 Sam 7:14]

7

¹ O anej lau atac whinj-nga. Anötö kêmatinj yom tidônj bu kôc yac sa ñalêñ dinanj, ma tu dinanj-nga dec danem dabunj daunj, ma dandic ahê gêñ hoñ nanj oc kôm yac neñ ñamlic ma gatunj ñadômbwi sa yêc inj anjgô-nga. Yomandô! Yac bu datôc Anötö ti datoc inj sa njapep, dec dandic dabinj daunj e dasa neñ lêñ dabunj enj.

Lau Korin-nga si ñawaê kôm Pol tac ñayham

² Yac atenj mac bu gauc nem yac yêc mac nem ñalôm ti atac ñayham enj. Anjgô su nanj. Yac akôm mêtê sac têtj lau dom, yac anjônj lau si gauc dom, ma yac ambac-ambac yom lau tu bu akôc ñac si gêñ-nga dom. Mba.

³ Gauc nem bu aö gato yom dinanj tu bu wamatôc mac-nga dom. Tôm aö gasôm têtj mac muñ su, bu yac akêñ mba ñalôm ti atac whinj têtj mac. Yac atac whinj mac kêlêc, dec yac bu ambo tanji me ambac ndu awhinj mac, oc ñayham. ⁴ Aö gasôm anej yom hoñ hanj têtj mac, ñahu bu aö gakêñ whinj bu mac oc akôc sa. Ma aö gatoc mac nem waêm sa yêc lau ñatô anjgô-nga. Mac nem ñawaê kôm aö lic pi ma ñalôm tighô. Njwapac daêsam kêsâlê yac ahuc, magoc yac gauc gêm mac, dec kôm yac atac ñayham atu andô.

⁵ Têñ ndoc yac ahôc asê gameñ Masedonia-nga, nanj ñawapac daêsam tap yac sa. Lau sêkêñ kisa yac ñandô, ma yêc yac mba ñalôm atôc daunj atu. Tu dinanj-nga dec ñasawa mba bu yac anjwhañ daunj. ⁶ Magoc Anötö, nanj gêm malô lau ti ñalôm ñawapac, nanj kêkinj Taitus mbu têtj yac, dec kôm yac mba ñalôm tighô. ⁷ Ma Taitus gic minj pi mac, ma whê sa bu mac nem lêtj gêm malô inj ndê ñalôm. Inj sôm bu mac anjyalê nem giso ma apu daôm, ma whê sa bu mac gauc gêm aö njapanj, ma tamkwê bu alic aö tiyham. Bocdinañ yac mba ñalôm tighô tu alic inj-nga, ma tu anjgô inj ndê yom pi mac-nga. Yom hoñ dinanj kôm aö atac ñayham atu andô.

⁸⁻⁹ Têñ ndoc aö ganjgô bu bapia nanj gato têtj mac, nanj kôm mac nem ñalôm ñawapac, dec kasahê yham dom tu gakêñ bapia dau têtj mac-nga. Magoc anej bapia kêtj wapac mac njapanj dom, ma boc-dinanj kwahic dec aö atac ñayham pi gêtj dau. Aö atac ñayham tu gakêñ ñawapac têtj mac-nga dom, magoc tu ñawapac dau whê nem gauc sa pi nem giso e am daôm kwi. Njalêñ dinanj dec ñawapac nanj aö gakêñ têtj mac, nanj kêkuc Anötö ndê atac whinj. Ma yom nanj yac ato têtj mac, nanj kôm mac atisac dom, magoc gêm mac sa. ¹⁰ Têm ñatô Anötö gêlic ñayham bu yac dahôc ñawapac tu bu yac tanjyalê yac neñ sac ma danem daunj

kwi-nga. Njawapac kainj dinanj oc dalic sac dom, njahu bu inj gêm yac sa tu datap Anötö ndê mwasinj nem yac si-nga sa. Yac bu dahôc njawapac nom-nga njambwa ma danem dauj kwi dom, dec yac oc gacgenj dambo lêj dandinanj-nga.

¹¹ Mac anjyalê su bu njalôm njawapac nanj mac anjrahê, nanj kékuc Anötö ndê atac whinj, ma gêm njandô bocdec. Têj ndoc anej bapia whê mac nem gauc sa pi nem giso, dec kôm mac asô ma atôc daôm. Ma bocdinañ mac akôc gauc njanga pi lêj bu amatôc giso dinanj, ma amasanj tisolop. Mac akêj daôm sambuc tu akôm bocdinañ, tu bu atôc asê bu mac atec lêj sac. Gêj hoj nanj mac akôm tu amatôc gêj dau-nga, nanj tôc asê bu giso danj yêc mac-nga dom. ¹² Yêc anej bapia aô gato yom pi njamalac nanj kôm giso, ma gato pi njamalac nanj giso dau kêj wapac inj. Magoc bapia dau inj njahu andô dinanj dom. Aô gato tu bu watôc asê yêc awê, bu mac akêj daôm sambuc tu asôc yac mba yom njapu yêc Anötö anjgô-nga.

¹³ Yac anjgô njawaê bu mac am daôm kwi ma akôm gêj hoj dinanj, dec kôm yac mba njalôm tigahô. Ma gêj danj whinj kôm yac atac njayham, nanj Taitus gic minj bu têtj ndoc inj hôc asê mac, nanj mac akôc inj sa ti atac njayham, dec kôm inj ndê njalôm timalô. ¹⁴ Mun-nga aô gatoc mac nem waem sa têtj Taitus. Ma kwahic dec inj kêyalê bu yom nanj aô gasôm pi mac inj yomandô, dec kôm aô mayanj dauj dom. Mac anjyalê bu yom hoj nanj yac asôm têtj mac, inj yomandô ej, ma njalêj tigenj yom nanj yac asôm tu ampinj mac-nga, nanj Taitus tap sa bu yomandô bocdinañ. ¹⁵ Têtj ndoc inj hôc asê mac, nanj mac akôc inj sa njalêj njayham, ma inj gêlic bu mac apu daôm ti atôc Anötö, dec asôc yac mba yom njapu. Bocdinañ ndoc bocke inj gauc gêm mac nem lêj dinanj, dec kôm inj atac whinj mac kêlêc su. ¹⁶ Ma aô Pol ganjgô su bu mac anjguc lêj solop, dec gakêj whinj bu mac oc asap lêj dinanj dôj njapanj. Ma tu dinanj-nga aô atac njayham atu.

8

Lau Korin-nga sic awa sa tu sênem lau sêkêj whinj-nga njatô sa

¹ O asidôwai. Yac bu awhê mac nem gauc sa pi lêj nanj Anötö ndê mwasinj gêm njandô yêc lau sêkêj whinj-nga nanj sêmbo gamenj Masedonia-nga. ² Nac lau njalôm sawa, ma njawapac atu-tu daêsam kégwiniñ njac, magoc sêmbo ti atac njayham ma sic awa daêsam sa tu sênem lau sêkêj whinj-nga njatô sa-nga. ³ Aô wasôm yomandô têtj mac, bu awa hoj nanj sêtap sa, nanj sêkêj. Magoc awa tigenj dinanj dom. Inj nanj bu yob njac-nga, nanj sêkêj njatô gi whinj. Yac akac njac bu sêkôm bocdinañ dom. Mba. ⁴ Nac dau sêlic gwelanj dinanj bu gêj njayham kêlêc, dec sêtej yac njapanj bu sênem gwelanj dau sêwhinj gôlôwac dabuj njatô, tu bu sênem Anötö ndê lau dabuj Jerusalem-nga nanj sêpônda dau, nanj sa. ⁵ Gêj njamata-nga njac sêkêj si njalôm sambuc têtj Pômdau, ma têtj yac bocdinañ. Lêj dau kékuc Anötö ndê atac whinj. Yac gauc gêm bu Anötö ndê mwasinj oc nem njandô yêc njac, magoc tanjkwê njandô atu kainj dinanj dom.

⁶ Têtj têtj Taitus mbo whinj mac, nanj inj gic hu gwelanj dinanj ma mac ac awa njatô sa su. Tu dinanj-nga yac akac inj bu mbu têtj mac loc, ma kôm gwelanj dau whinj mac e pacndê. ⁷ Yac anjyalê su bu mac akôm nem gêj hoj njalêj njayham. Mac akêj whinj njanga, asôm yom njayham, ma anjyalê njawaê njayham njapep. Mac akêj daôm sambuc tu anem akinj Anötö-nga, ma mac atac whinj yac kêlêc. Bocdinañ akôm gwelanj andic awa sa-nga

dinaŋ aŋkuc nem lêŋ ŋayham dinaŋ. ⁸ Aô bu wakac mac bu akôm gêŋ dinaŋ dom. Mba. Aô bu walic bu mac nem mêtê atac whiŋ-ŋga iŋ mêtê ŋandô naŋ tap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô si sa, me mba.

⁹ Bu mac anyalê Pômdau Yisu Kilisi ndê lêŋ êmwasiŋ yac-ŋga. Iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, magoc iŋ hu iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi atu hoŋ siŋ, ma sip nom meŋ gitôm ŋamalac ŋambwa. Iŋ kôm dau gitôm ŋgac ŋalôm sawa, tu bu mac atap Anôtô ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa, dec ati lau ti lêlôm.

¹⁰ Têŋ yala akwa mac lau ŋamata-ŋga bu atôc asê bu mac atac whiŋ ndu andô bu anem lau Jerusalem-ŋga sa, ma mac ac awa ŋatô sa. Kwahic dec aô bu watôc aneŋ gauc têt mac pi lêŋ ŋayham bu andic bata gwelêŋ dau-ŋga. ¹¹ Mac ac hu gwelêŋ dau ti atac ŋayham atu, ma bocdinaŋ kwahic dec andic bata gwelêŋ dau ŋalêŋ tigeŋ, ma ti nem ŋalôm sambuc eŋ. Mac bu atôm bu akêŋ awa atu, dec akêŋ. Ma bu mba, naŋ akêŋ tôm Anôtô kêmwasinŋ mac. ¹² Bu lau ŋalôm sawa oc tôm dom bu sêkêŋ atu. Bocdinaŋ gêŋ bocke naŋ mac atôm bu akêŋ, naŋ akêŋ ti atac whiŋ ma ti nem ŋalôm sambuc, dec Anôtô oc lic ŋayham.

¹³ Yac bu akac mac bu akêŋ gêŋ daêsam bu anem lau ŋatô sa, e mac daôm ati lau ŋalôm sawa lec dom. Mba. Yac atac whiŋ bu Anôtô ndê mwasiŋ nem yac hoŋ sa tôm ndi. ¹⁴ Kwahic dec mac atap gêŋ daêsam sa, ma bocdinaŋ mac atôm bu anem lau naŋ sêpônda dau, naŋ sa. Ma mboc tiŋambu ŋac oc sêtap daêsam sa, ma sênem mac sa têt ndoc mac apônda daôm. Ŋalêŋ dinaŋ dec Anôtô ndê mwasiŋ oc nem yac hoŋ sa tôm ndi. ¹⁵ Gauc nem lau Israel-ŋga naŋ sic †mana sa yêc gameŋ sawa, tôm sêto yêc bocdec bu:

Lau naŋ sic gêŋ ŋagec sa, naŋ sêpônda dau dom, ma lau naŋ sic gêŋ daêsam sa, naŋ si gêŋ hôc gêlêc dom. *[Eks 16:18]*

Taitus ti lau ŋatô oc sêtêŋ malac Korin sêndi

¹⁶ Aô gam danŋe Anôtô bu iŋ kêtŋ gauc sip Taitus ndê ŋalôm bu nem mac sa, gitôm iŋ kêtŋ gauc kaiŋ tigeŋ têt aô. ¹⁷ Bu yac andac Taitus bu mbu têtŋ mac loc, ma iŋ gêlic ŋayham. Magoc iŋ oc loc tu yac andac iŋ-ŋga lec dom. Iŋ dau atac whiŋ ŋandô bu lic mac tiyham. ¹⁸ Ma yac neŋ asidôwa danŋ, naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ yêc gameŋ dindec sêmpin iŋ tu iŋ ndê gwelêŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ yac bu aŋkiŋ iŋ whiŋ Taitus loc. ¹⁹ Iŋ ŋgac dinaŋ, gôlôwac dabuŋ sêŋyaliŋ iŋ sa bu êŋsêlêŋ whiŋ yac, ma yac akôc awa naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sic sa, ma akêŋ têtŋ lau Jerusalem-ŋga. Gwelêŋ dau, yac akôm tu bu atoc Pômdau sa-ŋga, ma bu atôc asê bu yac atac whiŋ bu anem lau ŋalôm sawa sa. ²⁰ Magoc yac atec bu lau danŋ sêŋgôlinŋ yom pi yac tu awa dinaŋ-ŋga. ²¹ Bocdinaŋ dec yac ayob danŋ ŋapep bu akôm giso danŋ yêc Pômdau me yêc ŋamalac aŋgô-ŋga dom. ²² Ma yac bu aŋkiŋ yac neŋ asidôwa danŋ tiyham têtŋ mac loc, whiŋ ŋgac lu dinaŋ. Gêŋ hoŋ naŋ yac akêŋ sip iŋ amba, naŋ kôm ŋapep eŋ, dec têt asê bu iŋ kêtŋ ndê ŋalôm sambuc tu nem akiŋ Anôtô-ŋga. Iŋ ŋgô ŋawaê pi mac su, dec kôm iŋ ndê atac pa su, ma iŋ atac whiŋ bu têtŋ mac loc.

²³ Lau ŋatô bu sêndac bata lau tō dinaŋ, dec awhê sa têtŋ ŋac bu Taitus kôm gwelêŋ ŋawaê ŋayham-ŋga whiŋ aô, dec galic ŋayham bu wanŋin iŋ têtŋ mac loc bu nem akiŋ mac. Ma awhê sa bu asidôwai lu dinaŋ sem gôlôwac dabuŋ hoŋ aŋgô, ma sêkôm gwelêŋ ŋaŋga bu sêkôm Kilisi ndê waê tiapa. ²⁴ Bocdinaŋ têtŋ ndoc yac neŋ asidôwai tō dinaŋ sêhôt asê mac,

naŋ akôc ñac sa ñapep, tu bu atôc nem mêtê atac whiŋ-ŋga yêc awê têtŋ ñac. Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ oc sêŋyalê bu yac apo mac waêm sa ñambwa dom.

9

Yom ñatô pi gwelenj sêndic awa sa-ŋga

¹ Oc tòm dom bu wato yom daêsam pi mac nem gwelenj andic awa sa tu anem Anötö ndê lau dabuŋ sa-ŋga. ² Ñahu bu aô kayalê su bu mac atac whiŋ ndu andô bu akôm gêtŋ dau, ma tu dinaŋ-ŋga dec gapo mac nem waêm sa têtŋ lau Masedonia-ŋga. Aô gasôm têtŋ ñac bocdec bu, “Ñac lau gameŋ Akaya-ŋga dinaŋ, ñac atac whiŋ ñandô bu sênem yac neŋ asidôwai sa, ma sic hu gwelenj sêndic awa sa-ŋga têtŋ yala akwa.” Lau Masedonia-ŋga sêŋgô mac nem ñawaê dec kêtŋilî ñac si daêsam bu sêndic awa ñatô sa sêwhiŋ. ³ Magoc aô bu waŋkiŋ yac neŋ asidôwai tó dinaŋ sêtêtŋ mac sêloc, bu sênem mac sa bu andic bata gwelenj awa-ŋga dinaŋ gwanaj. Ñahu bu yac apo mac waêm sa ma asôm bu mac atac whiŋ gwelenj dau, ma mac bu akôm yac mba yom ñandô sa dom, dec oc yham dom. ⁴ Lau Masedonia-ŋga ñatô bu sêwhiŋ aô sêloc, ma sêlic bu mac akôm gêtŋ dau ñandô sa dom, dec oc kêtŋ maya mac. Ma oc kêtŋ maya aô bocdinaŋ, bu aô gakêŋ whiŋ bu mac oc akôm, magoc akôm dom. ⁵ Tu dinaŋ-ŋga aô galic ñayham bu waŋkiŋ asidôwai tó dinaŋ sêmuŋ aô, bu sêndic bata gwelenj dau sêwhiŋ mac. Mac asôm tidôn bu andic awa sa tu amwasinj lau ñalôm sawa, bocdinaŋ akôm. Aô gatec bu wahôc asê ma wakac mac bu andic dabiŋ gêtŋ dau. Bu bocdinaŋ, mac oc akêŋ ti nem ñalôm sambuc dom. Andic sa gwanaj, ma ti nem ñalôm sambuc.

Dakêŋ gêtŋ ti ñalôm sambuc eŋ

⁶ Gauc nem yom bocdec bu. Asa naŋ sô gêtŋ ñawhê daêsam, naŋ oc tap ñandô daêsam sa. Ma asa naŋ sô gêtŋ ñandôlu, naŋ oc tap ñandô daêsam sa dom. Yom dau hêganônŋ lêtŋ dakêŋ gêtŋ-ŋga. ⁷ Anötö tac whiŋ lau naŋ sêkêŋ gêtŋ ti si ñalôm sambuc. Yac bu dakêŋ ti atac lu-lu, me tu sêkac yac-ŋga, dec oc tap Anötö ndê atac whiŋ sa dom. Bocdinaŋ inŋ lêtŋ solop bu yac tigeŋ-tigeŋ dakêŋ gêtŋ tòm yac neŋ ñalôm kac yac. ⁸ Ma Anötö dau gitôm bu êmwasiŋ mac ña gêtŋ daêsam. Ma bocdinaŋ bêc hoŋ mac oc apônda daôm tu gêtŋ daŋ-ŋga dom, ma oc atôm bu akôm gêtŋ daêsam tu anem lau ñatô sa-ŋga. ⁹ Gauc nem yom pi ñgac mwasiŋ, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Inŋ gic sam inŋ ndê gêtŋ bu êmwasiŋ lau ñalôm sawa. Ma inŋ ndê lêtŋ gitêŋ ña-ñandô oc yêc ñapaŋ. [BW 112:9]

¹⁰ Gauc nem bu Anötö, naŋ kêtŋ gêtŋ ñawhê têtŋ lau sêsô gêtŋ-ŋga, ma kêtŋ gô têtŋ lau tu sêneŋ-ŋga, naŋ gitôm bu kêtŋ gêtŋ daêsam têtŋ mac tu amwasinj lau ñalôm sawa-ŋga. Ma inŋ oc kôm mac nem lêtŋ gitêŋ anem lau sa-ŋga nem ñandô daêsam. ¹¹ Anötö oc êmwasiŋ mac ña gêtŋ daêsam, ma mac oc atôm bu anem lau sa êŋlêc. Ma lau daêsam oc sênem danŋe Anötö tu awa naŋ mac ac sa bu yac akêŋ têtŋ lau Jerusalem-ŋga naŋ sêpônnda dau.

¹² Yomandô. Awa naŋ mac bu andic sa, naŋ oc nem Anötö ndê lau dabuŋ naŋ sêpônnda dau, naŋ sa. Ma gêtŋ atu daŋ whiŋ. Lau daêsam oc atac ñayham atu ma sênem danŋe Anötö êŋlêc tu mac-ŋga. ¹³ Mac ahoc yom asê ma asôm bu mac akêŋ whiŋ ñawaê ñayham pi Kilisi, ma bu daŋam wambu inŋ. Ma gêtŋ naŋ mac akêŋ bu anem lau Jerusalem-ŋga

dinaŋ ma lau ŋatô sa-ŋga, naŋ tôc asê bu mac nem yom in yomandô. Ma lau dau oc sêmpin Anötô tu mac nem lêt ti sakin dinaŋ-ŋga. ¹⁴ Ŋac oc sêŋyalê bu Anötô ndê mwasin kôm gwelen yêc mac nem ŋalôm. Ma ŋac oc atac whin mac ŋandô ma gauc nem mac ŋapaŋ yêc ŋac si mbec ŋalôm. ¹⁵ Oyaê. Mwasin naŋ Anötô kên têt yac ŋambwa in gêt atu andô, hôc gêlêc gêt hoŋ su. Tu dinaŋ-ŋga danem danŋe in ŋapaŋ.

10

Pol whê ndê lêt sa

¹ Lau ŋatô sêsec aô ma sêsôm yom bocdec bu, “Pol, in ŋgac kain dan. Têt ndoc in mbo whin mac, naŋ in têt dau bu sôm yom ti ŋanŋa têt mac, magoc têt ndoc in hu mac sin, naŋ in ndê ŋalôm pêt dôn ma to yom ŋanŋa sip in ndê bapia têt mac.” Aô Pol bu waŋkuc Kilisi ndê lêt malô kêtwinin dau-ŋga, ma wandac mac bu mac akôc gauc kain tigen pi aô, me mba? ² Aô water mac bu akôc gauc pi yom dau, ma amasan nem ŋalôm tisolop muŋ su naŋ. Ma bocdinaŋ têt ndoc aô watêt mac waloc, naŋ gêt dan oc yêc bu wasôm yom ŋanŋa pi-ŋga dom. Tigen aô bu waloc ma watap sa bu lau ŋatô gauc gêm bu yac aŋkuc lau nom-ŋga si mêtê, dec aô oc wakêt gêli ŋac dom. ³ Yomandô yac ambo nom, magoc yac ac sin tôm lau nom-ŋga sic dom. ⁴ Ma yac mba wapa sin-ŋga in gitôm lau nom-ŋga si wapa sêndic sin-ŋga dom. Mba. Yac akôc Anötô dau ndê ŋaclai bu andic sin, ma bu asen ŋacyo si tuŋbôm ŋanŋa hoŋ su. ⁵ Gauc ti yom tasan hoŋ, ma lau hoŋ naŋ sêtoc dau sa ma sêkêt kisa Anötô, ma sêlhac lau ahuc tu bu sêŋyalê Anötô ti ndê yom dom, naŋ yac akôc Anötô ndê ŋaclai bu asen ŋac su. Gauc sac-sac hoŋ, naŋ yac akwê dôn yêc-ŋga, tu bu akêt gauc hoŋ sôc Kilisi ŋapu-ŋga. ⁶ Têt ndoc yac aloc, naŋ yac oc akêt ŋagêyô têt lau danŋapêc-ŋga hoŋ. Bocdinaŋ kwahic dec yac asôm têt mac bu amasan nem ŋalôm, ma asôc Kilisi ndê yom ti yac mba yom hoŋ ŋapu.

⁷ Mac nem lau ŋatô sêtoc dau sa, ma gauc gêm bu ŋac tawasê sêti Kilisi ndê. Am bu ŋamalac kain dinaŋ, dec wasôm têt am bu kôc gauc ŋapep pi gêt naŋ yêc awê, ma am oc êmyalê bu yac ati Kilisi ndê, atôm am. ⁸ Ma mboe mac gauc gêm bu têt daêsam yac apo dauŋ mba waêt sa tu ŋaclai naŋ Kilisi kêt têt yac, dec kêyalin yac sa ati aposel. Aô oc mayan dauŋ tu yom dinaŋ-ŋga dom. Ŋahu bu Kilisi kêt ŋaclai dau têt yac tu bu aŋgwinin mac-ŋga dom, magoc tu bu apuc mac dôn-ŋga. ⁹ Aneŋ bapia ŋatô, naŋ gato têt mac muŋ su, naŋ ŋahu dau dinaŋ. Aô gato tu wakôm mac atôc daôm-ŋga dom. ¹⁰ Bu lau ŋatô sêsôm yom pi aô bocdec bu, “Pol to yom ŋanŋa daêsam sip in ndê bapia, tu kêt wapac yac-ŋga. Tigen têt têt in dau meŋ kalhac yac aŋôn-ŋga, naŋ dalic in gitôm ŋgac ti ŋaclai atu dom, ma in sôm yom ŋanŋa dom.” ¹¹ Mac lau naŋ asôm yom kain dinaŋ pi yac, naŋ ayob daôm. Bu têt ndoc yac bu ahôc asê mac, naŋ mac oc alic bu gêt naŋ yac oc akôm, naŋ oc êŋkuc yom naŋ ato sip bapia.

Pol ndê ŋahu po dau waê sa-ŋga

¹² Yac atec bu atoc dauŋ sa têt aposel tasan sêkôm, me anem dôhôn mba lêt ma ŋac si lêt. Bu aposel tasan dinaŋ sêtoc dau sa, ma gauc gêm bu lau dan si lêt gi tap ŋac si sa dom. Ma bocdinaŋ ŋac sem dôhôn dau si lêt whin ŋac dau si lêt. Ŋac si gauc dinaŋ solop dom. ¹³ Yac atôm dom bu apo dauŋ mba waêt sa têt ŋac lau dau sêkôm, magoc apo dauŋ sa tu

gwelen nan Anötö kêj têt yac-nga. Bu Anötö dau kêyalin gamej sa bu yac akôm gwelen nawae najham-nga ambo, ma yac akôm gwelen dau e akôm yêc mac nem gamej whin. ¹⁴ Yomandô. Yac akôm gwelen ma ahoc nawae najham pi Kilisi asê e mej têt mac nem gamej. Yac bu akôm bocdinaj dom, dec oc tôm dom bu yac apo dauj sa tu mba gwelen-nga. ¹⁵ Ma yac atec bu apo dauj sa tu gwelen nan lau natô sêkôm-nga. Yac akêj batanj bu mac nem akêj whin oc êjsôwec tiatu, ma tu dinaj-nga gwelen nan yac akôm awhin mac, nan na-ndô oc êjsôwec tiatu bocdinaj. ¹⁶ Najên dinaj yac oc atôm bu anem mêtê lau natô, nan si gamej yêc mac nem na-jambu-nga. Yac bu anem mêtê lau wakuc, nahu bu yac atec bu apo dauj sa pi lau natô si gwelen na-ndô.

¹⁷ Anej lêtj wapo dauj sa-nga kêkuc Anötö ndê yom nan sêto yêc bocdec bu:

Asa nan bu po dau sa, nan po dau sa tu Pômdau-nga en. *[Jer 9:24]*

¹⁸ Bu namalac nan po dau sa tu dau ndê lêtj-nga, nan Anötö gêlic bu yham dom. Magoc namalac nan Pômdau po in sa, nan Anötö oc lic in najham.

11

Pol ndê puc pi aposel tasan

¹ Mboe lau natô sêlic anej yom gitôm yom gauc mbasi-nga. Magoc aô bu wasôm yom natô tiyham, ma gakêj whin bu mac oc alic aô sac dom.

² Bu Anötö kac anej nalôm bu wanem lêmuj mac, ma wayob mac ati Kilisi ndê lau solop. Aô galic mac atôm aô atujwê najham dan, nan kamatinj yom whin ngac dan bu nem. Tu dinaj-nga dec gakôc gauc najnga pi in bu wayob in najep bu sa ndê lêtj nawasi ma mbo whin ngac dan dom e nem ndê ngac solop. Ma ngac dau in Kilisi. ³ Kwahic dec mac asap Kilisi dôj ti nem nalôm nawasi. Tigej aô gatôc dauj bu mboe lau tasan natô oc sêmej ma sêtim yom mac bu ahu mac nem lêtj dinaj sin, tôm mboc tasan najadau mej ma tim yom Ewa. ⁴ Bocke? Lau natô bu sêhoc asê mac ma sênem mêtê pi Yisu, magoc nac si yom pi in so yom ndô nan yac ahoc asê pi in, dec mac oc akôm sake? Aô gatôc dauj bu mboe mac oc gauc nem yom daêsam dom, oc akôc nac si yom sa najahô en. Mac akôc Najau Dabuj sa, magoc lau natô bu sêmej ma sêkac mac bu akôc najau dan dau-nga, me sêhoc nawae najham asê nan so yac mba, dec aô gatôc dauj bu mboe mac oc akôc sa en. ⁵ Mac alic lau tasan dinaj bu aposel ndô, a? Nac si asa hôc gêlêc aô su? ⁶ Aô ngac najham tu wasôm yom ti gauc atu-tu-nga dom, magoc aô kayalê Anötö ti ndê yom. Ma gêtj hon nan aô gakôm, nan tu bu wawhê Anötö ti ndê yom sa tiawê têtj mac.

⁷ Têtj ndoc aô gahoc Anötö ndê nawae najham asê têtj mac, nan aô tanjkwê mac dom, magoc kagwininj dauj ma gakôm gwelen tu wakôm kwanj dauj-nga. Aô kakuc lêtj dau, tu bu watoc mac sa ma wanem mac sa-nga. Bocke? Anej lêtj dinaj in so, a? ⁸ Gôlôwac dabuj gamej natô-nga sêkêj gêtj tu sêpuc aô dôj-nga. Najên dinaj gitôm aô gam kanj nac si gêtj tu wanem akinj mac-nga. ⁹ Ma têtj ndoc aô gambo gawhinj mac ma gapônda gêtj dan, nan gatenj mac nem namalac dan bu nem aô sa dom. Magoc asidôwai nan sêmej akêj Masedonia sem aô sa. Aô gayob nej lêtj honj tu bu wakêj nawapac têtj mac dom, ma oc wanjuc lêtj tigej dinaj. ¹⁰⁻¹¹ Mac gauc gêm bocke? Aô kakuc lêtj dinaj nahu bu aô tac whin mac

dom, a? Mba! Anötö dau këyalê bu aö atac whiņ mac ndu andô. Aö gapo dauņ sa tu aneņ lêņ gakôm gwelenę ęaôli mbasi-ęga, ma gwelenę bocke naņ aö bu wakôm wawhiņ mac lau gameņ Akaya-ęga, naņ wanękuc lêņ tigeņ dinaņ ępaņ. Kilisi dau ndê yom ęandô yêc aneņ ęalôm, dec gasôm yom dau.

¹² Aö taņkwê mac bu anemlhi aö tu gwelenę ęawaê ęayham-ęga dom, ma oc wakôm bocdinaņ ępaņ. Aö gatec bu wakêņ ęasawa têņ lau naņ sêkôm gwelenę tu sêkôc awa-ęga, bu sêtoc dau sa ma sêsôm bu ęac si lêņ gwelenę-ęga gi tap yac mba sa. ¹³ Lau kaiņ dinaņ, ęac aposel tasanę. ęac si gwelenę ęandô bu sêtim yom lau. Bu ęac sêsini si mêtê tasanę kwi, ma sem Kilisi ndê aposel ęandô anęô. ¹⁴ Asô tu aneņ yom dinaņ-ęga dom, bu Sadanę dau muņ apu lêņ tasanę dinaņ ma gêm anela ęawê-ęga anęô. ¹⁵ Bocdinaņ iņ ndê lau akiņ bu sênem lau gitêņ naņ sem akiņ Anötö, naņ anęô, dec oc kôm yac dasô dom. Magoc tiņambu ęac oc sêtap ęagêyô sa tu si lêņ sac dinaņ-ęga.

Pol hêc ęawapac daêsam

¹⁶ Aö wateņ mac tiyham bu alic aö tôm ęgac gauc mba-ęga dom. Magoc aö bu wapo dauņ sa pi ahic tiyham tôm ęac lau tasanę dinaņ sêkôm. Ma mac bu alic aneņ yom gitôm ęgac gauc mba-ęga ndê, naņ akôc aö sa tôm mac akôc lau gauc mba dinaņ sa. ¹⁷ Aö kayalê bu yom naņ aö bu wasôm tu wapo dauņ sa-ęga, naņ kêkuc Pômdau ndê lêņ dom, magoc aö gasôm kakuc lau gauc mbasi si lêņ. ¹⁸ Aêc. Lau tasanę dinaņ sêņkuc lêņ nom-ęga ma sêpo dau waê sa, dec aö bu wapo dauņ sa bocdinaņ. ¹⁹ Mac lau ti gauc atu, a? Bocke dec mac alic ęayham bu akôc lau gauc mbasi-ęga sa sêmbo sêwhiņ mac? ²⁰ Yomandô. ęac lau tasanę dinaņ sêņęwiniņ mac e ati lau akiņ ęambwa, sêmbac yom mac bu sêņęaho mac nem gêņ su, sêņsônę mac nem gauc e asôc ęac ęapu, sêtoc dau sa têņ mac, ma sêhêc mac mayam su, tigeņ mac akôc ęac sa. ²¹ Mac gauc gêm bocke? Yac mayanę dauņ bu yac lau licwalô mba dec anękuc lau dau si lêņ dom, a? Lau gauc mbasi-ęga dinaņ sêpo dau sa tu ęac si lêņ-ęga ti atac pa su. Bocdinaņ kwahic dec aö bu wanękuc ęac si lêņ dinaņ wawhiņ. ²² ęac sêpo dau sa bu ęac lau †Hibru, a? Aö Hibru bocdinaņ. ęac lau Israel-ęga, a? Aö bocdinaņ. ęac Abraham ndê wakuc ęac? Aö bocdinaņ. ²³ ęac sêsôm bu ęac sem akiņ Kilisi, a? Aö kayalê bu mac oc alic aneņ yom tôm ęgac ęagulu kêņsônę daņ ndê, magoc aö wasôm têņ mac bu aö gam akiņ Kilisi ma gakôm gwelenę ęawaê ęayham-ęga gahêc gêlêc ęac su. Lau sêkêņ aö gandôc gapocwalô, sic aö basô, ma têm daêsam kêpiņ bu wambac ndu tu gam akiņ Kilisi-ęga. Ma ęac lau dau? Mba. ²⁴ Lau bata Israel-ęga sêmatôc aö tidim 5, ma tôm têm matôc-ęga 5 dinaņ sêhi aö tidim 39* ęa po naņ sem bocbiņ. ²⁵ ęac sic aö ęa sô tidim tô. Sêtoc aö ęa-hoc tidim tigeņ. Aö gapac wanę tidim tô, ma gapoc gwêc sawa tôm ôbwêc daņ ma acsalô daņ. ²⁶ Aö ga gameņ ęa gameņ ępaņ ma gandôc sic teņ dom. Ma ęawapac ęatô naņ gahêc whiņ, naņ bocdec. Aö galom bu hêc ęasambac atu, ma gambo gwêc têņ têm sac. Lau kaņ sêkôm aö ęayom, ma aö gatap kisa sa yêc aö dauņ neņ lau Israel-ęga ma yêc †lau gameņ apa-ęga, ma yêc lau malac atu-tu-ęga ma lau malac

* **11:24** Lau Israel-ęga si yomsu daņ (Diat 25:3) sôm bu sêhi ęamalac giso ęa-po sêhêc gêlêc tidim 40 dom. Bocdinaņ lau bata Israel-ęga bu sêmatôc ęamalac daņ, naņ sêhi iņ tidim 39 bu sêņęili yomsu dau ęadôhônę dom.

saurj-saurj-nga, ma yêc asidôwai tasanj bocdinarj. Gênj hoj dinarj gitôm bu seņ aô su, magoc mba. ²⁷ Aô gakôm gwelenj ti gahôc njawapac atu njapanj. Têm daêsam aô gayêc bêc njapep dom, gênj yô a ô, bu yô aô, gambo njamlic njalhuc, ma gapônda njakwê. ²⁸ Wapac hoj dinarj kêsalê aô ahuc. Ma gênj danj tiyham kênj wapac aô tôm bêc hoj, nanj bocdec bu. Aô gitôm dom bu wanlhinj lau sêkênj whinj Kilisi-nga danj sinj, tigenj gauc gêm njac njapanj. ²⁹ Njamalac danj bu ndê kênj whinj njanga dom, dec oc wahêgo dauj tu in-nga e anej licwalô pacndê. Ma gênj lêtôm-nga bu kôm njamalac danj peņ sip sac njalôm, dec aô oc atac njandê pi gênj dinarj.

³⁰ Aô gatec bu wapo dauj sa, magoc aô bu wakôm, dec wasôm yom pi gênj nanj tôc asê bu aô njac licwalô mba-nga. ³¹ Anôtô kêyalê bu aô kasau dom. Inj Pômdau Yisu Damba, ma yac tac waê bu tampinj inj tôm bêc hoj.

³² Tênj ndoc aô gambo malac Damaskas, nanj gôlinwaga nanj yob malac dau mbo Kinj Aretus njapu, nanj gic atu inj ndê lau sinj-nga bu sêyob gatam malac-nga hoj tu sêkôc aô dônj-nga. ³³ Magoc mba. Asidôwai sêkênj aô gasip sambec sô danj, ma sênjwhanj aô gasip yêc gatam atu danj yêc malac dau njatunbôm njadômbwê-nga ma galhô ga.

12

Pol gêlic undambê njagatu

¹ Mêtê dapo dauj waênj sa-nga oc kênj njayham danj tênj yac dom. Magoc anej njalôm kac aô, dec oc wapo dauj sa ma wandic têku yom, ma wasôm yom pi gênj njagatu, ma pi gênj njatô nanj Pômdau hoc asê tênj aô. ²⁻³ Aô kayalê njac kênj whinj Kilisi-nga danj. Yala 14 gi su, Anôtô kôc inj sa pi lôlôc solop tênj inj yêc undambê gi. Anôtô kôc inj ti njamlic sambuc me kôc inj gatunbawa, aô gam gauc. Anôtô tawasê kêyalê. ⁴ Ma Anôtô tôc gamenj †Paradais-nga tênj inj. Inj ngô yom pi gênj atu-tu njatô nanj inj gitôm dom bu w hê sa, ma Anôtô gic yao inj bu sôm asê dom. ⁵ Aô oc wapo njamalac kainj dinarj waê sa, magoc aô bu wapo dauj sa, dec wasôm yom pi gênj tigenj, nanj bu watôc asê bu aô njac licwalô mba. ⁶ Gênj njatô yêc bu wapo dauj sa pi-nga, ma aô bu wakôm, dec oc watôm njac gauc mbasi-nga dom. Nahu bu anej yom inj yomandô. Magoc aô watoc dauj sa pi gênj dinarj dom. Lau bu sêmpinj aô tu lênj nanj sêlic aô gasa-nga, ma tu yom njandô nanj gahoc asê-nga, dec oc solop.

Anôtô kêmwasiņ lau licwalô mba, bu tôc inj ndê njac lai asê

⁷ Yomandô Anôtô tôc gênj atu tênj aô. Magoc inj tec bu aô wapo dauj sa pi gênj dau. Tu dinarj-nga inj kênj njasawa tênj Sadanj bu êņkinj inj ndê anjela danj bu êņgwininj aô njac gauc njamlic-nga danj. Gênj dau kênj njandê tênj aô gitôm gênj njakwa kunj aô. ⁸ Aô gatenj mbec njanga tênj Pômdau ma gandac inj tidim tö bu kôc gênj wapac dau su yêc aô. ⁹ Magoc inj sôm tênj aô bu, “Mba. Anej mwasinj gitôm bu puc am dônj ma hóc njawapac dinarj. Bu aô oc wamwasinj lau licwalô mba, bu watôc anej njac lai asê.” Tu dinarj-nga aô Pol oc wapo dauj sa tu njawapac bocke nanj kêgwininj aô e kôm aô licwalô mba. Njalênj dinarj aô oc tanjkwê Kilisi bu kênj inj ndê njac lai tu nem aô sa-nga. ¹⁰ Tu dinarj-nga aô bu wambo licwalô mba, me lau bu sêpu aô ma sêkênj kisa aô, aô bu wapônda dauj, me aô bu wahôc njawapac tidau-tidau tu Kilisi-nga, dec wahôc ti atac njayham. Bu tênj ndoc

aö kasahê licwalô tôm dom, nanj tanjkwê Kilisi ndê ñaclai bu puc aö dôñ ma walhac ñanja.

Pol tac whij lau Korin-ña

¹¹ Aö galic dauñ gitôm ñgac ñambwa-ña dauñ, magoc aposel tasanj nanj mac atoc ñac sa, nanj si asa hôc gêlêc aö su? Oc tôm bu mac apo aö waênj sa, magoc mba. Mac akôm dom, ma tu dinanj-ña dec aö kakuc lau gauc mbasi-ña si lêñ ma gapo dauñ sa têtj mac. ¹² Têtj têtj aö gambo gawhij mac, nanj aö gakôm gêtj nanj aposel ñandô sic waê bu sêkôm. Aö gakôm gêtj dalô, gêtj atu-tu ma gêtj ti ñaclai atu daêsam. ¹³ Bocdinañ mac gauc gêm bu aö gakôm gêtj sake têtj gôlôwac dabujj ñatô, nanj gakôm têtj mac dom? Mboe mac alic aö sac bu gandac mac bu akêtj gêtj tu anem aö sa-ña aö dom, a? Bu bocdinañ, dec wateñ mac bu asuc anej sac kwi.

¹⁴ Kwahic dec aö kamasanj dauñ bu wandic mac kêsi tidim tö-ña. Magoc aö waloc tu bu wakôc mac nem gêtj dauñ-ña dom. Bu gêtj nanj aö tac whij, nanj mac nem wapa ti mone dom, magoc mac daôm. Y omandô. Aö bu wakêtj wapac mac dom, bu aö gatôm mac damam, ma solop dom bu balêkoc sêkêtj gêtj tu sêlôm damba ti dindai-ña. Damba ti dindai bu sêkêtj gêtj tu sêlôm si balêkoc-ña, dec oc solop. ¹⁵ Boc-dinañ aö galic ñayham bu wakêtj neñ gêtj hoñ tu wanem mac sa-ña, e wakêtj dauñ sambuc tu mac-ña whij. Ñalêtj dinañ aö bu watôc asê bu aö atac whij mac ndu andô, ma mac bu atac whij aö gwalec, oc ñayham me mba? ¹⁶ Mac bu atac whij aö me atac whij aö dom, magoc mac anjalê su bu aö kakêtj ñawapac dauñ têtj mac dom. Magoc mboe lau nanj sêkêtj kisa aö, nanj oc sêsôm bu aö kasalê lêñ bu wanjsau mac ma malô wakôc mac nem gêtj ñatô-ña. ¹⁷ Mac gauc gêm bu aö kakij anej lau ñatô sêtêtj mac sêloc, bu sêngaho mac nem gêtj ñatô su tu aö-ña, a? ¹⁸ Aö gandac Taitus bu têtj mac loc, ma kakij yac neñ asidôwa dauñ whij inj. Ma Taitus kôc mac nem gêtj bocke, a? Mba andô. Alu akôc gauc tigenj ma asa lêñ tigenj, nanj akôm gwelêñ ñaôli mbasi-ña.

Pol gêm la lau Korin-ña

¹⁹ Mac gauc gêm bu yac asôm yom hoñ dinañ tu bu alhac dauñ ahuc, a? Mba. Yac akêtj whij Kilisi, ma asôm mba yom hoñ yêc awê têtj mac yêc Anötô anjô-ña. Ma gêtj hoñ nanj yac akôm, nanj akôm tu bu apuc yac mba lau atac whij-ña mac dôñ alhac ñanja-ña. ²⁰ Aö gatôc dauñ bu mboe aö waloc ma watap sa bu mac nem la u ñatô sêsap mêtê sac dôñ sêmbo. Bocke? Mac nem lau ñatô sêsôm dau, me sem lêmunj dau, a? Lau ñatô atac ñandê têtj dau, sêwhê dau kôc-kôc, sêpu si asidôwai ma sêsec gameñ, sêtoc dau sa, me sêli dau sa, a? Aö bu waloc ma walic bu mac nem lau ñatô sêñkuc lêñ nanj aö atac whij dom, dec aö oc wanjkuc lêñ matôc-ña nanj mac oc atac whij dom. ²¹ Munj-ña, mac nem lau daêsam sêkôm mêtê mockainj-ña ti atac ñagalac-ña tidau-tidau. Aö gasôm têtj ñac bu sênem dau kwi ma sêhu lêñ sac dinañ sinj. Kwahic dec aö gatôc dauñ bu mboe aö wambu waloc, ma walic bu ñac sêsap lêñ dinañ dôñ ñapanj sêmbo. Bu bocdinañ, dec mêtê sac dau oc kêtj wapac aö, ma anej Anötô oc kêtj aö mayanj dauñ atu tu mac-ña.

13

Pol oc kêtj gêli lau nanj sêkôm sac, nanj dom

¹ Njasawa saurj aõ oc wandic mac kêsi tidim tõ-nga. Ma aõ bu wamatôc mac nem lau ñatô, dec aõ oc wan̄kuc ñagôlinj solop tamatôc lau giso-nga, nañ sêto yêc bocdec bu:

Ñamalac tigerj bu êngôlinj yom pi ñgac dañ, dec oc tõm dom bu dakôc inj ndê yom sa. Ñamalac lu me tõ bu sêpuc yom dau dõñ, dec dalic bu yomandô. *[Diu 19:15]*

² Têñ ndoc aõ gac mac kêsi tidim lu-nga, nañ gasôm têtj lau nañ sêkôm mêtê sac bu sêhu sinj. Ma aõ gakêñ puc mac bu têtj ndoc aõ bu wambu waloc, ma watap sa bu lau dau sêsap si lêtj dinañ dõñ ñapañ sêmbo, dec oc wakêñ matôc ñan̄ga têtj ñac, ma têtj lau ñatô nañ sêkôm sac, nañ bocdinañ. Kwahic dec aõ gambo ahê, magoc ndoc kêpiñ bu wambu waloc, dec wakêñ puc mac pi gêtj tigerj dinañ tiyham. ³ Mac nem lau ñatô sêndac aõ bu w atôc gêtj dañ têtj mac, nañ oc whê sa bu aõ gasôm yom gam Kilisi angô. Bocdinañ ayob daôm ñapep, bu aõ oc wamatôc lau sêkôm mêtê sac-nga hoñ ti ñan̄ga. Kilisi dau bu mbo whiñ mac, dec oc kêñ gêli mac dom, inj oc kôm mêtê ñan̄ga kainj tigerj. ⁴ Yomandô. Lau sic Kilisi pi a gicso dau gitôm ñgac licwalô mba. Magoc Anötô ndê ñaclai uñ inj sa ma kêñ inj mbo tali ñapañ. Ma yac lau nañ mba akêñ whiñ piñ yac dõñ am damiñ Kilisi, nañ lau licwalô mbasi bocdinañ. Magoc Anötô ndê ñaclai kêñ yac ambo tañli awhiñ inj, tu bu anem akiñ mac-nga.

Pol gêm la lau Korin-nga tiyham

⁵⁻⁶ Mac bu andac batam yac bu aposel ñandô me mba, dec atôc gwaniñ daôm nem lêtj. Mac an̄yalê su bu ñamalac nañ kêñ whiñ dom, nañ Kilisi mbo inj ndê ñalôm dom. Bocdinañ mac bu alic bu mac akêñ whiñ ambo, ma Yisu Kilisi mbo nem ñalôm, dec an̄yalê bu yac mba gwelen ña-ñandô dinañ, ma whê yac sa bu aposel ñandô. ⁷ Yac aterj mbec têtj Anötô bu puc mac dõñ ma akôm sac dañ dom. Yac atac whiñ bu mac asa lêtj gitêtj, tu bu mac nem lêtj tôte asê bu yac aposel ñandô lec dom. Mba. Lau ñatô bu gauc nem bu yac aposel tasanj, nañ inj gêtj ñambwa. Yac mba mbec dinañ ña-ñahu andô, nañ yac atac whiñ bu Anötô puc mac dõñ bu an̄kuc lêtj gitêtj eñ. ⁸ Lau bu sêsap lêtj yom ñandô-nga dõñ, dec oc tõm dom bu yac akôm gêtj ti ñaclai tu amatôc ñac-nga. Magoc lau nañ sêñkuc lêtj yom ñandô-nga dom, nañ yac akôm gêtj ti ñaclai tu bu amatôc ñac-nga e sêhu si giso sinj. ⁹ Bocdinañ mac bu alhac ñan̄ga ma asap yom ñandô dõñ, dec oc tõm dom bu yac atôc mba ñaclai têtj mac, magoc yac oc atac ñayham atu tu mac nem lêtj ñayham-nga. Ma yac aterj mbec bu mac lau akêñ whiñ-nga asa nem lêtj hoñ ñapep eñ.

¹⁰ Aõ gato yom hoñ dinañ bu wakêñ puc mac bu ahu nem mêtê s ac hoñ sinj muñ, bu têtj ndoc aõ bu wahôc asê, nañ gatec bu wamatôc mac ña ñaclai nañ Pômdau kêñ têtj aõ. Bu inj kêyalinj aõ sa ma kêñ ñaclai têtj aõ bu wapuc mac dõñ, ma tu bu wan̄gwiniñ mac-nga dom.

Pol ndê yom ñambu-nga

¹¹ O asidôwai, aõ bu wandic bata bapia dindec, dec bu wakôm neñ acsalô têtj mac hoñ. An̄sahê ñan̄ga bu andic dabiñ nem lêtj akêñ whiñ-nga hoñ tisolop. Aneñ yom hoñ dindec puc mac dõñ. Akêñ nem gauc ti ñalôm pitigerj, ma ambo awhiñ daôm ti yom malô. Akôm bocdinañ, ma Anötô, nañ Atac Whiñ ti Yom Malô Ñadau, nañ oc mbo whiñ mac.

¹² Akam daôm aṅkuc gôlôwac dabuṅ si lêṅ. ¹³ Anötö ndê lau dabuṅ hoṅ naṅ sêmbô gameṅ Masedonia-ṅga dindec, naṅ sêkôm si acsalô ṅayham têṅ mac. ¹⁴ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasinṅ ti Anötö ndê atac whinṅ puc mac dôṅ, ma ṅalau Dabuṅ pinṅ mac hoṅ dôṅ ṅapaṅ.

Pol ndê bapia têtj lau Galasia-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Aposel Pol to bapia dindec têtj lau sêkêñ whin-nga nanj sêmbo gamen Galesia-nga. Muñ-nga inj dau kêsêlêñ tòm malac ma hoc ñawaê ñayham asê têtj lau Galesia-nga, dec lau sic hu sêkêñ whin Yisu (Apo 13:14-14:23).

Tinjambu lau Israel-nga ñatô sêhóc asê gólôwac dabuñ Galesia-nga, ma sêñsônñ lau sêkêñ whin Yisu-nga si gauc pi lêtj sêti lau gitêñ yêc Anötô anğô-nga. Ñac lau nanj sêsap lau Israel-nga si sakin akwa dônñ, ma sêkac lau Galesia-nga bu sêñkuc pwac sêsê launğac si ñamlic ñatô su-nga, ma sêsóc Moses ndê yomsu honñ ñapu. Ñac sêsôm bu lau sêkêñ whin Yisu-nga nanj lau Israel dom, nanj bu sêkôm bocdinañ dom, dec oc tòm dom bu Anötô kóc ñac sa me lic ñac bu lau gitêñ. Ma lau dau sêpu Pol ma sêsôm bu inj aposel ñandô dom, ñahu bu inj kac lau gamenñ apa-nga bu sêñkuc Israel si sakin akwa dom.

Tu dinañ-nga Pol to bapia dindec tu bu whê dau sa bu inj aposel ñandô, nanj Yisu Kilisi lu Anötô sêñyalin inj sa (1:1), ma gêm mêtê tòm Yisu dau hoc asê têtj inj (1:12). Ma inj bu puc lau sêkêñ whin-nga dônñ bu sêsóc lau tasanñ dinañ si yom ñapu dom. Inj sôm bu ñawaê ñayham tigen inj yom ñandô, ma ñawaê dau tóc asê tiawê bu lau sêti lau gitêñ tu ñac si sêkêñ whin-nga, ma tu sêñkuc yomsu-nga lec dom. Yêc lôcwha 5 - 6 inj to yom ñatô tu bu puc lau dônñ bu sêkêñ whin ñanğa, sêsap mêtê atac whin-nga dônñ, ma sêpinñ dau dônñ ñapeñ. Lau nanj Ñalau Dabuñ gêm gôlinñ ñac, nanj oc sêhu mêtê sac sinñ, ma sêkôm mêtê ñayham enñ (5:16-26).

Pol ndê yom ñamata-nga

¹⁻² Aô Pol, ma asidôwai nanj sêmbo sêwhin aô, ato bapia dindec têtj Kilisi ndê gólôwac dabuñ honñ yêc gamenñ Galesia-nga. Aô gati ñapotel magoc ñamalac danñ kêtjalin aô sa, me lau tonñ danñ sêñkinñ aô bu wati aposel dom. Mba. Yisu Kilisi lu inj Damba Anötô nanj unñ inj sa akêñ lau batê-nga, nanj dec sêñyalin aô sa ti sêñkinñ aô. ³ Mwasinñ ti yom malô têtj mac akêñ yac nenñ Damanñ Anötô lu Pômdau Yisu Kilisi. ⁴ Yisu kênñ dau mbac ndu tu yac nenñ sac-nga, bu êñgaho yac su yêc mêtê sac nanj gêm nom dindec ahuc. Lêtj dau Damanñ Anötô gauc gêm tidônñ ma tac whinñ bu Yisu kôm ñandô sa. ⁵ Bocdinañ datoc Anötô ndê waê sa tòm têm sambob dandic ñawaê. Yomandô!

Pol kênñ puc lau bu sêñkuc ñawaê ñayham tigenñ

⁶ Tu Kilisi-nga dec Anötô kêmwasinñ mac, ma kêgalêm mac sa ati inj ndê lau. Magoc ñagahô enñ, mac ahu inj ti ñawaê ñayham nanj aposel sem, nanj sinñ, ma anğuc yom wakuc. Mac nem lêtj dinañ kôm aô gahêdaênñ. ⁷ Yom nanj mac anğuc, nanj yom ñandô dom. Mboe lau ñatô sêñsônñ mac nem gauc ma sêñsahê bu sêñsônñ ñawaê ñayham pi Kilisi whinñ. ⁸ Anğô su nanj! Yac dauñ me anjela undambê-nga danñ, me asa bu têtj mac menñ ma nem mêtê wakuc, nanj so mêtê nanj muñ-nga yac ahoc asê têtj mac, nanj oc tap Anötô ndê atac ñandê sa. ⁹ Aêc! Yac asôm su, ma aô wasôm tiyham. Asa

naŋ bu hoc mêtê asê têtj mac naŋ so yac lau aposel mba mêtê naŋ mac akôc sa su, naŋ oc tap Anötö ndê atac ŋandê sa.

¹⁰ Mac gauc gêm sake? Aö gato yom dindec tu bu lau sêlic aö ŋayham ma sêmpinŋ aö-ŋga, me tu bu Anötö lic aö ŋayham-ŋga? Anŋô! Aö bu wakôm tu ŋamalac-ŋga, dec aö Kilisi ndê ŋgac akinŋ dom.

Pol whê sa bu inŋ Anötö ndê aposel ŋandô

¹¹ O asidôwai, aö bu wawhê sa têtj mac bu mêtê naŋ gahoc asê têtj mac, naŋ ŋamalac si yom dom. ¹² Bu ŋamalac daŋ kêtj têtj aö me kêdôhônŋ aö dom, magoc Yisu Kilisi hoc asê têtj aö. ¹³⁻¹⁴ Mac anŋô aö ŋawaê su, dec anŋyalê bu muŋ-ŋga lê aö gam akinŋ Anötö kakuc lau Israel-ŋga si sakinŋ akwa. Aö gasa ŋac si lêtj dau gahôc gêlêc ŋac si daêsam naŋ si yala gitôm aö neŋ. Ma gayêm dauŋ su tu waŋkuc abanŋi Israel-ŋga si ŋagôlinŋ. Ma mac anŋô bu aö gakêtj kisa ŋanŋa têtj Anötö ndê gôlôwac dabuŋ naŋ sêkêtj whinŋ Yisu, ma gakôm bu wasenŋ ŋac su. ¹⁵ Magoc Anötö kêyalinŋ aö sa gwanaŋ su, têtj têtj aö gambo dinaŋ atac ŋalôm eŋ, ma tu inŋ ndê lêtj êmwasiŋ lau-ŋga dec kêgalêm aö sa bu wanem akinŋ inŋ. Ma tinŋambu inŋ gêlic ŋayham ¹⁶ bu hoc inŋ ndê Atu Yisu asê têtj aö, tu bu wasôm inŋ ndê ŋawaê ŋayham asê têtj lau naŋ lau Israel dom. Têtj dinaŋ aö gasôm yom gawhinŋ lau ŋatô dom. ¹⁷ Ma aö gapi Jerusalem bu walic lau naŋ sêti aposel sêmuŋ aö, naŋ dom. Mba. Aö gatêtj gameŋ Arabia-ŋga ga, ma tinŋambu gambu gatêtj malac Damaskas. ¹⁸ Aö gambo malac dinaŋ yala tô su, goc gapi Jerusalem ga bu walic Pita, ma gambo gawhinŋ inŋ tôm bêc ¹⁵. ¹⁹ Aö galic Pômday asi Jems, magoc galic aposel ŋatô dom. ²⁰ Aö wasôm yêc Anötö anŋô-ŋga bu yom naŋ kwahic dec gato, naŋ yom tasanŋ dom. ²¹ Tinŋambu aö gatêtj gameŋ Siria ma Silisia-ŋga ga. ²² Gôlôwac dabuŋ gameŋ Judia-ŋga naŋ sêkêtj whinŋ Kilisi, naŋ sêlic aö anŋônŋ andô dom. ²³ Magoc sêŋgô ŋawaê pi aö bocdec bu, “Ŋgac naŋ muŋ-ŋga kêtj kisa têtj yac, kwahic dec kôm gwelenŋ ma gêm mêtê pi lêtj dakêtj whinŋ-ŋga naŋ muŋ-ŋga inŋ kôm bu senŋ su.” ²⁴ Bocdinaŋ sêmpinŋ Anötö tu inŋ gêm aö kwi-ŋga.

2

Lau aposel Jerusalem-ŋga sêkôc Pol sa

¹ Yala 14 giŋga su goc gapi Jerusalem ga tiyham, ma gakôc Banabas lu Taitus sêwhinŋ aö. ² Anötö dau hoc yom daŋ asê têtj aö ma kac aö, dec gapi Jerusalem ga têtj ndoc dinaŋ. Ma ŋawaê ŋayham naŋ gahoc asê têtj ŋlau gameŋ apa-ŋga, naŋ aö gawhê sa yêc Jerusalem. Aö gawhê sa têtj lau hoŋ dom, magoc gawhê sa têtj lau sêkêtj whinŋ-ŋga si lau bata. Aö gatec bu lau sêpu gwelenŋ naŋ gakôm, me sêsôm bu aö gakôm ŋambwa, ma tu dinaŋ-ŋga dec gawhê dauŋ sa têtj ŋac lau dau. ³ Ŋac sêŋyalê bu Taitus naŋ whinŋ aö têtj têtj dinaŋ, inŋ ŋgac Griŋ-ŋga. Magoc sêkac yac bu asê inŋ ndê ŋamlic ŋatô êŋkuc lau Israel-ŋga si pwac naŋ dom.

⁴ Yom hoŋ dinaŋ hôc asê, ŋahu bu lau ŋatô sêŋsau bu sêti yac mba asidôwai ma sêmenŋ sêmbô sêwhinŋ yac bu sêtip lêtj ti sakinŋ naŋ yac andôhônŋ têtj lau gameŋ apa-ŋga. Yisu Kilisi kêgapwêc yac su yêc sakinŋ yomsu-ŋga, magoc ŋac lau tasanŋ dinaŋ sêkôm bu sêkac yac kwi ma anŋkuc lêtj yomsu-ŋga tiyham atôm lau akinŋ ŋambwa. ⁵ Tigenŋ yac alhac ŋanŋga

ma asôc ñac ñapu ðañ ðom, ñahu bu yac atac whiñ bu mac lau Galesia-ña añaalé yom ñandô pi ñawaé ñayham, ma asap ðôn ñapan.

⁶ Aô kayalé bu Anötö toc ñamalac ðañ sa hôc gëléc ðañ su ðom. Tu ðinañ-ña dec gahêgo ðañ ðom têtñ ndoc ñañ gawhê ðañ sa têtñ lau ñañ gôlôwac ðañ Jerusalem-ña sêtoc sa sêti ñac si lau bata. Ma ñac sêsôm yom ðañ bu sêmatôc ñawaé ñayham ñañ gam yêc lau apa si gameñ, ñañ ðom. ⁷ Mba! Ñac sêlic bu Anötö kêtñ ñawaé ñayham sip aô aman bu wahoc asê têtñ lau ñañ lau Israel ðom, tôm in kêtñ sip Pita amba bu hoc asê têtñ lau Israel-ña. ⁸ Bu Anötö kêtñ ñaclai têtñ Pita ma kêyalin in sa ti lau Israel-ña si aposel, ma kêtñ ñaclai têtñ aô bocðinañ, ma kêyalin aô sa gati lau gameñ apa-ña si aposel. ⁹ Lau sêkêtñ whiñ-ña yêc Jerusalem sêtoc Jems, Pita ma Jon sa sêti ñac si ñagôlôn. Ma têtñ ndoc lau tó ðinañ sêlic bu aô gatap Anötö ndê mwasin sa su, dec sêkam alu Banabas bu bu sêtoc asê bu ñac sêkôc alu ti alu mba yom sa. Ma ñac si ñalôm pitigeñ bu yac akôm gwelen ñawaé ñayham-ña awhiñ lau gameñ apa-ña, ma ñac sêkôm sêwhiñ lau Israel-ña. ¹⁰ Ñac sêndac gêtñ tigeñ, ñañ bu yac gauc nem ñac si lau ñañ sêpônða ðau. Ma gêtñ ðau aô gauc gêm tidôn su bu wakôm.

Pol sôm Pita yêc malac Antiok

¹¹ Tinjambu aô gambo malac Antiok, ma Pita meñ mbo malac ðau whiñ. Magoc malô aô galic yêc awê bu in kôm gêtñ ðañ, ñañ so yom ñandô ñawaé ñayham-ña. Ma tu ðinañ-ña dec aô gasôm yom sêmbalan-ña solop têtñ in. ¹² Bu têtñ ndoc in hôc asê Antiok tiwakuc, ñañ in kôm mêtê solop. In ndôc ti gêtñ gêtñ whiñ lau sêkêtñ whiñ-ña ñañ lau Israel ðom, dec tóç asê bu in hêgo ðau tu Moses ndê yomsu-ña ðom. Magoc tinjambu lau Israel-ña ñatô ñañ sem gwelen sêwhiñ Jems, ñañ sêhóc asê malac Antiok. Pita kêyalé bu ñac sêsap Moses ndê yomsu ðôn ma ñac bu sêkac lau gameñ apa-ña bu sêñkuc lau Israel-ña si ðpwac sêsê laungac ñamlic ñatô su-ña. Tu ðinañ-ña dec in tóç ðau ma kêðahin ðau su yêc lau ñañ lau Israel ðom. In ndê lêtñ ðau in lêtñ giso. ¹³ Ma lau sêkêtñ whiñ-ña Israel-ña ñatô ñañ sêmbô malac Antiok, ñañ sêñkuc in ma sêsa lêtñ tasan ðinañ sêwhiñ, e lêtñ ðau hê Banabas kwi whiñ. ¹⁴ Têtñ ndoc aô galic bu ñac si mêtê ðau so yom ñandô ñawaé ñayham-ña, dec gasôm yom têtñ Pita yêc ñac hoñ anjô-ña bocdec bu, “Am ñgac Israel-ña, magoc têtñ ndoc am mweñ hôc asê malac Antiok, ñañ am mbo whiñ lau ñañ lau Israel ðom, ma hêgo ðaðm tu Israel-ña si yomsu-ña ðom. Magoc malô am kac nem ñalôm kwi ma kôm gitôm am gêlic Moses ndê yomsu gitôm gêtñ atu, ma hu lau ðau sin ma mbo ahê ñac. Bocke? Kwahic dec am bu kac lau gameñ apa-ña bu sêsôc lau Israel-ña si ñagôlin ñapu, a?”

Lêtñ tigeñ yêc bu ðati lau gitêtñ, ñañ ðakêtñ whiñ

¹⁵ Ma aô gasôm têtñ Pita, “Yac lau Israel-ña êlêmê ðasam lau gameñ apa-ña bu lau sac, bu ñac sêñkuc Moses ndê yomsu ðom. Magoc hêclu neñ ñahu yêc lau gameñ apa-ña ðom. Mba. ðinañi sêkôc hêclu ðambo lau Israel-ña ñañ ðakôc Moses ndê yomsu, ñañ ñalôm. ¹⁶ Magoc yac tanjalé su bu ñamalac ðañ oc ti ñamalac gitêtñ yêc Anötö anjô-ña tu in kêtñ lêtñ yomsu-ña ðom. Mba, oc tôm ðom. Magoc tu ñamalac ðañ kêtñ whiñ Yisu Kilisi-ña, dec Anötö gêlic in bu ñamalac gitêtñ. Señ tigeñ

dinaŋ gic lau hoŋ ŋawaê, yac lau Israel-ŋga, ma lau gameŋ apa-ŋga bocdinaŋ. Tanƙuc lêŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga tu bu dati lau gitêŋ tu lêŋ dinaŋ-ŋga, ma tu tanƙuc lêŋ yomsu-ŋga lec dom.”

¹⁷ Kwahic dec yac tanƙuc lêŋ dakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga tu bu dati lau gitêŋ-ŋga. Mboe lau ŋatô oc sêsam yac bu lau sac tu yac tanƙuc lêŋ yomsu-ŋga tiyham dom. Magoc yac oc dasôm sake? Lêŋ dakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga kên ŋasawa têtŋ yac tu dakôm sac-ŋga, a? Aô wasôm, mba andô! ¹⁸ Muŋ-ŋga aô kasahê bu wati ŋgac gitêŋ tu kakuc yomsu-ŋga, magoc kwahic dec gahu lêŋ dau siŋ su. Aô bu wambu wandi wasôc yomsu ŋapu tiyham, dec oc tôc gêtŋ tigeŋ asê têtŋ aô, naŋ bu aô ŋgac kagili yomsu-ŋga. ¹⁹ Bu sakin yomsu-ŋga tôc asê têtŋ aô bu gawêkaiŋ seŋ wambac ndu-ŋga, ma bocdinaŋ dec aô tanƙwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem aô sa tiyham lec dom. Yomandô. Aô gahu lêŋ yomsu-ŋga siŋ, tu bu wanem akin Anôtô tôm aneŋ bêc hoŋ wambo taŋli-ŋga. Anôtô dau piŋ aô dôŋ gam damiŋ Kilisi gitôm gambac ndu pi a gicso dau gawhiŋ iŋ. ²⁰ Ma kwahic dec aneŋ ŋahu gambo taŋli-ŋga sip aô dauŋ dom, magoc gambo taŋli tu Kilisi naŋ tisa mbo tali tiyham ma mbo aneŋ ŋalôm naŋ-ŋga. Ma tôm bêc hoŋ naŋ wambo taŋli wambo nom lec, naŋ wasa lêŋ tigeŋ bocdec bu, wakêŋ whiŋ Anôtô Atu naŋ tac whiŋ aô ma kêtŋ dau tu aô-ŋga. ²¹ Aô galic Anôtô ndê mwasiŋ gitôm gêtŋ ŋambwa dom. Mba. Ŋahu bu ŋamalac daŋ gitôm dom bu ti ŋamalac gitêŋ tu iŋ kêkuc yomsu-ŋga. Bu bocdinaŋ, dec Kilisi ndê mbac ndu naŋ oc ŋahu mbasi.

3

Lêŋ yomsu-ŋga ma lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga

¹ O mac lau Galesia-ŋga, mac lau gauc mba. Yac awhê yom hoŋ pi Yisu Kilisi sa yêc awê têtŋ mac, e tôm mac daôm tanôm alic iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Magoc asa dec meŋ ma kêŋsôŋ mac nem gauc? ² Aô bu wakêŋ gêndac têtŋ mac pi yom tigeŋ bocdec bu, mac aŋkuc yomsu dec Anôtô kên Ŋalau Dabuŋ têtŋ mac, me mac akêŋ whiŋ ŋawaê ŋayham pi Kilisi, naŋ mac aŋgô su, dec iŋ kên Ŋalau têtŋ mac? ³⁻⁴ Bocke ma kwahic dec mac nem gauc tisac? Têtŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ mac asa nem lêŋ ti Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma ahu lêŋ yomsu-ŋga siŋ. Tu dinaŋ-ŋga lau naŋ sêsap yomsu dôŋ, naŋ sêkêŋ kisa mac. Tu sake-ŋga kwahic dec mac bu ambu asôc yomsu ŋapu tiyham, ma gauc gêm bu Anôtô oc kôc mac sa tu gêtŋ naŋ mac daôm akôm tu aŋkuc yomsu-ŋga. Mac bu akôm bocdinaŋ, dec kisa atu naŋ mac ahôc têtŋ ŋamata-ŋga, naŋ ŋahu mbasi. ⁵ Aŋgô! Anôtô kên ndê Ŋalau Dabuŋ têtŋ mac ma kôm gêtŋ dalô daêsam yêc mac aŋôm-ŋga. Iŋ kôm gêtŋ dau tu mac aŋkuc yomsu-ŋga, me tu mac akêŋ whiŋ yom pi Kilisi, naŋ mac aŋgô su-ŋga?

⁶ Gauc nem Abraham. Iŋ kên whiŋ Anôtô, ma tu dinaŋ-ŋga Anôtô gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ. ⁷ Bocdinaŋ aŋyalê bu lau hoŋ naŋ sêŋkuc lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga, naŋ Anôtô gêlic ŋac sêtôm Abraham ndê lau wakuc. ⁸ Yom naŋ sêto yêc, naŋ tôc asê gwanan bu Anôtô oc lic lau naŋ lau Israel dom, naŋ bu lau gitêŋ, tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Anôtô sôm ŋawaê ŋayham dau asê têtŋ Abraham gwanan su bocdec bu:

Lau nom-ŋga hoŋ oc sêtap aneŋ mbec ŋamwasiŋ sa yêc am. [*Gen 12:3*]

⁹ Abraham kên whiŋ, dec tap Anôtô ndê mbec ŋamwasiŋ sa. Ma bocdinaŋ lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ oc sêtap mbec dau ŋamwasiŋ

sa sêwhiŋ Abraham. ¹⁰ Magoc lau hoŋ naŋ gauc gêm bu ŋac oc sêti lau gitêŋ tu sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ oc sêtap Anötö ndê tac ŋandê sa, tôm yom daŋ naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Asa naŋ kékuc yomsu hoŋ naŋ sêto sip buku yomsu-ŋga, naŋ ŋapep ma timala dom, naŋ oc tap Anötö ndê tac ŋandê sa. *[Diut 27:26]*

¹¹ Ma yom daŋ tiyham sêto yêc bocdec bu:

Lau gitêŋ oc sêndöc tali tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga. *[Hab 2:4]*

Yom dau töt asê tiawê bu ŋamalac daŋ oc ti ŋamalac gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga tu iŋ kékuc yomsu-ŋga dom. ¹² Lêŋ yomsu-ŋga sôm bu ŋamalac naŋ tôm bu sa ndê lêŋ êŋkuc yomsu hoŋ ŋapep eŋ, naŋ oc ndöc tali. Magoc lêŋ yomsu-ŋga dinaŋ so lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. ¹³ Asa naŋ takwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem iŋ sa, naŋ gic waê bu tap Anötö ndê atac ŋandê sa. Magoc Kilisi kégaho yac su yêc lêŋ datap atac ŋandê dinaŋ sa-ŋga. Iŋ dau hóc Anötö ndê atac ŋandê tu yac-ŋga, tôm yom naŋ sêto pi lau sac, naŋ yêc bocdec bu:

Lau hoŋ naŋ sêkêŋ ŋac sêŋgalêŋ a, naŋ dalic ŋac gitôm lau naŋ sêtap Anötö ndê tac ŋandê sa. *[Diut 21:23]*

¹⁴ Yisu Kilisi hóc ŋandê dinaŋ tu bu lau naŋ lau Israel dom, naŋ dec oc sêtap Abraham ndê mbec ŋamwasin sa sêwhiŋ lau Israel-ŋga. Ma yac hoŋ oc daköc ŋalau Dabuŋ, naŋ Anötö gic bata su, naŋ sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga.

Pwac yomsu-ŋga, ma pwac mwasin-ŋga

¹⁵ O asidöwai, wanem döhoŋ pi ŋamalac si lêŋ bu wawhê gêŋ dau sa. Pwac naŋ ŋamalac lu sêmatiŋ tidöŋ su, naŋ oc tôm dom bu ŋgac daŋ ndic têku, me seŋ su. Ma Anötö ndê pwac bocdinaŋ. ¹⁶ Iŋ gic bata yom têtŋ Abraham ma sôm bocdec bu, “Aö oc wanem mbec am ti nem wakuc.” Yom naŋ iŋ sôm pi Abraham ndê wakuc, naŋ hêganöŋ lau daésam dom, magoc hêganöŋ Abraham ndê ŋgac wakuc tigen, naŋ Kilisi dau. ¹⁷ Aö wasôm têtŋ mac bu Anötö gic bata yom dau têtŋ Abraham muŋ su, ma tiŋambu yala 430 giŋga su, dec iŋ kêtŋ ndê yomsu têtŋ lau Israel-ŋga. Magoc yomsu dau seŋ pwac mwasin-ŋga naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ Abraham, naŋ su dom. ¹⁸ Lau bu sêtap Anötö ndê mwasin sa tu sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ dec lêŋ dau kékuc yom naŋ Anötö gic bata têtŋ Abraham, naŋ dom. Magoc bocdinaŋ dom. Bu Anötö gic bata yom têtŋ Abraham ma sôm bu êmwasin iŋ ŋambwa.

¹⁹ Bocdinaŋ Anötö kêtŋ yomsu ŋahu bocke? Iŋ kêtŋ tu bu töt ŋamalac si sac asê-ŋga, bu lhac e Abraham ndê wakuc naŋ Anötö gic bata yom pi iŋ, naŋ hoc asê. Ma gêŋ daŋ tiyham. Aŋela sêkök Anötö ndê yomsu ma sêkêŋ têtŋ ŋgac ŋalhu-ŋga daŋ, naŋ Moses. ²⁰ ŋgac ŋalhu-ŋga dau kôm gwelêŋ mbo Anötö ma lau Israel-ŋga ŋalhu ma kôc yomsu. Magoc pwac mwasin-ŋga naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ Abraham, naŋ iŋ dau kêtŋ solop têtŋ iŋ, ma ŋgac ŋalhu-ŋga mbasi.

Yomsu oc töt yac neŋ sac asê, ma wê yac datêŋ Kilisi dandi

²¹ Bocdinaŋ wandac mac bocdec bu, yomsu seŋ mwasin naŋ Anötö gic bata tidöŋ bu kêtŋ têtŋ Abraham naŋ su, me? Wasôm têtŋ mac bu mba andö. Yac bu datôm bu datap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa yêc yomsu, dec yomsu dau oc ti yac neŋ seŋ dati lau gitêŋ-ŋga. ²² Magoc oc tôm dom. Anötö ndê yom

naŋ sêto yêc, naŋ whê sa bu lau nom-ŋga hoŋ sêndöc gapocwalô sac-ŋga. Nalêŋ dinaŋ mwasiŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ hêganôŋ lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma datap mwasiŋ dau sa tu dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.

²³ Muŋ-ŋga, lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ meŋ sa tiawê su dom. Têŋ têm dinaŋ yac dambo datôm lau gapocwalô-ŋga naŋ yomsu sô yac dôŋ, bu dambo bocdinaŋ e Anötö tôc lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga asê tiawê. ²⁴ Anötö kêŋ yomsu bu nem gôliŋ yac ma tôc yac neŋ sac asê, goc wê yac datêŋ Kilisi dandi, bu datap lêŋ dati lau gitêŋ-ŋga sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ iŋ-ŋga. ²⁵ Ma kwahic dec lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga meŋ sa su, dec dambo yomsu ŋapu tiyham dom.

Dati Anötö atuwêi ti ŋac

²⁶ Mac hoŋ ati Anötö ndê balêkoc tu mac nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga. ²⁷ Bu mac hoŋ naŋ aliŋ busaŋgu, naŋ gêŋ dau piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi, tôm mac asôc iŋ ti nem ŋakwê. ²⁸ Ma Anötö kôc mac sa kêkuc mac nem ŋahu nom-ŋga dom. Mba. Mac bu lau Israel-ŋga, me lau apa, lau akiŋ ŋambwa me lau naŋ dau sêmbo si gêŋ, lauwê me laungac, tigeŋ aŋyalê bu Anötö kôc yac hoŋ sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga, naŋ piŋ yac hoŋ dôŋ dapitigeŋ. ²⁹ Ma mac lau asa naŋ ati Kilisi ndê, naŋ ati Abraham ndê lau wakuc bocdinaŋ, ma awêkaiŋ mwasiŋ naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham.

4

¹ Aô wawhê gêŋ dau sa têŋ mac bocdec bu. Balê naŋ damba gic bata bu kêŋ ndê wapa lêŋsêm têŋ iŋ, naŋ oc wêkaiŋ gêŋ dau yomandô. Magoc damba bu mbac ndu têŋ ndoc iŋ mbo balê, dec iŋ oc kôc wapa dau sep dom, ma iŋ oc mbo gitôm damba ndê ŋgac akiŋ ŋambwa daŋ. ² Ma lau ŋatô oc sêyob iŋ ti ndê wapa lêŋsêm e iŋ ndê yala gitôm naŋ damba sôm tidôŋ gwanar su. ³ Ma yac bocdinaŋ. Muŋ-ŋga yac dakêŋ whiŋ su dom, naŋ dambo datôm balêkoc sauŋ, ma datôm lau akiŋ ŋambwa naŋ dambo yomsu ti ŋagôliŋ nom-ŋga ŋapu. ⁴ Magoc têŋ ndoc naŋ Anötö sôm gwanar su, naŋ meŋ sa, goc iŋ kêŋ ndê Atungac meŋ mbo nom. Iŋ dinda kôc iŋ ti ŋamalac nom-ŋga naŋ mbo yomsu ŋapu, ⁵ bu êŋgapwêc yac lau naŋ dambo yomsu ŋapu, naŋ su, ma yac dati Anötö ndê balêkoc. ⁶ Ma Anötö kêŋ ndê Atu ndê Nalau sip yac hoŋ neŋ ŋalôm, dec tôc asê bu mac lau gameŋ apa-ŋga ati Anötö ndê balêkoc awhiŋ yac lau Israel-ŋga. Ma Nalau dau gêm yac sa dec data Anötö ti atac pa su, ma dasam iŋ bu, “Damaŋ, Damaŋ.” ⁷ Bocdinaŋ kwahic dec yac lau akiŋ tiyham dom, magoc yac Anötö ndê balêkoc solop. Ma yac dati Anötö ndê balêkoc, dec dawêkaiŋ gêŋ lêŋsêm naŋ gic waê iŋ ndê balêkoc.

Pol ŋalôm ŋawapac tu lau Galesia-ŋga

⁸ Muŋ-ŋga mac am gauc Anötö, ma am akiŋ gêŋ nom-ŋga ŋambwa naŋ Anötö ŋandô dom. ⁹ Magoc kwahic dec mac aŋyalê Anötö, ma gêŋ atu daŋ whiŋ bocdec bu, Anötö dau kêyalê mac su. Ma bocke dec mac bu akac daôm kwi, ma ambu andi asôc yomsu ŋapu, dec ambo atôm lau akiŋ tiyham? Bu yomsu hoŋ, naŋ ŋagôliŋ nom-ŋga ŋambwa naŋ ŋa-ŋaclai ti ŋandô mbasi. ¹⁰ Tu sake-ŋga mac bu aŋkuc ŋagôliŋ ŋambwa naŋ hêganôŋ bêc ti ayô, ma yala ti têm ŋatô? ¹¹ Aô gatôc dauŋ tu mac-ŋga bu mboe gwelêŋ naŋ aô gakôm têŋ mac, naŋ oc ŋandô mbasi. ¹² O asidôwai.

Muŋ-ŋga mac lau apa ambo yomsu ŋapu dom, ma aö gahu lêŋ yomsu-ŋga siŋ tu bu wambo watôm mac. Magoc kwahic dec lau ŋatô sêŋsau mac, dec mac ambo atôm lau akiŋ tiyham tu yomsu-ŋga. Bocdinaŋ dec wateŋ mac bu ahu lêŋ dinaŋ siŋ ma ambo atôm aö. Ma alic aö ŋayham tôm muŋ-ŋga naŋ aö gambo gawhiŋ mac, naŋ mac akôm aö sac dom. ¹³ Têŋ têm dinaŋ gêmbac kôm aö, dec gambo teŋ gawhiŋ mac, ma gahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ mac. Mac aŋyalê gêŋ dau su. ¹⁴ Aneŋ gêmbac dau kêŋ ŋawapac têŋ mac bu ayob aö, magoc mac apu aö me alic aö sac dom. Mba. Mac akôc aö sa gitôm Anötö ndê aŋela daŋ, me tôm mac akôc Yisu Kilisi dau sa. ¹⁵ Têŋ ndoc dinaŋ mac atac whiŋ bu anem aö sa êŋlêc, e tôm mac bu akip nem tanôm ŋakôp sa ma akêŋ têŋ aö. Yomandô. Magoc kwahic dec mac nem atac ŋayham tu aö-ŋga giŋga su. ¹⁶ Bocke? Tu aö gasôm yom ŋandô asê têŋ mac-ŋga, dec kwahic mac alic aö tôm nem ŋacyo, a?

¹⁷ Ŋac lau tasanŋ dinaŋ sêkôm ŋaŋga bu sêkac mac kwi asôc yomsu ŋapu tiyham. Magoc sêkôm tu mac atap ŋandô ŋayham daŋ sa-ŋga dom. Ŋac atac whiŋ bu mac ahu aö siŋ ma akêŋ daôm sambuc tu aŋkuc ŋac-ŋga. ¹⁸ Iŋ lêŋ ŋayham bu mac akêŋ daôm sambuc tu bu akôm gêŋ naŋ ŋahu ŋayham yêc. Ma aö bu wambo wawhiŋ mac, me aö bu wambo dom, magoc akôm bocdinaŋ ŋapaŋ.

¹⁹ O aneŋ balêkoc awhê ma ŋgac. Kwahic dec aö kasahê ŋandê atu tiyham tu mac-ŋga, gitôm awhê naŋ balêkoc tuŋ iŋ. Ŋahu bu aö tac whiŋ ndu andô bu Kilisi ndê yom tidôn yêc mac nem ŋalôm, e andi atôm iŋ dau. ²⁰ Aö neŋ ŋalôm ŋawapac atu tu mac-ŋga, ma seŋ daŋ bu hôc pi aö, dec aö atac whiŋ kêlêc bu wambo wawhiŋ mac, ma wasôm yom ŋayham-ŋayham têŋ mac, ô yom ŋaŋga naŋ kwahic dec gato têŋ mac.

Sara lu Haga sêti ŋadôhônŋ

²¹ Mac lau naŋ atac whiŋ bu ambo yomsu ŋapu, aö bu wandac mac bocdec bu. Mac aŋyalê seŋ naŋ yomsu bu wê mac atêŋ andi, me mba? ²² Gauc nem yom naŋ sêto yêc pi balêkoc ŋgac lu naŋ Abraham kwê asê. Balê daŋ dinda Haga iŋ awhê akiŋ ŋambwa, ma balê daŋ dinda Sara iŋ awhê akiŋ dom, iŋ Abraham nawhê solop. ²³ Haga kôc balêkoc kêkuc ŋamalac nom-ŋga si lêŋ ŋambwa. Magoc Sara kôc balêkoc kêkuc yom naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham. ²⁴⁻²⁵ Gêŋ dau iŋ gitôm yom gôliŋ daŋ, bu awhê lu dinaŋ sêti pwac lu ŋadôhônŋ. Haga ti dôhônŋ pwac akwa yomsu-ŋga naŋ Anötö kêmatinŋ yêc Lôc †Sainai yêc gameŋ Arabia-ŋga. Ma balêkoc pwac dinaŋ-ŋga sêti lau akiŋ ŋambwa tôm Haga. Ma Haga ti dôhônŋ malac Jerusalem têm dindêc-ŋga, bu malac dau ti ndê lau sêmbô sêtôm lau akiŋ ŋambwa bocdinaŋ. ²⁶ Magoc Sara ti dôhônŋ malac Jerusalem wakuc naŋ yêc undambê, ma iŋ gitôm yac neŋ dinaŋ ŋandô naŋ awhê akiŋ ŋambwa dom. ²⁷ Bu sêto yom daŋ yêc bocdec bu:

Am awhê gapoc naŋ kôc balêkoc dom, atac ŋayham sa. Am naŋ kêsahê balêkoc tuŋ am dom, naŋ mbwêc ti atac ŋayham. Bu kwahic dec am mbo gitôm awhê naŋ balêkoc mba, magoc tiŋambu am oc tap nem

balêkoc sa hôc gêlêc awê nañ gêm ñgac sa, nañ su.* [Ais 54:1]

²⁸ Aneñ asidôwai. Tu Kilisi-ña dec mac ati balêkoc pwac mwasiñ-ña gitôm Aisak, balêkoc nañ hôc asê kêkuc yom nañ Anötô gic bata têt Abraham. ²⁹ Muñ-ña Ismael, balêkoc nañ hôc asê kêkuc ñamalac si lêt, nañ kêñ kisa Aisak, nañ hôc asê ña Ñalau Dabuñ ndê ñaclai. Ma kwahic dec mac anjahê kisa ñalêt kair tigen yêc lau nañ sêsap lêt yomsu-ña dôñ. ³⁰ Magoc gauc nem yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Kêñ awê akij lu in atungac sêlhô sêndi, bu awê akij ndê balê dau oc wêkair wapa lêtsem ñatô whin ñadauwê ndê atungac dom. [Gen 21:10]

³¹ Bocdinañ asidôwai, akôc gauc ñanga bocdec bu. Yac awê akij Haga ndê balêkoc dom, magoc yac ñadauwê Sara ndê balêkoc solop.

5

Dasap lêt dakêt whin-ña dôñ, bu Kilisi kêgapwêc yac su yêc lêt yomsu-ña

¹ Kilisi kêgapwêc yac su dec dambo datôm lau akij ñambwa tiyham dom. Bocdinañ alhac ñanga, ma ayob daôm bu wapac lêt yomsu-ña êngwinin mac e ati lau akij tiyham dom. ² Aô Pol wasôm têt mac bu asa nañ gauc gêm bu ti ñgac gitêt tu in kêkuc yomsu sêsê laungac ñamlic ñatô su-ña, nañ Kilisi gitôm dom bu oc nem in sa. ³ Aô wasôm tiyham têt mac, bu asa nañ sôc yomsu tigen dinañ ñapu, nañ ênkuc yomsu hoñ bocdinañ ndic ñawaê. ⁴ Mac lau nañ gauc gêm bu ati lau gitêt tu ankcuc yomsu-ña, nañ akac daôm su yêc Kilisi ma yêc Anötô ndê mwasiñ. ⁵ Ñahu bu Anötô gêlic yac tôm lau gitêt tu yac neñ dakêt whin-ña. Ma Ñalau Dabuñ puc yac dôñ bu dahôn ti dakêt batan gêt dau ña-ñandô. ⁶ Bu yac lau nañ dati Yisu Kilisi ndê, nañ tanyalê bu lêt yomsu-ña dan oc nem yac sa ñandô dom. Ñac bu sêsê yac ñamlic ñatô su, me sêsê yac dom, nañ dalic tôm gêt ñambwa. Gêt tigen yac dalic bu gêt atu, nañ dakêt whin Kilisi. Ma yac neñ mêtê atac whin neñ asidôwai-ña tôc yac neñ dakêt whin asê.

⁷ Muñ-ña lê, mac asa nem lêt akêt whin-ña ñapep eñ, atôm lau nañ sênti ñanga. Tigen asa kalhac mac ahuc e ahu yom ñandô sin? ⁸ Lau nañ sêlhac mac ahuc, nañ sêmeh akêt Anötô nañ kêgalêm mac sa, nañ ndê dom. ⁹ Ayob daôm ñapep têt lau kair dinañ, bu yom nañ ñac sêndôhôn, nañ gitôm yist nañ sêkêt sip bolom ñalôm ma kôm gwelen malô-malô e gêm bolom sambuc ahuc. ¹⁰ Tu Kilisi pin yac hoñ dôñ-ña, dec gakêt whin bu mac oc akôc aneñ yom dindéc sa, ma atec yom bambalin hoñ. Ma asa nañ bu lhac mac ahuc ma ênsôn mac nem gauc, nañ oc tap in ndê gwelen dau ñagêyô sa.

¹¹ O asidôwai, lau ñatô sêngôlin yom pi aô ma sêsôm bu aô gam mêtê ma gapuc yomsu sêsê ñamlic ñatô su-ña dôñ. Anğô su nañ. Aô bu wapuc yomsu dau dôñ, dec tu sake-ña lau Israel-ña nañ sêsap yomsu dôñ, nañ

* **4:27** Aisaya to yom dau pi malac Jerusalem têt ndoc ñacyo sêngaho lau Israel-ña su ma sêkôc ñac sa si sêndôc gameñ Babilon-ña gitôm lau gapocwalô-ña. Aisaya gêlic bu malac dau tigasañ, dec gêm dôhôn pi awê gapoc. Pol kôc Aisaya ndê yom ma to sip in ndê bapia têt lau Galesia-ña bu whê yom nañ in to pi malac Jerusalem lu, nañ sa. Yom pi awê nañ gêm ñgac sa su, nañ hêganôn lau Israel-ña ma malac Jerusalem akwa. Ma yom pi awê gapoc nañ oc tap balêkoc daêsam sa, nañ hêganôn lau sêkêt whin Yisu-ña nañ oc sêndôc malac Jerusalem wakuc.

sêkêñ kisa aö? Ma aö bu wapuc yomsu dau dôñ, dec yom nañ yac ahoc asê pi Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau, nañ dec oc wakôm nditôm yom ñambwa. Yom pi Yisu ndê mbac ndu, nañ gitôm hoc nañ lau Israel-nga daêsam sêtiñ gahi pi-nga. ¹² Oc ñayham bu lau nañ sêñgilí mac bu añkuc yomsu sêsê ñamlic ñatô su-nga, nañ sêtim dandi ñamlic sambuc kic-kic.

¹³ O aneñ asidôwai. Anötö kêgalêm mac sa bu ambo atôm lau akiñ yomsu-nga dom. Tigeñ iñ ndê galem dinañ kêñ ñasawa têñ mac bu akôm sac tôm ñalôm akwa kêgilí mac dom. Mba! Anem akiñ asidôwai ti añkuc mêtê atac whiñ-nga. ¹⁴ Bu yomsu hoñ sôc yomsu tigeñ ñapu, nañ yêc bocdec bu, “*Am atac whiñ lau meñpañ am, gitôm am atac whiñ daôm.*”

¹⁵ Magoc mac bu alic daôm sac-sac me awê daôm kôc-kôc, dec lêñ dinañ gitôm bu oc señ mac su andiñam.

Lêñ nom-nga, ma Ñalau Dabuñ ndê lêñ

¹⁶ Bocdinañ wasôm têñ mac bu asa nem lêñ tôm Ñalau Dabuñ gêm gôliñ mac, dec oc tôm dom bu akôm mêtê ñalôm akwa-nga ñandô sa. ¹⁷ Bu mêtê nañ mac nem ñalôm akwa bu êñgilí mac bu akôm, ma mêtê nañ Ñalau tac whiñ bu mac akôm, nañ sêtôm dau dom. Ñahu bu mac nem ñalôm akwa ma Ñalau Dabuñ sic siñ têñ dandi, tu bu sênem gôliñ mac-nga. Tu dinañ-nga dec mac atôm dom bu akôm tôm mac daôm atac whiñ. Mac oc añkuc ñalôm akwa ndê ñagôliñ, me Ñalau Dabuñ oc nem gôliñ mac. ¹⁸ Magoc Ñalau bu nem gôliñ mac, dec mac ambo yomsu ñapu tiyham dom.

¹⁹ Lau nañ ñalôm akwa gêm gôliñ ñac, nañ si mêtê sac-sac tôc dau yêc awê. Ñac sêkôm mêtê mockaiñ-nga, mêtê ñadômbwi, ma mêtê atac ñagalac-nga. ²⁰ Ñac sem akiñ anötö tasan, sépec balö, sêkêñ kisa lau, sêñgilí siñ, tagatu gêñ, ñac lau atac ñandê-nga, ma sêpo dau sa hôc gêlêc. Ñac si lêñ kôm lau sêlic dau sac-sac e sêwhê dau kôc. ²¹ Ñac sem lêmuy lau ñatô si gêñ, ma êlêmê señ asam ti sênôm gêñ êñiñ ñac-nga, ma sêkôm mêtê sac tidau-tidau bocdinañ. Aö wakêñ puc mac, tôm gakêñ puc mac su, bu lau nañ sêsa lêñ kaiñ dinañ, nañ oc sêwêkaiñ si mala yêc Anötö ndê gameñ undambê-nga dom andô.

²² Magoc lau nañ Ñalau Dabuñ gêm gôliñ ñac, nañ sêsa lêñ bocdec bu. Ñac atac whiñ lau, sêmbo ti atac ñayham, ma sêsa si lêñ ti yom malô, sêkôc si ñalôm dôñ pi lêñ agwa-agwa hoñ, ñac tawalô lau, sêkôm mêtê ñayham eñ, ma gwelen bocke nañ sêsôm bu sêkôm, nañ sêkôm ñandô sa. ²³ Ñac sêtoc dau sa dom, ma sêtimêtê dau ñapep. Mêtê kaiñ dinañ so yomsu dañ dom. ²⁴ Ma yac lau nañ dati Yisu Kilisi ndê, nañ dahu mêtê atac ñagalac-nga ti mêtê sac hoñ nañ meñ akêñ ñalôm akwa, nañ siñ, tôm yac tac ñalôm akwa ndu pi a gicso dau gi. ²⁵ Yac oc dandôc tanli tu Ñalau Dabuñ ndê gwelen-nga, dec dakêñ Ñalau ti gôliñ yac neñ lêñ hoñ. ²⁶ Datoc dauñ sa dom, ma danem lêmuy asidôwai ti dali ñac ñalôm sa dom.

6

Lêñ ñayham ñatô

¹ O asidôwai, mac bu anyalê bu mac nem dañ kôm sac, dec mac lau nañ Ñalau Dabuñ gêm gwelen ñaŋga yêc nem ñalôm, nañ aŋsahê bu anem iñ sa. Akôm lêñ malô eñ têñ iñ, e iñ nem dau kwi ma sa Pômdau ndê lêñ tiyham. Magoc ayob daôm bu lêtôm tap mac sa whiñ dom. ² Dahôc

asidôwai si n̄awapac dawhiŋ ŋac, ma ŋalêŋ dinariŋ yac oc dakôm Kilisi ndê yomsu atac whiŋ asidôwai-ŋga ŋandô sa. ³ Bu asa naŋ toc dau sa bu iŋ ŋamalac tiwaê hóc gêlêc ndê asidôwai su, naŋ kêsau dau. Iŋ ŋamalac waêm̄ba. ⁴ Anem dôhôn̄ daôm nem lêŋ pi asidôwai ŋatô si lêŋ tu bu apo daôm sa-ŋga dom. Mba. Mac tigeŋ-tigeŋ akôm gwelen̄ bocke naŋ Anötô kêŋ sip mac amam, naŋ napep eŋ, dec oc ti mac nem ŋahu apo daôm sa-ŋga. ⁵ Bu Anötô gic sam gwelen̄ ti sakiŋ tidau-tidau têŋ yac tigeŋ-tigeŋ bu dawêkaiŋ, ma bocdinar̄ dakôc sa tôm ndi, ma dakôm napep.

⁶ Asa naŋ bu ndôc ŋamalac daŋ ŋapu tu êndôhôn̄ Anötô ndê yom-ŋga, naŋ goc êmwasiŋ iŋ ndê kêdôhôn̄waga dau ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham ŋatô ndic ŋawaê.

Anötô oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau êŋkuc ŋac si mêtê têtêŋ

⁷ Akôc gauc napep pi yom dindec. Mac atôm dom bu aŋsau Anötô ma asiŋ gêŋ daŋ têtêŋ iŋ. Mba! Bu gêŋ ŋandô naŋ datap sa yêc yac neŋ ôm, naŋ kêkuc gêŋ ŋawhê naŋ dasô muŋ. ⁸ Am bu kôm mêtê êŋkuc lêŋ ŋalôm akwa-ŋga, naŋ gitôm am sô gêŋ ŋawhê sac yêc ôm, ma am oc tap ŋandô sac sa. Am oc niŋam tu ŋalôm akwa-ŋga. Magoc am bu kôm mêtê êŋkuc ŋalau Dabuŋ ndê atac whiŋ, naŋ gitôm am sô gêŋ ŋawhê ŋayham. Ma am oc tap ŋandô ŋayham sa bocdec bu, ŋalau dau oc kêŋ am ndôc tamli ŋapan̄.

⁹ Yac dakôm mêtê ŋayham dasiŋ su, ma lic ŋakam dom. Yac bu dahu siŋ dom, dec oc datap ŋandô ŋayham sa tôm ŋandoc. ¹⁰ Tu dinariŋ-ŋga têm hoŋ naŋ Anötô kêŋ têtêŋ yac, naŋ dakôm mêtê ŋayham têtêŋ lau hoŋ. Ma dakôm hóc gêlêc têtêŋ lau sêkêŋ whiŋ Kilisi-ŋga.

Yac datiwakuc iŋ gêŋ atu

¹¹ Alic yom ŋalhô atu-tu dindec naŋ aô dauŋ aman̄ gato têtêŋ mac.

¹² Lau naŋ sêkac mac bu asôc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga ŋapu, naŋ sêkôm gêŋ dau ŋahu bu sêtec bu sêtap kisa sa tu Kilisi ndê a gicso-ŋga. Ŋac atac whiŋ bu lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi dom, naŋ sêlic ŋac ŋayham. ¹³ Bu ŋac lau dau sêsôc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga ŋapu su, magoc ŋac sêŋkuc Anötô ndê yomsu ŋatô hoŋ dom. Ŋac sêkac mac bu aŋkuc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga, tu bu sêtoc dau sa pi gêŋ naŋ sêkôm têtêŋ mac nem ŋamlic-ŋga ŋambwa.

¹⁴ Magoc aô oc watoc dauŋ sa pi gêŋ tigeŋ, naŋ gêŋ atu naŋ Pômdau Yisu Kilisi kôm têtêŋ ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Bu gêŋ dau gêm aô sa bu wahu mêtê ti lêŋ nom-ŋga hoŋ siŋ, tôm aô gac pi a gicso gi. Ma ŋalêŋ dinariŋ tôm aô dauŋ gambac ndu pi a gicso dau gawhiŋ. ¹⁵ Mac lau naŋ sêsê mac nem ŋamlic ŋatô su, ma mac lau naŋ sêsê mac dom, aŋyalê bu gêŋ dau iŋ gêŋ ŋambwa. Gêŋ atu tigeŋ bocdec yêc, naŋ bu dati lau wakuc tu Yisu Kilisi-ŋga. ¹⁶ Pômdau ndê yom malô ti tawalô têtêŋ mac hoŋ naŋ aŋkuc ŋagôliŋ wakuc dindec. Mac atôm Anötô ndê lau Israel-ŋga wakuc.

¹⁷ Aô gatec bu ŋamalac daŋ kêŋ n̄awapac têtêŋ aô pi yom kaiŋ dindec tiyham. Lau sic aô ma sêkêŋ gôc daêsam têtêŋ aô tu kakuc Yisu-ŋga, naŋ whê aô sa bu iŋ ndê ŋgac akiŋ.

¹⁸ O aneŋ asidôwai. Mwasin̄ akêŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi puc mac gatôm dôn̄. Yomandô.

Pol ndê bapia têtj lau Epesas-nga Yom whê bapia dindec sa-nga

Epesas inj malac tiwaê danj yêc gameŋ Esia-nga, ma Luk to yom pi Pol ndê gwelenj yêc malac Epesas yêc Apo 18:18-21, ma 19:1-41. Lau daêsam gauc gêm bu Pol to bapia dindec têtj gôlôwac dabuŋ malac Epesas-nga têtj ndoc inj ndôc gapocwalô ndôc malac Rom, ma gauc gêm bu inj to bapia dau têtj lau Epesas-nga tawasê dom, magoc gitôm bapia nanj gic waê lau sêkêŋ whiŋ-nga hoŋ bu puc ŋac dôŋ.

Yêc lôcwaha (sapta) 1-3 Pol to yom pi mwasinj ti ŋaclai atu nanj Anötö gic bata têtj lau sêkêŋ whiŋ-nga, ma pi lêŋ nanj inj gauc gêm tidôŋ muŋ su bu piŋ gêŋ undambê-nga ti gêŋ nom-nga hoŋ dôŋ pitigenj, ma kêŋ Yisu ti ŋagôlôŋ (1:10). Yisu ndê gwelenj gic lau Israel-nga ma lau gameŋ apa-nga, nanj ŋawaê bocdinaŋ. Ŋac hoŋ sêtap Anötö ndê mwasinj nem ŋac si-nga sa tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-nga, gitôm mwasinj ŋambwa (2:8-10).

Yêc lôcwaha 4-6 Pol to yom ma gêm la lau sêkêŋ whiŋ-nga pi lêŋ ŋayham tu sêsa-nga, ma tu sêmbo sêwhiŋ dandi-nga, ma tu sêlhac ŋanŋa ma sêndic siŋ têtj Sadaŋ-nga.

Pol gic hu ndê bapia têtj lau Epesas-nga

¹ Aô Pol, nanj gati Yisu Kilisi ndê ŋaposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, gato bapia dindec têtj lau dabuŋ malac Epesas-nga, mac lau nanj akêŋ whiŋ Yisu Kilisi. ² Mwasinj ti yom malô têtj mac akêŋ Damaŋ Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Mwasinj ŋalôm-nga nanj datap sa tu Kilisi-nga

³ Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, nanj kêmwasinj yac lau nanj dakêŋ whiŋ Kilisi, ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê mwasinj ŋalôm-nga tidau-tidau, nanj ŋahu yêc undambê. ⁴ Bu têtj ndoc inj kêŋ undambê ti nom su dom, nanj inj kêyalinj yac sa gwanaj su, bu piŋ yac dôŋ danem daminj Kilisi, ma bu dati lau dabuŋ ma dambo inj aŋgô-nga ti neŋ giso mbasi. Inj tac whiŋ yac ndu andô, ⁵ dec kêyalinj yac sa gwanaj su, ma kêmasanj lêŋ bu kôc yac sa dati inj ndê balêkoc, tu Yisu Kilisi-nga. Lêŋ dau kêkuc inj ndê atac whiŋ, ma inj gêlic ŋayham bu kôm ŋandô sa, ⁶ tu bu yac dapo Anötö ndê waê sa tiatu, tu mwasinj atu nanj datap sa ŋambwa, tu inj ndê Atunŋac nanj inj atac whiŋ kêlêc-nga. ⁷ Yac lau nanj dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, nanj Anötö suc yac neŋ sac kwi ma gêmlihi yac neŋ sac ŋatôp, ŋa Kilisi ndê dac. Anötö inj mwasinj ti mwasinj Ŋadau, dec kôm gêŋ dau ŋandô sa. ⁸ Inj ndê mwasinj kêsalê yac ahuc, ma kêŋ gauc ŋayham-ŋayham têtj yac bu tanjalê inj ti ndê yom-nga. ⁹ Ma lêŋ nanj Anötö gauc gêm tidôŋ muŋ su, ma gêlic ŋayham bu Kilisi kôm ŋandô sa, nanj yêc siŋ dau têtj têtj ŋamata-nga andô e meŋ, magoc kwahic dec Anötö hoc asê têtj yac. ¹⁰ Lêŋ dau bocdec. Anötö tac whiŋ bu piŋ gêŋ undambê-nga ti gêŋ nom-nga hoŋ dôŋ sêsôc ŋagôlôŋ tigenj ŋapu, ma ŋagôlôŋ dau inj Kilisi. Ma gêŋ dau oc ŋandô sa têtj ndoc nanj Anötö kêmatinj tidôŋ.

¹¹ Lêñ hoñ nañ Anötö gauc gêm tidôn, nañ kôm ñandô sa kêkuc in dau ndê atac whin. Ma têtj têtj ñamata-nga andô, in gauc gêm tidôn bu ênyaliñ yac lau nañ ambo Israel si toñ ñalôm nañ sa, bu piñ yac dôn anem damiñ Kilisi. ¹² Anötö kôm gêtj dau, bu yac lau nañ ati lau ñamata-nga bu akêtj batan bu atap Anötö ndê mwasin nem yac si-nga sa tu Kilisi-nga, nañ oc ambo tu ampin in, ma tu apo in ndê waê sa-nga. ¹³ Ma mac ñlau gameñ apa-nga bocdinañ. Anötö piñ mac dôn am damiñ Kilisi awhin yac lau Israel-nga, têtj ndoc mac anjô yom ñandô ñawaê ñayham-nga, nañ whê Anötö ndê lêtj nem mac si-nga sa. Ma têtj ndoc mac akêtj whin, nañ Anötö kêtj ñalau Dabuñ nañ in gic bata muñ su, bu ti mac nem ñadalô bu tôc asê bu mac ati Kilisi ndê lau. ¹⁴ ñalau dau, Anötö kêtj têtj yac gitôm gêtj ñandô mbêc, tu bu tôc asê bu mwasin hoñ nañ in gic bata bu dawêkain tinambu, nañ oc datap sa yomandô. Anötö gêmlihi yac su dati in ndê, ma gêtj dau ña-ñandô yac oc datap sa têtj bêtj nambu-nga. Tu dinañ-nga tampin Anötö ma dapo in ndê waê sa.

Pol tej mbec tu lau Epesas-nga

¹⁵ Aô ganjô ñawaê bu mac akêtj whin Pômdau Yisu Kilisi ñanğa, ma atac whin lau dabuñ hoñ. Ma tu dinañ-nga dec, ¹⁶ aô gateñ mbec ma gam danje Anötö tu mac-nga tôm bêtj hoñ. ¹⁷ Yêc aneñ mbec hoñ ñalôm, aô gateñ yac neñ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ñawasi ñadau Anötö, bu in ndê ñalau kêtj gauc ñayham têtj mac, ma whê Anötö ndê yom sa têtj mac e anyalê in tidôn andô. ¹⁸ Ma aô gateñ whin bu Anötö whê mac nem gauc sa e anyalê sôc ñalôm ndi, mwasin ti ñawasi atu nañ in kêtj galêm mac sa bu awêkain awhin in ndê lau dabuñ hoñ, nañ mac tamkwê ambo. ¹⁹ Ma aô gateñ mbec bu mac anyalê Anötö ndê ñaclai nañ hôt gêtj ñaclai hoñ su, nañ in kêtj bu nem yac lau dakêtj whin-nga sa. Anötö ndê ñaclai atu tiger dinañ, ²⁰ uñ Kilisi sa akêtj lau batê-nga, ma kêtj in ndôc in dau amba andô-nga yêc undambê. ²¹ Ma Kilisi ndôc Anötö ndê andô-nga, dec hôt gêtj kijn ti gôlinwaga ma ñaclai ti ñanğa hoñ nañ sêmbo undambê me sêmbo nom, ma in hôt gêtj ñaê ti waê hoñ nañ sêtoc sa têtj têtj kwahic dec-nga ma têtj têtj nambu-nga bocdinañ. ²² Ma Anötö kêtj gêtj hoñ sêsôc Kilisi gahi ñapu, ma kêtjalin in sa ti gôlôwac dabuñ si ñagôlôn bu nem gôlin gêtj hoñ. ²³ Gôlôwac dabuñ dau ti Kilisi ndê ñandô. Ma Kilisi ndê mwasin ti ñaclai nañ gêm gameñ hoñ ahuc, nañ kêsâlê gôlôwac dabuñ ahuc.

2

Kilisi ti yac neñ dandöc tanli ñahu

¹ Muñ-nga, mac akêtj whin Kilisi su dom, nañ mac atôm lau batê yêc Anötö anjô-nga, bu mac asa lêtj giso ma akôm sac ñapan. ² Mac asa nem lêtj dinañ anjuc lau nom-nga si mêtê sac, ma Sadañ, nañ gêm gôlin in ndê gameñ yêc umbon ñasawa, nañ ti mac nem ñadau. Ma kwahic dec in kôm gwelen ñapan, mbo lau nañ danjapêc têtj Anötö, nañ ñalôm. ³ Muñ-nga, yac hoñ dasa lêtj danjapêc-nga dawhin ñac. Ma mêtê atac ñagalac-nga ti gauc sac-sac hoñ nañ meñ akêtj ñalôm akwa, nañ yac dakôm su. Tu dinañ-nga yac tac waê bu datap Anötö ndê atac ñandê sa tôm ñac lau dinañ. ⁴ Magoc Anötö in Tawalô ñadau ma tac whin yac ndu andô, ma tu dinañ-nga dec, ⁵ in kêtj mwasin yac ma gêm yac si. Mwasin dau in kêtj têtj yac ñambwa eñ. Têtj ndoc dinañ yac gacgeñ dambo datôm lau batê tu yac

neŋ sac-ŋga, magoc inŋ kēmasaŋ lēŋ tu suc yac neŋ sac dau kwi-ŋga ma piŋ yac dōŋ danem damiŋ Kilisi, ma ŋalēŋ dinaŋ kwahic dec dambo taŋli ŋandō dawhiŋ Kilisi. ⁶ Anötö uŋ Yisu Kilisi sa ma kēŋ inŋ ndöc undambê, ma tu inŋ piŋ yac dōŋ tam damiŋ Kilisi-ŋga, dec tōm inŋ uŋ yac sa ma kēŋ yac dandöc undambê dawhiŋ Kilisi bocdinaŋ. ⁷ Inŋ kôm gēŋ hoŋ dinaŋ ŋahu bu inŋ tac whiŋ bu tōc mwasiŋ atu naŋ inŋ kēŋ tēŋ yac tu Yisu Kilisi-ŋga, naŋ asê tiawê tēŋ lau hoŋ tēŋ tēm hoŋ naŋ oc meŋ sa. Mwasiŋ atu dau hōc gëlêc gēŋ hoŋ su. ⁸ Bu Anötö gēm yac si naŋ ŋahu andō inŋ ndê mwasiŋ naŋ kēŋ ŋambwa tēŋ yac, ma datap sa tu yac neŋ dakēŋ whiŋ-ŋga. Ma yac neŋ dakēŋ whiŋ ŋahu yêc yac-ŋga dom, magoc ŋahu yêc Anötö ndê mwasiŋ. ⁹ Inŋ gēm yac si tu yac neŋ gwelēŋ ŋayham dan-ŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga ŋalēŋ mba bu ŋamalac danŋ toc dau sa. ¹⁰ Bu Anötö dau ndê gwelēŋ piŋ yac dōŋ tam damiŋ Kilisi, ma kôm yac dati lau wakuc bu dakôm mêtê ŋayham tidau-tidau naŋ inŋ kēmasaŋ gwanāŋ su tu bu dakôm-ŋga.

Kilisi piŋ lau hoŋ dōŋ

¹¹ Kwahic dec mac lau apa naŋ dinami sêkōc mac yêc Israel-ŋga si toŋ ŋalôm dom, naŋ atap Anötö ndê mwasiŋ atu sa su. Bocdinaŋ aō bu wandac mac bu gauc nem lēŋ naŋ mac ambo muŋ-ŋga lê. Lau Israel-ŋga naŋ sēŋkuc †pwac sêsê ŋamlic ŋatō su-ŋga, naŋ sêpu mac ma sêsam mac bu lau sambuc, ŋahu bu mac aŋkuc pwac dinaŋ dom. Pwac dau hēganōŋ ŋamlic ŋambwa, ma inŋ gēŋ naŋ ŋamalac amba ŋambwa kôm. ¹² Gauc nem bu tēŋ ndoc dinaŋ mac awêkaiŋ gēŋ danŋ awhiŋ Anötö ndê lau Israel-ŋga dom. Pwac hoŋ naŋ Anötö kēmatiŋ whiŋ lau Israel-ŋga tu êmwasiŋ ŋac-ŋga, naŋ ŋadaŋ gic mac ŋawaê dom. Mac akēŋ batam ŋandō ŋayham naŋ Anötö gic bata tēŋ lau Israel-ŋga, naŋ danŋ dom, ma gacgeŋ ambo ahê A nötö dau. Tu dinaŋ-ŋga mac ambo ahê Kilisi dau whiŋ. ¹³ Magoc mac lau naŋ muŋ-ŋga ambo ahê Anötö, kwahic dec mac ati Yisu Kilisi ndê lau. Anötö kēmasaŋ lēŋ bu mac atigasuc inŋ, tu dac naŋ Kilisi kêc siŋ-ŋga.

¹⁴ Bu kwahic dec yac lau hoŋ datap yom malō sa su tu Kilisi-ŋga. Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga ma lau apa sêlic dandi sac-sac, gitôm tuŋbôm atu kalhac ŋac ŋalhu ma whê ŋac kōc. Magoc Kilisi seŋ tuŋbôm dau su giŋga, ma kēŋ lau toŋ lu dau sêpitigeŋ. ¹⁵ Tuŋbôm dau inŋ lau Israel-ŋga si yomsu, ma tēŋ ndoc Kilisi mbac ndu, naŋ inŋ kēmasaŋ seŋ wakuc tu lau sêtigasuc Anötö-ŋga, naŋ hōc gëlêc yomsu ti ŋa-ŋagōliŋ hoŋ su. Inŋ kôm gēŋ dau bu hê wamba toŋ lu dau e sêti toŋ wakuc ma toŋ tigeŋ tu ŋac si sêkēŋ whiŋ inŋ-ŋga. ¹⁶ Ma toŋ lu naŋ inŋ kēŋ pitigeŋ, naŋ inŋ mbac ndu pi a gicso dau, bu hê wamba toŋ tigeŋ dinaŋ tēŋ Anötö. Ma ŋac si mêtê sêkēŋ kisa dandi-ŋga, naŋ inŋ gic ndu pi a gicso dau whiŋ. ¹⁷ Bocdinaŋ Kilisi meŋ ma kēŋ ŋawaê ŋayham yom malō-ŋga tēŋ mac lau apa naŋ ambo ahê Anötö, ma tēŋ yac lau Israel-ŋga naŋ ambo ahê inŋ dom. ¹⁸ Ma ŋalau tigeŋ wê yac lau Israel-ŋga ti mac lau apa hoŋ datigasuc Damaŋ Anötö, tu gwelēŋ naŋ Kilisi kôm-ŋga.

¹⁹ Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö gêlic mac atôm lau apa tiyham dom. Magoc mac ati inŋ ndê lau solop, ma lau dabuŋ, awhiŋ yac lau Israel-ŋga. Yac hoŋ datôm andu tigeŋ naŋ inŋ bu kwê sa. ²⁰ Yêc andu dau lau propet ti aposel sêtôm danŋ ti lêlôm, ma Yisu Kilisi dau gitôm andu ŋa-alhö. ²¹ Ma Anötö piŋ yac hoŋ dōŋ tam damiŋ Kilisi, datôm andu ŋa-gēŋ lêlôm hoŋ, naŋ inŋ

gic dôn pi sac alhö ma danj ti lêlôm. Ma inj gêm gwelenj bu ndic têku andu dau tiatu njanj e ti lôm dabunj atu tu Pômdau-nga. ²² Yom dau hêganônj mac lau apa awhinj. Anötö pinj mac dôn awhinj yac lau Israel-nga tam daminj Kilisi, ma datôm andu nanj Anötö ndê Njalau ndöc njalôm.

3

Pol gêm akiñ lau apa

¹ Njalênj dinanj Anötö kêmwasinj mac lau apa, ma tu dinanj-nga dec aö Pol, gati Yisu Kilisi ndê ngac gapocwalö-nga tu wanem gwelenj ma wanem mac sa bu atap mwasinj dau sa. ² Mac anjô njawaê su, pi lênj nanj Anötö kêmasanj tu bu êmwasiñ mac lau gamenj apa-nga, dec kêyalinj aö sa bu wahoc yom dau asê têtj mac. ³ Bu yom pi Anötö ndê lênj nem lau si-nga, nanj munj-nga yêc sinj dau, nanj inj hoc asê têtj aö. Aö gato bapia njalhó apê têtj mac pi gêtj dau su. ⁴ Ma bapia nanj kwahic dec gato, nanj bu whê nem gauc sa pi Kilisi ndê gwelenj nanj njahu yêc sinj dau, nanj Anötö hoc asê têtj aö. ⁵ Yom pi Kilisi dau inj tiawê têtj lau njamata-nga dom. Magoc kwahic dec Njalau Dabunj hoc asê têtj Anötö ndê aposel dabunj ma têtj lau propet. ⁶ Ma yom nanj munj-nga yêc sinj dau nanj bocdec bu, mwasinj njayham hoñ nanj Anötö gic bata bu kêtj têtj yac, nanj mac lau apa awêkainj awhinj yac lau Israel-nga, ma yac hoñ dati toñ tigenj. Asa nanj kêtj whinj Yisu Kilisi, nanj oc tap mwasinj dau sa, tôm njawaê njayham whê sa têtj yac.

⁷ Anötö kêmwasinj aö ma puc aö dônj ja inj ndê njac lai atu, ma bocdinanj dec gati inj ndê ngac akiñ bu wahoc njawaê njayham dau asê. ⁸ Aö gati Anötö ndê lau dabunj hoñ si ngac njambu-nga, tigenj inj kêmwasinj ma kêkinj aö bu wahoc njawaê njayham asê têtj mac lau apa, pi mwasinj atu nanj datap sa yêc Kilisi. Mwasinj dau atu andô, njahu sip njalôm gi ma pi lölöc gi, ma hóc gêlêc njamalac si gauc atu-tu hoñ. ⁹ Ma inj kêkinj aö bu wawhê lau hoñ si gauc sa pi Anötö ndê lênj nem lau si-nga, nanj têtj hic balinj su yêc sinj dau yêc Anötö nanj kêtj undambê ti nom ma gêtj hoñ. ¹⁰ Magoc kwahic dec Anötö tac whinj bu njac lai ti gôlinj hoñ nanj sêmbo undambê ma sêmbo umbonj njasawa, nanj oc sênjalê inj ndê gauc atu-tu. Inj pinj lau apa ma lau Israel-nga dônj sêti gólöwac dabunj tigenj, ma lênj dinanj tôc inj ndê gauc asê tiawê. ¹¹ Lênj dau inj gauc gêm tidônj munj su, ma kwahic dec yac neñ Pômdau Yisu Kilisi kôm njandô sa.

¹² Tu dakênj whinj ti dasap Kilisi dônj-nga, dec gêtj danj kalhac yac ahuc bu datênj Anötö dandi-nga dom, ma datigasuc inj ti atac pa su. ¹³ Bocdinanj aö watenj mac bu ahêgo daôm dom tu njawapac hoñ nanj gahóc tu mac-nga, bu gahóc tu bu mac ati lau tiwaê yêc Anötö anjô-nga.

Pol tej mbec tu lau Epesas-nga

¹⁴⁻¹⁵ Tu gêtj hoñ dinanj-nga, dec aö gapônj hanjduc têtj Damanj Anötö, nanj gêlic njayham bu hê ndê njac pi lau undambê ti nom-nga hoñ nanj sêkênj whinj Kilisi, ma sam njac bu inj ndê balêkoc. ¹⁶ Ma aö gatenj Mwasinj Njatau Anötö, bu kêtj ndê Njalau sip nem njalôm, bu puc mac dônj ja inj ndê njac lai atu. ¹⁷ Ma gatenj inj bu kêtj Kilisi ndöc nem njalôm tu mac nem akênj whinj-nga. Ma mêtêc atac whinj-nga puc mac dônj bu alhac njanja, tôm a nanj njawakac gacgenj sip nom njalôm gi. ¹⁸⁻¹⁹ Kilisi ndê atac whinj yac inj gêtj atu andô, nanj tôm dom bu danem dôhônj, ma njahu hóc gêlêc gauc nom-nga hoñ su. Magoc aö gatenj Anötö bu kêtj njac lai ti gauc têtj

mac bu anyalê Kilisi ndê atac whiņ, awhiņ lau dabuņ hoņ. Aõ gateņ mbec pi gêņ hoņ dinaņ, tu bu mac ati lau gwalam akwa akêņ whiņ-ņga naņ Anõtö ti ndê mwasin ti ņawasi ma ņaclai atu nem mac hoņ ahuc.

²⁰ Anõtö ndê ņaclai, naņ gêm gwelen yêc yac neņ ņalôm, naņ ņaclai atu andö. Yac datôm dom bu gauc nem me daten gêņ dan, naņ in ndê ņaclai oc tôm dom bu kôm ņandö sa ņagahö ej. ²¹ Tu dinaņ-ņga yac lau naņ dambo gôlôwac dabuņ ņalôm, ma yac neņ wakuc hoņ naņ bu sêņkuc yac, naņ dahoc Anõtö ndê waê asê tu Yisu Kilisi-ņga, tôm têm hoņ ndi. Yomandö.

4

Yac gôlôwac dabuņ dapiņ dauņ dôņ dati Kilisi ndê ņandö

¹ Țalêņ dinaņ Anõtö tac whiņ mac ma kêgalêm mac sa bu ati in ndê lau dabuņ. Tu dinaņ-ņga dec aõ, naņ gati Pômdau ndê ņgac gapocwalô-ņga, wanğilî mac bu asa nem lêņ gitêņ ti dabuņ, aņkuc in ndê galem dau.

² Akôm nem gêņ hoņ ti aņğwiniņ daôm, ma ti lêņ malô. Akôc nem ņalôm dôņ, ma giso bocke naņ asidôwai bu sêkôm têņ mac, naņ asuc kwi ma akôc ņac sa bu atôc nem mêtê atac whiņ-ņga asê. ³ Ayob bu gêņ dan seņ Țalau Dabuņ ndê gwelen piņ mac dôņ-ņga su dom. Ma bocdinaņ in ndê yom malô oc piņ mac hoņ dôņ bu ambo ti nem ņalôm tigeņ. ⁴ Yac dati Kilisi ndê ņandö tigeņ, ma Țalau tigeņ mbo yac tigeņ-tigeņ neņ ņalôm. Ma tu Anõtö kêgalêm mac sa awhiņ yac-ņga, dec yac hoņ tanğwê mwasin atu tigeņ. ⁵ Tam akiņ Pômdau tigeņ, dakêņ whiņ yom ņandö tigeņ, ma busaņgu tigeņ piņ yac hoņ dôņ tam damiņ Yisu Kilisi. ⁶ Anõtö tigeņ ti yac lau dakêņ whiņ-ņga hoņ Damaņ, ma in gêm gôliņ yac. In mbo yac hoņ ņalôm, ma puc yac dôņ bu dakôm in ndê gwelen.

Kilisi kêmwasin yac tu bu dapo gôlôwac dabuņ sa-ņga

⁷ Ma Anõtö kêmwasin yac tigeņ-tigeņ ņa mwasin ņalôm-ņga tidau-tidau, tôm Kilisi gic sam têņ yac ņambwa. ⁸ Tôm Anõtö ndê yom dan, naņ sêto yêc bocdec bu:

In ku ndê ņacyo dulu ma wê ņac gitôm lau gapocwalô-ņga, goc pi lôlôc gi ma kêmwasin lau ņa gêņ ņayham-ņayham, naņ kêņ têņ ņac ņambwa. *[BW 68:18]*

⁹ Yom dau sôm bu in pi lôlôc gi, dec whê sa bu in sip nom meņ muņ.

¹⁰ Ma in ņgac tigeņ dinaņ, naņ sip nom meņ, naņ mbu pi lôlôc gi mbo gameņ ņamata-ņga andö yêc undambê, tu bu nem gôliņ gêņ hoņ ma êmwasin in ndê lau hoņ êņlêc.

¹¹ Ma bocdinaņ in kêyalin in ndê lau ņatô sa sêti aposel, ņatô sêti propet, ņatô sêti lau aheņ-ņga, ņatô sêti ņacsakiņ, ma ņatô bu sêndôhôn Anõtö ndê mêtê. ¹² In kêmwasin ti kêyalin ņac sa bu sêndôhôn ma sêpuc Anõtö ndê lau dabuņ dôņ e ņac hoņ sêkôm sakiņ tidau-tidau tu bu sêpo gôlôwac dabuņ, naņ sêti Kilisi ndê ņandö, naņ sa-ņga. ¹³ Ma yac hoņ dakôm neņ sakiņ tidau-tidau e yac neņ dakêņ whiņ ti gauc tanyalê Anõtö ndê Atu-ņga êņsôwec tiatu ma piņ yac hoņ dôņ pitigeņ. Ma ņalêņ dinaņ yac oc dati lau gwalam akwa dakêņ whiņ-ņga ma dasa neņ lêņ gitêņ ej tôm Kilisi dau.

¹⁴ Ma bocdinaņ yac oc dambo datôm balêkoc tiyham dom. Ma lau naņ sêndôhôn yom tasaņ ma sêņsalê lêņ bu sêtim yac ma sêkôm yac neņ dakêņ whiņ tisac, naņ oc sêtôm dom bu sêkôm yac atac lu-lu tôm gakoc naņ mbu

kêyôc, me agatê nan gwêc namporj kêninj gi ma menj. ¹⁵ Magoc yac oc dati lau nan dalhac nannga ma dasap yom nandô ti mêtê atac whinj-nga dônj enj. Ma dakôm gên hoj datôm lau gwalam akwa nan dasap yac nejj nagôlôn tigenj, nanj Kilisi dônj. ¹⁶ Bu inj dau pinj yac hoj dônj dati inj ndê nandô, ma kêmwasinj yac tigenj-tigenj tu bu danem akinj asidôwai-nga ma dasap mêtê atac whinj-nga dônj. Ma njalên dinanj gôlôwac dabuj oc êjsôwec tiatu-tiatu ndi.

Dasa nejj lênj tiwakuc

¹⁷ Tu dinanj-nga dec aô bu wasôm yom tênj mac wanem Pômdau anjô, ma wakac mac bu ambu atênj lênj akwa tiyham dom. Ambo atôm lau nan danngasuj sambuc njawaê njayham ma sêsap gauc ti lênj nandô mba-nga dônj njapanj, nanj dom. ¹⁸ Nasesc kôm njac si gauc ahuc. Ma sêsa lênj gauc mbasi-nga tu njac si njalôm njadandi-nga, dec kalhac njac ahuc bu sêtap Anôtô ndê lênj sêndôc tali-nga sa dom. ¹⁹ Nac maya dau danj dom, ma sêkênj dau sambuc tênj lênj njalôm njagalac-nga. Njác si njalôm kac njac bu sêkôm mêtê njadômbwi tidau-tidau njapanj, ma njac atac whinj awa ti wapa hóc gêlêc.

²⁰ Magoc tênj ndoc mac anjô njawaê njayham pi Kilisi, nanj sêndôhônj mac bu asa lênj kainj dinanj dom. ²¹ Mac anjô yom pi Yisu ma akênj whinj inj, ma sêndôhônj mac sênjkc yom nandô nanj njahu yêc inj. ²² Sêndôhônj mac su bu ahu lênj njalôm akwa-nga nanj muj-nga asa ambo, nanj sinj. Bu lênj dau kégilij mac bu asa lênj tasanj njalôm njagalac-nga, nanj kôm mac nem lênj ambo-nga tisac, ma ac waê bu andinj. ²³ Ma sêndôhônj mac bu anjkc gauc wakuc nanj Anôtô ndê Njalau kênj sip nem njalôm, dec asa nem lênj tiwakuc. ²⁴ Asa lênj njalôm wakuc-nga tôm mac asôc nem njakwê wakuc sa. Anôtô dau kênj njalôm wakuc tênj yac, nanj inj kêmasanj tu bu datôm inj dau, ma tanjkc inj ndê yom nandô ti dasa nejj lênj dabuj ma gitênj enj.

²⁵ Tu dinanj-nga ahu yom tasanj hoj sinj, ma asôm yom nandô enj awhinj daôm. Bu yac hoj dambo datôm Kilisi ndê nandô tigenj, ma yac bu tansau nejj asidôwai, dec oc senj yac nejj lênj dapinj dauj dônj-nga popoc. ²⁶ Mac bu atac njandê, nanj ayob daôm bu akôm sac dom. Yom atac njandê-nga bu lhac mac njasawa, nanj amasanj tênj acsalô dau dinanj, muj su nanj ac ndi sip. ²⁷ Akênj njasawa tênj Sadanj bu êntôm mac dom. ²⁸ Am asa nanj gêm kanj gênj, nanj hu sinj ma kôm gwelanj njayham njá amam bu nem daôm sa, ma nem lau nanj sêpônja dau, nanj sa sêwhinj.

²⁹ Ayob nem whamsuj tênj yom sac-sac hoj. Asôm yom njayham enj, nanj tôm bu nem asidôwai sa ma puc njac dônj, ma mac nem yom oc êmwasiuj lau nanj sênjgô. ³⁰ Ayob daôm bu asa lênj gitênj ti dabuj enj, bu akênj njawapac tênj Njalau Dabuj dom. Bu Anôtô kênj ndê Njalau dau tênj mac ti nem njadalô, bu tóc asê bu mac ati inj ndê, ma bu wê mac asa nem lênj gitênj ti dabuj enj, e inj kôc mac sa tênj béc njambu-nga, awhinj lau hoj nanj inj gêmli njac su sêti inj ndê. ³¹ Yom dalic dauj sac-nga, yom atac njandê-nga, mêtê dali dauj sa ti dasôm dauj-nga, ma yom datigasec lau-nga, mêtê kainj dinanj hoj nanj ahu sinj sambuc. ³² Ma ambo ti atac whinj nem asidôwai hoj, ma tamwalô njac ti anem njac sa. Ma asuc sac nanj asidôwai bu sêkôm tênj mac, nanj kwi, tôm Anôtô suc mac nem sac kwi tu Kilisi-nga.

5

1 Bocdinaŋ asa nem lêŋ aŋkuc Anötö ndê, atôm iŋ ndê balêkoc atac whiŋ-ŋga. 2 Ma asa nem lêŋ ti atac whiŋ asidôwai hoŋ, tôm Kilisi tac whiŋ yac ma kêŋ dau sambuc ti da tu yac-ŋga, naŋ Anötö gêlic gitôm da ŋamalau ŋayham.

3 Ayob daôm bu mêtê kaiŋ bocdec daŋ yêc mac ŋasawa dom. Mêtê mockaiŋ-ŋga, mêtê ŋadômbwi tidau-tidau ma lau si mêtê sêpo awa ti wapa sa tu dau-ŋga. Bu lêŋ bocdinaŋ gic lau naŋ sêti Anötö ndê lau dabuŋ, naŋ ŋawaê dom. 4 Ma yom sac-sac ti yom gauc mbasi-ŋga ma yom mayan-ŋga bocdinaŋ gic waê lau dabuŋ dom. Magoc yom danem danŋe Anötö ti danem danŋe yac neŋ asidôwai-ŋga dec gic yac ŋawaê solop. 5 Bu mac anyalê pi ŋandô bu Anötö oc kôc lau kaiŋ bocdec sa dom. Lau mockaiŋ-ŋga, lau naŋ sêsa lêŋ ŋadômbwi, ma lau naŋ sêkêŋ awa ti wapa nom-ŋga kalhac si gauc ŋamata ŋapaŋ, naŋ gitôm ŋac sem akiŋ anötöi gwam. Lau naŋ sêsa lêŋ kaiŋ dinaŋ, naŋ oc sêwêkaiŋ si mala yêc Kilisi ma Anötö ndê gameŋ undambê-ŋga dom andô. 6 Ayob daôm bu lau tasan si yom ŋambwa-ŋambwa êŋsau mac pi lêŋ sac-sac dinaŋ dom. Anyalê ŋapap bu lau danŋapêc naŋ sêsa lêŋ sac-ŋga, naŋ oc sêtap Anötö ndê atac ŋandê sa. 7 Tu dinaŋ-ŋga andic sôŋ dau daôm awhiŋ ŋac dom.

8 Bu muŋ-ŋga mac asa lêŋ ŋasec-ŋga, magoc kwahic dec mac akêŋ whiŋ Pômdau dec ati balêkoc gameŋ ŋawê-ŋga. Bocdinaŋ asa lêŋ ŋawê-ŋga eŋ andic ŋawaê. 9 Ma lêŋ ŋawê-ŋga ŋa-ŋandô bocdec, dakôm mêtê ŋayham tidau-tidau, dasa lêŋ gitêŋ, ma dasap yom ŋandô dôŋ. 10 Bocdinaŋ akôc gauc pi mêtê bocke naŋ gic Pômdau tandô ŋayham. 11 Andic ahê lau naŋ sêsap mêtê ŋasec-ŋga, naŋ ŋandô ŋayham mbasi, naŋ dôŋ. Asa lêŋ ŋawê-ŋga eŋ, tu bu atôc asê tiawê bu ŋac si mêtê dau iŋ sac sambuc. 12 Bu mêtê naŋ lau sac sêkôm sêsiiŋ-sêsiiŋ sêmo, naŋ bu dasôm yom pi, dec oc kêŋ maya yac atu andô. 13 Magoc Anötö ndê ŋawê pô gêŋ hoŋ dinaŋ, ma tôc gêŋ naŋ yêc siiŋ dau, naŋ ŋahu asê tiawê. 14 Tu dinaŋ-ŋga sêsôm yom gôliŋ daŋ pi ŋamalac naŋ sap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ, naŋ yêc bocdec bu, "Am ŋgac naŋ yêc bêc yêc, tampo sa ma tisa! Tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma Kilisi ndê ŋawê pô am."

15 Bocdinaŋ dec ayob daôm bu asa lêŋ gauc mbasi-ŋga dom, magoc asa nem lêŋ ti gauc eŋ. 16 Akôc gauc bu akôm mêtê ŋayham eŋ, tôm nem têm ambo tamli-ŋga hoŋ, bu yac dambo têm sac-ŋga ŋalôm. 17 Tu dinaŋ-ŋga ambo ti nem gauc ŋawa ma anyalê lêŋ naŋ Pômdau tac whiŋ bu dakôm-ŋga. 18 Anôm gêŋ êŋiiŋ mac-ŋga dom, bu lau naŋ sêsa lêŋ dinaŋ sêŋyain dau ti si gêŋ hoŋ. Magoc akêŋ nem ŋalôm sambuc têŋ ŋalau Dabuŋ bu nem mac ahuc. 19 Ma bocdinaŋ asôm yom ŋayham-ŋayham têŋ daôm tu apuc daôm dôŋ-ŋga, tôm mac atap sa yêc Buku Wê-ŋga ti Wê Dabuŋ ma wê naŋ ŋalau dau kêŋ têŋ mac. Anem wê, ma gauc nem wê tu ampiŋ Pômdau-ŋga yêc nem ŋalôm tôm bêc hoŋ. 20 Ma gêŋ hoŋ naŋ Damaŋ Anötö kêŋ têŋ mac, naŋ anem danŋe iŋ ŋapaŋ, tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga. 21 Asôc nem asidôwai ŋapu tu bu atôc asê bu mac atoc Kilisi sa-ŋga.

Pol to yom pi lauwhê ma ŋgac

22 Mac lauwhê tigen-tigen asôc nem ŋgaci ŋapu tôm asôc Pômdau dau ŋapu. 23 ŋahu bu laungac sêti lauwhê si ŋagôlôn, ŋalêŋ tigen tôm Kilisi

ti gôlôwac dabuŋ naŋ iŋ gêm ŋac si ma sêti iŋ ndê ŋandô, naŋ si ŋagôlônŋ.
²⁴ Bocdinaŋ tôm gôlôwac dabuŋ sêsôc Kilisi ŋapu, dec mac lauwê asôc nem ŋgaci ŋapu tu gêŋ hoŋ-ŋga. ²⁵ Ma mac launŋac, atac whiŋ nem awhêi, ŋalêŋ tigeŋ tôm Kilisi tac whiŋ gôlôwac dabuŋ dec kêc ndê dac siŋ ma mbac ndu tu ŋac-ŋga. ²⁶ Iŋ kôm gêŋ dau tu bu êŋŋwasinŋ ŋac si sac hoŋ su e sêti lau dabuŋ, ma busanŋu ti Anôtô ndê yom kôm gêŋ dau ŋandô sa. ²⁷ Ma iŋ bu kêŋ gôlôwac dabuŋ sêlhac iŋ aŋgô-ŋga tôm lau dabuŋ ti ŋawasi atu, naŋ giso me mêtê sac me yom daŋ yêc ŋac-ŋga dom. ²⁸ Ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ mac launŋac atac whiŋ nem lauwê andic ŋawaê. Atac whiŋ ŋac tôm mac atac whiŋ daôm nem ŋamlic. Asa naŋ tac whiŋ ndê awhê, naŋ gitôm iŋ atac whiŋ dau. ²⁹⁻³⁰ Bu ŋamalac daŋ oc tec iŋ dau ndê ŋamlic dom, magoc yob ti gêm yaom ŋapep tôm Kilisi kôm têŋ yac lau naŋ dati iŋ ndê ŋandô, naŋ gôlôwac dabuŋ. ³¹ Anôtô sôm yom pi lauwê ma ŋgac, tôm sêto yêc bocdec bu:

Tu dinaŋ-ŋga dec ŋgac daŋ oc hu damba lu dinda siŋ, ma sap iŋ nawhê dônŋ, ma iŋlu sêti gêŋ tigeŋ. *[Gen 2:24]*

³² Yom pi lauwê ma ŋgac, aô gam dôhônŋ whiŋ yom pi Kilisi ma gôlôwac dabuŋ, ma yom dau ŋahu sip ŋalôm gi. ³³ Magoc aô wasôm têŋ mac launŋac tigeŋ-tigeŋ, bu atac whiŋ nem awhêi tôm mac atac whiŋ daôm. Ma mac lauwê hoŋ atoc nem ŋgaci sa.

6

Damba ti dindai ma balêkoc si yom ŋatô

¹ Mac balêkoc, daŋam wambu dinam ti damami tu Pômdau-ŋga, bu lêŋ dau iŋ lêŋ gitêŋ. ² Bu Anôtô ndê yomsu naŋ sôm bu, *“Toc damam lu dinam sa,”* naŋ yomsu ŋamata-ŋga naŋ Anôtô gic bata yom daŋ whiŋ bocdec bu, ³ *“Kôm bocdinaŋ, dec aô wanem mbec am nem lêŋ hoŋ, ma wandic têku nem têm mbo tamli yêc nom-ŋga.”*

⁴ Mac dambai, ayob daôm bu akôm nem balêkoc atac ŋandê dom. Magoc tôm têm hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ mac, naŋ andôhônŋ ti anem la ŋac ŋalêŋ solop naŋ gic Pômdau ndê lau ŋawaê, e sêtiatu.

Lau akiŋ ma ŋadaui si yom

⁵ Mac lau akiŋ, daŋam wambu nem ŋadaui nom-ŋga, ma atoc ŋac sa ti asôc ŋac ŋapu ŋapep. Akôm ti nem ŋalôm sambuc, tôm mac am akiŋ Kilisi dau. ⁶⁻⁷ Ma gauc nem bu akôm tu bu nem ŋadaui sêlic mac ŋayham-ŋga ŋambwa lec dom. Mba. Mac nem ŋadaui bu sêmbo sêwhiŋ mac, me sêmbo dom, magoc anem akiŋ ŋapep eŋ. Anem akiŋ ŋac ti nem ŋalôm sambuc, bu Anôtô tac whiŋ bu mac akôm bocdinaŋ. Akôm tôm mac am akiŋ Kilisi dau, ma tôm mac am akiŋ lau nom-ŋga tawasê dom. ⁸ Bu mac aŋyalê su, bu lau hoŋ oc sêtap si ŋagêyô sa yêc Pômdau, tu gêŋ ŋayham bocke naŋ sêkôm-ŋga. Lau naŋ sem akiŋ ŋadaui, ma lau naŋ sêkôm gwelenŋ tu dau-ŋga, naŋ sêwhiŋ.

⁹ Ma mac ŋadaui, ayob nem lau akiŋ ŋalêŋ ŋayham eŋ. Asôm yom matôc-ŋga tu bu akac nem lau akiŋ tu sêkôm gwelenŋ-ŋga, naŋ dom. Bu mac aŋyalê su bu Pômdau, naŋ ti mac nem ŋadau ma ŋac si ŋadau whiŋ, naŋ mbo undambê, ma iŋ oc toc ŋamalac daŋ sa hôc gêlêc daŋ dom, iŋ oc êŋsahê yac hoŋ ŋa saê tigeŋ.

Dandic sij ti Anötö ndê ñaclai

¹⁰ Aneŋ yom ñambu-ŋga bocdec. Tamkwê Pômdau ti ndê ñaclai atu bu puc mac dôŋ alhac ñaŋga. ¹¹ Asôc Anötö ndê wapa siŋ-ŋga hoŋ sa, dec oc tòm bu mac alhac ñaŋga ma aku Sadaŋ ndê lêŋ tasanŋ ti saê hoŋ dulu. ¹² Bu yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ ñacyo dec ñamalac nom-ŋga dom. Mba! Yac tac siŋ têtŋ gôliŋ ti ñaclai hoŋ naŋ sêmbô Sadaŋ ñapu. Yomandô! Yac tac siŋ têtŋ Sadaŋ ma têtŋ iŋ ndê ñalau sac naŋ sêmbô umbonŋ ñasawa, ma sem gôliŋ lau sac têtŋ têtŋ ñasec-ŋga dindéc. ¹³ Tu dinaŋ-ŋga asôc Anötö ndê wapa siŋ-ŋga hoŋ sa, bu alhac ñaŋga ma andic siŋ têtŋ ndoc mac nem ñacyo sac hôc asê mac. Ma ñalêŋ dinaŋ ñacyo dau ndê lêŋ daŋ oc tòm dom bu kôm mac aku sa. ¹⁴ Bocdinaŋ alhac ñaŋga. Asap yom ñandô dôŋ ñapaŋ bu puc mac dôŋ, gitôm piŋkap naŋ lau siŋ-ŋga sêkic pi ñac si ñampêbalê. Ayob daôm bu asa lêŋ gitêŋ eŋ, gitôm lau siŋ-ŋga sêyob si ñabapo ña wapa siŋ-ŋga. ¹⁵ Amasanŋ daôm ñapep tu ahoc ñawaê ñayham yom malô-ŋga asê, tòm lau siŋ-ŋga sêsôc atapa sa bu sêmasaŋ dau tu sêŋsêlêŋ-ŋga. ¹⁶ Ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ ñaŋga tòm têtŋ hoŋ, bu yob mac têtŋ Sadaŋ, gitôm lau siŋ-ŋga si lautuc naŋ tiŋ ñac, ma si ñacyo si sôp ti ya hoŋ ndu. ¹⁷ Gauc nem ñapaŋ bu Anötö gêm mac si su, ma yom dau oc yob mac nem gauc gitôm guluŋ ain naŋ lau siŋ-ŋga sêuŋ tiŋ ñagôlôn. Ma Anötö ndê yom tidônŋ yêc mac, bu yom dau ti ñalau Dabuŋ ndê bienŋ baliŋ bu andic siŋ-ŋga. ¹⁸ Akôc wapa siŋ-ŋga hoŋ dinaŋ, ma atêŋ mbec têtŋ Anötö ti ñalau Dabuŋ ndê ñaclai, ma andac iŋ bu nem mac sa tòm têtŋ hoŋ. Anem ali, alhac ñaŋga, ma atêŋ mbec tu lau dabuŋ-ŋga tòm bêc hoŋ.

¹⁹⁻²⁰ Ma atêŋ mbec tu aô-ŋga whiŋ. Anötö kêyalinŋ aô sa bu wahoc ñawaê ñayham asê pi iŋ ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau. Atêŋ mbec bu Anötö puc aô dôŋ ma kêŋ yom ti gauc têtŋ aô bu wawhê ñawaê dau ñahu sa ñapep eŋ, ma ti neŋ atac pa su, tòm iŋ ndê atac whiŋ. Kwahic dec aô gandôc gapocwalô tu aô neŋ gwelêŋ ñawaê ñayham-ŋga dinaŋ.

Pol gic bata ndê yom

²¹ Tikikus, yac neŋ asidôwa atac whiŋ-ŋga, ma Pômdau ndê ñgac akinŋ ñandô, naŋ oc têtŋ mac loc, bu ndic miŋ aneŋ yom ti gwelêŋ ñawaê hoŋ têtŋ mac. ²² Aô waŋkiŋ iŋ têtŋ mac loc, tu bu ndic miŋ yac mba yom hoŋ têtŋ mac, ma bu êŋgilí mac bu alhac ñaŋga.

²³ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisí sêpuc mac asidôwai hoŋ dôŋ, bu asap mêtê atac whiŋ ti akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ñaŋga, ma ambo ti yom malô. ²⁴ Anötö ndê mwasinŋ nem mac lau hoŋ naŋ atac whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisí, naŋ ahuc tòm têtŋ hoŋ ndi.

Pol ndê bapia têtj lau Pilipai-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol gic lau nanj sêmbô malac Pilipai kêsi ma hoc nawaê nayham asê têtj ñac, tòm dasam yêc Aposel 16:12-40. Tiñambu inj ndöc gapocwalô yêc malac Rom, ma têtj ndoc dinanj inj to bapia dindéc têtj lau nanj sêkêñ whinj Yisu yêc malac Pilipai.

Malac Pilipai inj malac tiwaê, ma lau Rom-nga daêsam sêndöc dinanj tu sênem gôlinj gamenj Masedonia-nga. Luk whê sa yêc Apo 16:13 bu têtj ndöc Pol bu hoc nawaê nayham asê yêc malac Pilipai, nanj inj gauc gêm bu tap lau nanj sêtoc Anötö sa yêc malac dau ñamakê. Tu dinanj-nga lau ñatô gauc gêm bu mboe lau Israel-nga si lôm wê-nga danj kalhac malac Pilipai têtj têtj dinanj dom, bu Pol sôc lau Israel-nga si lôm wê-nga yêc malac hoñj tu bu nem mêtê-nga.

Pol to bapia dindéc tu bu töt inj ndê atac nayham ñahu asê, ma bu nem danje lau Pilipai tu gêtj nanj sêkêñ têtj inj tu sênem inj sa-nga. Ma inj whê inj ndê lêtj nanj mbo-nga, nanj sa têtj ñac, ma gic minj pi inj ndê gwelenj. Inj kac lau Pilipai bu sêlhac ñannga, ma gêtj nayham me sac bocke bu hóc asê ñac, nanj sêmbô ti atac nayham ñapanj. Ma inj kêtj puc ñac pi kêdôhônwaga tasanj.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Pol lu Timoti, nanj am akinj Yisu Kilisi, ato bapia dindéc têtj mac lau nanj akêñ whinj Yisu Kilisi yêc malac atu Pilipai. Alu ato têtj gôlôwac dabuj si ñagôlônj, ma têtj lau nanj sem akinj gôlôwac dabuj, ma têtj Anötö ndê lau dabuj hoñj. ² Mwasinj ti yom malô akêñ yac neñ Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têtj mac.

Pol teñ mbec ti gêm danje Anötö

³ Têtj hoñj nanj aô gauc gêm mac, nanj gam danje anenj Anötö tu mac-nga. ⁴ Tôm bêc hoñj aô gatenj mbec têtj Anötö tu mac hoñj-nga, ma gakôm ti atac nayham atu. ⁵ Ñahu bu têtj têtj mac akêñ whinj tiwakuc e meñ têtj kwahic dec, nanj mac apuc anenj gwelenj nawaê nayham-nga dôñ ñapanj. ⁶ Ma aô gakêñ whinj bu Anötö, nanj gic hu inj ndê gwelenj nayham yêc mac nem ñalôm, nanj oc ndic dabinj gwelenj dau ma puc mac dôñ e Yisu Kilisi mbu meñ. ⁷ Aô gakôc gauc bocdinanj pi mac hoñj gac nawaê, ñahu bu aô tac whinj mac ma gauc gêm mac ñapanj. Mac awêkainj Anötö ndê mwasinj awhinj aô, ma alhac awhinj aô ñapanj. Mac alhac awhinj aô têtj têtj nanj aô gandöc gapocwalô, ma têtj têtj nanj galhac tu wapuc nawaê nayham dôñ ma wawhé sa bu yom ñandô-nga, nanj bocdinanj. ⁸ Ma aô wasôm yom ñandô yêc Anötö anjô-nga, bu aô atac whinj mac ndu andô, tòm Yisu Kilisi dau tac whinj ti tawalô mac.

⁹ Ma aô gatenj mbec bu Anötö kôm mac nem gauc anjalê inj-nga ti anjalê lêtj nayham ma sac-nga êñsôwec tiatu. Ma gauc dinanj oc puc mac nem mêtê atac whinj-nga dôñ e êñsôwec tiatu bocdinanj. ¹⁰ Ma bocdinanj mac oc atôm bu anjahê gêtj hoñj ma anjalê sac ma nayham. Asap nayham dôñ

ņapaņ ma bocdinaņ tēņ Kilisi ndê bêc mbu meņ-ņga, naņ mac oc atôm bu alhac iņ aņgô-ņga ti nem ņalôm ņawasi ma nem giso mbasi. ¹¹ Ma ņalēņ dinaņ dec mêtê gitēņ oc ti mac nem akēņ whiņ Yisu Kilisi ņa-ņandô. Ma mac nem lēņ gitēņ dinaņ oc po Anötö ndê waê sa, ma lau daêsam oc sēmpin iņ tu mac-ņga.

Pol ndê ņahu mbo tali-ņga yêc Kilisi

¹² O asidôwai, aô atac whiņ bu mac aņyalê ņapep bu ņawapac naņ hóc asê aô, naņ kalhac ņawaê ņayham ahuc dom, magoc gêm gwelen ņawaê ņayham-ņga sa. ¹³ Bu lau hoņ naņ sēmbô Sisa ndê andu kiņ-ņga, ma lau hoņ yêc malac atu dindec, naņ sēņyalê bu aô gandöc gapocwalô tu Kilisi-ņga. ¹⁴ Ma aô neņ gandöc gapocwalô puc asidôwai sêkēņ whiņ Pômdu-ņga daêsam dōņ bu sêlhac ņaņga ma sêhoc Anötö ndê yom asê ti atac pa su, hóc gêlêc ņamata-ņga lê su. ¹⁵ Asidôwai ņatô sêkôc gauc ņayham pi aô ma tu dinaņ-ņga dec sêhoc Kilisi ndê ņawaê asê. Ma ņatô sêhoc ņawaê ņayham asê bu ņac sem lēmuņ aô ma sêkôm tu bu sêhóc gêlêc aô-ņga. ¹⁶⁻¹⁷ ņac si ņahu sem Kilisi ņawaê sa-ņga solop dom, ma sêkôm tu sêpo dau sa-ņga ma tu sêkēņ ņawapac atu tēņ aô, pi sac aneņ ņawapac gapocwalô-ņga ņahô. Magoc asidôwai ņayham sêlhac sêwhiņ aô, ņahu bu ņac atac whiņ aô, ma sēņyalê bu aô gandöc gapocwalô tu aneņ gwelen wapuc ņawaê ņayham dōņ-ņga. ¹⁸ Aô wasôm sake? ņac si ņahu sêkôm gwelen-ņga bu ņayham me sac, naņ gēņ atu dom. Tigeņ aô galic gēņ atu daņ, naņ bocdec bu, Kilisi ndê ņawaê tiapa, ma gēņ dau kôm aô atac ņayham atu. Ma aô wambo ti atac ņayham ņapaņ, ¹⁹ ņahu bu aô kayalê tidōņ bu Yisu Kilisi ndê ņalau, ma mbec naņ mac atēņ, naņ lu-lu oc sēnem aô sa yêc ņawapac gapocwalô-ņga. ²⁰ Aô tac whiņ ma gakēņ batāņ bu aô oc mayāņ tu gēņ daņ-ņga dom, magoc aô bu walhac ti neņ atac pa su, ma wapo Kilisi ndê waê sa, tôm aô gakôm ņapaņ e meņ tēņ kwahic dec. Aô bu wambo taņli me aô bu wambac ndu, magoc gēņ atu tigeņ yêc, naņ bu wapo Kilisi ndê waê sa. ²¹ Aô bu wambo taņli, dec wambo tu wapo Kilisi ndê waê sa-ņga eņ, ma bu wambac ndu, dec wandi wambo wawhiņ iņ, naņ oc êmwasiņ aô êņlêc. ²² Magoc aô bu wambo taņli, dec oc nditôm bu gwelen naņ iņ kēņ sip aô aman, naņ oc ņandô sa. Aô galic seņ lu dinaņ, magoc kayalê lēņ bu wasa-ņga, naņ dom. ²³ Seņ lu dinaņ kôm aô neņ ņalôm gi lu. Aô tac whiņ bu wahu nom dindec siņ, wandi wambo wawhiņ Kilisi. Seņ dau ņayham kêlêc. ²⁴ Tigeņ aneņ ņalôm kac aô bu wanem mac sa, ma bocdinaņ aô bu wambo taņli, naņ dec oc êmwasiņ mac êņlêc. ²⁵ Aô gakēņ whiņ bu aô wambo nom wawhiņ mac hoņ tu bu wapuc mac nem akēņ whiņ dōņ, e alhac ņaņga ma ti atac ņayham atu tu nem akēņ whiņ-ņga. ²⁶ Ma tu gēņ hoņ dinaņ-ņga, dec mac oc apo Yisu Kilisi ndê waê sa êņlêc, ma atac ņayham atu tu aô wambu wameņ ma wambo wawhiņ mac tiyham-ņga.

²⁷ Yom atu dec wasôm tēņ mac. Ayob daôm bu asa nem lēņ hoņ aņkuc lēņ gitēņ, naņ gic lau naņ sêkēņ whiņ Kilisi ndê ņawaê ņayham, naņ ņawaê. Ma bocdinaņ aô bu waloc ma walic mac tiyham, me bu waņgô ņawaê ņambwa pi mac, goc waņyalê bu mac hoņ apiņ daôm dōņ, ma ambo ti nem ņalôm tigeņ, ma alhac ņaņga tu apuc ņawaê ņayham, naņ mac akēņ whiņ, naņ dōņ. ²⁸ Ma aô oc waņyalê bu mac atöc daôm tu lau naņ sêkēņ kisa mac-ņga dom. Gēņ dau oc tōc asê bu mac atap Anötö ndê

mwasin̄ nem mac si-nga sa su, ma lau nan̄ sêkêñ kisa mac, nan̄ sic waê bu Anötö señ ñac su sêninga. ²⁹ Anğô su nan̄. Anötö kêmwasin̄ mac tu Yisu Kilisi-nga. Tu dinan̄-nga dec mac akêñ whin̄ Yisu, ma gêñ dan̄ whin̄ bocdec bu, mac ahôc ñawapac tu in̄-nga whin̄. ³⁰ Ñawapac kain̄ tigen̄ mac alic aô gahôc mun̄-nga, ma kwahic dec mac anğô bu gahôc ñapan̄ gambo, nan̄ kwahic dec tap mac sa su bocdinan̄.

2

Lau sêkêñ whin̄-nga si lêñ

¹ Mac ati Kilisi ndê lau, dec gêm mac sa, me mba? In̄ ndê atac whin̄ mac-nga kêgil̄ mac bu atac whin̄ nem asidôwai, me mba? Ñalau Dabun̄ kên̄ mac nem ñalôm pitigen̄, me mba? Mac nem akêñ whin̄ Kilisi kêgil̄ mac bu tamwalô nem asidôwai ti anem ñac sa, me mba? ² Bu bocdinan̄, dec wandac mac bu ambo ti nem gauc pitigen̄, ma ti nem ñalôm tigen̄, ma asap mêtê atac whin̄ asidôwai-nga dôñ ñapan̄. Ambo bocdinan̄, dec mac oc akôm aô atac ñayham êñlêc. ³ Mac lau tigen̄-tigen̄ gauc nem daôm êñlêc dom ma atoc daôm sa dom, magoc anğwinin̄ daôm ma atoc nem asidôwai sa hóc gêlêc daôm. ⁴ Akôc gauc pi lêñ anem daôm sa-nga ñapan̄ dom, magoc akôc gauc pi lêñ anem asidôwai sa-nga.

Kilisi kêgwinin̄ dau, ma Anötö toc in̄ sa

⁵ Akôc gauc kain̄ tigen̄ dinan̄ bu in̄ kêkuc Yisu Kilisi dau ndê lêñ. ⁶ Bu Kilisi in̄ Anötö ñandô. Tigen̄ in̄ gauc gêm bu kôc ñaclai ti ñawasi atu tôm Anötö dau ndê, nan̄ dôñ ma mbo gitôm Anötö dau ñapan̄ dom. ⁷ In̄ gêlic ñayham bu hu gêñ undambê-nga hoñ dinan̄ sin̄, ma ti ñgac akiñ ñambwa. In̄ meñ mbo nom, ma lau nom-nga sêlic in̄ gitôm ñac dau si dan̄. ⁸ In̄ kêgwinin̄ dau ma dan̄ga wambu têñ Damba e tôm in̄ mbac ndu. Yomandô. In̄ mbac ndu pi a gicso dau gitôm ñgac sac dan̄. ⁹ Tu in̄ ndê lêñ hoñ dinan̄-nga dec Anötö toc in̄ sa kêlêc, ma kên̄ ñaê ti waê têñ in̄ nan̄ hóc gêlêc ñaê ti waê hoñ su. ¹⁰ Ma tu dinan̄-nga añela ma ñamalac ti gêñ hoñ nan̄ sêmo undambê ma sêmo nom me nom ñalôm, nan̄ oc sêtoc Yisu ndê ñaê sa ma sêpôn̄ haduc têñ in̄. ¹¹ Ma ñac hoñ oc sêhoc yom asê ma sêsôm asê bu yomandô, Yisu Kilisi in̄ Pômdau. Ma ñalêñ dinan̄ ñac oc sêtoc Daman̄ Anötö ndê waê sa.

Lau sêkêñ whin̄-nga sêtôm ñawê nom-nga

¹² O aneñ lau atac whin̄-nga. Têñ têm aô gambo gawhin̄ mac, nan̄ aô galic bu mac dan̄am wambu Anötö ñapep. Ma kwahic dec aô g ambo gawhin̄ mac dom, ma ganğô ñawaê bu mac akôm bocdinan̄ hóc gêlêc ñamata-nga su. Asap nem lêñ dinan̄ dôñ ñapan̄ andic ñawaê. Atoc Anötö sa ma atóc in̄, ma asa nem lêñ hoñ tôm in̄ atac whin̄. Ma ñalêñ dinan̄ in̄ ndê mwasin̄ nem mac si-nga, nan̄ mac atap sa su, nan̄ oc ti gêñ ñandô mbasi-nga dom. ¹³ Bu Anötö dau ndê ñaclai gêm gwelen̄ yêc mac nem ñalôm, tu bu kôm mac atac tec lêñ bocke nan̄ so in̄ ndê atac whin̄. Ma ñaclai dau oc nem mac sa bu asa nem lêñ an̄kuc in̄ ndê atac whin̄. ¹⁴ Gêñ hoñ nan̄ mac bu akôm, nan̄ ayob daôm bu atucdin̄ me asen̄ daôm pi dom. ¹⁵ Ma ñalêñ dinan̄ mac oc ambo ti nem ñalôm ñawasi ma giso mbasi. Bu mac ati Anötö atui awhê ma ñgac, ma ambo nom ambo lau sac nan̄ si lêñ dan̄ solop dom, nan̄ ñalôm. Magoc mac akôm mêtê solop eñ andic ñawaê, bu ambo lau dau ñalôm atôm ya ñawê nan̄ pô gamen̄ têñ ôbwêc.

¹⁶ Ma ñalêñ dinanꝝ oc nem lau dau sa tu bu sênnyalê yom ñandô nanꝝ tôte sen dandöc tanli-nga asê, nanꝝ mac asap döñ ambo. Ma tu dinanꝝ-nga gwelen nanꝝ gakoñm yêc mac-nga oc ñandô mbasi dom, ma têtñ ndoc Kilisi mbu menꝝ, nanꝝ mac oc ati aneñ ñahu wapo dauñ sa-nga. ¹⁷⁻¹⁸ Gwelen ti sakin nanꝝ ti mac nem akêtñ whinꝝ ña-ñandô, nanꝝ gitôm da ñayham nanꝝ mac akêtñ têtñ Anötö. Ma lau Rom-nga bu sêkic yom bu sêkêc aneñ dac sinꝝ, dec oc tôm da danꝝ tiyham nanꝝ sêkêc sac mac nem da dau ñahô. Tigeñ aô neñ atac ñayham tu mac-nga oc pacndê dom, aô oc wambo ti atac ñayham eñ. Ma mac bocdinanꝝ, ambo ti nem atac ñayham awhinꝝ aô.

Pol bu êñkin Timoti têtñ Pilipai ndi

¹⁹ Pômdau Yisu bu lic ñayham, dec gaketñ batanꝝ bu ñasawa saunꝝ aô oc wanꝝkin Timoti têtñ mac loc. Aô atac whinꝝ bu wanꝝgô ñawaê pi mac, oc kôm aneñ ñalôm tigahô. ²⁰ Aô bu wanꝝkin inꝝ, ñahu bu ñamalac danꝝ tôm inꝝ mbo dom, nanꝝ kêtñ ndê ñalôm sambuc tu nem yaom mac-nga. ²¹ Bu lau daêsam gauc gêm Yisu Kilisi ndê gwelen hóc gêlêc dom, magoc gauc gêm dau si gêtñ hóc gêlêc su. ²² Magoc Timoti ndê lêtñ ti sakin ña-ñandô ñayham mac alic su, ma anꝝyalê bu inꝝ gêm akinꝝ aô gitôm inꝝ dau damba, tu puc gwelen ñawaê ñayham-nga döñ. ²³ Bocdinanꝝ têtñ ndoc aô bu walic senꝝ hocke ñac oc sêkôm têtñ aô, nanꝝ aô gauc gêm bu wanꝝkin inꝝ têtñ mac loc ñagahô. ²⁴ Ma aô gaketñ whinꝝ bu Pômdau dau oc nem aô sa, ma ñasawa saunꝝ aô dauñ oc watêtñ mac waloc bocdinanꝝ.

Pol sôm bu êñkin Epaprodaitas têtñ ñac ndi

²⁵ Munꝝ-nga mac anꝝgô bu aô gandöc ti ñawapac, dec anꝝkin Epaprodaitas bu nem aô sa. Inꝝ gêm gwelen whinꝝ aô gitôm aneñ asidôwa ñandô, ma kalhac gitôm ñac sinꝝ-nga ñayham tu kôm gwelen ñawaê ñayham-nga. Kwahic dec aô gauc gêm tidônꝝ bu wanꝝkin inꝝ mbu têtñ mac loc ñagahô. ²⁶ Inꝝ tac whinꝝ ñandô bu lic mac honꝝ tiyham, ma inꝝ kêyalê bu mac anꝝgô ñawaê pi inꝝ ndê gêm bac, dec kôm inꝝ ñalôm ñawapac tu mac-nga. ²⁷ Bu gêm bac dau kôm inꝝ yham dom, kêpinꝝ bu inꝝ mbac ndu. Tigeñ Anötö tawalô inꝝ ma kôm inꝝ ñayham sa. Ma Anötö tawalô aô bocdinanꝝ, bu Epaprodaitas bu mbac ndu ma hu aô sinꝝ, dec oc kêtñ ñawapac atu danꝝ tiyham têtñ aô. ²⁸ Tu dinanꝝ-nga dec aneñ ñalôm kac aô bu wanꝝkin inꝝ mbu têtñ mac loc, ma mac oc atac ñayham bu alic inꝝ tiyham, ma aneñ ñalôm ñawapac oc tigahô bocdinanꝝ. ²⁹ Tu Pômdau-nga dec aköc inꝝ sa ti atac ñayham atu têtñ ndoc inꝝ hóc asê mac. Aô wasôm têtñ mac bu atoc inꝝ ma lau nanꝝ sêtôm inꝝ, nanꝝ sa ñapep. ³⁰ Bu inꝝ kêtñ dau sambuc ma töc dau dom bu mbac ndu tu Kilisi ndê gwelen-nga. Bu inꝝ gêm akinꝝ aô gêm mac honꝝ anꝝôm, e kêpinꝝ bu inꝝ mbac ndu.

3

Ñahu andô dati lau gitêtñ yêc Anötö anꝝgô-nga

¹ A neñ asidôwai, aô bu wasôm yom ñatô têtñ mac whinꝝ bocdec bu. Ambo ti atac ñayham ñapanꝝ tu mac ati Pômdau ndê lau-nga. Yom nanꝝ kwahic dec aô bu wato, nanꝝ gato kainꝝ tigeñ têtñ mac munꝝ yom, magoc aô galic ñayham bu wato tiyham, tu bu wapuc mac döñ bu yom tasanꝝ kôm mac nem akêtñ whinꝝ tisac dom. ² Ayob daôm ñapep têtñ lau sac nanꝝ sêkac mac bu asôc ñpawac sêsê launꝝgac ñamlic ñatô su-nga ñapu. Ñac sêtôm giam pôñ ma atac whinꝝ bu sêkôm mac nem ñamlic tisac ñambwa. ³ Ñac

gauc gêm bu pwac sêsê ñamlic-nga dinan kôm ñac sêti Anötö ndê lau solop. Magoc mba. Pwac dinan ña-ñahu andô hêganôn yac lau nan tam akiñ Anötö tôm Nalau Dabuñ gêm gôlin yac. Yac neñ ñahu dapu dauñ sa-nga sip gêñ nan ñamalac ñambwa sêkôm têt yac ñamlic, nan dom, magoc sip gwelen nan Yisu Kilisi kôm yêc yac neñ ñalôm-nga.

Kilisi tigen ti Pol ndê ñahu po dau sa-nga

⁴ Lau ñatô gauc gêm bu Anötö oc kôc ñac sa tu gêñ ñamlic-nga. Oc tôm bu wapo dauñ sa pi gêñ kaiñ dinan whiñ, ma aô bu wakôm dec aneñ ñahu wapo dauñ sa-nga hóc gêlêc lau hoñ si su. ⁵ Bu sêsê aneñ ñamlic ñatô su têt aneñ bêc ti-8-nga kêkuc lau Israel-nga si pwac. Aô Israel si dan, nan gasa akêñ Benjamin ndê ton. Aô kayalê abanji si yom Hibu ti gêbôm hoñ. Aô kakuc lau Palêsai si lêt sêsôc Moses ndê yomsu hoñ ñapu-nga. ⁶ Aô gakêñ dauñ sambuc tu gêñ bocke nan gakôm, tôm nan muñ-nga gakêñ kisa lau sêkêñ whiñ Yisu-nga ti neñ ñalôm sambuc. Ma yêc ñamalac anjô-nga aô gatôm ñgac gitêñ tu kakuc Moses ndê yomsu hoñ ñapep-nga.

⁷ Muñ-nga aô gapo dauñ sa ma gauc gêm bu Anötö oc kôc aô sa tu gêñ dinan-nga, tigen kwahic dec aô kayalê Kilisi, dec tanjwê gêñ dinan ñadan bu nem aô sa tiyham lec dom. ⁸ Yomandô. Kwahic dec aô gatap mwasiñ atu andô sa, tu kayalê Yisu Kilisi-nga, ma tu aneñ Pômdau in-nga. Ma aô tanjwê in tigen bu nem aô sa. Tu dinan-nga dec galic gêñ ñatô hoñ gitôm gêñ ñambwa ma gêñ ñagolop, ma gahu siñ su tu bu Kilisi tigen ti aneñ ñahu gapo dauñ sa-nga. ⁹ Aô bu wasap Kilisi tawase dôñ ñanğa, ñahu bu Anötö kôc aô sa ma gêlic aô gitôm ñgac gitêñ tu gakêñ whiñ Kilisi-nga, ma tu kakuc lêt yomsu-nga dom. Yomandô. Anötö kêmwasin aô ñambwa, dec sam aô bu ñgac gitêñ tu gakêñ whiñ Kilisi-nga. ¹⁰ Aô tac whiñ bu wanjalê Kilisi ti Anötö ndê ñaclai atu, nan un Kilisi sa akêñ lau batê-nga. Ma wanjuc in ndê lêt hóc ñandê ti mbac ndu-nga. ¹¹ Ma aô gakêñ batan bu oc wanjuc in ndê lêt tisa akêñ lau batê-nga bocdinan.

Pol yêm dau su ñandô tu bu êñkuc Kilisi-nga

¹² Nalêt dinan aô tac whiñ ndu andô bu wanjalê Kilisi ti wanjuc in-nga, tigen aô wasôm bu aô gac dabin neñ lêt hoñ tu wanjuc in-nga su lec dom. Mba. Magoc Yisu Kilisi kôc aô dôñ ma gêm aô k wi tu bu wati in ndê, ma tu dinan-nga dec aô gayêm dauñ su tu bu wanjalê ti wanjuc in ñapep en, gakôm gitôm ñgac nan kêtî nanğa bu tap in ndê ñaôli sa. ¹³ Asidôwai, aô kayalê bu aô gac dabin lêt dau su dom. Magoc aô gakôm gêñ tigen bocdec bu, aô wanlhin gêñ nan yêc aô dômwên-mbu nan siñ, ma wakôm nanğa bu wakôc gêñ nan yêc aô anôn ndô-nga, ¹⁴ gitôm ñgac nan kêtî nanğa ma gêm neneñ bu hóc asê batin pacndê-nga ma tap ndê ñaôli sa. Ma ñaôli nan aô gayêm dauñ su bu wakôc, ma Anötö kêgalêm aô sa ma pin aô dôñ gam damin Yisu Kilisi tu bu watap sa-nga, nan mwasiñ dandöc tanji yêc undambê-nga.

Dasa neñ lêt bambalin dom

¹⁵ Yac lau nan dati gwalam akwa dakêñ whiñ-nga, nan tanjuc gauc tigen dinan dandic ñawaê. Ma mac bu gauc nem yom ñatô so aneñ, nan Anötö oc tôte tiawê têt mac. ¹⁶ Magoc lêt nan Anötö tôte têt yac lau dakêñ whiñ-nga su, nan dasa dandic ñawaê. ¹⁷ O asidôwai. Aneñ lêt ti mac hoñ nem dôhôn anjuc-nga. Ma tamtin lau nan sêñkuc aô neñ lêt, ma anjuc

ɲac bocdinaɲ. ¹⁸ Aõ gasôm yom dinaɲ, ɲahu bu lau daêsam sêsa si lêɲ bambaliɲ, dec tôte asê bu sêlic Yisu ndê mbac ndu pi a gicso dau gitôm gêɲ ɲambwa, ma sêtôm ɲacyo yom ɲandô-ɲga. Aõ gasôm yom dau têt mac têt ɲatô su, ma kwahic dec wasôm tiyham ti tanjsulu eɲ. ¹⁹ Lau kaiɲ dinaɲ sic waê bu sêɲiɲga. ɲac gauc gêm gêɲ nom-ɲga gitôm gêɲ daney ti danôm-ɲga kêlêc, ma bocdinaɲ dec gêɲ dau ti ɲac si pômdu. Magoc gêɲ naɲ sêlic bu ɲayham ma sêtoc dau sa pi, naɲ dalic bu gêɲ mayay-ɲga. ²⁰ Yac neɲ malaɲ ɲandô yêc undambê. Ma yac dakêɲ batay ti dahôn yac neɲ †Ŋgac Nem Yac Si-ɲga bu mbu akêɲ undambê meɲ, naɲ Pômdu Yisu Kilisi dau. ²¹ Iɲ kôc ɲaclai atu gitôm bu kêt gêɲ hoɲ sêsoc iɲ ndê gôliɲ ɲapu, ma iɲ oc nem yac neɲ ɲamlic waêmbe kwi ti ɲamlic wakuc ma ti ɲawasi atu, ɲa ɲaclai tigen dinaɲ.

4

Pol gêm la lau Pilipai

¹ Tu dinaɲ-ɲga dec aney asidôwai, aõ wasôm têt mac bu alhac ɲaɲga ti asap nem akêɲ whiɲ Pômdu dôn. Aõ atac whiɲ mac ndu andô, ma gakêɲ batay bu walic mac tiyham. Aney gwelen ɲa-ɲaôli ɲayham ti neɲ atac ɲayham ɲahu, naɲ mac daôm.

² Aõ gangô bu mac nem awhê lu, naɲ Yuodia lu Sintike sêsen dau. Aõ bu wasôm têt iɲlu bu sêmasay yom naɲ yêc iɲlu ɲasawa, ma sêmbo ti si ɲalôm tigen tu iɲlu sêkêɲ whiɲ Pômdu-ɲga. ³ Ma aney silip ɲayham Sisigus,* aõ bu wandac am bu nem awhê lu dinaɲ sa, ɲahu bu muɲ-ɲga iɲlu sem gwelen tu sêpuc ɲawaê ɲayham dôn-ɲga sêwhiɲ aõ ma Klemen ti aney asidôwai ɲatô, naɲ si ɲaê hoɲ yêc Anötô ndê Buku Tanli-ɲga.

⁴ Tu mac ati Pômdu ndê lau-ɲga dec wasôm têt mac bu ambo ti atac ɲayham ɲapan. Aõ wasôm tiyham bu ambo ti atac ɲayham ɲapan. ⁵ Asap lêɲ malô dôn tu bu lau hoɲ sêɲyalê bu yac lau dakêɲ whiɲ-ɲga neɲ mêtê dau dinaɲ. Gauc nem bu ndoc kêpiɲ bu Pômdu mbu meɲ.

⁶ Ahêgo daôm tu gêɲ daɲ-ɲga dom. ɲawapac bocke naɲ tap mac sa, naɲ atôc têt Anötô sip nem mbec ɲalôm, ma andac iɲ bu nem mac sa. Ma anem danje iɲ tu gêɲ hoɲ-ɲga. ⁷ Ma Anötô ndê yom malô oc nem mac lau naɲ iɲ piɲ mac dôn am damiɲ Yisu Kilisi, naɲ ahuc, ma nem gôliɲ mac nem gauc ti ɲalôm. Bu Anötô ndê yom malô iɲ gêɲ atu andô, hóc gêlêc ɲamalac hoɲ si gauc.

⁸ O aney asidôwai. Aõ wasôm yom daɲ tiyham. Yom bocke naɲ yomandô, ma gêɲ bocke naɲ gêɲ tiwaê ma gêɲ solop ma ɲawasi, gêɲ naɲ gic lau hoɲ tandô ɲayham, ma gêɲ ɲayham datoc sa-ɲga, ma mêtê ti yom ma gauc hoɲ naɲ gitêɲ eɲ, naɲ wasôm têt mac bu gauc nem lhac nem gauc ɲapan. ⁹ L êɲ ti sakiɲ bocke naɲ aõ kadôhôn ti gac dulu têt mac, me mac angô y êc aõ me alic aõ gakôm, naɲ akôm andic ɲawaê. Ma Yom Malô ɲadau Anötô dau oc mbo whiɲ mac.

Pol gêm danje lau Pilipai

* ^{4:3} Sisigus - yom dau yêc Yom Griɲ, ma danem kwi bu 'ɲamalac naɲ kôm gwelen whiɲ ndê silip.' Lau ɲatô gauc gêm bu yom dau iɲ ɲgac Pilipai-ɲga daɲ ndê ɲaê, ma lau ɲatô gauc gêm bu iɲ ɲaê dom, magoc Pol to yom dau hêganôn ɲamalac daɲ naɲ kôm gwelen whiɲ iɲ.

¹⁰ Muŋ-ŋga mac am aö sa, magoc ŋasawa lê e meŋ têtŋ kwahic dec, mac atap seŋ daŋ sa tu anem aö sa tiyham-ŋga dom. Kwahic dec mac gauc gêm aö ma aŋkiŋ gêtŋ tu anem aö sa-ŋga, ma gêtŋ dinaŋ kôm aö atac ŋayham atu, ma kapiŋ Pômdau tu mac am aö sa-ŋga. ¹¹⁻¹² Aö gato yom dinaŋ tu gapônda dauŋ-ŋga dom. Mba. Aö kayalê têtŋ gapônda dauŋ-ŋga, ma kayalê têtŋ gandôc mwasinŋ ŋalôm-ŋga. Aö bu neŋ gêtŋ mba ma gêtŋ yô aö, me bu neŋ gêtŋ daêsam ma waneŋ hôc aö dôŋ, tigeŋ wahêgo dauŋ dom. Ŋahu bu aö kadôhônŋ dauŋ su bu ŋayham me sac bocke bu tap aö sa, naŋ aö oc wambo ti atac ŋayham eŋ. ¹³ Kilisi kêtŋ ŋaclai têtŋ aö bu wakôm gêtŋ hoŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö gatôm bu wambo ti atac ŋayham eŋ.

¹⁴ Bocdinaŋ, aö bu wapônda dauŋ, dec wambo ti atac ŋayham eŋ, magoc mac akôm mêtê ŋayham ma gauc gêm aneŋ ŋawapac dec aŋkiŋ gêtŋ tu anem aö sa-ŋga. ¹⁵⁻¹⁶ Mac lau Pilipai-ŋga anyalê su bu têtŋ ndoc mac aŋgô ŋawaê ŋayham tiwakuc, ma aö galom malac atu Tesalonika, naŋ mac aŋkiŋ gêtŋ tu anem aö sa-ŋga têtŋ ŋatô. Ma têtŋ têtŋ naŋ gahu mac nem gameŋ Masedonia-ŋga siŋ, naŋ gôlôwac dabuŋ malac ŋatô-ŋga sêkêtŋ gêtŋ daŋ tu sênem aö sa-ŋga dom. Mac tamwasêm. ¹⁷ Aö tac whiŋ bu mac asap nem mêtê akêtŋ gêtŋ-ŋga dinaŋ dôŋ ŋapaŋ. Aö gasôm yom dau tu bu wakac mac bu akêtŋ gêtŋ têtŋ aö-ŋga lec dom, magoc aö kayalê bu mac bu asap nem lêtŋ amwasinŋ aö ma lau ŋatô-ŋga dôŋ, dec lêtŋ dau oc êmwasiŋ mac hôc gêlêc su ô. ¹⁸ Kwahic dec aö gapônda gêtŋ daŋ dom. Gêtŋ naŋ mac aŋkiŋ têtŋ aö ma Epaprodaitas kêtŋ têtŋ aö gêm mac aŋôm, naŋ daêsam ŋandô dec gêm aö sa kêlêc. Gêtŋ dau gitôm da ŋamalu ŋayham naŋ Anötô tac whiŋ, ma gic iŋ tandô ŋayham. ¹⁹ Anötô, naŋ yob aö ŋapaŋ, iŋ Mwasinŋ ti Ŋawasi atu Ŋadau, ma Yisu Kilisi ti ŋahu datap iŋ ndê mwasinŋ atu sa-ŋga. Ma aö kayalê bu gêtŋ bocke naŋ mac apônda, naŋ yêc iŋ ndê mwasinŋ atu ŋalôm, ma iŋ oc kêtŋ têtŋ mac. ²⁰ Bocdinaŋ dapo Damaŋ Anötô ndê waê sa tôm têtŋ hoŋ ndi. Yomandô.

Pol gic bata iŋ ndê bapia

²¹ Akêtŋ aneŋ acsalô têtŋ lau dabuŋ hoŋ naŋ sêkêtŋ whiŋ Yisu Kilisi yêc malac Pilipai. Asidôwai naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, naŋ sêkêtŋ si acsalô têtŋ mac bocdinaŋ. ²² Ma Anötô ndê lau dabuŋ hoŋ naŋ sêmbo malac dindec, naŋ boc-dinaŋ. Ma lau sêkêtŋ whiŋ-ŋga naŋ sem gwelenŋ sêmbo Sisa ndê andu, naŋ gauc gêm mac hôc gêlêc.

²³ Mwasinŋ akêtŋ Pômdau Yisu Kilisi puc mac nem gatôm dôŋ.

Pol ndê bapia têtj lau Kolosi-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Malac Kolosi yêc gamej Esia-nga, magoc Pol dau inj gêm mêtê yêc malac Kolosi dom. Têtj ndoc inj gêm mêtê mbo malac Epesas, nanj ngac Kolosi-nga danj ñaé Epapras ngô ma kêtj whinj, ma tinjambu Epapras mbu gi hoc ñawaé ñayham asê yêc ndê malachu Kolosi (1:7; 4:12), ma lau ñatô sic hu sêkêtj whinj Yisu. Tinjambu Epapras ndöc gapocwalô whinj Pol (Pilemon 23), ma gic minj têtj Pol pi lau sêkêtj whinj-nga yêc malac Kolosi.

Pol to bapia dindéc ma sôm têtj lau Kolosi-nga bu inj gêm danje Anötö tu ñac si sêkêtj whinj-nga, ma inj tôc lêtj ñayham daésam têtj lau sêkêtj whinj-nga tu sêjkuc-nga. Ma inj to yom ñatô bu whê lau Kolosi si gauc sa pi yom ñandô. Nahu bu lau ñatô sêñsôñ ñac pi lau nom-nga si lêtj ñatô (2:4, 8, 16-23), ma ñac sêtoc Kilisi sa ñapep dom, ma bocdinarj inj tôc asê bu Anötö kêtj gêtj hoj sêsôc Kilisi ñapu (1:15-20; 2:9-15).

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, nanj gati Yisu Kilisi ndê aposel kêtjuc Anötö ndê atac whinj, lu yac neñ asidôwa Timoti ato bapia dindéc. ² Ato têtj mac asidôwai nanj andöc malac atu Kolosi, mac lau dabuj nanj akêtj whinj Kilisi. Mwasinj ti yom malô akêtj Damanj Anötö têtj mac.

Pol teñ mbec tu lau Kolosi-nga

³ Tôm bêc hoj yac atenj mbec têtj Anötö, yac neñ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ma am danje inj tu mac-nga. ⁴ Nahu bu yac anjô ñawaé bu mac akêtj whinj Yisu Kilisi ñanja, ma atac whinj Anötö ndê lau dabuj hoj. ⁵ Mac nem akêtj whinj ti atac whinj ñahu sip mwasinj atu nanj mac akêtj batam ambo, nanj Anötö po sa gwananj tu mac-nga yêc undambê. Yom pi gêtj dau mac anjô munj su, têtj ndoc sêhoc yom ñandô ñawaé ñayham-nga asê têtj mac. ⁶ Nawaé ñayham dau têtj mac meñ, ma mac anjô ti anyalê yom ñandô pi Anötö ndê mwasinj atu. Têtj ndoc mac anjô tiwakuc e meñ têtj kwahic dec, nanj ñawaé ñayham dau gêm ñandô ma tiapa yêc mac nem gamej. Ma ñalêtj tigerj inj gêm ñandô ma tiapa ma gêm gamej nanj lau Rom-nga sem gôlinj, nanj ahuc. ⁷ Nawaé dau Epapras kêdôhônj têtj mac. Inj yac neñ ngac atac whinj-nga nanj gêm gwelanj whinj yac, ma ngac akinj ñandô nanj gêm akinj Kilisi tu mac-nga. ⁸ Ma inj gic minj têtj yac pi mac nem lêtj atac whinj asidôwai-nga nanj Nalau Dabuj kêtj têtj mac.

⁹ Tu dinanj-nga têtj bêc ñamata-nga nanj yac anjô mac nem ñawaé e meñ têtj kwahic dec, nanj yac atenj mbec tu mac-nga ñapanj. Yac andac Anötö bu kêtj gauc têtj mac e anyalê Nalau Dabuj ndê lêtj tidônj. Ma ñalêtj dinanj mac oc anyalê lêtj nanj Anötö tac whinj bu yac dasa-nga, nanj ñapep enj. ¹⁰ Yac atenj mbec bu mac asa nem lêtj gitêñ, bu tôc asê bu mac ati Pômdau ndê lau, ma inj oc lic mac nem lêtj hoj ndic inj tandô ñayham. Yac atenj mbec bu mac nem akêtj whinj oc nem ñandô ñayham yêc gwelanj hoj nanj mac akôm, ma bu mac nem gauc anyalê Anötö-nga êñsôwec tiatu. ¹¹ Anötö ndê ñaclai ti ñawasi atu kêtj ñanja têtj mac bu akôm gêtj

hoj, ma njawapac bu tap mac sa, dec mac atôm bu alhac njanga ma ahôc ti atac pa su. Ma ambo ti atac njayham, ¹² ma anem danje Damanj Anötö, nanj gic dabinj mac e atôm bu awêkainj inj ndê gamej njawê-njga awhinj inj ndê lau dabuj hoj. ¹³ Inj kêgaho yac su yêc njac lai njasec-njga, ma kêj yac dambo inj ndê Atu nanj inj atac whinj njandô, nanj ndê gôlinj njapu. ¹⁴ Ma Anötö kêmwasiinj yac, dec gêmli yac ti kêgapwêc yac su yêc sakinj mêtê sac-njga, ma suc yac nejj sac kwî. Ma datap mwasiinj atu dau sa yêc inj ndê Atu dau.

Kilisi ti ndê gwelenj

¹⁵ Lau danj sêlic Anötö dom, magoc inj Atu Kilisi gêm inj anjgô ma tôc inj asê têtj yac. Inj tinjamata gêtj hoj nanj Anötö kêj, nanj kêj nj Kilisi. Gêtj nanj dalic nj tanônj, ma gêtj nanj tôm dom bu dalic nj tanônj, gitôm anjela me njalau me gôlinj ma njac lai tidau-tidau, gêtj hoj dinanj Anötö kêj nj Kilisi ma kêj tu Kilisi-njga. ¹⁷ Inj tinjamata gêtj hoj, ma gêtj hoj si njahu sêmbo-njga yêc inj. ¹⁸ Ma inj gêm gôlinj gôlôwac dabuj. Inj ti njagôlônj, ma gôlôwac dabuj sêti inj ndê njandô. Ma inj munj gôlôwac dabuj bu ti njgac njamata-njga bu tisa akêtj lau batê-njga. Ma bocdinanj gêtj danj hôc gêlêc inj su dom. ¹⁹ Bu Anötö gêlic njayham bu kêj dau sambuc sip Atunjjac njalôm ma mbo whinj inj. ²⁰ Ma inj kêkinj Atu dau sip nom mejj bu hê wamba njamalac ma gêtj nom-njga ti gêtj undambê-njga hoj têtj Anötö. Ma kwahic dec njamalac sêtôm bu sêmbo Anötö anjgô-njga ti yom malô, tu Atunjjac ndê dac nanj kêc sijj pi a gicso-njga.

²¹ Munj-njga, mac ambo ahê têtj Anötö. Mac ambo atôm inj ndê njacyo tu gauc ti mêtê sac-sac nanj yêc mac-njga. ²² Magoc inj dau kêmasanj lêtj bu Kilisi sip nom mejj ti njamalac ma mbac ndu, tu bu hê wamba mac têtj Anötö tujham. Ma inj tac whinj bu kêj mac alhac inj anjgô-njga atôm lau dabuj nanj nem giso ti yom mbasi. ²³ Mac bu alhac ti akêtj whinj njanga ma akêtj batam Anötö ndê mwasiinj nanj njawaê njayham tôc asê têtj mac, ma ahu sijj dom, dec mac oc atap mwasiinj dau sa. Njawaê njayham dau mac anjgô su, ma sêhoc asê yêc gamej hoj nanj yêc lau Rom si gôlinj njapu, nanj bocdinanj. Ma aô Pol gati njgac akinj njawaê njayham dau-njga.

Pol whê ndê gwelenj njawaê njayham-njga sa

²⁴ Njandê bocke nanj aô gahôc tu wapuc mac nem akêtj whinj dôj-njga, nanj gahôc ti atac njayham enj. Ma aô kayalê bu aô gac waê bu wahôc njandê njapanj, tu gwelenj nanj aô gakôm tu bu wapo Kilisi ndê njandô, nanj gôlôwac dabuj sa-njga. M agoc aô oc wahôc e wandic dabinj gêtj hoj nanj Kilisi kêyalinj sa bu wahôc. ²⁵ Aô gakôm gwelenj gam akinj gôlôwac dabuj, kakuc lêtj nanj Anötö dau kêmasanj dec kêyalinj aô sa tu mac-njga, ma kêkinj aô bu wahoc njawaê njayham asê e Anötö ndê yom tiapa yêc gamej hoj. ²⁶ Têtj njamata-njga e mejj, yom pi Anötö ndê lêtj nem lau si-njga, nanj njahu yêc sijj dau têtj lau nom-njga. Magoc kwahic dec inj tôc asê tiawê têtj inj ndê lau dabuj. ²⁷ Inj tac whinj bu lau dabuj sênyalê yom nanj munj-njga yêc sijj dau, nanj bocdec bu. Inj bu êmwasiinj mac tlaw gamej apa-njga bu atac inj ndê njawasi atu sa, dec kêj Kilisi sip nem njalôm. Ma gêtj dinanj ti mac nem njahu akêtj batam bu atap inj ndê njawasi sa-njga.

²⁸ Yac ahoc Kilisi ndê njawaê njayham asê, ma Anötö kêj gauc njayham têtj yac bu akêtj puc ti andôhônj lau sêkêtj whinj-njga hoj. Ma yac akôm

bocdinañ tu bu andic dabiñ ñac hoñ e akêñ ñac sêlhac Anötö anğô-nga sêtôm lau gwalam akwa sêkêñ whiñ Kilisi-nga. ²⁹ Ma aö gakôm gwelenñ ti gahôc ñandê atu, tu bu wakôm gêñ dau ñandô sa-nga, ña Kilisi dau ndê ñaclai nañ gêm gwelenñ ñaŋga yêc aö neñ ñalôm.

2

¹ Aö gawhê neñ gwelenñ sa têtñ mac, ñahu bu aö atac whiñ bu mac anyalê bu aö gayêm dauñ su ñandô tu mac-nga, ma tu lau Laodisia-nga, ma tu lau sêkêñ whiñ-nga hoñ nañ sêlic aö anğôñ dom-nga, nañ bocdinañ. ² Aö tac whiñ bu mêtê atac whiñ-nga piñ mac hoñ dônñ, ma puc mac dônñ bu alhac ñaŋga. Ma yom pi Anötö ndê lêtñ nem lau si-nga nañ muñ-nga yêc siñ dau, nañ aö tac whiñ bu mac anyalê tidônñ andô, e kôm mac alhac ti akêñ whiñ ñaŋga eñ. Yom dau hêganônñ Kilisi. ³ Bu yom ti gauc nañ atu andô ma tôm bu êmwasiñ yac-nga, nañ Anötö gêm ahuc yêc iñ-nga.

⁴ Aö gawhê yom hoñ dinañ sa têtñ mac, ñahu bu aö gatec bu lau ñatô sêmbac yom mac ma sêñsau mac. ⁵ Bu aö dauñ gambo gawhiñ mac dom, tigeñ yêc aneñ ñalôm aö gauc gêm mac ñapañ. Ma aö atac ñayham atu, bu kayalê bu mac akêñ whiñ Kilisi ñaŋga, ma asa nem lêtñ hoñ ñapep.

Dasa neñ lêtñ tiwakuc tu Kilisi-nga

⁶ Mac akôc Yisu Kilisi sa su ti mac nem Pômdau, dec akêñ iñ tiñamata nem lêtñ hoñ. ⁷ Akôc ñaŋga yêc iñ tôm a nañ ñawakac gacgeñ sip nom ñalôm gi. Ma iñ ndê ñaclai po mac nem akêñ whiñ sa bu alhac ñaŋga, alhac yom ñandô nañ sêndôhônñ têtñ mac, nañ ñahô. Ma yom anem danje Anötö-nga nem mac ahuc tôm bêc hoñ. ⁸ Ayob daôm ñapep bu lau tasanñ si yom ñambwa-ñambwa êñsônñ mac nem gauc ma êñgaho mac su yêc yom ñandô e ati lau gapocwalô-nga lec dom. Ñac si yom dau ñahu kékuc abunğaci si lêtñ ti mêtê nom-nga ñambwa, ma meñ akêñ Kilisi ndê dom.

⁹ Bu Anötö kêtñ dau sambuc sip Kilisi ñalôm, ma meñ mbo nom gitôm ñamalac. ¹⁰ Kilisi dau iñ gôlinñ ti ñaclai hoñ ñadau. Ma tu mac nem akêñ whiñ piñ mac dônñ am damiñ iñ-nga, dec Anötö ndê mwasiñ gêm mac ahuc. ¹¹ Kilisi kôm lau Israel-nga si ðpwac sêsê ñamlic ñatô su-nga ñandô sa pi mac lau nañ ati iñ ndê. Gêñ dau hôc asê kékuc ñamalac si lêtñ sêsê ñamlic-nga dom, magoc Kilisi dau kôm gwelenñ yêc mac nem ñalôm gitôm iñ sê mac nem mêtê sac ñalôm akwa-nga su giñga. ¹² Busanğ u nañ mac alinñ, nañ piñ mac dônñ am damiñ Kilisi, tôm sêñsuhunñ mac awhiñ iñ, ma Anötö uñ mac sa awhiñ iñ. Gêñ dau ñandô sa tu mac akêñ whiñ Anötö, nañ uñ Kilisi dau sa akêñ lau batê-nga, nañ ndê ñaclai.

¹³ Muñ-nga, mac ambo atôm lau batê tu mac nem sac-nga, ma tu mac asap mêtê ñalôm akwa-nga dônñ ñapañ-nga. Tigeñ Anötö suc mac nem sac hoñ kwi, ma kôm mac ati lau ambo tamli tiyham-nga awhiñ Kilisi. ¹⁴ Tu yac tanğili Anötö ndê yomsu-nga, dec yac datôm lau nañ si bapia töp-nga yêc, ma datôm dom bu dandic töp dau, dec tac wac bu datap matôc sa. Magoc Anötö kôc bapia töp-nga dau su yêc yac, ma giç pi a giçso dau whiñ Kilisi. ¹⁵ Ma Kilisi ndê mbac ndu pi a giçso dau ti lêtñ bu Anötö ku Sadañ ti ndê ñalau ma ñaclai sac hoñ dulu, gitôm ñgac bata siñ-nga nañ kôc ñacyo si wapa siñ-nga hoñ su, ma wê ñac gitôm lau gapocwalô-nga bu têt asê tiawê bu ñac si ñaclai pacndê sambuc.

Yom pi ñagôlinñ nom-nga

16 Tu dinaŋ-ŋga dec lau ŋatô bu sêŋgôliŋ yom pi mac tu gêŋ naŋ aŋ ti anôm-ŋga, me tu om naŋ lau sêlic tôm wake me ayô me yala-ŋg a, me tu bêc Sabat-ŋga, naŋ aŋgô ŋac si yom dom. 17 Bu gêŋ hoŋ dinaŋ gitôm gêŋ ŋagatu ŋambwa naŋ dalic muŋ su, ma tiŋambu ŋandô meŋ hôc asê. Ma ŋandô dau, naŋ Kilisi. 18 Lau ŋatô sêŋkuc lêŋ ŋalôm akwa-ŋga ma sêtoc dau sa tu ŋac si lêŋ sem akiŋ Kilisi-ŋga. Ŋac sêsôm bu sêpu dau ŋandô, ma sem akiŋ aŋela kékuc gêŋ ŋatô naŋ sêyêc mbê ma sêlic. Lau kaiŋ dinaŋ b u sêpu mac ma sêsôm bu mac nem a kêŋ whiŋ iŋ gêŋ ŋandô mbasi-ŋga, dec akôc ŋac si yom sa dom. 19 Bu lau kaiŋ dinaŋ sêsap Kilisi, naŋ ti gôlôwac dabuŋ hoŋ si ŋagôlôŋ, naŋ dôŋ dom. Iŋ tawasê piŋ yac hoŋ dôŋ dapitigeŋ, ma gôlôwac d abuŋ kêsôwec ŋa ŋaclai naŋ Anôtô dau kêŋ.

20 Aŋgô su naŋ. Têŋ ndoc ŋamalac d aŋ mbac ndu, naŋ ŋagôliŋ ti ŋaclai nom-ŋga gêm gôliŋ iŋ tiyham dom. Ma tu Anôtô piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi-ŋga, dec tôm mac ambac ndu awhiŋ iŋ. Bocdinaŋ tu sake-ŋga mac ambo atôm lau naŋ sêhêgo dau pi ŋagôliŋ nom-ŋga? 21 Lau kaiŋ dinaŋ sic yao gêŋ tidau-tidau ma sêsôm bocdec bu, “Akôc dom, aneŋ ti anôm dom, ma amasec dom.” 22 Yom kaiŋ dinaŋ kékuc gauc ti ŋagôliŋ naŋ lau nom-ŋga sêndôhôn, ma hêganônŋ gêŋ têm kwahic dec-ŋga naŋ taŋ ti danôm ma gêŋ dau meŋ giŋga. 23 Lau naŋ sêsôc ŋagôliŋ kaiŋ dinaŋ ŋapu, naŋ sêŋkuc gauc ŋamalac-ŋga tu lêŋ sênem akiŋ Anôtô-ŋga ti sêŋgwiniŋ dau-ŋga ma lêŋ sêkêŋ wapac pi dau ŋamlic-ŋga. Sêtoc lêŋ dau sa gitôm lêŋ ti gauc atu, ma gauc gêm bu oc ndic Pômdau tandô ŋayham. Magoc mba. Lêŋ dau hêganônŋ gêŋ awê-ŋga ŋambwa, ma oc tôm dom bu nem ŋac si ŋalôm kwi e sêhu lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga siŋ.

3

Kilisi ti yac neŋ dambo taŋli ŋahu

1 Anôtô uŋ mac sa awhiŋ Kilisi, ma kwahic dec iŋ ndôc Anôtô ndê andô-ŋga yêc undambê. Tu dinaŋ-ŋga dec asa nem lêŋ ti tamkwê gêŋ undambê-ŋga eŋ. 2 Gauc nem gêŋ nom-ŋga êŋlêc dom. Gauc nem gêŋ undambê-ŋga hôc gêlêc. 3 Bu mac ambac ndu su awhiŋ Kilisi, ma mac nem ŋahu ŋ andô ambo tamli awhiŋ Kilisi-ŋga, naŋ yêc siŋ dau yêc Anôtô-ŋga. 4 Têŋ ndoc mac nem tamli ŋahu Kilisi dau meŋ hôc asê, naŋ Anôtô oc tôc mac nem lêŋ ambo tamli-ŋga asê tiawê, ma mac oc alhac awhiŋ Kilisi ti ŋawasi atu.

Lêŋ ŋalôm akwa-ŋga

5 Bocdinaŋ ahu mêtê sac hoŋ naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa, naŋ siŋ. Mêtê dau gitôm mac nem ŋacyo daŋ naŋ kalhac seŋ andôc tamli-ŋga ahuc, bocdinaŋ andic iŋ ndu. Mêtê kaiŋ bocdec ahu hoŋ siŋ, mêtê mockaiŋ-ŋga, mêtê ŋadômbwi, ma mêtê sac-sac ŋalôm ŋagalac-ŋga. Ma ayob daôm bu aŋkuc lau naŋ sêkêŋ awa ti wapa nom-ŋga kalhac si gauc ŋamata ŋapaŋ, naŋ dom. Bu lêŋ dau gitôm ŋac sem akiŋ anôtô gwam. 6 Lau hoŋ naŋ sêsa lêŋ kaiŋ dinaŋ, oc sêtap Anôtô ndê atac ŋandê sa. 7 Muŋ-ŋga, mac daôm akôc gauc tôm ŋac lau dinaŋ sêkôc, ma aŋkuc ŋac si mêtê sac. 8 Magoc kwahic dec ahu mêtê sac hoŋ siŋ. Atac ŋandê têŋ lau me alic ŋac sac dom, ŋalôm li sa dom, ma ayob nem whamsuŋ bu asôm yom sac-sac apu lau-ŋga ti yom mayan-ŋga dom. 9 Ma asôm yom tasanŋ têŋ nem asidôwai dom. Gauc nem bu mac ahu lêŋ ŋalôm akwa-ŋga siŋ su, dec akôm mêtê

kainj dinanj tiyham dom. ¹⁰ Ma asa nem lêñ ti ñalôm wakuc. Bu Anötö, nanj kêmasanj ñamalac bu sênem inj anjô sêmbo nom, nanj gêm gwelenj pi mac mbo, tu bu mac atiwakuc, ma tu bu mac anyalê inj ti ndê lêñ gitêñ tidônj. ¹¹ Ma yac lau nanj dasa lêñ wakuc dinanj, nanj dahêgo dauj tu yac neñ ñahu nom-nya tiyham dom. Yac bu lau Grik me lau Israel-nya, gai me lau anjô batac, lau nanj tanjuc pwac sêsê ñamlic-nya me tanjuc dom, lau akinj ñambwa me lau nanj dau sêmbo si gêñ, nanj Anötö gauc gêm lêñ hoñ dinanj ñadañ hóc gêlêc su dom. Gêñ tigenj nanj gêñ atu têtj inj, nanj Kilisi pinj yac hoñ dônj dati inj ndê.

Lêñ ñalôm wakuc-nya

¹² Anötö tac whinj mac ma kêyalinj mac sa ati inj ndê lau dabuj. Tu dinanj-nya dec asap mêtê ñayham bocdec dônj gitôm mac asóc ti nem ñakwê. Tamwalô lau ma atac apu ñac ti nem ñalôm sambuc, anjwiniñ daôm, asa lêñ malô, ma akóc nem ñalôm dônj. ¹³ Asa nanj ndê asidôwa kôm sac têtj inj, nanj kóc ndê ñalôm dônj bu hóc ñawapac dau, ma suc inj ndê sac kwi. Asuc sac nanj asidôwai sêkôm têtj mac nanj kwi, tôm Pômdau dau suc mac nem kwi. ¹⁴ Ma asap mêtê atac whinj-nya dônj, bu mêtê dau pinj mêtê ñayham-ñayham hoñ dônj sêpitigenj. ¹⁵ Kilisi ndê yom malô nem gôlinj mac nem ñalôm. Bu Anötö kêgalêm mac sa bu ati gôlôwac dabuj tigenj, nanj yom malô dau pinj mac dônj. Ma anem danje Anötö ñapanj. ¹⁶ Kilisi ndê yom ñandô nem mac nem ñalôm ahuc sambuc, dec kêñ gauc ñayham têtj mac bu anem la ti andôhônj têtj daôm. Anem wê yêc Buku Wê-nya, ti wê dabuj ma wê ñatô nanj Ñalau Dabuj kêñ têtj mac, bu ampinj Anötö ma anem danje inj ti nem ñalôm sambuc. ¹⁷ Gêñ hoñ nanj mac akôm ti yom hoñ nanj asôm, nanj akôm tu Pômdau Yisu ndê ñaê-nya. Ma anem danje Damanj Anötö tu Kilisi-nya.

Damba ti dindai ma balêkoc si ñagôlinj ñatô

¹⁸ Mac lauwhê, asóc nem ñgaci ñapu, bu lêñ dinanj gic waê lauwhê nanj sêkêñ whinj Kilisi. ¹⁹ Ma mac launjac, atac whinj nem lauwhê ma atigasec ñac dom. ²⁰ Balêkoc, mac danjam wambu yom hoñ nanj dinam ti damami sêsôm têtj mac. Bu lêñ dinanj gic Pômdau tandô ñayham. ²¹ Mac dambai, ali nem balêkoc si ñalôm sa dom. Ayob ñac ñapep tu bu ñac lic ñakam sa e sêtec lêñ ñayham lec dom.

Lau akinj ma ñadaui si ñagôlinj

²² Mac lau akinj, asóc nem ñadaui nom-nya si yom hoñ ñapu. Anem akinj tu bu mac nem ñadaui sêlic mac ñayham-nya ñambwa lec dom. Mba. Mac nem ñadaui bu sêmbo sêwhinj mac me sêmbo dom, magoc akôm nem gwelenj hoñ ñapep enj. Anem akinj ti nem ñalôm sambuc, ma atóc asê bu mac atoc Pômdau sa. ²³ Akôm gêñ hoñ ti nem ñalôm sambuc enj, gitôm mac am akinj Pômdau, ma tôm mac am akinj lau nom-nya tawasê dom. ²⁴ Mac anyalê su bu mac am akinj Kilisi mac nem Pômdau, ma inj oc kêñ mac awêkainj nem gêñ lêñsêm yêc undambê ti mac nem ñagêyô ñayham. ²⁵ Magoc asa nanj kôm giso, nanj oc tap ndê ñagêyô sa. Ma Anötö oc toc ñamalac danj sa hóc gêlêc danj dom. Inj oc êñsahê yac hoñ ña saê tigenj.

4

¹ Mac ñadaui, aňyalê ñapep bu mac daôm nem Ñadau mbo undambê, ma bocdinaň ayob nem lau akin ñapep, ma ñaôli bocke naň gic ñac ñawaê, naň akêň têň ñac.

Pol gêm la lau Kolosi-ňga

² Anem ali ma asap mêtê daten mbec-ňga ti danem danđe Anötö-ňga dôň ñaňga. ³ Ma aten mbec tu yac-ňga whiň, bu Anötö lêc gatam su têň yac bu ahoc in ndê yom asê, ma bu awê yom pi Kilisi naň muň-ňga yêc sin dau, naň sa tiawê. Tu Kilisi ndê yom dinaň-ňga dec aô gandöc gapocwalô. ⁴ Aten mbec bu Anötö puc aô dôň bu wakôm neň gwelen ñapep, ma wawê yom dau sa yêc awê en. ⁵ Asa nem lêň ambo lau sêkêň whiň dom-ňga ñalôm ti gauc en. Ma aňsalê lêň tu bu atôc Kilisi têň ñac tôm bêc hoň. ⁶ Akôc gauc ñapep pi yom asôm-ňga bu asôm yom êmwasiň lau ti nem ñac sa-ňga, ma aô lau si yom ñalêň ñayham.

Pol sôm bu êňkiň Tikikus lu Onesimus sêtêň Kolosi sêndi

⁷⁻⁸ Kwahic dec aô bu waňkiň yac neň asidôwa ma ñgac atac whiň-ňga Tikikus têň mac loc. In kalhac ñaňga ma gêm akin Pômdau whiň aô. Aô waňkiň in loc bu ndic miň aneň yom, ma asidôwai gameň dindec-ňga si yom hoň têň mac. Ma in oc nem malô mac nem ñalôm. ⁹ Ma aô waňkiň Onesimus, naň mac nem daň ma yac mba asidôwa atac whiň-ňga naň kêň whiň ñaňga en, whiň Tikikus têň mac loc. Inlu oc sêndic miň yom gameň dindec-ňga hoň têň mac.

Pol kêň ndê acsalô têň lau ñatô

¹⁰ A ristakus, naň ndöc gapocwalô whiň aô, naň kêň ndê acsalô têň mac, ma Banabas ndê têňgac Mak kôm acsalô têň mac bocdinaň. Mak bu hóc asê mac, dec akôm tôm aô gasôm têň mac muň su, ma akôc in sa. ¹¹ Ma Jisas, ñgac naň sêsam in ndê ñaê daň bu Justus, naň kêň ndê acsalô têň mac whiň. Ñac lau tö dinaň sêmbo sêwhiň aô ma sem malô aneň ñalôm. Ñac lau Israel-ňga naň sêkêň whiň Kilisi, ma sem gwelen sêwhiň aô ma yac ahoc ñawaê pi Anötö ndê gôlin asê. Lau Israel-ňga daêsam sêmbo sêwhiň aô dom, ñac lau tö dinaň solop. ¹² Ma Epapras, Kilisi ndê ñgac akin, naň mac daôm nem daň, naň kêň ndê acsalô têň mac bocdinaň. In tôm bêc hoň ten mbec tu mac-ňga bu mac alhac ñaňga atôm lau gwalam akwa akêň whiň-ňga, ma asa nem lêň hoň tôm Anötö tac whiň. ¹³ Aô wasôm yom ñandô têň mac bu in yêm dau su ñandô tu mac-ňga ñapan, ma tu lau sêkêň whiň-ňga naň sêmbo malac Laodisia ma malac Hierapolis-ňga bocdinaň.

¹⁴ Luk, dokta naň yac atac whiň, lu Demas sêkêň si acsalô têň mac whiň. ¹⁵ Akêň yac mba acsalô têň asidôwai Laodisia-ňga, ma têň lau sêkêň whiň-ňga naň sêkac sa yêc Nimpa ndê andu tu sêlic om-ňga, ma têň Nimpa dau bocdinaň.

¹⁶ Têň ndoc sêsam bapia dindec têň mac su, naň akêň têň gôlôwac dabuň yêc Laodisia bu ñac sêsam whiň. Ma bapia naň aô gakêň têň ñac, naň sêkêň têň mac asam bocdinaň. ¹⁷ Asôm têň Akipus bu sap sakin naň Pômdau kêň sip in amba, naň dôň, ma kôm ñapan e ndic dabiň.

¹⁸ Aneň ñaê Pol dec, gato ña aô dauň aman. Aô gacgeň gandöc gapocwalô, dec wandac mac bu gauc nem aô. Anötö ndê mwasiň whiň mac hoň.

Pol ndê bapia ñamata-nga têtj lau Tesalonika-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Tesalonika inj malac atu danj nanj yêc gamej Masedonia-nga. Pol inj ñgac ñamata-nga bu hoc ñawaê ñayham asê yêc Tesalonika (Apo 17:1-9). Inj mbo whinj ñac bêc daêsam dom, ma lau Israel-nga nanj sêkêj whinj Yisu dom yêc malac dau, nanj sem lêmuj inj ma sêkêj kisa inj, dec inj kôlhô gi. Magoc lau Tesalonika-nga nanj sic hu sêkêj whinj Pômdau, nanj sêsap si sêkêj whinj dôj ñanğa, e ñawaê ñayham gi tiapa yêc gamej hoj dinanj (1:8).

Tinjambu Pol gauc gêm ñac ñapanj ma kêkinj Timoti bu mbo whinj ñac ma êndôhônj ñac, ma bu lic ñac sêmbo ñalêj bocke (3:1-5). Ma Timoti mbu têtj Pol gi tuyham, ma gic minj pi ñac si lêtj ñayham (3:6-10). Ñawaê dau kôm Pol tac ñayham sambuc, dec inj to bapia dindéc têtj ñac.

Pol to yom ñatô têtj lau Tesalonika-nga, bu puc ñac dôj bu sêsap mêtê ñayham dôj ma sêtimêtê dau ñapep. Inj whê lau batê si sêtisa ñalêj sa têtj ñac, bu nem malô ñac ma sêtanj lau nanj sêmbac ndu su, nanj êjlec dom. Ma inj to yom pi mêtê ñayham-ñayham daêsam nanj gic lau sêkêj whinj-nga ñawaê.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindéc têtj gôlôwac dabuj malac Tesalonika-nga, mac lau nanj akêj whinj Damanj Anötô lu Pômdau Yisu Kilisi. Pômdau ndê mwasiñ ti yom malô têtj mac hoj.

Pol tac ñayham tu lau Tesalonika si mêtê-nga

² Tôm bêc hoj yac aterj mbec, ma am danje Anötô tu mac hoj-nga. ³ Têm hoj yac aterj mbec têtj Damanj Anötô, nanj yac gauc gêm mac nem mêtê ñayham. Mac akôm gwelenj ñayham tu mac nem akêj whinj-nga, ma akôm gêj daêsam bu anem akinj asidôwai, tu mac nem mêtê atac whinj lau-nga. Ma mac akêj batam bu Pômdau Yisu Kilisi oc mbu menj, dec mac alhac ñanğa ej. ⁴ O asidôwai nanj Anötô tac whinj mac ndu andô. Yac anyalê su bu Anötô kêgalêm mac sa ati inj ndê. ⁵ Ñahu bu têtj ndoc yac ahoc ñawaê ñayham asê têtj mac, nanj yom dau menj ñambwa dom, magoc menj ti Anötô ndê ñaclai. Ma Ñalau Dabuj puñ ñawaê dau dôj sip nem ñalôm, e mac akêj whinj ñanğa ej. Ma mac daôm anyalê mêtê nanj yac akôm, bu anem mac sa têtj ndoc yac ambo awhinj mac.

⁶ Ñawapac daêsam tap mac sa, magoc Ñalau Dabuj puc mac dôj, dec akôc ñawaê ñayham sa ti atac ñayham atu. Ñalêj dinanj mac apuc yac mba wanjan, ma apuc Pômdau ndê wanğa bocdinanj. ⁷ Mac nem lêtj dinanj ti dôhônj ñayham, bu lau sêkêj whinj-nga yêc gamej Masedonia ti Akaya-nga hoj sêlic ma sêñkuc. ⁸ Ma mac nem lêtj ñayham kôm Pômdau ndê ñawaê ñayham tiapa yêc gamej Masedonia-nga ma gamej Akaya-nga tawasê dom. Lau yêc gamej hoj sêñgô ñawaê bu mac akêj whinj Anötô. Bocdinanj gitôm dom bu yac asôm yom danj bu awhê mac nem lêtj sa têtj lau. ⁹ Lau dau sic minj yom hoj pi mac nem lêtj ñayham. Sic minj bu

mac akôc yac sa ñalêñ ñayham, ma mac ahu anötöi gwam siñ, ma anem daôm kwi bu anem akiñ Anötö nañ Anötö ñandô, ma mbo tali ñapañ. ¹⁰ Ma kwahic dec mac akêñ batam inñ ndê Atu Yisu bu mbo akêñ undambê meñ. Inñ Yisu nañ Anötö unñ inñ sa akêñ lau batê-nga. Yisu dau dinañ dec kêgaho yac su yêc Anötö ndê atac ñandê, nañ oc meñ sa tiawê têtñ béc nambu-nga.

2

Pol ndê gwelen yêc Tesalonika

¹ O asidôwai, mac anyalê bu yac ac mac kési ñambwa dom, magoc gwelen nañ akôm têtñ mac, nañ ñandô sa su. ² Mac angô su bu têtñ ndoc yac ambo malac Pilipai, nañ lau sêpu ti sêkôm yac ñayom daêsam. Ma têtñ ndoc yac ahoc asê mac nem malac Tesalonika, nañ lau sêkêñ kisa yac ñaŋga bocdinañ. Magoc Anötö puc yac dôñ, dec alhac ñaŋga ma ahoc inñ ndê ñawaê ñayham asê têtñ mac. ³ Yac alhac ñaŋga ma akac mac bu akêñ whiñ Yisu, ñahu bu yac anyalê bu yom nañ yac ahoc asê, nañ yom tasanñ dom, ma yac amey ambo awhiñ mac tu bu akôm mêtê sac me anjsau mac-nga dom. ⁴ Mba! Yac anyalê bu Anötö gêlic yac atôm solop, dec kêtñ ñawaê ñayham sip yac amanñ. Ma bocdinañ yac ahoc ñawaê ñayham asê tu bu lau sêlic yac ñayham-nga dom. Mba! Yac akôm tu bu Anötö, nañ kèyalê yac neñ ñalôm e pi sa, nañ lic ñayham. ⁵ Mac anyalê bu yac ambac yom mac dom. Ma Anötö dau kèyalê bu yom tanjatu gêtñ-nga dañ siñ dau yêc yac mba ñalôm dom. ⁶ Ma yac akôm tu bu mac me lau ñatô sêtoc yac mba waêñ sa-nga dom.

⁷ Kilisi dau kèyalinñ yac sa ati ñaposeñ, ma tu dinañ-nga dec gitôm bu yac oc tanjkwê mac bu akêñ gêtñ tu anem yac sa-nga. Tigeñ yac atec bu akêñ ñawapac têtñ mac, dec andac mac bu akêñ gêtñ dañ têtñ yac dom. Yac ambo awhiñ mac ti akôm gêtñ malô, gitôm dinda dañ yob inñ ndê balêkoc. ⁸ Yac atac ñayham atu bu ahoc Anötö ndê ñawaê ñayham asê têtñ mac. Magoc yac akêñ gêtñ tigeñ dinañ dom. Yac alic ñayham bu akêñ daun sambuc tu mac-nga bocdinañ. Ñahu bu yac atac whiñ mac ndu andô. ⁹ O asidôwai, gauc nem gwelen nañ yac akôm yêc mac nem gameñ. Yac ambo awhiñ mac bu ahoc Anötö ndê ñawaê ñayham asê, magoc tôm ac ti ôbwêc yac akôm gwelen atu whiñ, bu akôm kwanñ daun-nga. Yac atec bu akêñ ñawapac têtñ mac, ma tu dinañ-nga dec yac akôm gwelen dinañ.

¹⁰ Mac lau nañ akêñ whiñ Yisu alic yac mba mêtê hoñ nañ akôm têtñ ndoc yac ambo awhiñ mac, ma anyalê bu yac akôm gêtñ so dañ dom. Yac akôm mêtê gitêtñ ti dabuñ eñ. Ma Anötö kèyalê yac mba mêtê hoñ whiñ. ¹¹ Mac anyalê bu yac akôm mêtê ñayham têtñ mac hoñ, gitôm damba dañ kôm têtñ inñ ndê balêkoc. ¹² Yac am malô mac, ma angilî mac ti ac yomsu mac bu anjsêlêñ ti asa nem lêtñ atôm Anötö ndê lau dabuñ solop. Bu inñ kègalêm mac sa bu asôc inñ ndê ñgôlinñ ñapu, ma bu atap inñ ndê ñawasi atu sa.

Lau Tesalonika-nga sêhóc ñawapac magoc sêlhac ñaŋga

¹³ Ma yac am danje Anötö tôm béc hoñ, bu têtñ ndoc mac angô inñ ndê yom yêc yac, nañ mac akôc sa gitôm ñamalac si yom ñambwa dom. Mba! Mac anyalê ñapep bu Anötö ndê yom solop, ma bocdinañ dec mac akôc sa. Ma kwahic dec yac anyalê bu yom dau kôm gwelen yêc mac nem ñalôm.

¹⁴ Nahu bu mac daôm nem lau nanj sêkêñ whiñ dom, nanj sêkêñ ñawapac daêsam têt mac, magoc yac alic bu mac alhac ñanğa. O asidôwai, ñalên dinañ mac anjuc Anötö ndê gôlôwac dabuñ nanj sêmbo gameñ Judia-nga, nanj si lêt. Bu ñac dau si lau Israel-nga sêkêñ ñawapac têt ñac tu sêkêñ whiñ Yisu Kilisi-nga. ¹⁵ Anğô su nanj! Muñ-nga lau Israel-nga dau sic Anötö ndê lau propet ndu, ma ñasawa lec ñac sic Pômdau Yisu ndu, ma sêsoc yac su yêc ñac si gameñ. Ñac si lêt dinañ Anötö gêlic sac. Ma ñac sêkêñ kisa lau yêc gameñ honj, ¹⁶ bu ñac sêkôm bu sêlhac yac mba gwelen ñawaê ñayham-nga ahuc e yac atôm dom bu ahoc yom asê têt ñlau gameñ apa-nga pi Anötö ndê lêt nem ñac si-nga. Bocdinañ sac nanj ñac sêkôm, nanj kêsôwec tiatu ñapanj, ma ñac sic waê bu sêtap Anötö ndê tac ñandê atu sa.

Pol tac whiñ bu lic lau Tesalonika-nga tiyham

¹⁷ O asidôwai, lau nanj sêkêñ kisa yac, nanj sêkac yac su ambo ahê mac ñasawa apê lec. Yac anjôn mba, magoc yac gauc gêm mac ñapanj, ma yac atac whiñ kêlêc bu alic mac tiyham. ¹⁸ Yac atac whiñ bu ambu aloc, ma aö Pol kasahê tidim daêsam bu waloc, tigeñ Sadañ kalhac yac ahuc. ¹⁹ O lauhac! Têt ndoc Pômdau Yisu bu mbu meñ, nanj yac lau aposel oc akêñ batanğ gêt sake? Ma gêt sake oc kôm yac atisambuc? Ma ñaöli ñayham bocke oc po yac sa yêc Yisu anğô-nga? Aö wasôm têt mac! Mac lau daôm dinañ. ²⁰ Yomandô! Mac daôm ati yac mba waêñ ti atac ñayham ñahu.

3

Pol kêkinğ Timoti têt malac Tesalonika gi

¹ Yac mba ñalôm kac yac ñandô bu alic mac. Magoc atap señ danğ sa dom. Bocdinañ yac alic ñayham bu ambo malac Atens, ² ma anjkinğ Timoti têt mac goloc. Inğ yac neñ asidôwa danğ, nanj kôm Anötö ndê gwelenğ ma hoc Kilisi ndê ñawaê ñayham asê whiñ yac. Yac anjkinğ inğ têt mac goloc, bu puc mac dôñğ ma êñgilí mac bu asap nem akêñ whiñ dôñğ ñanğa. ³ Yac ahêgo dauñğ bu mboe ñawapac nanj tap mac sa, nanj oc kôm mac nem lau ñatô sêhu si sêkêñ whiñ siñ. Magoc mac anğyalê su, bu ñawapac kainğ dinañğ gic waê yac lau dakêñ whiñ-nga. ⁴ Gauc nem bu têt ndoc yac ambo awhiñ mac, nanj yac asôm asê têt mac tidim daêsam, bu kisa oc tap yac sa. Ma yac mba yom dinañğ, kwahic dec ñandô sa su. ⁵ Aö gahêgo dauñğ bu mboe Sadañ êntôm mac e gwelenğ nanj yac akôm têt mac, nanj oc ñandô mba. Gauc dinañğ kôm aö ñalôm ñawapac ñapanğ, dec kakinğ Timoti bu lic mac ma kêt ñawaê têtğ aö bu mac asap nem lêtğ akêñ whiñ-nga dôñğ, me ahu siñğ su.

Pol tac ñayham têt ndoc inğ ñğđ Timoti ndê yom

⁶ Ma kwahic dec Timoti mbu meñğ hóc asê aö, ma kêtğ puc ñayham pi mac nem lêtğ akêñ whiñğ Pômdau ti atac whiñğ lau-nga. Ma inğ sôm bu mac gauc gêm yac ti atac ñayham ñapanğ, ma atac whiñğ bu alic yac tiyham, tôm yac atac whiñğ bu alic mac tiyham bocdinañğ. ⁷ O asidôwai. Yac dec ambo ti ahóc ñawapac daêsam, ma lau sêkêñğ kisa yac ñapanğ. Tigeñ kwahic dec yac anğđ bu mac akêñğ whiñğ ñanğa ambo, ma ñawaê dau puc yac dôñğ ma kôm yac ñalômğ tigahô. ⁸ Kwahic dec yac anğyalê bu mac asap Pômdau dôñğ ma ahu inğ siñğ dom, dec ambo ti atac ñayham sambuc.

Pol tej mbec tu lau Tesalonika-nga

⁹ Yac mba atac n̄ayham tu mac-nga gêm yac mba n̄alôm ahuc t̄ej ndoc yac atej mbec yêc yac neŋ Anötö an̄gô-nga. Yac atac whiŋ n̄andô bu anem dange iŋ tu mac-nga, madec oc akôm andic n̄awaê. ¹⁰ Tôm acsalô ti ôbwêc yac atej mbec n̄an̄ga, ma andac Anötö bu t̄oc seŋ dan̄ t̄ej yac bu alic mac tiyham. Yac atac whiŋ bu at̄ej mac aloc, ma awhê mac nem gauc sa tiyham pi Anötö ndê yom n̄atô, bu apuc mac nem akêŋ whiŋ dôŋ.

¹¹ Yac andac Damaŋ Anötö lu yac neŋ Pômdau Yisu bu sêmasaŋ seŋ bu yac at̄ej mac aloc. ¹² Ma yac atej mbec tu mac-nga bocdec bu. Pômdau êmwasiŋ mac e mac nem mêtê atac whiŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-nga êŋsôwec tiatu. Ma mac atac whiŋ lau hoŋ bocdinaŋ, e mac nem mêtê atac whiŋ-nga êŋsalê mac ahuc, t̄om yac atac whiŋ mac. ¹³ Ma iŋ puc mac nem n̄alôm dôŋ bu asa Anötö ndê l̄ej eŋ, e Pômdau Yisu mbu meŋ whiŋ iŋ ndê aŋela ti lau dabuŋ hoŋ. Bocdinaŋ t̄ej ndoc mac alhac Damaŋ Anötö an̄gô-nga, naŋ iŋ oc lic mac bu lau dabuŋ ma mac nem giso mbasi.

4

Taŋkuc l̄ej naŋ Anötö tac whiŋ

¹ O asidôwai, yac mba yom n̄ambu-nga t̄ej mac bocdec. L̄ej git̄ej naŋ Anötö gêlic n̄ayham, ma yac andôhôn̄ t̄ej mac su, naŋ mac akôm ambo. Ma kwahic dec yac bu atej mac tu Pômdau Yisu ndê n̄aê-nga, bu asap l̄ej dau dôŋ n̄apaŋ, ma akôm tiatu-tiatu ndi. ² Bu yom hoŋ naŋ yac andôhôn̄ t̄ej mac am Pômdau Yisu an̄gô, naŋ mac aŋyalê su. ³ Ma l̄ej naŋ Anötö tac whiŋ, naŋ bocdec. Asa nem l̄ej solop e ati lau dabuŋ n̄andô. Ma andic ahê mêtê mockaiŋ-nga tidau-tidau. ⁴ Anötö kêmasaŋ l̄ej n̄ayham ma dabuŋ bu awhê lu n̄gac sêmbo sêwhiŋ dau, dec mac lau tigeŋ-tigeŋ ayob daôm bu asa l̄ej dau n̄apep eŋ. ⁵ Yomandô! Akôm mêtê n̄alôm n̄agalac-nga t̄om lau sambuc dom, bu n̄ac sêŋyalê Anötö dom. ⁶ Ayob n̄apep bu mac nem dan̄ kôm mêtê mockaiŋ-nga whiŋ asidôwai dan̄ ndê awhê dom. Yac asôm asê ti akêŋ puc mac muŋ su, bu Pômdau oc kêŋ n̄agêyô t̄ej lau pi sac kaiŋ dinaŋ hoŋ. ⁷ An̄gô! Anötö kêgalêm yac sa bu dasa l̄ej n̄adômbwi dom. Mba! Iŋ kêgalêm yac sa bu dasa l̄ej dabuŋ eŋ. ⁸ Yom dindec meŋ akêŋ Anötö, naŋ kêŋ ndê Nalau Dabuŋ sip mac nem n̄alôm. Bocdinaŋ asa naŋ sôc yom dau n̄apu dom, naŋ tec n̄amalac si yom dom, iŋ tec Anötö dau ndê yom bocdinaŋ.

⁹ Anötö dau kédôhôn̄ mac pi mêtê atac whiŋ asidôwai-nga, ma bocdinaŋ dec yac gauc gêm bu ato yom t̄ej mac pi mêtê dau dom. ¹⁰ Bu yac aŋyalê su bu mac atac whiŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-nga hoŋ naŋ sêndôc gameŋ Masedonia-nga. Kwahic dec yac bu asôm t̄ej mac bu asap mêtê dau dôŋ n̄apaŋ eŋ, ma akôm tiatu-tiatu ndi. ¹¹ Akêŋ nem gauc ti atac whiŋ sambuc bu asa nem l̄ej malô. Gauc nem gêŋ naŋ gic mac n̄awaê solop, ma auŋ lau n̄atô si yom sa dom. Ma anem gwelen̄ bu akôm kwam daôm-nga, t̄om yac asôm t̄ej mac su. ¹² Akôm bocdinaŋ bu akêŋ n̄awapac t̄ej lau n̄atô tu sênem mac sa-nga dom. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ oc sêlic mac nem mêtê dinaŋ, ma sêtoc mac nem l̄ej sa.

Lau batê oc sêtisa tiyham

¹³ O asidôwai, yac atac whiŋ bu awhê mac nem gauc sa pi lau naŋ sêmbac ndu su. Yac atec bu mac ataŋ dan̄gibo atu tu n̄ac-nga, gitôm lau

naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, naŋ sêtaŋ. Lau dau sêtaŋ danŋibo atu, ŋahu bu sêkêŋ bata bu lau batê oc sêtisa tiyham dom. ¹⁴ Tigeŋ yac dakêŋ whiŋ bu Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, ma tu dinaŋ-ŋga dec yac dakêŋ whiŋ bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ ma sêmbac ndu su, naŋ Anötö oc uŋ ŋac sa têtŋ ndoc Yisu mbu meŋ. ¹⁵ Pômdau dau sôm têtŋ yac, ma kwahic dec yac ahoc iŋ ndê yom asê têtŋ mac bocdec bu. Têtŋ ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôc yac lau naŋ dambo taŋli, naŋ sa muŋ dom. Iŋ oc kôc lau naŋ sêmbac ndu su, naŋ sa muŋ. ¹⁶ Anötö oc ndic atu yom ti ŋaŋga, ma aŋela ŋamata-ŋga oc mbwêc awha atu, ma Anötö ndê dahuc oc taŋ, goc Pômdau oc sip akêŋ undambê meŋ. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi ma sêmbac ndu su, naŋ oc sêtisa sêmuŋ. ¹⁷ Goc Anötö oc kôc yac lau naŋ dambo taŋli, naŋ sa dapi lôlôc dandi dawhiŋ ŋac, ma yac hoŋ oc datap Pômdau sa yêc dao ŋalôm. Ma yac oc dambo dawhiŋ iŋ ŋapaŋ eŋ. ¹⁸ Bocdinaŋ, asôm yom dindec têtŋ daôm, bu puc mac dôŋ ma ndic malô mac nem ŋalôm.

5

Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga

¹⁻² O asidôwai. Mac aŋyalê su, bu bêc Pômdau mbu meŋ-ŋga naŋ ŋapuc mbasi, tôm ŋac kaŋ naŋ sôc andu têtŋ ôbwêc. Bocdinaŋ yac gauc gêm bu ato yom têtŋ mac pi têtŋ ti bêc dom. ³ Lau ŋatô oc sêsôm yom bocdec bu, “Yac dambo têtŋ ŋayham ma ŋawapac mba.” Ŋac oc sêsôm yom kaiŋ dinaŋ sêmbu, ma ŋagahô eŋ bêc ŋambu-ŋga dau oc meŋ sa ma ŋac oc sêniŋga. Lau daŋ oc sêlhô su têtŋ dinaŋ dom. Oc tôm awhê tidaê naŋ kêlhiŋ dau siŋ, magoc ŋandê tu kôc balêkoc-ŋga meŋ sa iŋ ŋagahô ŋambwa.

⁴ Magoc asidôwai, mac aŋyalê yom pi bêc ŋambu-ŋga dau su. Mac atôm lau naŋ sêmbu ŋasec ŋalôm, naŋ dom. Ma bocdinaŋ oc tôm dom bu bêc dau hôc asê mac gitôm ŋac kaŋ e kôm mac asô. ⁵ Bu mac ati balêkoc ŋasec ti ôbwêc-ŋga dom. Mac hoŋ ati balêkoc ŋawê ti acsalô-ŋga. ⁶ Bocdinaŋ dambo datôm lau naŋ sêyêc bêc pu, naŋ dom. Mba! Dambo ti neŋ gauc ŋawa ma danem ali. ⁷ Bu lau naŋ sênôm bu ŋaŋga e si gauc timboloc ma sêyêc bêc pu ŋawahô, naŋ lau ŋasec ti ôbwêc-ŋga. ⁸ Magoc yac lau ŋawê-ŋga, ma bocdinaŋ dambo ti neŋ gauc ŋawa. Mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga ma atac whiŋ lau-ŋga, naŋ dasap dôŋ ŋaŋga, gitôm ŋakwê siŋ-ŋga naŋ dasôc sac yac ŋabapo. Ma yac neŋ dakêŋ batan Anötö ndê mwasinŋ nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô, naŋ gitôm guluj ain naŋ lau siŋ-ŋga sêuŋ. ⁹ Bu Anötö kêyalinŋ yac sa bu dahôc iŋ ndê tac ŋandê dom. Iŋ kêyalinŋ yac sa bu datap iŋ ndê mwasinŋ nem yac si-ŋga sa tu Pômdau Yisu Kilisi-ŋga. ¹⁰ Yisu mbac ndu tu yac-ŋga, ma bocdinaŋ yac bu dambac ndu me dambo taŋli têtŋ ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ taŋyalê bu yac oc dambo taŋli dawhiŋ iŋ. ¹¹ Tu dinaŋ-ŋga asôm yom ŋayham-ŋayham têtŋ daôm, ma apuc daôm dôŋ bu alhac ŋaŋga, tôm mac akôm ambo.

Yom ŋambu-ŋga

¹² O asidôwai. Yac bu andac mac bu atoc lau bata naŋ sêyob mac sem Pômdau aŋgô, naŋ sa ŋapep. Ŋac sêkôm gwelenŋ atu tu sênem mac sa-ŋga, ma sem la mac tu bu mac asap lêtŋ gitêtŋ dôŋ eŋ. ¹³ Boc-dinaŋ atoc ŋac sa ma atac whiŋ ŋac tu gwelenŋ atu naŋ sêkôm têtŋ mac-ŋga. Ma mac hoŋ ambo awhiŋ daôm ti atac malô eŋ.

¹⁴ Asidôwai. Yac bu anem la mac bocdec bu. Akêñ puc lau oyom bu sêndóc ñambwa dom. Lau nañ maya ti sêtóc dau, nañ aṅgili ñac bu sêlhac ñaṅga. Ma anem lau gauc babalê ma lau licwalô mba, nañ sa. Akôc nem ñalôm dôñ ma akôm mêtê malô têt lau hoñ. ¹⁵ Lau bu sêkôm sac têt mac, nañ dec mac hoñ ayob daôm bu aô dom. Mac lau akêñ whiñ-ṅga akôm mêtê ñayham eñ têt daôm, ma têt lau hoñ bocdinañ.

¹⁶ Tôm bêc hoñ ambo ti atac ñayham. ¹⁷ Ma atej mbec ñapañ. ¹⁸ Anem danje Anötö tu gêt wapac me gêt ñayham bocke nañ tap mac sa-ṅga. Bu iñ tac whiñ bu mac lau nañ akêñ whiñ Yisu Kilisi, nañ aṅkuc lêt dinañ. ¹⁹ Ma asi Nalau Dabuñ ndê ya ndu dom. ²⁰ Iñ bu kac lau ñatô bu sêhoc yom asê gitôm propet, nañ dec apu ñac si yom dom. ²¹ Aṅsahê gêt hoñ, ma asap ñayham dôñ. ²² Ma andic ahê mêtê sac-sac hoñ.

²³ Yac atej mbec tu mac-ṅga bocdec bu. Anötö Yom Malô Ndadu ndic dabiñ mac ati lau dabuñ solop. Ma bocdinañ têt bêc nañ Pômdau Yisu Kilisi mbu meñ, nañ Anötö oc tap sa bu mac nem giso mbasi, ma lic mac nem gatôm ti nem ñalôm ma ñamlic sambuc bu dabuñ. ²⁴ Yac akêñ whiñ bu Anötö, nañ kêgalêm mac sa, nañ oc ṅgô yac mba mbec ma kôm ñandó sa.

²⁵ O asidôwai, atej mbec tu yac-ṅga. ²⁶ Ma akam asidôwai hoñ anem yac aṅoñ tu Pômdau Yisu-ṅga. ²⁷ Yêc Pômdau aṅgô-ṅga, aô wandac mac bu asam bapia dindéc têt asidôwai hoñ nañ sêmbo mac nem gameñ. ²⁸ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasin têt mac hoñ.

Pol ndê bapia tilu-nga têtj lau Tesalonika-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol to bapia tilu-nga dindéc tu bu puc lau sêkêj whiŋ-nga nanj sêmbo malac Tesalonika, nanj dôŋ-nga. Inj gêm danje Anötö bu ŋac sêsap si sêkêj whiŋ dôŋ ŋanŋa, ma têtj asê bu ŋawapac nanj sêhóc, nanj oc nem ŋac sa ma puc ŋac dôŋ bu sêlhac ŋanŋa.

Lau tasanj ŋatô sêŋsôŋ lau Tesalonika-nga, ma sêsôm bu Kilisi mbu meŋ su, ma bocdinaŋ lau ŋatô sêhu si gwelenj ti gêtj hoŋ sinj ma sêhônj sêmbo. Bocdinaŋ Pol gêm la lau sêkêj whiŋ-nga bu sêkóc yom tasanj sa dom, ma sêhu lêtj oyom-nga sinj, ma sêŋkuc inj ti lau aposel si lêtj sem gwelenj amanj-nga. Inj whê sa bu Kilisi oc mbu meŋ dom e ŋac sac sambuc nanj inj sam bu 'wachuc hoŋ ŋadamba,' nanj meŋ sa tiawê, ma têtj ndoc dinaŋ mêtê sac oc êŋsôwec tiatu sambuc yêc nom.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindéc têtj gôlôwac dabun Tesalonika-nga, mac lau nanj akêj whiŋ Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. ² Mwasinj ti yom malô têtj mac akêj Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

Lau Tesalonika-nga sêhóc ŋawapac magoc sêlhac ŋanŋa

³ O asidôwai, tòm bèc hoŋ yac mba ŋalôm kac yac bu anem danje Anötö tu mac-nga. Yac alic ŋayham bu akôm bocdinaŋ, ŋahu bu mac nem akêj whiŋ ti mac lau tigenj-tigenj nem mêtê atac whiŋ asidôwai-nga, kêsôwec tiatu ŋapanj. ⁴ Ma yac ampiŋ mac yêc Anötö ndê gôlôwac dabunj ŋatô anŋô-nga, ŋahu bu yac anŋô ŋawaê bu mac ahóc ŋawapac daêsam ma bu lau sêkêj kisa mac, tigenj mac alhac ti akêj whiŋ ŋanŋa.

Anötö oc kêtj ŋagêyô têtj lau nanj sêtec yom ŋandô

⁵⁻⁶ Gêtj nanj hóc asê mac, nanj têtj asê bu Anötö ndê lêtj êmatôc lau-nga inj lêtj gitêtj. Bu mac ahóc ŋawapac, ŋahu bu mac am akiŋ Anötö ma atac inj sa ti mac nem Kiŋ. Magoc mac alhac ŋanŋa, ma tu dinaŋ-nga dec Anötö gêlic mac atôm solop bu ambo inj ndê †gôlinj ŋapu. Ma inj oc kêtj ŋawapac têtj lau nanj sêkêj kisa mac, ô ŋawapac nanj sêkêj têtj mac, nanj su. ⁷ Ma inj oc kêtj mac asê awham su yêc ŋawapac nanj mac ahóc, ma yac bocdinaŋ. Têtj ndoc Pômdau Yisu ti inj ndê anjela ŋanŋa sêsip akêj undambê sêmênj, ma sêhoc dau asê ti ya ŋawê atu, nanj goc Anötö oc kôm gêtj hoŋ dinaŋ ŋandô sa. ⁸ Lau nanj sêtoc Anötö sa dom ma sêsóc Pômdau Yisu ndê ŋawaê ŋayham ŋapu dom, nanj Anötö oc kêtj ŋagêyô têtj ŋac. ⁹ Inj oc êmasuc ŋac su yêc Pômdau, nanj ndóc undambê ti ndê ŋaclai ma ŋawasi atu, nanj anŋô-nga. Ma ŋac oc sêkóc si ŋagêyô nanj sêmbo sac ŋapanj ma ŋapanj. ¹⁰ Gêtj dau oc ŋandô sa têtj ndoc Pômdau mbu meŋ, ma lau dabunj hoŋ nanj sêkêj whiŋ inj, nanj oc sêtoc inj ndê waê sa ti sêmpiŋ inj. Ma mac awhiŋ, oc ambo awhiŋ lau dau, ŋahu bu mac akêj whiŋ ŋawaê ŋayham nanj yac ahoc asê têtj mac.

Mbec pi lau Tesalonika-nga

11 Yac gauc gêm gêñ hoñ dinañ dec ateq mbec tu mac-nga napan. Yac neñ Anötö kégalem mac sa ati inñ ndê lau, ma bocdinañ dec yac ateq mbec bu inñ puc mac dôñ, e andic dabinñ nem lêtñ ti sakinñ hoñ nditôm inñ ndê atac whinñ. Ma yac ateq mbec bu lêtñ ti sakinñ nayham hoñ nañ mac bu akôm tu mac nem akêñ whinñ Pômdau-nga, nañ Anötö ndê ñaclai oc nem mac sa bu akôm ñandô sa. 12 Ma bocdinañ mac oc apo Pômdau Yisu ndê waê sa, ma mac daôm oc atap nem waêm sa tu inñ-nga. Mwasinñ akêñ yac neñ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, nañ oc kôm gêñ dau ñandô sa.

2

Wachuc hoñ Ñadambaoc hoc dau asê

1* O asidôwai. Yac ato yom têtñ mac su, pi Pômdau Yisu Kilisi ndê bêc mbu meñ-nga, nañ Anötö oc ndic yac hoñ sa dapitigeñ, ma dambo dawhinñ Yisu. Yac gauc gêm yom dau, ma bu anem la mac bocdec bu. 2 Lau ñatô bu sêsôm têtñ mac bu Pômdau ndê bêc dau meñ hóc asê su, nañ goc ahêgo daôm dom me atac lu-lu dom. Lau dau bu sêsôm bu Ñalau Dabuñ kêtñ ñawaê dau têtñ ñac, me yac dauñ asôm me ato têtñ ñac, dec akêñ whinñ dom. Yom dau yom tasanñ! 3 Ayob daôm bu lau dañ sêñsau mac dom, bu gêñ ñatô oc sêhóc asê muñ su, nañ goc Pômdau ndê bêc oc meñ sa. Têm dañ oc meñ sa, nañ lau daêsam oc sêhu Anötö ti ndê yom sinñ. Ma tiñambu wachuc hoñ ñadamba dau oc meñ sa tiawê. Inñ ñgac nañ gic waê bu ninnga gacgeñ. 4 Inñ oc toc dau sa ma kêtñ kisa Anötö ñandô ti gêñ hoñ nañ lau sem akinñ ti ñac si anötöi yêc nem, nañ bocdinañ. Ma inñ oc sôc ndi ndôc Anötö ndê ñlôm dabuñ, ma êñsau lau bu inñ Anötö dau. 5 Yom dindéc pi ñgac wachuc, inñ yom wakuc dom. Gauc nem bu têtñ ndoc aô gambo gawhinñ mac, nañ gasôm têtñ mac su. 6 Ma gêñ nañ kwahic dec kalhac inñ ahuc dec inñ meñ sa tiawê su dom, nañ mac anyalê su. Inñ oc hóc asê tôm ñandoc nañ Anötö dau kêmatinñ tidônñ su. 7 Kwahic dec inñ ndê ñaclai nañ kégilî lau bu sêkôm mêtê sac, nañ kôm gwelenñ yêc sinñ dau. Ma ñaclai dau oc kôm gwelenñ bocdinañ, e Anötö kôc gêñ nañ kalhac ñgac dau ahuc, nañ su. 8 Têtñ dinañ wachuc hoñ ñadamba dau oc meñ sa tiawê. Tigeñ têtñ têm nañ Pômdau Yisu mbu meñ ti ndê ñawasi ma ñaclai atu, nañ inñ oc yu wayahô, ma señ inñ su ñagahô ñambwa. 9 Têtñ ndoc ñgac sac dau meñ, nañ Sadanñ oc kêtñ ñaclai têtñ inñ bu kôm gêñ dalô atu-tu, ma gêñ ti ñaclai, ma êñsau bu Anötö ndê ñaclai kôm gêñ dau. 10 Inñ oc kôm gêñ sac daêsam ma êñsau lau nañ sêsa lêtñ sêninga-nga. Ñac lau dau sêtec Anötö ndê yom ñandô, nañ tôm bu tôc señ dandôc tanñi-nga asê têtñ ñac. 11 Tu dinañ-nga dec Anötö oc hu ñac sinñ bu Sadanñ êñsônñ ñac, e sêkêñ whinñ yom tasanñ. 12 Ma lau hoñ nañ sêkêñ whinñ yom ñandô dom, ma atac nayham atu tu lêtñ sac-nga, nañ oc sêtap si ñagêyô sac sa, têtñ Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga.

Anötö kêtalinñ inñ ndê lau sa gwanan

13 O asidôwai nañ Pômdau tac whinñ mac ndu andô, yac mba ñalôm kac yac bu anem dançe Anötö tu mac-nga tôm bêc hoñ. Ñahu bu têtñ têm

* 2:1 Wachuc hoñ Ñadamba - yom nañ Pol to yêc Yom Grik nañ danem kwi bu 'ñgac sôc yomsu ñapu-nga dom,' me 'ñgac nañ yomsu mbasi yêc inñ ndê ñalôm.' (Yom Inglis: 'lawless one.') Ñgac dau oc tec Anötö ndê yomsu ma kôm gêñ hoñ bambalinñ tôm inñ dau atac whinñ.

hamata-nga andô in kêyalin mac sa gwanan, bu atap in ndê mwasin nem mac si-nga sa. Ma gêñ dau ñandô sa bocdec bu, kwahic dec mac akên whin yom ñandô, ma Nalau Dabun kôm gwelen yêc mac nem ñalôm bu êmasan mac ati lau dabun. ¹⁴ Anötô kégalm mac sa bu awêkain mwasin dinan, ma bu atap yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê ñawasi atu sa. Ma mac atap galem dau sa têtñ ndoc in kêkin yac bu ahoc ñawaê ñayham asê têtñ mac nan. ¹⁵ Bocdinan asidôwai, alhac ñannga. Yom ñandô hon nan yac ac dulu têtñ mac ña whansun me ato sip bapia, nan akôc dôñ ma ankcuc ñapep.

Pol teñ mbec pi ñac

¹⁶⁻¹⁷ Yac aten yac neñ Pômdau Yisu Kilisi lu Daman Anötô bu kôm mac nem ñalôm tigahô, ma puc mac dôñ bu akôm mêtê ti asôm yom ñayham en. Anötô dau in tac whin yac ndu andô ma in gic bata mwasin ñayham nan ña-ñandô dakên batan dambo, ma mwasin dau oc puc yac neñ ñalôm dôñ tôm bêc hon.

3

Pol tac whin bu sêteñ mbec tu in ti ndê lau-nga

¹ Asidôwai, anen yom dan yêc bu wandac mac bocdec bu. Ateñ mbec tu yac-nga, tu bu Pômdau ndê ñawaê tiapa tôm gameñ hon-nga ma bu lau sêtoc yom dau sa, tôm mac atoc sa. ² Ma aten mbec bu Anötô êngaho yac su yêc lau sac amba. Bu lau daêsam sêkên whin Pômdau dom, ma sêkên kisa yac. ³ Tigen Pômdau oc hu yac sin dom. In oc puc mac dôñ ma yob mac tu ñgac sac Sadan-nga. ⁴ Ma in kôm yac atac pa su pi mac, dec yac akên whin bu yatu hon nan yac akên têtñ mac, nan mac asôc ñapu kwahic dec, ma oc ankcuc ñapan. ⁵ Yac aten mbec ma andac Pômdau bu whê mac nem gauc sa, e anyalê Anötô ndê mêtê atac whin mac-nga tidôn. Ma yac aten in bu nem mac sa, bu alhac ñannga ma ahôc ñawapac ti nem atac pa su, tôm Kilisi dau.

Pol kêñ puc lau oyom dinda

⁶ Tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, yac bu akên yatu mac asidôwai bocdec bu. Andic ahê asidôwai oyom hon nan sêsoc yom nan yac ac dulu têtñ mac, nan ñapu dom. ⁷ Têtñ têtñ yac ambo awhin mac, nan yac ambo ñambwa dom, magoc akôm gwelen tu anem daun sa-nga. Ma mac anyalê bu in lêtñ solop bu mac ankcuc yac mba mêtê dinan andic ñawaê. ⁸ Yac akôc gêñ daneñ-nga ñambwa yêc mac dom. Mba! Yac amlhi dec an. Yac am gwelen atu ôbwêc ma ac bu akôm kwan daun, ma bu akên ñawapac têtñ mac nem lau tu séyob yac-nga dom. ⁹ Pômdau ndê yom tôc asê bu yac atôm bu andac mac bu akên gêñ puc yac dôñ-nga, ô yac mba gwelen ñawaê ñayham-nga. Tigen yac akôm kwan daun bu atôc lêtñ ñayham têtñ mac bu ankcuc. ¹⁰ Ma gauc nem ñagôlin nan yac akên têtñ mac têtñ têtñ yac ambo awhin mac, nan yêc bocdec bu, “Asa nan tec bu kôm gwelen, nan neñ gêñ dom.”

¹¹ Yac anğô ñawaê pi mac nem lau oyom ñatô, dec ato yom dinan. Nac lau dau sem gwelen aman-nga dom, magoc sem gwelen whansun-nga hóc gêlêc, ma sêun lau ñatô si yom sa sêtôm andu. ¹² Lau kain dinan yac bu akên yatu ti anem la ñac tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, bu sêhu lêtñ oyom-nga dau sin, ma sênem gwelen tu sêkôm kwa dau-nga.

¹³ O asidôwai, alhac ñaŋga ma lic kam sa tu akôm mêtê ñayham-ŋga dom. ¹⁴ Asa ñaŋ bu sôc yom ñaŋ yac ato sip bapia dindéc ñapu dom, ñaŋ tamtiŋ iŋ ñapep. Ambo ahê iŋ, e iŋ êŋyalê iŋ ndê giso ma maya dau. ¹⁵ Alic iŋ gitôm nem ñacyo dom, magoc akêŋ puc iŋ tôm mac nem asidôwa daŋ.

Yom ndic bata-ŋga

¹⁶ Pômdau whiŋ mac hoŋ. Iŋ Yom Malô Ñadau dau kêŋ mac nem atac timalô pi gêŋ hoŋ ma tôm bêc hoŋ.

¹⁷ Aô Pol dauŋ gato yom ñambu-ŋga dindéc, bu wakêŋ neŋ acsalô têtŋ mac. Aô gato yom bocdinaŋ ña aô dauŋ amaŋ, sip aneŋ bapia hoŋ tôm aneŋ ñadôhôn.

¹⁸ Mwasin akêŋ Pômdau Yisu Kilisi têtŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia ñamata-nga têtj Timoti Yom whê bapia dindéc sa-nga

Timoti inj ñgac gameñ Galesia-nga, nañ ndê malachu Listra. Timoti damba inj ñgac Grik-nga, ma dinda inj awhê Israel-nga nañ kêtj whinj Yisu (2 Tim 1:5). Têm daêsam Timoti kêsêlêtj whinj Pol ma kôm gwelenj whinj inj (Rom 16:21, Apo 16-20). Tiñambu Timoti yob lau sêkêtj whinj-nga yêc malac Epesas, ma Pol to bapia dindéc têtj inj têtj ndoc dinañ. Inj kêtjin bapia dau têtj Timoti, magoc to yom daêsam nañ gic lau sêkêtj whinj-nga hoñ ñawaê.

Pol kêtj puc Timoti tu kédôhônwaga tasan-nga. Inj töt bu mboe ñac oc sêkôm lau si sêkêtj whinj tisac. Inj gêm la Timoti bu yob ndê lêtj ti sakin ñapep bu lau sêkêtj whinj-nga sêlic ma sêñkuc. Ma inj töt lêtj ñayham-ñayham nañ gic waê lau bata ti lau nañ sem akinj ti sêyob gôlôwac dabuñ.

Pol gic hu ndê bapia têtj Timoti

¹ Aô Pol, Yisu Kilisi ndê ñaposeñ, gato bapia dindéc. Anötö nañ gêm yac si, lu Yisu Kilisi sic atu yom ma sêñyalinj aô sa, dec gati aposel. Yisu dau, inj ti gêtj ñayham hoñ nañ dakêtj batan, nañ ñadau. ² Aô gato yom dindéc têtj am Timoti, nañ aô galic am gitôm aô atuñgac ñandô, tu am nem kêtj whinj-nga. Mwasinj ti tawalô ma yom malô têtj am, akêtj Damanj Anötö lu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi.

Yom pi kédôhônwaga tasan

³ Têtj ndoc aô gatêtj gameñ Masedonia-nga ga, nañ aô gateñ am bu gacgeñ mbo malac Epesas, bu kêtj yao lau nañ sêndôhônj yom tasan bu sêhu sinj. ⁴ Ma bu sôm têtj ñac bu sêhu minj akwa ñambwa-ñambwa sinj, ma yom daêsam nañ êlêmê sêsôm pi apai ti puñgaci si ñaê, nañ sêhu sinj bocdinañ. Yom kainj dinañ kôm lau atac lu-lu, ma sêhu lêtj ñayham sem akinj Anötö ti sêkêtj whinj inj-nga sinj. ⁵ Aô gateñ am bu ndic yao lau dau bu sêhu si yom tasan hoñ sinj, tu bu lau sêkêtj whinj-nga hoñ sêsap mêtê atac whinj-nga dôñ. Mêtê dau datap sa yêc lau ti ñalôm ñawasi, nañ sêmbo ti atac pa su tu ñac si lêtj gitêtj-nga, ma sêkêtj whinj ñannga. ⁶ Lau ñatô sêhu lêtj dau sinj su ma sêsap yom ñambwa-ñambwa dôñ. ⁷ Ñac atac whinj bu sêndôhônj Anötö ndê yomsu têtj lau, ma sêkôm gêtj dau ti licwalô enj sêmbo. Tigen ñac sêñyalê yom dau ñahu ñandô dom.

⁸ Yac bu neñ gauc sa pi Anötö ndê yomsu ña-gwelenj ti ñahu ñapep, dec oc dalic bu yomsu dau inj gêtj ñayham. ⁹ Ma tanjalê bu yomsu nañ Anötö kêtj têtj Moses, nañ gic waê lau gitêtj dom. Magoc inj ndê yomsu gic waê lau kainj bocdec. Lau wachuc dinda nañ sêtec bu sêsôc yomsu dau ñapu, lau nañ sêtec Anötö ti ndê gêtj dabuñ hoñ, ma sêsap mêtê sac ti mêtê ñadômbwi dôñ. Ma lau nañ sic dindai ti dambai me lau ñatô ndu-nga. ¹⁰ Ma yomsu dau gic waê lau nañ sêkôm mêtê mockainj-nga ti mêtê nañ so pwac nañ Anötö kêmatinj tu awhê lu ñgac sênem dau-nga, ma lau nañ sêñgaho lau ma sêkêtj têtj lau ñatô semlhi ñac sêti lau akinj ñambwa, lau tasan, ma lau nañ sêsôm yom tasan yêc lau sêmatôc yom-nga anjô-nga.

Aêc! Anötö ndê yomsu gic waê lau bocke naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ so yom pi lêŋ solop naŋ yac tandôhôn. ¹¹ Ma lêŋ solop dau kêkuc ŋawaê ŋayham naŋ Anötö kêŋ sip aô aman bu wandôhôn têtŋ lau. Ma ŋawaê dau tôc in ndê waê ti ŋaclai ma ŋawasi asê têtŋ yac.

Pol gêm danŋe Pômdau tu tawalô in-ŋga

¹² Aô wanem danŋe yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, naŋ kêŋ ŋanŋa têtŋ aô, bu in gêlic aô gitôm bu wakôm in ndê gwelenŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, dec kêyalinŋ aô sa bu wanem akinŋ in. ¹³ Aô ŋgac naŋ muŋ-ŋga gasôm yom sac sambuc pi Yisu ti ndê lau sêkêŋ whinŋ-ŋga, ma gakêŋ kisa ŋac ma gac lau ŋatô. Magoc Yisu Kilisi gêlic bu aô neŋ gauc sa dom, ma gakêŋ whinŋ in su dom, dec gakôm gêŋ dinanŋ, ma tu dinanŋ-ŋga dec in tawalô aô ma gêm aneŋ ŋalôm kwi. ¹⁴ Yac neŋ Pômdau kêsâlê aô ahuc ŋa in ndê mwasiŋ, dec mêtê dakêŋ whinŋ-ŋga ti mêtê atac whinŋ-ŋga naŋ gic lau naŋ sêkêŋ whinŋ Yisu Kilisi ŋawaê, naŋ in kêŋ têtŋ aô.

¹⁵ Yom dec aô bu wasôm, in yom ŋandô ma yom ŋayham bu lau hoŋ sêkôc sa ma sêkêŋ whinŋ. Ma yom dau bocdec, “Yisu Kilisi sip nom meŋ bu nem lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ si.” Yom dau gic waê aô dauŋ solop, bu muŋ-ŋga aô ŋgac gakôm sac-ŋga gahôc gêlêc lau hoŋ su. ¹⁶ Ma bocdinanŋ dec Yisu Kilisi tawalô aô ŋgac sac dec, tu bu lau hoŋ sêlic ŋalêŋ naŋ in hê yom malô sa têtŋ aô, ma kêŋ ŋasawa têtŋ aô bu wanem neŋ ŋalôm kwi. Ma lau naŋ bu sêkêŋ whinŋ in, ma sêtap seŋ sêndôc tali ŋapanŋ-ŋga sa, naŋ oc tôm bu sêtap in ndê tawalô sa, ŋalêŋ tigenŋ tôm aô gatap sa.

¹⁷ Yac neŋ Anötö in Kinŋ atu naŋ mbo titêm-titêm, ma oc pacndê dom. Ŋamalac danŋ sêlic in anŋô su dom, magoc in tigenŋ in Anötö ŋandô. Tu yom hoŋ dinanŋ-ŋga dec tampinŋ in, ma dapo in ndê waê sa, kwahic dec ma nditôm bêc hoŋ. Yomandô!

Pol puc Timoti dôŋ bu lhac ŋanŋa

¹⁸ Aneŋ balê Timoti. Muŋ-ŋga lau sêkêŋ whinŋ-ŋga ŋatô sêlhac sêtôm propet ma sêhoc yom asê pi am. Kwahic dec aô bu wanem la am bu gauc nem lau dau si yom ŋapanŋ, bu puc am dôŋ bu lhac ŋanŋa, ma ndic sinŋ ŋanŋa tu Anötö ndê yom ŋandô-ŋga. ¹⁹ Kôc nem kêŋ whinŋ dôŋ, ma atac pa su tu am nem lêŋ naŋ am sa mbo Anötö anŋô-ŋga. Lau ŋatô sêtec yom ŋandô, ma bocdinanŋ dec ŋac si sêkêŋ whinŋ ginŋa su, gitôm waŋ naŋ gwêc gic popoc pi hoc gi. ²⁰ Gauc nem Himeneus lu Aleksanda, ŋgac lu naŋ sêtec yom ŋandô dec kamasuc inŋlu su sêsip Sadanŋ amba, tu bu sêŋyalê si giso, ma sêsôm yom sac pi Anötö tiyham dom.

2

Ŋagôlinŋ datenŋ mbec-ŋga

¹ Gêŋ ŋamata-ŋga aô bu watenŋ am bu êmgilî lau sêkêŋ whinŋ-ŋga pi lêŋ datenŋ mbec-ŋga. Sôm têtŋ ŋac bu sêtenŋ mbec tu lau hoŋ-ŋga, ma sênem danŋe Anötö tu ŋac-ŋga. Gêŋ bocke naŋ sêpônâ, naŋ sêndac Anötö, ma sênem lau ŋatô awha têtŋ in. ² Aô atac whinŋ bu sêtenŋ mbec tu kinŋ ma lau hoŋ naŋ sem gôlinŋ yac-ŋga, bu sênem gôlinŋ yac ŋapep e dambo ti yom malô, ma datoc Anötö sa ti dasa neŋ lêŋ hoŋ dabuŋ en. ³ Mbec kainŋ dinanŋ in gêŋ ŋayham, ma yac neŋ Anötö naŋ gêm yac si, naŋ gêlic ŋayham. ⁴ Bu Anötö tac whinŋ bu lau hoŋ sêŋyalê yom ŋandô pi Yisu, e sêkêŋ whinŋ ma

sêtap Anötö ndê mwasinj nem ñac si-nya sa. ⁵ Yac tanyalê bu Anötö tigen dê mbo, ma ñgac nem siliñ-nya tigen mbo Anötö ma lau nom-nya ñalhu, inj Yisu Kilisi dau. ⁶ Inj ñgac nanj kênj dau ma mbac ndu bu nemlhi lau hoñ si sac ñatôp, ma êngapwêc ñac su yêc sakinj mêtê sac-nya. Gêñ dau menj sa tòm ñandoc nanj Anötö kêmatinj tidônj muñ su, ma tóc Anötö ndê lêñ nem lau si-nya asê. ⁷ Ma inj kêyalinj aô sa gati inj ndê ñgac aheñ-nya ti inj ndê aposel, bu wandôhônj yom ñandô nanj yac lau dakêñ whiñ-nya hoñ dasap dôñ, nanj têtj flau gameñ apa-nya. Aô gasôm yomandô, aô kasau dom.

⁸ Aô tac whiñ bu lau sêhóc amba sa ma sêtenj mbec tòm gameñ sambob. Magoc ñac sêyob dau bu sêsa si lêñ dabuñ eñ. Asa nanj atac ñandê têtj lau me sôm lau ñatô, nanj hóc amba sa ma tej mbec dom.

Lauwhê sêkêñ whiñ-nya si lêñ

⁹ Aô tac whiñ bu lauwhê sêhêgo dau êñlêc tu ñakwê ñayham-ñayham bu sêsóc-nya dom. Whê ñac si gauc sa pi ñakwê ñaôli atu-tu ma gôlônj ñayham gitôm gol me kôm, ma pi mêtê sênem bocbiñ kêclauñ-nya, bu gêñ hoñ dinañ inj gêñ ñambwa-nya yêc Anötö añgô-nya. ¹⁰ Awhê asa nanj sôm bu nem akinj Anötö, nanj bu kôm mêtê ñayham, dec mêtê dau gitôm inj ndê ñakwê ti gôlônj ñayham.

¹¹ Têtj ndoc lau sêkac sa tu sêlic om-nya, nanj aô tac whiñ bu lauwhê sênem dau dôñ ma sêkêñ danja Anötö ndê yom ñapep, ma sêsóc laungac ñapu. ¹² Aô atac whiñ bu lauwhê sênem dau dôñ, ma gakêñ yao bu ñac sêndôhônj me sênem gôlinj laungac dom. ¹³ Bu Anötö kêmasañ Adam muñ, goc kêmasañ Ewa kêkuc inj. ¹⁴ Ma Sadañ kêsau Adam muñ dom, inj kêsau Ewa e inj kêgili Anötö ndê yom ma kôm sac. ¹⁵ Magoc tiñambu awhê dañ kôc Anötö ndê †Ñgac Nem Lau Si-nya, ma oc tòm bu lauwhê sêtap Anötö ndê mwasinj nem ñac si-nya sa tu ñgac dinañ-nya, ma tu ñac sêsap mêtê dakêñ whiñ-nya ti atac whiñ-nya dôñ, ma sem dabuñ dau ma sêsa si lêñ ti gauc ñayham eñ.

3

Yom pi gôlôwac dabuñ si ñagôlônj

¹ Yom dindec inj yom ñandô. Asa nanj tac whiñ bu ti gôlôwac dabuñ si ñagôlônj,* nanj atac whiñ gwelenj ñayham dañ. ² Bocdinañ ñgac nanj bu yob gôlôwac dabuñ, nanj yob dau ñapep, ma sa ndê lêñ gitêñ e lau dañ gitôm dom bu sêpu inj. Inj nem awhê tigenj, ma kôm gêñ hoñ ti gauc ñawa. Alic bu inj ñgac kainj bocdec. Inj ñgac kôc lau sa ti êmwasiñ ñac-nya, ma ñgac ti gauc gitôm bu êndôhônj lau. ³ I ñ ñgac nôm gêñ êñinj inj-nya dom, ma ñgac tac ñandê-nya me ñgac sôm lau-nya dom. Inj ñgac malô ma inj atac whiñ mone kêlêc dom. ⁴ Ñgac nanj bu yob gôlôwac dabuñ, nanj yob dau ndê balêkoc ñapep e sêsóc inj ñapu ma sêtoc inj sa. ⁵ Ñamalac dañ nanj tòm dom bu nem gôlinj inj dau ndê gôlôwac, nanj oc tòm dom bu nem gôlinj Anötö ndê gôlôwac bocdinañ. ⁶ Ma ñgac nanj gêm dau kwi ma kênj whiñ ñasawa apê eñ, nanj akêñ inj yob gôlôwac dabuñ dom. Bu mboe inj

* **3:1** Yêc 3:1-7 Pol to yom pi gôlôwac dabuñ si ñagôlônj. Yêc Yom Grik inj to episkopos, nanj danem kwi bu 'ñgac ñamata-nya' me 'hetman.' Lau ñatô sem kwi bu 'Bisop.' Bocdinañ Pol ndê yom hêganônj gôlôwac dabuñ si ñagôlônj hoñ gitôm Bisop me Siots Presiden me géyobwaga.

oc toc dau sa e Anötö kênj ñagêyô têtj inj, gitôm inj kênj têtj Sadanj. ⁷ Alic bu inj ñgac nanj gôlôwac dabunj ti lau nanj sêmbo gôlôwac ñalôm dom, nanj honj sêlic inj ñayham. Ma bocdinañ gitôm dom bu lau danj sêpu inj, ma Sadanj oc tôm dom bu ku inj dulu.

⁸ Ma lau nanj bu sênem akinj gôlôwac dabunj,† nanj bocdinañ. Ñac lau nanj sêsa lêtj gitêtj enj ma tu dinañ-ñga lau honj sêtoc ñac sa. Ñac lau tasanj dom, magoc sêsôm yom ñandô enj. Ñac lau sênôm gêtj êñinj ñac-ñga dom, ma lau nanj sênjalê lêtj daêsam tu sêtap awa sa-ñga dom. ⁹ Yom ñandô dakêtj whinj-ñga nanj ñahu sip ñalôm gi, nanj sêsap dôñ ñannga, ma sêsa lêtj gitêtj enj tu bu sêmbo Anötö anjgô-ñga ti atac pa su enj. ¹⁰ Bocdinañ lau nanj mac bu akêtj ñac tu sênem akinj gôlôwac dabunj-ñga, nanj anjahê ñac si lêtj ti sakinj munj, ma lau nanj si giso mbasi, nanj goc sêkôc gwelenj dau. ¹¹ Yom kainj tigenj hêganônj lau dau si lauwhê. Ñac lauwhê ti lêtj solop nanj lau honj sêtoc ñac sa. Ñac sêyob si whasunj bu sêsôm yom bambalinj pi lau ñatô dom, lauwhê gauc ñawa, ma lauwhê nanj lau honj sêkêtj whinj bu gêtj bocke nanj sêkêtj sip ñac amba, nanj ñac oc sêyob ñapep enj. ¹² Ñgac bocke nanj bu nem akinj gôlôwac dabunj, nanj nem awhê tigenj ma nem gôlinj inj ndê awhê ti balêkoc ñapep. ¹³ Lau nanj sem akinj ñapep, nanj oc sêtap waê ñayham sa, ma ñac oc sêlhac ñannga ma atac l u-lu dom tu ñac si sêkêtj whinj Yisu Kilisi-ñga.

Pol whê ndê bapia ñahu sa

¹⁴⁻¹⁵ Aô gakêtj batanj bu ñasawa saunj aô oc watêtj am waloc. Magoc aô gakôc gauc gi lu gi lu, bu mboe gwelenj danj oc hê aô dôñ, ma boc-dinañ dec gato bapia dindêc têtj am. Ma gato yom honj dindêc bu wawhê am nem gauc sa pi lêtj solop tu yac gôlôwac dabunj tanjuc-ñga. Bu yac dati Anötö Tali Ñadau ndê gôlôwac dabunj ma yac datôm alhô ñannga bu tambalanj inj ndê yom ñandô.

Yom tampinj Kilisi-ñga

¹⁶ Ma yac lau nanj tam akinj Anötö, nanj dakêtj whinj yom pi Kilisi, nanj ñahu atu ma sip ñalôm gi. Yomandô! Bu yac dakêtj whinj yom bocdec bu: Inj sip nom meñj ti ñamalac.

Ñalau Dabunj whê inj sa ma têtj asê bu inj ñgac gitêtj.

Ma anjela sêlic inj.

Lau sêhoc ñawaê ñayham asê pi inj yêc nom ñagameñ honj.

Ma lau sêkêtj whinj inj yêc gameñ sambob.

Ma Anötö kôc inj sa, mbu têtj inj ndê gameñ ñawasi-ñga gi.

4

Lau oc sêhu yom ñandô sinj

¹ Ñalau Dabunj têtj asê yêc awê bu têtj têtj ñambu-ñga, lau ñatô oc sêhu yom ñandô dakêtj whinj-ñga sinj. Ma ñac oc sêñkuc Sadanj ndê ñalau sac ti ñac si yom tasanj. ² Lau tasanj oc sêmeñ ma sêndôhônj yom tasanj dau e sêtim lau ñatô ma sêhu yom ñandô sinj. Lau tasanj dinañ sêkôm gêtj dau ti atac pa su, ñahu bu Sadanj pôc ñac si gauc ahuc e sênyalê si giso

† 3:8 Yêc 3:8-13 Pol to yom pi lau bocke nanj bu sênem akinj gôlôwac dabunj. Yêc Yom Grik inj to diakonoï, nanj danem kwi bu 'lau akinj.' Bocdinañ yom dau gic waê lau nanj bu sênem akinj gôlôwac dabunj, gitôm pasto (ngacsakinj), ma lau bata (ol elda), ma dabunjwaga.

dom. ³ Nac sêkêñ yao bu lauwhê ma ngac sênem dau dom, ma sic yao ñac bu sênem gêñ daneñ-nga ñatô dom. Magoc yac lau nañ dakêñ whiñ ma tañkuc yom ñandô, nañ tanyalê bu Anötô kên gêñ daneñ-nga dau bu yac daneñ ti danem danje in. ⁴ Bu gêñ hoñ nañ Anötô kên, nañ gêñ ñayham ma bocdinañ datec dom. Dakôc sa ma danem danje in. ⁵ Anötô ndê yom ma mbec nañ dateñ, nañ gitôm bu kôm gêñ hoñ ti dabuñ.

Pol gêm la Timoti

⁶ Am bu whê yom hoñ dindec sa têtñ am nem asidôwai sêkêñ whiñ-nga, dec am oc ti Yisu Kilisi ndê ngac akiñ-nga ñayham. Tôm am kôm e meñ têtñ kwahic dec, sap yom ñandô dakêñ whiñ-nga dôñ, ma danam wambu yom ñayham nañ yac ac dulu têtñ am, bu gêñ dau oc puc am dôñ bu lhac ñaŋga tôm bêc hoñ. ⁷ Ma miñ ñambwa nañ lau andô nañ sem gauc Anötô, nañ sic dulu têtñ lau wakuc, ma yom ñasawa-nga hoñ, nañ am tec yêc-nga. Yob daôm nem lêtñ ñapep, ma timêtê daôm tu bu ti Anötô ndê ngac gitêtñ-nga. ⁸ Lau nañ sêtîmêtê dau ñamlic tu sêtap licwalô sa tu gêñ nom-nga-nga, nañ oc nem ñac sa ñandô dom. Magoc yac bu datîmêtê dauñ tu dasa Anötô ndê lêtñ gitêtñ-nga, oc nem yac sa ñandô. Oc nem yac sa têtñ kwahic dec, ma têtñ têtñ ñambu-nga bocdinañ.

⁹ Yom dec aô bu wasôm, in yom ñandô ma yom ñayham tu lau hoñ sêkôc sa ma sêkêñ whiñ-nga. ¹⁰ Anötô Tali Njatau kêmasañ lêtñ bu nem lau hoñ si, ma lau nañ sêkêñ whiñ in, nañ sêtap lêtñ dau sa su. Bocdinañ yac dakêñ batañ bu oc datap yom dau ña-ñandô sa, dec dalhac ñaŋga ti dakôm gwelen bu dapuc yom dau dôñ.

¹¹ Êmdôhôn yom hoñ dindec ma ndic atu lau bu sêsôc ñapu. ¹² Yob daôm bu kôm nem gêñ hoñ ñapep, ma lau dan oc sêpu am bu am balê wakuc dom. Yob nem lêtñ mbo-nga, sôm yom ñayham eñ, sap mêtê atac whiñ lau ti kên whiñ-nga dôñ ñaŋga, ma sa nem lêtñ gitêtñ bu têtñ dôhôn ñayham têtñ lau sêkêñ whiñ-nga bu sêlic ma sêñkuc. ¹³ Kên daôm sambuc bu nem akiñ Anötô e tôm aô wahôc asê am. Sam in ndê yom nañ sêto yêc, nañ asê têtñ lau, nem mêtê ñac, ma êmdôhôn ñac.

¹⁴ Muñ-nga, têtñ ndoc lau bata sêkêñ amba sac am, nañ ñac si dan tisa gitôm propet, ma hoc yom asê pi mwasiñ nañ Njalu Dabuñ oc kên têtñ am, tu kôm Anötô ndê gwelen-nga. Kwahic dec aô bu wapuc am dôñ bu kôm nem gwelen ñapañ ña mwasiñ dinañ ña-ñaclai. ¹⁵ Kôc aneñ yom dindec sa ma kôm ñandô sa. Kên nem ñalôm sambuc tu kôm Anötô ndê gwelen-nga, ma lau hoñ oc sêlic am nem gwelen ña-ñandô yêc awê. ¹⁶ Yob daôm nem lêtñ ti yom nañ am kêdôhôn têtñ lau, nañ ñapep. Sap lêtñ ñayham ti yom ñandô dôñ ma lhac ñaŋga, ma am bu kôm bocdinañ, dec am oc tap Anötô ndê mwasiñ nem am si-nga ña-ñandô sa, ma lau nañ sêkôc am nem yom sa, nañ bocdinañ.

5

¹ Am bu nem la ñamalac andô dan, nañ goc sôm yom ñaŋga têtñ in dom. Sôm yom tôm am bu sôm têtñ am daôm damam. Ma nem la balêi wakuc tôm am bu kôm têtñ am daôm nem asimi. ² Lic lauwhê atu-tu tôm am daôm dinam, ma bawhêi nditôm am lhômwêi, ma kôm mêtê ñawasi eñ têtñ ñac.

Yom pi lauwhê sawa

³ Lauwhê sawa naŋ si lau mba tu sênem ŋac sa-ŋga, naŋ toc ŋac sa ŋapep ma nem ŋac sa. ⁴ Magoc awhê sawa daŋ bu ndê balêkoc me puŋgaci ti puwêi sêmbo, goc gwelen sênem iŋ sa-ŋga yêc ŋac amba. Naŋlêŋ dinaŋ ŋac si lêŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga oc nem ŋandô, ma sêd sakiŋ naŋ dinda ti dambai ma pui sêkôm têŋ ŋac muŋ su. Ma lêŋ dinaŋ gic Anötö tandô ŋayham. ⁵ Magoc awhê sawa daŋ naŋ mbo tawasê ma pônđa lau tu sênem iŋ sa-ŋga, naŋ oc teŋ mbec ôbwêc ma ac, ma takwê Anötö bu nem iŋ sa. ⁶ Awhê sawa naŋ êlê mê po dau sa ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham nom-ŋga, naŋ gitôm awhê batê daŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga.

⁷ Am whê yom dindêc sa têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, bu sêsa si lêŋ ŋapep e lau daŋ sêtôm dom bu sêŋgôliŋ yom pi ŋac. ⁸ Asa naŋ sôm bu iŋ kêŋ whiŋ Yisu, magoc gêm dinda lu damba me iŋ dau ndê lau sa dom, naŋ tôc asê bu iŋ ndê kêŋ whiŋ iŋ gêŋ tasan, ma kôm mêtê sac sambuc hôc gêlêc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ si mêtê sac su.

⁹ Mac bu akêŋ awhê sawa daŋ ndê ŋaê sip lauwhê sawa si ŋadênaŋ,* goc gauc nem gêŋ bocdec. Iŋ bu ndê yala hôc gêlêc 60 su, naŋ goc gitôm bu mac akêŋ iŋ ndê ŋaê sip lauwhê sawa si ŋadênaŋ. Ma alic bu iŋ awhê naŋ sap iŋ nakweŋ dôŋ ŋapep têŋ ndoc iŋ mbo tali. ¹⁰ Ma iŋ awhê naŋ lau hoŋ sêtoc iŋ sa bu iŋ awhê kôm mêtê ŋayham-ŋga. Iŋ yob ndê balêkoc ŋapep, iŋ awhê kôc lau sa ti êmwasiŋ ŋac-ŋga, ma iŋ gêm akiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, gitôm iŋ kêgwiniŋ dau ma kêgwasiŋ ŋac gahi. Ma iŋ awhê naŋ êlê mê gêm lau ti ŋawapac sa, ma kôm gwelen ŋayham daêsam whiŋ bocdinaŋ. Awhê sawa naŋ ndê lêŋ ŋayham gitôm dinaŋ, naŋ akêŋ iŋ ndê ŋaê sip lauwhê sawa si ŋadênaŋ.

¹¹ Magoc lauwhê wakuc naŋ sêti lauwhê sawa, naŋ akêŋ ŋac si ŋaê sip ŋadênaŋ dom. Têŋ ŋamata-ŋga ŋac oc sêkêŋ si atac whiŋ ma sêmatiŋ pwac bu sênem akiŋ Kilisi, magoc mboe ŋasawa sauŋ ŋac oc ŋalôm pwê bu sênem ŋgac tiyham. ¹² Ŋac bu sêkôm bocdinaŋ, dec tôm ŋac sic si pwac dinaŋ popoc ma sêkôm giso atu. ¹³ Ma gêŋ ŋatô whiŋ. Lauwhê sawa wakuc ŋatô sêsa lêŋ oyom-ŋga e tidôŋ ŋac. Ŋac atac whiŋ bu sêŋsêlêŋ sêlom-sêlom andu, ma sêsec gameŋ ti sêuŋ lau ŋatô si yom sa. Ŋac sêsôm yom daêsam so yom ŋayham dasôm-ŋga. ¹⁴ Tu dinaŋ-ŋga dec aô êlê mê gakêŋ ŋagôliŋ têŋ lauwhê sawa wakuc bu sênem ŋgac tiyham, sêkôc balêkoc, ma sêyob si andu ti si lau. Ma bocdinaŋ oc nditôm dom bu yac neŋ ŋacyo daŋ sôm yom bu pu yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ lêŋ. ¹⁵ Aô gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu lauwhê sawa ŋatô sêhu Anötö siŋ su, ma sêsa Sadaŋ ndê lêŋ.

¹⁶ Mac lauwhê naŋ akêŋ whiŋ Yisu, naŋ aŋgô. Awhê sawa daŋ bu mbo mac nem toŋ, dec mac anem iŋ sa andic ŋawaê. Ma bocdinaŋ oc kêŋ ŋawapac têŋ gôlôwac dabuŋ dom, ma lauwhê sawa naŋ sêpônđa dau ŋandô, naŋ gôlôwac dau oc tôm bu sênem ŋac sa.

Yom pi lau bata

¹⁷ Lau bata naŋ sêkêŋ dau sambuc ma sem gôliŋ gôlôwac dabuŋ ŋapep, naŋ datoc ŋac sa êŋlêc. Ma ŋac naŋ sem mêtê ti sêndôhôn lau, naŋ yom

* 5:9 Pol to yom pi lauwhê sawa si ŋadênaŋ, magoc iŋ tôc ŋadênaŋ dau ŋahu tiawê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu ŋadênaŋ dau gic waê lauwhê sawa hoŋ naŋ gôlôwac dabuŋ Epes-ŋga sêyob ti sem sa - alic ŋabatiŋ 16. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lauwhê naŋ si ŋaê yêc ŋadênaŋ, naŋ sêkêŋ dau sambuc tu sênem akiŋ Yisu ma gôlôwac dabuŋ-ŋga (ŋabatiŋ 5, 10 ma 11).

dindec hêganônɔŋ ɲac solop. ¹⁸ Gauc nem Anötö ndê yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Têŋ ndoc mac akêŋ makao sêkôm gwelenɔŋ bolom-ɲga, naŋ asô ɲac tôkwa ahuc dom. Sênenɔŋ bolom ɲatô ô ɲac si gwelenɔŋ. *[Diut 25:4]*

Ma yac neŋ yom danɔŋ tiyham yêc bocdec, “Asa naŋ bu kôm gwelenɔŋ, naŋ akêŋ inɔŋ ndê ɲaôli têŋ inɔŋ ɲapep.” ¹⁹ ɲamalac tigenɔŋ bu êŋgôlinɔŋ yom pi ɲgac bata danɔŋ, naŋ am ɲgô inɔŋ ndê yom dau dom. Magoc lu me tö bu sêpuc inɔŋ ndê yom dau dôŋ, naŋ goc êmatôc yom dau. ²⁰ Am bu tap sa bu yom ɲandô, dec sôm ɲgac bata dau yêc lau hoŋ aŋgô-ɲga, bu lau sêlic ma sêtôc dau.

Pol gêm la Timoti

²¹ Yêc Anötö lu Yisu Kilisi ma aŋela naŋ Anötö kêyalinɔŋ ɲac sa, naŋ si aŋgô-ɲga, naŋ wasôm têŋ am bu êmkuc aneŋ yom hoŋ dindec, ma kôm mêtê ɲayham eŋ têŋ lau hoŋ. Lhac whinɔŋ lau toŋ danɔŋ, ma lic toŋ danɔŋ sac dom. ²² Am bu êmyalinɔŋ lau ɲatô sa tu sêkôm gwelenɔŋ-ɲga, dec êmsahê ɲac si lêŋ munɔŋ, ma kêŋ amam sac ɲac sep dom. Ma yob daôm bu sa nem lêŋ ɲawasi eŋ. Ndic ahê lau naŋ sêkôm mêtê sac, bu wêkainɔŋ ɲac si sac ɲagêyô dom.

²³ Nôm bu ɲambwa dom. Nôm wain ɲagec tu am ɲatac-ɲga. Ma oc nem am sa tu am nem gêmbac naŋ kôm am ɲapaŋ-ɲga.

Mêtê hoŋ naŋ lau sêkôm oc meŋ tiawê

²⁴ Lau ɲatô si mêtê sac yêc awê, ma bocdinaŋ ɲac si yom pi undambê gi su, ma Anötö kêmasaŋ ɲagêyô su bu kêŋ têŋ ɲac têŋ têm ɲambu-ɲga. Ma lau ɲatô si sac yêc sinɔŋ dau têŋ kwahic dec, magoc oc meŋ sa tiawê têŋ têm ɲambu-ɲga, ma sêtap si ɲagêyô sa. ²⁵ Ma ɲalêŋ tigenɔŋ, lau gitêŋ ɲatô si mêtê ɲayham yêc awê. Ma mêtê ɲayham naŋ kwahic dec yêc awê dom, naŋ oc tôm dom bu yêc sinɔŋ dau ɲapaŋ. Oc sa meŋ tiawê.

6

Yom pi lau akiŋ ɲambwa

¹ Sôm têŋ lau akiŋ ɲambwa naŋ sêkêŋ whinɔŋ Yisu, bu sêsôc si ɲadaui ɲapu, ma sêtoc ɲac sa ɲapep. ɲac bu sêkôm dom, goc lau naŋ sêlic, naŋ oc sêpu Anötö ndê ɲaê ti yom naŋ yac tandôhônɔŋ pi inɔŋ. ² Ma ɲgac akiŋ danɔŋ bu ndê ɲadau kêŋ whinɔŋ Yisu whinɔŋ, goc sôm têŋ ɲgac akiŋ dau bu toc dau sa têŋ inɔŋ ndê ɲadau bu inɔŋ sêti asidôwa tu inɔŋ si sêkêŋ whinɔŋ-ɲga lec dom. Magoc inɔŋ nem akiŋ inɔŋ ndê ɲadau ɲapep eŋ, ɲahu bu inɔŋ ndê gwelenɔŋ oc nem ndê asidôwa kêŋ whinɔŋ-ɲga naŋ Anötö tac whinɔŋ, naŋ sa.

Puc pi lau naŋ sêndôhônɔŋ yom tasanɔŋ

Êmdôhônɔŋ yom hoŋ dindec têŋ lau sêkêŋ whinɔŋ-ɲga, ma êmgilí ɲac bu sêŋkuc ɲapep. ³ ɲamalac danɔŋ bu êndôhônɔŋ yom naŋ so aneŋ yom naŋ gato sip bapia dindec, me so yom ɲandô naŋ Pômdau Yisu Kilisi dau kêdôhônɔŋ, me so yom naŋ tandôhônɔŋ pi Anötö ndê lêŋ, naŋ tôc asê bocdec bu. ⁴ Inɔŋ ɲgac toc dau sa-ɲga, ma kêyalê gêŋ danɔŋ ɲapep dom. Inɔŋ tac whinɔŋ yom agwa-agwa ɲambwa, ma yom naŋ kôm lau sêsenɔŋ dau. Tu yom kainɔŋ dinaŋ-ɲga dec lau sem lêmunɔŋ dau, sic dau, sêsôm yom sac-sac pi dau, ma sêkôc gauc sac pi si asidôwai. ⁵ Lau kainɔŋ dinaŋ si gauc kêŋsônɔŋ, ma sêsenɔŋ dau

ņapaņ. Yom ņandô daņ yêc ņac si ņalôm dom. Ȇac gauc gêm bu lêtņ danem akiņ Anôtô-ņga ti lêtņ sêtap awa sa-ņga ņambwa.

Yom pi lêtņ atac whiņ mone-ņga

⁶ Magoc yac bu danem akiņ Anôtô ma atac ņayham pi gêtņ bocke naņ iņ bu kêtņ têtņ yac, naņ gitôm datap awa ņandô sa su. ⁷ Bu têtņ têm dinaņi sêkôc yac, naņ dahôc asê amanį sawa, ma dambac ndu ti amanį sawa bocdinaņ. ⁸ Magoc gêtņ daneņ-ņga ti ņakwê bu yêc yac-ņga, dec yac atac ņayham pi gêtņ dau. ⁹ Lau naņ atac whiņ bu sêti lau ti lêlôm, naņ si atac whiņ dinaņi oc ti lêtņ Sadaj êntôm ņac-ņga, ma ņac oc sêpeņ ma sêsip iņ ndê akô sêndi. Ȇac oc tagatu gêtņ daêsam, ma sêsa lêtņ gauc mbasi-ņga tu sêtap gêtņ dau sa-ņga, e kôm ņac sêtisac ma sêniņga. ¹⁰ Sac daêsam ņahu yêc lêtņ atac whiņ mone-ņga. Lau ņatô sêhu si sêkêtņ whiņ siņ su, ņahu bu mêtê atac whiņ mone-ņga gêm ņac ahuc sambuc. Ma tu dinaņ-ņga dec ņawapac daêsam tap ņac sa.

Pol gic yomsu Timoti

¹¹ O Anôtô ndê ņgac, am ņgô su naņ. Ndic ahê mêtê sac hoņ dinaņ. Êmsahê ņaņga bu kôm mêtê gitêtņ ma sa Anôtô ndê lêtņ eņ. Sap nem kêtņ whiņ ti mêtê atac whiņ lau-ņga dôtņ, puc daôm dôtņ bu kôm Anôtô ndê gwelêņ ma lic ņakam sa dom, ma mbo ti nem lêtņ malô eņ. ¹² Lhac ņaņga ma ndic siņ têtņ lêtôm hoņ naņ bu ku am nem kêtņ whiņ dulu. Muņ-ņga lê am hoc yom asê yêc lau daêsam aņgô-ņga bu am kêtņ whiņ Yisu Kilisi. Gêtņ dau tôc asê bu am tap Anôtô ndê galem ndôc tamli ņapaņ-ņga sa su. Bocdinaņ sap galem dau ņa-ņandô dôtņ ņaņga eņ. ¹³ Yêc Yisu Kilisi, naņ sôm ndê yom asê solop têtņ Pontias Pailot, ma yêc Anôtô naņ kêtņ gêtņ hoņ sêmbo tali, naņ aņgô-ņga, aô wandic atu am bocdec bu. ¹⁴ Yom hoņ naņ aô gac atu am, naņ êmkuc ņapep, ma sa nem lêtņ solop ti dabuņ eņ, e yac neņ Pômdau Yisu Kilisi mbu meņ hôc asê, ¹⁵ têtņ ndoc naņ Anôtô kêyalij sa su.

Tampiņ Anôtô dandic ņawaê. Iņ tigenį iņ gêtņ hoņ ņadau. Iņ kiņ hoņ si Kiņ, ma pômdau hoņ si Pômdau. ¹⁶ Iņ mbo titêm-titêm ma oc pacndê dom. Iņ ndôc ndê ņawê atu ņalôm, tôm dom bu ņamalac daņ tigasuc ņawê dau me lic iņ. Iņ ndê waê ņayham ti iņ ndê ņaclai atu oc yêc ņapaņ. Yomandô!

¹⁷ Sôm têtņ lau ti lêlôm bu sêtoc dau sa dom ma takwê ņac si awa nom-ņga bu nem ņac sa lec dom. Bu awa iņ gêtņ yêc ņapaņ-ņga dom, oc niņga. Ndic atu ņac bu takwê Anôtô naņ kêmwasij yac ņa gêtņ daêsam tu kôm yac atac ņayham-ņga. ¹⁸ Ma ndic atu ņac bu sêkôm mêtê ņayham eņ têtņ lau hoņ, ma bu sêkêtņ si awa ti wapa tu bu sênem lau ņatô sa, ma sêmwasij ņac-ņga. ¹⁹ Sêkôm bocdinaņ dec ņac oc sêpo si awa ņandô sa yêc undambê tu têm ņambu-ņga-ņga, naņ ņac oc sêtap lêtņ ņandô dandôc taņli-ņga sa.

²⁰ O Timoti. Gwelêņ ti yom ņandô hoņ naņ Anôtô kêtņ sip am amam, naņ yob ņapep eņ. Ndic ahê lau naņ sêsap yom ņambwa-ņambwa dôtņ, ma sêndôhôtņ yom naņ so yom ņandô. Lau dau gauc gêm bu ņac sêtap gauc ņandô sa, magoc mba. ²¹ Lau naņ sêkêtņ whiņ yom tasaņ dinaņ, naņ sêhu si sêkêtņ whiņ Yisu siņ su.

Anôtô ndê mwasij têtņ mac.

Pol ndê bapia tilu-nga têt Timoti Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pol ndöc gapocwalô ndöc Rom, ma kêsahê bu ñasawa sauñ oc sêndic inj ndu, dec to ndê bapia tilu-nga dindéc têt Timoti. Pol tac whiñ Timoti ndu andô, ma to bapia dindéc bu puc inj dôñ bu lhac ñannga, ma maya dau me töc dau dom bu hoc ñawaê ñayham asê. Inj tac whiñ bu Timoti lhac gitôm Yisu ndê ñgac siñ-nga ñayham danj. Ma Pol gêm la Timoti bu yob dau tu mêtê sac tidau-tidau nanj oc êñsôwec tiatu têt têt ñambu-nga, ma kêtñ puc inj pi kédôhônwaga tasanj.

Pol gic hu ndê bapia

¹ Aô Pol, nanj gati Yisu Kilisi ndê †apospel kékuc Anötö ndê atac whiñ. Inj gic bata bu lau nanj sêkêtñ whiñ Yisu Kilisi oc sêtap señ sêndöc tali-nga sa, dec kêyalinj aô sa gati aposel, bu wahoc yom dau asê têtñ lau. ² Gato bapia dindéc têtñ aneñ atunñgac tac whiñ-nga, am Timoti. Mwasinj ti tawalô ma yom malô akêtñ Damanj Anötö lu yac neñ Pômdau Yisu Kilisi têtñ am.

Pol puc Timoti dôñ

³ Aô gam akinj Anötö tòm damanj sêkôm, ma galhac inj anğô-nga ti atac pa su tu aneñ lêtñ-nga. Ma tòm ôbwêc ti acsalô, aô gauc gêm am yêc aneñ mbec ñalôm, ma aô gam danje Anötö tu am-nga. ⁴ Aô gauc gêm ndoc nanj hêclu dahu dauñ siñ, ma am tanj. Tu dinanj-nga aô tac whiñ bu walic am tiyham, oc kôm aô atac ñayham sa. ⁵ Ma aô gauc gêm am nem lêtñ kêtñ whiñ ñannga-nga. Aô kayalê bu am nem pômwê Lois lu dinam Yunis sêkêtñ whiñ ñannga, ma gakêtñ whiñ bu am kékuc injlu si lêtñ. ⁶ Tu dinanj-nga dec aô bu waterj am bu gauc nem Anötö ndê mwasinj nanj am kôc têtñ ndoc aô gakêtñ amanj sac am. Lhac ñannga ma kôm gwelenj ña mwasinj dau ña-ñaclai, gitôm am kôm ya golom tiatu. ⁷ Anötö kêtñ ndê Ñalau têtñ yac, ma bocdinañ dec datöc dauñ tu sake-nga? Inj kêtñ ndê Ñalau tu kêtñ ñaclai têtñ yac, ma tu dambo ti mêtê atac whiñ lau-nga, ma dayob dauñ neñ lêtñ-nga.

⁸ Bocdinañ mayam daôm tu hoc yom asê pi yac neñ Pômdau-nga dom. Ma mayam tu aô gandöc gapocwalô tu inj-nga dom. Mba! Lhac ñannga whiñ aô ma hêclu dahöc ñawapac tu Yisu ndê ñawaê ñayham-nga, tòm Anötö dau kêtñ ndê ñaclai bu puc hêclu dôñ. ⁹ Inj gêm yac si ma kêgalêm yac sa bu dasa inj ndê lêtñ dabunj. Inj kôm gêtñ dau tu yac neñ ñayham danj-nga dom. Magoc inj kôm tu inj dau ndê mêtê atac whiñ ti êmwasiñ yac-nga. Têtñ têtñ inj kêtñ undambê ti nom su dom, nanj inj kêmatinj yom tidônj bu êmwasiñ yac tu Yisu Kilisi-nga. ¹⁰ Ma yac neñ †Ñgac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi meñ hóc asê nom su, dec Anötö ndê mwasinj dau meñ tiawê. Ma ñawaê ñayham töc asê bu Yisu Kilisi ku ñaclai dambac ndu-nga dulu, ma inj ti yac neñ señ sêndöc tanli ñapanj-nga. ¹¹ Ma tu ñawaê ñayham dau-nga, dec Anötö kêyalinj aô sa gati ñgac ahenj-nga ma aposel, ma kêkinj aô bu wandôhônj lau. ¹² Tu dinanj-nga dec gahöc ñawapac dindéc. Magoc aô mayanj dauñ dom, galhac ti atac pa su. Ñahu bu aô gakêtñ whiñ Yisu

Kilisi, ma aö kayalê in tidôn. Ma gakêñ dauñ ti neñ gêñ hoñ sip in amba, ma gakêñ whiñ bu in gitôm bu yob ñapep e bêc ñambu-nga.

¹³ Yom ñandô nan aö kadôhôn têt am, nan kôc dôn gitôm dôhôn ñayham bu êndôhôn têt lau. Ma lêtñ dakêñ whiñ-nga ti atac whiñ asidôwai-nga, nan gic lau sêkêñ whiñ Yisu Kilisi-nga ñawaê, nan am sap dôn ñanğa. ¹⁴ Ñalau Dabuñ nan mbo yac lau dakêñ whiñ-nga neñ ñalôm, nan puc am dôn bu yob yom ñandô dakêñ whiñ-nga nan aö gakêñ sip am amam su.

¹⁵ Am kêyalê bu Pigelas lu Hemogene ma lau Esia-nga hoñ nan sêmbo malac Rom, nan sêhu aö siñ su. ¹⁶ Magoc aö wateñ Pômdau bu tawalô Onesiporas ti ndê gôlôwac hoñ, ñahu bu in gêm aö sa tidim daêsam. Ma in maya tu aö gandôc gapocwalô-nga dom. ¹⁷ Têtñ ndoc in hóc asê malac Rom, nan kêsalê aö ñanğa e tap aö sa. ¹⁸ Ma am kêyalê su bu têtñ ndoc aö gambo malac Epesas, nan in gêm aö sa daêsam. Tu dinan-nga aö wateñ Pômdau bu tawalô in, ma nem in sa têtñ bêc ñambu-nga.

2

¹ Bocdinañ aneñ balê, lhac ñanğa tôm Yisu Kilisi ndê mwasiñ puc am dôn. ² Yom nan aö gahoc asê yêc lau daêsam anğô-nga, nan am ngô su ma kêyalê. Kwahic dec aö bu wasôm têt am bu êmyaliñ lau ñatô sa, nan sêsap Kilisi ma yom ñandô dôn ñanğa, ma êmdôhôn yom dau têtñ ñac e sênjalê tidôn, goc sêkôm gwelenj sêwhiñ am ma sêndôhôn lau ñatô.

³ Lhac ñanğa ma hóc ñawapac whiñ yac, tôm Yisu Kilisi ndê ñgac siñ-nga ñayham dan. ⁴ ñgac siñ-nga ñayham kôc gauc pi in ndê gwelenj ndic siñ-nga ñapan, ma hêgo dau tu gêtñ ñatô-nga dom. Ñahu bu in bu kôm gêtñ hoñ tôm in ndê ñadau tac whiñ. ⁵ Ma ñalêtñ tigerj, asa nan kêtî whiñ lau nan sênti tu sêhóc gêgêlêc dandi-nga, nan kêtî kékuc ñagôlinj solop. In bu êñkuc ñagôlinj dom, dec oc tôm dom bu in kôc ñaôli nan gic waê ñgac ñamata-nga. ⁶ Ma ñalêtñ solop bu ñgac gwelenj andô kôc gêtñ ñandô tu neñ-nga yêc ndê ôm tiñamata. ⁷ Kôc gauc pi aneñ yom hoñ dindec, bu Pômdau oc whê am nem gauc sa pi yom dau ñahu.

⁸ Am bu hóc ñawapac, dec gauc nem Yisu Kilisi nan sa akêñ Dawid ndê tonj, nan Anötô unj in sa akêñ lau batê-nga. Ñawaê ñayham nan aö gahoc asê, nan ñahu in dau. ⁹ Tu ñawaê ñayham dau-nga, dec gahóc ñawapac ma sêsô aö dôn ña sen gitôm ñgac sac dan. Ñac sêsô aö dôn, magoc oc tôm dom bu sêsô Anötô ndê yom dôn. ¹⁰ Aö galic ñayham bu wahóc ñawapac, tu bu wanem lau nan Anötô kêyaliñ ñac sa muñ su, nan sa. Aö bu watôc señ têtñ ñac bu sêtap Anötô ndê mwasiñ nem ñac si-nga sa tu Yisu Kilisi-nga, ma sêndôc tali ñapan yêc Anötô ndê gameñ ñawê-nga.

¹¹ Yom dindec in yom ñandô solop:

Yac bu dambac ndu dawhiñ Yisu, oc dambo tanli dawhiñ in bocdinañ.

¹² Yac bu dalhac ñanğa têtñ ndoc ñawapac tap yac sa, dec yac oc danem gôlinj dawhiñ in.

Yac bu dasôm bu dati in ndê dom ma dasêc in ahuc, dec in oc sêc yac ahuc bocdinañ.

¹³ Yac bu dakêñ whiñ gwalec, tigerj Yisu in Yom Ñandô Ñadau, ma yom bocke nan in gic bata tu yac-nga, nan oc kôm ñandô sa. Ñahu bu in gitôm dom bu sêc dau ndê yom ahuc.

Anötô ndê lau gwelenj-nga si lêtñ

¹⁴ Yom hoŋ dindec, am kêŋ lhac gôlôwac dabuŋ si gauc ŋapan e tidôŋ ŋac. Yêc Anötö aŋgô-ŋga kêŋ puc ŋac bu sêseŋ dandi tu yom ŋambwa-ŋambwa-ŋga dom. Ŋac bu sêseŋ dau, dec oc ŋandô mba, ma oc kôm lau ŋatô si sêkêŋ whiŋ tisac. ¹⁵ Êmsahê ŋanga bu kôm nem gwelen hoŋ bu ndic Anötö tandô ŋayham. Ma iŋ oc lic am gitôm ŋgac gwelen-ŋga ŋayham naŋ whê iŋ ndê yom ŋandô sa ŋapep, ma gêŋ daŋ oc kôm am mayam daôm dom. ¹⁶ Ndic ahê lau naŋ sêŋlhiŋ Anötö siŋ ma sem yomgalôm pi gêŋ ŋambwa-ŋambwa nom-ŋga ŋapan. Bu lau naŋ sêsap yom kaiŋ dinaŋ dôŋ, naŋ si mêtê sac oc êŋsôwec tiatu ŋapan e sêhu Anötö siŋ gacgeŋ. ¹⁷ Ma yom dau oc tiapa ma kôm lau sêtisac, nditôm gambocbôm sac naŋ gêŋ lau tidac-tidac. Himeneus lu Piletus sêmbo lau dinaŋ si toŋ ŋalôm. ¹⁸ Iŋlu sêhu yom ŋandô siŋ su. Sêsôm têŋ lau bu ndoc lau sêtisa akêŋ lau batê-ŋga meŋ hóc asê su. Ma bocdinaŋ sêkôm lau ŋatô si sêkêŋ whiŋ tisac.

¹⁹ Magoc Anötö ndê yom ŋandô iŋ gitôm alhò ŋanga, naŋ iŋ po iŋ ndê gôlôwac dabuŋ sa sêlhac ŋahô. Ma iŋ kêŋ yom ŋalhô dinda lu têŋ yac bocdec bu, “Lau naŋ sêti Pômdau ndê lau, naŋ iŋ kêyalê ŋac hoŋ tidôŋ,” ma “Lau hoŋ naŋ sêsôm bu sêkêŋ whiŋ Pômdau, naŋ sêhu mêtê sac hoŋ siŋ maŋ.”

²⁰ Wapa gwelen-ŋga tidau-tidau yêc ŋgac ti lêlôm ndê andu ŋalôm. Ŋatô gic waê gwelen tiwaê, ma ŋatô gic waê gwelen bambaliŋ. Gêŋ tiwaê sêmasaŋ ŋa gol ma silba, ma gêŋ waêmbe sêmasaŋ ŋa a me nom. ²¹ Ma yêc yac ŋamalac bocdinaŋ. Mêtê daêsam yêc tu taŋkuc-ŋga. Asa naŋ timêtê dau ŋapep ma hu mêtê sac hoŋ siŋ, naŋ gitôm gêŋ naŋ sêmasaŋ ŋa gol ma silba. Iŋ oc ti ŋgac akiŋ ŋayham ma dabuŋ bu nem akiŋ yac neŋ Ŋadau, ma iŋ oc tôm bu kôm gwelen ŋayham-ŋayham daêsam.

²² Mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga naŋ balêi sêkôm, naŋ hu siŋ gacgeŋ. Ma êmkuc lêŋ gitêŋ ti mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga ti atac whiŋ lau-ŋga ma lêŋ yom malô-ŋga, tôm lau naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau sêkôm ti ŋalôm ŋawasi eŋ. ²³ Lau naŋ sêseŋ dau tu yom gauc mbasi-ŋga, naŋ ndic sôŋ daôm whiŋ ŋac dom. Bu yom kaiŋ dinaŋ oc li lau sa ma sêkêŋ kisa dandi.

²⁴ Asa naŋ bu ti Pômdau ndê ŋgac akiŋ ŋayham, naŋ ndic ahê yom naŋ kôm lau sêseŋ dau-ŋga maŋ. Ma iŋ kóc ndê ŋalôm dôŋ ma tac ŋandê ŋagahô tu gêŋ naŋ lau sêkôm têŋ iŋ-ŋga, naŋ dom. Ŋayham bu iŋ ŋgac tigac naŋ gitôm bu êndôhôn lau ŋatô, ma iŋ kôm mêtê malô ti ŋayham têŋ lau hoŋ. ²⁵ Lau naŋ bu sêseŋ Anötö ndê yom ŋandô, naŋ goc iŋ oc êndôhôn ŋac ti ndê ŋalôm malô, bu mboe Anötö oc kêŋ ŋac sênem si ŋalôm kwi, ma whê ŋac si gauc sa e sêŋyalê yom ŋandô. ²⁶ Ŋac oc sêŋyalê bu muŋ-ŋga sêpeŋ sêsip Sadaŋ ndê akô si, ma sêti iŋ ndê lau akiŋ ŋambwa naŋ sêkôm tôm iŋ atac whiŋ. Magoc ŋac bu si gauc sa ma sênem dau kwi, dec oc tôm bu sêhu Sadaŋ siŋ ma sêsa Anötö ndê lêŋ.

3

Mêtê sac têm ŋambu-ŋga-ŋga

¹ Aô wasôm têŋ am bu têŋ têm ŋambu-ŋga mêtê sac daêsam oc meŋ sa.

² Lau oc atac whiŋ dau ma atac whiŋ mone hóc gêlêc, ŋac oc sêpo dau sa ma sêsôm yom sêtoc dau sa-ŋga daêsam, sêsôm yom sac-sac daêsam,

danɣapêc têtɣ damba ti dindai, sênem danɣe lau nanɣ sêkêɣ gêtɣ têtɣ ɳac-ɳga dom, ma sêtêc mêtê dabuɳ ti mêtê gitêtɣ. ³ ɳac oc atac whiɳ lau dom ma sêsôm yom sac pi ɳac, ma ɳac oc sêsuc lau ɳatô si yom kwi dom. ɳac oc sênem gôliɳ dau si lêtɣ ɳapep dom, sêkôm gêtɣ hoɳ bambaliɳ tôm si atac whiɳ, sêndic lau ti sêkôm ɳac ɳayom, ma sêtêc mêtê ɳayham ti gêtɣ ɳayham hoɳ. ⁴ ɳac lau sêpêtɣ biakiɳ-ɳga, lau nanɣ si lêtɣ sarɳalaɳ, ma lau sêtoc dau sa-ɳga. ɳac atac whiɳ Anötô dom, tigeɳ ɳac atac whiɳ gêtɣ ɳayham-ɳayham nom-ɳga hôc gêlêc su. ⁵ ɳac sêsa si lêtɣ gitôm sem akiɳ Anötô, tigeɳ sêsêc iɳ ndê ɳaclai ahuc. Am mbo ahê lau kaiɳ dinaɳ hoɳ. ⁶ Bu ɳac si lau ɳatô sêmbac yom lau e lau dau sêkôc ɳac sa. Ma sêndôhôn ɳac si yom tasanɣ têtɣ lauwhê gauc babalê, e lauwhê dau sêsôc ɳac si yom ɳapu. Lauwhê kaiɳ dinaɳ mêtê sac ti mêtê ɳalôm ɳagalac-ɳga gêm ɳac si ɳalôm ahuc. ⁷ ɳac atac whiɳ bu sêɳgô yom daêsam, ma tac whiɳ bu lau sêndôhôn ɳac, magoc ɳac si gauc sa dom pi yom bocke iɳ yom ɳandô. ⁸ Kêdôhônɣwaga tasanɣ dinaɳ sêkêɣ kisa yom ɳandô tôm Yanis lu Yambres sêkêɣ kisa Moses.* ɳac si gauc tisac su, ma ɳac si sêkêɣ whiɳ Anötô mbasi sambuc. ⁹ Magoc ɳac si gwelenɣ oc nem ɳandô dom, ɳahu bu lau tiguaɳ hoɳ oc sêɳyalê bu ɳac si lêtɣ iɳ lêtɣ gauc mbasi-ɳga, tôm Yanis lu Yambres si lêtɣ.

Pol gêm la Timoti

¹⁰ Am daôm kêyalê aô tidônɣ. Am kêyalê yom hoɳ nanɣ aô kadôhônɣ, ti aneɳ lêtɣ gambo-ɳga, ma ɳahu bocke dec gakôm gwelenɣ, aneɳ lêtɣ gakêɳ whiɳ-ɳga ti atac whiɳ lau-ɳga, ma lêtɣ galhac ɳanɳga ma gahôc ɳawapac ti atac malô-ɳga. ¹¹ Am kêyalê gêtɣ hoɳ nanɣ hôc asê aô yêc malac Antiok, malac Aikoniam ma malac Listra, ma ɳawapac ti ɳandê hoɳ nanɣ aô gahôc. Magoc Pômdau kêgaho aô su yêc gêtɣ hoɳ dinaɳ. ¹² Yomandô wasôm têtɣ am. Lau hoɳ nanɣ sêkêɣ whiɳ Yisu Kilisi, ma atac whiɳ bu sêsa lêtɣ gitêtɣ, nanɣ lau oc sêkêɣ kisa ɳac bocdinaɳ. ¹³ Ma lau sac ti lau tasanɣ si lêtɣ sac oc tisac sambuc. ɳac oc sêɳsau lau ma lau oc sêɳsau ɳac.

¹⁴ Ma am daôm, yom nanɣ am kêdôhônɣ ma kêɳ whiɳ su, nanɣ sap dôɳ. ɳahu bu lau nanɣ sêndôhônɣ am, nanɣ am kêyalê ɳac ti ɳac si lêtɣ gitêtɣ su. ¹⁵ Têtɣ ndoc am mbo balê, nanɣ am kêyalê Anötô ndê yom dabuɳ nanɣ sêto yêc nanɣ. Yom dau gitôm bu kêɳ gauc têtɣ yac e dakêɳ whiɳ Yisu Kilisi ma datap Anötô ndê mwasinɳ nem lau si-ɳga sa. ¹⁶ Ma Anötô ndê yom hoɳ nanɣ sêto yêc nanɣ, iɳ ndê ɳalau gêm gôliɳ lau dec sêto. Bocdinaɳ yom dau iɳ ɳayham bu tandôhônɣ têtɣ lau, tu datoc lau si giso asê ma tamatôc ɳac-ɳga, ma tu dawhê Anötô ndê lêtɣ gitêtɣ sa-ɳga. ¹⁷ Yac dakôm bocdinaɳ tu bu Anötô ndê lau sêɳyalê iɳ ndê yom hoɳ tidônɣ, ma yom dau nem ɳac sa e sêkôm si gêtɣ sambob ɳapep eɳ.

4

¹ Am kêyalê bu Yisu Kilisi oc mbu meɳ ti ɳaclai atu bu nem gôliɳ gêtɣ hoɳ, ma iɳ oc êɳsahê lau tali ma lau batê pi ɳac si mêtê. Yêc iɳ anɳô-ɳga, ma yêc Anötô anɳô-ɳga, aô bu wandic yomsu am bocdec bu. ² Nem mêtê lau, ma whê Anötô ndê yom sa têtɣ ɳac tôm têm hoɳ. Kêɳ puc lau bu

* **3:8** Yanis lu Yambres - ɳgac lu dinaɳ si ɳaê yac oc datap sa yêc Yom Lêɳsêm Akwa dom. Magoc lau ɳatô gauc gêm bu iɳlu ɳgac mbectoma lu nanɣ sêkôm gêtɣ dalô bu sêhóc gêlêc gêtɣ dalô nanɣ Moses kôm. Alic Eks 7:11, 22; ma 9:11.

sêkôm sac dom, ma ñac nañ sêkôm giso, nañ tôc ñac si giso asê e sêkac si ñalôm kwi. Êmgilí lau hoñ bu sêlhac ñannga. Puc daôm dôñ ma lhac ñannga ti atac pa su. Ma whê gêñ hoñ sa yêc awê têt lau. ³ Bu têt oc meñ sa, nañ lau oc sêtec bu sêngô yom ñandô pi Anötô ndê lêt. Magoc ñac oc atac whiñ bu sêngô yom nañ puc ñac dôñ bu sêkôm mêtê sac-sac tòm ñac dau si atac whiñ. Tu dinañ-ñga dec ñac oc sêsap kêdôhônwaga tasan dôñ, ma sêhê danga ñac si yom ñapep eñ. ⁴ Ñac oc sêpôc dangasuy ahuc têt yom ñandô, ma tac whiñ bu sêngô lau andô si miñ ñambwa-ñambwa.

⁵ Magoc am ñgac daôm ñgô. Yob daôm bu kôm gêñ hoñ ti gauc eñ. Hôc ñawapac ti atac pa su, hoc ñawaê ñayham asê têt lau, ma kôm am nem gwelen nem akiñ Anötô-ñga hoñ ñapep ma ti atac whiñ.

⁶ Ma aô dauñ dec, kasahê bu têt meñ kêpiñ bu wahu nom dindec siñ. Aneñ têt wambo nom-ñga gitôm lacihu wain-ñga nañ sêkêc pi alta ti da têt Anötô, ma kêpiñ bu pacndê. ⁷ Aô galhac ñannga ma gac siñ tu Anötô ndê yom ñayham-ñga, aô kati e gahôc asê ñabatij su, ma gakoç aneñ gakêñ whiñ dôñ. ⁸ Pômdau, yac neñ ñgac gitêt êmatôc yac-ñga kêmasañ ñaôli ñayham bu kêñ têt lau gitêt têt bêc ñambu-ñga. Ma malô aô watap ñaôli ñayham dau sa. Magoc aô tañwasêt dom. Lau hoñ nañ sêkêñ bata Yisu bu mbu meñ, nañ oc sêtap si ñaôli ñayham sa bocdinañ.

Pol tac whiñ bu Timoti têt ij ndi

⁹ Aô tac whiñ bu am êmasañ daôm ñagahô ma têt aô mweñ. ¹⁰ Bu aô kakiñ Kresens têt gameñ Galesia-ñga gi, ma Taitus têt gameñ Dalmesia-ñga gi. Ma Demas hu aô siñ ma kôlhô têt malac Tesalonika gi, ñahu bu ij tac whiñ gêt nom-ñga hôc gêlêc su. ¹¹⁻¹² Aô kakiñ Tikikus têt malac Epesas gi su, ma Luk tawasê dec mbo whiñ aô. Têt ndoc am mweñ, goc kôc Mak whiñ am, bu ij ñgac ñayham bu nem aô sa tu aneñ gwelen-ñga. ¹³ Ma kôc aneñ ñakwê baliñ nañ gahu siñ whiñ Kapus yêc malac Troas, ma kôc aneñ bapia tilhuñ. Ma aô tac whiñ ñandô bu am kôc aneñ bôc ñamlic ñatô, nañ sêto Anötô ndê yom pi, nañ whiñ.

¹⁴ Aleksanda, ñgac pec ain-ñga dinañ, ij kêñ kisa aô ma kôm mêtê sac daêsam têt aô. Pômdau oc kêñ ñagêyô têt ij, êñkuc ij ndê mêtê sac. ¹⁵ Yob daôm tu ij-ñga, bu ij kêñ kisa yac tu gwelen ñawaê ñayham-ñga, ma kalhac lau ahuc bu sêngô dom.

¹⁶ Têt ndoc ñamata-ñga nañ lau Rom-ñga sêmatôc aneñ yom, nañ lau dañ sêpuc aô dôñ dom, hoñ sêhu aô siñ. Magoc aô water Anötô bu suc ñac si giso kwi. ¹⁷ Têt ndoc dinañ Pômdau dau kalhac whiñ aô ma puc aô dôñ, dec gam mêtê hoñ timala ma ñlau gameñ apa-ñga hoñ nañ sêmbo andu sêmatôc yom-ñga, nañ sêngô. Ma ij kégaho aô su yêc layon whasuy.* ¹⁸ Ma aô gakêñ whiñ bu ij oc nem aô si yêc gêt hoñ nañ lau sac bu sêkôm têt aô, ma kêñ aô wandôc ñayham yêc ij ndê gameñ undambê-ñga. Dahoc ij ndê waê asê kwahic dec ma tòm bêc hoñ ndi. Yomandô!

Yom ñambu-ñga

* **4:17** Pol sôm bu Pômdau gêm ij sa bu layon señ ij dom. Têt têt dinañ lau nañ sêkêñ kisa lau sêkêñ whiñ-ñga nañ sêkêñ daêsam têt layon señ ñac. Tigen ñac sic yao bu sêkêñ lau Rom-ñga têt layon dom. Pol ij ñgac Rom-ñga (Apo 16:37) ma tu dinañ-ñga lau atu-tu gauc gêm bu Pol ndê yom dinañ ij gitôm yom gôlin, ma lau sac nañ sêkêñ kisa ij, nañ ij gêm dôhôn ñac pi layon.

¹⁹ Kôm aneꝝ acsalô ñayham têtj Prisila lu iꝝ nakweꝝ Akwila ma têtj lau hoꝝ naꝝ sêmbo Onesiporas ndê andu. ²⁰ Erastas gacgeꝝ mbo malac Korin, ma gahu Tropimus siꝝ mbo malac Miletus, bu iꝝ gêmbac. ²¹ Aô tac whiꝝ bu am mweꝝ ñagahô, ma hôc asê dindec muꝝ su, naꝝ goc ndoc uhô-ꝝga. Yubelas lu Pudens, ma Lainas lu Klaudia ma asidôwai gameꝝ dindec-ꝝga hoꝝ sêkêꝝ si acsalô têtj am. ²² Pômdau whiꝝ am ma iꝝ ndê mwasiꝝ puc mac hoꝝ dôꝝ.

Pol ndê bapia têtj Taitus Yom whê bapia dindéc sa-nga

Taitus inj ngac Israel-nga dom, magoc inj ngô nawaê nayaham nanj Pol hoc asê, dec kêtj whinj Yisu Kilisi. Tinjambu inj kêsêlêtj whinj Pol, ma kôm gwelenj nawaê nayaham-nga whinj inj. Inj pi malac Jerusalem whinj Pol lu Banabas têtj têtj nanj injlu si sêlic lau aposel yêc dinanj (Gal 2:1; Apo 15:2). Pol kêkinj Taitus têtj malac Korin tidim lu (2 Kor 7:6-7; 8:6, 16), ma tinjambu injlu sêkôm gwelenj sêmbo nduc Krit. Pol hu Taitus sinj mbo nduc Krit tu yob lau sêkêtj whinj-nga nanj sêmbo dinanj (Taitus 1:5), ma tinjambu inj to bapia dindéc têtj Taitus.

Yêc bapia dindéc Pol to yom pi lêtj bu Taitus ênyalinj lau bata sa tu sênem gôlinj lau sêkêtj whinj-nga. Inj kêtj puc Taitus pi kédôhônjwaga tasanj, ma whê inj ndê gauc sa pi yom tu êndôhônj têtj lau sêkêtj whinj-nga, ma pi mêtê nayaham ma lêtj gitêtj tu sênjuc-nga. Yom atu nanj Pol tac whinj bu lau sêkêtj whinj-nga gauc nem njapanj, nanj bu njac sêti lau wakuc nj Njalau Dabunj ndê njac lai (2:14; 3:1-8).

Pol gic hu ndê bapia têtj Taitus

¹ Aô Pol, Anôtô ndê ngac akinj ma Yisu Kilisi ndê †aposel, gato bapia dindéc. Aô gati aposel bu wapuc lau nanj Anôtô kêyalinj njac sa, nanj dônj, tu bu sêkêtj whinj Yisu njanja, ma sênjalê yom njandô nanj tôte Anôtô ndê lêtj gitêtj têtj njac tu sênjuc-nga. ² Ma lau nanj sêkêtj whinj ma danja wambu yom njandô dau, nanj sêkêtj bata mwasinj dandôc tanjli njapanj-nga. Anôtô gic bata mwasinj dau têtj yac munj su, têtj ndoc inj kêtj undambê ti nom su dom. Ma yac tanjalê bu Anôtô gitôm dom bu ênsau yac, ma bocdinanj yom bocke nanj inj kêmatinj tidônj, nanj oc njandô sa. ³ Yac nejn Anôtô Nem Yac Si-nga kêyalinj ndoc sa bu yom pi mwasinj dau mejn sa tiawê, dec kwahic dec gic atu aô ma kêtj yom dau sip aô amanj bu wahoc asê têtj lau.

⁴ Bapia dindéc gato têtj am Taitus, nanj aô galic am gitôm aô atunj njandô tu hêclu nejn dakêtj whinj-nga. Mwasinj ti yom malô têtj am, akêtj Damanj Anôtô lu yac nejn †Ngac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi.

Taitus ndê gwelenj

⁵ Aô gahu am sinj mbo nduc Krit, njahu bu aô tac whinj bu am mbo whinj lau sêkêtj whinj-nga ma ndic dabinj gwelenj njatô. Ma êmyalinj lau bata sa tôm malac ndi, tôm nanj gasôm têtj am munj su. ⁶ Lic bu njamalac bocke nanj am bu kêtj ti njac bata, nanj ndê lêtj bocdec. Inj njac nanj ndê giso mbasi, ma inj gêm awhê tigenj. Inj ndê balêkoc sêkêtj whinj Yisu, sênjgô yom, ma sêsa si lêtj malô. Ma bocdinanj lau danj oc tôm dom bu sênjgôlinj yom pi njac. ⁷ Bu njac nanj ti gôlôwac dabunj si njagôlônj, nanj yob Anôtô dau ndê gêtj, ma bocdinanj lic bu inj njac nanj kôm giso danj dom. Lau sêtoc dau sa-nga, lau atac njandê-nga, lau sêndic lau bambalinj-nga, lau sênôm gêtj ênjinj njac-nga, ma njac nanj atac whinj mone kêlêc, nanj si danj oc tôm dom bu ti njac bata. ⁸ Ngac nayaham bu am kêtj ti njac bata, nanj njamalac kôc lau sa ma êmwasinj njac-nga, inj atac whinj mêtê nayaham ti gêtj nayaham honj, inj njamalac gauc njawa, ma inj sa ndê lêtj gitêtj ti dabunj

ma timêtê dau napep. ⁹ In sap yom nandô dakêñ whiñ-nga tôm aposel sêndôhôn, nanj dôñ. Ma bocdinañ dec in gitôm bu whê yom sa napep bu puc lau dôñ, ma tôc lau nanj sêseñ yom nandô, nanj si giso asê.

¹⁰ Bu lau sêseñ yom nandô-nga daêsam dec sêmbo. Nac lau whapañ nambwa nanj sêndôhôn yom tasan tu sêñsau lau-nga. Ma mêtê kainj dinañ, lau nanj sêsap lau Israel-nga si ðpwac sêsê ñamlic ñatô su-nga dôñ, nanj sêkôm hóc gêlêc su. ¹¹ Sôm têtñ lau dinañ bu sênem dau dôñ. Bu yom nanj sêndôhôn, nanj yom so, ma kêñsônñ lau daêsam si sêkêñ whiñ. Ma sêndôhôn yom dau tu sêkôc awa-nga nambwa. ¹² Nac dau si propet dañ hoc yom asê pi nac ma sôm, "Lau Krit nac lau tasan ma lau sinjêlêc. Nac lau oyom dinda, ma êlêmê señ gêtñ ñawahô." ¹³ Yom dau in yom nandô. Bocdinañ sôm yom sêmbalañ-nga solop têtñ lau Krit nanj sêndôhôn yom tasan, bu sênem dau kwi ma sêkêñ whiñ yom nandô. ¹⁴ Ma sêhu l au andô Israel-nga si minj nambwa-ñambwa honj sinj, ma sêsôc lau nanj sêhu yom nandô sinj, nanj si ñagôlinj nambwa ñapu tiyham dom.

¹⁵ Lau nanj si ñalôm ñawasi, nanj si gêtñ honj oc ñawasi bocdinañ. Magoc lau ti ñalôm ñadômbwi nanj sêkêñ whiñ Yisu dom, nanj si gêtñ dañ oc ñawasi yêc Anôtô anjô-nga dom. Nac si gauc ti ñalôm ñadômbwi sa ma tisac su. ¹⁶ Lau kainj dinañ sêsôm bu sêñyalê Anôtô, magoc nac si mêtê tôc asê bu sêñyalê in dañ dom. Nac lau sac sambuc, ma lau dañgapêc-nga. Oc tôm bu nac sêkôm gêtñ ñayham dañ dom.

2

Pol kêñ yom têtñ Taitus bu êndôhôn têtñ lau

¹ Taitus, êmdôhônñ lau êmkuc yom nandô nanj lau sêkêñ whiñ-nga honj sêñkuc. ² Êmdôhônñ laungac akwa-kwa bu sênôm gêtñ êñinñ nac-nga dom ma sêmbo gauc ñawa en, sêtimêtê dau napep, ma sêsa si lêtñ solop en. Puc nac dôñ bu sêsap yom nandô dakêñ whiñ-nga ma mêtê atac whiñ lau-nga dôñ, ma sêlhac ñanğa. ³ Ma ñalêtñ tigerj dinañ, êmdôhônñ lauwhê akwa-kwa bu sêsa si lêtñ gitôm lauwhê dabuñ andô, sêsôm yom bambalinj pi lau dom, sênôm wain êñlêc dom, ma sêti kêdôhônñwaga mêtê ñayham-nga. ⁴ Bocdinañ nac oc sêtôm bu sêndôhônñ lauwhê wakuc bu atac whiñ si laungaci ti balêkoc, ⁵ sêtimêtê dau napep, sêsa lêtñ ñayham ma ñawasi, sêkôm si gwelenj andu-nga napep en ma ti atac whiñ, ma sêsôc si laungaci ñapu. Nac bu sêkôm bocdinañ, dec oc tôm dom bu lau nanj sêkêñ whiñ dom, nanj sêsu Anôtô ndê yom susu.

⁶ Ma êmgilí balêi wakuc bu sênem gôlinj si lêtñ napep. ⁷ Am daôm yob nem lêtñ honj bu ti dôhônñ ñayham bu balêi sêlic ma sêñkuc. Gêtñ bocke nanj am bu êmdôhônñ têtñ nac, nanj am daôm kôm muñ, goc nac sêlic ma sêñkuc. Kôm ti nandô ma ti nem ñalôm sambuc en. ⁸ Yob nem whamsuñ bu sôm yom ñayham en têtñ ndoc am bu êmdôhônñ nac, ma bocdinañ lau dañ oc sêtôm dom bu sêpu am nem yom. Ma bocdinañ lau nanj sêkêñ kisa am, nanj oc tôm dom bu sêtap yom dañ sa bu sêñgôlinj pi yac lau dakêñ whiñ-nga, ma tu dinañ-nga nac oc maya dau.

⁹ Sôm têtñ lau akinj nambwa nanj sêkêñ whiñ Yisu, bu sêsôc si ñadaui si yom honj ñapu, ma sêsôm yom sac dañ pi ñac dom. Sênem akinj napep, tu bu si ñadaui sêlic nac ñayham-nga. ¹⁰ Nac sênem kanj si ñadaui si gêtñ dom, dec ñadaui oc atac lu-lu dom bu sêkêñ gêtñ sip nac amba bu sêyob.

Ñac bu sêkôm si mêtê hoj ñapep, dec lau daêsam oc tac whiñ bu sêngô yom nañ tandôhôn pi yac neñ Anötö, nañ gêm yac si.

Anötö ndê mwasinj nem yac si-nga ña-ñandô

¹¹ Bu Anötö kêkinj Kilisi sip nom meñ ma mbac ndu tu lau hoj-nga, ma bocdinañ inj ndê mwasinj atu nem lau si-nga meñ sa tiawê. ¹² Ma mwasinj dau gêm yac sa tu lêt dambo nom-nga, ma kêdôhôn yac bu dapuc dômwên mêtê sac nom-nga hoj, ma datimêtê dauñ bu dasa lêt gitên ti dabuñ eñ. ¹³ Dasap lêt dau dôñ, ma dahôn bêc ñayham nañ dakên batanñ dambo, nañ yac neñ Anötö tiwaê ma Ngac Nem Yac Si-nga Yisu Kilisi, oc mbu meñ ti ñawasi atu. ¹⁴ Yisu Kilisi kêñ dau tu yac-nga, bu nemlhi yac ma êngapwêc yac su yêc sakinj mêtê sac-nga, ma bu kôm yac dati inj dau ndê lau wakuc. Ma inj atac whiñ bu yac dambo ti lêt ñawasi ma dakên neñ ñalôm sambuc tu dakôm mêtê ñayham-nga.

¹⁵ Taitus, êmdôhôn yom hoj dindec têt lau sêkên whiñ-nga. Êmgilî ñac ti ñannga bu sêsôc yom dau ñapu, ma lau nañ sêkôm giso, nañ êmatôc ñac ti ñaclai bocdinañ. Ma yob daôm ñapep bu lau danj sêpu am dom.

3

Lau sêkên whiñ-nga si lêt wakuc

¹ Whê sa tiyham têt lau sêkên whiñ-nga, bu mêtê ñayham bocdec gic ñac ñawaê. Sêsôc gôlinwaga ti lau bata ñapu, ma dannga wambu yom ñapep. Ma ñac sêhê gauc pi mêtê ñayham e sêkôm ñapanj. ² Ñac sêsôm yom sac-sac pi lau dom, sêsenj dau dom, ma sêkôm mêtê malô têt lau hoj. Ma sêmbo ti sêngwiniñ dau ma sêtoc lau hoj sa ñapep. ³ Bu kwahic dec yac dasa neñ lêt tiwakuc. Magoc muñ-nga, yac dakên whiñ su dom, ma dasa lêt gauc mbasi-nga. Yac lau danjanpêc-nga, ma mêtê ñalôm ñagalac-nga ti mêtê nom-nga kôm yac neñ gauc kêñsôn e tam akinj mêtê sac dau tac ñawaê. Dambo ti dalic lau ñatô sac ma tam lêmuj ñac, ma mêtê atac tec asidôwai-nga gêm yac hoj ahuc. ⁴ Tigeñ tiñambu yac neñ Anötö Nem Yac Si-nga ndê lêt tawalô ti atac whiñ yac-nga meñ tiawê. ⁵ Inj gêm yac si, tu yac neñ lêt ñayham dan-nga dom, magoc tu inj dau ndê mêtê tawalô yac-nga. Inj gêm yac si ñalêt bocdec. Inj kêgwasinj yac neñ mêtê sac hoj su dec yac dati lau wakuc, ma Ñalau Dabuñ wê yac dasa neñ lêt tiwakuc. ⁶ Yomandô. Tu Yisu Kilisi yac neñ Ngac Nem Yac Si-nga, dec Anötö kêmwasiñ yac kêlêc ma kêñ Ñalau Dabuñ dau sip yac neñ ñalôm. ⁷ Inj kôm boc-dinañ dec sam yac bu lau gitên, kêkuc inj ndê lêt êmwasinj yac-nga. Ma kwahic dec yac dawêkainj gameñ dandôc tanli ñapanj-nga, nañ dakên batanñ dambo. ⁸ Yom hoj dinañ inj yom ñandô ma ñayham tu dakên whiñ-nga.

Aô tac whiñ bu am puc aneñ yom hoj dôñ têt gôlôwac dabuñ, bu lau hoj nañ sêkên whiñ Anötö, nañ sêyob dau ñapep bu sêkôm mêtê ñayham ñapanj. Lêt dinañ inj lêt ñayham ma oc êmwasinj lau hoj.

⁹ Am ndic ahê lau nañ êlêmê sêsenj dau tu yom gauc mbasi-nga, ma tu yom pi abanji si ñaê-nga. Ma ndic ahê lau nañ sêwhê dau kôc ma sêsenj dau pi lau Israel-nga si yomsu. Nahu bu ñac si yom hoj dinañ ñandô mba, ma oc nem lau sa dom. ¹⁰ Asa nañ bu kôm mêtê whê lau kôc-nga, nañ sôm inj. Inj bu kôm tiyham, goc sôm inj tidim lu-nga. Ma inj bu sôc ñapu dom, dec am ti lau sêkên whiñ-nga hoj apuc dômwêm inj. ¹¹ Am

kêyalê su, bu ñamalac kainɗɗinɗin ndê lêtɗɗinɗin, ma inɗin kôm sac. Inɗin kic dau ndê yom tu tap Anötö ndê matôc sa-ɗɗa, ñahu bu inɗin sap lêtɗɗinɗin inɗin kêyalê bu lêtɗɗin so, naɗ dôn.

Yom ñambu-ɗɗa

¹² Malô wanɗinɗin Atemas me Tikikus têtɗɗin am loc, ma têtɗɗin ndoc inɗin si daɗ hóc asê am, naɗ êmsalê seɗ bu têtɗɗin malac Nikopolis mweɗ ñagahô ma lic aô. Ñahu bu aô gauc gêm bu wambo malac dindê têtɗɗin ndoc uhô-ɗɗa. ¹³ Têtɗɗin ndoc Senas, ñgac êmatôc yom-ɗɗa, lu Apolos bu sêhu nduc Krit siɗ, naɗ goc kôm gêtɗɗin hoɗ bu êmasaɗ inɗin si seɗ gwananɗ. Ma bocdinaɗ inɗin oc sêpônɗa gêtɗɗin daɗ dom. ¹⁴ Êmdôhônɗ yac neɗ lau sêkêtɗɗin whinɗ-ɗɗa bu sêkôm gwelenɗ ñayham tu bu sêkôm kwa dau ma sênem lau naɗ sêpônɗa dau, naɗ sa-ɗɗa. Ma bocdinaɗ ñac si sêkêtɗɗin whinɗ oc nem ñandô. ¹⁵ Lau hoɗ naɗ sêmbo sêwhinɗ aô, naɗ sêkêtɗɗin si acsalô têtɗɗin am. Ma aô wandac am bu kêtɗɗin aneɗ acsalô têtɗɗin lau sêkêtɗɗin whinɗ-ɗɗa hoɗ naɗ atac whinɗ yac. Pômdau ndê mwasiɗ whinɗ mac hoɗ.

Pol ndê bapia têtj Pilemon Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pilemon dau inj ngac kêtj whinj Pômdau-nga nanj ndöc malac Kolosi, ma inj ngac ti lêlôm. Muñ-nga Pilemon gêmlihi ngac danj ñaê Onesimus bu ti inj ndê ngac akiñ ñambwa, magoc malô inj sinj Pilemon ma kôlhô gi mbo malac danj. Tinjambu Onesimus ngô ñawaê ñayham nanj Pol hoc asê e inj gêm dau kwi ma kêtj whinj Yisu. Inju sêmbô sêwhinj dau e Pol bu êñkinj Onesimus mbu têtj Pilemon ndi, dec to bapia dindéc têtj inj. Lau Rom-nga si yomsu danj yêc bocdec bu, ngac akiñ bocke nanj sinj ndê ñadau ma kôlhô su yêc inj, nanj tòm bu ñadau ndic inj ndu. Tu dinan-nga dec Pol to bapia ma ndac Pilemon bu kôc Onesimus sa ti atac ñayham, ma lic inj tòm ngac akiñ dom, magoc tòm asidôwa kêtj whinj-nga danj. Bu kwahic dec ngac dau kêtj whinj Yisu Kilisi.

Pol whê bapia dindéc ñahu sa

¹ Aô Pol, nanj gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-nga, alu Timoti yac neñ asidôwa, ato bapia dindéc têtj Pilemon, alu mba silip ñayham nanj kôm Anötö ndê gwelenj whinj alu. ² Ma yac ato têtj lau sêkêtj whinj-nga nanj êlêmê sêkac sa bu sêlic om sêmbô am nem andu, ma têtj yac neñ lhuñwê Apia, ma têtj Akipus yac neñ asidôwa nanj kôm gwelenj whinj yac tòm Anötö ndê ngac sinj-nga ñayham. ³ Mwasinj ti yom malô akêtj Damanj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, têtj mac hoñ.

Pol gêm danje Anötö tu Pilemon-nga

⁴ Yêc anej mbec hoñ ñalôm, aô gauc gêm am, ma gam danje anej Anötö tu am-nga. ⁵ Ñahu bu aô ganjgô bu am kêtj whinj Pômdau Yisu ñangga, ma am atac whinj Anötö ndê lau daburj hoñ. ⁶ Aô gaterj mbec bu mwasinj ñayham hoñ nanj yac datap sa yêc Kilisi, nanj oc lhac am nem gauc ñamata tòm bêc hoñ. Ma bocdinanj am nem kêtj whinj oc nem ñandô daêsam ma nem lau daêsam sa. ⁷ O anej asidôwa, ñawaê pi am nem mêtê atac whinj lau sêkêtj whinj-nga ti gêm ñac sa-nga, dec kôm aô atac ñayham atu ma puc aô dôñ.

Pol gêm malô Pilemon ndê ñalôm tu Onesimus-nga

⁸ Aô bu wandac am tu gêtj danj-nga. Gitôm bu wandic atu am bu kôm gêtj dau tu Kilisi ndê ñaê-nga. ⁹ Magoc tu mêtê atac whinj dauñ-nga, dec wasôm ñambwa têtj am. Am kêyalê aô su, aô ngac andô Pol nanj gandöc gapocwalô tu Yisu Kilisi-nga. ¹⁰ Aô bu wanem aô neñ balê Onesimus awha têtj am. Inj ngô mêtê nanj aô gahoc asê yêc gapocwalô, ma kêtj whinj dec aô gasam inj bu aô atuñgac. ¹¹ Muñ-nga inj gêm akiñ am, tigenj inj hu am sinj dec am gêlic inj bu ngac akiñ sac. Magoc kwahic dec inj ti ngac akiñ ñayham tòm bu oc nem alu lu-lu sa. ¹² Aô tac whinj inj ñandô, magoc kwahic dec wanjkinj inj mbu têtj am loc. ¹³ Aô gandöc gapocwalô tu gwelenj ñawaê ñayham-nga, ma aô tac whinj bu wakôc Onesimus dôñ gacgerj mbo whinj aô bu nem aô sa. Am bu lic ñayham bu hu inj sinj bu mbo whinj aô, dec am oc nem aô sa ñandô. ¹⁴ Magoc aô gatec bu wakac am bu hu inj

siñ têtj aö. Aö atac whiñ bu am kôm tu am daôm nem atac whiñ-nga. Tu dinañ-nga dec aö oc wakôc iñ dôñ bu mbo whiñ aö lec dom, bu aö ganğô yom gatô yêc am su dom.

¹⁵ Mboe Anötö gêlic ñayham bu Onesimus hu am siñ ñasawa apê, tu bu iñ tap señ ndöc tali ñapañ-nga sa, ma bocdinañ iñ oc mbu loc ma mbo whiñ am ñapañ eñ. ¹⁶ Ma iñ oc mbo whiñ am gitôm ñgac akiñ ñambwa dom. Kwahic dec iñ hôc gêlêc ñgac akiñ, iñ ti am nem asidôwa tac whiñ-nga solop. Aö atac whiñ iñ ndu andô, magoc aö kayalê bu am oc atac whiñ iñ hôc gêlêc. Nahu bu iñ am nem ñgac akiñ, ma iñ am nem asidôwa kêtj whiñ Pômdau-nga whiñ.

¹⁷ Bocdinañ am bu lic aö tôm nem asidôwa dañ, dec kôc iñ sa tôm am kôc aö daun sa. ¹⁸ Giso me tốp bocke nañ iñ kôm têtj am, nañ hu siñ sip aö aman. ¹⁹ Aö Pol gato yom dindec ña aö daun aman, ma aö wasôm têtj am bu aö oc waô iñ ndê tốp têtj am. Magoc gauc nem bu am daôm nem tốp yêc aö bocdinañ, ñahu bu tu aö-nga dec am tap señ mbo tamli-nga sa. ²⁰ O aneñ asidôwa, aö wandac am bu kôc Onesimus sa tu Pômdau Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, dec oc kôm aneñ ñalôm tigahô. ²¹ Aö gato bapia dindec têtj am, ma gakêñ whiñ bu am oc sôc aneñ yom ñapu, ma kôc Onesimus sa ti atac whiñ, hôc gêlêc gêtj nañ aö gandac, nañ su.

Yom nambu-nga

²² Ma gêtj dañ tiyham. Aö wandac am bu êmasañ am nem andu ñalôm dañ gwanañ, tu aö waloc wambo-nga. Nahu bu aö gakêñ whiñ bu Anötö oc ngô mac nem mbec, dec gakêñ batañ bu wahu gapocwalô siñ ma wati ñaclêñ mac. ²³ Epapras nañ ndöc gapocwalô whiñ aö tu Yisu Kilisi-nga, nañ kêtj ndê acsalô têtj am. ²⁴ Ma Mak lu Aristakus, ma Demas lu Luk nañ sêkôm gwelêñ sêwhiñ aö, nañ bocdinañ.

²⁵ Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasin puc mac hoñ nem ñalôm dôñ.

Hibru Yom whê bapia dindéc sa-nga

Ŋamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ to ndê ñaê dom, magoc iŋ kêyalê lau Israel-nga si lêŋ ti sakin akwa, ma yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa, naŋ tidôn. Lau ñatô gauc gêm bu mboe Banabas to, ma ñatô gauc gêm bu ñgac daŋ ñaê Apolos to, tigen yac tanyalê dom bu asa solop to bapia dau.

Bapia dindéc hêganônŋ lau Israel-nga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi. Lau dau sêtap kisa daêsam sa tu ñac si sêkêŋ whiŋ-nga, dec ñatô gauc gêm bu sêmbu sêtêŋ si lêŋ akwa sem akiŋ Anötö-nga sêndi. Tu dinaŋ-nga, ñamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ bu puc ñac si sêkêŋ whiŋ Kilisi dôŋ. Iŋ tôc asê tiawê bu Yisu ndê waê hôc gêlêc Anötö ndê aŋjela si, ma hôc gêlêc Moses ndê bocdinaŋ. Ma Yisu iŋ ti dabuŋsiga atu pwac wakuc-nga, naŋ hôc gêlêc lau Israel-nga si lau dabuŋsiga pwac akwa-nga su. Ma Yisu ndê sakin pwac wakuc-nga dau, hôc gêlêc dabuŋsiga pwac akwa-nga si sakin su bocdinaŋ.

Bapia dindéc whê sa bu lêŋ tigen yêc bu lau sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-nga, naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi dau. Tu dinaŋ-nga dec ñamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ bu êŋgilí lau bu sêsap si sêkêŋ whiŋ Yisu dôŋ ñaŋga. Iŋ to yom pi lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Anötö têŋ Abraham ndê têm ma meŋ, ma toc ñac sa ti dôhônŋ ñayham bu lau têm kwahic dec-nga sêŋkuc. Ma iŋ tôc lêŋ ñayham têŋ lau sêkêŋ whiŋ-nga bu sêlhac ñaŋga têŋ ndoc ñawapac me kisa tap ñac sa, ma sêsap mêtê atac whiŋ asidôwai-nga dôŋ.

Yisu tôc Anötö ndê ñawasi asê

¹ Muŋ-nga Anötö hoc iŋ ndê yom asê têŋ abaŋi Israel-nga tidim daêsam ma ñalêŋ daêsam, ña iŋ ndê lau propet. ² Magoc tiŋambu iŋ kêkiŋ iŋ dau Atuŋgac sip nom meŋ, ma Atu dau hoc Anötö ndê yom asê têŋ yac. Anötö kêŋ undambê ti nom ma gêŋ hoŋ ña Atu dau, ma kêŋ iŋ ti ñadau bu wêkaiŋ gêŋ hoŋ. ³ Atu dau ndê yom ña-ñaclai yob gêŋ hoŋ, ma ti ñac si ñahu sêmbo-nga. Iŋ kôc Damba Anötö aŋgô solop, ma dalic Anötö ndê ñawasi atu yêc iŋ. Iŋ sip nom meŋ ma kêmasaŋ lêŋ bu êŋgwasinŋ yac neŋ mêtê sac ñ adômbwi su, goc mbu pi undambê gi ndöc Anötö ñaclai ti ñawasi ñadau ndê andô-nga.

Anötö toc Atu sa hôc gêlêc aŋjela su

⁴ Ñalêŋ dinaŋ Anötö toc iŋ ndê Atu sa hôc gêlêc aŋjela hoŋ su, ma ñaê ti waê naŋ Anötö kêŋ têŋ iŋ, naŋ hôc gêlêc aŋjela hoŋ si su bocdinaŋ. ⁵ Gauc nem yom naŋ Anötö gic bata pi kiŋ naŋ oc wêkaiŋ Dawid ndê pôn kiŋ-nga, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aô neŋ atuŋgac solop, ma aô gati am Damam. [BW 2:7]

Ma sêto yom kaiŋ tigen pi iŋ bocdec bu:

Aô wati iŋ Damba, ma iŋ oc ti aô Atuŋgac.

[2 Sam 7:14]

Yom lu dinaŋ gic waê Anötö Atu solop, magoc Anötö sôm yom kaiŋ dinaŋ pi aŋjela daŋ dom.

⁶ Ma têŋ ndoc Anötö kêkiŋ Atu mbêc dau sip nom meŋ, naŋ iŋ sôm yom pi iŋ tôc sêto yêc bocdec bu:

Anötö ndê aņela hoņ sêpônġ haduc têġ inġ ma sêtoc inġ sa sêndic ŋawaê.

[Diut 32:43 LXX]*

⁷ Aņela dau sem akiņ Anötö, tôm yom naņ inġ sôm pi ŋac bocdec bu: Inġ kêkiņ inġ ndê aņela bu sênem akiņ inġ gitôm mbu ma gitôm ya ŋawahô.

[BW 104:4]

⁸ Magoc inġ toc inġ Atunġac sa kêlêc, ma sôm yom pi inġ bocdec bu: O Anötö, am nem gôliņ oc yêc titêm-titêm, ma am oc nem gôliņ am nem lau ti lêġ gitêġ eņ.

⁹ Am tac whiņ lêġ gitêġ ma tec lêġ sac, ma tu dinaņ-ņga dec Anötö, am nem Anötö, toc am sa hóc gêlêc nem asidôwai hoņ su, ma kêġ atac ŋayham kêsalê am ahuc, gitôm inġ kêc ndip kwi pi am e gêm am ahuc.

[BW 45:6-7]

¹⁰ Ma sêto yom daņ tiyham pi Atunġac, naņ yêc bocdec bu: O Pômdau, têġ têm ŋamata-ņga andô, am kêmasaņ nom ti gêġ hoņ, ma undambê inġ am amam ŋa-gwelenġ. ¹¹ Nom ti undambê oc sêniņga, magoc am oc mbo. Gameņ lu dinaņ oc sêtisac gitôm ŋakwê akwa.

¹² Am oc kôc undambê ti nom su, tôm ŋamalac daņ kôc ndê ŋakwê akwa su ma kêlhuņ sa. Tigeņ am oc nem daôm kwi dom, ma am nem têm mbo-ņga oc pacndê dom bocdinaņ. *[BW 102:25-27]*

¹³ Ma yom daņ tiyham Anötö sôm gic waê inġ Atunġac bocdec bu: Am ndôc aô amaņ andô-ņga e nditôm aô wakêġ nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu. *[BW 110:1]*

Inġ sôm yom kaiņ bocdinaņ pi aņela si daņ dom. Mba! ¹⁴ Anötö ndê aņela ŋac ŋalau naņ sem akiņ inġ, ma inġ kêkiņ ŋac bu sênem akiņ lau naņ sêwêkaiņ mwasiņ sêndôc tali-ņga.

2

Dayob dauņ bu daso mwasiņ dandôc taņli-ņga dom

¹ Tu dinaņ-ņga dec yom naņ Anötö ndê Atu hoc asê, ma yac danġô ŋawaê su, naņ dakôc tidônġ lhac neņ gauc ŋapaņ, bu daso Anötö ndê mwasiņ dom. ² Gauc nem abaņi Israel-ņga naņ aņela sêhoc Anötö ndê yomsu asê têġ ŋac. Yom dau inġ yom ŋambwa dom. Bu ŋac si asa naņ kêgili yomsu dau ŋadaņ, me danġapêc têġ Anötö, naņ tap ŋagêyô sa tu gêġ dinaņ-ņga. ³ Bocdinaņ yac lau têm kwahic dec-ņga bu dapuc dômwêġ Anötö ndê mwasiņ atu naņ kôm tu nem yac si-ņga, dec ŋalêġ mba bu dalhô su yêc inġ ndê matôc. Pômdau Yisu hoc yom asê pi mwasiņ dau su, ma lau naņ sêġġô sa inġ whasuņ solop, naņ sic dulu têġ yac ma sêpuc dôġ bu yomandô. ⁴ Ma Anötö dau puc yom dau dôġ bocdec bu. Inġ kêġ ŋaclai têġ lau naņ sêhoc yom dau asê bu sêkôm gêġ dalô ti gêġ atu-tu tidau-tidau, ma inġ puc ŋac dôġ ŋa Nalau Dabuņ ndê mwasiņ tidau-tidau, naņ gic sam têġ ŋac tôm inġ ndê atac whiņ.

Yisu meņ ti ŋamalac bu kôm Anötö ndê lêġ nem yac si-ņga ŋandô sa

* **1:6** Yom naņ sêto yêc Yom Lêņsêm Akwa, naņ sêto ŋa Yom Hibru, ma tiņambu lau Israel-ņga sem kwi sip Yom Grik, ma sêsam trenslesen dau bu 'Septuagint.' Mac bu alic 'LXX' yêc whiņ ŋabatiņ daņ ŋanamba, naņ tôc asê bu yom dau meņ akêġ Septuagint. Têm ŋatô yom naņ yêc Septuagint ma yom naņ yêc Hibru Baibel sêso dau.

⁵ Yom pi tēm wakuc, naŋ yac asôm asê su. Ma têtŋ ndoc dau meŋ sa, naŋ goc aŋela daŋ oc sênem gôliŋ dom. ⁶ Magoc gauc nem yom naŋ ŋamalac daŋ sôm têtŋ Anötö, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Yac ŋamalac yac sake dec am gauc gêm yac ŋapaŋ?

Ma tu sake-ŋga am yob Adam ndê wakuc yac?

⁷ Ŋawasi ti waê naŋ am kêtŋ têtŋ yac, naŋ kêtŋ bu tap aŋela dau si sa.

⁸ Ma am kêtŋ gêtŋ hoŋ sêsôc yac ŋapu. *[BW 8:4-6]*

Yom naŋ sôm bu Anötö kêtŋ gêtŋ hoŋ sêsôc yac ŋamalac ŋapu, naŋ hêganônŋ gêtŋ hoŋ naŋ Anötö kêtŋ. Tigenŋ kwahic dec dalic gitôm gêtŋ hoŋ sêsôc yac ŋapu su dom. ⁹ Magoc yac dalic Yisu, naŋ Anötö kêtŋ sip nom meŋ, dec hu ndê waê naŋ hóc gêlêc aŋela si su, naŋ siŋ, ma meŋ ti ŋamalac. Ma iŋ mbac ndu tu lau hoŋ si sac-ŋga, kékuc Anötö ndê lêtŋ êmwasiŋ lau-ŋga, dec Anötö uŋ iŋ sa tiyham, ma kêtŋ waê ti ŋawasi atu têtŋ iŋ. ¹⁰ Bu Anötö tac whiŋ bu êmasaŋ lêtŋ bu lau daêsam sêti iŋ atuŋgaci ti atuwêi, ma sêtap iŋ ndê ŋawasi sa. Ma lêtŋ dau ŋandô sa bocdec bu, Yisu ti ŋamalac ma hóc ŋandê atu e mbac ndu. Ma ŋalêtŋ dinaŋ Anötö gêlic iŋ gitôm solop bu ti ŋadau nem lau si-ŋga. Anötö kêmasaŋ gêtŋ hoŋ, ma gêtŋ hoŋ sêmbo tu iŋ-ŋga, ma bocdinaŋ lêtŋ kaiŋ dinaŋ gic iŋ ŋawaê solop.

¹¹ Yisu kékuc lêtŋ dinaŋ bu kôm lau sêti dabuŋ, ma lau naŋ sêti dabuŋ kwahic dec sêsam Anötö bu ŋac si Damba sêwhiŋ iŋ. Tu dinaŋ-ŋga Yisu maya dau dom bu sam ŋac bu iŋ ndê asii ti lhuwêi. ¹² Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Aô oc wahoc am nem waêm asê têtŋ aô neŋ asidôwai ti lhuŋwêi,

ma wanem wê wampiriŋ am-ŋga yêc gôlôwac dabuŋ aŋgô-ŋga. *[BW 22:22]*

¹³ Ma yom daŋ tiyham sôm:

Aô oc wakêtŋ whiŋ Anötö.

[Ais 8:17]

Ma daŋ tiyham yêc bocdec bu:

Alic aô dec galhac gawhiŋ balêkoc naŋ Anötö kêtŋ têtŋ aô.

[Ais 8:18]

¹⁴ Balêkoc naŋ Yisu sôm yom dinaŋ hêganônŋ ŋac, naŋ ŋamalac ti dac ma ŋamsôm. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ ti ŋamalac gitôm ŋac, ma mbac ndu gitôm ŋamalac. Ma iŋ ndê mbac ndu ma tisa akêtŋ lau batê-ŋga ŋa-ŋahu andô, naŋ bu ku Sadaŋ, naŋ ti ŋaclai dambac ndu-ŋga ŋadau, naŋ dulu. ¹⁵ Ma lau naŋ sêtöc dambac ndu e gêtŋ dau kôm ŋac sêmbo sêtôm lau naŋ sêndöc gapocwalô ŋapaŋ, naŋ Yisu ndê gwelenŋ dinaŋ kêgapwêc ŋac su.

¹⁶ Gêtŋ dau tôc dau yêc awê bu iŋ kôm tu bu nem aŋela sa-ŋga dom, magoc iŋ kôm bu nem Abraham ndê wakuc sa. ¹⁷ Ŋalêtŋ tigenŋ yêc bu Yisu nem iŋ ndê asii ti lhuwêi nom-ŋga sa ŋapep, ma nem akiŋ ŋac yêc Anötö aŋgô-ŋga gitôm dabuŋsiga ŋayham naŋ tôm bu tawalô ŋac, ma tôm bu êmasaŋ lêtŋ bu Anötö suc ŋac si sac kwi-ŋga. Ma ŋalêtŋ dau bocdec, têtŋ ndoc iŋ mbo nom, naŋ iŋ ti ŋamalac ma mbo gitôm ŋac, ma kêsahê gêtŋ hoŋ gitôm ŋac sêŋsahê. ¹⁸ Bu iŋ dau kêsahê ŋawapac lêtôm-ŋga su, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ gitôm bu nem yac lau nom-ŋga sa têtŋ ndoc lêtôm tap yac sa.

3

¹ Bocdinaŋ aneŋ asidôwai dabuŋ, naŋ datap Anötö ndê galem undambê-nga sa dawhiŋ dauŋ, akôc gauc pi Yisu. Inŋ têŋ yac meŋ gitôm aposel gêm Anötö anŋô, ma ti yac neŋ ɗdabuŋsiga atu naŋ kalhac Anötö anŋô-nga tu yac-nga, tôm yom naŋ yac dakêŋ whiŋ ti dahoc asê. Kwahic dec aô bu wasôm têŋ mac bu akêŋ inŋ lhac nem gauc ŋamata. ² Anötö kêyalinŋ Yisu sa ma inŋ gêm ndê gwelenŋ ŋapep e gic dabinŋ, tôm Moses gêm inŋ ndê gwelenŋ ma gêm akinŋ Anötö ndê lau Israel-nga ŋapep eŋ. ³ Magoc Anötö po Yisu ndê waê sa hôc gêlêc Moses ndê su, ma tu dinaŋ-nga dec akêŋ Yisu lhac nem gauc ŋamata. Njalêŋ tigenŋ, yac datoc ŋamalac naŋ kwê andu, naŋ sa hôc gêlêc andu naŋ inŋ kwê, naŋ su. ⁴ Bu andu daŋ dau kwê dau dom, ŋamalac kwê-nga mbo. Magoc gêŋ hoŋ ŋahu, naŋ Anötö dau.

⁵ Moses kôm inŋ ndê gwelenŋ hoŋ ŋapep mbo Anötö ndê lau Israel-nga ŋalôm, ma hoc yom asê gwananŋ pi gêŋ naŋ tiŋambu Anötö oc tôte tiawê. Inŋ kôm gwelenŋ dau gitôm Anötö ndê ŋgac akinŋ ŋambwa. ⁶ Magoc Kilisi inŋ Anötö ndê Atunŋac solop, ma kôm ndê gwelenŋ ŋapep ma yob Anötö ndê lau gitôm ŋac si ŋagôlônŋ. Ma yac bu dasap neŋ dakêŋ whiŋ dôŋ ŋanŋa ti neŋ ŋalôm pêŋ dôŋ, ma mayanŋ dauŋ dom pi mwasiŋ naŋ taŋkwê bu datap sa tu Yisu-nga, dec yac oc dati Anötö ndê lau solop.

Puc dasap neŋ dakêŋ whiŋ dôŋ-nga

⁷ Tu dinaŋ-nga dec akôc gauc ŋapep pi yom naŋ Njalau Dabuŋ sôm, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec mac bu anŋô Anötö awha, ⁸ naŋ ayob bu asônŋ daŋamsuŋ ahuc têŋ inŋ dom, tôm lau Israel-nga sêkôm têŋ ndoc sêtap lêtôm sa, ma sêli dau sa têŋ inŋ yêc gameŋ sawa. ⁹ Yêc dinaŋ mac apami sêlic gêŋ dalô naŋ aô gakôm têŋ ŋac gitôm yala 40, tigenŋ sêtec aô ma sêŋsahê aô ŋapanŋ ŋa ŋac si mêtê sac.

¹⁰ Tu dinaŋ-nga dec aô atac ŋandê têŋ lau têm dinaŋ-nga, ma gasôm têŋ dauŋ, “Ŋac si ŋalôm ŋadandi ŋapanŋ, ma sêsap aô dôŋ dom. Ma sêsa aneŋ lêŋ dom.”

¹¹ Ma tu aneŋ atac ŋandê-nga dec kamatiŋ yom tidônŋ bocdec bu, “Ŋac oc sêtap têm naŋ aô kayalinŋ sa tu sêŋwhanŋ dau-nga, naŋ sa dom.”
[BW 95:7b-11]

¹² Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, mac tigenŋ-tigenŋ ayob daôm bu mêtê sac êŋgalôm nem ŋalôm e akêŋ whiŋ gwalec, ma akac daôm su yêc Anötö Tali Njadau dom. ¹³ Anŋilî nem asidôwai hoŋ bu sêsap lêŋ gitêŋ dôŋ ma sêyob dau têŋ mêtê sac, bu kôm ŋac si daŋ ndê ŋalôm ŋadandi sa e inŋ hu Anötö ti ndê lêŋ siŋ dom. Akôm bocdinaŋ tôm bêc hoŋ, bu Anötö kêŋ ŋasawa têŋ yac bu dasôc inŋ ndê yom ŋapu têŋ têm kwahic dec-nga. ¹⁴ Bu têŋ têm yac dakêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ dalhac ŋanŋa ma taŋkwê Yisu ti dakêŋ whiŋ inŋ ti neŋ ŋalôm sambuc. Magoc yac bu dakôm bocdinaŋ dom e dahu nom dindec siŋ, dec oc tôm dom bu dawêkainŋ Anötö ndê mwasiŋ atu, naŋ gic lau naŋ sêti Kilisi ndê, naŋ ŋawaê. ¹⁵ Gauc nem yom naŋ Anötö sôm bocdec bu:

Acsalô lec mac bu anŋô Anötö awha, naŋ ayob bu asônŋ daŋamsuŋ ahuc têŋ inŋ dom, tôm lau Israel-nga sêkôm têŋ ndoc sêli dau sa têŋ inŋ. [BW 95:7b-8]

¹⁶ Anŋô su naŋ! Lau naŋ sêŋŋô Anötö awha magoc sêli dau sa têŋ inŋ, ŋac asa? Ŋac lau naŋ Moses wê ŋac sêsa akêŋ gameŋ Isip-nga sêmeŋ.
¹⁷ Ma lau naŋ Anötö tac ŋandê têŋ ŋac gitôm yala 40, ŋac asa? Ŋac lau

nañ sêkôm sac napan, ma sêmbac ndu sêyêc gameñ sawa. ¹⁸ Ma lau bocke dec Anötö kêmatin yom tidôn pi ñac, ma sôm bu ñac oc sêtap tèm nañ in kêyalin sa tu sêñwhañ dau-nga, nañ sa dom? In sôm yom dinan hêganôn lau nañ danğapêc têt in. ¹⁹ Yom dau têt tiawê têt yac bu ñac sêtôm dom bu sêtap in ndê tèm sêñwhañ dau-nga sa, ñahu bu ñac sêkêt whin dom.

4

Anötö oc kêt lau sêkêt whin-nga sêñwhañ dau

¹ Yom nañ Anötö gic bata pi tèm tu in ndê lau sêñwhañ dau-nga, nañ gacgeñ yêc. Tu dinan-nga dayob dauñ ñapep bu Anötö lic yac hoñ datôm bu datap mwasiñ dau sa, ma yac neñ dan so gêt dau dom. ² Bu ñawaê ñayham pi gêt nañ Anötö gic bata, nañ yac danğô su, gitôm aban Israel-nga sêñğô yom nañ in gic bata têt ñac. Ñac sêñğô, magoc sêkêt whin dom, ma bocdinañ yom dau gêm ñac sa dom. ³ Bu yac lau nañ dakêt whin, nañ datôm bu datap Anötö ndê mwasiñ tanwhañ dauñ-nga sa, magoc lau nañ sêkêt whin dom, nañ oc sêso, tøm Anötö ndê yom nañ sêto yêc bocdec bu:

Tu aneñ atac ñandê-nga dec kamatin yom tidôn bocdec bu, “Ñac oc sêtap tèm nañ aö kayalin sa tu sêñwhañ dau-nga, nañ sa dom.” [BW 95:11]

Tèm dau Anötö kêmatin tidôn têt ndoc in kêt undambê ti nom, ma gic dabin gêt hoñ. ⁴ Bu yêc Anötö ndê yom nañ sêto yêc, nañ sêto yom dan pi bêt ti-7-nga bocdec bu:

Têt bêt ti-7-nga Anötö ndê gwelen hoñ pacndê, ma in kêwhañ dau. [Gen 2:2]

⁵ Ma in sôm yom pi lau danğapêc, tøm yom nañ gato yêc ñahô-nga su, nañ yêc bocdec bu:

Ñac oc sêtap tèm nañ aö kayalin sa tu sêñwhañ dau-nga, nañ sa dom. [BW 95:11]

⁶ Bocdinañ Anötö ndê mwasiñ tanwhañ dauñ-nga gacgeñ yêc tu bu lau tèm kwahic dec-nga sêtap sa-nga. Anötö gic bata mwasiñ dau têt aban Israel-nga, ma sêñğô ñawaê ñayham pi gêt dau, magoc sêtap sa dom, ñahu bu ñac danğapêc têt in. ⁷ Ma tinambu yala daêsam ginğa su, goc Anötö sôm ndê yom sa Kin Dawid whasuñ, tøm gato su bocdec bu:

Acsalô lec mac bu anğô Anötö awha, nañ ayob bu asôn danamsuñ ahuc têt in dom. [BW 95:7b-8]

Gêt dau têt asê bu Anötö kêmatin tèm wakuc bu lau sêñğô in awha ma sêsôc ñapu, dec sêtap in ndê mwasiñ sêñwhañ dau-nga sa. Ma tèm dau, in bêt dau dindec.

⁸ Yom hoñ dinan hêganôn tèm nañ Josua wê aban Israel-nga sêsôc gameñ Kanan-nga si dom. Bu bocdinañ, dec Anötö oc sôm yom tinambu, pi tèm dan tiyham tu dakêt danañ in ndê awha-nga lec dom. ⁹ Tu dinan-nga tanyalê bu Anötö ndê lau si tèm sêñwhañ dau-nga gacgeñ yêc, tøm bêt ti-7-nga nañ Anötö dau kêwhañ dau. Ma yac lau tèm kwahic dec-nga datôm bu datap tèm dau sa. ¹⁰ Bu asa nañ tap Anötö ndê mwasiñ êñwhañ

dauṅ-ṅga sa, naṅ kēwhaṅ dau yêc iṅ dau ndê gwelen,* tôm Anötö dau kēwhaṅ dau tēṅ ndoc iṅ ndê gwelen kēṅ undambê ti nom-ṅga pacndê. ¹¹ Tu dinaṅ-ṅga dec taṅsahê ṅaṅga bu datap mwasinṅ dinaṅ sa, ma dayob dauṅ ṅapep bu yac neṅ daṅ danṅapêc tēṅ Anötö ndê yom, ma peṅ tôm abaṅi Israel-ṅga dom.

¹² Yac datôm dom bu taṅsau Anötö. Bu iṅ ndê yom iṅ gitôm gēṅ tali, ma kôm gwelen ti ṅaclai mbo. Yom dau iṅ ṅamata hôc gêlêc bien ṅamata daṅga lu-lu su, naṅ gitôm bu kuṅ yac ma sê yac neṅ ṅalôm ṅagēṅ hoṅ kic-kic. Ma ṅalēṅ tigeṅ Anötö ndê yom gitôm bu êṅsahê yac neṅ gauc ti gēṅ hoṅ naṅ yêc yac neṅ ṅalôm ma kôm gwelen pi yac neṅ gatuṅ. ¹³ Gēṅ nom-ṅga me undambê-ṅga daṅ oc tôm bu siṅ dau tēṅ Anötö dom. Kwahic dec iṅ gêlic gēṅ hoṅ yêc awê eṅ, ma tēṅ tēm ṅambu-ṅga yac tigeṅ-tigeṅ oc dalhac iṅ aṅgô-ṅga bu dawhê gēṅ hoṅ naṅ dakôm, naṅ sa tēṅ iṅ.

Yisu ti yac neṅ dabuṅsiga atu

¹⁴ Yac neṅ dabuṅsiga atu mbo, naṅ Yisu, Anötö Atu dau. Iṅ pi undambê gi su ma kalhac Anötö aṅgô-ṅga. Bocdinaṅ iṅ ṅayham bu yac gauc nem iṅ ṅapaṅ tu bu puc yac dōṅ ma dasap yom ṅandô naṅ lau sêkēṅ whiṅ-ṅga sêhoc asê pi Kilisi, naṅ dōṅ ṅaṅga. ¹⁵ Bu yac neṅ dabuṅsiga dau kêsahê lêtôm ti saê hoṅ tôm yac taṅsahê, magoc iṅ kôm sac daṅ dom. Bocdinaṅ dec iṅ gitôm andô bu tawalô yac ma nem yac sa. ¹⁶ Tu dinaṅ-ṅga datigasuc yac neṅ mwasinṅ ṅadau Anötö ti neṅ atac pa su, tu bu datap iṅ ndê tawalô sa-ṅga, ma tu datap iṅ ndê mwasinṅ sa bu puc yac dōṅ tēṅ tēm bocke naṅ lêtôm me saê tap yac sa.

5

Yom pi dabuṅsiga nom-ṅga

¹ Lau Israel-ṅga sēṅyaliṅ lau sa sêti si dabuṅsiga atu-tu bu sēnem akiṅ Anötö sēnem ṅac aṅgô, ma bu sêkēṅ da tidau-tidau ma da ya ô lau si sac ṅagêyô-ṅga. Ma ṅac bocke naṅ sēṅyaliṅ iṅ sa ti dabuṅsiga atu, naṅ ṅamalac gitôm iṅ ndê asidôwai Israel-ṅga. ² Iṅ ndê gauc ti licwalô gitôm ṅac si, ma bocdinaṅ iṅ gitôm bu tawalô ti kôm mêtê malô tēṅ lau gauc pôc ma lau naṅ sēṅkuc Anötö ndê lēṅ ṅapep dom. ³ Ma tu iṅ gitôm iṅ ndê asidôwai nom-ṅga, dec iṅ gic waê bu kēṅ da ya ô dau ndê sac ṅagêyô, ma tu lau si-ṅga bocdinaṅ. ⁴ Gwelen dabuṅsiga-ṅga iṅ gwelen tiwaê, ma oc tôm dom bu ṅamalac daṅ kôc gwelenṅ dau sa tôm iṅ dau ndê atac whiṅ. Anötö bu êṅyaliṅ iṅ sa tôm iṅ kēgalēm ti kēyaliṅ Aron sa, dec oc tôm bu iṅ ti dabuṅsiga atu.

Kilisi ndê gwelenṅ dabuṅsiga-ṅga

⁵ ṅalēṅ tigeṅ Kilisi po dau sa bu ti dabuṅsiga atu dom. Magoc Anötö dau kēyaliṅ iṅ sa, ma sôm yom tēṅ iṅ, tôm sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec am ti aô neṅ atuṅgac solop, ma aô gati am Damam. [BW 2:7]

⁶ Ma Anötö ndê yom daṅ tiyham naṅ sôm tēṅ Kilisi bocdec bu:

* **4:10** Lau daêsam gauc gêm bu yom dau hēganôṅ lau sêmbac ndu ma sēṅwhaṅ dau yêc gwelen nom-ṅga lec dom. Iṅ hēganôṅ lau naṅ sêtap Anötö ndê mwasinṅ nem ṅac si-ṅga sa, ma sēṅyalê bu iṅ gêlic ṅac tôm lau gitēṅ tu ṅac si sêkēṅ whiṅ-ṅga. Bocdinaṅ sēṅwhaṅ dau yêc gwelenṅ naṅ ṅac dau sêkôm muṅ-ṅga, naṅ sēṅsahê bu sêti lau gitēṅ ṅa ṅac dau si licwalô, ma ṅa lēṅ yomsu-ṅga.

Am dabuŋsiga mbo napan-nga, nan kékuc dabuŋsiga atu Melkisedek.*

[BW 110:4]

⁷ Têŋ ndoc Yisu meŋ mbo nom tôm ŋamalac, nan in ten mbec daêsam ti tasulu, ma mbwêc awha atu têt Anötö, nan ndê ŋaclai yêc tôm bu êŋgaho in su yêc ñandê dambac ndu-nga. Ma tu in toc Anötö sa ma sôc in ndê yom hoŋ napan-nga, dec Anötö kôc in ndê mbec sa. ⁸ Yisu in Anötö ndê Atu yomandô, tiger in meŋ ti ŋamalac, ma ñandê nan in hôc dec kêdôhôn in pi lêt danan wambu Anötö-nga. ⁹ Lêt dinan gic dabin in bu ti lau nan danŋa wambu in, nan si ŋahu sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si, ti sêndôc tali napan-nga sa. ¹⁰ Ma bocdinaŋ dec Anötö kêyalin in sa ti lau si dabuŋsiga atu, nan kékuc Melkisedek.

Dayob dauŋ bu dakêt whiŋ tôm balêkoc dedec napan dom

¹¹ Yom daêsam yêc tu yac asôm pi Melkisedek lu Kilisi-nga, magoc yac alic bu mac nem danamsuŋ kwa nanga, ma oc tôm dom bu mac anyalê yom dau napep. ¹² Bu mac akêt whiŋ ŋasawa baliŋ su, ma oc tôm bu mac andôhôn yom ñandô pi Kilisi têt lau ŋatô. Magoc mbasi. Mac nem gauc sa dom pi Anötö ndê yom nan sêndôhôn têt lau sêkêt whiŋ-nga wakuc, ma tu dinan-nga mac apônda lau bu sêndôhôn mac tiyham. Mac atôm balêkoc dedec nan sênôm su napan, ma sêtôm dom bu sêney gö me bockoc. ¹³ Ma lau nan sêtôm balêkoc dedec nan sênôm su nambwa, nan sêtôm dom bu sênyalê mêtê bocke in mêtê gitêt me mêtê sac. ¹⁴ Magoc lau nan sêsap Anötö ndê yom dôŋ ma sêndôhôn napan, nan sêtôm bu sênyalê ŋayham ma sac, ma sêtôm lau atu-tu nan sêney gêt danen-nga nanga.

6

¹⁻² Gauc nem yom pi Kilisi nan tandôhôn têt lau nan sêkêt whiŋ tiwakuc. Tandôhôn ŋac bu sênem si ŋalôm kwi, ma sêhu mêtê sac nan gic waê bu sêniŋga, nan siŋ, ma sêkêt whiŋ Anötö. Tandôhôn ŋac pi busanŋu ma pi mêtê dakêt aman sac lau-nga, yom datisa akêt lau batê-nga, ma yom pi Anötö ndê bêc êmatôc lau-nga, nan in oc kic ŋac si yom pi gameŋ bocke bu sêndôc napan-nga. Magoc yom hoŋ dinan gic lau sêkêt whiŋ-nga wakuc ŋawaê, ma aô tac whiŋ bu dasôm yom kain dinan napan dom. Aô tac whiŋ bu dalom yom nan gic lau sêkêt whiŋ nanga-nga ŋawaê. ³ Ma Anötö bu lic ŋayham, dec yac oc dakôm bocdinaŋ.

Puc dahu neŋ dakêt whiŋ siŋ dom-nga

⁴ ŋamalac nan bu kêt whiŋ Yisu, magoc tiŋambu puc dômbwê in, nan dec oc ŋalêt ŋawapac bu danem in kwi tiyham. Yomandô. Asa nan kêyalê Kilisi ndê ŋawaê ŋayham tidôn su, ma tap mwasiŋ undambê-nga sa, ma kôc ŋalau Dabuŋ su, ⁵ ma ŋgô Anötö ndê yom ma kêsahê bu yom ŋayham, ma gêlic Anötö ndê ŋaclai atu nan in oc têt tiawê têt têt nambu-nga, ⁶ magoc tiŋambu tec gêt hoŋ dinan ma hu ndê kêt whiŋ siŋ, dec oc ŋalêt ŋawapac bu danem in kwi tiyham. Bu in kêsahê mwasiŋ hoŋ dinan su, magoc tiŋambu puc dômbwê, nan tôm in dau bu ndic Anötö ndê Atu pi a

* **5:6** Aron ti lau Israel-nga si dabuŋsiga hoŋ sêsa akêt Liwai ndê ton, magoc Yisu sa akêt Juda ndê ton kékuc in apanŋac Kin Dawid. Melkisedek bocdinaŋ in sa akêt Liwai ndê ton dom. In Kin Salem-nga (alic Gen 14:18), magoc Anötö sam in bu Anötö ŋaclai ti ŋawasi ŋadau ndê dabuŋsiga. Tu dinan-nga dec ŋac nan to Hibru sam Yisu bu dabuŋsiga kékuc Melkisedek.

gicso tidim tilu-nga, ma su in susu yêc lau honj anğô-nga. Ma tu dinan-nga dec in gic waê bu ninğa.

⁷ Njamalac nanj kêsahê Anötö ndê mwasinj tidau-tidau, ma sa ndê lêj kêkuc Anötö ndê atac whinj, nanj gitôm ôm nanj u gic sip napanj e gêm nandô nayham tu nădau-nga. Anötö oc nem mbec njamalac kainj dinanj.

⁸ Ma ôm nanj u gic sip napanj, magoc kwanj njakwa-njakwa njambwa hóc ahuc, nanj ôm nădau oc lic bu nom sac, ma pucbo in bu tisac, ma kêj ya neŋ su.

⁹ O yac mba lau atac whinj-nga, yac asôm yom dinanj bu akêj puc mac, magoc yac akêj whinj bu mac oc asa nem lêj njapep, ma akôm mêtê nanj gic lau nanj sêtap Anötö ndê mwasinj nem njac si-nga sa su, nanj njawaê.

¹⁰ Bu Anötö kôm mêtê gitêj eŋ, ma gwelej nanj mac akôm napanj am in anğô, tu bu anem akinj lau dabuj, ma atóc nem atac whinj njac-nga asê, nanj in oc tôm dom bu êŋhij sinj. ¹¹ Yac atac whinj bu mac lau tigenj-tigenj asap nem lêj nayham dinanj dôn napanj. Akôm bocdinanj e mac nem têm ambo nom-nga pacndê, dec mac oc atap mwasinj atu nanj mac akêj batam ambo, nanj sa. ¹² Yac atec bu mac lic njakam sa e mac nem akêj whinj nandô mba. Akóc gauc pi lau nanj sêlhac ti atac lu-lu dom, ma sêsap si sêkêj whinj dônj e sêtap mwasinj atu nanj Anötö gic bata têtj njac, nanj sa. Anjuc lau kainj dinanj si lêtj, bu inj dôhônj nayham.

Yom nanj Anötö gic bata, nanj tidônj su

¹³ Gauc nem yom nanj Anötö gic bata têtj Abraham. Anötö puc yom dau dônj nă inj dau ndê njăê, njahu bu njăê danj nanj hóc gêlêc inj ndê njăê su, nanj yêc dom. Inj gic bata yom têtj Abraham, tôm sêto yêc bocdec bu:

¹⁴ Yomandô aô wanem mbec am, ma wakôm am nem wakuc sêjnsôwec sêti daesam nandô. *[Gen 22:17]*

¹⁵ Ma tiŋambu Abraham kalhac ti atac lu-lu dom, ma hônj yom dau njandô e inj tap sa.

¹⁶ Mac njyalê lau nom-nga si lêtj sêmatinj yom tidônj-nga. Njac oc sêta njamalac nanj ndê njac lai hóc gêlêc njac dau si su, nanj ndê njăê asê tu bu sêpuc si yom dônj-nga. Ma njalêj dinanj oc tôm dom bu njamalac danj sêô njac si yom me sêsenj su. ¹⁷ Ma njalêj tigenj Anötö puc yom nanj inj gic bata têtj Abraham, nanj dônj nă inj dau ndê njăê. Njahu bu inj bu tóc asê têtj yac lau nanj dawêkainj yom nanj inj gic bata têtj Abraham, nanj njandô, bu inj gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi pi lêtj nanj inj gic bata tu êmwasiŋ yac-nga. ¹⁸ Njalêj dinanj Anötö gic bata yom, ma puc yom dau dônj. Inj gitôm dom bu senj gêj lu dinanj su, me êjnsau yac. Ma bocdinanj yom dau gitôm bu puc yac lau nanj datêj Anötö ta, ma tanjkwê inj bu nem yac sa, nanj dônj. Dalhac njanğa, ma dahônj njandô nayham nanj dakêj batanj dambo, nanj ti atac pa su.

¹⁹⁻²⁰ Njandô nayham nanj dakêj batanj dambo, nanj njahu Yisu Kilisi. Ma yac neŋ dakêj batanj inj gitôm anğa njadehe nanj ndöc teŋ, ma teŋ yac dônj dalhac teŋ. Ma po anğa-nga sô yac dônj tam daminj Yisu. Ma tôm lau Israel-nga si dabuŋsiga njamata-nga sip po baliŋ njambu-nga yêc Anötö ndê lôm dabuj bu sóc Njalôm Dabuj Andô ndi, dec Yisu muŋ yac pi undambê gi su, ma kalhac Anötö anğô-nga gitôm yac neŋ dabuŋsiga atu. Bu inj ti yac neŋ dabuŋsiga nanj kêkuc Melkisedek, ma inj oc mbo napanj.

7

Yom pi dabuŋsiga atu Melkisedek

¹ Melkisedek in Kiŋ Salem-nga, ma Anötö, Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndé dabuŋsiga atu. In tap Abraham sa ma gêm mbec in têtŋ ndoc Abraham ku kiŋ naŋ sêŋgaho in nêsip Lot su, naŋ dulu, ma kêsêlêŋ bu mbu têtŋ in ndé gameŋ ndi. ² Ma Abraham whê wapa naŋ in kêgaho su yêc kiŋ dinaŋ amba, naŋ kôc gi toŋ amanlu, dec kêŋ toŋ daŋ têtŋ Melkisedek, ma in dau kôc toŋ 9. Ŋaê Melkisedek ŋahu bu Kiŋ Lêŋ Gitêŋ-nga, ma ŋaê Kiŋ Salem-nga ŋahu bu Kiŋ Yom Malô-nga. ³ Yêc Anötö ndé yom naŋ sêto yêc, naŋ datap yom daŋ sa pi Melkisedek dinda me damba me apai si ŋadênaŋ dom. Ma datap yom daŋ sa pi in ndé bêc dinda kôc in-nga me bêc mbac ndu-nga dom. Magoc tôm Anötö ndé Atu naŋ mbo ŋapaŋ, ma in ndé têm oc pacndê dom, naŋ dalic Melkisedek gitôm dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-nga.

Melkisedek hôc gêlêc lau dabuŋsiga akêŋ Liwai ndê toŋ, naŋ su

⁴ Alic gêtŋ naŋ tôc asê bu Melkisedek in dabuŋsiga ti waê atu. Abraham in lau Israel-nga hoŋ si damba, magoc in toc Melkisedek sa têtŋ ndoc in whê wapa naŋ in kêgaho su yêc ŋacyo amba, naŋ kôc gi ti toŋ amanlu, ma kêŋ toŋ daŋ têtŋ in. ⁵ Ma gauc nem lau akêŋ Liwai ndê toŋ, naŋ sêti dabuŋsiga. Lau Liwai dau, ti lau Israel-nga hoŋ sêsa akêŋ Abraham, magoc ŋac si yomsu daŋ sôm tidônŋ bu lau Liwai si asidôwai sêwhê si gêtŋ kôc ndi toŋ amanlu, ma sêkêŋ toŋ daŋ têtŋ lau Liwai. ⁶ Magoc Melkisedek, naŋ sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom, naŋ kôc wapa toŋ daŋ yêc ŋac hoŋ apangac Abraham, ŋac naŋ Anötö kêmatin pwac whin in. Ma tiŋambu Melkisedek gêm mbec Abraham. ⁷ Ma yac hoŋ tanyalê bu ŋamalac naŋ gêm mbec lau ŋatô, naŋ ndé waê hôc gêlêc lau naŋ in gêm mbec, naŋ si su. ⁸ Ma alic su naŋ. Lau dabuŋsiga akêŋ Liwai ndê toŋ sêkôc wapa toŋ daŋ yêc ŋac si asidôwai Israel-nga, magoc ŋac sêmbac ndu. Magoc Melkisedek kôc wapa toŋ daŋ yêc ŋac hoŋ si apangac Abraham, ma datap yom daŋ sa pi Melkisedek ndé bêc mbac ndu-nga yêc Anötö ndé yom naŋ sêto yêc, naŋ dom. ⁹ Ma gêtŋ daŋ whin. Liwai ndê lau wakuc naŋ sêti dabuŋsiga ma sêkôc wapa toŋ daŋ yêc lau Israel-nga, naŋ oc tôm bu dasôm bu ŋac dau sêtoc Melkisedek sa, ma sêkêŋ wapa toŋ daŋ têtŋ in. Ŋahu bu lau Liwai si apangac Abraham kêŋ wapa toŋ daŋ têtŋ Melkisedek gêm ŋac hoŋ angô. ¹⁰ Bu têtŋ têm Melkisedek tap Abraham sa, naŋ Liwai dau yêc Abraham ndé dac dôŋ yêc.

Yisu ndê gwelêŋ dabuŋsiga-nga hôc gêlêc lau Liwai si su

¹¹ Aron ma lau hoŋ akêŋ Liwai ndê toŋ naŋ sêti dabuŋsiga Israel-nga, naŋ si sakinŋ ŋahu yêc pwac akwa yomsu-nga. Magoc sakinŋ dau gitôm dom bu ndic dabinŋ Anötö ndê lau. Tu dinaŋ-nga dec Anötö kêŋ Yisu ti dabuŋsiga naŋ ndé sakinŋ kêkuc lau Liwai si dom, magoc kêkuc Melkisedek ndê. ¹² Anötö kêŋ sakinŋ wakuc ô lau Liwai si, ma bocdinaŋ dec in gic waê bu kêŋ yomsu wakuc bu puc sakinŋ wakuc dau dôŋ. ¹³ Bu Yisu, naŋ yom dindec hêganônŋ, naŋ sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom. In sa akêŋ lau Israel-nga si toŋ daŋ dau-nga, naŋ si daŋ ti dabuŋsiga dom. ¹⁴ Mba. Yac tanyalê su bu yac neŋ Pômdau sa akêŋ Juda ndê toŋ. Ma Moses to yom daŋ naŋ hêganônŋ lau akêŋ Juda ndê toŋ bu sêti dabuŋsiga-nga lec dom. ¹⁵ Magoc Yisu ti dabuŋsiga kêkuc Melkisedek, dec tôc asê tiawê bu in dabuŋsiga

pwac wakuc-nga. ¹⁶ Yisu ti dabuŋsiga kêkuc yomsu naŋ kêŋ gwelenj dau têtj Liwai ndê wakuc tawasê, naŋ dom. Magoc inj ti dabuŋsiga tu ŋaclai mbo tali ŋapan-nga naŋ Anötö kêŋ têtj inj-nga. ¹⁷ Bu Anötö ndê yom whê gêtj dau sa, tòm sêto yêc bocdec bu:

Am dabuŋsiga mbo ŋapan-nga, kêkuc dabuŋsiga atu Melkisedek. [BW 110:4]

¹⁸ Bocdinaŋ yomsu akwa naŋ hêganônj lau Liwai si gwelenj dabuŋsiga-nga, naŋ Anötö seŋ su. Nahu bu yomsu dau ndê ŋaŋga mba, ma tòm dom bu nem lau daŋ sa. ¹⁹ Yomandô. Sakiŋ pwac akwa-nga dinaŋ gic dabiŋ gêtj daŋ me kôm tisolop su dom. Magoc Kilisi ndê sakiŋ dabuŋsiga-nga hóc gêlêc sakiŋ akwa dinaŋ su, ma gêm ŋandô ŋayham tu dakêtj batan-nga, ma ti lêtj datigasuc Anötö-nga.

²⁰ Ma Anötö sôm tidônj bu Yisu oc ti dabuŋsiga bu mbo ŋapanj. Inj kêmatinj yom bocdinaŋ pi lau dabuŋsiga naŋ sêsa akêtj Liwai ndê tonj, naŋ dom. ²¹ Magoc inj kêmatinj yom têtj Yisu, tòm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm yom tidônj su, ma inj oc seŋ yom dau su dom. Yom dau bocdec bu, “Am dabuŋsiga mbo ŋapan-nga.” [BW 110:4]

²² Bocdinaŋ Anötö kêmatinj pwac wakuc naŋ hóc gêlêc pwac akwa su. Ma inj sôm yom tidônj pi Yisu, dec kêyalinj inj sa ti pwac wakuc dau ŋadau.

²³ Dabuŋsiga daêsam sem gwelenj sêmbo pwac akwa ŋapu, ŋahu bu daŋ bu mbac ndu, naŋ daŋ oc kôc inj ndê mala. ²⁴ Magoc Yisu ndê gwelenj dabuŋsiga-nga oc yêc ŋapanj, ŋahu bu inj mbo tali ŋapanj. ²⁵ Ma bocdinaŋ lau naŋ sêtigasuc Anötö tu inj-nga, naŋ Yisu gitôm andô bu nem ŋac si. Nahu bu inj mbo tali ŋapanj, ma tòm bu nem ŋac awha têtj Anötö.

²⁶ Gauc nem yac neŋ dabuŋsiga atu Yisu. Inj dabuŋj, inj ndê giso mbasi, inj ndê lêtj ŋawasi eŋ, ma Anötö toc inj sa hóc gêlêc lau sac nom-nga ma kôc inj sa pi undambê gi. Tu dinaŋ-nga dec inj †dabuŋsiga ŋayham solop, ma gitôm andô bu nem yac sa. ²⁷ Dabuŋsiga nom-nga h onj sêkêtj da ya tu sac-nga tòm bêc hoŋ. Sêkêtj tu ŋac dau si sac-nga muŋ, goc sêkêtj tu lau ŋatô si-nga kêkuc. Magoc Yisu inj bocdinaŋ dom, bu inj dau ndê sac mbasi, ma inj kêŋ dau ti da tu lau si sac-nga dim tigen eŋ. ²⁸ Bu Moses ndê yomsu kêyalinj lau sa sêti lau Israel-nga si dabuŋsiga atu-tu, naŋ sêpônnda gauc ti licwalô, tòm ŋac si asidôwai nom-nga. Magoc Yisu, naŋ tiŋambu Anötö sôm yom tidônj dec kêyalinj inj sa ti yac neŋ dabuŋ-siga, naŋ Anötö dau ndê Atu. Ma i ŋ gic dabiŋ Anötö ndê lêtj nem yac si-nga, dec ti dabuŋsiga ŋayham andô, naŋ oc mbo ŋapanj.

8

Yisu inj dabuŋsiga pwac wakuc-nga

¹ Yom hoŋ naŋ yac asôm, naŋ ŋahu bocdec. Yac neŋ †dabuŋsiga atu mbo, naŋ ndöc Anötö Nawasi ti Naclai Nadau ndê andô-nga yêc undambê. ² Ma inj gêm ndê sakiŋ mbo lôm dabuŋj naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ dom, magoc mbo lôm dabuŋj ŋandô naŋ Pômdau dau kwê kalhac undambê. ³ Dabuŋsiga atu-tu hoŋ naŋ lau Israel-nga sêŋyalinj ŋac sa, naŋ si gwelenj bu sêkêtj da dange ti da ya ô sac-nga. Tu dinaŋ-nga dec Yisu, naŋ ti yac neŋ dabuŋsiga atu, naŋ gic waê bu kêŋ da bocdinaŋ. ⁴ Inj bu mbo nom, dec oc ti dabuŋsiga dom, bu dabuŋsiga nom-nga naŋ sêkôm gwelenj sêkêtj da-nga tòm yomsu sôm, naŋ dec sêmbo. ⁵ Ma lôm dabuŋj naŋ dabuŋsiga nom-nga sêkôm gwelenj sêmbo, naŋ gitôm ŋagatu

ɲambwa, naɲ gêm dôhôn lôm dabuɲ undambê-ɲga. Bu têtɲ ndoc Moses bu kwê bac dabuɲ sa, naɲ Anötô gic atu ma whê sa têtɲ iɲ bocdec bu:

Yob daôm bu êmasaɲ gêtɲ hoɲ êɲkuc ɲagatu naɲ gatôc têtɲ am yêc Lôt Sainai. *[Eks 25:40]*

⁶ Magoc sakiɲ naɲ Anötô kêtɲ têtɲ Yisu, naɲ hôc gêlêc dabuɲsiga pwac akwa-ɲga si sakiɲ. Bu pwac wakuc naɲ Yisu ti ɲa-ɲgac ɲalhu-ɲga, naɲ hôc gêlêc pwac akwa su. Ma gêtɲ naɲ pwac wakuc gic bata bu datap sa, naɲ hôc gêlêc pwac akwa ndê su.

⁷ Aɲgô su naɲ. Pwac ɲamata-ɲga bu ɲa-giso mbasi, dec Anötô oc gauc nem bu êmatɲ pwac wakuc dom. ⁸ Magoc Anötô gêlic ɲagôlin pwac akwa-ɲga bu gitôm dom, dec sôm yom pi pwac wakuc, tôm sêto yêc bocdec bu:

Pômdau sôm, “Alic su naɲ. Bêc oc meɲ sa, naɲ aô oc wamatɲ pwac wakuc wawhiɲ lau Israel-ɲga ma lau †Juda-ɲga.* ⁹ Oc tôm pwac naɲ kamatiɲ gawhiɲ ɲac si apai têtɲ ndoc aô amanɲ wê ɲac sêsa akêtɲ gamen Isip-ɲga sêmey, naɲ dom.

ɲac sêsôc aô neɲ yom pwac dinaɲ-ɲga ɲapu dom, ma tu dinaɲ-ɲga dec aô Pômdau gasôm bu wapuc dômwêtɲ ɲac.

¹⁰ Magoc têtɲ têm pwac akwa-ɲga pacndê, naɲ aô Pômdau, oc wamatɲ pwac wakuc wawhiɲ lau Israel-ɲga, naɲ bocdec bu. Aô oc wakêtɲ neɲ yomsu sip ɲac si ɲagulu, ma wato sip ɲac si ɲalôm. Aô oc wati ɲac si Anötô, ma ɲac oc sêti aô neɲ lau.

¹¹ Têtɲ dinaɲ, oc tôm dom bu ɲamalac daɲ êndôhôn iɲ ndê asidôwai me lau meɲpaɲ iɲ-ɲga, ma sôm têtɲ ɲac, ‘Aɲyalê Anötô ma akôc iɲ sa ti mac nem Pômdau.’ ɲahu bu aô neɲ lau hoɲ oc sêɲyalê aô, lau tiwaê, ma lau waêmbe sêwhiɲ.

¹² Ma aô oc taɲwalô ɲac, ma wasuc ɲac si giso kwi, ma gauc nem ɲac si sac tiyham dom.” *[Jer 31:31-34]*

¹³ Anötô sam gêtɲ dau bu pwac wakuc, ma ɲalêtɲ dinaɲ iɲ tôc asê bu pwac ɲamata-ɲga tiakwa su. Ma gêtɲ naɲ tiakwa su, naɲ kêtɲ iɲ bu hê su ɲiɲga.

9

Israel si lôm dabuɲ ɲasakiɲ

¹ Têtɲ têm Anötô kêmatiɲ pwac ɲamata-ɲga whiɲ lau Israel-ɲga, naɲ iɲ kêtɲ yomsu pi lêtɲ sênem akiɲ iɲ-ɲga, ma pi †bac dabuɲ naɲ sêkwê yêc nom. ² ɲalôm lu sêyêc bac dabuɲ ɲalôm. ɲalôm ɲamata-ɲga sêsam bu ɲalôm Dabuɲ, ma yakaiɲ ti deɲ da-ɲga ma bolom da-ɲga sêyêc ɲalôm dinaɲ. ³ Ma sêkêtɲ po baliɲ d aɲ kêgalêtɲ bu whê ɲalôm ɲamata-ɲga ma tilu-ɲga kôc. Ma ɲalôm tilu-ɲga sêsam bu ɲalôm Dabuɲ Andô. ⁴ Yêc ɲalôm tilu-ɲga, alta gol naɲ sêkêtɲ da ɲamalu ɲayham pi, ma apa pwac yomsu-ɲga sêyêc. Apa dau sêmasaɲ ɲa a, ma sêmpanɲ ahuc ɲa gol. Sêkêtɲ lôɲ gol daɲ ti bolom mana, ma Aron ndê tôc naɲ muɲ-ɲga ɲasili puc pi meɲ, ma hoc lu naɲ Anötô to yomsu amanɲlu pi, naɲ sêyêc apa pwac-ɲga dau ɲalôm. ⁵ Sêmasaɲ aɲela ɲagatu lu naɲ sêsam bu aɲela Anötô ndê ɲawasi-ɲga, naɲ sêlhac apa dau ɲahô. Sêmasaɲ iɲlu ɲamakê glam

* **8:8** Lau hoɲ naɲ Anötô kêtɲaliɲ ɲac sa sêti iɲ ndê, naɲ dasam ɲac bu lau Israel-ɲga. Magoc muɲ-ɲga sêwhê dau kôc gi toɲ lu, naɲ sêsam bu Israel ma Juda, ma toɲ tigeɲ-tigeɲ sêɲyaliɲ dau si kiɲ sa tu nem gôlin ɲac-ɲga. Alic 1 Kiɲ 11:9-13, 31-39; 12:20-24; Ais 11:12; ma Jer 3:18.

kêgatöc apa dau ñampêlhu nañ sêsam bu Anötö ndê pônj suc sac kwi-nga, nañ ahuc. Ma gêñ daêsam yêc, magoc tòm dom bu yac awhê sa yêc bapia dindec.

⁶ Têñ ndoc sêmasañ gêñ hoñ dinañ su, nañ dabuñsiga sem si gwelen sêsôc sêsa sêmbo ñalôm ñamata-nga tòm bêc hoñ. ⁷ Magoc †dabuñsiga ñamata-nga tawasê sôc ñalôm tilu-nga, ma sôc tidim tigen yêc yala tigen ñalôm. Ma têtj bêc tigen dinañ, in sôc gi ma kôc dac tôhônj, bu kêtj ti da tu sac-nga. In kêtj tu dau-nga, ma tu sac nañ Anötö ndê lau sêñyalê dom ma sêkôm-nga. In bu kôc dac dom, dec oc tòm dom bu in sôc ndi. ⁸ Ñalêñ dinañ Ñalau Dabuñ bu whê yom sa têtj yac pi pwac akwa bocdec bu. In tôc asê bu ñalêñ mba bu lau sêsôc Ñalôm Dabuñ Andô sêndi, têtj têtj dabuñsiga sêñkuc sakinj pwac akwa-nga, ma lôm dabuñ pwac akwa-nga kalhac dôñ kalhac.

⁹ Sakinj pwac akwa-nga dinañ in ti dôhônj têtj yac lau têtj kwahic dec-nga. Ma tôc asê têtj yac bu da danje ti da ya nañ dabuñsiga sêkêñ tu lau-nga, nañ gitôm dom bu kôm lau dau si ñalôm timalô tu ñac si sac-nga. ¹⁰ Bu sakinj dinañ ti ña-yomsu hoñ hêganônj gêñ danen ti danôm-nga, ma lau Israel-nga si lêtj sêñgwasiñ dau ñawasi sa yêc Anötö anjô-nga. Ma gêñ hoñ dinañ in gêñ ñamlic-nga ñambwa, bu yêc e pwac wakuc nañ Anötö kêtj tu nem gôlinj yac-nga, nañ meñ sa su nañ.

Dac Pwac Akwa ma Pwac Wakuc-nga

¹¹ Magoc Kilisi meñ ti dabuñsiga atu, nañ ndê sakinj ña-ñandô ñayham meñ sa su. Ma lôm dabuñ nañ in sôc gi, nañ ñayham kêlêc ma hôc gêlêc lôm dabuñ nañ ñamalac amba sêkwê kalhac nom dindec, nañ su. ¹² In gacgeñ sôc lôm dau Ñalôm Dabuñ Andô gi, magoc in kôc makao ñatu me naniñ gapoc si dac bu kêtj ti da ô sac-nga dom. In sôc gi tidim tigen, ma kêtj dau ndê dac tu bu nemlhi yac neñ sac ñatôp, dec kêmasañ lêtj dambo tanji ñapan-nga.

¹³ Pwac akwa yomsu-nga sôm bu lau Israel-nga si dabuñsiga sêkôc naniñ gapoc ti makao gapoc ñadac, ma sêñgaluj whiñ makao ñatu dinda nañ sêpec ti da ya nañ ñagasi, goc sêmbalip pi lau bu kôm ñac sêti dabuñ ma ñamlic ñawasi sa yêc Anötö anjô-nga.* ¹⁴ Magoc Kilisi, nañ ndê giso mbasi andô, ma kêtj dau ti da têtj Anötö tòm Ñalau mbo ñapan-nga puc in dôñ, nañ ndê dac hôc gêlêc dac pwac akwa-nga, ma gêm yac sa ñandô. Ñahu bu in ndê dac kêmasañ yac neñ ñalôm ñawasi sa, ma kêgwasiñ m êtê sac nañ gic waê lêtj dandinan-nga, nañ su. Ma bocdinañ datôm bu danem akiñ Anötö Tali Ñadau ti atac pa su enj. ¹⁵ Kilisi kêmasañ lêtj dinañ, ma bocdinañ kwahic dec in kalhac Anötö ma lau nom-nga ñalhu bu ti pwac wakuc ñadau. In ndê mbac ndu gêmlihi lau nañ sêmbo pwac akwa ñapu, nañ si sac ñatôp, ma kêgapwêc ñac su yêc sakinj mêtê sac-nga. Ma tu dinañ-nga ñac oc sêtap gameñ sêndöc t ali-nga nañ Anötö gic bata têtj ñac, ma kêgalêm ñac sa bu sêwêkaiñ, nañ sa.

¹⁶⁻¹⁷ Gauc nem lau nom-nga si lêtj sêmatiñ pwac pi wapa lêtj sêm-nga. Lau nañ bu sêwêkaiñ ñamalac dan ndê wapa lêtj sêm, nañ oc sêtap gêñ dan sa dom e sêñyalê pi ñandô bu ñamalac dau mbac ndu su. In bu mbo tali, nañ pwac dinañ ñayom oc gacgeñ lhac. ¹⁸ Tu dinañ-nga dec pwac

* **9:13** Ñac si mêtê dinañ hêganônj ñamalac nañ kêmasac awhê me ñgac batê, dec kôm in ñadômbwi sa yêc Anötö anjô-nga. Alic Nam 19:1-22 yêc Yom Lêtj sêm Akwa.

akwa yomsu-nga sôm bu lau Israel-nga sêndic domba ti makao ndu, ma ñadac ti pwac dau ñahu. ¹⁹ Bu Moses to Anötö ndê yomsu pwac-nga hoñ sip bapia, ma sam asê têtj lau Israel-nga. Goc inj kôc makao ñatu [ma naninj] ñadac ma kêgalurj whinj bu, sô domba ñamliclu kokoc pi a ñasangac danj, goc kêtj sip dac ti bu ma kêbalip pi bapia dau ma pi lau hoñ. ²⁰ Ma sôm, “Pwac nanj Anötö kêmatinj whinj mac ma gic atu mac bu asôc ñapu, nanj ñadac dau dindec.” ²¹ Ma ñalêtj tigenj inj kêbalip dac pi lau Israel si bac sênem akinj Anötö-nga, ma pi dabuñsiga si lôñ ti laclhu sakinj dabuñ-nga hoñ. ²² Yomandô! Moses ndê yomsu pi lau Israel-nga si lêtj sêmasanj dau ñawasi sa-nga, gic atu ñac bu sêmbalip dac pi gêtj hoñ bocdinañ. Ñac bu sêndic makao ti domba ndu ma sêkêc dac sinj dom, dec Anötö oc suc ñac si sac kwi dom.

Kilisi kêtj dau ti da dec gêm yac si

²³ Lau Israel-nga si bac ti gêtj sênem akinj Anötö-nga, nanj gitôm ñagatu ñambwa bu têtj gêtj ñandô undambê-nga asê têtj yac. Ma lau Israel-nga sem dabuñ gêtj nom-nga dinañ ma sêkôm gêtj dau ñawasi sa yêc Anötö anjô-nga ña domba ti makao si dac. Magoc Kilisi ndê dac hôc gêlêc dac dinañ su, dec kêtj ñawasi atu têtj gêtj ñandô undambê-nga. ²⁴ Bu Kilisi sôc lôm dabuñ nanj ñamalac sêkwê, nanj dom. Ma lôm nanj inj sôc, nanj gitôm gêtj ñandô undambê-nga ñagatu ñambwa dom. Mba. Inj sôc undambê dau gi, ma kalhac Anötö anjô-nga gêm yac hoñ anjôñ.

²⁵ Ma Israel si dabuñsiga atu nanj sôc ñalôm Dabuñ Andô ti yala ti yala, nanj kôc dau ndê dac dom. Magoc Kilisi sôc undambê tidim tigenj enj, ma kôc dau ndê dac solop. ²⁶ Inj kêtj dau ti da gitôm dabuñsiga nom-nga sêkêtj da ñapanj ma ñapanj, nanj dom. Bu bocdinañ, dec têtj ndoc Anötö kêtj undambê ti nom ma meñ, nanj inj oc hôc ñandê tidim daêsam bocdinañ. Magoc Kilisi gitôm dabuñsiga nom-nga dom. Inj meñ ma kêtj dau ti da tidim tigenj, tu bu êñgaho lau nom-nga si sac ñagêyô su pi dau. ²⁷ Yac lau tigenj-tigenj tac waê bu dambac ndu tidim tigenj, ma tinjambu yac oc dalhac Anötö anjô-nga bu êñsahê yac. ²⁸ Ma ñalêtj tigenj Kilisi mbac ndu tidim tigenj enj, bu êñgaho lau daêsam si sac ñagêyô su. Ma inj oc mbu meñ tiyham bu hôc ñandê tu sac-nga tiyham dom, magoc tu bu kêtj Anötö ndê mwasinj gêm lau si-nga ña-ñandô têtj lau nanj sêkêtj whinj ti sêkêtj bata inj bu mbu meñ.

10

Kilisi gic da lau nom-nga tidim tigenj enj

¹ Pwac akwa yomsu-nga inj gitôm ñagatu ñambwa bu têtj gêtj ñayham nanj oc meñ sa, nanj asê têtj yac. Magoc inj gêtj ñandô dau dom. Yomsu dau sôm bu lau Israel-nga sêkêtj da tôm yala hoñ, dec têtj asê bu da kainj dinañ gitôm dom bu señ lau si sac su, me ndic dabiñ ñac bu sêtigasuc Anötö.

² Da kainj dinañ bu nditôm bu ndic dabiñ lau, dec oc sêkêtj ñapanj dom. Ma inj bu nditôm bu kôm ñac si ñalôm ñawasi sa yêc Anötö anjô-nga, dec ñac oc ñalôm ñawapac tu ñac si giso-nga tiyham dom. ³ Magoc sêkêtj da dau tôm yala hoñ, dec kêtj gauc ñac bu ñac si sac yêc ñac dôñ yêc.

⁴ Ñahu bu makao gapoc ti naninj si dac gitôm dom bu señ sac su.

⁵ Tu dinañ-nga dec têtj ndoc Kilisi meñ mbo nom, nanj sôm yom asê têtj Anötö, tôm sêto yêc muñ su bocdec bu:

Am atac whiņ bu sêkêņ maķao ti domba ma sêkêņ ti da têņ am lec dom. Magoc am kêmasaņ aō dauņ neņ űamlic ti űandô.

⁶ Da ya ti da bocke naņ sêkêņ tu sac-űga, naņ gic am tanôm dom bocdinaņ.

⁷ Ma aō gasôm bu, “O Anôtô, lic aō dec gameņ bu wakôm am nem atac whiņ űandô sa, tôm yom naņ sêto pi aō muņ su, yêc bapia tilhuņ.”
[BW 40:6-8]

⁸ Moses ndê buku yomsu-űga tôte bocdec bu. Sêkêņ maķao ti domba ti da, ma sêkêņ da ya ti da tidau-tidau tu sac-űga. Magoc Kilisi dau sôm bu Anôtô atac whiņ bu sêkêņ da hoņ dinaņ dom, ma gic iņ tandô dom bocdinaņ. ⁹ Ma tiņambu Kilisi sôm têņ Anôtô bu iņ dau meņ su, bu kôm Anôtô ndê atac whiņ űandô sa. Bocdinaņ dec iņ seņ lêņ akwa da-űga su, ma kêmasaņ lêņ wakuc. ¹⁰ Ma Anôtô ndê atac whiņ, naņ Kilisi kôm űandô sa, naņ bocdec bu. Yisu Kilisi kêņ dau ti da tidim tigeņ, dec kêmasaņ lêņ bu dati lau dabuņ.

¹¹ Dabuņsiga pwac akwa-űga sêlhac ti sem gwelen tôm bêc hoņ, ma sêkêņ da kain tigeņ űapaņ, naņ tôm dom bu seņ sac su. ¹² Magoc Yisu, naņ ti yac neņ dabuņsiga atu, kêņ dau ti da ñim tigeņ eņ, tu sac têm hoņ-űga, goc gi ndöc Anôtô ndê andô-űga. ¹³⁻¹⁴ űahu bu da tigeņ dinaņ kêmasaņ lêņ bu seņ lau naņ iņ bu kôm űac sêti lau dabuņ, naņ si sac su, ma gic dabiņ űac bu sêmbo tali űapaņ. Ma kwahic dec iņ hône bu Anôtô kêņ iņ ndê űacyo hoņ sêsöc iņ gahi űapu.

¹⁵ Ma űalau Dabuņ hoc yom űandô asê pi gêņ dau whiņ, tôm yom daņ naņ sêto yêc bocdec bu:

¹⁶ Magoc têņ têm pwac akwa-űga pacndê, naņ aō Pômdau, oc wamatiņ pwac wakuc wawhiņ lau Israel-űga, naņ bocdec bu. Aō oc wakêņ aō neņ yomsu sip űac si űagulu, ma wato sip űac si űalôm. [Jfer 31:33]

¹⁷ Ma tiņambu iņ gic têku yom ma sôm yom bocdec:

Aō wasuc űac si giso kwi, ma gauc nem űac si sac tiyham dom. [Jfer 31:34]

¹⁸ Bocdinaņ, Pômdau sôm bu suc yac neņ sac kwi, ma tu dinaņ-űga dec daponda dabuņsiga daņ bu kêņ da tu sac-űga tiyham dom.

Kilisi kêmasaņ seņ datigasuc Anôtô-űga

¹⁹ Tu dinaņ-űga asidôwai, datigasuc Anôtô ti neņ atac pa su, gitôm dasöc űalôm Dabuņ Andô dandi, tu dac naņ Yisu kêc siņ-űga. ²⁰ Muņ-űga, po baliņ daņ kêgalêņ naņ kalhac lau ahuc bu sêsöc űalôm Dabuņ Andô sêndi dom. Magoc Yisu ndê űamlic ô po dau su, ma iņ mbo tali űapaņ, dec iņ ti seņ wakuc datigasuc Anôtô-űga. ²¹ Ma iņ yac neņ dabuņsiga tiwaê, naņ gêm gôliņ Anôtô ndê lau hoņ. ²² Iņ ndê dac kêgwasiņ yac neņ sac hoņ su, dec dambo ti űalôm űawapac tu yac neņ sac-űga tiyham dom. Ma bu űawa kêgwasiņ yac neņ űamlic űawasi sa su. Tu dinaņ-űga dec datigasuc Anôtô ti neņ űalôm űawasi, ma dakêņ whiņ ti neņ űalôm pêņ dôņ.

Puc dalhac űaņga-űga

²³ Yac lau dakêņ whiņ-űga dahoc yom asê ma dasôm bu dakêņ batanaņ űandô űayham naņ Anôtô gic bata têņ yac. Iņ gitôm dom bu kac ndê awha kwi-kwi, ma tu dinaņ-űga taņkwê űandô dau ti atac lu-lu dom. ²⁴ Ma daköc gauc pi lêņ bu dapuc dauņ dôņ bu atac whiņ asidôwai, ma dakôm mêtê űayham eņ. ²⁵ Dahu mêtê dapitigeņ-űga siņ tôm lau űatö sêkôm, naņ dom. Mba. Dakac sa dapitigeņ, ma tangili dauņ bu dalhac űaņga.

Mac anyalê bu Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ kêpiŋ su, ma bocdinaŋ dec akôm asiŋ su eŋ.

²⁶ Anġô ŋapep! Yac bu taŋyalê Anötö ndê yom ŋandô tidôn su, magoc tiŋambu dalic sac gitôm gêŋ ŋambwa ma dakôm, dec da danj yêc nanj tôm bu seŋ jac nanj sac dinaŋ ŋagêyô su-ŋga, yêc dom. ²⁷ Ŋamalac nanj sa lêŋ kainj dinaŋ, nanj bu ndê gauc sa, dec oc tîc dau ŋalêŋ sac pi gêŋ nanj gic iŋ ŋawaê bocdec bu, iŋ oc tap Anötö ndê matôc sa, ma sip ya atu nanj Anötö kêmasanj tu iŋ ndê ŋacyo-ŋga ndi. ²⁸ Gauc nem ŋamalac nanj kêgîli Moses ndê yomsu. Ŋamalac lu me tîc bu sêpuc si yom dôŋ ma sêtôc asê bu yomandô bu ŋamalac dau kôm giso, dec yomsu dau sôm bu tawalô iŋ dom, sêndic iŋ ndu eŋ. ²⁹ Bocdinaŋ mac gauc gêm bocke pi ŋamalac nanj kêyalê su bu Kilisi ndê dac pwac wakuc-ŋga kôm iŋ ti dabuŋ, magoc tiŋambu iŋ pu gêŋ dau ma gêlic gitôm gêŋ ŋambwa? Ŋalêŋ dinaŋ iŋ pu Anötö ndê Atu, gitôm iŋ kwê iŋ dôŋ yêc iŋ gahi ŋapu gitôm gêŋ ŋapopoc, ma iŋ pu Anötö ndê Ŋalau êmwasiŋ yac-ŋga whiŋ. Ŋamalac nanj kôm bocdinaŋ oc tôm dom andô bu êŋlêc Anötö ndê matôc. Iŋ oc tap matôc sac sambuc sa. ³⁰ Bu yac taŋyalê Pômdau, nanj sôm yom bocdec bu:

Gwelenj sac ŋagêyô-ŋga yêc aô amanj, ma aô dauŋ oc wakêŋ. *[Diut 32:35]*

Ma sêto yom danj whiŋ, nanj yêc bocdec bu:

Pômdau oc êŋsahê ti êmatôc iŋ ndê lau. *[Diut 32:36]*

³¹ Oyaê, ŋamalac nanj sip Anötö Tali Ŋadau amba bu tap iŋ ndê matôc sa, nanj tîc dau manj.

³² Gauc nem têm nanj mac akêŋ whiŋ tiwakuc, ma akôc ŋawaê ŋayham sa gitôm ŋawê bu pô nem ŋalôm. Têŋ ndoc dinaŋ, ŋawapac daêsam tap mac sa tu akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga, magoc mac alhac ŋanġa. ³³ Têm ŋatô lau sêkêŋ kisa mac, ma sêsu mac susu yêc lau hoŋ anġô-ŋga. Ma têm ŋatô mac alhac awhiŋ lau nanj sêhóc wapac kainj dinaŋ ma apuc ŋac dôŋ. ³⁴ Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga nanj sêkêŋ ŋac sêndöc gapocwalô, nanj mac tamwalô ŋac, ma am ŋac sa bocdinaŋ. Ma têŋ ndoc lau sêŋgaho mac nem wapa ti gêŋ hoŋ su, nanj mac ambo ti atac ŋayham eŋ. Ŋahu bu mac anyalê bu mac nem awa ŋandô yêc ŋapanj-ŋga yêc undambê.

³⁵ Bocdinaŋ asap nem akêŋ whiŋ Pômdau dôŋ, ma atac lu-lu dom, dec mac oc atap mwasinj atu sa. ³⁶ Alhac ŋanġa ti ŋalôm pêŋ dôŋ, ma akôm gêŋ hoŋ ŋapep tôm Anötö ndê atac whiŋ. Ma bocdinaŋ mac oc atap ŋandô ŋayham nanj iŋ gic bata, nanj sa. ³⁷ Bu ŋasawa sauŋ eŋ, tôm yom nanj sêto yêc nanj sôm bocdec bu:

Iŋ nanj dakêŋ batanj bu meŋ, nanj oc meŋ. Ma iŋ oc meŋ ŋagahô eŋ.

³⁸ Ma aneŋ lau gitêŋ oc sêndöc tali tu si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Magoc ŋac nanj sêhu siŋ, nanj aô oc walic ŋac sac sambuc. *[Hab 2:3-4]*

³⁹ Magoc yac datôm lau nanj sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêmbo seŋ sêniŋga-ŋga dom. Mba. Yac dalhac ŋanġa ma dakêŋ whiŋ dandic ŋawaê, e datap mwasinj dandöc tanli ŋapanj-ŋga ŋa-ŋandô sa.

11

Abanġi Israel-ŋga si lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga ti dôhôn têŋ yac

¹ Yac bu dakêŋ whiŋ ŋanġa, dec yac oc atac lu-lu dom tu gêŋ nanj dakêŋ batanj dambo, me tu gêŋ nanj tanôn dalic dom-ŋga. ² Abanġi Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ ŋalêŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec Anötö toc ŋac sa. ³ Yac

dakêṅ whiṅ, dec taṅyalê bu muṅ-ṅga, gêṅ naṅ kwahic dec tanôṅ dalic, naṅ ṅadaṅ yêc dom, magoc meṅ hóc asê ṅa Anötö ndê yom.

⁴ Tu Abel ndê kêṅ whiṅ-ṅga dec Anötö gêlic da naṅ iṅ kêṅ bu ṅayham, hóc gêlêc Kein ndê su. Ma tu Anötö kôc Abel ndê da sa-ṅga, dec tóc asê bu iṅ gêlic Abel bu ṅga gitêṅ. Ma iṅ mbac ndu su, magoc iṅ ndê lêṅ kêṅ whiṅ-ṅga dinaṅ gacgeṅ kalhac tôm dôhôn ṅayham.

⁵ Ma Inok kêṅ whiṅ, dec sêto yom pi iṅ ma sêsôm bu Anötö gêlic iṅ ṅayham. Ma tu iṅ ndê kêṅ whiṅ-ṅga, dec Anötö kôc iṅ su yêc nom ti tali, ma sêlic iṅ tiyham dom. ⁶ ṅamalac daṅ bu kêṅ whiṅ dom, dec gêṅ hoṅ naṅ iṅ kôm, naṅ ṅadaṅ oc tôm dom bu ndic Anötö tandô ṅayham. Bu asa naṅ bu tigasuc Anötö, naṅ kêṅ whiṅ bu iṅ mbo yomandô, ma kêṅ whiṅ bu iṅ oc êmwasiṅ lau naṅ sêkêṅ dau sambuc tu sêṅsalê iṅ-ṅga.

⁷ Ma têṅ ndoc Anötö kêṅ puc Noa pi gêṅ naṅ iṅ tandô gêlic su dom, magoc tiṅambu oc meṅ hóc asê, naṅ Noa kêṅ whiṅ Anötö, ma toc iṅ sa ti sôc iṅ ndê yom ṅapu. Iṅ sô waṅ atu daṅ bu nem iṅ ti ndê b alêkoc sa. Tu iṅ ndê lêṅ kêṅ whiṅ-ṅga dec iṅ tóc lau naṅ sêmbo nom têṅ têm dinaṅ, naṅ si giso asê tiawê, ma Anötö kêṅ iṅ wêkaiṅ lêṅ dati lau gitêṅ tu dakêṅ whiṅ-ṅga.

⁸ Abraham kêṅ whiṅ Anötö têṅ ndoc Anötö kêgalêm iṅ sa ma kêkin iṅ têṅ gameṅ naṅ iṅ gic bata têṅ iṅ, naṅ gi. Iṅ gêm gauc gameṅ dau, magoc daṅga wambu Anötö ma gi. ⁹ Ma yom tigeṅ naṅ Anötö gic bata têṅ Abraham, naṅ gic Aisak lu Jakob ṅawaê bocdinaṅ. Magoc Abraham, ma Aisak lu Jakob naṅ sêṅkuc iṅ, naṅ sêti nom ṅadaui dom, sêndôc bac po gitôm lau apa. Magoc Abraham kêṅ whiṅ yom naṅ Anötö gic bata têṅ iṅ. ¹⁰ ṅahu bu iṅ kêṅ bata bu ndôc malac atu naṅ oc yêc ṅapaṅ, naṅ Anötö dau kwê sa kêkuc ṅagatu naṅ iṅ dau gauc gêm tidôn.

¹¹ Abraham ti ṅamalac andô su, ma iṅ nawhê Sara dau iṅ awhê gapoc, magoc iṅ kêṅ whiṅ yom naṅ Anötö gic bata têṅ iṅ, dec Anötö kêṅ ṅaclai têṅ iṅ bu kwê balêkoc asê. ¹² A braham ndê têm pacndê su, tigeṅ tu iṅ kêṅ whiṅ-ṅga, dec lau toṅ atu sêsa akêṅ ṅgac tigeṅ dinaṅ. Iṅ ndê lau wakuc dinaṅ sêtôm tata umbon-ṅga, ma ganṅac gwêc-ṅga, naṅ gitôm dom bu dasê sa.

¹³ Têṅ têm abanṅi Israel-ṅga sêmbo tali, naṅ ṅac si daṅ tap ṅandô naṅ Anötö gic bata têṅ ṅac, naṅ sa dom. ṅalêṅ dinaṅ dec sêsa si lêṅ sêkêṅ whiṅ-ṅga e sêmbac ndu. Tu ṅac si sêkêṅ whiṅ-ṅga dec tôm sêlic gêṅ ṅandô dau gatuc-gatuc ma sêkêṅ bata bu sêtap ṅandô sa. Ma ṅac sêlic dandi sêtôm lau naṅ sem apa nom. ¹⁴ Ma lau naṅ gauc gêm bu ṅac lau kaiṅ dinaṅ, naṅ sêtôc asê bu ṅac sêṅsalê si malac ṅandô sêndôc-ṅga. ¹⁵ Abanṅi Israel-ṅga bu sêlic gameṅ naṅ sêhu siṅ su tôm si malac ṅandô, dec oc tôm bu sêmbu sêndi sêndôc dinaṅ. ¹⁶ Magoc mba. ṅac atac whiṅ malac daṅ, naṅ hóc gêlêc iṅ dindêc su. Malac dau yêc undambê, ma Anötö kwê malac dau sa su tu ṅac-ṅga. Tu dinaṅ-ṅga dec iṅ maya dau dom bu ṅac sêsam iṅ bu ṅac si Anötö.

¹⁷⁻¹⁸ Abraham kêṅ whiṅ Anötö têṅ ndoc iṅ kêsahê iṅ, ma sôm têṅ iṅ bu kêṅ Aisak ti da têṅ iṅ. Anötö gic bata yom têṅ Abraham muṅ su, ma sôm bu lau oc sêsam lau wakuc naṅ sêsa akêṅ Aisak, bu Abraham ndê gôlôwac ṅandô. Magoc iṅ sap ndê kêṅ whiṅ dôṅ dec bu kêṅ ndê atu tigeṅ dinaṅ ti da. ¹⁹ Iṅ gauc gêm bu Anötö gitôm bu oc uṅ lau batê sa. Ma gêṅ naṅ hóc asê, naṅ gitôm iṅ kôc Aisak mbu akêṅ lau batê-ṅga meṅ tiyham.

²⁰ Ma tiñambu, têtñ ndoc nañ Aisak gêm mbec Jakob lu Iso, nañ dec kêtñ whiñ bu Anötö gitôm bu kôm in ndê mbec ñandô sa. ²¹ Ma Jakob bocdinañ kêtñ whiñ Anötö. Têtñ ndoc in kêsahê bu in ndê têtñ kêtñ bu pacndê, nañ in gêm mbec Josep atu lu. Ma in gic sejen dau ña ndê tôc ma kêtñ Anötö. ²² Josep kêtñ whiñ bu Anötö oc êngaho lau Israel-ña su yêc gameñ Isip-ña, dec têtñ ndoc in ndê têtñ kêtñ bu pacndê, nañ sôm yom asê pi gêtñ dau, ma gic atu ñac bu sêkôc in ndê ñakwa whiñ ñac, têtñ ndoc ñac bu sêlhô sêndi.

²³ Ma Moses damba lu dinda sêkêtñ whiñ Anötö, dec sês in gitôm ayô tö têtñ ndoc dinda kôc in. Ñahu bu inlu sêlic bu in balêkoc ti anjô, ma sêtôc dau tu yom nañ kin Isip-ña gic atu nañ-ña dom. ²⁴ Ma têtñ ndoc Moses tiatu, nañ in kêtñ whiñ Anötö dec tec bu sêsam in bu Parao atuwê ndê balê. ²⁵ In tec bu mbo ti atac ñayham tòm ñasawa apê tu mêtê sac-ña whiñ Parao ndê lau, ma gêlic ñayham bu hôc ñandê ti ñawapac whiñ Anötö ndê lau. ²⁶ In gêlic lêtñ mayañ-ña nañ gic waê Anötö ndê Mesaya bu ñayham hôc gêlêc lau Isip si awa ti gêtñ ñayham-ñayham hon su. Ñahu bu in takwê ndê ñaôli ñayham, nañ in oc tap sa tiñambu. ²⁷ In kêtñ whiñ, dec hu gameñ Isip-ña sin, ma töc dau tu kin Isip-ña ndê atac ñandê-ña dom. In puc dau dôñ ma kalhac ñanja, ñahu bu in gêlic Anötö, nañ lau dan sêlic su dom. ²⁸ In kêtñ whiñ Anötö dec sôm têtñ lau Israel-ña bu sêmasañ Pasowa tòm Anötö sôm, ma sêsê domba ñadac pi gatam ñac si andu-ña. Ma ñalêtñ dinañ anela nañ gic balêkoc ñgac mbêc Isip-ña hon ndu, nañ kêlêc lau Israel-ña si andu hon.

²⁹ Lau dau sêkêtñ whiñ Anötö nañ gêlêc Gwêc Koc sa, dec sêlom gitôm sêñsêlêtñ sêmbô gameñ basô si. Magoc têtñ ndoc lau Isip-ña bu sêlom sêñkuc ñac, nañ gwêc kêtatôc ñac ahuc e sênom gwêc su ma sinja.

³⁰ Tiñambu lau Israel-ña sêkêtñ whiñ Anötö, dec sêñsêlêtñ sêñgihi malac Jeriko tòm bêc 7 e malac dau ñatunbôm ku sa. ³¹ Magoc Anötö señ awê mockaiñ-ña Rahab su whiñ lau dangapêc malac dinañ-ña dom. Ñahu bu muñ-ña Rahab dau tôc asê bu in kêtñ whiñ Anötö, têtñ têtñ in kôc lau Israel-ña si lau sêtup gameñ Kanan-ña sa ti yom malô.

³² Ma lau sêkêtñ whiñ ñanja-ña daêsam sêmbô, tòm Gideon, Barak, Samson, Jepta, Dawid, ma Samuel ti Anötö ndê lau propet ñatô. Magoc ñasawa mba bu wasôm yom pi ñac tigen-tigen. ³³ Ñatô sêkêtñ whiñ ñanja, dec sêku kin gameñ ñatô-ñ ga dulu. Ñatô sem gôlin lau Israel-ña ti sêñgîli ñac bu sêsa si lêtñ gitêtñ. Ma Anötö gic bata yom têtñ ñac bu yob ñac. Tu lau ñatô si sêkêtñ whiñ-ña dec Anötö kêtgapic layon si whasun ahuc, ³⁴ ma kêtgaho ya ña-ñandê su yêc ñatô, ma yob ñatô bu sêlhô su yêc ñacyo si bien. Lau ñatô ñac lau licwalô mba, magoc tu ñac si sêkêtñ whiñ-ña, dec Anötö kêtñ ñanja têtñ ñac. Ñac sêti lau sin-ña ti ñaclai atu, ma sêku lau apa si lau sin-ña dulu. ³⁵ Lauwhê ñatô sêkêtñ whiñ Anötö, dec in un ñac si balêkoc ñgac nañ sêmbac ndu su, nañ sa sêmen sêmbô sêwhiñ ñac tiyham. Ma lau sêkêtñ whiñ-ña ñatô, nañ sic ñac ña sô e sêmbac ndu. Magoc lau dau sêtec bu sêsêc si sêkêtñ whiñ ahuc tu bu sênem dau si yêc ñandê dinañ, ñahu bu sêkêtñ bata bu Anötö gitôm bu oc un ñac sa, ma kêtñ ñac sêmbô ñayham eñ. ³⁶ Ñatô, lau sêsu ñac susu, ma sêhi ñac ña sô, ma ñatô sêsô ñac dôñ ma sêkêtñ ñac sêndôc gapocwalô. ³⁷ Sêtuc ñatô ña hoc ndu, sêhê ñatô ña sege kic gi lu, ma ñatô nañ lau sin sêkun ñac ndu ña bien baliñ. Ñac sêsôc ñakwê sac-sac nañ sêmasañ

ɲa domba ti naniɲ ɲamlic, sêpônda dau ɲandô, ma lau sêkêɲ kisa ɲac ti sêkôm ɲac ɲayom. ³⁸ ɲac sêɲgihi sêmbo gameɲ sawa ti gameɲ lôc-ɲga gitôm lau waêmbe, ma sêndöc hoc ɲasuɲ ti suɲ naɲ yêc nom. Magoc tu ɲac si sêkêɲ whiɲ-ɲga dec Anötö gêlic ɲac ɲayham kêlêc, hôc gêlêc lau nom-ɲga hoɲ su.

³⁹ ɲawaê pi lau hoɲ dinaɲ si sêkêɲ whiɲ yêc tu bu whê ɲac sa têtɲ yac-ɲga. Magoc ɲac si daɲ gêlic ɲandô naɲ Anötö gic bata têtɲ ɲac, naɲ dom. ⁴⁰ ɲahu bu lêtɲ ɲayham andô naɲ Anötö kêmasaɲ bu êmwasiɲ yac lau têtɲ kwahic dec-ɲga, naɲ gic waê ɲac lau dau sêwhiɲ. Ma yac hoɲ oc datap sa dawhiɲ dauɲ.

12

Taɲtiɲ Yisu ma dalhac ɲaɲga

¹ Lau hoɲ dinaɲ sêmuɲ yac su, ɲac lau toɲ atu andô, ma sêtöc lêtɲ dakêɲ whiɲ-ɲga ɲayham têtɲ yac tu taɲkuc-ɲga. Tu dinaɲ-ɲga dec dakac dauɲ su yêc gêtɲ hoɲ naɲ kalhac yac ahuc tu taɲkuc Yisu-ɲga, ma yêc mêtê sac naɲ bu êntôm yac ma kôm yac dapeɲ. Ma tanti ɲaɲga dapêɲ lêtɲ naɲ Anötö gic bata tu tanti daho-ɲga ma dahu siɲ dom. ² Tanti ma taɲtiɲ Yisu, bu iɲ ti yac neɲ dakêɲ whiɲ ɲahu, ma iɲ oc ndic dabiɲ yac neɲ dakêɲ whiɲ. Iɲ kêyalê bu iɲ ndê mbac ndu oc ti lêtɲ atac ɲayham-ɲga tiɲambu, ma tu dinaɲ-ɲga iɲ puc dau dôɲ tu hôc ɲandê a gicso-ɲga, ma hêgo dau tu maya atu naɲ gic lêtɲ dinaɲ ɲawaê, naɲ dom. Ma kwahic dec iɲ pi undambê g i ndöc Anötö ndê pôɲ atu ɲa-andô-ɲga. ³ Akôc gauc pi Yisu, ma pi lêtɲ kisa-ɲga naɲ lau sac sêkôm têtɲ iɲ. Iɲ hôc kisa dau magoc kalhac ɲaɲga, dec töt dôhônɲ ɲayham têtɲ mac bu aɲkuc, ma bu nem mac sa bu kwampac sa ma ahu nem akêɲ whiɲ siɲ dom.

Anötö kêmatöc lau naɲ iɲ atac whiɲ

⁴ Mac ahöc ɲawapac tu saê ti kisa naɲ lau sac sêkêɲ têtɲ mac-ɲga, magoc sêkôm e sêkêc mac nem daɲ ndê dac siɲ su dom. ⁵ Bocke? Mac aɲliɲ Anötö ndê yom, naɲ kêgili mac bu alhac ɲaɲga, naɲ siɲ, a? Yom dau sam mac bu Anötö atui awhê ma ɲgac, ma sêto yêc bocdec bu:

Aneɲ balêkoc awhê ma ɲgac, Pômdau bu êmatöc mac, me bu kêtɲ ɲawapac têtɲ mac bu whê nem gauc sa pi nem giso, naɲ alic tôm gêtɲ ɲambwa dom, ma lic ɲakam sa tu aɲkuc iɲ-ɲga dom. ⁶ ɲahu bu Pômdau kêmatöc lau naɲ iɲ atac whiɲ ɲac, ma lau naɲ iɲ kôc ɲac sa sêti iɲ ndê balêkoc, naɲ iɲ kêtɲ ɲandê têtɲ ɲac. *[Prov 3:11-12]*

⁷ Mac aɲyalê bu dambai nom-ɲga hoɲ sêmatöc si balêkoc tu bu sêndöhônɲ ɲac bu sêɲkuc lêtɲ ɲayham-ɲga. Ma bocdinaɲ Anötö bu êmatöc mac, naɲ alhac ɲaɲga. Bu gêtɲ dau töt asê bu iɲ gêlic mac bu iɲ ndê balêkoc solop. ⁸ Ma Anötö kêtɲ ɲawapac têtɲ iɲ ndê balêkoc hoɲ tu bu êndöhônɲ ɲac-ɲga. Iɲ bu kêtɲ têtɲ mac dom, dec oc töt asê bu mac atôm balêkoc ɲasawa-ɲga, ma Anötö ndê balêkoc solop dom. ⁹ Ma têtɲ ndoc damaɲi nom-ɲga sêmatöc yac, naɲ dalic ɲac sac dom, magoc datoc ɲac sa. Bocdinaɲ dasöc Damaɲi undambê-ɲga ɲapu hôc gêlêc damaɲi nom-ɲga su dandic ɲawaê. ɲahu bu iɲ ti ɲadau yac neɲ gatuj, ma iɲ kêmatöc yac tu bu daso mwasiɲ dandöc taɲli-ɲga dom. ¹⁰ Damaɲi nom-ɲga gauc gêm bu sêndöhônɲ yac tu bu dasa lêtɲ ɲayham-ɲga, ma ɲac si matöc iɲ gêtɲ ɲasawa apê-ɲga eɲ. Magoc A nötö kêyalê gêtɲ bocke naɲ oc nem yac sa

ɲandô, dec kêmatôc yac tu bu dati lau dabuɲ-ɲga, datôm iɲ dau. ¹¹ Têɲ ndoc yac bu dahôc ɲawapac tu êmatôc yac-ɲga, naɲ oc kôm yac atac ɲayham dom, magoc oc kêɲ ɲandê têɲ yac. Magoc tiɲambu yac taɲyalê bu ɲawapac dau gêm yac sa bu dambo ti yom malô, ma kêdôhôn yac bu dasa neɲ lêɲ gitêɲ eɲ.

¹² Tu dinaɲ-ɲga dec mac nem lau naɲ si amba tibalê, me gahiduc tigolon tu wapac naɲ sêhôc-ɲga, naɲ apuc ɲac dôɲ bu sêlhac ɲaɲga tiyham.

¹³ Amasaɲ seɲ gahim-ɲga tisolop, bu lau gahi sac naɲ sêɲkuc mac, naɲ sêpeɲ ma sêtisac dom, magoc ɲayham sa tiyham.

Dayob dauɲ bu daso Anötô ndê mwasiɲ dom

¹⁴ Aɲsahê ɲaɲga bu ambo awhiɲ lau hoɲ ti yom malô, ma bu asa nem lêɲ dabuɲ eɲ. Bu asa naɲ sa lêɲ dabuɲ dom, naɲ oc tôm dom bu lic Pômdau ma mbo whiɲ iɲ. ¹⁵ Ayob daôm ɲapep bu mac nem daɲ so Anötô ndê mwasiɲ dom, ma bu ɲasili mêtê sac-ɲga lêc tiyham yêc mac-ɲga dom. Bu mêtê sac dau gitôm gêɲ ɲamakic ma oc kêɲ ɲawapac têɲ lau daêsam, ma kôm ɲac ɲadômbwi sa yêc Anötô aɲgô-ɲga. ¹⁶ Ayob bu mac nem daɲ sa lêɲ mockaiɲ-ɲga dom, me gauc nem gêɲ nom-ɲga êɲlêc dom, ma êɲlhiɲ Anötô siɲ gitôm Iso, naɲ hu ndê wapa lêɲsêm ɲgac mbêc-ɲga siɲ, tu neɲ gêɲ dim tigeɲ-ɲga. ¹⁷ Mac aɲyalê su, bu tiɲambu iɲ tac whiɲ bu wêkaiɲ ndê gêɲ lêɲsêm dau tiyham, dec ndac damba Jakob bu nem mbec iɲ. Magoc damba tec iɲ dec kôm dom. Iɲ taɲ dau ndu, ma kêsahê ɲaɲga bu kac damba ndê ɲalôm kwi, magoc tôm dom.

Lôc Sainai ma Lôc Sayon sêti dôhôn pwac lu-ɲga

¹⁸ Lau Israel-ɲga sêtigasuc Lôc Sainai tu sêtap pwac akwa sa-ɲga. Magoc lôc naɲ mac atigasuc tu akôc pwac wakuc-ɲga, naɲ lôc kaiɲ daɲ dau-ɲga. Lôc Sainai dau kalhac nom, ma lau Israel-ɲga sêlic ya atu, ma ɲasec ti sômôm ma mbu lalahi atu gêm, yêc lôc dinaɲ. ¹⁹ Ma ɲac sêɲgô Anötô ndê dahuc ma iɲ dau ndê awha, e sêtoc dau ma sêteɲ bu sêɲgô tiyham dom. ²⁰ Bu Anötô gic yomsu ɲac ma sôm bu ɲamalac me bôc bocke bu meɲ êmpiiɲ lôc dau, naɲ sêtuɲ iɲ ɲa hoc ndu. Lau Israel-ɲga sêlic bu yomsu dau kêɲ ɲawapac atu têɲ ɲac. ²¹ Ma Moses gêlic gêɲ hoɲ dinaɲ ma kôm iɲ töc dau ma kêtitec ɲandô.

²² M agoc tu mac nem akêɲ whiɲ-ɲga dec tôm mac ahôc asê Lôc †Sayon, naɲ malac Jerusalem wakuc naɲ yêc undambê, ma Anötô Taɲli ɲadau ndê malac. Mac ahôc asê aɲela tausen ma tausen naɲ sêkac sa sêmbô gameɲ dinaɲ ti atac ɲayham atu. ²³ Ma mac asôc Anötô ndê gôlôwac dabuɲ ɲalôm, ma ambo awhiɲ yac lau naɲ iɲ gêlic yac datôm iɲ ndê balêkoc mbêc, ma to yac neɲ ɲaê sa yêc undambê. Mac atigasuc Anötô dau, naɲ oc êɲsahê lau hoɲ pi ɲac si mêtê. Ma mac ahôc asê gameɲ naɲ lau gitêɲ naɲ Anötô gic dabiɲ ɲac, naɲ si gatu sêmbô. ²⁴ Ma mac atigasuc Yisu, naɲ ti pwac wakuc ɲa-ɲgac ɲalhu-ɲga. Ma mac atap mwasiɲ atu sa, tu dac naɲ iɲ kêc siɲ tu êɲgwasiɲ mac nem sac su-ɲga. Muɲ-ɲga, Abel ndê dac ta yom pi têɲ Anötô bu kêɲ ɲagêyô ô iɲ ndê dac. Magoc Yisu ndê dac ti ɲahu datap mwasiɲ sa yêc Anötô-ɲga, dec hóc gêlêc Abel ndê su.

Dalic Anötô ndê puc gitôm gêɲ ɲambwa dom

²⁵ B oc dinaɲ apôc daɲamsuɲ ahuc têɲ yom naɲ Anötô sôm têɲ mac, naɲ dom. Lau Israel-ɲga sêɲgô Anötô awha kêɲ puc ɲac yêc nom, ma ɲac naɲ

sêtec bu sêngô in ndê y om, nanj sêlhô su yêc in ndê matôc dom. Bocdinaŋ yac lau nanj Anötô kên puc yac akênj undambê, nanj bu dapuc dômwên in, dec oc tòm dom andô bu dalhô su in ndê matôc.

²⁶ Têj ndoc Anötô sôm yom yêc Lôc Sainai, nanj in awha kôm nom wiwic sa. Ma tiŋambu, têtj ndoc danj tiyham in gic bata yom, tòm sêto yêc bocdec bu:

Têm danj tiyham aô oc wanjwic gameŋ tiyham, magoc wanjwic gameŋ nom-nga tawasê dom, undambê whiŋ. *[Hag 2:6]*

²⁷ In sôm bu kôm gêj dau dim danj tiyham, ma yom dau hêganônj têm nanj in oc êjwic gêj undambê ti nom-nga hoŋ nanj in kênj. Ma gêj nanj bu yêc ŋapaŋ-nga dom, nanj oc wiwic sa e niŋga. Ma ŋalêj dinaŋ, gêj nanj wiwic dom oc gacgeŋ sêlhac.

²⁸ Anötô gic bata têtj yac bu yac oc dawêkaiŋ gameŋ nanj oc wiwic ma niŋga dom. Tu dinaŋ-nga dec danem danje in, ma danem akiŋ in ŋalêj ŋayham nanj tòm bu ndic in tandô ŋayham. Dakôm ti datoc in sa ma datôc in, ²⁹ ŋahu bu yac neŋ Anötô ndê ŋaclai gitôm ya atu, nanj gitôm bu neŋ gêtj sambob su.

13

Sakiŋ nanj gic Anötô tandô ŋayham

¹ Ambo ti atac whiŋ asidôwai ŋapaŋ. ² Anjhiŋ daôm siŋ dom bu akôc lau aŋgô batac sa ma andic ya ŋac. Ŋahu bu lau ŋatô nanj sêkôm bocdinaŋ, dec sic ya aŋela magoc sem gauc. ³ Ma gauc nem lau sêkêj whiŋ-nga nanj sêndôc gapocwalô, ti ŋac nanj lau sêkêj kisa ŋac, ma anem ŋac sa gitôm mac daôm ahôc ŋawapac dinaŋ awhiŋ.

⁴ Mac hoŋ atoc lêj lauwhê ti ŋgac sênem dau-nga sa ŋapep andic ŋawaê. Awhê ma ŋgac bocke nanj sem dau sa su, nanj sêmbo sêwhiŋ dau ti sêsa lêj ŋawasi eŋ. Ŋahu bu lau hoŋ nanj sêkôm mêtê mockaiŋ-nga, me sêndic sêmbôc-walô kic, nanj oc sêtap Anötô ndê matôc sa.

⁵ Ayob daôm bu mêtê atac whiŋ mone-nga nem mac nem ŋalôm ahuc dom. Ambo ti atac ŋayham pi gêtj bocke nanj Anötô kênj têtj mac. Bu Anötô dau sôm bu yob mac, tòm yom nanj sêto yêc, nanj bocdec bu:

Aô wahu am siŋ me wapuc dômwên am danj dom. *[Diut 31:6, 8]*

⁶ Tu dinaŋ-nga dec ŋalôm pêj dôj ma dasôm yom asê tòm sêto yêc Buku Wê-nga bocdec bu:

Pômdau oc nem aô sa, ma bocdinaŋ aô oc watôc dauŋ dom. Asa oc tòm bu kac aô su yêc Pômdau ndê atac whiŋ? *[BW 118:6-7]*

⁷ Gauc nem mac nem lau bata nanj sêndôhônj Anötô ndê yom têtj mac. Akôc gauc pi ŋac si lêj ŋayham nanj sêsap dôj e si têm pacndê, ma anjkc ŋac si lêj sêkêj whiŋ-nga. ⁸ Yisu Kilisi oc kac dau kwi-kwi dom. Ŋalêj nanj in mbo muŋ-nga, nanj in mbo kwahic dec, ma oc mbo bocdinaŋ ŋapaŋ.

⁹ Ayob daôm bu yom ti mêtê wakuc nanj so yom ŋandô, nanj êŋsôj mac nem gauc e hê mac su yêc Kilisi dom. Tamkwê Anötô ndê mwasinj bu puc nem gatôm dôj, ma gauc nem gêtj danen-nga me ŋagôlinj pi gêtj danen-nga êŋlêc dom. Bu lau nanj sêmbo pwac akwa ŋapu ma gauc gêm gêtj kaiŋ dinaŋ kêlêc, nanj gêm ŋac sa bu sêti lau gitêtj yêc Anötô aŋgô-nga dom.

¹⁰ Yac tam akiŋ Anötô dambo pwac wakuc ŋapu, ma lau nanj sem akiŋ Anötô sêmbo pwac akwa ŋapu, nanj sêtôm dom bu sêwêkaiŋ pwac wakuc

dindec ñamwasin. ¹¹ Domba ti makao ñañ dabun̄siga ñamata-nga Israel-nga kôc ñadac ma sôc lôm dabun̄ Ñalôm Dabun̄ Andô gi bu kên̄ ti da ô lau si sac ñagêyô, ñañ lau sêkôc ñamsôm su yêc malac ma sêpec su gin̄ga yêc gameñ ñamakê-nga.* ¹² Ma ñalên̄ tiger̄ Yisu hôc ñandê ma mbac ndu yêc malac Jerusalem ñamakê, tu bu kôm lau sêti dabun̄ tu in̄ dau ndê dac ñañ kêc sin̄-nga. ¹³ Bocdinañ dahu lau Israel-nga si sakin̄ pwac akwa-nga sin̄ gacgen̄, gitôm yac dasa yêc malac Jerusalem, ma datên̄ Yisu dandi, ma dahôc yom mayañ-nga ñañ ñacyo sêmbalin̄ pi yac tu dakên̄ whin̄ Yisu-nga, ñañ dawhin̄. ¹⁴ Ñahu bu gameñ nom-nga ñañ kwahic dec ti yac neñ malac dambo-nga, ñañ malac yêc ñapañ-nga dom. Ma yac tan̄kwê malac ñandô ñañ oc meñ sa tin̄ambu.

¹⁵ Tu Yisu-nga dec tampin̄ Anötô tôm bêc hon̄. Yac lau hon̄ ñañ dasôm bu dakên̄ whin̄ Yisu, ñañ tac waê bu tampin̄ Anötô, ma yac neñ yom tampin̄ in̄-nga gitôm da dan̄ge ñayham. ¹⁶ An̄lhin̄ daôm sin̄ dom bu akôm mête ñayham en̄, ma bu akên̄ nem gên̄ tu anem lau ñatô sa-nga. Mête dau in̄ gitôm da ñañ Anötô gêlic ñayham whin̄. ¹⁷ Dan̄am wambu lau bata ñañ sêyob mac lau akên̄ whin̄-nga, ma asôc ñac ñapu, tu bu sêkôm si gwelen̄ ti atac ñayham-nga. Bu ñac sem gwelen̄ pi Anötô ndê yom bu sêpuc mac nem gatôm dôñ, ma tin̄ambu Anötô oc kip̄ ñac sa ñapep pi gwelen̄ dau. Mac bu dan̄am wambu ñac ñapep dom, dec oc kôm ñac ñalôm ñawapac, ma oc tôm dom bu sênem mac sa ñapep.

¹⁸ Ateñ mbec tu yac-nga, bu yac an̄sahê ñan̄ga bu asa mba lên̄ gitên̄ en̄, ma yac ambo ti atac pa su pi yac mba lên̄. ¹⁹ Ma ateq mbec ñan̄ga bu Pômdau nem aô sa bu watap señ watên̄ mac waloc-nga sa ñagahô.

Yom ñambu-nga

²⁰ Yac neñ Pômdau Yisu ma ñgac ñayham yob domba-nga kêc ndê dac sin̄ tu êmatin̄ pwac yêc ñapañ-nga, dec Anötô un̄ in̄ sa akên̄ lau batê-nga. Ma aô bu wateñ Yom Malô Ñadau, Anötô dau, ²¹ bu ndic dabin̄ mac bu akôm mête ñayham en̄ ma asa nem lên̄ hon̄ tôm in̄ ndê atac whin̄. Ma tu Yisu Kilisi ndê ñaê-nga, dec aô wateñ in̄ bu puc yac hon̄ dôñ tu bu gên̄ hon̄ ñañ dakôm, ñañ ndic in̄ tandô ñayham. Datoc Yisu ndê waê sa tôm bêc sambob. Yomandô.

²² O asidôwai. Aô gato bapia apê dindec bu wan̄gilí mac bu asap lên̄ ñayham dôñ ñapañ. Ma kwahic dec aô bu wateñ mac bu akôc aneñ yom hon̄ sa ma asôc ñapu. ²³ Aô wakên̄ ñawaê tên̄ mac bu sêhu yac neñ asidôwa Timoti sin̄ su yêc gapocwalô. In̄ bu hôc asê aô ñagahô, dec alu oc aloc ma alic mac. ²⁴ Akên̄ aneñ acsalô ñayham tên̄ mac nem lau bata hon̄, ma tên̄ A nôtô ndê lau dabun̄ hon̄ bocdinañ. Ma lau gameñ Itali-nga sêkên̄ si acsalô tên̄ mac whin̄.

²⁵ Anötô ndê mwasin̄ whin̄ mac hon̄.

* **13:11** - alic Lev 16:27. Yom pi lau Israel-nga si Om Atu Sêkên̄ Da ô Sac ñagêyô-nga (Day of Atonement), ñañ sêto yêc Lev 16:1-34. Hib 13:12 bu tôc asê tiawê bu Yisu ndê mbac ndu hôc gêlêc da ñañ dabun̄siga Israel-nga sêkên̄ ti yala ti yala (Hib 7:11-9:18), ma bu êngilí lau sêkên̄ whin̄-nga bu sên̄kuc Yisu ti atac pa su en̄.

Jems ndê bapia Yom whê bapia dindéc sa-nga

Namalac nanj to bapia dindéc, nanj ndê ñaê Jems. Inj ñgac bata nanj yob lau sêkêñ whinj Yisu-nga nanj sêndôc malac Jerusalem (Apo 15:13). Lau tiguauc daêsam gauc gêm bu Jems inj Pômdau Yisu asi (Mak 6:3).

Jems to bapia dindéc têtj lau sêkêñ whinj Yisu Kilisi-nga nanj sêndôc babalip yêc lau nanj lau Israel dom, nanj si gameñ. Inj sam ñac bu lau nanj sêsa akêñ gôlôwac Israel-nga si toñ 12 (1:1), ma bocdinañ lau ñatô gauc gêm bu mboe inj to bapia dindéc têtj lau Israel-nga nanj sêlhô su yêc malac Jerusalem têtj ndoc lau sêkêñ kisa ñac (Apo 8:1; 11:19). Ma lau ñatô gauc gêm bu bapia dindéc gic waê lau sêkêñ whinj-nga hoñ, lau Israel-nga, ma lau gameñ apa-nga sêwhinj.

Inj ndê bapia dau hêganôñ lêtj ti sakinj ñayham nanj gic lau sêkêñ whinj-nga ñawaê. Inj bu kêtj puc ñac bu sêtôc si sêkêñ whinj ñandô tiawê, ma bu sêhu mêtê sac-sac hoñ sinj. Jems bu tôte asê bu lau si sêkêñ whinj inj gêtj nanj sêsôm ña whasuj ñambwa dom, magoc lau nanj sêkêñ whinj ñandô, nanj si lêtj ti sakinj oc tôte gêtj dau asê tiawê.

Jems gic hu ndê bapia

¹ Aô Jems nanj gam akinj Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi, gato yom dindéc têtj mac lau akêñ whinj Yisu-nga, nanj asa akêñ gôlôwac Israel-nga toñ 12, mac lau nanj andôc babalip yêc lau apa si gameñ. Acsalô têtj mac hoñ.

Dahôc ñawapac ti atac lu-lu dom

² O aneñ asidôwai. Gêtj wapac me lêtôm bu tap mac sa, nanj alic nditôm gêtj atac ñayham-nga. ³ Mac anyalê bu gêtj bocke nanj kêsahê mac nem akêñ whinj, nanj gêm mac sa bu alhac ñannga. ⁴ Ma mac bu ati lau alhac ñannga-nga, dec oc ndic dabinj mac atôm gwalam akwa akêñ whinj-nga, ma mac oc apônda gêtj danj dom. ⁵ Magoc mac nem asa bu pônnda gauc, nanj teñ Anötö bu kêtj gauc têtj am, ma inj oc kêtj. Bu Anötö inj mwasiñ ñadau, ma oc lic ñamalac nanj teñ gêtj têtj inj, nanj sac dom, inj oc kêtj gêtj têtj inj ti atac whinj. ⁶ Magoc têtj ndoc am teñ gêtj dau, nanj teñ ti atac lu-lu dom. Teñ ti kêtj whinj bu am oc tap ñandô sa. Asa nanj teñ gêtj ti atac lu-lu, nanj gitôm gwêc nanj mbu gêli sa ma pi sip ñapanj. ⁷ Inj ñamalac kainj dinañ, gauc nem bu inj oc kôte gêtj danj yêc Pômdau dom. ⁸ Inj ñamalac gauc lu-lu-nga, ma kôm ndê gêtj hoñ bambalinj.

Dahê gauc pi mone ti wapa ñapanj dom

⁹ Mac asidôwai nanj lau waêm mba ma lau ñalôm sawa, aô wasôm têtj mac bu atac ñayham sa, bu Pômdau gêlic mac atôm lau tiwaê tu mac nem akêñ whinj-nga. ¹⁰ Ma mac lau ti lêlôm, Anötö bu êngwiniñ mac, goc atac ñayham sa. Ahê gauc pi mac nem mone ti wapa dom. Bu gêtj dau oc niñga gitôm a ñamlha ñayham, nanj ¹¹ ac pi ti ñandê atu, ma pec e ñamlha kêsôlô, dec ñamlha ñayham dau pacndê. Ma ñalêñ tigeñ, lau ti lêlôm nanj sem gwelêñ ñapanj tu sêtap mone sa-nga, nanj oc sêninga bocdinañ.

Lêtom ti saê

¹² Asa nan bu lhac nannga têt ndoc in kêsahê lêtom ti saê, nan oc tap Anötö ndê mwasin sa, bu nawapac dau kôm in hu ndê kêñ whin sin dom, ma Anötö oc kêñ in ndoc tali napan. Naöli dau dinan Anötö gic bata su bu kêñ têt lau nan atac whin in nan.

¹³ Namalac dan bu lêtom tap in sa, nan hê gauc bu Anötö kêñ lêtom têt in lec dom. Bu gêt dan gitôm dom bu êntôm Anötö, ma Anötö dau kêtôm namalac dan dom. ¹⁴ Mba! Lêtom nahu sip namalac dau ndê atac galac, nan kêñ gauc têt in ma kêtôm in bu kôm sac. ¹⁵ Ma namalac nan sôc atac galac napan, nan kôm mêtê sac. Ma namalac nan kôm mêtê sac, nan wêkain ser mbac ndu-nga.

¹⁶ Bocdinan anen asidôwai atac whin-nga, ayob daôm bu lau dan sêñsau mac dom. Lêtom men akêt Anötö dom. Mba! ¹⁷ Daman undambê-nga, nan kêñ nawê hon sanh umbon, nan mwasin nayham hon nadau, ma gêt nayham hon nan datap sa, nan men akêt in ndê. Tôm bêc hon ac pi ma sip tiyham, ma ac na-ayun yêc ten dom. Magoc Anötö gitôm ac na-ayun dom. In kôm gêt nayham en tu êmwasin yac-nga, ma kac ndê awha kwi-kwi dom. ¹⁸ Ma in kêñ in ndê yom nandô sip yac nen nalom tu bu kôm yac dati lau wakuc, datôm gêt hon nan in kêñ, nan si nandô mbêc.

Dangô mêtê ti dakôm nandô sa

¹⁹ O anen asidôwai atac whin-nga, anjô su nan. Atisa nagahô tu asôm daôm nem yom-nga dom, magoc akêt danam lau natô si yom napep mun. Ma ayob daôm bu atac nandê nagahô dom. ²⁰ Bu namalac si atac nandê kalhac nac ahuc e sêso lêt gitêt nan Anötö tac whin. ²¹ Tu dinan-nga dec aô wasôm têt mac bu mêtê nadômbwi ma mêtê sac hon nan kêsôwec tiatu yêc gameñ nom-nga, nan ahu sin! Anjwinin daôm ma akôc Anötö ndê mêtê nan sic dulu têt mac su, nan sa sip nem nalom e tidôn, bu yom dau gitôm bu nem mac si.

²² Mac bu anjô Anötö ndê yom nambwa, dec oc ansau daôm. Anjô ma akôm nandô sa! ²³ Asa nan njô mêtê magoc kôm nandô sa dom, nan gitôm namalac nan tôc gwaniñ sip busunôm bu lic dau anjô andô. ²⁴ In gêt su, goc sa gi ma nagahô kêlhin anjô andô sin. ²⁵ Magoc asa nan tôc gwaniñ Anötö ndê yomsu nandô* nan kêgapwêc yac su yêc mêtê sac, ma sôc napan ti gauc gêm napan, nan Anötö oc nem mbec gêt hon nan in kôm.

²⁶ Asa nan gauc gêm bu in gêm akiñ Anötö napep, magoc gêm golin dau ndê êmbala dom, nan kêsau dau. Ma gêt hon nan in kôm bu nem akiñ Anötö, nan gitôm gêt nambwa ma gic Anötö tandô nayham dom. ²⁷ Mac bu anem akiñ Anötö nalêt gitêt nan in oc lic nayham, goc akôm gêt bocdec. Anem mosibu ti lauwhê sawa nan sêhôn nawapac, nan sa. Ma ambo ahê têt mêtê nadômbwi nom-nga hon.

* **1:25** Ngac nan to Hibru tôc asê bu yomsu amanlu gitôm dom bu ndic dabin lau bu sêti lau gitêt (7:19; 10:1). Bocdinan lau daêsam gauc gêm bu yom nan Jems to pi Anötö ndê yomsu nandô, nan hêganôn yomsu amanlu dom, magoc hêganôn nawae nayham. Bu nawae nayham whê sa bu Yisu gic dabin yomsu pwac akwa-nga hon (Mat 5:17) ô yac, ma Nalau Dabun gêm golin lau sêkên whin-nga ma gêm nac sa bu sêsa lêt gitêt tôc yomsu sôm (Rom 8:2-4).

2

Datoc lau horj sa

¹ O aneņ asidōwai, mac naņ akêņ whiņ yac neņ űawasi űadau Pōmdau Yisu Kilisi. Atoc lau tiwaê ma lau waêmba hoņ sa űalêņ tigeņ. ² Mboe mac akac daōm sa tu alic om-űga, ma űamalac lu sêsōc sêmeņ. űgac daņ sōc űakwê űawasi ti gōlōņ gol, magoc űgac daņ iņ űgac űalōm sawa naņ sōc űakwê akwa gweler-űga. ³ Mac oc akōm sake? Mboe mac oc atoc űgac ti űakwê űawasi sa, ma asōm têņ iņ bu, “Am ndōc pōņ űayham dindec,” a? Ma asōm têņ űgac űalōm sawa, “Am lhac űambu-űga dê,” me “Ndōc nom dindec yêc yac gahiņ-űga,” a? ⁴ Mac bu akōm bocdinaņ ma atoc mac nem lau űatō sa hōc gêlêc lau űatō su, dec mac atōm lau sêmatōc yom-űga naņ si gauc tisac.

⁵ O aneņ asidōwai atac whiņ-űga, aņgō su naņ. Lau naņ lau nom-űga sêlic bu lau űalōm sawa, naņ Anōtō tac whiņ bu êņyaliņ űac sa bu sêkêņ whiņ űaņga, dec sêti lau ti lêlōm yêc iņ aņgō-űga. Ma iņ oc kêņ űac sêwêkaiņ gameņ undambê-űga naņ iņ gic bata bu kêņ têņ lau naņ atac whiņ iņ. Yom dau iņ yom űandō. ⁶ Magoc mac apu lau űalōm sawa. Ma lau ti lêlōm naņ mac atoc űac sa, naņ sêtoc mac sa ô dom. űac sêlic űayham bu sêņgwiņiņ mac, ma űac bu sêtap yom daņ sa pi mac, dec űac oc sêwê mac atêņ lau sêmatōc yom-űga andi. ⁷ Yomandō! Ma têņ ndoc lau dau sêņgwiņiņ mac, naņ sêpu mac nem űadau ndê űaê űayham whiņ.

⁸ Anōtō ndê yomsu naņ sêto yêc bocdec bu, “Atac whiņ lau meņpaņ am-űga gitōm mac atac whiņ daōm,” naņ tiņamata yomsu hoņ naņ sêhêganōņ űamalac si lêņ sêmbō sêwhiņ dandi-űga ma piņ űac hoņ dōņ sêpitigeņ. Mac bu daņam wambu yomsu dau, dec mac oc atoc nem asidōwai sa űapep. ⁹ Magoc mac bu atoc lau tiwaê sa ma apu lau waêmba, dec mac akōm sac, ma yomsu dau kêmatōc mac, ma tōc asê bu mac lau aņgili yomsu-űga. ¹⁰ Aō wasōm têņ mac, bu asa naņ daņga wambu yomsu hoņ űapep, magoc kêgili yomsu űalhō atêc daņ, naņ gitōm űamalac naņ kêgili yomsu hoņ. ¹¹ Anōtō dau kêņ yomsu daņ bocdec, ‘I’ “Kōm gêņ mockaiņ-űga dom,” ma kêņ daņ tiyham bocdec, ‘I’ “Ndic űamalac ndu dom.” Am bu kōm mêtê mockaiņ-űga dom, tigeņ am bu ndic űamalac daņ ndu, naņ dec am gitōm űamalac kêgili yomsu hoņ-űga.

¹² Mac aņyalê su bu űasawa sauņ Anōtō oc êņsahê mac, êņkuc yomsu naņ iņ kêņ bu êņgapwêc yac su. Bocdinaņ dec asōm yom ti akōm nem mêtê hoņ űapep eņ. ¹³ Mac bu tamwalō lau dom, dec Anōtō oc tawalō mac dom têņ iņ ndê bêc matōc-űga. Tamwalō lau, ma mac oc atap iņ ndê matōc sa dom.

Dakōm mêtê űayham tōc yac neņ dakêņ whiņ asê

¹⁴ O aneņ asidōwai. űamalac daņ bu sōm, “Aō gakêņ whiņ Yisu Kilisi,” magoc kōm mêtê űayham dom, dec iņ ndê kêņ whiņ űandō mba, ma oc nem iņ si dom. ¹⁵ Mac bu alic awhê me űgac kêņ whiņ-űga daņ naņ pōnda űakwê ti gêņ daneņ-űga, dec mac oc akōm sake? ¹⁶ Mac bu asōm têņ iņ bu, “Am ndi ti yom malō, ma oc űayham bu am tap nem gêņ daneņ-űga ti űakwê sa,” magoc akêņ gêņ daņ bu anem iņ sa dom, dec mac nem akêņ whiņ oc űandō mbasi. ¹⁷ Bocdinaņ, asa naņ sōm bu iņ kêņ whiņ, magoc kōm űa-sakiņ dom, naņ ndê kêņ whiņ gitōm gêņ batê.

¹⁸ Mboe ñamalac danj oc sôm, “Aö gakêñ whiñ, dec gitôm,” ma danj oc sôm bu, “Aö gakôm mêtê ñayham, dec gitôm.” Oyaê! Am bu ñamalac nanj mêtê ñayham mbasi, dec ñalêñ bocke aö oc wanjyalê bu am kêñ whiñ ñandô? Magoc lic mêtê ñayham dec aö gakôm gambo, oc tôc aneñ gakêñ whiñ asê têtñ am. ¹⁹ Bocke? Am toc daôm sa bu am kêñ whiñ bu Anötö tigen dê mbo, a? Aluê! Ñalau sac sêkêñ whiñ bocdinañ sêwhiñ, ma sêtöc dau ñandô!

²⁰ Am ñamalac gauc mbasi-ñga! Am nem kêñ whiñ nanj mêtê ñayham mbasi, nanj ti gêtñ ñambwa. Gauc nem yom bocdec. ²¹ Abañ Abraham inj bu kêñ inj ndê atu Aisak ti da pi alta, ma tu dinañ-ñga dec Anötö gêlic inj bu ñgac gitêñ. ²² Mac hoñ alic su nanj. Abraham ndê kêñ whiñ ti inj ndê gwelêñ sêpuc dau dôn. Ma inj ndê gwelêñ ti sakinj gic dabinj inj ndê kêñ whiñ. ²³ Yom nanj sêto yêc nanj sôm bu, “*Abraham kêñ whiñ Anötö dec Anötö gêlic inj ti ñgac gitêñ.*” Yom dau ñandô sa pi gêtñ nanj inj kôm, ma Anötö dau sam Abraham bu inj ndê silip.

²⁴ Bocdinañ mac hoñ alic! Dakêñ whiñ ñambwa kôm yac dati lau gitêñ yêc Anötö anğô-ñga dom. Gêtñ nanj dakôm tu danjañ wambu Anötö-ñga, ma yac neñ dakêñ whiñ, nanj lu-lu sêkôm yac dati lau gitêñ. ²⁵ Ma gêtñ danj tiyham. Gauc nem awê señ-ñga Rahab. Inj gêm yaom lau Israel-ñga nanj sêtíp gameñ Kanan-ñga, ma kemasaj ñac si lêtñ bu sêlhô sêndi. Ma tu dinañ-ñga Anötö gêlic inj bu awê gitêñ.

²⁶ Ñamalac nanj wayahô mbasi, nanj inj gêtñ batê. Ma yac bu dakêñ whiñ magoc dakôm mêtê ñayham dom, dec yac neñ dakêñ whiñ gitôm gêtñ batê bocdinañ.

3

Dayob êmbalanj

¹ Aneñ asidôwai, anğô su nanj! Têtñ Anötö ndê béc êmatöc lau-ñga, nanj inj oc kip yac lau nanj andôhôn inj ndê mêtê têtñ lau, nanj sa ñapep pi yac mba gwelêñ dau. Tu dinañ-ñga mac nem asa bu ti kêdôhônwaga mêtê-ñga, nanj kôc gauc pi yom dau muñ su nanj. ² Mêtê sac kôm yac hoñ dapeñ ñalêñ daêsam. Ñamalac nanj gitôm bu yob ndê êmbala e sôm yom so danj dom, nanj ñamalac gitêñ, ma gitôm bu nem gôlinj inj ndê ñamlic ñagêñ hoñ ñapep.

³ Lau nanj sêndöc hosi ñahô, nanj sêkêñ ain sôc hosi whasunj, bu sênem gôlinj hosi ma sêkac inj kwi êñkuc ñac si atac whiñ. ⁴ Ma akôc gauc pi wanj atu-tu. Mbu ñadinda peñ lac sac andô, magoc gôlinj atêc dinañ kêñ inj kêtî kêkuc ñgac gôlinj-ñga ndê atac whiñ. ⁵ Ñalêñ tigenj, yac êmbalanj inj gêtñ saunj andô danj yêc ñamlic ñagêñ hoñ, magoc inj yom datoc dauñ sa-ñga daêsam ñahu. Mac anjyalê bu ya ñamsi saunj danj gitôm bu ti ya atu ma neñ pwa atu danj su. ⁶ Ma yac êmbalanj dau gitôm ya. Yêc yac neñ ñamlic ñagêñ hoñ, sac ñahu yêc êmbalanj, ma yac bu dayob ñapep dom, dec sac oc êñsôwec e nem ñamlic sambuc ahuc ma kôm yac neñ têm dambo tanji-ñga hoñ tisac. Ma sac nanj ñahu yêc êmbalanj, nanj meñ akêñ ya lambwam-ñga.

⁷ Lau ñatô sêkôc bôc ti mbac ma sêyob e gêtñ dau timalô. Ma gitôm bu sêkôm mboc ma gêtñ gwêc-ñga timalô bocdinañ. ⁸ Magoc lau danj sêtôm dom bu oc sênem malô êmbala. Bu ñamalac êmbala inj gêtñ sac nanj yêc teñ dom, ma ñamalic sac gêm inj ahuc. ⁹ Yac tam danje yac neñ Pômdau ti

Damaŋ undambê-ŋga ŋa êmbalaŋ, magoc ŋamalac naŋ Anötö kêmasaŋ bu sênem iŋ aŋgô sêmba nom, naŋ yac dapucbo ŋac ŋa gêŋ tigeŋ dinaŋ. ¹⁰ Aŋgô su naŋ. Mbec ti yom sac, lu-lu sêsa akêŋ whaŋsuŋ tigeŋ. O aneŋ asidôwai, mêtê dau iŋ sac sambuc! ¹¹ Mac gauc gêm bocke? Oc tôm bu gwêc ma bu ŋayham tu danôm-ŋga lu-lu sêsa akêŋ bubata tigeŋ? Mba! ¹² O aneŋ asidôwai. Gitôm dom bu datap bu danôm-ŋga sa yêc gwêc ŋalôm. Ma gêŋ daŋ tiyham. Oc datap wa ŋandô sa yêc a kin, me a kin ŋandô yêc wa? Mba.

Lau tigauc sêkôm mêtê ŋayham

¹³ Mac nem asa iŋ ŋamalac tigauc, naŋ toc dau sa pi ndê gauc dom, magoc kôm mêtê ŋayham ma sa lêŋ gitêŋ eŋ, tu bu tôte gêŋ dau asê. ¹⁴ Tigeŋ mac lau naŋ asa lêŋ atoc daôm sa tu ahôc gêlêc asidôwai-ŋga, me mêtê lêmuŋ-ŋga bu yêc mac nem ŋalôm, naŋ atoc daôm sa me aŋsau daôm bu mac lau tigauc lec dom. ¹⁵ Bu lau naŋ sêkôm mêtê lêmuŋ-ŋga ti mêtê sêhóc gêlêc dau-ŋga, naŋ si gauc meŋ akêŋ Anötö ndê dom. Mêtê dau ŋahu yêc nom, kêkuc ŋamalac nom-ŋga si gauc ŋambwa, ma meŋ akêŋ Sadaŋ ndê. ¹⁶ Mêtê lêmuŋ-ŋga ti ahôc gêgêlêc daôm-ŋga bu yêc mac nem ŋalôm, dec mac oc apiŋ daôm dôŋ ŋapep dom, ma mêtê sac tidau-tidau oc nem mac ahuc. ¹⁷ Asa naŋ kôc gauc ŋayham yêc Anötö ndê, naŋ gêŋ ŋamata-ŋga iŋ oc kôm mêtê ŋawasi eŋ. Iŋ oc yob dau bu tac ŋandê ŋagahô dom, ma iŋ oc ti ŋamalac atac whiŋ lau ti sôc yom ŋapu-ŋga. Iŋ ŋamalac tawalô lau-ŋga ma ndê gwelenj oc nem ŋandô daêsam. Iŋ oc kôm mêtê ŋayham têŋ lau tiwaê ma têŋ lau waêmbea sêwhiŋ, ma oc êŋsau lau daŋ dom. ¹⁸ Lau naŋ sêkôm gêŋ malô ma sêhê wamba lau, naŋ sêtôm lau naŋ sêsô gêŋ ŋawhê ŋayham sip si ôm. Ma ŋac si gwelenj dau oc nem ŋandô bu ŋac ma lau daêsam sêtap lêŋ gitêŋ sa.

4

Lêŋ atac whiŋ gêŋ nom-ŋga-ŋga

¹ Akôc gauc pi gêŋ naŋ kôm mac atac ŋandê ti asôm daôm. Aô wasôm têŋ mac, bu mêtê dau meŋ akêŋ mac nem ŋalôm akwa, naŋ kac mac tu asa lêŋ atac whiŋ gêŋ nom-ŋga-ŋga. ² Gêŋ naŋ mac atac whiŋ, naŋ mac atap sa dom, ŋahu bu mac atêŋ têŋ Anötö dom. Mac tamgatu gêŋ dau ŋapaŋ e mac atac ŋandê sa ti asôm daôm, ma mac oc akôm mwasa e nditôm bu andic ŋamalac ndu. Magoc mac atôm dom bu akôc gêŋ naŋ mac atac whiŋ. ³ Ma têm ŋatô mac atêŋ gêŋ têŋ Anötö, magoc iŋ kêŋ têŋ mac dom. Mac atap sa dom, ŋahu bu mac atêŋ gêŋ dau tu bu amwasinj daôm-ŋga ŋambwa, ma gauc dinaŋ iŋ solop dom.

⁴ Mac atôm lau mockaiŋ-ŋga, bu mac ahu Anötö sinj ma asap gêŋ nom-ŋga dôŋ. Mac aŋgô! Asa naŋ tac whiŋ gêŋ nom-ŋga hóc gêlêc, naŋ Anötö ndê silip dom, iŋ Anötö ndê ŋacyo. ⁵ Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ whê sa bu ŋalau naŋ Anötö kêŋ mbo yac neŋ ŋalôm, naŋ gêm lêmuŋ yac neŋ gatuj ma tac whiŋ ŋandô bu dasap iŋ dôŋ ŋapaŋ. Gauc nem yom dau ŋapep, bu iŋ yom ŋambwa dom. ⁶ Anötö kêŋ ndê mwasiŋ têŋ yac tu bu puc yac dôŋ pi lêŋ sac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga sêto yom yêc bocdec bu:

Anötö kêgwiniŋ lau naŋ sêtoc dau sa, magoc kêmwasiŋ lau naŋ sêŋgwiniŋ dau. *[Prov 3:34]*

⁷ Bocdinaŋ asôc Anötö ŋapu. Apuc daôm dôŋ têtj Sadaŋ bu êntôm mac dom. Amasuc iŋ su ma iŋ oc lhô su yêc mac. ⁸ Atigasuc Anötö dec iŋ oc tigasuc mac. Mac lau naŋ akôm mêtê sac, naŋ aŋgwasinj amam ma ahu mêtê dau siŋ. Ma mac lau naŋ aŋkuc Anötö ti gauc lu-lu, naŋ amasaŋ nem ŋalôm ŋawasi sa. ⁹ Anem daôm kwi ma ataŋ tu mac nem sac-ŋga. Mac nem mbwac nem dau kwi ti daŋgibo, ma mac nem atac ŋayham nem dau kwi ti atac ŋawapac. ¹⁰ Aŋgwiniŋ daôm yêc Pômdau aŋgô-ŋga, goc iŋ oc toc mac sa.

Aŋgôliŋ yom pi nem asidôwai dom

¹¹ O asidôwai, aŋgôliŋ yom pi daôm dom. Asa naŋ gêm dôhônŋ dau pi ndê asidôwa daŋ, naŋ gêlic asidôwa dau sac ma sôm yom pu iŋ-ŋga, naŋ pu yomsu ma gêlic yomsu dau sac whiŋ.* Ma am bu pu yomsu, dec am sôc yomsu dau ŋapu dom. ¹² Anötö naŋ kêtj yomsu, naŋ ndê ŋaclai yêc bu nem lau si, me seŋ ŋac su. Ma iŋ tawasê oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si mêtê. Bocdinaŋ am asa dec gauc gêm bu êmsahê nem asidôwai?

Datoc dauj sa dom

¹³ Aô wasôm yom pi lau naŋ gauc gêm bu sêti ŋadau dau. Mboe ŋamalac daŋ oc sôm yom bu, “Kwahic dec me laŋsê, aô watêŋ malac atu daŋ wandi, wanem gwelêŋ nditôm yala daŋ sambuc, ma watap mone daêsam sa.” ¹⁴ Mac atôm dom bu aŋyalê gêtj naŋ oc hôc asê têtj laŋsê. Mac alic nem têm ambo tamli-ŋga bu iŋ gêtj atu, a? Mba! Iŋ gitôm yawalec naŋ puc pi meŋ magoc ŋasawa sauŋ eŋ hê su. ¹⁵ Gauc nem bu ati ŋadau tu amasaŋ daôm nem lêtj asa-ŋga dom, magoc asôm yom bocdec bu, “Pômdau bu lic ŋayham, dec yac oc ambo taŋli ma akôm gêtj bocdec me gêtj bocdê.” ¹⁶ Magoc mac lau wachuc naŋ êlêmê atoc daôm sa, ma mac nem mêtê dau iŋ mêtê sac. ¹⁷ Bocdinaŋ asa naŋ kèyalê lêtj ŋayham magoc kôm dom, naŋ kôm sac.

5

Jems kêtj puc lau ti lêtjôm

¹ Mac lau ti lêtjôm naŋ ac mone ti wapa daêsam sa, naŋ aŋgô! Apuc daŋgibo sa ma ataŋ pi ŋawapac naŋ gic waê bu tap mac sa têtj bêc ŋambu-ŋga. ² Awa ti wapa ma ŋakwê naŋ mac ac sa tu daôm-ŋga, naŋ hôc gêlêc su ma yêc ŋambwa e da nôm ma sop seŋ su. ³ Oyaê! Bêc ŋambu-ŋga meŋ kêtj su, magoc mac akôm bu andic nem awa silba ma gol sa ŋapaŋ. Mac oc atap matôc sa tu mac nem awa naŋ hêko wêmbwa e da nôm su. Ma tu gêtj dinaŋ-ŋga dec mac nem ŋamsôm oc tisac whiŋ, gitôm ya gêtj mac. ⁴ Aŋgô! Mac aŋgamiŋ ŋaôli ŋayham têtj lau naŋ sêkôm gwelêŋ têtj mac. Ma Pômdau ŋaclai ŋadau ŋgô ŋawaê ma oc êmatôc mac pi gêtj dau. ⁵ Mac ambo nom ti amwasinj daôm kêlêc, atôm bôc naŋ seŋ gêtj ŋawahô e sêtj atu, ma sêŋyalê dom bu ŋasawa sauŋ ŋac si ŋadaui oc sêndic ŋac ndu ma sêneŋ. ⁶ Mac êlêmê amatôc lau gitêtj ma akic yom bu andic ŋac ndu, magoc lau dau sêkêtj kisa mac dom.

Dahôc ŋawapac ti atac pa su

* **4:11** Lau atu-tu gauc gêm bu Jems kôc gauc pi yomsu tigerj bu ‘Atac whiŋ nem asidôwai tôm am tac whiŋ daôm,’ dec to yom dinaŋ. Yomsu dau yêc Lev 19:18; ma Jem 2:8.

⁷ Bocdinaŋ asidôwai, ahôn Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga ti nem atac pa su. Lau naŋ sêsô gêŋ sip ôm, naŋ sêhôn gêŋ dau bu nem ŋandô. Sêmbo ti atac pa su ma sêhôn u bu ndic ma ac bu pi tòm ŋandoc. ⁸ Ma mac bocdinaŋ. Ndoc meŋ kêpiŋ bu Pômdau oc mbu meŋ, dec apuc daôm dôn bu alhac ŋaŋga, ma ahôn iŋ ti nem atac pa su.

⁹ O asidôwai, asec daôm dom. Mac bu asec daôm, dec oc atap Anötö ndê matôc sa, bu iŋ ndê bêc êmatôc lau-ŋga meŋ kêpiŋ, gitôm iŋ dau meŋ kalhac mac nem andu ŋagatam.

¹⁰ Asidôwai, akôc gauc pi propet akwa-kwa. Ŋac sêhóc ŋawapac daêsam, magoc sêhoc yom asê sem Pômdau aŋgô ti atac pa su. Gauc nem ŋac si lêŋ dinaŋ ma aŋkuc. ¹¹ Lau naŋ sêhóc ŋawapac ti atac pa su, naŋ yac tampiŋ ŋac. Mac aŋgô miŋ pi Job, naŋ hóc ŋawapac daêsam, magoc gêŋ dau ku iŋ dulu dom, iŋ kalhac ŋaŋga. Ma mac aŋyalê bu tiŋambu Pômdau gêm iŋ sa tiyham. Yomandô! Pômdau iŋ tawalô yac ma atac apu yac ŋandô.

¹² O aneŋ asidôwai, ayob daôm tu gêŋ atu dindec-ŋga. Mac bu akôm gêŋ daŋ, dec asôm, “Aêc,” ma yom dau gitôm. Mac bu akôm dom, dec asôm, “Mba,” ma mac nem yom dau gitôm. Atôc amam pi undambê me pi nom me pi gêŋ daŋ tu bu andic seŋeŋ nem yom-ŋga dom. Mac bu akôm bocdinaŋ, dec oc atap Anötö ndê matôc sa.

Yom daten mbec-ŋga

¹³ Mac nem asa bu tap ŋawapac sa, naŋ teŋ mbec. Ma mac nem asa naŋ atac ŋayham sa, naŋ nem wê ma êmpiŋ Pômdau. ¹⁴ Mac nem asa bu gêmbac, naŋ kêŋ yom têt gôlôwac dabuŋ si lau bata sêmeŋ, ma sêteŋ mbec tu iŋ-ŋga ma sêmbac ndip kwi pi iŋ ŋagôlôn sênem Pômdau aŋgô. ¹⁵ Mbec naŋ mac aten ti akêŋ whiŋ, naŋ oc nem ŋamalac gêmbac dau sa. Pômdau oc nem iŋ sa ma kôm iŋ ŋayham sa tiyham. Ma iŋ ndê sac bu yêc, goc teŋ mbec tu gêŋ dau-ŋga whiŋ, ma Pômdau oc suc kwi. ¹⁶ Bocdinaŋ asa naŋ kôm sac, naŋ hoc ŋayom asê têt asidôwa daŋ, ma asidôwa dau teŋ mbec tu iŋ-ŋga. Akôm bocdinaŋ, ma aten mbec pi mac nem asidôwai naŋ gêmbac, bu akôm ŋac ŋayham sa tiyham. Mbec naŋ ŋamalac gitên daŋ teŋ, naŋ mbec ti ŋaclai, ma oc nem ŋandô. ¹⁷ Gauc nem propet Elaija. Iŋ ŋamalac gitôm yac. Iŋ teŋ mbec bu u ndic dom, dec u gic dom gitôm yala tô ma ayô 6. ¹⁸ Goc iŋ teŋ mbec tiyham, dec Anötö kêŋ u gic ma gêŋ ôm-ŋga sem ŋandô tiyham.

Danem lau naŋ sêhu Anötö ndê lêt siŋ, naŋ sa

¹⁹ Aneŋ asidôwai. Mac nem daŋ bu hu Anötö ndê lêt ti yom ŋandô siŋ, ma daŋ bu nem iŋ ndê ŋalôm kwi ma kôc iŋ mbu meŋ tiyham, ²⁰ dec aŋyalê gêŋ bocdec. Asa naŋ gêm ŋamalac sac kwi bu hu mêtê sac siŋ, naŋ kégaho iŋ su yêc seŋ mbac ndu-ŋga, ma gêm iŋ sa bu tap ŋagêyô sa tu iŋ ndê sac daêsam-ŋga dom.

Pita ndê bapia ñamata-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Ngac nanj to bapia dindéc inj Pita, Yisu ndê aposel danj. Inj to têtj lau sêkêtj whinj-nga nanj sêmbô babalip tòm gamej hoj nanj lau Rom-nga sem gôlij. Lau dau sêhóc ñawapac daêsam, ma lau sêkêtj kisa ñac tu sêkêtj whinj Yisu-nga.

Pita tac whinj bu puc ñac dôj, bu sêlhac ñanğa ma ti atac ñayham tu mwasiñ atu ti ñawasi atu nanj Anötö gic bata tu ñac-nga yêc undambê. Tòm Anötö unj Yisu sa akêtj lau batê-nga, nanj oc kôm têtj ñac bocdinañ. Inj to yom pi ñandê ti ñawapac daêsam nanj Yisu hóc têtj ndoc inj mbo nom, ma sôm bu lau nanj sêñkuc Yisu, nanj sêwêkaiñ inj ndê lêtj dinañ. Inj whê sa bu ñawapac tidau-tidau gitôm bu puc ñac dôj, ma tiñambu têtj ndoc Pômdau mbu meñ, nanj ñac oc sêtap waê atu sa. Ma Pita to yom pi lêtj ñayham ma dabuñ bu lau sêkêtj whinj-nga sêñkuc.

Pita gic hu ndê bapia ñamata-nga

¹ Aô Pita, Yisu Kilisi ndê aposel, gato bapia dindéc têtj mac lau nanj Anötö kêyalij mac sa, mac lau nanj ambo nom atôm lau apa, ma andöc babalip yêc gamej Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ma Bitinia-nga. ² Damañ Anötö kêyalê gêtj hoj muñ su, dec kêyalij mac sa bu Yisu Kilisi ndê dac êngwasinj mac nem sac hoj su, ma bu Ñalau Dabuñ kôm mac ati lau dabuñ, nanj danğam wambu Kilisi ñapep. Mwasinj ti yom malô akêtj Anötö êñsalê mac ahuc.

Yom pi Anötö ndê mwasinj atu nem yac si-nga

³ Tampiñ Anötö, yac neñ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba. Ñahu bu inj tawalô yac ndu andô, dec kôm yac datiwakuc. Gêtj dau ñandô sa bocdec bu, inj unj Yisu sa akêtj lau batê-nga, ma piñ yac dôj tam daminj inj, ma bocdinañ dec yac dakêtj batanñ ñandô ñayham kêlêc, nanj bu oc dandöc tanli ñapan. ⁴ Ma dawêkaiñ gêtj lêtjsêm ñayham, nanj ndê ñawasi oc niñga dom, ma tòm dom bu tisac me hê su. Anötö po gêtj dau sa gwananj tu mac-nga yêc undambê. ⁵ Mac atap Anötö ndê mwasinj nem mac si-nga sa su, ma inj kêmasanñ mwasinj dau ña-ñandô su ma hôj têm bu tóc ñandô dau asê tiawê têtj bêc ñambu-nga. Ma tu mac nem akêtj whinj-nga, dec Anötö ndê ñaclai oc yob mac e atap ñandô dau sa.

⁶ Aô kayalê bu mac ambo ti atac ñayham atu ñapan tu Anötö ndê mwasinj hoj dinañ-nga. Magoc aô kayalê bu ñawapac daêsam tap mac sa têtj ñasawa dindéc, dec kôm mac nem ñalôm ñawapac whinj. Mac ac waê bu atap gêtj dau sa, magoc inj gêtj ñasawa apê-nga enj. ⁷ Mac anyalê bu lau sêpec gol tu bu ñadômbwi niñga ma gol ñawasi solop gacgeñ yêc. Ma ñalêtj tigeñ, ñawapac nanj tap mac sa, nanj meñ bu êñsahê mac nem akêtj whinj. Anötö gêlic mac nem akêtj whinj bu gêtj ñandô, gitôm gêtj ñaôli atu, nanj hóc gêlêc gol nanj oc niñga whinj nom dindéc, nanj su. Ma mac bu ahóc ñawapac ma asap nem akêtj whinj dôj ñanğa, dec têtj ndoc Yisu Kilisi mbu meñ têtj bêc ñambu-nga, nanj inj oc toc mac sa ma kêtj waê ti ñawasi ñayham têtj mac. ⁸ Mac nem danj gêlic Yisu pi tandô dom,

têj ñamata-nga e meñ têtj kwahic dec, magoc mac atac whiñ in ma akêtj whiñ in ambo. Ma mac nem atac ñayham tu in-nga in gêtj atu andô, ma hôc gêtjêc ñamalac si gauc me yom tu awhê sa-nga. ⁹ Ma ndoc meñ kêtj in bu mac atap Anôtô ndê mwasiñ nem mac si-nga ña-ñandô sa, nañ ti mac nem akêtj whiñ ñahu.

Propet sêhoc Anôtô ndê lêtj nem yac si-nga asê

¹⁰⁻¹¹ Lau propet sêhoc yom asê muñ su, pi mwasiñ nañ mac atap sa su. Kilisi ndê Ñalau mbo ñac si ñalôm, ma kêtjilî ñac bu sêhoc yom asê pi Anôtô ndê lêtj nem lau si-nga. Ñalau dau hoc asê têtj ñac gwanan su, bu Anôtô ndê Mesaya oc hôc ñandê, ma tijnambu tap ñawasi atu sa. Magoc ñac sêtjyalê têtj ti ndoc ma ñalêtj su dom, ma tu dinan-nga dec sêkôm ñannga bu sêkip ñahu sa. ¹² Ñalau tôc asê têtj lau propet bu yom nañ sêhoc asê, nañ tu ñac dau-nga dom, magoc sêhoc asê gwanan tu sênem mac sa-nga. Ma lau nañ sêhoc ñawaê ñayham asê têtj mac, nañ sêwhê yom dau sa ña Ñalau Dabuñ nañ Anôtô kêtj sip akêtj undambê meñ, nañ ndê ñaclai. Gêtj hoñ nañ propet sêhoc asê, nañ Anôtô ndê añela bocdinan tac whiñ ndu andô bu sêtjyalê ma sêlic ñandô.

Dasa lêtj dabuñ dandic ñawaê

¹³ Tu dinan-nga dec akôc gauc ñapep pi lêtj bocke in lêtj solop tu asa-nga, ma ambo ti nem gauc ñawa. Akêtj batam ñapan ti tamkwê mwasiñ atu nañ mac oc atap sa têtj bêc nañ Yisu oc hoc dau asê. ¹⁴ Mac ati Anôtô ndê balêkoc solop, dec danam wambu in ñapep, ma ahu mêtê sac hoñ nañ mac akôm têtj ndoc mac am gauc Anôtô, nañ siñ. ¹⁵ Anôtô nañ kêtjalê mac sa ati in ndê, nañ in dabuñ andô. Tu dinan-nga dec ayob daôm nem lêtj hoñ bu akôm mêtê dabuñ eñ, atôm in dau. ¹⁶ Bu sêto Anôtô ndê yom yêc bocdec bu:

Aô Anôtô dabuñ, bocdinan asa nem lêtj dabuñ eñ. *[Lev 11:44-45]*

¹⁷ Ambo nom atôm lau apa, ma atôc Anôtô ma atoc in sa ñapep. Ñahu bu Anôtô, nañ mac ata bu Daman, nañ oc toc ñamalac dan sa hôc gêtjêc dan dom, têtj ndoc in êñsahê lau hoñ pi ñac si lêtj. In oc êñsahê lau hoñ ña dôhôn tigeñ. ¹⁸ Muñ-nga mac atôm lau akiñ mêtê sac-nga, tu lêtj gauc mbasi-nga nañ apami sic dulu têtj mac. Magoc Anôtô gêtjilhi ti kêtjapwêc mac su yêc sakiñ mêtê sac-nga dinan. In gêtjilhi mac su, ña gêtj nañ oc niñga whiñ nom dindec gitôm gol me silba, nañ dom. Mba. Mac anyalê su bu ¹⁹ in gêtjilhi mac su ña Kilisi ndê dac, nañ hôc gêtjêc gêtj ñaôli atu-tu nom-nga hoñ su. Kilisi kêtj dau ti da gitôm domba ñawasi ñayham nañ ñasac mbasi. ²⁰ Anôtô kêtjalin in sa têtj ndoc in kêtj undambê ti nom su dom, ma tôc in asê tiawê têtj têtj ñambu-nga dindec, tu mac-nga. ²¹ Ma tu gêtj nañ Kilisi dau kôm tu mac-nga, dec mac akêtj whiñ Anôtô, nañ uñ in sa akêtj lau batê-nga, ma kêtj ñawasi atu têtj in. Bocdinan kwahic dec Anôtô ti mac nem akêtj whiñ ñahu, ma mac akêtj batam bu atap mwasiñ atu nañ in gic bata têtj mac, nañ sa.

²² Mac asôc yom ñandô ñapu su, dec ahu lêtj ti mêtê ñadômbwi hoñ siñ su, tu bu añkuc mêtê ñandô atac whiñ asidôwai-nga. Bocdinan kwahic dec aô wateñ mac bu akêtj nem ñalôm sambuc bu akôm mêtê dau ñandô sa-nga. ²³ Bu mac atiwakuc su. Mac atiwakuc ñahu sip gêtj nom-nga nañ gic waê bu niñga, nañ dan dom. Mba. Mac atiwakuc ñahu sip Anôtô ndê

Yom nan gitôm gêñ tali, ma oc yêc ñapañ eñ. ²⁴ Tôm yom nan sêto yêc bocdec bu:

Ñamalac nom-ñga hon sêtôm kwan, ma ñac si waê gitôm ñaola ôm-ñga.

Kwan yêc ñasawa apê ma tibasô, ma ñaola bocdinañ kêsôlô.

²⁵ Magoc Pômdau ndê yom yêc ñapañ. [Ais 40:6-8]

Ma Pômdau ndê yom dau, in ñawaê ñayham nan sêhoc asê têt mac su.

2

¹ Tu dinañ-ñga dec ahu mêtê sac-sac hon siñ. Mêtê alic lau sac-ñga hon, mêtê añsau lau-ñga, mêtê dasôm yom ñayham magoc dakôm ñandô sa dom-ñga, mêtê lêmun-ñga ti lêt dapu lau-ñga tidau-tidau, nan ahu hon siñ. ² Akôm ñaşa bu akôc Anötô ndê yom sa sip nem ñalôm e tidôn, ñalêt tigeñ tôm balêkoc dedec tac whiñ bu sênôm su. Ma tôm dinda ndê su gêm balêkoc dedec sa bu sêtiatu, dec Anötô ndê yom oc kôm mac nem akêt whiñ êñsôwec tiatu ma alhac ñaşa e atap Anötô ndê mwasiñ nem mac si-ñga ña-ñandô sa. ³ Mac añyalê Pômdau su ma añsahê su bu in ndê mwasiñ in ñayham, bocdinañ dec ahu mêtê sac hon siñ, ma añsalê gêñ tu puc gatôm dôñ-ñga.

Yisu ti hoc ñamata-ñga andu-ñga

⁴ Atigasuc Pômdau Yisu nan gitôm hoc tali nan Anötô kêyalin sa ti hoc ñamata-ñga bu kwê ndê andu lhac ñahô-ñga. Ñamalac sêtec in, magoc Anötô dau kêyalin in sa, ma gêlic in ñayham kêlêc. ⁵ Mac bocdinañ atôm hoc tali nan Anötô bu kwê sa ti Ñalau Dabuñ ndê andu. Ma in kêyalin mac sa ati lau dabuñ, bu anem akiñ in atôm in ndê lau dabuñsiga. Ma mac nem gweler ñandô, nan bu akêt daôm sambuc atôm da nan in oc lic ñayham, ma kôc sa tu Yisu Kilisi-ñga. ⁶ Tôm yom nan Anötô sôm pi Kilisi, nan sêto yêc bocdec bu:

Alic su nan! Aô gakêt hoc dañ kalhac Lôc †Sayon, nan aô dauñ kayalin sa ma galic ñayham kêlêc bu ti hoc ñamata-ñga andu-ñga.

Asa nan kêt whiñ in, nan oc maya dau dom. [Ais 28:16]

⁷ Mac akêt whiñ dec alic hoc dau ñayham kêlêc. Magoc lau nan sêkêt whiñ dom, nan sêtec hoc dau tôm sêto yêc bocdec bu:

Hoc nan lau sêkwê andu-ñga sêtec, nan kwahic ti hoc ñamata-ñga yêc andu dau. [BW 118:22]

⁸ Ma yom dañ tiyham yêc bocdec:

In hoc nan lau daêsam oc sêtin gahi pi ma sêpen. [Ais 8:14-15]

Ñac sêpen, ñahu bu sêtec yom pi Kilisi, tôm yom nan Anötô hoc asê gwanañ su.

Anötô ndê lau si lêt

⁹ Magoc Anötô, nan kêgalêm mac sa bu ahu ñasec siñ ma ambo in ndê ñawê atu ñalôm, nan kêyalin mac sa muñ su ati in ndê, ma bu ati gôlôwac dabuñ toñ tigeñ, ma anem akiñ in gitôm lau dabuñsiga nan sem akiñ ñac si Kiñ. In kôc mac sa ati in dau ndê lau, tu bu ahoc yom asê pi gêñ atu-tu hon nan in kôm tu mac-ñga. ¹⁰ Muñ-ñga mac Anötô ndê lau dom, magoc

kwahic dec ati Anötö ndê lau solop. Ma muŋ-ŋga mac atap iŋ ndê tawalô sa dom, magoc kwahic dec mac atap sa su.*

¹¹ Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Nom dindéc ti mac nem malam ŋandô dom, magoc mac ambo atôm lau apa. Aô bu wanem la mac bu akôm mêtê sac-sac ŋalôm akwa-ŋga ŋandô sa dom. Bu mêtê kaiŋ dinaŋ gitôm ŋacyo naŋ gic siŋ têt mac ŋapaŋ, ma gitôm bu seŋ mac nem gatôm su. ¹² Mboe lau naŋ sêkêt whiŋ dom, naŋ oc sêŋgôliŋ yom pi mac, ma sêsôm bu mac lau akôm sac-ŋga. Magoc ambo awhiŋ ŋac ma ayob bu akôm mêtê ŋayham eŋ, dec ŋac oc sêlic bu mac nem lêt ti sakiŋ hoŋ ŋayham, ma mboe oc ti lêt bu sênem dau kwi ma sêkôc Anötö sa ti ŋac si Pômdau, ma sêmpin iŋ têt ndoc iŋ mbu têt yac meŋ.

Dasôc gôliŋwaga ti ŋadaui ŋapu

¹³ Tu Pômdau-ŋga dec asôc lau hoŋ naŋ sem gôliŋ sêmbô nom, naŋ ŋapu. Asa naŋ ti mac nem kiŋ atu, naŋ asôc iŋ ŋapu. ¹⁴ Ma lau naŋ kiŋ dau kêkiŋ bu sênem gôliŋ gameŋ ŋatô, naŋ asôc ŋac ŋapu bocdinaŋ. Iŋ kêkiŋ ŋac bu sêkêt ŋagêyô têt lau naŋ sêkôm sac, ma bu sêtoc lau naŋ sêkôm ŋayham, naŋ sa. ¹⁵ Bu Anötö tac whiŋ bu mac akôm mêtê ŋayham eŋ, e lau gauc mbasi-ŋga naŋ sêŋyalê iŋ ti ndê yom dom, naŋ sêŋgapiŋ whasuŋ ahuc, ma tôm dom bu sêŋgôliŋ yom pi mac. ¹⁶ Ambo atôm lau akiŋ ŋambwa dom, magoc ambo atôm lau naŋ sêti ŋadau dau. Magoc gauc nem bu yom dau kêŋ ŋasawa têt mac bu asa lêt sac-ŋga dom. Mba. Bu kwahic dec mac ati Anötö dau ndê lau akiŋ, dec asa nem lêt ŋkuc iŋ ndê atac whiŋ. ¹⁷ Atoc lau hoŋ sa ŋapep, ambo ti atac whiŋ asidôwai sêkêt whiŋ-ŋga hoŋ, atôc Anötö ti asôc iŋ ŋapu ŋapep, ma atoc nem kiŋ nom-ŋga sa.

¹⁸ Mac lau naŋ am akiŋ ŋadaui, asôc ŋac ŋapu ma atoc ŋac sa ŋapep. Akôm ŋalêt tigeŋ têt ŋadaui ŋayham naŋ sêyob mac ŋapep, ma têt ŋadaui sac naŋ si ŋalôm apê, naŋ bocdinaŋ. ¹⁹⁻²⁰ Mac bu akôm sac dom, magoc sêkêt ŋandê têt mac tu aŋyalê Anötö ma aŋkuc iŋ-ŋga, dec ahôc gêt dau, ma gauc nem bu Anötö gitôm bu êmwasiŋ mac ô ŋandê dinaŋ. Magoc mac bu akôm sac ma sêndic mac, naŋ tamkwê mwasiŋ daŋ ô ŋandê dau dom, bu iŋ lêt solop bu sêmatôc mac.

Taŋkuc Kilisi ndê dôhôn hôc ŋandê-ŋga

²¹ Bu lau naŋ Anötö kêgalêm ŋac sa, naŋ sic waê bu sêhôt ŋawapac kaiŋ dinaŋ. Ŋahu bu Kilisi hôc ŋandê tu mac-ŋga bocdinaŋ, dec tôc dôhôn têt mac bu aŋkuc-ŋga. ²² Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ sôm bocdec bu:

Iŋ kôm sac daŋ dom, ma sôm yom sac daŋ sa whasuŋ dom. [*Ais 53:9*]

²³ Têt ndoc lau sêsôm yom sac-sac pi iŋ ti sêpu iŋ, naŋ iŋ sôm yom sac daŋ ô dom. Ma têt ndoc sêkêt iŋ hôc ŋandê, naŋ gic ndoc ŋac bu kêŋ ŋagêyô-ŋga dom. Mba. Iŋ kêŋ dau sambuc sip Anötö amba, naŋ oc êmatôc gêt hoŋ ŋalêt gitêt. ²⁴ Iŋ hôc yac neŋ sac ŋagêyô pi dau ŋamlic, têt ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Iŋ kôm bocdinaŋ tu bu yac dahu mêtê sac siŋ gitôm lau batê sêhu gêt nom-ŋga siŋ, ma dambo taŋli ti dasa

* **2:10** Pita kôc gauc pi yom naŋ propet akwa Hosea to muŋ su. Anötö sôm têt Hosea bu sam iŋ ndê balêkoc daŋ bu 'Aneŋ lau dom' (Hos 1:9; 2:23b), ma daŋ bu 'Lau naŋ aô atac whiŋ ŋac dom' (Hos 1:6; 2:23a). Balêkoc lu dinaŋ sêti dôhôn lau Israel-ŋga naŋ daŋgapêc têt Anötö. Magoc tiŋambu iŋ tawalô lau Israel-ŋga, dec sam ŋac bu 'Aneŋ lau' (Hos 2:1, 23b) ma 'Lau atac whiŋ-ŋga' (Hos 2:1, 23a).

lêñ gitêñ eñ. Mêtê sac inñ gitôm gêmbac atu nanñ kôm yac honñ, magoc ñandê atu nanñ Yisu hôc, nanñ kôm yac ñayham sa tiyham. ²⁵ Bu mun-nga mac akôm mêtê sac tidau-tidau tôm domba nanñ si ñadau mbasi, ma sêmbo babalip. Magoc kwahic dec mac ambu atêñ ñgac ñayham yob domba-nga, nanñ yob mac nem gatôm ñapep eñ.

3

Lauwhê ma launçac si lêñ ñayham

¹ Aô bu wanem la mac lauwê whiñ bocdec bu, asôc nem akweni ñapu ñapep. Ma ñalêñ dinanñ mac nanñ nem akweni sêkêñ whiñ yom ñandô dom, nanñ mboe mac nem lêñ ñayham oc nditôm bu nem ñac kwi ma sêkêñ whiñ. Ñac oc sênem dau kwi ñahu sip yom daêsam nanñ mac bu asôm tu bu anem ñac kwi-nga dom. ² Mba. Sêkac dau kwi ñahu sip ñac sêlic bu mac atoc Pômdau sa ñandô, ma asa nem lêñ ñawasi eñ.

³ Mac lauwê ançô. Akôc gauc ñapep pi gêñ awê-nga tôm anem bochin kêclaun, me gôlôñ ñamlic-nga ti ñakwê ñaôli atu-tu. Bu gêñ dinanñ ñadanñ oc kôm mac ati lauwê ti anôm yêc Anötô ançô-nga dom, ma bocdinanñ gauc nem êñlêc dom. ⁴ Gêñ nanñ kôm mac ati lauwê ti anôm yêc Anötô ançô-nga, nanñ lêñ ñayham ti lêñ malô nanñ yêc siñ dau yêc nem ñalôm. Mêtê kainñ dinanñ Anötô tac whiñ hôc gêlêc, ma oc tôm dom bu niñga. ⁵ Bu lauwê dabunñ mun-nga-nga nanñ sêkêñ whiñ Anötô, nanñ sênkuc lêñ tigenñ dinanñ. Ñac sêsôc si ñgaci ñapu, dec sêti lauwê ti ançô. ⁶ Gauc nem Sara, nanñ sôc inñ nakwenñ Abraham ñapu ma sam inñ bu ndê ñadau. Ma mac bu akôm mêtê ñayham eñ, ma atôc daôm tu gêñ danñ-nga dom, nanñ mac atôm Sara ndê atuwêi.

⁷ Ma aô bu wanem la mac lau-ñgac whiñ bocdec bu. Mac anyalê su bu mac nem lauwêi si licwalô gitôm mac nem dom. Bocdinanñ ayob bu asa lêñ ti gauc tu ambo awhiñ ñac-nga, ma bu atoc ñac sa ñapep. Ma gauc nem bu mac honñ oc atap Anötô ndê mwasinñ andôc tamli-nga sa awhiñ daôm. Mac launçac ançuc lêñ dinanñ, dec gêñ danñ oc lhac mbec nanñ atên têtñ Anötô, nanñ ahuc dom.

Lêñ ñayham bu lau sêkêñ whiñ-nga honñ sênkuc

⁸ Aô bu wasôm yom ñatô tiyham nanñ gic waê mac honñ. Ambo awhiñ daôm ti ñalôm tigenñ. Tamwalô nem asidôwai nanñ sêhôt ñawapac, ma anem ñac sa bu atôc nem atac whiñ ñac-nga asê. Ma ahu gauc atoc daôm sa-nga honñ siñ. ⁹ Lau bu sêpu mac me sêkôm mêtê sac tidau-tidau têtñ mac, nanñ ayob bu akôm ô dom. Magoc asôm yom ñayham ma anem mbec lau dau. Ñahu bu Anötô kêgalêm mac sa bu atap inñ dau ndê mbec ñamwasinñ sa. ¹⁰ Gauc nem yom nanñ sêto yêc bocdec:

Asa nanñ tac whiñ bu mbo ñayham tôm inñ ndê têtñ mbo tali-nga, nanñ yob whasunñ têtñ yom sac-sac ma yom tasanñ honñ. ¹¹ Inñ puc dômbwê mêtê sac honñ ma kôm mêtê ñayham eñ, ma êñsahê ñannga bu sa ndê lêñ honñ malô eñ.

¹² Ñahu bu Pômdau tatinñ lau gitêñ ma kêtñ dannga ñac si mbec. Magoc inñ atac tec ma ançô yaê lau sêkôm sac-nga. [BW 34:12-16]

Lau nanñ sêsa lêñ gitêñ, nanñ oc sêtap kisa sa

¹³ Mac bu akêñ nem ñalôm sambuc tu akôm mêtê ñayham-nga, dec asa oc kêtñ sac mac? ¹⁴ Magoc mac bu ahôc ñawapac ma atap kisa sa tu asa

lêḡ gitêḡ-ḡga, naḡ atöc daôm ti ahêḡo daôm dom, bu mac atap Anötö ndê mwasiḡ sa su. ¹⁵ Apo Kilisi sa ti Pômdau ndöc nem ḡjalôm. Aköc gauc ḡpapaḡ pi Anötö ndê mwasiḡ ḡpayham naḡ mac tamkwê ambo, dec têm bocke lau bu sêndac mac pi gêḡ dau, naḡ mac atôm bu awhê gêḡ dau ḡhau sa têḡ ḡac. ¹⁶ Magoc akôm gêḡ dau ti asap lêḡ malô dôḡ, ma atoc lau hoḡ sa. Ayob daôm bu asa nem lêḡ hoḡ ḡpapep eḡ, dec oc tôm bu ambo ti atac pa su bu mac nem giso mbasi. Ma lau naḡ sêpu lêḡ ḡpayham naḡ mac asa tu akêḡ whiḡ Kilisi-ḡga, naḡ oc maya dau tu ḡac si yom-ḡga. ¹⁷ Anötö bu kêḡ ḡsasawa têḡ lau bu sêkêḡ ḡpawapac têḡ mac tu akôm mêtê ḡpayham-ḡga, naḡ ḡpayham, hóc gêlêc sêkêḡ ḡpawapac têḡ mac tu akôm mêtê sac-ḡga.

Kilisi ndê mbac ndu ḡa-ḡandô

¹⁸ Bu Kilisi dau mbac ndu tidim tigerḡ tu lau hoḡ si sac-ḡga. Kilisi iḡ ḡgac gitêḡ, tigerḡ iḡ hóc ḡpawapac dau ô yac lau dakôm sac-ḡga, bu êmasaḡ lêḡ datigasac Anötö-ḡga. Iḡ mbac ndu gitôm ḡamalac ti ḡamlic nom-ḡga, magoc Anötö uḡ iḡ sa ti ḡjalau. ¹⁹ Ma ti ḡjalau dec iḡ ḡi hoc ndê tisa ḡawaê asê, têḡ ḡjalau naḡ sêndöc ḡapocwalô. ²⁰ ḡjalau dinaḡ,* ḡac dangapêc têḡ Anötö têḡ Noa ndê têm. Têḡ têm dinaḡ Anötö kóc ndê ḡjalôm dôḡ, ma hôḡ Noa bu ndic dabiḡ waḡ atu naḡ iḡ sô. Ma waḡ dau gêm lau 8 solop si têḡ ndoc bu suḡ atu. ²¹ Bu dau tôm d ôhônḡ tu busaḡgu naḡ gêm mac lau têm kwahic dec-ḡga si. Busaḡgu dau gêm mac sa bu kêḡwasiḡ ḡadômbwi ḡamlic-ḡga su ḡambwa dom. Magoc bu dau gêm mac si bu iḡ piḡ mac dôḡ am damiḡ Yisu Kilisi tu iḡ ndê tisa akêḡ lau batê-ḡga, ma tóc asê bu mac amatiḡ pwac awhiḡ Anötö bu asa nem lêḡ ḡpawasi eḡ ambo iḡ aḡḡô-ḡga. ²² Ma Kilisi dau pi undambê ḡi su, ma ndöc Anötö ndê andô-ḡga, ma aḡela ma ḡoliḡ ti ḡaclai hoḡ sêsöc iḡ ḡapu.

4

Lau sêkêḡ whiḡ-ḡga si lêḡ

¹ Kilisi hóc ḡandê ma mbac ndu tôm ḡamalac, ma boc-dinaḡ dec aköc gauc pi iḡ ndê lêḡ dinaḡ, ma amasaḡ daôm bu aḡkuic iḡ. Bu asa naḡ tóc dau dom bu hóc ḡandê tu Kilisi-ḡga, naḡ tóc asê bu iḡ tec lêḡ mêtê sac-ḡga. ² Ma boc-dinaḡ mêtê sac ḡjalôm ḡagalac-ḡga oc têm dom bu nem ḡoliḡ iḡ tiyham, ma iḡ oc sa ndê lêḡ hoḡ tôm Anötö ndê atac whiḡ, e iḡ ndê têm mbo tali-ḡga pacndê. ³ Bu têm baliḡ hic su mac akôm mêtê sac tidau-tidau, tôm lau naḡ sem gauc Anötö, naḡ sêkôm. Lau kaiḡ dinaḡ sêḡḡamiḡ dau têḡ mêtê sac daḡ dom. Sêkôm mêtê ḡjalôm ḡagalac-ḡga ti mockaiḡ-ḡga maya pac, seḡ asam ti sênom gêḡ êḡiḡ ḡac-ḡga ḡapaḡ, ma sêkôm mêtê sac tu sênem akiḡ ḡwam-ḡga. ⁴ Ma kwahic dec sêlic bu mac lau akêḡ whiḡ-ḡga ahu ḡac si mêtê wachuc ti lêḡ sêkôm mêtê sac bambaliḡ-ḡga siḡ su, dec ḡac gauc gêm yom daêsam ma sêmbaliḡ yom ḡamalac daêsam pi mac, tu sêpu mac-ḡga. ⁵ Magoc Anötö oc êḡsu lau

* **3:20** Yom dau ḡahu yêc awê dom. Lau ḡatô gauc gêm bu ḡjalau dinaḡ, ḡac aḡela sac naḡ dangapêc têḡ Anötö têḡ Noa ndê têm, dec iḡ kêḡ ḡac sêndöc ḡapocwalô ḡapaḡ (alic Gen 6:1-3; ma 2 Pit 2:4). Ma lau ḡatô gauc gêm bu ḡac lau nom-ḡga naḡ dangapêc têḡ Anötö têḡ Noa ndê têm, naḡ si ḡjalau. Ma yom naḡ Yisu hoc asê têḡ ḡjalau dinaḡ, naḡ bu tóc asê têḡ ḡac bu iḡ ku ḡac ti iḡ ndê ḡacyo hoḡ dulu, têḡ ndoc iḡ mbac ndu pi a ḡicso dau ma tisa tiyham.

dau pi ñac si mêtê têtj in ndê bêc êmatôc lau-nga. Inj kêmasañ dau su bu êñsahê lau nañ sêmbo tali ti ñac nañ sêmbac ndu su. ⁶ Tu yom dinañ-nga dec sêhoc ñawaê ñayham asê têtj lau. Ma lau nañ sêmbac ndu su, nañ si sêmbac ndu kêkuc lêtj matôc-nga nañ lau nom-nga hoñ sic waê bu sêtap sa tu sêkôm sac-nga. Magoc tu ñac sêngô ñawaê ñayham su-nga, dec ñac si gatu gitôm bu oc mbo tali whin Anötö.

⁷ Têm meñ kêpiñ su bu gêtj kwahic dec-nga hoñ oc niñga. Bocdinañ atimêtê daôm ñapep ma ambo ti gauc ñawa tu aterñ mbec-nga. ⁸ Asap mêtê atac whin asidôwai-nga dôñ hóc gêlêc mêtê ñayham hoñ su. Bu asa nañ mêtê atac whin-nga gêm inj ahuc, nañ tôm bu suc sac bocke nañ inj ndê asidôwai sêkôm têtj inj ñapañ, nañ kwi. ⁹ Akôc lau sa ti andic ya ñac, ma akôm ti atac ñayham erj. ¹⁰ Anötö gic sam inj ndê mwasinj têtj mac hoñ bu akôm gwelej tidau-tidau. Akôc mwasinj dau sa ñambwa dom, magoc mac tigerj-tigerj anem akiñ nem asidôwai ñapep tôm mwasinj dau puc mac dôñ. ¹¹ Am asa nañ tap mwasinj hoc yom asê-nga sa, nañ sôm yom tôm Anötö dau sôm yom sa am whamsuj. Am asa nañ bu nem akiñ gôlôwac dabuj, nañ nem akiñ tôm licwalô nañ Anötö kêñ têtj am. Ma tu sakinj tidau-tidau nañ mac hoñ akôm-nga, nañ dec lau oc sêmpinj Anötö tu Yisu Kilisi-nga. Datoc inj sa tu inj ndê ñawasi ti ñaclai-nga tôm têtj hoñ ndi. Yomandô.

Lau nañ sêkêtj whin Kilisi oc sêtap kisa sa

¹² O anerñ lau atac whin-nga. Asô tu ñawapac ti kisa nañ kwahic dec mac ahóc, nañ-nga dom. Alic tôm gêtj wakuc nañ am gauc ñahu, nañ dom. ¹³ Magoc atac ñayham bu mac awêkainj Kilisi ndê lêtj hóc ñandê-nga. Ma bocdinañ têtj ndoc inj mbu meñ, ma lau hoñ sêlic inj ndê ñawasi atu, nañ mac oc atac ñayham atu bocdinañ. ¹⁴ Lau bu sêpu mac tu Kilisi ndê ñaê-nga, nañ gauc nem mwasinj atu nañ mac atap sa su, bu Anötö ndê Ñalau ti ñawasi atu mbo whin mac.

¹⁵ Aô gasôm yom dec hêganônñ ñandê ti ñagêyô nañ lau sêhoc tu sic yomso nom-nga popoc-nga dom. Mba. Bu mêtê dandic ñamalac ndu-nga, danem kanj gêtj-nga ma tanjalôm lau danj si yom-nga, nañ gic waê lau sêkêtj whin-nga dom. ¹⁶ Magoc mac bu ahóc ñandê tu anjuc Kilisi-nga, nañ mayam daôm dom, magoc ampiñ Anötö bu inj hê Kilisi ndê ñaê pi mac. ¹⁷ Bu ñawapac bocke nañ tap yac sa têtj têtj kwahic-nga, nañ meñ bu êñsahê Anötö ndê lau yac muñ. Bocdinañ oc ñalêtj mba bu lau nañ sêkêtj whin Anötö ndê ñawaê ñayham dom, nañ sêñlêc saê ti ñawapac têtj têtj ñambu-nga. ¹⁸ Tôm yom nañ sêto yêc nañ sôm bu:

Lau gitêtj nañ sêtap Anötö ndê mwasinj nem ñac si-nga sa, nañ sêñlêc ñawapac dom. Bocdinañ lau nañ danjgapêc têtj Anötö ma sêkôm sac ñapañ, nañ oc sêlhô su dom andô. *[Prov 11:31]*

¹⁹ Bocdinañ Anötö bu kêñ ñasawa têtj lau bu sêkêtj ñawapac têtj mac lau nañ ati inj ndê, nañ gauc nem yom daêsam e ahu mêtê ñayham siñ dom. Magoc akêtj daôm sambuc asôc inj amba ñapu, bu inj kêmasañ mac ti gêtj hoñ, ma oc hu mac siñ dom.

¹ Kwahic dec aö bu wanem la lau bata nañ sêyob mac. Aö dauñ ngac bata dan, ma aö dauñ galic Kilisi hóc ñandê ma mbac ndu. Ma aö oc wawêkaiñ in ndê ñawasi nañ oc meñ sa tiawê têtj bêc in mbu meñ-nga.

² Mac lau bata, ayob Anötö ndê domba nañ sêmbo mac nem gôliñ ñapu, nañ ñapep. Akôm tu lau sênyaliñ mac sa ti sêkac mac-nga dom, me tu akôc ñaôli-nga dom, magoc ayob ñac ti atac ñayham ma ti nem ñalôm sambuc tu anem akiñ Anötö-nga. ³ Ma atôc dôhôn ñayham têtj Anötö ndê domba nañ sêmbo mac ñapu. Mac ñadau ñac, magoc atoc daôm sa me akôm gêtj ti ñannga têtj ñac dom. ⁴ Ma têtj ndoc Yisu, nañ ti lau sêyob domba-nga hoñ si ngac atu, nañ mbu meñ, nañ in oc kôc mac sa ma kêtj ñaôli ñayham ti ñawasi atu têtj mac, nañ oc niñga dom.

⁵ Mac lau wakuc, danam wambu ti asôc nem lau bata ñapu. Ma mac lau hoñ akôc gauc daêsam pi daôm me apo daôm sa hóc gêlêc nem asidôwai dom, magoc ambo ti angwiniñ daôm. Bu Anötö ndê yom dan, sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêtgwiniñ lau nañ sêtoc dau sa, magoc kêmwasin lau nañ sêtgwiniñ dau. *[Prov 3:34]*

⁶ Tu dinañ-nga dec ambo Anötö ndê ñaclai ñapu ma angwiniñ daôm, ma bocdinañ têtj ndoc nañ in gêlic ñayham, dec in oc po nem waêm sa.

⁷ Gêtj bocke nañ kêtj wapac mac, nañ akêtj sip Anötö amba, ñahu bu in gauc gêm mac ñapan, ma tac whiñ bu nem mac sa.

⁸ Atimêtê daôm ñapep ma anem ali, bu mac nem ñacyo Sadañ kêsâlê ñasawa tu bu êntôm mac-nga ñapan. In gitôm layon nañ tan atu ma kêsêlêñ kêgihi ñapan ma kêsâlê gêtj tu neñ-nga. ⁹ Alhac ñannga ma asap nem akêtj whiñ dôñ bu akêtj ñasawa dan têtj Sadañ dom, ma amasac in su. Ma gauc nem bu mac nem asidôwai sêkêtj whiñ-nga nañ sêmbo nom ñagameñ hoñ, nañ sêñsahê ñawapac kaiñ tigeñ tôm mac.

¹⁰ Anötö in mwasin hoñ ñadau nañ kêgalêm mac sa bu piñ mac dôñ anem damiñ Kilisi, ma awêkaiñ in ndê ñawasi nañ oc niñga dom. Ñasawa sauñ in oc êngaho mac su yêc ñawapac nañ kwahic dec mac ahôc, ma in oc ndic señer mac ma puc mac dôñ ña in ndê ñaclai, bu alhac ñannga.

¹¹ In ndê ñaclai atu oc yêc ñapan. Yomandô.

Pita gic bata ndê yom

¹² Sailas nañ galic gitôm aneñ asidôwa ñandô tu puc aö dôñ-nga, nañ gêm aö sa dec alu ato bapia apê dindêc têtj mac. Bapia dau bu puc yom pi Anötö ndê mwasin dôñ bu gêtj ñandô, ma êngilí mac bu tamkwê mwasin dau ñapan.

¹³ Lau sêkêtj whiñ-nga nañ sêndôc malac Babilon,* nañ Anötö kêgalêm sa sêti in ndê lau sêwhiñ mac, nañ sêkêtj si acsalô têtj mac. Ma Mak, nañ galic gitôm aneñ balê, nañ bocdinañ. ¹⁴ Akam daôm anjuc lau sêkêtj whiñ-nga si lêtj. Yom malô têtj mac hoñ nañ akêtj whiñ Kilisi.

* **5:13** Pita to yom pi malac Babilon, magoc lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôn malac Rom.

Pita ndê bapia tilu-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Pita to ndê bapia tilu-nga hêganônɔ lau sêkêɔ whiɔ-nga naɔ sêmbô babalip yêc nom ɔgamenɔ tidau-tidau. Inɔ to bu kêɔ puc ɔac pi kêdôhônɔwaga tasanɔ daêsam naɔ sêhônɔ asê. Lau dau sêndôhônɔ lau bu Yisu oc mbu meɔ dom, ma sêsôm bu mêtê sac inɔ mêtê ɔayham.

Pita po lau sêkêɔ whiɔ-nga sa tu ɔac si lêɔ ti sakinɔ-nga ma kêgilí ɔac bu sêlhac ɔanɔga tu Yisu-nga. Inɔ whê sa bu Yisu mbu meɔ ɔagahô dom, ɔahu bu Anôtô atac whiɔ bu lau hoɔ sênem dau kwi, ma sêtap Anôtô ndê mwasiɔ nem ɔac si-nga sa, dec tinambu Yisu oc mbu meɔ. Ma inɔ kêɔ puc lau pi ɔagêyô sac naɔ gic waê kêdôhônɔwaga tasanɔ, ma pi lau hoɔ naɔ sêtec yom ɔandô ma sêsap mêtê sac dôɔ.

Pita gic hu ndê bapia tilu-nga

¹ Aô Saimon Pita, Yisu Kilisi ndê aposel ti ndê ɔgac akinɔ, gato bapia dindéc têɔ mac lau naɔ akêɔ whiɔ inɔ. Anôtô kêmwasiɔ mac awhiɔ yac ɔa mwasiɔ ɔayham kêlêc, dec dati lau dakêɔ whiɔ-nga. Ma yac dakêɔ whiɔ bocdec bu, Anôtô gêlic yac datôm lau gitêɔ tu Yisu Kilisi, yac neɔ Anôtô ma ɔgac Gêm Yac Si-nga, naɔ ndê lêɔ gitêɔ-nga. ² Yac atêɔ mbec bu Anôtô kêɔ gauc têɔ mac bu anyalê inɔlu yac neɔ Pômdau Yisu Kilisi, e inɔlu si mwasiɔ ti yom malô êɔsalê mac ahuc.

Anôtô ndê kêyalinɔ ti kêgalêm yac sa ɔa-ɔandô

³ Anôtô kêgalêm yac sa, ɔahu sip inɔ dau ndê ɔawasi atu ti ndê mêtê gitêɔ. Ma inɔ kêmwasiɔ yac ɔa inɔ dau ndê ɔaclai atu, dec puc yac dôɔ bu dambo tanɔli ti datoc inɔ sa ɔapep ɔa yac neɔ lêɔ hoɔ. Ma yac datôm bu dakôm bocdinaɔ, ɔahu bu inɔ ndê ɔaclai gêm yac sa bu tanɔyalê inɔ tidônɔ. ⁴ Ma tu inɔ dau ndê ɔawasi ti mêtê gitêɔ-nga, dec inɔ gic bata bu kêɔ mwasiɔ atu ma ɔayham kêlêc têɔ yac. Ma mwasiɔ dau oc kôm gwelêɔ yêc yac neɔ ɔalôm, tu bu nem yac kwi-nga e dasa neɔ lêɔ gitêɔ ti dabuɔ eɔ ma datôm inɔ dau, ma dalhônɔ su yêc lêɔ dandinɔ-nga naɔ gic waê lau naɔ sêsap mêtê ɔalôm ɔagalac-nga dôɔ.

⁵ Tu yom hoɔ dinaɔ-nga dec ayob daôm ɔapep bu mac nem akêɔ whiɔ ti gêɔ ɔandô mbasi-nga dom. Asa nem lêɔ akêɔ whiɔ-nga ti nem ɔalôm sambuc, ma asap mêtê ɔayham dôɔ. Ma ati lau tiguaɔ tu lêɔ ɔayham bu asa-nga. ⁶ Atimêtê daôm ɔapep, ma alhac ɔanɔga eɔ. Asa nem lêɔ hoɔ ɔapep eɔ, tu bu atôc asê bu mac atoc Anôtô sa. ⁷ Ma asap mêtê atac whiɔ nem asidôwai-nga dôɔ e andic dabiɔ nem lêɔ atac whiɔ lau hoɔ-nga. ɔalêɔ dinaɔ dec mac nem akêɔ whiɔ oc ti gêɔ ɔandô mbasi-nga dom. ⁸ Mêtê hoɔ dinaɔ bu êɔsôwec tiatu-tiatu ɔapanɔ e tidônɔ mac ɔandô, dec mac nem gauc anyalê yac neɔ Pômdau Yisu Kilisi-nga oc ti gêɔ ɔambwa ma ɔandô mbasi-nga dom. ⁹ Bu asa naɔ sôm bu inɔ kêyalê Pômdau, magoc kôm mêtê ɔayham-ɔayham dinaɔ dom, naɔ gitôm ɔamalac tandô pec naɔ gêlic gameɔ dom, ma inɔ kêlhinɔ siɔ bu sac hoɔ naɔ inɔ kôm muɔ-nga, naɔ Anôtô suc kwi su ma kêgwasiɔ inɔ ndê ɔalôm ɔawasi sa.

¹⁰ Tu dinaŋ-nga aneŋ asidôwai, aŋsahê ŋaŋga bu asap mêtê ŋayham hoŋ dinaŋ dôŋ, tu bu tôc asê bu Anötô kêyalin ti kêgalêm mac sa ŋambwa lec dom. Ŋahu bu mac bu asap mêtê dau dôŋ, dec oc tôm dom bu mac apeŋ. ¹¹ Ma bocdinaŋ Anötô oc kôc mac sa atôm lau ti waê atu, bu ambo gameŋ naŋ yac neŋ Pômdau ti Ŋgac Gêm Yac Si-nga Yisu Kilisi gêm gôlin, naŋ oc yêc ŋapaŋ.

Pita tec bu sêŋlhiŋ yom ŋandô siŋ

¹² Tu dinaŋ-nga dec aô bu wakêŋ puc mac bu gauc nem yom hoŋ dinaŋ ŋapaŋ. Aô kayalê bu mac akôc yom ŋandô sa ma aŋyalê tidôŋ su. ¹³ Magoc aô galic ŋayham bu wakêŋ puc mac tôm aneŋ têm wambo taŋli-nga hoŋ bu aŋlhiŋ yom dau siŋ dom. ¹⁴ Bu Pômdau Yisu Kilisi hoc asê têtj aô bu aneŋ têm wahu nom dindec siŋ-nga meŋ kêpiŋ su. ¹⁵ Bocdinaŋ kwahic dec aô tac whiŋ ŋandô bu mac aŋyalê yom hoŋ dindec tidôŋ sambuc yêc nem ŋalôm, bu têtj ndoc aô bu wahu mac siŋ, naŋ mac oc gauc nem yom dindec ŋapaŋ, ma akôm ŋandô sa.

Pita puc lau aposel ti propet si yom dôŋ bu yom ŋandô

¹⁶ Yom naŋ yac lau aposel ahoc asê têtj mac pi Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaclai ti ndê bêc mbu meŋ-nga, naŋ ŋahu sip yom ŋambwa naŋ ŋamalac gauc kê dom. Mba. Yac dauŋ alic iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi atu su. ¹⁷⁻¹⁸ Bu yac ambo awhiŋ Kilisi yêc lôc dabuŋ, ma aŋgô iŋ Damba Anötô Ŋawasi Ŋadau ndê awha naŋ sa akêŋ undambê. Anötô dau toc Kilisi sa, ma po iŋ ndê waê sa têtj ndoc iŋ sôm yom pi iŋ bocdec bu, "Aô neŋ atungac dau dindec. Aô galic iŋ ŋayham, ma atac whiŋ iŋ ndu andô."

¹⁹ Gêŋ hoŋ naŋ yac alic ti aŋgô, naŋ puŋ yom naŋ propet akwa-kwa sêhoc asê ti sêto muŋ su, naŋ dôŋ têtj yac. Bocdinaŋ atôc gwaniŋ yom dau ŋapep, bu whê nem gauc sa pi yom ŋandô, gitôm ya ŋawê naŋ pô gameŋ ŋasec. Ma asap yom dau dôŋ e Kilisi mbu meŋ, ma tôc gêŋ hoŋ tiawê têtj mac, gitôm Têtênda bêbêc-nga pi meŋ ma bêc wakuc meŋ sa. ²⁰ Ma aŋyalê gêŋ atu daŋ bocdec bu, yom hoŋ naŋ Anötô ndê propet sêto, naŋ ŋadaŋ ŋahu yêc ŋac dau-nga dom. ²¹ Bu yom naŋ propet sêhoc asê, naŋ ŋahu yêc ŋamalac dom, magoc sêhoc Anötô dau ndê gauc ti yom asê tôm Ŋalau Dabuŋ kac ŋac.

2

Kêdôhônŋwaga tasan oc sêmeŋ

¹ Magoc propet tasan sêmbu lau Israel-nga ŋalôm, sêwhiŋ Anötô ndê propet ŋandô, ma ŋalêŋ tigeŋ kêdôhônŋwaga tasan oc sêtisa yêc mac lau akêŋ whiŋ-nga nem toŋ ŋalôm bocdinaŋ. Ŋac oc sêŋsau bu sêndôhônŋ yom ŋandô, magoc yom dau iŋ yom tasan, ma gitôm bu tim lau e sêninga gacgeŋ. Yom ŋandô pi Pômdau naŋ gêmlihi ŋac su, naŋ ŋac oc sêsêc ahuc, ma bocdinaŋ dec têtj bêc ŋambu-nga, Anötô oc tiŋ ŋac su sêninga ŋagahô eŋ. ² Ŋac oc sêtim lau daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ gwalec, e sêŋkuc ŋac ma sêkôm mêtê mayan-nga tidau-tidau tôm ŋac dau sêkôm. Ma tu ŋac si lêtj dinaŋ-nga, dec lau ŋatô oc sêpu yac lau dakêŋ whiŋ-nga neŋ lêtj yom ŋandô-nga. ³ Ŋac lau atac whiŋ mone-nga, dec ŋac oc gauc kê miŋ tu sêndôhônŋ mac-nga, ma sêmbac-sêmbac yom mac bu anemlihi ŋac.

Magoc yom matôc-nga nanj Anötö kêmatinj tidônj munj su tu sêninga-nga, nanj hônj nac gitôm nacyo nanj yêc bêc dom, magoc gêm nenenj nac mbo.

Lau sac oc sêwê Anötö ndê matôc sa dom

⁴ Akôc gauc pi yom dindec. Anjela nanj sêkôm sac, nanj Anötö hu nac si yom sinj dom, magoc kênj nac sêndöc gapocwalô lambwam-nga, bu sêndöc njasec njalôm e tôm bêc matôc-nga hôc asê. ⁵ Ma lau nanj sêkôm sac têtj têtj njamata-nga, nanj Anötö hu nac si yom sinj dom bocdinañ. Mba. Inj kênj bu sunj atu ma señ lau sac hoñ su sinja, magoc Noa nanj tôc lêtj gitêtj ti ndê gôlôwac 7, nanj Anötö gêm nac sa. ⁶ Ma gauc nem malac atu Sodom ma Gomora ti lau hoñ nanj sêndöc dinañ, nanj Anötö kênj ya gêtj su e njadaê njambwa yêc. Gêtj dau tôm dôhônj pi gêtj nanj lau nanj sêsap mêtê sac dôñ, nanj oc sêtap sa têtj bêc njambu-nga. ⁷ Têtj ndoc dinañ Anötö kêgaho Lot su yêc malac Sodom, bu inj njac gitêtj nanj njalôm njawapac njandô tu lau sac malac dinañ-nga si mêtê njadômbwi tidau-tidau-nga. ⁸ Yomandô. Lot inj njac gitêtj ma ndê njalôm njawasi. Ma mêtê sac nanj inj ngô ti gêlic yêc malac dinañ tôm bêc hoñ, nanj kênj wapac inj ndê njalôm. ⁹ Yom hoñ dinañ tôc asê bu lau nanj sêsap Anötö ti ndê lêtj dôñ, nanj Pômdau gitôm bu nem nac si yêc njawapac ti saê nanj tap nac sa. Ma inj gitôm bu hê lau sac si yom dôñ e inj kênj njagêyô têtj nac têtj bêc njambu-nga. ¹⁰ Ma inj oc kênj njagêyô sac sambuc têtj lau nanj sênjuc mêtê njalôm akwa-nga nanj kôm nac njadômbwi sa yêc inj anjgô-nga, ma sêtec bu sêsôc Pômdau me lau ñapu.

Kêdôhônjwaga tasanj si lêtj

Kêdôhônjwaga tasanj nanj sêmbu sêwhinj mac, nanj sêtoc dau sa ma sêkôm gêtj hoñ yêc lau anjgô-nga ti maya pac. Nac sêtoc dau dom tu sêsôm yom sac-pi Anötö ndê lau ti njawasi.* ¹¹ Anötö dau ndê anjela nanj si njac lai ti nanja hôc gêlêc nac lau dau si su, nanj sênggôlinj yom me sêsôm yom sac ñap pi lau ti njawasi yêc Pômdau anjgô-nga dom. ¹² Magoc kêdôhônjwaga tasanj dinañ sêsôm yom sac-sac ñasam pi Anötö ndê gêtj nanj sênyalê njahu dom. Nac sêtôm bôclai nanj sênyalê lêtj malô ti gauc njayham ñap dom, nanj lau sêlô sip huc ma sic ndu. Ma tôm bôclai sic waê bu sêninga, dec kêdôhônjwaga tasanj dinañ oc sêninga bocdinañ.

¹³ Anötö oc kênj njagêyô sac têtj nac ô sac nanj sêkôm têtj lau. Nac atac whinj mêtê sênôm ti sênenj asam-nga, ma maya mbasi dec sêkôm têtj acsalô enj. Têtj ndoc sêndöc ti señ gêtj sêwhinj mac, nanj sêhu si mêtê sac sinj ñap dom, ma bocdinañ sêkôm mac nem waêm njayham tisac. ¹⁴ Nac lau tagatu mockainj-nga, nanj si njalôm ti gauc sap mêtê sac dôñ njapanj. Nac sêtim lau nanj si sêkênj whinj babalê, ma sêhê nac bu sêkôm sac sêwhinj nac. Ma nac lau gwalam akwa tu tagatu lau si gêtj-nga. Bocdinañ dec sic waê bu sêtap Anötö ndê atac njandê sa. ¹⁵ Nac sêhu lêtj solop sinj gacenj, ma sênjuc Beo atungac Balam ndê lêtj. Njagac dau atac whinj mone hôc gêlêc, dec kôm sac tu tap awa sa-nga. ¹⁶ Ma tu inj ndê lêtj dinañ-nga dec Anötö kênj ñonji ñap sôm inj. ñonji dau inj gêtj sôm yom-nga dom, tigenj Anötö kôm inj sôm yom tôm njamalac, bu lhac propet dau ndê lêtj gauc mbasi-nga ahuc.

* **2:10** Lau ti njawasi - yêc ndê bapia. Pita to yom tigenj nanj 'njawasi.' Lau njatô gauc gêm bu yom dau hêganônj anjela, magoc lau njatô gauc gêm bu yom dau hêganônj lau sêkênj whinj-nga, me lau sêkênj whinj-nga si lau bata.

¹⁷ Lau dinaŋ sêtom bubata naŋ tibasô ma yawalec naŋ mbu oc soc su niŋga ŋagahô eŋ. Anötö kêmasaŋ gameŋ ŋasec atu daŋ tu ŋac sêndöc-ŋga. ¹⁸ Ŋac sêsôm yom ŋambwa-ŋambwa tu sêtoc dau sa-ŋga. Ma sêŋsahê bu sêtim lau sêkêŋ whiŋ-ŋga wakuc bu sêmbu sêtêŋ lêŋ sac-ŋga naŋ ŋasawa apê eŋ sêhu siŋ su, naŋ sêndi. Ŋac sêŋgili lau kaiŋ dinaŋ bu sêsa lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga, naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa. ¹⁹ Ŋac sêndöhöŋ lau dau bu yao daŋ yêc dom, dec sêtom bu sêkôm gêŋ tôm si atac whiŋ. Magoc ŋac dau ŋac lau akiŋ ŋambwa ma mêtê sac ti ŋac si ŋadau. Tôm mac aŋyalê su, gêŋ sake naŋ ndê ŋaclai gêm gôliŋ yac, naŋ ti yac neŋ ŋadau ma tam akiŋ iŋ. Tu mêtê sac dinaŋ-ŋga, dec sic waê bu sêniŋga.

²⁰ Bu lau naŋ sêŋyalê yac neŋ Pômdau ma Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga Yisu Kilisi, naŋ sêhu lêŋ sêniŋga-ŋga siŋ su. Magoc ŋac bu sêmbu sêtêŋ lêŋ sac-ŋga dau tiyham, gac mêtê sac ku ŋac dulu. Ŋac sêkôm dandi sêtisac sambuc, hôc gêlêc ŋamata-ŋga su. ²¹ Ŋac bu sêŋyalê lêŋ gitêŋ daŋ su dom, naŋ oc ŋayham hôc gêlêc sêŋyalê su ma sêhu siŋ, ma sêpuc dômbwê Pômdau ndê yomsu dabuŋ naŋ aposel sic dulu têŋ ŋac. ²² Gauc nem yom gôliŋ lu naŋ lau sêsôm bocdec bu, “Giam daŋ guluc ma kac dau kwi gi gêŋ tiyham,” ma “Bôc naŋ sêŋgwasiaŋ ŋawasi sa, naŋ mbu gi gic matob tiyham.” Yom gôliŋ lu dinaŋ hêganôŋ lau tasaŋ dinaŋ solop. Ŋahu bu sêŋyalê Pômdau su, magoc sêmbu sêtêŋ lêŋ sac-ŋga tiyham.

3

Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga

¹ O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, kwahic dec aô gato bapia tilu-ŋga têŋ mac. Bapia lu-lu bu sêpuc yom ŋandô naŋ akôc sa su, naŋ dôŋ yêc nem gauc ŋapaŋ, ma bu êŋgili mac bu akôc gauc ŋayham eŋ. ² Aô tac whiŋ bu mac akôc gauc tiyham pi yom naŋ propet dabuŋ sêhoc asê muŋ su, ma pi yom naŋ yac neŋ Pômdau ma Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga gic atu ma kêŋ têŋ lau aposel bu sêndic dulu têŋ lau.

³ Gêŋ atu naŋ aô bu wakêŋ puc mac pi, naŋ bocdec bu. Gauc nem bu têŋ têm ŋambu-ŋga lau oc sêmeŋ naŋ sêkôm gêŋ hoŋ tôm ŋac dau si atac whiŋ, ma sêsu mac susu ma sêpu Anötö ndê lêŋ. ⁴ Ŋac oc sêsôm, “Yisu sôm bu oc mbu meŋ ma kôm gêŋ hoŋ tiwakuc, a? Iŋ mbo nde? Têŋ ndoc damaŋi sêmbac ndu ma meŋ têŋ kwahic dec, naŋ dalic bu gêŋ daŋ tiwakuc dom, ma gêŋ hoŋ yêc tôm têm ŋamata-ŋga andô, têŋ ndoc nom ti gêŋ hoŋ sêhêc asê ma kêsêlêŋ meŋ.” ⁵ Lau naŋ sêsôm yom kaiŋ dinaŋ, sêsêc Anötö ndê ŋaclai, naŋ sêŋyalê su, naŋ ahuc. Bu ŋac sêŋyalê su bu wandêc daŋ su Anötö sôm yom ŋa whaŋsuŋ ŋambwa ma undambê hôc asê, ma iŋ sôm bu bu lêc dau sa ndi poc dau-ŋga, e gameŋ tibasô yêc bu ŋasawa. ⁶ Ma tiŋambu iŋ kêŋ bu dau dinaŋ suŋ e seŋ nom ti gêŋ hoŋ su siŋga. ⁷ Ma Anötö kêmatiaŋ yom tidôŋ whiŋ, bu ya oc neŋ undambê ti nom kwahic dec-ŋga su, têŋ bêc naŋ iŋ oc êmatôc lau hoŋ, ma seŋ lau sac su sêniŋga.

⁸ O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Aŋliŋ siŋ dom bu Pômdau gêlic bêc tigeŋ gitôm yala 1,000, ma yala 1,000 gitôm bêc tigeŋ. ⁹ Lau ŋatô sêlic bu Pômdau mbu meŋ ŋagahô dom, dec sêkôc gauc so ma sêsôm bu yom ŋatô naŋ iŋ gic bata su, naŋ iŋ oc kôm ŋandô sa ŋagahô dom. Magoc mba. Iŋ kôc ndê ŋalôm dôŋ tu mac-ŋga, ŋahu bu iŋ tec bu lau daŋ sêniŋga, magoc

tac whiņ bu lau hoņ sênem si űalôm kwi ma sêhu sac siņ. Tu dinaņ-űga dec iņ mbu meņ űgahô dom.

¹⁰ Magoc Pômdau ndê bêc mbu meņ-űga oc hôc asê űapuc mbasi tôm lau kaņ si ndoc sêmeņ-űga. Undambê oc hê su ti űakêcsia atu, ma ya oc neņ nom ti gêņ hoņ naņ yêc nom ti umboņ űapu, naņ su sêniņga. ¹¹ Akôc gauc űapep. Gêņ hoņ oc sêniņga űalêņ dinaņ, ma bocdinaņ dec mac gauc gêm bu lêņ bocke solop gic waê yac lau dakêņ whiņ-űga bu taņkuc? Solop bu mac asa lêņ dabuņ, ma akôm mêtê naņ Anôtô tac whiņ eņ. ¹² Ahôņ Anôtô ndê bêc űambu-űga ti aņkuc lêņ bocdinaņ, ma akôm gêņ hoņ tu bu bêc dau hôc asê űgahô-űga.* Têņ bêc dinaņ ya oc neņ gêņ undambê-űga ti gêņ nom-űga hoņ su. ¹³ M agoc Pômdau gic bata nom ti undambê wakuc têņ yac, naņ oc ti lau gitêņ si gameņ sêmbo-űga. Kwahic dec yac taņkwê bu dambo dinaņ, ma dahôņ bu gêņ dau hôc asê.

¹⁴ Aneņ lau atac whiņ-űga, mac akêņ batam gêņ dau ambo, ma tu dinaņ-űga dec akêņ nem űalôm sambuc bu asa nem lêņ hoņ gitêņ eņ, e bêc űambu-űga hôc asê. Ma bocdinaņ dec Pômdau oc tap giso daņ sa yêc mac-űga dom. Iņ oc lic bu mac nem lêņ hoņ űawasi, ma mac oc atôm bu ambo iņ aņgô-űga ti yom malô. ¹⁵ Aņyalê bu Pômdau gic têku iņ ndê têm mbu meņ-űga ma kôc ndê űalôm dôņ, tu bu kêņ űasawa têņ lau daêsam bu sênem dau kwi ma sêtap iņ ndê mwasiņ nem űac si-űga sa. Anôtô kêņ gauc űayham têņ yac neņ asidôwa atac whiņ-űga Pol, dec iņ to yom kaiņ tigeņ têņ mac. ¹⁶ Yêc iņ ndê bapia hoņ iņ to yom pi gêņ hoņ dindec. Yom űatô naņ iņ to sip ndê bapia, naņ űahu sip űalôm gi, ma lau gauc babalê naņ sêkêņ whiņ gwalec, naņ sêņsôņ Pol ndê yom űatô ma sêņsôņ Anôtô ndê yom naņ sêto yêc, naņ űatô bocdinaņ. Tu űac si lêņ dinaņ-űga dec űac oc sêniņga.

¹⁷ O aneņ lau atac whiņ-űga naņ asap Kilisi dôņ ambo. Aô gakêņ puc mac gwanan su, ma bocdinaņ dec ayob daôm űapep bu lau naņ sêsôc Anôtô ndê yom űapu dom, naņ sêņsôņ mac, me sêkac mac su yêc Kilisi dom. ¹⁸ Asap yac neņ Pômdau ma űgac Gêm Yac Si-űga Yisu Kilisi ndê mwasiņ dôņ, bu nem űandô daêsam yêc mac nem űalôm, ma mac nem gauc aņyalê iņ-űga êņsôwec tiatu-tiatu ndi e ati gwalam akwa akêņ whiņ-űga. Datoc iņ ndê waê sa kwahic dec ma tôm bêc sambob. Yomandô.

---

* **3:12** Yêc űabatiņ 9 Pita sôm bu Pômdau gic têku iņ ndê têm tu mbu meņ-űga bu kêņ űasawa têņ lau bu sêkac si űalôm kwi. Ma yêc Mat 24:14 Yisu sôm bu bêc űambu-űga oc hôc asê dom e űawaê űayham nem nom űagameņ hoņ ahuc. Pita gêm la lau dau bu sêsa lêņ gitêņ eņ, tu bu lau sêlic ma sêkêņ whiņ Yisu-űga. Yac dakôm bocdinaņ, ma daten mbec ti dapuc gwelêņ űawaê űayham-űga dôņ, dec bêc űambu-űga dau oc hôc asê űgahô.

Jon ndê bapia ñamata-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Ngac nañ to bapia dindéc, nañ whê dau sa yêc bapia dau ñalôm dom, magoc lau tîgauc daêsam sêsôm bu Jon, Yisu ndê aposel nañ to Jon ndê ñawaê ñayham, nañ to bapia dindéc whiñ. Inñ to bapia dindéc gic lau sêkêñ whiñ-nga hoñ ñawaê. Lau ñatô gauc gêm bu Jon to bapia dindéc têtñ ndoc inñ ti ñamalac andô ma ndôc malac Epesas, ma bocdinañ inñ to bu lau gameñ Esia-nga sêsam mun.

Jon kêtñ puc lau sêkêñ whiñ-nga pi kêdôhônŵaga tasanñ nañ sêsôm bu ñamalac si ñamlic ma gêtñ nom-nga hoñ tisac su. Bocdinañ sêsôm yom pi Anötô ndê Atu (Mesaya) bocdec bu, oc tôm dom bu inñ sip nom ma mbo tôm ñamalac. Ma sêsôm bu Yisu inñ ñamalac ñambwa, ma sêkêñ whiñ dom bu inñ Anötô ndê Atu me Anötô ñandô. Ñac sêtoc lau si gauc sa kêlêc ma sêsôm bu datap gauc sa, dec tôm bu dambo dawhiñ Anötô. Ma sêlic ñamalac si lêtñ gitôm gêtñ ñambwa, dec sêhêgo dau pi mêtê atac whiñ-nga dom, ma gauc gêm bu oc tôm bu lau sêkêñ whiñ-nga sêkôm mêtê sac ñapañ.

Jon kêtñ puc inñ ndê lau bu sêsôc yom tasanñ kainñ dinañ ñapu dom, ma sêsap yom ñandô pi Yisu Kilisi ma mêtê atac whiñ-nga dôñ ñanja.

Anötô ndê Atu meñ mbo nom ti ñamalac ñandô

¹⁻²Yac bu ahoc yom ñandô asê têtñ mac, pi Yisu nañ dasam bu 'Yom Tanñli-nga.' Inñ yac neñ dambo tanñli ñapañ-nga ñahu, nañ mbo whiñ Damañ Anötô têtñ têtñ ñamata-nga andô, ma tinambu hoc dau asê têtñ yac. Inñ meñ mbo nom whiñ yac, dec yac alic inñ pi tanônñ, amasec inñ ña amañ, ma aňgô inñ dau ndê yom. Ma bocdinañ dec yac bu apuc yom pi tanñli ñahu dau dôñ bu yom ñandô. ³Aêc! Yac ahoc yom asê têtñ mac, pi inñ nañ yac alic ti aňgô su. Yac atac whiñ bu mac akôc yom dau sa, dec yac hoñ oc dapinñ dauñ dôñ ti dasap yom ñandô pi Yisu dôñ. Ma yom ñandô dau oc pinñ yac hoñ dôñ danem daminñ Damañ Anötô lu inñ ndê Atu, Yisu Kilisi. ⁴Yac ato yom dindéc têtñ mac, ma akêñ batañ bu mac oc akôc sa, dec oc kôm yac hoñ datisambuc.

Tañsêlêñ dambo Anötô ndê ñawê ñalôm

⁵Ñawaê nañ Yisu dau gic dulu têtñ yac, nañ yac ahoc asê têtñ mac bocdec bu, Anötô inñ Nawê Nadau, ma mêtê ñasec-nga danñ yêc inñ-nga dom. ⁶Bocdinañ yac bu dasôm bu dati Anötô ndê lau, tigenñ dasa lêtñ ñasec-nga, goc yac lau tasanñ, ma tanñkuc yom ñandô dom. ⁷Magoc yac bu dasa neñ lêtñ dambo ñawê ñalôm gitôm Anötô dau mbo ñawê ñalôm, dec ñawê dau pinñ yac dôñ dawhiñ dauñ, ma inñ ndê Atunñgac Yisu ndê dac oc êñgwasinñ yac neñ sac hoñ su. ⁸Yac bu dasôm bu yac neñ sac mbasi, dec oc tanñsau dauñ, ma yom ñandô yêc yac neñ ñalôm dom. ⁹Magoc yac bu dapu dauñ ma dahoc neñ sac asê têtñ Anötô, dec dakêñ whiñ bu inñ oc suc yac neñ sac kwi, ma êñgwasinñ yac neñ ñalôm ñawasi sa tiyham. Bu Anötô kôm gêtñ gitêtñ eñ, ma dakêñ whiñ bu gêtñ bocke nañ inñ kêmatinñ tidônñ bu kôm, nañ

in̄ oc kôm. ¹⁰ Yac bu dasôm bu yac neŋ sac mbasi, naŋ tôc asê bu dalic Anötö ndê yom gitôm yom tasan, ma in̄ ndê yom ñandô daŋ yêc yac neŋ ñalôm dom.

2

Yisu gêm yac awhaŋ têt Damaŋ

¹ O aneŋ balêkoc, aô atac whiŋ bu mac ahu mêtê sac siŋ gacgeŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aô gato yom dindec têt mac. Tigeŋ yac neŋ daŋ bu kôm sac ma pu dau, goc yac neŋ ñgac nem yac awhaŋ-ŋga mbo bu nem yac sa. In̄ ñgac gitêt Yisu Kilisi, ma in̄ oc lhac ñalhu ma nem yac awhaŋ têt Damaŋ. ² In̄ kêt dau ti da ma mbac ndu ô yac, ma gêmlihi yac neŋ sac ñatôp su. Magoc in̄ kôm gêt dau tu yac taŋwasêt-ŋga dom, in̄ gêmlihi lau nom-ŋga hoŋ si sac ñatôp bocdinaŋ.

³ Yac bu daŋaŋ wambu in̄ ndê yomsu, dec oc tôc asê bu taŋyalê in̄ tidôn. ⁴ Asa naŋ sôm bu, “Aô kayalê in̄ tidôn,” tigeŋ daŋga wambu in̄ ndê yomsu dom, naŋ kôm tasan, ma yom ñandô yêc in̄ ndê ñalôm daŋ dom. ⁵ Magoc asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa ma daŋga wambu, naŋ Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gêm ñandô su yêc in̄ ndê ñalôm. Ma yac taŋyalê bu dati Anötö ndê lau ñalêt bocdec. ⁶ Yac bu dasôm bu dati in̄ ndê lau, naŋ goc dasa lêt gitêt tôm Kilisi dau maŋ.

Yisu ndê yomsu pi mêtê atac whiŋ-ŋga

⁷ Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Aô bu wapuc yomsu naŋ mac akôc su têt ndoc mac akêt whiŋ tiwakuc, naŋ dôn, magoc aô bu wato tôm yomsu wakuc dom. In̄ yomsu akwa naŋ mac angô têt ndoc lau sêhoc yom pi Yisu asê têt mac. ⁸ Magoc kwahic dec aô bu wato yomsu dau tiwakuc tiyham têt mac. Yisu ndê lêt hoŋ tôc yomsu ña-ñandô asê, ma mac nem lêt wakuc kôm yomsu dau ñandô sa bocdinaŋ. Bu têt ñasec-ŋga kêpiŋ bu pacndê, ma ñawê ñandô dau po asê su.

⁹ Asa naŋ sôm bu in̄ mbo ñawê ñalôm, tigeŋ atac whiŋ in̄ ndê asidôwai dom, naŋ gacgeŋ mbo ñasec ñalôm. ¹⁰ Magoc asa naŋ tac whiŋ in̄ ndê asidôwai, naŋ mbo ñawê ñalôm, ma tu dinaŋ-ŋga gêt daŋ oc kôm in̄ peŋ dom. ¹¹ Aô wasôm tiyham, bu asa naŋ gêlic in̄ ndê asidôwa sac, naŋ mbo ñasec ñalôm. In̄ kêsêlêt mbo ñasec, ma ñasec dau kôm in̄ tandô tipec e in̄ kêyalê gameŋ naŋ in̄ kêsêlêt mbo, naŋ dom.

¹² O aneŋ balêkoc, aô gato yom dindec têt mac, ñahu bu Anötö suc mac nem sac kwi su tu Yisu ndê ñaê-ŋga. ¹³ Ma aô gato yom têt mac lau andô, bu mac aŋyalê in̄ naŋ mbo têt têt ñamata-ŋga ma mbo ñapaŋ. Ma aô gato yom têt mac lau batac, bu mac aku Sadaŋ dulu su. O aneŋ balêkoc, mac aŋyalê Damaŋ tidôn su, dec aô gato yom têt mac. ¹⁴ Mac lau andô, mac aŋyalê in̄ naŋ mbo têt têt ñamata-ŋga, ma mbo ñapaŋ, ma bocdinaŋ dec aô gato yom têt mac. Ma mac lau batac, mac alhac ñaŋga ma daŋam wambu Anötö ndê yom naŋ tidôn yêc nem ñalôm, ma mac aku Sadaŋ dulu su. Tu dinaŋ-ŋga dec aô gato yom dindec têt mac.

Dasap gêt nom-ŋga dôn dom

¹⁵ Asa naŋ tac whiŋ gêt nom-ŋga, naŋ Damaŋ Anötö ndê atac whiŋ yêc in̄ ndê ñalôm dom. Bocdinaŋ atac whiŋ nom ti gêt nom-ŋga dom. ¹⁶ Ñahu bu lau naŋ atac whiŋ gêt nom-ŋga kêlêc, naŋ sêsa lêt ñalôm

ɲagalac-ɲga, ɲac tagatu gêɲ, ma sêtoc dau sa tu ɲac si gêɲ nom-ɲga-ɲga. Mêtê kainɲ dinarɲ inɲ mêtê nom dindec-ɲga ɲambwa, naɲ ɲadaɲ meɲ akêɲ Damaɲ Anötö dom. Mba! ¹⁷ Ma nom dindec ti mêtê nom dindec-ɲga gic waê bu niɲga, tigeɲ asa naɲ sap Anötö ti inɲ ndê lêɲ gitêɲ dôɲ, naɲ oc niɲga dom, inɲ oc mbo tali ɲapaɲ.

*Kilisi ndê ɲacyo**

¹⁸ O aneɲ balêkoc atac whiɲ-ɲga, têm kwahic dec-ɲga ti têm ɲambu-ɲga. Mac aɲgô su bu Kilisi ndê ɲacyo oc meɲ, ma kwahic dec Kilisi ndê ɲacyo daêsam sêhóc asê yac su. Ma bocdinaɲ dec tanyalê bu têm ɲambu-ɲga dau dindec. ¹⁹ Lau dinaɲ muɲ-ɲga sêmbo sêwhiɲ yac lau dakêɲ whiɲ-ɲga, magoc sêhu yac siɲ, dec tanyalê bu ɲac yac neɲ lau solop dom. ɲac bu yac neɲ lau solop, oc sêhu yac siɲ dom.

²⁰ Tigeɲ Yisu kêɲ ɲalau Dabuɲ sip mac nem ɲalôm su, ma mac hoɲ aɲyalê su bu yom bocke inɲ yom ɲandô. ²¹ Aô gato bapia dindec têtɲ mac tu wawhê yom ɲandô sa têtɲ mac-ɲga dom. Mba! Mac aɲyalê yom ɲandô su, ma yom tasanɲ daɲ meɲ akêɲ Yom ɲandô ɲadau Anötö dom. ²² Aô bu watóc ɲgac tasanɲ-nda asê têtɲ mac. Asa naɲ sôm bu Yisu inɲ †Mesaya dom, naɲ Kilisi ndê ɲacyo, ma sêc yom ɲandô pi Damaɲ Anötö lu Atu ahuc. ²³ Bu asa naɲ sôm bu Yisu inɲ Anötö ndê Atu dom, naɲ ti Damba ndê gêɲ dom. Magoc asa naɲ kêɲ whiɲ bu Yisu inɲ Anötö Atu, naɲ ti Damba ndê gêɲ. ²⁴ Ayob daôm ɲapep bu yom ɲandô naɲ mac aɲgô têtɲ ndoc mac akêɲ whiɲ tiwakuc, naɲ tidôɲ yêc nem ɲalôm ɲapaɲ. Yom dau bu yêc nem ɲalôm ɲapaɲ, dec yom dau piɲ mac dôɲ am damiɲ Atuɲgac ma piɲ mac dôɲ am damiɲ Damba whiɲ. ²⁵ Ma bocdinaɲ mac oc atap mwasiɲ dandöc taɲli ɲapaɲ-ɲga sa, tôm inɲ gic bata têtɲ yac su.

²⁶ Aô gato yom dindec bu wakêɲ puc mac pi lau naɲ bu sêɲsau mac. ²⁷ Aɲgô su naɲ! ɲalau naɲ gêm gôliɲ lau tasanɲ dinaɲ, inɲ ɲalau Dabuɲ dom. Magoc Yisu kêɲ ɲalau Dabuɲ têtɲ mac su, ma inɲ ɲalau Yom ɲandô-ɲga. Ma inɲ mbo nem ɲalôm ɲapaɲ bu êndôhôɲ mac pi gêɲ hoɲ. Tu dinaɲ-ɲga mac apônda lau tu sêndôhôɲ mac-ɲga dom. Bocdinaɲ aɲkuc yom naɲ ɲalau Dabuɲ kêɲ têtɲ mac, ma asap Yisu dôɲ ɲapaɲ.

Anötö ndê Balêkoc

²⁸ Aneɲ balêkoc, aô wasôm têtɲ mac bu asap Kilisi dôɲ. Ma boc-dinaɲ têtɲ ndoc inɲ mbu meɲ ma hoc dau asê, naɲ yac oc dalhac inɲ aɲgô-ɲga ti atac pa su ma mayanɲ dauɲ dom. ²⁹ Mac aɲyalê su bu inɲ ndê lêɲ hoɲ inɲ lêɲ gitêɲ eɲ, ma bocdinaɲ aɲyalê bu lau hoɲ naɲ sêsa lêɲ gitêɲ, naɲ Anötö kôm ɲac sêtiwakuc sêti inɲ ndê balêkoc su.

3

¹ Alic su naɲ. Damaɲ Anötö tac whiɲ yac ndu andô, dec sam yac bu inɲ ndê balêkoc. Ma yac dati inɲ ndê balêkoc su yomandô. Magoc lau nom dindec-ɲga sêɲyalê yac bu Anötö ndê balêkoc dom, ɲahu bu ɲac sêɲyalê inɲ dom boc-dinaɲ. ² O aneɲ lau atac whiɲ-ɲga, kwahic dec yac tanyalê su bu dati Anötö ndê balêkoc, magoc ɲalêɲ bocke naɲ yac oc dambo têtɲ têm

* ^{2:17} Kilisi ndê ɲacyo - yêc Yom Griɲ sêto 'anti-kristos.' Yom dau danem kwi bu 'Inɲ naɲ bu kôc †Mesaya (Kilisi) ndê mala,' ma yom dau hêganôɲ lau tasanɲ naɲ sêɲsau lau bu ɲac Mesaya dau, ma sêsêc yom ɲandô pi Yisu ahuc. Jon to yom ɲatô pi ɲac yêc 1 Jon 4:1-6.

ɲambu-ɲga, naɲ Anötö tōc asê tɛɲ yac su dom. Tigen tɛɲ ndoc Yisu mbu meɲ, naɲ yac oc dalic iɲ ndê ɲawasi ti lɛɲ naɲ iɲ dau mbo, ma taɲyalê bu yac oc dambo ɲalɛɲ kaiɲ tigen. ³ Ma lau hoɲ naɲ sêkɛɲ bata gɛɲ dinaɲ, naɲ sêmasaɲ dau si ɲalôm ɲawasi sa, ma sêsa lɛɲ ɲawasi tōm iɲ dau.

⁴ Asa naɲ kôm sac, naɲ kɛgili Anötö ndê yomsu. Bu sac ɲahu sip yac dakôm gɛɲ naɲ so Anötö ndê yomsu. ⁵ Magoc mac aɲyalê bu Yisu sip meɲ bu kōc yac neɲ sac su. Ma iɲ dau ndê sac mbasi. ⁶ Bocdinaɲ asa naɲ sap Yisu dôɲ, naɲ hu mêtê sac siɲ ndic ɲawaê. Magoc asa naɲ kôm sac ɲapaɲ, naɲ ndê gauc sa pi Yisu dom, ma kɛyalê iɲ dom.

⁷ Aneɲ balêkoc, ayob daôm bu ɲamalac daɲ êɲsau mac pi mêtê sac dom. Asa naɲ kôm mêtê ɲayham, naɲ ti ɲamalac gitɛɲ kékuc Yisu dau ndê lɛɲ gitɛɲ. ⁸ Magoc asa naɲ kôm sac, naɲ ti Sadaɲ ndê. Bu Sadaɲ dau kôm sac tɛɲ tɛm ɲamata-ɲga andô ma kôm ɲapaɲ e meɲ. Anötö ndê Atu sip nom meɲ naɲ ɲahu bocdec bu, tu bu seɲ Sadaɲ ndê gwelerɲ su. ⁹ ɲamalac bocke naɲ Anötö kôm iɲ tiwakuc, naɲ puc dômbwê mêtê sac. ɲahu bu Anötö ndê yom yêc iɲ ndê ɲalôm gitôm gɛɲ ɲawhê ɲayham. Yomandô! Gitôm dom bu iɲ sap mêtê sac dôɲ, ɲahu bu Anötö kôm iɲ tiwakuc su. ¹⁰ Tu dinaɲ-ɲga dec taɲyalê yêc awê lau bocke naɲ sêti Anötö ndê balêkoc, ma ɲac naɲ sêti Sadaɲ ndê. Lau naɲ sêsap lɛɲ gitɛɲ dôɲ dom, ma ɲac naɲ sêtec si asidôwai, naɲ sêti Anötö ndê balêkoc dom.

Mêtê atac whiɲ asidôwai-ɲga

¹¹ Yom atu naɲ sêhoc asê tɛɲ mac tɛɲ ndoc mac akɛɲ whiɲ tiwakuc, naɲ bocdec bu, yac atac whiɲ neɲ asidôwai sêkɛɲ whiɲ-ɲga dandic ɲawaê. ¹² Anɲkuc Kein dom, bu iɲ kékuc lɛɲ atac whiɲ-ɲga dom. Iɲ Sadaɲ ndê atu, ma gic asi Abel ndu. ɲahu bu iɲ dau ndê lɛɲ sac, ma iɲ gɛm lɛmuɲ Abel ndê lɛɲ solop.

¹³ O asidôwai. Lau nom-ɲga bu sêtec mac, naɲ ahêgo daôm dom. ¹⁴ Yac taɲyalê bu dahu seɲ dambac ndu-ɲga siɲ, ma dambo seɲ dandöc taɲli-ɲga. ɲahu bu yac atac whiɲ asidôwai. Lau naɲ atac whiɲ asidôwai dom, naɲ gacɛɲ sɛmbo seɲ sɛmbac ndu-ɲga. ¹⁵ Asa naɲ atac tec iɲ ndê asidôwa, naɲ Anötö gêlic iɲ gitôm ɲgac ndic ɲamalac ndu-ɲga. Ma mac aɲyalê su bu asa naɲ gic ɲamalac ndu, naɲ wêkaiɲ gameɲ dandöc taɲli ɲapaɲ-ɲga dom.

¹⁶ Yac taɲyalê mêtê atac whiɲ-ɲga ɲahu bocdec bu. Yisu Kilisi dau mbac ndu tu yac-ɲga. Bocdinaɲ dakɛɲ dauɲ sambuc tu danem asidôwai sa-ɲga e tōm dambac ndu tu ɲac-ɲga. ¹⁷ Asa naɲ gêlic asidôwa daɲ pōnda dau, ma ndê gɛɲ yêc tu nem iɲ sa-ɲga, magoc tawalô iɲ ma gɛm iɲ sa dom, naɲ tōc asê bu Anötö ndê mêtê atac whiɲ-ɲga yêc iɲ ndê ɲalôm dom. ¹⁸ O aneɲ balêkoc, yham dom bu dasôm bu yac atac whiɲ asidôwai ɲa yom ti whaɲsuɲ ɲambwa. Danem ɲac sa, goc tōc asê bu yac atac whiɲ ɲac yomandô.

Dalhac ti atac pa su yêc Anötö aɲgô-ɲga

¹⁹⁻²⁰ Bocdinaɲ, yac bu atac whiɲ neɲ asidôwai, goc taɲyalê tidôɲ bu taɲkuc lɛɲ yom ɲandô-ɲga. Magoc yac bu ɲalôm ɲawapac yêc Anötö aɲgô-ɲga tu mêtê ɲatô naɲ dakôm-ɲga, naɲ goc gauc nem yom bocdec bu. Anötö kɛyalê yac neɲ ɲalôm ti gɛɲ hoɲ, ma iɲ ndê tawalô iɲ gɛɲ atu. Ma yom dau gitôm bu kôm yac ɲalôm pɛɲ dôɲ. ²¹ O aneɲ lau atac whiɲ-ɲga, yac bu ɲalôm lu-lu tu neɲ lɛɲ-ɲga dom, dec oc tōm bu datigasuc

Anötö ti atac pa su. ²² Ma tanjalê bu gêñ nañ daten, nañ in oc kên têt yac. Nahu bu yac dasôc in ndê yomsu napa, ma dakôm métê nañ in gêlic nayham. ²³ Ma in ndê yomsu dau bocdec bu. Dakên whin in ndê Atu Yisu Kilisi, ma atac whin neñ asidôwai tôm in gic atu yac. ²⁴ Lau hoñ nañ danga wambu Anötö ndê yomsu, nañ sêmbo in ñalôm, ma in mbo ñac ñalôm. Ma tanjalê bu in mbo yac ñalôm, tu Nalau Dabuñ nañ in kên têt yac-ña.

4

Tansahê ñalau hoñ

¹ O aneñ lau atac whin-ña, akên whin lau hoñ nañ sêsam dau bu Anötö ndê propet, nañ dom. Mba! Ayob daôm napep, bu propet tasan daêsam sêhóc asê su. Bocdinañ anjahê ñac si yom, tu bu alic bu Anötö ndê Nalau gêm gôlin ñac, me mba. ² Ma mac oc anyalê Anötö ndê Nalau ñalên bocdec. Asa nañ sôm bu Yisu Kilisi meñ ti ñamalac ñandô ma mbo nom, nañ Anötö ndê Nalau gêm gôlin in. ³ Tigen lau hoñ nañ sêsêc yom ñandô pi Yisu ahuc, nañ sêkôc Anötö ndê Nalau dom. Nalau nañ gêm gôlin ñac, nañ Kilisi ndê ñacyo ndê. Mac anjô su bu Kilisi ndê ñacyo oc meñ, ma in meñ hóc asê nom su.

⁴ Aneñ balêkoc, mac ati Anötö ndê, ma mac aku ñac lau tasan dinañ dulu su. Nahu bu Anötö ndê Nalau nañ mbo mac nem ñalôm, nañ hóc gêlic Sadañ, nañ mbo lau nom-ña si ñalôm, nañ su. ⁵ Lau tasan dinañ si ñahu yêc nom, ma sêsôm yom nom-ña jambwa. Ma lau nom-ña sêkôc ñac si yom sa. ⁶ Magoc ñac sêkôc yac mba yom sa dom, ñahu bu ñac sêti Anötö ndê lau dom. Yac ati Anötö ndê, ma lau hoñ nañ sênjalê Anötö, nañ sêkôc yac mba yom sa. Nalên dinañ dec yac tanjalê lau asa nañ Anötö ndê Nalau Yom Nandô-ña gêm gôlin ñac, ma lau asa nañ Sadañ ndê ñalau yom tasan-ña gêm gôlin ñac.

Mêtê atac whin-ña nahu Anötö dau

⁷ O aneñ lau atac whin-ña, yac atac whin neñ asidôwai dandic ñawaê, bu mêtê atac whin-ña meñ akên Anötö dau. Lau hoñ nañ atac whin asidôwai, nañ Anötö kôm ñac sêtiwakuc, ma ñac sênjalê in tidôn. ⁸ Asa nañ tac whin ndê asidôwai dom, nañ kèyalê Anötö dom, bu Anötö in mêtê atac whin-ña ñahu. ⁹ Ma in têt in ndê mêtê atac whin yac-ña yêc awê bocdec bu. In kên in ndê Atu tigen sip nom meñ, bu yac datap sen dandoc tanji-ña sa yêc in. ¹⁰ Yac neñ mêtê atac whin Anötö-ña nañ ti mêtê atac whin-ña ña-ñahu andô dom. Tigen Anötö ndê mêtê atac whin yac-ña, nañ mêtê atac whin-ña ña-ñahu andô. Bu in kên ndê Atu sip nom meñ, ma kên dau ti da bu nemlhi yac neñ sac ñatôp.

¹¹ O aneñ lau atac whin-ña, Anötö tac whin yac ndu andô, ma bocdinañ yac atac whin neñ asidôwai dandic ñawaê. ¹² Ñamalac dañ gêlic Anötö su dom, tigen yac bu atac whin neñ asidôwai ñandô, dec Anötö mbo yac neñ ñalôm, ma in ndê mêtê atac whin-ña gêm ñandô su yêc yac neñ ñalôm.

¹³ Yac tanjalê bu dambo in ñalôm ma in mbo yac ñalôm, tu Nalau Dabuñ nañ in kên têt yac-ña. ¹⁴ Damañ Anötö kèkin ndê Atu sip nom meñ bu nem lau nom-ña si. Yac alic su, dec ahoc asê têt lau bu yomandô. ¹⁵ Ma asa nañ kên whin ma sôm asê bu Yisu in Anötö ndê Atu, nañ mbo Anötö ñalôm ma Anötö mbo in ñalôm. ¹⁶ Yac tanjalê ti dakên whin su, bu Anötö atac whin yac ndu andô. Bu Anötö in mêtê atac whin-ña ñahu, ma asa

naŋ sap mêtê atac whiŋ-ŋga dôn, naŋ mbo Anötö ŋalôm, ma Anötö mbo iŋ ŋalôm. ¹⁷ Ma ŋalêŋ dau dinaŋ iŋ ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau yêc yac neŋ ŋalôm, ma yac dasa neŋ lêŋ gitôm iŋ ndê, tôm yac neŋ têm dambo nom-ŋga hoŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec yac oc dalhac ti atac pa su têt bêt Anötö êmatôc yac-ŋga. ¹⁸ Têtŋ ndoc Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau su yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ yac datôc dauŋ tiyham dom. Magoc asa naŋ tôtec dau tu Anötö ndê bêt matôc-ŋga, naŋ tôtec asê bu Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau yêc iŋ ndê ŋalôm su dom.

¹⁹ Yac taŋkuc mêtê atac whiŋ-ŋga, ŋahu bu Anötö atac whiŋ yac muŋ su. ²⁰ Asa naŋ sôm bu, “Aô atac whiŋ Anötö,” tigeŋ tec iŋ ndê asidôwa, naŋ kôm tasan. Ŋahu bu asa naŋ tec asidôwa naŋ iŋ gêlic su, naŋ gitôm dom bu tac whiŋ Anötö naŋ iŋ gêlic su dom. ²¹ Ma Anötö gic yomsu yac bocdec bu, “Asa naŋ atac whiŋ aô, naŋ atac whiŋ iŋ ndê asidôwai maŋ.”

5

Dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, Anötö Atu

¹ Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya dau, naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc sêti iŋ ndê balêkoc. Ma asa naŋ tac whiŋ Damba, naŋ tac whiŋ lau naŋ sêti iŋ ndê balêkoc, naŋ sêwhiŋ. ² Ma yac datôc asê bu yac atac whiŋ Anötö ndê balêkoc ŋalêŋ bocdec bu, yac atac whiŋ Anötö dau, ma dasôc iŋ ndê yomsu ŋapu. ³ Yomandô! Yac atac whiŋ Anötö ŋalêŋ bocdec bu, daŋaŋ wambu iŋ ndê yomsu. Ma iŋ ndê yomsu kêŋ wapac yac dom. ⁴ Lau hoŋ naŋ Anötö kôm ŋac sêtiwakuc, naŋ sêku ŋaclai sac nom-ŋga dulu. Ma gêtŋ naŋ ku ŋaclai sac nom-ŋga dulu, naŋ yac neŋ dakêŋ whiŋ. ⁵ Seŋ tigeŋ yêc bu daku ŋaclai sac nom-ŋga dulu, naŋ dakêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu.

Gêtŋ naŋ sêpuc yom ŋandô pi Yisu dôn

⁶ Yisu Kilisi sip nom meŋ, ma bu ti dac whê iŋ sa bu Anötö Atu. Bu ŋambwa dom, magoc bu ma dac whiŋ. Ma Ŋalau Dabuŋ, naŋ Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga, naŋ puŋ yom ŋandô pi iŋ dôn bocdinaŋ. ⁷ Boc-dinaŋ, gêtŋ tôtec sêwhê iŋ sa, ⁸ naŋ Ŋalau, bu, ma dac. Ma gêtŋ tôtec dinaŋ sêpuc dau dôn. ⁹ Yac dakôc yom naŋ lau sêhoc asê pi Yisu, naŋ sa, ma bocdinaŋ yom bocke naŋ meŋ akêŋ Anötö, naŋ dakôc sa eŋ, bu Anötö ndê yom hôc gêlêc ŋamalac si yom. Ma Anötö kêŋ gêtŋ tôtec dinaŋ tu bu whê iŋ ndê Atu sa têtŋ yac. ¹⁰ Asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö ndê Atu, naŋ kôc Anötö ndê yom pi iŋ ndê Atu sa sip iŋ ndê ŋalôm. Magoc asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö dom, naŋ tôtec asê bu iŋ gêlic Anötö ndê yom gitôm yom tasan. Ŋahu bu iŋ kêŋ whiŋ gêtŋ naŋ Anötö kêŋ bu whê iŋ ndê Atu sa, naŋ dom.

Mwasinŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga

¹¹ Ma yom naŋ Anötö hoc asê têtŋ yac naŋ bocdec bu. Iŋ kêmwasinŋ yac ŋa mwasinŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga, ma datap mwasinŋ dau sa yêc iŋ ndê Atu. ¹² Asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö ndê Atu, naŋ tap seŋ ndöc tali-ŋga sa. Tigeŋ asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ ndê Atu dom, naŋ tap seŋ ndöc tali-ŋga sa dom.

¹³ Mac lau naŋ akêŋ whiŋ Anötö ndê Atu. Aô gato yom dindêc, ŋahu bu aô atac whiŋ bu mac aŋyalê tidônŋ bu mac atap mwasinŋ andöc tamli-ŋga sa su. ¹⁴ Bocdinaŋ têtŋ ndoc naŋ yac bu datenŋ mbec têtŋ Anötö, naŋ datenŋ ti atac pa su. Ma yac bu datenŋ gêtŋ naŋ gi tap iŋ ndê atac whiŋ sa, naŋ yac

taɲyalê bu iɲ oc ɲgô yac neɲ mbec. ¹⁵ Ma yac bu taɲyalê bu iɲ kêɲ daɲga yac neɲ mbec su, goc taɲyalê bu gɛɲ naɲ dateɲ, naɲ iɲ oc kôm ɲandô sa.

Dateɲ mbec pi lau naɲ sêkôm sac

¹⁶⁻¹⁷ Mac bu alic nem asidôwa daɲ kôm sac, goc aɲeɲ mbec tɛɲ Anötö bu nem iɲ kwi e iɲ mbu meɲ mbo seɲ dandôc taɲli-ɲga tiyham. Mêtê hoɲ naɲ so Anötö ndê lêɲ, naɲ mêtê sac, ma iɲ gêlic bu gɛɲ ɲambwa dom. Magoc sac hoɲ gic waê lambwam dom. Aɲeɲ mbec tu lau naɲ sêkôm sac kaiɲ dinaɲ-ɲga. Mêtê sac daɲ yêc, naɲ gic waê lambwam solop.* Aɲeɲ mbec tu lau naɲ sêkôm sac kaiɲ dinaɲ-ɲga dom, bu oc nem ɲac sa dom.

Yom ɲambu-ɲga

¹⁸ Taɲyalê bu lau hoɲ naɲ Anötö kôm ɲac sêtiwakuc su, naɲ sêhu mêtê sac siɲ. Anötö ndê Atu yob ɲac ɲapep ma Sadaɲ gitôm dom bu êmasec ɲac. ¹⁹ Ma yac taɲyalê bu yac dati Anötö ndê balêkoc su, magoc lau hoɲ naɲ sêkêɲ whiɲ dom, naɲ sêmbo Sadaɲ ndê gôliɲ ɲapu. ²⁰ Ma yac taɲyalê bu Anötö ndê Atu sip nom meɲ ma whê yac neɲ gauc sa bu taɲyalê Anötö Yom ɲandô ɲadau. Ma yac dambo iɲ ɲalôm, ma dambo iɲ ndê Atu, Yisu Kilisi ndê ɲalôm bocdinaɲ. Iɲ dau Anötö ɲandô, ma ti yac neɲ dandôc taɲli ɲahu.

²¹ Aneɲ balêkoc, ayob daôm ɲapep bu anem akiɲ anötöi gwam dom.

---

* **5:16-17** Lau ti gauc mêtê-ɲga gauc gêm bu Jon ndê yom pi sac naɲ gic waê lambwam solop, naɲ ɲahu bocdec bu. Lau naɲ sêkôm mêtê sac ɲapaɲ ma sêlic bu gɛɲ ɲambwa, naɲ gitôm sêpuc dômbwê Anötö ti iɲ ndê yom, ma sêpu Yisu ndê mbac ndu tu ɲac si sac-ɲga (Hib 6:4-6; 10:29-31). Tu ɲac si sac dinaɲ-ɲga dec ɲac sic waê bu sêsip lambwam sêndi. ɲac si ɲalôm ɲadandi sa su, ma yac bu dateɲ mbec tu ɲac-ɲga, dec oc nem ɲac sa dom. Alic yom naɲ Yisu sôm pi sac naɲ Anötö oc suc kwi dom (Mat 12:31; ma Mak 3:29).

Jon ndê bapia tilu-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Lau tigauc daésam sêsôm bu Jon, nañ Yisu ndê aposel danj, nañ to bapia dindéc, magoc inj sam dau bu 'ngac bata' danj, ma to dau ndê ñaê dom. Inj to bapia dindéc têtj awhê danj ti ndê balêkoc (1, 4-5), ma yêc bapia dau ñambu-nga, Jon kêtj acsalô têtj awhê dau akêtj inj dôwawê danj ndê balêkoc (13). Lau daésam gauc gêm bu yom pi awhê lu dinanj hêganônj gôlôwac dabuj toñ lu, ma yom pi inju si balêkoc, nañ hêganônj lau sêkêtj whin-nga nañ sêmbo gôlôwac dau ñalôm.

Jon to bapia dindéc tu puc ñac dôñ bu sêsap yom ñandô ma mêtê atac whin-nga dôñ. Inj kêtj puc ñac pi lau nañ sêndôhônj yom tasanj, nañ sêsêc yom ñandô pi Yisu ahuc, ma sêsôm bu Yisu inj Anötô ndê Atu dom. Jon sôm têtj lau sêkêtj whin-nga bu sêmbo ahê lau kainj dinanj honj.

Jon gêm mbec lau

¹ Aô ngac bata dec, gato yom têtj am awhê nañ Anötô kêyalinj am sa su, ma têtj am nem balêkoc. Yac honj dasap yom ñandô dôñ, ma tu dinanj-nga aô tac whin mac kêlêc. Aô tarjwasêtj dom, lau honj nañ sêtjyalê yom ñandô, nañ atac whin mac sêwhin. ² Nahu bu yom ñandô yêc yac neñ ñalôm, ma oc yêc yac ñalôm ñapanj. ³ Damanj Anötô lu inj ndê Atu Yisu Kilisi si mwasinj ti tawalô ma yom malô whin yac lau nañ dasap yom ñandô ti mêtê atac whin-nga dôñ.

Yom ñandô ma mêtê atac whin-nga

⁴ Aô gatap mac nem balêkoc ñatô sa, ma aô galic bu ñac sêsa lêtj yom ñandô-nga sêtjkuc yomsu nañ Damanj Anötô kêtj têtj yac. Tu dinanj-nga aô atac ñayham atu. ⁵ O awhê ñayham, kwahic dec aô bu watenj mac bu asap yomsu dau dôñ ñapanj. Yac honj dakôc yomsu dau sa, têtj ndoc yac dakêtj whin tiwakuc. Ma bocdinanj dec aô gato tôm yomsu wakuc dom. Ma yomsu dau bocdec bu, yac atac whin neñ asidôwai dandic ñawaê. ⁶ Ma mêtê atac whin-nga ñahu bocdec bu, yac dasa neñ lêtj ti dananj wambu Anötô ndê yomsu. Yomsu dau mac anjô têtj ndoc mac akêtj whin tiwakuc, ma yêc bocdec bu, asa nem lêtj ti asap mêtê atac whin-nga dôñ.

⁷ Lau tasanj daésam sêmbo nom, nañ sêsôm bu Anötô ndê Mesaya menj mbo nom ti ñamalac ñandô dom, ma bocdinanj sêsêc yom ñandô pi Yisu ahuc. Asa nañ sôm yom dinanj, inj tasanj dinda ma Kilisi ndê ñacyo. ⁸ Bocdinanj ayob daôm ñapep bu sêtjsau mac e aso ñandô ñayham nañ mac am gwelenj atu bu atap sa-nga, nañ dom. Alhac ñannga, tu bu atap ñandô dau sa. ⁹ Bu asa nañ kêdôhônj yom nañ so yom ñandô pi Yisu Kilisi, nañ menj akêtj Anötô ndê dom. Magoc asa nañ sap yom ñandô pi Yisu dôñ ñapanj, nañ ti Damba ndê, ma ti Atu ndê gêtj whin. ¹⁰ Asa nañ bu têtj mac menj, magoc êndôhônj yom ñandô pi Yisu dom, nañ akôc inj sa pi nem andu dom, ma akam inj dom. ¹¹ Bu asa nañ kôc ñamalac kainj dinanj sa, nañ wêkainj inj ndê gwelenj sac dinanj whin.

Yom ñambu-nga

¹² Yom daêsam yêc bu wakêṅ têtṅ mac, tigeṅ aö bu wato sip bapia dindêc dom. Aö gakêṅ batāṅ bu wandic mac kêsi, goc danem yom-galôm aṅôṅ andô pitigeṅ. Ma boc-dinaṅ yac oc datisambuc. ¹³ Am dôwamwê naṅ Anötö kêyalin sa yêc gameṅ dindêc, naṅ ndê balêkoc sêkôm acsalô ṅayham têtṅ mac.

Jon ndê bapia titö-nga Yom whê bapia dindéc sa-nga

Ñamalac naŋ to bapia dindéc, naŋ sam dau bu 'ngac bata' daŋ, tòm ñamalac naŋ to 2 Jon. In to bapia dindéc têtŋ ngac kêtŋ whin-nga daŋ ñaê Gaius.

Jon kêtŋ lau aheŋ-nga ñatô sêsa si bu sêkôm gwelenj sêwhinj lau sêkêtŋ whin-nga toŋ daŋ yêc gameŋ Esia-nga. Magoc ngac daŋ ñaê Diotrepe kêtŋ kisa Jon ndê lau, ma kêmasuc lau naŋ sêkôc lau dau sa, naŋ su yêc gôlôwac dabuŋ dinaŋ. Jon to bapia dindéc tu puc Gaius dôŋ ma kêpiŋ in bu in puc lau aheŋ-nga dau dôŋ.

Jon to yom têtŋ in ndê silip Gaius

¹ Aô ngac bata dec, gato yom dindéc têtŋ Gaius, aneŋ silip. Hêclu dasap yom ñandô dôŋ, ma tu dinaŋ-nga dec aô atac whin am kêtêc. ² Aneŋ ngac atac whin-nga, aô gateŋ mbec têtŋ Anötô bu yob am bu mbo ñayham eŋ, ma bu nem mbec am nem gwelenj hoŋ, tòm in yob am gatôm ñapep. ³ Asidôwai ñatô sêhóc asê aô, ma sêsôm asê bu am sa nem lêŋ kêtŋc yom ñandô ñapaŋ, ma gêtŋ hoŋ naŋ am kôm, naŋ puc yom ñandô dôŋ. Ñac si yom dinaŋ kôm aô tac ñayham atu. ⁴ Têtŋ ndoc aô gaŋgô ñawaê bu aneŋ balêkoc ñatô sêŋsêlêŋ ti sêsap yom ñandô dôŋ, goc aô atac ñayham kêtêc.

Jon kêpiŋ Gaius ndê mêtê nem lau sa-nga

⁵ O aneŋ ngac atac whin-nga, am gêm asidôwai naŋ sem gwelenj ñawaê ñayham-nga, naŋ sa ñalêŋ ñayham eŋ. Am kêyalê lau dau muŋ su dom, magoc têtŋ ndoc ñac sic am kêsi, naŋ am yob ñac ñapep. ⁶ Ñac sic miŋ têtŋ gôlôwac dabuŋ yêc gameŋ dindéc, pi am nem mêtê atac whin-nga. Ñayham kêtêc bu am toc lau kaiŋ dinaŋ sa gitôm Anötô ndê lau akiŋ, ma gêm ñac sa ña gêtŋ tu puc ñac dôŋ têtŋ ndoc sêŋsêlêŋ-nga. ⁷ Lau dau sêsa tu Yisu ndê ñaê-nga bu sênem mêtê, ma ñac takwê lau sambuc bu sênem ñac sa dom. ⁸ Ma tu dinaŋ-nga yac lau dakêtŋ whin-nga danem lau mêtê-nga kaiŋ dinaŋ sa dandic ñawaê. Dakôm bocdinaŋ dec tòm yac dakôm gwelenj yom ñandô-nga dawhinj ñac.

Diotrepe ndê mêtê sac

⁹ Aô gato yom pi lau aheŋ-nga dinaŋ têtŋ am nem gôlôwac dabuŋ su, tigeŋ Diotrepe, ngac naŋ toc dau sa bu ngac ñamata-nga, naŋ kôc aneŋ yom sa dom. ¹⁰ Bocdinaŋ aô bu watêŋ mac waloc, goc wasôm in ndê mêtê sac asê yêc lau sêkêtŋ whin-nga hoŋ aŋgô-nga. In kêtŋgolin yom sac pi yac, ma tec bu kôc asidôwai sa. Ma lau naŋ atac whin bu sêkôc asidôwai sa, naŋ in kalhac ñac ahuc, ma kêmasuc ñac su yêc gôlôwac dabuŋ.

Anötô ndê lau sêkôm mêtê ñayham

¹¹ O aneŋ ngac atac whin-nga, kôm mêtê ñayham eŋ, ma êmkuc lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ dom. Asa naŋ kôm mêtê ñayham, naŋ meŋ akêtŋ Anötô ndê, magoc asa naŋ kôm mêtê sac, naŋ kêyalê Anötô dom. ¹² Lau hoŋ sêsôm yom ñayham pi Dimitrias, ma in ndê mêtê gitêtŋ tôc asê

bu in kékuc yom ñandô. Ma yac bocdinañ bu apuc in dôñ têt am bu ñgac ñayham, ma am kêyalê bu yac mba yom in yom ñandô.

Yom ñambu-ñga

¹³ Aneñ yom daêsam yêc bu wakêt têt am, tigen aõ gatec bu wato têt am. ¹⁴ Aõ gakêt batañ bu ñasawa saun aõ oc walic am, ma hêclu dasôm yom añôñ pitigen. ¹⁵ Yom malô whin am. Am nem asidôwai ñañ sêmbo dec, ñañ sêkôm acsalô ñayham têt am. Ma ñac sêndac am bu sam yac mba asidôwai ñañ sêmbo dinañ, ñañ si ñaê, ma kôm acsalô têt ñac bocdinañ.

Jud ndê bapia Yom whê Jud ndê bapia sa-nga

Jud sam dau bu 'Jems asi.' Lau daêsam gauc gêm bu Jems dau inç Yisu asi (Mat 13:55; Mak 6:3), nañ ti lau sêkêñ whiñ-nga Jerusalem-nga si ñagôlôñ (Apo 15:13; Gal 1:19). Jud to bapia dindêc têtñ lau sêkêñ whiñ-nga, magoc gameñ ti malac bocke nañ ñac sêmbo, nañ inç tôc asê yêc bapia dindêc dom.

Inç to bapia dindêc tu bu kêtñ puc lau sêkêñ whiñ-nga pi kêdôhônçwaga tasan nañ sêñsônç yom pi Anötô ndê mwasinç, ma sêndôhônç lau bu gitôm bu sêkôm mêtê sac daêsam, ma Anötô oc suc kwi. Inç bu puc lau sêkêñ whiñ-nga dôñ bu sêlhac ñançga ma sêkôc yom tasanç dinanç sa dom.

Jud ndê yom ñamata-nga

¹ Aô Jud, Yisu Kilisi ndê ñgac akiñ ma Jems asi. Aô gato bapia dindêc têtñ mac lau nañ Damanç Anötô tac whiñ mac ndu andô, ma kêgalêm mac sa ati inç ndê, ma piñ mac dôñ am damiñ Yisu Kilisi tu yob mac-nga. ² Anötô ndê tawalô, ti yom malô ma inç ndê atac whiñ nem mac honç ahuc êñlêc.

Jud kêtñ puc ñac pi lau nañ sêndôhônç mêtê tasanç

³ O aneñ lau ñayham, aneñ ñalôm kac aô bu wato yom têtñ mac pi Anötô ndê lêtñ nem yac si-nga, nañ tap yac sa su. Magoc kwahic dec aô galic bu ñawapac dañ hóc asê, ma tu dinanç-nga dec gato yom dindêc hêganônç ñawapac dau. Aô bu wapuc mac dôñ bu alhac ñançga ma asap Anötô ndê yom ñandô dakêñ whiñ-nga dôñ. Inç kêtñ yom dau têtñ inç ndê lau dabuñ bu sêyob ñapep. ⁴ Ñawapac dau hêganônç lau sac ñatô nañ sêtêc Anötô ndê lêtñ, nañ sêsôc mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm sêmeñ sêsiñ sêmbo, ma sêndôhônç mêtê tasanç. Ñac sêsôm gitôm bu dakôm mêtê sac ñapanç, ma Anötô oc suc kwi. Bocdinanç sêñsônç yom pi Anötô ndê tawalô, ma sêsêc yac neñ Ñadau tigeñ, Pômdau Yisu Kilisi ahuc. Lau kaiñ dinanç, ñac Anötô ndê lau dom, ma muñ-nga inç ndê propet sêto yom pi ñagêyô nañ inç oc kêtñ têtñ ñac.

Ñagêyô nañ Anötô kêtñ têtñ lau sac

⁵ Yom pi ñagêyô dinanç mac ançyalê su, tigeñ aô wasôm tiyham bu mac gauc nem ñapep. Muñ-nga Pômdau kêgaho lau Israel-nga su yêc gameñ Isip-nga. Magoc tiñambu ñac si lau ñatô sêkêñ whiñ inç dom ma sêli dau sa têtñ inç, dec inç señ ñac su. ⁶ Ma gauc nem añela nañ dañga wambu Anötô dom, ma sêhu gameñ nañ Anötô kêtñ tu ñac-nga yêc undambê, nañ siñ. Bocdinanç inç sô ñac dôñ ña sen ñançga bu sêmbo gameñ ñasec-nga ñapanç, e sêtap matôc sa têtñ bèc atu nañ oc meñ sa tiñambu. ⁷ Ma gauc nem lau nañ muñ-nga sêndôc malac Sodom ti Gomora ma malac ñatô nañ sêyêc malac lu dinanç ñamakê. Ñac sêkôm mêtê ñalôm ñagalac-nga ma mêtê mockaiñ-nga tidau-tidau, ma tu dinanç-nga Anötô señ ñac su. Gêñ dinanç ti dôhônç ma kêtñ puc yac pi ñagêyô nañ lau sac oc sêtap sa yêc ya nañ sa ñapanç.

⁸ Ma lau tasan nan sêmbô mac nem gôlôwac dabun ñalôm, nan sêsa lêñ sac-nga gitôm lau ñamata-nga dinan. Lêñ sêkôm sac-nga kalhac ñac si gauc ñapan, ma ñac si mêtê sac kôm ñac ñadômbwi sa yêc Anötö anğô-nga. Sêtoc dau sa ma sêsôc Anötö ma lau bata ñapu dom, ma sêsôm yom sac bu sêñgwinin Anötö ndê lau ti ñawasi.* ⁹ Magoc gauc nem Anötö ndê anela ñamata-nga Maikel. Têñ ndoc inlu Sadan sêsen dau pi Moses ndê ñamalan, nan in yob dau ndê whasun bu sôm yom sac pi Sadan dom. Magoc in sôm yom têñ in bocdec bu, "Pômdau dau goc sôm am."†

Lau tasan si mêtê

¹⁰ Magoc lau tasan nan sêmbô sêwhin mac, nan sêsôm yom sac-sac pi gêñ dabun nan sênyalê dom. Tigen mêtê sac nom-nga, nan tidôn ñac su, nan sêñkuc gitôm bôc gapun nan gauc mbasi. Ma tu mêtê sac dinan-nga dec ñac oc sêninga.

¹¹ Oyaê! Lau dinan oc sêtisac. Ñac sêñkuc Kein ndê lêñ. Ma ñac sêkôm gêñ tu sêkôc awa-nga ñambwa, ma bocdinan sêñkuc Balam ndê giso. Ma ñac sêli dau sa têñ Anötö ti in ndê lau bata, ma bocdinan ñac oc sêninga gitôm Kora.

¹² Têñ ndoc mac lau akêñ whin-nga akac sa bu aneñ gêñ ma ateneñ mbec, nan ñagahô lau sac dinan sêsôc sêmen ma sen gêñ sêwhin mac. Magoc ñac maya dau tu ñac si mêtê sac-nga dom, ma bocdinan ñac sêkôm gôlôwac dabun si ñaê ñayham tisac. Ñac sêmwasiñ dau ma gauc gêm lau ñatô dom. Ñac lau sêhôn-sêhôn ñambwa sêtôm yawalec nan puc pi men ma mbu soc su ginğa. Ma ñac sêtôm a nan gêm ñandô tôm ñandoc dom dec lau sêlên su, ma bocdinan a dau gitôm a nan mbac tidim lu. ¹³ Ñac si lêñ gitôm gwêc ñadinda, ma ñac si mêtê mayan-nga gitôm ñapwic nan gwêc ñampon dau hu pi baö. Magoc ñac maya dau dom. Ma ñac sêtôm tata nan sêlhac si mala solop dom, ma bocdinan Anötö kêyalin ñac si mala sa yêc gameñ ñasec-nga bu ñac sêmbô ñapan.

¹⁴ Ñac ñamata-nga Adam ndê apanğac ti-7-nga nan sêsam bu Inok,‡ nan hoc yom asê mun su pi lau sac dinan bocdec bu, "Alic su nan. Pômdau oc men whin in ndê anela dabun tausen ma tausen. ¹⁵ In oc êñsahê lau hon pi ñac si mêtê, ma lau hon nan sêtec Anötö ndê lêñ, nan in oc kêñ ñagêyô atu têñ ñac tu ñac si mêtê sac-nga, ma tu yom sac nan sêsôm pi in-nga."

¹⁶ Lau tasan dinan êlêmê sêtuclin tu gêñ hon-nga, ma sêpu lau ñatô. Ma sêkôm mêtê sac tidau-tidau gitôm ñac dau si atac whin. Sêsôm yom sêtoc dau sa-nga, ma sêmbac-sêmbac yom lau bu sêkêñ gêñ têñ ñac.

Jud to yom puc ñac dôñ-nga

¹⁷ O aneñ lau, gauc nem yom nan Pômdau Yisu Kilisi ndê lau †aposel sêhoc asê gwanan sa. ¹⁸ Ñac sêsôm têñ mac bocdec bu, "Têñ tèm ñambu-nga, lau oc sêtisa, nan sêtan b ôlê lau sêkêñ whin-nga, ma sêkôm mêtê sac

* **1:8** Lau ti ñawasi - yêc ndê bapia, Jud to yom tigen nan 'ñawasi.' Lau ñatô gauc gêm bu yom dau hêganôn anela, magoc lau ñatô gauc gêm bu yom dau hêganôn lau sêkêñ whin-nga, me lau sêkêñ whin-nga si lau bata. Pita to yom kain tigen yêc 2 Pit 2:10. † **1:9** Yom nan Maikel sôm têñ Sadan nan sêto yêc Sek 3:2. Tigen yom pi Moses dinan yêc Yom Lênsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-nga si buku akwa dan. ‡ **1:14** Inok ndê min sêto yêc Gen 5:18-24. Yom nan in sôm nan sêto yêc Yom Lênsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-nga si bapia akwa dan.

sêṅkuc ṅac dau si ṅalôm naṅ tec Anötö ndê lêṅ.” ¹⁹ Yom dau hêganônṅ lau dinaṅ, naṅ sêwhê mac n em gôlôwac dabuṅ kôc, ma sêṅkuc mêtê nom-ṅga ṅapaṅ sêtôm lau gauc mbasi-ṅga. Bu ṅalau Dabuṅ mbo ṅac si ṅalôm dom.

²⁰ Tigeṅ mac lau ṅayham. Akôm bocdinaṅ dom. Asap yom dabuṅ dakêṅ whiṅ-ṅga dôṅ, bu puc mac dôṅ ma alhac ṅaṅga. Ma atêṅ mbec ṅa ṅalau Dabuṅ ndê ṅaclai. ²¹ Ambo ti Anötö ndê mêtê atac whiṅ-ṅga nem mac ahuc, ma akêṅ Batam Pômdau Yisu Kilisi ndê tawalô naṅ yac oc datap sa têṅ ndoc iṅ kôc yac sa dandöc tanṅli ṅapaṅ yêc undambê.

²² Tamwalô lau naṅ atac lu-lu, ma anem ṅac sa. ²³ Mac nem lau ṅatô sêsip mêtê sac ṅalôm su, dec sic waê bu sêsip ya lambwam-ṅga sêndi. Akôm bu anem ṅac si ṅalôm kwi, dec oc nditôm mac aṅgaho ṅac su yêc ya dau. Tamwalô lau naṅ sêkôm sac ma akôm bu anem ṅac sa, magoc atöc ṅac si sac ma ayob daôm ṅapep bu sac dau kôm mac apeṅ dom.

Jud gic bata iṅ ndê yom

²⁴⁻²⁵ Tu yac neṅ Pômdau Yisu Kilisi-ṅga, tampiṅ yac neṅ Anötö ṅandô tigeṅ naṅ gêm yac si. Iṅ gitôm bu yob mac ma nem mac sa bu apeṅ dom. Iṅ kêṅwasinṅ mac nem sac hoṅ su, dec mac atôm bu alhac aṅôm sawa ma atac ṅayham atu yêc iṅ aṅgô-ṅga ti iṅ ndê ṅawasi atu. Dapo iṅ ndê waê sa, bu iṅ ndê ṅawasi ti ṅaclai ma ṅaṅga atu andô. Ma iṅ mbo bocdinaṅ têṅ têm ṅamata-ṅga, kwahic dec, ma oc mbo ṅapaṅ. Yomandô.

Revelesen (Gêñ nanj Yisu hoc asê têtj Jon) Yom whê bapia dindec sa-nga

Lau tigauc sêsôm bu Jon, nanj to bapia dindec (1:1-2, 4), nanj inj ngac tigenj nanj to Jon ndê ñawaê ñayham ma Jon ndê bapia tō. Têtj ndoc inj to bapia dindec, nanj lau sêkêtj whiñ-nga sêtap kisa atu ti ñawapac daêsam sa. Ñacyo sêkêtj Jon dau ndôc nduc Patmos tu inj ndê gwelerj ñawaê ñayham-nga. Jon to bapia dindec, tu bu puc lau sêkêtj whiñ-nga dôñ bu sêlhac ñannga ma sêhu si sêkêtj whiñ sinj dom.

Gêñ daêsam nanj Jon to sip bapia dindec, nanj inj sôm bu Ñalau Dabuñ kôm inj ndê gatu kaiñ danj sa, ma Anötö hoc asê têtj inj gitôm gêñ ñagatu. Mac oc alic bu Jon to namba 7 ma namba 12 tidim daêsam yêc bapia dindec ñalôm. Lau Israel-nga sêlic namba 12 bu gêñ atu, ma hêganônj lau Israel-nga si tonj 12. Ma namba 7 hêganônj gêñ nanj ñayham sambuc, ma ñac sêsôm bu Anötö ndê namba.

Yom daêsam hêganônj gêñ nanj oc meñ sa têtj têtj ñambu-nga. Sadañ oc kôm gwelerj ñannga bu êntôm lau nom-nga, magoc tiñambu Anötö oc êngwinij inj ti lau hoñ nanj sêñkuc inj, ma señ ñac su. Ma lau sêkêtj whiñ-nga nanj sêlhac ñannga ma sêhu si sêkêtj whiñ sinj dom, nanj oc sêtap mwasiñ atu sa, ma Anötö oc kôc ñac sa sêndôc malac Jerusalem wakuc.

Yom ñamata-nga

¹ Yom dindec ñahu Yisu Kilisi, nanj hoc asê têtj Jon. Yom dau hêganônj gêñ hoñ nanj kêpiñ bu hóc asê. Anötö kêñ yom dau têtj Yisu Kilisi bu tóc asê têtj lau nanj sem akin inj. Ma Yisu kêkinj inj ndê añela danj bu hoc yom dau asê têtj inj ndê ngac akinj Jon. ² Ma Jon to yom dindec pi gêñ hoñ nanj inj gêlic, ma puc yom dau dôñ bu yom ñandô nanj meñ akêtj Anötö lu Yisu Kilisi dau.

³ Yom nanj yêc bapia dindec, nanj bu tóc gêñ nanj oc hóc asê têtj têtj ñambu-nga, nanj asê, gitôm yom nanj propet akwa-kwa sêhoc asê muñ su. Ma ndoc meñ kêpiñ bu gêñ hoñ dau ñandô sa. Bocdinañ lau nanj sêsam yom dindec asê, ma lau nanj sêñgô ma sêkôc sa tidônj sip ñac si ñalôm, nanj hoñ oc sêtap Anötö ndê mwasiñ sa.

Jon kêkinj yom têtj gôlôwac dabuñ tonj 7

⁴ Aô Jon, gato yom dindec têtj Kilisi ndê gôlôwac dabuñ tonj 7 nanj sêmbo gameñ Esia-nga. Mwasiñ ti atac malô têtj mac akêtj Damañ Anötö nanj mbo têtj ñamata-nga, kwahic dec mbo, ma oc meñ tiñambu-nga, ma akêtj ñalau 7 nanj sêlhac inj ndê pônj kinj-nga ña-ndô-nga, ⁵ ma akêtj Yisu Kilisi. Yisu inj ngac ñamata-nga bu tisa akêtj lau batê-nga, ma inj gêm gôlinj kinj nom-nga hoñ. Inj kalhac ñannga bu hoc yom ñandô asê pi Anötö. Ma inj tac whiñ yac, dec kêc ndê dac sinj bu êngapwêc yac su yêc yac neñ sac. ⁶ Ma inj kôc yac sa datôm lau tonj tigenj nanj dambo inj ndê ñgôlinj ñapu, ma datôm lau dabuñ-siga bu danem akinj inj ndê Damba Anötö. Inj ñaclai ti ñawasi ñadau, dec dahoc inj ndê waê asê tôm bêc hoñ. Yomandô! ⁷ Alic su nanj. Inj oc sip whiñ dao meñ, ma lau hoñ oc sêlic inj. Aêc, ma lau nanj sic

in̄ ndu, nan̄ oc sêlic in̄ sêwhin̄. Lau nom-n̄ga hon̄ oc sêtan̄ atu tu in̄-n̄ga. Yomandô andô!

⁸ Pômdau Anötö sôm, “Aô N̄aclai N̄adau. Têñ ñamata-n̄ga aô gambo, kwahic dec aô gambo, ma aô oc wambu wamen̄ tiyham. Aêc, aô gac hu gêñ hon̄, ma wandic dabin̄ gêñ hon̄.”

Yisu hoc dau asê têñ Jon

⁹ Aô Jon, mac nem asidôwa gato yom dindec. Yac dati Yisu ndê lau, ma dambo in̄ ndê gôlin̄ ñapu. Tu dinan̄-n̄ga lau sêkêñ kisa yac, magoc tamasan̄ dauñ bu dalhac ñan̄ga. Muñ-n̄ga lau sêmasuc aô ma sêkêñ aô gandöc nduc nan̄ sêsam bu Patmos. N̄ahu bu aô galhac ñan̄ga ma gapuc Anötö ndê yom dôn, ma gahoc yom ñandô asê pi Yisu. ¹⁰ Aô gandöc Patmos, ma têñ lau sêkêñ whin̄-n̄ga si bêc sênem akin̄ Pômdau-n̄ga dan̄, N̄alau Dabun̄ kôm aô gatun̄ kain̄ dan̄ sa. Ma aô gan̄gô awha atu dan̄ gitôm dahuc tan̄ yêc aô ñambu-n̄ga. ¹¹ Ma awha dau sôm, “Gêñ nan̄ am oc lic, nan̄ to sip bapia, ma êmkin̄ têñ gôlôwac dabun̄ ton̄ 7 nan̄ sêndöc malac 7, nan̄ Epesas, S̄mena, Pegamam, Tayatira, Sadis, Piladelpia ma Laodisia.”

¹² Aô gan̄gô yom dau, goc gakac dauñ kwi bu walic bu asa sôm yom dau. Ma aô galic yakain̄ 7 nan̄ sêmasan̄ ña gol. ¹³ Ma yêc yakain̄ 7 dau ñalhu aô galic ñgac dan̄ gitôm N̄amalac ndê Atu. In̄ sôc ñakwê balin̄ nan̄ sip têñ in̄ gahi, ma kic po nan̄ ñawasi gitôm gol kêgihi in̄ ñabapo. ¹⁴ In̄ kêclauñ sêp sambuc, ma in̄ tandô ñawê gitôm ya. ¹⁵ In̄ gahiapa ñawasi gitôm ain̄ yan̄yan̄ ñaê brons nan̄ sêpec sa ya ma ñamsic. Ma in̄ awha ñakêcsia gitôm bu nan̄ hêc atu. ¹⁶ In̄ an̄gô andô ñawasi atu gitôm ac ñawê. Yêc in̄ amba andô-n̄ga in̄ kôc tata 7, ma bien̄ balin̄ ti ñamata yêc dan̄ga-dan̄ga sa akêñ in̄ whasan̄.

¹⁷ Têñ ndoc aô galic in̄ aô gahu dauñ gasip nom gayêc in̄ gahi-n̄ga gitôm ñgac batê dan̄. Magoc in̄ kêñ amba andô-n̄ga sac aô, ma sôm, “Töc daôm dom. Aô gati ñamata gêñ hon̄, ma aô gati ñambu gêñ hon̄. ¹⁸ Aô Anötö nan̄ gambo tan̄li. Muñ-n̄ga aô gambac ndu, tigeñ lic! Kwahic dec aô gambo tan̄li, ma wambo tan̄li ñapan̄. Ma aô gakôc ki gatam-n̄ga bu wan̄gapwêc lau su yêc lambwam ma yêc lau batê si gameñ.

¹⁹ “Bocdinan̄ to yom pi gêñ nan̄ am gêlic su, pi gêñ nan̄ kwahic dec ñandô sa, ma pi gêñ nan̄ oc ñandô sa tin̄ambu. ²⁰ Tata 7 nan̄ yêc aman̄ andô-n̄ga, ma yakain̄ gol 7 nan̄ aô wawhê ñahu sa têñ am. Tata 7 dinan̄ sêti dôhôn̄ an̄ela 7 nan̄ sêyob gôlôwac dabun̄ ton̄ 7, ma yakain̄ 7 sêti dôhôn̄ gôlôwac dabun̄ ton̄ 7 dinan̄-n̄ga.”

2

Jon to yom têñ gôlôwac dabun̄ yêc malac Epesas

¹ Ma in̄ sôm têñ aô, “To yom têñ an̄ela nan̄ yob gôlôwac dabun̄ Epesas-n̄ga bocdec bu:

Yom dindec meñ akêñ in̄ nan̄ kôc tata 7 yêc amba andô-n̄ga, ma kêsêlêñ mbo yakain̄ gol 7 ñalhu. ² Mac lau Epesas-n̄ga. Aô kayalê mac nem mêtê hon̄ su, ma mac akôm gwelen̄ atu ayêm daôm su, ma mac alhac ñan̄ga tu ahôc ñawapac-n̄ga. Ma aô kayalê bu mac atac tec lau sac ma amasuc ñac su. Ma lau nan̄ sêñsau ma sêsam dau bu aposel, nan̄ mac an̄sahê ñac, ma an̄yalê ñac bu lau tasan̄. ³ Mac alhac ñan̄ga ma

ahôc ñawapac ti kisa tu aneñ ñaê-nga, magoc mac kwampac sa dom. Gêñ hoñ dinañ mac akôm ñayham.

- 4 Tigeñ mac nem mêtê so dañ yêc nañ aô galic yham dom. Ñamata-nga mac atac whiñ aô ñandô. Tigeñ kwahic dec mba! ⁵ Bocdinañ gauc nem mac nem mêtê ñamata-nga dinañ, nañ kwahic dec mac ahu siñ su. Ma anem nem ñalôm kwi ma akôm mêtê ñayham gitôm ñamata-nga. Bu mba, dec aô watêñ mac wamen, ma wakôc mac nem yakain su.
- 6 Magoc aô galic ñayham bu mac atac tec Nikolai* ndê lau si lêñ sac, gitôm aô dauñ gatec.
- 7 Asa ndê dangasuñ yêc, nañ ngô yom dindec nañ Ñalau Dabuñ sôm têñ Anötö ndê gôlôwac dabuñ. Lau hoñ nañ sêlhac ñannga ma sêku sac dulu, nañ wakêñ ñac sêmbo Anötö ndê †Paradais ma sêneñ ñandô yêc A Tanli-nga.

Jon to yom têñ gôlôwac dabuñ yêc malac Smena

- 8 “Ma to yom têñ añela nañ yob gôlôwac dabuñ Smena-nga bocdec bu: Yom dindec meñ akêñ iñ nañ tiñamata gêñ hoñ ma tiñambu gêñ hoñ, iñ nañ mbac ndu ma tisa ma mbo tali tiyham. ⁹ Aô kayalê bu mac lau Smena-nga ahôc ñawapac atu, ma mac andôc nom atôm lau ñalôm sawa. Tigeñ yêc Anötö anğô-nga mac ati lau ti lêlôm. Aô kayalê yom hoñ nañ lau nañ sêsap lau Israel-nga si sakin akwa dôñ, nañ sêsôm pi mac. Ñac lau dau sêtoc dau sa bu ñac lau Israel-nga nañ Anötö kêyalin ñac sa sêti iñ ndê lau. Tigeñ mba! Ñac Sadañ ndê lau solop. ¹⁰ Atôc daôm dom pi ñawapac nañ oc meñ. Anğô! Sadañ tac whiñ bu êñsahê mac, ma iñ ndê lau oc sêkêñ mac nem lau ñatô sêndôc gapocwalô. Tigeñ mac oc ahôc ñawapac tôm bêc 10 ma pacndê. Mac bu ahôc ñawapac e tôm lau sêndic mac ndu, magoc alhac ñannga ma ahu aô siñ dom. Ma bocdinañ aô wakêñ mac andôc tamli ñapan, nañ ti mac nem ñaôli.
- 11 Asa ndê dangasuñ yêc, nañ ngô yom dindec nañ Ñalau Dabuñ sôm têñ Anötö ndê gôlôwac dabuñ. Lau hoñ nañ sêlhac ñannga ma sêku sac dulu, nañ oc sêtap ñandê sa têñ bêc nañ lau sêmbac ndu tidim tilu-nga, † nañ dom.

Jon to yom têñ gôlôwac dabuñ yêc malac Pegamam

- 12 “Ma to yom têñ añela nañ yob gôlôwac dabuñ Pegamam-nga bocdec bu: Yom dindec meñ akêñ iñ nañ hóc baliñ nañ ñamata yêc dangadanga. ¹³ Aô kayalê mac lau Pegamam-nga nem gameñ, nañ lau daésam sêmbo Sadañ ndê gôlin ñapu. Tigeñ mac asap aô dôñ ñapan, ma ahu nem akêñ whiñ aô-nga siñ su dom. Yêc Sadañ ndê malac dinañ, lau sic aneñ ñgac akin Antipas ndu. Ñahu bu iñ hoc yom ñandô asê pi aô, ma sêc aô ahuc dom. Ma mac bocdinañ, têñ ndoc dinañ aô galic bu mac ahu aô siñ dom.

* 2:6 Nikolai kêdôhôn lau bu sêlic mêtê sac gitôm gêñ nambwa. Iñ sôm bu Kilisi ndê lau gitôm bu sênem akin anôtöi gwam, ma sêkôm mêtê mockain-nga. † 2:11 Bêc nañ lau sêmbac ndu tidim tilu-nga - bêc nañ Anötö oc êmatôc lau hoñ, ma lau sac oc sêsip ya atu nañ sa ñapan sêndi bu sêhóc ñandê ñapan. Alic yom ñatô yêc Rev 20:14; ma 21:8.

- 14 Tigen mac akôm gêñ ñatô nañ aô galic bu solop dom. Mac nem lau ñatô sêñkuc Balam ndê yom. Têñ tèm ñamata-nga Balam kédôhôn lau Israel si ngac bata Balak bu êntôm lau Israel-nga bu sêkôm métê sac. Ñac señ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkêñ ti da têtñ anötö gwam. Ma sêkôm métê sac mockain-nga whiñ. Ma kwahic dec mac nem lau ñatô sêñkuc métê kainñ dinañ. ¹⁵ Ma gêñ dañ tiyham. Mac nem lau ñatô sêñkuc yom nañ Nikolai kédôhôn têtñ lau. ¹⁶ Bocdinañ anem daôm kwi. Bu mba, dec ñasawa sauñ aô watêtñ mac waloc, ma wandic lau nañ sêsa lêtñ kainñ dinañ ña bienñ baliñ nañ sa yêc aô whañsuñ.
- 17 Asa ndê danğasuñ yêc, nañ ngô yom dindêc nañ Ñalau Dabuñ sôm têtñ Anötö ndê gôlôwac dabuñ. Lau hoñ nañ sêlhac ñanğa ma sêku sac dulu, nañ wakêtñ ñac sêneñ gêñ daneñ-nga nañ kwahic dec yêc siñ dau yêc undambê, gitôm gakêñ †mana têtñ lau Israel-nga señ yêc gameñ sawa. Ma aô wakêtñ hoc sêsêp tigen-tigen têtñ ñac tôm ndi. Yêc hoc tigen-tigen aô wato ñaê wakuc pi, nañ lau dañ sêñyalê dom. Asa nañ kôc hoc dau ñadañ, nañ oc êñyalê.

Jon to yom têtñ gôlôwac dabuñ yêc malac Tayatira

18 “Ma to yom têtñ añela nañ yob gôlôwac dabuñ Tayatira-nga bocdec bu:

Yom dindêc meñ akêñ Anötö ndê Atu, in nañ ndê tandô ñawê gitôm ya ñawahô, ma gahi gitôm brons nañ ñawasi atu. ¹⁹ Aô kayalê mac lau Tayatira-nga nem métê hoñ su, bu mac akêñ whiñ aô ñanğa, ma asap métê atac whiñ-nga dôn. Aô kayalê bu mac alhac ñanğa ma am akiñ aneñ lau. Ma kwahic dec mac akôm gêñ dinañ hóc gêlêc ñamata-nga su.

20 Tigen mac nem métê dañ aô galic yham dom. Awhê sac dañ mbo mac nem gôlôwac dabuñ ñalôm, nañ gitôm kwîn sac Jesebel. In sam dau bu aneñ propet awhê dañ, magoc in kédôhôn aneñ lau bu sêkôm métê mockain-nga, ma bu sêneñ gêñ daneñ-nga nañ lau sêkêñ ti da têtñ anötö gwam. In kôm métê sac bocdinañ, magoc mac asoc in su yêc mac nem gôlôwac dabuñ dom. ²¹ Aô gakêñ ñasawa têtñ in bu nem dau kwi, tigen in sap in ndê métê sac dôn ñapan. ²² Alic su nañ! Kwahic dec aô wakêtñ ñandê atu têtñ in, ma têtñ lau nañ sêkôm métê mockain-nga sêwhiñ in, nañ bocdinañ. Ñac bu sênem dau kwi dom, dec ñac oc sêhóc ñawapac atu. ²³ Ma aô oc wandic in ndê balêkoc ndu sêwhiñ. Tu dinañ-nga dec Kilisi ndê lau hoñ oc sêñyalê bu aô kayalê ñamalac si gauc ti ñalôm hoñ. Ma aô wakêtñ ñagêyô têtñ mac hoñ tôm ndi, êñkuc métê nañ mac lau tigen-tigen akôm.

24 Mac lau Tayatira-nga ñatô asóc awhê sac dinañ ndê yom ñapu dom. Ma yom nañ sêsam bu Sadañ ndê yom nañ yêc siñ dau, nañ mac akip sa dom. Bocdinañ aô oc wakêtñ ñawapac wakuc têtñ mac ahóc dom.

²⁵ Gêñ tigen aô atac whiñ, nañ asap métê ñayham nañ mac akôm ambo, nañ dôn e wambu wameñ.

26 Asa nañ bu lhac ñanğa ma ku sac dulu, ma sôc aneñ yom ñapu e bêc ñambu-nga, nañ wakêtñ ñaclai têtñ in bu nem gôliñ lau sambuc, ²⁷ gitôm Daman kêtñ ñaclai têtñ aô dauñ. Tôm yom nañ sêto yêc nañ sôm bocdec bu:

In kôc tóc kiñ-nga bu nem gôliñ lau sambuc ti ñaclai atu, ma in oc ku ñac dulu gitôm ñgac dañ tuc lôn andô dañ popoc. [BW 2:9]

28 Ma asa nan bu lhac nannga, nan aõ dauj oc wambo wawhin inj ti nawasi atu gitom tata bebêc-nga. 29 Asa nde dangasun yec, nan ngõ yom dindec nan Njalau Dabun som tej Anotõ nde gõlõwac dabun.

3

Jon to yom tej gõlõwac dabun yec malac Sadis

1 "Ma to yom tej anjela nan yob gõlõwac dabun Sadis-nga bocdec bu: Yom dindec mej akẽj inj nan mbo whin Anotõ nde njalau 7 ma koc tata 7. Aõ kayalẽ mac lau Sadis-nga nem mêtẽ hoj. Lau njatõ gauc gẽm bu mac alhac nannga ma akom Anotõ nde gwelenj. Tigenj mba! Mac atõm lau batẽ! 2 Yec anej Anotõ angõ-nga aõ galic bu mac ac dabun mac nem gwelenj njapep dom. Bocdinanj tampo sa ma atisa! Mac nem akẽj whin kẽpin bu oc pacndẽ. Bocdinanj apuc nem akẽj whin dõj nanj. 3 Gauc nem yom hoj nanj mac angõ ti akõc sa su. Ma anem nem njalõm kwi ma dangam wambu yom dau. Mac bu anem ali dom, dec wambu wamenj gitom njac kanj, ma mac oc anyalẽ ndoc wamenj-nga dom.

4 Magoc aõ kayalẽ lau Sadis-nga njatõ nanj sêkõm mêtẽ sac dom, dec galic njac tõm lau ti njakwẽ njawasi. Aõ oc wakẽj njakwẽ sêsẽp tej lau dinanj sêsõc, bu aõ galic njac njayham, ma njac oc sẽmbo sẽwhin aõ njapanj.

5 Ma lau njatõ nanj sêlhac nannga ma sêku sac dulu, nanj wakẽj njakwẽ sêsẽp tej njac bocdinanj. Ma yec Damanj ti inj nde anjela angõ-nga, aõ wasam njac si njã asẽ, ma watõc asẽ bu sêti anej lau solop. Ma njac si njã oc yec Buku Tanli-nga* njapanj.

6 Asa nde dangasun yec, nanj ngõ yom dindec nanj Njalau Dabun som tej Anotõ nde gõlõwac dabun.

Jon to yom tej gõlõwac dabun yec malac Piladelpia

7 "Ma to yom tej anjela nanj yob gõlõwac dabun Piladelpia-nga bocdec bu:

Yom dindec mej akẽj njac dabun nanj som yom njandõ ej. Inj koc Kinj Dawid nde ki gatam-nga, ma gatam bocke nanj inj gëlẽc su, nanj lau danj sêtõm bu sêndic ahuc dom. Ma gatam nanj inj gic ahuc, nanj lau danj sêtõm bu sêkac sa dom. 8 Mac lau Piladelpia-nga. Aõ kayalẽ mac nem mêtẽ hoj su. Mac lau ti licwalõ atu dom, tigenj aõ kayalẽ bu mac dangam wambu anej yom, ma asẽc anej njã ahuc dom. Bocdinanj alic su nanj! Kwahic dec aõ walẽc gatam danj su bu wanem mac sa-nga, ma lau danj oc sêtõm dom bu sêndic ahuc. 9 Lau nanj sêsap lau Israel-nga si sakinj akwa dõj, nanj sêtoc dau sa bu njac lau Israel-nga nanj Anotõ kẽyalinj njac sa. Magoc mba. Njac lau tasanj, ma Sadanj nde lau njac. Aõ wangwininj njac e sêtẽj mac sẽmenj ma sẽhu dau sãyec mac gahim-nga. Ma tej ndoc dinanj njac hoj oc sẽnyalẽ tidõj bu mac lau nanj aõ atac whin mac ndu andõ.

10 Mac apuc daõm dõj ma alhac nannga tej ndoc njawapac ti kisa tap mac sa, tõm aõ gac atu mac munj su. Bocdinanj aõ wayob mac tej ndoc

* 3:5 Buku Tanli-nga - lau hoj nanj sêkẽj whin Yisu ma sêtap Anotõ nde mwasinj dandõc tanli njapanj-nga sa, nanj si njã yec Buku Tanli-nga dau. Buku njatõ sãyec undambẽ, nanj sêto yom yec njalõm pi gẽj njayham ma sac hoj nanj yac tigenj-tigenj dakõm (Rev 20:12-13). Sêto yom pi Buku Tanli-nga dau yec Pil 4:3; Rev 13:18; 17:8; 20:12, 15; ma 21:27.

ñawapac-nga nanj oc hôc asê bu êñsahê lau nom-nga honj. ¹¹ Ndoc menj kêpiñ bu aô wambu wamenj. Bocdinañ akôc yom ñandô dôñ ma ayob ñapep, bu lau dañ sênem kañ nem ñaôli ñayham dom. ¹² Lau nanj sêlhac ñannga ma sêku sac dulu, nanj aô wakêñ ñac sêndôc anej Anötö angô-nga ñapanj tôm alhō ñannga nanj sêlhac inj ndê lôm dabuñ. Lau dinañ oc sêmbo sêwhiñ Anötö yêc malac Jerusalem wakuc, nanj inj oc kêñ sip akêñ undambê menj, dec aô oc wato anej Anötö ndê ñaé ma inj ndê malac wakuc dau ñaé pi ñac. Ma aô wato aô dauñ neñ ñaé wakuc pi ñac whiñ.

¹³ Asa ndê dangasunj yêc, nanj ngô yom dindéc nanj Nalau Dabuñ sôm têtñ Anötö ndê gôlôwac dabuñ.

Jon to yom têtñ gôlôwac dabuñ yêc malac Laodisia

¹⁴ “Ma to yom têtñ añela nanj yob gôlôwac dabuñ Laodisia-nga bocdec bu:

Yom dindéc menj akêñ Yom Ñandô Ñadau. Inj sôm yom ñandô ej, ma bocdinañ yac dakêñ whiñ inj ndê yom ma atac lu-lu dom. Ma inj gêm gôliñ gêñ honj nanj Anötö kêñ. ¹⁵ Aô kayalê mac lau Laodisia-nga nem mêtê honj. Mac asôm bu akêñ whiñ aô, tigenj mac akêñ whiñ aô ti nem ñalôm sambuc dom. Mac lau tasanj! Mac bu ahu aô siñ gacgeñ, me akêñ whiñ aô ti nem ñalôm sambuc, dec oc ñayham. ¹⁶ Tigenj mba! Mac anjau bu anjuk aô. Bocdinañ oc wasenj mac su tôm ñgac nanj kêsahê gêñ sac yêc inj whasunj dec kêlôwê sa. ¹⁷ Mac asôm bu mac ati lau ti lêlôm ma lau tiwaé nanj apônda gêñ dañ dom. Tigenj mac anjyalê dom bu yêc Anötö angô-nga mac atôm lau ñalôm sawa, ma lau tandô pec, ma lau ñakwê mbasi. ¹⁸ Bocdinañ angô anej yom dindéc. Mac bu ati lau ti lêlôm, dec atêtñ aô amenj, ma aô wakêñ gol ñandô ñayham têtñ mac anemlhi. Ma anemlhi ñakwê sêsêp asôc-nga bu ambo ñamlic ñambwa dom ma mayam pac. Ma anemlhi malasin bu anjwasinj tanôm e tanôm ñawa sa.

¹⁹ Lau nanj aô atac whiñ, nanj bu sêkôm gêñ giso, dec aô wasôm ñac ma wamatôc ñac tu bu sêhu mêtê sac dau siñ. Bocdinañ angô anej yom. Anem daôm kwi ma akôm ñannga bu anjuk aô. ²⁰ Alic! Aô gatôm mac nem silip dañ nanj menj kalhac am nem andu ñagatam ma kêmati gatam mbo. Ma bocdinañ asa nanj ngô aô awhañ ma gêlêc gatam dau su têtñ aô, nanj aô oc wasôc watêtñ inj wandi, ma alu anej gêñ awhiñ dauñ.

²¹ Aô gaku ñaclai sac-nga honj dulu, dec Damanj kôc aô sa gandôc gawhiñ inj yêc inj ndê pônj kinj-nga. Ma ñalêñ tigenj lau honj nanj sêlhac ñannga ma sêku sac dulu, nanj wakôc ñac sa bu sênem gôliñ sêwhiñ aô yêc anej pônj kinj-nga.

²² Asa ndê dangasunj yêc, nanj ngô yom dindéc nanj Nalau Dabuñ sôm têtñ Anötö ndê gôlôwac dabuñ.”

4

Jon gêlic gêñ atu undambê-nga

¹ Dinañ su, goc aô galic gatam dañ nanj kac sa su yêc undambê. Ma awha nanj aô ganjô munj su gitôm dahuc tañ, nanj sôm têtñ aô bu, “Pwi mwenj, ma gêñ nanj oc hôc asê tinjambu-nga, nanj watôc têtñ am.” ² Têtñ dinañ

Ŋalau Dabuŋ kôm aö gatuŋ kaiŋ daŋ sa, ma aö galic pônŋ kiŋ-ŋga daŋ kalhac undambê, ma pônŋ ŋadau ndöc ŋahô. ³ Ma iŋ naŋ ndöc, naŋ ndê ŋawasi atu, gitôm ðhoc ŋayham lu naŋ sêsam bu jasper ma kanelian. Ma gasuŋ bu êp naŋ ŋadalô ŋayham ma ŋawasi gitôm hoc ŋayham emerel, naŋ kêgihi pônŋ atu dau ahuc. ⁴ Ma aö galic pônŋ 24 sêlhac sêŋgihi pônŋ atu, ma lau bata 24 sêndöc ŋahô. Ŋac sêsöc ŋakwê sêsêp, ma sanem gol yêc ŋac si ŋagôlônŋ tôm gi.

⁵ Ma aö galic sickac, ma gaŋgô wapap gic ti ŋakêcsia atu sa akêŋ pônŋ atu. Ma lam ti ŋawê atu 7 sêlhac pônŋ ŋa-ndö-ŋga. Lam 7 dinaŋ Anötö ndê ŋalau 7. ⁶ Ma yêc pônŋ dau ŋa-ndö-ŋga aö galic gêŋ ŋawasi atu poc gitôm bugictonŋ, ma ŋawa gitôm glas.

Ma aö galic aŋela atu hale sêlhac sêŋgihi pônŋ atu. Ŋac sem gêŋ tali ŋatô aŋgô, ma tandô daêsam sêyêc ŋac ŋabapo ti ŋadômbwê. ⁷ Aŋela hale dinaŋ aŋgô andô bocdec. Aŋela ŋamata-ŋga ndê aŋgô gitôm layon, tilu-ŋga gitôm makao, titô-ŋga gitôm ŋamalac, ma aŋela tihale-ŋga ndê aŋgô gitôm macmpoŋ naŋ hu mbo lólôc. ⁸ Ŋac tigeŋ-tigeŋ si ŋamakê 6, ma tandô daêsam sem ŋac ahuc, yêc ŋamakê ŋapu-ŋga whiŋ. Ma ŋac sêmpinŋ Anötö ma sêsôm, “O Pômdau Anötö, Ŋaŋga Ŋadau, am dabuŋ, dabuŋ, ma dabuŋ eŋ. Am mbo têŋ ŋamata-ŋga, kwahic dec am mbo, ma tiŋambu am oc mbu mweŋ.” Ŋalêŋ dinaŋ ŋac sêmpinŋ iŋ acsalô ma ôbwêc hoŋ, sêŋwhaŋ dau dom.

⁹ Têm bocke naŋ aŋela hale dinaŋ sêsôm yom dinaŋ sêmpinŋ iŋ naŋ ndöc pônŋ atu ma mbo tali ŋapaŋ, ma sem danŋe iŋ ti sêtoc iŋ ndê waê sa, goc ¹⁰ lau bata 24 sêhu dau sêsip nom ma sêpônŋ haduc têŋ iŋ. Ma sêkêŋ ŋac si sanem sêyêc pônŋ atu ndö-ŋga, ma sêsôm yom bocdec bu, ¹¹ “O Pômdau yac mba Anötö. Am gêŋ hoŋ ŋadau. Am kêmasaŋ gêŋ hoŋ ma kêŋ gêŋ hoŋ sêmbö tali, tôm am daôm tac whiŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec am ŋayham kêlêc, ma gic waê bu yac ampinŋ am ti apo nem waêm sa, ma atoc am sa tu am nem ŋawasi ti ŋaclai atu-ŋga.”

5

†Anötö ndê Domba ma bapia tilhuŋ

¹ Aö taŋhê iŋ naŋ ndöc pônŋ atu, ma galic bapia tilhuŋ daŋ yêc iŋ amba andö-ŋga, ma yom yêc bapia dau danŋa lu-lu. Bapia dau sêŋlhuŋ sa, ma sêkêŋ gêŋ ŋabalêp 7 pi ŋadali bu kôc dôŋ.* ² Ma aö galic aŋela ŋaŋga daŋ, naŋ mbwêc awha atu bocdec bu, “Asa iŋ ŋamalac gitêŋ, gitôm bu kôc gêŋ ŋabalêp su ma kac bapia dau sa?” ³⁻⁴ Iŋ mbwêc yom dinaŋ asê, tigeŋ yêc undambê, ma yêc nom ma nom ŋapu-ŋga, sêtap ŋamalac gitêŋ daŋ sa dom, naŋ gitôm bu kac bapia dau sa ma sam. Têŋ ndoc aö galic bu sêtap ŋamalac gitêŋ daŋ sa dom, naŋ aö gataŋ atu andô. ⁵ Magoc lau bata 24 si daŋ sôm têŋ aö, “Am taŋ dom! Lic su naŋ. Ŋamalac gitêŋ daŋ mbo, naŋ ku ŋaclai sac-ŋga ti ŋaclai dambac ndu-ŋga dulu su, ma iŋ gitôm bu kôc gêŋ ŋabalêp 7 su, ma kac bapia dau sa. Iŋ naŋ sêsam bu ‘Layon naŋ sa akêŋ Juda ndê toŋ,’ ma ‘Dawid ndê Wakuc,’ naŋ gitôm.”

* **5:1** Têŋ têm Jon to bapia dindac, naŋ lau naŋ bu sêkêŋ bapia daŋ têŋ lau ŋatô, naŋ sêkêŋ gêŋ ŋabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia dau bu sêsap dôŋ. Ma bocdinaŋ lau bambalinŋ gitôm dom bu sêkac bapia dau sa ma sêsam e hóc asê ŋamalac naŋ bapia dau gic iŋ ŋawaê.

⁶ Têḅ dinan̄ aõ galic Domba dan̄ nan̄ ḅa-anḅô gitôm sic in̄ ndu su, magoc mbo tali tiyham. In̄ kalhac ḅalhu kêpin̄ pôn̄ atu, ma aḅela hale ti lau bata 24 sêḅgihi in̄ ahuc. In̄ ndê ḅapo 7, ma tandô 7, nan̄ sem dôhôn̄ Anötô ndê ḅalau 7 nan̄ in̄ kêḅ ḅac sêsa sêtêḅ nom ḅabatın̄ hoḅ. ⁷ Ma Domba dau gi kôc bapıa dau su yêc in̄ nan̄ ndôc pôn̄ atu ndê amba andô-ḅga. ⁸ In̄ kôc sa su goc aḅela hale ti lau bata 24 sêpôn̄ haduc têḅ in̄. Yêc ḅac hoḅ si amba sêkôc gêḅ wê-ḅga nan̄ sêsam bu hap,[†] ma sùc nan̄ sêmasan̄ ḅa gol, nan̄ sêkêḅ gêḅ ḅamalu ḅayham sip e meḅhu. Gêḅ ḅamalu dinan̄, nan̄ mbec hoḅ nan̄ Anötô ndê lau dabun̄ sêteḅ têḅ in̄. ⁹ Ma ḅac sem wê wakuc dan̄ bocdec, “Am gitêḅ andô, gitôm bu kôc bapıa ma kac gêḅ ḅabalêp su. ḅahu bu lau sic am ndu, ma am nem dac gêmlihi lau su sêti Anötô ndê lau. Am gêmlihi lau yêc nom ḅagameḅ hoḅ, ma yêc lau titoḅ-titoḅ ma awha têtḅtêḅ hoḅ nan̄ sêmbo nom. ¹⁰ Ma am kôm ḅac sêti lau toḅ tigeḅ, bu sênem akiḅ yac neḅ Anötô sêtôm lau †dabuḅsıga, ma ḅac oc sênem gôlin̄ sêmbo nom.”

¹¹ Têḅ dinan̄ aõ galic ti ganḅô aḅela daêsam ma daêsam ma daêsam, oc tôm dom bu dasê sa. ḅac sêḅgihi pôn̄ atu ma aḅela hale ti lau bata ahuc. ¹² Ma ḅac sem wê ḅa awha atu bocdec bu, “O Domba ḅayham kêlêc, am nan̄ lau sic am ndu. Yac ampın̄ am, bu am gêḅ hoḅ ḅadau, ma am nem ḅaclai, ti gauc, ma licwalô, ma waêm ti ḅawê ma ḅawasi atu hóc gêlêc su.”

¹³ Têḅ dinan̄ aõ ganḅô gêḅ tali hoḅ nan̄ sêmbo undambê ti nom ma nom ḅapu-ḅga, ma nan̄ sêmbo gwêc. ḅac hoḅ sem wê bocdec bu, “Kwahic dec, ma tôm bêc hoḅ, yac ampın̄ in̄ nan̄ ndôc pôn̄ atu, ma yac ampın̄ Domba. Bu in̄lu si waê, ti ḅawê ma ḅawasi, ma ḅaclai atu andô!” ¹⁴ Ma aḅela hale sêsôm, “Yomandô!” Ma lau bata hoḅ sêhu dau sêyêc nom ma sêmpin̄ in̄lu.

6

Anötô ndê Domba kac bapıa tilhuḅ sa

¹ Dinan̄ su, goc aõ galic Anötô ndê Domba dau kôc gêḅ ḅabalêp ḅamata-ḅga su yêc bapıa tilhuḅ. Ma aḅela hale si dan̄ ta yom ḅa awha atu gitôm wapap, ma sôm, “Mweḅ!” ² Dec aõ tanḅê gameḅ, ma galic hosi sêsêp dan̄. Ma aõ galic ḅgac nan̄ ndôc hosi ḅahô, nan̄ kôc bakôc sôp-ḅga dan̄. Anötô kêḅ sanem dan̄ têḅ in̄, goc in̄ sa ti ḅaclai atu bu ku ḅacyo dulu.

³ Goc Anötô ndê Domba kôc gêḅ ḅabalêp tilu-ḅga su, ma aõ ganḅô aḅela tilu-ḅga sôm, “Mweḅ!” ⁴ Ma hosi kokoc dan̄ sa meḅ. Anötô kêḅ bieḅ balin̄ dan̄ têḅ ḅgac nan̄ ndôc hosi ḅahô, ma kêḅ ḅaclai têḅ in̄ bu kôc yom malô su yêc lau nom-ḅga, bu kôm ḅac sêndic dandi ndu.

⁵ Goc Anötô ndê Domba kôc gêḅ ḅabalêp titô-ḅga su, ma aḅela titô-ḅga sôm, “Mweḅ!” Dec aõ tanḅê gameḅ ma galic hosi yeyec dan̄. Ma ḅgac nan̄ ndôc hosi ḅahô kôc gêḅ danem dôhôn̄ gêḅ-ḅga yêc in̄ amba. Gêḅ kaiḅ dinan̄ dakôc bu danem dôhôn̄ gêḅ bu ḅadehe me lolo. ⁶ Ma awha dan̄ sa akêḅ pôn̄ atu nan̄ kalhac aḅela hale ḅalhu, nan̄ sôm, “Kêḅ tóbôm sa bu lau nom-ḅga sêpôn̄da gêḅ sêneḅ-ḅga, ma ḅac oc sênem dôhôn̄ gêḅ bu lau sênemlihi gêḅ daner-ḅga ḅagec-ḅagec ḅa ḅaôli atu. Tigeḅ kôm ôm a †olib-ḅga ti ôm wain-ḅga tisac dom.”

[†] 5:8 Hap - gêḅ gitôm gita ti wac daêsam, nan̄ lau sêndic têḅ ndoc sênem wê-ḅga. Alic Rev 14:2; ma 15:2.

⁷ Têḅ dinarḅ Anötö ndê Domba kôc gêḅ ḅabalêḅ tihale-ḅga su, ma aḅela tihale-ḅga sôm, “Mweḅ!” ⁸ Goc aö taḅhê gameḅ, ma galic hosi yaḅyaḅ daḅ. Ma ḅḅac naḅ ndöc ḅahô, naḅ sêsam iḅ ndê ḅaê bu ‘Mbac Ndu,’ ma daḅ tiyham, naḅ ndê ḅaê ‘Lambwam’ kêkuc iḅ. Ma Anötö kêkiḅ iḅlu bu sêwhê lau nom-ḅga hoḅ kôc ndi toḅ hale, ma sêndic toḅ daḅ ndu. Iḅlu oc sêḅḅilî siḅ, ma sêkêḅ tóbôm ma gêmbac atu ma bôclai bu sêsêḅ lau toḅ tihale-ḅga dinarḅ su.

⁹ Têḅ ndoc Anötö ndê Domba kôc gêḅ ḅabalêḅ ti-5-ḅga su, naḅ galic lau ḅatô si gatu sêḅbo Anötö ndê alta ḅapu. Lau dinarḅ, muḅ-ḅga lau nom-ḅga sic ḅac ndu, ḅahu bu sêkêḅ whiḅ Anötö ndê yom, ma sêhoc iḅ ndê yom asê. ¹⁰ Ma ḅac sêta awha atu têḅ iḅ, “O Pôḅḅau Dabuḅ ma Yom ḅandô ḅadau. Têḅ bêc bocke am oc êmatôc lau sac nom-ḅga, ma kêḅ ḅagêyô têḅ ḅac ô yac mba dac naḅ ḅac sêkêc siḅ su?” ¹¹ Sêsôm yom dinarḅ su, ma Anötö kêḅ ḅakwê sêsêḅ baliḅ têḅ ḅac tôm gi. Ma iḅ sôm têḅ ḅac bu, “Mac nem asidôwai ḅatô sem akiḅ aö sêḅbo, naḅ lau nom-ḅga oc sêndic ḅac ndu gitôm ḅac sic mac ndu. Bocdinarḅ ahôḅ malô e gêḅ dinarḅ pacndê su.”

¹² Aö taḅhê Anötö ndê Domba ma iḅ kôc gêḅ ḅabalêḅ ti-6-ḅga su, goc tiyhô atu gêm, ma aö galic ac tiyec gitôm sêcyae, ma ayô tikoc gitôm dac. ¹³ Ma tata umboḅ-ḅga sêḅeḅ sêsip nom gitôm mbu puc atu ma kêwic ahi goc ḅalôwê sêḅeḅ sêsip nom si. ¹⁴ Ma umboḅ ḅiḅḅa tôm mbu soc po daḅ su, ma lôc ti nduc hoḅ siḅḅa bocdinarḅ. ¹⁵ Tu dinarḅ-ḅga lau hoḅ naḅ sêkêḅ whiḅ Yisu dom, naḅ sêtöc dau ḅandô, ma sêḅsalê gameḅ bu sêsip dau. Kiḅ ma lau bata, ma lau siḅ-ḅga, ma lau ti lêlôm ma lau ti licwalô atu, ma lau naḅ sem akiḅ ḅadaui ti lau naḅ sêḅbo ḅambwa, naḅ hoḅ sêlhô bambaliḅ. Ma sêḅsalê mala sêsip dau kwi-ḅga sêsôc hocsuḅ ti hoc naḅ sêyêc gameḅ lôc-ḅga, naḅ ḅapu. ¹⁶ Ma ḅac sêta yom têḅ lôc ti hoc bu êḅḅatôc ḅac si e iḅ naḅ ndöc pôḅ atu, naḅ oc tôm dom bu lic ḅac, ma bocdinarḅ ḅac oc sêtap Anötö ndê Domba ndê atac ḅandê sa dom. ¹⁷ Sêkôm gêḅ dinarḅ, ḅahu bu bêc dinarḅ ti bêc sêtap ḅandê sa tu ḅac si sac-ḅga, ma lau sac daḅ oc sêtôm dom bu sêḅlêc Anötö ndê matôc.

7

Sêḅuc ḅadalô pi lau Israel-ḅga 144,000

¹ Dinarḅ su, goc aö galic aḅela hale naḅ sêyob mbu. ḅac sêlhac nom ḅabatipḅ hale ma sêkôc ḅaclai bu sêlhac mbu nom-ḅga hale ahuc, tu bu sêḅuc ḅadinda e sêkôm nom me gwêc me a tisac dom. ² Anötö kêḅ ḅaclai têḅ ḅac bu sêyob mbu e tiḅambu sêhu mbu nom-ḅga siḅ bu kôm nom ma gwêc tisac. Ma aö galic aḅela daḅ tiyham naḅ sa akêḅ gameḅ ac pi-ḅga meḅ, ma yêc iḅ amba iḅ kôc Anötö Tanli ḅadau ndê gêḅ dapuc ḅadalô-ḅga.* Iḅ mbwêc ḅa awha atu têḅ aḅela hale dinarḅ ma sôm, ³ “Akôm nom ti gwêc ma a tisac dom, e yac apuc yac neḅ Anötö ndê ḅadalô pi iḅ ndê lau akiḅ si sêcbala su.”

⁴ Iḅ sôm yom dinarḅ su, goc aö ḅaḅḅô lau naḅ sêḅuc ḅadalô pi ḅac si sêcbala, naḅ si namba, naḅ gitôm 144,000. Ma lau dinarḅ sêḅeḅ akêḅ

* **7:2** Têḅ têm dinarḅ lau sêkêḅ gêḅ ḅabalêḅ gitôm lêlêḅ me nomdac pi bapia bu sêsap dôḅ, ma sêḅuc ḅadalô daḅ pi lêlêḅ dau bu tôc asê bu ḅac sêti bapia dau ḅadau. Sêḅmasaḅ ḅolôn amañatu-ḅga (ring) me gêḅ daḅ naḅ sêḅôḅ ti kôm bu sêḅuc ḅadalô dau.

lau Israel-nga si gôlôwac tonj 12. ⁵ Yêc Juda ndê tonj, sêkenj ñadalô pi lau 12,000, ma pi lau 12,000 yêc Ruben ndê, 12,000 yêc Gad ndê, ⁶ 12,000 yêc Aser ndê, 12,000 yêc Naptali ndê, 12,000 yêc Manase ndê, ⁷ 12,000 yêc Simeon ndê, 12,000 yêc Liwai ndê, 12,000 yêc Isaka ndê, ⁸ 12,000 yêc Sebulun ndê, 12,000 yêc Josep ndê, ma pi lau 12,000 yêc Benjamin ndê tonj.

Lau daêsam sêmpinj Anötö

⁹ Tinjambu aö tanjê gamej ma galic lau daêsam andô, gitôm dom bu lau danj sêsê ñac sa. Sêmenj akêj nom ñagamej hoj, ma akêj lau titonj-titonj hoj, ma akêj lau awha têtjêj. Ma sêlhac pônj atu ti Anötö ndê Domba anjô andô-nga. ñac hoj sêsôc ñakwê sêsêp, ma sêhóc tômtôm ñalaunj. ¹⁰ Ma sêmbwêc ñanja bu, “Yac tampinj yac nej Anötö nanj ndôc pônj atu, ma inj ndê Domba, bu mwasiñ nem lau si-nga yêc injlu.”

¹¹ Ma anjela hoj nanj sêlhac sêjgihi pônj atu ti anjela hale ma lau bata ahuc, nanj sêhu dau anjô sip nom sêyêc pônj atu ndô-nga. Ma sêmpinj Anötö, ¹² ma sêsôm, “Yomandô! Yac nej Anötö ndê ñawasi ti gauc ma waê ti ñaclai ma licwalô hóc gêlêc gêj hoj su. Bocdinañ tampinj inj, ma danem danje inj kwahic dec ma tôm bêc hoj. Yomandô!”

¹³ Têj dinañ lau bata si danj meñ ma ndac aö bocdec bu, “Lau ti ñakwê sêsêp dindê, ñac lau asa, ma sêmenj akêj nde?” ¹⁴ Ma aö gaô inj ndê awha ma gasôm, “O ñgac atu, am daôm kêyalê.” Dec inj sôm têtj aö, “Lau dinañ sêmbô nom têtj ndoc ñawapac atu hóc asê, ma kwahic dec sêmenj sêmbô lec. Sêjngwasinj si ñakwê sip Anötö ndê Domba ñadac, ma ñakwê dau sêp sambuc. ¹⁵ Tu dinañ-nga sêlhac Anötö ndê pônj atu ndô-nga yêc inj ndê lôm dabunj, ma sem akinj inj acsalô ma ôbwêc. Ma inj nanj ndôc pônj atu, nanj oc mbo whinj ñac ma yob ñac. ¹⁶ Tôm dom bu sêpônnda gêj sênenj-nga ti sênôm-nga tiyham. Ma ac oc pec ñac dom, ma gêj ñandê danj oc tap ñac sa dom. ¹⁷ Ñahu bu Anötö ndê Domba nanj mbo pônj atu ñalhu, nanj oc ti ñac si ñgac yob ñac-nga, ma wê ñac sêsa bu sênôm bu yêc bubata tanji-nga. Ma Anötö dau oc punj ñac tasulu su yêc ñac tandô.”

8

Anötö ndê Domba kôc gêj ñabalêp ti-7-nga su

¹ Têj dinañ Anötö ndê Domba kôc gêj ñabalêp ti-7-nga su yêc bapia, ma gamej undambê-nga ñanjenj sa gitôm acgatu ñasawa danja. ² Ma aö galic anjela 7 nanj sêlhac Anötö anjô-nga, ma inj kênj dahuc têtj ñac hoj tôm gi. ³ Ma anjela danj tiyham meñ kalhac alta gol kêpinj pônj atu. Inj kôc lôj gol danj, ma sêkêj gêj ñamalu ñayham daêsam têtj inj. Goc inj kêgalunj whinj Anötö ndê lau dabunj si mbec yêc lôj dau, ma kêc pi alta ti da têtj Anötö. ⁴ Ma ñawasu akêj gêj ñamalu ti lau dabunj si mbec, sa akêj lôj nanj yêc anjela amba, ma pi têtj Anötö anjô-nga. ⁵ Pacndê, goc inj kôc ya ñanda akêj alta, ma kênj sip lôj gêj ñamalu-nga e meñhu, ma tuc sip gamej nom-nga gi. Ma aö ganjô ñakêcsia atu, ma sickac ti wapap gic ma tiyhô gêm.

Anjela hale sêyu dahuc

⁶ Têj dinañ anjela 7 nanj sêkôc dahuc, nanj sêmasanj dau bu sêyu. ⁷ Anjela ñamata-nga yu inj ndê, ma sêmbalinj u ñalhuc gitôm ais, ma ya nanj

sên galun whin dac nan sip nom gi. Ma ya dau gên gameŋ nom-ŋga ti a daésam su. Aô galic gitôm sêwhê gameŋ nom-ŋga ti a hon kôc gi ŋaton tō, ma ton dan ya gên su, ma lu sêyêc ŋayham. Ma kwan batat-batat, nan ya gên hon su.

⁸ Goc anjela tilu-ŋga yu dahuc, ma sêmbalin gên dan gitôm lôc atu ti ya sip gwêc gi. Ma tiyham aô galic gitôm sêwhê gwêc kôc gi ton tō, ma ton dan gêm dau kwi ti dac, ma ton lu sêyêc ŋayham. ⁹ Ma i ti gên tali hon nan sêmbo gwêc ti dac, nan sêmbac ndu. Ma wan nan sêpoc gwêc bocdinaŋ, ton dan siŋga su, ton lu sêpoc ŋayham.

¹⁰ Têŋ ndoc anjela titô-ŋga yu ndê dahuc, nan tata atu dan peŋ sip akên umbon. Tata dau ŋawê atu, ma peŋ sip nom ma kôm bu ti bubata daésam sêtisac. Aô galic gitôm sêwhê bu ti bubata hon kôc gi ton tō, ma ton dan tisac. ¹¹ Sêsam tata dau ŋaê bu 'Ŋamakic.' Ma yêc bu nom-ŋga hon, ton dan ŋamakic sa ma ton lu sêyêc ŋayham. Ma lau hon nan sênôm bu ŋamakic dinaŋ, nan sêmbac ndu.

¹² Goc anjela tihale-ŋga yu ndê dahuc, ma ac ti ayô ma tata ŋatô sêtisac. Tu dinaŋ-ŋga têt acsalô, ac pô gameŋ gitôm acgatu ŋasawa 8, ma ŋasec sa gitôm acgatu ŋasawa hale. Ma têt ôbwêc bocdinaŋ, ayô ti tata ŋawê mba gitôm acgatu ŋasawa hale.

¹³ Aô galic gên hon dinaŋ su, ma aô ganŋô macmpon dan nan hu mbo umbon, ma tan ŋa awha atu bocdec bu, "Oyaê! Oyaê! Oyaê! Anjela hale sêyu dahuc su, ma anjela tō sêmbo dôn sêmbo. Bocdinaŋ mac lau nom-ŋga oc atap ŋawapac sa tiyham."

9

Anjela ti-5-ŋga yu dahuc

¹ Goc anjela ti-5-ŋga yu ndê dahuc, ma aô galic tata dan peŋ yêc umbon sip nom gi. Ma Anötô kêt ki têt in bu yob suŋ baliŋ sac nan sêsam bu Abis,* nan ŋagatam. ² Goc in gêlêc gatam dau su, ma yawasu pi akên suŋ baliŋ dinaŋ meŋ. Yawasu dau atu andô, gitôm yawasu têt ndoc lau sêkêc pwa atu dan. Yawasu dau gêm ac ahuc ma kôm umbon ŋasec sa. ³ Ma aô galic wakô sêsip akên yawasu sêmeŋ. Ŋac si ŋaclai gitôm gapiŋgap bu sêkêt ŋandê atu têt lau nom-ŋga. ⁴ Magoc Anötô gic yao ŋac bu sêkôm kwan ma gên batat-batat ma a tisac dom, ma sêkôm lau nan anjela sêpuc Anötô ndê nadalô pi ŋac sêbala su, nan sêtisac dom. Magoc lau ŋatô, nan wakô dinaŋ oc sêkôm ŋac sêtisac. ⁵ Ŋac sêkôc ŋaclai bu sêkêt ŋandê atu têt lau dinaŋ gitôm ayô 5, magoc ŋac oc sêndic ŋac ndu dom. Ma ŋandê dau gitôm gapiŋgap seŋ lau. ⁶ Têt ndoc dinaŋ lau oc sêtec bu sêmbo tali. Ŋac oc tac whin bu sêmbac ndu, tigeŋ ŋac oc sêmbo tali ma sêhôt ŋandê ŋapan.

⁷ Aô galic wakô dinaŋ sêtôm hosi nan sêmasan tu sêndic siŋ-ŋga. Gên gitôm guluŋ gol sac ŋac si ŋagôlôn, ma ŋac si anŋô gitôm ŋamalac. ⁸ Ŋac si kêclauŋ baliŋ gitôm lauwhê si, ma ŋac si ŋalhô atu gitôm layon si. ⁹ Ma yêc ŋac si ŋabapo aô galic gên ŋanŋa gitôm lautuc ain. Ma têt ndoc ŋac sêhu sêmbo lôlôc, ŋac si ŋamakê ŋakêcsia atu gitôm hosi daésam sêhê kaleta ma sênti bu sêndic siŋ. ¹⁰ Ŋac si ŋanŋuc gitôm gapiŋgap si ŋanŋuc bu sêtin ŋamalac. Ŋaclai atu yêc ŋac si ŋanŋuc, bu sêkêt ŋandê

* **9:1** Ŋaê 'Abis' (Abyss) kêtuc Yom Grik. Suŋ baliŋ dinaŋ ti ŋalau sac si gapocwalô.

têḅ lau gitôm ayô amanḅan. ¹¹ Nac si kin in aḅela sac suḅ baliḅ-ḅga. Yêc Yom †Hibru sêsam in ndê ḅaê bu Abadon, ma yêc Yom Grik sêsam in bu Apolion.† ¹² Nawanpac dinaḅ ti ḅawanpac ḅamata-ḅga. Ma ḅawanpac lu sêyêc dôn sêyêc.

Aḅela ti-6-ḅga yu dahuc

¹³ Têḅ dinaḅ aḅela ti-6-ḅga yu ndê dahuc. Ma aô ganḅô awḅa ḅan sa akêḅ alta gol naḅ kalḅac Anôtô anḅô-ḅga. Napano hale sêyêc alta dau ḅakêcsu hale, ma awḅa dau sa akêḅ napano dau ḅalḅu, ¹⁴ ma ta yom têtḅ aḅela naḅ yu dahuc bocdec bu, “Sa têtḅ aḅela hale naḅ sêsô ḅac dôn ḅêḅbo bu atu Yupretes, naḅ ndi, ma êḅgapwêc ḅac su.” ¹⁵ Muḅ-ḅga Anôtô kêyaliḅ ndoc ḅan sa bu aḅela hale dinaḅ sêndic lau sac ndu, ma ḅac sêḅôn ndoc dau sêḅbo Bu Yupretes. Goc aḅela dau sa gi ma kêḅgapwêc aḅela hale dinaḅ su, bu sêwhê lau nom-ḅga kôc ndi toḅ tō. Ma toḅ ḅan ḅac oc sêndic ḅac ndu, ma toḅ lu sêḅu ḅac siḅ.

¹⁶⁻¹⁷ Têtḅ dinaḅ aô galic ḅêḅ ḅagatu ḅan, lau siḅ-ḅga daêsam kêlêc sêndôc hosi ḅahô. Ma awḅa ḅan sam ḅac si namba asê têtḅ aô, naḅ gitôm 200 milien. Ma aô galic lautuc ḅanḅga sêyêc ḅac ḅabapo. Lautuc dinaḅ ḅadalô kokoc gitôm ya, ma ḅamayan gitôm umbon, ma yanḅan gitôm ḅêḅ ḅandê ḅaê †solpa. Ma aô galic hosi si ḅagôlôn gitôm layon si, ma ya ti yawasu ma solpa sa akêḅ ḅac si whasuḅ. ¹⁸ ḅêḅ tō dinaḅ, ya ti yawahô ma solpa, naḅ sêsa hosi whasuḅ naḅ tôm ḅawanpac atu bu seḅ lau nom-ḅga ḅatô su. Lau toḅ ḅan oc sêḅbac ndu, magoc toḅ lu oc sêḅbo tali. ¹⁹ Hosi dinaḅ sêkôc naḅlai atu yêc ḅac si whasuḅ, ma yêc ḅac si ḅanḅuc whiḅ. Bu ḅac si ḅanḅuc gitôm mboc ḅagôlôn bu seḅ lau ma kôm ḅac sêtisac.

²⁰ Nawanpac tō dinaḅ kôm lau toḅ ḅan sêḅbac ndu. Ma lau ḅatô naḅ sêḅbac ndu dom, naḅ sêlic su, magoc sem si ḅalôm kwi dom. Mba! Nac sêsap ḅac si mêtê sac dôn ḅapan. Nac sem akiḅ ḅalau sac ma anôtôi gwam naḅ sêmasan ḅa gol ti silba ma brons ti hoc ma ḅa a. Gwam honḅ dinaḅ gitôm dom bu sêlic gameḅ me sêḅḅô yom, ma sêḅsêlêḅ dom, tigeḅ lau nom-ḅga sem akiḅ ḅac ḅapan. ²¹ Ma ḅac sêkôm mêtê sac daêsam tôm sic ḅamalac ndu, sêḅec balô, sêkôm mêtê mockaiḅ-ḅga, ma sem kaḅ ḅêḅ. Nac sêlic ḅawanpac dau, magoc sem dau kwi dom, ḅac sêsap si mêtê sac dinaḅ dôn ḅapan.

10

Aḅela kêḅ bapia sauḅ ḅan têtḅ Jon

¹ Têtḅ dinaḅ aô galic aḅela ḅanḅga ḅan sip akêḅ undambê meḅ. In ndê ḅakwê gitôm dao, ma gasuḅ ḅu êḅ ḅan yêc in ḅagôlôn ḅahô-ḅga. In ndê anḅô andô ḅawasi gitôm ac, ma in ḅahi gitôm alḅô ti ya. ² Ma in kôc bapia sauḅ ḅan naḅ kac sa su, yêc in amba. In sip gi ma kêḅ ḅahi gasê-ḅga kalḅac nom, ma ḅahi andô-ḅga kalḅac gwêc. ³ Ma in mbwêc ḅanḅga, gitôm layon ḅan taḅ. Têtḅ ndoc in mbwêc, naḅ aô ganḅô awḅa 7 sêta yom, naḅ ḅakêcsia gitôm wapap gic. ⁴ Aô ganḅô awḅa 7 dinaḅ su, ma bu wato ḅac si yom sip bapia, tigeḅ awḅa ḅan akêḅ undambê sôm têtḅ aô bu, “To yom naḅ am ḅḅô akêḅ awḅa wapap-ḅga 7, naḅ dom. Mba! Kôc dôn ma sêc ahuc yêc am-ḅga.”

† 9:11 Abadon ma Apolion - ḅaê lu dinaḅ ḅahu tigeḅ. Danem kwi bu ‘Ndic Ndu’ me ‘Seḅ su.’

⁵ Goc anjela nanj kalhac nom ti gwêc, nanj tôc inj amba andô-nga pi undambê. ⁶ Inj bu sôm yom ma puc dôj ña Anötö ndê ñaê, dec sôm, “Aô wasôm yom ñandô yêc inj nanj mbo tali ñapanj, nanj anjô-nga, inj nanj kêj undambê ma nom ti gwêc, ma gêj hoj nanj sêmbô gamej dinanj. Dahônj têm danj tiyham dom, ⁷ bu gêj hoj nanj Anötö kêmatinj tidônj munj su, ma yêc sinj dau e mej têtj kwahic dec, nanj oc mej sa tiawê. Têtj bêc nanj anjela ti-7-nga yu dahuc, nanj gêj hoj dinanj oc ñandô sa tôm inj hoc asê gwananj su têtj lau propet nanj sem akin inj.”

⁸ Dinaanj su, goc awha akêj undambê nanj aô ganjô su, nanj sôm yom têtj aô tiyham bocdec bu, “Am sa têtj anjela nanj kalhac nom ma gwêc, nanj ndi, ma kôc bapia nanj kac sa yêc inj amba, nanj su.” ⁹ Bocdinaanj aô gatêj anjela dau ga, ma gandac bapia saunj dinanj. Ma inj sôm têtj aô, “Am kôc su, ma nej. Yêc whamsunj am oc êmsahê ñaganda gitôm lêp. Tigej bapia dau oc kôm am nem ñatac yham dom.” ¹⁰ Aô gakôc bapia saunj dau su yêc inj amba, ma ganj. Yêc whansunj aô kasahê bu ñaganda gitôm lêp, tigej tinambu sip aô ñatac gi ma kôm aô ñatac yham dom. ¹¹ Goc Anötö sôm têtj aô, “Am oc hoc yom asê tiyham gitôm propet, ma sôm yom pi lau daêsam, pi lau titor-titor ma lau awha têtj têtj, ma pi kinj sêwhinj.”

11

Anötö ndê propet lu

¹ Dinaanj su, goc Anötö kêj gakoc baliñ danj têtj aô bu wanem dôhônj gêj. Ma inj sôm têtj aô, “Am ndi, ma nem dôhônj anej lôm dabuj, ma alta nanj kalhac dê. Ma lau nanj sêtoc aô sa ma sêterj mbec têtj aô sêmbô dindê, nanj sê ñac sa. ² Tigej nem dôhônj gamej yêc lôm dabuj ñabatêmdô dom, bu aô gakêj gamej dinanj têtj lau sambuc ti ñac si gamej. Ma ñac oc sênem gôlinj anej malac dabuj, ma sêngwininj anej lau gitôm ayô 42. ³ Magoc aô wakêj ñaclai têtj anej propet lu, dec injlu oc sêsôc ñakwê yeyec ma sêsôm anej yom asê gitôm bêc 1,260.”

⁴ Propet lu dau sêlhac Pômdau, nanj gêm gôlinj nom sambuc, nanj anjô-nga, sêtôm a olib lu, ma sêtôm yakainj lu. ⁵ Lau nanj bu sêkôm injlu ña yom, nanj oc sêmbac ndu ñalêj bocdec. Ya oc sa yêc injlu whasunj ma nej ñac su. ⁶ Ma têtj ndoc sêhoc Anötö ndê yom asê, nanj sêkôc ñaclai bu sêsôm u ndic dom yêc umbonj. Ma sêkôc ñaclai bu sênem bu kwi ti dac, ma bu sêkêj ñawapac tidau-tidau têtj lau nom-nga têtj ndoc bocke nanj injlu atac whinj nanj.

⁷ Têtj injlu si têm sêhoc Anötö ndê yom asê-nga pacndê su, nanj aô galic bu gêj sac danj pi akêj sunj baliñ sac dinanj mej, ma gic sinj têtj injlu. Ma inj ku injlu dulu ma gic injlu ndu. ⁸ Ma injlu si ñamlanj sêyêc ñambwa sêyêc malac atu dau ña-malac lôm. Yêc malac atu dau lau sic injlu si Pômdau ndu pi a gicso dau, ma bocdinaanj lau ñatô sem malac dau ñaê kwi ma sêsam bu Sodom ma Isip. ⁹ Têtj dinanj, lau akêj nom ñagamej hoj, ma akêj lau titor-titor ma awha têtj têtj hoj tahê injlu si ñamlanj gitôm bêc tô ma ñadanjga. Ma ñac sêkêj yao bu lau danj sêjsuhunj injlu dom. ¹⁰ Lau sac nom-nga sêtisambuc bu injlu sêmbac ndu, ma ñac sêkêj gêj ñayham-ñayham têtj dandi ti atac ñayham atu. Ñahu bu munj-nga propet lu dinanj sêkêj ñawapac têtj ñac.

11 Aö galic bu inlu sêyêc boc-dinañ tòm bêc tö ma ñadanga, goc Anötö kên in ndê wayahô tali-nga têt inlu dec sêtisa tiyham ma sêlhac. Ma lau hoñ nañ sêlic, nañ sêtöc dau ñandô. 12 Ma aö gangô Anötö ta yom awha atu têt inlu ma sôm bu sêpi sa sêtêt in sêmen. Goc dao dañ kôc inlu sa sêpi undambê si, ma inlu si ñacyo sêlic. 13 Têt têt dinañ tiyhô atu gêm, ma malac atu dau ñagamen ñatô sêtisac. Gitôm sêwhê malac dau kôc ti gameñ 10, ma gameñ 9 sêyêc ñayham, ma gameñ ti-10-nga tisac. Ma lau 7,000 sêmbac ndu. Gêñ dau kôm lau nañ sêmbô tali, nañ sêtöc dau atu, ma sêtöc Anötö undambê-nga ndê waê ti ñaclai atu sa.

14 Dinañ ti ñawapac tilu-nga, ma titö-nga kèpiñ bu hôc asê.

Dahuc ti-7-nga tañ

15 Têt dinañ añela ti-7-nga yu dahuc, ma aö gangô awha daêsam sêta yom ñanga yêc undambê bocdec bu, “Kwahic dec yac neñ Pômdau lu in ndê Mesaya sem gôliñ nom ñagamen sambuc. Ma gôliñ dau oc pacndê dom.”

16 Ma lau bata 24 nañ sêndöc ñac si pôn yêc Anötö aᅅgô-nga, nañ sêhu dau aᅅgô sip nom, ma sêmpiñ in, 17 ma sêsôm, “O Pômdau Anötö ñaclai Ñadau, am nañ mbo têt ñamata-nga, ma kwahic dec mbo. Yac bu anem danje am bu am gêm gôliñ nom ti am nem ñaclai atu. 18 Lau nom-nga atac ñandê sa, magoc kwahic dec ñac oc sêñsahê am nem atac ñandê. Ndoc meñ su, bu am êmsahê lau nañ sêmbac ndu su. Ma am oc kên ñagêyô ñayham têt lau hoñ nañ sem akiñ am, lau propet ti am nem lau dabuñ, ma têt lau hoñ nañ sêtöc nem ñaê sa, lau tiwaê, ma lau waêmba sêwhiñ. Tigeñ lau nañ sêkôm nom tisac, nañ am oc señ ñac su.”

19 Ñac sêmpiñ Anötö su, goc gatam yêc Anötö ndê lôm dabuñ undambê-nga kac sa, ma aö galic apa Anötö ndê pwac dabuñ-nga yêc lôm dabuñ ñalôm. Ma sickac ti wapap gic, ma aö gangô ñantiñ atu, ma tiyhô gêm ma u gic ñalhuc atu ma ñanga gitôm ais.

12

Awhê dañ, ma Akô

1 Têt dinañ gêt dalô atu dañ hôc asê yêc undambê, ma kôm aö gasö. Aö galic awhê dañ, ma ac kègihi in ahuc gitôm ñakwê. Ayô yêc in gahi ñapu, ma tata 12 sac in ñagôlôn gitôm kiñ si sanem. 2 Awhê dau daê, ma in ndê ndoc kôc balêkoc-nga meñ sa. Tu dinañ-nga dec in kêsahê ñandê atu, ma tañ asê. 3 Ma gêt dalô dañ tiyham hôc asê yêc undambê. Aö galic gêt kokoc atu gitôm akô dañ. In ndê ñagôlôn 7, ma ñapo 10. Ma sanem kiñ-nga 7 sac in ndê ñagôlôn 7. 4 Ma in ndê ñanguc gic tata umbon-nga daêsam sa, ma kèbalip ñac sêsip nom si. Tata toñ lu gacgeñ sêlhac umbon, ma toñ dañ in kèbalip sip nom gi. Goc in gi kalhac awhê dau aᅅgô-nga, ma hôñ bu in kôc balêkoc su, goc in neñ.

5 Ma awhê dau kôc balêkoc ñgac* dañ. In ñgac nañ oc nem gôliñ lau nom-nga hoñ ti ñaclai atu, gitôm in kôc tôc kiñ-nga ain tu êmatôc ñac-nga. Akô tac whiñ bu neñ balêkoc dau, tigeñ gitôm dom. Ñahu bu sêñgaho balêkoc dau su pi undambê gi, bu mbo whiñ Anötö nañ ndöc

* 12:5 Awhê dinañ in ti dôhôn Anötö ndê lau. Ma balê dau Yisu. Ma akô dinañ in ti dôhôn Sadan. In kêsahê bu señ Yisu su magoc gitôm dom. Dec tiñambu in kên kisa Yisu ndê lau, magoc Anötö yob ñac.

pôn atu. ⁶ Ma balê dinda kölhö kêtî gi mbo gameŋ sawa. Anötö kêyalin gameŋ sa gwanan yêc dindê, bu yob awhê dau gitôm bêc 1,260.

⁷ Têŋ dinan aô galic sinj atu yêc undambê. Anötö ndê aŋela ŋamata-ŋga Maikel ti in ndê aŋela sic sinj têtŋ akô, ma akô ti ndê aŋela sac sic sinj ô. ⁸ Magoc akô ndê ŋaclai gitôm dom, dec in ti ndê aŋela sac si mala sêmba undambê-ŋga mba. ⁹ Anötö ndê aŋela sêsoc ŋac su ma sêmbalin ŋac sêsip nom si. In akô akwa dinan, nan dasam in ndê ŋaê bu Sadaŋ me ŋgac yeyec. In êlêmê kêsau lau nom-ŋga ma kêtôm ŋac bu sêkôm mêtê sac.

¹⁰ Têŋ ndoc dinan aô ganŋô awha atu dan yêc undambê, nan sôm, “Kwahic dec Anötö ndê ndoc bu nem gôlinj nom sambuc-ŋga, nan hôc asê su, ma in têtŋ in ndê ŋaclai asê yêc awê. In ndê gwelanj nem lau sin-ŋga kwahic dec ŋandô sa, ma lau hoŋ oc sêlic †Mesaya ndê ŋaclai. Têŋ ŋamata-ŋga Sadaŋ kalhac Anötö anŋô-ŋga têtŋ acsalô ma ôbwêc hoŋ, ma kêtôlinj yom pi yac neŋ asidôwai. Magoc kwahic dec Anötö kêmasuc in su yêc undambê. ¹¹ Dac nan Anötö ndê Domba kêc sinj, nan puc yac neŋ asidôwai dôŋ, ma sêhoc Anötö ndê yom ŋandô asê. Ma tu dinan-ŋga ŋac sêku Sadaŋ dula. Sêlhac ŋanŋa ma sêtôc dau dom bu lau sêndic ŋac ndu. ¹² Bocdinaŋ mac lau undambê-ŋga, atac ŋayham ma atisambuc. Tigenj ŋawapac atu gic mac lau nom ti gwêc-ŋga ŋawaê. Oyaê. Sadaŋ sip têtŋ mac meŋ, ma in tac ŋandê atu andô. Nahu bu in kêyalê bu in ndê têtŋ tiapê su.”

¹³ Têŋ ndoc akô gêlic bu sêsoc in su sip nom gi, nan in gic hu kêbulu awhê nan kôc balêkoc ŋgac nan. ¹⁴ Tigenj Anötö kêŋ ŋamakê lu têtŋ awhê dau gitôm macmponj atu dan ndê, bu hu sa ndi mbo in ndê mala nan Anötö kêyalin sa su yêc gameŋ sawa. Yêc dinan Anötö oc yob in têtŋ yala tô ma ayô 6, bu akô dau kôm in tisac dom. ¹⁵ Têŋ dinan akô kac whasun sa ma guluc bu atu sa bu hêc awhê dau su. ¹⁶ Magoc Anötö gêm awhê dau sa ma kôm nom hôc kôc, e bu nan sa akêtŋ akô whasun nan sip nom ŋalôm gi. ¹⁷ Têŋ dinan akô tac ŋandê têtŋ awhê dau, ma hu in sinj sa gi, bu ndic sinj têtŋ in ndê lau wakuc ŋatô. Nac lau nan danŋa wambu Anötö ndê yomsu ti sêsap Yisu ndê yom ŋandô dôŋ. ¹⁸ M a akô dau gi kalhac kêpinj gwêc ŋadali.

13

Gêŋ sac atu dan pi akêtŋ gwêc ŋalôm meŋ

¹ Ma aô galic gêŋ sac atu dan pi akêtŋ gwêc ŋalôm meŋ. In ndê ŋagôlônŋ 7, ma ŋapo 10, ma sanem 10 sac ŋapo ŋahô tôm gi. Ma aô galic ŋaê sac sambuc 7 sêyêc in ndê ŋagôlônŋ 7 dinan. ² Gêŋ sac dau ŋa-anŋô gitôm pôsip pôm atu ŋaê lepat, ma gahi gitôm bea ndê, ma whasun atu gitôm layon ndê. Ma akô nan kalhac gwêc ŋadali, nan kêŋ ndê ŋaclai ti licwalô têtŋ gêŋ sac dinan, bu nem gôlinj lau sac nem in anŋô. ³ Aô galic gamboc atu yêc gêŋ sac ndê ŋagôlônŋ dan, nan gitôm sic in ndu su, magoc gêŋ dau tisa ma ŋayham sa tiyham. Lau sac nom-ŋga hoŋ nan sêlic gêŋ dau, nan sêhêdaê ma sêŋkuc gêŋ sac dau. ⁴ Ma sêlic bu akô kêŋ in ndê ŋaclai têtŋ gêŋ sac, dec ŋac sêtoc akô sa ma sem akinj in, ma sem akinj gêŋ sac dau whin. Ma sêsôm têtŋ dandi, “Aluê! Gêŋ sac dinan hôc gêlêc gêŋ hoŋ su. Namalac dan gitôm dom bu ndic sinj têtŋ in!”

⁵ Gêñ sac dau kôc ñaclai bu sôm yom toc dau sa-nga ma yom sac-sac gitôm ayô 42. ⁶ Dec gêñ sac dau kac whasun sa bu sôm yom sac s ambuc pi Anötö, ma pi in ndê ñaê, ma pi undambê, ma pi lau nan sêndöc undambê whin. ⁷ Ma in kôc ñaclai bu ndic sin têt Anötö ndê lau dabun ma ku ñac dulu. In kôc ñaclai atu bu nem gölin lau hon, lau akên nom ñagamen hon, ma akên lau titon-titon, ma awha têtñtêt. ⁸ Ma lau nom-nga hon nan si ñaê yêc Buku Tanli-nga dom, nan oc sêtoc gêñ sac sa ma sênem akin in. Anötö ndê Domba yob Buku Tanli-nga dau. In Domba nan nom dindéc mbasi en, ma Anötö kâyalin in sa ma kâyalê bu tinambu, lau oc sêndic in ndu.

⁹ Asa ndê dangasun bu yêc, nan ngô yom dindéc. ¹⁰ Yomandô! Nawayac daésam oc sêhóc asê. Lau ñatô sic ñawaê bu sêndöc gapocwalô, ma ñatô oc sêndic ñac ndu ña bien balin. Bocdinar mac lau dabun, alhac ñannga ma ahu nem akên whin sin dom.

Gêñ sac tilu-nga pi sa akên nom ñalôm

¹¹ Têt dinan aô galic gêñ sac dan tiyham pi sa akên nom ñalôm men. In ndê ñapo saun lu, gitôm domba ñatu dan ndê. Magoc in ndê awha atu gitôm layon ndê. ¹² Gêñ sac ñamata-nga nan sic in pi ñagôlôn magoc ñayham sa tiyham, nan kên ndê ñaclai atu têt gêñ sac tilu-nga dinan, dec in gêm gölin gêm in anğô, ma kégilî lau nom-nga hon bu sênem akin gêñ sac ñamata-nga dinan. ¹³ Ma gêñ sac tilu-nga kôm gêñ dalô atu-tu. In sôm, ma ya sip akên undambê men, ma lau hon sêlic. ¹⁴ In kôc ñaclai bu kôm gêñ dalô nem gêñ sac ñamata-nga anğô, gêñ sac nan sic in ña bien balin, magoc mbo tali. Bocdinar in kôm gêñ dalô ma kêsau lau nom-nga nan sêkên whin Yisu dom, ma kên yatu têt ñac bu sêmasan gêñ sac ñamata-nga ndê ñagatu. ¹⁵ Ma in kôc ñaclai bu yu wayahô sôc gêñ ñagatu, dec gêñ dau sôm yom asê. Ma lau nan sem akin gêñ ñagatu dom, dec in gic ñac ndu. ¹⁶ In kac lau hon ma sôm ñannga bu sêkôc ñadalô dan pi ñac si amba andô-nga me pi ñac si sêcbala. Lau tiwaê ma lau waêmbe, lau ti lêlôm ma lau ñalôm sawa, lau nan sem akin ñadaui ti lau nan sêmbo ñambwa, lau hon in kac ñac bu sêkôc ñadalô dinan. ¹⁷ Ma in gic yao bu asa nan kôc ñadalô dom, nan gitôm dom bu nemlhi gêñ, ma gitôm dom bu kên gêñ têt lau bu sênemlhi. Ma ñadalô dau dinan, in gêñ sac ñamata-nga ndê ñaê me ñaê ñanamba.

¹⁸ Gêñ sac ñanamba dau ñahu yêc sin dau. Asa nan ñamalac ti gauc atu, nan êñsahê bu kip namba dau ñahu sa. Namba dau in ñamalac dan ndê namba, ma in ndê namba 666.

14

Jon gêlic Anötö ndê Domba ti in ndê lau

¹ Tinambu aô galic Anötö ndê Domba kalhac Lôc †Sayon. Ma lau 144,000 nan inlu damba si ñaê kalhac ñac si sêcbala, nan sêlhac sêwhin in. ² Ma aô ganğô awha dan sa akên undambê. Awaha dau gitôm bu hêc ñakêcsia, ma gitôm wapap nan gic atu, ma gitôm hap nan lau wê-nga sic. ³ Lau 144,000 dinan sêlhac pôn atu, ti anjela atu hale ma lau bata 24 si anğô-nga, ma sem wê wakuc dan. Anötö gêm lau dinan si yêc ñamalac nom-nga hon ñalôm, ma ñac tawasê sênjalê wê dau. ⁴ Nac lau dinan sem dabun dau

ņapep, ma mêtê sac naņ kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö aņgô-ņga,* naņ sêkôm daņ dom. Gameņ bocke naņ Anötö ndê Domba bu ndi, naņ ñac sêņkuc iņ. Domba dau gêmli ñac su yêc ñamalac nom-ņga, ma kêņ ñac sêlhac iņlu Anötö aņgô-ņga gitôm gêņ ñandô mbêc. ⁵ Ñac sêsôm yom tasan daņ dom, ma ñac si giso mbasi.

Aņela tō si yom

⁶ Aō tanhê gameņ tiyham ma galic aņela daņ hu mbo umbon, naņ kôc ñawaê ñayham bu hoc asê têņ lau yêc nom ñagameņ hoņ, ma têņ lau titon-titon ma awha têtêņ hoņ. Ñawaê ñayham dau oc yêc aņaņ, ma oc pacndê dom. ⁷ Iņ sôm ña awha atu, “Atoc Anötö sa ma anem akiņ iņ, bu iņ kêņ undambê ti nom, ma gwêc ti bubata hoņ. Ma kwahic dec iņ ndê ndoc êmatôc lau-ņga meņ sa su. Bocdinaņ atôc iņ, ma apo iņ ndê waê sa.”

⁸ Dinaņ su, ma aņela tilu-ņga meņ ma sôm, “Malac atu Babilon† tisac su. Aņgô su naņ! Babilon tisac sambuc. Iņ hu Anötö siņ ma kôm mêtê sac, ma hê lau daêsam sêsa iņ ndê lêņ sac sêņkuc iņ, e ñac si gauc timboloc tôm lau naņ sênôm wain ma kêņiņ ñac.”

⁹ Ma aō galic aņela titô-ņga meņ kêkuc aņela lu dinaņ, ma iņ sôm ña awha atu, “Mac lau hoņ naņ atoc gêņ sac ma iņ ndê ñagatu sa, ma akôc iņ ndê ñadalô pi nem sêmbalam me amam, naņ aņgô. ¹⁰ Mac oc aņsahê Anötö ndê atac ñandê. Yomandô! Iņ ndê atac ñandê atu gitôm wain ñaņa naņ iņ kêc sip laclhu bu mac anôm. Mac oc alhac Anötö ndê Domba ma aņela dabuņ aņgô-ņga, ma atap nem ñagêyô sac sa. Gêņ ñandê solpa ma ya oc kêņ ñandê atu têņ mac. ¹¹ Y omandô! Lau hoņ naņ sem akiņ gêņ sac me iņ ndê ñagatu, ma sêkôc iņ ndê ñaê ñanamba pi ñac si ñamlic, naņ oc sêtap ñawapac atu dinaņ sa. Gameņ naņ ñac sêmbo, naņ yawasu oc pi ñaņa, ma oc pacndê dom. Ñac oc sêņsahê ñandê atu dau tôm acsalô ti ôbwêc hoņ, ma ñac oc sêņwhaņ dau dom.”

¹² Yom dec kêņ puc mac lau naņ daņam wambu Anötö ndê yomsu ma akêņ whiņ Yisu. Alhac ñaņa, ma ahu nem akêņ whiņ siņ dom!

¹³ Dinaņ su, goc aō gangô awha daņ sa akêņ undambê, naņ sôm têņ aō bu, “To yom bocdindec. Têņ kwahic dec ma ndi, lau hoņ naņ sêsap si sêkêņ whiņ Pômdau dôn e sêmbac ndu, naņ oc sêtap Anötö ndê mwasin atu sa.” Ma Ñalau Dabuņ sôm, “Yomandô! Ñac oc sêņwhaņ dau yêc gwelen naņ sêlhac ñaņa ma sêkôm. Ma ñac si gwelen ña-ñandô oc êņkuc ñac pi undambê ndi.”

Anötö ndê aņela sic gêņ ñandô nom-ņga sa

¹⁴ Têņ dinaņ aō galic dao sêsêp daņ, ma ñamalac daņ gitôm Ñamalac ndê Atu ndôc dao ñahô. Sanem gol daņ sac iņ ñagôlôn, ma iņ kôc bien mbwê-alô ma ñamata sac andô. ¹⁵ Ma aņela daņ sa akêņ Anötö ndê lôm dabuņ, ma ta yom awha atu têņ iņ naņ ndôc dao ñahô bocdec bu, “Kwahic dec ôm nom-ņga ñandô sa, ma gêņ hoņ tilôwê su. Bocdinaņ dec kôc nem bien sa ndi, ma ndic gêņ ñandô sa pitigen.” ¹⁶ Dec iņ naņ ndôc dao ñahô,

* **14:4** Jon to yom ma sôm bu lau dau sêyêc sêwhiņ lauwhê dom, dec sêmbo ñawasi yêc Anötö aņgô-ņga. Magoc lau tiguaç daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôn mêtê sac tidau-tidau naņ kôm ñamalac ñadômbwi sa yêc Anötö aņgô-ņga. Awhê lu ñgac naņ sem dau su, naņ bu sêyêc sêwhiņ dau, dec Anötö oc lic sac dom. † **14:8** Tiņambu Jon to yom pi malac atu Babilon, ma gêm dôhôn iņ pi awhê mockaiņ-ņga daņ. Asam yêc Rev 17-19, ma alic footnote yêc Rev 17:1.

nañ sip têtj nom gi, ma tim gêtj ñandô nom-nga ña in ndê bien dinañ, goc gic hoñ sa sêpitigenj.

¹⁷ Ma añela dañ tiyham sa akêtj lôm dabuñ undambê-nga meñ, nañ kôc bien mbwê-alô dañ ñamata sac andô. ¹⁸ Ma añela dañ tiyham nañ job ya yêc Anötô ndê alta, nañ sa meñ, ma mbwêc awha atu têtj añela nañ hóc bien ñamata bu, “Kôc nem bien, ma sôc ôm wain-nga nañ yêc nom, nañ ndi, ma ndic wain ñandô sa. Bu wain ñandô kwahic dec ñalôwê sa su.”

¹⁹ Dec añela dau sip nom gi ma tim wain ñandô nom-nga ña in ndê bien. Ma in gic sa pi gameñ sênem kinj wain ñakwi-nga. Gêtj dinañ ti dôhônj Anötô ndê atac ñandê pi lau sac nom-nga. ²⁰ Ma aô galic bu sem kinj wain ñandô nom-nga dinañ yêc malac atu ñamakê. Ma dac atu sa meñ, ma hêc sa ñasawa baliñ gitôm 300 kilometa, ma suñ ñagaponj atu. Ñagaponj dau, hosi dañ bu lom, dec oc meñ têtj inj tókwa.

15

Añela 7 ma ñawapac 7

¹ Dinañ su, ma aô galic gêtj dalô atu dañ tiyham yêc undambê, dec gasô ñandô. Añela 7 sêkôc ñawapac atu 7 bu sêkêtj pi lau sac nom-nga, nañ ti ñawapac ñambu-nga nañ Anötô oc kêtj. Bu ñawapac 7 dinañ oc ndic dabinj in ndê atac ñandê pi lau nom-nga e nom ñatêm pacndê. ² Ma aô galic gêtj dañ gitôm gwêc nañ ñawa gitôm glas, ma ya yêc ñalôm. Ma lau nañ sêku gêtj sac atu d ulu, nañ sêlhac gwêc dau ñamakê. Ñac lau nañ sêtec bu sênem akinj gêtj sac dau me sêtoc in ndê ñagatu sa, ma sêkôc in ndê ñaê ñanamba dom, ma ñalêtj dau dec sêku inj dulu. Ñac sêkôc gêtj wê-nga ñaê hap nañ Anötô dau kêtj têtj ñac. ³ Ma ñac sem Anötô ndê ñgac akinj Moses ndê wê ma Anötô ndê Domba ndê wê. Ñac sem bocdec, “O Pômdau Anötô Ñanğa. Am kôm gêtj atu-tu ti gêtj ñayham daêsam. O Kinj atu, nañ gêm gôlinj nem lau tôm têm hoñ, am nem lêtj inj lêtj ñandô ma gitêtj enj. ⁴ O Pômdau, am tigerj dabuñ. Bocdinañ solop bu lau hoñ sêtoc am, ma sêtoc am nem waêm sa. Lau akêtj gameñ hoñ oc sêmeñ ma sênem akinj am, bu kwahic dec sêlic yêc awê bu am kôm gêtj hoñ ñalêtj gitêtj enj.”

⁵ Dinañ su, ma aô galic lau Israel-nga si t̄bac dabuñ ñagatam kac sa yêc undambê. Bac dau ti lau Israel-nga si lôm dabuñ yêc gameñ sawa, nañ sêkêtj Anötô ndê yomsu yêc ñalôm. ⁶ Ma añela 7 sêsa akêtj lôm dabuñ dau sêmeñ, ma sêkôc ñawapac atu 7. Ñac sêsôc ñakwê ñawasi sêsêp, ma sêkic po gol kêtgihi ñac ñabapo. ⁷ Ma añela atu hale si dañ kôc sùc 7 nañ sêmasañ ña gol, ma kêtj têtj añela 7 dinañ. Anötô nañ mbo tali ñapanj, nañ kêtj ñawapac tidau-tidau nañ t̄oc in ndê atac ñandê asê, nañ sip sùc 7 dinañ e meñhu. ⁸ Têtj dinañ yawasu atu nañ meñ akêtj Anötô ndê ñawasi ti licwalô, nañ gêm lôm dabuñ ñalôm ahuc. Ma tu dinañ-nga gitôm dom bu lau dañ sêsôc lôm dabuñ sêndi e añela 7 sêndic dabinj si gwelêñ sêkêtj ñawapac 7-nga dinañ pacndê.

16

Sùc ñawapac-nga 7

¹ Têḅ dinarḅ aõ gaḅḅô awḅa atu daḅ yêc lôḅm dabuḅ ta yom têtḅ aḅla 7 dinarḅ bocdec bu, “Andi, ma ḅawapac tôc Anötô ndê atac ḅandê asê-ḅga narḅ yêc mac nem sûc, narḅ atac sa sip nom ndi.”

² Dec aḅla ḅamata-ḅga tisa ma pô iḅ ndê sûc tuc, ma kêtḅ ḅawapac daḅ sip nom gi. Ma lau narḅ sêkôc gêtḅ sac ndê ḅadalô ma sêpônḅ haduc têtḅ iḅ ndê ḅagatu, narḅ gamboc andô gêm ḅac ahuc ma sêḅsahê ḅandê atu.

³ Goc aḅla tilu-ḅga pô iḅ ndê sûc tuc sip gwêc, ma gwêc gêm dau kwi ti dac yeyec gitôm ḅgac batê daḅ ndê dac. Ma gêtḅ tali gwêc-ḅga hoḅ sêḅbac ndu.

⁴ Aḅla titô-ḅga pô iḅ ndê sûc tuc sip bu ti bubata, dec sêti dac. ⁵ Ma aõ gaḅḅô aḅla narḅ yob bu, narḅ sôm, “O Pôḅdau dabuḅ ḅandô, am narḅ mbo têtḅ ḅamata-ḅga, ma kwahic dec mbo. Am kêmatoḅ lau, ma kêtḅ ḅagêyô têtḅ ḅac ḅalêḅ gitêtḅ. ⁶ ḅahu bu lau dinarḅ sêkêc am nem lau propet ti lau dabuḅ si dac siḅ. Ma kwahic dec am kêtḅ dac têtḅ ḅac sêḅôm. ḅagêyô dau gic ḅac ḅawaê solop.” ⁷ Iḅ sôm yom dinarḅ su, goc aõ gaḅḅô awḅa daḅ sa akêtḅ alta, narḅ ô yom ma sôm, “Aêc, Pôḅdau Anötô ḅaclai ḅadau. Am kêkuc yom ḅandô ma kêmatoḅ lau, ma kêtḅ ḅagêyô solop têtḅ ḅac.”

⁸ Têtḅ dinarḅ aḅla tihale-ḅga pô iḅ ndê sûc tuc pi ac, dec ac pec lau nom-ḅga gitôm ya gêtḅ ḅac. ⁹ ḅac sêḅsahê ḅandê atu ma sêtisac ḅandô. Magoc ḅac si ḅalôm ḅadandi ma ḅac sem dau kwi dom, ma sêtoc Anötô narḅ kêtḅ ḅawapac dau têtḅ ḅac, narḅ sa dom. Mba! ḅac sêsôm yom sac sambuc pi iḅ ndê ḅaê.

¹⁰⁻¹¹ Goc aḅla ti-5-ḅga pô iḅ ndê sûc tuc pi gêtḅ sac ndê pôḅḅ atu, ma gamenḅ hoḅ narḅ gêtḅ sac gêm gôliḅ, narḅ ḅasec sa. Gamboc sac daêsam sem lau sac nom-ḅga ahuc, ma sêḅsahê ḅandê atu e kôm ḅac sêsenḅ êḅbala. Magoc ḅac sem dau kwi ma sêhu si mêtê sac siḅ dom. Sêsôm yom sac-sac pi Anötô undambê-ḅga bu iḅ kêtḅ ḅawapac dinarḅ têtḅ ḅac.

¹² Ma aḅla ti-6-ḅga pô iḅ ndê sûc tuc sip bu atu Yupretes, dec bu dau pa. Bocdinarḅ kiḅ narḅ sêḅenḅ akêtḅ gamenḅ ac pi-ḅga, narḅ si senḅ yêc bu sêlom bu dau. ¹³ Ma aõ galic ḅalau sac tô, narḅ sêtôm pocwê. Daḅ sa akêtḅ akô whasuḅ, ma daḅ sa akêtḅ gêtḅ sac whasuḅ. Ma ḅalau sac titô-ḅga sa akêtḅ propet tasanḅ* whasuḅ. ¹⁴ Sadaḅ ndê ḅalau sac tô dinarḅ sêkôm gêtḅ dalô atu-tu. Ma sêsa si bu sêḅdic kiḅ nom-ḅga hoḅ sa, bu sêḅdic siḅ têtḅ têm Anötô ḅaclai ḅadau ndê bêc atu hôc asê. ¹⁵⁻¹⁶ Ma ḅac sic kiḅ hoḅ sa sêḅḅo gamenḅ narḅ yêc Yom Hibru sêsam bu Amagedon.

Pôḅdau sôm yom bocdec, “Ayob daôm ḅapeḅ! Aõ wakêtḅ puc pi ndoc wamenḅ-ḅga dom, aõ wamenḅ gitôm ḅgac kaḅ. Mac lau narḅ anem ali ma amasaj daôm ḅapeḅ ambo, mac oc atac ḅayham tu atap Anötô ndê mwasiḅ sa-ḅga. Tigenḅ lau narḅ sêḅamasajḅ dau dom têtḅ bêc aõ wambu wamenḅ, narḅ ḅac oc maya dau atu, gitôm lau narḅ sêḅḅo ḅamlic ḅambwa.”

¹⁷ Têtḅ dinarḅ aḅla ti-7-ḅga pô iḅ ndê sûc tuc pi umbonḅ. Ma awḅa atu daḅ akêtḅ pôḅḅ atu yêc lôḅm dabuḅ ta yom ma sôm, “Gêtḅ hoḅ pacndê su!”

¹⁸ Ma sickac ti wapap gic ti ḅakêcsia atu, ma tiyhô gêm. Tiyhô dau atu andô. Têtḅ lau ḅamata-ḅga si têm e meḅ têtḅ kwahic dec, tiyhô daḅ gêm atu gitôm iḅ dinarḅ dom. ¹⁹ Anötô gauc gêm malac atu Babilon ndê lau si mêtê sac, dec kêmatoḅ ḅac gitôm iḅ kêtḅ iḅ ndê tac ḅandê atu sip laclhu daḅ ma

* **16:13** Jon sam gêtḅ sac tilu-ḅga narḅ sa akêtḅ nom ḅalôm (Rev 13:11-18) bu propet tasanḅ. ḅahu bu iḅ kôm gêtḅ dalô atu-tu bu êḅsau lau nom-ḅga. Alic Rev 19:20.

kêñ têtj ñac bu sênôm. Ma tu dinañ-nga tiyhô atu dau gêm e gic malac atu Babilon kôc gi toñ tō. Ma lau nom-nga si malac hoñ sêtisac bocdinañ. ²⁰ Ma nduc ti lôc hoñ sinja. ²¹ Ma u ñalhuc ñanja gitôm hoc ais sip meñ tuc lau. Ais dinañ atu sac ma ñadehe gitôm 40 kilogram tôm gi. Gêtj dau kêñ ñawapac atu têtj lau nom-nga, ma sêsôm yom sac sambuc pi Anötö.

17

Awhê mockaiñ-nga ma gêtj sac

¹ Ma añela nañ sêkôc sùc 7, nañ si danj têtj aö meñ ma sôm, “Mweñ ma lic! Ñagêyô nañ Anötö oc kêñ têtj lauwhê mockaiñ-nga hoñ ñadinda,* nañ ndôc gameñ nañ bu daêsam sêpoc, n añ aö bu watôc têtj am. ² Kinj nom-nga daêsam sêtêtj awhê mockaiñ-nga dinañ si, ma sêkôm mêtê mockaiñ-nga sêwhiñ inj. Ma lau nom-nga sêñkuc inj ndê mêtê sac sêwhiñ, e ñac si gauc timboloc gitôm lau nañ sênôm wain ñanja ma kêninj ñac.”

³ Têtj dinañ Ñalau Dabuñ kôm aö gatuj kaiñ danj sa, ma añela dau kôc aö gasa gameñ sawa ga. Ma yêc dindê aö galic awhê danj ndôc gêtj sac kokoc ñahô. Gêtj sac dinañ ndê ñagôlônj 7, ma ñapo 10, ma aö galic ñaê sac-sac gêm inj ñamlic sambuc ahuc. ⁴ Awhê dau sôc ñakwê ñayham dadalô kokoc ma ñamayan. Ma inj kэгôlônj dau ña gol, ma hoc ñayham, ma ña gêtj ñawasi gwêc-nga nañ sêsam bu pearl. Sùc gol danj yêc inj amba, ma inj ndê mêtê sac ti mêtê ñadômbwi atu nañ inj kôm, nañ sip sùc dau ñalôm e meñhu. ⁵ Ma inj ndê ñaê nañ ñahu yêc sinj dau, nañ sêto pi inj sêbala bocdec bu:

Malac atu Babilon.

Lauwhê mockaiñ-nga ma mêtê ñadômbwi nom-nga hoñ Ñadinda.

⁶ Inj awhê nañ kэгilí lau nom-nga bu sêndic Anötö ndê lau dabuñ nañ sêhoc yom asê pi Yisu, nañ ndu. Ma aö galic bu dac nañ sêkêc sinj, nañ kôm awhê dinañ ndê gauc tisac, gitôm inj nôm wain ñanja. Aö galic inj ma gasô ñandô.

⁷ Goc añela ndac aö bocdec bu, “Bocke dec am sô? Kêñ danjam aö, dec oc wawhê gêtj sac ti ñagôlônj 7 ma ñapo 10, ma awhê nañ ndôc gêtj sac dau ñahô, nañ ñahu sa têtj am. ⁸ Gêtj sac dinañ inj mbo muñ-nga, magoc kwahic dec inj añgô mba. Ma tiñambu inj oc pi sa akêñ sunj baliñ sac ma Anötö oc señ inj su ñinja gacgeñ. Ma lau nom-nga oc sêhêdaê ñandô têtj têtj sêlic gêtj sac dau. Ñahu bu ñamata-nga gêtj sac dau mbo, ma kwahic dec añgô mba, tigeñ tiñambu oc mbu meñ tiyham. Anötö kêyalê lau sac nom-nga dinañ gwanaj su, têtj ndoc inj kêñ undambê ti nom, dec inj to ñac si ñaê sip Buku Tanji-nga dom.

⁹ “Lau nañ sêkôc gauc ñapep, nañ oc sêñyalê gêtj dau ñahu. Gêtj sac ndê ñagôlônj 7 sem dôhônj lôc 7 nañ awhê dau ndôc. ¹⁰ Ma sem dôhônj kinj 7 whiñ. Kinj amañdanj si ndoc pacndê su, ma kwahic dec kinj ti-6-nga gêm

* **17:1** Yêc 17:5 Jon whê sa bu yom nañ inj to pi lauwhê mockaiñ-nga ñadinda, nañ hêganônj malac Babilon, ma Rev 18:1-24 tóç ñalêñ nañ Anötö oc kêñ ñagêyô têtj inj, nañ asê. Lau ñatô gauc gêm bu inj to yom dau pi malac Rom. Ma lau ñatô sêñyalê bu yom dau gitôm yom gôlinj danj, ma hêganônj lau hoñ nañ sêtec bu sêsôc Anötö ñapu ma sêkêñ kisa inj ndê lau, tôm lau Babilon-nga sêkôm têtj lau Israel-nga muñ su. Mêtê mockaiñ-nga ti dôhônj pi mêtê sac nañ lau kaiñ dinañ sêkôm (alic Ais 23:16-17; ma Nah 3:4). Jon sôm bu awhê mockaiñ-nga ndôc kèpiñ bu daêsam, tôm malac Babilon dau (Jer 51:13).

gôlinj mbo, ma kinj ti-7-nga ndê ndoc yêc dônj yêc. Tinjambu kinj dau oc menj, magoc inj oc nem gôlinj njasawa balinj dom. ¹¹ Ma gênj sac nanj munj-nga mbo, ma kwahic dec angô mba, nanj oc ti kinj ti-8-nga. Inj oc mbo whinj kinj 7 si tonj, magoc inj gic waê bu Pômdau oc senj inj su ninga. ¹² Ma nâpo 10 nanj am gêlic, nanj sêti dôhônj kinj 10 nanj si ndoc sênem gôlinj-nga yêc dônj yêc. Tigenj tênj ndoc gênj sac mbu menj bu nem gôlinj, nanj kinj 10 dinanj oc sênem gôlinj sêwhinj inj. Magoc nâc si ndoc dau oc apê enj. ¹³ Nâc honj oc sêpinj dau dônj, ma sêkênj nâc si nâclai tênj gênj sac ma sêsôc inj nâpu. ¹⁴ Ma nâc oc sêndic sinj tênj Anötö ndê Domba ti inj ndê lau. Tigenj Domba dau oc ku nâc dulu. Nâhu bu Anötö ndê Domba inj kinj honj si Kinj, ma inj pômdau honj si Pômdau. Ma inj ndê lau oc sêlhac sêwhinj inj. Nâc lau nanj inj kêyalinj nâc sa sêti inj ndê, ma kêgalêm nâc sa, ma sêsap si sêkênj whinj inj dônj nâpanj.”

¹⁵ Ma anjela dau gic têku yom ma sôm tênj aö, “Am gêlic bu daêsam nanj awhê mockainj-nga ndôc. Bu dinanj sem dôhônj lau titorj-titorj ma lau awha têtjêtj, ma lau akênj nom nâgamenj honj. ¹⁶ Ma am gêlic gênj sac ti inj ndê nâpo 10 nanj sêti dôhônj kinj sac 10 dinanj. Nâc oc sêkênj kisa awhê mockainj-nga dau, ma sêkôm inj tisac. Nâc oc sêkôc inj ndê nâkwê su, sênenj inj ndê nâmsôm, ma sêkênj ya nenj inj su. ¹⁷ Nâc oc sêkôm bocdinanj, nâhu bu Anötö dau kênj gauc sip nâc si nâlôm bu sêkênj si nâclai tênj gênj sac ma sêsôc inj nâpu, ma sêkênj kisa awhê mockainj-nga. Anötö k êyalinj nâgêyô dinanj sa gwananj su, ma kinj sac dinanj oc sêkôm inj ndê yom nândô sa. ¹⁸ Awhê mockainj-nga nanj am gêlic su, inj ti dôhônj malac atu nanj kinj nom-nga honj s êsôc inj ndê nâgôlinj sac-nga nâpu.”

18

Babilon tisac

¹ Dinanj su, ma aö galic anjela danj tiyham sip akênj undambê menj. Inj ndê nâclai atu, ma inj ndê nâwê ti nâwasi atu pô nom. ² Ma inj mbwêc awha atu, “Malac atu Babilon tisac su. Aêc, tisac su ma tigasanj. Kwahic dec lau danj oc sêndôc malac dau tiyham dom, ma oc ti nâlau sac si gamenj, ma mbac nanj senj gênj nâsu, nanj si gamenj. ³ Malac dau tisac, nâhu bu inj wê lau nom-nga sêsa senj sac-nga gitôm awhê mockainj-nga danj. Kinj nom-nga sêkôm mêtê sac sêwhinj inj, ma lau nom-nga bocdinanj. Nâc sênjkuc inj ndê mêtê sac e nâc si gauc timboloc tôm lau nanj sênom wain ma kênjinj nâc. Ma lau sêtidulu gênj-nga sêtap awa atu sa tu inj ndê mêtê êmwasinj dau nâ gênj nâyham-nâyham-nga.”

⁴ Ma aö ganjô awha danj tiyham akênj undambê nanj sôm yom bocdec, “O anej lau. Angô! Alhò su yêc malac dinanj ma ambo awê, mboe mac anjuc inj ndê mêtê sac ma atap nâwapac atu sa tôm inj dau. ⁵ Alhò su, nâhu bu inj ndê sac pi e gi sunj undambê sa, ma Anötö gauc gêm mêtê sac honj dinanj. ⁶ Kwahic dec sac nanj malac dau kôm tênj lau, nanj oc sêo tidim lu mbu tênj inj. Inj oc ênjahê nâwapac atu, nanj hôc gêlêc nâwapac nanj inj kênj tênj lau, nanj su. Oc nditôm inj nôm gênj yêc dau ndê lacihu nâwapac-nga nanj inj kênj tênj lau sênom. ⁷ Tênj nâmata-nga inj toc dau sa, ma kêmwasinj dau nâ gênj nâyham-nâyham. Tigenj kwahic dec inj oc ênjahê nâwapac ti nândê atu ô gênj nâyham dinanj su. Tôm nâsawa balinj lec inj sôm yom pi dau bocdec bu, ‘Aö gambo gatôm kwin, ma oc wambo nâyham enj. Watanj

danġibo gitôm awê sawa danġ dom.’⁸ Tu dinaŋ-ŋga, yêc bêc tigeŋ ŋalôm, ŋawapac daêsam oc nem inġ ahuc. Inġ ndê lau oc sêpônġa gêŋ danaŋ-ŋga, daêsam oc sêmbac ndu ma daêsam oc sêtaŋ danġibo, ma Pômġau Anôtô oc kêŋ ya neŋ inġ su. Anôtô inġ Ŋaclai Ŋadau, ma inġ oc êmatôc inġ, ma kêŋ ŋawapac hoŋ dinaŋ têŋ inġ.

⁹ “Ma kinġ nom-ŋga naŋ sêkôm mêtê sac sêwhinġ inġ, ma sêpo dau sa ŋa inġ ndê gêŋ ŋayham-ŋayham, naŋ oc sêlic yawasu atu naŋ sa akêŋ inġ. Ma ŋac oc sêtaŋ atu pi inġ. ¹⁰ Ŋandê naŋ inġ hôc, naŋ oc kôm ŋac sêtôc dau atu, ma ŋac oc sêlhac ahê ma sêtaŋ bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê! O malac atu Babilon. Muŋ-ŋga am malac ti ŋaclai atu! Tigeŋ acgatu ŋasawa tigeŋ lec am tisac, ma gacgeŋ ġinam su!’

¹¹ “Ma lau sêtidulu gêŋ-ŋga bocdinaŋ. Ŋac hoŋ oc sêtaŋ atu tu inġ-ŋga. Ŋahu bu inġ ġinġa su, ma lau mba bu sênemlhi ŋac si wapa tiyham. ¹² Muŋ-ŋga lau Babilon-ŋga semlhi ŋac si gêŋ kainġ gitôm gol, silba, ma ŧhoc ŋayham-ŋayham, pearl, ma po ŋawasi ti ŋadalô ŋayham-ŋayham. Ma semlhi a ŋayham tidau-tidau, ma gêŋ daêsam naŋ lau sêmasaŋ ŋa a ŋayham-ŋayham, ma ŋa elepan ŋapo ti ain, brons, ma hoc ŋawasi. ¹³ M a semlhi gêŋ naŋ dakêŋ sip gêŋ danaŋ-ŋga gitôm msê, ma semlhi a ŋakwi ti gêŋ ŋamalu ŋayham ŋaôli atu-tu, wain, olib ŋakwi, bolom ma plawa. Ma semlhi makao, domba, hosi, ma kaleta. Ma semlhi lau ŋatô tu bu sêti ŋac si lau akinġ ŋambwa-ŋga.

¹⁴ “B ocġinaŋ lau wapa-ŋga dinaŋ oc sêsôm, ‘Gêŋ ŋayham-ŋayham hoŋ naŋ am tac whinġ, naŋ kwahic dec ġinġa su. Am nem mone ti ŋawasi hoŋ pacndê sambuc.’ ¹⁵ Lau naŋ sêtidulu gêŋ dau ma sêtap mone daêsam sa yêc Babilon, naŋ oc sêlhac ahê ti sêtôc dau atu, ma sêhu danġibo atu asê ti sêtaŋ. ¹⁶ M a ŋac oc sêmbwêc, ‘Oyaê, Oyaê, malac atu! Ŋamata-ŋga am nem lau sêsôc ŋakwê ŋayham gitôm kinġ si. Ma g ol ti pearl ma hoc ŋayham-ŋayham daêsam ti nem ġôlônġ atu. ¹⁷ Tigeŋ acgatu ŋasawa tigeŋ ma gêŋ ŋayham hoŋ dinaŋ sinġa su.’

“Ma lau naŋ sem ġôlinġ waŋ atu gwêc-ŋga, ma lau naŋ sêkôm gwelenġ sêmbo waŋ, ma lau naŋ sêpi waŋ sêsôc sêsa tu sêtap awa sa-ŋga, naŋ hoŋ oc sêlhac ahê ma tahê. ¹⁸ Têŋ ndoc sêlic yawasu atu naŋ pi akêŋ malac dau, naŋ ŋac oc sêsôm, ‘Malac danġ hôc ġêlêc malac atu dinaŋ su dom. Yomandô!’ ¹⁹ Ŋac si ŋalôm oc ŋawapac atu e sêkêŋ kop pi ŋac ŋagôlônġ. Ma ŋac oc sêtaŋ atu ti sêmbwêc bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê, malac atu! Ŋamata-ŋga inġ malac ti lêlôm. Ma waŋ ŋadau hoŋ naŋ sêkôc wapa sêsôc sêsa ŋapaŋ, naŋ sêtap mone atu sa yêc inġ. Magoc acgatu ŋasawa tigeŋ lec ma inġ ġinġa su.’”

²⁰ Ma aô ġangô awha danġ sôm yom bocdec bu, “Mac lau undambê-ŋga hoŋ atac ŋayham atu! Anôtô ndê lau ŧaposel, ti lau propet, ma lau dabuŋ ŋatô, mac hoŋ atisambuc! Kwahic dec Anôtô kêŋ ŋagêyô têŋ malac atu Babilon, ô mêtê sac naŋ Babilon kôm têŋ mac.”

²¹ Têŋ dinaŋ aŋela ŋaŋga danġ hôc hoc atu danġ sa, ġoc tuc sip gwêc ġi, ma sôm, “Ŋalêŋ tigeŋ Anôtô oc tôc inġ ndê ŋaclai asê ma seŋ malac atu Babilon su. ²² Lau danġ oc sêmbo malac dau ŋalôm tiyham dom. Oc tôm dom bu danġô lau wê-ŋga sêyu ġasuc me dahuc ma sêndic hap tiyham. Ma lau naŋ sêkôm gwelenġ tidau-tidau me lau naŋ sêmasaŋ bolom, naŋ si danġ oc sêmbo tiyham dom. ²³ Lam danġ oc ŋawê sa dom, ma lauwhê ti ŋġac oc sênem dau tiyham dom. Muŋ-ŋga lau Babilon-ŋga naŋ sêtidulu

gêñ, nañ sêti lau tiwaê nom-nga. Ma Babilon ndê mêtê sac gic wasu lau hoñ e ñac si gauc kêñsôn ma wê ñac sêsa señ sac-nga. ²⁴ Ma yêc malac dau, lau sêkêc Anötö ndê lau propet ti ndê lau dabuñ si dac siñ, tòm ñac sic Anötö ndê lau ñatô ndu yêc nom ñagameñ hoñ.”

19

Lau undambê-nga sêmpin Anötö

¹ Têñ dinañ aö ganğô ñ akêcsia atu yêc undambê g itôm lau daêsam sêmbwêc bocdec, “Haleluya! Tampin yac neñ Anötö, bu in ndê ñaclai ti waê ma ñawasi atu, ma mwasiñ nem lau si-nga yêc in tawasê. ² Tampin in, bu in kêmatôc lau ñalêñ gitêñ ma ti yom ñandô. Bu malac atu Babilon in gitôm awhê mockaiñ-nga dan, ma in ndê mêtê sac tidau-tidau kôm gameñ nom-nga hoñ sêtisac. Ma kwahic dec Anötö kêmatôc malac dau ma kêñ ñagêyô atu ô in ndê lau akiñ si dac.” ³ M a ñac hoñ sêmbwêc tiyham ma sêsôm, “Haleluya! Yawasu atu oc pi akêñ Babilon ñapañ.” ⁴ Ma lau bata 24 ti anjela atu hale sêpôn haduc ma sêmpin Anötö nañ ndôc ndê pôn atu. Ma sêmbwêc bocdec, “Yomandô! Haleluya!”

⁵ Têñ dinañ aö ganğô awha dan s a akêñ pôn atu, nañ sôm, “O Anötö ndê lau akiñ! Mac lau hoñ nañ atoc in sa ma asôc in ñapu, mac lau tiwaê ma lau waêmbe hoñ ampin yac neñ Anötö!” ⁶ Ma aö ganğô awha daêsam sêmbwêc yom tiyham. Ñakêcsia dau gitôm bu hêc atu, ma gitôm wapap gic. Ma sêsôm, “Haleluya! Yac neñ Pômdau, Anötö Ñaclai ñadau, gêm gôlin gêñ hoñ. ⁷ Datoc in ndê waê sa ti atac ñayham atu! Bu ndoc meñ sa bu Anötö ndê Domba nem in ndê awhê.* Awhê dau kêmasañ dau su, ⁸ ma Anötö kêñ ñakwê ñayham ma ti ñawasi atu têñ in bu sôc.” Ñakwê ñayham dinañ gêm dôhôn mêtê gitêñ hoñ nañ Anötö ndê lau dabuñ sêkôm.

⁹ Goc anjela dinañ sôm têñ aö, “To yom dindec, ‘Atac ñayham mac lau hoñ nañ Anötö kêgalêm mac sa bu aneñ Domba ndê mwasiñ nem awhê-nga.’” Ma in gic têku yom ma sôm, “Yom dindec in Anötö ndê yom ñandô.” ¹⁰ Aö ganğô yom dinañ su, goc gahu dauñ gayêc in gahi-nga bu wampin in. Magoc in kalhac aö ahuc ma sôm, “Mba! Kôm bocdinañ dom! Bu aö ñgac akiñ nambwa, gitôm am, ma gitôm am nem asidôwai hoñ nañ sêsap yom ñandô pi Yisu dôñ. Pôn hamduc têñ Anötö ma nem akiñ in tigeñ! Bu yom ñandô nañ lau sêhoc asê pi Yisu, nañ ti lau propet si yom, nañ ñahu andô.”

Siñ atu têñ bêc nambu-nga

¹¹ Têñ dinañ aö galic undambê kac sa, ma hosi sêsêp dan kalhac aö anjôn-nga. Ma ñgac nañ ndôc hosi dau ñahô, nañ sêsam in ndê ñaê bu “Ñgac sôm yom ñandô ti kôm ndê yom ñandô sa-nga.” In kêmatôc yom ma gic siñ têñ lau ñalêñ gitêñ. ¹² In tandô gitôm ya ñawê, ma sanem kin-nga daêsam sac in ñagôlôn. Ma ñaê nañ Anötö to pi in, nañ ñamalac dan sêñyalê dom. In tigeñ kêyalê. ¹³ Aö galic ñakwê baliñ nañ in sôc, nañ dac hi ahuc.† Sêsam in ndê ñaê bu, “Anötö ndê Yom.” ¹⁴ Ma lau siñ-nga

* **19:7** Awhê nañ Domba oc nem, nañ gêm dôhôn lau hoñ nañ sêkêñ whin Yisu, nañ sêti in ndê gôlôwac dabuñ. † **19:13** Lau ñatô gauc gêm bu dac dinañ in ndê ñacyo si dac - alic Rev 14:14-20; ma Ais 63:1-3. Ma ñatô gauc gêm bu Yisu dau ndê dac, nañ in ndê ñacyo sêkêc siñ.

undambê-nga sêndöc hosi sêsêp, sêsôc ñakwê sêsêp ñawasi ñayham, ma sêñkuc in. ¹⁵ Aô galic bien ñamata sa yêc in ndê whasun bu ndic lau sac nom-nga, ma in kôc tôc kin-nga ti ñaclai atu bu êngwinin ñac ma ku ñac dulu. Anötö Ñaclai Ñadau in tac ñandê atu pi lau nom-nga, ma ñgac dinan oc kwê ñac dôñ, gitôm lau sêkwê wain ñandô dôñ e ñakwi sa. ¹⁶ Ma aô galic bu sêto ñaê dan pi in ndê ñakwê, ma pi in apuhu bocdec bu, “Kin hon si Kin, ma pômdau hon si Pômdau.”

¹⁷ Têñ dinan aô galic anjela dan kalhac ac ñahô. Ma in mbwêc awha atu têtñ mbac hon nan sêhu sêmbo lólôc bocdec bu, “Akac daôm sa amen, bu anen mwasin atu nan Anötö kêmasan. ¹⁸ Amen ma anen lau sac nom-nga si ñamsôm. Kin ti lau bata sin-nga ma lau atu-tu, ma lau sin-nga ti ñac si hosi, lau akin ti lau nan sêmbo ñambwa, ma lau tiwaê ma lau waêmba, lau hon dinan mac amen anen ñac si ñamsôm.”

¹⁹ Ma aô galic gêtñ sac ñamata-nga, ma kin nom-nga, ma ñac si lau sin-nga hon sêkac dau sa bu sêndic sin têtñ in nan ndöc hosi sêsêp ñahô ti in ndê lau. ²⁰ Magoc sêkôc gêtñ sac dau dôñ, ma propet tasan whin. Propet tasan dinan, in gêtñ sac tilu-nga nan kôm gêtñ dalô atu-tu gêm gêtñ sac ñamata-nga anjô. In kôm gêtñ dalô dinan ma kêsau lau nan gêtñ sac ndê ñadalô kalhac ñac si sêcbala ma sêpôn haduc têtñ in ndê ñagatu. Têtñ ndoc sêlô gêtñ sac lu dinan dôñ, nan ñac sic inlu ndu dom. Sêmbo tali, ma sêmbalin inlu sêsip sê atu ya-nga, nan gêtñ ñandê solpa golom ñapan. ²¹ Ma a bien ñamata sa akêtñ ñgac nan ndöc hosi ñahô whasun, ma gic inlu si lau hon ndu. Ma mbac hon sêhu sêsip ma sen ñac si ñamsôm. Sen ma sen ma sen, e sêlic ña tandô.

20

Yala 1,000

¹ Ma aô galic anjela dan sip akêtñ undambê men. In anjela nan kôc ki bu yob sun balin sac ñagatam. Ma in kôc sen gapocwalô-nga atu dan yêc in amba. ²⁻³ In sip nom gi ma kôc akô dôñ, mboc akwa nan dasam bu ñgac yeyec me Sadan. In kôc in ma sô in dôñ ña sen dinan, goc kêbalin in sip sun balin gi. Ma in kêlahi gatam ahuc ma sap dôñ. Sadan oc ndöc gapocwalô dinan gitôm yala 1,000. Bocdinar oc tôm dom bu in sa ndi bu êñsau lau nom-nga tiyham e yala 1,000 dinan pacndê su. Ma tinambu Anötö oc êngapwêc in su ma in oc sa awê men ma mbo ñasawa apê.

⁴ Aô tanhê undambê tiyham, ma galic lau nan Anötö kên ñaclai têtñ ñac bu sêmatôc lau, nan sêndöc si pôn atu. Ma aô galic lau ñatô. Muñ-nga lau dinan sêlhac ñanga ma sêpuc Anötö ndê yom dôñ, ma sêhoc yom asê pi Yisu. Ñac sêpôn haduc têtñ gêtñ sac ma têtñ in ndê ñagatu dom, ma sêkôc in ndê ñadalô pi ñac si sêcbala me amba dom. Ma tu dinan-nga lau ñatô sêkêtñ kisa ñac ma sêtim ñac si ñagôlôn kic. Magoc kwahic dec Anötö un ñac sa sêmbo tali tiyham, bu sênem g ôlin sêwhin Yisu gitôm yala 1,000.

⁵ Dinan ti têtñ lau ñamata-nga sêtisa-nga. Lau ñatô nan sêmbac ndu su, nan oc sêtisa dom e yala 1,000 dinan pacndê. ⁶ Lau nan sêtisa têtñ têtñ ñamata-nga dinan, ñac lau dabun ma sêtap Anötö ndê mwasin atu sa. Ñac oc sêti lau dabunsa bu sêlhac Anötö lu Yisu anjô-nga, ma ñac oc sênem gôlin sêwhin in gitôm yala 1,000. Ma ñac oc sêmbo ñayham têtñ béc Anötö êmatôc lau, béc nan lau sêmbac ndu tidim tilu-nga.

Sadaŋ ndê tēm pacndê

⁷ Tiŋambu, têtŋ yala 1,000 dinaŋ pacndê su goc Anötö oc êngapwêc Sadaŋ su yêc gapocwalô. ⁸ Ma iŋ oc sa ndi bu êŋsau lau naŋ sêmbô nom ŋagameŋ hoŋ, ma ndic ŋac sa bu sêndic siŋ têtŋ Anötö ndê lau. Sadaŋ oc ndic lau daêsam andô sa, nditôm gaŋgac gwêc-ŋga, oc dasê sa nditôm dom. Anötö ndê ŋacyo dinaŋ sêtôm Gog ma Magog.* ⁹ Aô galic ŋac sêti akêŋ gameŋ hoŋ ma sêŋsêlêŋ tawahô sa e sêhôt asê gameŋ naŋ Anötö ndê lau sêndôc. Gameŋ dinaŋ malac atu naŋ Anötö tac whiŋ. Ma sêŋgihi Anötö ndê lau ahuc bu sêndic ŋac, magoc Anötö kêŋ ya sip akêŋ undambê meŋ gêtŋ ŋac hoŋ su. ¹⁰ Ma têtŋ dinaŋ iŋ kêŋ ŋagêyô atu têtŋ Sadaŋ naŋ kêsau ŋac. Iŋ kêbaliŋ iŋ sip sê atu ya ti gêtŋ ŋandê solpa-ŋga, naŋ muŋ-ŋga sêmbaliŋ gêtŋ sac lu propet tasanŋ sêsip si su. Yêc gameŋ dindê ŋac oc sêŋsahê ŋandê atu andô ŋapanŋ têtŋ acsalô ma têtŋ ôbwêc, oc pacndê dom.

Anötö oc êmatôc lau batê

¹¹ Dinaŋ su, goc aô galic pôtŋ sêsêp atu, ma Pômdau dau ndôc ŋahô. Ma umboŋ ma nom giŋga su yêc iŋ aŋgô-ŋga, ma pacndê sambuc. ¹² Goc aô galic lau batê hoŋ naŋ sêtisa tiyham. Lau tiwaê, ma lau waêmbe sêwhiŋ, hoŋ sêtisa s êmbô tali tiyham, ma sêlhac Anötö ndê pôtŋ atu ŋa-ndô-ŋga. Muŋ-ŋga, têtŋ ndoc lau dinaŋ sêmbô tali, naŋ yom pi ŋac si mêtê, ma gêtŋ hoŋ naŋ sêkôm, naŋ sêto sip buku yêc undambê. Ma kwahic dec Anötö kac buku hoŋ dinaŋ sa, ma Buku Taŋli-ŋga whiŋ, bu êmatôc ŋac hoŋ êŋkuc mêtê bocke naŋ sêkôm têtŋ tēm sêmbô tali. ¹³ Lau hoŋ naŋ sêmbac ndu sêsip gwêc si, naŋ sêtisa yêc gwêc ŋalôm. Ma lau batê sêsa akêŋ gameŋ bocke naŋ sêmbac ndu sêyêc naŋ. Ma Anötö kêmatôc ŋac hoŋ tôm gi, kêkuc gêtŋ bocke naŋ ŋac sêkôm su. ¹⁴ Pacndê su, goc iŋ kêbaliŋ iŋ ndê ŋacyo lu naŋ sêsam bu, “Ŋaclai Dambac Ndu-ŋga” ma “Ŋaclai Lambwam-ŋga,” naŋ sêsip sê atu ya-ŋga ŋalôm si. Ya atu dinaŋ ti gameŋ bu lau sac sêmbac ndu tidim tilu-ŋga. ¹⁵ Ma lau hoŋ naŋ si ŋaê yêc Buku Taŋli-ŋga dom, naŋ Anötö kêbaliŋ ŋac sêsip ya atu sêwhiŋ.

21

Malac Jerusalem Wakuc

¹ Têtŋ ndoc dinaŋ aô galic undambê wakuc, ma nom w akuc, bu nom ti gwêc ŋamata-ŋga ma undambê ŋamata-ŋga siŋga su. ² Ma aô galic malac dabuŋ Jerusalem wakuc, naŋ Anötö kêŋ sip akêŋ undambê meŋ. Iŋ kêgôlônŋ malac wakuc dau ŋa gôlônŋ ŋayham kêlêc, gitôm sêŋgôlônŋ ahwê daŋ tu bu nem ŋgac-ŋga. ³ Ma aô gaŋgô awha atu daŋ sa akêŋ pôtŋ atu meŋ, naŋ sôm, “Kwahic dec Anötö ma iŋ ndê lau oc sêmbô sêwhiŋ dau. Iŋ dau oc ndôc whiŋ ŋac ti ŋac si Anötö, ma ŋac sêti iŋ ndê lau. ⁴ Ŋawapac tēm akwa-ŋga hoŋ pacndê su. Anötö oc puŋ tasulu su yêc iŋ ndê lau tandô. Ma ŋac oc sêmbac ndu me sêhôt ŋandê tiyham dom, ma ŋac oc tasulu sa me sêtaŋ daŋgibo tiyham dom.”

⁵ Ma iŋ naŋ ndôc pôtŋ atu, naŋ sôm têtŋ aô, “Kwahic dec aô oc wamasanŋ gêtŋ hoŋ tiwakuc. Am to yom naŋ aô wasôm têtŋ am, bu aneŋ yom iŋ yom ŋandô, ma am to sip bapia bu lau sêsam ma sêkêŋ whiŋ.” ⁶ Goc iŋ sôm têtŋ aô, “Aô gac hu gêtŋ hoŋ, ma wandic dabiŋ gêtŋ hoŋ. Aêc, aô gati ŋamata

* **20:8** Gog ma Magog - ŋaê lu dinaŋ hêganônŋ lau hoŋ naŋ daŋgapêc têtŋ Anötö ma sêkêŋ kisa têtŋ iŋ ndê lau. Alic yom ŋatô yêc Ese 38-39.

gêñ hoñ, ma aõ gati ñambu gêñ hoñ. Ma kwahic dec gêñ hoñ ñandô sa su. Lau hoñ nañ bu yô ñac, nañ wakêñ bu têtñ ñac sênôm yêc Bubata Tanli-ña. Aõ wakêñ bu dau têtñ ñac ñambwa. ⁷ Lau hoñ nañ sêlhac ñanğa ma sêku sac dulu, nañ oc sêwêkaiñ gêñ wakuc hoñ dindec. Aõ wati ñac si Anötö, ma ñac oc sêti aneñ balêkoc awêhê ma ñgac. ⁸ Tigeñ lau nañ sêtöc dau ma sêsêc si sêkeñ whiñ Yisu ahuc, ma lau nañ sêkeñ whiñ dom, lau nañ sêkôm mêtê sac ti mêtê mockaiñ-ña, ñac nañ sic ñamalac ndu, lau m bectoma, lau nañ sem akiñ gwam, ma lau nañ sêkôm tasan, lau kaiñ dinañ hoñ oc sêwêkaiñ gameñ ya-ña, nañ ya sa ñapan, ma gêñ ñandê solpa oc tunj ñac. Gêñ dinañ ti ñac si sêmbac ndu tilu-ña.”

⁹ Aõ gañgô yom dinañ su, goc añela dañ têtñ aõ meñ. In añela 7 nañ sêkôc sùc ñawapac ñambu-ña-ña, nañ si dañ. Ma in sôm têtñ aõ bu, “Mweñ, ma lic! Aõ watöc têtñ am, awêhê nañ Anötö ndê Domba oc nem.” ¹⁰ Goc Ñalau kôm aõ gatuñ kaiñ dañ sa, ma añela dau kôc aõ sa ma kêtñ aõ galhac lôc atu dañ ñahô. Ma malac dabuñ Jerusalem, nañ Anötö kêtñ sip akêtñ undambê meñ, nañ in tôc têtñ aõ. ¹¹ Anötö ndê ñawasi gêm malac dau ahuc. Ma malac dau ñawasi sa gitôm hoc ñayham jaspera ma ñawa gitôm glas. ¹² Aõ galic tunj baliñ dañ kêgihi malac dau, ma gatam 12, ma añela 12 nañ sêyob gatam. Ma yêc gatam 12 aõ galic ñaê 12. Lau Israel-ña si gôlôwac tonj 12 si ñaê dinañ. ¹³ G atam tö sêyêc tunj têtñ ac pi-ña, gatam tö têtñ ac sip-ña, gatam tö yêc ñamakê dañga, ma gatam tö yêc dañga. ¹⁴ Tunj dau sêkwê sac hoc atu 12 ñahô. Ma aõ galic Anötö ndê Domba ndê lau aposel 12 si ñaê sêyêc hoc 12 dinañ.

¹⁵ Añela nañ sôm yom dau têtñ aõ, nañ kôc gêñ danem dôhôn gêñ-ña dañ nañ sêmasañ ña gol, bu nem dôhôn malac, ma tunj ti gatam. ¹⁶ In gêm dôhôn malac, ma tap sa bu malac ña-baliñ-ña gitôm dôñ 12,000, ma gic póc-ña gitôm dôñ 12,000, ma pi lôlôc-ña gitôm dôñ 12,000.* ¹⁷ Ma in gêm dôhôn tunj dau ñadandi, nañ gitôm dôñ 144.† In kêtuc dôhôn nañ ñamalac sênem dôhôn gêñ-ña, ma gêm dôhôn malac dau. ¹⁸ Tunj dinañ, sêmasañ ña hoc ñawasi jaspera. Ma malac dau sêmasañ ña gol ñawasi atu ma ñawa gitôm glas. ¹⁹⁻²⁰ Ma hoc atu-tu 12 nañ tunj sac ñahô, nañ sêñgôlôn ña ðhoc ñayham-ñayham. Sêñgôlôn hoc ñamata-ña ña hoc ñayham nañ sêsam bu jaspera, ma hoc tilu-ña sêñgôlôn ña sapaya, ma hoc titö-ña e têtñ hoc a tu ti-12-ña, nañ sêñgôlôn ña aget, emerel, oniks, kanelian, krisolait, beril, topas, krisopras, yasint, ma ametis. ²¹ Ma gatam 12 dinañ sêmasañ ña gêñ ñawasi gwêc-ña 12 nañ sêsam bu pearl. Ma ser atu nañ gic malac dau kôc, nañ sêmasañ ña gol ñawasi atu, ma ñawa gitôm glas.

²² Aõ tanhê malac, ma galic bu Anötö ndê lôm dabuñ dañ kalhac dom. Ñahu bu Pômdau Anötö Ñaclai Ñadau, lu in ndê Domba sêndöc malac dau ñalôm, ma lau malac-ña sêpônnda lôm dabuñ dañ tu bu sênem akiñ Anötö-ña dom. ²³ Ma ac ti ayô mba, ñahu bu Anötö dau ndê ñawasi pô malac, ma in ndê Domba ndê ñawê ti lam malac-ña. ²⁴ Lau akêtñ gameñ hoñ oc sêñsêlêñ sêmbo ñawê atu nañ sa akêtñ malac dau. Ma kin nom-ña oc sêsöc malac dau sêndi ti ñac si waê ti ñawasi tôhôn. ²⁵ Ôbwêc ti ñ asec pacndê sambuc, ma tu dinañ-ña oc sêsêc gatam ahuc dom. ²⁶ Gêñ

* **21:16** Dôñ dinañ sêsam bu ‘Stedia,’ ma stedia 12,000 dinañ gitôm 2,200 kilometa. † **21:17** Dôñ dinañ sêsam bu ‘Kyubit,’ ma kyubit 144 gitôm 65 mita.

ɲawasi ma gêɲ tiwaê akêɲ nom ɲagameɲ sambob, naɲ Anötö oc kôc sa sôc malac dau ndi. ²⁷ Magoc gêɲ ɲadômbwi daɲ oc sôc ndi dom. Lau naɲ sêkôm mêtê sac ma lau tasaɲ daɲ oc sêsôc sêndi dom. Lau naɲ si ɲaê yêc Anötö ndê Domba ndê Buku Taɲli-ɲga, naɲ tawasê oc sêsôc sêndi.

22

Bu Taɲli-ɲga

¹ Goc aɲela dinaɲ tôc Bu Taɲli-ɲga têtɲ aô, naɲ ɲawa gitôm glas. Bu dau hêc sa yêc Anötö ma Domba si pôn atu, ² ma k eseleɲ kêkuc senɲ atu naɲ gic malac dau kôc. Ma A Taɲli-ɲga kalhac bu dau ɲamakê daɲga lu-lu, ma gêm ɲandô tôm ayô hoɲ. Ma lau nom-ɲga hoɲ naɲ sêndôc malac Jerusalem wakuc, naɲ oc gêmbac kôm ɲac dom, bu A Taɲli-ɲga dau ɲalauɲ oc kôm ɲac ɲamlic ɲayham ɲapaɲ. ³ Têtɲ têm ɲamata-ɲga Anötö pucbo nom tu ɲamalac si sac-ɲga, tigeɲ têtɲ têm ɲambu-ɲga ɲawapac dau oc pacndê sambuc. Anötö lu Domba si pôn kin-ɲga oc lhac malac lôm, ma iɲ ndê lau oc sênem akiɲ iɲ yêc dindê. ⁴ ɲac oc sêlic iɲ aɲgô andô, ma iɲ ndê ɲaê oc yêc ɲac si sêcbala. ⁵ Gameɲ oc ɲasec sa tiyham dom, bu ôbwêc pacndê, ma lau oc sêpônda lam ɲawê ti ac ɲawê dom. ɲahu bu Pômdau Anötö ndê ɲawê oc pô ɲac. Ma lau dinaɲ oc sêmbo ti sênem gôliɲ sêtôm kin ɲapaɲ.

Pômdau Yisu oc mbu meɲ

⁶ Aô galic gêɲ hoɲ dinaɲ su, goc aɲela dau sôm têtɲ aô, “Yom hoɲ dindec iɲ yom ɲandô, ma yom ɲayham tu lau hoɲ sêkêɲ whiɲ-ɲga. Pômdau Anötö naɲ kêtɲ iɲ ndê ɲalau puc lau propet dôɲ, naɲ kwahic dec kêtɲ iɲ ndê aɲela bu tôc gêɲ hoɲ dindec asê têtɲ iɲ ndê lau akiɲ. Ma gêɲ dau kêtɲ bu oc ɲandô sa.”

⁷ Ma Yisu sôm, “Aɲgô! Kêtɲ su oc wambu wameɲ. Asa naɲ kôc yom naɲ Anötö hoc asê gwanaɲ yêc buku dindec, naɲ sa ma daɲga wambu, naɲ oc tap Anötö ndê mwasinɲ atu sa.”

⁸ Aô Jon gaɲgô ma galic gêɲ hoɲ naɲ gato sip bapia dindec. Ma têtɲ ndoc aɲela tôc gêɲ hoɲ dau asê têtɲ aô su, naɲ aô gahu daɲɲ gayêc iɲ gahi-ɲga bu wampinɲ iɲ. ⁹ Tigeɲ iɲ sôm têtɲ aô, “Kôm bocdinaɲ dom! Pôn hamduc têtɲ Anötö ma êmpinɲ iɲ tigeɲ! Aô ɲgac akiɲ ɲambwa, gatôm am, ma gatôm am nem asidôwai lau propet, ma gatôm lau naɲ daɲga wambu yom hoɲ naɲ yêc buku dindec.”

¹⁰ Goc iɲ sôm têtɲ aô, “Ndoc meɲ kêtɲ. Bocdinaɲ yom naɲ Anötö hoc asê yêc buku dindec naɲ, siɲ kwi dom, magoc kêtɲ yêc lhu bu lau sêsam.

¹¹ Lau naɲ sêsap mêtê sac ma mêtê ɲadômbwi dôɲ, naɲ oc sêkôm sêmbo e Yisu mbu meɲ. Magoc lau naɲ sêsa lêtɲ gitêtɲ ma lêtɲ dabuɲ, naɲ sêsap si lêtɲ ɲayham dau dôɲ maɲ e Yisu mbu meɲ.”

¹² Ma Yisu sôm, “Am ɲgô! Kêtɲ su oc wambu wameɲ, ma wakêtɲ ɲagêyô ɲayham me sac têtɲ lau hoɲ êɲkuc mêtê naɲ ɲac sêkôm.

¹³ ɲamata-ɲga têtɲ gêɲ hoɲ, ma têtɲ gêtɲ hoɲ ɲambu-ɲga, aô dec gambo. Aêc, aô gati ɲamata gêtɲ hoɲ, ma gati ɲambu gêtɲ hoɲ. Aô gac hu gêtɲ hoɲ, ma ma ɲandɲ bata gêtɲ hoɲ. ¹⁴ Mac lau naɲ ambo ahê mêtê sac hoɲ, dec tôm mac aɲgwasiɲ nem ɲakwê ɲawasi sa, naɲ oc atap Anötö ndê mwasinɲ atu sa. Iɲ oc kêtɲ mac aneɲ ɲandô yêc A Taɲli-ɲga, ma mac oc asôc malac Jerusalem wakuc ɲagatam andi. ¹⁵ Magoc lau sac oc sêsôc sêndi dom.

Lau mbectoma, lau naŋ sêkôm mêtê mockain-ŋga, ŋac naŋ sic ŋamalac ndu, ma lau naŋ sem akin anötöi gwam, ti lau naŋ sêkôm tasan ma ŋac naŋ atac whiŋ mêtê tasan, lau hoŋ dinaŋ oc gacgeŋ sêmbo awê gitôm giam pôm.

¹⁶ “Aö Yisu dec, kakin aneŋ aŋela bu hoc yom hoŋ dindéc asê têtŋ mac, bu andic dulu têtŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ. Aö Dawid ndê Nahu, naŋ gambo gamuŋ iŋ, ma Dawid ndê Wakuc bocdinaŋ. Ma aö gatôm Têtênda, tata bêtêc-ŋga naŋ ŋawasi atu.”

¹⁷ Nalau Dabuŋ, lu awhê naŋ oc nem Anötö ndê Domba, naŋ sêsôm bu, “Mweŋ!” Ma am asa naŋ ŋgô yom dindéc, naŋ sôm, “Mweŋ!” Am asa naŋ bu yô am, naŋ mweŋ, ma nôm Bu Taŋli-ŋga naŋ am oc kôc sa ŋambwa, ŋaôli mba. ¹⁸ Tigeŋ aö wapuc yom hoŋ naŋ Anötö hoc asê gwanan yêc buku dindéc, naŋ dôŋ. Namalac daŋ bu ndic têtê yom dindéc ŋa iŋ dau ndê yom, dec Anötö oc kêtŋ ŋawapac hoŋ naŋ gato ŋayom sip buku dindéc, naŋ têtŋ iŋ. ¹⁹ Ma ŋamalac daŋ bu kôc yom ŋalhô daŋ su yêc yom naŋ Anötö hoc asê gwanan yêc buku dindéc, dec Anötö oc seŋ iŋ su bocdinaŋ, ma iŋ oc so gêtŋ ŋayham-ŋayham naŋ buku dindéc tôc asê. Iŋ oc wêtêkain ndê mala yêc malac dabuŋ dom, ma neŋ ŋandô yêc A Taŋli-ŋga dom.

²⁰ Iŋ naŋ hoc yom ŋandô asê pi gêtŋ hoŋ dindéc, naŋ sôm, “Yomandô! Kêtŋ su aö oc wambu waloc.”

Yomandô! Mweŋ Pômdau Yisu!

²¹ Pômdau Yisu ndê mwasinŋ ndi têtŋ Anötö ndê lau hoŋ. Yomandô!